dat voci sue triplicē virtutē. ⁊ contra triplicē humani generis infirmitatē. puta virtutē purgatiuā. ⁊ contra concupiscētie prauitatē. virtutē illuminatiuā ⁊ contra nesciētie cecitatē. ⁊ virtutē roborātiuā ⁊ contra impotētie debilitatē. Ratōne p̄mi dicit. p̄s. xxviij. Vox dñi sup aquas. deus maiestatis intonuit. dñs sup aquas multas. Ratōe secūdi dicit ibidē. Vox dñi intercidētis flāmā ignis. vox dñi concutientis desertū. ⁊ cōmouebit dñs desertū cades. Ratōne tercij dicit eodē p̄s. Vox dñi p̄parātis ceruos. ⁊ reuelabit condensa. ⁊ i tēplo ei⁹ omnes dicēt gl'iam. Scitis em q̄ ppriū aq̄ officiū est purgare. ignis illuminare. ⁊ cerui ad fontē aq̄ viue cū desiderio p̄perare. Quorū primus rñdet virtuti purgatiue. Secūs illuminatiue. Tercū cōfortatiue. Applicatōes hmōi patēt. ideo trāseo. ⁊ eas grā breuitatis omitto. ¶ Dixi secundo q̄ i secūda pte hui⁹ libri quarti tractat de mortuorū resurrectōe ⁊ obstinatorū condemnatōe. ⁊ mōstrat quō hec fiāt meritorū discussione. qua iā sanat⁹ hō a suspecta societate iudicialiter separat. Et h̄ notat in verbis p̄missis cū dicit. Magnificētia ei⁹ ⁊ virt⁹ ei⁹ in nubibus. Sicut em recitat mgr̄ dist. xlviij. istius q̄rti libri. in hora extremi iudicij dñs apparebit in nubibus ex opposito mōtis oliueti sup valle iosaphat. ⁊ tūc magnificētia sue liberalitatis appebit in bonorū retributōe. quibus a dextris suis assistentibus dicet. Venite benedicti p̄ris mei: p̄cipite regnū qd̄ vobis paratū est ab origine mūdi. Sz virt⁹ sue iusticie ⁊ eqtatis apparebit in malorū condemnatōne. quibus ad sinistrā suā constitutis iudicialiter sua sniā dicet. Ite maledicti i ignē eternū ꝛc. ¶ Dixi tercio q̄ in tercia pte illi⁹ quarti libri tractat de beatorū fruitōe ⁊ ipsorū illustratōne. ⁊ monstrat quō hec contingāt corpis ⁊ aīe glorificatōne. q̄ iā beat⁹ hō in p̄fecta sanitate eternaliter confirmatur. Et h̄ notat in verbis p̄assumpt⁹ cū dicit. Date gloriā deo sup israel. Quasi dicat. Cognoscite deū esse glorificatorē israel. i. eorū q̄ vident deū. Nā hmōi gl'ia nō cōmunicat impijs cecis deū videre nō potētibus. de quibus Sap. ij. dicit. Excecauit illos malicia eorū. ⁊ nesciēt sacramēta dei. neq̄ mercedē sperauerūt iusticie. nec iudicauerūt honorē animarū sanctarū. Tūc em tollet impius ne videat gloriā dei. vt dicit Isa. Cōmunicat ergo tal' gl'ia solūmodo pijs fidelibus. q̄ collirio p̄nie ⁊ operibus misericordie seu clemētie suos mētales oculos taliter purgauerūt: q̄ in extremo iudicio deū videre beatifice merebunt. Nūc cuilibet tali i illa beatifica visione constituto tūc dici poterit illd̄ Isa. vi. Surge illumināre hierl'm q̄ venit lumen tuū: ⁊ gl'ia dñi sup te orta est. Cui⁹ visionis gloriose nos p̄ticipes faciat glorificator saluandorū. q̄ cū patre ⁊ spūsancto viuit et regnat in secula seculorū.

¶ Distinctio prima.

Samaritanus

em. Postq̄ mgr̄ in p̄mis tribus libris tractauit de rebus tā fruibilibus q̄z vtibilibus distinctis ac etiā in vno conuenientibus. nūc in isto q̄rto libro incipit tractare de signis salutiferis vulnerato homi p̄ pctm medicinā salutis efficaciter conferētibus. Et diuidit in duas ptes. Qz p̄mo mgr̄ manifestādo intentōez suā q̄si videt p̄mittere huic libro p̄hemiū. Secdo iuxta hmōi p̄missionē p̄sequitur suū tractatū. ibi. Sacrm est. ¶ Quantū ad primū est aduertēdū q̄ intentio p̄hemiantis duplicit manifestat. Primo si materia toti⁹ libri seu tractat⁹ vniūsaliter reuelat. Secundo si su⁹ mod⁹ tractādi aliq̄liter insinuat. Igit mgr̄ in isto p̄logo duo nobis proponit. Primo em ostēdit materiā de q̄ est agendū. Secdo innuit modū q̄ est p̄cedendū. ibi. De quibus q̄ttuor. Prima i duas. Qz p̄mo mgr̄ ondit hūane nature necessitatē ⁊ indigentiā. Secdo p̄sentis materie secūdiatē ⁊ sufficientiā. ibi. Curatōni ꝛc. Et hec diuidit in duas ptes. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertendū. q̄ q̄uis q̄nq̄z aliq̄ medicina sit nobilit p̄parata tn nō opat nisi ad ipm morbū fuerit applicata. ideo p̄mo mgr̄ ondit p̄dicte sufficiētie ⁊ nostre indigētie ad inuicē coniunctōez. Secdo innuit ex illa coniunctōe toti⁹ nr̄e infirmitat⁹ sufficientē curatōez. Secda ps incipit ibi. Qz cōtra pēti original'. ¶ Et hec est sniā isti⁹ p̄hemij in generali. circa qd̄ q̄ro in speciali.

Questio p̄ma.

Vtrū sacramēta noue legis habēt in se virtutē seu potētiā creatiuā. ¶ Videt q̄ sic. Qz virt⁹ q̄ est grē effectiua illa est creatiua. sz virt⁹ sacrorū noue legis est grē effectiua. ḡ ꝛc. Maior patet. qz grā p̄duci nō p̄t nisi p̄ creatōez. Minor etiā patet. qz sacra noue leg⁹ in h̄ differūt a sacramētis veteris leg⁹. qm̄ efficiūt qd̄ figurāt. planū est autē q̄ figurāt grāz. ¶ Cōtra. virt⁹ creatiua nō ē cōmunicabilis alicui creature. ḡ nec sacramētis. Antecedēs patebit infra. Cōsequētia patet. qz omne sacrm est creatura. ¶ Dic q̄ttuor

sunt videda. ¶ Primo vtrũ potẽtia creandi sit cõmunicabilis creature. ¶ Secdo dato q̃ nõ. tunc videbit vtr creatura possit cooperari creatori in ope creatõis. ¶ Tercio vtr gratia cramẽtalis habeat esse p creationẽ. ¶ Et qr/to ex his patebit de eo qd querit

Articulus primus Cõclusio.

Quãtũ ad primum

sic pcedam. ¶ Primo em̃ ponã hãc ꝛclusionẽ. q̃ virt⁹ seu potẽtia creãdi nõ est cõmunicabilis creature. ¶ Secdo adducaꝫ oppositas opiniones cũ suis motiuis. ¶ Et tercio eorꝫ motiuis tñdebo. ¶ Cõclusio. ista a cõmunibus doctoribꝫ sic pbat. Potẽtia infinita nõ ẽ cõmunicabil' creature. potẽtia creãdi ẽ infinita. g̃ ꝛc. Maior patet. nã cuiꝫ creatura oĩs sit finita. g̃ nõ poterit esse capax potẽtie infinite. Probat minor. qꝛ infinita distãtia ñ pt tolli nisi p potẽtiã infinitã. sꝫ distantia inter ens ꝛ nihil est infinita. cũ igit hmõi distãtia tollat p potẽtiã creatiuã q̃ aliq̃d de nihilo pducit. g̃ ꝛc. ¶ P. sicut se habet agẽs secũdũ ad agens pmũ. sic effect⁹ agẽt' secdi ad effectũ agẽt' pmi. sꝫ agẽs secdm necessario pslupponit agẽs pmũ g̃ effect⁹ agẽtis secdi necessario pslupponit effectũ agẽtis pmi. ꝛ p ꝛseqns nõ pt creare. cũ illud solũ creet qd̃ nll'o pslupposito de nihilo pducit. ¶ P. nullũ agẽs creatũ pt agere se toto g̃ nullũ agẽs creatũ pt creare. Antecedẽs patꝫ qꝛ nullũ agẽs creatũ est pur⁹ act⁹. g̃ nullũ tale agẽs agit se toto. Ista ꝛseqntia patet. qꝛ omẽ agẽs agit fm q̃ est ĩ actu. ꝛ nõ fm q̃ est ĩ potẽtia. qꝛ fm h̃ cõpetit sibi pati. Probat etiã prima ꝛseqntia. qꝛ res q̃ creat tota p creatõẽꝫ pducit. sꝫ qd̃ nõ agit se toto h̃ nõ pt totã rem pducere. Da oppositũ tũc ageret vltra ꝛditionẽ sue nature. ¶ P. esse cuiuslibet creature pslupponit essentiã in q̃ recipiat. g̃ actio cuiuslibet creature pslupponit aliq̃d in q̃ recipiat. ꝛ p ꝛseqns nõ erit creatio q̃ est de nihilo alicui⁹ pductio. nihil pslupponens. Antecedẽs pater. qꝛ esse nõ receptũ est esse pur ꝛ illimitatũ. ꝛ p ꝛseqns est esse diuinũ. Probat ꝛseqntia. qꝛ sicꝫ res se habet ad esse. sic se habet ad agere. ꝛ iõ mod⁹ agẽdi sequit modũ essendi. ¶ Proĩs actio creature ẽ accidẽs. g̃ nulla actio creature pt esse creatio. Antecedẽs pater. qꝛ oĩs actõ creature est de pdicamẽto actõis. qd̃ ẽ vnũ de nouẽ pdicamẽtis accidẽtis. Probatio ꝛseqntie. qꝛ omẽ accidẽs pslupponit subiectũ ĩ q̃ recipiat. ¶ P. istud etiã pbat autoritatib⁹ sctõꝫ Dicit em̃ augustin⁹. iij. de tri. c. vij. Nõ solũ malos sꝫ nec bonos angelos phas est putare aliq̃d creare. Ergo mlto min⁹ cetere creature q̃ sunt infra angelos poterũt creare. ¶ Sꝫ ꝛ istud sunt due opiniones. Quaꝫ pma absqꝫ distinctõe ponit absolute q̃ potẽtia creãdi sit cõmunicabilis creature. Qd̃ pbant pmo sic. Quicũqꝫ aliq̃s effect⁹ sic se habet q̃ nõ adeq̃t virtutẽ pmi agẽtis illi⁹ pductio est cõmunicabil' agẽti secdo. sꝫ null⁹ effectus creat⁹ adeq̃t virtutẽ pme cause. qꝛ oĩs effect⁹ creat⁹ ẽ finit⁹ ꝛ p ꝛseqnẽ nõ adeq̃t virtutẽ pmi q̃ est infinita. ¶ P. oĩs potẽtia finita est cõmunicabilis creature. sꝫ ad creandũ sufficit finita potẽtia. Maior patet. qꝛ omẽ illud est cõmunicabile creature qd̃ nõ ponit creaturã extra terminos creature. sꝫ nulla potẽtia finita ponit creaturã extra terminos creature. ¶ Minorꝫ pbãt tripliciter. ¶ Primo sic. Creatura affirmatiue sũpta est finita. g̃ negatiue sũpta erit finita. Antecedẽs patet. Probat ꝛseqntia. qꝛ nõ pl⁹ negat negatio q̃ꝫ affirmet affirmatio. Et fm beatũ augustinũ q̃cq̃d debet negatõi. h̃ debet ei ĩ ordine ad affirmatõẽꝫ. Cũ igit distantia inter duos terminos finitos necessario sit finita. ꝛ p ꝛseqns ad tollendũ ipaꝫ sufficiat potẽtia finita. g̃ ad creandũ aliq̃d de nihilo nõ req̃rit potẽtia finita. ¶ Secdo sic. Resistentia q̃ est inter duo ꝛtraria tollit p potẽtiã finitam. g̃ etiã resistẽtia q̃ est inter ens ꝛ nihil poterit tolli p finitã potẽtiã. Antecedẽs patꝫ qꝛ potẽtia agẽtis natural' q̃ est finita trãsmutat vnũ ꝛtrariꝫ in alterꝫ. Probat ꝛseqntia. qꝛ nõ requirit maior potẽtia ad tollendũ minorẽ resistentiã q̃ꝫ ad tollendũ maiorẽ. sꝫ maior est resistẽtia inter duo ꝛtraria q̃ꝫ inter duo ꝛtradictoria. puta inter ens ꝛ nihil. ergo ꝛc. ¶ Tercio sic. illud qd̃ a deo pducit fm rationẽ finitã h̃ ad sui pductionẽ nõ req̃rit potentiã infinitã. Sꝫ q̃libet creatura pducit a deo fm rationẽ finitã. Nã fm augustinũ in libro lxxxiij. q̃stionũ. alia rõne ꝛditus est hõ. ꝛ alia equ⁹. ꝛ sic de alijs. nulla aũt istaꝫ rationũ erit infinita. tũ qꝛ nõ possunt esse plres rõnes ĩfinite in eodẽ. tũ etiã qꝛ infinitũ est q̃ maⁿ cogitari nõ pt. sꝫ rões homis ꝛ equi ꝛcipiunt vt aliq̃d maⁿ q̃ꝫ rõ homis tm̃. ¶ P. creature pt cõmunicari potẽtia pducẽdi materiã. g̃ sibi poterit cõmunicari potẽtia creãdi. Cõsequẽtia patet. qꝛ materia nõ pt pduci nisi p creatõẽꝫ Probat antecedẽs. qꝛ illi cui d̃ facto cõmunicata est potẽtia pducẽdi illd̃ qd̃ est nobil⁹. illi etiã pt cõmunicari potentia pducẽdi illud qd̃ est ignobil⁹. sꝫ creature d̃ facto est cõicata

Rões thome zegidij

Opio contraria pma

Probatur minor tripliciter.

Tercia rõ pncipalis

potētia pducēdi formā q̄ est multo nobilior
4 q̄z materia. g̃ ꝛc. ¶ P. creatura pt ānihilare.
g̃ poterit creare. Cōsequentia patet. qz posita
eqlitate distātia. tūc illud qd̄ pt vnā trāsire etiam
poterit trāsire aliā. sz nō solū est eqlis. imo est
eadē distātia entis ad nihil. quē est ipi⁹ nihil
ad ens. sicut est eadē via a thebis in athenas
q̄ est ab athenis in thebas. vt patet. iij. phisi.
Probat antecedēs. qz cū p agēs naturale ali
qd corrūpit. si forma nō annihilaret totalit.
tūc illud qd̄ maneret ī materia hoc posset p
agēs naturale itez reduci in actū. ꝛ sic corru
ptū p potētiā agētis naturalis rediret idē nu
mero. qd̄ est impossibile. iuxta illud. ij. de ge
neratōe Quoz substātia deperit nō redeūt ea
dē numero ¶ P. creatio nō est actio infinita.
5 g̃ potētia ipām eliciēs est cōmunicabilis crea
ture. Cōsequētia patet ex pcedētibz. Probat
antecedēs dupliciter. ¶ Primo sic. Termi
nus creatōis est finit⁹. puta ipm creatū. g̃ cre
atio est actio finita. Antecedēs est manifestū
Patet etiā ꝛsequētia. qz mot⁹ ꝛ actōes speci
ficant ex terminis ad q̄s. vt patet. iij. phisico.
g̃ actōnis infinite termin⁹ nō pt esse finitus.
¶ Scdo sic. creatio passio est finita. g̃ creatō
actio erit finita. Antecedens est notū. qz crea
tio passio tenet se ex pte rei create. Cōsequtia
etiā patet. qz actio ꝛ passio sunt idē materiali
ter. vt patet. iij. phisi. vel saltē tantā habēt cō
formitatē q̄ vnū nō excedit altez in infinitū.
6 ¶ P. maioris virtutis est attingere deū q̄z at
tingere omnē creaturā. sz primū est cōmuni
cabile creature. vt patet in beatis. g̃ ꝛ secū dū.
7 ¶ P. generatio actiua est cōmunicabil' crea
ture. g̃ ꝛ creatio actiua. Antecedēs patz. Pro
bat ꝛsequētia. qz generatio fm suā rōem fo
malē est nobilior creatōe. eo q̄ generatio fo
maliter reperiat in diuinis ꝛ habeat terminū
realē ab intra. puta filiū. sz creatio solū est vir
tualiter in diuinis. ꝛ habet terminū tantūmo
do ad extra puta creaturā. ¶ P. factio alicu
8 ius de simpliciter nō ente est creatio. sz creatu
ra pt aliqd facere de simpliciter non ente. g̃ pt
creare. Maior patet. qz creatio est factio ali
cui⁹ de nihilo. sz illud qd̄ est simplicit nō ens
h̄ē nihil. Probat minor. qz fm ph̄m. v. phi
sicoz. in h̄ differt generatio fm q̄d a generati
one simpliciter. qz generatio fm q̄d est de non
ente fm q̄d. sz generatio simpliciter est de nō
ente simpliciter. Cū igit generatō simpliciter
cōueniat creature. g̃ ꝛc. ¶ P. eo ordine q̄ res
9 create reducunt in deū. eo ordine poterūt pce
dere a deo. sed fm dyonisiū in de angelica hie
rarchia. lex deitatis est vt infima per media re
ducant in supma. g̃ infima. s. corpalia p me
dia. s. p angelos possunt pcedere a supmis. s.
a diuinis psonis. ꝛ p ꝛsequēs angeli poterūt
creare. ¶ Dis pmissis pcedā tali mō ¶ Pri
mo em ostendā quō aliq istoz nituntur instare
ꝝ rōes adductas p ꝛclusiōe. q̄z uis eoz instā
tie nō ꝛcludāt. ¶ Scdo rndeo ad istas ra
tiones q̄s p se adducūt. ¶ Primo igit in sta
tur ab aliquibz ꝝ maiorē pme rōis sic. In ip
sa creatura est potētia passiua infinita. g̃ i cre
atura poterit esse potētia actiua infinita. An
tecedēs patet de potētia pme materie. Proba
tur ꝛsequtia. qz omī potētie passiue in natura
debet correspōdere potētia actiua in natura. si
cut ait cōmentator. ¶ P. agēs eliciēs actōez
2 suā in instāti videt esse infinite virtutis. sz sol
attingēs nostez emisperiū totū aerē in eo ꝛten
tū illuminat ī instāti Probat maior. qz vt pa
tet. vi. phisi. fm augmētū virtut⁹ semp dimi
nuit tps. cū g̃ q̄ ad breuitatē mēsure instans
ī infinitū excedat tps. g̃ virt⁹ principiās acti
onē suā in instāti in infinitū excedet virtutez
principiantē actionē suā in tpe. ꝛ p ꝛsequens
erit infinita. qz nullū finitū excedit altez fini
tū in infinitū. ¶ P. arguūt ꝝ minorē. qz nun
3 q̄z vt dicūt ex aliq actōne arguit virt⁹ pducti
ua infinita nisi termin⁹ pduct⁹ illi⁹ actōis sit
infinit⁹. sz termin⁹ creatōis puta creatura nō
est infinit⁹. g̃ potētia creandi nō est infinita.
¶ P. ꝛtra pbatōez dicūt q̄ inter nihil ꝛ ens
4 nulla est distātia realis. qz idē ꝛ diuersū sunt
differētie entis. vt patet. v. methaphi. g̃ non
ens seu nihil nō pt fundare aliquā realē diū
sitatē. nec p ꝛsequēs distantiā ī ordine ad ipm
ens. Sicut em vltimū celū ñ distat a spacio
qd̄ nos imaginamur fore extra ipm celū. nisi
accipiat distātia ficta fm nostrā imaginatio
nē. sic nihil ab ente nō distat nisi ficte. ¶ P.
5 dato q̄ sit distātia. illa tñ nō erit infinita. Nā
illa distātia nō est ifinita qua dat alia maior.
sz distātia q̄ est inter deū ꝛ nihil est maior illa
q̄ est inter creaturā ꝛ nihil. Maior patet. qz
infinito nō pt dari mai⁹. Minor pbat. quia
pl⁹ distat extremū ab extremo. q̄z extremuz a
medio. sz creatura mediat inter deū ꝛ nihil. g̃
ꝛc. ¶ Ista nō ꝛcludūt. Igit ad primū dice
dū q̄ ꝛsequētia nō est tona. cū em creatura sit
multipliciter defectuosa. ideo licet infinitas
passiua q̄ sonat in impfectionē ꝛueniat crea
ture. tamē ex hoc nō habet q̄ infinitas actiua
que necessario implicat infinitā pfectionē cō
ueniat creature. ¶ Ad pbationē dicendū q̄

Instātie ꝝ ratōes cō clusionis.

Instātie ꝝ pmā rōem ꝛclusio nū 1.

Solutio Ad. 1.

nō oportet vt omīpotētie passiue materie respō
deat potētia actiua existēs in natura natura/
ta seu creata. ſz sufficit vt sibi rñdeat potentia
actiua q̄ est i natura naturāte seu creante pu/
ta i creatrice essentia q̄ est ipe dē. Dato em q̄
illis q̄ sunt i potētia passiua materie fm rōes
seminales correspōdeat potētia actiua i natu
ra creata. tñ his ad q̄ se extēdit potētia mate/
rie fm rationes obedientiales correspondet
soli⁹ dei potētia. put declarauī lib. ij. di. xvij.
arti. 1. 2. ij. ¶ Ad secūdū nego maiorē. qz ois
Ad. 2. act⁹ generatōis ppie dicte elicit in instāti. et
tñ ex hoc nō sequit ipm generās esse infinite
virtutis. Ad pbationē dicendū q̄ illa demō/
strato locū habet qñ vtriusq̄ agētis opatio ē
mot⁹ ppie dict⁹. 2 nō qñ opatio vni⁹ est mo
tus. alteri⁹ vero est generatio. Et ideo q̄ dicit
de sole nō est ad ppositū. qz lumē solis nō in/
ducit p motū in aerē. ſz p generatōes multi/
plicat p aerē. q̄ quidē generatōes q̄tuis mul/
te sint fm multitudinē partū aeris q̄ illumi/
nant. omes tñ etiā si infinite essent fierēt i in/
stanti. qz indiuisibile iunctū indiuisibili nō
facit totū mai⁹. Sicut em ex infinitis pūctis
simul positis nunq̄ resultaret linea diuisibil'
q̄uiscunq̄ modica. sic si aer infinit⁹ obiceret
soli in vno 2 eodē instāti recipet lumē i infini
tis suis ptib⁹. 2 hoc multiplicatōe infinitarū
generationū. q̄ generatōes omes nō pl⁹ occu
parent de mēsura duratōis q̄ vna tm. Unde
q̄uis in illis generatōib⁹ esset prioritas natu
re. qz pri⁹ natura ps illi⁹ aeris q̄ esset. ppinq̄/
or soli illuminaret. q̄ pars remotior. eo q̄ lu
men p partē. ppinquā deriuet ad partē remo/
tam. tñ in hmōi generatōib⁹ nulla esset prio/
ritas tpis vl duratōis. eo q̄ q̄libet esset indiui
Ad. 3. sibilis. ¶ Ad terciū nego maiorē. qz nō solū
ex termino pducto. vez etiā ex modo pducē/
di poterim⁹ indicare de finitate vel infinitate
virtutis pductiue. sicut est in ppsito cū ali/
Ad. 4. q̄d q̄uis sit finitū. pducit tñ de nihilo. ¶ Ad
quartū dicendū q̄ q̄uis inter ens 2 non ens
nō sit aliq̄ distātia. ꝛcipiēdo distantiā positi
ue. tñ inter ens 2 nō ens seu nihil est omis di
stantia negatiue. Est em inter ea omis distā/
tia localis p negatōez omis ppinquitatis. et
infinita distātia formalis. qz inter ea nll'a est
ꝛformitas. 2 infinita distātia q̄titatiua. sicut
est inter punctū 2 lineā. qz nō entis ad ens nl'
Ad. 5. la est ppōrtio. ¶ Ad quintū dicendū q̄ ma/
ior nō est vera. qz si linea a medio terre pcede
ret versus occidentē in infinitū. illa linea vni/
q̄ esset infinita. 2 tñ posset augeri versus oriē.
tem. sic licet distātia a nihilo vsq̄ ad ens crea
tū sit infinita. tñ ascendēdo sup ens creatū ca
pit additionē. Uñ illa maior nō est vera nisi
loquēdo de tali infinito qd̄ est simplicit 2 om
nino infinitū fm omnē distantiā seu positio/
nem. ¶ Ad secūdū ꝛcedūt ꝛclusionē. qz cū
agēs secūdū sit effect⁹ agētis primi. ideo effe/ Contra se
ctus agētis secūdi pſupponēdo agēs secūdū cundā rati
pſupponit effectū agentis primi. ¶ ſz nec onē ꝛclusi
istud valet. Qz ratio nō pcedit de effectu pri/ onis.
mi agētis q̄ est elicitiu⁹ effect⁹ secūdi agentis. Solutio.
ſz de tali q̄ est receptiu⁹. qd̄ patet ex forma rati
onis pdicte. qz sicut agēs secūdū actiue seu q̄
ad actiuitatē suā pſupponit agens primū. sic
effect⁹ agētis secūdi passiue pſupponit effectū
agētis primi. ¶ Ad terciū negāt antecedens Cōtra ter/
qz angel⁹ cū nō habeat materiā partē sui ideo ciā ratōem
agit se toto. Negāt etiā ꝛsequentiā cū sua p/ ꝛclusiōis.
batione. qz vt dicūt. ad hoc vt aliq̄d pducat
totā rē nō est necesse q̄ agat se toto. sed sufficit
q̄ ei⁹ virt⁹ pductiua virtualiter ꝛtineat omē
qd̄ est in pducto. ¶ ſz isti respondendo ad Solutio
antecedēs assumūt falsiz. Quia licet angel⁹
nō habeat materiā ppie dictā. tñ fm tōtū
angel⁹ habet esse receptū i essentia. ergo habz
in se aliq̄d potētiale. qz quelibet itelligētia ha/
bet suū hyliachim. vt ait autor de causis. ergo
nō est se toto act⁹. nec p ꝛsequēs agit se toto.
¶ Etiā respōdendo ad ꝛsequētiā supponūt
falsiz. s. q̄ virt⁹ alicui⁹ agētis secūdi virtuali/
ter ꝛtineat omē qd̄ est in pducto. qz si sic tunc
in tali pductōne agens secūdū nō dependere
ret ab aliq̄ agēte supiori. Propter hoc ei agēs
primū in nulli⁹ rei pductōe dependet ab aliq̄
alio agēte. qz virt⁹ ei⁹ pductiua virtualit cō/
phendit omē qd̄ est in quocūq̄z ab eo pducto
¶ Ad quartū negāt ꝛsequentiā. qz si ex hoc Cōtra qr/
q̄ esse creature recipit in aliq̄ sequeret neces/ tā rationez
sario q̄ actio ei⁹ pſupponat aliq̄d in q̄ recipia ꝛclusionis
tur. tūc p oppositū cū esse diuinū nō recipiat
in aliq̄. sequeret q̄ actio dei nō reciperet in ali/
quo. cui⁹ tñ oppositū sepi⁹ videm⁹. ¶ Sed Solutio
nec istud valet. Quia dando istā instantiaz
manifeste isti cōmittūt fallaciā ꝛsequētis. p
cedit em a destructōe antecedētis ad destru/
ctionē ꝛsequētis. sicut em ad esse hoiez sequit
esse animal. tñ formali ꝛsequētia nō sequit. ñ
est hō. ergo nō est animal. Sic licet hec ꝛse/
quentia sit bona. omē qd̄ habet esse receptū il
lius actio pſupponit aliq̄d in q̄ recipiat. tñ ñ
sequit. de⁹ nō habet esse receptū. ergo ei⁹ actio
nō recipit in aliquo. Nā cū de⁹ sit agens omi
potens nō solū pt rem totam pducere in qua

pductione actio ei⁹ nō ꝑsupponit aliquid. verum etiā ipe ꝑt formā pducere in materia ꝓiacente. ⁊ sic actio ei⁹ recipiť in materia non obstante q̄ ei⁹ esse nō sit receptū. sed simpliciter subsistens. ¶ Ad quintū negāt ꝛsequentiaz cū sua pbatione. qz si nulla actio ꝑsupponens subiectū potest esse creatio. tunc actio qua de⁹ pducit gratiā nō esset creatio. qz talis actio ꝑsupponit animā humanā in qua recipitur.

Cōtra ān tā rationez ꝛclusionis

Solutio

¶ Sed nec istud valet. Quia actio qua de⁹ pducit gratiā nō ꝑsupponit necessario ipam animā. posset em̄ deus vnica sua actione sine omni ꝑsuppositōne pducere gratiā ⁊ animā simul. Posset etiā de⁹ si vellet gratiā ⁊ qd̄cūqz aliud accidens simpliciter absolutū pducere sine omni subiecto. Sz actio creature vt est pductiua cū vt sic vel sit mot⁹ vel saltē termin⁹ mot⁹. ideo de necessitate ꝑsupponit subiectū ī quo recipiať. ideo nō est simile de actione dei ⁊ creature. ¶ Ad sextū dicūt q̄ quāuis ex dictis augustini bene habeať q̄ angeli d̄ facto ñ sint creatores. tamē ex dictis ei⁹ nō habeť q̄ ñ possit eis cōmunicari potētia creandi. ¶ Sz nec istud est verz. Quia expssa videť esse intētio sancti augustini. q̄ impossibile sit angelū posse creare. Dicit em̄ augustin⁹. v. sup gen̄. c. xxviij. Creare naturā tam nullⁿ angel⁹ ꝑt qz nec creare seipm. sed seipm pducere repugnat simpliciter tā deo qz creature. vt patet ꝑ eundē augustinū ꝓmo de tri. Si igiť tam id est tantū repugnat angelo creare. qz id est qn tum sibi repugnat vt seipm pducat. tūc clare patet ꝓm intentōez augustini. q̄ posse creare nō est cōmunicabile angelo. nec ꝑ ꝛsequens alicui pure creature. ¶ Nūc restat rn̄dere rationib⁹ istoz doctoz. ¶ Ad primū ergo dicēdū q̄ maior nō est vera. quia pductio omnis creature nō adequat dei potentiā. ergo si pductio cuiuslibet effect⁹ nō adequātis primi agētis potentiā esset cōmunicabilis secūdo agēti scilicet creature. tūc esset cōmunicabile ipi creature q̄ seipam pduceret. qd̄ est simpliciť impossibile. ¶ Iterz deficit illa maior. quia licet effect⁹ nō adequet potentiā dei. si tamē mod⁹ pducendi effectū adequat virtutē ꝓmi agentis. puta pducere aliq̄d de nihilo. hoc em̄ vt dictū est requirit infinitā potentiā cui⁹ creatura nō est capax. tūc talis pductio nequaqz ꝑt cōmunicari creature. ¶ Ad secundū nego minorē. Ad pbationē primā dicēdū q̄ q̄zuis negatio determinata alicui⁹ creature possit dici finita. eo q̄ nō plus negat qz illud qd̄ affirmatur affirmatōne determinata sibi opposita. puta cū dicit nō lapis. tūc negať sola entitas lapidis. tamē negatio cōmunis ⁊ indeterminate respiciēs omnia. puta cū dicit nihil ꝑt dici infinita. nā puz nihil nō solū negat lapidem vel lignū. sz totaliter ⁊ vniuersaliter negat deū ⁊ omnē creaturaz. ⁊ ideo negatiue est quid infinitū. eo q̄ ad nullā entitatē positiuā habet aliquā ꝛformitatē. ¶ Ad secundaz pbationē nego ꝛsequentiā. Ad pbationē dicendū. q̄ maior ⁊ minor resistētia nō faciunt maiorē vel minorē difficultatē in trāsitu vni⁹ termini in alterz. nisi cū maior resistētia puenit ex maiori difformitate. Licet em̄ frigidū magis repugnet calido qz dulci. tū qz frigidū ⁊ calidū maiorē ꝛuenientiā ⁊ ꝛformitatē habent in primo ⁊ naturali subiecto qz frigiduz ⁊ dulce. ideo facilior est transit⁹ de frigido ad calidū. qz de frigido ad dulce. Cū ergo nulla sit maior difformitas qz inter ens ⁊ nihil. nā ens ⁊ nihil in nullo cōmunicant. ideo in trāsitu de nihilo ad ens vel ecōuerso multo maior requiriť potētia qz in trāsitu de vno ꝛtrariorū ad alterz. ¶ Ad terciā pbatōez dicendū. q̄ quāuis ratio ydealis ꝑ cōparationē ad nostrū intellectū ꝛcipiať tanqz finita ⁊ determinata. tamē ex pte rei quelibet idea est simpliciter infinita. eo q̄ realiter idē sit qd̄ ipa diuina essentia. Dic tamē ad ꝑsens breuⁿ transeo. qz de hoc pliriⁿ tractaui libro ꝓmo. dist. xxxvi. arti. i. ¶ Ad terciū nego antecedēs. Ad pbationē nego maiorē. Licet em̄ homo sit nobilior dracone. tamē homo generat hominē. licz nō possit generare draconē. ¶ Est etiā specialiter illa maior falsa quādo difficilior est modus pducendi ignobiliⁿ qz mod⁹ pducendi nobiliⁿ. sicut est ī ꝓposito. Nā materia pducitur de nihilo. sz forma pduciť de aliquo. facilius autez est aliquid pducere de aliquo qz aliquid de nihilo. ¶ Ad quartū nego antecedens. quia agens naturale nō potest tollere formā nisi derelinquat priuationē ei⁹ in materia. priuatio autē nō est simpliciter negatio. sed est negatio in subiecto apto nato. vt dicit iiij. metha. Est em̄ priuatō carentia forme cū aptitudine ad eā. vt dicit ꝓmo phisicoz. Jō nullū agens naturale potest totaliter annihilare formā. qz quāuis ipam corrūpat ꝓm suū esse actuale. tamē relinquit eā in materia ꝓm suū esse aptitudinale seu potentiale. Propter qd̄ solus de⁹ potest annihilare formā. qz solⁿ de⁹ sic posset tollere formā de materia q̄ nō relinqueret priuationē forme ī materia. quo facto hmōi materia nullā haberet aptitudinez

Contra septā rationez ꝛclusionis

Solutio.

Solutio rationū ꝓme opinionis ꝓrie.

Ad.1.

Ad.2.

Ad pbationē primā

Ad pbationē secdam

Ad pbationē tertiā

Ad.3.

Ad.4.

naturalē ad talē formā. ¶ Ad probationem dicendū q̄ licet re corrupta forma remaneat in materia ꝓm suū esse potēciale. tamē agens naturale nō potest formā q̄ corrupta est eandem numero repare. quia nō potest materiā attingere eadē actōe seu generatōne qua primo attingebat eā quādo hmōi formā primo eduxit de materia. Ideo ꝓpter aliā ⁊ aliā generationē numero. forma itez ⁊ iterū educta erit alia ⁊ alia numero. quia multiplicata generatōne etiā multiplicat̄ terminꝰ generationis qui est ipa forma. Sz deꝰ potest talē formam eandē numero adducere. qz potest materiaz eadē actione attingere qua attingebat eam cū primo eduxit hmōi formā de materia ¶ Est igit̄ aptitudo forme corrupte in materia ad eandē formā numero ꝓm q̄ materia attingibilis est vel attingi potest actōne ipsius dei. ⁊ ad aliā formā numero ꝓm q̄ potest attigi actōne agentis naturalis. ¶ Ad quintuz nego ꝯsequentiam. quia quāuis creatio non sit actio infinita. nec creatū sit infinitū. creatō tamē repugnat creature ratōne modi ꝓducēdi. vt patet ex ꝓdictis. ¶ Ad sextū dicenduz q̄ attingere deū vel creaturā potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝓductiue. Alio modo cognitiue. Ergo si li attingere accipiat̄ ꝓductiue vniformiter in maiori ⁊ in minori. tunc maior est vera. sed minor falsa. quia nulla creatura attingit deū ꝓductiue. Si autē in vtra q̄z propositione accipiat̄ attingere cognitiue. tunc nō plꝰ ꝯcludit̄ nisi q̄ videnti diuinā essentiā potest cōmunicari cognitio omis creature. Si autē in maiori accipiat̄ ꝓductiue. ⁊ in minori cognitiue. tunc paralogizat̄ in quatuor terminis. ⁊ per cōsequens nihil ꝯcludit̄. ¶ Ad septimū nego ꝯsequentiā. Ad probationem dicendū q̄ nō semp illud qd̄ est ignobilius est cōmunicabile ei cui cōmunicatur nobilius. vt patuit superius ¶ Etiā assumit̄ hic falsum. quia generatio que cōmunicatur creature nō est nobilior creatōne. nec valet ꝓbatio. quia si illud qd̄ est formaliter ī deo semper in creaturis esset nobilꝰ eo qd̄ est virtualiter in deo. tunc accidēs homis puta sapientia esset nobilꝰ q̄z substātia homis. quia sapientia est formaliter in deo. substātia vero creata tantūmodo est ꝓtualiter in deo ¶ Ad octauum dicendū q̄ ens simpliciter duplicit̄ dicitur Uno modo d̄ sola substātia. ⁊ vt sic omnia accidentia dicunt̄ entia ꝓm quid. eo q̄ accidētis esse est inesse. vt patz ārto methaphisice. ⁊ accidens non est ens nisi quia est entis id est substātie. vt patet. vij. methaphi. Alio modo ens simpliciter dicit̄ omē ens reale. et isto modo ens ꝓm quid dicit̄ ens ratōnis. de quo dicit cōmentator. v. methaphi. q̄ ens verum est generis diminuti. ¶ Sic eodē modo nō ens simpliciter dupliciter dicit̄. Quia vno modo negat solā substātiā talē respectu cuiꝰ dicit̄ nō ens simpliciter. Secūdo modo negat omnē entitatē realē. Accipiendo igit̄ ñ ens simpliciter ꝑmo modo. tunc minor ē vera. quia creatura facit ignē de nō igne. lapidē de nō lapide. Sz secūdo modo tūc minor est falsa. Et qz isto secūdo modo accipit̄ nō ens simpliciter ī maiori. ideo mutat̄ mediū. ⁊ male sillogizat̄ ¶ Ad nonū dicendū. q̄ sicut infima reducunt̄ ad supma. s. in vltimū finem per media. ita tamē q̄ ex hoc ipis medijs non cōpetit ratio vltimi finis. sic in ꝓductōne rez infima procedūt a prima causa mediantibꝯ secūdis causis. quia multa opat̄ deus mediantibꝯ secūdis causis. ita tamē q̄ ex hoc ipis causis medijs non cōpetit ratio creatoris. ¶ Est etiā alia opinio que licet magis ꝓpate loquat̄ ī ista materia q̄z opinio ꝓime recitata. tamē ꝯclusioni quā superiꝰ posui videt̄ esse ꝯtraria Dicunt enī quidā de ista opinione q̄ quāuis creatio rei subsistentis nō possit cōmunicari creature. tamē creature potest cōmunicari virtus creatiua forme inherētis. Quia creatura potest annihilare formā inherentē. ergo poterit eā creare. Cōsequētia patet ex p̄cedentibꝯ. ¶ Probat̄ antecedēs ꝑmo de forma corpali. quia illud annihilat̄ qd̄ nō manet ꝓm se totū nec ꝓm aliquā partē sui. sed cū res corporalis corrumpit̄ forma non manet tota. quia tunc res nō esset corrupta. nec aliqua pars forme poterit manere. qz forma nō habet partes. cū sit simplici ⁊ inuariabili essentia ꝯsistens. vt ait autor. vi. principiorū. ¶ Probat̄ secūdo d̄ forma spūali. quia quādo aliq̄ sunt imcōpossibilia. tūc illud qd̄ est causa positōnis vnius hoc est causa destructōnis alteriꝰ. sed fides et infidelitas. spes ⁊ desperatio. charitas ⁊ odium gratia dei ⁊ omē mortale peccatuz. nequaq̄z se cōpatiunt̄ in eodē subiecto. defectuū aūt istorū creatura potest esse causa positōis. sicut patet de homie ⁊ de dyabolo. ergo illarū virtutū ⁊ gratie creatura erit causa destructōis. Noz vero destructio est pura annihilatio. Quia illud qd̄ ñ pt̄ ꝓduci nisi creet̄. hoc nequaq̄z potest destrui nisi annihilet̄. Sicut enī cū ꝓducitur ñ educit̄ de potēcia materie. sic cū destruitur nō reducit̄ in potentiā materie. ⁊ p ꝯseqns

Ad.5.

Ad.6.

Ad.7.

Ad.8.

Ad.9.

Opinio secunda.

2 annihilat. ¶ Ꝑ. causa secūda plus ꝑt in virtute cause prime. q̃z i sola sua ꝓpria virtute. Sz in virtute ꝓpria ꝑt causa secūda ꝓducere formā de materia. q̃ in virtute cause ꝑme ꝑt formā ab extra inducere in materiā. ⁊ p ꝓsequēs creare. qz illud creatur qd̄ ab extra inducitur.

Cōtra opinionem. ¶ Sz nec istud stare ꝑt vt patet ex dictis sanctoꝝ. Nā athanasius in libro suo ꝓtra arrium ait sic. Creaturā d̄ atrice nō posse esse nullus ē dubiū. ¶ Item augustinus. xij. de ci. dei. c. xxiiij. Neqz em phas est vllius nature creatorē nisi deū credere aut dicere. ¶ Ad primū igit̄ motiuū istoꝝ respōdeo negando antecedēs. Ad

Solutio Ad. 1. primā ꝓbationē dicendū q̃ re corrupta tota forma manet nō fm esse actuale. sz solum fm aptitudinē quā habet materia ad eā. sicut dictū est superius in responsione quarte rationis opinionis ꝓtrarie. De h̄ etiā dixi i scdo libro dist. xviij. arti. ij. ¶ Ad secundā ꝓbationez dicendū q̃ aliq̄d esse causaz destructōis alicuius ꝑt dupliciter intelligi Uno modo actiue ita q̃ actu suo destructiuo attingat illud qd̄ destruit. Alio modo d̄ meritorie. puta qz facit aliq̄d quo tm̄ demereat q̃ deus desinit illud cōseruare. Primo modo nlla creatura facit ad destructionē gratie vel alicui virtutis infuse. sz solū secūdo modo. Sicut g̃ ille nō dicitur creare lumē glorie. cui ex suo merito deus dat gloriā. sic nec iste. ꝓprie diceret annihilare gratiā vel charitatē. cui deus ex suo demerito subtrahit gratiā ⁊ charitatē ¶ Ad secundū dicē

Ad. 2. dū q̃ licet causa secūda plus possit i virtute prime cause. q̃z in virtute ꝓpria. tm̄ hoc nō potest causa secūda in virtute prime. quo posito secūda causa ñ esset secūda. sed esz ipa prima causa. hmōi aūt est creare. qz vt ꝓbatū est supius virtus creatiua est virtus infinita. q̃ tantūmodo est repibilis in causa prima.

Articulus secundus

Quantū ad secūdū

articulū nihil addo ad ꝑsens causa breuitatis sup ea que dixi superius libro secūdo. dist. xix. articulo tercio

Articulus tercius.

Quantū ad terciuz

articulū dico breuiter. q̃ accipiendo grām sacramentalē ꝓ gratia gratū faciente. que infunditur cū ordinate sacramētū suscipit. tūc solū modo ꝓducit ꝑ creationē. Quia forma ñ est educibilis de potētia subiecti si ꝓducit. tunc necessario ꝑ creationē ꝓducit. sz gratia sacramentalis nō est educibilis de potētia aie q̃ est eius subiectū. g̃ tc. Maior patz. Probo minorem. qz h̄ est aie cōnaturale qd̄ de eius potentia est educibile. sz illud qd̄ est gratia nō est ꝓnaturale ei cui est grā. ergo si grā esset educibile de potētia aie. tūc grā nō essz grā. qd̄ ē ꝗ dictio

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

articulū dico q̃ sacra noue legis nō habēt in se virtutē creatiuā. ⁊ h̄ sequit correlarie ex ꝑdictis. qz ꝓbatuz est in primo articulo q̃ nulla creatura habet virtutē creatiuā. sz sacramēta sunt creature. ergo tc. ¶ Et si instat de xpo q̃ habet virtutē creandi cū ipse sit in sacramēto eucharistie. videt q̃ saltē illud sacramētū habeat virtutē creatiuā. ¶ Respōdeo q̃ xps nō est sacramentū ꝓprie loquēdo. q̃uis ipe habeat esse sacramētaliter sub speciebus sacramenti. ¶ De h̄ tm̄ ad ꝑsens trāseam. qz inferius i suo ꝓprio loco magis patere ꝑt. ¶ Ad argumentum principale quid sit dicendū. patebit inferius distinctōe secūda q̃stione ꝑma.

Instantia

Solutio.

Sacramentū ē

sacre rei signū. Postq̃z mgr̄ ꝑmisit istius quarti libri ꝓhemiū. in ista ꝑte exequit̄ suū tractatū. Circa qd̄ est aduertendū. q̃ sicut patuit in ꝓhemio mgr̄ i toto isto libro intēdit tractare de hominis ꝑ peccatū vulnerati curatōe. Et qz duplex est curatio vulnerati. quedaz. s. initiata. tm̄ adhuc manēs cū aliquibus reliquijs ꝑcedētis infirmitatis. alia ꝓsummata includēs totalē ꝑfectionē sanitatis. ideo mgr̄ duo facit. Qz primo determinat de hoīs sanatōe aliq̄liter imꝑfecta. que fit ꝑ sacramentoꝝ deuotā ꝑceptōez. Secundo de sanati hoīs solidatōe totaliter ꝑfecta ꝑ corpis ⁊ aīe beatā glorificatōez. dis. xliij. ibi. Postremo vero. Prima i duas. Qz primo determinat de sacramētis in generali Secundo de sacramētis tā veteris q̃z noue legis in ꝑcali. ibi. Fuit tm̄. Prima i tres ꝑtes diuidit Qz ꝑmo ponit sacramēti diffinitōez. Scdo eoꝝ circa q̃ fit ipm̄ sacrm̄ ondit determinationē. ibi. Duo autē sunt. Tercio innuit sacroꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ distinctōez. ibi. Iā videre restat. Prima i duas. Qz ꝑmo ondit q̃d sit sacramentū Scdo insinuat q̃re sit institutū. ibi Triplici aūt ex cā. ¶ Et hec est snia istius ꝑtis i generali. circa quā qro in ꝑciali.

Questio secunda.

Utrū sacrm̄ sit diffinibile. ¶ Videt q̃ nō. Qz illud qd̄ ñ dicit vnā essentiā nō est diffinibile. sz sacrm̄ ñ dicit

vnã essentiã. ḡ ꝛc. Maior patz. q̃ ppt ꝗ ens p accidẽs nõ ẽ diffinibile. q̃ ñ dicit vnã essentiã. vt patet. vij. metha. Minor etiã est nota q̃ sacrm includit verbũ ⁊ elemẽtũ. Juxta illud augu. Accedat verbũ ad elemẽtũ. ⁊ fit sacramentũ. Sz verbũ ⁊ elemẽtũ nõ possunt facere aliquã vnã essentiã. vt ꝛ se patet. ¶ Cõtrariũ habet p mgrm in lra. q̃ mltipliciter diffinit ipm sacrm ¶ Dic ꝯformiter ad ea q̃ tangit mgr in lra q̃ttuor sunt videda. ¶ Prio de sacri diffinitõe. ¶ Scdo de sacramẽtoꝝ institutõe. ¶ Tercio de eoꝝ ex quibꝯ ꝯstitũt sacra explicatõe. ¶ Et quarto de sacramentoꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ distinctõe.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

est aduertendũ q̃ de diffinitõe possum⁹ loqui triplicit. Uno mõ largissime. Alio mõ ppriissime. Tercio medio mõ. puta nec nimis large nec etiã nimis stricte. ¶ Primo mõ omẽ qd ẽ noiabile seu aliq̃ noie significabile ẽ diffinile. q̃ vt sic diffinitio nõ est aliud q̃z distincta expssio illi⁹ qd p nomẽ fuit expssuꝝ ꝯfuse ⁊ indistincte. Isto modo possunt diffiniri negatiua. puatiua. ac etiã q̃cũq̃z figmẽta. Et sic forte accipit arest. diffinitõnez cũ ait. iij. metha. Ratio quã significat nomẽ est diffinitio. ¶ Scdo mõ nihil ponit in diffinitõe nisi sit intrinsecũ rei diffinite. ⁊ spectet ad essentiã ei⁹ Et sic sola sba diffinit. ¶ Tercio mõ quãuis res diffiniat p ea q̃ sunt sibi intrinseca. puta p gen⁹ ⁊ differentiã. tñ q̃ dependet ab aliq̃ extrinseco intm q̃ sine eo pfecte notificari nõ pt. iõ tal' diffinitõ dat p additamẽta. ⁊ nõ solũ p ea q̃ sunt essentialia ipi diffinito. Et sic diffiniũt accidẽtia. q̃z esse est inesse q̃ztũ ad accidentia absoluta. vl' adesse seu ad aliud esse q̃ztũ ad respectiua. Et q̃ diffinitõ est sermo dicẽs quid est esse rei. ideo accidẽtia absoluta nõ possunt pfecte diffiniri sine sbiecto cui insunt. nec respectiua sine termino ad quẽ sunt ¶ Dec igit ad ꝓpositũ applicãdo pono tres ꝯclusiones.

Prima ꝯclo

¶ Prima ẽ q̃ sacrm est diffinibile pmo mõ. Q̃ omẽ qd est etymologizabile isto modo ẽ diffinibile. Sz sacrm ẽ etymologizabile. Maior patet. q̃ etymologia expimit aliq̃ mõ distincte qd nomẽ indicat indistincte. Minor etiã patet. q̃ vt sic sacrm dicit q̃si sacꝝ mentis secretũ. vel sicut dicit mgr in lra. sacrm ẽ sacre rei signũ. ¶ Forte dicet ꝯtra istã descriptionẽ datã a mgro q̃ sacrm nõ possit dici signũ. q̃ omẽ signũ aut ẽ demõstratiuũ. aut ẽ pnostica

Instantia 1

tiuũ. aut est memoratiuũ. Sz nullo istoꝝ modoꝝ sacrm ẽ signũ sacre rei. i. gre quã mgr ibi intelligit p rẽ sacrã. ḡ nullo mõ est signũ sacre rei. Maior patet. q̃ omẽ signũ aut ẽ rei psentis. ⁊ sic est demõstratiuũ. aut future. ⁊ sic ẽ pnosticatiuũ. aut pterite: ⁊ sic est memoratiuũ Minor pbat. q̃ ꝯtingit q̃ñq̃z aliq̃s recipit sacrm q̃ nec p habuit graz. nec tũc habet grazꝝ nec vnq̃z habebit grazꝝ. ¶ P. omẽ signũ aut ẽ naturale. aut volũtariũ. Sacramentũ nõ pt dici signũ naturale. cũ nõ sit idẽ apud omẽs. nec volũtariũ: q̃ signũ volũtariũ est mutabile. sacrm aũt nõ est mutabile. ḡ ꝛc ¶ P. cuicũq̃z cõpetit diffinitio ⁊ diffinitũ. Sz esse signũ sacre rei mltis ꝯuenit q̃ nõ sunt sacra. ḡ in ꝗ nõ stat diffinitio sacramẽti. Maior patet. q̃ diffinitio est ꝯuertibil' cũ diffinito. vt patet in libro topicoꝝ. Probat minor. q̃ colũba significabat spũm sanctũ Lu. iij. agn⁹ pascal' significabat corp⁹ xpi. Exo. xij. fpes ene⁹ significabat mortẽ xpi. Nu. xxi. attñ ista nõ fuerũt sacramẽta. licet illa q̃ significabãt essent sacratissima. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ sacrm ẽ signũ demõstratiuũ gre. q̃ quicunq̃z suscipit sacrm ꝯcomitãter cũ sacramẽto suscipit graz. nisi p suã malicã ⁊ fictionẽ obicẽ ponat gre dei. Ad pbationẽ dico. q̃ talis obstinat⁹ non suscipit gratiã nõ est ex ꝗ q̃ sacramentũ nõ sit efficax signũ gre. Sz est rõne malicie ipi⁹ suscipientis q̃ obicẽ ponit gre. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ cũ sacramenta significent ex diuina institutõne. ideo sunt signa volũtaria. nec tamẽ ppter hoc sunt mutabilia. quia significatõnis eorũ impositio dependet a volũtate superioris nature. que omino est imutabilis. Propter qd ait hugo de sancto victore in libro de sacramẽtis. Similitudo inest sacramẽtis ex creatõe. significatio ex institutõe. ⁊ sanctificatio ex benedictione. Prima est indita p creatorẽ. Secunda adiuncta per saluatorẽ. Tercia administrata per dispensatorẽ. ¶ Ad terciũ dicendum q̃ licet diffinitio ppie dicta sit cõuertibilis cũ diffinito. tñ hoc nõ oportet de diffinitione largissime sumpta. que est idẽ qd nominis interpratio seu etymologia. Licet em̃ lapis dicat quasi ledens pedẽ. tamẽ ex hoc non sequit q̃ omẽ ledens pedẽ sit lapis. Sic in p posito ꝛc. Unde cum dicit sacramentum est sacre rei signum. magis hoc debet censeri etymologia q̃z diffinitio. ¶ Secunda cõclusio est q̃ sacramentũ non est diffinibile accipiendo diffinitionẽ secundo modo. s. ppriissime. q̃ illud qd ñ est directe ī pdicamẽto sbstãtie.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Secunda ꝯclusio

illi nō cōpetit diffinitio dicta ꝑpriissime. sed
sacramentū nō est directe in ꝑdicamēto sbstā
tie. ergo ꝛc. Maior patz ex ꝑdictis. Minor
Instantia 1 patebit infra ¶ Forte dicet illud ꝛc cui⁹ rōe ē
elementū materiale. ḣ videt esse substātia. sa/
2 cramentū est hmōi. iuxta illud augustini. ac
cedit verbū ad elementū. ⁊ fit sacrm. ¶ P. ꝛc
quocūqz ꝑdicat elementū in recto ḣ est sbstā/
tia. sed elementū ꝑdicatur ꝛc sacramēto in re/
cto. ergo ꝛc. Maior patet. qz quādocūqz alte
rum ꝛc altero ꝑdicat quicq̄d dicit ꝛc eo qd ꝑ/
dicat ⁊ ꝛc subiecto dicet. vt dicit in libro ꝑdi/
camentorꝫ. sed substātia ꝑdicat ꝛc elemēto. er
go ꝑdicabit ꝛc sacramēto. d̄ quo ꝑdicat elemē
Solutio tum. ¶ Respōdeo q̄ sacramentū dupliciter
potest ꝯsiderari. Uno modo fundamētaliter
Alio modo formaliter. Si accipit sacramen
tū ꝑmo modo. tūc nec est substātia tantū. nec
accidēs tantū. sz simul ꝑ dici substātia ⁊ ac/
cidens. eo q̄ fundamētaliter ad esse sacramē/
ti ꝯcurrūt verba q̄ sunt accidentia ⁊ substātia
elemēti vel saltē alicui⁹ elemētati. Si secūdo
modo accipit. tūc sacramentū est accidens ꝛc
genere relatōnis. qz sacramētū formalit sum/
ptum est signū ex diuina institutōe efficacitā
habēs ⁊ certitudinē respectu grē ꝛc. cui⁹ signi
fundamentū sunt verba ⁊ elementū. Et qz si
gnū vt signū formaliter est ꝛc ꝑdicamēto rela
tionis. qz signū est signati signuz. ideo q̄uis
instātie ꝑdicte bene ꝯcludāt q̄ sacramētū fun
damētaliter sumptū sit substātia saltē ꝑtialit
in q̄ztū vna pars fundamēti signi illi⁹ qd for/
maliter est sacramentū. est substātia. tn̄ nihil
ꝯcludūt ꝛc sacramēto formaliter sumpto. d̄ q̄
ad ꝑsens loquor. ¶ Tercia ꝯclusio est q̄ ter/
Tercia cō/ cio modo accipiēdo diffinitōez. tūc sacramē/
clusio. tū formaliter sumptū diffinit a beato augusti
no hic in lra cū dicit. q̄ sacramentū est inuisi
bilis grē visibilis forma. ⁊ addit mgr. ita vt
ei⁹ similitudinē gerat ⁊ causa existat. In qua
diffinitōe forma accipit ꝑ signo qd est genus
ꝑpinquū ipi⁹ sacramenti formaliter sumpti.
visibile sumit ꝑ fundamēto iā dicti signi. in/
uisibilis grā accipit ꝑ termino termināte ꝛc/
pendētiā hui⁹ signi. causa accipit ꝑ efficacia
attributa tali signo a deo instituto. ⁊ ponit ꝑ
differētia. Sz cū addit. vt eiusſimilitudinē
gerat. hoc ponit ad ꝛclarandū ꝯditionē fun
damenti vt patebit respōdendo instātijs du
cendis ꝯtra hāc diffinitōez. Cū ergo relatio
tūc optime diffiniat modo q̄ sibi ꝑt cōpetere
diffinitio. qn̄ assignant ei⁹ gen⁹ ⁊ differentia
tanq̄z ꝑncipia essentialia ⁊ fundamētū ⁊ ter/
min⁹ tanq̄z ꝯnotata. iō int̄ ceteras diffinitio/
nes seu ꝛscriptōes q̄s ponit mgr ipius sacra
mēti. ista iā dicta magz videt accedere ad ꝑ/
Instantia 1 priietatē diffinitōis. ¶ Sz ō istā diffinitōez
ꝑt argui sic. Forme nō est forma. ḡ sacrm non
ꝑt esse forma grē. Cōsequētia patet. qz grā est
2 forma. ¶ P. sensibile n̄ ꝑt esse forma ei⁹ qd ē
simpliciter ꝑpūale. ḡ sacrm non ꝑt esse forma
grē. Cōsequntia est nota. qz grā est simpliciter
3 ꝑpūalis. ¶ P. si sacrm est forma grē. aut ē for
ma exēplaris. aut forma talis q̄ est ꝑs cōposi
ti. Nō ꝑt dari primū. qz forma exēplaris ē no
bilior exēplato. sz res sensibilis nō ꝑt esse no/
bilior q̄z grā dei. Et iā inuisibilia magz viden
tur esse exēplaria visibiliū q̄z econuerso. iuxta
illud apli ad Heb. xi. Ut ex inuisibilib⁹ visi
bilia fierēt ꝛc. ¶ Nec secundū vt ꝛc se patet.
4 ¶ P. sacrm nō solū ꝯsistit in rebꝫ visibilib⁹.
vez etiā in audibilib⁹. puta in ꝓbis. ḡ nō bn̄
5 dicit visibil' forma. ¶ P. sensibilia nō habēt
silitudinē cuz grā q̄ est simpliciter ꝑpūalis. ḡ
6 male ponit illud. vt ei⁹ silitudinē gerat ¶ P.
signū n̄ causat illud qd significat. sz vt dictū
est sacrm est signū grē. ḡ nō bn̄ ponit. ⁊ causa
existat ¶ Ad primū dicēdū q̄ duplex est for Solutio.
ma. Una intrinseca. q̄ ē ꝑs rei cui⁹ est forma. Ad.1.
⁊ sic forme nō est forma. Alia q̄ est rei silitu/
do. imago. signū. seu padigma. ⁊ sic forme ꝑt
esse forma. sic em̄ statua herculis ꝑt dici for/
ma herculis. ⁊ sic licet nō vsquequaqz ꝑpric.
tn̄ aliq̄ modo sacrm ꝑt dici forma grē. ¶ Ad Ad.2.
secūdū dicendū q̄ ꝑut forma idē est qd signū
sic sensibile ꝑt ē forma rei ꝑpūalis. ⁊ qz sacrm
est signū infallibile ⁊ efficax grē dei. iō ꝑt dici
forma grē ¶ Ad terciū dicēdū q̄ est forma ex Ad.3.
emplar. Ad ꝑmā ꝑbatōez dico q̄ licz forma
exēplar. q̄ habet causalitatē ꝑncipalr sup exē/
plato. sic est forma ydealis. nobilior sit ipo ex
emplato ꝑ ipaz. tn̄ forma exēplar. ꝑ modū si/
gni ⁊ instrumēti nō est nobilior eo cui⁹ dicit
esse forma. sic aūt ē in ꝑposito ꝛc. ¶ Ad secū
dā ꝑbatōez dicēdū q̄ licet simplicit loq̄ndo
inuisibilia sint exēplaria factiua visibiliū. tn̄ q̄
ad nos aliq̄ visibilia possunt esse exēplaria si
gnificatiua rez inuisibiliū. Figura em̄ picta in
parietē q̄ ad nos est signū exēplare signās an
gelū q̄ est substātia pure ꝑpūalis. ¶ Ad quar Ad.4.
tū dicendū q̄ qz inter omnes sensus. visus est
pluriū perceptiu⁹. ipe em̄ visus plures rerum
differentias nobis ꝛcmonstrat. vt dicit ꝑmo
methaphi. ideo sepe accipitur visibile pro sen
sibili cōmuni. Un̄ q̄nq̄z dicim⁹. vide q̄z bn̄
cantat iste. ⁊ ibi accipitur videre pro audire.

Quãdoqꝫ dicim⁹. vide q̃ꝫ lvnũ est vinũ istd̃. ⁊ibi accipit videre ꝑ gustare. Igit in ꝓposito ꝑ visibile cõprehendit etiã ipm audibile.

Ad.5. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝙ duplex est similitudo. Una q̃ ꝯsistit in participatõe eiusdem qualitatis. ꝛc qua dicit. ix. metha. ꝙ similitudo est rez differẽtiũ eadẽ qualitas. Alia que ꝯsistit in repsentatõe ꝯsimilis ꝓporcõnalitatis. ⁊ ista secũdo modo dicta est in ꝓposito. Nã sicut aqua baptismalis abluit corp⁹ ab immũdicijs. sic gratia q̃ cõfert in baptismo quã significat sacramentuꝫ baptismi abluit animã a vicijs ⁊ peccatis. Et sicut panis cui⁹ species manet in sacramẽto corpis xpi reficit hominẽ exteriorẽ. sic gratia que ꝯfert in sacramento corpis christi pascit hominẽ interiorẽ ⁊ sic ꝛc alijs sacramẽtis. Unde talis similitudo. s. ꝓporcionalitatis nõ solũ est corporaliũ ad spũalia. vez etiã potest esse creature ad ipsum ꝛcũ. Possum⁹ em̃ vere dicere ꝙ sicut homo pater paternitate reali refert ad suũ filiuꝫ sic ꝛc⁹ pater verissima paternitate refertur ad

Ad.6. suũ vnigenitũ. ¶ Ad sextũ dicendũ. ꝙ q̃ꝫ signũ speculatiuũ nõ cause illd̃ qd̃ significat tamẽ nõ repugnat signo practico causare illd̃ qd̃ significat. in talibꝫ em̃ si effectus est nobis magis notus q̃ꝫ causa. tũc vtimur effectu ꝑ signo respectu cause. sꝫ si ecõuerso. tunc vtimur causa ꝑ signo respectu effect⁹. ¶ Qũo aũt sacramẽta sint causa gratie ⁊ quõ ñ. patebit circa distinctionẽ sequentẽ.

Articulus secund⁹

Quantũ ad secũdũ

Pria ꝯclo principale pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est ꝙ in statu innocẽtie nec necessariũ fuit nec

Ratio optunũ esse aliqd̃ sacramentũ. Quia vbi nulla est infinitas. ibi nec est necessitas nec opportunitas medicine. sꝫ in statu innocẽtie nulla fuit infirmitas. ⁊ gratia sacramẽtalis est quãdã anime rationalis medicina. ergo ꝛc. Maior patet ex euãgelio. vbi dicit. ꝙ nõ est opus medic⁹ valentibꝫ: sꝫ male habentibꝫ. Minor ꝓbatur quo ad primã partẽ. quia infirmitas anime est per ꝑcatũ. sed in statu innocentie nullũ erat peccatũ. Probat etiã quo ad secũdã partẽ. quia dicit hugo ꝛc sancto victore in libro ꝛc sacramẽtis. ꝙ sacramẽta sunt vasa medicinalia. ⁊ hoc dicit ꝓpter gratiã que cũ sa-

Instantia 1 cramentis ꝯfert ꝑ modũ medicine. ¶ Forte dicet ꝙ ꝑ quocũq̃ statu homo indiget gratia ꝑ eodẽ statu indiget sacramẽtis. sꝫ homo ĩ statu innocẽtie ĩdiguit gratia. ergo ꝛc. Maior patet. quia gratia cõfert homini ꝑ ipa sacramenta. Minor etiã patet. qꝛ nõ obstante hominis innocẽtia. tamẽ nunq̃ potuisset homo ꝯsequi beatitudinẽ nisi mediante gratia.

¶ P. matrimoniũ fuit in statu innocẽtie. sed 2
matrimoniũ est sacramentũ. ergo sacramẽtũ fuit in statu innocẽtie. Maior patet. qꝛ matrimonialẽ ꝯiunctionẽ adã ⁊ eue saluator allegans in euãgelio ait. Qd̃ ꝛc⁹ ꝯiunxit hõ ñ sepet. Minor etiã patet. qꝛ matrimoniuꝫ est vnũ ꝛc septẽ sacramẽtis noue legis. ¶ Ad primum dicendũ. ꝙ quãuis hõ si mãsisset ĩ statu innocẽtie indiguissꝫ habitu gratie. put dicit gratia virtutũ. tñ nulla indiguisset gratia put dicit gratia sacramentalis. qꝛ vt sic dicit medicina ꝯtra peccatoꝝ vulnera. Qũo autẽ ꝯueniunt ⁊ differũt gratia virtutũ ⁊ gratia sacramentoꝝ in sequẽtibꝫ apparebit. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ matrimoniũ ꝑ put est sacramentũ nõ solũ est institutũ in officiũ. vez etiam in remediũ. ideo in statu innocẽtie matrimoniũ nõ erat sacramentũ ꝓprie loquendo. qꝛ in illo statu tantũmodo fuit institutũ ĩ officium nõ aũt in remediũ. ¶ Secũda ꝯclusio est ꝙ post lapsum hominis ĩ peccatũ ꝑ quocunq̃ statu vie. puta ꝑ statu legꝭ nature: mosaice. ⁊ euãgelice. semp vtilia ⁊ ꝯgrua ⁊ qd̃ãmodo necessaria fuerũt ipi homini diuina sacramenta. alia tñ ⁊ alia. puta magis perfecta ⁊ min⁹ perfecta. ꝓm exigentiã statuũ diuersoꝝ

Quia in quocũq̃ statu regnat vel durat ad- 1
huc infirmitas ꝑ eodẽ statu adhuc ẽ necessaria medicina. sꝫ post lapsuꝫ hominis a statu innocentie. ꝑ quocũq̃ statu vie regnat vel saltẽ durat ĩfirmitas animaꝝ. ergo necessaria qd̃ãmodo sunt homini diuina sacramẽta. q̃ sunt anime medicina. Dico autẽ semp qd̃ãmodo necessaria fore sacra. qꝛ ista necessitas nõ fuit adeo absoluta q̃n ꝛcus aliter potuisset saluare hoiez. si aliũ modũ salutꝭ instituere voluisset

¶ P. semp ꝑ omi statu post pctm̃ vtile fuit ⁊ 2
oportunũ cultores ꝛci esse distictos ꝑ aliqd̃ signũ distictiuũ a ceterꝭ mũdanis hoibꝫ. sꝫ hꝰ ñ potuit bñ fieri sine sacris q̃ sunt signa distinctiua filioꝝ ꝛci ab alijs. g̃ ꝛc. ¶ P. tãto efficacior ẽ medicina q̃ꝫto ad ipaꝫ infirm⁹ feruẽtius allicit affectãdo. sꝫ spũs rõnalis habẽs intelligentiã obumbratã ex eo ꝙ ẽ reclusus ĩ ĩfirmo 3
corpe magꝭ ẽ capax spũaliũ q̃ sibi offerunt ĩ rebꝫ corpalibꝫ q̃ꝫ spũaliũ simplicit ⁊ absolute ⁊ ꝑ ꝯseqns magꝭ afficit ⁊ ꝛcuot⁹ allicit ad ea g̃ optime ꝯgruit medicinalẽ grãm pro statu vie vniuersaliter infirmis dari in corpalibꝫ

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Secunda ꝯclusio

Instantia heret. corũ

sacramentis. ¶ Sed cõtra ista potest argui ex intentione quorundã hereticorum qui negare videbantur vtilitatem sacramentorum.

1 Primo in vniuersali sic. Illud non est vtile hoĩbꝫ p qd̃ viã salutis ipsis restringit ⁊ artat sacramẽta sunt hmõi. ¶ Maior patet. Probatur minor. qꝛ quãto plura sunt sacramenta re necessitate salutis existẽtia: tanto pluribꝫ indigem⁹ ad ꝯsequendũ salutẽ ⁊ p ꝯsequẽs ipsam difficili⁹ habebim⁹ siue optinem⁹. ¶ P.

2 illud p qd̃ dat hoĩbꝫ occasio ydolatrãdi. hoc in nulla lege debet institui. sꝫ sacramẽta videtur esse materia ydolatrie. Maior patꝫ Probat minor. qꝛ ex hoc q̃ spũalis grã dicit ꝯtineri sub corpalibꝫ sacramẽtis pt aliq̃s credere q̃ in rebꝫ corpalibꝫ sit aliq̃d numinis vel deitatis. ⁊ hoc semp fuit hoĩbꝫ occasio ydolatrãdi

3 ¶ P. maioris vl saltẽ nõ minoris virtutꝭ est creaturã destructã p peccatũ recreare q̃ a principio creare. sꝫ tanta requirit virt⁹ in creatõe q̃ nõ est cõmunicabilis creature. ergo nec virtus recreatõis. ⁊ p ꝯsequẽs ipe de⁹ medicinaꝫ recreatõis nõ infundet ipsis homibꝫ recreandis mediantibꝫ sacramẽtis: sꝫ ĩmediate per se ipm Maior patet p augustinũ q̃ ait q̃ nõ est min⁹ difficile impiũ iustificare q̃ celũ ⁊ terrã creare. Minor patet p ea q̃ dicta sunt in pcedenti q̃stione articulo pmo. ¶ P. frustra fit

4 p plura qd̃ potest fieri p paucioꝛa. vt dicit. i. phisicoꝝ. sed per solã fidẽ ⁊ obseruantiã pceptoꝝ poterat saluari homo. ergo tot sacramẽtoꝝ institutio videt esse frustra. sed de⁹ ⁊ natura nihil agũt frustra. vt dicit pmo celi ⁊ mundi. ergo no videt q̃ de⁹ istituerit aliq̃ sacramẽta. ¶ P. medicina debet esse morbꝫ ppoꝛcionata.

5 sed morbꝫ anime humane est spũalis. q̃ ei⁹ medicina nõ debet dari in sacramẽto corpozali. Maior patet. p cassiodozum in libro varioꝝm. vbi loquens de medicina viciozꝝ ait. variũ poscit remediũ diuersa q̃litas passionũ. Minor etiã patet de se. ¶ P. illud qd̃ ñ

6 dictat ratio naturalis. hoc nõ est ponendũ in statu legis nature. sed esse aliqua sacramenta nõ dictat ratio naturalis. ergo spẽaliter in lege nature nõ fuerũt aliqua sacramẽta. ¶ P.

7 illud qd̃ est naturale apud omẽs debet esse idẽ ⁊ eodẽ modo. ergo si tpe legis nature fuissent aliqua sacramẽta illa nõ fuissent mutata. sed adhuc essent penit⁹ obseruanda. ¶ Ad pmũ

Solutio. Ad. 1. dicendũ q̃ bonus viator libenter sustinet vie artitudinem dũmodo via arta sit multo breuioꝛ q̃ via lata. sed sacramenta legis euãgelice intantũ viam abbreuiant q̃ eoꝝ deuoti cultores post mortẽ tempꝯalẽ ĩmediate ad celũ euolant. qd̃ non potuerũt facere sacramẽta legis nature nec legꝭ mosaice. quia ianua regni semp mansit clausa donec sacramẽta vigoreꝫ acceperãt ex aqua ⁊ sanguine que fluxerũt de latere crucifixi. ¶ Ad secundũ nego minorẽ. Ad. 2.

Ad pbationẽ dicendũ. q̃ eoĩpo quo aliquid dicit gratia tunc nõ debet estimari esse aliq̃d numinis vel deitatis essentialiter. qꝛ deitas ñ est gratia seu accidens spũale. sed est pcellentissima natura. ⁊ ideo pdicando sacramenta nõ datur materia ydolatrãdi. sed vere adorãdi. quia dat intelligi q̃ deus sit adorandus q̃ per suã misericordiã mediantibꝫ sacramentis tribuit gratiã suã hominibꝫ. ¶ Ad tertium Ad. 3.

dicendũ. q̃ quãuis equalis virtus requiratur i creatõne ⁊ in recreatõne. tamẽ dispositiue in vtroq̃ creatura potest cooperari creatori. homo em̃ disponit fetũ ad anime ratõalis susceptionẽ quã tamẽ de⁹ creat p seipm. sic etiã multa sũt que hominẽ disponere possunt quo ad recreationẽ. quãuis sol⁹ de⁹ ipm recreet per se ipm ¶ Ad quartũ dicendũ. q̃ licet frustra fi- Ad. 4.

at per plura q̃ eque bene fieri potest p paucioꝛa. tamẽsi nõ eque bene tunc nõ fit frustra per plura. sed sine sacramẽtis quãuis de⁹ possit vl poterat saluare hominẽ. tamẽ ex parte hominis nõ erat tanta cõgruitas ad salutẽ sine sacramẽtis sicut cũ sacramẽtis. vt patet ex pcedentibꝫ. ideo ꝛc ¶ Ad quintũ dicendũ. q̃ licet morbꝫ anime sit spũalis: tamẽ morbidus Ad. 5.

scilicet spũs homis existit i corpe. ideo ꝯgruum esse videtur q̃ quãuis eius medicina sit spiritualis. puta gratia sacramentalis. tamẽ ministretur ifirmo mediante corpozali sacramento. ¶ Ad sextũ nego maiorẽ. quia eoĩpo Ad. 6.

q̃ natura intantũ fuit corrupta q̃ nõ poterat via naturali sanari. ideo necesse fuit talia a deo poni remedia que excederent dictamẽ rationis naturalis. ¶ Ad septimũ dicendũ q̃ Ad. 7.

sacramentũ matrimonij ⁊ sacramentũ penitẽtie aliquo modo fuerũt tempore legis nature ⁊ semp manserũt ⁊ manere debent in omẽ lege ordinata. sacramenta vero sacrificioꝝ in quibus fides ⁊ deuotio quã habuerunt boni homines ad deũ declarabat tempore legis nature quãuis essent necessaria. tamẽ quo ad materiaꝫ ⁊ modũ offerẽdi fuerũt volũtaria ⁊ mutabilia eo q̃ tpe legis nature hoĩes nõ habuerunt determinationẽ materie ⁊ modi illoꝝ sacrificiorum per aliqd̃ diuinũ pceptũ. sufficiebat igitur hominibꝫ degentibꝫ sub lege nature sacramentũ fidei demõstratũ in sacrificijs

p deletione originalis peccati. ⁊ sacramentuz penitētie ad delendū actuale peccatū. ac sacrm matrimonij p humane speciei ꝛseruatōne ac electoꝝ multiplicatōe. ¶ Tercia ꝛclusio est. q̃ in statu patrie nec est necessariū nec ꝛgruū esse aliqd̄ sacramentū. loquēdo de sacramētis eo modo q̃ hucusq̃ locuti sum⁹. Qz vbi est p fecta sanitas cū impossibilitate alicui⁹ infirmitatis. ibi nulla est oportunitas medicine. sed ī patria est tanta sanitas spūalis q̃ impossibilis est ibi aliq̃ infirmitas. ergo nō est ꝛgruuz ibi esse aliqd̄ sacramentū. cū sacramentum sit languētis anime medicina.

Tercia cōclusio.

Articulus tercius.

Quantū ad terciuz

principale dicendū q̃ q̃zuis cōmune sit omnibus sacramētis ꝛsistere in aliquib⁹ reb⁹ sensibilib⁹ gratiā dei significantib⁹. tamē speciale ē sacramētis noue legis vt ꝛsistāt in verbis et reb⁹. vt ait mgr̄ in lra. Taliter em̄ debēbāt instituī sacramēta noue legis. vt nō solū gratiā significarēt. vez etiā psonā saluatoris repsentarent. ex cui⁹ passiōe habēt efficaciā respectu grē quā omēs recipiūt q̃ rite ꝛcipiūt hmōi sacramēta. Sz in psona saluatoris verbū eternum fuit ⁊ est vnitū sensibili corpi. ergo ⁊ sacramēta debēt ꝛsistere ī verbis ⁊ corporalib⁹ reb⁹ sensibilib⁹. ¶ Forte dicet q̃ sacramentū penitētie ⁊ matrimonij sunt de noua lege. ⁊ tñ possunt esse sine verbis. ¶ Respondeo q̃ illa duo sacramēta nō sunt pcise de noua lege. habuerūt em̄ esse tam in lege nature q̃z etiā ī mosaica lege. ¶ Potest etiā dici q̃ ista duo sacramenta fm q̃ habēt esse in lege euāgelica non sunt sine verbis. q̃zuis em̄ ꝛtritio q̃ est prima pars sacramēti penitētie possit esse sine verbis tñ ꝛfessio q̃ est secūda ps penitētie necessario debet fieri p verba si ꝛfitens p̄t loqui. vl' debet vti signis p ꝓbis si nequaq̃z pōt loqui. Sil'r ad mrimoniū req̃runt ꝓba de p̄senti exp̄mentia mutuū ꝛsensuz psonaꝝ ꝛtrahentiū. Si aūt nec illi loq̃ possunt: tūc vti debēt signis p ꝓbis. quib⁹ ꝛsensum mutue volūtatis euidēter declarent.

Instantia

Solutio.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

articulū dicit mgr̄ in lra allegās augustinū. q̃ vocādo sacrificia ⁊ oblatōnes veteris testamēti sacra. tūc in ꝗ differūt a sacramētis legis euāgelice. q̃ illa veteris legis sacramēta significabāt ⁊ pmittebāt salutē. sacramenta ꝓ no ue legis dāt salutē. ¶ Quid tñ de ḡis sit tenēdū in sequētib⁹ apparebit clari⁹. ¶ Ad argumentū principale dicendū q̃ licet sacrm fundamēta liter nō dicat vnā essentiā. tñ formaliter dicit vnā essentiā si respect⁹ p modū signi ex institutōe resultās essentia dici p̄t. ¶ Forte dicet q̃ vn⁹ respect⁹ req̃rit vnū fundamentū. q̃ in reb⁹ ⁊ verbis nō p̄t fundari vn⁹ respect⁹. ¶ Rñdeo q̃ talis respect⁹ q̃ est signū habens esse ex institutōne diuina vl' etiā humana p̄t fundari in plurib⁹. dū tñ illa plura sint ex institutōe ordinata ad significandū aliqd̄ vnū ¶ Quāuis em̄ folia vitis ⁊ circul⁹ sint diuersa. tñ simul iūcta fundāt vnū signū q̃ significat mustū venale in tali domo cui hmōi circul⁹ est affix⁹. ¶ Etiā plures sillabe ad inuicē ordinate fundant vnū signū expssiuū rei importate p dictionē sillabicatā. ¶ Sic eodez modo nō obstāte distinctōe rez sensibiliū et verbōz sacramentaliū. put ex diuina institutione ad inuicē sunt ordinata ad significādū gratiā dei. ipa possunt fundare vnū signū qd̄ formaliter est ipm sacramentū.

Ad principale argu.

Instantia

Solutio.

Vt autem.

f

Postq̃z mgr̄ determinauit de sacramētis ī generali. nūc pseqūt de ipis ī specialī. Et primo determinat de circūcisione q̃ fuit sacrm veteris legis. Secō pseqūt d̄ sacris noue legis in principio secde distinctōis. ibi. Jā ad sacra. Pria diuidit in tres ptes. Qz primo determinat de circūcisionis ꝓtute ⁊ pfectōe. Secō de ipius institutōe. Et tercio de ei⁹ cessatōe. Secda ibi Hic dicēdū est. Tercia ibi. Jō aūt mutata ē. Prima ī duas. Qz pmo innuit mgr̄ circūcisionis perfectionē. Secō mouet ⁊ determinat quādā incidentē q̃stionē. Secda ibi. Queriť aūt. ¶ Qz mgr̄ ꝗ tractat de sacramēto circūcisionis. ideo q̃ro hanc q̃stionē.

Questio tercia.

Vtrū sacramentū circūcisionis habuerit efficaciā ad tollēdū originalem culpā. ¶ Et videť q̃ nō. Quia illud qd̄ nō tollit pena p aliq̃ culpa inflictā. hoc nō tollit culpā. sed per circūcisionē non tollebať pena pro culpa originali inflicta. q̃ ꝛc. Maior patet. qz remissa culpa tollit pena p hmōi culpa debita. Minor appet mānifeste. qz carētia diuine visionis q̃ est pena originalī peccati vt appet in puuulis decedētib⁹ sine baptismo nō tollebať p circūcisionē. eo q̃ circūcisio non aperuit portas regni celorum. ¶ Contrariū patet autoritatib⁹ sanctorum. ¶ In ista

q̃stione q̃tuor sunt videda. Nã ꝓmo videndũ est que fuerũt de integritate circũcisionis. ¶ Secdo de eo qd q̃rit. ¶ Tercio vtr circũcisio habuerit efficaciã ad ꝓferendũ gratiam ¶ Et q̃rto d modo cessatõis ipi⁹ circũcisiõis

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

est aduertẽdũ ꝙ geñ. xvij. tria exp̃munt q̃ vident cẽ de integritate circũcisionis. s. ꝙ circũcisio fiat ĩ sexu masculino. circa ptẽ corpis deseruientẽ ad actũ hũane generatõis. ⁊ q̃ ad determinatõnes tpis exp̃mit dies octau⁹. Prima duo fuerũt adeo de necessitate sacri ꝙ q̃cunq; eor deficẽte nõ fuisset sacrm circũcisionis. puta si circũcisa fuisset femella. vl' mascul⁹ ĩ alia pte corpis. s. ĩ manu. vl' in labijs. hmõi circũcisio nõ fuisset sacrm. Terciũ aũt puta dies octau⁹ ⁊ si fuit aliq̃ mõ d necessitate p̃cepti. tñ nõ fuit de necessitate sacri. qr multi fuerũt tpe iosue circũcisi. q̃ multor fuerũt annor. vt patet iosue. v. q̃ tñ vere receperũt sacrm circũcisionis. Excusabant etiã a trãsgressione p̃cepti. qr cũ stabilẽ mansionẽ nõ haberent in deserto ⁊ nescirẽt an ꝓtinuo castra mouere deberẽt. iõ pepcerũt paruulis ne morerent si vulnerati p circũcisionem ĩmediate fuissent trãsportati. ¶ Dixi etiã octauã diẽ aliq̃ mõ fuisse d necessitate p̃cepti. qr ꝗ non p̃cepit dñs absolute de circũcisione. sz solũ de circũcisione puuloꝝ. q̃ etiã puuli si p parentũ negligentiã postea fuissent circũcisi ve recepissent sacrm. q̃uis parentes trãsgressi fuissent mandatũ. Nã sicut ĩ sacramẽto altaris aliq̃ sunt q̃ si omitteret q̃s peccaret ꝗ mandatũ eccl'ie. q̃uis vere ꝓsecraret. dicẽdo ꝟba ꝓsecratõis sup debitã materiam. sic q̃ tpe circũcisionis puulos post octauã diẽ circũcidebãt ꝑpuciũ auferẽdo. vere cõferebãt sacrm. q̃uis peccauerint ꝓtra p̃ceptũ

Instantia 1

dei tm̃ differẽdo. ¶ Sz ꝓtra ista arguit. Et ꝓmo sic ꝓtra primũ. Qr morbꝰ cõmunis debet hre medicinã cõmunẽ. sed circũcisio fuit medicina ꝓtra originale peccatũ. qd peccatuz fuit cõmune tã viris q̃z mulieribꝰ. q̃ nõ soluz

2 sex⁹ masculin⁹ debebat circũcidi. ¶ Ꝑ. femina pri⁹ peccauit q̃z vir. q̃ remediũ peccati ñ min⁹

3 sz mag⁹ debebat dari femis q̃z viris. ¶ Ꝑ. qñ cũq; morbꝰ inficit omẽs potẽtias. tũc nõ debet remediũ poni ad instrumẽtũ solũ vni⁹ potentie. sz peccatũ originale inficit omẽs potentias aĩe. q̃ nõ adhibet remediũ ordinate ad instrumentũ soli⁹ potẽtie generatiue. ¶ Ꝑ. medium debet sape naturã ⁊ modũ extremoꝝ. sed

4

lex mosayca est media inter legẽ nature ⁊ legẽ euãgelicã. in illis aũt duabꝰ legibꝰ remediuz ꝓtra originale peccatũ nõ respexit nec respicit aliquã determinatã partẽ corpis. puta fides in lege nature. baptismꝰ in lege grẽ. q̃ nec in lege media debuit respicere determinatã partẽ corpis. ¶ Ꝑ. puer potuit mori ante octauuz 5
die. q̃ nõ videbat rõnabile p̃ceptũ ꝙ solũ circũcideret octaua die. qr stante p̃cepto si talis puer circũcidebat tũc circũcidẽtes fuerũt trãsgressores p̃cepti. si nõ. tũc talis puer morieba tur in originali peccato. ⁊ nunq; poterat esse ĩ statu salutis. ¶ Ꝑ. peccato originali nõ debet 6
pena sensus sz pena dãni. q̃ ei⁹ remediũ nõ debebat esse circũcisio. cũ in circũcisione sit magna pena sensus. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ licet morbꝰ sit cõmunis. tñ trãsductio siue trãsmissio actiua morbi originalis peccati ñ sidet ĩ viro seu apud viz. q̃ est ꝓncipiũ actiuũ ipi⁹ plis. ⁊ ideo viro debebat circũcisio. mulier aũt a peccato originali purgabat fide parentũ si fuit puula. vl' fide ꝓpria. si erat adulta. modo q̃ purgabant in lege nature. ¶ Etiã circũcisio dabat nõ solũ vt sacramentũ. vez etiã vt signũ distinctiuũ populi dei ab alijs nationibus. genealogie ꝟo ⁊ cognatões cõputabantur tantũmodo q̃ ad viros. ideo circũcisio dabat viris ⁊ nõ mulieribꝰ ¶ Ad secundũ dicẽdũ ꝙ licet mulier ꝓmo peccauerit. tñ p actuz generatõis viri peccatũ in prolẽ descẽdit. put declaratũ est libro. ij. dist. xxx. ⁊. xxxi. ideo ⁊c.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

¶ Ad terciũ dicendũ ꝙ licet morbꝰ original' peccati inficiat omẽs potẽtias. tñ qr potẽtiaz generatiuã pluribꝰ modis respicit q̃z alias potentias. respicit em̃ ipaz passiue sicut ⁊ alias. eo ꝙ infecta sit sicut ⁊ alie. ⁊ cũ hoc respicit eã actiue put ꝓprius generande originale peccatũ potẽtia generatiua trãsfundit a parẽte in plẽ. ideo satis ꝓgruit vt remediũ illi⁹ peccati principaliter adhibitũ fuerit instrumẽto virutis generatiue. ¶ Ad quartũ dicendũ ꝙ licz mediũ cõpositõis sapiat naturã extremoꝝ. ꝗ tñ nõ oportet de medio tpis ⁊ duratõis. Si autẽ petit ratio quare lex n̄ nature ⁊ euãgelica remediũ peccati originalis nõ deputauerint alicui singulari mẽbro sicut lex mosayca. licet eundẽ tẽ rationẽ reddere nõ possimus nisi qr sic deo placuit. ⁊ ideo sic instituit. tñ persuasiue dicere possumus ꝙ qr ille leges nature. s. ⁊ euãgelij sunt leges vniuersales ꝓuenientes omibus hominibꝰ. ideo ĩ illis legibꝰ p̃dictũ remediũ nõ est deputatũ alicui pti singulari. lex autez mosayca fuit spẽalis ⁊ populi vni⁹ quẽ dñs

Ad. 3.

Ad. 4.

voluit esse distinctũ ab omni alio ppl'o. iõ ꝛc.

Ad.5. ¶ Ad quintũ dicẽdũ ꝙ fm opinionẽ quã tenet mgr in lra in gruẽte necitate puer sine peccato circũcidebat ante octauã diẽ ne dãnaret Tñ cõmuni tenet ꝙ tales pueri nõ circũcidebant. qz nec iudei moderni tpis aliqs pueros circũcidũt añ octauã diẽ. Attñ pueri sic recedẽtes tpe legis moysi nõ damnabant. sz ĩ fide parẽtũ saluabant. ad modũ illoꝝ q̃ recebãt ĩ lege natura. ¶ Ad sextũ dicendũ ꝙ licz pẽto originali non debeat pena sensus eterna. qz tal' nõ est vtilis ad salutẽ. tñ bene debet sibi pena sensibil' tpalis. qz tal' pt eẽ vtil' ad salutẽ.

Ad.6.

Articulus secundus

Quantũ ad secũdũ

articulũ pmo ponã ꝛclusionẽ affirmatiuã. de inde ducã aliqs apparẽtes instãtias in ꝛriũ ꝛipis rñdebo. ¶ Cõclusio est hec. ꝙ omnes de stirpe abraã vsqz ad legẽ euãgelicã. q̃ rite ꝛ ordinate fuerãt circũcisi. absoluebant ab originali pẽto. Qz fm doctrinã sctõꝝ circũcisio ĩ illo tpe fuit medicina ꝗ originale peccm. sz vana ꝛ inutil' est medicina ex cui' pceptõe mortis ñ tollit. q̃ cũ de nihil instituerit frustra sequit ꝙ circũcisio quã ex diuino pcepto homines illi' tpis acceperũt eos purgauerit seu sanauerit a pẽto originali. ¶ P. venerabilis beda dicit ꝙ idẽ remediũ cõferebat circũcisio ꝗ vuln originalis pẽti. qd cõfert nõ baptismus. sz certa fide credim ñtute baptismi absolui a culpa originali. q̃ ꝛc. ¶ Sz ꝛriũ isti pt argui sic. Johes baptista non videt fuisse mũdat a pẽto originali ex vi circũcisionis. q̃ nec aliqs alter. Cõseqntia patet. Probat antecedẽs. qz Mat. iiij. vbi ait Johes ad xpm. ego a te debeo baptisari. dicit glosa. i. ego a te debeo ab originali pẽto mundari. q̃ nõ videt fuisse mundat p ipaz circũcisionẽ ¶ P. omnes hoies sb vna lege viuẽtes vnũ debent habere remediũ ꝗ originale morbũ. sz mlieres sub lege moysi viuẽtes liberabant fide ꝛ sacrificijs. q̃ ꝛ viri p fidẽ liberabant. ꝛ p ꝛsequẽs p circũcisionẽ nõ tollebat ab eis peccatũ originale.

Cõtra cõclusionem 1

2

Solutio. ¶ Ad primũ dicẽdũ ꝙ licet antecedẽs sit verũ. ꝛseqntia tñ nll'a est. nã iohãnes sanctificatus fuit ĩ vtero matris fm ꝙ gabriel angel' pdixit pri suo. vt appet Luce. i. q̃ ab originali fuit mũdat' anteqz esset nat' natiuitate. s. extra vtez. ꝛ ideo nõ fuit sil'e de iohe ꝛ alijs hominibꝫ ¶ Forte dicet si iohes nõ habuit peccatũ originale postqz nat' fuit. ꝛ tñ octaua die fuit circũcisus. vt apparet Luc. i. ergo circũcisio nõ videt esse remediũ cõtra originale peccatuz. qz frustra daret medicina ordinata ad tollendã aliquã infirmitatez ei q̃ caret hmõi infirmitate. ¶ Rñdeo ꝙ sicut ĩ lege euãgelica qzuis p sacrm baptismi tollat peccatũ originale. tñ si aliqs sanctificat' ĩ vtero nasceret sine pẽto. ipe nihilomin' deberet baptisari. vt satisfaceret pcepto legis euãgelice. que pcipit omnẽ hoiez natũ a xpianis parẽtibꝫ baptizari. sic qzuis circũcisio mũdaret in lege moysi ab originali pẽto eũ quẽ inuenit infectũ. si tñ aliq̃ mũde fuerũt nati puta in vtero sanctificati. sicut fuit hieremias ꝛ iohanes. nihilominus tales debebãt circũcidi vt satisfacerẽt pcepto legis mosayce q̃ h̃ pcipiebat. Ista em de causa etiã saluator voluit circũcidi. ¶ Ad p bationẽ q̃ inducit per glosaz. dicendũ ꝙ ante mortẽ xpi qzuiscũqz hoies essent a pẽto mũdati. tñ adhuc tenebant rei de solutõe pcij. qd a primo soluebat p mortẽ xpi. ideo a tali obligatione debuit iohes a xpo mũdari. ꝛ hec est intentio verbꝫ glose supradicte. ¶ Ad secũdũ patet p ea q̃ dicta sunt ĩ pmo articulo.

Solutio.

Ad pbationez antecedentis pme rationis.

Ad.2.

Articulus tercius.

Quantũ ad terciuz

articulũ est aduertẽdũ ꝙ veritas istius tercij articuli aliq̃ mõ sequit correlarie ex dictis ĩ secdo articulo. Nam fm modũ cõmunẽ quẽ a deo qzũ ad purgatõez culpaz credim institutũ tũc a quocũqz de tollit culpã. eidẽ ꝛfert graz. qzuis oppositũ facere possit de potẽtia absoluta. Sz sicut patuit ĩ secdo articulo tpe circũcisionis de ab ipis circũcisis abstulit originalẽ culpã. ergo ꝛtulit eis gratiã. ¶ Sic aũt dicẽdo sunt due opiniones ꝗ me. Una q̃ ponit ꝙ qzuis p circũcisionẽ ablata fuerit culpa. tñ nll'a fuit collata gratia. Quia si sic. tunc sacramentũ baptismi in nullo fuit dignior vel excellentius sacramẽto circũcisionis. Cõseqntia patet. qz p baptismũ de nõ plus facit nisi ꝙ a baptizatis deus aufert culpã ꝛ cõfert eis gratiam. ¶ P. sacramentũ tantũmodo est causa illi' cui' est signũ. sz circũcisio est solũmodo signũ ablatõnis culpe. ergo quãuis abstulerit culpã. tamẽ nõ cõferebat gratiã. ¶ P. glosa sup epistolã ad Roma. iiij. ait. In circũcisione tñ peccata remittebant. ꝛ nõ gratia dabat ¶ P. p tanto lex vetus dicit littera occidens. qz nõ cõferebat gratiã. sz circũcisio fuit sacramentũ veteris legis. ¶ Sed istud non valet. Quia si circumcisus immunis fuisset a culpa. ꝛ tamen non habuisset gratiam.

Opinio pma.

1

2

3

4

Instantia

Cõtra opinionem.

tūc si facta circūcisione ipse circūcisus fuisset mortuus. vl' sine grā iuisset ad locū saluādorū. puta ad sinū abrae. vl' sine culpa descendisset ad infernū. quorū vtrūq; est inconuenies. maxime loquendo de potētia dei ordinata. ¶ Sūt igit' alij alterū extremū tenētes. q̄ ponūt q̄ nec de potētia dei absoluta fieri possit vt culpa ab aīa tollat. nisi ei grā infundat. Qz aīa peccato maculata nō pt fieri mūda de īmunda. nisi aliq̄ mutatio fiat īt ea. sz nec mot' nec mutatō possunt terminari ad relatōes. vt patz. v. phi sicorū. ergo necessario talis mutatio terminat ad aliquā formā absolutā. q̄ est grā dei. ¶ P. priuatio nō pt tolli a subiecto nisi ponat habitus. sz deformitas pēti opponit grē. sicut priuatio habitui. g̃ ꝛc. ¶ P. tenebra nō pt tolli nisi p infusionē lucis. sz culpa opponit grē sicut tenebra luci. g̃. ꝛc. ¶ P. impossibile est q̄ aliqs nō accept' deo fiat ei accept' seu gratus nisi ei grā ꝯferat. sz si peccatū dimittit. tūc deo placat. ꝛ peccator recōciliat. ꝛ p ꝯsequens deo accept' efficit. ¶ P. impossibile est aliquē esse amicū dei sine grā. sed p remissionē pēti ille q̄ fuit inimic' dei fact' est amicus. g̃ ꝛc. ¶ Ista opinio q̄ruis sit antiqua. tm̄ doctor cōmunis videt eā tenere. scripto q̄rto. dist. i. q. iij. arti. iij. de materia circūcisionis. vbi sic ait. Qz in ordinatio culpe tollat. h̄ fieri nō pt sine gratia Et infra eodē articulo ait. Nisi circūcisio gratiam ꝯferret. tūc nullo modo culpā tolleret.

¶ Sz nec ista opinio videt esse vera. Quia q̄ncunq; aliq̄ due pfectiones repugnāt vni ꝛ eidē defectui quarū quelibet p se posita in subiecto sufficienter excludit hmōi defectū. si ex hmōi defect' exclusione pēcise arguit ꝛ determinate positio vni' illarū pfectionū. tūc cōmittitur fallacia ꝯsequētis. eo q̄ ad positionē alterius perfectōis talis defect' sufficiēter poterat excludi. Sz sola rectitudo naturalis in qua de' primo fecit hominē. sine grā sufficiēter excludit culpā. qz impossibile est esse talē rectitudinē in aīa sim'l cū ipa culpa. Etiā grā sine tali rectitudine formaliter posita excludit defectū culpe. vt patet in q̄libet hoīe vere penitēte. Ergo loquēdo de potētia dei absoluta. valde insufficiēter arguūt isti doctores positōes gratie per exclusionē culpe. qz p soli' naturalis rectitudinis restauratōem posset de' ab hoīe omnē culpā sufficiēter excludere. etiā sine grā

¶ Et ꝯfirmat. qz si nō posset naturalis rectitudo restitui sine grā. tūc gratia esset natural' pfectio. Cōseqntia patet. nā illud est naturale qd ꝯsequit solā naturā fm se. Falsitas etiam ꝯsequētis patet. qz tūc sup naturale esset naturale. ꝛ grā nō esset grā. ¶ P. quicūd de' pt distincte creare sine grā. h̄ si destructū fuerit poterit de' distincte recreare sine grā. sz de' creauit naturalē rectitudinē hoīs sine grā. q̄ sufficienter exclusit ab eo omnē culpā. vt apparuit īt adā p̄mo creato. ergo deus posset si ipe vellet eandē rectitudinez recreare sine grā. p quā ab homīe excluderet omis culpa. ¶ Forte dicet q̄ ista ratio nō est ꝯtra istos. qz ipi ponunt q̄ prim' hō fuit creat' in grā. ¶ De isto nō curo ad p̄sens. qz hanc eorū opinionē impugnaui in secūdo libro. dist. iij. arti. ij. ꝛ ibi rōnibꝫ eorū rndi. ¶ P. nihil eorū q̄ ꝯtradictōes non implicāt deum' denegare diuine potētie. sz deū remittere culpā. ꝛ nō influere gratiā. non implicant ꝯtradictionē. vt apparebit cū ratōnibꝫ istorū doctorū rndebo. g̃ ꝛc. ¶ Ad primū igit' prime opinionis nego ꝯsequentiā. quia q̄ruis de' tā circūcisis q̄z baptisatis cōtulerit gratiā. tm̄ baptizatis amplior ꝯferet grā. qz vt cōmuniter dicit grā in baptismo collata magis refrenat fomitē pēti q̄z grā data in circūcisione. Etiā grā baptismal' maxime post mortem xpi aperuit ianuā regni celestis q̄ tpe circūcisionis ꝯtinue remāsit clausa. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ licet sacramentū aliq̄ modo sit causa illi' cui' est signū. tm̄ nō oportet q̄ solū illius sit causa. vt apparet discurrēdo in singulis sacramētis. ¶ Ad terciū pt dici q̄ glosa loquit de grā supabundanti put ex morte mortis xpi aperuit ianuā regni. ¶ Ad quartū dicendū q̄ lex dicit lra occidēs q̄ztū ad ea q̄ tpe legis sunt instituta. ꝛ h̄ nō tangit circūcisionē. qz ipa fuit instituta ante legē puta tempore abrae ¶ Ad primū opposite opinionis dicendū q̄ ꝯcesso toto argumēto nō sequit q̄ illa forma absoluta sit grā dei. sz posset esse originalis iusticia in q̄ fuit prim' hō creat'. vel aliqd aliud donū naturale cū quo fuisset homini restituta sua naturalis rectitudo. Ideo cōmittit ibi fallacia ꝯsequētis. ¶ Ad secūdū nego minorē. qz deformitas peccati originalis de qua ad p̄sens loquimur opponit originali iusticie. vt pbaui in secdo libro. Nā peccatū origiale est carētia originalis iusticie cū debito habēdi eā. ¶ Ad terciū patet eodē modo. Nā dato q̄ peccatū actuale opponat grē. tm̄ peccatū originale ppie opponit originali iusticie. ꝛ ideo sine grā si sola poneret originalis iusticia necessario expelleret originalis culpa. ¶ Ad quartū dicendū ad minorē. q̄ sic vn' hō q̄ offendit alterū pt ei bene recōciliari pter

Opinio secunda.

1

2

3

4

5

Thomas

Cōtra thomam.

1

Cōfirmat

2

Instantia

Soluto

3

Solutio rationū p̄me opinionis.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Solutio rationū secunde opinionis.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

hoc q̃ taliter sit accept⁹ ⁊ grat⁹ illi cui recõci/
liat. vt ille in singularē amicũ recipiat istũ et
sibi magna munera tribuat. ad recõciliatõez
em̃ nõ plus requirit nisi vt offensa ꝓdonet et
vindicta vlteri⁹ nõ exigat. sic ad hoc vt aliq̃s
deo recõciliet sufficit vt culpa cũ sua vindicta
penit⁹ remittat. ⁊ hõ in suis naturalib⁹ refor/
met. nec absolute est necesse vt sibi det tm̃ do/
num sicut est gratia dei. quo dono ille recõci/
Ad.5. liatus dign⁹ sit vite eterne. ¶ Ad quintũ di/
cendũ q̃ de necessitate remissionis nõ est q̃ il
le cui remittit peccatũ vel offensa efficiat ami
cus. appellando amicũ cui singularia ⁊ maxi
ma dona dant. sz sufficit q̃ nõ sit inimicus. ⁊
nulla vindicta p̃ offensa ab eo vlteri⁹ exigat.

Articulus quart⁹.

Quãtũ ad quartuz

articulũ est aduertendũ. q̃ licet circũcisio an/
te istitutionẽ ipsi⁹ baptismi a dño nostro ihe
su xp̃o fuerit salutifera ⁊ viua. tamẽ post ba/
ptismi institutõez ⁊ maxime post mortẽ xp̃i
circũcisio fuit quo ad efficaciã ⁊ virtutẽ mor/
tua. quãuis nondũ esset mortifera. Sz post/
q̃ xp̃i mandatũ de baptismo p̃ apl'oz p̃dicati
onẽ perfecte fuit diuulgatũ. tũc circũcisio nõ
solũ fuit mortua. sz etiã mortifera. maxime ta
lib⁹ q̃ spem salutis posuerũt in ipa circũcisio/
ne ⁊ nõ in baptismo ¶ Primũ istoz dictoz
q̃tũ ad primã partẽ. s. q̃ circũcisio fuerit viua
⁊ salutifera ante baptismi institutõez. patz ex
Cõclusio prima. p̃cedentib⁹. ¶ Sz quo ad secundã partẽ. s.
q̃ post mortẽ xp̃i cessauerit virt⁹ ⁊ efficacia cir
cũcisionis ꝓpter institutionez baptismi p̃b⁹
sic. Quia institutio p̃fecto remedio ad tollen
dũ aliquẽ defectũ frustra remaneret remediũ
min⁹ perfectũ ad tollendũ eundẽ defectũ. sed
ad tollendũ omnẽ culpã tã originalẽ q̃z actu
alẽ. ac etiã ad ꝓferendũ gratiã. baptism⁹ est ef
ficacioz circũcisione. ⁊ habet p̃fectã efficaciã.
ergo instituto baptismo frustra maneret cir/
cũcisio. Maioz patet. qz sicut in opib⁹ artis
vel nature nõ solet fieri p̃ plura qd̃ eque bene
p̃t fieri p̃ vnũ. sic nec in opib⁹ gratie. Minoz
patet ex fide ⁊ ex multis autoritatib⁹ sanctoz
Conclusio secũda ¶ Secundũ etiã dictũ. s. q̃ post diuulgatio
nẽ p̃cepti dñici d̃ baptismo. circũcisio sit mor
tifera eis q̃ spem salutis ponũt in circũcisione
p̃b⁹ sic. Illud est homini mortifer seu morta
le peccatũ qd̃ annihilat in hoie meritu xp̃i. ⁊
facit q̃ xp̃s homini nõ p̃dest. sz circũcisio mo
do p̃dicto est hmõi. Maioz patet. qz meritũ
xp̃i nõ efficit inutile alicui homini nisi p̃ cul/
pã mortalẽ Minoz p̃bat p̃ apl'm ad Gal. v.
vbi ait. Si circũcidemini xp̃s nihil vobis p̃
derit. ¶ Sz his nõ obstantib⁹ ex dictis ui/ Instantia
deoz ⁊ aliquoz falsoz xp̃ianoz p̃t argui ꝓtra p̃ ꝓclusio/
has ꝓclusiones. ¶ Cõtra primã sic. Sicut nẽ primã.
se habuit remediũ ꝓtra originale peccatũ legis 1
nature: ad remediũ legis moysi. sic remediũ le/
gis moysi se habere debet ad remediũ legis euã
gelice. sed remediũ legis nature nõ caruit sua
virtute ex eo q̃ supuenit lex mosaica. ergo nec
circũcisio carebit sua virtute ⁊ efficacia ex eo
q̃ supuenit baptism⁹. q̃ est remediũ i lege euã
gelica. Maioz patet. qz qualis est p̃portio p̃
cedentis extremi ad mediũ. talis videt esse p̃/
portio medij ad sequẽs extremũ. Sz lex mo/
saica mediat inter legẽ nature ⁊ gratie seu euã
gelij. Minoz etiã patet. qz fides ⁊ sacrificia ñ
min⁹ valuerũt gentilib⁹ q̃ dei cultores fuerũt
ꝓtra originale peccatũ tpe legis moysi. q̃z fece
rant ante legẽ. sicut patuit in ipo Job ⁊ alijs
pluribꝫ ꝓtuosis gentilib⁹. ¶ P. circũcisio da 2
ta fuit a deo abrae ⁊ semini ei⁹ ratõe eterni fe/
deris. vt patet Gen. xvij. ergo virt⁹ ei⁹ nõ ces
sabit p̃ ppter qd̃cunq̃z aliud supueniens sacrm̃
¶ P. circũcisio est signũ distinctiuũ ppli israe 3
elitici a ceteris nationib⁹. sz de⁹ voluit illũ po
pulũ ab alijs esse distinctũ. q̃ circũcisio i suo
robore debuit remanere. ¶ P. illud qd̃ nõ ce/ 4
pit esse cũ lege h̃ nõ debet desinere cũ lege. sz cir
cũcisio fuit ante legẽ. nã lex p̃ moysen data est
sz circũcisio viguit tpe abrae q̃ quingẽtis an/
nis ⁊ vltra p̃cessit moysen. ¶ P. Matth. v.
dicit. q̃ xp̃s nõ venit soluere legẽ: sz adimple/ 5
re. q̃ circũcisionis virt⁹ nõ cessauit p̃ aliqd̃ sa/
cramentũ a xp̃o institutũ. Cõsequẽtia patet.
qz circũcisio fuit sollẽnissimũ sacrm̃ legis. q̃ si
xp̃s p̃ suoz sacramẽtoz institutionẽ annihi/
lasset virtutẽ circũcisionis. tũc soluisset legẽ ⁊
nõ impleuisset eã. ¶ P. signũ mutabilis vo/ 6
lũtatis est destituere illud qd̃ p̃mo instituit.
sz institutoz circũcisionis est omnino ĩmutabi
lis. cũ sit ipe de⁹. apud quẽ nõ est trãsmutatõ
nec vicissitudinis obumbratio. vt dicit Jac.
i. ¶ P. p̃ceptũ nõ p̃t reuocari nisi per maiorẽ
vl' equalẽ seu p̃ eundẽ q̃ dedit p̃ceptũ. sz de⁹ de 7
dit p̃ceptũ d̃ circũcisione. vt patet Gen. xvij.
vbi h̃ p̃cepit abrae ⁊ posteris ei⁹. ⁊ nusq̃z in scri
pturis legit deũ h̃ p̃ceptũ reuocasse. Cũ q̃ de⁹
nec habeat maiorẽ n' eqlẽ. videt q̃ filij abrae
adhuc teneant circũcidi ¶ P. post mortẽ xp̃i 8
paul⁹ apostol⁹ circũcidit timotheũ. ergo post
mortẽ christi adhuc remãsit efficacia ⁊ virt⁹
circũcisionis. Antecedẽs patet actuum. xvi.

Probat ꝛsequentia. qz si rim other⁹ nullā gratiā ex illa circūcisione recepisset. tūc paul⁹ vane ⁊ inutiliter illū dilectū suū discipulū circūcidendo afflixisset. qd̄ nullo modo videt esse ponēdū. ¶ Cōtra secūdā ꝛclusionē sic. Act⁹ qui d̄ se nō est mal⁹. ille potest exerceri sine peccato. nisi fuerit ꝓhibit⁹. sed circūcisio de se nō est act⁹ mal⁹. qz tūc semp fuisset peccatū. cui⁹ oppositū patet ex pcedentib⁹. nec vsqz inuenitur a deo ꝓhibita. ¶ P. xp̄s fuit circūcisus. g̃ nos sine peccato possum⁹ circūcidi. Antecedens patz in euāgelio. Probat ꝛsequētia. qz fm beatū gregoriū. omnis xp̄i actio nostra est instructio. sz nul⁹ peccat sequēdo xp̄i instructionē. ¶ Forte dicet aliq̄s q̄ circūcisio xp̄i ñ est actio xp̄i. sed passio ¶ Resp̄ deo q̄ nō minus passiones xp̄i sunt nostra instructio. q̄z actiones ei⁹ ¶ P. legalia pcepta possum⁹ modo seruare sine peccato. g̃ ⁊ circūcisionē. Antecedens ꝓbat. qz seruādo illa ad q̄ tenemur ex statuto eccl̄ie ⁊ cōmuni decreto apl̄oz nō peccam⁹. imo poti⁹ talia ñ faciēdo peccam⁹. sz vt patz actuū. xv. apl̄i ꝛgregati in hirl'em ex cōi decreto sic scripserūt gētilib⁹ p d̄icatōez pauli ad fidē ꝛuersis. Ulsuz est em spūisancto et nobis. nihil vltra oneris imponere vobis q̄z hec necessaria. vt abstineat⁷ vos ab īmolatis simulacroz. ⁊ sanguine ⁊ suffocato ⁊ fornicatione. a q̄b⁹ custodiētes vos bene agetis. Sz planū est q̄ nō comedere de sanguine ⁊ ālali suffocato tantūmodo fuit pceptū legis moysi Patet etiā ꝛsequētia. qz vbi licent illa q̄ sunt minoris sanctitatis. ibi etiā licet illud qd̄ est maioris sanctitatis. sz circūcisio erat maioris sanctitatis omib⁹ alijs p̄ceptz legalib⁹. nā ipa circūcisio fuit p̄ncipalissimū sacrm legz ¶ Et ꝛfirmat etiā istud. Qz actuū. xxi. habet q̄ cū paul⁹ venisset hierosolumā. tūc iacob⁹ ⁊ ceteri seniores dicebāt paulo. Uides frater q̄ milia sunt ī iudeis q̄ crediderūt deo. ⁊ omēs emulatores sunt legis. Audierūt aūt de te qz discessionē doceas a moyse eoz q̄ p gentes sunt iudeoz dicēs nō debere eos circūcidere filios suos. neqz fm ꝛsuetudinē ingredi debere. Et sequit ibidē. Hoc ergo fac qd̄ tibi dicim⁹ Sūt nobis viri q̄tuor votū habētes sup se. Dis assumptz sanctifica te cū illis. ⁊ impēde ī illis vt radant capita sua. ⁊ sciāt omēs q̄m q̄ de te audierūt falsa sunt. sz ambulas ⁊ ipe custodiens legē. Et paucis interpositis sequit. Tūc paul⁹ assumptis viris postera die purificat⁹ cū illis intrauit templū. annūcians expletionem diez purificationis. donec offerret pro vnoquoqz eoz oblatio. Sz apl'i ista nō pcepissent. nec paul⁹ ea fecisset. nisi sine peccato fieri potuissent. ¶ Sz ista licet sint difficilia ⁊ valde apparētia. tamē nō ꝛcludunt ꝛtra p̄dicta. Dicit em beat⁹ augustin⁹ ī libro ꝛtra faustum. Sacramēta q̄ obseruabant in lege nūciatiua erāt christi venturi. que cū suo aduentu christ⁹ implesset. ablata sunt ⁊ alia instituta. virtute maioza. vtilitate melioza. actu facilioza. ⁊ numero paucioza. ¶ Ex quib⁹ verbis expsse patet prima ꝛclusio supius posita. ¶ Patet etiā secūda. Quia ad Gal. iij. sup illo verbo apl'i. qūo ꝛuertimini rursus ad egena ⁊ infirma elemēta. dicit glosa. q̄ nō distat modo lex post christū ab antiq̄ idolatria. sed planū est q̄ antiqua idolatria fuit mortifera. ergo post xp̄m sufficiēter denūciatū p d̄icationem apostoloz obseruātia legalū fuit mortale peccatū ¶ Ad primū igit dicendū q̄ maior nō est vera. Nā lex nature ꝛcurrebat cum alijs duab⁹ legib⁹. s. moysi ⁊ christi. qz illd qd̄ est de lege nature. nō delebat p legē moysi. nec p legē xp̄i. ideo remediū legis nature. s. fides quā dei cultores habuerūt de redēptore. ꝛcurrebat cū remedio dato tā in lege moysi q̄z etiā in lege xp̄i seu sancti euāgelij. Sz lex mosayca fuit lex pticularis rspiciēs vnū populū specialē. ideo nō debuit manere lex moysi vel ei⁹ remediū: cū remedio legis christi. q̄z cuis remedium legis nature remāserit cū remedio legis moysi. ¶ Ad pbationē dicendū q̄ maior nō est vera. quādo pcedens extremū est maioris ambit⁹ q̄z ipm mediū. ⁊ est stabilior ⁊ īmutabilius ipso medio. Et qz sic est in pposito. ideo maior ad p̄sens ppositū nō valet. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ eternū dicit ab e qd̄ est extra et terminū quasi extra terminū. Aliq̄d vero esse extra terminū pōt dupliciter intelligi. Uno modo simpliciter eo q̄ absolute nunqz cessabit. Alio modo eo q̄ termin⁹ sue cessatōis nō sit determinate expssus. Primo modo illa q̄ nūqz cessabūt dicunt eterna. Sz secūdo modo aliqua dicunt eterna. licet q̄nqz finiant et cessent. Isto secūdo modo dictū est q̄ aaron ⁊ filij ei⁹ deberēt ineternū fungi sacerdotio. et tamē ministerū sacerdotale lepi⁹ fuit interruptuz. Sic etiā dixit dñs. Ignis ī altari meo semp ardebit. Attamē modo nec ē altare. nec ignis de quo ibi locut⁹ est dñs. Et qz in antecedente isti⁹ rationis accipit eternū isto secūdo modo. ideo neganda est ꝛsequētia ¶ Ad tertiū dicendū ad minorē. q̄ quāuis de⁹ p tūc voluerit ppl'm hebreoz ab alijs esse distinctū

Instantia secundā ꝛclusionē.

1

2

Instantia Solutio.

3

Cōfirmat

Contra instantias.

Solutio Ad. 1.

Cōtra primā ꝛclozz

Ad. 2.

Ad. 3.

tñ postq̃ ꝛ⁹ misit filiũ suũ tanq̃ lapidẽ angu
lare vt faceret vtraq̃ vnũ. s. gentiles ⁊ iudeos
in vnũ xpianũ populũ copulãdo. tũc noluit
illos ꝛ circũcisione vlter⁹ p se manere distin
ctos. Et ideo h̃ signũ distinctiuũ. s. circũcisio
tũc cessare ꝛbuit. qñ ꝛi filius cõmune signũ
vniuersaliter omib̃ instituit dicẽs discipulis
suis. Ite docete omes gentes: baptizãtes eos
in noie patris ⁊ filij ⁊ spũssancti. Et ꝙ in isto
vniuersali signo. s. in baptismo sal⁹ ꝛinceps
esse ꝛbuerit. ⁊ nõ in illo pticulari signo iude
orũ a gẽtib̃ distinctiuo. Hoc idẽ saluator ꝛ/
clarãs ait. Nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ spiri/
tusancto. nõ intrabit ĩ regnũ celoꝝ. ¶ Ad q̃r
tũ dicendũ ꝙ q̃zuis circũcisio p̃cesserit legez.
tñ qꝛ fuit q̃dã pparatio disponẽs ad legẽ. ideo
nõ ꝛbuit manere cessante lege. qꝛ dispositio
cessat illo cessante ad q̃d disponit. ¶ Ad qui
tũ dicendũ ꝙ figura nõ soluit̃ ꝛz poti⁹ pficit̃ ĩ
eo q̃d figuratũ adducit̃. ꝛz ea q̃ fuerũt in vete/
ri lege fuerũt figura coꝝ q̃ xps instituit in no/
ua lege. omia em̃ illis ꝛtingebãt in figura. vt
ait apls. ideo xps instituẽdo sacra noue legis
ñ dicit̃ soluere legẽ ꝛz adimplere. ¶ Ad sextũ
dicendũ ꝙ qñ fm intẽtionẽ instituẽtis illud
q̃d instituit ñ ꝛbet semp manere. tũc si illud
ꝛstituit h̃ nõ arguit aliquã mutationẽ in in/
stituẽtis volũtate. Sz vt patet ex p̃dictis cir
cũcisio nõ fuit a ꝛo instituta vt semp ꝛberet
manere. ¶ Ad septimũ dicendũ ꝙ ꝛi fili⁹ q̃
est ver⁹ ꝛ⁹ equalis ꝛo patri sufficiẽter reuo/
cauit p̃ceptũ ꝛ circũcisione. qñ instituit ba/
ptismũ ꝛtra originale ꝛlictũ. teste apl'o q̃ ait
Cũ venerit q̃d pfectũ est. euacuabit̃ q̃d ex pte
est. ¶ Ad octauũ nego ꝛsequẽtiã. Ad pbati
onẽ dicẽdũ ꝙ h̃ nõ fecit paul⁹ vane. qꝛ h̃ fecit
ad tollendũ scandalũ d̃ cordib̃ iudeoꝝ ad fi
dem xpi ꝛuersoꝝ. ¶ Etiã licet ex virtute cir/
cũcisionis timothe⁹ nõ receperit grãz. tñ veri
simile est ꝙ ex ꝛeuotõe ⁊ patiẽtia sua ꝙ tantuz
patui voluit ne scandalizarent̃ ceteri infirmã
habẽtes ꝛscientiã. valde magnã a ꝛo recepit
gratiã. ¶ Ad primũ ꝛtra secundã ꝛclusionẽ
dicẽdũ ꝙ postq̃ sufficiẽter diuulgatũ fuit p
vniuersũ mundũ ꝙ ꝛi fili⁹ instituerat sacrm
baptismi. in q̃ hoies ꝛsequi ꝛberẽt oim peccatoꝝ perfectã remissionẽ. tũc act⁹ circũcisionis
appuit esse phibit⁹. ppter q̃d qui tũc vlterius
spem salutis in circũcisione posuit. ille morta
liter peccauit. qꝛ ꝛtra ꝛi statutũ iã p miracu/
la ⁊ pdicatões toti mũdo sufficiẽter ꝛclaratũ
sua temeritate facere plumpsit. Propter q̃d ĩ
glosa ad Gal'. iij. ait augustin⁹. ꝙ mr̃ lex cuz
honoꝛe erat ad tumulũ ꝛducẽda vsq̃z ad euã
gelij diuulgationẽ. ex tũc vero qui legẽ obser
uare voluerit. erit mrm̃i sepulchri violatoꝝ.

Ad.4. Ad.5. Ad.6. Ad.7. Ad.8. Ad.1. Contra se/ cundã con clusionẽ.

¶ Ad secundũ nego ꝛsequẽtiã. Ad pbatõez Ad.2.
dicẽdũ ꝙ licet omis xpi actio nostra sit instruc
tio aliq̃ modo. h̃ tñ nõ est semp isto modo ꝙ
nos hmõi actionẽ facere ꝛbeam⁹. Nã sic in/
telligẽdo opteret nos creare. mortuos suscita
re. cecos illuminare. sicut ipe fecit. q̃d nob̃ tñ
est impossibile. pẽsata nostra ꝛtute. Quãuis
q̃ nos corpe nõ circũcidamur. tamẽ si a vicijs
⁊ carnalib̃ ꝛcupiscẽtijs mẽte fuerim⁹ circũci
si. tũc xpi circũcisio nr̃a erit instructio ¶ Ad Ad.3.
terciũ nego antecedẽs. Ad pbationẽ dicẽdũ
ꝙ aliq̃d esse statutũ ab eccl'ia p̃ duplicit̃ intel
ligi. Uno modo p modũ p̃cepti simpliciter
⁊ absolute. Alio modo p modũ cõsilij rpalis
nõ absolute necessarij. ꝛz solũ in casu. Primo
modo inter illa q̃tuoꝝ sola fornicatio fuit p
hibita. qꝛ quãuis fornicatio sit mortale pec/
catũ. tñ vsq̃z ad illud statutũ gentiles simpli
cẽ fornicationẽ nõ putabãt esse peccatũ. Alia
vero tria secũdo modo fuerũt phibita. Licet
em̃ comedere carnes idolis ĩmolatas absolu
te nõ sit peccatũ. tñ qꝛ ante sui ꝛuersionẽ gẽti
les erãt cultoꝝ idoloꝝ. ideo ne hebꝛei ad fi/
dem ꝛuersi suspicarent̃ xpianos q̃ fuerũt gen
tiles adhuc idolis ꝛditos vel ad idola incli
natos. ideo phibiti erãt a comestione taliũ. q̃
fuerant idolis ĩmolata. Postq̃z g̃ gentes seu
gentiles adeo firmati erãt ĩ fide ꝙ talis suspi
tio merito cessare ꝛbuit apud hebꝛeos. tũc il
la phibitio vlter⁹ non obligabat. qꝛ cessante
causa cessat effect⁹. ¶ Sic q̃zuis comedere d̃
sanguine vel ꝛ aiali suffocato fm se nõ sit pec
catũ. tñ qꝛ illa in lege fuerũt phibita. ⁊ iudei
qꝛ nunq̃z ꝛ talib̃ comederũt hmõi cibũ ab/
ominabant̃. ideo ad ꝛseruandã pacẽ ⁊ societa
tẽ hebꝛeoꝝ cũ gentib̃. ordinauerũt apl'i ꝙ eti
am gentiles a talib̃ abstinerẽt. Uñ etiã nũc
videm⁹ ꝙ si vn⁹ hõ vult sodaliter viuere cuz
alio ppter pacẽ illi⁹ necesse ẽ eũ abstinere ab
ill'q̃ ille penit⁹ abhoꝛret seu abominat. ¶ Eti
am ista phibitio merito cessauit. qñ talis abo
minatio apud hebꝛeos ad fidẽ ꝛuersos cessa/
re cepit ¶ Ad ꝛfirmationẽ dicendũ ꝙ qꝛ illo Ad confir
xpe fides christi nõ fuit p mundũ sufficiẽter mationez.
diuulgata. ideo talia legalia ñ fuerũt adhuc
mortifera. Et qꝛ sine peccato poterãt exerceri.
ideo ne apostoli viderent̃ vitare legalia tanq̃z
idoloꝝ culturã. talia suaserũt paulo q̃ supꝛius
dicta sunt. volẽtes in h̃ mitigare seuiciã iude
orũ. ¶ Ad argumentũ principale dicendũ. ꝙ Ad princi
pale argu.

carētia visionis diuine dupliciter ꝑt accipi. Uno modo vt ē eterna. ⁊ sic circūcisio abstulit hmōi pēnā. qz nullus circūcisus vt sic fuit ad illā pēnā ꝓpetue obligat⁹. Alio modo vt tpalis erat. ⁊ sic nō abstulit eā. qz nondū fuit solutū recōciliatōis ꝑciū. qd a ꝓmo soluebat in morte saluatoris. Uñ nec baptisin⁹ abstulit ꝑdictā pēnā vt tpalis erat q̄ꝫ baptizati a culpa mundarent ⁊ diuina grā perficerent. Si em̄ aliq̄s baptizat⁹ fuisset mortu⁹ antecz ꝑdictū ꝑciū ꝑ mortē xpi solutū fuit. ipse eque caruisset diuina visione. sicut ⁊ circūcisus donec xps fuisset mortuus. ¶ Ex his ḡ patet q̄ maior istu⁹ rōnis nō est vsqꝫquaqꝫ vera. qz dimissa culpa ꝑt manere pena: tpaliter tñ. puta vsqz ad solutionē ꝑciī. ¶ Et ꝑ hꝰ etiā patet q̄ ꝓbatio illi⁹ maioris assumit falsum.

¶ Distinctio secunda.

Iam ad sacramēta noue legis.

Postqꝫ mgr̄ determinauit de sacrīs veter⁹ legis. hic incipit tractare de sacramētis noue legis. Et diuidit in duas ꝑtes. Quia ꝓmo ꝑmittit quedā ꝓambula aliq̄liter valētia ad sacramētoꝝ insinuatōez. Scdo de q̄libet sacro noue leg⁹ facit singularē determinatōez. Secūda ꝑs incipit ī ꝓncipio tercie distinctōnis. ibi. Post hꝰ videndū est. Prima ī duas. Nā ꝓmo mgr̄ ꝑmittit quedā cōmunia valētia ad noticiā oīm sacrōꝝ noue legis in vniuersali. Scdo adiūgit quedam deseruiētia ad sacrm̄ baptisimi ī ꝓcali. Scda ibi. Nūc vero de baptismi. Prima diuidit in tres ꝑtes. Nā primo oñdit sacramentoꝝ distinctōez penes corū numerꝝ ⁊ ꝑfectionē. Scdo innuit coꝝ inchoationem. Tercio excipit sacrm̄ mr̄imonij ab hmōi inceptōe oñdens ipm̄ ꝑ ceter⁹ sacrīs habuisse antiquiorē duratōnez. Scda ibi. Si vero querit. Tercia ibi. Fuit tñ diuiguz.

¶ Dic ergo q̄ro hanc q̄stionē.

Questio ꝓma.

Utrū sacra noue legis habeāt ī se aliquā ꝓpūalez virtutē ipis formal⁹ inherentē. ¶ Uidet q̄ sic. Qz illud qd est causa ꝓpūalis effect⁹. vl⁹ fm se est ꝓpūs. vel ī se habet ꝓpūalez virtutē. sz sacra noue leg⁹ sūt causa ꝓpūalis effectus. ⁊ nō sunt ꝓpūs fm se. ḡ ⁊c. Maior patet. qz da oppositū. tūc effectus esset ꝑstantior sua causa. qd est incōueniens. Minor etiā patet q̄ꝫtū ad primā eī⁹ partē. qz grā ē res simpliciter ꝓpūalis. ⁊ sacra sunt causa gratie. Patet etiā q̄ꝫtū ad scdaz partē. qz sacramēta sunt res corpales. ḡ nō sunt ꝓpiritus ¶ Cōtra. formalis ꝑfectio rei corpalis ē corpoalis. sz sacra sunt res corpales. ¶ Dic q̄ tuor sunt videda. ¶ Primo vtrū sacra noue legis sint causa grē ¶ Scdo vtrꝫ rōne hmōi causalitat⁹ necesse sit ponere aliquā virtutem ꝓpūalez sacrīs formaliter inherentē ¶ Tercō videndū est de tpe institutōis sacramentorū noue legis. ¶ Et quarto ō numero eorꝝ ⁊ suffiicētia.

Quantū ad primū

Articulus primus.

est aduertendū q̄ aliq̄d esse causaz alicui⁹ effectus ꝑt intelligi dupliciter. Uno modo q̄ ipsum sit causa ꝓncipal'. Alio mō q̄ sit causa instrumētalis. Et accipio causaz instrumētalē large put oīs causa secundaria dicit instrumētalis respectu cause ꝓmarie seu ꝓncipalis. Instrumētalis ꝓ̄o causa ē duplex. Qz q̄dam est instrumētalis q̄ attingit effectū ꝓncipalis agētis ꝓductiue. Sicut ī generatōe equi sol est causa ꝓncipal' loq̄ndo de causa corpali. et equ⁹ generās est causa instrumētalis cū equ⁹ generās vna cū sole ꝓducit formā equi geniti ꝓducēdo ipm equū genitū. ¶ Alia est causa instrumētalis q̄ attingit effectū ꝓncipal' agētis nō ꝓductiue. sz tm̄ dispositiue. Sicut in generatōe hoīs causa ꝓncipal' forme hūane ē sol⁹ de⁹. eo q̄ aīa hūana ꝑ creatōez ꝓducat. q̄ cōpetit soli deo. hō vero generās ⁊ sol etiā sūt cause hoīs geniti. qz hō generat hoīem ⁊ sol. vt dicit. ij. phisi. ⁊ ambo sunt cause instrumētales respectu dei. cū sint cause secūdarie respectu ei⁹. attamē nō ꝓducūt aīaz rationalē. quā nis ꝑfecte disponāt materiā seu corp⁹ humanū ad suscipiendū eā. Ideo hō generās ⁊ sol in generatōe hoīs nō attingūt effectū ꝓncipalis agētis ꝓductiue. sz solū dispositiue ¶ Huiusmodi aūt causa. s. instrumētalis dispositiua ꝑt adhuc ꝓbdiuidi. Qz q̄ñqz effect⁹ dispositiu⁹ imediate recipit in ꝓbiecto ꝑfectibili effectu ꝓncipalis agētis. ad cui⁹ receptōez disponit ⁊ tūc habilitat ꝓbiectū ex natura rei ad suscipiēdū effectū ꝓncipalis agētis. Q̄ñqz vero effect⁹ dispositiu⁹ nō recipit imediate in ꝓbiecto ꝑfectibili effectu ꝓncipalis agentis. nec habilitat subiectū ad recipiēdū effectū ꝓncipalis agētis ex natura rei. sz tantūmodo ex institutōe seu ordinatōe dei. Primo mō isaac ꝑactū natural' generatōis erat causa aīaꝝ esau ⁊ iacob q̄s genuit ei rebecca. Secūdo modo

idē isaac p ꝓces suas erat causa earūdē aiarū. Nā cū rebecca sterilis esset. ad ꝓces ipi⁹ isaac sterilitas rebecce virtute diuina fuit ablata et fecunditas ei cōmunicata. iuxta illud Gen. xxv. Deꝑcatusq; est isaac dñm. pvxore sua. eo q̄ sterilis esset. q̄ exaudiuit eū. ⁊ dedit ꝯceptū rebecce. ¶ His pmissis pono quattuor ꝯclusiones. Quaꝝ tres prime erūt negatiue. ⁊ q̄rta affirmatiua ¶ Cōclusio prima est. q̄ sacramenta noue legis nō possunt esse causa p̄ncipalis grē. Qz illud qd̄ est ppriū solⁿ dei. hoc nō pt cōmunicari sacramentis. sz esse causam p̄ncipalē grē est ppriū solⁿ dei. ergo ⁊c. Maior est p se nota. Probatio minoris. qz illi cōuenit ppie causare gratiā cui⁹ est impiū iustificare ⁊ remittere culpā. sz solⁿ dei est iustificare impiū. Qz fm augustinū maiⁿ est miraculū impiū iustificare q̄z celū ⁊ terrā creare. Etiā solⁿ deⁿ dimittit peccata. iuxta qd̄ ait deⁿ p ysaiā Isa. xliij. Ego sum ipe q̄ deleo iniq̄tates. Patet etiā maior istⁿ pbationis. qz nec peccatū delet. nec impi⁹ iustificat. nisi gra sibi ꝯferat. ¶ Et ꝯfirmat autoritate ppḣe q̄ ait ī ps. Gram ⁊ gloriā dabit dñs. ¶ Secda conclusio est. q̄ sacra nō sunt causa grē instrumētalis talis cui⁹ actio attingit effectū p̄ncipal' agentis pductiue. Quia illud cui repugnat viri⁹ creatiua. ḣ ñ pt attingere pductiue hūc effectū q̄ est gra. Sz virt⁹ creandi repugnat sacramētis. Maior patet. qz tantūmodo per actū creatōis gra est pducibilis. Minor p̄bata est superⁿ. dist. i. q. i. arti. i. ¶ P. nullū corpale est p se pductiuū realis effectus q̄ est simpliciter spūalis. sz sacra sunt res corpales. gra est effectⁿ realis simpliciter spūalis. ḡ ⁊c. Maior patet. qz agēs corpale nō pt aliq̄d p ducere nisi ipm educat de potētia materie. sed effectⁿ realis simpliciter spūalis non pt educi de potētia materie. ¶ Forte dicet ꝯtra maorē. q̄ colorātū corpⁿ pducit a se speciē sensibilem q̄ est effectⁿ spūalis. ¶ Imo fantasma est q̄d corpale. ⁊ tñ pducit in intellectu possibili speciē intelligibilē. ¶ Et si dicit q̄ hoc facit ī virtute intellectⁿ agētis. ¶ Dicet aduersariⁿ q̄ eodē modo sacramēta licet virtute ppria ñ possunt esse grē pductiua. tamē in virtute diuina hoc possunt. Nihil em repugnat quin causa instrumētalis ī virtute principalis agētis possit agere vltra suā speciē. ¶ Rñdeo ad primū q̄ species deriuata a corpe colorato. nō est effectⁿ realis: sz intentōalis ¶ Et eodē modo dicendū ad secundū de specie intelligibili. ¶ Et ideo iste instātie nō sunt ꝯtra illā maorem. qz illa maior loquit de effectu reali. ḣ aūt arguit de effectu intēctionali. ¶ Et cū addit q̄ nihil repugnat quin causa instrumētalis ⁊c. Respondeo q̄ licet aliqua possit causa instrumentalis in virtute cause principalis que nō potest in virtute ppria. tamē nulla virtute pt illud qd̄ implicat ꝯtradictionē. Sz q̄ ipa creatura pductiue se habeat respectu illⁿ qd̄ p solam creationē est pducibile. hoc implicat cōtradictionē. vt patet ex dictis in p̄ma q̄stione istius libri. Sacramēta aūt sunt creature. ⁊ gra nō est generabilis. sz solū creabilis ¶ P. si sacramēta essent causa pductiua grē. aut essent causa vniuoca aut eq̄uoca. Nō vniuoca qz illa est eiusdē speciei cū effectu. sz sacramenta ⁊ gratia differūt genere. Nec eq̄uoca. quia causa eq̄uoca est nobilior suo effectu. Et ideo licet spūale possit esse causa equiuoca rei corporalis. tamē ecōuerso fieri nō pt. ¶ P. bentⁿ terrī. in sermone de cena dñi ait. Sicut inuestit canonicⁿ p libz. abbas p baculū. eps per anulū. sic diuisiones graꝝ tradite sunt sacramentis. sz illa nō sunt cause pductiue eorū q̄ p inuestituram habent. ergo ⁊c. ¶ P. si sacramēta attingerēt pductiue gratiā. tūc inducerent graz ab extra. vel educerēt eā ab intra de potētia subiecti. Nō primo modo. qz tūc crearent gratiā. ppter hoc em aia rōnalis creat. qz ab extra inducit. Nec secūdo modo. qz si gratia educeret de potētia subiecti. tūc gratia esset cōnaturalis anime. qd̄ est incōueniēs dicere. ḡ ⁊c. ¶ Sz ꝯtra istā ꝯclusionē est quedā anti qua opinio quā etiā aliq̄ moderni tenēt. que ponit q̄ sacramēta noue legis sunt causa per se pductiua gratie ¶ Et hoc pbāt sic. Ab omnibus ꝯcedit q̄ sacramēta noue legis sunt causa gratie p se. illa aūt causalitas nō pt esse ī genere cause finalis: formalis: vel materialis: ergo p sufficientē diuisionē erit in genere cause efficientis. sz illud qd̄ est p se causa efficiēs alicuius effectⁿ illud pducit talē effectū. ḡ ⁊c. ¶ P si aliq̄d obstaret hoc maxime videret p tāto qz sacra sunt res corpales. gratia ꝯo res spūalis. Sz hoc nō obstat. Quia potior est regeneratio homis ad vonū. q̄z generatio hois ad malū. sz mediāte re corpali puta mediante semine peccatū originale qd̄ est defectⁿ spūalis trāffundit in generatōe homis. ergo in regeneratōe homis mediāte corpali sacro poterit trāffundi gra q̄ est spūalis pfectio ¶ Et ꝯfirmat. qz fm anſ. in libro de ꝯceptōe virginali. si primⁿ adā nō peccasset. tūc iusticiā suā originalē in filios suos trāffudisset. ⁊ ḣ mediāte

Conclusio prima
Ratio.
Cōfirmat
Cōclusio secunda.
1
2
Instantia
1
Solutio.
Ad. 1.
Ad. 2.
Tercia p̄batio ꝯclusionis.
4
5
Opinio q̄ sacra efficiant gratiā
Ratio io. de la.
1
2
Cōfirmat

re corpali. s. mediãte semine. ergo mlto magis secundꝰ adã. s. xps mediãte corpali sacramẽto trãsfundet ipaz gratiã. ¶ Cõfirmat hoc idez secũdo sic. Quãtis scĩtia sit pfectio spũalis. tũ acquirit in discipulo p ꝟba doctoris. q̃ tũ ꝟba sunt res corpales. g̃ ꝛc. ¶ P. si sacramẽta noue legis nõ attingerẽt gratiã pductiue. tũc respectu grẽ solũmodo essent causa sine q̃ nõ. Cõsequẽtia patz. Probat falsitas ꝛseqntis. q̃ tũc nulla maior dignitas cõpeteret sacramẽtis noue legis q̃z sacramẽtis veterꝭ legꝭ. Nã ipa circũcisio fuit causa sine q̃ non grẽ ꝛ salutis. Qz Gen. xvij. dicit dñs. Aĩa cuiꝰ pucij caro circũcisa nõ fuerit. peribit de populo suo. q̃ pactũ meũ irritũ fecit. ergo ꝛc. ¶ Et ꝛfirmat. q̃ illud qd̃ est p accidẽs nõ ponit in diffinitõe rei. sz esse cãz grẽ ponit in diffinitõe sacramẽti noue legis. vt patuit superiꝰ dist. i. Causalitas ꝟo sine q̃ nõ est causalitas p accidens. ergo sacramẽta noue legꝭ ñ solũ sũt causa grẽ sine qua nõ. ¶ P. illud qd̃ efficit alterꝫ hꝰ pducit ipm. sed sacramẽta noue legis efficiunt gratiã. q̃ efficũt qd̃ figurãt. vt dicit augustinꝰ. sed ipa figurãt gratiã. ergo ꝛc. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ falsuz assumit ibi cũ pmittitur. q̃ ab omnibꝰ sit ꝛcessuz sacramẽta noue legis esse causam grẽ p se. q̃ multi posuerunt q̃ solũ sint cause gratie sine qua nõ. sed causa p se nõ est tantũmodo causa sine qua nõ. sed est causa ꝓpter quã sic. ¶ Et etiã mino: falsa. q̃ causa disponẽs est de genere cause efficientis respectu illiꝰ ad cuiꝰ pductionẽ disponit. ꝛ tamẽ nõ pducit talẽ effectũ ad cuiꝰ pductionẽ disponit. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ñ maxime obstat corpalitas sacramentorꝫ ꝛ spiritualitas gratie. sz illud qd̃ maxime obstat ẽ q̃ gratia pduci nõ pt nisi actu creatõis. ꝛ per ꝛsequẽs virtute creatiua. que nõ potest cõpetere creature. ¶ Etiã pbatões minoris deficiunt. ¶ Prima quidẽ deficit. q̃ non est simile de peccato ꝛ grã. q̃ dato q̃ res corpalis possit esse causa peccati ꝓpter peccati vilitatem. ex hꝰ tamẽ nõ sequeret q̃ res corpalis possit esse cã gratie pductiua ꝓpter gratie dignitatẽ. ¶ Etiam peccatũ cũ sit quedã defectio ñ requirit p prie causaz efficientẽ vt efficiẽs est. sz magꝭ deficientẽ. gratia vero cũ sit quedã supnaturalis pfectio requirit causaz efficientẽ. ꝛ nõ qualẽcunqz. sed causam omnipotentẽ seu creantem.

¶ Ad secundã pbationẽ dicendũ q̃ si hõ nõ peccasset tũc transfusio originalis iusticie nõ fuisset ab adã efficiendo. sz solũ nõ impediendo. quia pater nõ pstitisset filio impedimẽtuz per infectionẽ seminis. Ideo deꝰ creando ꝛ infundẽdo animã in illã carnẽ mundã ꝛcreasset tali anime originalẽ iusticiã. ¶ Ad terciã pbationẽ dicendũ q̃ licet verba sint quedã signa coadiuuãtia ad scĩtie acquisitõez. tamẽ scĩtia nõ pducit p hmõi signa. ¶ Forte dicetur q̃ res materialis. put est obiectũ intellectus ꝛ subijcit in scĩtia: sic est causa scientie. ergo res corpalis potest causare effectũ spũalem in anima. qui vere est realis. q̃ scĩtia nõ ẽ forma intẽtionalis sz realis. g̃ ꝛc. ¶ Respõdeo q̃ obiectũ intellectꝰ causans scĩtiã ẽ vniuersale. q̃ sicut ait phs. i. methaphi. ex multis experiẽtijs generat vnũ vniuersale. qd̃ est principiũ artis ꝛ scĩtie. Sz vniuersale ẽ spirituale. cũ sit abstractũ virtute spũalis lumis ipsiꝰ intellectꝰ agẽtis. Nã intellectꝰ agẽs facit vniuersalitatẽ in rebꝰ. vt ait cõmentator. iij. de aĩa. Ideo effectꝰ spũalis q̃ est scĩtia. causat ĩmediate a ꝓncipijs seu causis spũalibꝰ. puta ab ĩtellectu agẽte. ac ab obiecto fm qd̃ vniuersale est. q̃ pticularũ nec est scĩtia nec diffinitio. vt dicit. i. posteriorꝫ. ¶ Ad terciũ patebit ex dicẽdis ĩ qrta ꝛclusione istiꝰ articuli. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ sacra noue legꝭ dicunt efficere grãz. eo q̃ ipis p rite pceptꝭ virtus diuina ĩmediate ꝛ ꝛcomitãter causat gratiã in aĩa pcipiẽtis. ¶ Cõclusio tercia est. q̃ sacramẽta noue legꝭ nõ sunt causa dispositiua grẽ. sic q̃ talẽ effectũ ĩmediate causent in aĩa q̃ ex sui natura ita sufficiẽter disponat aĩam ad susceptõnez grẽ q̃ necessario ipi aĩe infundat grã si nõ ponit obicẽ voluntarie. Qz talis dispositio vel erit forma naturalis aĩe. aut supnaturalis. Nõ primo modo. q̃ tũc homo ex puris naturalibꝰ posset gratiã cõseq̃. qd̃ fuit error pelagij. vt patet ex his q̃ dixi ĩ secũdo libro. Consequẽtia ista patet. q̃ hꝰ hõ pt ꝛsequi ex puris naturalibꝰ ad cuiꝰ susceptõez sufficienter disponit forma naturalis. Nec secũdo mõ. q̃ forma supernatural infusa aĩe rõnali nõ pt pduci nisi p creatõez. ꝛ p ꝛseqns a solo deo pduceꝰ sicẽ ꝛ ipa grã. ¶ Sz oppositũ istiꝰ ꝛclusionis ponit q̃dã venerabilis doctor dicens. q̃ sacra attingũt actõne sua ingꝫtũ sunt instrumẽta dei effectiue characterẽ. q̃ ad illa sacra q̃z susceptõe impmit character. vl ali quẽ spũalez ornatũ aĩe. q̃ ad illa sacra in q̃uz susceptõe nõ impримit character. grãz ꝟo nõ attingũt ĩmediate effectiue. sed solũ dispositiue. ingꝫtũ hꝰ ad qd̃ instrumẽtaliter effectiue p tingũt. s. ipe character vl ornatꝰ est dispositio q̃ est necessitãs q̃ꝫtũ in se est ad grẽ susceptõez

Cõfirmat secũdo.

Tercia rõ

Cõfirmat

Quarta rõ

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Instantia

Solutio

Ad. 3.

Ad. 4.

Tercia cõclusio.

Ratio.

Tho. iiij. sniaz. di. i.

¶ Et isto modo vt ait iste doctor velet intelligi dictū augustini cū ait. q̃ aq̃ baptismi corpus tangit ⁊ corabluit. Et sic etiā sacra efficiunt qd̃ figurāt. ¶ Et sbdit iste doctor q̃ hūc modū videt mgr tangere in lra dicens. q̃ hō non q̃rit salutē in sacris q̃ si ab eis. sed p illa a deo. q̃ hec ppositio a denotat principale agens ⁊ hec ppositio p denotat causa instrumētalē. ¶ Sz ista dicta nō vident posse stare. Q̃ character ⁊ hmōi ornat cū sint forme supnaturales. optet q̃ sint termin creatōis diuine: ⁊ p ꝯseqns actō sacri nō pt ad talia pductiue terminari. ¶ P. dispositio necessitans ad aliquā formā nō pt manere ī subiecto nisi maneat illa forma. sz mlti ī baptismo recipiūt characterē ⁊ grāz. q̃ postea perdūt gratiā manēte tñ charactere. q̃ character nō est dispositio ex se necessitās ad gratiā ¶ P. sacra nō possunt agere ī instanti. q̃ nō possunt efficere characterem in ipa aia. Antecedēs patet. q̃ platio verbꝝ req̃sita in sacro nō pt esse sine motu ipius aeris. Probat ꝯsequētia. q̃ cū character nec intēsiue nec extēsiue sit diuisibil'. ⁊ recipiat in sbiecto indiuisibili. optet q̃ tot inducat ī instanti. ¶ P. licet dispositiue possim cooperari deo ī aliqbꝫ effectib creatōis. tñ pductiue attingēdo effectū creatōis h̄ nll'a creatura pt. vt pbatū est supi lib. ij. Sed character est effectus creatōis. ¶ P. character pt esse sine grā. ⁊ grā sine charactere. q̃ character nō est dispositio necessaria ad grāz. nec necessitās ad eaz. Antecedēs patet. q̃ in quolibet baptizato in mortali peccato existēte character impssus in baptismo manet sine grā. nā mortale peccatū excludit gratiā. tñ ñ excludit characterē. Nā p characterē omes intelligūt formā indelibilē. ¶ Itē grā pt esse sine charactere. sic patz in vere penitētib anteq̃z baptizent. q̃ tñ ppositū habēt baptizādi. Isti em q̃z uis ꝛc a deo recipiāt gratiā. tñ nō habēt characterē. q̃ character a primo imprimit ī baptismo. ¶ Patet etiā de antiq̃s patrib. puta abraam isaac ⁊ iacob q̃ gratiā dei habuerūt q̃z uis characterē ñ haberēt. ¶ Cōsequentiā pbo. q̃ si character esset dispositō necessaria ad habēdū grāz. tūc nullꝰ posset habere gratiā sine charactere. ⁊ si essz dispositio necessitās ad habēdū grāz. tūc nullꝰ posset habere characterē q̃n etiā haberz grāz. ¶ Nec valet si dicit q̃ character est dispositio necessitans ad habendū grāz nisi habēs characterē ponat obicē grē. ¶ Quia ppt hoc dicit aliq̃ dispositio necessitare ad habēdū aliquā formā. quia tollit obicē ⁊ omē illd̃ qd̃ est incōpossibile in subiecto cū tali forma ad cuius receptionē necessitat ipm subiectū. Cū igitur character cōpatiatur secū obicem gratie. vt isti dicūt. ⁊ stet cū mortali peccato. qd̃ est formaliter repugnās gratie ⁊ incōpossibile cū ea. ideo character ñ potest esse dispositio necessitans ad habendū gratiā. Dicere em aliquid esse necessitantē dispositionē ñ spectu alicui forme. ⁊ qd̃ illud idē stet in eodez subiecto cū eo qd̃ est incōpossibile cū illa forma. videt esse oppositū in adiecto ⁊ cōtradictionis implicatio. ¶ Autoritates etiā quas iste doctor inducit p se. nō sunt cōtra me. vt patebit in sequēti ꝯclusione. ¶ Cōclusio q̃rta est. q̃ sacramēta noue legis sunt gratie diuine causa instrumētalis dispositiua dispositione extrinseca habilitante subiectū ad recipiendum gratiā nō ex natura rei. sz tantūmodo ex institutōne seu ordinatōe dei. ¶ Istud pbo sic. Illud qd̃ est causa per se de genere cause efficientis respectu alicui effect. hoc vl' est causa principalis. vel instrumētalis. Et hoc vel pductiue attingēs effectū principal' agētis. vl' dispositiue. Et iterꝝ h̄. vl' dispositōe intrinseca necessitāte sbiectū ad recipiendū pdictū effectū ex nata rei. vl' dispositōe extrinseca habilitāte sbiectū ad recipiēdū talē effectū ex ordinatōe dei seu ex institutōne cause superioris Sz sacrm noue legis ē genere cause efficiētis cā p se gre diuīe. ⁊ ñ pt esse triby pmis modis. q̃ q̃rto mō erit cā ipi gre. Maior ptz ex sufficiēti diuisiōe. Minorē pbo q̃ ad oēs suas ptes Primo quidē q̃ sacramentū noue legis sit cā gre. patet ex sanctorꝫ autoritatib adductis p mgrm circa principiū hui libri. Q̃ sit causa p se pbo. q̃ causa est ad cui esse sequitur alterū. vt patet. v. methaphisice. ⁊ causa per se est ad cui esse seu positionē in actu semp sequit effect in actu. vt patet. ij. phisicorꝫ. Sed ad actualē positōez seu vsuz sacramētorꝫ eo modo q̃ deꝰ instituit ipis esse vtendū nō soluz vt frequēter verꝫ etiā semp sequit effect gratie in aia ipsius vtentis seu suscipiētis sacrm. q̃ ꝛc. Q̃ ista causalitas sit de genere cause efficiētis patet. q̃ discurrēdo p singula genera causarꝫ. ī nullo alio genere pt poni. Q̃ nō possit esse causa gratie primis tribus modis. patet ex tribus conclusionibus precedentibus. ¶ Forte cōtra hanc rationem dicetur primo q̃ maior procedat ab insufficiēti diuisione. quia sicut patz. ij. phisicorꝫ. causa ꝯsilians ⁊ coadiuuās sunt de genere cause efficiētis. ⁊ tamen de his causis non fit mentio in maiori predicta.

Cōtra thomam. 1 2 3 4 5

Instantia

Solutio.

Cōclusio quarta.

Ratio.

Instantia 1

Aureolus

¶ Item causa applicatiua est causa efficiens.
2 Ideo dicit q̃ dã doctor q̃ sacramẽta sunt causa applicatiua ipi⁹ gratie. qz sicut incendiari⁹ ꝯiungẽs actiua passiuis applicãdo ignẽ ad domũ. dicit causa p se ipsi⁹ cõbustionis ⁊ ignis geniti. quãuis ab ipo nõ pfluat aliq̃ dispositio nisi q̃ coniũgit actiua passiuis. sic vt ait sacramẽta sunt causa applicatiua gratie. qz sacramẽta ꝯiungũt virtutẽ diuinã ipi anime q̃ virt⁹ anime applicata causat in ea gratiam
3 ¶ Item ꝯtra minorem potest argui sic. Causa dispositiua est de genere cause materialis. sed sacramẽtũ noue legis est causa dispositiua respectu diuine gre. Ista minor est nota ex pcedentib⁹. Maior similiter patet. qz dispositio se tenet ex parte subiecti qd̃ habilitat ad forme susceptionẽ.
4 ¶ Item causa q̃ nullã habet efficaciam respectu alicui⁹ effect⁹ nisi ex sola ordinatõe instituẽtis. illa nõ videt esse causa p se sz p accidẽs. sicut patet de denario plumbeo qui ex institutõe regis est causa vt q̃ cũ repre/sentat recipiat centũ marcas.
5 ¶ Item pbatio minoris videt deficere. qz ficti suscipientes sacramẽtũ nõ recipiũt gratiã q̃uis recipiãt veraciter sacramentũ. ergo nõ semp recipit grãz q̃ suscipit sacramentũ.

Solutio Ad. 1.

¶ Ad primũ dicendũ q̃ causa ꝯsiliatiua. adiutiua. dispcatiua. ⁊ que cũq̃z cetere hmõi. omẽs possunt comphendi sub causa dispositiua. qz omẽs disponũt ad effectum ꝯsequendũ. vel dispositõe intrinseca. vl dispositõe extrinseca.

Ad. 2. Cõtra aureolũ.

¶ Ad secundũ dicẽdũ q̃ iste doctor causalitatẽ sacramentoꝝ nõ bene ⁊ ordinate exprimit cũ dicit. q̃ sacramẽtũ sit causa applicatiua. quia si sic esset. tũc sacramẽta essent causa principalis. ⁊ virt⁹ diuina causa instrumẽtalis respectu ipi⁹ gratie. hãc aũt est impossibile. Consequentiã pb. quia q̃ncunq̃z due virtutes taliter respiciũt eundẽ effectũ q̃ vna applicat aliã ad pducendũ huiusmodi effectũ. tũc applicata videt esse sb potestate applicãtis. ⁊ p ꝯsequẽs videt esse secũdaria ⁊ instrumẽtalis respectu ei⁹. pprũ ei est instrumẽti q̃ p agens principale applicet ad ipm opus. Sz fm istũ doctorẽ sacramẽta p tanto dici debent causa applicatiua gratie. qz sacramẽta applicãt virtutẽ diuinã ad causandum gratiã. ergo ⁊c.

Opinio p pria.

¶ Videt ergo mihi si p prie loqui velim⁹. q̃ sacramẽta noue legis respectu gratie dici debẽt causa ꝯditionalis. qz sicut dicit huguitio. ꝯditio idẽ est qd̃ lex siue pactũ. Et dicit a con ⁊ ditio ditõnis qd̃ significat potestatẽ. Illud ergo cui⁹ potestas pcisse ꝯsistit in pacto seu lege ⁊ institutõne respectu alicui⁹. hoc debet dici causa ꝯditionalis illius. Sz omis potestas ⁊ causalitas sacramẽtorum respectu diuine gratie. est ex diuina institutõne ⁊ ex pacto qd̃ pepigit de⁹ cũ ecclesia. vt dicũt omẽs doctores tã moderni q̃z antiq̃. ergo sacramẽta merito poterũt dici causa cõditionalis respectu gre dei.

Ad. 3.

¶ Ad terciũ dicẽdum q̃ maior nõ est vniuersaliter ꝟa.

¶ Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ dispositio aliq̃n est ratio receptiua forme ad quã disponit. quãdoqz ẽ ratio recipiendi hmõi formã. Primo modo superficies est dispositio corpis ad colorẽ. Secundo modo color est dispositio corpis ad raritatẽ. Licet ergo dispositio primo modo reducat ad gen⁹ cause materialis. eo q̃ nõ solũ sit causa receptõnis forme ad quã disponit ĩ eo q̃ disponit per ipam. sz etiã ipa talis dispositio recipit hmõi formã in se. tamẽ dispositõ secũdo modo dicta. puta que ita est ratio recipiendi q̃ nõ est ratio receptiua. illa nunq̃z spectat ad gen⁹ cause materialis. sz solũ ad gen⁹ cause efficiẽtis. Cũ ergo sacramẽta nõ sint ratio receptiua ipi⁹ gratie. qz nõ possunt esse sb tectũ gratie. sz ex diuina ordinatõe sunt ratio recipiẽdi gratiã. de⁹ em̃ sic instituit vt cum sacramentũ corp⁹ tangit gratia animã pficiat. ideo respectu gratie debẽt dici causa efficiens.

Instantia

¶ Forte dicet q̃ dispositio q̃ est ratio recipiẽdi debet esse in eodẽ sbiecto primo ⁊ immediato cũ forma ad cui⁹ receptõnẽ disponit. Calor em̃ est in eodẽ subiecto primo ⁊ immediato cũ raritate ad quã disponit. Sz actio sacramentoꝝ cũ sit corpalis nõ attingit animã in qua recipit gratia. ergo nõ videt q̃ sacramẽta vel etiã actiones sacramẽtoꝝ sint talis dispositio q̃ sit ratio recipiẽdi gratiã.

Solutio

¶ Respondeo q̃ licet maior istⁿ ratõis sit ꝟa loqndo de tali dispositõe q̃ est ratio recipiẽdi formã ex sua pria natura. tm̃ nõ est vera loquẽdo de tali dispositione q̃ est ratio recipiẽdi formã ex infallibili ordinatõne diuina. sicut est in ppposito.

¶ Posset etiã dici ad eandẽ maiorẽ. q̃ etiam naturaliter nõ est semp necesse dispositionez que est ratio recipiendi formã esse in eodẽ primo subiecto cũ tali forma. sufficit em̃ q̃ sint ĩ eodẽ supposito. nã rectitudo ratõnis que est in intellectu est ratio habẽdi ordinatã voliti onẽ seu dilectionẽ ipi volũtati.

Ad. 4.

¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ maior nõ est vera. maxime quãdo hmõi ordinatio est ĩmutabilis ⁊ infallibilis pcedens ab instituẽte simpliciter omipotẽte. sic est in ppposito. Sic em̃ fm naturalẽ cursũ ignis ẽ p se causa incẽdij in corpe cõbustibili

sibi approximato. sic ex diuina ordinatõe aq̃ posset esse p se causa hmõi incẽdij. Nã sic patet. ij. machab. c. i. ipe neemias cũ aq̃ fecit aspgi sacrificiũ. tũc aq̃ supfusa accensus est ignis magn⁹. ita vt omẽes mirarent. pfusis etiã maioribꝫ lapidibꝫ cũ aq̃ accensa est ab eis flãma magna vt ibidẽ dicit. Item. iij. Reg. c. xviij. silr factũ est. Nã cũ helyas tm̃ de aq̃ fudisset sup sacrificiũ q̃ etiã fosse circa sacrificiũ repleret aq̃. tũc accẽsus est tant⁹ ignis q̃ sacrificium. ligna puluerẽ. ⁊ lapides ꝛsumpsit. Sic igit tũc factũ est. sic de⁹ infallibili statuto posset ordinare q̃ ome illud incenderet qd̃ aqua pfundit. q̃ facto aq̃ esset p se causa incendij. ⁊ h̃ ex ordinatõe dei. nõ ex natura rei. q: ex natura sua aq̃ magꝭ extigueret q̃z incẽderet. Rõ hui⁹ dicti posset assignari ex dictis cõmentatoris sup de celo ⁊ mũdo. vbi ostẽdit. q̃ q̃z ignis p se et ex nata sua habeat moueri sursuz tm̃ tota spera ignis mouet circulariter ad raptũ ipsi⁹ celi. ⁊ in illo motu circulari ignis pt ppetuari. licet nullũ violentũ ppetuũ esse possit. q: vt ipe ait. illo motu circulari ignis non mouet violẽter. nã quicq̃d inest rebꝫ inferioribꝫ p causaz superiorẽ. hoc nõ ꝛuenit eis violenter. Sic eodẽ modo nos dicere possumus q̃ quicq̃d est ĩmutabiliter institutũ ex ordiatione dei q̃ est sup̃ma oĩm causaz. h̃ ñ ꝛuenit rebꝫ p accidẽs ſz p se. Et p ꝛsequẽs sacra sunt p se causa gre. nõ ex natura ppria. ſz ex ĩmutabili ordinatõe diuina. Exemplũ de denario plũbeo nõ est ad ppositũ. q: illa ordinatõ est mutabilis. ⁊ a causa mutabili ⁊ multipliciter defectibili. Posset em̃ accidere q̃ anteq̃z habẽs hmõi denariũ plumbeũ aliq̃d reciper. q̃ etiã ipe rex psonaliter nihil haberet. Ad quintũ dicẽdũ q̃ ficte accedẽs ad sacrm̃ non vtit sacramẽto ꝓm volũtatẽ ⁊ intentõez dei instituẽtis sacrm̃. q: volũtas dei est q̃ null⁹ ficte accedat. Ipe em̃ saluator ⁊ sacroꝝ institutor ait. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit h̃ salu⁹ erit. Licet igit hmõi fict⁹ nõ recipiat grãz. tm̃ semp ille recipit gratiã q̃ vtit sacro co modo q̃ de⁹ vult nos vti sacro. De natura em̃ cause ꝛditionalis est q̃ nõ obseruata ꝛditõe nõ sequat effectus. ⁊ obseruata ꝛditõe infallibiliter sequatur effect⁹. Sed vt dixi superi⁹ sacramẽta sunt causa ꝛditionalis respectu gre q: efficaciã habẽt respectu gre ꝛferende ex pacto qd̃ pepigit de⁹ cuz ecclia. in quo quidẽ pacto est hec adiecta ꝛditio. vt nullus ficte accedat. ſz verã fidẽ habeat. maxime si est adult⁹. ergo ⁊c.

Ad. 5.

Quantũ ad secũdũ articulũ pono duas ꝛclusiones.

Articulus secund⁹

Prima ẽ. q̃ nõ videt esse ponendũ aliquã virtutẽ absolutã formaliter inherere sacramẽtis p quã virtutẽ sacramẽta sunt causa pductiua gre. Qz illa virt⁹ vel esset creata vel increata. Nõ creata. q: nulla virtus creata pt esse creatiua. ſz vt dictũ est in ꝓmo articulo. gra nõ pt pduci nisi virtute creatiua. Nec increata. q: licet virtus increata q̃ est gre creatiue efficaciter assistat sacramẽtis. tm̃ ipis formaliter nõ inheret.

Conclusio prima.

Ratio.

Forte dicet ꝛtra istud sic. Ome qd̃ est causa p se in genere cause efficiẽtis alicui⁹. necessario habet in se virtutẽ pductiuã illi⁹. sed sacramenta sunt causa p se gre in genere cause efficientis. vt dictũ est in pcedentibꝫ. g̃ ⁊c.

Instantia

Respondeo q̃ maior est falsa loquẽdo d̃ causa dispositiua ⁊ specialiter de ea q̃ disponit dispositione extrinseca habẽte efficaciã ex sola institutione cause supioris taliter instituẽtis. Nõ em̃ optet vt hmõi cause dispositiue virt⁹ q̃ est ipi⁹ effect⁹ pductiua formaliter inhereat. sed sufficit vt sibi efficaciter assistat.

Solutio

Secda cõclusio est. q̃ nõ est ponẽda virt⁹ talis absoluta in sacrm̃ ꝓpter pductionẽ caracteris. ⁊ h̃ ꝓpter eandẽ rationẽ q̃ pbat prima ꝛclusionez. q: ⁊ ipe caracter nõ pt pduci nisi virtute creatiua. q̃ ñ ẽ cõmunicabilis creature.

Secunda ꝛclusio

Sz oppositũ istoꝝ ponit quidã doctor solennis. ⁊ ml̃ti sui sequaces. Et hoc quidã eoꝝ pbant sic. Semp ad hoc q̃ aliq̃d sit efficax medicina necesse est ipm̃ in se habere virtutẽ q̃ sit morbi curatiua ⁊ sanitatis inductiua. sed ꝓm magistrũ dist. i. sacramẽta sunt efficax medicina ꝛ peccatoꝝ vulnera. g̃ ⁊c. Maior pbat. q: si esse signũ sanitatis sine inherẽte virtute sufficeret ad hoc q̃ aliq̃d diceret efficax medicina. tunc vrina deberz dici efficax medicina.

Tho. parte. iij. q. lxij. arti. iij. ⁊. iiij. sniarũ. dist. i.

1

2

P. noua relatõ nõ potest alicui aduenire sine nouo absoluto. sed aqua ⁊ verba vt sunt sacramentũ habent nouã relationẽ ad gratiã quã prius nõ habuerũt. ergo ⁊c.

3

P. taliter debemus loqui de sacramẽtis noue legis q̃ saluemus in eis maiorẽ dignitatẽ ⁊ efficaciam q̃z in sacramẽtis veteris legis. sed hoc nõ possumus nisi ponamus in eis hmõi virtutẽ respectu sacramentalis effectus. quia etiã in veteri lege deus dedit gratiam his qui deuote receperunt veteris legis sacramenta. quãuis huiusmodi gratiam non reciperent ex virtute sacramentis illis formaliter inherente.

4 ¶ P. autoritates sanctorꝫ videnꝯ esse ꝑ ista opinione vt isti dicũt. Nã aug⁹. sup iohãnẽ omel'. lxxxi. ⁊ habeꝯ in decretis. i. q. ij. ait. Que est virt⁹ aq̃ vt corp⁹ tangat ⁊ cor abluat. ¶ Itẽ in sermone de epiphania ait aug⁹. Aqua est subtilis. ſz subtilior ꝑ benedictõnẽ efficit. qz vsqz ad interiorẽ aĩe penetrat. ⁊ celesti rore perfundit. ⁊ occulte vias vite donat. ¶ Itẽ Beda sup Luc. dicit. q ipsꝰ tactu sue mũdissime carnis dedit vim regenerativã aq̃s. ¶ Itẽ hugo libro ꝓmo de sacris ait. Sacrã gre. primo ꝑ benedictionẽ virtutẽ in se sanctificatõis recipiũt. ac deinde quã obtinẽt in se sanctificatõẽ
5 oferũt. ¶ P. in quadã orõe petit eccl'ia sic dicens. Perficiat in nobis dñe sacra q̃ obtinet. ſz petim⁹ gratiã. q̃ sacra obtinet grãz. Cũ igit nõ obtineat eã formal'r. q̃ obtinet eã virtualiter ⁊ ꝑ ꝓsequẽs habet in se virtutẽ causatiuã gre saltẽ mediãte caractere quẽ causant per hmõi
6 virtutẽ. ¶ P. qñcũqz aliqd̃ agẽs agit mediãte instrumẽto. pri⁹ virtute sua attingit instrumentũ q̃z subiectũ in qd̃ ꝓducit suũ effectuz. ſz de⁹ mediantibꝫ sacris tanq̃z mediãtibꝫ suis instrumẽtis causat grãz in aĩa. q̃ pri⁹ attigit sacra eis aliqualẽ supnaturalẽ virtutẽ cõmunicãdo q̃z grã in aĩa ꝓducat. q̃ ꝛc. ¶ P. ignis
7 vt est instrumẽtũ diuine iusticie habet virtutẽ infusaz ad causandũ penã in aĩa. q̃ pari rõne sacra vt sunt instrumẽta diuĩe mificordie habẽt virtutẽ sibi a deo infusaz. mediãte q̃ poterunt in aĩa causare grãz vl' necessariã dispositionẽ ad eã. ¶ Ista opinio pt rõnabiliter impugnari. Primo sic. Ista virt⁹ infusa sacris
1 vl' est corpalis: vl' spũalis. Si corpalis. tunc mediãte tali virtute sacra nõ pñt ꝓducere caracterẽ vl' aliquẽ spũalez effectũ. qd̃ est ꝯ istorũ doctorꝫ positionẽ. Si est spũalis. tũc aut erit tota i q̃libet pte sacri. ⁊ hoc nõ. qz h̃ est ꝓpriũ aĩe rõnalis sm beatũ aug. in smone de imagine. aut tota erit i toto sacro. ⁊ ptes ei⁹ in ptibꝫ sacri. ⁊ tũc nõ esset spũalis. qz esset extẽsa. ⁊ per ꝓseqns corpalis. ⁊ sic esset spũalis. ⁊ nõ esset spũalis. qd̃ est ꝯdictio ¶ P. aut ista virt⁹ erit
2 vna i oibꝫ ptibꝫ sacri. ⁊ tũc cũ plura verba sint i q̃libet sacro q̃z semp primũ cessat esse qñ secundũ incipit esse. sequeꝯ q accidẽs maneat destructo sbiecto i q̃ pri⁹ erat. seq̃tur etiã q accidẽs migret de sbiecto i subiectũ. Aut ista virtus erit alia ⁊ alia. tũc q̃t ꝓcurrũt syllabe verbꝫ i q̃libet sacro. tot erũt virtutes. qd̃ videꝯ incõueniens. ¶ P. sicut ille q̃ sequit rõnez naturalẽ in
3 naturaliũ rerꝫ causalitate nõ debet ponere pluralitatẽ nisi ratio natural' h̃ dictet ⁊ ꝓcludat. sic ille q̃ innititur lumini fidei non debet ponere pl'a q̃ virtus fidei nõ req̃rit. Sz virtus fidei ñ req̃rit q ponam⁹ hmõi virtutes i sacris. qz oia q̃ de sacris saluare debem⁹. eq̃ bñ saluam⁹ sine positõe isti⁹ ifuse virtutꝫ. ⁊ forte meliꝰ q̃z ponẽdo hmõi virtutẽ. Nã virt⁹ diuĩa sacris assistẽs eq̃ pfecte ⁊ ordinate pt causare caracterẽ. ornatũ spũalẽ. gratiã. ⁊ virtutẽ i aĩa suscipiẽtꝫ sacrm sine virtute ifusa sacramẽtis. sicẽ si esset tal' vir⁹ ¶ Multa etiã alia essent tangẽda circa modũ ponẽdi quẽ ponũt isti doctores q̃tũ ad pdictã sacrorꝫ virtutẽ. q̃ oia ad psens dimitto. ne nimis plixe teneã hãc q̃stionẽ. ¶ Ad primũ Ad.1.
q̃ motiuũ eorꝫ dicẽdũ q maior ñ est ratio loqndo de medicina hñte efficaciã nõ ex natura ꝑ pria. ſz solũ ex institutõe diuĩa. Tal' em medicina ad h̃ vt oferat sanitatẽ nõ optet q habeat virtutẽ inherentẽ. ſz sufficit q habeat virtutẽ omipotẽtẽ imutabilit sibi assistentẽ. ⁊ effectũ sanitatꝫ efficaciter inferentẽ. sic est i ꝓpsito. ¶ Ex q̃ patet q exẽplũ ñ est ad ꝓpositũ de vrina. qz vrina ñ habet talẽ virtutẽ sibi ꝓtinue assistentẽ q̃ ei cui⁹ est vrina oferat sanitatem. ¶ Etiã vrina ẽ signũ fallax. qz mortal'r infirm⁹ q̃ñqz habet bonã vrinã. ¶ Ad secm nego Ad.2.
maiorẽ. qz si vn⁹ sol⁹ hõ esset albꝫ. post quẽ fieret alt hõ albꝫ. tũc pm⁹ hõ acq̃reret nouã relationẽ sine mutatõe facta circa ipm i aliq̃ absoluto. ¶ Pot etiã dici q vsus sacri vl' applicatio sacri ad illũ q̃ suscipit sacrm fundat illã nouã relatõẽz q̃ sacrm refert ad grãz cui⁹ dicit esse cã. nã hmõi vsus est infallibil' ⁊ efficax dispositio ꝑ illa grã cõmunicãda. ⁊ h̃ ex diuina institutõe. ¶ Ad terciũ patz ꝑ ea q̃ dicta Ad.3.
sunt in pcedenti questione articulo tercio i solutione prime instantie. ¶ Ad quartũ dicendum q autoritates sanctorꝫ videnꝯ oppositũ sonare illius qd̃ isti intendũt. Nã vt patet in decretis de sacramẽtis. dist. ij. ambrosi⁹ sic ait. Spiritussanct⁹ manens in sacramẽtis latenter opatur. Et subdit ibidẽ. q effectus sacramentorum facit solũ virtus diuina. Cum ergo li solum sit dictio exclusiua. et significet idem quod non cum alio. vt patet primo physicorum. ergo pter virtutẽ diuinã non erit aliqua virt⁹ formaliter inherens sacramentis. q̃ sit ꝓductiua caracteris vl' grẽ q̃ sunt effect⁹ sacramentorꝫ. ¶ Ad primã ergo autoritatez quã isti ꝑ se adducũt dico q si bene intelligũtur ea q̃ ibidẽ post illa verba sequunt tũc autoritas est ꝓtra eos. Sequit em ibi. Hoc nõ facit son⁹ transiẽs: ſz virt⁹ manẽs. Modo planũ est q ista virt⁹ manẽs ñ est illa q̃ formalit

Ad.4. Ad autoritates.

Cõtra thomam.

fuit in sono verboꝝ. quia cũ ille sonꝰ trãseat. si maneret virtꝰ formal'r sibi inherẽs. tũc destructo sbiecto accidẽs maneret sine subiecto. qd̃ in solo sacramẽto eucharistie ponit̃. ⁊ i nullo alio sacramẽto. Nec p̃t illa virtꝰ manere i aq̃ baptismi. qꝛ ibidẽ dicit̃. Detrahe verbũ. q̃d ẽ aq̃ nisi elementũ. Quasi dicat. Postq̃ trãsiuit verbũ. tũc in aq̃ nõ manet virtꝰ ꝓductiua sacramẽtalis effectꝰ ¶ Et q̃si eandẽ sentẽtiaꝫ ponit augꝰ. in libro ꝯtra faustũ dicẽs. Trãseunt verba ⁊ ablutio ⁊ actio corꝑalis. ⁊ manet virtꝰ q̃ operat̃. ¶ Ex his ergo ⁊ multis aliis q̃ possent adduci patet ꝙ nõ est intẽtio augustini ꝙ aliqua virtꝰ spũalis formaliter inhereat sacramẽtis. q̃ sit ꝓductiua sacramẽtalis effectus. ¶ Ad om̃es alias autoritates dicendũ ꝙ modꝰ est sacre scripture ac etiã sanctorũ ꝙ qñ aliq̃s effectꝰ semp vl' frequẽter ꝯcomitatur alteꝝ. dato ꝙ nll'a virtꝰ formaliter sibi inhereat q̃ sit ꝓductiua illiꝰ. tamẽ p̃cedẽs dicit̃ habere vim respectu illiꝰ ꝙ ip̃m semp vl' freq̃nter ꝯcomitat̃. Uñ dicit̃ in eccl'iastico ꝙ sic aq̃ extinguit ignẽ. sic elemosina extinguit pctm̃. tñ nulla virtꝰ formaliter inheret elemosine q̃ extinguat peccata. sꝫ sola virtꝰ diuina q̃ ꝯcomitat̃ opa misericordie delet ⁊ extinguit pc̃ta. sic in ꝓposito ⁊c̃. ¶ Uñ om̃es ille autoritates loquunt̃ de virtute diuina q̃ sacramẽtis coexistit. ac etiã in ip̃is existit. quãuis ip̃is formaliter nõ inhereat. ⁊ nõ loquunt̃ de aliq̃ virtute creata q̃ sacramẽtis sit formaliter cõmunicata. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝙ sacramenta ꝯtinent causaliter gratiã. nõ ex aliq̃ virtute ip̃is formaliter inherẽte. sꝫ solũ ex diuine institutionis ĩmutabili ordinatõe modo q̃ superiꝰ dictũ est. ¶ Ad sextũ dicendũ ꝙ licet deꝰ attingat sacr̃a institutiue ⁊ ordinatiue. vt dictũ est tñ ip̃is nõ influit aliquã virtutẽ formalit̃ inherentẽ. sꝫ cõmunicat eis ꝟtutẽ om̃ipotẽtẽ q̃ efficaciter sacr̃is coexistit ad ꝓducẽdũ in aĩa quẽlibet sacramẽtalẽ effectũ. ¶ Ad septimuꝫ nego antecedẽs. modꝰ aũt quo pena ĩfernalis causet̃ in aĩa patebit circa finẽ istius quarti libri cũ tractauero de pena damnatoꝝ.

Solutio ad oẽs alias autoritates.

Ad. 5.

Ad. 6.

Ad. 7.

Articulus tercius.

Quantũ ad terciuꝫ

articulũ breuiter dico ꝙ om̃ia sacr̃a noue legꝫ a christo ⁊ tpe xp̃i sunt instituta aliq̃ modo. puta vel simpliciter ⁊ absolute. vl' aliq̃ modo approbatiue. De baptismo patet. qꝛ añ mortẽ christi discipuli baptizabãt. vt patet Joh. iij. Et d̃ h̃ faciẽdo p̃ceptũ habuerũt a christo post suã resurrectõeꝫ Mat. vlti. vbi xp̃s ait. discipul' suis Eũtes g̃ docete oẽs gẽtes baptizãtes eos in noĩe p̃ris ⁊ filij ⁊ spũssancti. De sacramẽto eucharistie patet ĩ cena nouissima vbi xp̃s corpꝰ ⁊ sanguinẽ suũ ꝯsecrauit. ⁊ hoc discipul' suis faciẽdũ cõmẽdauit dicẽs. Hoc facite ĩ meã cõmemoratõeꝫ Luc̃. xxij. De sacramẽto ꝯfirmatõnis patet Joh. xx. vbi xp̃s ait discipul'. Accipite spũmsanctũ. De sacr̃o penitẽtie ibidẽ cũ sb̃dit. Quoꝝ remiserit̃ pc̃ta remittunt̃ eis ⁊c̃. De sacr̃o vnctõnis extreme patet Marci. vi. vbi dicit̃ de discipul' q̃s xp̃s misit binos ⁊ binos ad p̃dicãdũ. ꝙ vngebãt oleo ml'tos egros. ⁊ sanabant̃. qd̃ ñ est dubiũ eos fecisse ex xp̃i iussione. De sacr̃o m̃rimonij patet ꝙ a xp̃o sit saltẽ approbatiue. qꝛ Mat. xix. ꝯ illos q̃ vxores suas dimittebãt dando ill' libellũ repudij. ait xp̃s. Qd̃ g̃ deꝰ ꝯiũxit hõ ñ sepet. De sacr̃o ordinis patet ex iã dictꝫ. qꝛ ordo sacerdotalis ad quẽ ceteri ordĩes disponũt habet duplicẽ ptãteꝫ. s. ptãteꝫ absoluẽdi. ⁊ hãc tradidit xp̃s sacerdotibꝫ cũ sacr̃m p̃nie instituit dicẽs. q̃ꝝ remiserit̃ pc̃ta ⁊c̃. ⁊ ptãteꝫ ꝯsecrãdi. ⁊ hãc tradidit cũ sacr̃m eucharistie instituit dicẽs. Hoc facite ĩ meã cõmemorationẽ. ⁊ sic saluator instituẽs illa duo sacr̃a. s. penitẽtie ⁊ eucharistie. siml' cuꝫ illis instituit sacramentũ ordinis.

Articulus quartus.

Quãtuꝫ ad quartũ

articulũ est aduertẽdũ ꝙ hõ ad duo naturaliter obligat̃. Primũ est ꝙ a malo recedat. Secundũ ꝙ ad bonũ accedat. Propter qd̃ p̃ ps. p̃cipit deꝰ homĩ dicẽs. Declina a malo: et fac bonũ. Sꝫ postq̃ vulnerata fuit hũana natura p̃ p̃mi parẽtis peccatũ. hõ hec duo ex suis purꝫ naturalibꝫ ñ potuit adĩplere. iõ deꝰ post lapsuꝫ p̃mi hoĩs nunq̃ destitit iuuare hoĩeꝫ medicinalibꝫ sacr̃is. ordĩate tñ. Nã sic̃ videmꝰ ꝙ ĩ cura corꝑalis infirmitatꝫ ꝓpt̃ infirmi debilitatẽ q̃ fortia ñ p̃t sustinere p̃mo adhibẽt̃ r̃media leuia ⁊ cõmunia. postea fortiora. ⁊ vltimo p̃fecta. sic p̃mo post lapsuꝫ ĩmediate in lege nature ordinauit deꝰ sacr̃a cõmunia et leuia. in lege moysi aliq̃liter fortiora. sꝫ in lege euãgelica p̃fectissima ordinauit septẽ sacr̃a. q̃rum ãminiculo hõ p̃t vitare malũ. ⁊ facere bonũ. ¶ Et iõ vtroq̃ istoꝝ modoꝝ possumꝰ assignare sufficientiã istoꝝ sacr̃oꝝ ¶ Primo. s. inq̃tum a deo sunt data homini in remediũ quo ad fugã maloꝝ. Secũdo ꝓut data sunt homĩ ĩ adiutoriũ quo ad ꝓsecutionẽ bonoꝝ.

duplex suffiẽtia sacramentoꝝ.

Duo ad primũ sciendũ q̃ duplex est malũ. s. culpe ⁊ pene. Culpe triplex. Qz malũ culpe vel est originale. vel actuale mortale. vel est veniale. Et fm hẹ habem⁹ tria sacramenta. Nã ppie loquẽdo baptism⁹ dat in remediũ culpe originalis. penitẽtia in remediũ actual' mortalis. ⁊ sacra vnctio in remediũ peccati venialis. Maluz aũt pene qd̃ nobis accidit ex malo culpe est quadruplex. Nã sicut ait venerabilis Beda ppter peccatũ patimur ignorantiã: malitiã: infirmitatẽ: ⁊ ex his ꝛsiatam malã ꝛcupiscentiã. Primũ in ratõe Scdm in volũtate. Terciũ in irascibili. Et quartũ ĩ ꝛcupiscibili. In adiutoriũ ḡ ꝛtra primũ dat sacrm ordis. qz vt dicit Malach. ij. Labia sacerdotis custodiũt scientiã. ⁊ legẽ requirũt de ore ei⁹. angel⁹ em̃ dñi exercituũ est. Cõtra secundũ sacrm eucharistie. hẹ em̃ est sacrm toti⁹ bonitatis pstans remediũ ꝛtra omnẽ malitiã volũtatis. Cõtra terciũ sacramentũ cõfirmationis. Et ꝛtra quartũ sacrm matrimonij.

Sz q̃ ad plecutionẽ bonoz sufficientia sacramentoz sic haberi pt. Omnia em̃ bona plequẽda aliq̃ modo attingunt actibz septẽ virtutũ. quaz tres sunt theologice ⁊ q̃ttuoz cardinales. Baptism⁹ ḡ pstat adiutoriũ actibz fidei. eucharistia actibz charitatis. ⁊ sacra vnctio actibz spei. Ordo actibz prudẽtie. penitẽtia actibz iustitie. ꝛfirmatio actibz fortitudinis. ⁊ matrimoniũ actibz tpantie.

Ad principale argu.

Ad argumentũ principale dicendũ q̃ licet maioz sit vera loq̃ndo de eo qd̃ est causa effect⁹ spũalis ex natura ppria. tm̃ nõ est vera loquẽdo de eo qd̃ ẽ causa effect⁹ spũalis ex institutõe diuia.

Hinc vero d̃

hinc baptismi. Postq̃z mgr pmisit q̃dã pambula respectu sacramentoz in vniuersali. hic adiũgit vnũ pambulũ respectu sacri baptismi in speciali. Et diuidit in duas. Primo em̃ ostẽdit baptismi iohis a baptismo xpi differẽtiã. Scdo declarat baptismi iohãnis insufficientiã. ibi. Hic ꝛsiderãdũ est. Prima ĩ duas. Qz primo ondit baptismi xpi respectu baptismi iohis excellentiaz et perfectionẽ. Scdo circa baptismũ iohis mouet duplicẽ q̃stionẽ. ibi. Ad qd ḡ. Et hec in duas fm q̃ duas mouet q̃stiones. quaz vtri q̃z adiũgit suã responsionẽ. Scda ibi. Sz q̃ redict⁹ est.

Circa hoc q̃ro.

Questio secunda.

Trũ baptism⁹ iohãnis fuerit sacrm. Videt q̃ nõ. Qz sacra posteriora sũt prioribz pfectiora. sz baptism⁹ iohis fuit posterioz circũcisione. ⁊ tm̃ nõ erat pfectioz ca. g̃ ⁊c. Maioz patet. qz p tanto sacramẽta noue legis sunt pfectiora. imo pfectissima sacramẽta. qz sunt oim̃ sacramentoz postrema. Et cõfirmat. qz q̃ sunt prioza generatõe sunt posterioza pfectõe. vt patet. ij. de aĩa. Patet etiam minoz. qz p sacrm circũcisiõis ꝛferebat grã. p baptismũ aũt iohis nõ cõferebat grã. g̃ ⁊c.

Cõtra. augustin⁹ super iohannẽ ait. Accedit verbũ ad elementũ ⁊ fit sacrm. sz ĩ baptismo iohis accessit verbũ ad elemẽtũ. qz vt patet Act. xix. iohãnes baptizabat ĩ aq̃ eos q̃ venturi⁹ est. Hic q̃ttuoz sunt videda. Primo vtz baptism⁹ iohis ꝛtulerit grãz. Secundo vtz grã sacramẽtalis ⁊ grã virtutũ sit eadẽ realiter. Tercio de eo qd̃ q̃rit. Et q̃r to vtz baptisati baptismo iohis fuerint rebaptizandi baptismo xpi.

Quantũ ad primũ

Articulus primus.

est aduertendũ q̃ ĩ baptismo iohis possumus duo ꝛsiderare. puta vl' op⁹ opatũ qd̃ fuit illa ablutio vl' intinctio facta p iohannẽ. ⁊ op⁹ ipsius opantis. qd̃ fuit iohis deuotio ac illu⁹ q̃ baptizabat ordinata affectio. Et fm hẹ pono duas cõclusiones.

Pria ꝛclo

Prima est q̃ ex ope opato baptism⁹ iohis nõ ꝛferebat grãz ipsis baptisatis. Quia nulli ꝛferẹ grã sine spũsancto. sz baptismo iohis nõ ꝛferebat spũsctũ pẽsato ope opato. g̃ ⁊c. Maioz patet.

Ratio.

Probat minoz. qz ex balneatõe corpis nõ ꝛfertur spũsanct⁹ nisi ex diuina ordinatõe hẹ esset institutũ. Sz licet tale statutũ seu pactũ sit in baptismo xpi. tm̃ nõ fuit ĩ baptismo iohãnis. Propter qd̃ ait xps discipulis suis actũ. i. Johes quidẽ baptizauit aq̃. vos ẹo baptizabimini spũsancto nõ post m̃ltos hos dies Et Joh. i. dixit iohes ad phariseos. Ego baptizo in aq̃. medi⁹ aũt vestz stetit quẽ vos nescitis. Et subdit infra. Hic est q̃ baptizat in spũsancto.

Cõtra cõclusionem I

Sz ꝛtrariũ isti⁹ ꝛclusionis aliq̃ vident pbare p hunc modũ. Viri pfecti nihil inutiliter debẽt opari. Sz si baptizat⁹ baptismo iohis nõ ꝛsequebat grãz. tũc inutilit iohes euz balneasset ⁊ frustra. Maioz patet. Probat minoz. qz tũc op⁹ alicui⁹ est frustra ⁊ inutile q̃n̄ nullũ finẽ ꝛsequit ipo ope. modo planũ est q̃ iohes baptizãdo nõ intẽdebat exteriorẽ lotionẽ corpis ipi⁹ baptizati tãq̃z finẽ. qz tũc iohes fuisset vnus balneator. Si ḡ ad

baptizationē illā nō sequebat aliqs finis in/
trinsec⁹ ⁊ spūalis. tūc talis opatio erat sine fi/
2 ne. ⁊ p ꝯsequēs frustra ⁊ inutilis. ¶ P. circū/
cisio cōferebat gratiā. ḡ ⁊ baptism⁹ iohānis.
Antecedēs patet ex p̄cedentib⁹. Cōsequētia
pbat. qz q̄zto aliq̄d est pfectiori ppinqui⁹. tā
to videt esse pfecti⁹. ⁊ p cōsequēs debet habere
effectū pfectiorē. sz baptism⁹ iohānis erat p/
pinquior baptismo xpi q̄z circūcisio. qui qui/
dē baptism⁹ xpi est sacramentū pfecti⁹ oībus
3 sacrāmētis ipm p̄cedentib⁹. ḡ ⁊c. ¶ P. omne
sacramentū ad ꝗ instituit vt vel gratiā signi
ficet vel ꝯferat. sz gra sufficiēter fuit significa/
ta p sacramentū veteris legis. ḡ si baptismus
iohānis non ꝯtulit gratiā. tūc frustra fuit in/
4 stitut⁹. ¶ P. fm augustinū in libro ꝯtra do/
natistas. iohānes baptizauit in remissionez
peccatoz vt ab eo baptizatis in spe remitteret
peccata. sz spes de peccatoz remissione nō pōt
haberi nisi p gratiā. ḡ baptism⁹ iohānis ꝯtu
5 lit gratiā. ¶ P. Marci. 1. dicit. erat iohānes
baptizās ⁊ pdicans baptismū penitētie in re/
missionē peccatoz. sz remissio peccatoz nō fit
6 sine gra. ergo ⁊c. ¶ P. dam. dicit. purgat io/
hānes spūm p aquā. sz purgatio spūs est per
gratiā. ḡ ⁊c. ¶ Ad primū nego minorez. Ad
Solutio. pbationē dicendū q iohānes p baptismū in
Ad. 1. tendebat p̄figurare baptismū xpi. Intēdebat
etiā ppl'm assuefacere p suū baptismū. ne ba
ptismus xpi tanq̄z factū extraneū ⁊ alienū ho
mines refutarēt ⁊ fugerēt. Et qz hos fines in
tendebat ⁊ ꝯseq̄bat. ideo ñ fuit frustra. q̄zuis
Ad. 2. ex opere opato nō ꝯferret gratiā. ¶ Ad secun/
dū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicendū
q maior nō est vera loq̄ndo de his q̄ efficaciā
solū habēt ex ordinatōe instituētis. ⁊ maxime
qñ illud qd̄ est pfectiori ppinquius instituit
ĩmediate ab eo q̄ est limitate pfectionis. illud
aūt qd̄ est remoti⁹ instituit ab eo q̄ est ultimi/
Ad. 3. tate pfectōis. sicut est in ppōsito. ¶ Ad terci
Ad. 4. um patet p ea q̄ dicta sunt ad primū. ¶ Ad
quartū dicendū q sicut baptizati p iohānez
habebāt spem de futura remissione peccatorū
fienda p baptismū xpi ad qd̄ iohānes redu/
xit sua pdicatōe dicēs. ille baptizabit in spiri
tusancto. sic etiā habebāt spem d̄ futura gra p
Ad. 5. xpm ꝯferēda qua delerent peccata. ¶ Ad qui
tū dicēdū q q̄zuis ĩ illa autoritate li baptizās
referendū sit ad baptismū iohānis. tñ li pdi/
cans debet referri ad baptismū xpi. ⁊ sic ñ pl⁹
ꝯcludit. nisi q baptismo xpi peccata remitte/
bant. Si q̄s tñ vtrūq̄z voluerit referre ad ba/
ptismū iohānis. tūc dico q baptism⁹ iohis p
paratiue fecit ad remissionē peccatoz in q̄z tū
populū pparabat ⁊ assuefaciebat ad baptis/
mū xpi. quo vere remittebant peccata ⁊ ꝯfere
bat gra. ¶ Ad sextū dicendū q baptism⁹ io/ Ad. 6.
hannis purgabat spūm nō effectue ĩmedia/
te. sz pparatiue seu dispositiue. ¶ Secda con Cōclusio
clusio est. q ex opere opantis puta ex deuotōne secunda.
⁊ incitamēto virtutis ipsi⁹ baptizātis sepius
de⁹ ꝯferebat gratiā ipis baptizatis. Nā iohā
nes hortabat eos ad fidē ⁊ ad deuotōez. ⁊ ad
digna opa penitētie faciēda. ⁊ qz talia q̄ agūt
a deo gratiā recipiūt. ideo verisimile est q taz
baptizātis exēplo incitati. q̄z verbo pdicatōis
instructi gratiā receperūt iohāne baptizante

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

articulū est aduertendū. q put cōmuniter di
stinguit duplex est gra. Una q̄ dicit gratū fa
ciens. Alia nō gratū faciēs q̄zuis sit grat⁹ da
ta. ¶ De prima pcedit p̄sens inq̄sitō. qz tam
gratia sacramentoz q̄z gra virtutū. loquēdo
de infusis virtutib⁹. est gratia gratū faciens.
¶ Et hec. s. gratia gratū faciēs p̄t dupliciter
ꝯsiderari. Uno modo fm suā essentiaz. Alio
modo fm redūdātiā. Primo modo pficit es
sentiā aīe. Secūdo modo pficit potētias aīe.
Et istud adhuc pōt dupliciter fieri. Qz vno
modo redūdat gra ab essentia aīe in potētias
ipas sanādo p̄stans medicinā ꝯtra peccatoz
vulnera. Alio modo redūdat in potētias ip/
sas inclinādo p̄stans adiumentū q̄ ad virtu/
osa opa. ¶ Primo modo gratia est causa q̄/
rundā sacramentaliū effectuū quib⁹ potentie
destructe p peccatū reformant. q̄ cū ppio no
mine careāt dicunt gra sacramentoz. ¶ Se
cundo modo gra est causa virtutū q̄ ab ipsa
gra perfluūt fm q gra ab essentia redūdat in
potētias. Et he etiā virtutes pdicatōe causa/
li dicunt gratia virtutū. ¶ His p̄missis sic p
cedā. Primo ponā duas ꝯclusiones. Secō
recitabo quasdā opiniones pdictis ꝯrarias.
⁊ eoz motiuis rñdebo. ¶ Prima ꝯclusio est Conclusio
q gratia gratū faciēs ꝯsiderata fm suā essen/ prima
tiā. put pficit essentiā aīe. est vna ⁊ indistin/
cta. Qz sicut se habet aīa ad corp⁹ qd̄ viuifi/ Ratio
cat. sic se habet gra ad animā cui vitā spūalez
p̄stat. sz vni⁹ corpis vna est aīa ipm viuificāt
ergo vni⁹ aīe vna erit gratia gratū faciēs que
sibi p̄stat vitā spūalē. ¶ Secūda ꝯclusio est Secunda
q accipiēdo gratiā fm sui redūdantiā modo ꝯclusio
pdicto. tūc in gra p̄t esse realis distinctio. Qz
non est minoris efficacie lux spiritualis ad

principiandū diuersos effect⁹ q̃z lux corpalis
sz a luce corpali resultāt diuersi effect⁹ nō ob
stāte vnitate siue essentie. puta ab eodē radio
solis simul resultat liq̃factio cere. ⁊ exiccatio
seu arefactio terre. ergo nō obstante vnitate es
sentiali ipi⁹ gre q̃ est lux spūalis rōnalis aie.
poterūt ab ea resultare diuersi effect⁹. quoruz
aliq̃ sint potētiaꝝ aie a malo sanatiui. aliq̃ ab
his realiter differētes sint ad bonū iclinatiui.
¶ Et qz fm doctores p gratiā sacramentoꝝ ⁊
gratiā virtutū intelligunt isti distincti effect⁹
scilicet sanatiui ⁊ inclinatiui. ideo correlarie
infero ex p̄dictis q̃ grā sacramētalis ⁊ gratia
virtutis differūt realiter. ¶ Et hꝰ ꝛ firmo tali
medio. Illa quoꝝ vtrūq̃z dicit aliq̃d absolu
tū seu entitatē absolutam. ⁊ vere ab inuicem
poterunt separari. illa realiter differunt. sed
gratia sacramentalis et gratia virtutis sunt
huiusmodi. Maior patet. Probo minorem
Nā q̃ vtraq̃z dicat entitatē absolutā patz. qz
respect⁹ seu relatio nec p̄t esse principiū actōis
nec termin⁹. vt patet. v. phisi. sz isti effectus q̃
dicunt gratia sacramentoꝝ ⁊ grā virtutū. ve
re termināt actionē dei qua p̄ducunt in esse.
Q, etiā vere possint ab inuicē separi patet. qz
quilibet iustificat⁹ anteq̃z de facto recipiat sa
cramenta habet i se gratiā virtutū. attn nō dū
habet gratiā sacramentoꝝ. qz talis grā p hu
iusmodi effectib⁹ sanatiuis a p̄mo ꝛferk cū ip
sis sacramētis. ¶ Sz ꝛtra p̄dicta primo est
quedā opinio q̃ dicit q̃ ista distinctio nulla ē
qua dicit q̃ quedā est grā gratū faciēs. alia ē
gratia gratis data. Quia qn̄ vnū memb⁹ di
stinctōis claudit in alio. tūc distinctio nulla
est. sz sic est in p̄posito. Maior patet. qz in
clusum coincidit cū includēte. ideo vbi vnū
memb⁹ claudit in altero. illi mēbra distincti
onis necessario coincidūt. Minor etiā patet
qz omis grā gratū faciēs est grā gratis data.
Propter qd̄ apls loquēs de grā gratū faciēte
ait. q̃ si ex opib⁹ iā nō est grā. g̃ ⁊c. ¶ P. si p
dicta distinctio esset bona. tūc distinctōe ordi
nata ps distinguerek ꝛtra totū. species cōtra
gen⁹. ⁊ vnūqd̄q̃z inferi⁹ cōtra suū sup⁹. q̃ oia
videnk satis abusiua. ¶ Respō deo q̃ iste in
stantie nō sunt ꝛtra me. qz ego distinguo gra
tiā p extrema ꝛtradictōis. puta p faciēs gratū
⁊ nō faciēs gratū. hmōi aūt mēbra nunq̃z co
incidūt. sicut nec extrema ꝛtradictōis coinci
dere possunt. Sed doctores cōmunes q̃ sim
pliciter diuidūt gratiā in gratū faciētē. ⁊ gra
tis datā. ad istas instātias habēt respōdere.
¶ Ideo dicta istoꝝ venerabiliū doctoꝝ de
clarādo. dico q̃ illud idē qd̄ ego in p̄dicta di
stinctione explicite pono. extrema ꝛtradictio
nis explicando. hoc ipi ponūt iplicite. ¶ Ad
cui⁹ intellectū est aduertendū q̃ fm ph̄m in li
bro topicoꝝ. q̃ncunq̃z aliquib⁹ duob⁹ ē vnū
nomē cōmune. si vnū illoꝝ habet nomē ppri
um ⁊ ñ alteꝝ. tūc ei qd̄ caret noīe ppio rema
net illud nomē cōmune tanq̃z ppriū. Exēplū
de hꝰ nomīe ppriū. qd̄ q̃uis sit cōmune ppio
substātiali ⁊ ppio accidētali. tn̄ qz ppriū sb
stantiale habet nomē p se ⁊ dicit diffinitio. g̃
hoc nomē ppriū p se. platō solū intelligit d̄ p
pio accidētali. puta de ppria passione. Sic i
pposito posito q̃ esse gratis datū sit cōmune
omi gre. tn̄ qz quedā est grā q̃ formaliter facit
nos gratos deo. ⁊ p ꝛsequēs ex suo effectu for
mali vendicat sibi nomē ppriū. ⁊ dicit gratia
gratū faciēs. ideo hꝰ n nomē cōmune quo dicit
grā gratis data. remanet tanq̃z ppriū p alte
ro extremo ꝛtradictōis. puta p omi gra q̃ nō
facit formaliter deo gratū. ¶ Et p hꝰ patet ad
instātias p̄dictas: qz nec mēbra coincidunt.
vt p̄tendit prima instātia. nec inferi⁹ distin
guit ꝛtra suū superi⁹. vt p̄tendit secūda. sz ex
tremū ꝑdictionis distinguit ꝛtra alteꝝ extre
moꝝ. ⁊ si nō explicite. tn̄ implicite sicut p̄dixi
¶ Secdo ꝛtra p̄dicta est quedā opinio q̃z tū
ad illud qd̄ dixi gratiā gratū facientē pficere
essentiā aie. qz ponit gratiaz imediate pficere
potētias aie. Qd̄ pbat sic. Illud qd̄ est p̄nci
piū meritorie opatōis imediate pficit poten
tiā aie. grā est hmōi. Maior patet. qz potētia
est imediatū principiū opandi. ¶ P. opposi
ta apta nata sunt fieri circa idē. sz culpa ime
diate inficit potētiā. g̃ grā q̃ est culpe ꝛtraria
imediate pficit potentiā. ¶ P. id quo primo
ꝛuertimur ad deū est imediatū subiectū gre.
sz potētia volitiua seu libero arbitrio p̄mo cō
uertimur ad deū. ¶ P. illud qd̄ supaddit na
turalib⁹ hꝰ nō mediat inter naturalia. sed grā
est donū supnaturaliter additū. ⁊ potētia aie
est ꝛnaturalis siue essentie. g̃ grā nō p̄t imedia
te pficere essentiā. qz tūc mediaret inter essen
tiā ⁊ potentiā. ¶ P. libro secundo dist. xxvi.
mgr ꝛcludit ex dictis beati augustini sic di
cens. Volūtas hois p̄parat ⁊ p̄uenit grā dei.
vt bonū velit. ⁊ adiuuat ne frustra velit. ¶ P.
grā est idē realiter qd̄ charitas. g̃ imediate p
ficit voluntatē. Antecedēs patet p quendaz
doctorē. s. scotū. Consequētia patet qz chari
tas sbiectiue est i ipsa volūtate. g̃ ⁊c. ¶ Et qz
ista opinio est ꝛtra doctrinā cōmunē. ideo ar
guā ꝛtra eā sic. Si grā gratū faciēs ñ fūdarek

Correlarium.

Ratio.

Opinio ꝑ primaz distinctionē. 1

2

Solutio.

Opinio q̃ grā nō pficiat essentiam aie mediātepotentia.

2

3

4

5

6

Scotus.

Cōtra opinionem.

1

imediate in essentia aīe. tūc vl' fundaret ī vna
potētia tantū. vel in pluribꝫ. Nō in vna tan/
tū. qꝛ gratia cōmuniter respicit opatōes oīm
potentiaꝝ. Nec in pluribꝫ: qꝛ vnū accidēs ñ
potest esse ī pluribꝫ subiectis. sz grā fm essen/
tiā suā est vnū accidēs in vno hoīe. eo ꝙ vnꝰ
hō p vnā gratiā gratū facientē fit gratꝰ. nūqz
em̄ mltiplicat forma vno existēte actuali for/
2 mali. ¶ P. illud qd dat aīe vitā spū. alez. hoc
imediate fundat in essentia aīe. sz grā spūali/
ter viuificat aiaz. Maior patet. qꝛ esse ime/
diate respicit essentiā. sicut opari potentiam.
Sz viuere viuentibꝫ est esse. vt dicit. q. d aīa
Patet etiā minor. qꝛ ñ solū grā viuificat ani/
mā. sz ppter eius viuificatiōē ppriētē dicit
ipa vita. Iuxta illud apli ad Ro. vi. Gratia
dei vita eterna. s. in via initiata z in patria cō/
3 summata. ¶ P. fm beatū augustinū esse re/
spicit essentiā. sicut posse potentiā. sz vt dictū
est esse spūale est a gratia. iuxta qd ait apls. i.
4 ad Choꝛ. xv. Gra dei sum id qd sum. ¶ P.
sicut in generatōe naturali prꝰ res genita ac
cipit esse qz opari possit. qꝛ agere naturalit p/
supponit esse. sic in generatōe spūali z supna/
turali necesse est ipaz animā prꝰ in sua essen/
tia capere esse supnaturale p infusionē gratie
qz potētia possit supnaturaliter agere supna/
Solutio. turali sibi infusa virtute ¶ Ad primū alterꝰ
Ad. 1. opinionis dicendū. ꝙ licet formaliter grā dr
esse gratū deo pmo essentie aīe z p ꝛsequēs po
tentijs z oīmbꝫ meritorijs opationibꝫ elicitz
a potētijs. tamē hmōi opatōnes nō sunt effe
ctiue ab ipa grā nisi mediantibꝫ virtutibꝫ pfi
cientibꝫ ipas potētias. ideo nō oportet gratiā es
se imediate ī potētia ad hoc vt modo pdicto
Ad. 2. sit principiū meritorie operatōis. ¶ Ad secū
dū dicendū ꝙ nō est simile de culpa z de gra/
tia. nā culpa nō est a deo sz innascit ab inordi
nata opatione hoīs. ideo imediate culpa re/
spicit potentiā a qua pcedit hmōi opatio qn
tum ad sui inordinatōez. hec aūt principali/
ter est mala volūtas. ergo culpa habet esse in
mala volūtate loquēdo de culpa actuali. secꝰ
em̄ est d culpa originali. q̄ homini aduenit si
ne ppio suo actu. illa em̄ primo inficit essen
tia anime. z mediāte essentia inficit potētias
Ad. 3. sicut dixi lib. ij. dist. iij. ¶ Ad terciū dicēdū
ꝙ sicut in naturali generatōne dispositio ad
formā substātialē imediate fundat in ipso cō
posito. qꝛ forma accidētalis ē cōpositioni cō/
tingens. vt ait autoꝛ. vi. principiorū. forma
aūt disponēs est accidēs. ipa tm̄ forma substā
tialis recipit imediate in essentia materie. eo
ꝙ hyle sit ppriū subiectū generatōis. vt dicit
aresto. i. d generatōe. Sic quāuis quidā im
petus a deo facti qui sunt grā gratis data di/
sponētes ad gratiā gratū facientē fiāt a deo in
libero hoīs arbitrio. quibꝫ mediātibꝫ homo
cōuertit ad deū per ipm̄ libez arbitriū. tm̄ gra/
tia ad quā disponūt hmōi impetꝰ recipit ime
diate in ipsa essentia aīe. ¶ Ad quartū dicen Ad. 4.
dū ꝙ licet maior sit vera loquēdo de eo qd su/
peraddit naturalibꝫ p nostrā operatōez. tale
em̄ nō potest imediate fundari in essentia. eo
ꝙ semp potētia mediat inter opationē z essen
tiā. tamē nō est vera loquēdo de his que sup/
addunt naturalibꝫ ex infusione diuina. qꝛ ta
lis infusio imediate attingit oīa. Attingit
em̄ a fine vsqz ad finez fortiter: z disponit oīa
suauiter. vt dicit Sap. viij. ¶ Ad quintum Ad. 5.
dicendū ꝙ li pueniē nō debet referri ad volun
tatē respectu essentie anime. sz tantūmodo re/
spectu aliaꝝ potentiaꝝ. Nā oīm operationuz
humanaꝝ voluntas est causa. vel elicitiue. s.
qztū ad suas ppias operatōes. vl' saltē impa
tiue qztū ad opatōes aliaꝝ potentiaꝝ. q̄ gra/
tia put respicit opationes imediatꝰ respicit
voluntatē qz qualcūqz alias potētias. z ppt
hoc dicit puenire voluntatē pparādo z adiu
uando. ¶ Ad sextū patet ex his q̄ dixi lib. ij.
dist. xxvi. arti. ij. ꝛclusione secūda. ¶ Ad ercō Ad. 6.
cōtra pdicta qztū ad illud qd dixi gratiā esse Opio au/
causam virtutū q̄ ab ipa pfluunt. est q̄dā mo reoli.
dernꝰ doctoꝛ q̄ ponit ꝙ gratia ñ sit causa vir/
tutū. nec virtutes pfluūt vt ipe ait a grā. sz po
tius ecōuerso gratia pfluit a virtutibꝫ Qd p
bat sic. Si virtutes fluerēt a gratia. vel h̄ esz 1
tanqz a subiecto. vel efficiente. vl' forma. Nō
potest dici primū. qꝛ gratia cū sit qualitas ñ
pt esse subiectū. Et ꝛfirmat. qꝛ virtutes sunt
subiectiue in potētijs aīe. sed gratia nō est po
tentia. Nec secundū. qꝛ fm augustinū solus
deꝰ operat in nobis virtutes. itē si gratia effice
ret virtutes. vel hoc esset p infusionē. z tūc cre
aret eas. qd est falsuz. cū creatura nō possit cre
are. aut educeret de subiecto. z h̄ nō. qꝛ cū vir/
tutes solū possint esse p creationē. ideo ñ sunt
educibiles de subiecto. Nec terciū. qꝛ effectus
formalis ñ differt formaliter a forma fm aui/
cennā. v. methaphisice sue ¶ P. nihil pfluit 2
a seipo. sed virtutes z dona sunt formaliter ipa
met grā. ergo nō pfluunt ab ea. Probat mi/
norē. qꝛ vel dicit gratia quia gratis dat. vl' qꝛ
gratū faciēs. sed virtutes z dona z sunt gratz
data. z faciūt animā deo gratā. ¶ P. si virtu 3
tes pfluunt a gratia. vel hoc fit libere. vel ex

necessitate nature. Nō primo modo. qz gra
cū sit qualitas fm istos non poterit esse dna
sui actus. Nec secūdo modo. qz virginitas ⁊
pauptas sunt virtutes. ⁊ tñ nō insunt cuili/
bet cui inest gratia. ¶ P. gratia est quedā si/
4 militudo diuinaꝝ pfectionū. ergo non est q̄
dā qualitas in aia existēs deo gratū faciēs. vt
aliqui imaginant. ¶ P. sicut gratia corpalis
5 se habet ad corpus. ita gratia spūalis se habet
ad animā. sed gratia reddēs corp⁹ gratū non
est vna qualitas. sz est aliq̄d ꝓsurgens ex di/
uersis. puta ex figura. color. mālsuetudine. ve
recundia ⁊ honestate. ergo gratia spūalis cō/
surget ex multis virtutib⁹ in aia ¶ Et addit
iste doctor ꝙ gratia nō est nisi quedā extrin/
seca denominatio ab actu acceptātis. funda/
mentū aūt denominatōis sunt virtutes ⁊ do
na ¶ Iste doctor assumit multa dubia. que
causa breuitatis tangā in soluēdo. ¶ Ad pri
Cōtra au/ mū ergo dicēdū ꝙ causalitas gre respectu vir
reolū. tutū est aliquo modo de genere cause efficien
Solutio. tis. qz vt superi⁹ dixi dispositio q̄ est ratio reci
Ad.1. piendi aliq̄d. ⁊ nō ratio receptiua. reducit ad
causam efficientē respectu illi⁹. sed de⁹ per gra
tiā quā infundit essentie anime taliter eā qua
lificat ⁊ disponit ꝙ potētie naturaliter funda/
te i essentia anime actualiter erūt capaces vir
tutū ⁊ de facto recipiūt eas. sic tamē ꝙ gratia
nō est ratio receptiua virtutū. cū nō sit subie/
ctum eaꝝ. ergo solū erit ratio recipiēdi. ⁊ p cō
sequēs aliquo modo gra est causa efficiēs re/
spectu ipsaꝝ virtutū quas de⁹ infundit poten
tijs mediante gra pinfusa ipi essentie. ¶ Ad
ambas pbationes dicendū ꝙ bene cōcludūt
nihil aliud a deo esse causaꝝ efficientē princi/
paliter pductiuā ipsaꝝ virtutū. loquendo de
virtutib⁹ infusis. tamē nō pbant quin dispo
sitiue aliud possit esse causa etiā in genere cau
Instantia se efficientis respectu talū virtutū ¶ Forte di
cetur cū gratia sit in essentia anime. nō videt
esse dispositio ad virtutē q̄ est in potentia ani
me. qz forma q̄ est in vno subiecto non dispo
nit ad formā que est in alio subiecto. qz soluz
Solutio qualificat subiectū in quo est. ¶ Respō deo
ꝙ quādo duo subiecta sic se habēt ꝙ vnū na
turaliter fundat in altero. tūc nihil repugnat
quin illud q̄d formaliter est dispositio fundā
tis possit redundanter ⁊ p ꝓsequens q̄dāmo/
do efficiēter facere ad dispositionem fundati.
Bona em dispositio oculi formaliter existēs ī
oculo. redundāter facit ad bonitatē virtut⁹ vi
siue que fundat in oculo. ppter q̄d ait aristo.
ij. de aia. si senex haberet oculū iuuenis vide/
ret vtiez sicut iuuenis. Unde si de⁹ tales dispō
sitiones quales sunt in pupilla aquile pone/
ret in pupilla vespertilionis. tūc vespertilio vi
deret sicut aquila. Cū ergo potētie anime na/
turaliter fundent in essentia anime. sequit ꝙ
gratia perficiēs essentiā aīe dando sibi esse su/
pernaturale p sui redundantiā aliquā dispo/
sitiuā efficaciā habeat respectu virtutū p quas
ipis potentijs cōpetit supnaturaliter operari.
¶ Ad secundū nego minorē. Oppositū em Ad.2.
eius pbaui libro secūdo. dist. xxvi. Ad pbati
onē dico ꝙ gratia perficiēs essentiā aīe subie/
ctiue p tanto dicit gratia. qz formaliter dat es
se gratū. ⁊ hoc nō ꝓuenit alicui virtuti. qz for
malis effect⁹ virtutis nō est esse gratū. sed est
esse virtuosuz. Uū si virtutib⁹ dicimur grati
deo. hoc habēt originaliter ipe virtutes a gra
tia. que primo dat esse gratū ipi essentie. ⁊ per
ꝓsequēs omib⁹ que fundant in essentia. siue
imediate sicut potētie. siue mediate sicut ꝓtu/
tes ⁊ dona. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ pfluxus Ad.3.
virtutū a gra pt dici necessari⁹ fm ordinē quē
credim⁹ a deo institutū. qz de⁹ nulli infundit
gratiā nisi eidē infundat virtutes. ad q̄s di/
sponit gra modo supradicto. ¶ Ad pbationez
dicendū ꝙ virginitas ⁊ pauptas nō sunt vir
tutes infuse. nos aūt loquimur de infusis vir
tutib⁹ ¶ Ad q̄rtū nego antecedēs. qz illō q̄d Ad.4.
imediate terminat actionē realē hoc nō pt es/
se relatio. nec p ꝓsequēs similitudo. sz gra im
mediate terminat actionē dei. Maior patet
v. ⁊. vij. phisi. Minorē pbo p dictū augusti
ni. qui vt allegat mgr lib. ij. dist. xxvij. super
illo verbo apli. Bra dei sum id q̄d sum. sic aut
Recte gratiā noīat. primū em solā gratiā dat
de⁹. ⁊ nō nisi gratiā. cū nō pcedunt nisi mala
merita. sz post p gratiā incipiūt bona merita.
Et sequit infra. plane cū data fuerit gratia in
cipiūt esse nostra merita bona p illā. tū qz si il
la defuerit cadit homo. Sz q̄d primo datur a
deo. hoc imediate terminat actionez dei. g. ⁊c.
¶ Ire iste doctor negando gratiā esse quali/ Cōtra au/
tatem ꝓtradicit sibipi. qz in secūda ratōe di/ reolum.
xit virtutes esse formaliter ipam gratiā. cū er/
go virtutes sint qualitates. iuxta illud augu
stini. virtus est bona qualitas mētis. ergo ⁊c.
¶ Ad quintū dicendū ꝙ similitudo nō cur/ Ad.5.
rit per omes pedes. ⁊ specialiter in eo ꝙ iste tra
hit similitudinē ad ppositu est dissimile. qz
vt patuit ex dictis augustini. gratia spiritua/
lis datur primo a deo inter omia que spectant
ad meritoriā actionē vt meritoria ē. Sz gra/
tia corpalis nō dat primo a natura ¶ Et per

hoc patet q̃ iste falsum assumit cũ ait q̃ gratia nõ sit nisi quedã extrinseca denominatio. qz sicut in mẽ glorie in patria nõ denominat animã extrinsece sed formaliter ⁊ intrinsece. sic nec lumẽ gratie denominabit extrinsece ipsam animã in statu vie. sz denominabit eã formaliter ⁊ intrinsece. ¶ Quarto est q̃dam opinio ꝓtra primã ꝓclusionẽ que ponit q̃ i eodẽ hoie sint plures gratie gratũ faciẽtes. Quia quicũq̃z homo d̃uote ⁊ nõ ficte accedit ad baptismũ pr̃ habet gratiã q̃z baptizat. aut ergo in baptismo nullã recipit gratiaz. aut recipit eandẽ quã p̃mo habuit. aut recipit aliã. Sz prima duo dari nõ possunt. ergo dabit̃ terciũ ⁊ p ꝓsequens simul habebit plures grãs gratum faciẽtes. ¶ Dicendũ q̃ nec recipit eandẽ gratiã nec aliã. sed recipit augmentũ eiusdez gratie. sicut ꝓtingit in ceteris formis recipiẽtibꝫ intensionẽ. iuxta ea q̃ dixi libro p̃mo dis. xvij. ¶ Et dato q̃ gratia illi⁹ homis post baptismũ nõ recipet magis intẽsiue. tamẽ recipet magis extẽsiue. qz extẽderet se ad effect⁹ sacramẽtales ad quos se pr̃ nõ extẽdebat. naz ante baptismũ talis gra solũ extẽdebat se ad virtutes ⁊ effect⁹ virtutũ.

Opinio 3 primã conclusionem

Solutio.

Quantũ ad terciuz

Articulus tercius.

articulũ dicendũ q̃ baptism⁹ iohãnis potest dici sacramentũ. Quia illud cui⁹ tot⁹ vsus ⁊ institutio ꝓsistit in hoc q̃ est sacre rei signũ. illud est sacramentũ. sed tot⁹ vsus ⁊ institutio baptismi iohãnis fuit ad significandum baptismũ christi. ⁊ p̃parandũ populũ ad ipz recipiendũ. ergo ⁊c. ¶ Forte dicet q̃ omẽ sacramentũ aut est legz nature. aut moysi. aut euãgelij. Sz baptism⁹ iohãnis nõ est de lege nature. vt de se patet. nec de lege moysi. qz vt patet Matth̃. xi. lex terminata fuit vsqz ad Johannẽ. nec de lege euãgelica. qz p̃uenit p̃dicationem xpi. ¶ Dicendũ q̃ baptism⁹ iohãnis q̃uis quo ad temp⁹ mediauerit inter sacramẽta veteris ⁊ noue legis. tamẽ reducit̃ ad sacramẽta noue legis. sicut p̃paratoriũ reducit̃ ad gen⁹ illi⁹ ad qd̃ disponit ⁊ p̃parat.

Instantia

Solutio.

Quãtuz ad quartũ

Articulus quartus.

articulũ dicendũ q̃ quãuiscũq̃z aliquis esset baptizat⁹ baptismo iohãnis. tamẽ adhuc debuit baptizari baptismo xpi. Qz baptismus
1 xpi fuit de pcepto vniuersali. ergo omẽs tenebant ipm suscipere ¶ P. baptizat⁹ baptismo
2 iohãnis non recipiebat characterẽ. ergo fuit rebaptizand⁹ baptismo xpi. Antecedẽs patz Probat̃ ꝓsequẽtia. quia ipe character baptismalis est primũ fundamẽtũ omniũ sacramẽtaliũ effectuũ. ergo null⁹ potest rite suscipere aliqd̃ sacramentũ. nisi pr̃ baptizatus sit baptismo xpi. in quo ꝓferẽt character sacramẽtalis. ¶ P. ista cõclusio patet autoritate augusti. qui sup iohannẽ sic ait. Baptizauit iudas ⁊ est baptizatũ. baptizauit iohãnes ⁊ nõ est baptizatuz. ¶ Forte dicet q̃ aplꝰ nihil de his omisserũt que spectãt ad salutẽ. sz ipi post baptismũ iohãnis nõ videnẽ baptizati fuisse nisi in spiritusancto. iuxta qd̃ ait xps ipis discipulis Act. i. Johãnes quidem baptizauit aqua. vos vero baptizabimini spũsancto nõ post multos hos dies ¶ Dicendũ q̃ sicut dicit glosa Joh̃. xiij. sup illud. q̃ lot⁹ est nõ indiget ⁊c. aplos esse baptizatos baptismo xpi credendũ est. quãuis hoc nõ legat̃. Nec oppositũ isti⁹ habet̃ p autoritatẽ adductã i argumẽto. qz solũ intendit ibi christus baptismũ flaminis cõparare denes excellentiã ad baptismũ iohãnis ¶ Ad argumentũ principale dicendũ q̃ quãuis baptism⁹ iohãnis nõ fuerit perfectioz circũcisione in essendo ⁊ causando gratiã. fuit tm̃ pfectioz in significãdo ⁊ disponendo ad baptismũ xpi vt patet ex p̃dictis.

3

Instantia

Solutio.

Ad principale argu.

¶ Distinctio tercia.

Post hec vidẽ

dũ est. Postq̃z magister p̃misit quedã p̃ambula valentia ad tractatũ de sacramentis noue legis. in ista parte incipit tractare de eis. ⁊ diuidit̃ iste tractatus in septẽ partes fm q̃ noue legis septẽ sunt sacramẽta. Primo em determinat de baptismo Secũdo de ꝓfirmatõe. dist. viij. ibi. Nunc de sacramẽto ꝓfirmatõis. Tercio de eucharistia dist. viij. ibi. Post sacramentũ. Quarto d̃ penitentia. dist. xiiij. ibi. Post hec de penitẽtia Quito de extrema vnctõe. dist. xxiij. ibi. Preter p̃missa. Sexto de sacramẽto ordinis. dist. xxiiij. ibi. Nũc ad ꝓsiderationẽ. Septimo d̃ matrimonio. dist. xxvi. ibi. Cũ alia sacramenta. Prima diuidit̃ in duas ptes. Nã primo magister determinat de baptismo fm se. Secundo d̃ eius vsu seu frequentatõne. dist. vi. ibi. Nunc quib̃ liceat. Prima in tres. Naz primo ostendit quid sit baptism⁹. ⁊ determinat quasdã ꝓditiones ad ipm necessario ptinẽtes. Secũdo determinat de baptismo q̃tũ

ad baptismũ suscipiẽtes. dist. iiij. ibi. Hic dicendũ est. Tercio quantũ ad baptismũ cõferentes. dist. v. ibi. Post hoc sciendũ. Prima pars est ꝑsentis lectionis. Et diuidit in duas. Nã primo ostẽdit quid sit baptism⁹ ⁊ ex quibus integrat. ¶ Secũdo ostẽdit quo tẽpore baptism⁹ fuerit institut⁹. ⁊ in qua materia instituebat. ibi. De institutõne. Prima in tres. Quia ꝓmo ponit baptismi ꝛescriptões. Secundo ꝛescriptõnis explanatõnes. Et tercio circa ꝑdicta mouet ⁊ ꝛeterminat vnã incidẽtem questionẽ. Secũda ibi. Sz qd̃ est illud verbũ. Tercia ibi. Hic querit. ¶ Tũc sequit illa pars. De institutõe baptismi. Et diuidit in tres. Nã primo ꝛeterminat ꝛe baptismi institutõne. Secũdo ꝛe circũcisionis cessatõe. Tercio ꝛe ꝑdicte institutõis causa ⁊ ratõne. Secunda ibi. Solet q̃ri. Tercia ibi. Causa vero. ¶ Hic quero.

Vtrum vocalis verborũ exp̃ssio sit ꝛe necessitate baptismi. ¶ Et videt q̃ nõ. Quia illud qd̃ nõ erat in baptismo quo christ⁹ baptizabat. hoc nõ videt esse ꝛe necessitate nostri baptismi. sz Luc. iij. xp̃s legit baptizat⁹. ⁊ in eius baptismo nulla legitur fuisse verborũ exp̃ssio. ergo ꝛc. Maior patet. quia cũ omis christi actõ nostra sit instructio. videt q̃ illud qd̃ in christi baptismo ñ extitit hoc nec in nostro necessariũ sit. ¶ Cõtra illud est ꝛe necessitate baptismi sine q̃ forma baptizãdi a christo tradita nõ potest obseruari. sed sine vocali verborũ exp̃ssione forma tradita a christo nõ ꝓt obseruari. ergo ꝛc. Maior patet. Probat minor. quia christ⁹ ꝓcepit discipulis baptizare in nomĩe patris et filij ⁊ spiritussancti. vt patet Matth. vlti. ¶ Hic quattuor sunt videda. ¶ Primo videndũ ẽ quid sit baptism⁹. ¶ Secũdo q̃ forma verborum requirat in baptismo. ⁊ per idem patebit ad illud qd̃ hic principaliter queritur. ¶ Tercio videndũ est vtrũ quelibet mutatõ facta circa verba in baptismo req̃lita impediat sacr̃m. ¶ Et q̃rto ꝛe materia baptismi.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

respondet mgr̃ hic in littera dicẽs. Baptism⁹ est ablutio corpis exterior. facta sb̃ forma verbor ꝑscripta. ¶ Sz ab ista ꝛescriptõne videt dissentire hugo ꝛe sancto victore. qui baptismũ nõ dicit esse ablutionẽ sed aquã. sic dicẽs

Hugo de sancto victore.

1 Baptism⁹ est aqua abluendis criminibꝫ sanctificata. ¶ P. arguit cõtra magistr̃. sic. Quãcunq̃z aliqua sic se habẽt q̃ vnũ manet altero nõ manẽte. tunc vnũ nõ potest in recto ꝯ altero ꝑdicari. sz baptism⁹ manet ⁊ ablutio ñ manet. Maior patet. Probat minor. qz q̃ ablutio trãseat. hoc ꝛe se patet. sz q̃ baptism⁹ maneat hoc patet ꝑ augustinũ. qui ait. Sacramento semel impposito nunq̃z eo quis carebit.

¶ P. illud cui collata est vis regeneratiua h̃ 3
sacramentũ baptismi ꝛebet appellari. sz aque est hmõi vis collata. qz dicit Beda in gloſa. Luc. iij. q̃ dñs ꝓtactu mũdissime sue carnis vim regeneratiuã cõtulit aquis. ¶ P. illud 4
qd̃ est ꝛe ꝑdicamẽto relatõnis nõ recipit ꝑdicationẽ ei⁹ qd̃ est ꝛe ꝑdicamento actõnis. vel passionis. vel substãtie. ergo baptism⁹ nec ꝛebet dici ablutio. nec aqua. qd̃ est cõtra vtrãq̃z ꝛescriptões. Antecedẽs patet. Probat ꝓsequtia. Nã baptism⁹ cũ sit sacramentũ ⁊ ꝑ cõiequẽs signũ. necessario erit in ꝑdicamẽto relationis. ablutio aũt est ꝛe ꝑdicamẽto actionis vt ꝓcedit ab abluẽte. ⁊ est ꝛe ꝑdicamẽto passionis vt recipit in abluto. aqua ꝓo vt ꝛe se patet est ꝛe ꝑdicamẽto substãtie. ¶ Ad intellectum ergo ꝑdictor̃ est aduertendũ. q̃ licz baptism⁹ formaliter dicat respectũ. sicut vnũq̃d̃ q̃z alior̃ sacramentor̃. put ꝛeclaraui superius dist. i. q. ij. tamẽ includit essentialiter res corporales sup quibꝫ ĩmediate fundat hmõi respect⁹. tales aũt partes fundamẽtales licz oẽs sint ꝓtes materiales cõparate ad ꝑdictũ respectũ. tamẽ ad invicẽ cõparate vna dicit materialis respectu alteri⁹. ꝓm q̃ est ꝓior ea. ⁊ ꝛeterminabilis ꝑ eã. ⁊ alia ecõtra dicit formalis. eo q̃ partem ꝓiorẽ faciat ꝛeterminate stare ꝑ ipso sacramẽto. Verbi gr̃a. In ꝓposito tã ablutio q̃z etiã verba triũ diuinar̃ ꝑsonar̃ exp̃ssiua. dicunt ꝓtes fundamẽtales seu materiales vt fundãt baptismũ formaliter sumptũ. puta vt baptism⁹ est signũ efficar̃ respectu gratie ꝛei. tamẽ cũ baptizat hõ. verba ꝑdicta ꝛeterminant illã ablutionẽ. ⁊ faciũt eã ꝛeterminate stare ꝑ sacramẽto baptismi. ideo talia ꝓba dicunt formalis ꝑs respectu ip̃t⁹ ablutõis cõtracte ⁊ ꝛeterminate ꝑ hmõi ꝓba. ¶ Itez̃ est aduertendũ q̃ licet aq̃ ⁊ ablutio facta ꝑ aquã ꝛeterminant ꝑ ꝓba ꝑdicta ad standũ ꝑ sacramento baptismi. qñ recta intentõe dicuntur hmõi ꝓba. ⁊ ꝓ ꝓsequẽs tã aqua q̃z ablutio dicant ꝓtes materiales respectu hmõi ꝓbor̃. nã aqua se habet vt materia remota. ablutio vero se habet vt materia propinqua. quia ablutio ĩmediate fundat r̃spectũ ꝑdictũ q̃ est sacramentũ baptismi formaliter. aqua aũt nõ fun

dat hmōi respectū nisi mediāte ablutōne. qa nec ante ablutionē nec post ablutōez est ī aq baptism⁹ formaliter. sz solū p mēsura ipi⁹ ablutionis. ¶ Hinc est q̄ distinctio data p magistrū ordinatio⁹ esse videt. q̄z illa q̄ est data p hugonē. Qz in rebꝫ artificialibꝫ materia p pinq̄ pdicat essentialiter d̄ eo cui⁹ est materia sz materia remota dato q̄ pdicet ꝛc hmōi rebus causaliter. tm̄ nō pdicat essentialiter. Ista em̄ est essentialis pdicatio. statua ē lignū. supposito q̄ ppinqua materia īmediate ī forma/ta forma statue sit lignū. tm̄ ista nō est essentialis pdicatio: sz solū causalis q̄ dicit. statua ē hyle seu materia ꝓma. ¶ Et qz illa q̄ sunt signa volūtarie instituta se habēt ad modū artificialiū. ideo ablutio q̄ ponit in diffinitōne magistri essentialiter pdicat ꝛc baptismo. quia formaliter sumendo est signū a deo voluntarie institutū. Sz aqua q̄ ponit in diffinitōe hugonis cū sit materia remota baptismi. nō pdicatur essentialiter ꝛc baptismo. sz solū causaliter. ¶ Ex quo vlteri⁹ sequit q̄ in diffinitōne magistri meli⁹ exprimit gen⁹ ꝛ differētia. qz ī diffinitōne hugonis. quia gen⁹ essentialit pdicat ꝛc specie diffinita p ipm. Sz sicut iā declaratū est ablutio pdicat essentialiter ꝛc baptismo ꝛ ñ aqua. Et iā differētia accipit a parte formali. sz verba psonas diuinas exprimentia sunt forma baptismi in ordine ad ablutionē que determinat per ipa. ideo ꝛc. ¶ Et p hꝫ patet ad instantiā ꝛc hugone. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ in baptismo poterim⁹ tria cōsiderare. Nā aliq̄d est ibi qd̄ est sacramentū tm̄. puta ablutio ꝛ ꝓba. Aliq̄d qd̄ est sacramētū ꝛ res sacramētī. s. character. Tertiū qd̄ nō est sacrm̄ sed tantūmodo res sacri. s. grā ex susceptione sacri collata. Igit ꝛc medio. s. d̄ charactere est intelligenda autoritas augustini. qz character est indelibilis ꝛ semp manet. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ si aliq̄ vis regenerativa est in aq̄. illa tm̄ īmediati⁹ est ī ablutōe. qz in aq̄ est habitualit. in ablutōne ꝓo actualit. Quo tm̄ illa autoritas bede ꝛ cetere ꝓsil'es sint intelligēde. iuxta ea q̄ teneo. dixi supi⁹ dist. ij. q. i. arti. ij. in solutōe q̄rti argumēti. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ sic ī rebꝫ artificialibꝫ forma p artē inducta pcise ꝛ fm se sūpta nō recipit pdicatōez essentialē ppinq̄ sue materie. Ista em̄ est falsa figura statue ē lignū. qz sba nō pdicat essentialiter ꝛc accidēte. tm̄ si nō pcise sumit. tūc rōne implicatōis rei natural' prima materia pdicat essential'r ꝛc re artificiali. puta cū dicit. statua ē lignū. Sic in ꝓposito. dato q̄ ꝛc baptismo vt p respectu pcise sumit cū actuali exclusione fundamēti. ablutō ñ pdicet essentialit. tm̄ vt baptism⁹ sumit sine hmōi pcisione. tūc tal' ablutio ꝓe ꝛ essential'r pdicat ꝛc baptismo.

Corolari/um.

Corolari/um.

Solutio Ad. 1. Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

articulū est aduertēdū q̄ cū forma sit necessario req̄sita ad esse illius cui⁹ dicit forma. ō talia ꝓba sūt ꝛ forma baptismi q̄ sūt necessario req̄sita ī baptizādo. Duplicē ḡ poterim⁹ attēdere necitatē in his ꝓbis. Nā qdā sunt necessaria necitate se tenēte ex pte baptismi seu sacramēti. Alia sūt necessaria necitate se tenēte ex pte baptizātis seu mīstri. Primo mō sunt necessaria ī sacro baptismi illa q̄bꝫ exprimunt tres diuīe psone. ꝛ act⁹ baptizandi. cū psona baptizata in quā trāsit hmōi act⁹. aliter tm̄ et aliter. Nā noia diuina ꝫ psonaꝫ sunt absolute ꝛ simpliciter necessaria ad hꝫ q̄ sit veritas sacramēti. ppter qd̄ nll'o modo licet variare talia noia. nec i se. nec in mō exprimendi. Sz ea q̄ significāt actū baptizatōis ꝛ psonā baptizatā. licz q̄ztū ad expssionē act⁹ ꝛ psone sint simplicit necaria p ꝓtate sacri. tm̄ q̄ztū ad modū exprimēdi nō sunt simpl'r necaria necitate se tenēte ex pte sacri. Nā greci actū pferūt optatiue. ꝛ baptizatū ī tercia psona. dicentes. baptizet fil⁹ xpi. Latini ꝓo ī vnū sa romana ecclia actū pferūt īdicatiue. ꝛ baptizatū in secda psona. puta. ego baptizo te. Attm̄ credit q̄ greci ꝓe baptizet. cui⁹ signū ē q̄ romana ecclia grecos ad se ꝓuersos ñ solz rebaptizare. qd̄ vtiqz facerz ꝗ eos ñ rputaret fore baptizatos. ¶ Iste tm̄ mod⁹ exprimēdi īdicatiue ꝛ ī secda psona est necessari⁹ necitate se tenēte ex pte baptizātis ī oibꝫ latinis ecclijs. qz cū tal' mod⁹ sit d̄ pcepto romane ecclie. saltē q̄ztū ad oēs ꝛgētes ī latinis ecclijs. ō ī hmōi ecclijs mortal'r peccaret q̄ hmōi modū ñ obseruaret. maxīe si tal' hō est cui ex officio cōpetit baptizare. illū em̄ ig̃rantia iurz ñ excusat. cū d̄ iure q̄libet teneat scire illud qd̄ ad suū officiū dinoscit ptinere. ¶ Et eodē mō sentiēdū ē d̄ hꝫ ꝓnoie ego. qd̄ exprimit psonā baptizātis. qz greci ipm ñ ponūt. ꝛ tm̄ ꝓe baptizāt. Mortal'r tm̄ peccaret latin⁹ si ipsū obmitteret. ¶ His pmissis pono q̄ttuo⁹ cōclusiones circa formā ꝓbꝫ baptismi. d̄ q̄ ad pñs pertīt ī isto articulo. ¶ Prīa ē q̄ ppa noia triū diuinaꝫ psonaꝫ necio spectāt ad formaz baptizādi. Qz xps ver⁹ ꝛ⁹ sb expssiōe istorū noiz pcepit baptismū ꝓferri. ḡ tlia noia sūt d̄ necia forma ipi⁹ baptismi. Ans pz mat. vlti.

Cōclusio prima. I

Patet etiã ꝯsequentia. quia illud cui⁹ vigor totaliter dependet ex ordinatõne instituentis hoc nullũ habet vigorẽ nisi forma ab instituente posita obseruet. ⁊ per ꝯsequens forma huiusmodi instituta dicit necessaria. Sz vigor omniũ sacramentoꝝ ex institutõne ⁊ ordinatione dei totaliter dependet vt declaratum est
2 superi⁹. dist. i. ⁊. ij. ergo ⁊c. ¶ P. verba que sic se habent ad baptismũ ꝙ sine eorũ expressione baptizatus nullo modo ꝯsequitur mysterium redemptionis. illa sunt de necessaria forma baptismi. sed nomina diuinarũ personaꝝ sunt huiusmodi. Maior patet. Probat minor autoritate fulgentij qui ait. Mysteriũ redemptõnis nullo modo habet. si patris aut
Cõfirmat filij aut spiritussancti nomẽ subtrahit. ¶ Et hoc cõfirmatur autoritate zacharie pape. qui ait. Firmissime preceptũ est in synodo anglorum. vt quicũqz sine inuocatõe trinitatis mersus fuerit. sacramentũ regeneratõnis nõ ha-
Instantia beret. qd̃ omino veꝝ est. ¶ Forte cõtra istud dicetur si ꝓpria nomina diuinarũ personarũ distincte expressa sunt de necessaria forma baptismi. tũc quicũqz baptizatur sine huiusmodi expressione ille esset rebaptizand⁹. Consequens est falsuz. Consequẽtia patet. Probatur falsitas cõsequentis primo autoritate sacre scripture. quia vt patet Actuũ. i. ⁊. ij. c. aliqui fuerunt baptizati in nomine christi. ⁊ tamen apostoli nõ secerãt eos rebaptizari. imo reputabant eos baptizatos. ¶ Secũdo autoritate ambrosij qui ait. Si vnũ sermõe apprehenderis. fide aũt nec patrẽ nec filiuz nec spiritũ sanctum abneges. plenũ est fidei sacramentum. ¶ Tercio autoritate bernardi. qui in quadã sua epistola quendã qui fuit baptizatus in nomine dei ⁊ sancte crucis vere reputat esse baptizatũ. ¶ Quarto autoritate nicolai pape. qui ait. Hi profecto si in nomine trinitatis. vel in nomine christi baptizentur
2 baptizati sunt. ¶ P. forma tradita a christo Matth. vlti. c. nõ dicit in nominibus. sed ĩ nomine patris ⁊c. ergo videtur ꝙ debeat poni
3 tantũ vnum nomen trinitatis. ¶ P. vbi nõ est maior virtus in tribus q̃z in vno. ibi tantum valet inuocatio vnius sicut trium. sed patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti vna est deitas: equalis gl̃ia ⁊ coeterna maiestas. vt ait athanasius in simbolo. ¶ P. quãdo nomina sunt
4 synonyma. tantuz valet positio vni⁹ quãtum alterius. sed pater ⁊ genitor. filius ⁊ genitus. sunt synonyma. ergo eque bene poterit dici. in nomine genitoris ⁊ geniti. sicut dicit in noĩe patris ⁊ filij. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ nomina diuinaꝝ personarũ esse necessario requisita ad formã ⁊ efficaciã baptismi potest dupliciter intelligi. Uno modo per cõparationem ad diuinã potentiã. Alio modo ad humanã Primo modo est sensus falsus. Secũdo modo est verus. Quia hoc dicitur necessariũ in cõparatione ad aliquã potentiã. cui⁹ oppositum illa potentia fieri nõ potest. sed planum est ꝙ de⁹ posset facere quãdocũqz sibi placerz ꝙ sacramentũ baptismi esset verum ⁊ efficax sine illis ⁊ quibuscũqz alijs verbis. licet nulla humana autoritas ad hoc se extendat. puta ꝙ mutando vel nõ ponendo illa nomina: baptismus maneat in sua efficacia. Et ratio quo ad hoc est. quia qd̃ institutũ est autoritate superioris. hoc mutari nõ potest autoritate inferioris. sz expressio illorũ nominũ ꝓ baptismo. instituta est a christo Matth. vlti. ergo ⁊c. ¶ Ad formã igit argumenti dicendum ꝙ isto secundo modo accipiendo necessarium in ꝓposito tunc cõsequens nõ est falsum. Ad primã probationẽ dicendũ ꝙ in primitiua ecclesia baptizabant aliqui in nomine christi ex diuina dispensatõe ⁊ spiritussancti reuelatõne. Et hoc vt cõmuniter dicit ꝓ tanto vt nomẽ christi laudabili⁹ ⁊ celebri⁹ diuulgaret. Cessante ergo hac causa. puta cum hoc nomẽ christ⁹ fuit vniuersaliter diuulgatum. tũc in hoc solo nomine nõ debuit aliq̃s vlteri⁹ baptizari. Et ideo semp manet necessitas istius forme in ordine ad humanã potẽtiam a qua nõ potest ꝓcedere hmõi dispensatio. ¶ Ad autoritatẽ ambrosij dicendũ ꝙ illo casu posito plenũ esset fidei sacramẽtũ quo ad baptizantẽ. hoc est dictum. ꝙ baptizans plenam fidem haberet. sed non quo ad baptizatum. quia baptizatus verum sacramentũ non reciperet. ¶ Ad bernardũ dicendũ ꝙ ibi per nomẽ dei intelliguntur nomina triũ personarum. quorũ quodlibet est nomẽ dei. sicut ⁊ quelibet persona est verus deus. Unde solũ videt ibi esse questio de nomine crucis. vtrũ illa additio viciauerit sacramẽtũ. Ille igitur merito putabat baptizatus. quia dũmodo cetera verba que sunt de sacramenti necessitate plene et ordinate ꝓferantur. additio facta ex deuotione nõ irritat sacramentum. ¶ Ad dictũ nicolai pape dicendũ. ꝙ hoc est intelligendum in casu vbi alicui constaret per diuinam reuelationem pro tunc esse a deo dispensatum modo q̃ extitit tpe apl'oꝝ Ad scdm dicẽdum ꝙ sicut xp̃s dixit in nomĩe ⁊ non in

Solutio. Ad. i.

Ad. 2.

nominibus. sic ⁊ nos dicimus. ⁊ sicut christus ad li nomen singulariter sumptū adiūxit nomina tria. s. patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti sic ⁊ nos illa tria nomina adiungere debem⁹.

Ad.3. Ad tertiū dicendū q̄ ibi assignat nō causa p causa. quia p expressionē triū nominuz nō attendit maioritas virtutis. sed euidētia christiane pfessionis. quia magis euidenter pfitemur mysteriū sanctissime trinitatis exp̄mendo illa tria nomina q̄z vnū tantū.

Ad.4. ¶ Ad quartū nego minorē. qz inter nomīa synonyma tantūmodo est variatio vocalis. ⁊ nō significatōnis. sed hic est variatio significationis vel saltē ratōnis a qua imposita est significatio. Nā hoc nomē pater significat pſonā diuinā. ⁊ impositū est a ꝓprietate pſonali. sz hoc nomē genitor cū sit nomē verbale significat actū pſone. vl saltē principaliter est impositū ab actu generatōis.

Instantia Forte dicet q̄ cuz in diuinis act⁹ generatōnis. ⁊ pſon alis ꝓprietas generātis sint idē realiter. ergo ab eodez impositū est hoc nomē pater ⁊ hoc nomē genitor. ⁊ per ꝯsequēs erūt synonyma.

Solutio ¶ Respōdeo q̄ ad hoc q̄ nomina sint synonyma ñ sufficit q̄ imponant ab eodē. nisi illud idē accipiat sub eadē ratōne. Propter qd̄ ait cōmentator. xij. methaphisice. q̄ vita ⁊ scētia nō dicuntur synonyme de deo. ⁊ hoc p tanto. quia quāuis sint idē in deo realiter. tamē differunt fm rationē. Sic in ꝓposito quāuis in diuinis generatio actiua ⁊ paternitas sint idē fm rez. differūt tamē fm rationē ⁊c.

Cōclusio secunda. Cōclusio secūda est q̄ exp̄ssio actus baptizādi ⁊ pſone baptizate est necessaria p integritate forme baptismi.

1 Quia illa exp̄ssio est de necessitate forme baptismi. sine qua ille qui in aqua baptizando mergit nō est baptizat⁹. sed p̄dicta exp̄ssio est hmōi. quia extra de baptismo ⁊ eius effectu. dicit alexander papa. si quis puerum ter ĩmerserit in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. ⁊ nō d. xerit. ego te baptizo in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti amē. nō est puer baptizatus.

2 ¶ P. illa exp̄ssio ponit in forma tradita a christo. nā p hoc q̄ dicit. baptizantes. exprimit actus. p hoc vero q̄ dicit eos. exprimunt pſone baptizāde.

Instantia 1 Sz ꝯtra istud arguitur a quibusdā sic. Illa oratio cū dicitur. ego baptizo te ⁊c. si spectat ad formā baptismi. vel hoc cōuenit sibi vt est falsa. vel vt est vera. Ista patet p sufficientē diuisionē. Nō vt falsa. quia falsitas oratōnis nō potest esse causa veritatis que est in sacramētis. Nec vt vera. quia veritas oratōis est posterior significato per eā. Nā ab eo q̄ res est vel non est. oratio dicit vera vel falsa. vt patet primo peri hermenias. sed causa nō est posterior eo cui⁹ est causa.

2 P. sicut christus p̄cepit baptizare. sic etiā precepit docere dicens. Ite ⁊ docete omēs gentes baptizantes eos in nomīe patris ⁊c. sed ad hoc q̄ aliquis satisfaciat precepto christi docendo. nō est necesse q̄ exp̄mat actū ⁊ eū quē docet dicens. ego doceo te. ergo a simili ad hoc q̄ satisfaciat pcepto christi baptizando nō videtur esse necesse q̄ dicat. ego baptizo te. ergo ⁊c.

3 ¶ P. arguūt greci sic. Frustra dirigūtur verba ad euz qui nullo modo potest appēdere vel intelligere ea. sed parvulus qui baptizatur nullo modo est capax sermonis. ergo frustra dicit baptizans. ego baptizo te dirigendo sermonē ad parvulum

4 P. qd̄ ipo facto sufficiēter exprimit. hoc ñ est necesse verbis exprimi. sed actus baptismi sufficienter exprimit ipo facto. ergo ⁊c.

5 ¶ P. qd̄ sine prolatōne intelligitur. hoc inutiliter profert. ⁊ per cōsequens si proferat videt esse nugatio. sed verbū prime persone semper dat intelligi pronomē prime pſone. ergo sine necessitate premittit li ego. cū dicitur ego baptizo ⁊c.

Sz anteq̄z respondeā ad hec pono alias duas cōclusiones. quia aliqualiter faciunt ad horū solutionē.

Tercia cōclusio. ¶ Est igitur tercia cōclusio. q̄ licet expressio actus ⁊ persone baptizate necessario requirat ad formaz baptismi. tamen modus exprimēdi vnus ⁊ determinatus non est de necessitate talis forme. quia siue pferatur participialiter. sicut ego sum baptizans te in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. siue verbaliter optatiue. sicut dicunt greci. baptizetur seruus christi in nomīe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. siue verbaliter indicatiue. sicut dicitur ĩ romana ecclesia. ego baptizo te ⁊c. nihil refert quantū ad veritatem baptismi. ⁊ per cōsequens quantū ad necessitatem forme sine qua nō potest esse verus baptismus. Multū tamen refert quantum ad baptizantem. vt superius dixi. quia propter huiusmodi nouas adinuentōnes. ⁊ propter hoc q̄ nō obediret statuto sacrosancte romane ecclesie. ille qui aliter pferret q̄z ecclesia instituit grauissime peccaret. ⁊ merito puari deberet officio ⁊ beneficio.

Cōclusio quarta. Quarta conclusio est. q̄ hoc pronomen ego non est necessario requisitum ad predictam formā baptismi. peccaret tamen qui ipsum omitteret. sicut iam predictum est. Et quia iste due conclusiones patent ex dictis in primo articulo. ideo

Solutio. Ad.1. causa breuitatis hic transeo. ¶ Ad primum argumentũ ꝯtra secundã ꝯclusionẽ dicẽdũ ꝙ p accidẽs est hãc orationẽ. ego baptizo te ꝛc. cõsiderare q̃ztũ ad veritatẽ vl' falsitatẽ. vt spectat ad formã baptismi. sz p se est ꝯsiderare hꝰ qd̃ ꝛc⁹ sic instituit. Si ẽm ꝛc⁹ instituisset ꝙ tota forma baptismi ꝯsisteret in hac sillaba ba. ita vere baptizaret aliq̃s aliũ ĩmergẽdo dicẽs ba. sicut modo dicẽdo formã p nũc a ꝛeo institutã. q̃ztus ba nec significet veꝝ nec falsuz

Ad.2. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ qz in collatõne sacramẽti requirꝝ intẽtio ministri ꝯferentis sacramẽtũ. ꝛ baptism⁹ est sacrm̃ necessitatꝭ. iõ sic est institutũ ꝙ oia exprimanꝝ in baptismo q̃ intentionẽ ministri ꝛeterminant ad actũ q̃ ꝯferꝝ sacrm̃. Nõ est aũt hoc necesse in alijs fieri in quibꝫ nõ est tm̃ periculũ si ꝛefuerit intẽtio agẽtis. ideo nõ est simile ꝛe docere ꝛ baptizare. ¶ Ad terciũ dicendũ ꝙ posito maiorez

Ad.3. esse verã loq̃ndo ꝛe ꝟbis q̃ pferunꝝ tantũmodo causa significatõis. tm̃ nõ est vera loquendo ꝛe verbis q̃ proferunꝝ causa sanctificandi vel benedicẽdi. Ut sic ẽm q̃ñqz pferunꝝ ꝟba etiã ad creaturas insensibiles. dicim⁹ ẽm. Exorcizo te creatura salis. ¶ Ad quartũ dicen-

Ad.4. dũ ꝙ ad maiorẽ ꝛeterminatõez intentõis ministri ille act⁹ nõ ꝛebet solũ exprimi facto. sed etiã verbo. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝙ maior ñ

Ad.5. est vera. qz sepe ad maiorẽ euidentiã aliq̃d exprimꝝ. qd̃ tamẽ posset intelligi dato ꝙ nõ exprimeret.

Articulus tercius.

Quantũ ad terciuz

articulũ est aduertẽdũ. ꝙ sicut in rebꝫ corpalibꝫ fm quattuor genera ꝯtingũt mutatões. puta in substãtia: q̃ztitate: qualitate: ꝛ vbi. sic circa verba baptismi fieri mutatõez pt intelligi quattuor modis. Uno modo fm substantiã. s. ꝙ illa ꝟba oĩa vel aliqua dimittanꝝ. ꝛ alia ponanꝝ. Et hoc dupliciter. Uno mõ ma-

Prim⁹ mod⁹ mutationis. nente eadẽ significatõe ꝛ eodẽ modo significandi. sicut fit cũ forma ꝟbꝫ ꝛe latino trãsfertur in gallicũ. vl' in verba alicui⁹ alteri⁹ idiomatis. ꝛ tunc nulla fiet mutatio circa baptismũ. qz ĩ quacũq̃z lingua forma verbꝫ a ꝓpo tradita ꝛ ab eccl'ia ꝛterminata pferaꝝ. vere cõferꝝ baptism⁹. qz tũc nõ mutaꝝ forma intelligibilis. sed solũ forma vocalis seu sensibilis. Alio modo significatõe mutata. puta si aliq̃s baptizaret in noĩe ꝛei ꝛ sancte marie virginis. vel mutato modo significãdi. vt si baptizarz in nomie genitorꝫ ꝛ geniti ꝛ paracliti seu flaminis almi. tũc nõ est baptism⁹. Et istud est veꝝ q̃ztũ ad noĩa diuinaꝝ ꝓsonaꝝ. sz q̃ztũ ad ꝟba exprimẽtia actũ ꝛ ꝓsonã baptizatã sufficit ꝙ maneat eadẽ significatio nõ obstante ꝙ mod⁹ significandi muteꝝ. sicut dictũ est ĩ articulo secũdo. ¶ Secõdo modo pt fieri mutatio modo q̃ztitatis. puta aliq̃d addẽdo ꝛ nihil subtrahẽdo. vel aliq̃d subtrahẽdo ꝛ nihil reponẽdo. Primũ pt fieri triplicit. Uno modo sic. ꝙ illud additũ implicat ꝯditionẽ non astantẽ. puta si simplex sacerdos diceret. ego baptizo te si sum ẽps. vel implicat aliq̃d distrahẽs vel diminuẽs diuĩe ꝓsone dignitatẽ. seu tollẽs diuinarũ personaꝝ equalitatẽ. sicut arriani baptizabãt in noĩe patris maioris. et filij minoris. Tercio modo ꝙ illud additu nec sit distrahẽs nec diminuẽs. tamẽ ille qui addit intẽdit nouã formã introducere. nõ credens formã acten⁹ obseruatã esse sufficientez ꝛ efficacẽ. Et his tribꝫ modis semp tollit veritas baptismi. ꝛ p ꝯsequẽs sic baptizat⁹ ẽ rebaptizand⁹. Si aũt hmõi additio fit ex addentis simplicitate vel ꝛeuotõne. tũc ver⁹ est baptism⁹. puta si aliq̃s sine fraude dicerz. ego baptizo te in noĩe patris oñipotẽtis ꝛc. Si aũt mutaꝝ quãtitas subtrahẽdo ꝛ nihil reponendo. vel tũc subtrahit aliqua dictio necessario requisita ad verã formã baptismi. vel ñ necessario requisita. Primo modo nõ est verus baptism⁹. Secõdo modo est verus baptismus. licet grauiter peccet q̃ subtrahit. vt superius est ꝛeclaratũ Nota tm̃ ꝙ si subtractio filij vel spũsanctꝰ plato noĩe patris nõ esset volũtaria. puta vel qz baptizat⁹ moꝛit. vel baptizans nõ pt vlteri⁹ loqui. tunc dicũt multi doctoꝛes ꝙ ver⁹ est baptism⁹ nõ obstãte predicta omissione. Et in hoc casu dicunt esse intelligendam autoꝛitatẽ ambrosij superi⁹ adductaz articulo secũdo. argumẽto primo ꝯtra primam ꝯclusionẽ. Tamẽ forte tuti⁹ esset impedimento sic interueniẽte ex parte baptizãtis. ꝙ illud ꝯsiliũ teneꝝ qd̃ traditur extra ꝛe baptismo ꝛ eius effectu. vbi dicit. De quibꝫ est dubium an sint baptizati baptizenꝝ his verbis premissis. Si baptizat⁹ es non te baptizo. sed si nondũ baptizatus es. ego te baptizo in nomĩe patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti amẽ

Secõdo modus mutationis.

¶ Tercio modo potest fieri mutatõ modo q̃litatis. puta verba in correcte pferẽdo. vel frãgẽdo vl' corrũpẽdo. Et hꝰ dupliciꝭ. s. vl' volũtarie ꝛ maliciose. tũc nõ teneꝝ tal' facẽs formã ab eccl'ia obseruatã. ꝛ p ꝯsequẽs ñ baptizaret. Uel ex ignoꝛãtia siue ex impotentia. Et hꝰ

Terci⁹ modus mutationis.

adhuc dupliciter. qz vel tanta est corruptio verbi vel verboꝝ. q̃ mutat̃ significatio. vl' nõ mutat̃ significatio. Si nõ mutat̃. tunc verũ est sacramẽtũ. debent tamẽ tales qui ꝓpter lingue impedimentũ quãdoqz balbutiẽdo sincopant verba sacramẽti cauere q̃ztũ possunt. qz si hoc non fecerint grauiter delinquũt. Si autẽ mutat̃ significatio. verbi gratia. cũ debet dicere patris dicit patria. tunc vel est tanta corruptio q̃ nõ solũ mutat̃ significatio q̃ntum ad primã nominis impositionẽ. sed etiã quantũ ad vsus accõmodationẽ. vel dato q̃ mutet̃ significatio quantũ ad nominis impositionẽ. manet tamẽ quantũ ad vsũ accõmodationẽ. puta qz adhuc cõmuniter intelligit̃ quid intendit ille qui loquit̃. Primo modo nõ est ver⁹ baptism⁹. sed secũdo modo est verus baptismus. qd̃ patet de cõse. dist. iiij. c. retulerũt. vbi dicit̃ de quodã sacerdote q̃ cũ graecus ess̃ z officiaret latinã ecclesiã. baptizauit in nomine patria z filia z spũsancta. Et respõdet ibidẽ zacharias papa dicẽs. q̃ si hoc fecit ex imperitia lingue latine nõ intendẽs aliquẽ errorẽ inducere. nõ erant rebaptizãdi q̃s baptizauit. ¶ Quarto modo potest fieri mutatio ad instar localis mutationis. Et h̃ duplicit̃. Uno modo p̃ trãspositionẽ. Alio modo ꝑ interpositionẽ. Primũ potest fieri dupliciter. Uno modo ex certa malicia. z taliter faciens nõ baptizat. Alio modo ex simplicitate. z hoc dupliciter. qz vel est talis trãspositio que mutat sententiã orõnis. puta si diceret aliquis. ego patris baptizo te z filij. z in nomine spũsancti. tunc nec talis baptizat. Si autẽ ex huiusmodi transpositõne non mutat̃ sentẽtia orationis. tũc ver⁹ est baptism⁹. puta si diceret. ego baptizo te in nomine filij z patris z spũsancti. Si autẽ fit interpositio puta dicendo. ego baptizo te. ista aqua ẽ nimis frigida. in nomine patris z filij z spũsancti. hoc potest fieri dupliciter. qz vel ita longa fit interpositio q̃ modo humano merito iudicatur q̃ actio baptismalis sit penitus discõtinuata. tũc forma verboꝝ debet reincipi. alias non esset verus baptism⁹. vel nõ interponit̃ tanta mora q̃ fm humanã ꝛsuetudinẽ act⁹ baptizandi dicat̃ vel sit discõtinuatus. tũc nõ obstante huiusmodi interpositõne verus esset baptism⁹. dũmodo talis interpositio nõ fiat in fraudẽ vel ex certa malicia. ¶ Veritas in istis clausulis expssa cõmuni⁹ tenet̃. quãuis in multis hic positis aliqui teneãt oppositũ. quoꝝ motiua quia nõ videnẽt̃ alicui⁹ ponderis. ideo causa breuitatis ea nõ adduxi.

Quartus modus mutationis.

Quãtuz ad quartũ articulũ dicendũ q̃ talis debet esse materia sacramenti q̃ fm suã naturã aliquo modo significet siue repsentet effectũ sacramẽti. sz effectũ baptismi maxime repsentat aqua. ergo elemẽtum aque est ꝛgrua ei⁹ materia. Maior patet. Probatio minoris. qz triplex videt̃ esse effectus gratie baptismalis. Nã per gratiã baptismi fomes peccati aliqualiter refrenatur. culpa expurgat̃. z mens illuminat̃. Aqua vero ex sui natura habet triplicẽ ꝓprietatẽ tribus p̃dictis aliquo modo correspondentẽ. s. frigiditatẽ: humiditatẽ: z diaphanitatẽ. Per primã ꝓprietatẽ aqua baptismi significat cõcupiscẽtie mitigationẽ. ꝑ secundã culpe purgationẽ. z ꝑ terciã mẽtis illuminationem. Et forte ratõe istoꝝ triũ effectũ gr̃e baptismalis tribꝰ vicibꝰ mergit̃ in aqua q̃ baptizat̃ ad honorẽ sancte trinitatis a qua hos tres effectus ꝛsequit̃ ipse baptizat⁹. ¶ Utꝝ aũt de necessitate baptismi sit illa trina ĩmersio. dico q̃ nõ. Ubi tũ ꝛsuetudo est q̃ baptizand⁹ ter ĩmergat̃. ibi grauiter peccaret q̃ illã ꝛsuetudinẽ ñ obseruaret. In casu tũ pt excusari. puta si baptizand⁹ est adeo debilis q̃ periculosiꝝ ess̃ totiens ipm ĩmergi. tũc em̃ sufficit vna ĩmersio. vl' etiã sola aque aspersio sup ipm baptizãdũ. ¶ Ad argumentũ p̃ncipale dicendũ. q̃ forma illa verboꝝ nõ debebat in baptismo xpi ex primi. qz si fuisset expssa. tũc xps fuisset baptizat⁹ in noĩe suij p̃ri⁹. ¶ Etiã nõ fuit ꝛsonũ rõi q̃ trinitas ibi hũana voce exp̃meret̃. qz euidẽtius ibi apparuit q̃z si vocaliter fuisset expssa. Nã pater ibi apparuit in voce. filij⁹ in carne. spũsanct⁹ in colũbe specie. vt scribit̃ in euãgelio Luc̃. iij. c.

Articulus quartus.

Ad principale argu.

¶ Distinctio quarta.

Hic dicenduz

Postq̃z mgr̃ oñdit q̃d sit baptism⁹. z declarauit quasdã ꝛditões ad baptismũ necessario ꝑtinentes. in ista ꝑte determinat de baptismo q̃ztũ ad baptismũ suscipiẽtes. Et diuidit̃ in duas ꝑtes. Qz ꝑmo determinat d̃ oĩbꝰ vniũsaliter recipiẽtibꝰ baptismũ. Secõo spẽaliter circa puuulos baptizatos mouet vnũ dubium. ibi. Solet etiam queri si parnulis. Prima in tres. Quia primo tractat de hꝭ qui simul recipiunt sacramentuz

⁊ rem sacramẽti. Secũdo de quibusdã qui recipiũt sacramentũ ⁊ rem sacramẽti licet nõ simul. eo q̃ prius recipiãt rẽ sacramenti ⁊ postea sacramentũ. Tercio q̃rit cui⁹ rei baptism⁹ in talib⁹ hoĩb⁹ sit signũ seu sacrm. Secũda ibi. Solet q̃ri de illis. Tercia ibi. Si queriť cui⁹ rei. Prima ĩ tres. Qz p̃mo mgr̃ ostendit qũo aliq̃ recipiũt sacrm baptismi ⁊ rem sacri. Secundo qũo aliq̃ recipiũt sacrm ⁊ non rẽ sacramenti. Tercio qũo aliq̃ recipiũt rẽ sacramẽti ⁊ ñ sacrm. s. illi q̃ dicunť baptizati baptismo sanguinis vl flaminis. Secda ibi. Qui ꝓ si ne fide accedũt. Tercia ibi. Sunt ⁊ alij. Et hec diuidiť in tres ꝑtes. Qz p̃mo mgr̃ determinat veritatẽ quã intẽdit. Scdo ꝓtra suaz determinationẽ obijcit. Et tercio hmõi obiectionẽ dissoluit. Secũda ibi. Sz dicũt aliq̃ Tercia ibi. Sz q̃ in his min⁹ dixit. Vic q̃ro

Vtrum effect⁹ baptismi equaliter cõueniat oĩb⁹ baptizatis. ¶ Et videť q̃ sic. Quia ad equalitatẽ ⁊ vniformitatẽ cause sequiť eq̃litas ⁊ vniformitas ĩ effectu. sz tanta est eq̃litas baptismi ad omnes baptizatos q̃ diciť oĩm vn⁹ baptism⁹. Juxta illud apli. Vna fides. vnũ baptisma ¶ Cõtra. res baptismi nõ se habet eq̃liter ad omẽs baptizatos. g̃ nec effect⁹ baptismi. Cõsequẽtia patet. qz effect⁹ baptismi est res baptismi. Antecedẽs etiã patet p mgr̃m in lr̃a. qz vt ipse dicit. quidã recipiũt sacrm ⁊ rẽ sacramenti. quidã sacramentũ ⁊ nõ rẽ. quidã vero rem et nõ sacramentũ. ¶ Vic quattuor sunt videnda. Primo q̃d hic in ꝓposito dicať res sacri. ¶ Secũdo q̃ sint hi q̃ recipiũt sacrm ⁊ rẽ sacri ¶ Tercio q̃ sint hi q̃ recipiũt sacramentũ ⁊ ñ rẽ sacri. ¶ Quarto videndũ est de his q̃ recipiunt rẽ sacri ⁊ nõ sacrm. ¶ Et ex his patebit ad principale q̃situ.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

est sciendũ q̃ res sacri q̃ñq̃z accipiť magis large. q̃ñq̃z magis stricte. ¶ Primo modo res sacramẽti diciť omẽ illud q̃d ꝓferť ex diuina institutõe seu ordinatõe homini p tpe q̃ suscipit sacrm ipi⁹ baptismi. siue sit gratis datuz. siue gratũ faciẽs ¶ Secũdo modo res sacramenti restringiť ad illud tantũ q̃d est gratuz faciẽs. ¶ Primo nõ accipiť hic res sacramẽti. qz vt sic etiã ipe character diciť res sacramẽti. quẽ omis hõ suscipit q̃ vere baptismi suscipit sacrm. vt infra patebit dist. vi. Cũ igitur mgr̃ in lr̃a dicat aliq̃s recipe sacramentũ ⁊ ñ rem sacramẽti. planũ esse videť q̃ secũdo modo hic accipiť res sacramẽti. Vñ p̃mo ⁊ principaliter p rem sacramenti. hic debet intelligi gratia gratũ faciẽs. ex ꝓsequẽti vero p rẽ sacramenti hic debet intelligi omis culpe priuatio. eterne pene remissio. ⁊ virtutũ infusio. hec eĩ infallibiliter ꝓsequunť gratiã baptismalẽ intantũ q̃ si aliq̃s ꝓfectum mozereť postq̃z mediante sacramẽto baptismi recepit gratiã baptismalẽ. talis ĩmediate ad vitã eternaz euolaret absq̃ omi purgatorio. Qd q̃uis rõne ꝓbare nõ possim⁹. tñ sanctoꝝ autoritatib⁹ patet ĩ litera isti⁹ distinctõis. ⁊ ĩ multis aliis locis.

Articulus secund⁹

Quãtum ad secundũ

articulũ pono duas ꝓclusiões. ¶ Prima Cõclusio prima.
est. q̃ omẽes paruuli qui baptizanť recipiunt sacramentũ ⁊ rem sacramẽti. Qz quicũq̃z intrat vitã eternã. necesse est q̃ habeat gratiaz et virtutes. ⁊ sit emundat⁹ a culpa ⁊ absolut⁹ a pena. que sunt res sacramẽti. vt patet ex p̃dictis. Sed paruuli q̃ ĩmediate moriunť post baptismũ sine omi interuallo purgati intrãt vitã eternã. vt fide tenem⁹. ¶ Sz ꝓtra istud Opio hereticã. 1
sunt p̃mo aliq̃ heretici q̃ dicũt puulos nõ esse capaces baptismi. Quia q̃ nõ creditnon baptizať. sz puer paruul⁹ nõ credit. Maior patet. qz diciť Marci vlti. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit hic salu⁹ erit. Ex q̃ patet q̃ credere p̃supponiť ad baptismũ. Sz minor etiam patet. Quia q̃ nõ habet vsum liberi arbitrij ñ ꝑt credere. Nã fm augustinũ null⁹ credit nisi volens. Sz paruuli nõ habẽt vsum liberi arbitrij. ¶ P. obligatio nõ ꝑt fieri nisi ab eo 2
q̃ est sue volũtatis arbiter ꝓstitut⁹. vt iura dicunt. sed in baptismo homis fit obligatio ad ea q̃ sunt fidei xp̃iane seruãda. cũ ergo puer ñ sit sue volũtatis. sequiť q̃ nõ possit baptizari ¶ P. si paruuli baptizarenť. vel hoc fieret vt 3
purgarenť a culpa. vel vt pficerenť virtutib⁹ ⁊ gratia. Nõ ꝑt dari primũ. qz nullã culpam habẽt. Nõ eĩ habent culpã actualẽ. vt de se patet. cũ nõ habeãt vsum liberi arbitrij. sine q̃ nunq̃z cõtrahiť culpa actualis. Nec habent culpã originalẽ. vt ꝓbat Julian⁹ hereticus. cui⁹ rationes adduxi lib. ij. dist. xxx. arti. i. cõclusione p̃ma. Nec ꝑt dari secundũ. qz puuli nõ habẽt fidẽ. ergo nõ sunt capaces gr̃e. Probať ꝓsequẽtia. qz quicũq̃z habet gratiã placet deo. sz sine fide impossibile est placere deo. vt ait apl's ad Heb. ¶ Probať etiã antecedẽs qz habẽs aliquẽ habitũ cũ puenerit ad ãnos

discretōis pt exire in actū fm illū habitū. habitū em vtimur cū volum⁹. vt dicit. ij. d aia
sz paruul⁹ cū venerit ad annos discretōis nō
pt exire in actū credēdi nisi doceat d nouo sic
vn⁹ ali⁹ q̄ fuisset pagan⁹ vel iudeus. g cū erat
4 paruul⁹ nō habuit habitū fidei. ¶ P. qn̄ par
uuli attingūt annos discretōis pniores sunt
ad act⁹ vicios̄ q̄z virtuosos. g nō receperūt
virtutes i baptismo. Antecedēs patet hēn.
viij. vbi dicit. Sensus em z cogitatio hūani
cordis pna sunt ad malū ab adolescētia sua.
Cōsequētia etiā patet. qz habit⁹ inclinat ho
minē ad tales actus q̄ sunt fm illos habitus.
¶ Propter qd dixit aresto. i. methaphi. ⁊ tra
platonē. q impossibile ē habere nobilissimos
habit⁹ z latere nos. Et. ij. ethicoz dicit. q si
gnū est adq̄siti habit⁹ habere delectatōnez in
ope. ¶ Sz ⁊tra istos hereticos dyonisi⁹ li.
Cōtra opinionem. de ecclīastica hierarchia. c. vlti. allegat ipsos
1 apl̄os dicēs. Diuini nostri duces. s. apl̄i pba
2 uerūt infantes recipi ad baptismū. ¶ P. cir
cūcisio dabat infantibz. sz baptism⁹ dat loco
circūcisionis. g si pueri nō possent baptizari.
tūc essent i peiori statu in noua lege q̄z in vete
Solutio. ri. qd est absurdū dicere. ¶ Ad primū g dicē
Ad. 1. dū q licet pueri paruuli nō habeāt actū fidei.
habēt tm̄ habitū fidei z ceteraz virtutū q̄ ipis
infundunt in baptismo. sicut expsse ponit no
Instantia ua decretalis i septimo libro. ¶ Forte dicet he
retic⁹. q text⁹ euāgelij loquit de actu. Cū seq̄
tur ibidē. Qui vero nō crediderit ⁊ demnabit.
Solutio. ¶ Rndeo dupliciter dicimur credere. Uno
modo actualiter. Alio modo habitualit. Et
isto secūdo modo intelligend⁹ est textus ille.
Qd patet. qz alias si existēs in charitate dor
miens moreret. tūc damnaret. qz dormienti
nō cōpetit credere actualiter. sz solū habitua
liter. Et hmōi credere habitualit cōpetit par
uulis. z vniuersaliter oīb̄z habentibz habitu z
fidei. ¶ Ad pbationē minoris dicēdū q ad
credere habituale nō requirit actualis vsus
liberi arbitrij. Et cū augustin⁹ dicit q nullus
credit nisi volēs. vez est de credere actuali. ha
bituale tm̄ credere pt habere etiā hō dormiēs
q̄uis ei⁹ volūtas actualiter nullū actū eliciat
Ad. 2. ¶ Ad secundū dicendū q duplex est obliga
tio. Una p quā homo obligat ad talia ad q̄
rum obseruantiā tenet dato q talis obligatō
nō fieret. Alia per quā obligat ad talia ad q̄z
obseruantiā nō teneret si nō fieret hmōi obli
gatio. Tūc ad formā argumēti dico q maior
est vera loquēdo de obligatōne secūdo modo
accepta. z nō primo. sz minor in q̄z tū est ad p
positū pcedit de obligatōe p̄mo modo dicta.
qz nō obligat paruul⁹ in baptismo nisi ad ea
ad q̄ quilibet homo tenet qui sic ordinate vi
uere voluerit vt finē vltimū eternā. s. beatitu
dinē ⁊sequat. Patet ergo q mutat medīū in
rōne pdicta. z p ⁊sequēs nihil ⁊cludit. ¶ Ad Ad. 3.
terciū nego minorē. Ad pbationē dico q par
uuli nascunt cū originali peccato. z h pbaui
in secūdo libro. z rationibz hereticoz ibidēre
spondi. z a tali peccato mundant i baptismo.
¶ Ad illud qd arguit d fide quānis pateat
ex dictis ad primū argumentū. tm̄ ppter illd
qd addit de ānis discretōis dico q cū pueneritad ānos discretōis. tūc idiget doctrina. n̄ p
pter defectū fidei. qz habet lumē fidei. sz ppter
ignorantiā terminoz ad quos deberet applica
ri hmōi habit⁹. Et cū dicit. habitibz vtimur
cū volum⁹. vez est loquēdo de habitibz acq̄si
tis in quoz acquisitōe semp p̄supponit noti
cia terminoz. alias nō possent acq̄ri. sed n̄ est
vez loquendo de habitibz infusis. qui nec ab
obiecto nec ab intellectu dependēt effectiue. sz
solū ab ipo deo q̄ tales habit⁹ infundit. ¶ Fo Instantia
te dicet q deus est obiectū fidei. ergo dicere q
habit⁹ fidei sit effectiue a deo z nō ab obiecto
videt esse oppositū in adiecto. ¶ Rndeo q li Solutio.
cet de⁹ sit obiectū fidei. tm̄ deus nō est causa fi
dei sub ratōne obiectali. sz sub ratōne ideali.
nā omis virt⁹ infusa est p creationē. z ideo ra
tio fm quā pducit nō est obiectalis sz potius
idealis. Nec est etiā causa quare sine noticia
terminoz potest talis habit⁹ infundi. qd neq
q̄z fieri posset si crearet sub ratōne obiectali.
¶ Ad quartū nego ⁊sequentiā. qz fomes pec
cati qui inclinat in act⁹ vicios̄. licet aliquo Ad. 4.
modo virtute baptismi debilitet. tamē n̄ ple
ne ligat. nec totaliter extirpat. Et ideo etiam
adulti qui valde sunt virtuosi quādoq̄z pati
unt difficultatē in resistēdo peccatis. sicut se
pius fatet d seipo ille gloriosus apl̄s qui erat
vas diuine electōis. ¶ Ad pbationē dicen
dū q hmōi autoritates omes sunt intelligen
de de habitibz acquisitis. nō aūt d infusis. qz
em cōsuetudo inclinat ad modū nature. vt ait
cōmentator. i. phisicoz. ideo omis habit⁹ ac
quisit⁹ p assuefactionē opez inclinat habentē
talē habitū. ¶ Forte dicet si habit⁹ infusus n̄ Instantia
inclinat ad actū. tunc habit⁹ morales frustra
infunderent homini baptizato. qz talū ha
bituū. s. moralū perfectio z vtilitas ⁊sistit in
hoc q inclinat ad opa virtuosa. ¶ Rndeo q Solutio.
fm phm. iij. ethi. habit⁹ morales habent du
plicē modū circūstantionandi actū. Quorū

modoꝫ vnꝰ se tenet ex parte agēntis. alius se tenet ex parte ipiꝰ actꝰ. Circūstantie se tenentes ex parte operātis ꝛsistunt in hoc q̄ operāt faciliter. agiliter. ac ꝛelectabiliter. ꝛ ad hmōi. circūstantias faciūt virtutes acq̄site ꝓpter inclinationē ex cōsuetudine ꝛelicta. Sz circūstātie se tenētes ex parte actꝰ ꝛsistūt in hoc q̄ actꝰ elicit in ordine ad ꝛbitū finē. vt oportet. vbi oportet. quādo oportet. ꝛ sic ꝛ alijs ad actuz virtuosiz necessario requisitis. Licet g̃ virtutes morales infuse nō faciāt ad circūstantias ꝑmo modo dictas. tamē faciūt ad circūstantias isto secūdo modo dictas. ꝛ h̄ ꝑfectiori modo q̄z quecūq̄z virtutes acq̄site facere possint. ꝛ ideo nō sunt frustra. ¶ Secūdo cōtra ꝑdictā ꝛclusionē est quedā opinio antiq̄ que ponit q̄ i baptismo puuls solū remittit originalis culpa. gr̃a aūt nō dat. ¶ Quia fm ber. in lib. ꝛ li. arbi. duo sunt ad salutē necessaria scilicet dans. ꝛ libꝫ arbitriū. Et subdit. q̄ tā nō ꝑt esse salꝰ nostra sine volūtate ꝛsentiētis. q̄z nō ꝑt esse sine gratia dantis. Sz paruulus nō ꝑt elicere ꝛsensuz volūtatis. ergo nō ꝑt recipere gratiā ꝑ quā saluet. ¶ Et h̄ ꝛfirmat ꝑ augustinū dicentē. Qui creauit te sine te. nō iustificabit te sine te. Ergo paruulꝰ nō ꝑt recipere gratiā ꝑ quā homo iustificat. cū sue voluntatis motu nihil possit ad h̄ facere. ¶ Sz nec istud valet. Quia si ista opinio esset vera tūc posito q̄ paruulꝰ baptizatꝰ moreret. interduo sequeret vnū. s. q̄ vel talis paruulꝰ dānaretur sine omī culpa. vel saluaret sine gr̃a. q̄z primū repugnat diuine bonitati. secundū repugnat ordinatōi diuīe ac etiā iusticie. ¶ P. in naturali generatōe puer sine actuali ꝛsensu sue volūtatis maculat ꝑ culpā. ergo i spirituali regeneratōe que fit in baptismo sine sue volūtatis actuali cōsensu potest iustificari ꝑ gratiā. Cōsequentia patet. qz nō apparet q̄re in receptōe gratie magis requirat actualis cōsensus q̄z in receptōne culpe. ¶ Ad illas duas autoritates bern̄. ꝛ augu. dicēdū q̄ sunt intelligende ꝛ adultis ꝛ nō ꝛ puuls ¶ Forte dicet q̄ ad minus in paruulis talibꝫ qui nō sunt electi ad vitā eternā. augustinꝰ est cōtra tuā ꝑdictā ꝛclusionē. qz vt allegat mgr̃ hic in littera augustinꝰ dicit. q̄ sacr̃a in solis electis efficiūt qd̄ figurāt ¶ Per istud ꝓbū augustini mota fuit quedā falsa opinio ad h̄ q̄ posuit paruulis parituris nec peccatū dimitti. nec gratiā infundi. ¶ Sz hanc opinionē exp̄sse refellit augustinꝰ in libro enchiridion dicēs. A paruulo vsq̄z ad ꝛcrepitū senem vt nullꝰ phibet a baptismo. ita nullꝰ est qui nō peccato moriat. ¶ Cū ergo ait augustinꝰ q̄ sacramenta in solis electis efficiūt qd̄ figurāt. ꝛz est actualiter ꝛ finaliter. sz in nō electis licz sacramenta efficiāt actualiter qd̄ figurant. hoc tamē nō efficiūt finaliter. qz nō electi finaliter perdēt gratiam. ꝛ in peccatis suis morientur ¶ Quarto ꝛtra ꝑdictā ꝛclusionē est quedaz opinio q̄ dicit q̄ quāuis paruulis baptizatis remittat culpa ꝛ ꝛcē gratia. tamē virtutes ipis nō infundunt. Quia virtutes respiciūt potētiam in ordine ad operatōnez. sz paruuli habent ligatas potētias. ꝛ nō possunt exire suis potētijs in aliquas opatōes. ¶ P. si paruuli aliquā virtutē haberet. hoc magis videret ꝛ fide. cū fides sit fundamentū omniū ceterarū virtutū. Sz fidē nō habet. qz dicit augustinus libro ꝛ baptismo paruuloꝝ. Paruulos ꝛ si nōdū fides q̄ in credētiū volūtate ꝛsistit. iam tamē ipsiꝰ fidei sacramentū fideles facit. ¶ P. dicit in ethicis. q̄ virtꝰ est q̄ habentē ꝑficit. ꝛ opꝰ suū bonū reddit. sz paruuli nec bn̄ nec male poterūt opari. ¶ P. paruuli n̄ sunt capaces virtutū intellectualiū. ergo nec moraliū. Antecedēs patz. qz paruuli nec habēt habitū scientie. sapientie vel artis. ꝛ sic ꝛ alijs q̄s enumerat ph̄s. vi. ethico. Cōsequētia patet. qz potētia q̄ est origine prior primo ꝛbet perfici. sz intellectꝰ est origine prior ipa voluntate. ergo ꝛc. ¶ Sz nec ista opinio stare potest Quia ex ꝛterminatōne sancte matris ecclie habemꝰ q̄ gratia ꝛ virtutes infundunt puuls baptizatis. ¶ P. sicut superiꝰ dictū est ex virtute baptismi reformant potētie anime q̄ ex originali peccato fuerāt vulnerate. sz h̄ nō potest fieri sine virtutibꝫ. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ virtutes nō solū infundunt potētijs ꝓpter operationē. sed etiā ꝓpter potentiarum ꝛcorē ꝛ perfectionē. ¶ Itē virtutes infundunt potentijs nō solū vt actualiter operationē eliciant. sed etiā vt suo tēpore possint elicere. ¶ Ad secundū nego minorē. Ad prōbationē dicendū q̄ fides quādoqz sumit prō habitu fidei. quādoqz ꝑ actu quo quis actualiter credit. ꝛ hoc secūdo modo negat augustinꝰ fidē esse in paruulis. nō autē primo modo. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ in illa ꝛscriptōe virtutis sunt due clausule. Vna q̄ habentē ꝑficit. ꝛ hec semp ꝛuenit sibi actualiter. siue sit in paruulis. siue in adultis. Alia q̄ opꝰ suū bonū reddit. hec nō semp cōuenit sibi actualiter. sed solū ꝑ eo tēpore quādo habet opus. sicut apparet in dormientibꝫ ꝛ freneticis. qui

Opio antiqua.

1

2

Cōtra opinionem.

1

2

Solutio autoritatū Instantia

Alia opio

Solutio.

Alia opio

1

2

3

4

Cōtra opinionem.

1

2

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

quāuis cūq; multas habeant virtutes. tamen
p tunc quādo durāt hmōi passiones virtu/
tes eoꝝ nō reddūt aliqd opus bonū actualiť
sed solū habitualiter. sic ꝛc pueris ꝛc. ¶ Ad
Ad.4. quartū dicendū q antecedēs nō est vlqq qua
q vez. qz si ꝛeus infunderet paruulo virtutes
intellectuales anima ei⁹ esset capax huiusmo
di virtutū. Unde sicut salomoni dormienti
ꝛeus infudit perfectū habitū sapiētie. vt patz
iij. Regū. iij. sic potest etiā paruulis infunde
re. sicut apparuit ꝛe anima christi. q ab instā
ti primo sue creationis perfecta fuit habitib⁹
Dubium. intellectualib⁹. ¶ Forte dices Si aīa parua
li est capax sapiētie ꝛ sciētie quare ꝛeus nō in/
Respōsio. fundit sibi istos habit⁹. ¶ Respōdeo q vir/
tutes saltē theologice sunt paruulo magꝭ ne/
cessarie. quia sine ipis nō poterit ꝛeo esse cha/
rus. ¶ Etiā habit⁹ morales qui sunt ad finē
ꝛebitū cōsequendū ꝛ ad obtinendū salutem.
Opio.5. magꝭ sūt necessarij q̄z habit⁹ cognitiui. Sūt
etiā quidā alij qui dicūt q paruulis in baptis
mo dant virtutes in sua radice. puta ī gratia
in qua virtutes radicaliter cōprehendunť. sz
nō dant in sua ppria specie ꝛ natura. Nā cuz
potentie anime in paruulis sunt ligate. ideo ñ
influit gratia ad habilitationē potentiaꝝ do
nec fuerint solute ad vsū ꝛ operationē. ¶ Sz
Cōtra eā. nec istud valet. quia vt patet ex p̄cedentib⁹ li
gatio potentie nō impedit habitū virtutis. li
cet impediat actū virtutis seu vsum. vt appa
Opio.6. ret in dormiēte ꝛ furioso. ¶ Alij dicūt q vir
tutes possunt accipi duob⁹ modis. Uno mo
do fm suū esse incōpletū. puta vt sunt quedā
dispositōnes p̄uie ipis habitib⁹. Alio modo
fm suū esse cōpletum. puta vt sunt habit⁹ ꝛe
p̄ma specie qualitatis. Primo modo infun
dunť paruulis in baptismo. sz nō secūdo mo
Cōtra eā. do. ¶ Sz nec istud valet. quia dona ꝛei nō
sunt impfecta. ¶ Etiā qua ratōne anima par
uuli esset capax illi⁹ dispositōis seu impfecte
virtutis. eadē ratōne esset capax ipi⁹ habitus
Cōclusio secūda. seu pfecte virtutis. ¶ Cōclusio secūda est. q
omis adult⁹ qui baptizať non ponens obicē
gratie ꝛei. recipit sacramentū ꝛ rē sacramenti.
Ratio Quia si illud qd min⁹ videť inesse in est. ꝛ il/
lud qd magis. Sed min⁹ hoc videť ꝛe par/
uulis q̄z ꝛe adultis obicem nō ponentib⁹. Et
paruuli vt ꝛeclaratū est recipiunt sacramen/
tum ꝛ rem sacramenti. ergo ꝛc. Qui autē sunt
adulti obicem nō ponentes. patebit in sequē
ti articulo ex opposito sensu cū dicet ꝛe his q̄
obicē ponunt gratie ꝛei.

Quantū ad terciuz

Articulus tercius. Nota.

articulū est aduertendū q duo possunt acci/
dere impedimēta circa baptismū: que quādo
q̄z impediūt sacramentū ꝛ rem sacramēti. quā
doq̄z impediūt rem sacramēti licet nō impedi
ant sacramentū. Unū impedimētū est dissen
sus ipsi⁹ baptizati ab his que fiunt circa eum
in baptismo. Aliud impedimentū est fictio
eiusdē baptizati. Quo ad primū est sciendū
q nō consentiens potest dupliciter se habere.
Uno modo tantūmodo negatiue. puta quia
n p̄ter cōsensiuz. Alio modo cōtrarie. puta
quia actualiter dissentit. ꝛ vult actu positiuo
oppositū illi⁹ ꝛe quo agiť. Primū adhuc du
pliciter. quia vel talis nō cōsentiens prius q̄z
baptizať cōsensit. licet pro tūc nō eliciat actū
cōsensus quādo actu baptizať. qd̄ potest acci
dere ppter inaduertentiā. vel ppter impedi/
mentū supueniēs. puta qz forte dormit quā/
do baptizať. vel furiosus. seu frenetic⁹ effect⁹
est. Uel nunq̄z ante cōsensit. Et istud secūdū
adhuc dupliciter. qz talis qui nec tūc nec ant
e ꝛsensit. vel est capax rōnis. vel nō. Si est
capax. tūc nec recipit sacramentū nec rē sacra
menti. qz null⁹ qui est capax rationis sine suo
actuali vel saltē habituali cōsensu recipit sa/
cramentū baptismi. Si nō est capax ratōis.
hoc dupliciter. qz vel ante fuit capax ratōis.
tūc nō recipit sacramentū. eo q tūc nō cōsen/
tiat ppter impedimentū. nec ante ꝛsensit q̄m
nō habuit impedimentū. Uel nunq̄z fuit ca/
pax ratōnis. sicut sunt illi qui sunt nati natu
rales fatui. tūc ꝛe tali iudicandū est sicut iudi
catur ꝛe paruulis. qz eo ipso q ipe non est nec
fuit cōpos suūpsi⁹. fides ꝛ cōsensus parentū
vel patrinoꝝ vel sancte matris ecclesie sufficī
unt illi ad hoc q̄ percipiat sacramentū ꝛ rē sa/
cramenti. licē etiā hec sufficiūt paruulo. ¶ Si
autē prius q̄z veniret ad baptismū cōsensit ad
hoc vt baptizaret si ille cōsensus nō interrū/
pit per aliquē dissensuz. tūc virtute p̄cedentis
cōsensus talis baptizat⁹ recipit sacramentū ꝛ
rem sacramēti. Propter reuerētiā tamē sacra
menti dormiens vel frenetic⁹ nō ꝛebet bapti/
zari. quāuis cōstet ꝛe cōsensu eoꝝ. quē p̄bue/
runt anteq̄z dormirent seu frenesim incideret
nisi vrgeat extrema necessitas. puta si freneti/
cus est in periculo mortis. vel etiā dormiēs sit
in mortis periculo. Quandoq̄z enim littargica
passio tantū inualescit q homo dormit vsq̄z
ad mortē. Etiā lesus a serpente q̄ dicit dipsas

mortē dormiendo. Hmōi igit casibꝫ euenientibꝫ tales homies cōgrue poterūt baptizari. quādo cōstat eos prꝰ voluntatē habuisse ad hoc q̄ baptizarent. Si autē talis qui baptizatur habet actū contrariū puta qꝛ dissentit ab his que fiūt circa ipm. hoc potest esse dupliciter. Quia vel dissentit omino. ita q̄ nullo modo cōsentit. ⁊ tunc quāuiscūqꝫ baptizet nec recipit sacramentū nec rem sacramēti. Vl' simul ꝛsentit ⁊ dissentit. aliter tamē ⁊ aliter. puta cōsentit timore pene. tamē si posset trāsire impune. ipe nō ꝛsentiret. tūc dicit ꝛsentire quia si nō esset ibi plus de volito q̄ꝫ de nolito prꝰ sustineret omnē penā q̄ꝫ cōsentiret. Expē plū de pijcientibꝫ merces in mari ne submergant. Et hoc casu posito talis recipit sacramētum. licet nō recipiat rē sacramēti. Sicut patet extra de baptismo ⁊ eiꝰ effectu. c. maiores. vbi sic scribit. Qui terroribꝫ atqꝫ supplicijs violēter attrahit. ⁊ ne detrimentū iuri incurrat baptismi suscipit sacramentū. talis ⁊ is qui ficte accedit ad baptismū characterem suscipit xpianitatis impssum. ⁊ ipe tanq̄ꝫ ꝛditionaliter volēs licet absolute nō velit cogendꝰ ē ad fidei obseruationē. ¶ Quo ad secundū. s. de fictōne est sciendū q̄ circa baptismū duplex pt esse fictio. Una quantū ad receptōez ipsiꝰ baptismi. puta aliquis accedēs ad sacramentū baptismi exteriꝰ simulat se velle recipe baptismum. interiꝰ tamē omino nō vult recipe baptismū. Et talis fictor nec recipit sacramentū nec rē sacramēti. Alia quantū ad dispositōez puta exteriꝰ simulat se sufficiēter esse dispositum ad sacramēti susceptionē. tamē interius nō est dispositꝰ. Qd̄ dupliciter cōtingere pōt Uno modo qꝛ deficit in fide. Alio modo qꝛ intendit aliqd̄ mortale peccatū nō dimittere Et ista fictōne nō obstante. dūmodo non sit ficꝰ quo ad ipam receptōem. talis recipit sacramentū quāuis nō recipiat rē sacramenti. Et de isto secūdo modo ficto intelligēda est illa decretalis superiꝰ allegata. Cessante aūt huiusmodi fictōe. puta quādo talis homo qui ficꝰ erat ad verā fidē reducit. ⁊ debitā penitētiā egerit d̄ tali peccato in q̄ pertinaciter manere ꝓposuit. tūc veraciter recipiet rem sacramēti. Quia cessante causa cessat ⁊ effectꝰ. sz tota causa quare talis homo nō recepit rem sacramenti fuit fictio. ⁊ infidelitas. seu mortale peccatū. ergo ⁊c. ¶ P. augustinꝰ dicit ⁊ habet ḥ in littera. tūc baptismꝰ valere incipit. quādo fictio veraci ꝛfessione recesserit ¶ Forte dicet q̄ ad ꝓductionē effectꝰ in actu requirit causa in actu. sed baptismꝰ quo baptizabat iste homo nō est in actu. trāsiuit enim iā in nō esse. ergo res sacramēti que est effectꝰ baptismi n̄ pt cessante fictōne isti homini ꝛuenire. ¶ P. cessante fictōe. aut talis homo virtute sacramēti absolutit ab omni culpa ⁊ ab omni pena. aut n̄ Si sic: tūc fictꝰ ex sua fictōne seu malicia reportaret cōmodū. quia si sine fictōne recepisset baptismū. tūc modo teneret ad satisfactionē illorū peccatorū que cōtraxit postq̄ꝫ fuit baptizatꝰ. Si nō. tūc deus dimidiaret veniam ¶ Ad primū dicendū ad minorē q̄ licet actꝰ baptismi. s. ipa baptizatio trāsierit in nō esse. tamē effectꝰ baptismi. s. character qui ē dispositio ad ea q̄ superiꝰ dicta sunt res sacramēti. ⁊ virtꝰ diuina que operat effectꝰ sacramētales nō trāsierūt. sz pēsentes sunt ad causandū gratiā baptismalē ⁊ cetera que hmōi gratiā cōsequunt. ¶ Ad secundū dicendū q̄ cessante fictione remittit absolute omis culpa pcedens receptionē baptismi. ⁊ omis pena satisfactoria p tali culpa. Remittit etiā p penitētiā culpa sequēs baptismū. ⁊ manet ille homo obligatus ad faciendū cōfessionē de talibꝫ culpis quas post baptismū ppetrauit. ⁊ ad satisfaciēdū p eisdē fm cōsilū ꝛfessoris. quāuis ad cōfessionē ⁊ satisfactionē earū culpaꝝ q̄ baptismū pcesserūt minime teneat. Et sic patet q̄ talis hō ex sua fictōne nullū reportat cōmodū.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Quātuz ad quartū

Articulus quartus. Nota.

articulū est aduertendū q̄ fm magistꝝ hic in littera triplex est baptismꝰ. s. fluminis. flaminis. ⁊ sanguinis. Quid sit baptismus fluminis patet p pcedentia. Baptismꝰ autē sanguinis est quādo aliq̄s mortit p fide catholica. Sz baptismꝰ flaminis est quādo aliq̄s p dei misericordiā iustificat vel sanctificat. siue ḥ fiat in vtero materno. sicut legit de virgine gloriosa. de iohāne baptista. ⁊ de hieremia. siue postq̄ꝫ cōuersatꝰ est in hoc mūdo sanctificet p sancti spiritus infusionē. sicut fuerūt sanctificati apostoli. ⁊ alij multi sancti. siue mediante virtute penitētie iustificet sicut fit in cōuersione cuiuslibet peccatoris. omes enim isti dicunt baptizari baptismo flaminis. ⁊. baptismo spiritus. quia omes isti quāuis tamē fm magis ⁊ min̄ recipiūt iustificationē ⁊ sanctificationē a spiritusancto. ¶ Inter hos vero baptismos solus baptismus fluminis de quo facta est mentio superiꝰ dicit sacramentū. ¶ Istis pmissis pono duas cōclusiones. ¶ Prima ē

Conclusio prima

Instantia 1

2

q̃ omis homo baptizat⁹ baptismo sanguinis vel flaminis. ⁊ nō baptismo fluminis. habet rem sacramēti licet nō habeat sacramētū. Qz omis qui habet gratiā gratūfacientē habet rē sacramēti. sz baptizatus baptismo flaminis vel sanguinis nondū baptizat⁹ baptismo fluminis. habet gratiā gratūfacientē. ergo habet rem sacramēti ⁊ nō sacramentū. qz nō est baptizat⁹ baptismo fluminis. qui sol⁹ dicit sacramentū. ¶ Secūda cōclusio est. q̃ quāuscunqz aliquis homo sit baptizat⁹ baptismo flaminis. tamē ipe tenet quantū in se est suscipere baptismū fluminis. Quia quilibet tenet ad illud sine quo salutē cōsequi nō potest. sed sine baptismo fluminis null⁹ potest cōsequi salutē. si potest hmōi baptismū suscipe ⁊ non suscipit. Maior patet. Minor etiā habet io hā. iij. vbi ait saluator. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spūsancto nō introibit in regnū celoz. Cū em̄ logice loquēdo ad veritatē copulatiue ꝓpositōis necesse sit ambas ptes esse veras. ergo ad introitū regni celozū necesse est hominē nō solū esse renatū spiritusancto. qd̄ est esse baptizatū baptismo flaminis. sed oportet eū renasci etiā ex aqua. qd̄ est esse baptizatū baptismo fluminis. ¶ P. ad obseruātiā diuini pcepti nō solū peccatores. vez etiā iusti tenent. sed baptism⁹ fluminis est de pcepto dei. vt patet ex iā dicta autozitate. quia sine illo potest quis saluari qd̄ nō est de dei pcepto. sz sine baptismo fluminis nō potest aliqs saluari. supposito q̃ in sua potestate sit suscipere talē baptismū. ¶ Et ista est expssa intentō augustini qui ait. Illis solis ꝓdest baptism⁹ flaminis. in quibz sacramentū excludit necessitatis articul⁹. nō ꝓtempt⁹ religionis. ¶ Sz cōtra hanc cōclusionē potest argui sic. Iusto nō est lex posita. sicut ait apls. i. ad Thi. i. sed baptizat⁹ baptismo flaminis est iust⁹. ergo ñ obligat ad preceptū seu legē de baptismo fluminis. ¶ Ū. iohā. xi. ait saluator. Omis qui viuit ⁊ credit ī me ñ morietet in eternū. sz adultus baptizat⁹ baptismo flaminis viuit ⁊ credit in christū. ergo ꝛc. ¶ P. Matth. ix. dicit Nō est opus valentibz medic⁹. sed baptizatus baptismo flaminis est iustificat⁹ ⁊ valēs ergo nō indiget medico. nec p ꝛsequēs sacramento. qd̄ est ipa medicina. ¶ P. mundatus ab actuali peccato nō indiget penitētia. ergo mundat⁹ ab originali peccato nō indiget baptismo. Antecedēs patet. qz curato morbo ñ indiget quis medicina. sed penitētia est medicina actualis peccati. Probat ꝛsequētia. qz sicut penitētia est remediū ꝓtra peccatū actuale. ita baptismus est remediū ꝓtra originale. Sed quilibet baptizat⁹ baptismo flaminis est mūdat⁹ ab originali peccato ⁊ etiā ab actuali. ergo nō solū nō indiget baptismo. verum etiā nec penitētia ¶ P. si baptizat⁹ baptismo flaminis necessario esset obligat⁹ ad suscepti/onē baptismi fluminis. tūc si baptizatus baptismo flaminis moreret antecz baptizaret baptismo fluminis ipe damnaret. Consequns est falsum. qz null⁹ decedēs in gratia gratūfaciente damnari potest. sz baptizat⁹ baptismo flaminis habet gratiā gratūfacientē. Consequentia patet. quia null⁹ potest saluari sine illo ad qd̄ necessario obligat. ¶ Sz ecōtra est quedā heretica opinio. que dicit heresis georgiana. que ponit q̃ ad salutē nulli ꝓdesse potest baptism⁹ flaminis sine baptismo fluminis ⁊ sanguinis. Existimant em̄ isti georgiani q̃ baptism⁹ sanguinis flaminis ⁊ fluminis sint tria baptismata necessario ad salutē cuiuslibz homis requisita. Propter qd̄ vt paruul⁹ baptizand⁹ recipiat baptismū flaminis primo signāt eū in fronte cū igne. Deinde vt recipiat baptismū sanguinis tollūt de spatulis eius vnā corrigiā. Et vltimo baptizāt eū baptismo fluminis. ¶ Sz isti heretici primo peccant in hoc. q̃ credūt tria baptismata necessario esse requisita ad salutē. cū ad hoc sufficiat vnū baptisma in quo renascit homo ex aqua ⁊ spiritusancto. Propter qd̄ ait apls ad eph. iiij. Un⁹ de⁹: vna fides: vnū baptisma ¶ Deficiunt etiā secūdo in hoc. q̃ nō credūt in articulo necessitatis sufficere baptismū flaminis sine baptismo fluminis. dūmodo nō stet per hominē quin libēter vellet baptizari baptismo fluminis si posset. quia hoc casu posito deus acceptat voluntatē ꝓ facto. Unde sup illo verbo ps. Etenim ī corde iniquitates operamini. dicit glosa. qd̄ nō potes facere ⁊ vis. deus factū reputat. ¶ Etiā tercio deficiūt. qz in hoc nō cōsistit baptism⁹ sanguinis q̃ sanguis alicui⁹ effundit. sed in hoc q̃ morētē pro fide patit. siue moriat in igne. siue in aqua. siue quocūqz altero modo patiendi. ¶ Ad primum argumentū dicendū q̃ duplex est lex. s. puniens ⁊ pcipiens. Prima nō est posita iusto. quia ipe nō tenet ad penā fm q̃ iustus est sed secūda bene est posita iusto. qz ad obseruātiā legis diuine tenet obligat⁹ omis iust⁹ viuens in hoc mūdo. ¶ Ad secundū dicendū q̃ ille qui posset baptizari baptismo fluminis ⁊ suo sponte dimitteret. iam nō esset viuens.

Cōclusio secūda.

1

2

Cōtra cōclusionem secūdā.

1

2

3

4

5

Heresis georgiana.

Cōtra eā.

1

2

3

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

nec fide formata in christū credēs. qz ratōne
ꝓtempt⁹ diuini ꝑcepti qd̄ posset implere ⁊ nō
impleret gratiā qua spūaliter viuebat ꝑderet
⁊ ꝑ ꝓsequēs fidē informē haberet que nō suffi
Ad.3. cit ad salutē. ¶ Ad terciū dicendū q̄ in iusti/
ficatis ⁊ baptizatis baptismo flaminis licet
cesset indigētia medicine seu remedij. tamen
manet obligatio ꝑcepti. Propter qd̄ tenet q̄li
bet taliter baptizat⁹ baptizari baptismo flu/
minis. vt satisfaciat ꝑcepto saluatoris. qd̄ in
Ad.4. nuit cū ait. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ⁊c. ¶ Ad q̄r
tum patet ꝑ iā dicta. ¶ Uel dicendū q̄ ante
cedēs nō est verꝫ. qz iustificat⁹ ꝑ ꝓtritōnez de
peccato actuali. adhuc ratōne ꝑcepti tenet ad
pœnitentiā quantū ad ꝓfessionē ⁊ satisfactōez
Sic iustificat⁹ baptismo flaminis a peccato
originali. adhuc tenet ratōe ꝑcepti ad baptis/
mū fluminis. vt ibi recipiat characterē q̄ est
signū distinctiuū populi dei ab his qui non
Ad.5. sunt popul⁹ dei. ¶ Ad quintū dicendū q̄ ꝓse
quens nō est fallum. hoc posito q̄ ipse posset
baptizari baptismo fluminis ⁊ nō baptizare
tur eo. Ad ꝓbationē dicendū q̄ ratōne ꝓtem
ptus quo negligeret implere ꝑceptū dei ipe ꝑ
deret gratiā. ⁊ per cōsequēs nō decederet ſ gra
tia. ¶ Ex ꝑdictis patet ad principale quesi/
Ad princi tum. Quia vl' querit de paruulis: vl' de adul/
pale q̄sitū. tis. Si de paruulis baptizatis. tūc omib⁹ cō
uenit effect⁹ baptismi equaliter quantū est de
cōmuni lege. quāuis de priuilegio singulari
vni de⁹ possit pl⁹ infundere de gratia ⁊ virtuti
Instantia bus q̄z alteri. ¶ Forte dices q̄ bona ⁊ ordina
ta natura est cōgrua dispositio ad gratiā. sed
vn⁹ paruulus habet meliora naturalia q̄z al/
ter. ergo cōgruū esse videt q̄ etiā de lege cōmu
ni vni plus infundat de gratia ⁊ virtutib⁹ q̄z
Solutio. alteri. ¶ Respōdeo q̄ bonitas humane natu
re potest dupliciter intelligi. ſ. quantū ad cor
pus. ⁊ q̄tū ad aiam. Primo modo vn⁹ puer
lus est melioris nature q̄z alter. fm q̄ vn⁹ est
melioris cōplexionis q̄z alter. Sz nō secūdo
modo. qz sicut ostēdi lib. ij. dist. xxxij. arti. ij.
omēs aīe ratōnales sunt equales in sui ꝓmo
dio quātū ad essentiā ⁊ ꝓprietates ipaz essen
tiā naturaliter ꝓtes. ¶ Respōdi etiā ibidez
duob⁹ articulis parisiēsib⁹. qui aliq̄ modo vi
dent oppositū sonare Ad formā igit argu
menti dico q̄ bonitas ipi⁹ habit⁹ nō sequitur
dispositionē remotā sed ꝓpinquā. sed nūc est
ita q̄ bona dispositio volūtatis est dispositio
ꝓpinqua ad gratiā. corꝑalis vero cōplexio ē
dispositio remota. Unde sepe ꝓtingit q̄ illi q̄
habent meliorē cōplexionē corꝑalē min⁹ ha/
bent de gratia ꝓpter malā dispositōez volūta/
tis quā ex malo vsu bone cōplexionis acq̄rūt
Ergo nō obstāte varietate cōplexionis ī par/
uulis. cū sit in eis equalitas volūtatis. equa/
lē recipiūt gratiā quantū est ex cōmuni lege.
¶ Si vero querit de adultis. tūc inter illos
qui recipiūt sacramentū ⁊ rē sacramenti vnus
quisq̄z de hoc effectu baptismi q̄ est gratia dei
recipit pl⁹ vl' min⁹ fm q̄ī sua volūtate est me
li⁹ vel min⁹ bene disposit⁹. ¶ Ad principale Ad princi
argumentū dicēdū q̄ maior nō est vera. nisi pale argu.
illa q̄ recipiūt influxū ipi⁹ cause sint eq̄liter di
sposita. Idez em̄ sol eodē modo agēs q̄z tū est
ex pte sui vnā rē denigrat ⁊ aliā dealbat. vnaz
humectat: ⁊ aliā exiccat. fm q̄ res sunt aliter
⁊ aliter disposite. Modo ita est q̄ licz paruu
li sint equaliter dispositi tamē adulti sunt ine
qualiter dispositi.

¶ Distinctio quinta.

Post hec scien
dū. Postq̄z mgr determinauit
de baptismo in ordine ad ipm
suscipiētes. h̄ determinat d̄ baptismo ī ordine
ad ministros baptismū ꝓferētes. Et diuidit ī
duas ꝑtes. Qz ꝑmo ondit quo ptātez bapti
zādi xps ipis ministris tribuit. Secdo ondit
q̄ maiorē ptātem ipis cōmittere potuit quā
tū nō cōmisit. ibi. Hic q̄rit q̄. Prima ī duas.
Qz ꝑmo ostēdit quo xps equalē baptizandi
ptātez cōmisit bonis ⁊ malis. Secūdo assi/
gnat rationē hui⁹ cōmissionis. ibi. Qz mini/
sterū tantū habet. ¶ Hec est sentētia illi⁹ di
stinctōis in generali. circa quā quero.

Utrū ex malicia baptizātis impediat
baptismi sacramētū. ¶ Uidet q̄ sic
Quia q̄ in se maculat⁹ est nō ꝑt ꝓfer
re illud q̄ ali⁹ emundet. sz ꝑ baptismū ipe ba/
ptizatus emūdat. ḡ ⁊c. Minor patet ex fide.
Maior ꝓbat ꝑ gregoriū q̄ ait. Man⁹ q̄ sor/
des abluit debet esse mūda alias reuera n mū
daret. sed potius inquinaret. ¶ Cōtra. quā/
do virtus principalis agentis est omipotēs.
tunc malicia ministri nō potest effectū impe/
dire. sed virt⁹ dei que est principale agens in
baptizando est omipotēs ⁊ infinita. ergo ⁊c.
¶ Hic q̄tuor sunt videda. ¶ Primo de q̄sti
to. ¶ Secdo vtꝫ nō habēs ordinē possit ba/
ptizare. ¶ Tercio a q̄ baptism⁹ habeat effica
ciā. ¶ Et q̄rto vtꝫ xps potuerit mīstris tra/
dere ptātez dimittēdi peccata.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

sic procedã. Primo ponã duas conclusiones. Secũdo faciã duas incidẽtes inquisitiones.

Cõclusio prima.

¶ Cõclusio prima est. Supposito q̃ minister i baptizãdo vtãt debita materia ⁊ forma verborũ superi⁹ expssa. ⁊ intendat baptizare eo modo quo intẽdit ecclesia catholica. tunc nõ impedit sacramentũ quacũq̃ etiã malicia minister sit infect⁹. Quia omissio illi⁹ qd̃ nõ est de substãtia sacramẽti. ⁊ admissio ei⁹ oppositi nõ impedit sacramẽtũ. sz bonitas ministri dato q̃ sit d̃ cõgruentia. tamẽ nõ est de substantia sacramẽti. Maior patz. Minorẽ ꝓb⁹. qz ea q̃ sunt de sbstãtia sacramẽti debẽt esse certa.

Instantia 1

sz bonitas mistri est valde incerta. ¶ Forte cõtra istam ꝓbationẽ diceꝯ q̃ maior nõ sit vera. qz recta intẽtio ministri est de substãtia sacramenti. ⁊ tñ est incerta. quia de certa sol⁹ de⁹ cognoscit intentionẽ homis.

Cõtra cõclusionẽ.

¶ P. cõtra cõclusionẽ potest argui sic. Illud qd̃ nõ est erroneũ hoc videꝯ esse verũ. maxime loquẽdo de his q̃ spectant ad sacramẽta. sz dicere q̃ malicia heresis vel scismatis impediat sacramentũ ñ est erroneũ. ergo videꝯ esse verũ. Maior patz. qz ꝓpositio falsa circa ea que credẽda sunt est erronea. ergo a destructõne cõsequẽtis ꝓpositio talis si nõ est erronea nõ est falsa. ⁊ si ñ est falsa. tunc est vera. Minor ꝓbat. qz hoc nõ est erroneũ qd̃ sanct⁹ ab ecclia approbat⁹ tenuit vsq̃ ad mortẽ. nec vnq̃ in uenit reuocasse. sed sanct⁹ Cypria⁹ tenuit vsq̃ ad mortẽ q̃ hereticus ⁊ scismatic⁹ si baptizaret sacramentũ ñ

3 conferret. ergo ꝛc. ¶ P. materia idebita vl' forma indebita euacuat sacramentũ baptismi. ergo ⁊ minister indebit⁹. Antecedẽs patet ex pcedentib⁹. Probat cõsequẽtia. quia nõ min⁹ necessario requirit minister ad baptismuz q̃z materia vel forma. sed planũ est q̃ mal⁹ homo est indebitus minister. qz sicut ait aug⁹.

4 iustos optet esse tanti iudicis mistros. ¶ P. membr mortuũ aliq̃s mẽbris nõ potest influere vitã. qz nihil dat qd̃ nõ habet. sz minister mal⁹ in ecclia est membr mortuũ. ⁊ p sacramentũ baptismi vita influit baptizato. q̃ ꝛc.

5 ¶ P. null⁹ potest simul duob⁹ dñis seruire. vt dicit in euãgelio. maxime si illi dñi sint cõtrarij ⁊ inimici. sed ver⁹ minister baptismi est minister dei. mortalis autẽ peccator est mister dyabli. qui sunt duo domini maxime cõtra

6 rij. ¶ P. augustin⁹ li. de baptismo paruulorũ habet. i. q. i. ait sic. Separati. s. ab ecclesia for mam habere possunt. virt⁹ tamẽ in eis esse nõ potest. quẽadmodũ sensus nõ sequit membr quãdo amputat a corpe. ¶ Itẽ ambrosi⁹ in lib. de initiandis rudib⁹. ⁊ habet. i. q. i. non sanat. ait. Baptism⁹ perfidor nõ mũdat sz pol luit. ¶ Hz ista nõ cõcludunt. Intentio cm̃ sanctor expssa est p ipsa cõclusione pri⁹ posita. vt patet per autoritates i littera hic adductas. Unde etiã ait augustin⁹ sup ioh. omel'. v. Baptism⁹ talis est qualis est iste in cui⁹ potestate dat. nõ qualis est minister a quo dat. ¶ Itẽ augustin⁹ cõtra crescentiũ ait. Si non est melior baptism⁹ qui p meliorẽ dat. nullo modo mal⁹ est qui per malũ dat. ¶ Itẽ augustin⁹ ad orosiũ. q. l. dicit. q̃ ecclesia illos ñ rebaptizat. qui ab hereticis foris ecclesiã baptizati sunt in nomine patris ⁊ filij ⁊ spũssancti.

Cõtra.

Solutio Ad. 1.

¶ Ad primũ dicendũ q̃ intentio dupliciter potest accipi. Uno modo vt clausa est intra cordis secreta. Alio modo vt relucet in exterior apparentia. Et isto secũdo modo sufficit ad h̃ q̃ aliq̃s nõ sit rebaptizand⁹. vt. s. mister pẽdat extrinsec⁹ se habere rectã intentionẽ.

Ad. 2.

¶ Ad secundũ dicendũ q̃ nõ qd̃libet dictuz falsuz de sacramẽtis est erroneũ. nisi vel dirẽte sit cõtra fidẽ. vel saltẽ ei⁹ oppositũ aliq̃ modo sit p ecclesiã determinatũ. Ergo dictũ Cypriani p tũc nõ fuit erroneũ quãdo vixit Cypria⁹. qz ab ecclia nõ fuit oppositũ illi⁹ dicti determinatũ. nec ipe asseruit cũ tali temeritate quin dicta sua supposuerit correctõi ecclesie.

¶ Et ista videꝯ esse intẽtio beati augustini in libro de vnico baptismo. vbi recitat opinionẽ Cypriani.

Ad. 3.

¶ Ad terciũ dicendũ q̃ debitũ dupliciter dici pt. Uno modo debitũ necessitatis. Alio modo debitũ cõgruitatis. Primo modo aqua etiã si ĩmunda sit est debita materia baptismi. Nã i necessitate cũ aqua mũda haberi non pt. etiã turbida ⁊ ĩmunda aq̃ sufficit ad baptismũ. Nõ est tamẽ debita materia loquẽdo de debito cõgruitatis. qz ad reuerentiã tãti sacramẽti decẽs ⁊ cõgruũ eẽ videꝯ. q̃ p ei⁹ materia aq̃ mũda accipiat. Sic licet hõ peccator nõ sit debit⁹ minister loquẽdo de cõgruitate. p necessitate tñ sufficit.

Ad. 4.

¶ Ad quartũ dicendũ q̃ nõ est simile de mẽbro corpali. ⁊ ministro baptizãte. qz q̃uis a corde alialis nõ deriuentur ad mẽbra remotiora spũs vitales nisi trãseant mẽbra ꝓpinq̃ora. tñ gra quã dat de⁹ baptizato ipm vitificando nõ trãsit ipm ministrũ. sz ĩmediate causat a deo in ipo baptizato ideo q̃uiscũq̃ minister sit mẽbr aridũ. tñ vita spiritualis transit a deo in ipsum baptizatũ.

Ad.5. ¶ Ad quintũ dicendũ q̃ aliq̃s p̃t dici verus minister dupliciter. Uno modo veritate se tenente ex pte illi⁹ qd̃ ministrat. puta: qz illd̃ vere sit respectu cui⁹ dicit esse minister. Alio modo veritate se tenẽte ex pte meriti ministrantis. puta. si dign⁹ z meritori⁹ est minister. Modo licet isto secũdo modo minister baptismi sit minister dei. tm̃ nõ semp p̃mo modo. qz nul⁹ peccat i eo q̃ est minister dei. sz aliq̃s ver⁹ minister baptismi veritate se tenẽte ex pte baptismi. puta qz illud qd̃ ꝯferk p ipm est ver⁹ baptism⁹. qñq̃z peccat mortaliter. ideo q̃ indign⁹ z peccator existẽs sine necessitate p̃sumit ministrare. ideo vt sic minor illi⁹ ratõis est falsa. ¶ Ad

Ad.6. sextũ dicendũ q̃ q̃zuis in talibꝫ q̃ ab eccl'ia sũt p̃cisi nõ sit virt⁹. tm̃ si aliq̃s sine fraude ab ipis baptizek fm ꝯsuetã formã eccl'ie. tũc i ipo baptizato p̃t esse virt⁹. sicut patebit in seqnti cõclusione. ¶ Secũda ꝯclusio est q̃ baptizatus p hmõi malũ ministr̃ nõ solũ recipit sacramẽtũ. vez etiã recipit rẽ sacri. dũmodo baptizat⁹ ñ ponat obicẽ. Nã fm beatũ augustinũ. sic p canale lapideũ trãsit aq̃ ad arcolas aromatũ. sic ad op⁹ factuz etiã p malũ ministrũ. de⁹ trãsfũdit irriguũ gratiaz. Sicut em malus seru⁹ nõ tollit vtilitatẽ elemosine trãsmisse p bonũ dñm. quinimo eque vtilis est recipiẽti sicut si trãsmitteret p fuũ bonũ. sic ꝛc.

Secunda ꝯclusio

Instantia 1 ¶ Forte dicek. qñcũq̃z est mal⁹ mediator intercedẽs p seruo apud iratũ dñm. tũc dñs nõ placak. sz ad maiorẽ iracundiã puocak. teste grego. q̃ ait. Cũ is q̃ displicet ad intercedẽdũ mittit irati animꝫ ad veteriora puocak. sz minister sacramẽti est mediator iter deũ z eũ cui ãministrat sacramẽtũ. ergo malo ministro baptizãte. de⁹ nõ dat gratiã baptizato. ¶ 2 P. ecclesiastici. xxxiij. dicit. Ab imundo q̃s mundabit? q̃si dicat. nul⁹. Sz mal⁹ minister est imund⁹. ergo ipo baptizãte nõ mũdabit baptizat⁹. ¶ 3 P. augustin⁹. ij. de libero arbi. ait. Nulla res p̃t dare illud qd̃ nõ habet. q̃ mal⁹ minister nõ p̃t dare effectũ seu rẽ sacramenti. puta gratiã dei. cũ ipe eã nõ habeat. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ q̃zuis maior sit vera. loquẽdo de mediatõe p modũ meriti. tm̃ nõ est vera loquẽdo de mediatõe p modũ simplicis ministerij. sz baptizãs nõ est mediator p̃mo mõ. nã de⁹ nõ dat gratiã suã baptizato ꝓpter merita baptizãtis. sz ꝓpter infallibile pmissuz sue ordinatõis. sic em ordinauit de⁹ q̃ baptizat⁹ in noĩe patris z filij z spũssancti gratiã ꝯsequat.

Solutio. Ad.1.

Ad.2. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ q̃ minister nõ mũdat p prue loqn do. sz de⁹ sol⁹ est qui facit mundũ de imundo ꝯceptũ semine. vt patet in libro iob

¶ Ad tertiũ dicendũ q̃ licet nul⁹ possit dare qd̃ nõ habet. tm̃ aliq̃s p̃t facere ministeriuz rõe cui⁹ alter recipit qd̃ ñ habet ille q̃ facit ministeriũ. Posset em aliq̃s mihi portare lr̃am papẽ vl'imperatoris. rõne cui⁹ lr̃e magnũ recipere beneficiũ. licet illi⁹ lr̃e trãsportator bñficium hmõi nec haberet nec vnq̃z habitur⁹ essz Hic in ꝓposito ꝛc. ¶ Istis q̃ ꝯclusionibꝫ p suppositis merito dubitak vtz recipiens baptismũ a mistro quẽ scit esse malũ peccet mortaliter. ¶ Dic est distinguendũ. qz aut malicia talis mistri est tãta q̃ ipe est ab eccl'ia persniaz excõmunicatõis pcisus. aut nõ est ab eccl'ia pcisus. Si primo modo h̃ dupliciter. Qz vl'est articul⁹ necessitat̃. puta si baptizãdus est i mort̃ piculo. vl'nõ. Si p̃mo modo tũc vel p̃t habere aliũ mistr̃. vel nõ p̃t habere aliũ ministr̃. Si existẽs in hmõi piculo põt habere aliũ q̃ baptizet eũ. tũc videk si baptizatur voluntarie a pcisso q̃ mortal'r peccet. qz cõmunicare excõicato i actibꝫ sacr̃alibꝫ videk esse mortale peccatũ. nisi excusek aliq̃ legitima necessitate. q̃ tm̃ in ꝓposito non appet. ¶ Si aũt ipe baptizãd⁹ est i extrema necitate. z nõ p̃t hr̃e aliũ. tũc fm opinionẽ magr̃ cõmunẽ sine pcto baptizari p̃t a pcisso. Et ista ẽ intentõ beati augustini de baptismo ꝯ donatistas li. vi. Tali nãq̃z casu posito p̃t q̃s licite etiã a pagano baptizari. vt expsse habek d̃ ꝯse. dist. i. c. Roman⁹. ¶ Sz ꝯtra istud est q̃dã opinio q̃ ponit q̃ i nll'o casu p̃t aliq̃s baptismuz recipe ab eo q̃ pcisus est ab eccl'ia sine mortali pcto. ꝓpter pceptũ eccl'ie q̃ phibek cõmunio cũ excõmunicatis. z maxie in actibꝫ sacramẽtalibꝫ ¶ Et si dicit istis q̃ ille morereek sine baptismo. z p ꝯsequẽs decederet i piculo ꝓpetue dãnatõnis ¶ Rñdent q̃ hoc nõ est vez. Quia ille baptizand⁹ vl'est adult⁹: vel parvul⁹. Si est adult⁹. tũc saluabit baptismo flaminis. qz ipe est in tali casu in q̃ nõ p̃t habere baptismũ fluminis ꝓpter defectũ mistri. cũ nullũ possit habere sine mortali pcto. In tali em casu in q̃ nõ p̃t haberi minister tunc sufficit baptism⁹ flaminis ad salutẽ. Si ꝗo baptizãdus ẽ puul⁹ tũc ille q̃ offert eũ siue sit layc⁹ siue cleric⁹. siue vir siue mlier debet eũ poti⁹ psonaliter baptizare q̃z offerat eũ excõicato vt baptizek ab eo. ¶ 2 P. arguit p ist̃ sic. Quicũq̃z ẽ alicui causa mortal' pcti ille mortal'r peccat. sz recipiẽs baptismũ a pcisso ẽ sibi cã mortal' pcti. qz cũ ipse sit phibit⁹ a sacrorꝫ collatõe. q̃ sacrm ꝯferẽdo peccat mortal'r. ¶ Sed ꝯ istud dicũt docto res cõmunes q̃ pl⁹ ligat mãdatũ dei q̃z mãdatũ iudic̃ eccl'iastici. sz mãdatũ dei ẽ q̃ oẽs ba

Ad.3.

Inquisitõ prima.

Dpio contrana.

Instantia

Solutio. 1

2

Cõtra opinionem.

ptizentur baptismo flumis. ⁊ mãdatũ iudicis
ẽnõ cõicare excõicato. g ⁊c. Propt qd ait au
gustin⁹ sup io⁹. omel. v. Nõ exhorreat colũ
ba misteriũ malor. ¶ Ad rõez istor dicẽdũ.
q mior nõ ẽ ꝓa. illo em casu posito excõicatus
ñ peccaret homiez sine solẽnitate baptizãdo.
Hic em ñ peccaret si alicui cõicaret ipm liber
rãdo a morte ꝑuante vitã corpalẽ. sic nec hic
peccaret liberãdo hoiez a morte ꝑuante vitaz
eternalẽ. ¶ Si aũt hmõi mister ẽ mal⁹ mali
cia mortalis pcti. ita tñ q nõ est pcisus ab ec
clesia. tũc vl illud pctm ñ ẽ notoriũ. puta nõ
dũ induxit scãdalũ i ppl'o. tũc ñ debet vitari.
maxie si baptizand⁹ ẽ sbdit⁹ su⁹. qr ppt pctm
qd ñ ẽ notoriũ nõ debet aliqs i actib⁹ notorijs
vitare primũ. ⁊ p ꝯseqns ml'to min⁹ supiorẽ
seu platũ suũ. Si ẽo pctm ẽ notoriũ. adhuc
ñ peccat sbdit⁹ petẽdo p se ⁊ p puulo suo ba
ptismũ a tali ministro. ⁊ etiã recipiẽdo ab eo.
Qr null⁹ peccat i eo q debitũ petit ⁊ recipit ab
eo q tenet. Sz sacerdos prochialis vel vicẽ
ei⁹ gerẽs tenet sbdit⁹ suis mistrare ecclĩastica
sacra. g ⁊c. ¶ Forte dicet q autoritas ambro.
huic dicto videt repugre. Nã in li. de initian
dis rudib⁹. loqns d mal' mistris. ⁊ d his q ab
eis baptismũ recipiũt ait. Jpis q faciũt ⁊ qd⁹
faciũt nihil pdest. sz ad iudiciũ eis ẽ. ¶ P. si
iste sacerdos teneret baptizare pretentẽ. tũc ipe
essz pplex⁹. qr baptizãdo peccaret. eo q mani
fest⁹ pctor ñ possit sacra mistrare sine pcto de
nouo ꝯcto. nõ baptizãdo iterꝫ peccaret. qr nõ
faceret qd teneret facere. ¶ Ad pmũ dicẽdũ
q autoritas amb. nõ ẽ ad ppositu z. qr ipe ibi
loquit d heretic⁹ ⁊ d his q illa intentõe bapti
zant ab eis q heresiz eorꝫ tenere ⁊ defensare p
ponũt. ¶ Ad scõm dicẽdũ q tal' sacerdos ñ ẽ
pplex⁹. qr de mifeet oib⁹ inocãtib⁹ eũ i ꝓitate
⁊ iõ tal' sacerdos debet penitere d pctis suis. ⁊
tũc licite poterit baptizare. ¶ Si ãt baptizã
d⁹ petit ⁊ recipit baptismũ ab aliq notorio pec
catore q ñ habet iurisdictõez sup ipm sine ne
cessitat⁹ articl'o. ⁊ qñ pt hre meliorẽ. tũc mor
talit peccat. Sz si ẽ i articl'o necessitat⁹. ⁊ ñ pt
hre meliorẽ. tũc ñ peccat. vt ptz ex pcedentib⁹
¶ Insup pt dubitari circa istã materiã posi
to q diabol⁹ apperet alicui baptizãdo i specie
sacerdot⁹. ⁊ baptizaret eũ i aq. dicẽdo cõsuetã
formã ꝓbor. vtꝫ tal' ꝓe sit baptizat⁹. ¶ Rñ
deo q ñ essz baptizat⁹. qr qñ ꝯstat d certo q il
le q baptizat ñ habet intentõez rectã. nec intẽ
dit salutẽ baptizati. sz magis pditõez. tũc p eũ
baptizat⁹ iterꝫ ẽ baptizãd⁹. sz ex scripta sacra
d certo nob ꝯstat q dem ñ hz intentõez faci
endi ea q spectãt ad hoiis salutẽ. sz solũ ea que
faciũt ad hoiis perditionẽ.

Solutio ad rõnem.

Altera ps inq̃sitõis.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Inq̃sitõ secunda.

Articulus secund⁹

Quantũ ad secũdũ

articulũ dicẽdũ. q cũ baptism⁹ sit sacramẽtũ
maxie necessitatis. ideo istud sacrm ⁊ qztũ ad
materiã ⁊ qztuz ad minist⁹ ẽ oib⁹ alijs sacris
min⁹ limitatũ. Un ñ sicut i necessitat⁹ articulo
oiis aq est ꝓa materia baptismi. tñ nõ in gruẽ
te necessitate ad reuerentiã sacri hõ non debet
baptizari nisi i aq bñdicta seu p bñdictionez
sctificata. sic eodẽ mõ qztũ ad mist⁹ i necessi
tat⁹ articl'o q̃libet hõ pt baptizare. sz ñ iminen
te necitate. tunc ad honorẽ sacri sol⁹ sacerdos
dz baptizare. qr tm modo sacerdoti ꝯueit ba
ptizare ex officij autoritate. licz alijs ꝯueniat
ex pmissione iuris. ¶ Posito tñ casu q aliqs
baptizet i aq ñ bñdicta. ⁊ a mistro ñ sacerdo
te. cũ tñ ꝯgrue possz hre sacerdotẽ q eũ bapti
zaret i aq sctificata. ille qdẽ essz baptizat⁹. nec
essz rebaptizãd⁹. qzuis baptizãs guit peccarz
ac etiã baptizat⁹. si fuerit rõis capax. ⁊ noue
rit statutũ ecclie.

Articulus tercius. Nota.

Quantũ ad terciuz

articulũ ẽ adũtẽdũ q efficacia ipsi⁹ baptismi
ac ceteroꝫ sacroꝫ noue legis i hꝫ ꝯsistit. q medi
antib⁹ sacris nob ꝯferet gra. illud g ẽ cã effica
cie sacroꝫ qd ẽ cã gre. ¶ Hec ãt cã pt itelligi
dupl'r Uno mõ pncipal' ⁊ effectiua Alio mõ
meritoria ⁊ dispositiua. Prio mõ sola volun
tas diuia ẽ cã efficacie sacroꝫ. qr ab ipa pnci
palit effectiue dependet oẽ bonũ nrm. ¶ P. a q
sacra sũt istituta ab illo pncipal' dependet eo
rũ efficacia. sz a solo deo sacra noue legis sũt in
stituta. vt pbatũ ẽ supi⁹. g ⁊c. ¶ Sz secdo mõ
passio xpi ẽ cã hui⁹ efficacie. qr xps sua passio
ne merebat nob graz i pñti. ⁊ gliaz i futo. Et
istd patet p glosã ad Ro. v. vbi ait glosa. Ex
latere xpi dormiẽt⁹ i cruce fluxerũt sacra p q salu
nata ẽ ecclia. ¶ Ista etiã ẽ expssa intẽtio aug.
xv. de ci. dei. c. xvi. vbi ait. Postiũ in latere ar
che pfecto est vuln⁹ quo lat⁹ sacrificij vulne
ratũ est lancea. hꝫ quippe ingrediunt viuẽtes.
qr inde sacramẽta manarũt quib⁹ credentes
viuũt. ¶ De his etiã tetigi superi⁹ li. iij. dist.
xix. arti. i. ꝯclusione secũda. ¶ Sz ꝯtra istd
pt argui sic. Xps post mortẽ ñ erat causa meri
toria alicui⁹ gre. sz vuln⁹ i latere fuit sibi in
flictũ post mortẽ. vt patz Joh. xix. ¶ P. si sa
cramẽta noue legis habẽt efficaciã ex passione
xpi. aut hꝫ esset vt illa passio puisa erat. aut vt
executõni mandata. Nõ primo modo. quia
tũc pari ratõe sacramẽta veteris legis habu/

Instantia 1

2

ssent efficaciā ex xpi passione. cū ab eterno hu
iusmodi passio a deo fuerit puisa. ⁊ sequēs aūt
est falsuz. qz sacramēta legalia figurabāt grazz
sz nō habuerūt efficaciā dandi grazz. Si secū
do modo tūc baptismus ⁊ eucharistia nō ha
buissent efficaciā. cuz fuerint instituta añ xpi
3 passionē. ¶ P. nihil pt esse causa grē p modū
meriti. ergo passio xpi nō pt esse causa merito
ria efficacie sacramētoz. Cōsequētia patz. qz
efficacia sacramētoz cōsistit in collatōne grē.
Antecedēs patet p apl'm ad Ro. xi. vbi dicit
4 Si em ex meritz iā nō est gratia. ¶ P. effect⁹
in actu requirit causaz i actu. sed efficacia sa/
cramētoz est modo in actu. ⁊ passio xpi trāsi/
uit ⁊ nō est in actu. ergo ꝛc. Maior patet. q̄. phisicoz. Minor est de se nota. qz pteritū nō
est psens. ¶ Ad primū dicendū q̄ sacramen
ta dicunt fluxisse de illo vulnere nō ratōne in
cisionis facte in mortuo corpe xpi. sz ratione
passionis pcedentis. ex cui⁹ acerbitate ⁊ violē
tia sanguis ⁊ aqua congregabantur circa cor
dñi ihesu xpi. que postea effluxerūt apto late
re xpi vulnere supradicto. ¶ Ad secundū di
cendū q̄ sacramēta noue legis īmediate post/
q̄z a deo instituta erāt habuerūt efficaciā meri
torie ex passione xpi. put passio illa actu inte/
riori volūtatz christi exhibebat ⁊ offerebatur
deo patri pro nobis. Isto em actu christus a
primo instanti sue cōceptionis potest dici ali
quo modo habuisse merituz passionis sue. qz
sua sanctissima anima ab illo primo instanti
semp hoc obtulit deo patri qd volūtarie pati
vellet p humane nature liberatōe. ¶ Ad for
mam ergo argumēti dicendū q̄ passio xpi est
causa meritoria efficacie sacramentoz respe/
ctu gratie initiate que est gratia vie nō soluz
vt puisa. nec solū vt executōi mandata. sz vt
volūtarie exhibita ⁊ oblata. Mādata ꝯo ex
ecutōni est causa efficacie sacramentoz respe/
ctu gratie ⁊ summate q̄ est gratia patrie. Sic
em deus incōprehensibili sua disposuit sapiē
tia vt christ⁹ pri⁹ pateret q̄z ianua vite eterne
homini aperiret. ¶ Ad terciū dicendū q̄ licz
carens gratia nō possit mereri gratiā de cōdi/
gno. ⁊ ad hunc intellectū vadūt illa ꝯba apo/
stoli. tamē existēs in gratia potest mereri gra/
tiam nō habenti gratiā. Cū igit christ⁹ a pri/
mo īstāti sue ⁊ceptōnis fuerit plenissimus
gratia. ideo nō mirū si nobis nō habentibus
gratiā potuit mereri gratiā. ¶ Ad quartū di
cendū q̄ licet christ⁹ modo actu nō patiat. ta
mē sua passio est actualiter psens in accepta/
tione diuina. ratōne cui⁹ actualis gratitudis
qua illā passionē deus gratāter acceptat p no
bis. passio christi est etiā nunc actualiter me/
ritoria. ⁊ posset ī infinitū esse meritoria. si mū
dus duraret in infinitū. eo q̄ ineternuz deus
acceptaret hmōi passionē pro peccatis oīm
q̄ rite perciperēt sacramēta. ⁊ sic sacramēta ine
ternū haberēt efficaciā p christi passionē pro
peccatis nostris a deo semp actualit acceptā.

Ad.1.

Solutio.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Quātuz ad quartū

Articulus quartus. Nota.

articulū est aduertendū q̄ vt cōmuniter dici
tur triplex ē potestas dimittēdi peccata. s. au/
toritatis: excellētie: ⁊ ministerij. Potestas au
toritatis est qua aliquis sic agit q̄ nulli⁹ supe
riorīs innitit potestati. Potestas excellentie ē
qua aliquis sic potest q̄ quāuis innitat pote/
stati seu autoritati alicui⁹ superiorīs. tm̄ vsus
illi⁹ potestatis sibi cōuenit cū quadā prōgati
ua respectu ceterozū quib⁹ eadē potestas aliq̄
modo dicit ⁊uenire. Sz potestas ministerij
dicit ī ꝓposito talis potestas qua quis dispo/
nit ad effectū principalis agētis nō ex ꝓpro
suo merito. sed ex eo q̄ aliq̄d institutū a prin/
cipali facit. quo facto sequit effect⁹ ipsi⁹ prin
cipalis agētis. ¶ His pmissis pono tres cō/
clusiones. ¶ Prima est q̄ ptās autoritatz di
mittendi peccata nō pt ⁊uenire alicui creatu/
re. Quia ptās que est ꝓpria soli⁹ dei nō pt cō/
petere alicui creature. sz ptās autoritatz est p/
pria soli⁹ dei. ḡ ꝛc. Maior patz. ex b̄ em dicit
aliquid ꝓprū. qz solū illi ⁊uenit cui⁹ dicit p
prū. ⁊ sequit suā naturā. Minor etiā patet.
qz sol⁹ deus cū sit agens omino primū ex sua
natura habet q̄ in nulla sua actōe innitit vir
tuti cuiuscūq̄z alteri⁹. ecōtra ꝯo omia alia cū
sint secūdaria agētia innituntur virtuti diuine
tanq̄z virtuti pmi agētis. Sz habēs ptātem
autoritatz nō innitit alteri. vt dictū est ¶ Fo
rte dicet q̄ istud est ⁊tra glosaz. i. ad Thoz. i.
c. vbi dicit glosa. q̄ de⁹ potuit dare autoritatē
baptismi quib⁹ cōtulit ministerū. ¶ Respō
deo q̄ nō loquit ibi de autoritate prima ⁊ sim
pliciter. sz solū de sub autoritate. puta d̄ auto/
ritate delegata vel sb̄delegata. q̄ spectat ad au
toritatē excellentie. que cōmunicabilis est cre
ature. ¶ Secda ⁊clusio ē. q̄ ptās excellētie re
spectu sacroz ac etiā sacramētalū effectuū licz
cōicabilis fuerit mīstris ecclie. tm̄ nō est ipis
cōmunicata. qz qd̄ soli xpo est cōmunicatuz
fm q̄ homo. hoc alijs n̄ est cōicatū. licz ipis
sit cōicabile. sz hēre hmōi ptātez excellētie soli
xpo ē cōicatū fm q̄ est hō. ḡ ꝛc. Maior patz

Conclusio prima Ratio.

Instantia

Solutio

Cōclusio secunda.

qz solū idē est qd ñ cū altero. vt patz ī topicis
2mo physicoz. ergo illud qd soli xpo est cō-
municatū. ℍ nulli alteri est cōmunicatū. sz co
xpo q sibi est cōmunicatū fm q hō est. sequit
q ceteris homib sit cōmunicabile. alias nec
xpo posset cōpetere fm q hō est. Minor pba
tur. qz ptās excellētie idē est q ptās mīsterij
cū quadā excellētia. ¶ Hec aūt excellētia at-
tendit in q̄tuor. q d facto soli xpo credunt es
se cōmunicata. Primū est q merito alicuius
hois sacramēta habēt efficaciā. Secōm q sti
ne sacramēto ad simplex verbū suū de alicui
2ferat effectū sacri. Tertiū est q sibi liceat in-
stituere baptismū 7 cetera sacra. Et q̄rtum q
sui nois invocatōe aliqs ve baptizet. Et hec
omia cōpetebāt xpo. ¶ Et licet hmōi ptātez
de alīs hoib posset cōmunicare. ℍ tm nō fe-
cit. 7 ℍ ppter duo. Primo ne ceteri hoies in
aliq puro hoie ponerēt spem sue salutis. Se-
cundo qz decuit vt sol ille hō q a verbo diui-
no ī vnitatē suppositi est assum pt hāc habe-
ret prōgatiuā p ceteris hoib. ¶ Forte dicet
si xpo fm q est hō 2uenit pdicta excellentia.
tūc 2uenit omī homini. qz coipo q isocheles
habet tres angulos equales duob rectis in-
quantū est triangul seu fm q est triangulus.
ideo sequit q ois triangul habeat tres angu-
los 7c. Sic in pposito 7c. ¶ Respōdeo q li
fm h in pposito nō est nota reduplicatōnis.
sz solū est insinuatio q cōmunicatō illi excel
lentie nō excedit capacitatē humanā. nec tra
hit hoiez cui cōmunicat extra limites huma
ne speciei. Sz cū dicit isocheles in q̄tū trian-
gul habet tres angulos. ibi in q̄tū est nota re
duplicatōis. ideo nō est sile. ¶ Et dato q in
pposito li fm accipiat reduplicatiue. tunc nō
pl posset 2cludi. nisi q a deo omī homini posset
pdicta excellētia cōmunicari. sicut de facto
xpo est cōmunicata. Qd etiā 2cessuz est in p-
cedentib. ¶ Tercia 2clusio est q ptās mini
sterij est 2cessa ministris ecclie. Quia ipi āmi
nistrādo sacramēta. talia opant circa hoies q
ex diuina institutōe sufficiēter disponunt ho
mines p remissione culpe 7 receptōne gratie.
¶ Ex his ergo omib corelarie possuz infer
re q̄tū ad quartū istī q̄stionis articulū. q nul
li creature absolute 7 simpliciter pōt cōpetere
ptās dimittēdi peccata. Quia ad ℍ solū se ex-
tendit potestas autoritatis. que vt exp dictis
patuit soli deo pt 2uenire. ¶ P. potētia creati
di ñ potest cōmunicari creature. ergo nec po-
tentia dimittendi peccata. Antecedēs pbatū
est superi dist. i. q. i. Cōsequentia patet. Pri
mo qz nō minoris potētie est recreare q̄z crea-
re. sed ex dimissiōe peccati recreat anima. Se
cundo qz nō dimittit peccatū nisi dē gra que
est peccatoz formaliter expulsiua. sed sol cre
ato: simpliciter potest dare gratiā 7 nulla cre
atura. ¶ Forte dicet q istud corelariū sit cō-
tra augustinū qui sup illa d Johā. i. hic est q̄
baptizat air. Johānes dicitur q ptātem mū-
dandi a peccatis xps dare potuit. sz ñ tedit.
¶ P. dyonisi de ecclīastica hierarchia. c. vi.
air. q ad ministros ecclie pertinet illuminare
purgare 7 pficere. hoc autē vt videt ñ possent
nisi ad eos etiā pertineret a peccatis mūdare
¶ P. actio cui principiū est aliq forma sim
pliciter debz attribui habēti talē formā. sz gra
tia est principiū istī actōnis que est expulsio
peccati. ergo homo habens gratiā p se expel-
lit peccatū. 7 per 2sequens habet potestatē di
mittendi peccata. Habēs em̄ formā q est pn
cipium alicui. habet potestatē respectu eius
nā ipa forma est ipa potestas. ¶ Pcui datur
potestas expellendi maius. eidez potest dari
potestas expellendi minus. sed homib puta
apostolis data fuit potestas expellēdi dēmo-
nem. qui magis videt posse resistere q̄z ei se
minariū qd est ipz peccatū. ergo 7c. ¶ Et cō
firmat. quia cuicūqz datur potestas sup ali-
quā causam. eidē videtur esse data vel saltez
potest dari potestas super effectū illi cause.
sed dēmon est causa peccati. 7 plurib homi-
nib data est potestas super dēmonē. ergo 7c.
¶ P. saluator dixit discipulis. Accipite spi-
ritū sanctū: quoz remiseritis peccata remittū
tur eis. ergo dedit eis potestatem dimittendi
peccata. ¶ P. christus fm q homo fuit ha-
buit potestatē dimittendi peccata. ergo talis
potestas fuit alīs hominib cōmunicabilis.
Consequētia tenet ex dictis in secūda 2clusio
ne istī articuli. Antecedēs prob quadrupli
citer. ¶ Primo sic. Qz de xpo scribit Matt.
ix. Ut autē sciatis quia filī homīs habet po
testatē dimittēdi peccata dixit paralitico. sur
ge 7 ambula. ¶ Secūdo qz ad invocatōem
nominis xpi in primitiua ecclesia dabat ver
baptismī. 7 per cōsequēs remissio peccatorū.
ergo christī habuit potestatē dimittendi pec
cata. ¶ Tercio quia iohā. i. dixit iohannes
baptista de christo. Ecce agnus dei. ecce qui
tollit peccata mūdi. ¶ Quarto qz nō minus
est esse deū. q̄z habere potestatē dimittēdi pec
cata. sz p̄mū cōicatū est xpo homī g 7 secūdū
¶ Sz ista ñ 2cludūt. Qz aug. lxxxiij. q. air.
Quedā de p creaturā facit. quedaz vero sibi

Instantia

Solutio.

Tercia cō-
clusio.

Corelari-
um.

1
2

Instantia
1

2

3

4

5

6

Contra.
1

retinuit vt illuminare animas. sz eiusdem est
animas illuminare ⁊ tenebras peccatorꝫ expel/
2 lere. ¶ P. illud qd nō potest illabi anime. nō
potest sua actōe ĩmediate peccata dimittere.
qz illud qd peccata sua ptāte diluit. hoc optz
q̃ sua actione ꝑtingat interioza anime. Naz
sicut illa que corpaliter nō tangūt etiā corpa
liter nō agūt. vt patet in libro de generatōe. sic
illa que spūaliter nō tangūt spūaliter ñ agūt.
Agens em ⁊ patiēs oportet q̃ sint simul. Sz
vt patet ex dictis sanctorꝫ nulla creatura sed
Solutio. solus deꝰ illabit anime ratōnali. ergo ⁊c. Ad
Ad.1. primū dicendū q̃ illud intelligendū est de po
testate excellentis ministerij. ⁊ nō de ptāte di/
Ad.2. mittēdi peccata absolute ⁊ simpliciter. ¶ Ad
secundū dicēdū q̃ licet ministri ecclie possint
dispositiue illuminare ⁊ purgare puta docen
do. sacramēta ministrādo. ⁊ ad penitentiā ho
mines ꝓuocando. sicut intēdit dicere dyoni/
siꝰ. tamē nō possunt ꝓpter hoc peccata dimit
tere. ⁊ gratiā illuminantē dare directe talia ef
Ad.3. ficiendo. ¶ Ad terciū dicendū q̃ duplex est
actus forme. s. primꝰ ⁊ secundꝰ. vt patet. ij. de
aia. Modo licet maior sit vera loquendo de
actōe sumpta ꝑ actu secūdo. qui est vsus for
me seu agere mediāte forma quo modo acci/
pit actio forme ꝓprie. tamē nō est vera large
accipiēdo actionē forme ꝑ ipō actu primo q̃
est informare vel dare esse. Licet em habēs al
bedinē disgreget. tñ habēs albedinē nō dat es
se albū. ipm em recipit esse albū. Sz grā non
expellit peccatū actu scdo. sz tantūmodo actu
primo. i. dando esse gratū. qd habet formalez
repugnantiā ad mortale peccatū. Et ideo ta/
lis actꝰ nō ꝑuenit effectiue habēti vel recipiē
ti gratiā. sz soli deo qui dat gratiā. Sicut em
dans albedinē est causa effectiua expulsionis
ipsiꝰ nigredinis. qz dando albedinē effectiue
dat esse in cōpossibile cū nigredine. sic in ꝓpo/
Ad.4. sito ⁊c. ¶ Ad quartū dicēdū q̃ aplis erat col
lata potestas expellendi demonē a corpibo ne
lederet hoies vexatōne corpali. ⁊ hoc nō fuit
maius: ĩmo multo minꝰ q̃z expellere peccatū.
qd expelli non potest nisi ꝑ collationē gratie.
Ad confir ¶ Ad ꝓfirmationē dicēdū q̃ nō solꝰ demon
mationē. est causa pēti. qz ꝑncipalis causa peccati ē ipa
volūtas. Peccatū em tantū est peccatū q̃ztuz
volūtariū. sicut dicit beatꝰ augustinꝰ in libro
enchiri. Et ideo ille habet potestatē sup causā
peccati. qui habet potestatē sup liberā volūta/
tē. ⁊ h̄ est solꝰ deꝰ. Ipe em est cui omne cor patz
ꝛois volūtas loquit. vt ait aplis ad Hebre.
Ad.5. ¶ Ad quintū dicendū q̃ saluator dicēdo il/
la verba. dedit discipulis ptātez misterialē. de q̃
dictū est supra. ¶ Ad lextū negandū est an/ Ad.6.
tecedēs. nisi ꝑ quāto accipit ptās ministerij
cū excellētia iupradicta. ¶ Ad primā ꝓbati/
onē dicendū q̃ nō loquit ibi xps de ptāte q̃m
habuit inq̃ztū hō. sz de ptāte autoritatis quā
habuit inq̃ztū erat verꝰ deꝰ. qz ꝑ illa verba vo
lebat ostēdere q̃ nō erat tantūmodo hō sz q̃
erat ⁊ deꝰ. ¶ Ad secundā dicendū q̃ ꝑ hoc nō
arguit nisi q̃ habuit ptātem excellētis miste/
rij. ⁊ h̄ potuit etiā deꝰ ꝓferre mistris ecclesie. si
cut expsse habet in glosa. i. ad Chor. i. vbi di
citur. q̃ potuit deꝰ petro vel paulo dare vt ad
inuocationē nominis eiꝰ baptisma ꝓsecrarēt.
¶ Ad terciā dicendū q̃ iohānes ꝑ illa verba
volebat deitatē domini ihesu dēclarare. ⁊ ideo
loquebat ibi d ptāte autoritatis q̃ ꝑueniebat
ei nō vt homo erat. sed vt verꝰ deꝰ erat. Pro/
pter qd augustinꝰ sup iohānē ait. Christus
fm q̃ est filiꝰ dei est vita viuificās aias. ¶ Ad
quartā dicendū q̃ quāuis esse deū ꝑ naturaz
non sit minꝰ q̃z habere potestatē absolutā seu
ptātem autoritatis dimittēdi peccata. tñ esse
deū ꝑ gratiā vnionis ⁊ dici deꝰ ꝑ cōmunicati
onē idiomatū. est minꝰ q̃z habere ꝑdictā pote
statē. q̃ licet xps vt erat filiꝰ dei haberet hmōi
ptātez. qz vt sic erat deꝰ ꝑ naturā. tñ nō habu
it eā vt hō erat. ¶ Ad argumentū principale Ad princ
dicēdū dato q̃ ille q̃ maculatꝰ est nō possit ali pale argu.
um mūdare ꝗ tute ꝓpria. ꝑt tñ facere tale mi
misterīū ad cuiꝰ executōez virtꝰ diuina ĩmun
dū emūdabit. Sicut em medicꝰ infirmꝰ qñ
q̃z administrat aliq̃ homini infirmo. ad q̃ rū
ãministratōez ꝗtꝰ nature sanat illū homiez.
medico tñ manēte infirmo. sic ĩ ꝓposito ⁊c.

¶ Distinctio sexta.

Hinc quibus

licet. Postq̃z mgr determiauit
d baptismo fm se ac etiā compa
tiue. h̄ ꝓsequit d baptismi ꝓgruo vsu seu fre/
quētatōe. Et diuidit ĩ duas ptes. Qz primo
tāgit q̃dā ipedimēta accidētia circa ea q̃ sunt
de baptismi necēitate. Secdo tāgit q̃dā existē/
tia de baptismi solēnitate. ibi. Et gnoscēdū est
etiā. Prima ĩ tres. Qz ꝑmo tangit aliq̃ impe
dimēta ꝑtingētia ex ꝑte baptizātis. Secūdo
ex parte baptizati. Tercio ex ꝑte modi bapti
zandi. Secūda ibi. Illud etiā ignorādū nō
est. Tercia ibi. Queri etiā solet. Pria ĩ duas
Quia ꝑmo ꝑmittit quedā q̃ sunt de baptismi

honestate. Secūdo tangit qd dā dubiū euenens ex baptizātis p̄uitate. ibi. De illis etiā qui ab hereticis. Et hec in duas. Quia p̄mo mgr ex dictis sanctor ostēdit q baptizat⁹ ab heretico seruata tamē forma quā tenet ecclia nō est rebaptizand⁹. Secūdo recitat opinionem ꝓtrariā quā tenuit sanct⁹ Cypria⁹ ⁊ respondet ad eā. ibi. Sūt tamē nonnulli doctorum. ¶ Tūc sequit illa ps. Illud etiā ignorandū nō est Ubi primo mgr ostēdit q puer nō baptizat existens in vtero materno. dato etiā q mater baptizet. Secūdo inducit quādam obiectionē ⁊ respōdet ad eā. ibi. Si vero opponit. ¶ Tunc sequit illa pars. Queri etiā solet. Et diuidit in tres partes. Primo em ostēdit magister qd faciendū sit cū forma verbor aliqualiter corrumpit. Secūdo cum baptizator alicui⁹ hois p̄nit⁹ ignorat. Tercio cū aliquis in nomine trinitatis iocose ⁊ sine intentōe baptizat. Secūda ibi. Preterea sciendū est. Tercia ibi. Solet etiā q̄r. ¶ Sequit illa pars. Agnoscendū est etiā. Et diuiditur in tres ptes. Quia primo ostēdit de baptismi solēnitate esse tēporis determinationē. Secūdo fidei pfessionē. Et tercio cathecizationē ⁊ exorcizationē. Secūda ibi. Porro cū cti. Tercia ibi. Illa autē interrogatio. ¶ Nota q cathecizatio idē est qd instructio. Et dicit a cathesis grece qd est doctrina latine. Et inde cathecumin⁹ dicit ille qui de articulis fidei instruit priusq̄ baptizet. Exorcizatio idem est qd adiuratio. Et dicit ab exorcismus grece qd est increpatio vel adiuratio latine. Et inde dicit exorcista ille qui facit adiuratōnes sup demones ad hoc vt ab homīs vexatōne desistant. ¶ Hec est sentēcia illi⁹ sexte distinctōnis in generali. circa quā quero hāc q̄stionē in speciali.

Vtrum baptizata muliere prēgnāte puer existēs in vtero recipiat characterem. ¶ Et videt q sic. Quia toto signato quelibet pars vt habet ordinē ad totū videt esse signata. Sed puer existēs in vtero est pars matris. ⁊ mater etiaz baptizata tota charactere signat. ergo et puer signabit. Maior patet. quia totū non est aliud q̄z omēs sue partes. Minorē fide tenem⁹. ¶ Cōtra. nullus recipit characterē nisi vere baptizet. sz puer in vtero manēs nō potest baptizari. vt probat magister in littera. ergo ꝛc. ¶ Hic quatuor sunt videnda. ¶ Primo em videndum est de charactere qd sit in se entitatiue. ¶ Secundo in quo sit subiectiue. Tercio a quo sit effectiue. ¶ Et q̄rto de questio p̄ncipali.

Quantū ad primū

Articulus primus.

primo videndū est de charactere an sit. ¶ Secūdo qd sit. ¶ Et tercio ppter qd sit. ¶ Quo ad primū dico q charact̄ est quēda indelebilis entitas quā hō ꝓsequit quādo suscipit sacramentū ecclie qd nō licet iterare. sicut est sacramentū baptismi. ꝓfirmatōis. ⁊ ordinis.

Inquisitō prima.

1 Quia si talia sacramēta q̄ nō licet iterare non derelinq̄rēt aliquē effectū indelebilē in suscipiente hmōi sacramēta. tūc p taliū sacramētor suscepto ez nō maneret ppetua distinctio ciuſ q̄ suscepit talia sacramēta ab his qui hmōi sacramēta nunq̄z susceperūt. Cōsequētia patet. Sz ꝓseqūs est incōueniēs. vt infra patebit.

2 ¶ Pois vere baptizat⁹ ꝓsequit aliquē realē effectū ex baptismi rēceptōe. sz recipiēs baptismū cū ppōsito peccādi mortaliter vere baptizat. vt patuit supe⁹ dist. iij. arti. iij. ⁊ nullū ꝓsequit effectū pter characterē. ergo ꝛc. Maior patet. q̄z si nullū realē effectū ꝓsequit. tunc nō vere baptizat⁹ esset. nec posset ꝓsequi salutem nisi rebaptizaret cessante illo malo ppōsito in q̄ erat cuz primo baptizabat. Minor similiter patet. q̄z ppter illud mortale ppositū nec recipit gratiā. nec charitatē. nec aliq̄m aliā gratuitā virtutē. ¶ Sed cōtra istud est quēdā opinio ātiqua que ponit q charact̄ nō dicat aliquā entitatē realez. Quia omia q̄ saluanda sunt circa sacramēta eque bene saluari possunt sine charactere sicut cuz eo. ergo character nō est ponend⁹. Cōsequentia patz q̄z frustra fit p plura qd eque bene vel fieri vl saluari potest p paucioza. vt patet. 1. phisico. Antecedēs pbat. q̄z isti qui ponūt characterem. p tāto vident eū ponere. vt deo ꝓformemur. ꝓpo ꝓfiguremur. fidelib̄ assimilemur. ab infidelib̄ distinguamur ⁊ sepemur. ad vsuz virtuosorū actuū deputemur. ⁊ vt mediante charactere ad receptionē gratie disponamur ⁊ pparemur. Sed ad omia precedentia pter vltimū sufficūt fides gra ⁊ charitas q̄ de⁹ nobis infundit cū suscipim⁹ sacra. Nec etiā vltimū est necessariū. q̄z dispositio vel requirit p pter indispositōez sbiecti. vl ppter impotētiam agētis. sz ppter neutz istor ponēd⁹ ē character. q̄z aia est sūme disposita ad gratiaz ex se. ⁊ in deo qui efficit gratiā nulla est impotentia. ¶ P. omne donum dei supernaturale aut est gratis datum. aut gratū faciens. Sz character nō est donū supnaturale gratis datū.

Opio contraria.

1

2

qꝛ talia dona numerat apl'ꝰ.i.ad Choꝝ.xij.
ꝛ inter ea nō cōnumerat characterē. Nec gra
tū faciens. quia etiā ponētes characterē dicūt
ꝙ character potest stare cū mortali peccato.
3 ¶ P. si character esset aliquid reale. vel cōue
niret homini naturaliter. vel esset supnatura
le donū dei. Nō potest dari primū. vt etiā il/
li ꝯcedunt qui ponūt characterē esse aliquid
reale. Nec secundū. qꝛ nullꝰ recipit supnatu/
rale donū dei per illud quo mortaliter peccat.
Sed accedēs ad baptismū cū intentōe mor/
taliter peccandi. ille mortaliter peccat ratōne
irreuerētie quā exhibet sacramento. ꝛ ipe reci/
pit characterē. vt illi dicūt qui ponūt chara/
cterē esse aliquid reale. ergo character nō po/
4 test esse supnaturale donū dei. ¶ P. illud qđ
nō inuenit expssum in sacra scriptura. nec i ar
ticulis fidei. nec in dictis sanctoꝝ. hoc nō est
necesse ponere. sed character est hmōi. quia i
scriptura sacra nō inuenit de charactere sacra
mentali. sed de charactere bestie solū vt patet
Apocal'.xiij. qui quidē character bestie sonat
in viciū ꝛ peccatū. Nec in articulis fidei. vt
de se patet. Nec i dictis sanctoꝝ. qꝛ etiā augu/
stinꝰ qui plus ceteris laborauit circa declarati
onem sacramentoꝝ videt magis negare cha/
racterē qꝫ ponere. cū ipe dicat fictos recipe sa/
cramentū ꝛ nō rem sacramēti. qđ nō essꝫ veꝝ
Cōtra opi nionem. si cū sacramēto reciperēt characterē. ¶ Ista
opinio a nullo catholico videt esse tenenda.
Quia sicut dicit extra de hereticis. abolēda. de
sacramētis eccl'ie sentiendū est sicut sentit ro/
mana ecclesia. sꝫ romana ecclesia expsse ponit
characterē imprimi ipis baptizatis. ¶ Un/
de innocētius terciꝰ extra de baptismo ꝛ eius
effectu. maiores. sic ait. Qui ficte accedit ad
baptismū. characterē suscipit xpianitatis im
pressum. Et subdit ibidē. Tūc characterē sa
cramentalis imprimit opatio. cū obicē volun
tatis cōtrarie nō inuenit obsistentē. ¶ Ex q̄
patet ꝙ predicta opinio expsse videt esse ꝯtra
determinationē ecclesie. ꝛ per cōsequens nul/
Solutio. latenus tenēda. ¶ Ad primū dicendū ꝙ mi
Ad.1. nor nō est vera. quia mlti baptizati sunt qui
a nō baptizatis distinguunt. qui tamen nec
habent fidē nec gratiā nec characterē. sicut pa
tet de his qui post baptismū labunt in here/
sim. quorū distinctionē a n̄ baptizatis salua
re nō possemus si characterē nō poneremus.
¶ Etiā falsum assumūt cū dicunt ꝙ anima
rationalis sit summe disposita ex se ad rece/
ptionem gratie. quia omis illa forma natura
liter inducit in subiectū ad quā subiectū ex se
est summe dispositū. ꝛ sic gratia esset forma
naturalis humane anime. qđ est incōueniēs
¶ P. anima infecta originali peccato nō so/
lum nō est disposita ad gratiā. sed est disposi
ta ad oppositū gratie ꝛ est in opposita dispo/
sitōne respectu gratie. sed ante baptismi perce
ptionē anima est infecta peccato originali. ḡ
ꝛc. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ character ē do Ad.2.
nū gratis datū. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ mlꝰ/
ta alia sunt dona gratis data. puta sine meri/
tis p̄cedentibꝫ data. p̄ter illa que apostolꝰ ibi
enumerat. ¶ Ad terciū dicendū ꝙ character Ad.3.
est supnaturale donū dei. Ad ꝓbationē dicē
dum ꝙ si minor acciperet debite sub maiori
tūc esset falsa. Ista em̄ esset minor. aliq̄s reci/
pit characterē ꝑ illud quo mortaliter peccat.
Peccatū em̄ nō est alicui ratio recipiēdi cha
racterē. si em̄ reciper baptismū sine fictōne ꝛ si
ne peccato nihil minꝰ reciperet characterem.
¶ Forte dicet ꝙ isti doctores nō accipiūt h Instantia
ꝑ causaliter. sꝫ solū coexistēter. puta vt sit sen
sus. ꝙ deus nulli dat donū supnaturale ꝓ il/
la mēsura duratōis ꝓ qua mortaliter peccat.
¶ Si sic glosat. tūc maior illiꝰ ꝓbatōnis nō Solutio.
est vera. qꝛ sicut patet Numeri.xxij. deꝰ dedit
donū ꝓphetie ipi balaam ꝓ illa duratōe tpis
quādo mortaliter peccauit. puta quādo mo/
tus auaricia iuit ad regē balach vt maledice
ret filijs israel. Multi etiā ꝓphete baal pro/
phetauerūt ꝛ tamē mortaliter peccauerūt. vt
patet.iij.ꝛ.iiij. Regū. ¶ Ad quartū dicendū Ad.4.
ꝙ maior est insufficiēs. qꝛ licet aliq̄d nō inue
niat expsse in sacra scriptura. vel in articulis
fidei. vel in dictis sanctoꝝ. si tamē est ꝑ eccle/
siā romanā determinatū. tūc nulli licet tenere
oppositū. Multa em̄ sunt ab eccl'ia determi/
nata q̄ alias nō inueniunt expssa. a quibꝫ dis
sentire nō carerꝫ errore. Propter qđ ait augu
stinꝰ in libro de moribꝫ manicheoꝝ. Euāge/
lio nō crederē nisi ab eccl'ia esset approbatū.
¶ Etiā falsū assumūt. qꝛ sancti sepiꝰ faciunt
mentionē de charactere. Qꝛ beatꝰ augꝰ. expsse
ponit characterē i lib. đ baptismo ꝑuuloꝝ di
cens. Character dn̄icꝰ cū ouis errās ad xpia
nā vnitatē rediēs ab errore liberat agnoscit n̄
imꝓbat. Et eodē lib. ait augꝰ. characterē mlꝰ
ti lupi imprimūt q̄ vident esse oues. verūtn̄ ad
ouile dn̄i n̄ ꝑtinere moꝝ suoꝝ fructibꝫ agno/
scunt. ¶ Itē mgr̄ sniaꝝ i ista p̄senti dist.c.i.
ex dictꝫ augu. acceptꝫ de libro ꝯ maximinū cō
cludit sic dicēs. Ex his apte colligit. ꝙ q̄ etiā
ab hereticis baptizati sunt ꝟuato charactere
xpi rebaptizandi nō sunt. ¶ Ad dictū augu.

qd̄ isti ꝑ se adducūt dicendū est ꝙ augustin⁹ p rē sacri intelligit gratiā dei ⁊ remissionē pec/ catoꝝ. q̄ nō recipit fict⁹ nisi cessante fictione. qua cessante imediate est p ipm characterem quē in baptismo recepit sufficiētei dispositus ad p̄dictoꝝ receptōeꝝ. ¶ Quo ad secūdā in q̄ sitionē isti⁹ p̄mi articuli p̄mo pono ꝛclusionē quā intēdo tenere ¶ Scō̄o plures opiniōes oppositas illi ꝛclusioni adducā cū suis moti uis ⁊ ipis rn̄deo. ¶ Cōclusio est hec ꝙ cha/ racter p se dicit rē absolutā reducibilē ad pri/ mas duas species qualitatis ¶ Hec ꝛclusio virtualiter cōprehēdit tres ꝛclusiōes ¶ Pri ma est ꝙ character dicit entitatē absolutam. Et hāc ꝑbo sic. Illud qd̄ imediate terminat actionē realē de necessitate est ens absolutū. sz character imediate terminat actionē realem. Maior patet. v. et. vij. phisi. Minorē ꝑbo. qz virt⁹ diuina agit actōne reali in aāz cuius libet hois qui vere baptizat. sz in eo q̄ ficte ac cedit talis actō nullū habet terminū nisi cha racterē. vt patet ex p̄dictis. ḡ ⁊c. ¶ Sz cōtra istudj sunt multi q̄ ponūt ꝙ character forma liter sit q̄dā respect⁹. Quia illud qd̄ est essenti aliter signū h̄ formaliter est respect⁹. sz chara/ cter est essentialiter signū. qz signū ponit p ge nere i sua diffinitōe. Maior patet. qz signuz relatiue dicit ad signatuz. Minor etiā patet p dyonisiuz in de ecclesiastica hierachia. vbi ex ꝓbis ei⁹ trahit ista diffinitō. Character est si gnū sanctū cōmunionis fidei ⁊ sacre ordina/ tionis traditū a hierarchia accēdenti. ¶ P. omē accidēs absolutū est delibile a sbiecto. sz character nō est delibilis Maior patet. qz ac cidēs est qd̄ adest ⁊ abest p̄ter sbiecti corrupti onē. Minor etiā est nota p̄m omēs q̄ loquūt de characterē. ¶ P. illud qd̄ est signū distin/ ctiuū ⁊ ꝛfigurātiuū h̄ formaliter dicit respe/ ctū. sz character est hmōi. qz character bapti/ zat⁹ ꝛfigurat ⁊ assimilat baptizato. ⁊ distin/ guit a nō baptizato. ¶ Ite isti doctores. iu/ xta alia sua principia respōderent ad rationē factā p ꝛclusione negādo maiorē. qz vt ipi di cunt respect⁹ extrinsec⁹ adueniens pt esse ime diat⁹ termin⁹ mot⁹ ⁊ actōis. qz vbi dicit for/ maliter respectū ex corpe circūscribente de reli/ ctū in corpe circūscripto. ⁊ tamē est imediat⁹ termin⁹ mot⁹ localis. Sz character est respe ctus extrinsec⁹ adueniēs. qz nō sequit naturā fundamēti sui. sed inducit seu inn ascit ex acti one dei. ergo ⁊c. ¶ Sz ista opinio nō videt esse vera. vt patebit in seqnti ꝛclusione. Ergo ad primū dicendū ꝙ character p̄t dupliciter ꝛsiderari. Uno modo q̄ztū ad illud qd̄ nōie characteris importat quidditatiue. puta qd̄ est de suo primario intellectu. Alio modo cō/ notatiue. puta q̄ztū ad illud qd̄ est d̄ suo coni tellectu. Primo mō character dicit rē absoluta. Secūdo modo dicit nō solū vnū respectū sz plures respect⁹. puta respectū signi: qz signi ficat gratiā. respectū ꝛfigurationi in q̄ztū ꝛfigu rat baptizatū baptizato. ⁊ respectū distinctiū in quantū distinguit baptizatū a nō bapti zato. ꝛfirmatū a nō ꝛfirmato. ⁊ ordinatuz a nō ordinato ¶ Ad formā igit argumēti dicē dum ꝙ minorē falsa. qz character nō est essen tialiter signū sz solū ꝛnotanter. Ad ꝑbationē dicēdū est ꝙ signū nō est genus characteris. Est em̄ illa diffinitio data p additamēta. sicē sep⁹ solēt dari diffinitōes accidētū. Un̄ li si/ gnū ꝑprie nō est gen⁹ characteꝛs. q̄ztuis possit dici gen⁹ illi⁹ relatōis quā fundat ipe chara/ cter. ¶ Forte dicet si character isto modo di/ cit absolutū ⁊ respectū. tūc videt esse ens p ac/ cidens. qz illud qd̄ dicit res diuersoꝝ p̄dica/ mentoꝝ. h̄ est ens p accidēs. vt patet. iij. me/ thaphi. ¶ Rn̄deo ꝙ character nō dicit ꝑpe loquēdo absolutū ⁊ respectū. sz dicit absolu/ tum sub respectu. ita ꝙ nō dicit hoc ⁊ hoc. sed dicit hoc sub hoc. Sicut em̄ scientia dicit ve ram rē absolutā. ⁊ tamē ita ꝛcernit respectum ad scibile. ꝙ nec potest esse nec cōcipi sine illo respectu. ⁊ nihilomin⁹ nō est ens per accidēs. quia nō dicit absolutū ⁊ respectū formaliter ⁊ quidditatiue. sed poti⁹ dicit absolutū sub re/ spectu ipm inseparabiliter ꝛnotando ⁊ ꝛcernen do. sic in ꝓposito ⁊c. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ maior nō est vera loquēdo de natura rei. qz multa sunt accidētia q̄ naturaliter nunq̄z delē tur de suis subiectis. Si aūt loqueris de potē tia dei. tūc plane ꝛcedo ꝙ character est delibi/ lis. qz deus posset omnē characterē delere quā do sibi placeret. De ista tamē indelibilitate in fra magis patebit. ¶ Est etiā ista ratio ꝛtra faciētes eā. Quia dato ꝙ character esset respe/ ctus. tamē ꝑpter h̄ nō esset min⁹ delibilis. q̄z si esset ens absolutū. cū respectiua entia nō sint magis permanētia q̄z absoluta. ¶ Ad terciū patet. qz illos respect⁹ fundat ipe character. et nō dicit eos principaliter ⁊ formaliter sz solū ꝛnotanter. Sicut em̄ per albedinē aliquis est similis albo ⁊ dissimilis nigro. ⁊ tamē ꝑpter h̄ ipa albedo nō est formaliter ipa similitudo. sic p characterē baptizat⁹ assimilat seu ꝛfigurat baptizato. ⁊ dissimilat ñ baptizato. tm̄ ꝑpt h̄ character nō est ipa relatio seu respect⁹. sed est

Inq̄sitō se cunda.

Cōclusio prima.

Ratio.

Opio anti q ⁊ scot⁹ tenet eā.

1

2

3

4

Solutio Ad. 1.

Instantia

Solutio.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4. ſpm fundamentū hmōi reſpect⁹. ¶ Ad quartū dicendū cū dicūt q reſpect⁹ extrinſec⁹ adueniens ꝛc. iſta ꝑt negari. Ad ꝓbationē dicēdū q vbi nō dicit mere reſpectū. ſicut nec alia ſex principia. Nullū em̄ ꝑdicamentū dicit mere reſpectū niſi ſolū ꝑdicamentū relationis. Tria em̄ ſunt ꝑdicamēta dicēta entitatē abſolutā ſcilicet ſubſtātia. q̄ntitas. ꝛ q̄litas. vnū dicēs reſpectū. ſ. ad aliq̄d. ſeu relatio. cetera vero ſex ꝑdicamenta dicūt abſolutū ſub reſpectu. hoc eſt abſolutū cū ꝛnotatōe reſpect⁹. a qua ꝛnotatione etiā ꝑ intellectū nequaq̄ poſſunt abſolui. In ceteris etiā ꝑdicamētis abſolutē puta ſubſtātia q̄ntitate qualitate ſepe inueniunt hmōi ꝛnotatōes. licet hmōi ꝛnotatio nō ſequat totū ꝑdicamentū ſeu vniuerſalē rationē ipius ꝑdicamenti. ſicut in iſtis ſex videmus.

Cōcluſio ſecunda. ¶ Cōcluſio ſecūda eſt q character dicit entitatē abſolutā ꝛ ꝑdicamēto qualitatis. Qz ꝑ prīū fundamentū ſilitudinis eſt ꝛ ꝑdicamēto qualitatis. ſz entitas characteris vere ꝛ ꝑ prie fundat ſimilitudinē. Maior patet in ꝑdicamētis. vbi dicit. q ꝓprīū eſt qualitat⁹ ſm eā ſimile vel diſſimile dici. Et. v. methaphi. dicit. q vnū qualitate ē ſimilitudo. Minor etiā patet. qz ꝑ characterē baptizat⁹ aſſimilat baptizato. ¶ Forte dicet ꝛtra iſtud ſic. Omne exiſtēs in aliquo genere oportet q ſit ī aliqua ſpecie illi⁹ generis. ſz character vt aliq̄ ꝓbant in nulla ſpecie qualitatis eſt. ḡ ꝛc. Maior nota eſt. Probat minor. Nō em̄ ꝑt eſſe in ꝓma ſpecie. Quia nec eſt diſpoſitio. cū diſpoſitō ſit ꝛ facili mobilis. character ꝓo eſt indelibilis. nec habit⁹. qz omis habit⁹ vel eſt naturalis. vel intellectualis. vel moralis. Sz character nec eſt habit⁹ naturalis. cū nō inſit ꝑ naturā nec inſit omib⁹ hoib⁹. Nec intellectualis. cū nō ſit habit⁹ cognitiu⁹. Nec moralis: qz oīs habit⁹ moralis vel facit opationē hoīs eſſe bonā. vel malā. ſz character nec facit opationez eſſe malā. cū ipe maneat in bonis homib⁹ cū grā ꝛ charitate. nec facit opationē eſſe bonaz. cū maneat in mortali peccatore ¶ Nec ꝑt eſſe ī ſecūda ſpecie. cū nec ſit naturalis potētia nec impotētia. ſz ſit donū dei ſupnaturale ¶ Nec in tercia ſpecie: qz nec eſt paſſio nec paſſibilis qualitas. Paſſio quidē non eſt. qz paſſiones pinēt ad partē ſenſitiuā. vt dicit. vij. phiſic. Paſſiones etiā anime ꝛtingūt cū quadā trāſmutatōe corpali. vt dicit. iiij. ethico. ſz character nec pertinet ad partē ſenſitiuā. nec fit cuz corpali trāſmutatōne. Etiā paſſibilis q̄litas nō ꝑt dici. qz character illi ſenſui ingerit paſſionē. ſicut faciūt paſſibiles q̄litates ¶ Nec ꝑt poni in q̄rta ſpecie. cū nō ſit corpalis figura ſeu forma. ¶ Ad tollendū igit hāc inſtantiā. pono ꝑ tercia cōcluſione. q character baptiſmi reducit ad primā ſpeciē qualitat⁹. character vero ꝛfirmatōis ꝛ character ordinis reducunt ad ſecundā ſpeciē qualitatis. ¶ Primā partē iſti⁹ ꝛcluſionis ꝓbo ſic Illud qd eſt realis ꝛ imediata ac ſufficiēs diſpoſitō ad habitū grē. h̄ eſt in ꝓma ſpecie qualitatis. character baptiſmalis eſt realis imediata ꝛ ſufficiens diſpoſitio ad gratiā. niſi baptizat⁹ voluntarie ponat obicē. ḡ ꝛc. Maior patet. qz imediata diſpoſitio ad habitū ꝛ ꝓma ſpecie qualitatis eſt ī prima ſpecie qualitatis. ſz grā gratumfaciēs eſt habit⁹ ꝛ ꝓma ſpecie qualitatis Minor patet ex p̄cedentib⁹. ¶ Ad inſtantiam qua dicūt doctores ꝑdicti q diſpoſitō eſt ꝛ facili mobilis ꝛc. dico q ꝛ diſpoſitōne poſſum⁹ dupliciter loq̄. Uno mō vt diſpoſitio eſt realitas ipi⁹ habit⁹ imperfecta tendēs ad perfectionē. ſicut imperfecta grāmatica p̄cedit via generatōnis grāmaticā perfectā. Alio modo accipit diſpoſitio ꝓut aliq̄s habit⁹ ſtabilis et perfect⁹ in ſua ſpecie diſponit ꝛ ꝓparat aīam ad aliū habitū perfectionis ſpeciei. ſicut videmus in moralib⁹ q liberalitas diſponit ad magnificentiā. Et iſto ſecūdo modo character dicit diſpoſitio. Inſtantia aūt p̄cedit ꝛ ꝓmo modo. ideo nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad illud ꝛ habitu dico. q aliq̄ habit⁹ ſunt illi⁹ ꝛditōis q q̄uis ſint ſtabiles ꝛ ꝑmanētes ac ī ſua ſpecie perfecti. tm̄ nō ſufficiūt ad operari ꝑ ſe niſi req̄ſito quodā alio. Quāuis em̄ lumen ꝛnatū ſeu ꝛnaturale oculo ipi⁹ aquile ſit quidā habit⁹ naturalis perfect⁹ in ſua ſpecie. tm̄ illud lumē nō ſufficit aquile ad hoc vt videat ſine exteriori lumine. Sic in ꝓpoſito quāuis character baptiſmi ſit quidā habit⁹ indelibilis. tm̄ non ſufficit homini ad bene ꝛ meritorie operari ſine grā dei ad quā diſponit. ¶ Secūdaz ꝑtē ꝛcluſionis ꝓbo ſic. Illud qd eſt ꝑtās a deo tradita ad principandū ſpūales operatōes. h̄ videtur pinere ad ſecundā ſpeciē qualitatis. ſed character tradit⁹ in ſacramēto ꝛfirmatōis et ordinis eſt hmōi. ḡ ꝛc. Maior patz. qz ſicut virtutes ſupnaturaliter infuſe ſunt eiuſdē ſpeciei ſubalterne cū habitib⁹ naturalib⁹ ꝛ acq̄ſitis. puta ſunt ꝛ prima ſpecie qualitatis. ſic ꝑtās ſupnaturaliter infuſa eſt eiuſdez ſpeciei cū ꝑtāte ſeu potētia naturali. ¶ Forte dicet q naturale ꝛ ſupnaturale neceſſario differūt ſpecie. ¶ Reſpondeo poſito q differant ſpecie

Tercia cōcluſio.

Prima pꝛ ꝛcluſionis ꝓbat.

Solutio inſtantie.

Altera pꝛ ꝛcluſionis ꝓbatur

Inſtantia

Soluto.

Ad. 4. Cōcluſio ſecunda. Inſtantia

specialissima. cōuenire tamē poterūt in specie sbalterna. Isti aūt quattuor modi ipsi⁹ qlitatis assignati p arestotelē nō sunt species specialissime sz port⁹ sbalterne. ¶ Minorē pbo. q: vt cōmuniter cōcedūt doctores character ꝛfirmatōis tradit homini tanq̄ quedā prās ad fidei defensionē. sz character ordinis traditur tanq̄ prās ad fidelū multiplicationem.

¶ Ad instantiā superi⁹ factā cōtra hāc partē ꝛclusionis patet p ea q̄ iā dicta sunt i pbatōe maioris. ¶ Sz ꝛtra istā terciā ꝛclusionē sūt multe opiniones. Quidā em̄ dicunt q̄ q̄zuis character sit de genere qualitatis. tm̄ in nulla istaꝝ specieꝝ est. sz quintā ponūt speciē in qua collocāt characterē ¶ Nec istud vt dicūt est ꝛtra intentōez aresto. q: ipemet in lib. pdicamentoꝝ. ca. de qualitate. postq̄ enumerauit istas q̄tuor species q̄litatis sbdit dicēs. Fortassis ⁊ alij apparebunt pter hos q̄ dicti sunt q̄litatis modi ¶ Sz istud nō valet. q: dato q̄ alij modi possint apparere. tm̄ nōdū apparuerūt. ¶ Etiā frustra ppter characterē fingerēt quīta species qualitatis. cū character sufficienter possit reduci ad istas species q̄s posuit arestoteles ¶ Alij dicūt q̄ pertinet ad terciā specē qualitatis. q: vt ipi dicūt character est q̄dā passibilis q̄litas. ¶ Et si dicit istis q̄ passibilis qualitas est apta nata passionē inferre sensui. character aūt nō est sensibilis. ¶ Respondēt q̄ sicut character est passibilis q̄litas spūalis. sic etiā infert passionē spūalem. ⁊ si ñ sensui hūano. tm̄ sensui angelico. Infert em̄ intellectui angelico cognitionē seu intellectōez q̄ est q̄dā pati. vt patet. iij. de aīa. ¶ Sz nec istud valet. q: si ppt causare obiectiue cognitionē i angelico intellectu aliq̄d esset passibil' qualitas. tūc omne illud q̄d intellect⁹ angelic⁹ cognosceret esset passibilis q̄litas. ⁊ p ꝛsequens tā de⁹ q̄z creatura siue sit substātia siue accides essent de tercia specie q̄litatis. eo q̄ vt cognite sunt ab intellectu angelico essent passibiles q̄litates. ¶ Alij dicūt q̄ character sit de quarta specie qualitatis. q: character vt dicūt est quedā spūalis figura. ¶ Sz nec istud est bene dictū. Quia character nō dicit figura proprie sz solū metaphorice. Impossibile em̄ est figurā ppie dictā esse vel intelligi sine q̄zuita te corpali. character aūt nō fundat in aliqua corpali q̄zuitate. Sz nulla res reponit i genere vl in specie p illud q̄d metaphorice dicit d̄ ea. alias ꝓps esset in specie leonis. agni. vel lapidis. cū metaphorice dicat leo. agn⁹. ⁊ lapis angularis. ¶ Tercio vt dixi in isto primo articulo videndū est de characterе ppter q̄d sit.

Opio prima ꝛ tercia ꝛclusionem.

Cōtra opinionem.

Opio secūda.

Instantia

Solutio

Contra.

Opio tercia.

Cōtra opinionem.

Inquisitō tercia.

¶ Ubi ceteris ptermissis tres possumus assignare causas seu vtilitates baptismalis characteris. ¶ Primo em̄ dat nobis character ppter dispositionē. Secūdo ppter assimilationē. Et tercio ppter distinctōez. Nā character disponit ad gratiā. assimilat fidelē fideli. seu baptizatuz baptizato. ⁊ distinguit fidelē ab infideli. seu baptizatū a nō baptizato. ¶ Sz ꝛtra assimilationē pdictā dicūt quidā q̄ character nō sit act⁹ assimilatiu⁹. q: si characteri cōpeteret assimilare. tūc maxime deberet hoīem deo assimilare a q̄ imprimit ipi homini. sed h̄ nō facit. Quia illud nō facit ad similitudinē q̄d cōpatit secū maximā dissimilitudinē. sed character cōpatit secū mortale peccatū. p q̄d homo maxie efficit dissimilis ipi deo ¶ Respondeo q̄ pter similitudinē creatōnis. iuxta quā dixit deus. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. possum⁹ adhuc triplicē similitudinē hois ad deū attēdere q̄zū ad aīe recreatōez. Quaꝝ prima pt dici similitudo perfecta. alia sufficiēs. ⁊ tercia ad sufficientiā disponēs. Prima habet esse in patria p gloriaz. Secūda in via p gratiā. Et tercia p ipm characterē. Prima p tanto dicit pfecta. q: excludit dissimilitudinē nō solū culpe sz etiā miserie. Secūda nō est pfecta q̄zuis sit ad salutez sufficiens. q: q̄zuis excludat dissimilitudinē culpe. tamē admittit dissimilitudinē miserie. Tercia nec est pfecta nec sufficiēs. licet q̄zū d̄ se est ad sufficientiā sit disponēs. q: p necessitate sui esse nec excludit dissimilitudinē culpe nec miserie ¶ Habēs igit characterē est similis deo. habēs gratiā similior. sz habēs gloriam deo similim⁹ dici debet. Tāta est em̄ i gloria beatoꝝ similitudo cū ipo deo. q̄ quilibet beatus q̄si i ipm deū videt trāsformari. iuxta q̄d ait ap'lus. Nos aūt reuelata facie gloriā dn̄i speculātes in eandē imaginē trāsformamur a claritate in claritatē. Et beat⁹ iohānes prima sua canonica ait Filij dei sum⁹. sz nōdū apparuit q̄d erim⁹. scim⁹ aūt q̄ cū apparuerit gloria ei⁹. similes ei erim⁹: q̄m videbim⁹ eū sicuti ē.

Instantia quorundā

Solutio.

Quātum ad secundū articulū sic pcedā.

Primo ponā vnā ꝛclusionē. Secō adducā aliq̄s instātias recitando oppositas opiniones. ¶ Cōclusio est. q̄ character baptismalis subiectiue est in ipa essentia aīe. Quia q̄n̄ due qualitates sic se habent q̄ vna imediate disponit ad alteram. ille

Articulus secund⁹

Cōclusio.

sunt in eodē sbiecto. sz character ĩmediate dispōnit ad grāz q̃ ĩmediate fundat in essentia aīe. g̃ character baptismalis subiectiue erit in essentia aīe. ¶ Forte dicet q̃ maior nō sit ꝟa. qz fides q̃ est i intellectu disponit ad dilectionē q̃ est i ipa volūtate. g̃ ꝛc. ¶ Itē egomet dixi superi⁹ q̃ ordinatū rationis iudiciū facit ad ordinatā volitionē. ¶ P. ꝯtra primā ptē minoris ꝑt argui sic. Entitas respectiua nō ē dispositiua. sz vt magni doctores dicūt charactēr dicit entitatē respectiuā. Maior patz. qz illud qd̄ disponit. h̄ ꝑm ppriā suā rōez habet esse. sz respect⁹ ꝑm suā ppriā rationē habz ad aliud esse. Minorē ꝓbat quidā doctor a sili qz p characterē aīa ꝯsecrat deo ꝛ efficit tēplū dei. Sicut igit ecclia material qñ ꝯsecrat nō acq̃rit aliqd̄ absolutū sz solū rspectū ad sacros vsus fundatū sup actu ꝯsecratōis ĩmediate. sic ex eo q̃ aīa deo ꝯsecrat in baptismo nō acq̃rit aliqd̄ nisi quendā respectū ad ipm deū fundatū ĩmediate sup actu baptizādi seu sup ipsa baptizatōne. ¶ Et si dicit istis q̃ respect⁹ nō manet nisi manēte ꝓximo ꝛ ĩmediato fundamēto. sz act⁹ baptizatōis trāsit. g̃ nō maneret character. ¶ Ipi dicūt q̃ iste respect⁹ non fundat sup actu ꝑdicto vt ꝑsens est. sz vt ꝑterit⁹ est. Sicut paternitas nō fundat sup generare vt ꝑsens est. sz sup genuisse. Et qz act⁹ ꝑterit⁹ semp est ꝑterit⁹. ideo rōne primi fundamēti character est indelibilis. ¶ P. cōtra secūdā ptē minoris sunt omēes illi q̃ ponūt q̃ grā sit ĩmediate ĩ potētia aīe. Quorū motiua cū rnsis datis ad ea reōre superi⁹ dist. ij. q. ij. arti. ij. ꝯclusione secūda ¶ P. ꝯtra ꝯclusionē in se sunt aliq̃ solēnes doctores q̃ ponunt characterē baptismalē ꝓmo ꝛ ĩmediate esse in intellectu. Qd̄ ꝓbāt sic. Imago ꝓncipaliter cōsistit in potētia cognitiua. g̃ character principaliter habet esse in pte intellectiua siue intellectu. Antecedēs ꝓbant. qz tota imago habet esse in pte intellectiua sicut in radice. nā volūtas orit ex memoria ꝛ intellectu. Cōsequētia etiā ꝓbari ꝑt ex dictis coz sic. Quia omē illd̄ qd̄ attribuit homini rōne imaginis h̄ ĩmediate habet esse in illa potētia in q̃ principaliter ꝯsistit imago. sz character principaliter debet homini rationē imaginis. qz character ꝯfigurat trinitatē creatā trinitati increate. ¶ P. ꝯ istā ꝯclusionē sunt aliq̃ ponētes characterē esse in volūtate sicut in subiecto ꝓximo ꝛ ĩmediato. qz vt ipi dicūt dispositio est in eodē sbiecto cū pfectōe ad quā disponit. sz character est dispositio ad grāz q̃ est subiectiue ĩ volūtate. cū sit realiter idē cū charitate q̃ est ĩmediata pfectio volūtatis. ¶ Ad primū dicendū q̃ licet fides sit dispositō ad dilectionē. tm nō est dispositio ĩmediata. qz nō disponit sbiectū dilectōis nisi mediāte subiecto cognitionis sz maior mea ꝓcedit de dispositōe ĩmediata. ¶ Et p idē patet q̃d sit dicendū ad scōm. ¶ Ad terciū nego minorē. Ad ꝓbationē dicendū q̃ nō est simile ĩ ꝓposito. qz ecclia ñ est capax grē sicut est aīa rōnalis. ideo nō est necesse vt in ꝯsecratōe sibi infundat aliq̃ absoluta qualitas q̃ ipam disponat ad receptionē grē sicut indiget ipa aīa rōnalis ¶ Patz etiā ex alio q̃ nō est simile. nec ad ꝓpositū. Quia violata ecclia tollit ille respect⁹ ad vsus sacros. violato vero tēplo dei qd̄ est aīa p mortale peccatū q̃tūcunq̃ enorme. semp tm manet character. ¶ Etiā nō valet rnsio ad instantiā. qz respect⁹ nō ꝑt esse maioris entitatis q̃z suū fundamentū. sz act⁹ vt ꝑterit⁹ est nō dicit aliq̃m realē entitatē. g̃ character nihil esset nec diceret aliquā realē entitatē. ¶ Et cū dicit q̃ paternitas fundat sup genuisse. nego. qz paternitas fundat sup potētia generatiua qua gignens genuit. ¶ Ad quartū patet ex dictis in dist. ij. ¶ Ad quintū nego antecedēs. qz ĩ potētia dignioꝛi ipius aīe principali⁹ ꝯsistit imago sanctissime ac dignissime trinitatis. sz voluntas est dignior ꝛ nobilior intellectu. vt intēdo ꝓbare infra dist. xlix. ¶ Ad ꝓbatōez dicēdū q̃ accipiēdo partē intellectiuā p ipso intellectu. tūc assumpta ꝓpositio est falsa. qz tota imago est in essentia aīe sicut in radice. ꝛ nō in intellectu vt isti assumūt. Ibi em̄ sunt ꝑtes imaginis sicut in radice vnde oriunt. sz ab essentia oriunt tanq̃z ꝓpria accidētia de sbiecto. sic etiā isti doctores alibi ponūt. ¶ Nec etiā volūtas orit ab intellectu vel memoria. vt isti assumūt. sz tā intellect⁹ q̃z volūtas amb oriunt ab essentia aīe. licet origine ĩtellect⁹ ꝓcedat volūtatē. Nec h̄ derogat pfectōi volūtatis. sz magz attestat. qz q̃ sunt prioꝛa generatōe sunt posterioꝛa pfectōe. vt patet. ix. metaphisi. ¶ Ad sextū nego minorē q̃tū ad h̄ q̃ dicūt grāz esse ĩ volūtate. causa negatōis patuit supra dist. ij. ¶ Ad ꝓbatōez dicendū q̃ grā non est idē qd̄ charitas. vt ꝓbatū est libro. ij. dist. xxvi.

Instantia 1 2 3 4 5 6

Instantia

Solutio

Tho. liij. sniarꝝ dist. iiij. ꝛ pe. distincti. v.

Scotus dist. vi.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2. Ad. 3.

Ad. 4. Ad. 5.

Ad. 6.

Quantū ad terciū

Articulus tercius.

articulū pono duas ꝯclusiones ¶ Prima est q̃ character ꝓductiue ē a solo deo Qz termin⁹

Cōclusio prima.

creatōnis a solo deo pt poni in esse pductiue. vt patuit superi⁹ dist. i. sz character est terminus creatōnis. vt declarau superius dist. ij.

Secunda ꝛclusio ¶ Cōclusio secūda est. q̃ dispositiue causat a sacris q̃ nō licet iterari. q̃ sunt baptism⁹: ꝛfirmatio: z ordo. Qz exq̃ talia sacra nō debēt iterari. ordinauit diuia clemētia vt effectū stabilē z indelibilē habrāt in ipa aia. Hic aūt effectus nō pt eis cōpetere pductiue z pncipaliť. q̃ cōpetit eis dispositiue z instrumētaliter.

Articulus quartus. # Quātū ad quartuz

articulū est aduertēdū q̃ triplex est baptism⁹ scilicet flamis: sanguinis: z fluminis. Et fm hc possunt poni tres ꝛclusiones ¶ Prima est q̃ puer in vtero matris pt baptizari baptismo flaminis. Qz p quacūq̃z mēsura duratōis fetus human⁹ habet animā rōnalē q̃ est capax grē spūssancti. p eadē mēsura duratōis pt baptizari baptismo flamis. sz puer anteqz sit natus extra vterz habet aiaz rōnalez q̃ est capax grē spūssancti. q̃ z c. ¶ Sz ꝛtra istud sunt q̃dā doctores dicētes q̃ puer non pt baptizari baptismo flamis. eo q̃ nō possit hre vsuz liberi arbitrij. q̃ vt dicūt necessario reqrit ad hoc q̃ q̃s baptizet baptismo flamis. q̃ z c. ¶ Propter qd est aduertēdū q̃ duplicit pt q̃s baptizari baptismo flamis. Uno mō cū verā z sufficientē habet ꝛtritionē de oīb⁹ peccatis suis. Alio modo cū ad liberalē infusionē spūssancti peccatū originale alicui dimittit. z p collationē grē aia ei⁹ sanctificat. Primo modo requirit vsus liberi arbitrij. sz nō secūdo modo sicut patet de hieremia. de iohāne baptista. et de virgine gl'iosa. q̃ ante fuerūt sanctificati qz nati. ¶ Patet igit q̃ dictū istoz doctoz ē insufficiēs. z peccat per fallaciā ꝛseqntis. qz pcedit a destructōe inferioris ad destructōez superioris ¶ Secūda ꝛclusio est q̃ puul⁹ adhuc existēs in vtero mris pt baptizari baptismo sanguinis. Quia q̃ mortē patit rōne fidei catholice. dato q̃ nō sit baptizat⁹ baptismo fluminis. pie tm credendū est q̃ baptizet baptismo sanguis. Sz paruul⁹ existēs i vtero pt occidi rōne fidei catholice. qz heretici z infideles possent extinguere fetū anteqz nasceret. ne ppls xpian⁹ multiplicaret. q̃ z c. ¶ Forte dicet q̃ maior istī⁹ rōnis solū tenet qn aliq̃s voluntarie patit mortē in obsequiū fidei. sz i talib⁹ puulis nō est aliq̃d de volūtario. cū ipi nō habrāt vsuz liberi arbitrij ¶ Ñdeo q̃ q̃z uis in illo qui habet vsum liberi arbitrij requirat actualis ꝛsensus volūtatis in ipaz passionez ad hc vt martirij coronā recipiat. tm hc in puulis nō requirit. alias infantes occisi ab herode nō deberent p martirib⁹ coli. Ulm puto saluo tm semper meliori iudicio. q̃ ad hc vt aliq̃s coronā martirij i vita beata recipiat. nō reqritur vt in hora passionis habeat actualez motū volūtatis. qz tunc si aliq̃s bon⁹ homo dormiēs occideret ab infidelib⁹ p fide xpi. ille nō pcipet coronā martirij. cui⁹ oppositū pie credendū est. Ad hc q̃ vt aliq̃s vere putet martir xpi. nō est tm respiciendū ad actū voluntatis quē habet i hora passionis. nec ad mortē quā patit. sed ad causaz mortis p q̃ patit. puta si patit ppter fidē ¶ Forte dicet q̃ exēpla quib⁹ me iuuo i ppositō nō sunt ad ppositū. qz infantes occisi ab herode fuerūt innocētes. qz p circūcisionē purgati fuerūt ab originali peccato. Etiā iste q̃ dormiēs occideret pūsupponitur esse bon⁹ hō. Sz infans i vtero materno est infect⁹ originali peccato. ¶ Ñdeo q̃ pie credendū est talē infantē q̃ rōne fidei catholice i mris vtero occideret purgari a deo baptismo flamis anteqz ab hac vita decederet p baptismū sanguinis ¶ Etiā est possibile q̃ multi de infantib⁹ ab herode occisi nō fuerint circūcisi. eo q̃ puer fm legē octauo die a primo circūcidebat. z tm omes illi pueri sunt vi martires coram deo. ¶ Conclusio tercia est q̃ puer manēs i materno vtero ñ pt baptizari baptismo flumis. Quia q̃ p ministrz baptismi flumine nō pt attingi ille nō pt baptismo flumis baptizari. sz puer manēs i mrno vtero a ministro baptismi flumine nō pt attingi. ¶ Isidor⁹ in lib. de sūmo bono ait. Qui nat⁹ nō est ille renasci nō pt. ¶ Itē augustin⁹. Quādiu puul⁹ ad maternū vterz ptinet baptizari nō pt. ¶ Itē augustin⁹. Sicut q̃ nō vixit ñ pt mori. ita q̃ nat⁹ nō fuerit nō potest renasci ¶ Istā etiā ꝛclusionē quidā doctores pbāt q̃z uis imptinēti medio. Arguūt em sic. Quādiu aliq̃d est ꝛiunctū cause sue corruptōis. tādiu curari seu mūdari nō pt. sz puer q̃z diu est i vtero mris tādiu est ꝛiunct⁹ cause sue corruptōis. q̃ z c. ¶ Quāuis ꝛclusio sit ꝛa. tm ista ratio est invalida. Nā si ista ratio esset sufficiens. tūc q̃z diu aia maneret i ppio corpe. tamdiu nō posset a peccato mūdari. qz caro ppria est immediata causa infectōis aie q̃ infundit tali carni. mater em nō est causa infectōis aie ipsi⁹ paruuli. nisi mediāte corpe qd accipit paruul⁹ a mre. Cōsequētia patet. quia q̃z diu aia manet in ppio corpe. tādiu manet cōiuncta

Secunda ꝛclusio

Conclusio prima

Cōtra cōclusionē.

Nota.

Cōclusio secunda.

Instantia

Solutio

Instantia

Solutio.

Tercia cōclusio.

1

2

3

4

Ratio nō ꝛcludens.

Cōtra rationē.

1

2 cause sue corruptōis. ¶ P. originale peccatū
trāsfundit p patrē in prolē p se loquendo. q̄ si
aliud nō obstat ꝯiunctio ad matrē nō ipedit
quin puer possit ab originali mūdari. Ante/
cedēs patet. qz ppter h̄ dicūt doctores cōmu
niter q̄ postq̄z eua peccauit. si adā nō peccasset
set⁹ nō ꝯtraxisset originale peccatū ppter mū
3 diciā paterni seminis. ¶ P. si puer ꝯiunctus
matri non posset ab originali peccato curari.
tūc nullꝰ posset in vtero sanctificari. cuiꝰ op/
4 positū patet de iohāne Luc. i. ¶ P. effectꝰ grē
non respicit suū susceptiuū vt loco distinctū.
sz vt supposito distinctū a principio sue corru/
ptionis. sz licet puer in vtero nō sit a mre di/
stinctus localiter. tamē est ab ea distinctꝰ rea
Instantia liter z suppositaliter. ergo zc. ¶ Ex dictis ali
1 quoz doctoz pt argui ꝯtra istā ꝯclusionē sic
Quādiu puer est in vtero. tūc mater videt es
se q̄si q̄dā radix. cuiꝰ radicis puer pt dici ramu
seulꝰ. Sz ad Ro. xi. ait apls. si radix sancta z
rami. ergo si mater sanctificat baptismo flu/
2 minis. videt q̄ z puer sanctificet ¶ P. nō est
maioris efficacie peccatū ade in maculādo q̄z
gratia baptismalis i sanctificādo z a peccato
mundādo. sz peccatū ade ificit paruulū i vte/
ro. vt patet ad Ro. v. ergo gratia baptismal'
3 potest eū mūdare in vtero. ¶ P. pnioz est de
us ad miserendū q̄z ad ꝯdemnandū. sz ex cō/
demnatōne dei trāsit peccatū originale in par
uulū adhuc existentē in vtero. ergo ex dei mi/
seratōne etiā debet medicina in ipm transire.
4 ¶ P. paruulꝰ in vtero est susceptiuꝰ culpe ori
ginalis. ergo est susceptiuꝰ gratie baptismal'.
Antecedēs patet ex pdictis. Probatio ꝯseq̄n
tie. qz culpa originalis z grā baptismalis sūt
opposita. sz opposita apta nata sunt fieri cir/
5 ca idē. ¶ P. sicut penitētia est remediū cōtra
peccatū adultoz. ita baptismꝰ ꝯtra peccatum
paruuloz. sz nullus statꝰ adultoz excludit a
remedio penitentie. ergo a remedio baptismi
6 nullꝰ statꝰ puuloz debet excludi. ¶ P. nō mi
nus diuina puidētia subuenit homini q̄z tū
ad vitā spiritualē. q̄z q̄ntū ad vitā corporalē.
sed mediāte matre possunt paruulo existenti
in vtero ministrari necessaria quo ad vitā cor
poralē. ergo zc. ¶ P. si mlier pregnās manu/
7 mittit. hoc est libertati donat z a seruitute libe
ratur. tūc fm leges ciuiles puer liber nascit. er
go si mater a seruitute peccati per gratiā diui/
nā in baptismo liberat. puer liber a peccato na
scetur. Cōsequētia patz. qz fauorabilioz est li
bertas spūalis libertate corpali. z etiā clemen
tioz est lex diuina q̄z quecunq̄z lex humana.

¶ Ad primū dicendū q̄ apostolꝰ loquit ibi Solutio.
mystice. Sz fm dyonisiū mystica theologia Ad. 1.
nō est disputatiua. ¶ Etiā potest dici q̄ p ra
dice apostolꝰ intelligit rectā intentōē. per ra/
mos intelligi debēt cogitatōnes locutōnes z
operatōes. que omnia sancta esse dicunt si intē
tio sancta est. sicut patet ex glosa sup illo ꝗ̄ tu
euāgeliū. si oculꝰ tuꝰ simplex fuerit: totū corpꝰ
tuū lucidū erit ¶ Ad secundū dicendū q̄ pu Ad. 2.
er inficit in vtero peccato ade. z q̄ nō mundat
gratia baptismali loquēdo de baptismo flu/
minis. hoc nō est p tanto q̄ peccatū sit maio
ris efficacie q̄z gratia. sz p tanto q̄ instrumen
tū peccati ade puta ipa infecta caro i vtero at
tingit animā rationalē qua hmōi caro infor/
mat. sz ablutio seu sacramentū baptismi flu/
minis qd̄ est instrumentū quo grā baptisma
lis trāsfundit. nō pt attingere paruulū q̄diu
manet in vtero. ¶ Ad terciū dicendū q̄ licet Ad. 3.
deus q̄z tū est ex pte sui. pnioz sit ad miserēdū
q̄z ad ꝯdemnandū. tm q̄z diu paruulꝰ est i vte
ro nō est ita attingibilis ab instrumēto reme
dij. sic ab instrumēto morbi. ¶ Ad quartū Ad. 4.
nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicendū q̄ li
cet opposita apta nata sint fieri circa idem. tm
q̄n q̄z vnū oppositoz determinate respicit suū
subiectū. ita q̄ alteoz nō pt inesse tali subiecto
fm cōmunē cursuz. z h̄ vl' p semp vt calor re/
spicit ignē. vl' p tpe determinato sicut nō vi/
dere respicit canē ante nonū diē. nā fm natu/
ram videre nō pt cōpetere cani ante nonū diē.
Et isto sēdo modo culpa determinate respicit
aiaz puuli. q̄z diu manet i vtero. ita q̄ nō libe/
rat ab ea fm cursuz cōmunē. Et appello hic
cursuz cōmunē remediū a deo institutū p ba
ptismū fluminis. Et sic videm⁹ q̄ i naturali/
bus q̄n q̄z fit aliq̄d p potētiā dei pter cursū cō
munē. posset em canis p potentiā dei omī tpe
videre. sic etiā per singularē clementiā dei z ex
pūilegio spēali pt puulꝰ in vtero adhuc ma/
nens a peccato toraliter mūdari. z spūsanci
flamine copiose sanctificari ¶ Ad quintū di Ad. 5.
cendū q̄ minoz nō est vera. qz posito q̄ aliq̄s
existēs in peccato mortali ex antiq̄tate vl' quo
cūq̄z alio euētu. toraliter p deret vsū rōnis. tal'
hō p illo statu toraliter excluderet a penitētia
¶ Ad septū dicendū q̄ q̄z puuls sbuenia Ad. 6.
tur p matrē quo ad vitā corporalē. tamē h̄ nō
potest fieri quo ad vitā spiritualē. qz puer in
vtero ꝯiunctꝰ est matri quo ad corpꝰ. sz nō q̄
ad animā. Nec tamē ex hoc sequit q̄ deꝰ mi/
nus puiderit paruulo q̄ ad vitā spūalez q̄z q̄
ad corporalē. qz dato q̄ puer morere i vtero

matris. adhuc ala sua haberet magis delectabilez vitā q̄z aliq̄s homo in isto mūdo posset habere q̄z tū ad vitā corporalē. Si aūt supuixerit donec nascat ex vtero. tūc poterit baptizari ⁊ ꝛsequi vitā eternā. ¶ Ad septimū dicēdū q̄ puer fm corp⁹ dependet a matre ⁊ ñ fm animā. ⁊ ideo q̄z uis fm libertatē corpalē sequtur matrē. tamē nō sequitur eā fm libertatem spūalem. ¶ Ex his igit patet quantū ad pnncipale quesitū q̄ puer in vtero baptizata matre nullū recipit characterē. Quia q̄ non recipit characterē baptismalē nullū characterez potest recipe. sz puer in vtero nō recipit characterē baptismalē. ergo nullū recipit characterem. Maior patet. q̄z character baptismalis est fundamentū ceterorz characterz. q̄ ipo nō recepto alij recipi nō possunt. Minor etiam patet ex p̄dictis. ¶ Ad argumentū principale dicendū q̄ licet puer in vtero q̄z ꝛsiuncrus est matri corpaliter aliq̄ modo dicat ꝑs ei⁹. tamē q̄z suppositaliter est distinct⁹ a mre. vt sic nō est ꝑs matris ¶ Etiā fm animā nō est ꝛsiunct⁹ mri. ⁊ ideo nō est necesse vt illa cōueniāt puulo q̄ mri ꝛsuenūt fm animā.

Ad. 7.

Ad principale q̄stū. Ratio.

Ad principale argu.

¶ Distinctio septima.

Nunc d̄ sacramento ꝛsfirmatōis.

Postq̄z magister determinauit d̄ sacramēto baptismi. hic determinat d̄ sacramēto ꝛsfirmationis. ⁊ diuidit in duas ꝑtes. q̄z ꝑmo tractat de ꝛsfirmatōis sacramēto. Secūdo de ei⁹ vsu ꝛsgruo ⁊ idoneo. ibi. Hoc sacramentū tantuz a ieiunis. Prima ī duas. q̄z ꝑmo ostēdit istius sacramēti perfectionē ex causaz suaz assignationē. Secūdo facit hoc idē ex sim ad baptismū compatōne. ibi. Scitote vtrūq̄z esse. Prima in q̄tuor. Nā ꝑmo tangit istī⁹ sacramenti causaz formalē. Secūdo materialem. Tercio efficiētē mīnisterialē. Et quarto finalē. Secūda ibi. Cū baptizatos in frontibus Tercia ibi. Qd sacramētū. Quarta ibi. Virtus ꝯo hmōi. ¶ Sequit illa ꝑs. Hoc sacramentū. Et diuidit in duas. Quia ꝑmo ostēdit qualiter se debēt habere illi quibz ⁊ a q̄bus sacramentū ꝛsfirmatōis debet dari. Secūdo ostēdit q̄ istud sacrm nō debet iterari. Secda ibi. Nec debet iterari. ¶ Hic ergo quero.

Vtrū sacramēto ꝛsfirmatōis ꝛferat gra ipi ꝛsfirmato. ¶ Et videt q̄ non Quia aut illa gra ess alia ab ea que ꝛfert in baptismo. aut eadē cū illa Nō ꝑt esse alia. q̄z tūc duo accidētia solo numero differētia essent simul ī eodē subiecto. Nec ꝑt esse eadē. q̄z aut esset eadē fm eundē gradū. aut esset eadē fm gradū intensiorē. Non primū. q̄z sicq̄d genitū est itez generari nō ꝑt. sic q̄d collatū est amplī⁹ ꝛferri nō ꝑt. Nec secūdo modo q̄z in forma simplici inherēte subiecto simplici nō possunt diuersi grad⁹ dari. sz gra est forma simplex ⁊ inheret sbiecto simplici. s. essentie ipsi⁹ aie. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. in quolibet sacramēto noue legis rite suscepto ⁊ ministrato ꝛfert gra. vt patet ex dictis sanctorz adductis p mgrm dist. 1. sz ꝛsfirmatio est sacramentuz noue legis. ergo ⁊c. ¶ Dic q̄tuor sunt videda. ¶ Primo de eo qd q̄rit. ¶ Secūdo vtrū sacramēto ꝛsfirmatōnis imprimat character ipi ꝛsfirmato ¶ Tercio q̄s sit idone⁹ minister isti⁹ sacramēti. ¶ Quarto videndū est de necessitate isti⁹ sacramēti. s. vtz ei⁹ susceptio sit necessaria ad salutē.

Quantū ad primū

Articulus primus.

primo pono duas ꝛclusiones. Deinde moueo vnū dubiū ortū habens ex illis ꝛclusionibus. ¶ Prima ꝛclusio est. q̄ gratia gratūfaciens ꝛfert in ꝛsfirmatōne. Quia cuicūq̄z dat spūssanct⁹ illi dat gra gratūfaciēs. sz ordinate suscipienti sacramentū ꝛsfirmatōis dat spiritussanct⁹. Maior patet ex dictis in ꝑmo libro dist. xiij. arti. iij. ꝛclusione secūda. sz minor habet p rabanū q̄ dicit sic. Per impositionē manuū summi sacerdotz spūssanct⁹ tradit baptizato. ¶ P. null⁹ ꝛsfirmat in bono nisi p gratiā qua est grat⁹ deo. sz p istud sacramētū cōfirmat homo in bono. Propter h̄ cm dicit sacramentū ꝛsfirmatōis. Vñ etiā ait mgr. q̄ gra ꝛsfirmatōnis est cōpletiua ⁊ cōfirmatiua gre baptismalis. q̄ ⁊c. ¶ Forte dicet q̄ illo sacramēto nō ꝛfert gra gratūfaciens sine q̄ vere habet esse gratū. sz baptizat⁹ sine fictōe vere ē grat⁹ puulq̄z cōfirmet. q̄ ⁊c. ¶ P. aliq̄s exñs in mortali pcto libere ⁊ audacter ꝛfitet fidem xpi. q̄ ꝛsfirmatio nō ꝛfert gra gratūfacientez Ñcedēs patet. Probatō ꝛseqntie. q̄z sacrm cōfirmatōis ad h̄ dat vt aliq̄s bñ ⁊ audacter psumat fidē xpi ꝛsfiteri. ¶ Ad primū dicēdū q̄ maior nō est vera. q̄z q̄z uis ei qui habet esse gratū nō det gra qua fiat de nō grato gratus. tamē ꝑt ei dari quo fiat de grato magis grat⁹. ¶ Ad secundū dicendū q̄ ꝛsequtia nō valet. Ad pbationē dicēdū q̄ sacrm ꝛsfirmatōis

Conclusio prima 1

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

nō dat ad ꝓfitendū qualiter cūq;. sed dat ad ꝓfitendū vtiliter ⁊ salubriter. ¶ Nūc aūt ita est ꝙ licet aliq̄s existēs in peccato mortali fidem q̄nq; audacter ꝓfiteat. tm̄ hoc non facit cū ita bona fiducia. nec ita salubriter ⁊ meritorie seu vtiliter. sicut si esset sine peccato. ¶ Secūda ꝓclusio est ꝙ gratia gratūfaciēs data in cōfirmatōne nō est alia p essentiā a grā data in baptismo. Quia sicut se habet charitas ꝓfirmati ad charitatē baptizati. sic ⁊ grā ad gratiā. loquēdo de gratia gratūfaciēte. sz charitas cōfirmati nō est alia p essentiā a charitate baptizati. ergo ⁊c. Maior patet. qz sicut charitas dat esse charē. sic grā dat esse gratū. ⁊ sicut charitas est forma suscipiēs magis ⁊ pt augeri. sic ⁊ grā. Minor patet ex his q̄ dixi libro ꝑmo dist. xvij. vbi declarau ꝙ in omnib̄ formis intensionē suscipientib̄ eadē est essentia formē intēse ⁊ remisse. ¶ P. eadē est grā ꝑueniens ⁊ subsequēs. ḡ eadē p essentiā est grā baptismi ⁊ ꝓfirmatōnis. Antecedēs ponit magr̄ lib. ij. dist. xxvi. Cōsequētia patet. qz grā ꝓfirmatōnis sequit gratiā baptismi. ¶ Sz ꝓtra istud est quedā opinio q̄ ponit ꝙ grā q̄ dat i baptismo. ⁊ grā q̄ dat in ꝓfirmatōe. est essentialiter alia ⁊ alia gratia. Quia virtutes ⁊ dona essentialiter differūt. ergo grā baptismi ⁊ grā cōfirmationis essentialiter differūt. Antecedēs patet. Probat ꝓsequētia. qz grā baptismalis est causa virtutū. ⁊ gratia ꝓfirmatōnis est causa donorē. ¶ P. sicut morbi distinguunt. sic medicine morborē debēt esse distincte. sed morbi peccati mortalis cui⁹ medicina est grā baptismi est essentialiter distinct⁹ a morbo pusillanimitatis cui⁹ medicina est grā ꝓfirmatōis. Maior patet. qz sicut ait Cassiodor⁹. varius poscit remediū diuersa q̄litas passionū. nō eī idē sanat oculū ⁊ calcaneū. ¶ P. quecūq; sic se habēt ꝙ vnū p̄cedit alterē tpe ⁊ natura. illa necessario differūt essentialiter. sz grā baptismi natura ⁊ tpe p̄cedit grāz ꝓfirmatōis. ḡ ⁊c. ¶ P. si dareť eadē grā in ꝓfirmatōe ⁊ nō alia q̄z illa q̄ data est i baptismo. tūc frustra cōfirmareť hō. ¶ P. signa debēt esse ꝓformia suis sig̃tis. sz baptismus ⁊ ꝓfirmatio q̄ sunt signa gratiarē datarē baptizato ⁊ ꝓfirmato differūt essentialiť. Maior patet. Probat minor. qz differūt in materia ⁊ in forma. qz materia baptismi est aq̄. ⁊ forma. ego baptizo te ⁊c. materia vero ꝓfirmatōis est chrisma. forma: signo te signo crucis. cōfirmo te chrismate salutis. ¶ Alij ponūt ꝙ nou⁹ grad⁹ essentie ipius grē supuenit in ipa ꝓfirmatōne. q̄ tm̄ facit cū grā baptismali vnā integrā essentiā. Hāc aūt opinionē ⁊ plēs alias cū suis motiuis recitaui ⁊ i suo sil'i impugnaui lib. i. dist. xvij. ideo d̄ his nihil ad p̄sens. ¶ Ad primū ḡ prime opinionis dicēdū ꝙ ꝓseqntia nō valet. Ad pbatōez dicēdū ꝙ nō est necesse tantā diuersitatē dare i causis sicut i causat'. idē em̄ calor numero pt simil' causare liq̄factionē ⁊ molliciē i cera. ⁊ exiccationē ⁊ duriciē i terra. ¶ Ad secūdū nego maiorē. qz q̄uis q̄nq; sit realis distinctio ⁊ essentialis i morbis ⁊ morborē curatōib̄. tm̄ in medicina ñ est distinctio essential' sz solū modalis. Una em̄ ⁊ eadem medicina alio ⁊ alio modo accepta diuersos curat languores. Ad pbatōes dicendū ꝙ in vtraq; pbatōe est fallacia ꝓsequētis. puta varū. ḡ varū p essentiā nō sequit. qz m'ti alij possunt esse modi varietatis ꝑter modū varietat'; i essentia. Et sil'r nō sequit. nō idē. ḡ nō idē p essentiā. qz q̄t modis dicit vnū oppositorē tot modis dicit ⁊ alterē. ergo sicut sunt m'ti modi identitatis ꝑter illū modū q̄ aliq̄ sunt idē p essentiā in essentia. sic sunt multi modi nō identitatis ꝑter illuz modū q̄ aliqua sunt nō idē in essentia. ¶ Ad terciū z nego maiorē. qz forma remissa p̄cedit seipam tpe ⁊ natura vt efficit ſb esse intenso. ⁊ tm̄ ꝓpter h̄ nō differt essentialiter a seipa. ¶ P. fundamentū tpe ⁊ natura q̄nq; p̄cedit relatō nē quā fundat. ⁊ tm̄ fm cōmunior̄ opinionē relatio compata ad fundamentū non differt realiter a fundamēto. ¶ Ad quartū nego cōsequentiā. licet em̄ det eadē fm essentiā. dat tm̄ alia fm esse ⁊ sz modū essendi. qz intēsior erit ⁊ pfectior. etiā aliū effectū habebit in ꝓfirmato ꝓpter suū pfectionē quē nō habuit i baptizato. puta facit eū fortē ⁊ ꝓfidentē. ꝓpter qd̄ non dat frustra. Et qz isti effect⁹ grē sacralis q̄nq; appellant grā. q̄ quidē effect⁹ sunt essentialiter diuersi fm diuersa sacra. hinc ē ꝙ aliq̄ antiq̄ doctores dicebāt ꝙ alia ⁊ alia grā per essentiaz dat in alio ⁊ alio sacro. ¶ Ad quintū dicendū ꝙ ad veritatē signi sufficit aliqlis ꝓformitas ad signatum. ⁊ nō est necesse ponere omnē modū ꝓformitatis. Tm̄ signa essentialiter distincta possunt significare idem fm essentiā. differēs fm esse ⁊ habēs diuersos effect⁹ essentialiter distinctos. ⁊ hoc maxime cū talia signa sunt signa illi⁹ i ordine ad illos diuīsos effect⁹. Sic eī ꝓposito. Nā baptism⁹ ē signū grē i ordie ad remissionē culpe. sz cōfirmatō ē signū grē i ordie ad r̄missionē pene. puta ad remissionē pusillanimitat'; q̄ n ē culpa. sz pena ex culpa derelicta. ¶ Ex his p̄missis me

Cōclusio secūda.

Oplo contraria.

Forma cōfirmatōis.

Alia opio

Solutio.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

Dubium.

rito pt dubitari. vtrũ gra data ĩ ꝛfirmatõe sit dignior seu pfectior ea gra q̃ dat ĩ baptismo. Et quelibet pars ꝛtradictois isti⁹ quesiti habet suos defensores. ¶ Arguũt em quidã pro gratia cõfirmatõis ꝙ sit pfectior. ⁊ hꝰ sic. Gra ordinata ad excellẽtiores effect⁹ est excellentiores effect⁹ q̃ gra baptismi. Maior patz. Probat minor. qr effect⁹ gratie cõfirmatõis ẽ esse ꝛfirmatũ ĩ iusticia. ⁊ fidẽ publice ꝛfiteri mortis periculo nõ obstãte. Sz effect⁹ gre baptismalis est esse iustificatũ: ⁊ articulos fidei credere. Sz esse firmũ in iusticia ⁊ fidẽ publice ꝛfiteri est excellenti⁹ q̃ esse iustũ ⁊ simpliciter credere. ¶ P. gratia illi⁹ sacramẽti est excellẽtior cui⁹ dispensatio dignioribꝫ ministris est cõmissa. sz dispensatio ꝛfirmatõis est cõmissa epis. baptismi vero pbiteris ⁊ ĩ necessitate omnibꝫ hominibꝫ. ergo ⁊c. ¶ P. isti⁹ intentionis vt dicũt videt fuisse raban⁹. q̃ ait. In baptismo spũsanct⁹ descẽdit ad habitatõez deo ꝛsecrandã. in ꝛfirmatõe vero eiusdẽ septiformis gra cũ omni plenitudine sanctitatis ⁊ virtutis venit in hoiez ¶ Ecõtra quidã arguũt ꝙ gra baptismali sic. Illa gra q̃ dat cõtra peccatũ originale ⁊ ꝛtra omnes ei⁹ seqlas est excellentior q̃ illa que dat ꝛtra vnã sequelã tm. sz gratia baptismalis dat ⁊c. ⁊ gratia ꝛfirmatõnis cõtra pusillanimitatẽ tm. ergo ⁊c. ¶ P. gratia q̃ facit amicuz de inimico est efficacior q̃ illa que de amico iã facto facit magis amicũ. sz gratia baptismalis facit amicũ de inimico. ⁊ gratia cõfirmatõis facit ⁊c ¶ P. gratia q̃ morientẽ ĩmediate facit ad beatitudinẽ euolare ⁊ aperit portas celi est excellẽtior ea q̃ hoc nõ facit. sz si baptizat⁹ moreret statim iret ad celũ. ⁊ nõ ꝛfirmat⁹. ergo ⁊c. ¶ Pro ꝛcordantia igit isto⁊ est aduertendũ ꝙ gratia ꝛfirmationis pt dupliciter cõsiderari. ¶ Uno modo put icludit gratiã baptismalẽ. puta si vn⁹ homo hodie baptizat⁹ retẽta gra baptismali illesa statim postea cõfirmat. ⁊ sic gra ꝛfirmationis est excellẽtior q̃ sola gra baptismalis. Quia loquẽdo de his que sunt de genere bonorũ semp includẽs perfecti⁹ est incluso. sz illo casu posito tũc gra cõfirmatõis includeret gratiã baptismalẽ. sicut forma intẽsa includit formã remissaz quã psupponit. ergo ⁊c. Maior patet. qr qd in pfectõe est tantũdem ⁊ ampli⁹. hoc est in perfectõe mai⁹. sz pfectio includens respectu inclusi dicit tantũdẽ ⁊ ampli⁹. Minor de se patet. ¶ Alio modo pt ꝛsiderari gra cõfirmatõnis vt pscindit a gra baptismali. puta accipiendo pcise gradũ illã quem addit ipa confirmatio. sic gratia baptismalis videt esse pfectior. Qz pcise loqndo virt⁹ que a morte viuificat est efficacior illa q̃ viuũ cõfortat. sz gra baptismalis mortuũ p pctm viuificat. quẽ postea gra cõfirmatõis supueniens ĩ vita ꝛfortat. q̃ ⁊c. ¶ Et sic ꝑmo mõ pcedũt rões ꝑme ptis. secdo mõ rões alteri⁹ ptis.

Pro vna parte. 1 2 3

Pro oppõsita parte. 1 2 3

Cõcordãtia.

Ratio.

Quantũ ad secũdũ

Articulus secund⁹

articulũ pono tres cõclusiones ¶ Prima est ꝙ in sacramẽto cõfirmatõis realis character imprimit. ¶ Et q̃uis ista cõclusio pbata sit q̃stione prima pcedente. tm adhuc pt sic luaderi. Quia in exercitu bene ordinato nõ solũ his q̃ sunt de exercitu dat signũ cõmune quo omis pariter distinguunt ab adũsariis ĩ ꝛtrario exercitu existẽtibꝫ. vez etiã ĩ eodẽ exercitu distinguunt milites a ppl'aribꝫ. ⁊ duces ab vtrisq̃. Sz exercit⁹ militãtis ecclie est bn ordinat⁹. q̃ existẽtes ꝺ hꝰ exercitu nõ solũ sunt signati charactere baptismi q̃ distinguunt ab aduersariis ⁊ a nõ baptizatis. vez etiã ad pugne militiã pelecti signãt charactere cõfirmationis. ⁊ duces exercit⁹. puta ordiati ⁊ magie sacerdotes signant charactere ordinis ¶ P. nõ solũ diuie clemẽtie vez etiã potẽtie ⁊ sapiẽtie debem⁹ cõformari seu cõfigurari. sz sic charactere baptismi cõfiguramur diuie clemẽtie sic charactere cõfirmatõis cõfiguramur diuine potẽtie. ⁊ charactere ordis diuie sapientie.

Cõclusio prima.

1

2

Instantia

¶ Forte dicet ꝙ pugna spũalis debz esse cõis omibꝫ fidelibꝫ. q̃ character cõfirmatõis q̃ ꝙ signat ad spũalem pugnã nõ erit distinctiu⁹ fidelis a fideli. nec p cõsequẽs differt a charactere baptismi q̃ ẽ cõis oibꝫ fidelibꝫ ¶ Rndeo ꝙ spũalis pugna q̃ ad psens dupliciter pt accipi. Uno mõ put pugnare debem⁹ ꝺ oia q̃ nos inducunt ad vicia seu pcta. Alio mõ put pugnare debem⁹ spẽaliter ꝺ eos q̃ fideles conant seducere false fidei psuasione: ⁊ de fidei impugnatõne. Et isto secdo mõ signat fidel'ad pugnã spũalẽ charactere cõfirmatõis. Instãtia aũt pcedit de ꝑmo mõ pugnãdi. iõ ñ est ad ꝙ positũ.

Solutio

¶ Cõclusio secda ẽ ꝙ character q̃ ĩ ꝛfirmatõe recipit sbiectiue hz esse ĩ volũtate put volũtas ꝟtualit cõprehẽdit pfectõez ꝟtutis trascibil'. Quia cui⁹ ẽ potẽtia ei⁹ ẽ ⁊ act⁹ ⁊ ecõuerso. vt dr ꝑmo de somno ⁊ vigilia. sz character ꝛfirmatõis est q̃dã potẽtia seu prãs ordinata ad actũ bellãdi ꝛtra aduersarios catholice fidei. q̃ quidẽ act⁹ cõpetit ꝙ ꝓprie voluntati

Cõclusio secũda.

Ratio.

Instantia 1

fm q virtualiter cōprehēdit virtutē irascibilē. ideo ꝛc. ¶ Forte dicet q sicut se habet habitus naturalis ad habitū supnaturalē. sic potentia naturalis ad potentiā supnaturalē. sz habit⁹ naturalis nō est subiectū habit⁹ supnaturalis. g potētia naturalis nō erit subiectū potētie supnaturalis. nec p ꝯseqns character ꝯfirmatōis q̄ est quedā potētia supnaturalis poterit subiectiue fundari in volūtate q̄ est potentia aīe naturalis. ¶ P. ppriū est potentie imediate fundari in essentia. g character ꝯfirmatōis sbiectiue erit in essentia aīe. ꝛ nō i voluntate. Cōsequētia patet. qz character ꝯfirmatōis est quedā potētia. ¶ Ad primū dicēdū q nō est simile de habitu naturali ꝛ de potentia naturali. qz habit⁹ ppie loquēdo nulli⁹ pt esse subiectū. sz potētie naturali nō repugnat esse subiectū. ꝛ ideo q̄ꝫnis habit⁹ supnaturalis nō possit subiectiue fundari in habitu naturali. tm̄ potētia supnaturalis pt subiectiue esse i potētia naturali ¶ Ad secundū dicendū q licet maior sit vera loquēdo de potentia naturali. tm̄ nō est vera loquēdo de potentia supnaturali. ¶ Sicut aūt hic pbatū est characterē cōfirmatōis esse subiectiue in potentia volitiua. sic sili ratōne pt pbari characterē ordinis esse subiectiue i potētia intellectiua. qz character ordinis dat homini p fidelium multiplicatōē p doctrinā sanā. sz act⁹ doctrine cōpetit homini fm intellectū. g character ordinis q̄ est quedā ptās homini collata p hmōi doctrīe exercitio debet esse i intellectu ¶ Tercia cōclusio est q quilibet istoꝝ characteꝝ suo subiecto indelibiliter inest. puta character baptismi essentie aīe. character ꝯfirmationis volūtati. ꝛ character ordīs intellectui. Quia si character deleret. vl' h̄ fieret destructione subiecti. vl' approximatōe cōtrarij. vl' sbtractōe sui effectiui principij. Non p̄mo modo. qz tā essentia aīe. q̄ potētie. s. volūtas ꝛ intellect⁹ q̄ sunt subiecta characteꝝ sunt simpliciter incorruptibilia. Nec secundo modo. qz tale cōtrariū vl' esset culpa. ꝛ h̄ nō. qz tūc malus sacerdos pderet characterē ordinis. ꝛ per cōsequēs esset reordinand⁹. ꝛ mal⁹ xpian⁹ esz rebaptizand⁹. vl' ignorātia. ꝛ h̄ nō. qz tūc paruli cū sint ignorātes nō reciperēt characterē Nec tercio modo. qz de⁹ nullū bonū spūale destruit in nobis nisi in quātū tale bonū est incōpossibile cū culpa vel ignorātia. sz vt iā patuit ipe character non habet repugnantiā ad culpā nec ad ignorantiā. ¶ P. sicut in pfectione matrimonij cōtrahit vinculū indissolubile. sic in pdictis triby sacramētis in q̄by xpi anus singulariter deo sponsat impримit signū indelibile ¶ Forte cōtrā istud dicet q character bestie ñ potest siml' stare cū characterē sacramenti. sed multi sunt signati characterē bestie. vt patet apoc. xiij. g ꝛc. ¶ P. quicq̄d subest humane volūtati hoc est variabile. sz character subest humane volūtati. qz recipit voluntarie ¶ P. si character esset indelibilis. vl' h̄ esset rōne efficiētis a q̄ pducit. vel rōne sbiecti in quo recipit. Nō primū. qz deus pducit charitatē ꝛ gratiā que tamē delent ab ipo peccatore. Nec ratōne secūdi. qz tūc omia q̄ recipiunt in aīa rationali essent inuariabilia ¶ P. character aliq̄ modo habilitat ad gratiā. sed in dānato nulla manet habilitas ad gratiā. g saltē a dānatis ablebit ipe character ¶ Ad primū dicēdū q maior nō est vera. qz character bestie est mortale peccatū cū aliquali obstinatione qua aīa qdāmodo disponit ad quādā perpetuitatē. sz vt iā dictū est p nullū mortale peccatū deleꝯ sacramentalis character. ¶ Ad secundū dicendū q licet passiue character voluntarie recipiat. tamē actiue ñ dependet character ab hūana volūtate Nec etiā aliq̄s act⁹ hūane volūtatis habet formalē repugnantiaz ad characterē. iō deletio characteris nō subest hūane volūtati ¶ Ad terciū dicendū q diuisio est insufficiēs. qz p tāto character est indelibilis. qz nullā repugnantiā patit in suo subiecto nō obstāribу quibuscūqz actibу hūanis variābу humanā voluntatē. ¶ Ad quartū dicendū q licet character habiliter ad gratiā hoiez existentē i via. tm̄ nō habilitat existentē extra viā ¶ Forte dices ad q̄d g manet character i ipo dānato ¶ Dico q manet ad maiorē cōfusionē dānati vt in ppetuū appareat q q̄ꝫnis de⁹ inter oues suas ipm signauerit. ipse tm̄ ppter suā malicīā a dñico ouili recessit ꝛ hmōi signationē inutilē sibi fecit.

De chara/ctere ordīs

Tercia cō/clusio.

Instantia 1

2

3

4

Solutio Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Interroga tio.

Respōsio.

Quantū ad terciuz

Articulus tercius.

articulū pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima ē q fm cursum cōmunē nō q̄libet sacerdos sed solⁿ eps debet cōferre sacramentū cōfirmatōis Quia qd̄ in primitiua ecclia solū licuit aplis h̄ modo solū licet epis. Qz sicut simplices p̄sbiteri sunt successores. lxij. discipl'oꝝ. sic epi sunt successores ipoꝝ apl'oꝝ. vt patet in decretis dist. xxi. c. in nouo. Sz i primitiua ecclia soli apostoli dabāt sacramentū cōfirmatōis qz vt patet i actibу apl'oꝝ. philipp⁹ dyacon⁹

Ratio.

nõ ꝓfirmabat eos quos baptizabat. ſz reliq̃t eos aplis ꝓfirmãdos ¶ Secũda ꝛclusio est q̃ de priuilegio ⁊ dispensatõe singulari sum⁹ pontifex pt simplici sacerdoti dare autoritatẽ ꝓferẽdi sacramentũ ꝓfirmatõis. Q: autoritate pape sacerdoti pt cõmitti autoritas ꝓferendi ordines. ergo ⁊ ꝓfirmãdi. Antecedẽs patz q: sacerdos cardinalis potest ꝓferre minores ordines. Patet etiã ꝓsequẽtia. q: cui potest cõmitti maiꝰ eidẽ potest cõmitti etiã minus. ſz maius ⁊ excellentiꝰ esse videt ꝓferre ordinẽ q̃z cõfirmare. ¶ P. de facto papa grego. autoritatẽ ꝓfirmandi simplicibꝫ sacerdotibꝫ ꝛtulit sicut patet de ꝓse. dist. v. pueri. vbi gregoriꝰ papa ianuario epo sic scribit. Peruẽit ad nos quosdã lcãdalizatos fuisse q̃ pſbiteros tãgere eos chrismate q̃ baptizati sunt, phibuimꝰ. Et sequit ibidẽ. Si omino de hac re aliq̃ cõtristant. vbi epi dicunt vt pſbiteri baptizatos etiã tangere chrismate in frontibꝫ debãt ꝓcedum⁹. ¶ Sz ad istã autoritatẽ dicũt quidaz q̃ isti sacerdotes autoritate pape nõ ꝓferebãt sacrm ꝓfirmatõis. ſz solũ dabãt aliq̃d sacrãle sicut q̃nq̃z alicui dat panis benedictꝰ p eucharistia. ¶ Sz istud nõ valet. q: papa gregograuiter peccasset si hmõi simulatõez ⁊ decepticnẽ populi admisisset. Valde em dãnabilis fuisset illa deceptõ. Nã hoies credidissent se recipe sacramentũ ꝓfirmatõis ⁊ nõ recepissent. ¶ Et ideo alij dixerũt q̃ tanta est autoritas pape. q̃ vnicuiq̃ homini papa pt dare potestatẽ ꝓferendi illud q̃d habet. puta si hõ est ꝓfirmatꝰ. tunc autoritate pape potest aliũ ꝓfirmare. si est sacerdos potest autoritate pape ordinẽ sacerdotij alteri dare. si dyaconꝰ pt ordinẽ dyaconij ꝓferre. ſz nõ ordinẽ sacerdotij. q: eoipo q̃ illũ nõ habet nõ potest eũ alteri dare etiã autoritate pape. ¶ Sed nec istud valet. ⁊ est ꝛtra dicta sanctoꝝ doctoꝝ qui ponunt q̃ sacer ordo non potest dari nisi ab epo. nec ꝓfirmatio pt dari a laico quãuiscũq̃z ꝓfirmato. ¶ Forte dicet q̃ vnũq̃d q̃z potest agere fm formam quã habet. q: vnũq̃d q̃z agit fm q̃ est in actu. ſz laicus cõfirmatꝰ habet characterẽ ꝓfirmationis. ergo potest agere fm hmõi characterẽ ⁊ p ꝓsequens pducere sibi simile. ¶ Rndeo q̃ ad hoc vt aliquis possit ꝓfirmare necesse ẽ vt habeat talẽ characterẽ quo characterem ipse cõstituit minister ecclesie. sed p characterem cõfirmationis nõ constituit quis minister ecclesie. ergo quãuis aliq̃s sit in actu fm characterem cõfirmatõis nõ habens characterẽ ordinis quo ꝓstituit minister ecclie. nõ poterit alteri characterẽ ꝓfirmatõis ꝓferre.

Cõclusio secũda.

1

2

Instantia

Cõtra.

Dictũ aliorum.

Contra.

Instantia

Solutio

Quãtũ ad quartuz articulũ pono duas ꝓclusiones.

¶ Prima ẽ q̃ suscepticio istius sacramẽti nõ est absolute ⁊ simpliciter loquẽdo necessaria ad salutẽ. Q: illud sine quo pt quiꝫ saluari. hoc simpliciter loquẽdo nõ est necessariũ ad salutẽ. ſz nõ ꝓfirmatus potest saluari. iuxta illud Mar. vlti. Qui crediderit ⁊ baptizatꝰ fuerit hic saluus erit. ¶ P. omis decedens in gratia dei saluat. ſz imediate decedẽs post baptismũ decedit in gratia dei. vt patet ex pcedentibꝫ. q̃ ꝛc. ¶ Forte dicet q̃ nullus potest saluari nisi sit plene christianꝰ. ſz sine sacramẽto ꝓfirmatõnis nõ est aliquis plene christianꝰ. q̃d patet de ꝓse. dist. v. vbi dicit. Omes fideles p manus impositionẽ epoꝝ post baptismũ spiritũ sanctuz suscipere debent. vt plem christiani inueniant.

¶ Ad tollendã istã instantiã pono p secũda ꝓclusione q̃ susceptio cõfirmatõnis homini adulto necessaria est ad salutem. suppositio q̃ plenariã habeat opozunitatẽ ipsam suscipiẽdi priusq̃z moriat. Quia nullꝰ ꝓtemnens sacramentũ potest saluari. sed habens plenaz ⁊ omnimodã opozunitatẽ suscipiendi ꝓfirmationem ⁊ non suscipit ac moriꝫ sine ea videt ꝓtemnere sacramentũ. ergo ꝛc. ¶ Et per hoc patet ad instantiã. quia ꝓtemnens nõ est plenus christianus. vt dicit in glosa extra d̃ sen. excõmunicatõnis. Decretũ autẽ allegatũ loquit de adultis sufficientẽ opozunitatẽ habẽtibꝫ suscipiendi istud sacramentũ. qui si morerentur sine eo. ratione contemptꝰ nõ essent pleni christiani. ¶ Ad argumentũ principale dicendũ q̃ gratia data in cõfirmatõne quãuis sit eadẽ fm essentiã cum gratia data i baptismo. tamẽ dupliciter differt ab ea. Primo quidẽ q: addit ad gratiã baptismi gradũ intensiozem. nõ quidẽ gradũ fm essentiã ſz fm esse. sicut dictũ ẽ de charitate libzo p̃mo. dist. xvij. Secũdo quia gratia ꝓfirmatõis aliquẽ habet effectũ quẽ non habet gratia baptismi. vt patet ex p̃dictis.

Articulus quartꝰ.

Cõclusio prima.

1

2

Instantia

Cõclusio secũda.

Ad principale argu.

¶ Distinctio octaua.

Post sacramẽtũ baptismi. Postq̃z magister determinauit d̃ duobꝫ sacris. s. de baptismo et confirmatione.

hic psequit de tercio. s. de eucharistia seu sacra cōmunione. Et diuidit in duas ptes. Quia primo determinat de isto sacro qtū ad ea q ipz integrāt et pficiūt. Secdo qtū ad eos qui ipz sumūt et ꝓficiūt. dist. ii. ibi. Et sicut due sunt Prima i duas. Qz primo mgr innuit dictorū cū dicēdis ꝓtinuatōez Secdo ponit dicēdoꝝ ordinē et distinctōez. ibi. Hic etiā ante alia. Prima i duas. Qz primo pmittit isti⁹ sacri dignitatē et efficaciā. Secdo ostēdit ei⁹ pcessisse multiplicē figurā. Secda ibi. Cui⁹ figura pcessit. ¶ Tūc sequit illa ps. Hic etiā aīī alia. Et diuidit i duas ptes. Qz primo pmittit qtuor hic esse dicēda. s. de isti⁹ sacri institutōne. forma. sacro: et re sacri. Secūdo prosequit de his. ibi. Sacrm dñs instituit. Et hec in tres Nā primo determinat de isti⁹ sacri institutōne Secdo de forma. Tercio simul de sacro et re sacramēti. Secūda ibi. Forma ꝯo est. Tercia ibi. Nūc qd ibi sit sacramentū. ¶ Circa istā distinctionē qro.

Vtrum eucharistia sit dignissimū sacramentū. ¶ Videt q nō. Qz qd ñ est sacrm h̄ nō est dignissimū sacrm. eucharistia nō est sacrm. vt videt. g ꝛc. Maior patet p locū a toto i modo ad suā ptē i modo negatiue. Minor pbat. qz qd nō est vnū sacrm h̄ nō est sacrm. sz eucharistia nō ē vnū sacrm. g ꝛc. Maior patz. qz p idē est aliquid ens et vnū ens. vt dicit. iiij. metha. Et eadem ratio est hoīs et vni⁹ hoīs. vt dicit. i. elenchoꝝ Minor etiā patet. qz vnitas rei vl est ex vnitate materie. vl ex vnitate forme. sz in eucharistia est duplex materia. s. panis et vinū. et duplex forma huic duplici materie correspōdēs ¶ Cōtra. tāto sacrm est dignio qto ꝓtentuz sub sacrāmēto et exhibitū p sacramētū est nobilio. sed sub eucharistia ꝓtinet christ⁹ deus et homo. quo nihil potest esse nobilio. ergo ꝛc.

¶ In ista questione quattuor sunt videnda ¶ Primo d isti⁹ sacrāmēti institutōe ¶ Secundo de ei⁹ forma et ꝓsecratōne. ¶ Tercio d ei⁹ sumptione et dispensatōe. ¶ Et quarto de ei⁹ eminētia et dignificatōe.

Articulus primus. Pria ꝓclo

Quantū ad primū

pono duas ꝓclusiones ¶ Prima est q istud benedictū sacramentū nō debuit institui ante
1 aduentū christi. Quia sacramētū nō debebat institui priusq̄z esset res q̄ sub sacramento debuit cōtineri. sed hmōi res nō fuit ante aduētū christi. vt de se patet. quia corp⁹ christi est res principaliter ꝓtenta i isto benedicto sacramento ¶ P. sacramentū plenitudinis gratie nō debuit institui anteqz veniret temp⁹ grē. 2
sz eucharistia est sacramentū plenitudis gratie. Ideo ēm dicit ab eu qd est bonū et charis qd est gratia. quasi bona gratia. Et temp⁹ gratie nō erat ante xpi aduentū. vt patet p apl'm ad Gal'. iiij. vbi ait. At vbi venit plenitudo tpis misit deus filiū suū. ¶ Forte cōtra istaz cōclusionē diceret aliqs infidelis sic. Medicina ꝓfortatiua debet dari debilib⁹ vt ꝓfortentur. sz istud sacramētū specialiter dicit esse medicina ꝓfortatiua. et homines cōmuniter ante xpi aduentū dicunt fuisse debiliores q̄z post aduentū. ergo ꝛc. ¶ P. omis viator indiget 2
viatico. sz ante christi aduentū nō min⁹ fuerunt homies viatores q̄z post aduentū eius. et istud sacramentū est viaticū viatorū. g ꝛc.

¶ P. nullo tpe boni fideles priuari debuerūt 3
alimento spūali. sz ab exordio mūdi semp fuerunt aliqui boni fideles. et istud sacramētū est spūale fidelū alimētū. ergo ꝛc. ¶ Ad primū dicendū q maior nō est semp vera. qz debilibus debet dari medicina pparatiua priusq̄z ipsis det medicina cōfortatiua. alias ipi pericli tant. eo q fortitudinē fortis medicine eoz debilitas nō poterit sustinere. Ideo pcesserūt in veteri lege multe figure isti⁹ sacramēti tanq̄z medicina a remotis pparās et disponens homines ad istud sacramentū Deinde pdicatō xpi successit tanq̄z pparatio prima ad recipiēdum istā fortē medicinā. Et tamē istis nō obstantib⁹ quidā fortitudinē isti⁹ medicine nō poterāt sustinere. Dicēte ēm xpo Joh. vi. nisi mādūcaueritʒ carnē filij hoīs. et biberitʒ ei⁹ sanguinē. nō habebitʒ vitā in vobis. dicebāt quidā. Dur⁹ est h̄ sermo. q̄s eū poterit audire. et abierūt retro. q̄si abhorrētes fortitudinē isti⁹ medicine. ¶ Ad secundū dicendū q duplex est viaticū. Unū sustentās trāseuntes p viā. Aliud pducēs vsq̄z ad patriā. Primū viaticū fidelib⁹ nūq̄z defecit. qz h̄ erat scriptura sacra. vel aliqua reuelatio vel ꝓsolatio diuina. Secundū vero viaticū est ipa eucharistia. et ideo dari nō debuit nisi eo tpe q̄ patri celestis patrie placuit nos ad patriā puenire. ¶ Ad tertiū dicendū q vt patet ex iq̄ dictis ipi non fuerūt priuati omi alimēto. licet non habuerint istud forte et solidū alimentū. qd nō congruebat paruulis existentib⁹ in statu impfecto. Unde ipis p tunc sufficere debuit lac qd sugere poterant de figuris et exemplis scripturarum. ¶ Secunda ꝓclusio est. q aptissimū

Instantia 1

Solu. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

temp⁹ instituēdi istud sacrm̄ erat ꝓxime ꝑce-
1 dens xpi passionē. Quia xps erat caput fide-
liū. ⁊ ipi mēbra ei⁹. ⁊ ideo licet nō esset necessa-
riū istud sacramentū eo tpe qn̄ corpali sua p̄-
sentia istud caput suis membris iūgebat. tn̄
qn̄ p passionē ista corpalis p̄sentia tolli debe-
bat. tūc istud sacramentū erat necessariuz. vel
saltē valde ꝯgruū. quatenⁿ sublata corpali p̄-
sentia capitis ipsoꝝ fideliū. adhuc ipi fideles
vniti manerēt suo capiti p̄sentia sacramētali.
2 ¶ P. vt patz in euāgelio saluator noster isto
sacramēto voluit nobis iugē ac fidelē memo-
riā sue passionis imprimere. ergo ꝯgruissimū
fuit istud sacramentū instituere in vltima ce-
na postq̄z indilate mediante passione disci-
Instantia pulos decreuit relinquere. ¶ Forte dicet q̄ si
gnū memoriale debet sequi ⁊ nō p̄cedere illud
p cui⁹ institutū memoria seu recordatōe. ergo
si istud sacramentū est institutū p memoria
passionis. tūc debuit institui post passionez ⁊
nō ante. ¶ P. signū p̄cedens aduentū rei cu-
ius est signū. cessat postq̄z res aduenit. ergo si
istud sacramentū est signū passionis ⁊ p̄cessit
Ad.1. eā. tūc peracta passione debuit cessare. ¶ Ad
primū dicendū ad maiorē q̄ licet tale signuz
quo ad significationē debeat sequi rem quā si-
gnificat. tamē quo ad institutionē potest p̄ce-
dere. Potest em̄ anteq̄z res fiat institui signū
qd̄ hmōi rem significet ⁊ reducat ad memori-
am. nō p tūc quādo instituit. sz p illo tpe qn̄
hmōi res facta est. Uū etiā saluator dixit di-
scipulis suis. Et nunc dixi vobis anteq̄z fiat.
vt cuz factū fuerit reminiscamini qz ego dixi
Ad.2. vobis. ¶ Ad secundū patet p iā dicta. qz li-
cet signū p̄cedens qd̄ p̄cise institutū est signi-
ficare ipam rē vt est futura cesset p aduentū si-
gnificati. hoc tn̄ nō est vez de illo signo qd̄ li-
cet ante instituat. tamē sic instituit vt rem si-
gnificare debeat postq̄z facta fuerit. Potest ei
amic⁹ dū p̄sens est cū amico dare aliqd̄ signū
dicēs. p illud recorderis mei cū a te recessero.
sic in ꝓposito ꝛc.

Articulus secund⁹

Quantū ad secūdū

articulū ꝓmo videndū est de forma ꝯsecratio-
nis corpis xpi. Secūdo de forma ꝯsecratōis
De forma corpis xpi sanguinis ei⁹. ¶ De primo est plana cōcor-
dia q̄ hec est forma. quā sanct⁹ petr⁹ credit tra-
didisse romane ecclesie qua dicit. hoc est em̄
Cōtra. corp⁹ meū. ¶ Sz cōtra istud multipliciter
1 dubitat. Primo qz xps nō videt vsus fuisse
hac forma. ergo nec alij debent ea vti. Cōseqn-
tia patet. qz nulla verba sacramētalia poterūt
habere efficaciā nisi ex institutōe xpi. Proba-
tur antecedēs. qz anteq̄z diceret ista verba be-
nedixit panē ⁊ fregit. ⁊ postea porrigēdo disci-
pulis corp⁹ suū a ꝓmo dixit ꝗba ꝑdicta. Sz
anteq̄z porrexit benedicēdo ꝯsecrauit. ergo ver-
bis p̄dictis nō fuit vsus p forma ꝯsecratōis.
¶ P. eusebi⁹ ⁊ ambrosi⁹ addūt p forma ꝯse- 2
crationis. accipite ⁊ comedite. q̄ p̄cise in ꝗbis
p̄dictis nō ꝯsistit forma ꝯsecratōis. Cōseqnē-
tia patet. Probat antecedēs. dicit em̄ eusebi⁹
sic. Invisibilis sacerdos visibiles creaturas ī
suū corp⁹ ꝯuertit dicēs. accipite ⁊ comedite:
b̄ est corpus meū. Et quasi eadē verba ponit
ambrosi⁹. ⁊ habent de ꝯse. dist. ij. ¶ P. nihil 3
debet poni in forma ꝯsecratōis qd̄ nō est d̄ sb̄-
stantia forme. sz omēs doctores ꝯcedūt q̄ hc
cōiunctio em̄ nō sit de substātia forme. ¶ Et Cōfirmat
ꝯfirmat. qz dicit dyonisi⁹ in primo lib. de di-
no. Nō est audendū dicere aliqd de diuinis
p̄ter ea q̄ nobis ex sacris eloquijs sunt expssa.
sz additio p̄dicte ꝯiunctōnis nō videt esse in
euāgelio. ¶ P. istud pnomē hoc est pnomē 4
demōstratiuū. aut q̄ demōstrat corp⁹ xpi. aut
aliqd aliud differēs a corpe xpi. Nō primū. qz
tūc ex vi verboꝝ nō fieret ꝯsecratio corpis xpi.
eo q̄ anteq̄z verba pferrent esset ibi corp⁹ xpi.
Nec secundū. qz tūc esset ibi locutio falsa. nā
qd̄ est aliud a corpe xpi. b̄ ñ est corp⁹ xpi. For-
ma aūt sacrm̄ nō pt ꝯsistere in falsa locutōne.
¶ P. vl' demōstrat illud qd̄ est p̄sens vl' pteri- 5
tū vl' futuz. Nō pt dari primū. qz cū actu p-
fert illud pnomē demōstratiuū. tūc nihil est
ibi p̄sens nisi sb̄stantia panis ⁊ accidētia ei⁹ ⁊
alie res circūstantes. quaz nulla est corp⁹ xpi.
nec secundū nec terciū. qz b̄ verbū est cū sit p̄-
sentis tpis ipo mediāte nec demōstrat pteri-
tū nec futuz. ¶ Et ꝯfirmat qz qd̄ pteritū est Cōfirmat
b̄ nō est. licet qn̄q̄z fuerit. ⁊ qd̄ futuz est b̄ nō
est. licet qn̄q̄z fiat vl' possibile sit fieri ¶ P. qn̄ 6
virtute aliquoꝝ ꝗboꝝ fit trāsubstātiatio vl' q̄
cunq̄z alia trāsmutatio. tūc talia verba debēt
expmi cū ꝗbo significāte actū practicū. ⁊ non
cū ꝗbo substantiuo p̄sentis tpis. Sz virtute
p̄dictoꝝ verboꝝ fit trāsubstātiatio. ergo in il-
la locutōe nō debet poni hoc verbū est. cū nō
sit significatiuū alicui⁹ transitus vel actōnis
¶ Ad primū dicendū q̄ circa hanc materiā Solutio.
quā implicat ista ratio scilicet de modo conse- Ad.1.
crationis quo christ⁹ cōsecrauit quādo cor-
pus suū discipulis tradidit sunt tres opinio-
nes. Quaz prime due negarēt ꝯseqntiā. an-
tecedēs ꝯcedēdo. Una em̄ istaz opinionum Opio pri-
ma.

dicit q̃ xp̃s cũ habuerit ptãtem excellẽtie. iõ sine verbis z absq̃ forma verbor̃ ꝛsecrauit sola virtute diuina. z postea verba ptulit quibꝫ alij formã ꝛsecrãdi tradidit. Quia sicut xp̃s sine verbis baptizat⁹ fuit. z postea nobis formã baptizãdi p verba tradidit. sic in ꝓposito zc. ¶ Cõfirmat h̃ ex dictis innocẽtij tercij q̃ ait. Sane dici pt q̃ xp̃s virtute diuina ꝛfecit z postea formã exp̃sit sub qua posteri benedicerẽt. ¶ Sz istud nõ valet. Quia fm cõmunẽ locutionẽ benedictõ nõ fit sine ꝗbis. sz xp̃s dicit bñdixisse. vt patet Mat. xxvij. ¶ Nec est simile qd assumit de baptismo. qz xp̃s non instituit baptismũ qñ baptizat⁹ fuit. sz istud sacramẽtũ instituit qñ ꝛsecrauit. ¶ Nec valet qd dicit de innocẽtio. qz talia verba nõ dicit diffinitẽdo. vel tanq̃z sua verba ꝓferendo. sz tanq̃z verba iã dicte opinionis recitando.

Cõtra eã.

Opinio secunda.

¶ Est alia opinio q̃ sil'r ꝛcederet antecedẽs supradicte ratõis. Dicit em̃ q̃ christ⁹ verbis ꝛsecrauit. tñ sb alia forma verbor̃ q̃z nos modo ꝛsecramus. ¶ Et si dicit istis q̃ fuerit illa verborũ forma qua vsus est xp̃s. ¶ Rñdent q̃ illa verba nõ reuelauit xp̃s. z ideo nob̃ sunt ignota. ¶ Sz istud dictũ cũ nec rationi nec autoritati innitat. ideo ea facilitate pt negari qua affirmat. ¶ Etiã valde videt esse dictu z piculosu. qz sacerdos corp⁹ xp̃i ꝛficiẽdo profert hec verba tanq̃z a xp̃o prolata. ergo si xp̃s his verbis nõ ꝛfecit. tũc nec sacerdos ꝛficeret.

Cõtra eã.

Opio tercia.

¶ Est insup tercia opinio. q̃ iuxta ea q̃ ponit si debet rñdere ad supradictã rationẽ tunc habet ꝛcedere ꝛsequentiã: z negare antecedens. Ponit em̃ ista opinio q̃ xp̃s eisdẽ verbis ꝛsecrauit quibꝫ z nos ꝛsecram⁹. Sz ꝓpter pbationẽ antecedẽtis supradicte rõnis dicunt q̃ eadẽ verba bis dixit. Primo em̃ vt dicũt qñ xp̃s ꝛfecit tũc hec verba dixit sub silẽtio. Secundo qñ corp⁹ suũ discipulis tradidit. tunc eadẽ verba dixit apte tradẽdo eis formã ꝛficiendi. ¶ Sz nec istud valet. qz frustra fit p plura qd eque bñ fieri pt p paucioza. vt dicit ꝑmo phisicor̃. sz vtrũq̃z. s. ꝛficere z formã ꝛficiendi tradere eque bñ potuit christus facere dicẽdo hmõi verba semel. sicut si bis dixisset. Cũ ergo deus z natura nihil faciãt frustra. vt patet ꝑmo celi z mũdi. q̃ xp̃s q̃ erat ver⁹ de⁹ p̃ dicta verba frustra nõ iterauit. ¶ Etiã sacerdos nũc ꝛficiendo nõ ꝓfert p̃dicta verba tanq̃z sub silẽtio a xp̃o plata. ¶ Ad formã igit supradicti argumẽti rñdendo dicendũ q̃ antecedens nõ est ver̃. Ad pbationẽz dicendũ q̃ maior z minor ambe deficiunt. qz xp̃s antecq̃ dixit. h̃ est corp⁹ meũ. nec benedixit. nec fregit nec dedit. sz dicẽdo hec verba siml' bñdixit fregit z dedit. Ulñ h̃ ꝓtcipiũ dicẽs debet cõstrui cũ omib̃ istis trib̃. qz ꝛcomitanter se habuit ad omia ista tria. s. ad bñdicere frãgere z dare. ¶ Et ideo exclusis trib̃ p̃dictis opinionibus. tenẽda est p nũc cõmunis opinio. q̃ ponit q̃ xp̃s p̃dicta verba tantũmodo semel dixit. z semel dicẽdo siml' ꝛsecrauit z nobis cõsecrãdi formã tradidit. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ambrosi⁹ z eusebius nõ addũt illa duo verba accipite z comedite tanq̃z spectantia ad formã sacramẽti ꝛsecrãdi. sz tanq̃z spectantia ad vsum sacramẽti ꝛsecrati. ¶ Ad tercũ dicendũ q̃ illa ꝛiunctio em̃ nõ est de necessitate forme. sic q̃ sit de necessitate ꝛsecrãdi. quia si omitteret. adhuc p alia verba ꝛsecraret. Est tamẽ de necessitate ꝛsecrantis. qz si q̃s ꝛsecraret. z illã ꝛiunctionẽ sciẽter omitteret ille mortaliter peccaret. qz ex statuto vel vsũ romane eccl'ie illa ꝛiunctio est apposita. quẽ viuz credit eccl'ia a sancto petro accepisse. ¶ Ratõ autẽ additõnis isti⁹ esse videt. qz sacerdos dicit ꝗba p̃dicta quasi in ꝑsona xp̃i. igit optime ponit ista ꝛiunctio em̃ ad exprimendũ ꝛtinuationẽ z ordinẽ istor̃ ꝗbor̃ ad p̃cedẽtia ꝗba xp̃i.

Ad formã argumenti primi.

Ad ꝛfirmationẽ dicendũ. q̃ illa ꝗba dyonisij sunt intelligẽda q̃tum ad textũ sacre scripture. Nihil em̃ est addendũ qd varier textũ scripture. taliter em̃ addẽs maledicit a beato iohãne apoc. vlti. c. Per h̃ tñ nõ intelligit q̃n possit fieri additio p text⁹ declaratõe ornatu z ꝛtinuatõe. Propter hoc em̃ Eccl'i. xxxij. dicit sacra scriptura de seipsa. Qui operant in me nõ peccabũt. q̃ elucidãt me vitã eternã habebunt. ¶ Ad quartũ rñdet doctor cõmunis dicẽs. q̃ h̃ ꝓnomẽ hoc nec demõstrat terminũ ad quẽ ipi⁹ trãsubstãtiatõis determinate. qz iã significatio locutõis p̃supponeret entitatẽ rei significate z nõ esset causa ei⁹. n eq̃z demonstrat terminũ a q̃ determinate. qz ei⁹ demõstratio impediret veritatẽ significatõis tot⁹ locutionis. cũ termin⁹ a q̃ nõ remaneat in vltimo instãti locutõnis. Relinquit ergo q̃ demonstret illud qd est cõmune vtriq̃z termino indeterminate. Sicut aũt in formalib̃ mutationib̃ cõmune vtriq̃z mutatõi est subiectũ vl' materia. distinguunt autẽ termini p formas accidẽtales vl' substãtiales. ita in trãsubstantiatõe cõmune est accidẽtia sensibilia q̃ remanent. diuersitas aũt est substantiar̃. Uñ sensus est. hoc ꝛtentũ sub his specieb̃ est corpus meũ. Nec est rñsio isti⁹ doctoris de verb ad

Ad 2.

Ad 3.

Ad confirmationẽz.

Ad 4.

Rñsio thome.

Nota q̃ ip se intelligit p terminũ ad quẽ corp⁹ xp̃i. p terminus a q̃ intelligit sb stãtia pãis

Cõtra sancti thomã 1

verbũ. ¶ Sz salua isti⁹ sanctissimi doctoris reuerentia ⁊ sanctitate. videt ꝗ ex his dictis difficultas argumẽti nõ tollat. Quia ꝛcessis his duabꝫ ꝓpositõibꝫ quas ipe hic ponit. s. ꝗ ꝓnomẽ hoc demõstret illd qd cõmune ẽ vtriq; termino trãsubstãtiatõis. ⁊ ꝗ cõmune in trãsubstãtiatõe est accidẽtia sensibilia que remanẽt. tũc sequit ꝗ ꝓnomẽ hoc demõstret accidentia. ⁊ ꝗ ꝛsequẽs tota locutio verboꝝ ꝛsecrationis erit falsa. qz accidẽtia nõ sunt corꝑ xpi. ¶ Si dicit ꝗ ꝑ illud cõmune intelligit illud qd vltimo ꝛcludit. s. ꝛtentu sb illis speciebꝫ. tũc duplex apparet in ista solutõe defectus. ¶ Primo qz tũc frustra ⁊ inutilit ⁊ nullaten⁹ ad ꝓpositũ ꝛclusionis quã infert ponit illã secundã ꝓpositõez qua dicit. ꝗ cõmune vtriq; terminoꝝ trãsubstãtiatõis est accidentia sensibilia q̃ remanẽt. ¶ Secundo qz adhuc nõ euadit difficultas. Ꝑ iã quãuiscũq; aliq̃s termin⁹ sit cõmunis ⁊ indeterminatus. tũ qñ adiungit ei ꝓnomẽ demõstratiuũ tũc determinat ⁊ singularizat intantũ. ꝗ ꝓpositio in qua subijcit nec est vniuersalis nec indefinita ꝛz mere singularꝭ. Ulñ sicut patet ĩ regulis logycalibꝫ. ꝓpositio singularis est illa ĩ qua subijcit termin⁹ discret⁹. vt sortes currit. vel termin⁹ cõmunis cũ ꝓnomine demõstratiuo. sicut hic hõ currit. Dicere ergo ꝗ cõmune ⁊ indeterminatũ maneat ĩ sue cõmunitatꝭ indeterminatõe addito sibi ꝓnomĩe demõstratiuo. est dicere oppositu ꝛz in adiecto. qz vt sic terminus cõmunis equipollet termino discreto ⁊ singulari. q̃ omnẽ indeterminationẽ excludit. ¶ Istud ergo demõstratũ qd subijcitur in hac ꝓpositõe. qua dicit. hoc est corꝑ meũ. vel est determinatũ ad standũ ꝑ corꝑe xpi. vel ꝑ aliq̃ alio. ⁊ tũc ꝓcedet in ratõe sicut a principio. ¶ P. in ꝓpositõe ordinate plata sine determinatõe subiecti ꝑ ꝓnomẽ demõstratiuũ. subiectũ nõ est cõmunius ⁊ indeterminat⁹ ꝑdicato. ergo mlto min⁹ ꝗ poterit esse in ꝓpositõe supꝛadicta in qua subiectũ est determinatũ ꝑ ꝓnomẽ demõstratiuũ. Consequentia de se patet. Antecedẽs habet in libro porphirij. vbi dicit. ꝗ omis ꝑdicatio vel ẽ superiorꝭ de inferiori. vel est eqlis de eqli. Primo modo ꝑdicatũ est cõmuni⁹ subiecto. Secundo modo tũc est eqlis cõmunitatꝭ cũ cõmunitate sbiecti. ¶ Alij dicũt ꝗ qñ sacerdos dicit ꝗba ꝑdicta. tũc illud ꝓnomẽ hoc nullã demõstrationẽ facit. qz nõ ꝓfert a sacerdote significatiue: ꝛz recitatiue Et hãc responsionẽ ponit innocenti⁹ terci⁹ in libro d officio misse

Respõsio secũda.

¶ Sz nec istud valet. Quia tũc verba vt dicunt a sacerdote nõ magis respicerẽt ꝓsentem substantiã panis q̃ aliã materiã quãcũq; ꝑsentẽ vel absentẽ. ⁊ tũc nõ ꝛficeret. qz nõ accederet verbũ ad elementũ. nec ꝑ ꝛseqns fieret sacramentũ. qz fm augustinũ ex eo ꝗ verbuꝫ accedit ad elementũ fit sacramentũ. ¶ P. nec ꝑ istã fugã euadit isti difficultatẽ. qz saltem xps dixit ꝑdicta verba significatiue. ergo xpo dicẽte hmõi verba. illud ꝓnomẽ ꝗ aliq̃d demõstrabat. vel ergo illud demõstratũ fuit corꝑus xpi. vel aliud a corꝑe xpi. ergo manet tota difficl'tas argumẽti nisi aliud dicat. ¶ Alij dicũt ꝗ ibi sit demonstratio nõ ad sensũ. ꝛz solũ ad intellectũ. Ulñ cũ dicit. hoc est corꝑ⁹ meum. iste est sensus. significatũ ꝑ hoc est corꝑ⁹ meũ. ¶ Sz nec istud valet. qz sicut nõ ꝛficitur sacramentũ cũ dicit. hec imago est xps. et tñ vere ꝗ qd demonstrat significat xpm. sic n⁹ in ꝓposito platõe ꝑdictoꝝ verboꝝ ꝛficeret sacramentũ. ¶ Alij dicũt ꝗ ibi est demõstratõ ad sensuꝫ. qz li hoc demõstrat panẽ nõ tñ simpliciter. ꝛz fm qd est trãsubstantiat⁹ in corꝑ⁹ xpi. ¶ Sz nec ꝗ valet. qz panis trãsubstãtiatus nõ est panis. q̃ nõ demonstrat panis ad sensum. ¶ P. dũ pferẽt li hoc nõ est facta trãsubstantiatio. ergo nisi aliud dicat. ex dictis adhuc nõ ostendit ꝗ demõstret panis trãsubstantiat⁹. ¶ Alij dicũt ꝗ est demõstratio mixta. qz partim est ad intellectũ. ⁊ ptim ad sensum. vt sit sensus. hoc est corꝑ⁹ meũ. i. illud ĩ qd istud est trãsimutãdũ est corꝑ⁹ meũ ¶ Et ista est trãsio Richardi de sancto victore ĩ suo lib. de tri. ¶ Et hãc responsionẽ ad ꝓsens sustinendo dico ad maiorẽ ꝑdicte ratõnis. ꝗ ꝓnomẽ hoc demõstrat corꝑ⁹ xpi. nõ tñ ita ꝗ qñ pferẽt demõstratio ꝓsentialiter ibi sit. sed ꝗ ibi erit cũ substãtia panis in ipm trãsubstantiata fuerit. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝗ esse ꝓsens ꝑ nũc dupliciter ꝑ intelligi. Uno modo tpe quo pferẽt demonstratio. Alio modo tpe ꝑ q̃ pferẽt demõstratio. Primo modo nõ demonstrat ibi corꝑ⁹ xpi vt ꝓsens. qz qñ pferẽt demõstratio. tũc nondũ est ibi. Sed secũdo modo demonstrat vt ꝓsens. qz tps ꝑ quo pferẽt demõstratio est tps. qd ĩmediate sequit vltimũ instans ad qd terminat tps mẽsurãs platonẽ hui⁹ orõis qua dicit. hoc est corꝑ⁹ meũ. in illo eĩ instanti fit trãsubstantiatio panis in corꝑ⁹ xpi. ergo corꝑ⁹ xpi ꝓsens est sb speciebꝫ remanentibꝫ tpe ꝛsequẽter copulato ad illud instãs ¶ Forte dicet. qd nõ est nullã efficaciã habet. ꝛz verba ꝑ illo instanti nõ sunt. qz iam

Cõtra eã. 1

2

Responsio tercia.

Cõtra eã.

Responsio quarta.

Cõtra eã. 1 2

Responsio quinta.

Richard⁹

Ad. 5.

Instantia

in ꝑteritū trāsierūt. ergo nullā virtutē vl' effi/
caciā habebūt verba cōsecratōis respectu ipi⁹
trāsubstantiatōis. ¶ Respondeo q̄ q̄uis i il
lo instanti verba nō sint quantū ad ꝓcedentē
ꝓlationē. tamē sunt i illo instanti quantū ad
finalē clausionē seu terminatōez. ⁊ ꝑ ꝯseqūs
in illo instanti merito dicunt habere virtutē
⁊ efficaciā. q⁹ veritas oratōis a primo habet
⁊ significatū ei⁹ a primo cōcipit cū ipa oratio
finaliter claudit. ¶ Et forte hoc notat aresto
les ꝓmo peri hermenias. cū ait. q̄ hoc verbuz
est significat cōpositionē quā sine cōpositis. i.
sine extremis q̄ sunt subiectū ⁊ ꝑdicatū nō est
id est nō ꝯtingit intelligere. ¶ Etiā in ꝓbati
one supradicte rōnis assumit falsiuz cū dicit.
q̄ futuz nō demonstrat mediāte verbo ꝑsentis
tꝑis. Usus em loquēdi ostēdit hoc esse falsū.
sicut patet cū q̄s dicit. ecce nūc taceo. vel ecce
nūc bibo. ⁊ in ceteris cōsimilibz. Si em actus
bibēdi vel tacēdi referet ad tꝑs in quo ꝓferet h̄
aduerbiū demōstrandi ecce. tūc vtiq̄z est futu
rus quāuis ꝓferat verbo ꝑsentis tꝑis. Si au
tē hmōi act⁹ referet ad tꝑs nō in quo sz ꝑ quo
proferet hmōi demōstratio. tūc talis act⁹ ꝑsens
est. q⁹ ꝓferens talē demonstrationē ꝓfert eā ꝑ
tꝑ immediate sequēti. Sic etiā in ꝓposito cuz
dicit. hoc est corp⁹ meū ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmatio
nē patet ꝑ ea q̄ dicta sunt. ¶ Ad sextū dicēdū
q̄ verba ꝑdicta nō proferunt a ministro tāq̄z
ex ꝑsona ministri. sicut fit i alijs sacramentis.
sz tanq̄z ex ꝑsona xꝑi. Ideo forma istoz verbo
rū in duobz differt a forma verboz ceteroz sa
cramentoz. ¶ Primo q⁹ nomina trinitatez
diuinā exprimētia nō ponunt in ista forma.
q⁹ cū hec verba tanq̄z in ꝑsona xꝑi ꝓferantur
qui est ver⁹ de⁹. ad hoc innuendū nō fit h̄ ali/
qua inuocatio trinitatis. ¶ Secūdo q⁹ verba
in alijs sacramētis ꝓferunt in ꝑsona ministri
ideo ꝑ talia verba debet exprimi act⁹ ministri.
⁊ ꝑ ꝯsequēs oportuit vt ibi poneret verbū ope
ratiuū. Hec vero verba q⁹ proferunt i ꝑsona
xꝑi ideo in eis nō oportet ponere verbū operati
uum exprimēs actū successiuū ipsi⁹ ministri.
sz debet poni verbū substantiuū puta est tāq̄z
exp̄ssiuū act⁹ vltimi ⁊ ꝓfecti isti⁹ sacramenti.
q̄d est esse corꝑis xꝑi sub speciebz ipi⁹ panis.
¶ Et ꝑ hoc patet ad formā argumēti. ¶ De
forma aūt sanguinis quo ad sui ꝑcisionē. pu/
ta vbi incipiat ⁊ vbi finiat. diuersi diuersimo
de loquunt. ¶ Quidā em dicūt q̄ sicut ꝑcise
forma ꝯsecrādi seu ꝯficiendi corp⁹ christi ꝯsi
stit in his verbis. hoc est corꝑus meū. sic for
ma sanguinis ꝑcise cōsistit in his verbis. hic
est calix sanguinis mei. ¶ Alij dicūt q̄ debet
addi noui ⁊ eterni testamēti misterium fidei.
¶ Adhuc sunt alij qui dicūt. q̄ addēdū est.
qui ꝑ vobis ⁊ ꝑ multis alijs effundet i remis
sionē peccatoz. ¶ Que istaz opinionū veri
or sit. vsq̄z quaq̄z certū nō est. cū in scriptura sa
cra hec forma sic ꝑcise determinata nō inueni
atur. nec etiā ex aliq̄ determinatōne ecclie ap/
pareat sic ꝑcisa. ¶ Tercia tamē opinio tutior
⁊ securior esse videt. q⁹ q̄n ꝯditōes apponunt
ad subiectū ⁊ ꝑdicatū alicui⁹ ꝓpositōis. tunc
hmōi ꝯditōes vident esse de integritate locu
tionis exp̄sse ꝑ talē ꝓpositionē. Sed omia il/
la addita ꝑ secundā ⁊ terciā opinionē sunt q̄
dā ꝯditiones determinātes ꝑdicatū ꝓpositio
nis posite ꝑ forma ꝑ primā opinionē. ergo vi
dent esse de integritate illi⁹ locutōis. ⁊ ꝑ ꝯse/
quens ad formā ꝯsecratōis vna cū ꝑdicta ꝑ/
positione vident ꝑtinere. ¶ Forte ꝯtra ꝑmaz
additionē dicet. q̄ nouū ⁊ eternū respectu eius
dē implicāt ꝯtradictionē. q̄ nō possunt esse de
forma vni⁹ ⁊ eiusdē sacramēti. Cōsequentia
patz. Probat antecedēs. q⁹ eternū est illō qd
caret principio. sz nouū nō solū dicit rem ha/
bentē principiū. sz etiā implicat ꝓpinquū esse
ad suū principiū. ¶ P. sicut sanguis xꝑi effu
sus est ꝑ nobis. sic corp⁹ xꝑi traditū est ꝑ no/
bis. sicut testat xꝑs Luc. xxij. dicēs. hoc ē corꝑ
us meū qd ꝑ vobis tradet. Sz hoc nō ob/
stante nō fit mentio de traditōe corꝑis in for/
ma ꝯficiendi corp⁹. q̄ ad formā ꝯficiēdi san/
guinē nō debet mētio fieri de sanguinis effusi
one. ¶ P. greci dicunt vti hac forma. hic est
sanguis me⁹ noui testamēti ꝑ vobis ⁊ ꝑ mul
tis effusus i remissionē peccatoz. igit vel gre/
ci nō ꝯficiūt. vel nos nō ꝯficim⁹. vel due erūt
forme ꝯficiēdi sanguinē xꝑi. ¶ Ad primum
dicendū q̄ licet istud bn̄dictū xꝑi testamētuz
fuerit ꝓ tūc nouū quantū ad exterioze insti
tutionē ⁊ executōez. tamē fuit eternū q̄ztū ad
diuinā ꝑdestinationē. ergo in illo dicto nulla
est ꝯtradictio. q⁹ quāuis eternū ⁊ nouū ibi di
cant de eodē. h̄ tamē est ꝑm aliū ⁊ aliū modū.
¶ Ad secundū dicendū q̄ q⁹ passio xꝑi magis
exprimit in forma ꝯficiēdi sanguinē q̄z in for/
ma ꝯficiendi corp⁹. ad passionē etiā magis vi
det ꝑtinere sanguinis effusio q̄z corꝑis tradi/
tio. ideo licet i illa forma nō fiat mentio d̄ cor
ꝑis traditōne. tm̄ in ista debuit fieri mentio
de sanguinis effusione. ¶ Ad terciū dicendū
q̄ vt cōmuniter dicit beat⁹ petr⁹ formaz qua
nos vtimur tradidit ecclie romane. quā acce/
pit ex his q̄ vidit ⁊ audiuit imediate a dñō

Solutio.

Ad confirmationē.

Ad.6.

De forma sanguinis

Nota.

Instantia 1

2

3

Solutio

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Instantia iheſu xpo. ¶ Et ſi inſtat ꝓtra hoc. qz nullus euãgeliſta ponit hãc formã totã modo quo nos ea vtimur. ¶ Reſpõdet innocẽtꝰ tertꝰ q euãgeliſtis nõ fuit cura de forme qua vti debereꝰ poſitione. ſz ſolũ de rei geſte narratõne ideo q̃uis ſub eiſdẽ verbis nõ inueniat forma noſtra in euãgeliſtis. tñ nõ eſt dubitandũ beatũ petꝝ eã a xpo accepiſſe. ⁊ ipam ſua autoritate eccl̃ie romane tradidiſſe. ¶ Beatꝰ etiam pauluſ credit grecis tradidiſſe formã qua ipſi vtunt. quã ⁊ ipe accepit a dño iheſu xpo. iuxta qd̃ ait. i. ad Choz. xi. Ego autez accepi a dño qd̃ ⁊ tradidi vobis. ¶ Et ideo credẽdũ eſt q tã latini q̃z greci vere ꝓficiũt. Vñ vna ẽ forma grecoz ⁊ latinoz q̃ ad intellectuz. licet aliquo modo muteꝯ quo ad ſenſum.

Solutio

Solutio. Ad. 1.

Articulus tertius.

Quantũ ad terciuz

ſic pcedã. ¶ Primo circa iſtũ articulũ pono ea q cõmuniter dicunt. ¶ Secdo oſtendã q ĩ quodã caſu iſta cõmunia dicta teneri nõ poſſunt. ¶ Quo ad primũ cõmuniter dicit q illud ſacrm tantũmodo a ieiunis debet ſumi. niſi imminente mortis piculo ꝓtingat oppoſituz ne q̃s decedat ſine viatico. Qz cibũ ſũme deuotionis ⁊ reuerẽtie alter cibꝰ nõ debet pcedere. ſz iſtud ſacrm eſt cibꝰ ſumme deuotõnis ⁊ reuerentie. q̃ ꝛc. ¶ Et iſta eſt intrẽtio ſancte matris eccl̃ie. vt patet de ꝓſe. diſt. ij. c. ſi quis. vbi dicit. Placuit ſpũ ſancto vt i honorẽ tanti ſacramẽti prꝰ in os xpiani dñicuz corpꝰ q̃z aliꝰ cibꝰ intraret. ¶ Q, aũt mortis piculo imminente oppoſitũ fiat. patet p cõmunẽ ritũ ſancte matris eccl̃ie. ¶ Sz ꝓtra primã ptẽ iſtius ꝓclusionis videt eſſe primordialis inſtitutio iſtiꝰ ſacri. qz dñs ihs xps iſtituit iſtud ſacrm poſt cenã. cũ ergo omis xpi actio noſtra ſit instructõ. videt q licite nõ ieiuni poſſimꝰ ſume reiſtud ſacramentuz. ¶ P. i. ad Choz. xi. ait apls. Dũ ꝓuenitis ad manducandũ invicez expectate. ſi q̃s aũt eſurit domi mãducet. Sz apls loquit ibi de manducatõe corpis xpi. q̃ poſtq̃z domi manducauerũt licuit eis ſumere corpꝰ xpi in eccleſia ¶ P. ſaltẽ ſemel in ãno videt q liceat ſano homini poſt cenã ſumere corpꝰ xpi. qz dicit de ꝓſe. diſt. i. ſacramẽta altaris nõ niſi a ieiunis hoibꝰ celebrent. excepto vno die ãniuerſario quo cena dñi celebratur ¶ P. ſi ſufficit hominẽ eſſe ieiunũ ad ſuſcipiendũ ſacramentũ qui alias diſpoſitꝰ eſt ad eꝰ ſuſceptionẽ. tũc qui bibit vel ſumpſit medicinã vl d̃ electuario comedit licite poſſz celebrare vel cõmunionẽ ſumere. qz potꝰ ⁊ maxie aq̃ vel ſumptio medicine vl electuarij nõ ſoluit ieiuniũ ¶ Ad primũ cũ dicit q inſtitutõ iſtius ſacramẽti eſt ꝓtra ꝓclusionẽ. nego. ſicut ei aliq̃ interdũ expediũt p rei generatõe. q̃ nõ expediũt p eiꝰ nutritõe. ſic aliq q̃nq̃z expediũt p rei inſtitutõe q̃ nõ expediũt p rei ꝓtinuatõne. ¶ Ad pbationẽ dicendũ q licz omis chriſti actio noſtra ſit inſtructio. tñ hmõi inſtructõ nõ eſt ſemp ad ſilr opandũ. alias opteret nos mortuos ſuſcitare. ⁊ ſup aq̃s ſiccꝰ pedibꝰ ambulare. cũ talia fecerit xps. ¶ Vñ ſicut xpus baptizari voluit vt nobis daret exemplũ baptizãdi. tñ ex hꝯ q triginta annoz erat cuz baptizaret. ⁊ ĩ flumine iordanis baptizaret. nõ dedit imitatõnis exemplũ vt. ſ. nos baptizemur q̃ triginta annoz fuerimꝰ. ⁊ q ĩ iordãe baptizemur. ſic licz xps qz celebrauit ⁊ cõmunicauit. exemplũ hꝯ faciẽdi tribuerit. tñ qz hoc poſt cenã fecit. ⁊ ĩ tali loco fecit. in hꝯ nõ pbuit nobis exemplũ ſilr faciẽdi ¶ Deterꝰ q̃ xpz imitari q̃ztũ ad formã ⁊ materiã ſacramenti. qz iſta ſunt eſſentialia ſacri. nõ aũt in accidẽtalibꝰ. ſicut ſunt locus ⁊ tps. ¶ Iſta eñ determinata ſunt p determinatõez eccl̃ie ex ſpũſſãcti informatõe. ¶ Ad ſecũdũ dicẽdũ q illud verbũ apli q̃ dicit. domi mãducet. nõ eſt itelligendũ ante cõmunionẽ ſz poſt cõmunionẽ ¶ Ad terciũ dicendũ q licet q̃nq̃z eccl̃ia ĩ cena dñi cõmunionẽ admiſerit. hꝯ tñ ad ſacri reuerentiã nũc eſt pbitũ. ⁊ p oppoſitã cõſuetudinẽ penitꝰ abrogatũ ¶ Ad quartũ dicendũ q duplex eſt ieiuniũ. ſ. ieiuniũ nature ⁊ ieiuniũ eccl̃ie Primũ ieiuniũ requirit ad pcipiendũ cõmunionẽ ⁊ nõ ſecũdũ. Et qz ſumptõ cuiuſlibet alimẽti de nouo ſuſcepti ab extrinſeco tollit ieiuniũ nature. ſiue accipiat p modũ cibi vl potꝰ. vel etiã p modũ medicine. iõ oia hec fm legẽ cõmunẽ poſt eoz ſumptionẽ prohibẽt recipe ſacrã cõmunionẽ. qz ſolũ illa hora hõ eſt ieiunꝰ ieiunio nature anteq̃z illa die naturali nihil ſumpſit ab extrinſeco de pdicti incipiẽdo diẽ naturalẽ a medio noctis. Dixi aũt ab extrinſeto. qz dato q aliq̃d de cibꝰ pcedentis diei remãſerit inter dentes hoĩs. qd̃ incaute hõ deglutiret. ex hꝯ hõ nõ diceret ſoluiſe ieiunũ nature. ſicut nec deglutiẽdo ſaliuã. ⁊ ideo talis nõ pbiberet illa die neceſſario a cõmunione. licet ꝓpter reuerẽtiã ſacri poſſit abſtinere. ſi nõ fuerit neceſſe vt celebret vl cõmunicet illo die. ¶ Ieiuniũ ꝓ ecclie manet iuiolatũ etiã poſt vnicã comeſtionẽ. nec tollitur niſi p ſecundã comeſtionẽ vl ſumptionẽ eoz

Inquiſitõ prima.

Cõcluſio.

Ratio.

Instantia 1

2

3

4

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Nota.

q̃ i cibũ de se ꝓsueuerũt assumi. ¶ Et ideo dicit doctor cõmunis. q̃ ea q̃ ꝓpter alios cibos accipi ꝓsueuerũt. vel digerendos. sicut electuaria. vel p mẽbra deducẽdos sicut potꝰ vini vl' aque. talia ieiuniũ ecclie nõ soluũt. q̃uis aliq̃ modo nutriãt assumentẽ. ¶ Calus quẽ pmisi est iste. Posito q̃ sacerdos cũ debet sumere sanguinez inueniat solã aquã fuisse in calice. nec h̃ percipiat donec aquã deglutiuit. vl' saltem deglutire oportet. puta q̃ habet cã in ore. ⁊ ꝓpter h̃ q̃ tetigit corꝑ xpi vel reliquias eiꝰ ideo non licet illã aquã de ore reicere. Sũpta ista aqua. talis sacerdos nõ est ieiunꝰ ieiunio nature. ⁊ tñ ex statuto ecclie ipe debet sanguinẽ ꝓsecrare ⁊ sumere an teq̃z missa finiat. q̃ de ꝓse. dist. ij. c. relatũ. dicit. q̃ ꝓficit tenet cõmunicare. Et ibidẽ. c. compim. dicit. q̃ vl' ab integris abstineat vel integra recipiat. Per primũ ergo capitulũ celebrãs tenet sacramẽtum sumere. p secundũ tenet integre sumere. s. corpus ⁊ sanguinẽ. ¶ Sz forte dicet q̃ ex mandatis ecclie nullꝰ debet reddi perplexꝰ. ita q̃ ñ possit vitare mortale peccatũ. sz sic esset in ꝓposito. q̃ si ꝓsecrat sanguinẽ ⁊ sumit eũ. tũc peccat ꝓtra mandatũ de ieiunio. si nõ ꝓsecrat. vl' ꝓsecratũ nõ sumit. tũc peccat ꝓtra ea q̃ modo sunt inducta. ¶ P. qui scandalizat populũ fidelẽ videt mortaliter peccare. iuxta q̃ ait saluator: Ue homini p quẽ scandalũ venit. Sz si reincipiat canonẽ de nouo ꝓsecrãdo tũc scãdalizabit populũ fidelẽ finẽ misse expectantẽ. ¶ P. in die parasceuen sacerdos sumit corꝑ xpi nõ ꝓsecrando vinũ qd̃ est in calice. Ex q̃ posset alicui videri nõ esse mandatuz ecclesie sacerdotẽ sumere sanguinẽ ĩmediate post corpus xpi. ¶ Ad primũ dico q̃ sacerdos talis nõ est perplexꝰ. q̃ duob mandatis simul cõcurrentib. quoꝝ vnũ districtꝰ pcipit altero. si neq̃q̃ simul poterũt obseruari. tũc ñ peccat si dimittit mandatũ minꝰ stricte pceptũ propter obseruationẽ illiꝰ qd̃ magis stricte dinoscit esse pceptũ Sz magis phibitũ esse videt sacerdotẽ celebrantẽ sumere corꝑ christi sine sanguinis ꝓfectõne ⁊ sumptõne. q̃z q̃ sumat sanguinẽ nõ ieiunꝰ. Quia primũ graue sacrilegiũ esse censet. de ꝓse. dist. ij. c. repimus. vbi dicit q̃ diuisio huiꝰ sacramẽti sine grandi sacrilegio nõ poterit puenire. Secũdũ ꝯo nulq̃z dicit esse sacrilegiũ. Igit pdicto casu posito nõ tenet sacerdos ad obseruationẽ mãdati de ieiunio. q̃ ipm obseruãdo peccaret grandi sacrilegio. qd̃ nullo modo est sancte matrĩ ecclesie intẽtio ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ppl's de hoc nõ debet scãdalizari. q̃ nõ habet populus iudicare de h̃ q̃ sacerdos qñq̃z diuiꝰ protrahit morã in canone. q̃ hoc ex diuina inspiratõe ⁊ singulari deuotõe aliq̃n̄ poterit puenire. ¶ Et ideo si ratõe ꝓsecratõnis neglecte recuperãde plixiorẽ morã ꝓtraxerit. h̃ ipi fideles debẽt ĩ meliꝰ ꝓuertere. cogitãdo q̃ h̃ fiat ex singulari sacerdotis deuotõe. ¶ Et iã nõ est opꝰ totũ legere canonẽ ab illa pte. sili modo postq̃z cenatũ est. vsq̃z ad finẽ. q̃ de stricto iure nõ ẽ necesse nisi q̃ ꝓsecret ⁊ sumat sanguinẽ. ¶ Jõ agilis ⁊ prudẽs sacerdos ad h̃ ne ꝑtingat scãdalũ pt accedere ad comu altaris. ⁊ recipe vinũ quasi p ablutõne calicis. ⁊ paꝝ de aq̃. si nihil remãsit ĩ calice de aq̃ priꝰ in eo existẽte. ⁊ reuerti ad mediũ altaris. ⁊ dicere ꝗba canonis ab illa pte. sili modo. vsq̃z ad illã partẽ. Unde ⁊ memores nos dñe tui serui. Et sic ꝓsecratõne facta ponat calicẽ sup altare. ⁊ ĩmediate resumat eũ dicẽs. Calicẽ salutaris accipiã. ⁊ nomẽ dñi inuocabo. laudãs inuocabo dñm. ⁊ ab inimicis meis saluꝰ ero. Et tũc faciat crucẽ cũ calice dicẽs. Sanguis dñi nostri ihesu xpi custodiat aiam meã in vitã eternã. Quo dicto sumat sanguinẽ. ⁊ pcedat vlteriꝰ modo ꝓsueto vsq̃z ad finẽ misse. ¶ Ista tñ sint dicta saluo semp meliori iudicio. ⁊ maxie sancte matris ecclie. q̃ si alia circa hec fieri determinarz. ex tũc hec reputo p nõ dictis ĩ toto vel in pte fm q̃ determinatõni ecclie viderent obuiare. ¶ Ad terciũ dicendũ q̃ statutũ de sumendo sanguinẽ post sumptionẽ corꝑis. nõ obligat sacerdotẽ nisi p tũc qñ facit officiũ in q̃ tenet ꝓsecrare corꝑ xpi. sz ĩ diei paseueis officio ipse nõ debet ꝓsecrare. Unde hostia ꝓsecrata reseruat a pcedẽti die. ideo nõ obligat illa die ad ꝓsecrandũ vl' ad sumendũ sanguinẽ. sic etiaz laica pson a post cõmunionẽ corꝑis nõ tenet ad sumptõez sanguinis. sz potest sumere vinũ nõ ꝓsecratũ.

Jnq̃sitõ secunda.

Calus.

Jnstantia 1

2

3

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

nota q̃ hec ẽ sntia scoti

Ad. 3.

Quãtũ ad quartuz

Articulus quartꝰ.

articulũ dico breuiter q̃ istud bñdictũ sacrm est oim sacroꝝ dignissimũ Quia q̃z tũ vnũ sacramẽtũ aliud excedit ĩ sanctitate. tm̃ excedit ĩ dignitate. sz istud sacrm omia alia excedit ĩ sanctitate. q̃ ꝛc. Maior patet. q̃ tota dignitas sacri ꝓsistit in h̃ q̃ vel ꝓtinet vl' ꝓfert sanctitatez. Minor pbat. q̃ illud sacrm maiori pollet sanctitate qd̃ ꝓtinet illud qd̃ est sanctũ essentialiter ⁊ formaliter. q̃z illud qd̃ solũ dicitur sanctũ p quandã attributõez extrinseczz.

puta qz ē signū sctitatis. vl' qz ē cā instrumētal' sctitatis i qdā alio real'r ab eo distincto. Hz sacramētū eucharistie ꝛtinet xpz q̄ inqztū ē ꝛe est ipa sctitas essential'r. fm q̄ ē hō habet in se eminēte sctitatē formal'r. cetera ꝯo sacra sunt solū signa sctitatis vl' eis cā instrumētal'i q̄daz alio real'r ab ipis distincto. puta i hoie q̄ suscipit sacrm. g̃ ꝛc. ¶ Ad argumētū ꝑncipale dicēdū q̄ minoz ñ ē ꝯa. Ad ꝓbatōez illi dōm q̄ vnū nūero simplicit ꝑt qztū ad pñs tripliciter accipi. s. vnū idiuisibilitate. vt puta pūct. q̄ ē q̄d vnū actu z potētia. Alio mō vnuz ꝛtinuitate vt linea. q̄ est q̄d vnū actu potētia tñ m'ta. Tercio mō ꝛ aliq̄d vnū pfectōnali integritate. sic dom z vna q̄qz alia res ad cui integritatē diūsa req̄runt. q̄z tñ vnū ñ est forma alteri. Et isto modo sacrm eucharistie ē vnū. qz ordinat ad vnā spūalē refectōez. q̄ ad integritatē siue pfectōis ad modū corpalis refectōis req̄rit cibū z potū. ¶ Forte dicet q̄ gregoriꝰ appellat istud sacrm pl'aliter i q̄dā oroe dicēs. Perficiāt i nob dñe tua sacra q̄ ꝛtinēt ¶ Rñdeo q̄ req̄sita i isto sacro sunt materialiter pl'a. z iō sic loquit gregoriꝰ i pl'ali. tñ sūt vnū sacrm formal'r p relatōez ad vnā opationē quā i nob habet pficere. s. refectōez spūalē Et iō i vna z eadē oroe ꝓferet istud sacrm pluraliter z singulariter. puta in illa cōplenda q̄ dicit. Purificet nos q̄sumꝰ dñe sacra q̄ sumpsimus. z iter: cedētibꝰ oibꝰ scis tuis ꝑsta vt hꝰ tuū sacrm ñ sit nob reatꝰ ad pnā. sz itercessio salutaris ad veniā ꝛc. ¶ Forte dices q̄ falsum assumā. qz alia ē forma ꝯsecratōis sanguis. z alia forma ꝯsecratōis ipi corpis. g̃ ista ñ sūt vnū formal'r. ¶ Rñdeo q̄ sic i domo plurificat forma ꝑtis. alia em ē forma fundamenti. alia tecti. z alia pietis. s. vna tñ ē forma toti. puta vnio ꝑtiū ad invicē. sic i ꝓposito vna ꝑt dici forma toti. s. vnio oim istoz put ordinant ad vnā integrā spūalē refectōez. ¶ Et qz nō a forma partis sz a forma toti res dicitur esse vna. ideo istud sacrm debet dici vnū.

Instantia

Solutio.

Instantia

Solutio

¶ Distinctio nona.

Q Ꝛ sicut due sūt

Postq̄z mgr tractauit de eucharistie sacro qztū ad ea q̄ ipm integrāt z pficiūt. nūc i ista nona distinctōe determiat de his q̄ istud sacrm sumūt z ꝯficiūt. Et diuidit i duas ꝑtes. Qz ꝑmo tractat de istis sacri differēti sumptōe. Secdo d panis z vini transsubstātiatione. z istis sacri ꝯfectōe. dist. xi. ibi Si aūt q̄rit q̄lis. Prima i duas. Qz primo duplicē modū sumēdi istud sacrm insinuat. Secdo q̄sdā errores īprobat. ibi. Nec ꝯba et alia hmōi. Et hec diuidit in duas ꝑtes fm q̄ duos īprobat errores. Secda icipit i ꝑncipio decime distinctōis. ibi. Sūt itē aliq̄. Prima i tres. Qz ꝑmo ꝑmittit ꝑmi erroris recitatōez. Secdo subiūgit eis īprobatōez. Tercio sbdit q̄rundā dubioz declaratōez. Secda ibi. Hz idubitāter tenēdū ē. Tercia ibi. Secdm hos duos modos ¶ Et hec est ínia i generali istius none distinctōis. circa quā erit iste titulꝰ questionis.

Q Trū mortal' pctōr sumēs sacrm eucharistie peccet mortal'r. ¶ Videt q̄ nō. Qz videns vl' tangēs corpꝰ xpi nō peccat mortal'r. g̃ nec gustās. Cōseqntia patz qz eq̄ ē sensibil' experientia fm tactū z visū. sicut fm gustū. Probat antecedēs. ꝑmo d visu. qz nusq̄z iuem ꝓhibitū i iure q̄n mortalis pctōr possit audire missā. z p ꝯseqns videre corpus xpi. Secdo de tactu. qz ñ est min tāgere xpm real'r q̄z sacraliter. sz pctōres ñ fuerūt ꝓhibiti xpm corpaliter tāgere q̄n pdicauit i hꝰ mūdo. vt apparuit q̄n mlier peccatrix tetigit pedes eis i domo pharisei. g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. indigne mādūcās z bibēs iudiciū sibi mādūcat z bibit. z reꝰ erit corpis z sanguis dñi. vt patz ex dictis apl'i. i. ad Choz. xi. sz mortal' pctōr ē indignꝰ ad sumēdū tm sacrm. g̃ ꝛc. ¶ Dic q̄tuor sūt videnda. ¶ Prio vtz mortal' pctōr nō ꝯtritꝰ nec ꝯfessus sumens istud sacrm ꝑe sumat corpus xpi. ¶ Secdo vtz isto mō sumēs peccet mortal'r. ¶ Tercio vtz ꝑe ꝯtritꝰ aliq̄z sit ꝯfessus possit sine pcto sumere istud sacrm. ¶ Et q̄rto vtz sacerdos peccet mortal'r dādo istud sacrm ei quē scit temerarie z sine ꝯtritōne esse in mortali peccato.

Quantū ad primū

Articulus primus.

est aduertēdū q̄ sic patz ex dictis bti augu. circa ꝑncipiū isti. xi. dist. duo sūt modi sumēdi vl' mādūcādi sacrm corpis xpi. Unꝰ sacralis z aliꝰ spūal'. Et fm hꝰ li ꝑe positū i isto ꝑmo articulo dupl'r ꝑt itelligi. Uno mō qztū ad ꝑitatē sumptōis sacralis. Alio mō qztū ad ꝑitatē sumptōis spūalis. ¶ Et iuxta hꝰ pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima ē. q̄ qzuiscūqz aliq̄s sit magnꝰ pctōr. si sumit istō sacrm. ꝑe sumit corpꝰ xpi. loqndo de ꝑitate sacralis sumptōis Qz q̄ ꝑe sumit ꝯtinēs. ꝑe sumit ꝯtentū fm q̄

Cōclusio prima.

ꝓtinet ſb hmõi ꝓtinẽte. ſz ſb ſpecieb⁹ panis q̃
ſũt ſacr̃m lz ñ ſint res ſacr̃a. ꝑe ſacr̃alit ꝓtinet
corp⁹ xpi. vt ptz autoritatib⁹ ſctõr hic i lra. g̃
pctõr ſumens hmõi ſpẽs ſeu ſacr̃m. ꝑe ſumit
2 corp⁹ xpi ꝓ vitate ſacr̃alis ſumptõis. ¶ P. ſed
t⁹ aug⁹. h̃ expſſe dicit q̃ mãducati o ſacr̃alis eſt
Instantia cõis bonis z malis. ¶ Dz ꝛ ſta pt argui. Et
1 ꝓmo ꝛ ꝓmiſſã diſtinctõez ſic. Corp⁹ xpi ſolũ
mõ pt ſumi ſpũal'r. g̃ ñ valet diſtinctio q̃ ſacra
lis ſũptio diſtinguit ꝛ ſpũalẽ. Cõſequntia ptz
Añcedẽs ꝓb⁹. qz illd qd ñ ſumit corpal'r. h̃ ñ
pt ſumi niſi ſpũal'r. ſz corp⁹ xpi ſb ſacro nõ ſu/
mit corpal'r. g̃ ꝛc. Maior ptz. qz ſic eſſe ſpũa
le. z eẽ corpale ſufficiẽter diuidũt omne eẽ. ſic ſũ
ptio corpalis z ſũptio ſpũalis ſufficiẽter diui
dũt oẽm ſumptõez. Et p ꝓñs q̃d ſumit. ſi
nõ ſumit corpal'r. tũc nccario ſequit q̃ ſumat
ſpũal'r. Minor ꝓbat. qz illd qd corpal'r ſumit.
h̃ ſenſu corpali pcipit. ſz corp⁹ xpi ſic ſumit q̃
nl'o ſenſu corpali pcipit. put ipa expiẽtia do
2 cet. g̃ ꝛc. ¶ P. iſta minor ꝓfirmat ſic. Qd̃ cor
porali mãducat. h̃ i ipm mãducãtẽ natural'r
trãſmutat. ſz corp⁹ xpi cũ ſit gl'ificatũ ñ ẽ trãſ
mutabile. g̃ ꝛc. ¶ P. pt argui ꝛ ꝓcluſionẽ ſic
3 Null⁹ ſapiẽs pmittit ſe in lutũ ꝓiici ſine ma/
gna vtilitate. maxie ſi hmõi pcectõez poterit
ꝓhibere. ſz xps fili⁹ dei ẽ ſapiẽtiſſim⁹. z pctõr ẽ
vilior oẽm luto. nec aliq̃ patet vtilitas ex h̃ q̃
pctõr recipit xpm ſeu corp⁹ xpi. z pcectõez in
hmõi lutũ xps oiode pt puenire. g̃ ꝛc. Ma/
ior ptz d̃ ſe. Minor etiã patet q̃ ad pmã ptẽ.
qz xps ẽ dei ꝓt⁹ z dei ſapia ſic ait apl's. i ipo eiz
ſũt oes theſauri ſapiẽtie z ſciẽtie dei abſcõditi.
Et ſic ait aug⁹. vi. d̃ tri. ipe ẽ ars oẽm potẽt⁹ at/
qz ſapiẽtis dei plena rõib⁹ oẽm viuẽtiũ. g̃ ipe ẽ
ſapiẽtiſſim⁹. ¶ Patz etiã ſcda ps. qz ſi iuſti/
cie nre ſũt ſic pãn⁹ meſtruate i ꝓſpectu ei⁹. ſic
ait Iſa. ꝓpha. qzto magꝭ iniuſticie z pcta nra
erũt vilia z lutoſa. Tñ i pſona pctõris ait pſ.
Putruerũt z corrupte ſũt cicatrices mee a fa
cie inſipiẽtie mee ¶ Patet ſil'r q̃ ad terciã ptẽ
qz q̃ pctõr ſumit corp⁹ xpi. nll'i ẽ vtile. qz etiã
ſibi xpi ẽ dãnoſuz. eo q̃ re⁹ efficiat corpis z ſan
guis dñi. fm ſnias apl'i. i. ad Chor. xi ¶ Pa
tet etiã q̃ ad q̃rtã ptẽ. qz cũ ipe ſit ver⁹ de⁹. z p
ꝓñs oipotẽs. ipe vnũquẽq̃z effectũ pt ipedire
z pmouere iuxta libitũ ſue volũtatis. ¶ P. ſi
4 pctõr ſumẽs h̃ ſacr̃m ꝑe ſumit corp⁹ xpi. vl' h̃
erit fm dei iuſticiã. vl' fm dei miſcõdiaz. Non
pmũ. qz null⁹ fm iuſticiã ſumit illud ad cui⁹
ſumptõnez ipe total'r ẽ idign⁹. ſz pctõr ad ſu/
mendũ corp⁹ xpi total'r ẽ idign⁹. g̃ ꝛc. Nec ſe
cũdũ. qz null⁹ miſicorditer admittit ad aliq̃d
factũ q̃ ꝓpetue dãnat. ſz pctõr iſto facto ꝓpe
tue dãnat. qz iudiciũ ſibi mãducat z bibit ſz
apl'm. ¶ P. ſapiẽtie pmo dicit. In malivolã 5
aiaz ñ introibit ſapiẽtia. nec habitabit i corpe
ſb dito pctis. ſz xps ẽ ꝑa ſapiẽtia. vt iã patuit
g̃ ꝛc. ¶ P. ꝛ minorẽ rõis facte p ꝓcluſione ar
guit ſic. Maior ñ pt ꝓtineri ſb minori. ſz cor/
p⁹ xpi ẽ mlto maior q̃z ſint ſpẽs vl' accidẽtia pa
nis. g̃ ꝛc. ¶ Ad pmũ nego añcedẽs. Ad pba
tionẽ nego minorẽ. Ad illi⁹ pbationẽz dicẽdũ Holuntio.
q̃ licet illud qd̃ nude z ſine velamie corpalit Ad. 1.
accipit. aliq̃ corpali ſenſu pcipiat. tñ h̃ ñ ẽ ve/
rũ d̃ eo qd̃ abſcõdit extrinſeco velamie. Et qz
ſic ẽ in ꝓpoſito. nã corp⁹ xpi abſcõdit p dini/
nã potẽtiã ſb accidẽtib⁹ panis. iõ ꝛc. Sic eiz
ſimia ſi deglutiret nucẽ ñ fracta teſta ñ guſta/
ret nucleũ teſta velatũ q̃z ipm corpalit ſu/
meret. ſic in ꝓpoſito ꝛc. ¶ Ad ſcdm puta ad Ad. 2.
ꝓfirmatõez dicẽdũ q̃ poſito maiorẽ eſſe verã
qñ virt⁹ mãducãtis excedit ꝓtutẽ comeſti vl'
mãducati. tñ nõ ẽ ꝑa cũ virt⁹ cibi mãducati
incõperabiliter excedit virtutẽ mãducantis.
tũc em̃ cib⁹ mãducat⁹ pot⁹ ꝓuertit i ſe man/
ducãtẽ q̃z ꝓuertat i ipm. Semp em̃ fort⁹ tra
hit ad ſe debili⁹. z ñ ecõuerſo. Et qz corp⁹ xpi
rõe ꝓiũcte deitatis ſua ꝓtute incõparabilit exce
dit ꝓtutẽ cuiuſcũq̃z creature. iõ ñ trãſmutat i
mãducãtẽ. ſz pot⁹ ꝓuertit i ſe ipm mãducãtẽ.
ſi p grãz z charitatẽ creuit z diſpoſit⁹ eſt ad tã
nobilẽ ꝓuerſionẽ. iuxta qd̃ teſtat aug⁹. in lib.
ꝓfes. vocẽ d̃ excelſis ad ipm clamantẽ dixiſſe.
Creſce z mãducabis me. nec tu me mutabis i
te ſicut cibũ carnis tue. ſz tu mutaberis i me.
¶ Ad terciũ d̃dm q̃ q̃dã forte moti hacrõe Ad. 3.
dicebant q̃ ꝓpt imundiciã pctõris corp⁹ xpi Opinio ꝛ
ñ ingredit os ei⁹ fm rei veritatẽ. ſed imediate na ꝓclom.
vt ſacr̃m tãgit a labijs pctõris. tunc vt iſti di
cũt corp⁹ xpi deſinit eſſe ſb ill' ſpecieb⁹. ¶ Dz Cõtra eã.
iſtud nõ eſt ver. qz vt cõiter tenet ſancta dei 1
eccl'ia. facta trãſubſtãtiatõe panis i corp⁹ xpi
tũc tãdiu manet ibi ver corp⁹ xpi ſb ſpecieb⁹
panis. q̃z diu manẽt ibi accidentia i ꝓpria ſua
natura. Et qz hmõi accidẽtia pñt manere p
aliquã morulã. nõ ſolũ i ore ver etiã i guttu/
re z i ſtomacho ipi⁹ pctõris. iõ pctõr ꝑe reci/
pit corp⁹ xpi. ¶ P. nõ ẽ min⁹ corp⁹ xpi ꝓfice 2
re q̃z ſumere ſz ſacerdoſ exñs i mortali pcto ꝑe
ꝓficit vt patebit in feri⁹ diſt. xiij. g̃ ꝛc. ¶ Reli Ad formã
cta igit iſta opinione tãq̃z erronea. dico q̃ ma rõis tertie
ior illi⁹ rõis ñ ẽ ꝑa. vbi lutũ nl'o mõ attingit
illũ ſapiẽtẽ. z honori ſuo ex hmõi pcectõei nl'
lo penit⁹ derogat. q̃n pot⁹ virt⁹ ſue mãſuetu/
dinis z clemẽtie ex h̃ magnificẽ cõmẽdat Sic

aūt ēi ppdsito. qz nec corpal' nec spūal' īmundicia pctōris attīgit corpꝰ xpi. Et ex hꝰ q̃ huiusmodi pctōrez iustinet. eiꝰ clemētia ⁊ mansuetudo ē magnifice collaudāda ¶ Ad ōrtū dōm q̃ in q̃tū ibi cōmittit pctm̄. tūc nec hꝰ fit fm dei iusticiā. nec fm dei miaz. qz tā eorz q̃ fiūt fm iusticiā: q̃z eorz q̃ fiūt fm miaz. deꝰ ē cā efficiēs. nulliꝰ aūt pcti ē auctor ipe deꝰ. deo em̄ auctore nemo efficit deterior. vt ait augꝰ. Nec igit fm dei iusticiā: nec fm dei miaz fit illa meritas. sz fit fm dei pmissionē ¶ Ad q̃ntuz dōm q̃ xps fm q̃ ē dei sapia. spūali suo effectu nec itrat pctōrē nec habitat i eo ¶ Ad sextuz patebit ifra cū tractauero d̄ mirabilib⁹ ꝯtigētib⁹ i isto bn̄dicto sacro ¶ Scda ꝯclusio ē q̃ nullꝰ mortal' pctōr ve sumit corpꝰ xpi. loq̃ndo d̄ vitate spūal' sūptōis. Qz q̃cūq̃z isto mō sumit ille manet i xpo ⁊ xps manet i eo. sz nullꝰ mortal' pctōr manet i xpo. nec xps manet in eo. g̃ ⁊c. Maior ptz. qz d̄ ista spūali māducatione loq̃ns xps Joh. vi. ait Caro mea ve ē cibꝰ. ⁊ sāguis meꝰ ve ē potꝰ. q̃ māducat meā carnē ⁊ bibit meū sanguinē. i me manet ⁊ ego i eo ¶ Nd ve bū tractās aug. sup ioh. ait. Hoc ē g̃ illā spūalez comedere escā. ⁊ illū bibere potū. i xpo manere: ⁊ xpm manētē i se hre. ¶ Et eadē ve ba tractās augꝰ. i li. d̄ sacris fidelū i psona xpi sic ait. Qui vo i me ñ manet. nec ego i illo si accipit sacrm̄ acq̃rit magnū tormētū. Minor etiā ptz. qz pcta nra diuiserūt inter nos ⁊ deū nostr. sic ait Isa. pph̄a. ¶ P. nullꝰ mortuꝰ pt cibū vitalē vitaliter sumere. Sz pctōr mortal' q̃tū ad vitā spūalē mortuꝰ ē. qz separatus ē a deo q̃ ē vita aie fm aug. Et cibꝰ iste est cibꝰ viuꝰ seu vital' dās vitā spūalez ei q̃ sumit eum. Juxta qd̄ ait cibꝰ iste de seipo Joh. vi. Ego sū panis viuꝰ q̃ d̄ celo descēdi. si q̃s māducauerit ex hꝰ pane viuet i eternū. Et māducare vital'r ē māducare spūal'r. qd̄ satz innuit xps cū post ve ba pdicta Joh. vi. ait. Spūs ē q̃ viuificat. caro vero nō pdest quicq̃. Ergo peccatoꝰ nō sumit vere corpꝰ xpi. loquēdo de veritate spūalis sumptōis.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 6.

Cōclusio secūda.

1

2

Articulus secundꝰ

Quantū ad secūdū

articulū est distinguendū. Quia existens in mortali peccato vel scit se esse in huiusmodi pcto. vl' nescit. Primo mō peccat mortal'r si sine ꝯtritōe ⁊ ꝯfessiōe recepit sacrā cōionē. Qz q̃ iudiciū sibi māducat. ⁊ tale iudiciū q̃ recerit corpis ⁊ sanguis dñi. ille videt manducādo mortal'r peccare. sz mortal' pctōr sumēs corpꝰ xpi isto mō tale iudiciū sibi manducat. Maior ē nota d̄ se. Patz etiā minor. qz q̃ corpꝰ xpi idigne māducat hmōi iudiciū sibi māducat vt ptz. i. ad Chor. xi. sz mortal' pctōr sciēs se ē i mortali pcto indigne māducat corpꝰ xpi. Dis ei q̃ ñ hz vestē nuptialē indigne accedit mēsaz tāti ꝯuiuij. sz tal' pctōr ñ hz charitatē q̃ ē vest⁹ nuptial'. vt ptz i glosa Matth. xxij.

Primo

Secūdo

Tertio

Praia ꝯclo 1

¶ P. fm leges ciuiles crimē lese maiestatis incurreret si q̃s mortali inimico impatoris dominū sui hospitij cōmitteret. ⁊ postea impatorē ad intrādū illd̄ hospitiū inuitaret ⁊ d̄ facto introduceret iā dicto iimico nō dū expulso sz i pleno adhuc manēte dominio d̄ volūtate ⁊ bn̄placito iuitantis. Ista patz. qz tal' reputaret pditor impatoris. Sz mortale pctm̄ facit iimicū sūmi impatoris. s. xpi dñari i ipo pctore. nā pctōr ē fuus diabli. ⁊ apostata impialis dominij. Si g̃ recipit corpꝰ xpi hmōi iimico nō dū expulso p pniaz. tūc vtiq̃z videt cōmittere crimē lese maiestatis. ¶ Forte dicet. Oīe mortale pctm̄ est ꝯ aliqd̄ pceptū dei. sed mortalis peccatoꝰ recipiēs corpus christi non videtur facere contra aliqd̄ pceptū dei. Maior ptz. qz obseruatio mādatorz sufficit ad itroitū vite eterne. dicēte i euāgelio saluatore nro. Si vis ad vitā igredi serua mādata. Cū g̃ hmōi ingressus ipediat p mortale pctm̄. oportet q̃ oīe mortale pctm̄ sit ꝯ aliqd̄ dei pceptū. Minor etiā ptz discurrēdo p oia decē pcepta dei ¶ Si d̄ q̃ iste peccat ꝯ pceptū ecclie. ⁊ p ꝯns ꝯ pceptū dei cuiꝰ spōsa ē ecclia. ¶ Cōtra. ille q̃ facit qd̄ sibi ecclia pcipit. ille ñ cōmittit ꝯ pceptuz ecclesie. sed iste facit qd̄ sibi ecclesia pcipit. qz extra de pniia ⁊ remissione. omis vtriusq̃z sexꝰ. pcipit ecclia cuilibet homini qui ad ānos discretōis puenit. q̃ semel i anno recipiat sacrā cōionē. ⁊ determinat illa ips āni p festo pasce. g̃ si circa festū pasce mortal' pctōr recepit cōmunionē. tūc ñ videt venire ꝯ mādatū ecclie sz magz videt mādatū eiꝰ iplere. ⁊ p ꝯseqns ñ videt peccare. qz nullꝰ peccat faciēdo illud qd̄ iuste sibi pcipit. sz ecclia iuste semp pcipit. g̃ ⁊c. ¶ P. q̃ñ aliqd sic se habet q̃ nullꝰ pt eo male vti. tūc in vsu illiꝰ nullꝰ pt peccare. sz corpe xpi nullꝰ pt male vti. Maior patet. Probat minor. qz dicit aug. in li. retractatōnū. q̃ tria sūt genera bonorz. s. mīma. media. ⁊ maxima. Et sb dit ibidē. q̃ maximis bonis nemo male vtit. Sz planū ē q̃ xps ē maximū bonū. g̃ ⁊c. ¶ P. infirmꝰ itroducēdo ad se medicū. ⁊ sumendo medicinā ñ videt peccare. sz peccatoꝰ est mortaliter infirmꝰ. ⁊ xps est medicꝰ ⁊ me-

Instantia 1

2

3

4

dicina sue infirmitatis. Maior patet. Probat minor. Q, em̄ peccator infirm⁹ sit patet. qr i psona pctōris ait ps. Miserere mei dn̄e qm̄ infirm⁹ sū: sana me dn̄e qm̄ ɔturbata sūt ossa mea. Q, xp̄s medic⁹ pctōꝝ sit patz i euāgelio. vbi seip̄m assil'at medico dicēs. Nō est op⁹ valentib⁹ medic⁹. sz male habentib⁹. Q, ipe idez sit medicina. patet Eccl'i. xxxviij. vbi dicit. Altissimus de terra creauit medicinā. ⁊ vir prudēs nō abhorrebit eā. De⁹ em̄ q̄ est altissim⁹ xp̄m tanq̄z saluberrimā medicinā ꝓduxit de terra. i. de virgine gl'iosa. De q̄ terra dicitur i Isa. Aperiat terra ⁊ germinet saluatorē.

Solutio. Ad.1. ¶ Ad primū nego minorē. Ad ꝓbatōez dico ꝙ talis peccator peccat ɔ̄ quartū p̄ceptū. q̄ p̄cipit vt pater honoret. Xp̄s aūt cū sit verus de⁹ ipe est pr̄ hoīs. Juxta illud Deutero. xxxij. Nunq̄d nō ipe est pater tu⁹ q̄ possedit te et fecit ⁊ creauit te. Un̄ ipe ait cuilibet aīe peccatrici Hiere. iij. c. Ammodo voca me pr̄ meus. dux v̄ginitatꝫ mee tu es. Propter qd̄ dicit in grecismo. At summū regē vocat ipsa creatio patrē. Hūc aūt patrē nō honorat sz poti⁹ cōtemnit q̄ ip̄m assumit i hospitiū fetidū ⁊ maculatū. ⁊ ad nullū honorē p̄paratū.

Ad.2. ¶ Ad secundū dicēdū ꝙ nō sufficit facere qd̄ eccl'ia p̄cipit. nisi q̄s faciat eo modo q̄ eccl'ia p̄cipit. sz peccator omittit modū. qr eccl'ia i eadē decre. p̄cipit. ꝙ hō se p̄paret ꝑ pctōꝝ suoꝝ discussionē. ⁊ integrā ɔfessionē. Hūc aūt modū omittit iste pctōr.

Ad.3. ¶ Ad terciū nego minorē. qr q̄ vtit corpe xp̄i ptermisso modo q̄ tenet eo vti. ille abutit eo. ⁊ ꝑ ɔseq̄ns male vtit. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ augustin⁹ ibi ꝑ maxima bona itelligit v̄tutes q̄b⁹ formal'r null⁹ p̄t male vti. qr vt sic sunt illud mediāte q̄ actū boni vsus elicim⁹. Et sic itelligit augustin⁹. Tn̄ obiectiue p̄t q̄s ip̄is male vti. puta si aliq̄s supbiret de suis v̄tutib⁹.

Ad.4. ¶ Ad quartū dicēdū ꝙ maior nō est vera. si infirm⁹ n̄ obedit medico. nc vult recipe p̄uiā ⁊ p̄paratiuā dispositōez priusq̄z recipiat medicinā seu potionē. Un̄ mors infirmi ē recipe medicinā. ⁊ nō recipe p̄parationē p̄uiā. Sz pctōr ē xp̄o inobediēs. qr eius mādatū nō ꝯuat. pctōꝝ suoꝝ ɔtritōez negligit. q̄ est q̄dā necessaria īfirmi pctōris dispositio p̄uia ad corp⁹ xp̄i sumēdū ad salutē. Ideo nō mirꝫ si sumptio corpis xp̄i seu medicine sibi nō cedit ad vitā. sz poti⁹ ad eternā mortez.

Scd̄a ꝑs isti⁹ articl'i ¶ Si aūt existēs i mortali pcto ignorat se eē in mortali peccato. tūc hmōi ignorātia vel est inuincibilis. vl' neglecta. vl' ē affectata. Prima excusat a toto pcto. Scd̄a a tāto sz n̄ a toto. Tercia nec a toto nec a tāto excusat. sz poti⁹ aggūat. ¶ Hec om̄ia require in his q̄ dixi lib. ij. dist. xxij.

Quantū ad terciuz

Articulus tercius.

articulū est distinguēdū. Qr tal' v̄e ɔtrit⁹. vl' p̄t ɔfiteri. ⁊ habet copiā ɔfessoris. ⁊ tūc peccat mortal'r si cōicat p̄usq̄z ɔfiteat. Et sb̄ isto sensu itelligēda sūt v̄ba hugōis d̄ sctō victore in lib. d̄ ptāte ligādi atq̄z soluēdi. vbi ait. Audacter dico ꝙ si an̄ sacerdotꝫ absolutōez criminosus ad cōionē corpis xp̄i accedat. ꝓ certo iudiciū sibi māducat ⁊ bibit. etiā si eū iā an̄ mltū peniteat. etiā si vehemēter doleat ⁊ īgemiscat. Ul' nō hz copiā ɔfessorꝫ. ⁊ h̄ dupl'r. qr vl' ē necessariū ꝙ cōicet. puta qr vl' ē ꝑrochial' sacerdos. ⁊ illa die n̄ p̄t sine scādalo ppl'i esse sine missa. vl' qr stās i altari recordat de aliquo mortali pcto qd̄ nūq̄z fuit ɔfessus. vel qn̄ laica ꝑsona cū iā accessit ad altare ad recipiēdū cōionē recordat d̄ mortali pcto nō ɔfesso. In his ⁊ ɔsil'ib⁹ casib⁹ si dolet hō de h̄ ꝙ nō p̄t ꝓ tūc hr̄e ɔfessorē. ⁊ intēdit ꝓxīo cuz hr̄e poterit ɔfessorē hmōi pcta ɔfiteri. tūc cōicādo nullū cōmittit pctm̄. Si āt sine scādalo p̄t cōionē differre donec habeat copiā ɔfessoris. h̄ debet facere. qr sic n̄ differēdo peccaret. ¶ Si vero hz copiā ɔfessorꝫ. tn̄ n̄ p̄t ɔfiteri. puta qr n̄ p̄t loq̄. vl' ē i aliēa līgua vbi sacerdos eū n̄ intelligit. nec scit ꝑ aliq signa exp̄mere suū reatū. tc̄ si v̄e ē ɔtrit⁹. ⁊ nccitas sibi iminet. puta qr videt eē i mortꝫ ꝑicl'o. tūc p̄t cōicare. cū firmo tn̄ ꝓposito ɔfitēdi ꝓxīo cū poterit ɔfiteri. Si āt nō hz nccitatē cōicandi. tūc debet differre donec valeat ɔfiteri. Et si n̄ differt tūc peccat. sic cōiter dicūt doctores Si etiā p̄t culpā suā sacerdoti exp̄mere ꝑ signa. h̄ facere debet anteq̄z cōicet. ¶ Per istas distinctōes p̄t rn̄deri ad ml'ta argumēta q̄ ꝓ ⁊ ɔ̄ solēt fieri i ista materia

Quātū ad quartuz

Articulus quartus.

articulū sic ꝓcedā. Qr p̄mo on̄daz qn̄ ⁊ in q̄ casu denegāda ē alicui sacra cōio. vl' n̄ denegāda ꝓpt sua pcta ¶ Scd̄o qn̄ ē denegāda ꝓpt aliena pcta ¶ Tercio on̄dā ꝙ aliqn̄ iuste denegat alicui cōio absq̄z tn̄ pcto suo vl' alieno.

Pr̄ia pars q̄rti articl'i ¶ Circa p̄mū ē adūtēdū ꝙ pctm̄ illi⁹ de q̄ q̄ritur. vl' est occultū. vel manifestū. Si occultū tunc vel petit occulte sacrā cōmunionem. vel manifeste. Si occulte. tūc si sacerdoti cōstat hmōi hominem nō penitere de peccatis. ⁊ ꝙ vlteri⁹ ꝓponit peccare. tūc occulte petēti debet

cōmunionē denegare. Qd si ñ fecerit. tūc ñ solū ille accipiendo corp⁹ xpi. vez etiā sacerdos dando mortal'r peccat. Unde q̄ ad hoc dicit sacerdoti illud. iij. lib. Reg. c. xx. Custodi mihi virū huc. q̄ si lapsus fuerit. erit aīa tua p aīa illius. Si aūt nō obstāte illa secreta phibitōne pctōr tpe cōmunionis mānifeste petierit sacrm tūc sacerdos nō solū ñ peccat sibi dando sacrm imo etiā tenet sibi dare. qz si nō daret. tūc esset reuelator ꝓfessionis. q̄ facto sacerdos nō solū mortaliter peccaret. sz etiā ab executōne sacerdotalis officij ppetue deberet suspēdi. Forte dicet q aliunde qz p ꝓfessionē sacerdos nouit culpā illi⁹. qd g̃ tūc facere debet ī casu ppositō. Rndeo q adhuc nō debet sibi manifeste negare corp⁹ xpi. qz si hoc faceret. tunc esset p ditor occulti scelerꝭ. z p ꝓsequēs ppl'm scādalizaret z ipe mortaliter peccaret. Forte dicet cōtra istud q medic⁹ dans infirmo talē medicinaz quā nouit ei esse mortiferā mortal'r peccat. sz sacerdos scit si ille sumpserit corp⁹ xpi q mortifer erit ei. g̃ non debet hoc sibi dare. z si dederit mortaliter peccabit. P. ꝓtra dei pceptū nō est aliqd faciēdū ad vitandū scandalū. sz dare corp⁹ xpi peccatori est ꝓtra dei pceptū. quia Matth. vij. dicit dñs Nolite sanctū dare canib⁹. mortal'r autē peccator est peior cane. g̃ cē. P. inter duo mala min⁹ malū est eligēdū. vt dicit. iij. topicor. sz min⁹ malū est q pctōr infamet p sui crimīs reuelatōez. q̄z q iudicium sibi mādūcet z bibat. z reus fiat corpis z sanguis dñi. Sz negādo sibi corp⁹ xpi infamat. nō negādo iudiciū sibi mādūcat z reus erit corpis z sanguis dñi. g̃ videt q melius sit sibi denegare coram omib⁹ etiā si petierit manifeste. Sz ista nō ꝓcludūt. qz nullus ī manifesto debet priuari suo iure. nisi manifeste constet q̄re sit priuand⁹. sz peccator ille cū sit fidelis habet ius petēdi corp⁹ xpi in publico. g̃ p pter causaz occultā nō debet ei ī publico denegari. Exemplū q̄ ad hoc habem⁹ Joh. xiij. vbi saluator iude dedit corp⁹ suū. eo q pctm iude adhuc erat occultū ceteris hoib⁹. q̄uis sacerdos. s. xps hoc sciret indubitanter. Judas etiā ibi se habuit ad modū illi⁹ q petēdo se ingerit. eo q ad mēsaz illā cū ceterꝭ se audacter ꝓsentauit. Istud etiā patet extra de officio iudicꝭ ordinarij. Si sacerdos. vbi dicit. q sacerdos scies aliquē esse reū secreti crimīs. ñ debet eū mānifeste phibere a cōione. qz nec xps iudā a cōione rmouit. Et addit glosa. imo ei eucharistiā dedit. z cū alios ad pdicādū misit. vt appet. 1. q. 1. Aduertēdū etiā ē q ppt oppa rentiā instātiaz pdictaz. aliq̄ q̄nq̄ q̄sierūt ti mis pnciosā fugā. dicentes q sacerdos iā dicto casu posito. deberet hmōi pctōri dare hostiā nō ꝓsecratā. z sic nec scādalū fieret ī ppl'o. nec ille pctōr sumeret corp⁹ xpi ī damnatōez aīe sue. Sz hoc esz pessime factū. qz tal' sacerdos esz causa idolatrie oīm adorātiū illā hostiā ñ ꝓsecratā. Unde ꝓ tales ait innocēt⁹ terci⁹ Falla sūt abijciēda remedia. q̄ sūt veris pciul' g̃uiora. Illa enim debet fieri fictio ī sacro ꝓfitat. Forte dices q euidēta vtilitas seqntis. excusabit talē sacerdotē deceptorē a pcto. Uerbi gra. Dicit q ī dyocesi coloniēsi erat q̄dam hō magn⁹ vsurari⁹. sz secrete hmōi vsurā exercuit. ita q publice de hoc argui nō poterat. Dic cū ml'tis ānis a suo sacerdote secrete fuisset phibit⁹ ne ad cōionē accederet. nisi male acq̄sita redderet. ille tm̄ semp cū alios accessit circa festū pasce. z cōionē recepit. Sacerdos g̃ ille videns isti⁹ pctōris temeritatē. volēs ipm terrere. accepit duas hostias ñ ꝓsecratas. z in medio earz abscōdit vnū grossuz turonēsez. z loco corpis xpi porrexit huic illi pctōri. q̄ cū hostiā masticare more solito vellet. psentiēs grossū ī ore miro mō pterrit⁹ expectauit finē misse z anxietatē cordis sui exposuit sacerdoti. Qui cū extraxisz turonēsem de ore suo. ille credidit q ppt auariciā suā seu ppt pctm̄ auaricie sue de⁹ tm miraculū fecerit. q corp⁹ xpi ī illū grossū mutatū fuerit. z tāta cōpunct⁹ ē pnia q oez vsurā restituit. Rndeo q nulla vtilitas seqns excusat sacerdotē hoc facientē a maxio pcto. qz fm qd ait apl's. non debem⁹ facere mala vt eueniāt q̄q̄z bōa. Ad pma g̃ instātiā dicendū q ñ ē sil'e de medico corpali. qz medic⁹ corporis pt sine suo pcto ñ dare hmōi medicinā q̄z tūcūq̄z ifirm⁹ eā petat. sz vt patz ex pdicꝭ sacerdos nō pt sine suo pcto denegare corp⁹ xpi occulto pctōri. si hoc mānifeste petierit sibi dari. Ad secm dicēdū q casu pdicto posito. tūc sacerdos nō dat ppe loqndo. qz ille de dare. q̄ nl'o iure coact⁹ sz sua spōtanea volūtate aliq̄d tribuit alicui. Port⁹ g̃ hmōi sacerdos dz dici reddere debitū exigēti q̄z dare. Preceptū g̃ euāgelicū solū ē ꝓ illos q spōte z volūtarie sine secreta phibitōe tribuūt corp⁹ xpi hmōi pctōribꝫ. Ad terciū dicm q licet ifamatio esset min⁹ malū ipi ifamato pctōri. q̄z sumere corp⁹ xpi. tm̄ ñ esz min⁹ malū sacerdoti infamāti q̄z dare corp⁹ xpi. qz dādo reddit ius suū exigēti. sz infamādo esz reuelator ꝓfessionis. vl'ad min⁹ esset pditor occulti criminis. Unde sacerdoti magis est necessarium ne reuelet se

Instantia

Solutio

Instantia 1

2

3

Cōtra ista

Exemplū.

Nota.

Instantia

Nota

Responsio

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

creata. q̃ cuicũq̃ alteri homi. ⁊ maxie secreta
peccata illoꝝ hoim quoꝝ ꝓsuerunt audire ꝓfes
siones. qz dato q aliũde talia sciat q̃ p ꝓfessio
nẽ. tm̃ qz h̃ alios latet. suspitio oriri in hoib
q pdat ꝓfessionẽ. secreta hui⁹ reuelã do ¶ Si
aut peccatũ est manifestũ. ⁊ manifeste cõstat
q hmõi peccator i tali peccato pseuerat. tunc
manifeste debet sibi corp⁹ xpi denegari. q̃ruis
manifeste exigat sibi dari corp⁹ xpi. qz manifeste ꝓstat q ius exigẽdi corp⁹ xpi pdidit q̃/
diu i peccatis suis ptinaciter sistit. ¶ Scdo
q̃ztũ ad istũ articulũ dico q aliquib homib
absq; ppria eoꝝ culpa. ppter solã culpã alioꝝ
q̃ñq; corp⁹ xpi nõ dat. Istud appet manifeste i locis suppositi ecclĩastico interdicto. vbi
priuatõe diuinoꝝ q̃ñq; tota multitudo punit
ppter peccatũ vni⁹ hois q̃ sol⁹ dedit causaz in
terdicto. ¶ Forte dicet q in h̃ peccãt. qz talẽ a
se nõ expellũt. ¶ Rñdeo q multi sunt q h̃ face/
re nõ possunt. ⁊ qz vltra posse viri nõ vult de⁹
vlla requiri. ideo patet istos esse innocentes.
⁊ tamẽ durãte interdicto ispi priuant sacra cõ
munione. excepto tantũmodo mortis piculo
¶ Forte dicet q sic patet extra d̃ sinia excõmu
nicatõis ⁊ interdicti. c. alma mater. nõ obstã
te quocũq; interdicto diuina poterũt solẽniter
celebrari qter i anno. s. in festo natiuitat; xpi:
pasce: pentecostes: ⁊ assumptõis ꝗginis glori
ose. quib tpib exclusis excõicatis interdicti
poterũt interesse diuinis officijs. ⁊ p ꝓsequẽs
illis tpib possunt corp⁹ xpi recipe q̃ruis sint
sani ⁊ sine mortis periculo. qz q̃ admittit ad
diuinoꝝ pticipationẽ. videt etiaz admitti ad
sacrã cõmunionẽ. ¶ Rñdeo q illa decretalis
alma mater. dispẽsat in certis punctis sup ri/
goze iuris antiq̃ ¶ Primo. s. q nõ solũ infir/
mi sz etiã sani poterũt ꝓfiteri. ⁊ a peccatis ꝓfes
sis absolui tpe interdicti. si nõ sint excõicati.
⁊ nõ dederint occasionẽ interdicto. qz excõica
ti vt ibidẽ dicit. nõ debẽt absolui nisi iminen/
te mortis piculo. Sz nõ excõicat⁹ q̃ tm̃ ẽ cau
sa vl occasio interdicti non debet absolui. nisi
pri⁹ q̃ztũ in se est pcuret relaxatõez interdicti
vl de h̃ faciẽdo pstiterit cautionẽ ¶ Secũd⁹
punct⁹ est q in ecclesijs ⁊ monasterijs ianuis
clausis ⁊ cãpanis nõ pulsatis submissa voce
possunt dici misse ⁊ cetera diuina officia exclu/
sis excõmunicatis ⁊ interdictis. ¶ Tercius
punct⁹ est de solẽni celebratõne diuinoꝝ qua
ter in anno. sicut allegatũ est in argumento.
¶ Ex his pmissis subdit papa bonifaci⁹. Ce
teris que circa obseruationẽ interdictoꝝ a no
stris sunt pdecessoribz instituta in suo robore
duraturis. non obstantib quibuscũq; priui
legijs ꝛc. ¶ Cũ igit in iure ꝓdito a pdecesso/
ribz bonifaciũ expsse pcipiatur q habitãti i lo
co interdicto nõ porrigat sacra cõmunio nisi
causa mortis. ⁊ cũ nulla mentio de hoc fiat in
d̃cretali alma mater. ergo istud adhuc manet
sub rigore iuris antiqui. ¶ Nec etiã est verũ
qd assumit in argumẽto. scilicet q admissus
ad diuinoꝝ participationẽ admittatur ad sa
crã cõmunionẽ. qz meretrices ⁊ manifesti pec
catores admittunt ad diuinoꝝ participatio/
nem. intelligẽdo p diuinoꝝ participatõez au
dientiã diuinoꝝ seu diuini officij. qui tm̃ re/
pellunt a sacra cõmunione ¶ Tercio dixi q̃z/
tũ ad istũ quartũ articulũ q aliq̃ p̃uant sacra
cõmunione nõ ratõne alicui⁹ culpe sue. s. vel
aliene. sz vel rõne impfectõis nature. sic patz
in pueris. qui sunt minores annis. ⁊ his q̃ a
natiuitate sunt orbati ratõne. ⁊ etiã i alijs fre
neticis ⁊ furiosis. si nulla habẽt lucida inter/
ualla. ita q timor verisilr habet si dat eis cor/
pus xpi. q fiat irreuerẽtia sacramẽto. Et i his
qui rõne infirmitatis vomũt ⁊ ꝓtinue reici/
unt ea q̃ sumũt. Ul etiã rõne alicui⁹ corpalis
macule. sicut patet de eo q̃ sine culpa sua pol/
luit in somno. quẽ licet nõ sit necesse a cõmu/
nione illa die abstinere. decẽs tm̃ est ad reuerẽ
tiã sacramẽti. ¶ Ad argumẽtũ pncipale qz d̃
duob tangit in antecedẽte. s. de videte ⁊ tan
gente. ideo distinctẽ rñdeo. q̃ztũ ad videte ne
go cõsequentiã. ⁊ quantũ ad tangentem ne/
go antecedẽs. Ad pbatõez ꝓsequẽtie dico. q
dato q fm visũ ⁊ gustũ essz eq̃ sensibilis expe
rientia. tm̃ nõ est eq̃lis cõgruẽtia. qz visio sacri
rñdet fidei. ⁊ gust⁹ rñdet charitati. eo ipo igit
q aliq̃s p mortale peccatũ perdidit charitatẽ
imediate pdidit aptitudinẽ ad gustandũ sa/
cramentũ corpis xpi. qz tm̃ fidẽ catholicã non
postpoluit. ideo nõ est priuand⁹ visione isti⁹
sacramẽti. nisi alias sit irretit⁹ sinia excõicatio
nis. interdicti. vel suspẽsionis ¶ Falsitas etiã
antecedẽtis q̃ ad tactũ patet. Nã aliq̃s mor/
taliter peccaret si existẽs i mortali peccato tan
geret corp⁹ xpi. nisi excusaretur per aliquã im
minentem necessitatem. puta si non obuiaret
q tunc caderet in aliquem ineptum locum.
puta in lutum vel in ignem ⁊ similia. Ad p/
bationẽ cũ dicit q nõ min⁹ est christum tan/
gere realit q̃z sacraliter. dico q licet nõ sit mi/
nus fm se. tm̃ si attendim⁹ modũ q̃ xps se ha/
buit tũc q̃ tangi potuit realiter. ⁊ nũc cũ tã/
git sacramẽtaliter. appebit imediate q silitu/
do nõ valet ad ppositũ. Qz tũc se habuit per

Scda ps qrti articli

Instantia

Solutio.

Instantia

Solutio

Prim⁹ pũctus.

Secund⁹ punct⁹.

Terci⁹ pũctus.

Tercia ps qrti articli

Ad primi pale argu.

modū medici. nūc aūt se habet p modū medicine fortissime. q̄ nō ꝯgruit aliquib⁹ infirmis tantūmodo sanis. Et q̄ infirm⁹ nō est phibit⁹ a tactu ipsi⁹ medici. phibet tñ a medicina fortissima q̄ nll'o modo sibi ꝯgruit. Ideo dato q̄ ab infirmo peccatore xp̄s tūc realiter fuisset tact⁹ sine ꝯtagione noui peccati. h̄ tñ nō fieret si peccator sine euidēti necessitate corpus xp̄i nūc sacramētaliter tangeret.

Distinctio decima.

Vnt aūt alii

Postq̄ mgr̄ reprobauit errorē illoꝝ q̄ dicebāt q̄ corp⁹ xp̄i tātūmodo sumit a bonis ⁊ nō a malis. hic incipit reprobare errorē illoꝝ q̄ dixerūt verū corp⁹ xp̄i nō esse in sacramēto altaris. Et diuidit in duas ptes. Qꝝ ꝑmo istū errorē cū suis motiuis recitat. Scdo eundē errorez testimoniis veritat⁹ improbat. ibi. Nec ⁊ his silia. Pria est ꝓsentis lectōis. Et diuidit in duas. Naz mgr̄ ꝑmo adducit isti⁹ erroris ꝓbatōes. Secundo ad hmōi ꝓbatōes dat veras rñsiones ibi. Que ex eadez rōne. Prima in duas. Qꝝ ꝑmo oñdit hūc errorē accepisse fundamentū ex dictis euāgelij. Scdo oñdit h̄ idē ex dict⁹ augustini. ibi. Sūt etiā ⁊ alia. Sequit illa ps. Que ex eadē ratōne. Et diuidit in tres ptes. Qꝝ ꝑmo autoritatū adductaꝝ p illo errore ponit expositōez. Scdo oñdit vnā autoritē augustini ī ꝓsenti ꝓposito facere singularē dubitatōez. Et tercio illi⁹ autoritatis innuit declarationē. Scda ibi. Deinde addit. Tercia ibi. Attende his diligēter. Qꝝ iste error maxie se fundabat in h̄ q̄ corp⁹ xp̄i est ī celo. ideo nō p̄t esse in altari. cū vnū corp⁹ nō possit siml' esse in pluribꝫ locis. igit quero hāc questionē.

Questio p̄ma.

Vtrū corp⁹ xp̄i siml' possit esse in pluribꝫ locis. Videt q̄ nō. Qꝝ vnuz indiuiduū nō p̄t esse in loc⁹ diuersis. sz corp⁹ xp̄i est vnū indiuiduū. Maior patz q̄ da oppositū. tūc indiuiduū erit diuisū. q̄ iuxta locoꝝ diuisionem diuidunt ipa locata. Minor patet de se. Incontrariū est fides sancta. q̄ ponit corp⁹ xp̄i siml' esse in celo ⁊ ī altari. ⁊ siml' etiā esse ī pluribꝫ altaribꝫ. Dic q̄ttuor sunt videda. Primo vtz corp⁹ xp̄i possit siml' esse ī pluribꝫ loc⁹ localit. Scdo vtz possit siml' esse ī plib⁹ loc⁹ sacramētaliter. Tercio vtz ī vno loco localit. ⁊ ī alio sacramētaliter. Quarto vtz hūana cognitione possit cognosci ibi esse vbi est sacramētaliter.

Quantū ad primū

Articulus primus.

sic pcedā. Qꝝ ad vtrāq̄z ptē ꝑ dictōis isti⁹ articuli sunt magnoꝝ doctoꝝ opiniones. iō ad magnificādū diuinā potētiā ad p̄sens tenebo ptē affirmatiuā. Scdo ꝑ eā ducā aliorū doctoꝝ motiua. ⁊ ipis q̄ztū potero respondebo.

Lōclusio.

Primo igit p̄ cōclusione arguo sic. Duo corpa diuia ꝓtute possūt esse localit ī eodē loco. ḡ vnū corp⁹ p̄t esse localit in duobꝫ locis. Cōseqntia patet. qꝝ nō videt esse minoz repugnātia ī āncedēte q̄z ī ꝓseqnte. Tāta em̄ repugnātia videt esse ī āncedēte q̄ a resto. iij. phisicoꝝ. ꝯcedit. q̄ q̄ rōne duo corpa siml' possent esse ī eodē loco. ea rōne infinita possent eē sil'. Sz āncedēs fide tenem⁹. Nā da oppositū. tūc xp̄s ñ fuisset nat⁹ ꝑ ꝓgine salua ꝓgnitate nec clausis ianuis ad discipulos introisz. nq̄ ī sua ascēsione sine celoꝝ dilaceratōe cū corpe suo p oēs celos ascēdisset.

Primā rō

Sz est q̄dā doctor q̄ p̄dictā ꝯseqntiā negat. Qꝝ vt ipe ait vnū corp⁹ esse siml' ī duobꝫ loc⁹ implicat ꝑ dictionē. duo aūt corpa esse siml' ī vno ⁊ eodē loco tm̄modo repugnat ꝓpt resistentiā q̄ vnū resistit alteri ī eodē loco. q̄ resistētia inest corporibꝫ rōne sue grossiciei. Nec aūt grossicies tollit ī corpibꝫ glificat⁹ p dotē subtilitat⁹. Nā sic ī glorificat⁹ corpibꝫ tollit obscuritas p dotē claritat⁹. mortalitas p dotē impassibilitat⁹. tarditas p dotē agilitat⁹. sic ī eisdē corpibꝫ tollit grossicies p dotē sbtilitat⁹. ⁊ p ꝯseqns corp⁹ glificatū tali dote īformatū alteri corpi etiaz ī eodē loco ñ resistit.

Dūnric⁹ ꝑ

Sz salua reuerētia isti⁹ doctoris. istud dupl'r deficit. Primo qꝝ ñ solū corp⁹ glificatū cū alio corpe. verū etiaz pl'a corpa nō glificata de⁹ sine omī resistentia q̄ñq̄z ꝑ facto fecit esse ī eodē loco siml'. Corp⁹ em̄ xp̄i q̄ñ natū est salua mris ꝓgnitate ñ caruit grossicie. nōdū ei fuit glificatū. Etiā legit de sctō thoma apl'o. q̄ cū vocat⁹ esset a q̄dā rege ad bñdicēdū nupcial filij sui. ipe clauso manēte cubiculo ī q̄ sp̄ōsus ⁊ sp̄ōsa sil' morabant ingressus fuit. oñdens eis q̄ztū deo placet ꝓgnitas ⁊ vita pudica. Ad quā monitionē casti pmāserūt. ⁊ sp̄ōsa facta est sctimonialis. ⁊ sp̄ōsus eēs. Et tñ planū est q̄ corp⁹ sancti thome cū trāsiuit ꝓtute diuia p illa hostia clausa ñ fuit glificatū.

Cōtra hēricū.

Itē legit ī euāgelio nichodemi q̄ postq̄z ioseph ꝑ aramathia sepeliuit corp⁹ ihesu. iudei ceperūt eū. posuerūtq̄z

cũ in carcere firmissimo. Et ꝑter alias clausuras aliqui principes iudeoꝝ munierunt carcerẽ sigillis suis. volẽtes cũ morti tradere immediate cũ trãsisset festũ pasce. Et venientes ad carcerẽ post pasca. omia carceris claustra inuenerũt salua. Joseph tñ virtute diuina liberat⁹ inuent⁹ fuit in aramathia. ¶ Ex quibꝫ omibꝫ patꝫ ꝙ nondũ ablata corpali grossicie
2 de⁹ ꝑt plã corpa sil'i eodẽ loco ponere. ¶ Isti⁹ doctoris dictũ deficit in ꝗ secũdo. Qꝛ grossicies est quedã qlitas q̃ accidit qntitati. Hoc patet ex dictis isti⁹ doctoris. Qꝛ manẽte qntitate rei grossicies ꝑt auferri. Sꝫ vnũ corp⁹ resistit alteri naturaliter in eodẽ loco. nõ ratõe qualitatis. sꝫ poti⁹ rõne qntitatis seu rõne dimensionis qntitatiue. Un dato ꝙ de⁹ separet vnã qntitatẽ corpalẽ ab omi qlitate naturali. adhuc illa qntitas occuparet locũ. ⁊ resisteret alteri corpi in eodẽ loco. vt expsse patet ex dictis arestotel'. iij. phisicoꝝ. c. de vacuo. g̃ nisi aliter dicat. tũc semp maneret resistẽtia manẽte corpis qntitate. nõ obstãte ꝙ grossicies essꝫ ablata. ¶ P̃. arguo secũdo ꝑ pmissa ꝛclusione sic. In quocũqꝫ loco est aliqd corpus cũ ꝑ pria sua quãtitate. in eodẽ loco virtute diuina ꝑt esse localiter. sꝫ corp⁹ xpi est in pluribꝫ locꝭ cũ ꝑpria sua qntitate. Maiꝛ ꝓbat. qꝛ in illo loco est aliqd corp⁹ localiter quẽ occupat ⁊ replet sua qntitate. Sꝫ quelibet locũ in quo est aliqd corp⁹ cũ sua qntitate de⁹ ꝑt replere cũ illius corpis qntitate. Minꝛ patet ex fide. ⁊ etiã patebit in scdo articulo isti⁹ questionis. ¶ Forte dicet ꝙ licꝫ maiꝛ sit vera qñ substãtia corpis determinat ad locũ mediãte qntitate. tñ nõ est vera qñ qntitas corpis est i hmõi loco mediãte substãtia. Sꝫ sic corp⁹ xpi est i pluribꝫ locis cũ sua ꝑpria qntitate. ꝙ qntitas est i ꝓtaribꝫ locis mediãte substãtia. ⁊ nõ ecõuerso. vt infra patebit etiã ex dictis fratꝭ Egidij. g̃ maiꝛ in ꝓposito ñ videt esse ꝛa. ¶ Ad ꝓbationẽ dicerent aliq̃ iuꝛta sua principia. ꝙ minꝛ illi⁹ ꝓbationis nõ est vera. vbi qntitas hmõi corpis ⁊ loc⁹ nõ sunt eqles. Sꝫ qntitas corpis xpi nõ est eqlis loco speciꝫ ꝗ quibꝫ ẽ corp⁹ xpi. ¶ Sꝫ primũ istoꝝ dictoꝝ nõ valꝫ qꝛ dato ꝙ de facto qntitas corpis xpi sit mediante substãtia in pluribꝫ altaribꝫ. ex ꝗ tñ non haberet ãn de absoluta dei potẽtia substãtia possit ibi esse mediãte qntitate. qꝛ magꝭ videt mirabile ⁊ magꝭ alienũ a cursu naturali rerꝫ corporaliũ qntitatẽ esse in loco mediãte substãtia qꝫ ecõuerso. Si igit de⁹ ꝑt primũ. nõ apparꝫ ratio qre nõ possit secũdũ. ¶ Etiã scdm dictũ nõ valet. qꝛ ꝑt de⁹ facere ꝙ cõmensuratiue tm̃ de pane ꝛuertat in corp⁹ xpi qntũ est corp⁹ iuũ. Quo facto tũc loc⁹ speciꝫ eqlis erit qntitati corpis xpi. ¶ P̃. de⁹ mediãte ꝛuersione ꝗ substãtie panis in corp⁹ xpi manentibꝫ accidentibꝫ facit corp⁹ xpi esse in pluribꝫ locis. g̃ sine huiusmodi ꝛuersione ⁊ accidẽtibꝫ ꝗ poterit facere. ⁊ ꝑ ꝛsequẽs ꝙ sit in pluribꝫ locis localiter. Antecedẽs patꝫ ex fide. Prima ꝛsequẽtia etiam patet. qꝛ quicq̃d de⁹ ꝑt mediãte causa secunda. ꝗ ꝑt ĩmediate ꝑ seipm. ⁊ ꝗ in quocũqꝫ genere cause excepta materiali qntũ ad ꝗ qd ẽ ꝑficere ⁊ potentiã habere passiuã ⁊ receptiuã. qꝛ si qd dignitatis cõuenit cause materiali. illo nõ priuat de⁹ ãn ꝗ ĩmediate possit. sicut ẽ formã etiã accidẽtalẽ ꝛseruare ⁊ sustẽtare. vt patet in speciebꝫ isti⁹ bñdicti sacramẽti. Et excepta causa formali qntũ ad ꝗ qd est formaliter ꝑficere ⁊ ꝑficiendo formaliter inherere. Sed ꝑsentialis existẽtie corpis xpi i altari. ꝛuersio panis ⁊ ꝑmanẽtia accidentiũ nec sunt causa materialis nec formalis. g̃ ⁊c. ¶ Patet etiaꝫ secũda ꝛsequentia. qꝛ etiã doctores opposite ꝑtis dicũt. ꝙ ꝑ tanto corp⁹ xpi nõ est localit. vbi est sacramẽtaliter. qꝛ est ibi ꝑ ꝛuersionẽ alteri⁹ in ipm. ⁊ determinatũ est ad locũ illũ nõ sua qntitate. sed aliena. puta mediãte qntitate panis. q̃ remanet facta ꝛuersione. ¶ P̃. deus ꝑt omẽ illud qd nõ implicat ꝛtradictionẽ. sꝫ virtute diuina vnũ corp⁹ simul esse localiter in pluribꝫ locis nõ implicat cõtradictionẽ. g̃ ⁊c. Maiꝛ patet. vi. ethicoꝝ. ⁊ ab omibꝫ catholicis cõmuniter est ꝛcessa. Minꝛ patebit rñdendo obiectis quibꝫ doctores alteriꝰ ꝑtis nituntur ducere ad ꝛtradictionẽ eũ q̃ tenere ꝑsumpserit ꝑdictã cõclusionẽ. ¶ Un quidã eoꝝ arguũt sic. Dñcũqꝫ aliqd corp⁹ est in vno loco. tũc impossibile est ꝙ capiat aliũ locũ. nisi vl'ipm moueat ad illũ aliũ locũ. vel ille ali⁹ loc⁹ moueat ad ipm. sꝫ quocũqꝫ istoꝝ posito hmõi corp⁹ nõ erit in pluribꝫ locis. g̃ impossibile est vnũ corp⁹ siml' esse localiter in pluribꝫ locis. Maiꝛ patet ꝑ sufficientẽ diuisionẽ. Declarat minꝛ. qꝛ si illud corp⁹ moueret ad aliũ locũ. tũc non maneret in primo loco. qꝛ omẽ qd moueꝫ qntũ capit de termino ad quẽ. tm̃ ꝑdit de termino a q̃. nã in illo motu termin⁹ a q̃ ⁊ termin⁹ ad quẽ sunt siml' cõpossibiles. Si aũt loc⁹ moueret ad ipm. tũc vterqꝫ loc⁹ rñderet simul ꝑ vno loco. ⁊ nõ diceret ꝓpter ꝗ esse in pluribꝫ locis. ꝓpter ꝗ enim corp⁹ alicui⁹ nõ dicit esse in pluribꝫ locis. si tunicã trahit sup camisiã q̃ pri⁹ erat indut⁹.

Scda ratio ꝑ ꝛclusione.

Instantia prima.

Instantia secũda.

Ad primã instantiã.

Ad scdam instantiã.

Tercia ratio ꝑ ꝛclusione.

quarta ratio ꝑ ꝛclusione.

Hotfred⁹ ꝛtra.

2 ¶ P. si vnũ corp⁹ simul esset in diuersis loc⁹ tũc vel ōria accidẽtia. vl' saltẽ plura accidẽtia eiusdẽ rōnis essent siml' in eodẽ subiecto. Cōsequẽs ex vtraq; pte supponit esse incōueniẽs. Probat ⁊ seqntia. qz vbi nō est ī loco sz ī relocata. vt patet in lib. vi. principiorꝫ. g̃ si vnum corp⁹ siml' esset ī diuersis loc⁹ tũc haberet in se siml' diuersa vbi. Ista igit vbi vel erũt ōria. sicut surlũ ⁊ deorsũ. ⁊ tũc sequit p̃ma ps ⁊ sequẽtis. vl' nō erũt ōria. ⁊ tũc sequit secũda ps ⁊ sequẽtis. ¶ P. sicut se habẽt differẽtie tpis ad tps ⁊ ad rẽ tpalẽ. sic differẽtie loci ad locũ ⁊ rẽ localẽ. sed impossibile est q̃ tps ꝓm pl'es suas differẽtias siml' respiciat eandẽ rẽ tpalẽ. alias eẽ eadẽ res siml' esset in tpe ꝓor ⁊ posteriori. g̃ impossibile est locũ ꝓm pl'es suas differẽtias siml' respicere eandẽ rẽ locatã. ⁊ p ⁊ sequẽs eadẽ res nō poterit siml' esse in diuersis locis.

4 ¶ P. qua rōne aliq̃d corp⁹ posset siml' esse in duobꝫ locis. eadẽ rōne posset esse ī oibꝫ locis. sz h̃ est impossibile. qz vbiq; esse est ꝓpriũ ipi⁹ soli⁹ dei. ⁊ p ⁊ sequẽs nō est cōmunicabile

5 alicui creature ¶ P. hoc idẽ arguit quidã alius doctor sic. Si vnũ corp⁹ esset siml' localit in pluribꝫ locis. tũc vnũ corp⁹ esset pl'a corpa Cōsequẽtia patet. qz sicut locatũ cōmensurat

Denne'

6 tur loco. sic etiã ei cōnumerat. ¶ P. sequit q̃ vnũ ⁊ idẽ corp⁹ esz siml' maxime calidũ ⁊ maxime frigidũ. qz in vno loco p̃t poni ī igne. ⁊ ī

7 alio loco in niue. ¶ P. idẽ corp⁹ posset simul esse sanũ ⁊ egrũ. qz in vno loco posset habere sanissimã aeris temperiẽ. in alio loco pestiferã

8 intemperiẽ. ¶ P. idẽ corp⁹ siml' moueret ⁊ de

9 sceret ꝓm diuersa sua loca. ¶ P. vnũ ⁊ idẽ corpus posset esse saturatuz cibꝫ q̃ abundaret in vno loco. ⁊ famelicũ ꝓpter defectũ cibi quẽ sustineret in alio loco. ¶ P. idẽ lignũ in diuisis

10 locis faceret diuersos ignes eque magnos. sic si arderet in vno loco tm̃. ⁊ in vno loco posset comburi. ⁊ in alio loco incōbustũ ꝑmanere.

11 ¶ P. idẽ pomũ posset comedi rome ⁊ parisi⁹. ⁊ p ⁊ sequẽs rome posset ⁊ oerti in carnẽ romani. ⁊ parisi⁹ in carnẽ parisienſ. ⁊ sic eadẽ materia esset informata diuersis formis localit di-

12 stinctis. ¶ P. idẽ aial posset ī vno loco occidi ⁊ in alio loco benigne tractari. ⁊ sic idẽ aial

13 siml' esset viuũ ⁊ mortuũ. ¶ P. sicut res p natura suã se habet ad speciẽ. sic p q̃titatẽ suã se

Rõ egidij

habet ad locũ. sz p vnã natura nō p̃t esse nisi ī vna specie. ergo p vnã q̃titatẽ nō p̃t esse nisi ī

14 vno loco. ¶ P. qua ratōne vnũ corp⁹ posset esse in diuersis locis. eadẽ rōne vn⁹ punctus posset poni ī principio diuersarꝫ lin earꝫ eque distantiũ. Cōsequẽtia patet. Sz ⁊ seqns est falsũ. qz h̃ posito. tũc palelle ⁊ currerẽt. nã oẽs linee in rei veritate ⁊ currũt q̃ ad vnũ punctũ terminant. ¶ P. vnũ ⁊ idẽ referet siml' oppositis relationibꝫ. nã idẽ esset distãs ⁊ indistans respectu eiusdẽ puta respectu loci in quo esset.

15

¶ P. sicut se habet angel⁹ ad locũ diffinitiue

16

sic corp⁹ circũscriptiue. sz idẽ angel⁹ nō p̃t siml' esse in diuersis locis diffinitiue. g̃ nec idẽ corpus circũscriptiue. ¶ P. qñcũq; aliq̃ duo sic

17

se habẽt q̃ vltima corꝫ siue termini corꝫ ad inuicẽ adequate cōmensurant. tũc quicq̃d repitur extra vnũ. h̃ de necessitate repit extra alterũ. sz superficies ⁊ extra corpis locati. ⁊ superficies ⁊ caua corpis locant⁹ adequate cōmensurant. g̃ si aliq̃d corp⁹ posset esse ī alio loco extra superficiẽ corpis locantis in q̃ nũc est. tũc posset esse extra suã ꝓpriã superficiẽ. Maior patet. qz da oppositũ. tũc siml' erũt adequata ⁊ nō adequata. cōmensurata ⁊ nō cōmensurata. Minor

habet a pho. iij. phisi. ¶ P. si corp⁹ ꝓpi posset siml' esse in diuersis locis. vl' h̃ cōpeteret si-

18

bi ingẽtũ corp⁹. vl' ingẽtũ est glificatũ. vel ingẽtũ est p̃sone diuine vnitũ. Nō ꝓmo modo qz tũc cōpeteret omi corpi. Nec secdo. qz spũs glorificat⁹ nō p̃t esse siml' in diuersis locis. g̃ ml'to min⁹ corp⁹ glorificatuz. Nec tercio mo qz illa vnio nō ponit ipm extra ⁊ ditōnez cor-

19

poris ¶ P. idẽ corp⁹ respectu eiusdẽ loci in q̃ haberet esse. esset ꝓpinquũ ⁊ remotũ. ⁊ p cōsequẽs ꝓpinquũ ⁊ nō ꝓpinquũ. remotũ ⁊ non remotũ. distãs ⁊ nō distãs. q̃ omia implicãt

20.

contradictionẽ. g̃ ⁊c. ¶ P. qd̃ est hic nō est alibi. ⁊ qd̃ est alibi nō est hic. Si g̃ vnũ corp⁹ simul esset hic ⁊ alibi. tũc esset hic ⁊ nō esset hic

21

⁊ esset alibi ⁊ nō esset alibi. ¶ P. qua rōe idẽ corp⁹ posset esse siml' rome ⁊ parisi⁹. eadẽ rōne posset esse simul in omibꝫ locis intermedijs. ⁊ sic vnũ corp⁹ vel vn⁹ homo de seipo solo posset facere vnã corẽã q̃ extenderet a parisi⁹ vsq;

romã. ⁊ ecōuerso. ¶ P. nullũ agens naturale

22

intendit p se corruptionẽ termini a quo sz solum p accidẽs. puta p tanto qz incōpossibilis est cũ termino ad quẽ. Si em̃ esset cōpossibilis cũ eo. tũc nō corrũperet eũ. ergo si vnũ vbi nō esset incōpossibile alteri vbi. tũc qñ actione naturalis agẽtis aliq̃d corp⁹ acq̃reret vnũ vbi. tunc nō p̃deret alterꝫ vbi. ⁊ naturaliter simul essz in duobꝫ locis. ergo a destructōe istius ⁊ sequẽtis sequit q̃ duo vbi sint simplicit incōpossibilia respectu eiusdẽ locati. ⁊ per ⁊ sequens nulla virtute idẽ corp⁹ poterit siml' esse ī diuersis loc⁹. ¶ P. si vnũ corp⁹ esset siml'

23

localiter in duoby locis. tūc illa loca essent simul inter se. Cōsequtia patz. qz quecūqz vni z eidē sunt siml'. illa sunt siml' inter se. sz si vnū corp⁹ esset siml' parisi⁹ z rome localiter. tūc q̄libet illoz locoz esset simul localiter cū illo corpore. ergo illa duo loca essent siml' localiter inter se. Minoz patz. Probat maioz. qz sicut illa q̄ vni z eidē sunt eadē inter se sunt eadē. vt dicit. i. phisicoz. sic illa q̄ vni z eidē sunt siml' inter se sunt siml'. Falsitas etiā ꝯsequētis patet de se. ¶ Quāuis ista sint multū difficilia multoz z magnoz doctorū dicta. spem tamē ponēdo in diuine maiestatis p̄sidio. ad eius omipotentiā extollendā ad p̄sens sustineo cōclusionē p̄missam. z put potero ad singula respondebo. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ licet maioz sit vera in ordine ad virtutē agētis creati. tamē in ordine ad omipotentiā dei nō est vera. qz virtute diuina corp⁹ christi realiter manēs in celo dictis verbis ꝯsecratōis realiter p̄sens est sub specieby hostie. z tamē nec corp⁹ xpi mouebat ad species. nec species mouebantur ad ipm. ¶ Et si dicit q̄ hoc fit mediante ꝯuersione substātie panis in ipm. ¶ Dico q̄ sicut de⁹ h̄ p nūc facit mediāte ꝯuersione. sic si vellet posset facere sine illa cōuersione. Illa em ꝯuersio nō est causa intrinseca illi⁹ realis p̄sentie corpis xpi in altari. Qd patet. qz cessāte causa ītrinseca tūc cessat causatū cui⁹ ē causa. sz illa cōuersio trāsit z cessat esse. manēte realiter p̄sentia corpis xpi in altari. Sz licet deus nō possit ponere effectū in esse sine suis causis ītrinsecis. qz hoc implicaret ꝯtradictōez puta hominē esse sine forma humana. z materia humana. tamē quēlibet effectū p̄t de⁹ ponere in esse īmediate p seipm sine causa simpliciter extrinseca. Ergo sine tali ꝯuersione posset de⁹ si vellet corp⁹ xpi z qd̄libet aliud corp⁹ ponere in multis locis. z h̄ sine motu ppie dicto. sicut nūc facit de corpe xpi. ¶ Et ista videt esse intentio hugonis d̄ sancto victore. lib. iij. de sacramētis pte. viij. c. ij. vbi ait. q̄ de⁹ q̄ fecit q̄ corp⁹ vnū in vno loco esset. fecit vt voluit. z si voluisset aliter facere potuisset. ¶ Etiam minoz nō est vsqzquaqz vera. Et cū pbat q̄ termin⁹ a quo z ad quē nō possunt esse siml' distinguendū est de termino a quo. Qz vno modo appellat termin⁹ a q̄ ipsi⁹ mot⁹ sequētis illud qd̄ acquisitū est p motū p̄cedentē. et hoc improp̄e. qz non habet rationē termini a quo nisi qz p̄cedit ipm motū z pficit q̄ñqz per ipm. sicut apparet in motu augmēti z alterationis. Alio modo accipit termin⁹ a q̄ ppie. Et tūc in omi motu acq̄sitiuo termin⁹ a q̄ est ipa priuatio. que opponit forme p illū motū acquirēde. siue priuatio q̄ opponit gradui illius forme si acquirit aliq̄s grad⁹. In motu aūt de ꝓditiuo illud positiuū qd̄ p̄mo est acq̄sitū est termin⁹ a quo. sz priuatio sibi opposita est termin⁹ ad quē. ¶ Loquēdo ergo d̄ termino large z improp̄e dicto. tūc ppositio assumpta est falsa. sicut euidēter apparet in motu augmēti. vbi q̄ztitas p̄existens motui non tollit p aduentū termini ad quē. sz poti⁹ pficit. alias augmentū nō esset p̄existentis q̄ztatis additamentū. sicut ipm diffinit phs in libro p̄dicamentoz. Et eodē modo apparet ī motu alterātōis. cū accedit ad forme pacq̄site intēsionē. ¶ Sz accipiēdo terminū a quo ppie. puta p ipa priuatōe ipius termini ad quē. tūc illa ppositio assumpta est vera. sz nō est ad ppositum. qz vnū vbi nō est formaliter priuatio alteri⁹ vbi. dato bene q̄ fm naturalē cursum rex ꝯcomitanter se habeat cū priuatōe alteri⁹ vbi. ¶ Dato igit q̄ formalis termin⁹ a q̄ nulla virtute sit cōpossibilis cū formali termino ad quē. qz ponere siml' priuationē z positiuū cui opponit illa priuatio. est siml' ponere esse z nō esse respectu eiusdē. q̄ sunt termini ꝯtradictoriū. tamē ex h̄ nō habet q̄ nulla virtute idē locatur siml' possit fundare pl'a vbi a diuersis locis sortita. ¶ Ad secundū nego cōsequentiā. qz nō est necesse q̄ omia vbi vl' sint ꝯtraria. vel eiusdē ratōis. qz possūt esse de spata. Licet em sursum z deorsum sint aliq̄ modo opposita. z sursum z sursum sint eiusdē ratōis tamē sursū z dextr. vl' dextr z retrorsum nec sūt opposita nec eiusdē ratōis. Patet igit q̄ i forma arguēdi est fallacia ꝯsequētis. z sil'r ī pbatione ꝯsequētie cū dicit. si nō sunt ꝯtraria. tūc erūt eiusdē ratōnis. ¶ Ad terciū dicendū q̄ maioz nō est vera. put trahit ad ppositū. non est em simile de tpe z de loco quantū ad simultatē essendi. qz tēpus est ens successiuū. z p cōsequēs impossibile est esse simul seu dare plures partes tēporis. sed loc⁹ vel vbi sunt de genere permanentiū. z pluriby talibz non repugnat simul esse. ergo licet de⁹ nō possit facere aliquid simul esse in diuersis tpibz. siue in tēpore priori simul z posteriori. qz talia nō possunt esse simul. tamē ex hoc nō sequit q̄n possit aliquid simul ponere in diuersis locis. qz pluribz locis nō repugnat simul esse. ¶ Ad quartū dicendū q̄ loquēdo de potētia dei. tūc cōsequēs nō est falsum. qz si in omi loco esset sacerdos celebrāns. tūc in omi loco esset corp⁹

Solutio Ad. 1.

Instantia Solutio.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

christi. ſz quicq̃d dei potest mediãte ſacerdo/
te. hoc potest etiã ſine eo. ergo dei p ſeipm po/
test corp⁹ ſuũ ponere in omi loco. Ad pbatio
nẽ dicendũ q̃ licet eſſe in omi loco ſua ppria
virtute ſit ppriũ ſoli⁹ dei. tamẽ in omi loco eſ
ſe in virtute nõ ppria ſed ſupioris. hoc nõ eſt
ppriũ ipſi⁹ dei. ⁊ p ꝯſequens videt eſſe cõmu
nicabile ipi create. qz nõ ponit creaturã extra
limites creature. Sic autez eſt in propoſito.

Ad.5. ¶ Ad quintũ. dicẽdo nego cõſequentiã. qz ſi
cut ſi dei duo corpa poneret ĩ vno loco. nõ p
pter hoc vn⁹ loc⁹ eſſet duo loca. ſic ſi vnũ cor
pus poneret in duobꝫ locis. nõ ppter ꝗ vnuz
corp⁹ eſſet duo corpa. ¶ Ad pbationẽ dicen
dũ q̃ ſicut via nature locatũ cõmẽſurat ⁊ cõ/
numerat loco. ſic ecõuerſo loc⁹ ꝯnumerat lo/
cato. Et ſicut via diuine potẽtie locus ſic cõ/
menſurat locato. q̃ tamẽ nõ cõnumerat loca
to. qz plura corpa realiter differẽtia quoz qd
libet p ſe equat toti loco. poſſunt ſiml' eſſe ĩ eo
dem loco. ſicut quilibet catholic⁹ habet ꝯcede
re. ſic via eiuſdẽ potẽtie locatũ ſic cõmenſurat
loco q̃ tamẽ nõ ꝯnumerat loco. qz poteſt eſſe

Ad.6. vnũ loco pluriſicato. ¶ Ad ſextũ nego cõſe/
quentiã. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ illo caſu po/
ſito. tũc ambe virtutes puta virt⁹ calefactiua
⁊ frigefactiua. vel attingũt illud corp⁹ ſm eã
dem partẽ ſui. vl' ſm aliã ⁊ aliã. ſi ſm eandem
partẽ. tũc vel ille due virtutes ſunt omino eq̃
les. ⁊ ſic illa pars corpis nec erit calida nec fri
gida. qz ppter equalitatẽ illaz cõtrariaz vir/
tutũ ſic vna impediet aliã. q̃ illa pars corpis
vel nihil recipiet ab eis. vel ſi aliq̃d recipiet ꝗ
erit qualitas media. puta nec frigiditas nec
caliditas. ſz poti⁹ tepiditas. ¶ Vel erũt ineq̃
les. tũc qualificabit illa pars ſm modũ exce/
dentis virtutis. ⁊ nõ exceſſe. ⁊ ideo vl' erit tan
tũmodo illa pars calida. ſi calor obtinet victo
riã. vl' ecõuerſo erit tantũmodo frigida. ſi vir
tus frigoris vincet calorẽ ignis. ¶ Si vero at
tingũt illud corp⁹ ſm aliã ⁊ aliã partẽ. tũc in
illis diſtinctis partibꝫ poſſunt induci oppo/
ſite qualitates. ſicut nũc poſſet accidere ſi pe/
des alicui⁹ hominis ponerent in glacie. ⁊ ma

Ad.7. nus in igne. ¶ Et per idẽ patet ad ſeptimuz.
qz vel tẽperies ⁊ intẽperies in illis duobꝫ locꝭ
ſic erũt ppꝛcionate. q̃ quantũ vna poteſt no
cere. tantũ altera pdeſt. ⁊ tũc illd̃ animal ma
nebit in eodẽ ſtatu ſanitatis quo fuit anteqz
ad illa loca veniret. Vel vna vincet aliã. ⁊ tũc
ſm exceſſum vincẽtis qualificabit illud aial.
Nã ſi vincet intẽperies. tũc erit infirmũ. Si
vero vincet tẽperies. tũc erit magis ſanũ. Pa

tet ergo q̃ negãda eſt ꝯſequẽtia. ¶ Ad octã Ad.8.
uum negari poteſt cõſequẽtia. qz poſito ante/
cedente in eſſe. poſſibile eſt cõſequẽs nõ eſſe.
ſi em vnũ corp⁹ virtute diuina poneret ĩ plu
ribꝫ locis. tũc poſſet dei facere q̃ illud corpus
ſemp ſimili modo ſe haberet in omibꝫ illis lo
cis. Ex quo patz q̃ ĩ iſta ratõe ⁊ in multis alis
pcedentibꝫ ⁊ ſequẽtibꝫ eſt fallacia ꝯſequẽtis.
Sicut em quilibet diceret hãc ꝯſequẽtiã nõ
valere. ſi ſortes currit ſortes diſputat. qz nulla
eſt neceſſitas ſortẽ currentẽ diſputare. Cõſe/
quẽtia vero quantũ deficit a neceſſitate: tantũ
deficit a veritate. Sic in omibꝫ ratõibꝫ iſtis
vbi tale ponit cõſequẽs. q̃ virt⁹ diuina poteſt
puenire ne cõtingat. ſuppoſito q̃ vnũ corpus
eſſet in pluribꝫ locis. ibi ſemp deficit virt⁹ cõ
ſequẽtie. ¶ Forte diceẽt q̃ intentio iſtorũ do/ Instantia
ctorũ nõ eſt q̃ cõſequẽs accipiat de meſſe. ſed
de poſſibili. Verbi gratia. Dicat ſic. Si vnũ
corp⁹ eſſet in duobꝫ locis. tũc poſſibile ẽ ipm
quieſcere in vno loco. dũ actu mouet in alio
loco. Sz hoc eſt falſuz. qz poſſibile ſi ꝯtingit
nullũ ſequit impoſſibile. ſz iſto poſito in eſſe
ſequit impoſſibile. ſ. mãifeſta ꝯtradictio. Nã
qd̃ mouet nõ quieſcit. ⁊ qd̃ quieſcit nõ moue
tur. ergo vnũ ⁊ idẽ ſiml' quieſcit ⁊ nõ quieſcit
mouet ⁊ nõ mouet. ergo primũ antecedẽs. ſ.
vnũ corp⁹ ſimul eſſe in diuerſis locis ex quo
iſta ſequit eſt impoſſibile. ¶ Si alicui vide Soluti⁹
retur q̃ omibꝫ modis eſſet impoſſibile idẽ cor
pus ſiml' quieſcere ⁊ moueri. ille etiã iſtã cõſe
quentiã haberet negare. Nã poſito q̃ idẽ cor/
pus eſſet ĩ diuerſis locis. tũc diceret ille q̃ dũ
quieſcit in vno loco p tunc nõ eſt poſſibile q̃
moueat in alio loco. Cũ licet poſſibile ſit il/
lud corp⁹ moueri tũc quãdo quieſcit. tamẽ ñ
eſt poſſibile p tunc. Et ideo licet illud poſſi/
bile ſit quãdoqz in eſſe pombile. tamẽ nõ eſt ĩ
eſſe pombile p tũc. ſ. quãdo quieſcit. qz p illo
tũc eſt impoſſibile. ¶ Etiã ꝯceſſa cõſequẽtia Soluti⁹
adhuc poſſet dici q̃ ꝯſequẽs ñ eſt omino im alia.
poſſibile. qz dato q̃ impoſſibile ſit idẽ corpus
ſimul quieſcere ⁊ moueri ſup eadẽ magnitu/
dine ⁊ ſm idẽ vbi. tamẽ ſm diuerſa vbi ⁊ ſup
diuerſis magnitudinibꝫ hoc nõ eſt impoſſi/
bile. ¶ Et cũ dicit. q̃ ſequit idẽ ſiml' moueri Instantia
⁊ nõ moueri. q̃ ſunt cõtradictoria. ¶ Dico q̃ Soluti⁹.
ſicut moueri ⁊ nõ moueri ſup eadẽ magnitu/
dine. diuerſis tamẽ tpibꝫ. nõ ſunt ꝯtradicto/
ria. ſic moueri ⁊ nõ moueri eodẽ tpe. tamẽ ſm
diuſa vbi. ⁊ ſm aliã ⁊ aliã pſentiã. ⁊ ſup alia
⁊ alia magnitudine nõ cõtradicũt. Da oppo
ſitũ tũc quãdo corp⁹ chriſti realiter exiſtens

psens in altari nō mouet. pro tūc impossibile
esset ipm moueri in celo vel in quocunqz alio
loco. qd̄ nullꝰ catholicꝰ dicere deberet. Ad hoc
em̄ q̄ aliquis terminꝰ affirmatꝰ z negatꝰ d̄ eo
dem subiecto cōtradictoria implicet. nō suffi
cit q̄ affirmet z neget de eodē re z nomine. sed
requirit q̄ hoc fiat fm idē z respectu eiusdē z
in eodē tēpore. vt patet p̄mo elenchoꝝ. Cum
igit in ppōsito moueri z nō moueri nec acci
piant respectu eiusdē magnitudinis. nec fm
vnū z idē vbi. nec fm eandē plentiā. ideo pa
Instantia tet q̄ nō sunt cōtradictoria. ergo ꝛc. ¶ Forte
dicet q̄ opposita priuatiua inferūt opposita
cōtradictoria. semp em̄ priuatio infert cōtra
dictoriā negationē illiꝰ cuiꝰ est priuatō. sicut
cecū infert nō videns. z iniustū nō iustū. Hz
quiescere z moueri sunt priuatiue opposita.
Solutio alia. ergo ꝛc. ¶ Respōdeo q̄ licz ppositio affirma
tiua de pdicato priuato inferat ppositionē ne
gatiuā de pdicato finito. vt patet p̄mo prioꝝ.
z secūdo peri armenias. tm̄ ppositio affirmati
ua de pdicato priuato cū pcisione certe deter
minatōis accepta. nō infert ppositionē nega
tiuā de pdicato finito. omīmode siue simplici
ter z absolute. sz solū put est limitata p eandē
pcisionē seu determinationē. qua limitata est
illa de pdicato priuato. Nō em̄ sequit sortes
est cecꝰ fm vnū oculū. ergo sortes ñ est videns.
quāuis bene sequat ergo ñ est videns fm vnū
oculū. Cuiꝰ ratio est. qz in priuatiuis z nega
tiuis illationib illatū nō debet esse vniuersali
us inferēte. ¶ Posito igit q̄ vnū corpꝰ virtu
te diuina sit in duob locis. quoꝝ in vno mo
ueat z in alio quiescat. tunc quies cōpetit illi
corpi cū certa determinatōne quantū ad illū
locū in quo quiescit. ergo licet ex hoc possit in
ferri q̄ ñ moueat in illo loco i q̄ quiescit. tamē
absolute nō potest inferri q̄ nō moueat. quia
tūc illatū esset vniuersaliꝰ inferēte. z per cōse
quēs cōmitteret fallacia fm quid ad simplici
ter. z similiter fallacia ꝛsequētis ¶ Ad nonū
Ad.9. nego ꝛsequentiā. qz corpꝰ illud possz esse glo
rificatū vel nō animatū. z per cōsequēs nullo
indigeret cibo. Posito tamē q̄ cibo indigeret.
tūc in quocūqz locoꝝ suoꝝ esset cibo saturatū.
in nullo alio loco esset famelicū etiā dato q̄ p
Ad.10. tūc nihil comederet in q̄cūqz alio loco. ¶ Ad
decimū nego cōsequentiā. Primo qz deꝰ pos
set tale corpꝰ ponere in diuersis locis q̄ nullo
modo esset cōbustibile. Secūdo qz dato q̄ es
set cōbustibile. adhuc posset facere q̄ nunqz
attingeret ab aliquo igne Positis tamē vtris
qz. adhuc nō sequeret illud qd̄ inferet. qz si illi
ignes essent equalis virtutis. z equaliter ap
proximati ad illud lignū in duob locis posi
tum. tūc in quolibet loco solū fieret medietas
illiꝰ ignis qui de illo ligno factꝰ fuisset si vnū
locū tantū occupasset. qz tantū vnꝰ ignis cō
bussisset de illo ligno quantū aliꝰ. z quantū i
vno loco de illo ligno cōsumptū fuisset. tantū
defecisset in altero. ¶ Si autē illi ignes fue
rint inequales in virtute. tūc quantū virtus
vniꝰ excederet virtutē alteriꝰ. tantū de illo li
gno plus ꝛsumeret in vno loco qz in alio. z fi
eret maior ignis. ¶ Si etiā in vno loco to
taliter hmōi lignū cōbureret nihil de ipo ma
neret in alio loco. ¶ Ad vndecimū dicendū Ad.11.
q̄ cōsequentia nō est vera. qz dato q̄ quilibet
istoꝝ masticando pomū totū traijceret i sto
machuz suū. tamē nec totū pomū nec aliqua
pars eiꝰ cōuerteret in carnē vtriusqz comedē
tis. sz tanto vnꝰ istoꝝ plus in se cōuerteret qz
alter quāto eiꝰ virtꝰ digestiua excederet virtu
tem alteriꝰ in vigore. Q, si nlla excederet ali
am. tūc quilibet cōuerteret in se medietatē illi
us pomi. ¶ Ad duodecimū nego ꝛsequētiā Ad.12.
Nā si vnū animal esset in mille locis. quādo
mortuū est in vno. in omib mortuū est. Cū
em̄ christꝰ tradidit corpꝰ suū verū z viuū di
scipulis suis in cena. si hmōi corpꝰ fuisset re
seruatū in mille pixidib. sicut nūc solet reser
uari in ecclesijs. in meridie diei crastine quā
do hoc corpꝰ mortuū fuit in cruce. in omib
illis pixidib mortuū fuisset. Sic in ppōsito
ꝛc. ¶ Forte dicet q̄ ista solutio ꝛtradicit his Instantia
que dixi in solutōne octaue ratōnis respōdē
do ad vltimā instantiā ibi factā. qz si ad pdi
catū priuatū cū determinatōne sumptū. non
potest inferri pdicatū negatū nisi sumat cū ea
dem determinatōne. tūc ad istā. christꝰ ē mor
tuus in cruce. solū sequebat ista. christꝰ ñ est
viuus in cruce. z nō ista absolute. christꝰ nō
est viuꝰ. z per cōsequēs ex morte corpis chri
sti in cruce. nō poterat argui mors eiꝰ in pixi
de. nec ad mortē animalis in vno loco seqret
mors eiꝰ in omī loco dato q̄ esset i pluribꝰ lo
cis. ¶ Respōdeo q̄ determinatio pdicta cir Solutio.
ca pdicatū priuatū dupliciter potest cōside
rari. Uno modo vt est necessario req̄sita ad
veritatē ppositionis. Alio modo vt nō exigit
ad veritatē ppositōnis. qz ppositō est simpli
citer z absolute vera pter illā determinationē.
si tamē adijcit tūc exprimit aliquē modū cir
ca hmōi veritatē. ¶ Primo modo accipien
da sunt illa que dixi in octaua solutōe. qd̄ pa
tet p exempla q̄ posui. quia de illo qui est cecꝰ

solū in vno oculo. cecū esse non verificatur nisi exprimat illa determinatio scilicet q̃ sit cec⁹ in vno oculo. ¶ Sed secūdo modo sunt intelligenda ea que dixi in ista solutōne. In illa em hora quādo anima christi separata fuit a suo corpore. absolute ⁊ simpliciter hec p̃positio fuit vera. corpus christi mortuuz est. nulla adiectōne facta de cruce. si tamē addebatur dicendo. corpus christi mortuū est in cruce. hoc non fiebat p̃ verificatōne p̃ppositōnis. que preter hoc absolute ⁊ simpliciter fuit vera. sed solū dabatur intelligi quo instrumēto moꝛs infuit sibi. ¶ Ad tredecimū dicendum q̃ minoꝛ non est vera. quia etiā p̃m hūc venerabilē doctoꝛē qui facit hāc rationē. vna res p̃ vnā ⁊ eandē naturā nō solū in distinctis speciebꝫ. verū etiā in distinctis generibꝫ esse potest p̃pter solā diuersitatē modorū eiusdem nature. ¶ Nam motus in se vnus existēs vt procedit ab agente est actio de predicamento actōnis. vt est quid illatū in patiente est de predicamento passionis. vt est quedā natura successiua cōtinua est de p̃dicamento quāritatis. sed vt terminatur ad illud qd̃ p̃ motum acquirit. tunc reducit ad eandē speciem cū termino ad quē. Ista omia clare patent diligenter intuenti textū ⁊ cōmentū tercij phisicoꝛ. ¶ Ad decimūquartū dicendū q̃ nō est simile de puncto ⁊ de corpore. quia corpus dicit entitatem separabilē a loco in quo est. punctus autē n̄ dicit entitatē a linea separabilem. ⁊ ideo licet vnū corp⁹ virtute diuina possit esse in distinctis locis. tamē vnus punct⁹ nulla virtute potest esse in distinctis lineis.

Ad.13. Ad rōnes Egidij

Ad.14.

¶ Qui tamē omnino vellet sustinere q̃ deus vnū punctū posset creare in principio duarū linearum eque distantiū. ille haberet dicere q̃ plures linee terminate ad vnū punctum nō concurrūt precise p̃pter puncti vnitatez. nisi huiusmodi punct⁹ sit in eodē situ positus. et quia in p̃posito iste vnus punctus respiceret duplicē situz. ideo linee per ipsum terminate non cōcurrerent. ¶ Ad decimūquintū dicendum q̃ relationes expresse per modū priuationis ⁊ habitus possunt simul cōuenire eidem rei ratione eiusdē fundamenti respectu diuersorum terminoꝛ. sicut idē pomū informatuz rubedine. ratione eiusdez rubedinis est simile pomo rubeo ⁊ dissimile pomo viridi. etiā eedem appellatōnes respectu eiusdē termini ratione duorū fundamentorū poterunt cōuenire simul eidem rei. ¶ Nam idem pomum existens rubeum ⁊ dulce potest alteri pomo existēti rubeo ⁊ amaro seu pontico esse simile ratōne rubedinis. ⁊ dissimile ratōne dulcedinis. Cum ergo localis distantia ⁊ indistantia sint quedam relatōnes expresse p modū priuationis ⁊ habit⁹ fundate in re locata mediāte ipso vbi. ideo ratōne vnius vbi eadē res potest simul esse distans ⁊ indistans respectu diuersorū terminorum quoꝛ vnus est sibi cōiunctus ⁊ alter ab eo disiunct⁹. ⁊ eadē res habēs duo vbi erit simul distans ⁊ indistans respectu ei⁹ loci. nā ratione illius vbi qd̃ sortita est ex circūscriptione illius loci est indistans ab isto loco. sed ratōne alterius vbi qd̃ sortita est ex circumscriptōe alterius loci est distans ab isto loco. ergo ⁊c. ¶ Forte dicetur q̃ hic concedā priuatiue opposita simul eidē inesse. qd̃ tamē superius negaui. ¶ Respondeo q̃ licet similitudo ⁊ dissimilitudo p̃ut alicui conueniunt ratione eiusdem fundamenti respectu eiusdē termini sint priuatiue opposita. tamē quocūq̃ istoꝛ mutato fundamēto scilicet vel termino. tūc non sunt priuatiue opposita. licet ratibꝫ nominibꝫ exprimant p̃pter penuriā vocabuloꝛ. ideo licet primo modo nunq̃ possint simul eidē inesse. tamē hoc possunt secundo modo. quia vt sic nō sunt opposita. ¶ Et eodem modo dicendū est de distantia ⁊ indistantia. ¶ Et ideo in primo ingressu isti⁹ solutionis notanter dixi relatōnes expresse per modū habitus ⁊ priuatōnis. ⁊ non dixi relationes priuatiue opposite. ¶ Patet etiā ex iā dictis q̃ falsum assumit in argumento quando dicit. q̃ si vnū corpus esset in duobꝫ locꝫ. tunc idem simul referret oppositis relationibus. ⁊ hoc si illa oppositio intelligitur priuatiua. Si autē intelligit de oppositōne relatiua. tunc adhuc falsa est cōsequentia. quia sicut simile simili opponit relatiue ⁊ nō dissimili. sic distās opponit distanti relatiue ⁊ nō indistanti. talia em̄ sunt relatōes similū nominū. vt patet in p̃dicamētis. ergo ⁊c. ¶ Ad sedecimū nego minoꝛē. nā licet angelus propria sua virtute nō possit simul esse in pluribus locis vt plura sunt. potest tamē hoc diuina virtute. ¶ Ad decimūseptimū dicendū q̃ licet ista ratio sit apparens valde. tamē quilibet catholicus habet eā soluere. quia per eundem modū arguendi p̃bari potest corp⁹ christi nō esse in altari. nisi extra suā propriā superficiem ponatur. que superficies est adequate cōmensurata cōcaue superficiei in qua localiter cōtinetur in celis. Sicut igit non obstante illa adequata cōmensuratōne quā corpus

Instantia

Solutio.

Ad.15.

Ad.16.

Ad.17.

christi pro nūc cū loco suo in celis habet. ipm
infra propriā suā superficiē manens reperitur
Instantia in altari. sic in ppositō ꝛc. ¶ Forte dicet q cō
Solutio. tra arguere nō est soluere. ¶ Ideo respōdeo
ad rationē. ꝛ dico. q illa cōmēsurata possunt
dupliciter cōsiderari. Uno modo fm cursuz
naturalē. Alio modo per cōparationē ad su/
perioze ꝛ illimitatā virtutē que vni illozū tri/
buere potest quandā illimitationē per cōpa/
rationē ad alteꝝ. Primo modo maior istius
rationis est vera. sz secūdo modo nō est vera.
quia nō obstante illa cōmensuratōne. tamen
virtꝰ diuina que est infinita ꝛ totaliter illimi
tata. potest vni illoz respectu alterꝰ tribuere
talē illimitationē q pluribꝫ alīs possit cōmē
surari inuiolata tamē permanēte cōmensura/
tione cū illo primo. ꝛ per cōsequēs aliq̄d ma/
nens infra superficiē hoc modo illimitatā pt
inueniri extra superficiē sibi cōmensuratā. cui
talis illimitatio nō est cōmunicata. ¶ Quā
uis igit superficies corpis christi cōmensuret
loco sibi coequali ī celis. tamē cōmunicata si/
bi p diuinā potentiā pdicta illimitatōe respe/
ctu illi loci poterit cū corpe christi alibi repe
ri. quāuis cōmensurata remaneat illi loco ce
lesti. Et eodē modo dico de quolibet alio cor
pore si deꝰ vellet ipm in pluribꝫ locis ponere.
¶ Ad pbationē illi maioris dicendū q ille
due superficies erūt adequate quantū ad co/
extensionē in eodē situ. qz vt sic nec est excedēs
nec excessuz inter eas in illo situ. Et possūt di
ci inadeq̄te quantū ad virtutē vel illimitatio
nē cōmunicatā vni que nō est cōmunicata al
teri. vt sic autē adequatū ꝛ inadequatū nō cō
Ad.18. tradicūt. ¶ Ad decimūoctauū dicendū q esse
in pluribꝫ locis siml cōuenit corpi christi p/
ut obedientiali potētia est diuine volūtati sb/
iectū in tantū q omē illud potest īmediate de
Ad.19. ipo fieri qd placet diuine volūtati. ¶ Ad de/
cimūnonū patet per ea q dicta sunt ad argu/
Ad.20. mentū. xv. ¶ Ad vicesimū dicendū q infini
ta virtute dei hoc qd est hic potest esse alibi. et
qd est alibi potest esse hic. quāuis hoc ꝗ tute
Ad.21. naturali fieri ñ possit. ¶ Ad vicesimūprimū
dicendū q cōsequens nō est falsuz. sicut patz
ex his que dixi in solutōne quarte rationis.
Ad.22. ¶ Ad vicesimūsecundū. pīsuppositis his q ī
solutōne prime ratōis dixi de termino a quo.
respōdeo ad minorē illi ratōis. ꝛ dico ad pre
sens. q q̄uis duo vbi sint incōpossibilia via
nature. tamen nō sunt incompossibia via di
uine potentie. Sicut em filiū parere ꝛ virgi/
nē purissimā permanere incōpossibilia sunt
via nature. ꝛ tamē per diuinā potentiā cōpos/
sibilia sunt in ipsa gloriosa virgine. sic in ppo
sito ꝛc. ¶ Ad vicesimūtertiū nego ɔ sequētiā Ad.23.
Ad pbationē nego maiorē. maxime quādo
illud tertiū est illimitatꝰ his q cū eo siml es/
se dicunt. anima em rationalis est tota in qua
libet parte corpis. vt patet p augustinū in ser/
mone d imagine. ita q respectu cuiuslibet par
tis habet talē illimitationē. q pt esse cum alia
parte. ideo nō sequit anima est siml cū manu
ꝛ est siml cū pede. ergo pes est simul cū manu.
Et eadē ratōne nō sequit sortē ꝛ platonez esse
simul. dato q deꝰ sit rome simul cū platone. ꝛ
parisiꝰ siml cū sorte. Sic in ppositō. qz virtu
te diuina illud corpꝰ esset illimitatū respectu
cuiuslibet loci q̄ simul esset cū eo. ideo ñ opor/
teret hmōi loca esse simul. Ad pbationē illi
maioris patet per idē. qz si illud tertiū est illi/
mitatius his que dicunt et idē. tūc nō oportet
q vsqz quaqz sint idē inter se. Dato em q enti/
tas specifica esset res vna. sicut ponūt quidaz
doctozes. tunc oporteret dicere q duo homi/
nes particlares puta sortes ꝛ plato essent idē
realiter illi vni entitati. ꝛ tamē differrēt reali/
ter inter se. ꝛ hoc ppter illimitationē illi vni
entitatis respectu cuiuslibet hominis particu
laris. ¶ Et q dāmodo eadē ratōe quelibet di
uina persona est omino idē diuine essentie. li/
cet diuine persone realiter differāt inter se. qz
quo ad modū identificādi. tūc diuina essen/
tia aliquo modo illimitate se habet respectu
cuiuslibet diuine psone. eo q quelibet persona
sit omino idē essentie tamē nō est omino idez
alteri persone. ¶ Etiā patet pdictā rationē es/
se fallacē. qz simliter cōcludit q accidētia re/
manentia in sacramēto altaris sint simul cuz
loco quē christꝰ replet in celis. qz corpus chri
sti eadē hora quādo est simul cū illo loco ī ce/
lis. est etiā simul realiter psentia cū istis acciden
tibꝫ. ¶ Est etiā aduertendū q ad tenendū p/ Exempla.
dictam cōclusionē me inclināt exēpla que se/
pe legimus in legēdis sanctoz. Legimus em
in legenda de assumptione virginis gloriose
christū cū ceteris apostolis psentē fuisse cū be
ata virgo migrauit ab hoc seculo. nec ppter
ꝗ videt dereliquisse. p tunc locū in celis. alias
nō esset verū verbū beati augustini positū in
decretis. de cōse. dist. ij. c. Prima heresis. quo
ait. Donec finiat seculū surlsuz est dominus.
Et loquit ibi de christo fm corporalē substā/
tiam. ¶ Item legitur in legenda de sancta mar
tha. q postq̄z obijt beata martha. christus in
ppria persona interfuit exequijs. ꝛ ipsam per/

sonaliter sepeliuit. ¶ Item legit ibidem q̃ christus apparuit sancto frontoni epo petragorienſi ⁊ inuitauit eũ ad exequias beate marthe dicẽs Veni fronto. iuua me martha meaz sepelire. Et vt ibidem habet sanctus fronto vestitus suis pontificalibus interfuit cũ domino ihesu christo exequijs sancte marthe. ⁊ nihilominus nõ defuit in loco vbi christus eũ ad hmõi exequias inuitauit. ¶ Etiã beatus ambrosius cũ ꝑsens esset mediolani infra missarũ solẽnia. ipe idez dicit interfuisse exequijs beati martini in ciuitate turonensi.

Articulus secundus et tercius.

Quãtum ad secundum ⁊ tercũ articulũ causa breuitatis simul respondeo cũ innocẽtio tercio. qui sic ait. Sicut filius dei per diuinã naturã habet triplicem modũ existẽdi in rebus. qz in omnibus est ꝑ essentiã. in iustis per gratiã. ⁊ in natura assumpta per vnionis efficaciã. ita corpus eius habet triplicem modũ essendi. Est enim i celo localiter. in verbo personaliter. in altari sacramẽtaliter. Secũdm quidem eius esse naturale i celo est i vno loco. fm esse ꝑsonale nõ est in loco. fm esse sacramẽtale est in pluribus locis. ¶ Ex qua autoritate patet illud qd petit in his duobus articulis. ¶ Et qz horũ articulorũ materiã ratio nõ attingit. ideo hac autoritate ꝓtentus trãseo

Articulus quartus.

Quãtũ ad quartuz articulũ est aduertendũ q̃ duplex est humana noticia seu cognitio. s. sensitiua: ⁊ intellectiua. Et hec duplex est. s. viatoris: ⁊ comphensoris. ¶ Et fm hoc pono tres conclusiones.

Conclusio prima

¶ Prima est q̃ nulla cognitõne sensitiua potest cognosci corpus christi ibi esse vbi est sacramentaliter. Quia sensus visus suo actu ad hũ nõ potest attingere. ergo nullus alius sensus. Cõsequentia patet. qz si aliquis sensus hũ posset. ille maxime videret esse sensus visus. eo q̃ plures nobis rez differẽtias demõstret. vt dicit ꝑmo methaphi. Antecedẽs ꝓb. qz vbi nihil apparet de rei quantitate. ibi nihil est qd sensuz visus obiectiue possit mouere. sed sub specieby panis nihil apparet de quãtitate corporis xpi. nec etiaz sub specieby vini. ergo ꝛc. Maior patz. quia omne qd obiectiue deberet visum mouere oportet q̃ appareat tante quãtitatis q̃ possit fundare basim trianguli visualis. cuius conus pertingat vsqz ad oculũ. vt ꝑbatur in perspectiua. Minor etiã patet. ⁊ declarabit in questione ꝓxime sequẽti ¶ P. cõfirmatur illud antecedẽs sic. Quantũcunqz aliqd corpus sit lucidũ ⁊ coloratũ. tamẽ vbi nihil appet de sua luciditate vel colore. ibi oculus corporalis nihil de eo potest videre. sz nõ obstante q̃ corpus christi sit coloratuz ⁊ valde luminosum. eo q̃ sit glorificatũ. tamẽ de eo nihil apparet. put sacramẽtaliter existit sb specieby panis ⁊ vini. ergo ꝛc. ¶ Sed est quidã doctor qui licet nõ teneat oppositũ istius conclusionis arguit tamẽ cõtra eã sic. Corpus christi vt existit sub specieby panis sacramentaliter nõ est ꝑsens alicui qd sit minus minimo sensibili. Ista patet. quia nõ est ꝑsens alicui indiuisibili. Sed minimũ sensibile potest percipi a sensu perfectissimo. vt patet p arestotel. in de sensu ⁊ sensato. ergo corpus christi existẽs sub sacramẽto potest percipi ad minus sensu perfectissimo. ⁊ per cõsequens oculo glorificato. quia ille oculus habet perfectissimũ visuz. ergo ꝛc. ¶ P. hoc idem quidã alij arguũt sic. Si beatus habens oculũ glorificatũ non videret clare corpus christi esse in sacramento. tũc circa hoc posset errare. vel ad minus dubitare. vtrũ adhuc sub talibus accidentibus esset substantia panis vel nõ. sed perfecta beatitudo excludit ñ solũ errorẽ sz etiã dubietatẽ. ergo ꝛc. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ licet corpus christi sit totum ꝑsens toti quãtitati panis cõuersi i ipm. ⁊ cuilibet parti eius. tamẽ sic est ꝑsens q̃ nec coextendit toti illi quãtitati. nec alicui parti eius. ideo ratõne illius ꝑsentie nõ cõuincit q̃ ab aliquo sensu possit percipi ibi esse. eo q̃ nulla sua extensio appareat fm illud esse. ¶ Ad secundum nego maiorẽ. quia dato q̃ aliquis nũc existens beatus corpore ⁊ anima. oculo suo corporali nõ videat essentiã diuinã vel aliquam substantiã separatã. tamẽ talis ꝓpter hoc nõ dubitat nec errat circa illa. Sic in proposito ꝛc. ¶ Forte dicet q̃ nõ solũ de possibili. verum etiã de facto corpus christi quãdoqz visum est sub sacramẽto. Scribit enim paschasius diyaconus in suo libro de sacramẽto. q̃ cuidam sacerdoti deuoto apparuit christus sub specie pulcerrimi pueri in eucharistie sacramẽto. Quẽ puerum sacerdos osculabat deuotissime. Quo facto ad ꝑces sacerdotis illius disparuit illa apparentia. ad hoc q̃ sacerdos posset sumere sacramentũ. ¶ Etiã vt legit in legenda beati gregorij sibi apparuit sacramentũ per modũ carnis habentis figurã digiti. ¶ Respondeo q̃ in talibus apparẽtijs nõ videt corpus christi imediate. quia corpus christi put habet esse sacramentaliter. nõ excedit species sacramenti.

Scotus 1

2 Alij ad id

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Instantia

Solutio.

sed tales apparentie excedūt huiusmodi species. Unde in talib̄ apparentijs min⁹ immediate videtur corpus christi q̄z quādo videtur sub specieb̄ panis. quia in tali apparētia est duplex velamē. Nā talis apparētia velat species panis. ⁊ species panis velat corp⁹ christi Sed nō existēte hmōi apparētia. est ibi solū vnū velamen. ſ. species panis. ¶ Forte dices q̄ ille p̄ er posset ita paru⁹ apparere q̄ excederetur a specieb̄ sacramēti. ¶ Dico q̄ adhuc nō videt verū corp⁹ christi. q̄ corp⁹ christi si videret in sua ꝓpria quātitate multū excederet species sacramēti. cū ipe magnus fuerit in corpore. vt cōmuniter dicit. ¶ Cōclusio secūda est. q̄ corp⁹ christi esse sub sacramēto. non potest euidēter cognosci cognitōne naturali ab intellectu viatoris. Quia illud qd̄ sola fide tenet. hoc nō cognoscit euidēter cognitōe naturali ab intellectu viatoris. sed corp⁹ christi esse sb̄ illis specieb̄ sola fide tenet. ergo ꝛc. Maior patet. q̄ fides est credere qd̄ nō vides. ⁊ ꝑ cōsequens nō euidēter naturali cognitōne cognoscit qd̄ sola fide tenet. Minor etiā patet. q̄ istud comp̄hendit sub. ꝓ. articulo fidei quo dicit. Credo in sanctā ecclesiā catholicā sanctoꝝ cōmunionē. ¶ P. illd̄ ad cuius cognitionē null⁹ infidelis naturaliter potest induci. hoc non est euidēter cognoscibile naturali cognitōne. Istud est hmōi. vt de se patet. ergo ꝛc. ¶ P. eadē sensibilia eodēz mō se habētia in exteriori apparētia nō variāt naturalem cognitionē talis intellect⁹ qui naturaliter est apt⁹ natus cognoscere ex sensibilib̄ Sed accidētia panis postq̄z est sub eis verū corpus christi sunt eadē que primo fuerūt cū substātia panis. ⁊ eodē modo se habēt quātū ad exteriorē apparentiā. ⁊ intellect⁹ viatoris est aptus nat⁹ cognoscere ex sensibilib̄. ergo sicut intellect⁹ viatoris ante cōuersionē iudicabat sub illis accidentib̄ esse substantiā panis. sic hoc idē iudicabit post cōuersionē cognitione naturali. alias ei⁹ cognitio esset variata. Maior patet de se. Minor habet tres partes. quaꝝ prima patet ex fide. secūda patet ex sensibili experiētia. Tercia patet i naturali philosophia. ſ. p̄mo de aīa. ⁊ p̄mo posteriorū. ¶ Forte ꝯtra istā ꝯclusionē dicetur sic. Qd̄ nō potest intelligi hoc nō potest enūciari. Ista patet in libro de cauſ. vbi dicit. qd̄ est sup̄ intellectū excedit narrationē. Patet etiā p̄mo peri hermenias. vbi dicit. q̄ voces sunt note eaꝝ passionū que sunt in aīa. Ab oppositō igit ꝯsequentis ꝓcedendo. cū viator possit

Instantia

Solutio

Cōclusio secūda.

1

2

3

Instantia

enūciare veridice existentiā corpis christi sb̄ sacramēto. sequit q̄ talē existentiā possit intelligere. ¶ Respōdeo q̄ maior nō est vera. loquēdo de euidēti cognitōe seu intellectōne. q̄ omēs articulos fidei enūciam⁹. q̄z uis eos naturali cognitōe hic in via euidēter nō cognoscam⁹. ¶ Ad ambas ꝓbatōes dicēdū. q̄ dato q̄ nō possit narrari vel ꝯcipi qd̄ nullo modo est cognitū. tm̄ sep̄ narrat ⁊ ꝯcipit qd̄ nō est euidenter cognitū. Tm̄ sufficit q̄ aliq̄d sit cognitū cognitōe creditiua i lumine fidei ad h̄ q̄ vere ꝯcipiat ⁊ narret. ¶ Tercia ꝯclusio ē q̄ cognitōe intellectiua comp̄hensoris euidēter cognoscit corpis christi existētia in isto benedicto sacramēto. Quia cognitōi enigmatice quā habem⁹ in via de his q̄ fidei sunt. succedit in patria clara visio ⁊ euidēs cognitio. Sz existentiā corpis xpi i sacro sub enigmate fidei hic i via cognoscim⁹. q̄ ꝛc. Maior patz ex dictis sanctoꝝ sup illo ꝟbo ps. Sicut audiuim⁹ sic vidim⁹ i ciuitate dm̄i ꝟtutū. Patz etiā. 1. ad Choꝝ. xiij. vbi ait apl's. Nūc videm⁹ p speculū ⁊ i enigmate. tūc aūt facie ad faciē. nūc cognosco ex pte. tūc aūt cognoscaz sicē ⁊ cognit⁹ sū. Minor etiā patet. q̄ q̄libet fidel' i via tenet credere p̄dictā existentiā. ¶ Ad argumentū principale dicendū ad minorē q̄ licet corp⁹ xpi i se ꝯsideratū sit vnū indiuiduū tm̄ sacraliter est i pluribꝫ locꝫ. put plura indiuidua sunt in ipm̄ ꝯuertibilia ¶ Etiā maior est falsa loq̄ndo d̄ esse i pluribꝫ locꝫ localit. q̄ nō obstāte q̄ aliq̄d sit indiuiduū. tm̄ manens indiuisuz de absoluta dei potētia pt esse in pluribꝫ locis localiter. vt patet ex his q̄ dicta sūt in articulo p̄mo istī⁹ q̄stionis.

Ad principale argu.

Hec ⁊ his similia. Postq̄z mgr̄ p̄misit predicti erroris recitationē ⁊ ꝓbationuz suaꝝ solutionē. hic sb̄mittit eiusdē erroris fidelē improbatōez. Et diuidit i duas ptes. q̄ p̄mo impbat istū errorē p euāgelicā veritatē. Scdo p sanctoꝝ doctoꝝ autoritatē. ibi. Itez ambrosi⁹. Et hec i tres fm q̄ p̄mo refellit istū errorē autoritate ambrosij. Scdo autoritate augustini. Et tercio autoritate eusebij. Partes patet. ¶ Hec est sentētia istī⁹ lectionis in generali. circa quā q̄ro in speciali.

Questio secunda.

Vtrū corp⁹ xpi sb̄ specieb̄ panis realiter ꝯtineat facta ꝯsecratōe p ipm̄ sacerdotē. ¶ Et videt q̄ nō. Q̄z realit ꝯtentū ab aliq̄ nō pt esse maj⁹ co. Sz corp⁹ xpi

est mlto maiꝰ q̄z sint ille species. ḡ ꝛc. Maior patet. iiij. phisi. Minor etiā est nota. qꝛ q̄ztitas illiꝰ panis est valde ꝑua respectu vniꝰ magni hoīs sic est xp̄s ¶ Cōtrariū ꝓbat mgr̄ in ista. x. distinctōe autoritatibꝫ mltoꝝ sanctoꝝ ¶ Multꝫ p̄suppositꝫ ex p̄cedēti q̄stiōe ad istā materiā spectātibꝫ. ad p̄sens q̄ttuor sunt videnda. ¶ Primo vtꝝ corpꝰ xp̄i realr ꝯtineat sb p̄dictꝫ speciebꝫ. Scdo vtꝝ sb ꝓpria sua q̄ztitate ibi ꝯtineat. ¶ Tercio vtꝝ sb q̄libet ꝑticula hostie ṽe habeat eē totū corpꝰ xp̄i ¶ Quarto vtꝝ ad motū hostie ṽe moueat corpꝰ xp̄i.

Articulus primus.

Quantū ad primū

est aduertēdū q̄ duplex est ꝯtinētia. s. localis: ꝛ p̄sentialis ¶ Et ꝑm h̄ pono duas ꝯclusiones

Pria ꝯclo 1

¶ Prima ē. q̄ corpꝰ xp̄i sb speciebꝫ panis nō ꝯtinet realr ꝯtinētia locali. Qꝛ omē qd̄ sic cōtinet. h̄ habet esse localit ī suo ꝯtinēte. sꝫ corpꝰ xp̄i nō ē localit sb illis speciebꝫ. ḡ ꝛc. Maior patet. Minorē ꝓbo. qꝛ illud qd̄ nō cōmensurat eq̄liter ei a q̄ ꝯtinet. h̄ nō est localiter ī eo. sꝫ corpꝰ xp̄i nō cōmensurat eq̄liter speciebꝫ panis. qꝛ maiꝰ ꝛ minꝰ nō sunt eq̄liter ad inuicē cōmensurata. sꝫ corpꝰ xp̄i est maiꝰ illꝫ speciebꝫ. ḡ ꝛc. ¶ P. qd̄ locali ꝯtinētia ab aliq̄ ꝯtinet. h̄ suo ꝯtinenti ꝯfigurat. vel saltē cōfigurat sibi cōtinens. sꝫ corpꝰ xp̄i nec ꝯfigurat speciebꝫ sacramēti. nec cōfigurat sibi hmōi species. ḡ ꝛc. Maior patet. qꝛ si corpꝰ ꝯtentū est mollius cōtinēte. tūc cōfigurat suo ꝯtinenti. sicut apparet de liquore infuso alicui vasi. si aūt ē durius tūc ꝯfigurat sibi ꝯtinēs. sicut apparet de homine qui ꝯtinet in aere. Minor etiā patꝫ de se. ¶ Secūda ꝯclusio est q̄ corpꝰ xp̄i sb speciebꝫ panis cōtinet realiter cōtinentia p̄sentiali. Quia quicq̄d infra ambitū alicuiꝰ est realiter p̄sens. hoc cōtinet ab eo cōtinentia p̄sentiali. sed verbis cōsecratōis dictis. tunc infra ambitū quātitatis ipsiꝰ panis cōuersi in corpus christi. ip̄m corpꝰ christi ē realiter p̄sens. ergo ꝛc. Maior patet. Minorē tenemus catholica fide. cui nephas est ꝯtradicere ¶ Ad istā cōclusionē ꝓbandā nō attingit ratio nisi supposita fide. ideo nō adduco plures rōnes

Cōclusio secūda.

Instantia 1

¶ Sꝫ forte dicet q̄ ista secūda ꝯclusio ꝯtradicit p̄me. qꝛ cuicūq̄z corpali quātitati corpꝰ aliqd̄ est realiter p̄sens. in illa videt esse localiter. sed speciebꝫ panis q̄ sunt realis quātitas corpis xp̄i est realiter p̄sens. vt dicit secūda cōclusio. ergo ꝯtinet in eis localiter. cuiꝰ oppositū dicit p̄ma ꝯclusio. Maior patet. qꝛ vbicūq̄z est aliqd̄ corpꝰ realiter p̄sens. ibi est sua realis quātitas q̄ hmōi corpꝰ cōmensurat ei cui p̄sens est. ꝛ ꝑ ꝯsequēs erit localiter ī eo. Minor etiā patet ex secūda ꝯclusione. ¶ P. si corpus xp̄i p̄sentiali ꝯtinētia sb illis speciebꝫ ꝯtinet. tūc maiꝰ ꝯtinet a minori. nā corpꝰ xp̄i est maiꝰ talibꝫ speciebꝫ. ergo ꝛc. ¶ P. idē distaret a seip̄o realiter. Cōsequēs est falsuꝫ. qꝛ idē nō refert oppositis relatōibꝫ. Sꝫ distās dicitur a distante distās. sicut simile simili simile Si ergo idē distat a seip̄o. sequit q̄ idē refert simul oppositis relatōibꝫ. Cōsequētia etiam patet. qꝛ si corpꝰ xp̄i est realiter p̄sens speciebꝫ sacramēti. tunc realiter distabit a seip̄o vt habet esse in celo. ꝛ vt est in vno altari distabit a seip̄o vt est in alio altari. ¶ P. in sacramento pietatis nihil crudelitatis debet apparere. sed sacramentū sacre cōmunionis est sacramētū pietatis. ergo sumptōne illiꝰ sacramēti nō debet masticari ꝛ realiter laniari corpꝰ christi. qꝛ carnes viui hoīs laniare valde videt esse crudele. hoc autē fieret si ꝯtineret sb illo sacramēto ꝯtinentia p̄sentiali. ¶ P. hoc qd̄ nō ꝓdest nostre saluti hoc nō est ponendū circa sacr̄m. sed corpis christi seu carnis p̄sentia in isto sacramento nō ꝓdest nostre saluti. teste saluatore. qui loquēs de isto sacramēto Joh. vi. ait. spūs est q̄ viuificat: caro aūt nō ꝓdest quicq̄z ¶ P. iā dicta verba saluatoris tractās augustinꝰ de cōse. dist. ij. prima heresis. sic ait. Nō hoc corpꝰ qd̄ videtis māducaturi estis. sacramentū qd̄ vobis cōmendaui spūaliter intellectum viuificabit vos. caro autē nō ꝓdest q̄cq̄z. ergo ꝛc. ¶ Istis motiuis poterāt forte moueri quidā ponētes q̄ corpꝰ christi nō est realiter p̄sens speciebꝫ eucharistie. sꝫ solū significatiue. Uñ ꝑm istos hec ꝓpositio qua xp̄s dixit. h̄ est corpꝰ meū. solū fuit vera figuratiue. sicut hec q̄ dixit. ego sū vitis vera. vel significatiue. sicut hec q̄ dixit. petra aūt erat christꝰ. ¶ Sꝫ istud est erroneū ꝛ hereticū dicere. qd̄ patet ex determinatōe sācte matrꝫ ecclie. extra de sum. tri. ꝛ fide catho. c. Firmiter credimus. vbi exp̄sse dicit q̄ corpꝰ xp̄i veꝝ realit p̄sens ē ī ip̄a eucharistia. Patet etiā de cōse. dist. ij. c. ego berengariꝰ. vbi berengariꝰ de ista opinione errorem suum publice cōfitetur coram papa nicolao ꝛ aliis. cxiij. ep̄is. ¶ Etiaꝫ contra istius erroris palliationē qua dicit xp̄m locutum fuisse figuraliter cū dixit. hoc est corpus meū. ē beatꝰ augustinꝰ. lxxxiij. q. q. lxix. vbi ait Uniūsalr intellectꝰ ṽboꝝ xp̄i an loquat figuratiue an ñ. colligi p̄t ex p̄cedētibꝫ ꝛ ꝯseq̄ntibꝫ

2

3

4

5

6

Opīo erronea.

Cōtra eā.

ibidem. vel ex alijs locis scripture. Unde cū christ⁹ ait. ego sum vitis vera. subiūxit. ⁊ vos palmites. Cōstat autē q̄ discipuli non erant palmites naturales. iz tantū figuraliter. Sz cū dicit. hoc est corp⁹ meū. subdit. qd̄ p̄ vobis tradet. cū etiā dixisset. hic est calix sanguinis mei. subdit. qui p̄ vobis ⁊ p̄ multis effundet. Sz planū est q̄ christus suū verū ⁊ naturale corp⁹ tradidit p̄ nobis. ⁊ suū naturale sanguinē effudit p̄ nobis. ergo licet figuraliter loqretur cū dixit. ego sum vitis vera. tamē nō loqbat figuraliter. sz realiter. cū dixit. hoc est corpus meū. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ maior nō est vera. Ad p̄bationē dicendū q̄ licet corp⁹ per suā quantitatē quātitatiue seu mō quātitatiuo existēs p̄sens alicui: cōmensuret ei cui est p̄sens. tamē hoc nō cōtingit si quātitas est ibi. nō modo quātitatiuo. Sic autē ē in p̄posito ¶ Quia sicut dicit frater Egidi⁹ in p̄mo suo quolibet q̄stione q̄rta. q̄ztitas corporis christi in sacramēto isto non est modo quātitatiuo. qz est ibi mediāte substātia. ⁊ nō sicut cū substātia est alicubi mediāte q̄ztitate. tūc substātia est ibi modo diuisibili. ñ obstātē q̄ ipa de se sit īdiuisibilis. sic q̄ztitas corpis christi in sacramēto est mō indiuisibili q̄ztis ipa de se sit diuisibilis. ¶ Sz ōtra istō dictū doctoris arguūt quidam sic. Impossibile est quātitati ꝓuenire oppositū illi⁹ qd̄ est de sua formali rōne. ergo impossibile est q̄ztitatē ꝓtinuā esse alicubi mō īdiuisibili. Ant̄cedēs ptz. Probat ꝓsequētia. qz d̄ formali rōe q̄ztitatis ꝓtinue est habere ptes copulatas ad vnū terminū cōmunē. vt patz ī lib. p̄dicamētorū. sed hre ptes. ⁊ hre modū essendi indiuisibilē. hec mutuo sibi repugnāt. ḡ ⁊c. ¶ P. addūt isti q̄ nō est sil'e de substātia. qz hre ptes ⁊ esse diuisibile mediāte q̄ztitate h̄ nō repugnat formali rōe substātie. sicut nō hre ptes ⁊ hre esse indiuisibile repugnat q̄ztitati ꝓtinue ex sua formali rōe. ḡ ⁊c. ¶ P. sicut se habet q̄litas ad q̄litatē intēsiue. sic q̄ztitas ad q̄ztitatē extēsiue. sz impossibile est dare duas q̄litates eiusdez rōnis sibi mutuo p̄sentes q̄n vna sit intensior vl'remissior alia. vl'sil'is ei eq̄liter cū ea p̄ticipando hmōi rōez. ḡ impossibile est q̄ztitatez corpis xpi esse p̄sentē q̄ztitati panis. quin vna sit maior altera. vel minor. vel equalis. quorū quocūq; dato quātitas corpis christi nō poterit ibi esse modo indiuisibili. ¶ P. impossibile est corp⁹ esse animatū quin sit organicū. ⁊ p̄ ꝓseqns quantū habēs partē extra partem Ista patet. qz anima est act⁹ corpis organici phisici. vt habet. ij. de aia. Patet etiā ꝓsequētia. qz esse organicū est esse figuratū. omis aūt figura est quāta ⁊ habet partes. Sz corpus christi existēs in sacramēto altaris est aiatuz. alias esset mortuū. qd̄ est impossibile. qz cū in celo sit viuū si hic esset mortuū tūc simul esset viuū ⁊ mortuū. ergo corp⁹ christi erit ibi organicū. ⁊ p̄ ꝓsequens nō poterit esse indiuisibile. ergo ⁊c. ¶ Sz istis nō obstantibꝫ adhuc potest sustineri dictū fratris egidij. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ in corpe locato potest ꝓsiderari duplex positio. Una intranea. q̄ est ordo partiū ī toto. Et alia extranea. que est ordo partiū in loco. Prima positō est de intranea rōne quātitatis cōtinue. secunda nō est de intranea ⁊ formali ratōe quātitatis ꝓtinue. cū sit naturaliter posterior q̄ztitate cōtinua. ⁊ p̄ ꝓsequens quātitas ꝓtinua diuina virtute pt esse sine ista secūda positōe. quāuis nulla virtute possit esse sine p̄ma. qz q̄zuis nihil possit separi ab eo qd̄ est de sua intrinseca ratōne. tamē virtute diuina pt⁹ potest separi a suo posteriori. Q; autē positio illo secundo modo accepta sit posterior quātitate. patz qz p̄dicamentū sit⁹ est posteri⁹ p̄dicamēto quātitatis. ⁊ ipm naturaliter p̄supponit. Sz positio secūdo modo accepta est p̄dicamentū situs. vt patet. v. methaphi. ⁊ ī libro p̄dicamētorū. ac in lib. vi. principiorū. ¶ Saluo igit manēte ordine partiū in toto. de⁹ pt tollere ordinē partiū ī loco. Videm⁹ em de facto q̄ partes supmi celi habēt ordinē ī suo toto. ⁊ tamē nō habēt ordinē in loco. eo q̄ supremū celum nō sit in loco. Si em nō esset dare vnū supremū corpus sine loco. tūc in locis ⁊ locatis esset p̄cessus in infinitū. ¶ Vis bene intellectj possum⁹ respōdere ad ea que inducta sunt cōtra fratrē egidiū. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ cōsequentia nō valet. Ad p̄bationē dicendum ad minorē. q̄ licet habere partes. ⁊ habere modū indiuisibilē. omino tollentem ordinem partiū tam in loco q̄z in toto implicet cōtradictionē. tamē habere partes ⁊ habere modum nō diuisibilē quo ad extra. tollentem solūmodo ordinem partiū in loco. ⁊ nō tollentem ordinē partiū in toto. nullā implicat cōtradictionē. qz vt sic res illa est vere diuisibil' q̄ ad intra. licz q̄ ad extra nec sue ptes ꝓnumerentur partibꝫ loci. nec ipis coextendantur. ¶ Forte dicet q̄ quāuis deus possit vnū corpus creare extra omnem locum. cuius partes ita habebūt ordinē in toto. q̄ nō habebūt ordinē in loco. ⁊ ita erit hmōi corpus in se extē

Solutio Ad. i.

Egidius.

Cōtra egidium.

1

2

3

4

Pro egi.

nota d̄ duplici positione.

Solutio rationū cōtra egidiū. Ad. i.

Instantia

sum. qd tamē nō erit coextēsum. ppter absen/
tiā omniū illorū quibꝫ posset cōmensurari et
coextendi si essent sibi psentia. tamē deus non
potest quātitatē vni⁹ corporis ponere ī actu/
ali psentia alterius quātitatis. quin ex ipsis
resultet ordo partiū in loco. ⁊ cōmensuratō ⁊
coextensio vni⁹ ad alterū. Sz in sacramento
altaris quātitas corpis christi est actualiter
psens quātitati panis. ¶ Respōdeo negan/ Solutio.
do secundā partē maioris. qz qualibet rē sim/
pliciter absolutā deus potest ponere in esse si/
ne omni extrinseca habitudine quā illa res est
apta nata fundare respectu cuiuscūqꝫ alterius
rei create. Sed quātitas corporis christi est
quedā res simpliciter absoluta. ⁊ esse in loco
⁊ cōmensurari ⁊ coextendi ⁊ habere ordinem
partiū in loco. omnia ista dicūt quasdā extrin
secas habitudines rei locabilis respectu loci.
ergo deⁿ potest corp⁹ christi separe ab omni hu
iusmodi habitudine. ¶ Et cōfirmat. qz non Cōfirmat
min⁹ potest deⁿ separe a re locabili habitudi/
nem actualē quā naturaliter apta nata est ha
bere ad locū presente loco. qꝫ a re calefactibili
habitudinē ad calefactiuū etiā psente calefa/
ctiuo. Sed istā de facto separauit. sicut appa/
ruit de tribꝫ pueris in camino ignis. vt patet
Dani'. ij. ergo ⁊c. ¶ Ad secundū dicendum Ad.2.
q quāuis intrinsece non habere partes repu/
gnet quātitati continue. tamē nō habere partes
extrinsec⁹ in ordine ad locū. ⁊ coextēsas parti/
bus loci. ꝫ nō repugnat quātitati. ¶ Ad ter/ Ad.3.
cium dicendū q licet maior sit vera si ille due
quātitates relinquunt suo cursu naturali. ta
men si vna illarū virtute diuina separatur ab il
la habitudine actuali quā fm naturalē cursū
habet ad locū. tunc nō est simile qd in maiori
accipit p simili. sublata em illa habitudine.
tunc hec quātitas ad illā nō est compabilis.
Unde ppie loquēdo nec est equalis illi alte/
ri quātitati. nec maior nec minor. ¶ Ad qr/ Ad.4.
tum dicendū q corp⁹ christi existēs in sacra/
mento est animatū organicū. ⁊ quantū. ⁊ ha
bet partē extra partē in ordine ad totū. sz nō ī
ordine ad locū. ¶ Ad secūdā instantiā factā Solutio
contra conclusionē secundā dicendū q corp⁹ xpi secūdi pn/
fm q est in sacramēto ppie loqndo nec debet cipalis.
dici maius nec min⁹ illis speciebꝫ. qz in ordi
ne ad illas species nō habet modū qztitatiuū
nec habet ordinē partiū p comparōnez ad ta
les species. ¶ Ad tertiū dicendū q nō est in Ad.5.
cōueniēs idē p accidēs distare a seipso in qztū
est siml' cū aliqbꝫ q vere ⁊ p se distāt. Alia em
siml' existēs cū capite ⁊ cū pede pt dici p acci/
dens a seipsa distare. eo q caput ⁊ pedes vere
⁊ realiter distāt. quoꝫ in quolibet est ipsa aia
tota. Sic in ppositō ⁊c. ¶ Ad quartū dicē/ Ad.4.
dū q masticatō e sacramēti corp⁹ xpi nec diui
dit nec laniat. sed solū accidētia panis ⁊ vini
diuidunt. ⁊ ideo sicut infra dicet. sb qualibet
diuisionis pticula corp⁹ xpi integꝫ pseuerat
eo ipso em q corp⁹ xpi nō est ibi qztitatiue. nec
est illis accidētibꝫ coextensū. ideo nō diuidit
diuisione illoꝫ accidētiū. ¶ Ad quintū dicē Ad.5.
do nego minorē. Ad pbatōez dicēdū q licet
caro xpi nō psit quicqz comesta eo modo q̄ il
li iudei q̄ retro abierūt putauerūt eā esse come/
dendā. puta in corpali apparētia. q modo co
medunt carnes q̄ emunt in macello. tm vera
caro xpi sumpta cū debita reuerētia sub sacra/
mētali apparētia vere nobis pdest ad salutē
¶ Et p hoc patet ad sextuz. qz illa negatio q̄ Ad.6.
ibi dicit. nō ꝫ corp⁹ mādducaturi estis. nō est
referēda ad veritatē ⁊ realitatē corpis xpi mā
ducandi. sed ad modū manducandi quo illi
putabant christū velle dare corp⁹ suū ad mā
ducandum.

Quantū ad secūdū articulū dicēdū q licet ex vi sacramētali ver

Articulus secund⁹ Cōclusio.

boꝫ pncipaliter sub specie hostie sit substātia
corpis xpi in quā conuertit substātia ipi⁹ panis
tm concomitāter est ibi aia. ⁊ qztitas. accet. ra ac
cidētia sine quibꝫ nō habet esse corp⁹ christi.
¶ Propter qd ait augustin⁹. q qn sacrm cor
poris xpi sumit. tunc tot⁹ christ⁹ manducat.
¶ Sz quāuis a modernis doctoribꝫ istud Opio an/
cōmuniter teneat. aliq tamē antiq tenuerunt tiqua.
oppositū ist⁹ conclusionis. dicētes in sacro so/
laz esse substantiā corpis xpi. Quia fm istos 1
solū illud de xpo est sub speciebꝫ panis. in qd
fit cōuersio ipi⁹ substātie panis. sz substantia
panis pcise conuertit in substantiā corpis xpi.
⁊ nō in aliq accidētia. g ⁊c. ¶ P. corpus xpi 2
fm q habet rationē cibi spūalis sic habet esse
sub sacramēto. sz ad esse cibū sic spūalē nihil
facit quātitas. sz sola substātia. ergo ⁊c. ¶ P. 3
si corp⁹ christi esset in sacramēto sub ppa sua
quātitate. tūc homo nō reciper corp⁹ christi
quādo cōmunicat. sz consequēs fide catholica
tenem⁹ esse falsum. Probat consequtia. qz sola
panis accidētia intrarēt in os hominis ⁊ nō
corp⁹ xpi. qz os hois nō esset capax quātitatis
corpis christi. ¶ P. omis substātia qztā pter 4
vltimā speram pprie est in loco. sed corpus
christi nō est sub speciebꝫ panis vt in loco. et

go substantia corporis christi nō est ibi quā/
ta. Maior patet. quia substātia quanta est
hic ⁊ nunc. Minor etiā patet. quia qua ratō
ne esset in loco in isto altari. eadem ratione in
alijs altaribꝫ. ⁊ sic ꝛe facto simul esset in plu/
ribꝫ locis. ¶ Istā opinionē reputant aliqui
non solū falsaꝫ verū etiā impossibilē. Qr cor/
pus christi existēs sub sacramēto nō est mor
tuum sed viuū. sed impossibile est ꝙ sit viuū
nisi sit organicū ⁊ quantū. ergo ⁊c. ¶ P. illd
qd est trine dimensionis impossibile est esse si
ne quātitate ſz omis substātia corporea est tri
ne dimensionis. Maior patet. quia nihil po
test esse dimēsionatū nisi sit quantū. Probat
minor. quia si esset tantūmodo bine dimēsio
nis. tunc esset supficies. si vnꝰ tūc esset linea.
¶ P. sequeret ꝙ christꝰ esset diuisus. qr sicut
hic in sacramēto esset substātia sine quātitate
christi. sic ī celo maneret sola quātitas sine sb
stantia christi. ergo ⁊c. ¶ Sz quāuis ego iā
dictam opinionē ꝛe facto reputē esse falsaꝫ. ta
men saluo semper meliori iudicio nō puto ꝙ
sic sit simpliciter impossibilis. quin ꝛeꝰ si vel/
let posset corpꝰ christi facere pſens in altari si/
ne pſentia sue quātitatis. sicut posuit pdicta
opinio. ¶ Congruētia autē istiꝰ possibilitatꝭ
haberi potest ex his que dixi lib. iij. dist. v. ar
ticulo pmo. ¶ Illis igit hic pſuppositis ad
pſens respōdeo motiuis vtriusqz opinionis
¶ Ad primū igit istiꝰ false opinionis dicen/
dum. ꝙ licet illud in qd fit cōuersio panis sit
ibi principaliter. ex hoc tamē nō habet quin
cetera sint ibi cōcomitanter. ¶ Ad secundu
dicendū ꝙ licet quātitas nō faciat ad esse ci/
bum spiritualē. facit tamē ad hoc ꝙ christus
integer ⁊ nō diuisus vere ⁊ realiter est sub il/
lis speciebꝫ. ¶ Ad terciū dicendū ꝙ cōsequē
tia est falsa. Ad pbationē dicendū ꝙ licet os
hominis nō sit capax quātitatis corporis chri
sti accepte modo quātitatiuo. tamen bene est
capax eius sine illo modo. Cū ergo in sacra/
mento altaris corpus christi nō habeat mo/
duꝫ quātitatiuū per cōparationē ad extra. vt
dictū est in pmo articulo. ergo ⁊c. ¶ Ad qr/
tum nego maiorē. Ad pbationē dicenduꝫ ꝙ
ibi cōmittit fallacia ꝛsequentis. quia nō om
ne qd est hic est in loco pprie ⁊ per se. Sicut
em anima rationalis dicit esse ibi vbi est cor/
pus qd informat. tamē nō est in loco p se. sic
corpꝰ christi dicit esse ibi vbi sunt species pa/
nis. quāuis locū illū nō repleat. qr sola acci/
dentia panis illum locū replent ⁊ occupant.
¶ Ad primū alteriꝰ opionis dicēdū. ꝙ licet

Cōtra opinionem.
1
2
3
Modus medius.
Solutio.
Ad.1.
Ad.2.
Ad.3.
Ad.4.
Solutio alteriꝰ opinionis.
Ad.1.

fm cursuꝫ nature aīa informet corpꝰ organi/
cū ⁊ qztū in actu. tn fm ꝛe potentiā absolutā
ipa posset informare materiā actu indiuisibi
lē. organicā tn ⁊ quantā in potētia. ¶ Ad se/
cūdū dicēdū ꝙ esse trine dimēsionis pt alicui
dupliciter cōuenire. Uno modo in pmo mō
dicēdi p se. Alio modo ī secūdo. Primo mō
corpꝰ qd est ꝛe pdicamēto quātitatis est trine
dimēsionis. Secdo mō substātia corpea seu
corpꝰ ꝛe pdicamēto sbstātie dicit esse trine di
mēsionis. maxie loquēdo nō ꝛe actu sz d apti
tudine. qr ppriū est sbstātie corpee ꝙ sit apta
nata recipe trinā dimēsionē. Manēte ē illa
aptitudie posset ꝛeꝰ si vellet actualē receptōez
illiꝰ trine dimēsionis sine ꝛtradictōe suspēde
re. ¶ Ad formā igit argumēti dicēdū ꝙ loqn
do ꝛe esse trine dimēsionis pmo mō. tūc ma/
ior est vera. sz minor est falsa. sz loqndo ꝛe se/
cundo mō. tūc ecōuerso qzuis minor aliq mō
sit vera. tn maior est simpliciter falsa. ¶ Ad p/
batōez maioris dicēdū ꝙ licz illud qd ē actu
dimēsionatū sit actu qztū. tn qd est potentia
dimēsionatū nō est actu qztū: sz tantūmodo
ī potētia. ¶ Ad pbatōez minoris dicēduꝫ ꝙ
si ꝛeꝰ suspēderet illā actualē receptōnez. tunc
actu nec esset bine nec vnꝰ dimēsionis. sz po/
tius nullꝰ. licet ratōe sue aptitudinis ī poten
tia esset trine dimēsionis ¶ Ad terciū ꝛcedo
ꝛsequētiā. s. ꝙ xps esset diuisus diuisione sue
substātie a suis accidētibꝫ corpalibꝫ. Nec il/
lud ꝛseqns reputo ipossibile. qr duas res ab
solutas ꝛeꝰ pt ab inuicē separe ⁊ separatas ꝛ dua
re sine omi ꝛtradictōe. ¶ Posset etiā negari
ꝛseqntia. qr forte dicerēt illi ꝛe pma opinione
ꝙ sicut nūc credim ꝙ ꝛeꝰ faciat corpꝰ suū cū
qztitate pſens speciebꝫ sacramēti. ⁊ tn nec cor/
pꝰ suū. nec corpis qztitatē separa loco cui cō/
iunctū est ī celo. sic eadē rōne si vellet posz fa
cere substātiā corpis sui pſentē hmōi speciebꝫ
sine qztitate. ⁊ tn nō diuideret eā a quātitate
sua cui ꝛiūcta maneret in celis.

Ad.2.
Ad forma
Ad.3.

Quantū ad terciuz articulū est aduertēdū ꝙ ptes hostie pnt du/

Articulus tercius.

plicit accipi. Uno mō vt sūt ab inuicē separe
Alio mō vt ī suo toto sūt ꝛiūcte. Et fm hc po
no duas ꝛclusiones. ¶ Quaꝫ pma est ꝙ lo/
quēdo ꝛe ptibꝫ pmo mō. tūc corpꝰ xpi est in
qualibet parte totū. ⁊ ī pluribꝫ talibꝫ partibꝫ
pluries. ¶ Prima ps istiꝰ ꝛclusionis patet.
qr ab oibꝫ fidelibꝫ ꝛcedit ꝙ corpus christi est
sub qualibet illarū partiū. ergo vel totuz. vel

Conclusio prima

aliqua pars ei⁹. Si datur primū. tunc habet intentū. Si secūdū. tūc p̄m diuisionē hostie diuideret corpus christi. ⁊ per cōsequēs esset passibile ⁊ mortale. qd̄ est impiū dicere de corpore christi. ⁊ de quolibet alio corpe glorificato. ¶ Ista est intētio augustini qui ait. q̄ sicut fracto speculo imago que p̄ⁿ fuit vna in toto speculo. post diuisionē speculi est tota in qualibet parte speculi. sic diuiso sacramēto ⁊c. ¶ Est etiā ista intentio innocētij tercij. q̄ loquens de existētia corpis christi in sacramēto ait. Reor salua fide maiestatis. q̄ vbi est panis cōsecrat⁹. totū in singulis partib⁹ cōtinet. ¶ Probat etiā secūda pars p̄dicte cōclusionis. q⁹ ex diuina ordinatōne corp⁹ christi determinat ad hoc q̄ realiter p̄sens est speciebⁿ sacramēti. cū ergo partes specierū diuise fundent actualiter plures vnitates. ergo corpus christi existēs p̄sens hmōi partib⁹ pluries est eis p̄sens. ¶ Cōclusio secūda est. q̄ accipiēdo partes hostie secūdo modo. puta vt sunt cōiuncte in suo toto. tūc corp⁹ xpi est in tota hostia totū ⁊ in qualibet parte totuz. sz in hmōi partib⁹ nisi actu signent nō est pluries sed semel tantū. ¶ Primā partē istⁿ ꝯclusionis p̄bo sic. Corp⁹ xpi est sub tota quātitate panis ꝯuersi i ipm. ergo aliq̄d corpis xpi est sb̄ qualibet parte illⁿ q̄ztitatis. Antecedēs patet ex fide. Patet etiā ꝯsequētia. q⁹ ad oppositū cōsequentis sequit oppositū antecedētis. Illud ergo aliq̄d existēs sub qualibet parte. vel est totū corp⁹ xpi. ⁊ hoc est ꝓpositū. vel pars ei⁹. ⁊ tūc sequet q̄ corp⁹ christi sit extēse ⁊ quātitatiue sub sacramēto. Patet ꝯsequentia. q⁹ vbi totū est sub toto. ⁊ ps sub parte. ibi est vera extensio ⁊ coextensio. Falsitas cōsequētis patet ex p̄cedentib⁹. ¶ Probo secūdā partē istⁿ cōclusionis. q⁹ partes nulla signatōne diuise ñ habēt esse actu. ⁊ p ꝯsequēs nō fundāt distinctas vnitates actualiter. sed solū est ibi vnica vnitas actualis que est vnitas totⁿ. Sic autem est in ꝓposito. Et ideo corp⁹ christi non est ibi pluries. sz tantūmodo semel. iuxta vnitatē vnā actualiter ibi fundatā que est vnitas totius. Vñ sicut anima ratōnalis est tota in toto: ⁊ tota in qualibet parte corpis qd̄ informat. ⁊ tamē nō est pluries i illo corpe ꝓpter vnitatē totⁿ in quo habet esse primo. In partib⁹ ēm solū est vt habēt ordinem ad totum. sic in proposito ⁊c. ¶ Contra primam partem istius cōclusionis est quedā opinio que ponit. q̄ quāuis partibus sacramenti diuisis corpus christi totum sit in qualibet parte tamē partib⁹ manentib⁹ indiuisis a toto. tūc corp⁹ xpi nō est totū sub q̄libet parte. ¶ Motiua p̄ista opinione possent esse hec. Qz p̄m augustinū corp⁹ christi se habet ad partes sacramēti. sicut imago se habet ad partes speculi. sed quāuis tota imago reluceat in qualibet parte fracti speculi. tamē nō i partib⁹ integri speculi. ergo ⁊c. ¶ P. partes hostie integre iūt infinite. ergo corp⁹ christi esset i infinitis partib⁹. ⁊ per cōsequēs in vna hostia esset infinities. Cōsequētia patet. Probat antecedens. quia cōtinuū cū sit diuisibile i infinitū. oportet q̄ habeat infinitas partes. Sz hostia integra est quid cōtinuū. ergo ⁊c. ¶ P. sicut dicit p̄mo celi ⁊ mundi. deus ⁊ natura nihil faciunt frustra. sz nulla apparet maior vtilitas si totū corpus christi ponat sub qualibet parte. q̄z si totum ponat tantūmodo sub tota hostia. ergo hoc frustra poneret. ¶ P. si totū corpus christi esset sub qualibet parte. tūc quelibet pars corpis christi esset simul cū qualibet alia parte corpis christi. Cōsequentia patet. Sed vt aliqui dicūt cōsequēs est falsuz. q⁹ sequeret partiū corpis christi ꝯfusio. q⁹ caput misceret simul cū pede. ¶ Sed his nō obstātib⁹ teneo predictā cōclusionē. q⁹ magis videtur esse cōformis dictis sanctoz. Dicit ēm beat⁹ hilari⁹. q̄ vbi est pars corpis christi. ibi est totū. Demōstrata igit aliqua parte hostie cōsecrate. petat ab istis. vtrū in illa parte integre hostie sit aliquid corpis christi. vel nihil. Si dixerint q̄ nihil. hoc esset cōtra fidē. Si aliquid. tūc vel hoc erit pars. vel totū. Si totum. habet ꝓpositū. Si pars itez habet propositū autoritate hilarij iā dicta. ¶ P. isti ponunt totū corp⁹ christi esse in parte separata. sz nihil est in parte separata de corpe christi qd̄ ñ fuerit in eadē parte priusq̄z separet. q⁹ p separationem nihil de corpe christi generat de nouo in parte illa. Nec etiā ꝓpter separationez cetere partes corpis christi mouent ad illā partē hostie que separat a toto. Ergo ex his q̄ isti ponunt necesse est eos dicere totuz corp⁹ christi esse etiā in parte cōiuncta. ergo ⁊c. ¶ Et per hꝰ patet ad primū argumentū. q⁹ diuiso speculo ꝓpter multitudinē disiunctarū superficiez factaz ex illa diuisione fiūt ab eodē obiecto plures reflexiones sup illas distinctas supficies ⁊ per cōsequens generant distincte ⁊ plures imagines. vbi primo solum generabat vna imago propter vnicā reflexionē factā ab vno obiecto super vna superficie ipsⁿ integri speculi. Vñ si nihil de nouo generaret i ptib⁹ fracti

Cōclusio secūda.

Opio contraria.

Cōtra opinionem. 1

1

2

3

4

2

Solutio. Ad. 1.

speculi qd̄ primo nō fuit genitū quādo specu
lum erat integrū. tūc in partib⁹ diuisis nō ap
parerent plures imagines q̄ꝫ primo cū specu
lū erat integrū. Sed vt dictū est ex diuisione
partiū hostie nō generat̄ de nouo corp⁹ chri
sti. nec etiā de nouo aliquid cōuertit̄ in ipsuꝫ
sicut ante factū est per sacerdotis benedictōeꝫ
Ad.2. ergo ꝛc. ¶ Ad secundū dicēdū q̄ ipa hostia
potest dupliciter cōsiderari. Uno modo vt ē
naturale accidēs aptū natū informare substā
tiam. Alio modo mathematice puta p̄cise ip
sam cōsiderādo vt est quedā res ꝯtinua. Pri
mo modo nec habet partes infinitas. nec est
diuisibilis in infinitū. qꝛ sicut est dare mini
mū os ꝛ minimā carnē. sicut dicit̄ in de gene
ratōne. ꝛ p̄mo phisicoꝝ. sic etiā ī specie panis
est dare minimū. puta tale q̄ si vltra diuide
retur. in ipo nō saluaret̄ species panis. Sic eo
dem modo in hostia vt est accidēs panis. est
dare minimū. Si aūt accipit̄ secūdo mō. tūc
est diuisibilis in infinitū. Cū ergo corp⁹ chri
sti sit sub illis accidentib⁹ ꝓut in eis relucet
apparētia panis. ꝛ nō p̄cise vt est ibi quātitas
cōtinua. qꝛ dato q̄ maneret ibi eadē q̄ꝫtitas.
ꝛ om̄ia alia naturalia accidētia mutarent̄. nō
maneret corp⁹ christi sub illa mathematica
quātitate. ideo posito q̄ corp⁹ christi sit sub q̄
libet parte hostie loquēdo d̄ partib⁹ p̄mo mo
do dictis. de quib⁹ semp̄ debet intelligi cū di
citur esse in partib⁹. ꝓpter hoc nō sequit̄ q̄ sit
in infinitis partib⁹. Etiā non sequit̄ q̄ sit ibi
infinities. īmo nec pluries. sed tantūmodo se
mel s̄m vnitatē toti⁹. vt superi⁹ est declaratū.
Ad.3. ¶ Ad terciū nego minorē. qꝛ ponēdo corpus
christi totū esse sub qualibet parte integre ho
stie. saluant̄ multe veritates quas sancta ma
ter ecclesia tenet de isto sacramēto. Istud em̄
ponēdo saluam⁹ corp⁹ christi nō esse extēsum
extēsione hostie. nec p̄ cōsequēs diuidi diui
sione hostie. quoꝝ oppositū sequeret̄. si totuꝫ
corp⁹ christi esset sub tota hostia. ꝛ pars sub
Ad.4. parte. Ex q̄ apparet q̄ minor est falsa. ¶ Ad
quartū dicendū q̄ partes corpis christi esse ī
eodē situ potest dupliciter intelligi Uno mo
do in ordine partiū ad locū. Alio modo ī or
dine partiū ad totū. Primo modo simul ha
bent esse. illo em̄ ordine nec distinguit̄ ī sacra
mento caput a pede. nec ecōuerso. Sꝫ secun
do modo nō sunt simul in eodē situ seu positio
ne. sꝫ sunt ordinatissime distincte.

Articulus quartus.

Quātū ad quartuꝫ

articulū est aduertēdū q̄ corp⁹ christi moue
ri potest intelligi dupliciter. Uno modo p̄ se
Alio modo p̄ accidēs. ¶ Itē moueri ad mo
tū hostie potest intelligi dupliciter. Uno mo
do causaliter. ita. s. q̄ mouēs hostiā sit causa
mot⁹ corpis christi. Alio modo nō causalit̄.
sed solū cōcomitanter. Et s̄m hoc pono quat
tuor cōclusiones ¶ Prima est q̄ quādo mo Conclusio
uet̄ hostia. corp⁹ christi aliquo modo mouet̄ prima
Quia perdēs respectū realis p̄sentialitatis nō 1
ex mutatōe illi⁹ cui est p̄sens. hoc aliquo mo
do mutat̄ seu mouet̄. accipiendo moueri lar
ge ꝓ qualitercūqꝫ mutari. sed quādo mouet̄
hostia sub qua est corp⁹ christi. ipm corp⁹ xp̄i
perdit respectū realis p̄sentie quē fundauit re
spectu loci in quo fuit hostia anteq̄ꝫ moueret̄
nō ex mutatōe illius loci. ergo ꝛc. Maior pa
tet. qꝛ si a est realiter p̄sens ipi b. ꝛ huiusmodi
p̄sentialitas perdit̄ sine recessu ipsi⁹ b ab a. se
quit̄ necessario q̄ hoc p̄cise cōtingat ꝓpter re
cessum ipsi⁹ a ab ipo b. Minor etiā patet q̄n
tum ad om̄es suas partes. ¶ P̄. illud qd̄ ac 2
quirit respectū noue p̄sentie ad aliquē locū si
ne aduentu illi⁹ loci ad ipm. ac sine cōuersio
ne alicui⁹ in ipm. hoc aliq̄ modo mouet̄ ad il
lum locū. Sꝫ corp⁹ christi acquirit nouū re
spectū realis p̄sentie respectu illi⁹ loci ad queꝫ
terminat̄ mot⁹ ipsi⁹ hostie sine aduentu vel
trāsitu illi⁹ loci ad ipm. fit em̄ corp⁹ christi re
aliter p̄sens illi loco. dato q̄ ille loc⁹ īmobilis
p̄seueret. Si em̄ nō fieret illi loco realiter pre
sens. tūc hostia cōsecrata esset alicubi vbi ni
hil esset de corpe christi. Etiā ex motu ipi⁹ ho
stie nihil de nouo ꝯuertit̄ in corp⁹ xp̄i. qꝛ talis
cōuersio nō fit sine sacerdotis benedictōne. q̄
benedictio nō iterat̄ ꝓpter motū ipsi⁹ hostie.
ergo ꝛc. ¶ P̄. om̄e qd̄ desinit esse vbi pri⁹ erat 3
ꝛ incipit esse vbi pri⁹ nō erat. hoc aliquo mo
do mouet̄. sed mota hostia tunc corp⁹ christi
desinit esse vbi pri⁹ erat. ꝛ incipit esse vbi pri⁹
nō erat. ergo ꝛc. Maior videt̄ esse nota de se.
Minor patet ex p̄dictis. ¶ Forte cōtra istaꝫ Instantia
ꝯclusionē dicetur. si esset vera. tunc ideꝫ simul 1
moueretur contrarijs motibus. quia simul
vna hostia potest moueri sursum. ꝛ alia deor
sum. ¶ P̄. idem corpus christi simul moue 2
retur ꝛ quiesceret. Consequētia patet. quia vna
hostia quiescente quādoqꝫ alia hostia moue
ri potest ¶ P̄. illud qd̄ nec generatur nec cor 3
rumpit̄. nec auget̄ nec minuit̄. nec alterat̄. et
manet in eodē loco. hoc nullo modo mouet̄.
Sed corpus christi nec generat̄ nec corrum
pit̄. nec auget̄ nec diminuitur. nec alteratur.

& in celis manet ī eodē loco dū hostia mouet. ergo mota hostia. corp⁹ christi nullo mō mouet. Maior patet p sufficientē acceptionem omniū specierū motus. siue motus accipiatur ppie siue large. s. p indiuisibili mutatōne. q̄ modo aresto. in pdicamentis tā generationē q̄ corruptionē appellat motū. Minor etiam nota est q̄tū ad omes suas ptes. ¶ Ad primū dicendū q̄ vt cōmuniter dicit aliq̄d simul moueri sursum & deorsum per accidēs nullā implicat repugnantiā. qd nō est dubiū referendo mot⁹ tales in diuinā potentiā. q̄ mot⁹ nō habēt ad inuicē repugnantiā nisi put termini ipsorū motuū ad inuicē repugnatiā habēt. Sed vt patet ex dictis in pcedenti questiōe. vbi sursum. & vbi deorsum. quāuis nō naturaliter. diuina tamē virtute possunt simul eidem cōpetere. Cū ergo corp⁹ christi ad motū hostie nō moueat per se. sz solū p accidēs. vt patebit in secūda cōclusione. nec cōpetat sibi virtute naturali sz diuina. vt patebit in secūda & tercia cōclusione. ideo &c. ¶ Et eodē modo dicendū est ad secundū. ¶ Ad terciū dicendū q̄ maior nō est vera. supposito q̄ sit ī alio loco q̄ in illo in quo quiescit. quia hoc posito. tūc nō obstante q̄ quiescat in vno loco. potest moueri in alio loco. vt patet ex pcedenti q̄stione in solutōe octaua argumēti facti cōtra articulū primū. ¶ Secūda cōclusio est. q̄ corpus xpi. put est in sacramēto nō mouet per se sz solū per accidēs. Quia mot⁹ fīm locū d̄ quo semp ad pīsens loquor nō potest p se cōpetere ei qd per se nō est in loco. sz corp⁹ christi put est in sacramento nō est per se in loco. cū sua quāntate nihil occupet de loco. vt patet ex pcedentib⁹. ergo &c. ¶ P. corpus qd p se mouetur de vno loco ad aliū. hoc cōmensurat medio per qd trāsit. sed quādo corp⁹ christi mouetur ad motū hostie. tūc nō cōmensurat alicui spacio medio. cū nō sit quātitatiue ī sacramento. ergo &c. ¶ Forte dicet cōtra cōclusionē istā sic. Oē qd mouetur p accidens ad motū alicui⁹ qd mouet p se. vel est in eo sicut pts in suo toto. vel sicut forma ī materia seu sb iecto. vel sicut locatū in loco. vl' sicut motor in eo qd p ipm mouet. puta sicut nauta ī nauī. sed corp⁹ christi nullo istorū modorū est in hostia. ergo nō mouet p accidens ad motū hostie. ¶ Respondeo q̄ licet maior sit vera quādo motū per accidēs mouet causaliter ex motu illi⁹ qd mouet per se. tamē nō est vera quādo motū per accidens solū cōcomitanter mouet cū illo qd mouet p se. Sic autē est in ppositio. vt patebit īmediate. ¶ Est ergo tercia cōclusio. q̄ mota hostia corp⁹ christi nō mouet ab aliqua pura creatura mouēte ipam hostiā. Quia illud qd actiue non attingit aliq̄d hoc nō potest ipm mouere. sz vir⁹ creata mouēs hostiā nō attingit corp⁹ christi vt existit sub sacramēto. ergo &c. Maior patet p arestotel. in de generatōe & corruptōe. Minorē pbo. q̄ nulla vir⁹ creata attingit aliqd corp⁹ actiue qd nō est sibi localiter approximatū. sz corp⁹ xpi vt est in sacramēto nō ē alicui virtuti create localiter approximatū. q̄ nō est ibi localit. vt superi⁹ dictū est. ergo &c. ¶ Forte dicet cōtra istud sic. Anima ipsi⁹ christi potest mouere corp⁹ xpi vt est in sacramēto. sz anima christi est creatura. ergo vir⁹ creata potest mouere corp⁹ christi vt est sub sacramēto. ¶ P. supposito q̄ corp⁹ christi fuisset reseruatū in pixide quādo vulnerabat in cruce. vel vulnera q̄ recepit in cruce recepissz in pixide. vl' nō. Sic tūc existēs sub sacramēto mouebat a virtute creata que intulit illa vulnera. Si nō: tūc idē corp⁹ simul fuisset cōtinuū & discōtinuū. q̄ in cruce fuit discōtinuū. q̄ vulneribꝫ pforatū. & in pixide mānsisset cōtinuū. q̄ nō fuisset pforatū. ¶ P. mouēs aliquā rem mouet omē illud qd est in illa re. sed corp⁹ christi est ī hostia. ergo mouēs hostiā mouet corp⁹ xpi. ergo &c. ¶ Ad primū dicendū q̄ christ⁹ nō est pura creatura. cū sit de⁹ & hō. ideo da q̄ xps p animā suā moueat corp⁹ suū. hoc tamē n erit cōtra istā cōclusionē que posita est de pura creatura. ¶ Itē anima christi nō mouet hostiā. cōclusio aūt ponit de pura creatura mouente hostiā. ¶ Ad secundū dicendū q̄ hoc posito tūc corp⁹ christi existēs in pixide sub hostia fuisset vulneratū & discōtinuatū. nec hoc esset cōtra cōclusionē. quia vulnerās christū ī cruce nō fuisset motor hostie. ¶ Forte dicet q̄ illud repugnat dictis pcedentib⁹. ¶ Primo quia dictū est supra q̄ corpus christi non est extense seu quātitatiue sub hostia. sz nihil potest vulnerari vel discōtinuari nisi extense et quātitatiue se habeat. ergo &c. ¶ Secūdo q̄ virtus nō attingēs aliqd corp⁹ nō potest ipsum vulnerare nec discōtinuare. sed nlla virtus creata attingit corp⁹ christi vt est sub sacramento. vt dictū est in pbatione minoris adducte p ista tercia cōclusione. q̄ &c. ¶ Ad primū dicendū q̄ aliquid potest dici se habere non extense vel nō quātitatiue dupliciter. Vno modo ppter omimodā negatōez partium tam in ordine ad locū q̄ etiam in ordine

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Cōclusio secūda.

1

2

Instantia 1

Solutio.

Tercia cōclusio.

1

Instantia 1

2

3

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

ad totũ. Alio modo nõ ꝓpter omimodã negationẽ partiũ. sz solũ ꝓpter negationẽ partium i ordine ad locũ Primo modo maior est falsa. qz corpꝰ existẽs in sacramẽto est in se vere extensuz. quãuis ñ sit alicui ꝯtinẽti extrinsecus coextẽsium. ⁊ habet vere ⁊ realiter partẽ extra partẽ in ordine ad totũ. quãuis nõ habeat partẽ extra partẽ in ordine ad locũ. Sz secũdo modo tũc minor ñ est vsqzquaqz ꝗa. qz eo modo quo aliqd ꝯtinuũ habet ꝑtes. eo modo ꝑ diuisionẽ partiũ ꝑt discõtinuari. qz si habet ꝑtes ꝑr cõparationẽ ad intra ⁊ ad extra. tũc vtroqz mõ poterit discõtinuari. Si aũt hz ꝑtes i ordine ad intra ⁊ nõ i ordie ad extra. tũc vt sic poterit discõtinuari in se sine exteriori apparẽtia. Cũ ergo corpꝰ xpi in cruce habuerit ꝑtes tã in ordine ad totũ qz in ordine ad locũ. ideo vtroqz modo. s. intrinsece ⁊ extrinsece fuit discõtinuatũ in cruce. Si aũt ꝑ tunc fuisset sacramẽtaliter in pixide. qz ibi habuisset ꝑtes intrinsece pura i ordine ad totũ. ⁊ nõ extrinsece. s. in ordine ad locũ. ideo vere fuisset intrinsece discõtinuatũ in pixide. qz/uis nõ extrinsece. qz distantie partiũ intrinsece nõ corespõdisset distantia partiũ extrinsece in corpe ꝯtinente. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ licet illa maior sit vera posito ꝙ illa virtus nullo modo attingat hmõi corpꝰ. puta nec h nec alibi. tamẽ ñ est vera si alicubi ipm attingit. ¶ Et tũc ad minorẽ dicendũ ꝙ casu ꝑdicto posito licet tũc virtꝰ seu potẽtia crucifixoris nõ attigisset corpꝰ xpi primo vt in pixide vel vt fuisset sub sacramẽto. tamẽ vere attigit ipm vt fuit in cruce. Per quẽ attactũ primo fuit vulneratũ ⁊ discõtinuatũ in cruce. ⁊ ꝑ cõsequẽs fuisset discõtinuatũ in pixide. ¶ Forte adhuc dicet. ꝙ ex his habet ꝙ licet nõ ꝑmo tamẽ ex ꝯsequẽti virtꝰ creata attingat corpus xpi. put existit i sacramẽto ¶ Dicẽdũ ꝙ istud est verũ supposito ꝙ corpꝰ xpi esset mortale ⁊ passibile sicut fuit in cruce. sz nõ est vez. put nũc loquimur de corpe christi. puta vt habet esse glorificatũ ⁊ imortale. quia vt sic non est subiectũ actõi alicuꝰ virtutis create in sua reali existẽtia. nec ꝑ ꝯsequẽs in sua sacramentali existẽtia ¶ Ad tercũ dicendũ ꝙ maior nõ est vera quãdo aliqd sic est in re mota. ꝙ nec est forma eiꝰ. nec pars eiꝰ. nec aliqua necessitate sue ponderositatis innitit ei. sz solũ ꝯiungitur ei quadã libera volũtate ad hmõi cõiunctionẽ libere ⁊ ꝯtingenter se habente. Sz corpus christi ꝯiungit hostie ex sola libertate voluntatis diuine. ideo maior i ꝓposito ẽ falsa.

Instantia

Solutio.

Solutio tercie rõis

¶ Quarta cõclusio est ꝙ quãdo hostia moueꝯ. tũc corpꝰ christi moueꝯ a virtute diuina Quia omne qd moueꝯ. vl' moueꝯ a virtute creata. vl' diuina. sz mota hostia aliq̃ modo moueꝯ corpus xpi. ⁊ nõ a virtute creata. ergo ⁊c. Maior patet ꝑ sufficientẽ diuisionẽ. ⁊ Dior etiã patet ex ꝑma ⁊ tercia ꝯclusione istiꝰ quarti articuli. ¶ Forte dicet ꝙ si ista ꝯclusio ẽ vera. tũc quotienscũqz eucharistia portat d loco ad locũ: totiẽs ꝯtinget nouũ miraculũ. Consequẽtia patet. qz illud dicit fieri miraculose. qd nõ potest fieri nisi specialiter ꝯcurrẽte diuina operatõe. sz stante ꝑdicta ꝯclusione. tũc hostia nõ potest moueri nisi specialiter ꝯcurrente diuie virtutis opatione. ergo ⁊c. ¶ Dicendũ ꝙ appellãdo hoc miraculũ ad qd non sufficit sola virtꝰ creata. tũc ꝯcedo ꝙ in ꝓposito fieret semp miraculũ quãdo moueꝯ eucharistia. Quia tñ isto modo nimis large accipit miraculũ. nã sic loquẽdo tũc hois natiuitas in vtero semper fieret cũ miraculo. eo ꝙ nõ possit fieri sine speciali actõne diuina qua creat ratõnalis aia. ideo nego ꝯsequẽtiã. Ad ꝓbationẽ nego maiorẽ. qñ diuina opatio cõcurrit modo ꝯsueto sicut iã apparuit de ꝯceptione hois. Cñ ꝑt dici ꝙ ibi nõ est nouũ miraculũ. sz quasi antiq̃ determinatio diuie voluntatis. Deꝰ em eadẽ volũtate qua instituit eucharistiã determinauit ꝙ corpꝰ xpi esset presens omi loco in quo post ꝯsecratõez ponit ipa hostia. ¶ Ad argumentũ principale dicendũ ꝙ maior nõ est vera. qñ ꝯtentũ nõ coextendit ꝯtinenti. nec se habet modo qztitatiuo. sicut est in ꝓposito.

Cõclusio quarta.

Instantia

Solutio

Ad principale argu.

¶ Distinctio vndecima.

Si vero que ritur. Postq̃z mgr superi determinauit de istiꝰ sacramẽti differenti sumptõne. in ista parte determinat de eiusdẽ sacramẽti ꝯfectõe ꝑcedẽti ¶ Circa qd est aduertẽdũ ꝙ in ista mirabili ꝯfectõe sunt attendẽda tria sãtis mirabilia. nã in corpꝰ et sanguinẽ xpi cõuertit panis ⁊ vini substãtia. sine sbiecto remanẽt accidẽtia. ⁊ hec fiũt ꝑ verba a sacerdote ꝯsecrãte ꝓlata. ⁊ sm h̃ reliqua materia istiꝰ benedicti sacramẽti ad ꝑsens diuidit in tres ꝑtes. qz ꝑmo mgr determinat de ista admirãda ꝯuersione. Secũdo de accidẽtiũ sine subiecto manentiũ sepatõe. Tercio de ꝯsecrãtis qualitate ⁊ ꝯditõe. Sedã dist. xij.

ibi. Si aūt queriť de accidētib⁹. Tercia dist. xiij. ibi. Solet etiā q̄ri. Prima in duas. Qz ꝑmo circa iā dictā ꝓuersionē mouet q̄stionē. Secūdo materie istī⁹ ꝓuersionis ponit determinationē. ibi. Sub alia autē specie. Prima ꝑs est ꝑsentis lectōis. Et diuidit ī duas ꝑtes Quia ꝑmo ad motā q̄stionē de ista miranda ꝓuersione mgr̄ ꝑmissa sui excusatōne nitiť respondere. Secūdo duas falsas r̄nsiones conať remouere. ibi. Quidā vero sic dicūt. Prima ī duas. Quia ꝑmo ostēdit q̄d de ista cōuersione sit tenendū. Secūdo qualiter istius ꝓuersionis mysterū sit exprimendū. ibi. Fit ergo substātia illa. Prima in tres. Qz primo ad motā q̄stionē dat suā responsionē. Secdo mouet ⁊ remouet cōtrariā obiectōnez. Et tercio ostēdit modū ꝑdicte ꝓuersionis excedere humanā inuestigationē. Secūda ibi. Sed huic sinie. Tercia ibi. Si ꝯo queris moduz.

¶ Sequit illa ꝑs. Fit igit substātia illa. Et diuidit in duas ꝑtes Nā primo circa modū exprimēdi ꝑdictā cōuersionē recitat duplicē opinionē. Secdo ꝑmittēdo vnā distinctionē ponit circa ḣ suā determinationē. ibi. Ideo distinguēdū videť. ¶ Tūc sequit illa ꝑs. Quidā vero sic dicūt. Et diuidit in duas partes. Quia ꝑmo circa q̄stionē ꝑlibatā duas erroneas recitat respōsiones. Secūdo hmōi erores sanctoz autoritatib⁹ ꝓbat. ibi. Sz q̄nō sit ibi substātia. ¶ Circa hāc lectionem quero hmōi questione.

Questio ꝑma. Vtrū ꝓuersio qua panis ⁊ vinū ꝓuertunť in corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i sit ſbita vl' successiua. ¶ Et videť q̄ successiua. qz actio tpe mēsurata necessario est successiua. ista ꝓuersio est tpe mēsurata. g̅ ⁊c. Maior patet. Probo minorē. qz q̄n fit cōsecratio tūc impossibile est vltimū esse panis ⁊ primū esse corpis xp̄i siml' esse ī eodē instāti. g̅ ipossibile ē iā dictā ꝓuersionē esse subitā seu instantaneā. Ancedēs patet. qz da oppositū. tūc eadē res siml' ⁊ ī eodē instāti esset panis ⁊ corp⁹ xp̄i qd̄ est impossibile. Cōseqntia etiā patet. qz ꝓuersio est illud q̄ transit de vltimo esse panis ad primū esse corpis xp̄i q̄ztū ad esse ꝑsentiale q̄ est ī sacro. q̄ cū nō possint esse ī vno instanti erūt ī alio ⁊ alio instāti. ⁊ ꝑ ꝓseqns ipa ꝓuersio mēsurabiť tpe qd̄ mediat inter hmōi duo instātia. ¶ Cōtra. ois successio ī actōne ꝓtingēs fit rōne alicui⁹ resistētie. sz virt⁹ ꝓuertens panē ī corp⁹ xp̄i nullā patiť resistentiā ī hmōi ꝓuersione. Maior patet. iij. ⁊. vi. phi sicoz. Minorē ꝓbo. qz panis substātia respectu virtutis diuine q̄ est infinita est ī plena ⁊ ꝑfecta obedientia ad ḣ q̄ ꝓuertat in oīe illud qd̄ de⁹ voluerit. g̅ ⁊c. ¶ Dic q̄ttuor sunt videda. ¶ Primo vtz ex virtute diuina q̄libet res possit ī quālibet rē ꝓuerti. ¶ Secdo dato q̄ ñ. videbiť vtz ī isto sacro substātia panis ꝓuertat in corp⁹ xp̄i. ¶ Tercio de eo qd̄ queriť. ¶ Et q̄rto quib⁹ nomin⁹ ista ꝓuersio ꝓgruenti⁹ exprimat.

Quātuz ad primuz

Articulus primus. Conclusio prima

pono duas ꝓclusiones. ¶ Prima est q̄ intelligēdo ꝑ q̄libet rē omne ens reale. tūc q̄libet res nō est ꝓuertibilis ī q̄libet rē etiā ꝑ potētiā diuinā. Qz ꝑ nullā potentiā de⁹ est cōuertibilis ī creaturā nec ecōuerso. g̅ nō q̄libet res est ꝓuertibilis ī q̄libet rē. Cōseqntia patet. qz tā de⁹ q̄z creatura sunt entia realia. Antecedens ꝓbo. qz si aliq̄ potētia ḣ posset. illa maxime esset potētia diuina. sz illa nō. g̅ nlla. Probatio minoris. qz q̄n cūq̄z aliq̄ extrema sunt ad inuicē ꝓuertibilia. tūc tā esse q̄z ñ esse illoz extremoz est ī potētia ꝓuertētis. sz nihil intrinsece ꝓueniēs subest potētie diuīe q̄ztū ad esse ⁊ nō esse. g̅ ꝑ potētiā diuinā nō ꝑt de⁹ ꝓuertī creaturā. nec creatura ī deū. Maior patet. qz q̄cūq̄z illoz terminoz q̄ztū ad suū esse ⁊ nō esse nō esset plene ī ptāte ꝓuertētis. tūc nō posset illū terminū auertere a suo esse. ⁊ ꝓuertere ī alterz. Minor etiā patet. qz illud cui⁹ esse ⁊ ñ esse subest diuīe potētie. ḣ est ꝓtingēs seu possibile. ꝑt possibile distinguiť ꝯ puz necesse esse. sz oīe illud qd̄ de⁹ ꝓuenit ī trinsece est purū necesse esse. vt patet tā ꝑ theologos q̄z ꝑ phos. g̅ ⁊c. ¶ P. illud qd̄ impossibile est desinere a suo esse. ḣ ꝑ nullā potētiā ꝑt ꝓuerti ī alterū. sz ipossibile ē de⁹ desinere a suo esse. g̅ ⁊c. Maior patet. qz si termin⁹ a q̄ ipi⁹ ꝓuersiōis nō ꝑderet suū ꝑpriū esse. tūc nō ꝓuerteret ī alterz. Minor ꝓbať. qz puz necesse esse nō ꝑt ꝑdere suū esse. nā oīe qd̄ ꝑt ꝑdi ḣ ꝑt non esse. ⁊ ꝑ ꝓseqns nō est ncce esse. sz de⁹ est puz ncce ee g̅ ⁊c. ¶ Forte diceť q̄ actio q̄ ī suo termino ad quē no arguit aliquā mutatōez vl' limitatōez illa ꝑt ad deū seu ad naturā diuinā terminari. sz ꝓuersio nec mutatōez nec limitatōez arguit ī termino ad quē. qz corp⁹ xp̄i nec mutatuz nec limitatū est ex ꝓuersione substātie panis ī ipm. g̅ ⁊c. ¶ P. nō videť esse min⁹ possibile deū terminare actū ꝓuersionis q̄z actū incarnatōis. sz filī⁹ dei q̄ est ver⁹ de⁹ terminauit actū incarnatōis. qz alias nō possz dici incarnat⁹

Instantia 1

1

2

2

Solutio Ad.1. g ꝛc. ¶ Ad primũ nego minorẽ. qꝛ eo ipso q̃ aliq̃d ꝑt esse termin⁹ ꝟuersionis. sufficiẽter arguit q̃ sit limitatũ ꝛ mutabile. qꝛ ſbiectũ ẽ potẽtie ꝟuertẽtis q̃ztũ ad suũ esse ꝛ nõ esse. alias ꝟuertẽs nõ hr̃et posse aliq̃d ꝟuertẽdi in ipm.

¶ Etiã termini ꝟuersiõis mutuo ſũt ꝟuertibiles. ꝛ iõ q̃ potẽtia eſſz aliq̃d ꝟuertibile i deũ eadẽ potẽtia d⁹ i illud esset ꝟuertibil'. ꝛ p ꝟsequẽs d̃ necẽitate mutabil'. qꝛ ꝑderet ꝓpriũ eẽ. ꝛ ꝟuertereť i alienũ esse. ¶ Ad secũdũ dõm. q̃ act⁹ incarnatõis vno mõ dicit actũ q̃ tota trinitas corp⁹ xpi i ꝟgine formauit. ꝛ sic minor ẽ falsa. qꝛ vt sic incarnatõis act⁹ nõ terminabať ad filiũ dei. ſz terminabať ad hũanitatez vl' ad corp⁹ xpi. Alio mõ accipiť ꝑ actu vnionis. q̃ formata caro vnita ꝑsonaliter fuit ipsi dei filio. Et h̃ dupl'r. Qꝛ vno mõ act⁹ illi⁹ vnionis ꝑt accipi actiue. puta ꝓm q̃ tota trinitas actiue vniuit naturã hũanaz diuĩe nature in ipo dei filio. Alio mõ accipiť formal'r ꝑ ipsa vnione q̃ natura hũana formal'r dicit vnita ipi dei filio seu nature diuine ꝓut habet esse in filio. ¶ Primo mõ. tũc adhuc minor ẽ falsa. qꝛ act⁹ vnionis actiue accept⁹ nõ terminabať ad filiũ dei. ſz ei⁹ termin⁹ fuit ipa vnio iã ſcdo mõ dicta. illa em̃ vnio actiue accepta ꝟe ꝛ realiter terminabať ad vnionẽ formal'r acceptã. q̃ ꝟe ꝛ real'r est i ipa hũana natura. ¶ Sz loquẽdo d̃ ista vnione ſcdo mõ dicta. q̃ formaliter est i ipa hũana natura aſſũpta. tũc minor est ꝟa. maior aũt est falſa. qꝛ iſta vnio q̃ztuis dicat relationẽ realẽ fundatã i aſſũpta natura terminatã ad ipm dei filiũ cui tal' natura ẽ vnita. tm̃ i iſto termino. ſ. in dei filio. exh̃ q̃ in tpe terminat iſtã realẽ relationẽ ſeu vnionẽ. quã qm̃ qꝛ vſitato noie vocam⁹ incarnatõez. nõ ꝟuincit aliq̃ real' relatio esse i dei filio. ſz tantũmodo relatio ꝓm rõez. ꝛ ꝑ ꝟseqns ex terminatõe ipi incarnatõis nec actual' mutatio nec possibilis ꝟuincit cõpetere ipi deo. ſicut ꝟuinceret ſi esset termin⁹ ꝟuersionis creature in ipm. vt patet ex ꝑdictis. ¶ Forte dicet q̃ ex his dictis ſequit relatõez esse imediatũ terminũ actõis. qd̃ est ꝟ aresto. v. ꝛ. vij. phiſi. Probatio cõſequẽtie. qꝛ dictuz est q̃ vnio formal'r accepta ẽ relatio realis. ꝛ eadẽ vnio est termin⁹ vniõis actiue accepte q̃ est actio vnientis trinitatis.

Solutio. ¶ Ad iſtud ꝑt dici q̃ ꝛ ſi relatio nõ possit eẽ ꝑ ſe termin⁹ actõis ꝓductiue. tm̃ ncẽe est ponere relationẽ q̃ qꝛ esse terminũ actõis nõ ꝓductiue. ſicut est actio ordinatiua. vnitiua. ꝛ distinctiua. Nã actõis ordinatiue termin⁹ ẽ ordo. vnitiue vnio. ꝛ distinctiue distinctio. licz ordo vnio ꝛ distinctio ſint vere relationeq.

Cõclusio secũda. ¶ Cõclusio secũda est q̃ q̃libet creatura realẽ habẽs entitatẽ est ꝟuertibil' ꝑ diuinã potẽtiã i q̃ãlibet creaturã. Qꝛ agẽs plenũ habẽs posse ſup esse totale ꝛ ñ esse totale cuiuslibet creature ꝑt q̃ãlibet creaturã i q̃ãlibet creaturaz ꝟuertere. ſz d⁹ ẽ agẽs hmõi. g ꝛc. Maior patet ex plenitudĩe obediẽtie q̃ oĩs creatura totaliť ꝛ ꝑfecte ſbijciť prãti tal' agẽtis. Minor etiã patet. qꝛ nll'a creatura est ita determinata ad esse. q̃n d⁹ possit ipaz ãnihilare ꝛ redigere ad nõ esse. nec ẽ aliq̃ creatura ita d̃ebil' ꝛ indeterminata ad esse q̃n d⁹ eã possit semp ꝟseruare i esse. ¶ P. nõ est minoris potentie q̃ãlibet creaturã d̃ nihilo ꝓducere. q̃ q̃ãlibet creaturã i q̃ãlibet creaturã ꝟuertere. ſz q̃ãlibz creaturã vl' d⁹ creauit d̃ nihilo. vl' ſaltẽ ꝑt creare d̃ nihilo. g ꝛc. ¶ Sz forte dicet iſtud esse cõtra augustinũ. vij. ſup gen̄. vbi ait. q̃ nll'o mõ ꝑt corp⁹ ꝟuerti in ſpũm. nec ecõuerſo. ¶ Et q̃ſi eadẽ ꝟba ponit boeti⁹ in lib. de duabꝫ naturis ꝛ vna ꝑsona xpi. ¶ P. indiuiſibile posset fieri diuiſibile. Cõſeqntia patet. qꝛ multe creature ſunt diuiſibiles. ꝛ mlte indiuiſibiles. ¶ P. ſequiť q̃ ens ſimpliciť abſolutuz posset ꝟuerti in ens ſimpliciť reſpectiuũ. ¶ P. vl' hr̃e plenũ posse ſup esse ꝛ ñ esse rez est neceſſariũ ꝟseqns ad hr̃e potẽtiã ꝟuertẽdi q̃ãlibet iparũ rez i q̃ãlibet. vl' ecõuerſo hr̃e potẽtiã ꝟuertendi ẽ neceſſariũ ꝟseqns ad hr̃e posse ſup eẽ ꝛ ñ esse hmõi rez ꝟuertibiliũ. ¶ Si ꝑmo mõ tũc i ꝑma rõne adducta ꝑ ſcda cõclusione cõmittiť fallacia cõſeqntis. qꝛ ꝓcediť a positõe cõſeqntis ad positõez ãncedentis. ¶ Si ſcdo mõ. tũc i ꝑma rõne adducta ꝑ ꝑma cõclusione cõmittiť fallacia cõſeqntis. qꝛ ꝓcediť a destructõe ãncedẽtis ad destructõez cõſequentis. Exh̃ em̃ q̃ deo intrinſeca nõ ſbiacẽt potentie diuĩe q̃ztũ ad esse ꝛ ñ esse. cõcludiť final'r i illa rõne q̃ d⁹ nõ ꝑt cõuerti i creaturã. nec creata i deũ. g. ꝛc. ¶ Ad primũ cũ dicit q̃ iſta cõclusio est ꝟ augustinũ. nego. Ad ꝓbatõez dõm. q̃ aug⁹. ꝛ boeti⁹ cũ dicũt ſpũm nll'o mõ posse cõuerti i corp⁹. nõ loquunť ibi d̃ posse seu potẽtia dei. ſz d̃ potẽtia creature. ¶ Forte dicet q̃ ſi iſti ſancti loquũť ibi d̃ potẽtia creature. tũc nõ ſolũ debẽt dicere esse ipossibile ſpũm cõuerti i corp⁹. qꝛ etiã ꝟtute creata ñ ꝑt cõuerti corp⁹ in corp⁹. Nll'a em̃ potẽtia creata posset celũ cõuertere in terrã. nec ecõuerſo. imo forte nec aliq̃d corp⁹ ꝑt virt⁹ creata cõuertere i aliud corp⁹. Qꝛ licet virt⁹ creata possit vnũ corp⁹ d̃ ſpera actiuoꝫ ꝛ paſſiuoꝫ generare ex alio

Instantia

Instantia 1

Instantia 2

Solutio. Ad.1.

Instantia

tñ nõ pt vnũ ꝛuertere ĩ alteꝫ. sic ḣ loq̃mur de ꝛuersione. que nec ẽ generatio nec corruptio.

Solutio ¶ Rñdeo q̃ sic ĩ esse possibili ẽ dare grad⁹. sic ĩ esse ĩpossibili. qz sic illud dicim⁹ possibil⁹ esse qd̃ plẽs modos ꝛgruẽtie habet ad ḣ q̃ ponat ĩ esse. sic illud dicit ĩpossibil⁹ qd̃ hz plẽs modos repugnãtie ad ḣ q̃ ponat ĩ esse. Sup posito igit q̃ impossibile sit ꝟtute creata vnũ corp⁹ generabile ⁊ corruptibile ꝛuerti ĩ alteꝫ loq̃ndo d̃ ꝛuersione. put pscindit a generatõe ⁊ corruptõe. tñ min⁹ ẽ possibile virtute creata celũ ĩ aliqd̃ aliud corp⁹ ꝛuerti. qz ḣ magꝭ subterfugit potentiã creatã. qz celũ vl' non habet materiã ptẽ sui. vl' dato q̃ habeat materiã. tñ nõ habet eã cũ priuatõe ãnexa. ⁊ p ꝛseq̃ns celũ nec pt corrũpi nec generari p creatã ꝟtutẽ. Et sup hec oia ĩpossibilissimũ esse videt ꝟtute creata spũm ĩ corp⁹ ꝛuerti. qz oib̃ pdictꝭ ḣ maior appet repugnãtia. qz spũs caret omni materia ppe dicta. siue habeat priuatõez ãne xaz sic est materia corporꝫ iferiorꝫ. siue separata sit ab omni priuatõe. sic est materia corporꝫ superiorꝫ. Caret etiaz q̃ntitate ⁊ ceterꝭ accidẽtib̃ corpalib̃. ppter qd̃ minor ẽ ꝛformitas spũs ad corp⁹. q̃z corpis ad corp⁹. ⁊ p ꝛseq̃ns ĩpossibil⁹ est ꝟtute creata spũm ꝛuerti ĩ corpus. q̃z qd̃cũq̃z corp⁹ ĩ aliud corp⁹. dato bñ q̃ vtrũq̃z sit ĩpossibile. ¶ Istã igit maiorẽ ĩpossibilitatẽ plib̃ modis ꝛtingentẽ volũt exp̃mere isti sãcti cũ dicũt. q̃ nllo mõ pt corp⁹ ꝛũti ĩ spũm. Uñ istud signũ vniũsale negatiuũ nõ distribuit vniuersal'r potẽtiã. qz tũc dixissent. nulla potẽtia pt corpus ꝛuerti ĩ spũm. hz distribuit modos ĩpossibilitatꝭ respectu potẽtie create. sicut etiã patz ex forma ꝟbꝫ. qz dicit. nll'o mõ ⁊c. ¶ Qui aũt vellẽt breuit se expedire dicerẽt sic etiã aliq̃ dicũt. q̃ isti sãcti ñ pferũt illa verba determinatiue. hz recitatiue. puta recitãdo

Ad.2. aliorꝫ opiniones ¶ Ad secũm ꝛcedo ꝛseq̃ntiã ⁊ nego falsitatẽ ꝛseq̃ntis. qz virt⁹ diuĩa ñ min⁹ habet posse sup totale esse ⁊ ñ esse rei indiuisibil' q̃z rei diuisibil'. ⁊ iõ nõ min⁹ pt in diuisibile ꝛuertere ĩ diuisibile. q̃z vnũ diuisibile in aliud diuisibile. ¶ Etiã q̃z tũ ad ppetatẽ locutionis tũc ꝛseq̃ntia pt negari. qz ñ sequit. hoc

Ad.3. ꝛuertit ĩ ḣ. q̃ ḣ fit ḣ. sic patebit inferi⁹ ¶ Ad terciũ ꝛcedo ꝛseq̃ntiã. nec apper aliq̃ falsitas ꝛseq̃ntis. qz cũ entitas simpl'r absoluta p potentiã diuinã possit simplicit ãnihilari. ñ video q̃re p eandẽ potẽtiã nõ possit ĩ respectiuũ

Ad4.. ꝛuerti. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ ille due ppositiones sunt ꝛuertibiles. ⁊ ideo vnaq̃z pt esse ꝛseq̃ns ad aliã. ⁊ ecõuerso. Propter qd̃ q̃libz eaz ĩfert aliã tã affirmatiue q̃z negatiue. Ex q̃ ptz q̃ ĩ vtraq̃z pdictaz rõnum bñ ꝓcedit.

Quantũ ad secũdũ articulũ dicẽdũ. q̃ licz ex dictꝭ ĩ pcedẽti articulo satꝭ pateat sbam panis ꝛuertibilẽ esse ĩ corpus xpi p diuinã potẽtiã. qz vt dictũ est quãlibet creaturã de⁹ sua potẽtia pt in quãlibet aliã creaturã ꝛuertere. hz tã sba panis est creatura q̃z etiã corp⁹ xpi. q̃ ⁊c. ¶ Tñ q̃ d̃ facto ĩ sacro altarꝭ facta sit hmõi ꝛuersio. ḣ nlla rõe euidẽti pbari pt. eo q̃ sensus human⁹ nullã pcipiat mutatõez factã circa accidẽtia panis. p quaz rõ iudicare possit sbam panis nõ manere cõiunctã talib̃ accidẽtib̃ ¶ Iã dictã igit ꝛũsionẽ teneo. nõ ppter aliqua rationẽ cogẽtẽ. hz ppter sanctorꝫ autoritatẽ ⁊ sãcte matrꝭ ecclie determinatõez. ¶ Q, ẽm istud sit de intentõne sctõrꝫ. patz ĩ pcedẽti distinctõe. s. distinctõe. x. isti⁹ libri circa finẽ ill⁹ distinctõis vbi q̃ ad ḣ mgr̃ adducit autoritatẽ amb. eusebij. ⁊ augustini. ¶ Patet etiã ĩ decretꝭ de cõse. dist. q. vbi ml'torꝫ sctõrꝫ autoritates ĩ plib̃ ponũt capitulis ill⁹ distinctõis clarissime istã ꝛclusionez exp̃mẽtes. ¶ Q, etiã istud determinatũ sit p romanã ecclziaz. ḣ patz extra de sum. trĩ. ⁊ fide catho. firmit credim⁹. vbi sic dicit. Ihs xps sacerdos ẽ ⁊ sacrificiũ. cui⁹ corp⁹ ⁊ sanguis in sacro altarꝭ sb specie panis ⁊ vini ꝛtinet veraciter. trãsubstãtiatꝭ in corp⁹ pane ⁊ vino ĩ sanguinẽ ptãte diuĩa. Et ẽ ista decretal' accepta d̃ simbolo edito ĩ lateranẽsi cõcilio sb innocẽtio tercio. In q̃ simbolo ml'te fidei ꝟitates magis lucide expsse sunt. q̃z ĩ simbol' apl'orꝫ. ⁊ niceni ꝛcilij. vl' etiã athanasij. Inter q̃s ꝟitates credẽdas a q̃libet xpiano ḣ clare ponit. q̃ ĩ isto benedicto sacro panis trãsubstãtiat ĩ corp⁹ xpi. ⁊ vinũ ĩ sanguinẽ. ¶ Sz ꝛ istã veritatẽ sunt q̃tuor opiniões ¶ Quaꝫ vna ponit q̃ ĩ isto sacro cũ vero corpe xpi manet ꝟa sba panis. ¶ Motiua istꝭ opinionis poterãt esse ista. ¶ Si panis ꝛuertereť ĩ corp⁹ xpi. tũc opterez dare aliquẽ p se terminũ istꝭ ꝛuersiõis. hz ḣ ñ pt esse. igit ⁊c. Maior patz. Minor pbat. qz tal' termin⁹ vl' esset materia xpi cũ forma sbstãtiali. ⁊ ḣ nõ. qz tũc aia xpi esset p se ⁊ pmo sb sacramẽto ⁊ ñ ꝛcomitãter. cui⁹ oppositũ cõiter dicit. Vl' esset materia cũ accidẽtib̃. ⁊ ḣ ñ. qz tũc nõ esset ibi trãsubstãtiatio hz poti⁹ trãsaccidẽtatio. Etiã seq̃ret q̃ magꝭ p se ĩ sacro essent accidẽtia xpi q̃z forma sua sbstantialis. qd̃ videt omino incõueniẽs. Vl' esset materia sine

Articulus secund⁹

Opiniões ꝛtrarie.

Opio pri ma.

omni forma. ⁊ hꝰ ñ. qꝛ illud qd̄ cedit ī purā potentiā materie hꝰ ñ trāsubstātiat. sz potꝰ corrumpit ⁊ resolvit. ¶ P. terminus ad quē positue
2 mutatōnis. vl' accipit eē simpl'r. vl' suppositoē simpl'r accipit aliqd̄ esse. sz ꝯsio q̄ ē trāsubstātiatio ē mutatio positiua. igit si sba panis p trāsubstātiatōez ꝯuerteret in corpꝰ xpi. tūc vl' corpꝰ xpi d̄ nouo īciper eē accipiēdo eē simplicit. vl' semp augeret vl' alteraret accipiēdo
3 aliqd̄ esse. ¶ P. sic ad saluādā aliquā positionē naturalē. nō fuit aliq̄ ponēda q̄ rō natural' nō ꝯuincit. sic ad saluādā aliqd̄ credēdū ñ ꝛtem ponere hꝰ qd̄ oēm naturalē rōez excedit. nisi inq̄tū hꝰ ipꝛ vl' ex fide catholica. vl' ex scriptura sacra possim⁹ clare ꝛeducere. sz sba panis ꝯuerti ī corpꝰ xpi excedit oēm naturalē rationē. ⁊ ñ pt ꝯuinci ex scriptura sacra vl' ex aliq̄ articl'o fidei. g̃ istd̄ ñ ē ponēdū ad saluandū
4 corpꝰ xpi eē ī sacro. qd̄ simpl'r ē credēdū. ¶ P. frustra fit p pl'a qd̄ fieri pt p paucioza. maxie si fit eq̄ bñ. sz tota substātia panis manēte in sacro eq bñ possum⁹ saluare ve corpꝰ xpi esse ī ipo sacro. g̃ ⁊c. ¶ Maior ptz. i. phisi. ⁊ m'tis alijs ꝓtibꝯ phic. ¶ Minor etiā patz. qꝛ ñ minꝰ possz corpꝰ xpi esse sil' cū tota substātia panis q̄z cū ipa q̄ztitate panis sine substātia panis. qꝛ substātia ñ ēsistit corpꝰ ī eodē loco nisi rōe
5 q̄ztitatis ānexe. ¶ P. cū istud sacm̄ sit institutū ad salutē hoīm. nō q̄ztū veritatē istius sacri saluare possum⁹ cū minori repugnātia ad naturale iudiciū hꝰ facere tenemur. sz ponēdo sbstantiā panis manere cū ꝯo corpe xpi in isto sacro mior videt repugnātia ad naṫale iudiciū rōis. g̃ ⁊c. ¶ Maior patz. qꝛ ponēs maiorē repugnātiā q̄z optet ad saluādum aliquē fidei articulū. talis facit q̄ hmōi articul⁹ ꝯtēnit ab eis q̄ innituntur naturali rōi. ⁊ p ꝯseqns tractādo d̄ sacro salutis aūtit hoīes a ꝯsecutōe sue salutis. ¶ Minor etiā ptz. qꝛ m'to facili⁹ q̄libet innitēs naturali rōi flecteret itellectū suū ad credendū ve corpꝰ xpi abscōdite ⁊ supnatural'r esse sub sacro. q̄z cū ista difficultate credat ibi nō esse ve panē. cū tñ ibi videat panis colorē. gustet panis saporē. tangat panis supficiē.
6 ¶ D. si nō manet substātia panis. tūc naturalis significatio accidētiū remanētiū erit falsa. Cōseqns est incōueniēs. qꝛ ī sacro veritatis nl'a ꝛeber esse falsitas. Cōseqntia pbat. qꝛ accidētia foris relucētia natural'r significāt substātias q̄s informāt. ¶ P. ꝛat⁹ ambrosi⁹ di
7 cit. q̄ in isto sacro nihil fit sil'e pstigijs magoꝝ vbi ꝛceptōne quadā fallunt oculi. vt videat esse qd̄ nō est. sz in sacro videt esse panis. ergo ibi est panis. alias videret ibi esse qd̄ nō esset ibi. ¶ Et cōfirmat. qꝛ accidētia magnā partē ꝯferūt ad cognoscēdū q̄ qd̄ est. vt dicit p̄mo de aia. g̃ vbi accidētia ponunt ⁊ subtrahit q̄ qd̄ est. i. substātia. ibi fit ꝛceptio. sz ī sacro veritatis nl'a fit ꝛceptio. ¶ P. qñcūq̄z aliq̄ corporal' substātia ꝯuertit ī aliqd̄ corpꝰ p̄existēs tūc ex hmōi ꝯuersione illud corpꝰ augeat. sed corpꝰ xpi ex ꝯsecratōe nō augeat. g̃ nl'a corpalis substātia in ipm ꝯuertit. ¶ Isti opinioni doctoꝝ cōis ascribit tria mala. Dicit em̄ p̄mo q̄ sit incōpetens huic sacro. Scd̄o q̄ sit ipossibilis. Tercio q̄ sit heretica. ¶ Primū pbat. qꝛ esset occasio idolatrie si hostie veneratō latrie exhiberet remanente substātia panis sub ipa hostia. ¶ Scd̄m pbat. qꝛ ipossibile est aliqd̄ nūc esse vbi p̄mo nō fuit. nisi vl' ipo mutato. vl' altero in ipm. Sz corpꝰ xpi est siml' ī diūsis altaribꝯ post bñdictōez in q̄bꝯ añ nō fuit. Si g̃ hꝰ nō fit p ꝯuersionē panis in ipm tūc fieret p motū ppriū. ⁊ hꝰ est impossibile. qꝛ tunc vnū corpꝰ numero moueret sil' ad diūsa loca. ¶ Terciū pbat p hꝰ. qꝛ ista opinio ꝯtradicit ꝓitati scripture. qꝛ si maneret panis. tūc hec scriptura q̄ ī psona xpi dicit. hꝰ est corpus meū. nō esset ꝓa. ¶ Sz salua istiꝰ magni doctoris sanctitate ⁊ reuerētia. nō videt mihi q̄ sue rōes ꝯuincāt ista q̄ iponit huic opinioni

Cōfirmatio.

Sanctus tho. dis. q. q. 1.

Cōtra thomam.

¶ Nō primū. qꝛ nō est pl⁹ diuini numinis ī accidēte panis q̄z ī substātia panis. g̃ sic nō obstāte q̄ accidētia panis remanētia sint vere creature. tñ sub ill' accidētibꝯ xps adorat adoratōe latrie. ⁊ nō cōmittit ex hꝰ aliq̄ idolatria. sic si remaneret substātia panis nō obstāte q̄ esset creatura. xps sub illa substātia existēs sicut nūc sub accidētibꝯ adorari posset adoratione latrie absq̄ vicio idolatrie. ¶ Nec scd̄m qꝛ tota ꝛeductōe ꝯcessa in cōueniēs ad qd̄ ꝛeducit nō est omino ipossibile. vt appet ex dictis ī distinctōe prima p̄cedēti q̄stione. i. arti. i. ¶ Nec terciū. qꝛ sic nō obstante q̄ remanet q̄ztitas corpalis q̄ est corpꝰ ꝛe p̄dicamēto q̄ztitatis. tñ seruat veritas scripture q̄ dicit ī psona xpi. hꝰ ē corpꝰ meū. sic nihil minꝰ si ex ordinatōe diuia maneret substātia panis q̄ ē corpus xp̄ dicamēto substātie eadē ꝓitas saluret. ¶ Vñ semp saluo meliori iudicio nō videt mihi q̄ ante ꝛeterminationē sancte matris ecclie quā superiꝰ recitaui ista opio fuerit heretica reputāda. Nec scio aliquē q̄ post illā ꝛeterminatōez istā opinionē asseruerit. nisi iohānes parisiēs ordinis p̄dicatoꝝ. q̄ posuit paneitatē remanere ne accidētia ī isto sacro esset

Nota.

Solutio Ad.1.

sine subiecto. Propter qd vt dicit excōicatus fuit p cpm parisiēsem. ¶ Ad pmū g motiuū istī opinionis dicēdū q minor ñ est ya. Ad pbatōez dicēdū q p se termin istī conuersiōis ē corp xpi. put corp est altera ps cōpositi distincta ctra formā sbalez hūanitatis xpi. Sz qd intelligat p istud corp. videbit dño cōcedente infra dist. xiij ¶ Ad scdm dicendū q accipe aliqd esse pt duplr intelligi. Uno mō intrinsece ⁊ pfectiue. Alio mō extrinsece ⁊ aliq mō venoiatiue. Primo mō tūc maior nō ē ya. Secdo mō tūc maior pt concedi. qz corpus xpi ex illa conuersione accipit h esse. est em aliq mō ibi vbi pmo nō fuit. Sub isto aūt sensu cessis pmissis nō sequit conclusio q inferit. qz tā esse augmētatōis q esse alteratōis sunt ē intrinsece suū pfectibile respicientia aliqd realē ipo ponētia. ¶ Forte dices me incidere in illud qd volo vitare. qz corp non capit h esse nisi capiat nouū vbi. sz vbi est accidēs reale sbiectiue existēs ī re locata. g si corp xpi accipiat h esse ppter conuersionē panis in ipm. tūc accipiet esse tale qd p informatōez se habebit ad ipm tanq aliqd sibi intrinsecū. ¶ Rndeo q licet corp capiēs h esse circūscriptiue. ꝛc capiat nouū vbi. tn si ita capiat h esse determinatiue q ppter h nō est h circūscriptiue. tunc ex h nō recipit aliqd vbi. qd patet. qz vbi derelinquit ī re locata ex locātis circūscriptōe. vt patet in li. vi. pncipioz. Sz vt patet ex dictis in distinctōe. x. corp xpi nō est ī sacro qtitatiue: nec p consequens circūscriptiue. qz qd a loco circūscribit h loco cōmensurat. qd fieri nō pt nisi ipm sit in hmōi loco quātitatiue. Solūmodo igit determinatiue est corp xpi in tali loco in q sunt accidētia panis q remanēt post factā consecratōez. h em determinatū est p diuinā voluntatē q in omi loco sit corp xpi in q sunt hmōi accidētia. ⁊ ideo corp xpi nō recipit aliqd vbi a loco in q est sacraliter. licet realiter fundet vnū vbi. puenies ex circūscriptōe corpis celestis in q est qtitatiue: ⁊ p consequens circūscriptiue. ¶ Ad terciū pt dici q maior ē insufficiēs. qz dato q aliqs modus circa credēda nō pateat clare ex scriptura sacra. vel ex articulis fidei. tn si concilū romane ecclie h determinauit esse tenendū tūc quilibet catholicus tenet credere illo modū esse vez ⁊ ī mutabiliter obseruandū. Unde etiā beatus augustinus dixit. q euāgelio dei nō crederet. nisi ab ecclesia dei esset approbatū. Cū igit modus conuersiōis substātie panis ī corp xpi. ⁊ vini in sanguinē sit expresse determinatus p ecclesiā romanā ī vniuersali concilio. vt patuit superius. ideo q libet catholicus tenet credere illū modū ē vez ¶ Ad quartū dicēdū q maior nō est vera loquendo d his q mere dependēt a diuina volūtate. qz si deus voluisset ipe eq bn saluasset nos ex solo placito volūtatis sue absq passione vnigeniti filij sui. ⁊ sine sacramentorum institutione. sicut pro nunc nos saluat mediante vnigeniti sui passione ⁊ sacramētoz collatōe. ⁊ tamē ñ est dicēdū q ista sint frustra. licet deus nos saluare potuerit p paucioza. ¶ Ad quintū dicēdū q in assertōe eoz q spectāt ad fidē. nō est aspicienda ad illud qd min repugnat naturali rōni. sz debem respicere ad illd qd min repugnat scripture ⁊ determinatōi sancte matris ecclie. ac dictis sanctoz q reuelatōe spūsanci multas veritates q sup naturā sunt. in suis libris conscripserūt. inter qs veritates vna est. q substātia panis cōuertit in corp xpi. vt patet ex superius allegatis. Uñ licet min repugnet naturali rōni q deus saluet mundū p vnū hoiem natū p m naturalē cursuz hūane generatōis. sicut iudei loquunt d messia nascituro. q per vnū hoiez natū ex intacta virgine. sic ponūt xpiani. ⁊ tn ex h non sequit q melior sit fides iudeoz q fides xpianoz. Sic in ppositio ꝛc. ¶ Cur aūt deus illud qd p paucioza miracula posset facere. facit p plura miracula. Ad hāc q stiuncula pt dici. q h deus facit duplici d causa. ¶ Prima est. vt hi q se ad fidē suscipiendā humiliāt magis mereant intellectū suū captiuando in obsequiū fidei. ¶ Secda est vt sup bi huius seculi d suo sensu gloriātes videres ñ videāt. ⁊ intelligēres nō intelligāt. vt sic stultam faciat deus sapiētiā huius mūdi. sic ait apls ¶ Ad sextū nego consequentiā. Ad pbatōez dicendū q licz hmōi accidētia deriuata suo cursui naturali informēt sbam. ⁊ p consequēs significēt eā. tn illo cursu mutato p cām supnaturalē separantez hmōi accidētia a sba. tūc hmōi accidētia nō significāt sbam actu sz aptitudine. Illud aūt significāt actu ad qd significādū instituunt p illā cām q hmōi accidētia a sua sba separant. ¶ Et iō accidētia ī sacro altaris remanētia sbam panis nō significāt naturali sua significatōne actu sz aptitudīe. Sic nec actu informāt eā licet sint apta nata eā informare. actu ꝛo significāt corp xpi qd ex diuine institutōis determinatōe actualr pñs ē hmōi accidētib ¶ Ad septimū dcdm. q ñ est sile d pstigijs magoz. qz ī hmōi pstigijs oculi exteriores fallunt. qz illud qd indicāt nō est. Illa em accidētia q apparēt nō sunt realr ta/

Ad.2.

Instantia

Soluno.

Ad.3.

Ad.4.

Nota.

Ad.6.

Ad.7.

lia q̃lia apparet. Sz oculi ñ recipiunt ī isto
sacro. imo sensus īmunes a receptōe reddunt
vt dicit ī ſmone q̃ legit ī festo corpis xpi. sen/
sus em̃ realiter repiūt in istis accidētib̃ sua ob
iecta absqz receptōe. qd̃ nō ꝯtingit in magicis
Instantia opatōib̃. ¶ Forte dicet q̃ licet oculi exterio
res nō recipiant. tm̃ interior oculus puta intel/
lectus recipit. q̃ iudicat ibi esse sbam panis cuz
Solutio. nō sit. ¶ Rñdeo q̃ intellectus fidel' nō recipit.
qz ſm fidē suā iudicat sub ill' accidētib̃ eē ve/
rū corpus xpi. qd̃ etiā ſe est ibi. Sz si ē infidel'
tūc recipit. z h̄ nō īmerito. qz infidelitas ē cō
plemētū oīs mortifere receptōis. ¶ Et per h̄
etiā patet ad ꝯfirmatōez. qz q̃zuis accidentia
faciāt ad cognoscēdū q̃ q̃d est. tm̃ fidel' nō iu/
dicat ibi esse q̃ q̃d ē panis. sz potius iudicat ibi
Ad.8. esse q̃ q̃d est corpis xpi ¶ Ad octauū dicēdū
q̃ licet maior sit ſa q̃ tal' ꝯuersio fit p motū
augmentatōis. tm̃ nō est vera q̃ fit p modū
Opio secda trāslubstāciatōis totius in totū. ¶ Alij dixerūt
q̃ corpe xpi veniēte sba panis nō manet. nec
1 tm̃ ꝯuertit ī corpus xpi. Qz ꝓpter dignitatē cor
poris xpi nullū aliud corpus pt in ipm̃ ꝯuerti.
Sz vt dicūt sba panis penitus annihilat. Qz
q̃ nūc est z postea nihil re ipo remanet h̄ āni/
hilat. sz anteqz corpus xpi sit p ſba ꝯsecratōis
ī altari. tūc sba panis ē ī altari. z postea nihil
re sba panis remanet. q̃ hmōi sba panis āni/
2 hilata est. ¶ P. dato q̃ hmōi panis ꝯuertat
ī corpus. adhuc tal' ꝯsūsio erit vera ānihilatio.
qz mutatio nihil relinqns post se re muta/
ta ē vera ānihilatio ipius rei mutate. sz dato q̃
panis ꝯuertat ī corpus xpi. tūc facta hmōi cō/
3 uersione nihil remanet d̃ sba panis. q̃ zc. ¶ P
facta ꝯsecratōe. vl' aliq̃d manet d̃ pane. vel ni
hil. Si nihil: tūc habet ꝓpositus. qz sic aliq̃d
dicit creari q̃n aī sui ꝓductōez nihil re ipo p
cessit nec formal'r nec subiectiue. sic p opposi/
tū illud merito dicit ānihilari cui nihil ſma
net nec formal'r nec subiectiue postq̃z mutat a
suo esse. Si aliq̃d manet: tūc tota sba panis
nō mutat ī corpus xpi. cui opposito patet ex p
Confirma dictis. ¶ Et ad psens ꝯfirmat. qz omne q̃d est
tio. aliq̃d reale h̄ est alicubi. sz facta ꝯsecratōe nō
4 pt dici q̃ aliq̃d re illo pane sit alicubi. ¶ P. si
vna ꝯdictoriaz est falsa. tūc alia necessario ē
vera. sz facta ꝯsecratōe tūc ista est falsa. panis
sup quē facta ē ista ꝯsecratio est aliq̃d. q̃ tunc
ista erit ſa. panis sup quē facta ē ista ꝯsecra/
Cōtra opi tio ē nihil. qz nihil z aliq̃d ꝯdicūt ¶ Sz nec
nionem. istud valet. Qz vl' ista opinio supponit ꝯsusi/
onē panis ī corpus xpi. vl' sic ponit ānihilatōez
q̃ negat hmōi ꝯuersionē. Si pmo mō. tunc
opinio sibūpi ꝯdicit. qz q̃d ī meli mutat. h̄ ñ
annihilat. sz illa ꝯuersione supposita. tūc sba
panis ī meli mutat puta ī corpus xpi. Si secdo
mō. tūc autoritates sanctorū. z determinatio
sancte mris eccle nō min sunt ꝯ istā opinio
nē qz ꝯ pmā. Ex q̃ sequit q̃ sic opinio pcedēs
nō est asserēda ab aliq̃ catholico. sic nec ista.
¶ Ad primū igit dicēdū. q̃ licet ſtute natu/ Solutio
rali nullū aliud corpus possit mutari in corpus Ad.1.
xpi. h̄ tm̃ fieri pt ſtute supnaturali. ¶ Et cuz
pbat q̃ ānihilet. qz q̃d nūc ē zc. dico q̃ nihil
remanere d̃ aliq̃ re pt dupl'r intelligi. Uno mō
qz desinit totalit esse q̃ztū ad ꝓpriā entitatē. et
cū h̄ nō ꝯuertit ī aliq̃d aliud. Alio mō qz licz
desinat esse q̃ztū ad ꝓpriā entitatē. tm̃ h̄ fit per
ꝯuersionē in q̃d̃ā aliud. Primo mō maior
ē vera. sz secdo mō ē falsa. Et isto secdo mō est ī
ꝓposito. qz panis desinit esse q̃ztū ad totā suaz
entitatē. nō tm̃ q̃ūocunqz: sz p ꝯsūsionē totius
sue entitatis ī sbam corpis xpi. ¶ Ad scdm ne Ad.2.
go maiorē. q̃n illud ñ remanere ꝯtingit p cō/
uersionē illius nō remanētis ī alterā re simpl'r
positiuā. hmōi em̃ ꝯsūsio ñ pt dici ānihilatio
ex q̃ habet terminū simpl'r positiuū. ¶ Ad ter Ad.3.
ciū dicēdū ad maiorē q̃ licet nihil remaneat
d̃ pane. tm̃ nō habet ꝓpositū. eo q̃ remaneat il
lud ī q̃d̃ sba panis ē ꝯsūsa. ¶ Ad pbatōez di
cendū q̃ ñ est sil'e d̃ creatōe. qz creatū nō inci
pit esse p ꝯuersionē cuiusdā entis positiui ī ip
suz. sic iste panis desinit esse p ꝯuersionē sui ī
corpus xpi. q̃d ē ens simpl'r positiuū. Uñ ī crea
tione terminus a q̃ ē puz nihil. sz ī ꝯsūsione ter
minus ad quē ñ est puz nihil. ¶ Ad q̃rtū dicē Ad.4.
dū q̃ licet pānis facta ꝯsecratōne possit dici ni
hil vocādo illd̃ nihil q̃d̃ desinit esse total'r q̃n
tū ad ꝓpriā suā entitatē. tm̃ qz illud ē aliq̃d in
q̃d̃ panis ē ꝯsūsus. tō nō pt dici ꝓpe ānihila/ Opio tercia.
tus. nec eius ꝯsūsio ē ānihilatio. ¶ Alij dicūt q̃ i
bñdictōe istius sacri licet forma sbalis trāseat.
tm̃ materia panis manet. Et isti vt d̃ se appet
ñ solū ꝯdicūt ꝯclusiōi supius posite ꝓpt determi/
natōez ecclie. vez etiā ꝯdicūt duabus opio
nibus iā prīe recitatis. Primo q̃dē ī h̄. q̃ ponūt
formā trāsire ī nō eē. Secde ī eo q̃ dicūt mate
riā pānis post trāsitū forme manere ¶ Princi 1
pale motiuū istius opīonis ē hec ꝯgruitas. Qz
isto posito accidētia ñ manēt sine sbiecto ¶ P. 2
vbi ñ ē materia ibi ñ pt esse passiua potētia. lo
q̃ndo d̃ passione ꝓpe dicta. q̃ abūcit a sba rei
patiētis z ducit ad corruptōez. sz accidētia pa
nis remanētia habēt hmōi passiuā potentiā.
Maior ptz. qz materia ē illd̃ p q̃d̃ res pt eē et
ñ esse. vt ptz ī multis locis phic. Minor etiā

ptz. qz hmōi accidētia realr alterāt z corrūpū
3 tur. ¶ P. qñcūqz extrema alicui⁹ trāsmutati
onis cōicant ī aliq̄ cōi. tūc illd cōe manet cō/
pleta hmōi trāsmutatōne. Ista ptz cōter in
oibꝫ trāsmutatōibꝫ. Hz pāis z corp⁹ xpi sūt
extrema isti⁹ trāsmutatōis q̄ ē trāsubstātiatō
vni⁹ ī altez. z cōicant ī materia. qz tā pāis q̄z
4 corp⁹ xpi hz materiaz ptē sui. g̃ z c. ¶ P. sic se
hz natural' trāsmutatio ad naturalē potētiaz
materie. sic se hz supnatural' transmutatio ad
obedētialē potētiā materie. sz ī oī naturali trās/
mutatōe manet materia tāqz fūdamētū potē
tie natural'. g̃ ī ista trāsubstātiatōe q̄ ē q̄dā su
pnatural' mutatio remanere dz materia tāqz
Cōtra opi fūdamētū potētie obedētial'. ¶ Hz nec ist d
nionem. valz. Qz ex ml'tis autoritatibꝫ sētōz ptz q̄ to
1 ta sba pāis ꝛuertit ī totā sbaz corpis xpi. sz so
la forma sbalis ñ ē tota sba rei cōposite ex ma
2 teria z forma. ¶ P. trāseūte forma sbali ipsi⁹
pāis. si māeret materia. tūc sbsisteret materia
nll'o actu īformata. Cōseqns ē īpossibile. vt
ptz ex his q̄ dixi li. ij. dist. xij. arti. ij. ꝛclusiōe
sēda. Cōseqntiā pbo. qz oīs act⁹ potēt īforma
re materiā. vl' ē forma sbalis. vl' accntalis. Hz
illa materia manēs ñ esz īformata forma sba
li. qz illa vl' trāsit ī ñ esse. vt aliq̄ istoz dicūt.
vl' trāsit ī sbaz corpis xpi. vt aliq̄ d ista opione
dicūt. Nec accidētali. qz sic īfra patebit dist.
xij. omē accns pāis ī sacro altar' exns ē separtū
Ad. 1. et. 2 a materia. ¶ Et ibidē appebit q̄d sit dōm ad
Ad. 3. pmū z sēdm argumtū ¶ Ad terciū dōm q̄ li
cet maior sit ya ī extremis naturaliū trāsmu/
tationū. ī talibꝫ ei eadē materia q̄ prⁿ fuit sb
termio a q̄. postea ē sub termio ad quē. tm ñ ē
ya ī mutatōe supnatali. q̄ vni⁹ rei sba mutat
ī aliā actual' pexistētē. z nihil itrinsece recipiē
tē ex hmōi mutatōe. Sic aūt est in ꝓposito.
¶ Etiā si'm assumit ī maiorī. qz licz pāis z corp⁹
xpi cōicent ī materia cōitate pdicatōis. tm
ñ cōicant ī idētitate eiusdē materie real'r. sic ex
trema natural' trāsmutatōis. vbi eadē mate/
ria real'r ī pncipio mot⁹ ē sub vno extremo. et
ī fine sb alio ¶ Etiā ꝛcessa maiori z minori. isti
ñ hnt intētū. qz tūc materia pāis ñ maneret
sub accntibꝫ pāis. sz relicto illo extremo q̄d ē
forma sbalis pāis. recipet alterz extremū q̄d ē
forma corpis xpi. z sic forma corpis xpi vel sil'
īformaret duas materias. vl' pficiēdo materi
az pāis relinqret materiā ppriā. q̄z vtrūqz ec
Ad. 4. absurdū ē cogitare. ¶ Ad q̄rtū dōm q̄ qzuis
silitudo assūpta ī maiori valeat qñ supnatu/
ral' trāsmutatō ē pductiua ipi⁹ termī ad quē.
tm ista silitudo nihil valet qñ hmōi supnata
li mutatōe termin⁹ ad quē ñ pducit. z termi/
n⁹ a q̄ ī terminū ad quē actu pexntez ꝛuertit.
Sic fit in ꝓposito. ¶ Est igitur q̄rta opio q̄ Opio q̄r/
ponit q̄ materia pāis desinat cē. sz forma sba/ ta.
lis pāis vt dicūt manet cū ceteris accntibꝫ pa 1
nis. Qz vbicūqz ē ya opatō pāis. ibi nccario
ē forma ipi⁹ pāis. Hz huic qd remanet d pa
ne cōpetit ya z ppa opatio pāis. Maior ptz
d se. Probat maior. qz sic trāsmutatio fecit sci
re materiā. sic operatō fecit scire formā. vt ait
cōmētator. vij. metha. ¶ P. illd qd remanet 2
d pane ī sacro ye nutrit. g̃ ye hz formā sbālez
pāis. Ad ñcedēs ptz. Probat ꝛseqntia. qz qd
q̄d ē sbe materiał. vl' dicit solā formā sbālem.
vl' saltē pncipal'r dicit formā. sz cibꝫ nutrit in
qztū q̄d. vt dz. ij. d aia. ¶ P. aia xpi ñ ē ī sacro 3
ex vi ywz pmo. sz solū ꝛcomitanter. g̃ forma
pāis manet z ñ ꝛūtit. Et ñs ptz ex supi⁹ dict'.
z etiā declarabit ī seqntibꝫ. Cōseqntia pbat.
qz si forma pāis ꝛūteret. tūc sic materia pāis
ꝛūtit ī corp⁹ xpi. sic forma pāis ꝛūteret ī aiaz
q̄ ē forma corpis xpi. sz illd ī qd fit ꝛūsio pāis
h dz ē ī sacro pmo z ñ ꝛcomitāter. g̃. z c. ¶ P. 4
arguit q̄dā. p ista opione sic. Illa forma acci
dētal' ꝛūtit ī corp⁹ xpi. sz forma pāis ē forma
accntal'. Maior ab oībꝫ ꝛcedit. Probat mi
nor. qz forma p artē īducta ē forma accntalis
sz forma pāis ē īducta p artē panificis. g̃. z c.
¶ Istā opionē īprobat doctor cōis sic. In q̄li Thomas
cet trāsmutatōe vl' ꝛūsiōe termin⁹ a q̄ ē eiusd
gener' cū termio ad quē. sz illd ad qd termiat
ꝛūsio ñ ē forma tm. nec materia tm. sz ē sba cō
posita actu exns. igit optet q̄ illd qd ꝛuertit ī
corp⁹ xpi sit sba cōposita. z sic forma panis ñ
manet Hz qzuis hec opio sit falsa. tm h ista Cōtra tho
rō ñ ꝛuincit. qz ex accntibꝫ qñqz generat sba. mam.
g̃ maior istⁿ rōis ñ ē ya. Cōseqntia ptz. qz ac 1
cidēs z sba ñ sūt eiusdē gener'. qz etiā differūt
genere generalissimo. Ad ñs pbo. qz sic īfra pa/
rebit. z etiā iste doctor ꝛcedit dist. xij. ex accn/
tibꝫ pāis ī isto sacro remanētibꝫ qñqz generāt
cineres z vermes q̄ sūt ye sba. ¶ Etiā minor 2
istⁿ rōis videt deficere. qz cū iste doctor dicit
q̄ ꝛuersio terminat ad substantiā cōpositaz.
vel ipe intelligit p substantiā cōpositā rē cō/
plexam ex materia z forma substantiali. vel
ex materia cū aliquo alio preter formā substā
tialem. Si dat primū. tūc vel anima ratio/
nalis christi nō erit in sacramēto ꝛcomitāter
sz erit ibi pmo z pncipal'r ex vi verbꝫ quibꝫ
istud sacrm ꝛficit. vl' corp⁹ xpi informat alia
forma substātiali pter aiaz rōale. sz vtraqz ps
istⁿ ꝛseqntis repugnat dictis istⁿ doctoris. g̃

z ancedēs. Ipe cm̄ ponit aiaz xpi nō primo sz
concomitanter esse in isto sacro. negat etiā plu/
ralitatē formaz sbaliuz in quocūqz hoīe. Cō
seqntia etiā patet. qz illud ad qd terminat cō
uersio panis h̄ est i sacro ex vi sacri etiā fm cū.
si igit terminās hmōi conversionē est cōpositū
ex materia z forma sbali. tunc hmōi cōuersio
terminabit tā ad materiā q̄z ad formā sbalez.
ḡ illa forma vl' erit aia rōnalis. z tūc tenet cō/
seqntia quantū ad p̄mā partē consequentis vl'
erit alia forma substantialis. z tunc tenet con
seqntia q̄ztū ad aliā ptē cōseqntis. ¶ Si dat
secdm. s. q cōpositū terminās illā conversionē ñ
dicit materiā z formā sbalez. tūc illa mior nihil
valet ad ppositū. sz mlto magis valet ad
oppositū. qz ex q̄ extrema conversionis debēt ēe
eiusdē generis sicut iste doctor dicit in maiori.
cōpositū aūt nō includēs formā substātialē.
z cōpositū includēs formā substātialē ñ sunt
eiusdē generis. ḡ z c̄. ¶ Si extremū terminās
conversionē dicit cōpositū nō includēs formā
substātialē. sequit q nec extremū illud qd cō/
uertit includat formā substantialē. z sic facta
conversione maneret forma substātialis ipi panis.
qd est ppositū opiniōis quā introdūcit iste
p rationē pdictā ipobare ¶ Cōformādo igi
tur me ponibus meis dicti. dico q nec ista opi
nio pt stare. eo q repugnet determinatōni ro/
mane ecclie. cui licet i oibus teneamur nos cō/
formare. ex spēali tm̄ mādato ad h̄ tenemur i
his q tenenda sunt de sacris. vt appet extra de
heretici. ad abolendā. vbi dicit. q de sacris te/
nendū est sicut tenet sancta romana ecclesia.
Sz vt patuit superi romana ecclia dicit fir
miter esse tenēdū q panis convertat in corpus xpi
modo planū est q materia panis sine forma
sbali nō est panis. ḡ ista opinio cū alijs tribus
p̄cedentibus repugnat determinatōni ecclesie.

Solutio. ¶ Ad primū moriuū opinionis isti dicēdū
Ad.1. q maior nō est vera. qz sufficit q ibi sit aliqd
habēs virtutē forme panis. Sz nūc est ita q
tā actiua q̄z passiua potētia seu virtus ipi pānis
rōne cui agere vl' pati cōpetit ipi pani media/
tibus suis accidētibus. illa ex diuina ptate rema
net in accidētibus separatis. ideo z c̄. ¶ Ad pba/
tionē cū dicit q operatio fecit scire formā. dico
q verū ē fm cursuz mere naturalē. sz fm cursū
supnaturalē q̄nq̄z ad operationē q eq̄ pollz opa
tōi sbe sufficiūt aliq q h̄nt virtutē sbalis for/
Ad.2. me. dato q nō sint ipa forma. ¶ Ad secūdū
dicēdū q accidētia remanētia nutrire possūt
inq̄ztū i ipis diuīa ptate remanet virtus panis
Ex q̄ patet q consequentia nō est fa. Ad pbatio/
nē dicēdū q licet accidētia nō sint illd qd q̄d
est panis. tm̄ inq̄ztū manet i eis virtus panis ip
sa separata accidētia possunt principiare eandē
operatōez quā pt panis i eo qd q̄d. ¶ Ad ter Ad.3.
ciū nego consequentiā. Ad pbatōez nego maiorē
qz tota panis convertit i corpus xpi. z nō ps i ptē.
vt assumit i illa maiori. Quid aūt intelligen/
dū sit p corpus xpi infra patebit. ¶ Ad quartū Ad.4.
nego minorē. Ad pbationē dicendū q qn̄ sil'
cū arte opat natura. tūc p artē mediate natu/
ra pt induci forma substātial'. vt appet i facti
one vitri. vbi mediate igne ars de cinere facit
vitrū. Sic i ppposito z c̄. ¶ Ulm̄ pt dici vniū/
saliter q qn̄ p artē corrumpit substātialis for
ma rei circa quā agit ipa ars. tūc etiā p artez
coopante sibi natura inducit forma substāti
alis. alias corrūperet substātia. z nō generare
tur substātia. qd forte ē impossibile via natu/
re. z qz ad factōez panis corrūpit forma gra/
ni q̄ est forma substātialis. ideo z c̄.

Quantū ad terciuz

Articulus tercius.

articulū cōiter q̄si ab oibus doctoribus teneī q
panis convertat i corpus xpi mutatōe subita. z ñ
successiua. ¶ Et cōdē mō dicūt de vino respe Tho. 2. p.
ctu sanguis ¶ Ad pbatōez istus doctorē sa Rō pma.
tis cōiter vtunt hac rōne. Ubi nlla pt esse re/
sistētia passiui respectu agentis. ibi subita seu
instātanea ē actio seu mutatio z ñ successiua.
sz sba panis z vini nulla pbet resistētiā ꝓtuti
diuie i pdicta consecratione. ḡ z c̄. Maior patz. qz
lumē solis eo q nulla inuenit resistētia i aere se/
reno. ro i eodē instāti illū inat totū aerē p̄senti
alit sibi obiectū. vt ptz. ij. de aia. Patz etiā mi
nor ex deductōne aresto. vi. z. vij. phisi. qz fm
augmētū ꝓtutis agētis abbreuiat mēsura sue
actōis. Nā si tāta virtus mouet tm̄ mobile per
tm̄ spaciū i tāto tpe. dupla virtus mouebit illd
mobile p tm̄ spaciū i medietate tpis. sz d̄ infini
tū excedit quācūqz ꝓtutē cuiuscūqz agētis cre/
ati. ḡ q̄z uis actio agētis creati tpe mēsuret. ista
tm̄ consecratio q ē diuie ꝓtutis actio erit sbita z i in/
stāti ¶ Sz salua istorū doctorū reuerētia. ista Cōtra rati
rō ñ concludit consecrationē pānis fieri i instāti. Qz li onem.
cet de sit infinite ꝓtutis. tm̄ qz ñ agit ex necēsitate
sz libere. ro ñ agit toto suo ipetu. z ppter h̄ sua
actio transiēs in exteriorē materiā qn̄ sibi pla
cuerit poterit esse successiua. z p consequens tpe
mēsurari. Sicut cm̄ deus sua infinita virtute
nō pducit effectū infinitū. sz tantū producit
effectū q̄ztū vult pducere. z nūq̄z explet totuz
ambitū sue infinite ꝓtutis i pducto re trāseunte

ad extra. sic ñ est necē q agat in nō tpe. nō obstāte sua īfinita ꝟtute. supposito q agat libre ⁊ ñ ex necitate nature. ¶ Quāuis aūt ista rō ñ ꝛcludat. tñ tenēdo pdictā ꝛclusionē arguo p ea sic. ⁊ Mutatio sbalis pcedēs a ꝟtute creata fit i instāti. q̄ ꝛuersio panis ī corp⁹ xpi fit in instāti. Ad̄ cedēs ptz. q⁊ tā generatōes q̄z corruptōes rer̄ materialiū ī instāti mēsuranť. eo q̄ sunt mutatōes sbales. Cōseqntia etiā ptz. q⁊ virt⁹ diuīa nō ē tardior ī agēdo ꝟtute creata. cū igit ꝛuersio panis sit mutatio sbalis p prīssime dicta. q⁊ ē mutatio substātie ī sbam ⁊ p ꝛsequēs magis poterit dici sbalis q̄z generatio q̄ ē a nō substātia ī sbam. ⁊ q̄z corruptio q̄ ē a substātia ī nō sbam. q̄ hmōi ꝛūsio facta a virtute diuīa erit instātanea. ¶ P. si hmōi ꝛūsio fieret successiue. tūc p⁊⁹ vna ps panis ꝛuerteret ī vnā ptē corpis xpi. q̄z alia ps ī aliā ptē. Cōseqntia patet. Sz falsitas ꝛseqnt⁹ pt ondi ex duobꝫ. ¶ Prio q̄dē. q⁊ tūc p⁊⁹ esset ī sacro ps corpis xpi. q̄z totū corp⁹ xpi. qd ē incōueniens. q⁊ sic corp⁹ xpi realiter diuideret. ¶ Secdo q⁊ tūc totū corp⁹ xpi ñ esset sb qlibz pte hostie. cui⁹ oppositū supr̄⁹ ē ondsuz. ⁊ esz ei ps sub pte fm q̄ ptes panis existētes sb ptibꝫ hostie ī ptes corpis xpi fuissent cōuerse. q̄ ⁊c.

Instantia 1 ¶ Forte ꝗ istā cōclusionē diceť. Illud qd fit p ꝟba corpaliter plata. necessario ē successiuū. sz pdicta ꝛūsio fit p ꝟba corpal'r plata. q̄ ⁊c. Maior patz. q⁊ ꝟba corpaliter plata habēt duratōnez successiuā. Minor patet ex fide.

2 ¶ P. vbicūq̄z est real'r p⁊⁹ ⁊ posteri⁹. ibi ē successio. sz in omi reali mutatōe est dare p⁊⁹ et posteri⁹. Da oppositū. tūc p talē mutatōez ñ esset aliq̄d aliter se habēs nūc q̄z p⁊⁹. ⁊ tūc illa mutatōe nihil esset mutatū. nec p ꝛseqns esz mutatio. ⁊ sic esset ⁊ nō esset mutatio. qd ē cō

3 tradictio. ¶ P. sic se habet factio ad factū ē. sic se habet ꝛūsio ad ꝛuersuz esse. sz factio pcedit factū esse. q⁊ qd fit nō est. ⁊ qd est nō fit. vt ptz p mo peri hermenias. q̄ ꝛūsio ⁊ ꝛūsuz esse ñ poterūt esse siml'. ¶ Ad p mū dicēdū q̄ maior ñ est ꝟa. si illud ñ fit naturali ꝟtute ꝟbꝫ. sz potⁿ ꝟtute īfinita ꝟbis assistēte ⁊ p ncipaliter opante ad h̄ vt illd fiat. Sic aūt ē ī pposito. vt ptz p ea q̄ diri supius dist. ij. q. i. arti. ij.

Solutio. Ad. 1.

¶ Vl' dicēdū q̄ aliq̄d fieri p verba pt itelligi dupl'r. Uno mō dū verba pferunť. Alio mō dū ꝟba vltimate terminanť ⁊ claudunť. Primo mō maior ē ꝟa. sz minor ē falsa. Alio mō q̄z uis minor sit aliq̄ mō ꝟa. tñ maior ē simpl'r falsa. vt ptz ex his q̄ diri dist. viij. arti. ij. in solutōe. v. argumēti facti ꝗ p mā ptē illⁿ articl'.

¶ Ad secdm dōm q̄ q̄ ad pñs p⁊⁹ ⁊ posteri⁹ dupl'r pñt itelligi. Uno mō natura Alio mō tpe seu duratiua mēsura. ¶ Prio mō tūc maior ē falsa. q⁊ q̄z uis illūinari sit natura p⁊⁹ q̄z illūinatū ē. tñ sine omi duratiua successione sil'i eodē instāti cū ipo illūinari ē illūinatū ē. Ad. 2.

¶ Sz secdo mō tūc mior ē falsa. Nā generatio ē realis mutatio. ⁊ tñ ñ est ī ea p⁊⁹ ⁊ posteri⁹ fm mēsurā duratiuā. sil' ē duratōne ē generatio ⁊ genitū ē. sic illūinari ⁊ illūinatū esse. ¶ Sic etiā ī pposito sil' duratōe ē panis ꝛūsio ⁊ ꝛūsuz ē. ¶ Ad pbatōez dōm. q̄ ī oī mutatōe ē dare alit esse nūc q̄z p⁊⁹. sz h̄ alio ⁊ alio mō ī mutatōe sbita ⁊ trāsmutatōe successiua. Qr ī successiua ⁊ li nūc ⁊ li p⁊⁹ ambo se pñt tenere ex pte duratōis correspōdētis trāsmutationi. q⁊ adhuc durāte trāsmutatōe res q̄ mouet alit se habet nūc in seqnti pte illⁿ mot⁹. q̄z se habuit p⁊⁹ ī pcedēti pte eiusdē trāsmutationis. ¶ Sz ī mutatōe sbita ñ sic. q⁊ ī tali mutatōe licet li nūc se teneat ex pte mutatōnis ⁊ mutati ē q̄ sil'sūt necario ī eodē nūc. tñ li p⁊⁹ ñ se tenet ex pte mutatōis. sz potⁿ ē differētia tpis mēsuranť esse quietū qd habuit illa res mutata aliq̄z subiaceret hmōi subite trāsmutatōi. ¶ Ad terciū dōm q̄ minor ñ ē vniūsalit ꝟa. Nā creatio ē factio. ⁊ tñ duratōe creatio ñ pcedit creatū esse. sic nec illūinatō pcedit ipm illūinatū esse. ¶ Ad pbatōez dōm. q̄ arestotel'. ibi loq̄ť de his q̄ fiūt p motū ⁊ trāsmutatōez. ¶ Vl' dōm q̄ factio pcedit factū esse p cessione naturali. q̄z uis ñ pcedat semp pcessione tpali. de qua pcedit argumētū. Ad. 3.

Quātū ad quartuz articulū dōm. q̄ ꝛūsio panis ī corp⁹ xpi. ⁊ vini ī sanguinē. ī h̄ differt ab oibꝫ motibꝫ ⁊ mutatōibꝫ d̄ qbꝫ scripserūt phi. q⁊ ī oibꝫ nātalibꝫ mutatōibꝫ supponiť vnitas sbiecti vl' p⁊imi vl' pmi. p⁊imi sic ī mutatōibꝫ accntalibꝫ. pmi sic ī mutatōibꝫ sbalibꝫ. ī qbꝫ eadē materia vicissiz sbijciť vtriq̄z extremoꝝ. Cū ei ex aere generať ignis. eadē materia q̄ pmo fuit sb forma aer⁹. postea ē sub forma ignis. Sz ī ista admirāda ꝛuersione sic est trāsit⁹ de termino a q̄ ad terminū ad quē. q̄ nō manet idē sbiectū cōe.

Articulus quartus.

¶ Ergo omis locutōes exprimētes ordinē ī dictoꝝ terminoꝝ sine implicatōe sbiecti cōtales ꝛgrue dici pñt d̄ ista ꝛuersione. Unū p⁊ prie dici pt. panis ꝛuertiť ī corp⁹ xpi. vl' pānis trāsubstātiať ī corp⁹ xpi. ¶ Ille ꝟo locutōes qbꝫ exprimiť identitas sbiecti vl' materie. ta/

les debet absolute negari. vl' si in autoritatib⁹ sctōr inueniunt. tāq; improprie locutōes p alias magis proprias debet exponi. Unde ista. panis fit corp⁹ xpi. q inuenit i dictis beati ambrosij. debet exponi p istas. panis trāsubstantiat descendit vl' ꝛuertit i corp⁹ xpi. ¶ Sz ille propositiones q aliqd dant intelligere materiā cōmunē. aliqd pro dāt intelligere terminoꝝ seu extremorū ordinē. tales debēt distingui. vt dicēdo de pane fit corp⁹ xpi. hec em propositio de. qnq; de notat causaz materialē. vt cū dr. de ferro fit cutell⁹. Aliqd denotat ordinē extremoꝝ. vt cuz dicit. de mane fit meridies. Primo mō nō est ꝛcedēda hec propositio. de pane fit corp⁹ xpi. sz secdo mō pt ꝛcedi sine periculo. ¶ Ad argumētū principale dicēdū q mior est falsa. Ad probationē negāda ē ꝛseqntia. Ad probatōez illi⁹ dicendū. q licet ipa ꝛuersio possit dici trāsit⁹ de vltimo esse panis ad primū esse corpis xpi. loqndo d esse h. s. sb specieb⁹ sacri. tm hmōi trāsit⁹ nō ēd instāti ad instās. sz ē d tpe ad instās qd immediate terminat hmōi tps. ita q vltimū esse panis dicat fore i vltima pte tpis correspōdentis duratōi ipi⁹ panis. z pmū esse h corpis xpi sit i instāti immediate termināte illā vltimā pte tpis. z p ꝛseqns int vltimū eē pānis. z pmū eē corpis xpi n erit alicui⁹ duratōis successio

Ad principale argu.

Sed alia aūt

specie. Postq; magr circa ꝛsusionē q fit i isto sacro tractauit vnā difficilē qstionē. h rex ꝛsubtilium ponit de terminatōez seu specificatōez. Et diuidit i duas ptes. Qz pmo manifestat suū ppositū qztū ad expssionē rex ꝛsubtiliū. Secdo expdicetis infert triplex correlariū. ibi. Colligit etiā ex pdictis. Pria i duas. Qz pmo tractat d reb⁹ q ꝛsusio ē d sacri necitate. Secdo d re cui⁹ admixtio ē d sacri ꝛgruitate ibi. Aq pro admiscēda ē. ¶ Quātū ad pmū ē aduertēdū q facta ꝛseratōe. tūc res isti⁹ sacri ē sb alica specie. s. corp⁹ xpi sb specie pānis. z sāguis sb specie vini. q mgr duo facit. Qz pmo ondit rōnez qre res isti⁹ sacri dat sb alica specie. Secdo qre sb duplici specie. ibi. Sz qre sb duplici. Et hec in tres. Qz pmo ia dicte dualitatis reddit rōez. Secdo remouet icidētē cauillatōez. Tercō respōdet ad tacita qstionez. Secda ibi. Et licet sub vtraq;. Tercia ibi. Nec debet dici duo.

Questio secunda.

¶ Circa ista lectōez qro hmōi qstionē. Vtrū eucharistia sit vnū sacrm. ¶ Videt q n. Qz vnū sacrm debet habere vnā materiā z vnā formā. Sed ad ꝛsecrandū eucharistiā ꝛcurrit duplex materia z duplex forma. q rē. Maior pz discurrēdo p alia singla sacra. Minor qztū ad dualitatē materie pt; h i lra. qz ad itegritatē materie ipi⁹ eucharistie d necitate req̄rit pānis z vinū. Q, ātē req̄rat duplex forma pt;. qz p alia ꝓba z distincte fit ꝛsecratō corpis z ꝛsecratio sāguis. In ꝛriū ē mgr i ista. pri. dist. vbi loqns d specieb⁹ pānis z vini ait. Nec debet dici duo sacra: sed vnū. qz sb vtraq; specie idē sumit. ¶ Dic q tuor sūt videda. ¶ Pmo q sit debita materia ꝛsubtēda i corp⁹ xpi. z q i sanguine. ¶ Secdo d principali qsito. ¶ Tercio vtr sb vtraq; specie pānis. s. z vini istd sacrm sit tradēdū ppl'o xpi ano. ¶ Quarto vtr sb vtraq; specie xps i cena sūpserit seipz. ac tradiderit oib⁹ suis discipul'

Quātuz ad primuz

Articulus primus.

pmo videdū ē d materia ꝛsubtēda i corp⁹. Et q ad h pono tres ꝛclusiōes. ¶ Pria ē q tal' materia ē panis. ¶ Secda q fm cōiorē doctrinā tal' pānis dz eē triticē⁹. ¶ Tercia q hmōi pānis debet eē azim⁹. i. n fermentat⁹. ¶ Probatō pme ꝛclusiōis ē. Qz illa ē debita materia cōficiēdi corp⁹ xpi q xps vsus ē qn ꝛficiēdo corp⁹ suū istd sacrm instituit. sz tūc fuit vsus pānis. vt pt; Luc. xxij. q rē. ¶ P. istd sacrm hz spūal'r sumentē ꝛfortare. Sz panis cor hois ꝛfirmat. vt dr i ps. q rōe similitudis debita materia isti⁹ sacri ē sba pānis. Et istā rōez tāgit glosa. i. ad Chor. xi. ¶ Forte ꝛ istd diceret. q tal' debet esse materia isti⁹ sacri. vt signa remanētia ducāt i memoriā passiōis xpi. qz xps istd sacrm instituēdo dixit discipul' Luc. xxij. Hoc facite in meā cōmemoratōez. Et apl's. i. ad Chor. xi. Quotiēscūq; mādūcabitis panē hūc. z calicez bibetis: mortē dni annūciabitis. Sz ad hmōi passionē insinuādā magis valeret effusio sāguis agni vl' vituli q positio panis i altari. ¶ P. ꝛfirmat istd sic. Hugo d sctō vic. in li. d sacris ait. Crescēte vitatis cognitōe signa debuerūt esse euidētiora. sz cognitō vitatis maior fuit tpe legis mosaice: q tpe legis nate. z iterū maior tpe legis euāgelice q legis mosaice. q materia isti⁹ sacri vel debet esse euidētior ad significandū corp⁹ christi z passionē. q ea q offerebant in duab⁹ pcedētib⁹ legib⁹. vl' magis ꝛformiter debet accipi ad ea q offerebant i lege moysi. Cuius ꝛtrariū fieret si materia ei⁹ esset panis. qz melchisedech rex salem obtulit panem z vinum tēpore legis nature. vt patet Gen. xiiij.

1 Pria ꝛclo

2

Instantia 1

2

Solutio Ad.1. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ minor nõ est vera. Nã si qs attẽte cõsideraret qõ triticũ re q̃ fit panis aptꝰ ad istud sacrm̃ ꝓmo ĩ area tritura tur. secũdo mola teritꝝ. deinde farina aq̃ ligat ⁊ glutinat. ⁊ sic pasta format. ⁊ vltimo in cliba nũ ardentẽ mittit. vt eius hũiditas cõsumat. hec oia spũaliter interptãdo. vtq̃ videret hõ q̃ expssiꝰ passio xpi darꝝ itelligi in pane. q̃ in cuiuscũq̃ bestie sanguinis effusione. ¶ Ad se cundũ dicẽdũ q̃ licet cognitio veritatis clarior esset ĩ lege scripta: q̃ ĩ lege nature. tm̃ qꝛ lex mo saica siue lex scripta vl̃ data p moysen q̃ rũ ad oblatões ceremoniales erat trãsitoria ⁊ abolẽ da veniẽte lege euãgelica. lex aũt nature debet esse ppetua ⁊ nõ deseẽda. sz pot.ꝰ p euãgelicaꝫ legẽ pficiẽda. ad illa em̃ q̃ sunt de lege natura li semp obligat hõ. ideo lex euãgelica q̃ semp durare debet vsq̃ ad finẽ mũdi. istiꝰ ppetui et excellẽtissimi sacri materiã potiꝰ debuit accipe a lege nature q̃ a lege veteris scripture. ¶ Etiã ꝓcesso toto syllogismo nihil ꝓcludit ꝗ ꝓclu sionẽ pdictã. qꝛ nõ solũ ĩ lege nature panis of ferebat. sz etiã ĩ lege moysi. Unde Leui. viij. di xit moyses aaron ⁊ filijs eiꝰ. Panes quoq̃ cõ secratõis edite q̃ positi sunt ĩ camistro. sic pce pit mihi dñs. Et. xxi. Omis q̃ habuerit macu lã de semie aaron sacerdotis nõ accedet offerre hostias dño. nec panes deo suo. vescet tm̃ pa nibꝫ q̃ offerunt in sanctuario. ¶ Patet etiam istud de panibꝫ q̃ ponebant in mẽsa ppositio nis coꝝ dño. ¶ Secũdo dico q̃ fm̃ cõmunẽ doctrinã iste panis debet esse triticeꝰ. qꝛ in tri ticeo pane credit xps cõfecisse. ⁊ vsum ꝓsecrã di in triticeo pane dicit ecclesia ab aplis acce pisse. ⁊ ñ videt esse dubiũ quin hũc vsuꝫ apo stoli a xpo acceperint in cena quãdo xps psen tibꝫ aplis cõsecrauit. ¶ Forte ꝓtra istud di cetur. q̃ sicut se habet aqua ad baptismũ. sic panis ad istud sacramentũ. Sz coipo q̃ do minꝰ instituẽs baptismũ nõ distinxit de aq̃s. q̃uis multiplex sit aqua. puta maris: fontis: ⁊ fluminis. ideo omis aqua est debita mate ria baptismi. Sic qꝛ in institutõe istiꝰ sacra menti nõ legit distinxisse de pane. ideo omis panis videt esse aptus ad cõsecrandũ. ¶ P. granũ spelte denudatũ a palea est simile gra no tritici. ⁊ p cõsequẽs videt q̃ de pane spelte debite possimꝰ coꝝpꝰ xpi cõsecrare. ¶ P. raro ĩ uenit panis de puro tritico. ergo si in solo pa ne triticeo potest fieri cõsecratio. tũc essemꝰ se pius in periculo. ¶ Ad primũ potest dici q̃ supposito q̃ christꝰ cõsecrãdo coꝝpꝰ suũ vsus fuerit pane triticeo. tũc qꝛ christi actio nostra est instructio. ideo dato q̃ d̃ pane q̃ in ꝓsecrã do vti debemꝰ ñ distinxerit voce vl̃ scripto. tm̃ ipo facto ⁊ openos instruẽdo sufficiẽter distĩ xit. ¶ Etiã pt dici q̃ nõ est sile de baptismo ⁊ eucharistia. qꝛ baptismꝰ est sacrm̃ necitatis. iõ eiꝰ materia debet esse oibꝫ cõis. ac etiã eiꝰ mini ster debet esse cõis ĩ articulo necessitatis. Sz eu charistia ñ est sacrm̃ necessitatis oiode. iõ nec eiꝰ minister nec eiꝰ materia erũt ita cões sicĩ ba ptismo. ¶ Ad secõm dicũt q̃dã q̃ granũ spel te ẽ eiusdẽ speciei cũ gno tritici. iõ si ꝓsecrat in missa panis spelte ꝓ ꝓsecratũ est. ¶ Doctor cõis ac mlti alij doctores tenẽt oppositũ di centes. q̃ si q̃s ĩ ꝓsecrãdo vteret pane spelte. vl̃ cuiuscũq̃ alteriꝰ grani pter granũ tritici. talis ñ ꝓficeret coꝝpꝰ xpi. sic nec ille ꝓficeret sangui nẽ q̃ tantũmodo aquã hret ĩ calice. qꝛ sic hu ic deficeret debita materia ꝓficiendi sanguinẽ xpi. sic ⁊ illi deficeret debita materia ꝓficiendi coꝝpꝰ xpi. ¶ Dicũt etiã isti doctores q̃ spelta ñ est eiusdẽ speciei cũ tritico. qꝛ illa q̃ sic se hũt q̃ vnũ nũq̃ generat ex altero. talia ñ sunt eius dẽ speciei. sz seminatis gnis tritici nũq̃ generã tur gna spelte. nec ecõuerso. q̃ ⁊c. ¶ Rõ cõis istoꝝ doctoꝝ ẽ. qꝛ xps Joh. xij. compat se gra no tritici. vbi de seipo loq̃ns ait. Nisi granuꝫ frumẽti cadẽs ĩ terrã mortuũ fuerit ipm̃ solũ manet. Qd̃ ꝓbũ tractãs augꝰ. sup Joh. ait. Cũ sint mlta gna frugũ. nulli compat se xps nisi frumento. Unde mos cepit ecclie de hc solo gno ꝓfici coꝝpꝰ dñi. ¶ Unꝰ etiã istoꝝ docto rũ allegãdo p ista pte decretũ dicit. q̃ d̃ sacris dist. ij. ca. In sacramẽto. habetꝫ. q̃ pane triticeo ⁊ ñ alio debet fieri ꝓsecratio coꝝpis christi. ¶ Alij dicũt q̃ q̃uis panis spelte sit alterius speciei q̃ triticũ. tm̃ qꝛ spelta est species frumẽ ti. ideo si q̃s ꝓsecraret panẽ spelte ille vere cõfi ceret coꝝpꝰ xpi. ¶ Ego vellẽ q̃ in isto pũcto ⁊ in oibꝫ alijs vbi tangit de his que sunt de ne cessitate sacramẽti. ⁊ sine quibꝫ nõ putat esse veritas sacramẽti. nunq̃ doctores ecclie sibi cõtradicerẽt mutuo. ⁊ vbicũq̃ hoc fieret q̃ ec clesia romana p suã determinationẽ remediũ adhiberet. ¶ Duo q̃ dico q̃ztũ ad pñs. ¶ Pri mũ est qd̃ rputo ꝓsultiꝰ q̃ ĩ ꝓsecrãdo coꝝpꝰ xpi sacerdos vtat pane triticeo. qꝛ tutiꝰ ⁊ ꝓsultiꝰ esse videt q̃ sacerdos vtat illo pane quẽ omis doctor christianꝰ reputat cõuerti in coꝝpꝰ xpi dictis verbis cõsecratõis ab ipo sacerdote. q̃z q̃ vtat illo quẽ multi ⁊ magni doctores re putant nõ cõuerti. Sz omis doctor christia nus reputat panem triticeũ cõuerti. ⁊ multi reputant alium panem non cõuerti. ergo ⁊c.

Solutio Ad.1.

Cõclusio secũda.

Instantia 1

2

3

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad.2.

Tho. sco. de. ⁊ plures alij doctores.

Ratõ cõis istorũ doctorũ.

Scotus

Albertus ĩ scripto sup. iij. sniarum.

Cōtra cōmunē opinionē.

¶ Secūdo dico q̄ salua istoꝝ venerabiliuꝝ doctoꝝ reuerētia. mihi nō videt q̄ sufficiēter ꝓbent hāc negatiuā quā ponūt. s. non esse ibi sacrm̄ si sacerdos bn̄dicit aliū panē q̄z triticeum. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertēdū q̄ fm̄ Isidoꝝ ethi. xvij. c. iij. frumentū in pl⁹ se habet q̄z triticū. Vn̄ circa p̄ncipiū illi⁹ capituli dicit. q̄ frumēta sunt q̄ aristas habēt. reliq̄ ātē q̄ nō habēt aristas fruges appellant. Et ideo ibidē dicit siliginē ꝛ ordeū ꝛ multa alia ꝯsimilia esse de genere frumētoꝝ. eo q̄ habent aristas. Cū igit nec ex fide catholica: nec ex scriptura sacra. nec ex aliq̄ statuto eccl̄ie possit pl⁹ haberi de ista materia. nisi q̄ panis i corp⁹ xp̄i virtute diuina ad bn̄dictōēz sacerdotis ꝯuertendus debet esse d̄ ꝯo frumēto. vt patebit i respōdendo dictis istoꝝ doctoꝝ. ideo non videt q̄ ad negationē panis triticei debeat negari veꝝ corp⁹ xp̄i. dūmodo panis a sacerdote fm̄ debitā formā ꝯsecr⁹ bn̄dict⁹ sit de frumēto.

Instantia

¶ Forte dicet q̄ licet frumentū sit gen⁹ habēs sub se plures species. tn̄ q̄z nobilissima ꝛ pfectissima species frumenti est triticū. ideo qn̄ p se pferet frumentū. tūc debet intelligi triticū. ꝛ p ꝯseqns licet dicat q̄ panis p̄dict⁹ debeat esse de frumēto. tn̄ ex h̄ nō habet quin debeat esse ex solo tritico.

Solutio.

¶ Dicendū q̄ p̄ma ꝯsequētia nō est vera. q̄z licet hō sit nobilissima species aīalis. tn̄ nō sequit. est aīal. ḡ hō. posset em̄ esse equ⁹ vel asin⁹. Vn̄ ibi est expssa fallacia cōsequētis. q̄z directe ꝓcedit a positōe ꝯsequētis ad positionē antecedētis. Sic ī ꝓposito. ideo ꝛc.

Instantia

¶ Forte dices q̄ istud esse ꝯ regulā quā ponit arest. i libro topicoꝝ dicēs. q̄ qn̄ aliqd̄ nomē significat pl'a. vnū p̄ncipal'r. aliud ex ꝯseqnti. si tale nomē absolute pferet. tūc debet itelligi de eo qd̄ p̄ncipal'r significat.

Solutio

¶ Rn̄deo q̄ ista regula nō est intelligēda d̄ cōitate generis. q̄z gen⁹ nō significat sic p̄ncipal'r vnā speciē. q̄ aliā significet ex ꝯsequēti. sz est itelligēda de cōitate anologie. Vn̄ si h̄ nomen ens p se pferet. tunc magis intelligēdū est de sba q̄z de accidēte. h̄ tn̄ nō obstāte. nō esset bona ꝯseqntia dicēdo. h̄ est ens. ḡ nō est accidēs. q̄z ꝛ si nō p̄ncipaliter noie entis significat accidēs. tn̄ ex ꝯseqnti significat. igit ad positōēz entis n̄ ꝑt legitime inferri negatio accidentis.

Rn̄sio ad mortua cōmunis opinionis.

¶ Ad primū igit motiuū istoꝝ doctoꝝ dicēdū. q̄ xp̄s nō cōparauit se p̄cise grano tritici. sz indistuncte cōparauit se grano frumēti. vt expsse patet in textu quē ipīmet allegāt.

Ad.1.

¶ Et p idē patet ad autoritatē augustini quā p se adducūt.

Ad.2.

¶ Ad illud qd̄ addit de decret⁹. dico q̄ salua illi⁹ sbtilis doctoris reuerētia. nec ī textu quē allegat. nec ī apparatu habet. q̄ ī triticeo ꝛ n̄ ī alio pane ꝯsecret. Ista em̄ sunt ꝯba illi⁹ text⁹. In sacramēto corp̄is ꝛ sanguis dn̄i nihil ampli⁹ offerat q̄z ipe dn̄s tradidit. h̄ est panis ꝛ vinum aq̄ mixtū. nec ampli⁹ ī sacrificijs offerat q̄z de vnis ꝛ frumētis. ¶ Etiā apparat⁹ ibidē n̄ excludit ab isto bn̄dicto sacrificio aliqd̄ verum frumētū. sz excludit hiper ꝛ loliū ꝛ cetera q̄ nō sunt ꝯa frumēta. ¶ Etiā ex intentōe legi extra de sum. tri. ꝛ fide catho. c. Firmit credim⁹. vbi specialis fit mētio de materia isti⁹ sacr̄i. et nec ī textu nec ī apparatu inuenire potui q̄ vsquā ista materia sit limitata ad panē triticeū tm̄. licet bn̄ inueniat q̄ ista materia est restricta ad panē ꝯfectū de vero frumēto. ¶ Et cū dicit ī p̄ncipio ist⁹ ꝯclusionis. q̄ xp̄s ꝯficiendo corp⁹ suū sacr̄aliter. vsus fuit pane triticeo ꝛ hūc vsuꝝ apl'i acceptū a xp̄o cōmiserūt ecclesie. q̄z uis istud nō pteret. ꝛ forte valde difficile sit ad ꝓbandū. eo q̄ nec decretū. nec decretales nec euāgeliū. nec epl'e. nec aliq̄ originalia sanctoꝝ de h̄ faciāt mentionē. tn̄ h̄ toto posito inesse. adhuc dicere posset ille qui esset opposite opinionis. q̄ iste vsus nō arguit nec essitatez. puta q̄ istud sacrm̄ nō possit pfici nisi ī pane tritici. sz tantūmodo arguit ꝯgruitatē. Vn̄ si in oib⁹ specieb⁹ frumētoꝝ aliq̄ species essz purioꝝ tritico. adhuc magis decēs esset vti illa specie q̄z tritico. in isto purissimo sacramēto. ꝛ tn̄ h̄ posito. nō excluderet panis de tritico. quin ipo possem⁹ vti in ꝯsecrādo. Sic q̄z uis ecclia vtat pane triticeo. tn̄ ex h̄ nō ꝯcludit quin in articulo necessitatis possit vti pane cōfecto de grossioꝝ frumēto. dūmodo sit veꝝ frumentū.

Rō moueť ꝯ cōmunē opinionē.

¶ Licet etiā ego p hāc texturā verboꝝ meoꝝ nō velim directe ꝯdicere cōitati tantoꝝ doctoꝝ. tn̄ si vellē eis ꝯdicere hec ratio me moueret. Quia videm⁹ q̄ maioꝝ piculo sancta mr̄ ecclia suis statutis ꝛ ꝓceptis magis nitit obuiare. Qz si illa cōmunis opinio essz vera tūc mai⁹ esset piculū in ꝯsecratōne corp̄is xp̄i hr̄e panē nō triticeū q̄z uiscūq̄z esset de quouis alio frumēto. q̄z in ꝯsecratōe sanguinis hr̄e licē de puro vino nō admixto aq̄. ḡ si illa opinio esset vera. tūc ecclia dei magis suis statutis ꝓciper in cōsecratōne corp̄is xp̄i vti pane triticeo. ꝛ nullo alio cuiuscūq̄z frumēti alter⁹ speciei a specie tritici. q̄z ī ꝯsecratōe sanguis vti vino mixto ꝛ nō puro. Maioꝝ ē nota. Probat minoꝝ. q̄z mai⁹ periculū est omittere illud qd̄ ē de necitate sacri q̄z illud qd̄ ē de bn̄ esse sacri. sz fm illā opinionē q̄ panis sit tritice⁹ h̄ est d̄

necitate sacri. nā fm eos si ñ ē tritice⁹ ñ ꝓsecra
tur corp⁹ xpi. Sz miscere aquā cū vino ñ ē ꝛe
necitate sacri. sz solū ō bñ esse sacri. nā etiā fm
eos ⁊ fm veritatē dato q ñ sit aq̄ apposita. tñ
ꝓficit seu ꝓsecrat sanguis xpi. Sz ꝓclu
sio isti⁹ rōis ē falsa. g̃ aliq̄ pmissa ꝛ erit falsa. ñ
maior. vt ō se patet. g̃ minor. ⁊ p ꝓns illa opi
nio ñ videt esse ꝯa. Q. aūt ꝓclusio sit falsa pa
tet discurrēti p totū corp⁹ iurꝭ tā in ꝛecretꝭ q̄ i
ꝛecretalib⁹. vbi sepissime inuenit districte pce
ptū ō admixtione aq̄ cū vino i calice i ꝓsecra
tione sanguis. ⁊ maxie ḣ habet ō ꝓse. dist. ij. i
multis capitul' illi⁹ distinctōis. ⁊ tñ nusq̄ in
uenit ex statuto ecclie pceptū ō pāe triticeo ha
bēdo in ꝓsecratōe corpis xpi. Ad tertiā in
stātiā facta ꝗ ꝓclusionē diceret doctores pdi
cti q illa g̃na admixta tripl'r se pnt hre. qz vel
sūt i tāta copia q vincūt virtutē tritici. ⁊ p cō
seqns ꝓuertūt triticū i suā naturā. Vl' eco uer
so ita modice sūt ḡutis q vincunt a tritico ⁊
ꝓuertunt i naturā tritici. Vl' neutra virt⁹ ple
ne vincit aliā. sz q̄libet actōe alteri⁹ a sua nata
remittit. ⁊ p ꝓseqns ex eis fit tertia natura mi
xta. Prio ⁊ tertio mō fm istā opinionē ñ ꝓfi
ceret corp⁹ xpi ex bñdictōne talis panis. eo q
simpl'r ñ esset tritice⁹. Sz secdo mō ꝓficere
tur. qz ille panis ꝓ esset tritice⁹. q̄uis nō ita
pur⁹ sic si illa alia grana ñ fuissent admixta.
Sz q̄ nollet tenere istā opionē ille possz di
cere q si illa g̃na admixta tritico sūt grana ꝓ
frumēti. tūc siue g̃na admixta vincāt g̃na tri
tici siue econuerso vincant a g̃nis tritici. siue
ꝓpter eq̄litatē virtutꝭ faciāt qd̄ā mixtū ō ge
nere tñ frumētoꝝ. sp ō pane ex talib⁹ g̃nis ꝛe
cocto ꝓ pt cōficī corp⁹ xpi. eo q tal' panis ꝓ
sit fact⁹ ō g̃nis frumētoꝝ. Qñ qz raro inu
nit aliq̄ species frumēti omino sincera. sed vt
plurimū grana vni⁹ speciei: miscent g̃nis alte
ri⁹ speciei. ideo notāter illud ꝛecretū iuperi⁹ al
legatū. ꝛe ꝓse. dist. ij. loquit in plurali ꝛe fru
mēts sic dicēs. Nec ampli⁹ i sacrificijs. s. cor
poris ⁊ sanguis xpi offerat q̄ ꝛe vuis ⁊ frumē
tis. Si aūt grana admixta tritico nō sunt
ꝛe genere frumētoꝝ. tūc pt dici iuxta tripl'tiaz
distinctōez pmissā. q ita modicū posset esse ō
illa admixta materia q etiā si esset ꝛe lapide
adhuc nō obstaret q̄n ex pane tali ꝓficeret
corp⁹ xpi. Et ista videt esse intentio appa
tus supi⁹ adducti excludēt⁹ piper ⁊ loliū Di
cit em q si piper vl' loliū frumēto admisceret.
tūc ꝛe illa pte q̄ videlicet includeret pip vl' lo
liū nō ꝓficeret. sz ꝛe reliq̄ ḣ est ꝛe alia pte eiusdē
panis vbi essz materia frumēti sine pipere
ꝓficeret. Tercio dico q necēs est ⁊ ꝓne
nies vt panis pdict⁹ sit azimus. Qz pma die
azimoꝝ ñ debuit inuenīri fermētatū i domib⁹
iudeoꝝ. vt patet Exo. xij. sz pma die azimoꝝ
xps comedit pasca cū discipul' suis. ⁊ tūc istō
sacrz istituit cū corp⁹ suū ō pane ꝓfecit. g̃ xps
i azimo pane ꝓfecit. ⁊ p ꝓseqns etiā nos i azi
mo pane ꝓficere debem⁹. Minor patz expsse
Mat. xxvi. Mar. xiiij. ⁊ Lu. xxij. Conclu
sionē istā greci negāt. ⁊ dicūt q panis fermē
tat⁹ sit ō necitate sacri. ⁊ nō dicūt latinos nō
ꝓsecrare. eo q i cōsecrādo vtunt pane azimo.
Dicūt etiā xpm ꝓsecrasse i fermēto. Et si dz
eis q pmo die azimoꝝ nō fuit fermētatū i do
mib⁹ iudeoꝝ. ipi rndēt q xps ñ ꝓsecrauit pri
ma die azimoꝝ. qz illa die vt dicūt xps mor
tu⁹ ē in cruce. qd̄ pbāt p illud Joh. xviij. iu
dei nō introierūt i ptoriū vt nō ꝓtaminarent
sz māducarēt pasca. g̃ patz q nōdū comede
rāt agnū pascalē. q̄ ibi noiat pasca. Cū igit ag
n⁹ pascal' comedi debuerit pma die azimorū.
vt patz Exo. xij. ⁊ illd qd iā dictū ē ꝛe iudeis
fuerit die venerꝭ q̄ pteriert a pilato vt xpm cru
cifigeret. g̃ dies iouis pxime pcedēs ñ potuit
esse pma dies azimoꝝ. ⁊ p ꝓseqns in domib⁹
iudeoꝝ tūc fuit fermētatū. ꝛe q̄ xps i cena ꝓse
crauit corp⁹ suū. B. dies fest⁹ pasce erat pri
ma dies azimoꝝ. sz dies cene fuit ante diē festū
pasce. vt patz Joh. xiij. vbi iohānes notās diē
cene ait. Ante diē festū pasce ⁊c. Et q: ō istō
cōmentū falsissimū sunt expsse tres supi⁹ no
tati euāgeliste. s. matthe⁹ marc⁹ ⁊ lucas. ideo
aliq̄ grecoꝝ ad tantā insaniā deuenerūt. q di
cerēt tres pdictos euāgelistas falsū scripsisse.
⁊ ideo eos correctos fuisse p iohem ḣbis iā al
legatis. Joh. xviij. ⁊ xiij. Sz istud nō va
let. Q: vt recitāt m'tri ⁊ magni doctores ab ex
ordio institutōis isti⁹ sacri vsq̄ ad leonē pa
pā tota ecclia dei ꝓfecit i azimo. sz tpe leonis
pape ad extirpandā heresim ebionitaꝝ q̄ di
cebāt q ō necitate salutꝭ opterz quēlibet hoiez
cū observatōne euāgelij observare cerimonialia
legꝭ pcepta. ⁊ p ꝓseqns ꝓsecrare i azimo. tūc p
cepit ecclia ꝓficere ex fermētato. Deinde post
aliquoꝝ annoꝝ curricula. iā dicta heresi pe
nit⁹ extirpata. sacerdotes i ptib⁹ latinis. pmū
modū. s. ꝓsecrādi i azimo resūpserūt. eo q clā
re deducit ex euāgelio vt supi⁹ patuit xpm in
azimo ꝓsecrasse. Sacerdotes ꝓ o grecie mo
dū primū nō resūpserūt. sz ꝓsecratōez i fermē
tato vsq̄ ad hec tpa ꝓtinuerūt. Ex q̄ patet
q isti fatui greci iponēdo nob q nō ꝓsecrem⁹
eo q ꝓsecrādo vtimur azimo. ipi hāc rabiem

Solutio tercie instā tie.

Tercia cōclusio.

Error grecorum.

imponūt patribꝫ suis. ⁊ sanctissimis doctoribus suis. ⁊ oibꝫ suis sacerdotibꝫ q̃ l conē papā pcesserūt. ¶ Et ibꝫ etiā loquunt ꝯ apl'm paulū primordialē doctorē corꝫ. q̃ loqns d̄ isto sacramēto. 1. ad Chorꝫ. v. ait. Itaqꝫ epulemur in azimis sinceritatis ⁊ veritatis. Qd̄ vtiqꝫ apl's ñ dixisset: si i fermētato ꝯsecrasset. ¶ P. dato q̃ xp̄s mādūcasset pasca añ diē. xiij. primi mēsis q̃ die ex pcepto legis agni paschal' comedi debuit. quē diē euāgeliste vocāt primā diē azimorū. adhuc ista fictio nō valet istis fictoribꝫ. qz sic patet Exod. xij. ⁊ Nu. xxviij. lex pcepit vt agni paschal' comederēt cuz azimis ⁊ lactucis agrestibꝫ. Sz xp̄s dicit Matth. v. Nō veni soluere legē sz adiplere. Qd̄ ꝗbū tractās chrisostomꝰ sup Mat. ait. Aptissime dñs demōstrauit q̃ a pncipio circūcisionis sue vsqꝫ ad diē pasce extreme nō erat ꝯrius diuis legibꝫ. in quibꝫ pcipiebat. vt cū azimis agni paschal' comederēt. q̃ xp̄s tanqꝫ pfectissimi legis obseruator panē azimū habuit i mēsa qñ post esuz agni corporis suū ꝯsecrauit ¶ Ad pmū motiuū grecorꝫ pt rnderi ex verbis chrisostomi. q̃ erat doctor grecorꝫ. ipe enī sup matth. ait. q̃ illi iudei vt desiderū suū possent iplere i morte xpi nō comederūt pascalē agnū vespe pcedenti. q̃uis ex pcepto legis hoc facere tenerent. xp̄s aūt qui nō erat p̄uaricator legis sz pfectus obseruator comedit pasca cū discipul' suis. decima quarta die ad vesperā. sic pcipit in lege. Dato etiā q̃ xpi vespe pcedēte comedissent pasca. accipiēdo pasca p agno pascali. adhuc ñ debuerūt intrare ptorū. ppter hꝫ vt illo die mandūcarent pasca. accipiēdo pasca p pane azimo. Quinqꝫ enī modis dicit pasca. int q̃s vnꝰ est q̃ pasca dicit cibꝫ pascal' seu panis azimꝰ. vt patet p innocētiū terciū i libro de officio missē. pte. iij. c. iiij. ¶ Ad scōm dicēdū q̃ quītadecima dies mēsis pmi erat dies celeberrimꝰ fm pceptū legis. vt ptz Exo. xij. ⁊ p primo vespe pcedēti comedebat agnꝰ paschal'. vt ptz ibidez. Illud igit ante. qd̄ ponit iohānes nō ē referēdū ad diē decimū q̃rtū i cuꝰ vespe mādūcandꝰ erat agnꝰ. sz referendū est ad diē quindecimū. q̃ ppter sui celebritatē dicebat festꝰ dies pasce. ¶ Istud etiā ptz Nu. xxviij. vbi d̄r sic Mēse aūt pmo q̃rtadecima die mēsis. phase dñi erit. ⁊ q̃ntadecima die solēnitas azimorū. septē diebꝫ vescent azimis. q̃ dies pma venerabilis ⁊ sancta erit. Q, aūt p li phase intelligat immolatio agni paschal'. ibꝫ ptz Deutero. xvi. vbi dicit pplo israel. immolabis phase ad solis occubitū. qñ egressus es de egipto. ⁊ comedes i loco quē elegerit dñs de tuꝰ. ¶ Scdo q̃ ad istū pmū articulū circa secūdā eiꝰ partē pōnō duas ꝯclusiones. ¶ Prima est. q̃ d̄ nlio alio vino q̃z d̄ nakali vino vitis pt fieri cōsecratio sanguis xpi. Qz i tali vino xp̄s instituēs istd̄ sacrm ꝯsecrauit. vt patz Matth. xxvi. ¶ Ex ista ꝯclusiōe pñt iferri tria correlaria. ¶ Primū ē q̃ d̄ vino pomorꝫ ⁊ ceruisorꝫ vl' quorūcūq̃ alioꝝ fructuū. solo fructu vitis excepto. nō pt fieri sanguis xpi ꝯsecratio. eo q̃ nullū illorꝫ sit vinū vitis. ¶ Scdm ē q̃ d̄ ꝗo aceto nō pt fieri ꝯsecratio. Qz sic hō mortuꝰ nō est hō. sic acetū cū sit vinū corruptū nō est vinū. vt aut arestotel'. viij. metha. Et hꝫ ptz ex naturalibꝫ qualitatibꝫ corꝫ. qz vinū natural'r calefacit. ⁊ acetū natural'r frigefacit. ¶ Notāter aūt dicit d̄ ꝗo aceto. qz licet qñqꝫ vinū sit acetosuz seu dispositū ad acetū. tñ de hmōi vino pt fieri sāguinis ꝯsecratio. dūmodo adhuc habeat formā sbalez vini ⁊ nō aceti. ¶ Tertiū correlariū est q̃ d̄ ꝗgusio nō pt fieri pdicta ꝯsecratio. Qz q̃diu res est in fieri tūc ñ est i facto esse. sz vna agresta d̄ q̃ exp̄mit ꝗgusiū est adhuc i fieri q̃ ad vinū. q̃ ꝗgusiū nō est vinū ¶ Scda ꝯclusio est. q̃ hmōi vino debet admisceri aq̃. Primo qz sic credit xp̄s ꝯsecrasse. vt ait Damascenꝰ lib. iiij. Cōmunis ei ꝯsuetudo terrestē est nō bibere vinū nisi sit limphatū. ⁊ hꝫ p̄ter fortitudinē vini crescētis i illa patria. Et iō verisil'e est q̃ xp̄s q̃ ordiatissimā ⁊ ypatissimā vitā duxit cū discipul' suis vinū limphauerit qd̄ ꝯsecrauit. ¶ Scdo qz istd̄ ē d̄ statuto ecclie. vt patz d̄ ꝯse. dist. ij. c. i. ⁊ c. in sacro. Cauere tñ debet q̃ calicē pparat ne multū ponat de aq̃. ⁊ maxie qñ vinū ē debile. ppter duo ¶ Primo qz si tm ponerēt de aq̃: q̃ aq̃ vinū a sua natura trāsmutaret intm q̃ vinū cōuerterēt i aquā. vl' q̃ ex aq̃ ⁊ vino resultaret qd̄dam mixtū qd̄ nec esset aq̃ nec vinū. tunc nō fieret sanguis xpi ꝯsecratio. ¶ Scdo qz nisi aq̃ infusa vincat a ꝗtute vini total'r ⁊ i vinū ꝯuertat tūc licet ptes vini ꝯuerterent i sanguinē. tñ ille hūor aque q̃ nō dū esset ꝯuersus i naturā vini nō ꝯuerteret i sanguinē. Et ideo valde parū debet poni de aq̃. vt illa aqua in naturā vini sit ꝯuersa prꝰ q̃z verba ꝯsecratōnis dicant sup calicē ¶ Est etiā hic aduertendū q̃ appositio aq̃ nō est d̄ necessitate sacri. qz si nō apponeret tñ ve ꝯsecraret sanguis xpi ex vino puro. Est tñ d̄ necitate ꝯsecrātis. qz sacerdos cōsecrās sine aq̃ admixta vino faceret ꝯ statutū ecclie romane. Et notāter dico romane. qz in ecclia grecorꝫ fit ꝯsecratio sine aqua.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Scda pmi articuli

Nota.

Articulus secundus

Quantũ ad secũdũ

articulũ dico sic dixi supi⁹ dist. viij. in solutõ ne argumẽti ꝓncipalis. nec aliq̃d aliud ad p/sens addo causa breuitatis.

Articulus tertius.

Quãtuz ad terciuz

articulũ dõm. q̃ licet ī passiõe xpi sanguis ei⁹ a corpe fuerit separat⁹ vsqz ad hozã q̃ surrexit a mortuis. ⁊ p ꝯseqns q̃ ꝯsecrasset ī tpe medio ille sub specieb⁹ pãis habuisset corp⁹ sine sanguine. ⁊ sub specieb⁹ vini habuisset sanguinẽ sine corpe. tñ post resurrectõem xpi sanguis ei⁹ sp mãsit vnit⁹ corpi. ⁊ ī sempiternũ sic manebit. iõ q̃ post resurrectõem ꝯsecrauit. vl'i futurũ ꝯsecrabit. ꝓpter vnionẽ realẽ sanguis ⁊ corporis xpi sub vtraqz specie panis. s. ⁊ vini. habet corp⁹ ⁊ sanguinẽ dñi ihu xpi. iõ cõi ppl'o fm ꝯsuetudinẽ romanẽ ecclie ꝓuitas corpis ⁊ sanguis dat tantũmodo sub specie pãis. ⁊ h̄ ꝓpt vitãdũ piculũ effusionis. vl' distillatõis sanguis q̃d possz accidere si sub specie vini ruderi ĩmorgerato ⁊ ĩpetuoso ppl'o sanguis tradere.

Instantia 1

¶ Forte dicet q̃ si sub accñtib⁹ seu specieb⁹ panis ꝓ̃ve habet sanguis xpi. tũc unuanũ iterũ ꝯsecrat sanguis xpi calicẽ bñdictõe. Cõsequẽtia patet. qz frustra ordinat aliq̃s act⁹ ad habendũ q̃d iã realr habet.

2

¶ P. xps dicit Joh. vi. Nisi mãducaueritz carnẽ filij hois. ⁊ biberitis ei⁹ sanguinẽ. nõ habebitz vitã ī vob. Sz sanguis p modũ pot⁹ dat solũ sub specieb⁹ vini. igit cuilibet xpiano debet sanguis dari etiã sub specieb⁹ vini ad h̄ vt ñ priuet vita spũali ⁊ eterna.

3

¶ P. oīs ordinata refectio dat p modũ cibi ⁊ pot⁹. sz isti⁹ sacri cõio ẽ q̃dã ordinata spũalis refectio. g̃ ⁊c.

4

¶ P. greci illud sacrm tradũt ppl'o sub specieb⁹ panis ⁊ vini. ⁊ hunc ritũ putant accepisse a brõ paulo apl'o. g̃ ⁊c.

Solutio. Ad. 1.

¶ Ad ꝓmũ nego ꝯñtiã. Ad pbatõem dõm q̃ istd sacrm nõ solũ significat de futuro nobis grãz ꝯferẽdã mediãte pceptõe isti⁹ bñdicti sacramẽti. vel etiã d̃ ꝓterito significat xpi passionẽ. iõ distincte debet fieri ꝯsecratio sanguis. vt expsse significet q̃ in xpi passione sanguis ei⁹ p effusionẽ fuit separat⁹ a corpe. igit q̃ sanguis sãguis xpi sit ꝯcomitãter sub specieb⁹ panis. sb q̃b⁹ corp⁹ vnitũ sanguini ẽ ex vi sacri. tñ ꝓpt pdictã significatõem idẽ sanguis ex vi sacri est sb specieb⁹ vini. ⁊ corp⁹ ꝯcomitãter. cui hmõi sanguis p nũc realr ẽ vnit⁹. Et istud ñ debet dici frustra. qz rõnabilẽ cãz habet. puta significatõem iã dictã. ¶ Etiã act⁹ q̃ ordinat ad habendũ illud q̃d habet alio mõ q̃z p nũc habet tal' act⁹ nõ ẽ frustra. Sz sic ẽ in ꝓposito. quia act⁹ q̃ sanguis ꝯsecrat ordinat ad h̄ vt sãguis xpi habeat ex vi sacri sub specieb⁹ vini. q̃ pri⁹ sub specieb⁹ panis habebat ꝯcomitãter ⁊ ñ ex vi sacri. ¶ Ad secũdũ dõm. q̃ q̃ digne recipit corp⁹ xpi sub specieb⁹ panis ꝓ̃ve mãducat eius carnẽ: ⁊ bibit ei⁹ sanguinẽ. q̃z h̄ ñ fiat sb ista expsso signo sic si recipet istud sacrm etiã sub accñtib⁹ vini. Sb q̃libet em̃ specie panis. s. ⁊ vini habet totus xps. q̃ est aie spũalis ⁊ cib⁹ ⁊ pot⁹. ¶ Ad terciũ dõm q̃ cui dat corp⁹ xpi. illi dat spũalis refectio p modũ cibi ⁊ pot⁹ q̃z tũ ad rẽ significatã. licet nõ q̃z tũ ad speciẽ significantẽ. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ i h̄ greci nõ reprehendunt. ⁊ dato q̃ bñ faciãt. tñ meli⁹ faciũt latini q̃ magz caute obuiant piculo q̃d posset ꝯtingere ex sanguinis effusione.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Articulus quartus.

Quãtũ ad quartuz

articulũ pono duas ꝯclusiões. ¶ Pria est q̃ ī cõione sacra qñ xps se tradidit discipul' suis ad mãducãdũ. etiã ipe mãducauit ⁊ bibit corpus suũ ⁊ sanguinẽ suũ. Istud q̃z ñ habeat expsse ex euãgelio. pt tñ hri sctõz doctoz testimonio. Qz beatus hieronim⁹ dicit. ⁊ habet d̃ ꝯse. dist. ij. c. nõ moyses. Dñs ihs ipe cũ apostolis ꝯuiua ⁊ ꝯuiuũ. ipe comedẽs ⁊ q̃ comedit. ¶ P. Leuit. viij. sup illo ꝓ̃lo. de sanguine arietis. dicit glosa eliciẽs sic. ꝓmo sacerdos de inde filij intingebãt. qz xps ī cena pri⁹ sanguinẽ suũ accepit. deinde discipul' suis dedit. bibit em̃ ⁊ alijs bibere dedit. ¶ P. sic xps prius baptizat⁹ ẽ vt daret alijs expẽplũ baptizandi sic ipe pri⁹ isti⁹ sacri pcepit cõionẽ vt alijs daret expẽplũ cõicandi. ¶ P. extra de sum. tri. et fide catholica. c. Firmiter credim⁹. in apparatu habent isti ꝓ̃lus. Rex sedet in cena. cinct⁹ turba duodena. Se tenet ī manib⁹: se cibat ipse cib⁹. ¶ Sz ñ istud ẽ q̃z undã doctoz opinio q̃ pbat sic. Essential' differẽtia ẽ inter comedẽs ⁊ comestũ. sz xps ñ potuit essentialr a seipso differre. g̃ nõ potuit seipm comedere. ¶ P. assũptũ ⁊ assumẽs realr differũt. nihil em assumit seipm. sz q̃d comedit a comedẽte assumit. ¶ P. duo sunt modi sumẽdi istud sacrm. s. sacralis ⁊ spũalis. sz nl'o istoz modoz xps sumpsit illud sacrm. Nõ spũalr. qz sumẽs spũalr istud sacrm augeret ī grã. sz xps ñ potuit augeri ī grã qz ab instãti ꝯceptõis sue habuit grãz nõ ad mẽsurã. Nec sacralitr. qz ipe fuit ver⁹ comprehensoz. ergo fruebat seipso nude ⁊ sine sacrali

Opio contraria.

1

2

3

4

Solutio. Ad.1. velamīe. ¶ Ad pmū dōm. q licet illd qd comedit corpal'r ⁊ natural'r differat a comedēte essential'r seu real'r. h tn ñ ēncēe loqndo de eo qd comedit spūal'r ⁊ sacr̄aliter. vt ēi ppositō. qz licz i comestiōe corpali res q̄ comedit diuidat ⁊ corrūpat ab actōe comedētis saluo manēte ipo comedēte. ⁊ p ons nccaria ē differentia int comedētē ⁊ comestū. tn illd qd spūal'r vl' sacr̄aliter comedit nec diuidit nec corrūpitur. ⁊ iō ñ est nccaria hmōi differētia inter comedētē ⁊ comestū. ¶ Ad scdm dicēdū q maior ñ est nccaria loqndo d assūptōne sacr̄ali ⁊ spūali. ¶ Ad terciū pt dici q xp̄s vtroq; mō sūpsit corp⁹ ⁊ sanguinē suū. ¶ Ad primā p/bationē dicēdū q spūalis sūptio ist⁹ sacr̄i nō auget grāz nisi i his q hmōi augmēti habent indigētiā. ¶ Ad scdāz pbatōez dōm q q̄diu xp̄s fuit i h mūdo. tādiu sil' fuit cōpreheōr ⁊ viator. q licet frueret seipo nude ⁊ sine sacr̄ali velamīe inq̄tū cōpreheōr. tn put fuit viator potuit seipm sumere sb sacr̄ali velamīe. ¶ Cōclusio secūda. Cōclusio scda ē q xp̄s oib⁹ discipul' suis tradidit istud sacrm. Qd ptz Mat. xxvi. vbi xp̄s omnib⁹ discipul'. i. apl'is ait. Accipite ⁊ comedite h ē corp⁹ meū. Et accipiēs calicē grās egit ⁊ dedit discipul' suis dicēs. bibite ex h omes. h ē sanguis meus. ¶ Forte dices licet xp̄s oib⁹ istud sacrm pbuerit. ex h tn nō habet q omes acceperint. sepe em̄ pbet homī qd ipe tn ñ accipit. ¶ Istud exp̄sse tollit p illud qd habetur Marci. xiij. ibi em̄ dicit sic. Sumite. h ē corp⁹ meū. Et accepto calice grās agēs dedit ill'. ⁊ biberūt ex eo oes. ¶ P. iudas i illa cena sumpsit istd sacrm sb vtraq; specie. q oes alij. Cōseqntia ptz. qz d nll'o i ppositō dubitat nisi de iuda. Ans pbo. qz q sūpserit istd sacrm sb specie pāis ptz autoritate augusti. ⁊ habet d cōsecr. di. ij. c. ⁊ sctā. vbi sic dicit. Nō mala erat buccella q̄ data ē iude a dño. salutē medic⁹ dedit. sz ille qz īdign⁹ erat accepit ad pniciē suā. Item idē aug⁹. ait. Xp̄s corp⁹ suū i cena cū alijs discipul' iude dedit. vt nob exēplū daret. q pctorib⁹ occult' nō ēnt sacr̄a denegāda. ⁊ vt oem occasionē ei auferret malefaciēdi quā assumere potuissz si i aliq̄ ab alijs discipul' añ aptaz maliciā fuisset discret⁹. ¶ Qz aūt sūpserit illud sacrm sb specie vini ptz p euāgeliū pri⁹ allegatū Mar. xiij. ¶ P. dyonisi⁹ i d ecclīasti ca hierarchia. c. iij. ait. Simbolozcdito: p/tikscissima nō vnimode ei sacre cōcenāti. s. iude. Et p illa sctissima itelligit corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i. sic ibidē ptz. ¶ Forte dices q xp̄s pmisit discipul' calicē sacr̄i ist⁹ bibētib⁹. q secuz essent bibituri i regno pris sui. sz i regno ñ sit bibitur⁹ iudas. q nō videt q biberit de calice. ¶ Rndeo q h pmisit xp̄s bibētib⁹ illū calicē. non solū sacr̄aliter. sz etiā spūal'r. Iudas ño istud sacrm ita sūpsit sacr̄aliter q nō spūaliter. q ad iudā non spectabat hmōi pmissio. ¶ Ad argumētū principale dictū ē dist. viij.

Ad.2. Ad.3. Cōclusio secūda. Instantia Solutio. Scda ratio p cōclusione. Tercia rō. Instantia Solutio Ad principale argu.

¶ Distinctio duodecima.

Sed autē queritur.

Postq̄z mgr̄ determīauit de panis ⁊ vini i corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i admirāda cōsūtione. nūc in ista. xij. dist. determīat d accntiū panis ⁊ vini sine sbiecto mirabili cōuatōe. Et diuidit in duas ptes. Qz pmo mgr̄ tractat d accntib⁹ i isto sacro extrinsec⁹ apparētib⁹. Scdo de vtilitatib⁹ intrinsec⁹ exntib⁹. ibi. Sz caueat q̄sq;. Pria i duas. Qz pmo mouet q̄stionē de istoz accntiū existētia. Scdo ptractat ad eoz fracturā ⁊ diuisionē ptinētia. ibi. Solet etiā q̄ri d fractione Pria est psentis lectōis. Et diuidit in duas Qz pmo iā dictā mouet q̄stionē. Scdo ci⁹ assignat rnsionē. ibi. Poti⁹ mihi videt. ¶ Circa istā lectionē i spēali q̄ro hāc q̄stionē.

Questio p ma.

Trū i isto bñdicto sacro ꝗtute diuina accntia subsistāt sine sbiecto Et videt q nō. Qz sic se habet relatō ad esse. sic se habet accidēs ad inesse. sz ipossibile ē esse relatōez q ñ adsit. q ipossibile videt eē accidēs qd ñ insit. Mioz ptz. qz relatō diffinit p esse ad alid. vt ptz i lib. pdicamētoz. Maior etiā ptz. qz sic relatōis eē est adesse. vt ptz v. metha. sic accntis esse ē inesse. vt ptz. iiij. metha. ¶ Cōtra. sba pāis ⁊ vini ouertit i corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i manētib⁹ eoz accidētib⁹. ergo hmōi accntia sūt absq; sbiecto. Ans ptz exp/cedētib⁹. Cōseqntia sil'r ptz. qz accntia ñ migrāt d subiecto i subiectū. ¶ Dic q̄ttuor sunt videēda. ¶ Prio vtz diuīa ꝗtute oīe accns possit eē sine sbiecto ¶ Scdo vtz oīa accntia i eucharistia apparētia d facto sint sine subiecto. ¶ Tercio vtz talib⁹ accntib⁹ sine subiecto exntib⁹ oueniat aliq̄ actio ¶ Quarto vtz hmōi accntia possint i oem actionē i quā natural'r potuerūt qn̄ i suis subiectis fuerūt.

Articulus pūmus. Cōclusio prima.

Quantū ad primū

pono duas cōclusiōes. ¶ Prima ē q nō oīe accns pt esse sine sbiecto. etiā ꝗtute diuīa Qz illd qd formal'r dicit respectū h nō pt hre esse

separatū. sz accn̄s d̄ p̄dicamēto relatōis formaliter dicit respectū. g̃ ꝛc. Maior ptz ꝛ possz p̄bari sic. qz qd̄ formal'r dicit respectū d̄ necitate ꝯcernit fūdamētū tāqz illd̄ i q̄ ē. ꝛ extremū seu terminū tāqz illud ad qd̄ ē. Mior ptz. v. metha. ꝛ i li. p̄dicamētoꝝ. ¶ P. illud cui⁹ eē ꝯsistit i habitudie vni⁹ ad alteꝝ. h̄ ñ p̄t h̄re esse separatū. ista ptz. qz si dat oppositū. tūc in mediate iplicat ꝝ dictio. qz ex supposito tūc illd̄ haberet eē. sz ex eo q̄ nō fundaret i vno i ordine ad alteꝝ. tūc ñ h̄ret eē. qz ñ essz habitudo vni⁹ ad alteꝝ. sz relatōis esse ꝯsistit i habitudie vni⁹ ad alteꝝ. vt ptz p̄ tertiū i lib. d̄ tri. ¶ Accipiēdo g̃ subiectū large, put fūdamētū dr eē subiectū. ꝛ extēdēdo nomē accn̄tis ad absolutū ꝛ respectiuū. ptz q̄ ml'ta sūt accn̄tia q̄ nll'a potētia p̄ñt a suis subiectz separi. ¶ Ptz etiā ista ꝯclusio d̄ oib̄ sex p̄ncipijs. s. actōe: passione: situ: qñ: vbi: habitu. Qz oia ista vel formal'r dicūt respectū. vl'tāta necitate ipm ipliciāt ꝛ ꝯnotāt. q̄ sine ipo nec p̄ñt eē nec itelligi. Et iō sp ꝯcernūt aliqd necario circa qd̄ vl' i q̄ habēt eē. ¶ Patz etiā d̄ numerz. qz numer⁹ ñ p̄t separi a reb̄ numeratz. Nō em ē separabil' numer⁹ a ꝛecisiōe ꝯtinui. vt ptz. iij. phisicoꝝ. ¶ Patet etiā d̄ accn̄tib̄ successiuis. tps ei ñ ē separabile a motu. nec mot⁹ a magnitudie seu a mobili. Nā d̄ rōe formali accn̄tis successiui ē q̄ vna sua ps succedat alteri. h̄ aūt fieri ñ p̄t nisi supposito sb̄iecto i q̄ hmōi ptes succedāt. ¶ Patet etiā ꝛ q̄rta specie q̄litatz. q̄ nō p̄t separari a q̄ntitate. Nā ipossibile ē figurā ee sine lineis. ¶ Etiā simitas si a naso separet. tūc ñ esset simitas. qz simitas ē nasi curuitas. g̃ ꝛc.

Opio contraria. ¶ Cōtra istā ꝯclusionē ē q̄ fundā opio q̄ ponūt q̄ ꝑtute diuīa oīe accn̄s p̄t a subiecto separi. ¶ Et qz h̄ min⁹ videt ꝛ relatōe. iō d̄ illa p̄mo. p̄bāt suā intentōez sic. Si separi a sb̄iecto repugnaret relatōi. vl' h̄ repugnaret sibi inq̄ztū accn̄s vl' inq̄ztū relatio. Nō inq̄ztū accidēs. qz tūc repugnaret oīi accn̄ti. cui⁹ oppositū ptz i accn̄tib̄ sacri altarz. Nec inq̄ztuz relatio. qz tūc p se esse repugnaret oīi relatōi. cui⁹ oppositū ptz i diuīis. vbi sūt ꝑfissime relationes. ꝛ tñ habēt p se eē. cū q̄libet eaꝝ sit formal'r ifinita. ¶ Q; aūt relatio diuīa sit formaliter ifinita. p̄bāt dupl'r. P̄mo qz relatio diuīa ē real' idē qd̄ diuīa eēntia. Scd̄o qz relatō diuina puta p̄ñitas est p̄ncipiū. p̄ductiuū plone ifinite puta filij. g̃ ꝛc. ¶ P. maior ē ꝛepēdētia q̄ztitatz a sba. q̄z cuiuscūq̄z accn̄tis a q̄ztitate vl' a q̄cūq̄z accn̄te. sz ñ obstāte ꝛepēdētia q̄ztitatz a sba i sacro altarz ꝑtute diuīa separat q̄ztitas a sba. g̃ eadē ꝑtute p̄t qd̄libet accn̄s separi a q̄libet accn̄te. ¶ Si dicit istz q̄ ex ista rōe non habet q̄ alia accn̄tia possint esse sine sba. ¶ Rn̄det q̄ eoipo q̄ q̄ztitas q̄ int oia accn̄tia p̄mo inest sbe absolubil'ē a sba. seqt q̄ alia accidētia q̄ ñ insūt sbe nisi mediāte quāntitate cū sint absolubilia a q̄ztitate. etiā sint absolubilia a sba. ꝛ p ꝯns eē poterūt sine oīi subiecto. ¶ Sz ista opio ē falsa. vt magz patebit i scd̄o articlo istⁿ q̄stionis. ¶ Ad p̄mū g̃ d̄d̄m q̄ diuisio ē insufficiēs. qz dicet q̄ esse p se nec repugnat relatōi p̄cise in q̄ztū ē accn̄s. nec p̄cise inq̄ztū ē relatio. sz rōe vtriusq̄z sil'. puta inq̄ztū ē tal' relatio q̄ ē accn̄s. ¶ Etiā falsū assumit. qz nll'a diuīa relatio habet p se eē. put p se esse dicit eē separatū a fūdamēto. qz ꝛ si ipossibile ē relatōez creatā separatā existere extra suū fūdamētū. h̄ tñ ipossibili⁹ ē in diuīis. ¶ Iteꝝ falsū assumit cū dicit i p̄batōe. q̄ diuīa relatio sit formal'r ifinita. Nā cū ifinitas sibi cōpetat rōe q̄ ē idē diuīe essentie. g̃ dato q̄ sit identice infinita. tñ ex h̄ ñ habet q̄ sit formal'r ifinita. ¶ Et ꝯfirmat. qz nihil qd̄ ē formal'r infinitū ꝛficit alicui diuīe p̄sone. sz cuilibet diuīe p̄sone ꝛficit aliq̄ relatio. g̃ ꝛc. Maior ptz. qz oīe illd̄ qd̄ ē formal'r infinitū. vl' dicit infinitā p̄fectionē. vl' saltē dicit aliquā p̄fectōnez. Sz q̄libet diuīa p̄sona habet i se oīez p̄fectōez. g̃ illud qd̄ ē formal'r infinitū nō p̄t ꝛficere alicui diuine p̄sone. Patet etiā mior. qz p̄ñitas nō ē filio. nec filiatio i p̄re. nec aliq̄ istaꝝ i spūsctō. ¶ Etiā falsū assumit ꝛ p̄ncipio p̄ducēdi. qz h̄ ē diuīa essentia: ꝛ nō relatio. vt p̄baui lib. i. dist. vij. ¶ Ad scd̄m nego maiorez. qz accn̄s respectiuū maiori necitate ꝯcernit fūdamētū ꝛ terminū. q̄z q̄ztitas sbam. Cū em respect⁹ sit habitudo hui⁹ ad h̄. iō nec p̄t eē nec itelligi sine his q̄z ē habitudo. ꝛ p ꝯns magz ꝛepēdet ab eis. q̄z q̄ntitas a sba subiectiua. ¶ Scd̄a ꝯclusio ē. q̄ oīe accn̄s simpl'r absolutū diuīa ꝑtute p̄t eē sine subiecto. ¶ Et circa hāc ꝯclusionē sic p̄cedā. ¶ P̄mo adducā motiua aliq̄rū doctoꝝ p̄ ista ꝯclusiōe. q̄ tñ nō vident mihi ꝯcludere. ¶ Scd̄o adducā motiua q̄ vident mihi ꝯcludere. ¶ Et tercio ex dictz. p̄hoꝝ ꝛ p̄ianoꝝ arguā ꝝ ꝯclusionē. ꝛ obiectōib̄ respōdebo. ¶ Est igit q̄dā opio q̄ ponit q̄ p tāto accn̄tia q̄ñq̄z ꝑtute diuīa sūt sine subiecto. Qz q̄z uis ꝛstructo subiecto ꝛstruat esse qd̄ talia accn̄tia habuerūt i subiecto. nā vni⁹ suppositi vnū ē esse. qd̄ eē necario ꝛstruit ꝛstructo supposito. tñ illo eē ꝛstructo. ꝛ⁹ accn̄tib̄ remanētib̄ dat nouū esse q̄ ex̄ñt talia accn̄tia

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Cōclusio secūda.

Opinio p̄ma.

Cōtra eā. 1

¶ Sz istud nō videt eē vez. qz nouū esse existēte ñ pt aduēire alicui forme sine sui variatione numerali. sz accñtia pāis z vini post ꝛsecratōez remanētia ō q̄by loq̄t ista opio sūt eadē numero q̄ fuerūt pr̄ i pane z vino. g̃ z̄c.

2 ¶ P. agere pl̄ supponit eē. z p ꝛñs q̄by ꝛuenit idē agere qd̄ pr̄. ill'n ō ꝛuenit aliud eē q̄s p̄. Sz accidētiby iā dict' post cōsecratōez ꝛuēit idē agere qd̄ pr̄. vt ifra patebit. g̃ z̄c. ¶ Etiā motiuū eoz n ō valet. qz licet ꝓe i isto sacro fiat ꝛuersio. tñ ꝑpe loq̄ndo nec ē destructio nec corruptio. z iō esse essentie via ꝛūstionis trāsit cū sba q̄ ꝛuertit. esse ꝓo exñtie remanet cū accidētiby pmanētiby facta ꝛūstione. ¶ Alij dicūt q̄ de' talib' accñtiby dat quādā supnaturalē ꝓtutē. p quā hmōi accñtia poterūt p se eē z sine q̄ n ō poterūt eē. ¶ Sz nec istud valet. Qz ista virt'. aut erit sba: aut accñs. Nō sba qz tūc sba recipet i accidēte. qd̄ ē incōueniēs. Etiā ḡ posito. tūc talia accñtia n ō existerēt sine sba. qd̄ ē ꝗ suppositū. Nec accñs. qz tūc ñ daret eē p se. qz nihil dat qd̄ n ō habet. Sz nl' lū accidēs fm suā naturā habet eē p se. ¶ P. sic cec' miraculose curat' q̄zuis ꝓtutē videdi recipiat supnatural'r. tñ ñcepta ꝓtute vtiť natural'r. sic q̄zuis accñtia hmōi ꝓtutē p̄mo recipērēt supnatural'r. tñ ipa recepta hmōi accidētia eēnt p se natural'r. z p ꝛñs etiā n ō haberēt aptitudinē inherēdi subiecto. qd̄ oio repugt accidēti. qz sic ipossibile ē sbam accñtaliter inherere. sic ipossibile ē accidēs natural'r p se existere. ¶ Alij dicūt q̄ de' p̄t absoluere fūdamētū ab omi respectu extrinseco. sz inherētia accidētis ē q̄dā respect' extrinsec'. cui' fundamētū est accñs. termin' aūt illi' respect' ē ipm sbiectū. g̃ de' p̄t facere q̄ accñs subiecto n ō inhereat. z tñ essendo pmaneat. ¶ Sz nec istud valet. Qz res magis videt eē absolubil' a respectu extrinseco q̄s a respectu intrinseco. sz natura p̄t absoluere altēdinē a sil'itudine q̄ ē respectus intrinsec'. g̃ si inherētia n ō ē intrinsec'. accidēti q̄s respect' extrinsec'. tūc natura posset accidēs ꝛsuare absq̄ inherētia. qd̄ simpl'r est ē impossibile. ¶ Dis pmissis ꝛclusionē pdictā plo sic. De' p̄t quālibet creaturā absolutā in esse pducere z pductā ꝛsuare sine q̄libet cā secūda extrinseca tal'rei. sz subiectū est cā extrinseca ipsi' accñtis. g̃ z̄c. Maior pbat. qz licet de' ꝑpter sui dignitatē n ō possit supplere vicē causē material' z formal'. vt materia pficit z recipit formā. z vt forma recipit' z pficit materiam. qz vt sic sūt cause rei intrinsece. n ō em̄ posset de' pducere hoiem sine materia pfecta z sine forma hūana pficiēte. tñ bñ posset pducere hoiez sine sole. qz sol' z cuiuslibet alteri' causē extrinsece causalitatē de' p̄t pfectissime supplere. ¶ Mior etiā ptz. qz licet materia ex q̄ sit cā intrinseca. tñ materia i q̄ ē cā extrinseca. sz subiectū ē materia in q̄ ipi' accñtis. Si ciz essz materia ex q̄ ꝑpe loq̄ndo. tūc essz cā intrinseca. z faceret vnū p essentiā cū ipo accñte. z p ꝛñs hō alby n ō esset ens p accñs. qd̄ ē ꝗ phm v. z. vij. metha. ¶ P. de' p̄t supplere vicē cuiuslibet causē i his q̄ spectāt ad pfectōnez z dignitatē. sz licet subiectue pfici z ꝛformari n ō sit dignitat'. tñ sine passiua receptōne formā sustētare z ꝛsuare ē magne dignitat' z pfectōnis. g̃ de' p̄t supplere vicē subiecti. accñs sustētādo z ꝛseruādo. licet n ō possit supplere vicē ei' accñs i se passiue recipiēdo. ¶ P. de' p̄t substantiā pfectā facere ñ p se eē. g̃ p̄t accñs absolutū facere ñ in esse. Añs ptz de hūanitate dñi ihu xpi. Cōseqntia etiā ptz. qz sic se habet sba cōpleta ad p se eē. sic se habz accñs ad inesse. g̃ z̄c. ¶ Sz ꝗ istā ꝛclusionē p̄ot philosophice argui sic. Accñs n ō p̄t sil'eē z n ō esse. etiā q̄cū q̄s ꝓtute. g̃ accñs n ō p̄t eē sine subiecto. Añs ptz. qz etiā ꝓtute diuia n ō pñt ꝗ dictozia sil'esse. vt ptz. vi. ethi. sz esse z n ō esse circa idē ꝗ dicūt. vt ptz. iij. metha. Probat ꝛñtia. qz accidētis eē est iesse. vt patet. iij. z. vij. metha. g̃ si accñs essz z n ō in essz. tūc sil' essz z ñ essz ¶ P. si accñs essz seu possz eē sine subiecto. tūc diffinitū posset eē sine diffinitōe. Cōseqns ē fallū. vt de se ptz. Probatio ꝛñtie. qz subiectū ingredit diffinitōez accñtis. Nā sic diffinit. Accñs ē qd̄ adest z abest p̄ter sbiecti corruptōez Etiaz. vij. metha. ponit arestō. q̄ sba ingredit diffinitōez accñtis. ¶ P. si accñs posset hre eē sine subiecto. tūc accñs manēs accñs esset sba. Cōseqns oio ē ipossibile. g̃ z añs. Probat cōseqntia. qz illd̄ cui ꝛuēit ꝑpetas sbē videt eē sba. sz si accñs hret eē sine subiecto. tūc ei cōpeteret p se esse. qd̄ ē ꝑpa ꝑpetas sbe pfecte. g̃ z̄c. ¶ P. qñ aliq̄ sunt essential'r ordinata fm pr̄i z posteri'. tūc ipossibile ē esse posteri' ñ existēte pori. sz ordie essentiali sba ꝗ por accñte. g̃ z̄c. Maior ptz. v. metha. c. de pori. Mior ptz. vij. meth'. Nā sba est por accidēte cognitione diffinitōe z tpe. vt dicit ibidē. ¶ P. de' n ō potest sbam separe ab omi accidēte. g̃ nec accidēs a sba. Cōseqntia patz. qz posteri' minus separabile esse videt a priori q̄s pr̄i' a posteriori. g̃ z̄c. ¶ Sz ista n ō ꝛcludūt. Qz sic dicit autor de cauſ ꝓpositōe p̄ma sui libri. Causa p̄ma est vehemētioris impssionis sup cau

Solutio motiui.

Opio secūda.

Cōtra eā. 1

2

Opio tertia.

Cōtra eā.

Probatio ꝛclusiōis. 1

2

3

4

5

Prima ꝛpugnatio ꝛclusiōis. 1

2

3

Cōtra ista 1

satū cause secūde. q̃z ipa causa secūda. ergo qñ causa secūda remouet influentiā suā a causato. adhuc pt manere influētia cause prime in causatū. cū ergo deus sit causa ꝑma omniū creaturarū. subiectū vero respectu accidētis ē causa secūda. ergo desinēte subiecto a ꝛseruatōne accidētis. adhuc deus p suā ūmediatā influentiā poterit ipm accidēs cōseruare. ¶ P. sicut dicit beatus basilius. pl̃ pt deus facere q̃z intellectus noster possit intelligere. Et quasi eandē sentētiā ponit beatus augustinus ī epla ad volusianū dicēs. Demus igitur deū posse qd̄ nos fateamur inuestigare nō posse. Hz accēs pt intelligi sine substātia. pt enī mathematice apphēdi vna linea. nulla apphensa substātia. Maz ad ꝛceptū vez ipius linee non requirit pl̃. nisi q̃ ꝛcipiat lōgitudo sine latitudine. cui ptes sint copulate ad terminū cōmunē indiuisibilē. i. ad punctū. Et planū est q̃ ad ꝛceptionē omniū istoz nō requirit de necessitate ꝛceptus alicuius substātie. q̃ ꝛc. ¶ Ad primū dicēdū q̃ ꝛseqntia est negāda. Ad pbatōnez dicēdū q̃ d̄ esse accidētis possum loq̃ dupliciter. Uno modo ꝑm naturalē aptitudinē accidētis. Alio modo ꝑm supnaturalē dei potētiā qua deus pt suspēdere hmōi naturalē aptitudinē ne reducat in actū. Primo modo accidētis esse ē inesse. sz nō secūdo modo. q: prima causa ꝓpter suā infinitatē ⁊ vniuersalē influentiā qua intime attingit quālibet creaturā pt omne ens simpliciter absolutū cōseruare in suo esse actuali subtracto quocūqz alio ab ipo realiter differēte. sz subiectū realiter differt ab accidēte. ergo omne accidēs simpliciter absolutū pōt virtute diuina habere esse ꝑter hoc q̃ actualiter habeat inesse ¶ Forte dicet q̃ deus nō potest supplere vicē cause materialis. sz subiectū tenet locū cause materialis respectu accidētis. ergo accidens qd̄ naturaliter ⁊ ꝑm suā naturalē aptitudinē habet esse mediāte subiecto. nō poterit esse diuina virtute sine subiecto. Maior patz. q: deus nō potest supplere tale genus cause in q̃ deus nullo modo est causa. sz licet deo cōueniat causalitas cause efficiētis. formalis. ⁊ finalis vt patet etiā p auerroim ī cōmento suo sup. x. methaphisi. cū nullus vnq̃z posuit deū esse causam ī genere cause materialis. q: omnis passiua potētia est a deo penitus relegata. cū sit purus actus. vt patet. xij. metha. Minor etiā patet. q: solū genus cause materialis recipit formā ⁊ perficit ab ea. ergo subiectū est causa materialis accidētis. Cōsequētia patet. q: subiectū recipit accidens ⁊ perficit eo. ¶ P. inherentia accidentis nō differt ab essentia accidētis ergo nō potest accidēs separari a subiecto. q̃z uis realiter differat a subiecto. Antecedēs patet. q: si inherētia differret ab accidēte. tūc talis īherentia vel esset substātia: vel accidēs. Non substātia. vt de se patet. ergo accidēs. Tūc petat de isto accidēte vtrū p se subsistat. vl̄ inhereat. Primū non dabit. q: tūc esset substātia. si ergo inheret. tūc sua inherētia vel differt a sua essentia. vel nō. Si differt. tūc eodē modo petat de illus inherētie inherētia. ⁊ sic in entibus realibus erit ꝓcessus in infinitū. Si ñ differt. tūc pari ratōne poterat dici q̃ prima inherentia nō differebat ab essentia accidentis primo inherētis. Cōsequētia etiā patet. q: si accidēs est sua inherētia. tūc nō poterit separari ab inherētia. nec p cōsequēs a subiecto cui inheret. ¶ Ad primā instantiā dicendū q̃ subiectū respectu accidētis in hoc q̃ sustētat ⁊ cōseruat ipm accidēs tenet locū cause efficiētis. ideo dimissis his que arguūt imperfectōez ī subiecto. s. passiue recipe ipm accidens. ⁊ ipo formaliter perfici. que subiecto cōueniūt ī ratione cause materialis. de potest supplere vicem subiecti respectu accidētis in alijs que perfectōnis sunt. que subiecto noscunt cōuenire in genere cause efficiētis. s. sustētare ⁊ cōseruare accidēs in esse īmediate. p seipm sine subiecto. ¶ Forte dicet q̃ materia nunq̃z coincidit cū aliqua ceterarū causarū. vt patet. ij. phisicoz. ergo si subiectū tenet locū cause materialis respectu accidētis. sequit q̃ respectu eiusdē nō possit tenere locū cause efficiētis ¶ Respōdeo q̃ duplex est materia. s. materia ex qua. et materia in qua. De materia ex qua ꝓcedit instantia. Illa enī est pura potētia. ideo nō potest coincidere cū alijs causis. eo q̃ quelibet aliarum causarū dicat aliquā actualitatē. Materia autē in qua est ens actu. licet nō sit purus actus. ⁊ ideo sibi nō repugnat simul esse in genere cause efficientis. inquantū est ens actu. seu inquantū est actus. ⁊ in genere cause materialis inquantū est in potētia. ⁊ deficit a puro actu. q: vt sic nō est ens simpliciter pfectū. ⁊ ideo potest ī se formaliter pfectionē a se differentem recipere. Sed subiectū respectu accidentis est materia in qua. q: vt dicit. viij. metha. accidētia nō habēt materiā ex qua. sz in qua. ideo dē ¶ Forte adhuc dices q̃ accidēs vere educit de potentia subiecti seu materie. q̃ vere habet materiā ex q̃. Ans pt̃z p aresto. in lib. de aīalibus. vbi solū intellectū seu animā intellectiuā dicit ab extra īduci. omnes aūt alias

Solutio. Ad. I.

Instantia prima.

Instantia secūda.

Solutio. Ad primā instantiā.

Instantia

Respōsio.

Instantia

formas dicit ab ītra educi p trāsmutatōez sa
Respōsio. ctā ab agēte. Cōseqntia ptz ō se. ¶ Dicēdū q
aresto. p hō qd dicit accntia nō hre materiā ex
q. nō intēdit negare qn accntia educant ō po
tētia materie. Sz p tanto negauit accns hre
materiā ex q. qz loqndo de entib naturalib
solū illd dicit ppe hre materiā ex q cui⁹ essen
tial' ps ē materia. sic ē cōpositū sbale. vl' qd sic
educit ō materia q cū materia sbaliter ꝓstitu
it vnā ēntiā sic forma sbalis. Neutz āt isto
rū ꝓuēit accnti. iō accns negat hre materiā ex
Solutio ad secūdaz instantiā. q. ¶ Ad scdaz instātiā pncipalē dōm. q licz
aptitudo natural' ad inherēdū. vl' sit idē q na
tura accntis. vl' saltē sit qdā natural' ꝓprietas
accntis insepabil' ab ipo accnte. attn actualis
inherētia licz insepabil' ꝓueniat accnti in cō
paratōe ad agēs creatū. eo q agēs creatū na
turalē ordinē rez ñ possit īmutare. ī cōparatōe
tn ad ēū accns simpl'r absolutū ē sepabile ab
actuali inherētia. nā cū dē sit īmediate p seip
sū isti⁹ natural' ordis ꝓdito⁹. ipe p seipm pt eē
isti⁹ ordis īmutator. vbi eudēs ꝓdictio ñ im
plicat ex pte rei. ¶ Ad formā etiā argumenti
dōm. q sustinēdo q mod⁹ rei nō differt ab eo
cui⁹ ē mod⁹. tūc negāda ē ꝓntia. qz sic extēsio
passiua materie ē qdā mod⁹ ñ differēs a mate
ria. sic res mediās int materiā extēsaz z qztita
tē extēdētē. z tn si p potētiā dei subtraheret qz/
titas a materia. materia separet a tali mō. sic
actual' inherētia ē qdaz mod⁹ ꝓueniēs accnti
ex actuali vnione cū subiecto. nō differēs ab
accnte tāqz res media int subiectū z accns. z
tn si p potētiā dei subiectū subtrahit cessabit
ille mod⁹ dato q p eādē dei potētiā ipz accns
Alia solutio. ꝓuet. ¶ Si qs aūt voluerit dicere q iste mo
d⁹ q dr inherētia sit qdā accns differēs ab ac
cidēte inherēte. ille pt dicere ad rōez. q sic p/
ductio nō pducit. sz ē illd q aliqd formal'r dr
eē pductū. z sic relatio ppe loqndo nō refert.
sz ē illd q relatiuū formal'r refert. sic hō accidēs
qd ē inherētia ppe loqndo nō inest. sz ē illd q
accns inherēs formal'r inest seu formal'r inhe
ret. Et iō nec ē pcessus ī ifinitū. nec stādū erat
ī pmo. Sic em i rebz creat' illud qd ē dicit eē
mediāte illo q ē. illud aūt q ē nō vlter⁹ necē ē
resolui ī qdā tertiū mediāte q ipm formal'r
habeat eē. qzuis ī oib rebz creat' differat qd ē
z q ē. vt ait boet⁹ ī lib. de hebdomadib. sic in
herētia ē illud q accns formal'r iheret. ipsa tn
nō iheret mediāte alia iherētia. qzuis ipa rea
Instantia lit differat ab accnte formal'r iherēte. ¶ Fōr/
te dicet q ex his seqt aliqd eē vez accns qd tn
suenate relictū nō iheret. qd videt ipossibile.
z cōi doctrie penit⁹ repugre. qz oēs catholici
doctores hāc ppositōez arestotel' q dixit. ac
cidētis eē ē inesse. dicūt via naē omino eē ve
rā. ¶ Dicēdū q sic. ppe loqndo relatō ñ refert
Solutio. sz relatiuū refert relatōe. large tn loqndo qnqz
etiā ipa relatō dr referri nō alia relatōe sz seip
sa. sic. ppe loqndo iherētia nō iheret. sz accns
cui⁹ ē inherētia. large tn loqndo ipa qnqz dr ī
herere. licz hō nō ꝓueniat ei mediāte alia iherē/
tia. sz seipa inherebit ¶ Fōrte itez dices q sal
Instantia tē hō hēt ꝓ pdictā rnsiōez q ista vulgata ppositio
q dicit. accidētis esse ē inesse. erit ī ppa ad
min⁹ p hō accnte qd ē inherētia ¶ Dico q hō ñ
Solutio. reputo in cōueniēs ppositōez valde vulgatā
ī aliq subsumēdo qnqz ecīpropriā. Ista em ē
multū vulgata ppositio. Dme qd icipit eē et
pri⁹ nō erat. hō ē ab aliq pductū. sz pductio q
aliqd creatū pducit icipit eē. z pri⁹ nō fuit. et
tn valde īpropē dr q pductio sit pducta. Et
dato q large z īpropē loqndo ꝓcedat pducō
nē eē pductā. tn ipa nō pducet alia pductōe
sz formal'r seipa. Sic ī pposito. ¶ Ad secūdā
Solutio scderōis. rōez dōm. q vt ptz. vij. metha. duplex ē diffi
nitio. Una q dat p ea q sūt rei ītrinseca. Alia
q dat p extrinseca z p additamēta. Et hō secūdo
mō diffinit accns sic patz ibidē. Et isto scdo
mō loqndo de diffinitōe nō ē falsū diffinitū
qnqz posse eē ꝓtute diuīa sine illa diffinitōe q
sibi cōpetit fm cursum naturalē. Ens em sim
plicit absolutū diuīa ꝓtute pt absolui ab omni
eo qd nō ē sibi ītrinsecū spectās ad ēntiā suā.
¶ Ad tertiū nego ñntiā. Ad pbatōez dōm Ad.3.
q licz hre naturalē aptitudinē ad eē p se. ppe
ꝓueniat sbe pfecte. tn de facto p se existere ñ cō/
uenit sibi ita. ppe q̃n ab eo possit separi. sicut
ptz ī xpi hūanitate. q ē pfecta sba. z tn ī essen
do innitit diuīo supposito. q dato q dē ō fa
cto faciat accidens absolutū p se existere. ma
nēte ī hmōi accidēte naturali aptitudie ad inhe
rendū. z nō ad p se essendū. ex hoc nō ꝓuincit
hmōi accidēs fore sbaz. qz ppriū ē sbe p se eē
natural'r z sine aptitudie ad inherēdū ¶ Ad Ad.4.
q̃rtū dōm ad minorē. q licz p compatōez ad
ꝓtutē creatā sba sit por accnte ordie necēario z
ēntiali seu īmutabili. tn p compatōez ad vir
tutē diuīnā iste ordo nō ē necēari⁹ z ēntial'. sz
poti⁹ ꝓtingēs z mutabil'. sic ē iz sol dr necario
oriri fm cursū z ordinē naturalē. qz ꝓtute agē
tis naturalis ort⁹ solis nec pt pmoueri in ⁺ im
pediri. tn hmōi ortū cōpando ad diuīnā po/
tētiā. tūc nō ē necēari⁹. sz ꝓtingēs z mutabilis.
eo q de⁹ qñcunqz voluerit huiusmodi ortum
possit īmutare seu īpedire. Sic in ppsito z.

Unū si ꝑ voluisſz.ipe pri⁹ creasset accntia q̄z
ſba z.ꝛ si adhuc velleꝛ destructa omī ſba crea/
ta ipe posſz accntia ꝛsuare. Ad ꝓbatōez dicē
dū ꝙ aresto.nō loquit d̄ accnte q̄ztū ad diui/
nā potētiā.ſz q̄ztū ad cōem cursū nate. ¶ Ad
q̄ntū nego ānis.ꝛ cā negatōis ptz p ea q̄ dixi
li.iij.dist.v.arti.i. Et ibidē adduxi ml'tas p/
batōes isti⁹ ānīs.ꝛ ad ipas rndi. ¶ Secūdo
ꝝ supradictā ꝛclusionē est opio magnoꝝ do
ctoꝝ q̄ dicūt.ꝙ nullū accns q̄ui'cūq̄z absolu
tū ē possibile eē sine subiecto:excepta sola q̄zti
tate. Et hāc ꝛclusionē q̄dā coꝝ pbāt sic. Im
possibile ē ꝛ ꝝdictōez īplicat aliq̄d existere ni/
si sit īdiuiduū.ſz sola q̄ztitas d̄ se ē indiuidua
ꝛ oīa alia īdiuiduant p q̄ztitatē.ḡ ꝛc. ¶ P.si
colo⁹ eēt separat⁹ a subiecto.tūc sil'eēt sensibil'et
ñ sensibil'.qd̄ ē ꝝdictio. Probat ꝛnntia.ſz eiz
p se sensibil'.q⁹ ſz forma d̄ tercia specie q̄lita
tis. Nō eēt sensibil'.q⁹ si ſz sensibil' h̄ eēt fm
visū. Cōseq̄ntia ptz.q⁹ colo⁹ solo sensū visui ē
pceptibil'. Sz ānīs ē fallsū.q⁹ vt demōstrat in
scētia pspectiua illd̄ qd̄ ñ ē q̄ztū h̄ nō ē pcepti
bile p visū.ſz si colo⁹ eēt sepat⁹ tūc ſz īdiuisi
bil'ꝛ ñ quāt⁹.ḡ ꝛc. ¶ P.si albedo esset separa
a q̄ztitate.tūc sil'eēt q̄litas corpal'ꝛ ñ corpalis.
esset enī corpal'inq̄ztū esset p se obiectū sensus
exnīs ī tercia specie q̄litatī ſz ñ ſz corpalis.eo
ꝙ eēt īdiuisibil'. ¶ P.albedo posset īformare
angelū.q⁹ forma īdiuisibil'est spūal'.ꝛ p ꝝnīs
ei⁹ īformatio ñ repugnat spiritui.ḡ ꝛc. ¶ Sz
ista ñ ꝛcludūt.q⁹ ñ videt ꝙ intimi⁹ ꝛ essentia
li⁹ q̄litas simpl'r absoluta ꝛpēdeat a q̄ztitate.
q̄z q̄ztitas a ſba. Sz ñ obstāte ꝛpēdētia sēda
q̄ztitas ē sepabil'a ſba.vt isti doctoꝛes ꝛcedūt
ḡ etiā q̄litas poterit a q̄ztitate separi. ¶ P.da
tis duobꝫ absolutꝫ q̄z vnū ē pfecti⁹ altero.si
impfectioꝛi ñ repugnat esse p se nec pfectioꝛi
h̄ videt repugnare.ſz q̄ztitas ꝛ q̄litas sūt due
forme absolute.ꝛ q̄litas ē pfectōꝛ q̄ztitate.ḡ si
q̄ztitati ñ repugnat q̄n ꝓtute diuīa possit eē p
se sine subiecto.nec q̄litati h̄ debet repugnare.
Maioꝛ ptz.q⁹ ꝝ rōez eē videt ꝙ pfectioꝛ mo
d⁹ essendi magꝫ repugnet enti pfectioꝛi q̄z im
pfectioꝛi. ¶ Probo minorē q̄ ad ꝑmā sui ptē.
q⁹ licet vnū sit p̄dicamentū simpl'r respectiuū
puta relatio.ꝛ sex p̄dicamēta aliq̄ mō respecti
ua.puta sex principia.tū etiā fm ꝙ dicūt isti
doctoꝛes tria sūt p̄dicamēta simpl'r absoluta.
.s.ſba q̄ztitas ꝛ q̄litas. ¶ Patet etiā sēda ps
minoris.q⁹ sic forma ſbalis ē pfectioꝛ matia.
sic accntia cōpositū ꝝnīa rōe forme sūt pfecti
oꝛa his q̄ sequunt cōpositū rōe materie.ſz q̄li
tas seq̄t cōpositū rōne forme ſbalis.ꝛ q̄ztitas
rōe materie.etiā sic isti doctoꝛes met dicūt in
scriptis suis. ¶ P.illa mioꝛ ꝛfirmat sic. Illd̄
qd̄ ē pfectissimo simili⁹ h̄ videt eē pfecti⁹.ſz q̄
litas ē pfectissimo puta ipi deo sil'ioꝛ q̄z q̄ztitas
Maioꝛ ptz. Probo minorē.q⁹ illd̄ qd̄ ē actu
ali⁹ ꝛ actui⁹ h̄ ē puro actui simili⁹.ſz q̄litas ē
actualioꝛ ꝛ actuioꝛ q̄ztitate.vt d̄ se patz.ḡ ꝛc.
¶ Ad ꝑmū motiuū istoꝝ doctoꝝ d̄dm ꝙ mi
noꝛ ē negāda.q⁹ vt ꝓbaui li.ij.dist.iij.arti.ij.
ꝛ⁹ possſz facere plēs āgelos eiusdē speciei indi
uidual'r districtos.ī q̄bꝫ tū nll'a ē q̄ztitas. ¶ Et
az nūc d̄ facto q̄libet angel⁹ ē vnū indiuiduū
sue nate.ꝛ tū caret q̄ztitate. ¶ Dato etiā ꝙ ali
q̄d indiuiduaret oꝛiginal'r p q̄ztitatē.sic dicit
vna opio.vel p materiā sic dicit alia opio.tū
si istud separet diuīa ꝓtute a q̄ztitate ꝛ a ma/
teria.nihilomin⁹ maneret īdiuiduū.qd̄ ptz d̄
aīa rōnali.q̄ fm istos doctoꝛes īdiuiduat.eo
ꝙ recipit ī corpe.ꝛ tū separata a corpe ꝑ manet
īdiuidua.q̄z uis ñ sit quāta.nec alicui q̄ztitati
ꝛūcta. Si em nō maneret īdiuidua.tūc ab
alia aīa separata ñ ſz distincta. ¶ Ad scdm ne/
go ꝝnīā q̄ztū ad illd̄ qd̄ dꝛ ꝛ ꝝdictōe. Ad p/
batōez d̄dm ꝙ sic colo⁹ ī tenebris est p se visi
bil'.q̄z uis manēte tenebra nūq̄z actual'r possit
videri.sic si colo⁹ separet a supficie ipe esset p
se visibil'.q⁹ q̄z uis sub illo mō essendi manēs
nūq̄z possſz actu videri.tū h̄ret naturalē apti/
tudinē ad h̄ ꝙ videat si ī supficie reponat.nūc
aūt ita ē.ꝙ eē p se visibile naturali aptitudīe.
ꝛ actu ñ posse videri ex defectu alicui⁹ dispoſi
tōnis extrīnsece.siue illa dispositō se teneat ex
pte medij.siue ex pte ſbiecti.ista minime ꝝdi
cūt.ꝛ p ꝝnīs ꝓtute diuīa sunt sil'cōpossibilia.
¶ Ad terciū nego ꝝnīā. Ad ꝓbatōez d̄dm.
ꝙ ñ qd̄libet īdiuisibile ē spūale.alias oīs ſba
eēt spūalis.nec aliqd̄ corp⁹ esset d̄ pdicamēto
ſbe.q⁹ oīs ſba fm se ē indiuisibil'loq̄ndo d̄ di
uisibilitate ī ptes q̄ztitatiuas de q̄ locunt ad p̄
sens isti doctoꝛes. ¶ Ad q̄rtū nego ꝝseq̄ntiā
Ad ꝓbatōez ptz p ia dicta.q̄z uis cū q̄z em albe
do ſz separata.tū sp h̄ret naturalē aptitudinē
ad īformandū supficiē.ꝓpter qd̄ nunq̄z pos
set angelū īformare.

Ad.5.

Egidi⁹ in scripto sup q̄.sniaꝝ.distinc.xix.q q̄.

1

2

3

4

Cōtra opionem.

1

2

Solutio.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Quantū ad secūdū articulū ē aduertēdū ꝙ vt cōiter dꝛ duplex est ſbiectū.s.primū ꝛ ꝓximū. Primū sic ſba vel ꝑma materia. Proximū sic illd̄ in q̄ imediate fundat ipm accidēs.vt supficies imediate ſb ijcit colori.quātitas equalitati.ꝛ qualitas si/ militudini. ¶ Et fm h̄ pono duas ꝛclusiōes

Articulus secund⁹

Pria ꝛclo

¶ Pria ē. ꝗ oia accntia ī eucharistia appētia
sūt sine sbiecto ꝑmo. Qz nullū illoz accntiū
iheret alicui sbe. ḡ oia accidētia ī eucharistia
appentia sūt separata a subiecto ꝑmo. Cōsequē
tia ptz ex iā dictis. Probo añs. qz si ihereret ali
cui sbe. vl' h̄ eēt sba pāis ⁊ vini. vl' sba corpis
xpi. Nō ꝑmū. qz opio h̄ ponēs ē supi⁹ ip̄ proba
ta. dist. xi. q. i. arti. q. Nec secōm. qz vt supi⁹ p
baui dist. x. q. ij. arti. i. corp⁹ xpi ñ ē ī sacro al
tar' q̄ztitatiue seu mō q̄ztitatiuo. ⁊ p ꝛ ñs ipm
ñ pt esse subiectū istoz accntiū q̄ ī sacro appa
rēt mō q̄ztitatiuo ⁊ extēso. ¶ Sz ꝗ istā ꝛclu
sionē ē q dā antiq opio ponēs ꝗ hmōi accidē
tia sint subiectiue ī aere circūfuso. ⁊ isti ñ h̄nt
aliquā rōez directe p se. qz rōes eoz solū pbāt
hāc negatiuā ꝗ ñ sint sine subiecto. ⁊ h̄ arguit
sic. Raz ⁊ tensū ñ pnt esse sine materia. sz vna
hostia ē rarior alia. ⁊ vna dēsior alia. ergo ⁊c.
Maior ptz. qz si dat oppositū. tūc erit diffi
nitū sine diffinitōe. nā raz ⁊ tensū diffiniunt
p materiā. qz raz ē qd sub magnis dimēsioni
b⁹ paz habet d materia. ⁊ ecōtra tensū ē qd sb
puis dimēsionib⁹ multū hz d materia. ¶ D.
ī sacro altaris ñ debet esse aliq deceptio. sz ista
accntia vident esse ī subiecto. ḡ sine deceptōe
ñ pnt eē sine subiecto. ¶ P. oīs forma separata
a materia fm phos ē forma itelligibil' ⁊ ñ sen
sibil'. sz ista accntia sūt forme sensibiles. ḡ ista
accntia sūt forme ī materia. ¶ P. si eēnt separa
ta a materia. tūc hmōi forme accntales essent
nobiliores ⁊ pfectiores angel'. Falsitas ꝛ ñtis
ptz. Probat ꝛ ñtia. qz q̄to aliqd magis app
pinqt ad diuinā simplicitatē. tāto ē nobili⁹ ⁊
pfect⁹. Sz si ista accntia essent ab oīmi mate
ria separata. tūc magis accederēt ad sil'itudinē di
uine simplicitatis q̄ q cūq angel⁹. qz h̄ posito
tūc hmōi accntia nec sūt cōposita ex his. nec
cōposita huic. sz angel⁹ licet nō sit cōpositus
huic. tn ē cōposit⁹ ex his. nā ī angelo differūt
real' sba virt⁹ ⁊ opatio. vt ait Doct⁹ ⁊ multi alij
doctores. ¶ Sz ista opio ꝑmo assumit fal
sū. cū dicit hmōi accidētia subiectiue fūdari ī
aere circūfuso. qz aer ppt sui raritatē nō pt eē
subiectū colōris. asperitatis. ⁊ duriciei. ⁊ multo
rū alioz accntiū q̄ apparēt ī ipo sacro. ¶ P. di
mēsiones aeris ⁊ dimēsiones pāis essent sil'in
eodē loco. ⁊ h̄ ñ esset mun⁹ miraculū. q̄z ꝗ acci
dētia pāis sint sine subiecto. ¶ P. vsqz ad sen
sū appet ꝗ aer solū fm extremā suā supficiē at
tingit superficiē hostie. ḡ q̄tus trina dimēsio
panis sit aere tāq̄z ī loco. tn nō est ī eo tanq̄z ī
subiecto. ¶ Ad primū argumētū ꝗ ꝛclusio
nē adductā dōm. ꝗ qn diffinitio nō dat p es
sentialia sed p additamēta. ⁊ diffinitū est res
absoluta. tūc ꝗtute diuīa diffinitū seu res dif
finita pt esse sine diffinitōe. h̄ est sine illo ad
dito qd ponit ī ei⁹ diffinitōe. Sz raz ⁊ tensū
diffiniūt p materiā tāq̄z p additamētū. qz ma
teria nō est d essentia rari vl' dēsi. iō ꝗtute di
uina raz ⁊ tensū pnt esse sine materia. ¶ Ad
scōm dōm ꝗ fidel' ī isto sacro nō decipit. qz to
tū qd ibi iudicat esse. h̄ est ibi. siue iudicet fm
sensū siue fm intellectū. Nā sensus iudicat de
accntib⁹ q̄ ve sūt ibi. ⁊ intellect⁹ mediāte lu
mine fidei iudicat sb ill' accntib⁹ esse vez corp⁹
xpi. ¶ Etiā ex q̄ habem⁹ ex certa determina
tione ecclie sbam panis ꝛuertī ī corp⁹. ⁊ vini
ī sanguinē xpi. ḡ fidel' intellect⁹ sine oīmi dece
ptione ꝛcludit hmōi accntia q̄ remanēt subsi
stere sine subiecto. ¶ Ad terciū dicēdū ad ma
iorē ꝗ licet phi dicāt formā q̄ fm suā naturā
est separata a materia nō esse sensibilē. tn si aliq
forma separat a materia nō fm suā naturā sz p
diuinā potētiā retinēs semp naturalē aptitu
dinē ad esse ī materia. talē formā veri phi iudi
carēt esse sensibilē. ⁊ si alit iudicarēt tūc ñ eēnt
veri phi: sz falsi. ¶ Ad quartū nego ꝛseqntiā
Ad pbatōez nego minorē. ad illi⁹ pbationez
dico. ꝗ licet hmōi accidētia nō sint actu huic
cōposita. tn fm naturalē suā aptitudinē hu
ic sūt cōponibilia. sic ei sunt actu separata a ma
teria. ꝗ tn retinēt aptitudinē ad h̄ vt materie
ꝛiungant. qd nō est vez de angelo. ¶ Cōclu
sio secda est. ꝗ excepta sola q̄ztitate nullū aliud
accidēs manēs ī sacro post ꝛuersionē panis ⁊
vini ē sine subiecto ꝑmo. Dico aūt excepta
q̄ztitate. qz eoipo ꝗ q̄ztitas via nate p imedia
to subiecto hz sbam. iō idē est subiectū ꝑmū
⁊ ꝑmū ipi⁹ q̄ztitatis. ⁊ p ꝛseqns qn q̄ztitas se
parat a sba. tūc sil' separat a subiecto ꝑmo ⁊ ꝑmo.
Cetera ꝗo accntia insūt sbe aliq mō me
diāte quātitate. q̄z etiā aliq subiectiue tanq̄z
ī subiecto ꝑmo fundant ī q̄ztitate. sic appet
de colore. Proprū eēm est supficiei ꝑmo loco
colorari. Patet etiā de figura. ⁊ sil' de motu.
nā si mouet hostia mot⁹ ille subiectiue habet
esse ī magnitudīe seu ī quātitate ipi⁹ hostie. ⁊
sic de pluribz alijs. Aliqua etiā accidētia que
sunt respectiua fundant in suis fundamentis
tanq̄z in subiectis ꝑmis. ¶ Sz cōtra ista
est ꝑmo ⁊ directe opinio quozundā qui di
cunt ꝗ qdlibet accidens in sacramēto altaris
existēs est oīmino sine subiecto. tam ꝑmo q̄z
ꝑmo. Quia vt isti dicūt nihil potest dē
dere tali dependentia qualē terminat. sz oīme
accidens dependet dependentia subiectiua. q̄

Opio op/posita.

Cōtra opinionem.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Cōclusio secūda.

Opio contraria.

ꝓpēdēcia ꝑpe terminat̃ ad subiectū. ꝗ nullū
accidēs ꝑt ee subiectū. ⁊ p ꝯns sublata sba pa
nis vl' vini oia accidēcia remanēcia manēt si
2 ne sbiecto. ¶ P. sba ponit̃ i diffinitōe cuiusli
bet accntis. vt ptz. vij. methaphi. sz ñ ponit̃ i
hmōi diffinitōe nisi ꝓut ē sbiectū accntis. ꝗ
sba ē sbiectū cuiuslibet accntis. ⁊ p ꝯns accns
ñ sbijcit̃ accnti. Propt̃ q̃d ablata sba q̃libet
accidēs manet absq; subiecto. ¶ P. phs. iij.
3 metha. dicit q̃ accns ñ accidit accnti. nisi qz
ãtw accidūt eidē. s. sbe. nihil em̄ magis h̄ illi qz
illd huic accidit. sz i sacro dat; q̃buscūqz duo
b⁹ accidēcibꝫ illa duo ñ accidūt sbe. ꝗ nc vnū
accidet alteri. ¶ Sz ista opio ꝯdicit sensui.
Cōtra opinionem. Qz ad sensū videm⁹ q̃ albedo i sacro ē extēsa
ome aūt extēsuz vl' ē extēsū essentialr. vl' acci
dētalr. Et h̄ duplr. qz vl' recipit i se illd q̃d est
ēntialr extēsuz. vl' qz recipit i ēntialr extēso.
Primo mō albedo ñ est extēsa. qz illo mō ē ex
tēsa sola qztitas ꝯtinua. a q̃ differt albedo etiã
pdicamēto cū sit ēntialr d pdicamēto q̃litatis.
Nec secdo mō. qz sic ē extēsa ipa sba ⁊ speãliter
materia pma. q̃ a dimēsionibꝫ nūqz separat̃ ꝑm
intētōez cōmētatoris. vt pz i d sba ozb. ꝗ soluti
tercio mō albedo dicet extēsa. ⁊ p ꝯns ei qzti
Solutio. tate recepta tãqz i ꝓrio sbiecto. ¶ Ad primū
Ad.1. motiuū istoꝝ dom q̃ maior ñ ē vnū salr ꝓ
ꝓa. qz creata ꝓpēdet a deo i genere cause efficiēt;
⁊ tñ multe sūt create q̃ terminãt illi⁹ generis ꝓpē
dentiã. cū multe sint create aliq̃ꝫ rerꝫ ꝓductiue
Ad.2. ¶ Ad secdm dom q̃ sba ponit̃ i diffinitōe cui
uslibet accntis tãqz subiectū pmū. ⁊ p h̄ ñ ex
cludit ꝯn vnū accns possit ee alteri⁹ sbiectū p
Ad.3. primū. ¶ Ad terciū dom q̃ licz naturalr loqn
do q̃ mō loqt̃ aresto. vnū accns ñ possit acci
dere alteri tanqz subiecto ꝓmo. nisi ambo ac
cidāt sbe tãqz sbiecto pmo. supnaturalr tñ p
infinitã dei potētiã istud fieri pt.

Articulus tercius. Cōclusio. **Quo ad terciū arti**
culū dom q̃ licet illd q̃d petit̃ i articlo isto ab
aliqbꝫ ꝓbat̃ i dubiū. tñ h̄ faciūt absq; necita
te. Qz obiectū potētie sensitiue ꝓpa actōe agit i
hmōi potētiã Sz ista accntia qztitis sint sepa
ta a sba. tñ ꝑe retinēt ome illud q̃d spectat ad
obiectū potētie sensitiue. qz q̃litates sensibiles
sunt i ipo sacro ꝯiūcte qztitati. ⁊ p ꝯns actua
liter possunt agere i ipm sensū. Nã licet sensi
bile ꝓpriū puta color ñ possit mouere actua
liter visuz sine sensibili cōi. puta sine magni
tudine. qz albedo separata a magnitudine esset
indiuisibil'. nec ecōuerso sensibile cōe sine sen
sibili ꝓpo. Nūqz em̄ magnitudo vl' figura q̃
sunt sensibilia cōia separata ab omi q̃litate ꝑt
imutare sensū. qz vt sic eēnt res mathematice
q̃ abstracte sūt a sensibꝫ. tñ qñ ista sūt sil' ꝯiun
cta. tūc ꝑe ꝑt agere i ipm sensū. ¶ Sz ꝯtra Cōtra cō
istud aliq̃ arguūt sic. Solū illa agūt inuicē ⁊ clusionē.
patiunt̃ ab inuicē q̃ cōicant i materia. sz ista ac 1
cidēcia cū nlla re corpali cōicant i materia. cū
sint a materia separata. ꝗ ⁊c. Maior ptz ⁊ po
nit̃ pmo d generatōe. Minor supponit̃ ex de
terminatōe eccle supr allegata. q̃ dicit̃. q̃ sb
stātia panis ⁊ vini ꝯuertit̃ i corp⁹ ⁊ sanguinē
xpi ¶ P. agēs ⁊ patiēs q̃ꝫuis i principio actio 2
nis sint dissilia. tñ i fine debēt ee sil'lia. ꝗ si ista
accidēcia agerēt i aliquã rē corpalē. tūc in fine
actōis illa res careret materia. sic ista acciden
tia. alias passū in fine actōis nō esset assil'atū
ipi agēti. ¶ Ista nō ꝯcludūt. Qz ab istꝭ acci Contra.
dentibꝫ exprimētalr pcipim⁹ quēlibet nrm sen 1
sum imutari. Dic em̄ visus nr pcipit colorē.
odorat⁹ odorē. gust⁹ saporē. tactus duriciē ⁊
asperitatē. audit⁹ sonuz factū per fractionem.
¶ Itē si aliq̃d cadit in accidēcia vini q̃ rema 2
net. nō min⁹ humectaret ab ill' accidēcibꝫ q̃z
si mãsisset ibi sba vini. ¶ Itē si aliq̃s multuz
biberet d talibꝫ accidēcibꝫ a forti vino i sacro 3
relictis. nō min⁹ fieret ebri⁹ q̃z si biberet verū
vinū. ¶ Ex his ⁊ multis aliis cōsilibꝫ patz. q̃
istis accidēcibꝫ cōpetunt vere ⁊ reales actōes
¶ Ad primū i ꝯriū dicēdū q̃ autoritates are Solutio.
stotel'. nō valēt i isto ꝓposito. qz ipe nō ꝯcede Ad.1.
ret accidēcia esse sine sbiecto pmo. tñ si h̄ ꝯce
deret ipe ꝯseqnter hret dicere q̃ ad agere ⁊ pa
ti sufficeret cōmunicatio i materia ꝑm aptitu
dinē. talis aūt cōicatio est i ꝓposito. ideo ⁊c.
¶ Ad secdm dicēdū. q̃ tal' silitudo i fine trãs Ad.2.
mutatōis acq̃sita nō est attēdēda qztū ad ma
teriã. qz illa ꝑsupponit̃ vl' actualr sic in his q̃
naturalr existūt. vl' saltē aptitudinalit̃. sicut i
istꝭ accidēcibꝫ q̃ supnaturalr exist̃. Sz hmōi
silitudo est attēdēda penes formã. ⁊ h̄ est i p
posito. vt de se ptz. qz si ista accidēcia essent ca
lida. illud in qd̃ agerēt in fine efficerēt calidū.
⁊ sic de aliis.

Articulus quart⁹. **Quãtū ad quartuz**
articulū dico. q̃ accidēcia separata ꝓtute diuina
ꝑt i oēm opatōez i quã potuerūt qñ fuerunt
suis sbiectis ꝯiūcta. Qz si ñ. tūc sensibili expri
mēto possem⁹ pcipe seu cogscere sbam panis 1
esse ꝯūsaz in corp⁹ xpi. Falsitas ꝯseqntis ptz.
qz sola fide tenem⁹ corp⁹ christi esse sub illa

apparētia panis. Cōseqntia etiā ptz. qz si dictis ꝓbis ꝯsecratōis accidētia sepata ñ possēt ī hmōi opatōez ī quā añ ꝯsecratōez potuerūt. tūc vl'ḡ sp ꝯtigeret facta ꝯsecratōe. l'qñqz ꝯtigerz ⁊ q ñqz ñ. ¶ Si ꝑmo mō. tūc euidēti expimēto cogiscerem⁹ talia accidētia carere sbiecto sbali. ⁊ p añs ibi eē corp⁹ xpi in qd hmōi sba esset ꝯusa. ¶ Si scdo mō. tūc hmōi impedimētū opatōis ñ ꝓueniret rōe sepatōis accidētiū. qz ad vniformē positōez cause vniformit debet seq effect⁹. sz ī omī ꝯsecratōe eucharistie sepant accidētia pāis trāsubstātiata sba pāis ī corp⁹ xpi. ¶ P. talia accidētia sepata possūt ī opationē q attingūt sbe generatōez. ḡ mlto magz pñt ī oēm aliā opatōez ī quā potuerūt qñ suis subiectz ꝯiūcta fuerūt. Cōseqntia ptz qz generare sbam plus videt excedere virtutē accidētis q̃z opatio cui⁹ termin⁹ vltimat⁹ ē accidēs. Añcedēs ꝓb. qz illd qd p se pt corrūpe sbam. h̄ p se pt generare sbam. Ista ptz. qz sic agēs naturale ñ pt generare sbam nisi corrūpat sbam. sic nō pt corrūpe sbām nisi generet sbām. Sic em̄ generatio vni⁹ ē corruptō alteri⁹. sic ecōuerso corruptio vni⁹ ē generatō alteri⁹. vt dz ꝑmo d generatōe. Si ei agēs corrūperet vnū ⁊ ñ generaret altez. tunc penit⁹ ānihilaret. qd ꝯuenit soli deo Ipe em̄ qz pt aliqd d nihilo ꝓducere. ī ipe pt aliqd ī nihilū rēducere. Sz accidētia eucharistie pñt corrūpere sbām. nā si modicū d igne caderet ī calicē bñdictū. accidētia vini nō min⁹ corrūperēt ⁊ extīguerēt hmōi ignē. q̃z ipm vinū extinxisset añ ꝯsecratōez. ¶ Sz ꝯ añs isti⁹ rōis. ⁊ ꝯ ꝓbatō nē ei⁹. est qdā doctor. q ponit q accidens sine sba. nec pt generare sbām. nec corrūpe. Nā sicut ipe ait si oia accidētia spere ignis manerēt sepata. destructa substātia ī q fundant. ⁊ ī medio illoz accidētiū poneret vna gutta aq. oia illa accidētia ñ possent illā guttā aq corrūpe. ¶ Sz istud ñ valet. Qz vsqz ad sensū appet q si vna gutta aq caderet sup accidētia remanētia post ꝯuersionē panis ī corp⁹ xpi. satz cito hmōi gutta corrūpere a siccitate ipi⁹ hostie ḡ mlto citi⁹ corrūpere a siccitate ⁊ caliditate toti⁹ spere ignis. ¶ Et iō iste doctor videt q hmōi sensibil' expientia laborat ꝯ eū. inter mltas vias euadēdi ī ista videt vltimate ꝯtentari. q accidētia sepata nō corrūpūt substantiā. q̃z uis disponāt ad ei⁹ corruptōnez. Sz facta hmōi dispositōe p accidētia. tūc agēs vniūsale. s. celū corrūpit vnā substātiā ⁊ generat aliā ¶ Sz nec istud valet. Qz licet celū ī talib⁹ generatōib⁹ ⁊ corruptōib⁹ ꝯcurrat vt cā vniuersal'. h̄ tñ ñ obstat q̃n talia accētia qñ hñt p se eē alterēt corrūpāt ⁊ generēt tāq̃z q dā agētia ptic'aria ex sua natura determiata ad huiusmodi opatōes ¶ Ad argumētū ꝑncipale dōm. q loqndo d inesse accētis q̃z tū ad actu alē inherētiā. tūc maior ñ est ꝓa. qz adesse respicit relatōez maiori necitate. q̃z actual'r in esse respiciat accētis simpl'r absolutū. sz loqndo de inesse accidētis ꝑm aptitudinalē inherētiā tūc cōcesso toto argumēto nō est cōtra ea q dicta sunt in ista q̃stione.

Scotus

2

Ad principale argu.

Solet etiā quere.

Postq̃z mgr ī pte pcedēti pertractauit q̃stionē d accidētiū in sacro eucharistie appentiū existētia. h̄ ꝯsiderat q dā ad fracturā ⁊ diuisionē eorūdē accidētiū ptinētia. Et diuidit ī duas ptes Qz ꝑmo recitat diūsas opiones circa hmōi diuisionē Scdo mouet q̃stionē circa ptiū illi⁹ diuisionis significatōez. ibi. Quid aūt ptes. Prima ī duas. Qz ꝑmo recitat circa hmōi diuisionē triplicē opinionē ī probādā. Scdo ponit q̃rtā opinionē appbandā. ibi. Sz qz corp⁹ xpi Pria diuidit ī tres ptes fm q mgr recitat tres ñ tenēdas opiones. Scda ibi. Alij ꝯo dicūt Tercia ibi. Alij tradūt corp⁹ xpi ¶ Seqt illa ps. Sz qz corp⁹. Et diuidit in tres ptes. Qz ꝑmo circa fractōez sacri verā opinionē recitat Scdo multiplici autoritate hmōi opinionez ꝯfirmat. Et tercio aliq q ꝯ ipaz esse vident explanat. Scda ibi. Ūn apls ait. Tercia ibi. Ex his dat intelligi. ¶ Et hec ē sntia isti⁹ lectōnis ī generali. circa quā q̃ro in speciali.

Questio secunda.

Vtrū accidētia pāis ⁊ vini ī eucharistia exñtia sint corruptibilia. ¶ Videt q ñ. Qz qd ñ pt essential'r variari h̄ ñ pt corrūpi. sz nullū istoz accētiū pt essē tial'r variari. ḡ ⁊c. Maior patet d se. Probat minor. qz forma ē simplici ⁊ ꝓuariabili eēntia ꝯsistēs. vt dicit autor. vi. ꝑncipioz. Sz qdlibet istoz accidētiū ē forma pura. cū sit sepatū a materia. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. qd ē frangibile ⁊ diuisibile. h̄ ē corruptibile. sz qdlibet istoz accidētiū est frāgibile ⁊ diuisibile. vt ptz p mgrm h̄ ī lra. Nic em̄ ē q̃ztitas q ꝑmo ⁊ p se ē diuisibil'. cetera aūt fundant ī q̃ztitate. ⁊ p ꝯns diuidūt diuisa q̃ztitate ¶ Dic moze solito q̃ttuor sūt videda ¶ Prio vtz ista accidētia sint corruptibilia Scdo vtz aliq sba generet ex istz accētib⁹ qñ ipa corrūpunt. Tercio videbit quid sit illd qd frangit qñ hostia diuidit vel

masticat. ¶ Et q̃rto posito q̃ aliq̃s liq̃r i cali
ce bñdictũ fundat. videbit vtq̃ talis liq̃r acci
dentib̃ vini misceatur.

Articulus primus. Conclusio prima.

Quãtuz ad primuz

pono duas ꝯclones. ¶ Prima ē q̃ hmõi ac/
cidẽtia q̃nq̃z vere ⁊ real'r alterant. Qz illd qd̃
suscipit realē actõz agẽtis natural'ḡ vere ⁊ re/
aliter alterat. Sed ista accidẽtia suscipiũt re/
alē actõz agẽtis naturalis. Maior ē nota. mi
nor etiã pz. qz ad sensũ videm⁹ q̃ si aer circũ/
stãs ē frigid⁹. tũc accidẽtia vini in calice infri
gidant. ⁊ hoc q̃nq̃z intim. q̃ si sacerdos ē piger
ãnq̃z expediat se de canone. vera glacies appa
ret in calice. q̃ glacies itez dissoluit. ⁊ acciden
tia vini in pristinũ statũ reuertunt si actionẽ
ignis receperint sibi approximati. ¶ Etiaz si
hostia ꝯsecrata ponit in aere sicco. tũc indura
tur. si i humido tũc mollificat. vel saltẽ ab hu
iusmodi duricia remittit. ¶ Secda ꝯcl'o ē q̃
hmõi accidẽtia q̃nq̃z real'r corrũpunt Et ista
sequit ex p̃ma. Quia illud qd̃ actõne sui ꝓ̃ij
realiter alterat. hoc q̃nq̃z totaliter corrũpit. sz
ista accidẽtia realiter alterant rõne ꝓ̃ij circũ/
stãtis. ḡ ⁊c. Maior pz. qz hmõi real'alteratõ
inducit passionẽ q̃ magis facta abijcit a sba.
vt pz in li. de generatõe ⁊ cor. Minor pz ex p̃
dictis. Dico aũt ī maiori ponẽ. qd̃ actõe sui
ꝓ̃ij realiter alterat. ad ꝓuenientũ aliquas in
stãtias q̃ fieri possent de celo ⁊ de intellectu. q̃a
q̃uis celũ vere alteret a solo lumine ab eo reci
piẽdo. tm̃ nõ est corruptibile. qz hmõi altera/
tio nõ ē a ꝓ̃rio. nec ꝓprie ē realis. sz magis est
intẽtionalis. ¶ Etiã intellect⁹ vere alterat cũ
aliq̃d intelligit qd̃ p̃us nõ intellexit. tm̃ ñ cor/
rũpit. qz hmõi intellectio nõ est ꝓprie passio.
qz nõ ē alteratio a ꝓ̃rio. ⁊ ideo ē sal⁹ et pfectio.
2 vt dicit. iij. de aia. ¶ P. q̃ hñt idẽ ⁊ ꝯsil'e eē. ⁊
quib̃ rõne eiusdẽ ee ꝯpetit ꝯsil'r agere illis cõ
uenit ꝯsil'r pati. ⁊ p ꝯsequẽs ꝯsimilib̃ princi
pijs corruptiuis corrũpunt. Sed accidẽtia
panis ⁊ vini post cõsecrationẽ hñt tale esse et
agere q̃le habuerũt panis ⁊ vinũ añ ꝯsecrati/
onẽ. ḡ a q̃buscũq̃ agẽtib̃ poterãt panis ⁊ vi/
nũ corrũpi añ ꝯsecrationẽ. ab eisdẽ agẽtib̃ po
terũt corrũpi accidẽtia eoz post ꝯsecrationẽ.
3 ¶ P. ad sensũ apparet q̃ hmõi accidẽtia si ml'
to tpe seruat sacrm euanescũt ⁊ corrumpunt.

Instantia

¶ Sed ꝑ istã ꝯcl'oz põt argui sic. Nulla res
1 p se subsistẽs sine materia ē corruptibilis. sed
accntia panis ⁊ vini i isto sacro sũt res p se sb
sistẽtes sine materia. ḡ ⁊c. Maior pz. qz ma/
teria ē p̃mũ subiectũ corruptõis. vt pz. vij. me
taph. ⁊ in multis alijs locis phie. Propter hẽ
angeli sũt incorruptibiles. qz p se sbsistũt
sine materia. vt pz. xij. metH. Probat minor.
qz forma nulli inherẽs separata a sbiecto ē p se
subsistẽs sine materia. sed accntia sacri ē forma
nulli inherẽs separata a subiecto. vt ptz ex dictis
supius. ḡ ⁊c. ¶ P. si corrũpunt. aut talis cor 2
ruptio ē naturalis. aut supnatural'. Nõ p̃mũ
qz sicut generatõe naturali tm̃mõ generat cõ
positũ. vt pz. vij. metH. sic corruptõe naturali
nõ corrũpit nisi ꝯpositũ. Nec scdm. qz diuia
virt⁹ cui⁹ ꝓpriũ ē miraculose agere. nõ ē princi
piũ defect⁹ ⁊ corruptõis ¶ P. si p̃dictũ accntia 3
corrũpit. aut corrũpit i nihil. aut i aliq̃d. Nõ
p̃mũ. qz nullũ agẽs creatũ põt annihilare sic
nec põt creare. vt pz ex dictis supius dis. i. q.
i. Nec scdm. qz istud aliq̃d vel ē sba vl' accntia
Nõ sba. qz ex nõ suba nõ fit suba. vt dicit. i.
phic. Nec accidẽs. qz hẽ posito. tũc actõe na/
turalis agẽtis fieret accntia sine sbiecto. qd ēi/
possibile. ¶ P. accidẽs separatũ nõ põt ē subie 4
ctũ. ḡ nõ pt corrũpi. Cõseqntia pz. qz oē qd̃ p
se corrũpit. optet q̃ i se suscipiat actionẽ agen
tis corrũpẽtis. Antecedẽs etiã pz p Boe. i li. de
tri. vbi ait q̃ forma simplex subiectũ ē ñ pt.
sed accidẽs separatũ ē forma simplex. ¶ Ad. i. Solutio.
ddm q̃ licet maior sit vera loquẽdo de eo qd̃ Ad. 1.
fm cui sũ naturalē subsistit p se sine materia.
tm̃ nõ ē vera loqndo de eo cui hẽ ꝯuenit p sup/
naturalē dei potentiaz. sicut ē in ꝓposito. Ad
pbationem ddm q̃ tm̃mõ pcedit de naturali
cursu rez ¶ Ad scdm ddz. q̃ hmõi corruptõ Ad. 2.
põt dici naturalis. Nã licet hmõi accidẽtiũ
subsistẽtia puta q̃ p se subsistunt sit supnatu
ralis. tm̃ hoc posito naturale ē q̃ patiãt a suo
ꝓ̃rio sibi approxiato. Sicut dato q̃ de⁹ super
naturaliter poneret nauẽ supr⁹ i aere. illa tm̃ na/
uis naturaliter moueret a vẽto ipsã ipellẽte
¶ Ad pbationẽ ddm q̃ spẽs manẽs est vere
res ꝯposita. qz ē q̃litas in q̃ntitate. ¶ Et si dz
q̃ nõ ē ibi ꝯpositũ subale. dico q̃ licet non sit
ꝯpositũ subale. tm̃ hz virtutẽ et modũ ꝯpositi
subalis. ad cui⁹ similitudinẽ hz ē. ⁊ iõ agit ⁊ pa/
tit ad modũ ꝯpositi subalis ¶ Ad. iij. ddm. Ad. 3.
q̃ corrũpit i aliq̃d. Ad pbationẽ ddm q̃ q̃n/
q̃z illud aliq̃d ē accntia. puta si mutat hostia d
frigiditatez recipit caliditatẽ. d duricia i mol
liciẽ. vel remittit i albedine vel i q̃cũq̃z alia q̃/
litate. manẽte tm̃ hmõi remissiõe vel alteratõ
ne infra talẽ gradũ. q̃ si ect ibi sba panis fo/
ma subalis ipsi⁹ panis nõ tolleret p hmõi al/
terationẽ. etiã istud aliq̃d i qd̃ hmõi accntia

corrūpunt pōt ēē suba. qz si totaliter alterant hmōi accidētia. puta intm̄ q̄ si sub ipsis esset suba panis forma panis tolleret. tūc ex hmōi accidētibus corruptis generat suba. nec vl/terius ē ibi sacrm̄ corpis vel sanguis xpi. Et istud magis patebit ī sequēti articulo. ¶ Ad primā pbationē dicēdū. q̄ si hmōi alteratio terminat ad accidēs. tūc hmōi accidēs nō erit sine sbiecto. qz ēntitas manēs īcorrupta erit subiectū posterior accidētis sic̄ fuerat subie/ctū potis accntis iā corrupti. vel intēsi. seu remissi. si ē motus fm intēsionē vel remissionē. Ad secdam pbatōz. s. quō ex nō sba fiat suba.
Ad. 4. patebit. j. ¶ Ad ārtū nego añcedēs. qz ēntitas panis separata ē sbiectū eorūdē accntium q̄ añ separationē ī suba panis fundabāt mediāte ēntitate. Ad pbationē dōm q̄ Boe. loqtur ibi de forma oino simplici. q̄ ē de solus. q̄ nullius accidentis pōt esse subiectū. iō nō valet.

Articulus secundus.

Quantum ad secū

dū articulū sic pcedā. ¶ Primo ponā vnaz pclusionē. ¶ Secdo p̄ hmōi pclōez adducaz multaz opinionū motiua z ipsis rndebo.

Cōclusio

¶ Cōclo ē hec. q̄ qñ accntia pdicta intm̄ corrūpūt q̄ cessat sb eis ēē corp̄ xpi. tūc ex hmōi
1 accntibz generat vera suba. Qz id qd corpaliter nutrit de illo vere pōt generari suba. sz qñ pdicta accntia p modū cibi z pot̄ sumūt. tūc vere nutriunt corpaliter. ḡ ꝛc. Maior pz. qz nutrimētū conuertit in subam nutriti. qd̄ neq/q̄z fieret nisi ex ipso posset suba generari. Minorē ponit glo. sup illo ꝓb. 1. ad Cor. xi. Alius quidē esurit. alius aūt ebrius ē. Dicit etiā glo. illa. q̄ aliq̄ qñq̄z inebriati sunt ex vsu spē
2 rū illius sacri. ¶ P. illud qd̄ hz vim passiuā panis vel vini. d̄ illo pt generari sba. sz hmōi accidētia hnt vim passiuā panis z vini. Maiorē pb. qz quicq̄d pōt generari de pane z vino. hoc pōt generari de his q̄ hnt vim passiuā panis z vini. sz si panis z vinū corrūpūt. tūc de ipsis generat suba. Minor pz. qz si ista accidētia aliter se haberēt in agēdo vel patiendo q̄z suba panis et vini. tūc de isto sacro habēremus sensibilē expiētiā. z p cōs piret meritū fidei circa istud sacrm̄. qz fides nō habet meritū cui hūana rō pbet expimētū. ¶ Etiā ista minor pt̄z p Innocen. iij. in li. de officio misse. vbi loquēs de silitudine istoz accntiū ad ipm̄ panē z vinū ait. In quo silitudo deficeret in eo sacramentū nō esset. qz ibi se pderet z locū fidei auferret. ¶ Sed p̄ istā pclusionē

Opi. pria p̄ria.

sunt multe opiniones. Aliq̄ directe. z aliq̄ indirecte. ¶ Est em̄ opio q̄ dicit. q̄ licz ista accidētia corrūpant ſtute natural agētis. tm̄ ex hīs nihil generat. Quia illud genitū vel esset accidens. vel sba. vel creator vtriusq̄z. Sz nc sic. nec sic. Maior pz p Alpharabiū ī li. de ortu scia. vbi ait. Omne qd̄ ē. aut ē suba. vl accns vel creator vtriusq̄z. Minor pz q̄tū ad p̄mū. qz illd̄ accns ēēt natural sine subiecto. Quātū ad secdm̄. qz ex nō subjis nō fit sba. Quātū ad terciū. qz oē generabile actōe agētis natural ē corruptibile. sz de nō ē corruptibil. ¶ P. 2
pbat directe p̄ pclōz. q̄ ex hmōi accntibz nō possit generari suba. q̄a ex corpe non pōt fieri spūs. ḡ ex accnte nō pt fieri suba seu corpus. Añcedēs ponit a Boe. in li. de duab natur. Cōseqntia pz. qz plus dōt suba ab accnte q̄z spūs a corpe. sed symbolor facilior ē trāsitus. vt dr ī de generatōe. ¶ P. qd̄ nec ēi matia nec 3
hz materiā ptē sui hoc nō pducit de aliq̄ sba ḡ si corrūpit tūc nō corrūpit ī aliquā subam. sz ista accntia nec sūt ī materia. nec hnt materiā ptē sui. Maior pz tā ī ante q̄z ī añā. Minor etiā pt̄z ex pdictis. ¶ P. si dr istis q̄ ista 4
accidētia nutriūt. Rndet aliq̄ istor q̄ nō nutriūt sed reficiūt solū quadā accidētali mutatione. sicut qñq̄z aliq̄ inebriant ex odore vini z reficiunt ex odore aromatū. ¶ Q, autē p/prie nō nutriāt pbant. qz ex eisdē sum̄ et nutrimur. vt dr. ij. de generatōe. sed nos sumus ꝛpositi ex materia forma. ḡ nēcio nutriemur rebus ꝛpositis. z nō solis accidētibz. ¶ Confirmatur h̄ aūctē Amb ꝛosij. q̄ loquēs de isto sacro ait. Cibus iste nō vadit ī ventrē. sed illud quo corpaliter nutrimur h̄ intrat ventrē. ḡ ꝛc. ¶ Sed ista opio nō valet. Qz agēs na Cōtra cōclusionem
turale sicut nō pt d̄ nihilo aliq̄d facere. sic nō pōt aliq̄d annihilare. sed ꝛstat q̄ ista accidētia actōe agētis naturalis sepe corrumpūtur. z hoc qñq̄z p modū comestiōis z potus. put quotidie a fidelibz sumit istud sacramentū. Qñq̄z ꝓ alio mō. puta qñ ꝛbustione ecclie ista accidētia ꝛburunt. vl ex vetustate incinerant. Cū igit tali actōe nō possint annihilari necesse est ex eis aliq̄d generari. nō accidens. vt sufficiēter pbatū est p̄us. ḡ hmōi genitū necēio erit suba. ¶ Ad p̄mū igit dōm q̄ hmōi Ad. 1.
genitū ē suba. ad sensuz em̄ appuit qñq̄z q̄ ex nimia vetustate hmōi accntia fuerūt corrupta. z in loco eor cineres vel vermes repiebātur. qui ex talibus accidentibz generabātur. ¶ Ad pbationē dicendū q̄ licet nō ex q̄cunq̄z nō suba generet suba. tamē ex tali nō suba

q̃ p diuinã potentiã hz vim ⁊ modũ subē. bñ
poterit generari substãtia. Sic aũt est ĩ ppo/
sito. Nã accidẽtia panis ⁊ vini habẽt p se eẽ.
Ad.2. ⁊ p ꝓsequẽs p se agere ⁊ p se pati. ¶ Ad secũ/
dũ dicendũ ꝙ loquẽdo de potẽtia dei tunc añ
cedẽs ẽ falsum. qz nõ est maioris difficultatꝭ
spũm facere de corpe. q̃z spũm facere de nihilo
Sed loquẽdo de potẽtia naturali rei create.
tũc negãda ẽ ꝓsequentia. qz coipso ꝙ ista acci
dẽtia habẽt esse agere et pati ad modũ corpa/
lis substãtie. ideo maior ẽ ꝓformitas istoꝝ ac
cidẽtiũ ad subam corpalẽ. q̃z corpis ad spiri/
Ad.3. tũ. ¶ Ad terciũ dicendũ ꝙ aliq̃d nõ esse ĩ ma
teria põt dupl'r intelligi. Uno mõ naturaliẽ.
Alio mõ supnaturaliter. Mõ dato ꝙ maior
esset vera de eo qd̃ natural'r ẽ sine materia. sic
est intelligẽtia. tñ nõ est vera de eo qd̃ supna
turaliter ẽ separatũ a materia. ⁊ ex sui natura est
aptũ natꝰ eẽ in materia. sicut est in ppsito.
Ad.4. ¶ Ad quartũ dicẽdũ ꝙ falsũ ibi assumiẽ. q̃a
ista accidẽtia vere ⁊ realiter nutriũt Sati' em
insensibilis eẽ videẽ qui hoc nõ ꝓcipit. ¶ Pri
ma euasio eoꝝ nõ valet. qz licet odor aroma/
tũ ⁊ vini possit hoiem aliq̃liter refocillare. ta/
mẽ sine alio cibo nõ posset hoiem diu ꝓserua/
re. Sed si q̃s satis haberet de istis accidẽtibꝫ
ille eque bñ se ꝓseruaret a fame et a siti. sicut si
satis haberet de pane et de vino. Qd̃ nõ ꝓtin/
geret. nisi ꝑdicta accidẽtia vere nutriret ⁊ pa/
sceret. ⁊ tanq̃ verũ nutrimentũ ĩ substãtiã ipi
us comedẽtis ⁊ bibẽtis hm̃oi accidẽtia come
sta ⁊ bibita ꝓuerterenẽ. Unñ ego ꝑsonaliẽ au/
diui a quodã fidedigno sacerdote. ꝙ semel in
exercitu regis romanoꝝ imminẽte terribili p
lio. iste sacerdos multas hostias ꝓsecrauit p
ꝓmunicãdis militibꝫ ꝓflicturis. ⁊ casu inter/
uenẽte nullus illorũ militũ recepit ꝓmunio
nẽ Propter qd̃ ipse sacerdos solus oẽs illas
sumpsit hostias ꝓsecratas. ⁊ ex hoc ita satia/
tus fuit ꝙ vix aliq̃d de alio cibo sumere potu/
it. ¶ Nec valet scd̃m quz dicũt. ꝙ ex eisdẽ su/
mus ⁊ nutrimur. qz licet ista accidẽtia nõ sint
ꝓsita ex materia ⁊ forma. tñ qz habent mo/
dũ ⁊ virtutẽ ꝓsiti. s. panis et vini. ideo nos
qui sumus ꝓsiti ipsis possumus nutriri.
¶ Nec valet terciũ. qz Ambrosius loquiẽ de
corpe xpi ꝓtento sub accidẽtibꝫ. qui xpus est
cibus spũalis. et nõ loquiẽ de istis accidẽtibꝫ
Opi.scda. q̃ sunt cibus corpalis ¶ Aliꝫ dicũt ꝙ ex istis
accidẽtibꝫ nõ põt generari aliqua substãtia.
Quia ꝑncipia sube optet eẽ substãtias. vt pz
vij. metaph. q̃ nullũ accidẽs põt esse ꝑncipiũ
naturale alicui⁹ sube. ¶ Et si dicit istis ꝙ qñ
qz corruptis istis accidẽtibꝫ in loco eoꝝ cine/
res vel vermes inuẽti sunt. quos optz nos di
cere esse generatos ex hm̃oi corruptis accidẽ/
tibus. ¶ Rñdent isti ꝙ talia nõ generanẽ ex
istis accidẽtibꝫ. sed ex aere circũstãte. Imagi
nãtur em̃ isti et in hoc bñ. ꝙ agẽs naturale in
agẽdo repatiẽ. ideo aer circumstãs corrũpen/
do accidẽtia ista repatiẽ ab eis. ex qua repassi
one aliq̃d corrũpiẽ de aere. ⁊ ex hm̃oi aere cor
rupto generanẽ tales cineres vl' ỹmes. ⁊ alia
ꝓsil'ia. ¶ Sed nec istud valet. Quia cuz isti Cõtra opi
ꝓcedãt accidẽtia ꝑdicta corrũpi actõe natura nionẽ.
lis agẽtis. ⁊ omni tali corruptõi necẽo corrñde 1
at generatio. vt pz. ij. de generatõe ⁊ corrupti
one. q̃ nõ solũ aeri corrupto optet aliq̃d geni
tũ assignare. verumetiã accidẽtibꝫ corruptis.
Hoc aũt aliud fingi non põt nisi hm̃oi cine
res vel alia q̃ in loco illoꝝ accidẽtiũ repiunẽ.
¶ Nec valet illud qd̃ istẽ fingũt de aere corru 2
pto. qz licet agẽs naturale ĩ ꝑncipio actõis
notabiliter repatiẽ agendo. tñ ĩ fine actionis
cũ passum appꝛopinqt corruptõi. modicũ
vel nihil repatiẽ. eo ꝙ patiẽs totaliter sit su/
patũ. ⁊ ad ꝓformitatẽ agẽtis sit trãsmutatũ.
Juxta qd̃ dicit ĩ libro de generatõne. Agẽs ⁊
patiẽs ĩ ꝑncipio actõis sunt dissil'ia. in fine ve
ro sil'ia. igit̃ im minẽte istoꝝ accidentiũ corru
ptiõe. qualitas actiua istoꝝ accidẽtiũ nõ ẽ tã
te fortitudinis ꝙ de aere possit vermes vel ci/
neres generare. maxime cũ hoc nõ potuerint
diebꝫ multis ꝑcedẽtibus. quibꝫ illoꝝ accidẽ/
tiũ actiuitas multo fortior fuit. ¶ P. si ex ae/ 3
re hostiã circũstãte generarenẽ hm̃oi cineres
tũc licet cineres inuenirenẽ circa locũ hostie.
tamẽ nõ inuenirenẽ directe in loco hostie. cu/
ius oppositũ ꝓtingit. ¶ P. dato ꝙ hostia cõ 4
secrata poneret inter duas lamias aureas. vl'
cuiuscũq̃z alteri⁹ solidi metalli. adhuc ex vetu
state tpis hm̃oi accidẽtia mutarẽt in cineres.
vel in aliquã aliã substantiã. quod neq̃q̃z pos
set saluari p corruptionez corpis circũstãtis.
cũ hoc supponat̃ esse solidissimũ. ⁊ i nulla sui
pte corruptũ appareat. q̃ optet dicere ꝙ hu/
iusmodi cineres generenẽ ex corruptõne ꝑdi
ctoꝝ accidẽtiũ. ¶ Aliꝫ dicũt ꝙ corrupti istis Opi.tcia.
accidẽtibus bñ generet aliqua substãtia. sed
nõ generat̃ ex accidẽtibus. sed potiꝰ ex substã
tia panis. q̃ nunq̃z fuit separata vl' seiũcta ab ac
cidẽtibus. Ponũt em̃ isti substãtiã panis nõ
ꝓuerti ĩ corpus christi. sed manere cũ istis ac
cidẽtibus ĩ sacramẽto. De ista opiniõe ad p/
sens nihil dicã. quia ipsã supius improbaui
distinctiõe. xi. questione ꝑma. articulo scdo.

Opi. Innocentii lib. de offi. misse. pte. iij.

¶ Alij dicũt q substãtia panis que cõuersa est in corpus xpi reuertit. et ex illa generat illud qd fit qñ ista accidẽtia corrũpunt. ¶ Sz nec istud valet nec stare pot. qz tũc sequeret q corpus xpi ouerteret i substantiã panis. Cõsequẽs est incõueniẽs. qz si hoc fieret. tũc corpus xpi mediãte suba panis in quã ouersuz esset ouerteret vlterius in vermes z i cineres. Consequẽtiã pbo. qz sicut si lapis esset cõuersus in lignũ. tũc lapis nunqz posset redire nisi lignũ ouerteret i lapidẽ. sic in ꝓposito postqz substãtia panis ouersa est in corpus xpi. tunc nõ videt q talis substãtia panis possit redire nisi corpus christi ouertat i eã. ¶ P. si reuertit substãtia panis. vel reuertit in ipso instãti quo corrũpunt accidẽtia. vel añ illud instãs. vel post hmõi instãs. Si dicit q in ipo instãti. hoc ẽ impossibile. qz sicut impossibile est rẽ corrumpi in eodẽ instãti quo incipit esse. qz si sic. tũc simul esset z nõ esset. sic impossibile est rẽ corrumpi in eodẽ instãti quo redit ad esse. simul em esset z nõ esset. Esset quidẽ. qz ponit redire ad esse. Nõ esset. qz haberet corruptuz esse. nã cũ corruptio sit instãtanea mutatio. ergo corruptio z corruptũ esse sunt simul in eodẽ instãti. Sz si rediret substãtia panis. tũc corrumperet i instãti quo corrumpunt accidẽtia. als cineres qui vident generari ex accidẽtibus nõ generarent ex tali substantia panis cuz hmõi cineres generẽtur in eodẽ instãti in quo accidẽtia corrumpunt. g si substãtia panis pcise in pdicto instãti rediret. tũc simul esset z nõ esset. ¶ Et cõfirmat. qz redire ad esse est tẽdere ad esse. corrumpi est tẽdere ad nõ ẽ ergo in eodẽ instãti simul tẽderet ad esse et ad nõ esse. ¶ Si redit añ illud instãs. tũc quia corp xpi nõ desinit ibi esse añ corruptiõz pdictorũ accidentiũ. sequit q simul sit ibi substãtia panis cũ corpe xpi. Quod supius est improbatũ. ¶ Si autẽ redit post illud instãs. tũc frustra rediret. qz tunc nihil faceret ad generationẽ taliũ rerũ quevident ex accidentibz generari. cũ vt dictũ est illa generent in eodẽ instãti in quo accidẽtia corrumpunt. ¶ Alij sunt qui dicũt idẽ quod isti. nisi q magis determinate loquunt dicẽtes. q substãtia redit in ipso instãti corruptõis pdictoz accidẽtiũ. hoc tamẽ nõ requirit necessario ipm agẽs naturale corrumpẽs hmõi accidẽtia. ¶ Sz cõtra istud pot argui ex his que iã adduxi ꝓtra opinionẽ prime pcedentez. ¶ P. nulla actio corruptiua eucharistie reqrit substantiã redire. ergo hmõi substãtia i destructiõe accidentium eucharistie nõ redibit. Añcedẽs patz. qz omnis actio ꝓcurrẽs ad pdictã corruptionẽ. vel est actio dei. vl actio naturalis agẽtis. Sz actio naturalis agẽtis nõ requirit reditũ iam dicte substãtie. q̃a vt isti met dicũt. naturale agẽs pot alterare z corrũpere ista accidẽtia etiã si nulla substãtia redeat. ergo mlto minꝰ actõ dei. z p ꝓseqns nulla. Cõsequẽtiã pbo. qz si rediret suba cũ nullius agẽtis actio hoc reqrat. tũc frustra rediret. deus aũt z natura nihil faciũt frustra. vt dicit. i. celi z mũ. ¶ Etiã plures sunt alij modi dicẽdi circa istaz materiã. quas recitare z improbare ad pñs causa breuitatis omitto.

Cõtra cõclusionem 1

2

Scotus

Cõtra istũ

Quãtum ad terciũ articulũ pono duas ꝓclusiones.

Articulus tercius.

¶ Prima ẽ q qñ hostia ꝓsecrata frãgit seu diuidit. corp xpi nec frangit nec diuidit. Quia corpꝰ christi ẽ ipassibile. g nec pot frãgi nec diuidi. Añcedẽs pz. qz cũ corpus xpi sit glorificatũ. seqtur nccio q sit dotatũ dote impassibilitatis: Patet etiã ꝓntia. qz corpus viui hois nõ pt diuidi z frãgi sine eiusdẽ homis passiõe. ¶ P. ibi res nõ pot diuidi vbi nõ est mõ quãtitatiuo. sed corpus xpi nõ ẽ sub sacro modo quantitatiuo. vt declaratũ est supius disti. x. q. ij. arti. i. ¶ Sed ꝑ istã ꝓclusionẽ est quedã opinio que fũdat se sup ꝓfessione Berẽgarij. que ponit hic in lra. et scribit de ꝓse. dist. ij. c. Ego Berẽgarius. vbi postqz Berengarius errorẽ suũ coram papa Nicolao z. cxiij. epis publice recognouit. ipse iurauit se deceps semp credere z tenere verũ corpus christi manibus sacerdotũ sensualiter tractari. z frãgi. ac fidelium dentibus atteri. z sic ibidẽ ponit circa finẽ illius ca. hanc confessionẽ papa Nicolaus scripsit ecclesijs italie. germanie z gallie. vt ecclesie q prius doluerãt de auerso z puerso. postea gaudeant de reuerso atqz cõuerso. ergo videt q corpus xpi vere diuidat. z hoc tã ex predicta ꝓfessione. qz ex cõfessiõis sollẽni approbatione. ¶ P. quod vere manducat. hoc manducãtis masticatõe diuidit. Sed corpꝰ christi vere mãducatur. iuxta illud Joh. vi. Qui manducat meã carnẽ z bibit meũ sanguinẽ: habet vitã eternã. ¶ P. istud sacramentũ est signũ memoriale dnice passionis. vt patet ex dictis supius. ergo diuisione sacri diuiditur corpus xpi. Cõsequẽtia ptz. qz signũ debet ẽ ꝓforme sigto. sed in passione xpi fuit realis diuisio sui corpis. als nõ fuisset ibi vera vulne/

Cõclusio prima. 1

Opi. Berẽ 1

2

3

Cōtra opinionē.

ratio. ¶ Sed ista nō ꝯcludūt. ⁊ exp̄sse cōtradicūt verbis Aug. que ponunt de ꝯse. dist. ij. Qui manducat. Et accipiunt ex sermone de verbis dñi. vbi sic ait Aug. Christ⁹ viuit mā ducatus. q̄z surrexit occisus. nec q̄n manducamus ptes de illo facimus. ⁊ quidē in sacrāmēto sic fit.

Instantia

¶ Forte dicet q̄ ꝯtra istud esse videt illud qd̄ ibidē imediate seqūtur. Subdit em̄ Aug. Nozūt fideles quēadmodū māducāt corpus xpi. vnusquisq̄z accipit ptē suam. p ptes manducat in sacramēto. ⁊ manet integer totus i celo.

Solutio

¶ Respōdeo q̄ p ptes ibi intelligit Aug. ptiales gras. q̄z p̄m q̄ cū maiori deuotione sumit corpus christi. p̄m hoc ipse sumēs maiorē ⁊ vberiorē ptem gratie spūssanti conseqūtur. Et ideo ibidē addit Aug. Vñ ⁊ ipsa gratia ptes vocātur.

Solutio. Ad.1.

¶ Ad primū tñ dco cū Bart. brixiēsi in apparatu sup illo verbo frāgi. q̄ ly frangi ⁊ atteri nō debet referri ad corp⁹ christi. sed solū ad spēs sacramēti. Qd̄ pbat Bartholome⁹ ibidē p auctoritatē Augus. iā inductaz. Et idē apparator hortatur quemlibet legentē. vt iuxta istū intellectuz sane intelligat verba Berēgarij. ne incidat i maiorē errorē ac heresim q̄z ipse Berēgarius fuit. Quia reuera valde enormis error esset credere q̄ corpus christi realiter diuideret. Et iō sepius miratus sum q̄ papa Nicolaus cum tot ēpis vnq̄z acceptauerūt istā confessionē. sine lucidiori declaratione veritatis.

Ad.2.

¶ Ad secundū dicendū q̄ aliquid māducari pōt dupliciter intelligi. Vno mō corpaliter. puta si attingit immediate corp⁹ corpaliter ⁊ quātitatiue ab ipso māducāte. Alio modo spūaliter. puta si nō attingit immediate nec quātitatiue. De p̄mo mō manducādi maior ē vera. nō de scdo. Cū igitur corpus xpi nō māducetur primo mō sed scdo. ideo maior in ꝓposito est falsa.

Ad.3.

¶ Ad terciū dicendu q̄ licet illud qd̄ solū est sacramētū. puta ipsa spēs panis ⁊ vini sit signū passiōis xpi. tamē illud qd̄ est res ⁊ sacramētū. puta corpus ⁊ sāguis christi nō est signū sed magis ipm signatū. Et ideo licz spēs ⁊ accidētia diuidant. tñ corpus xpi non diuidit.

Cōclusio scda.

¶ Scda ꝯclusio est. q̄ spēs sacramēti puta accidētia panis ⁊ vini vere ⁊ realit frā
1 gūtur ⁊ diuidūtur. Quia q̄n totū ꝯtinuū discontinuatur. tūc ipm vere diuidit. sed hostia ꝯsecrata ē quoddā totū ꝯtinuū. ⁊ vere discōtinuat. q̄n sacerdos tres ptes facit de hostia. et etiā vlteri⁹ discōtinuat q̄n a sacerdote vel q̄
2 cūq̄z alio hoīe māducat. q̄ ⁊c. ¶ P. Mat. xxvi. saluator legit istud sacrm̄ bndixisse et fregisse. sed hm̄oi fractio nō potuit eē i corpe xpi vt patuit ex pcedēti ꝯclone. q̄ tm̄ fiunt i ipsis accidētibz seu spēbz sub quibz corp⁹ suū tradidit discipulis.

Instantia

¶ Forte dicet q̄ ista scda ꝯclio ꝯdicat p̄me. Qz q̄n aliq̄d ꝯtinet sub altero. si ꝯtinēs realr frāgit ⁊ diuidit. videtur q̄ etiam ꝯtētū frāgatur ⁊ diuidatur. sed corpus xpi cōtinetur sub accētibz panis. q̄ accētia realr diuidūt. vt dicit. ij. ꝯclo. q̄ etiā corp⁹ xpi realiter diuidetur. Cui⁹ oppositū ponitur i. i. ꝯclone.

Solutio.

¶ Rñ. q̄ aliq̄d ꝯtineri sb altero pōt dupliter intelligi. Vno mō ꝯmēsuratiue. ita q̄ totū cōtinet a toto ⁊ ps sub pte. Alio mō aliq̄d ꝯtinet sb altero sine ꝯmēsuratōe. ita q̄ totū ꝯtinetur sb toto. ⁊ totū sub q̄libet pte. Et isto scdo mō corp⁹ xpi ꝯtinetur sb q̄ntitate panis. ⁊ nō primo mō. vt declarau i supi⁹ di. x. q. ij. ar. iij. Et q̄z iuxta scdm modū maior ē falsa. iō nihil cōcluditur. Si em̄ maior eēt vera loq̄ndo d̄ eo qd̄ isto scdo mō ē sub altero. tūc pari rōe ꝯcluderetur aīaz rōnalē diuidi diuisiōe corpis humani. qd̄ tñ nō ꝯtigit. eo q̄ ipa nō sit extēsiue i hūano corpe. sic em̄ ē tota i toto corpe q̄ etiā ē tota i q̄libet pte corpis. vt pbaui li. i. di. viij

Opi. p̄ma ꝯ ꝯclōem.

¶ Etiā ꝯ istā scdaz ꝯclōz sūt duo opīones q̄s mgr recitat i textu istius lectōis. Quaz vna ponit q̄ i isto sacramēto nulla sit fractio. licet videatur q̄ aliq̄d frāgatur.

¶ Et si dz istis. q̄ tūc fieret hic deceptio ⁊ illusio. quod p̄m Ambro. nequaq̄z cōuenit huic sacrificio.

¶ Rñdent isti q̄ in apparētia istius fractōis non ē deceptio nisi crederet ibi eē fractō. In q̄ rñsione forte intendūt dicere. q̄ sicut i isto sacramēto apparet q̄ sit panis ⁊ nō est. ⁊ tñ ex h̄ nullus decipitur. nisi ille q̄ crederet hic esse panē q̄z talis crederet qd̄ nō est. ⁊ p ꝯseq̄ns sua credulitas falleret eū. Sic i ꝓposito ⁊c.

Cōtra rñ.

¶ Dicūt etiā q̄ hic nō ē illusio. q̄z fit ad vtilitatē fidei. Vñ sicut nō fuit illusio q̄n xp̄s appuit in spē pegrini duobz discipulis eūtibz in emaus. et oculi eoz tenebātur ne agnoscerent eū. sic nec hic ē illusio. q̄uis appareat fractio q̄ tñ nō ē igit ⁊c.

¶ Ista rñsio nō valet quo ad p̄muz. q̄z valde ē dissimile de subaz de fractione. Nā iudiciū de substātia nō spectat ad sensuz. sed ad intellectū. Judiciū aūt de fractiō e spectat ad sensum. Nā motus ē p se sensibilis. vt pz ij. de ania. sed fractio ē quidā motus. Ideo licet credētis i isto sacramēto nō esse substātiā panis sensus nō decipiat. q̄z nō iudicat oppositū illius credulitatis. tñ credētis hic non eē fractionē sensus vere decipetur. si hic nō esset fractio. q̄z iudicaret hic esse fractionē. ⁊ p ꝯs

iudicaret eē qd nō eēt. Et qz sensus a deceptione reddunt immunes, vt dicit in legēda de festo corpis xpi. ideo fractio q̄ virtute sensitiua iudicat fieri i isto sacro. nō solū apparēter sed
2 realiter fit in eo. ¶ Nec valz ista ñsio q̄ ad secundū. qz omnis xpi actio nostra ē instructio g̃ nulla christi actio esse pt illusio. Consequtia pz. qz nulla vera instructio ē illusio. ¶ Etiam illud qd christus i illa pegrina simulatōe exteri⁹ gessit. hoc aliquo mō significatiue fuit in mētib⁹ illo z discipulo z. Quod innuēs Gregorius in omel'. ait. Duobus discipulis ambulātibus in via. non quidē credētibus. sz tamē de se loquētibus dñs appuit. Sed eis speciē qua recte cognoscerēt ñ ostēdit. Hoc ergo egit foris dñs i oculis corpis quod apd ipos agebatur intus i oculis cordis. Et subdit infra. Nihil ergo simplex veritas p duplicitatē fecit. sed talē se eis exhibuit in corpe qualis apud illos erat in mēte. ¶ Sed nulla talis rō assignari pōt de apparētia et nō exñtia ipsius
Opi. scda fractionis. g̃ ꝛc. ¶ Opinio scda ponit q̄ ibi ē vera fractio. nihil tñ vt dicūt hmōi fractione frāgitur. Quia sicut spēs vel accidēs panis ē ibi. z tñ non ē in aliquo. sic p potentiā dei erit ibi fractio. q̄zuis i nulla re sit hmōi fractio.
Cōtra opinionē ¶ Sed nec istud valet. qz fractio cū sit q̄dam motus. g̃ vt pcedit ab agēte seu a frāgēte ē actō vt inferē ipsi patiēti ē passio. ideo ipossibile ē hmōi fractionē eē sine sbiecto. qz nec motus pt eē sine mobili. nec passio sine patiēte ¶ Secus aūt ē de accñtib⁹ panis. vt patet p ea q̄ dixi in q. prima pcedente.

Articulus quartus

Quantuz ad quartuz articulū sic pcedā.

¶ Primo ponā duas
Cōclusio prima. ꝛclusiones. ¶ Secdo moneb vnā dubitationē ortū habentē ex istis ꝛclusionib⁹ ¶ Pria ꝛclusio ē. q̄ si aliq̄s liquor. puta vinū vl' aqua infunderet i calicē ꝛsecratū. hmōi liquor pōt accidentib⁹ vini in calice pexistētib⁹ ꝛmisceri Quia fm Inno. li. iij. de off. misse. vt fides locū habeat. nihil pmittit de⁹ hic fieri quo sensibile possimus habere expimentū isti⁹ sacri. g̃ liquor infusus pdictis accñtib⁹ ipsis ꝛmisceturꝛ. Cōsequētia pz. si accidētib⁹ vini albi exñtib⁹ i calice ꝛsecrato vinū rubeū infusū nō cōmisceret ꝛmotō ē facta humor ad inuicē sufficiēti. tūc sensibiliter pcipem⁹ trāssubatōz facta circa illud vinū albū p ꝓba ꝛsecratōis eo q̄ añ plationē hmōi ꝓbꝛ fuerit cōmiscibile
Opi. ꝛria vino rubeo. vel cuicunqz alteri liq̄ri. ¶ Huic ꝛclusioni q̄dā antiqua opi. ꝛdicit. Cui⁹ motiua hec esse potuerūt. Dis liquor q̄ hmōi accidētib⁹ posset infūdi ē vera sba. sed accñs nō pt sbe pmisceri. vt pbat phs. i. d genera. g̃ nullus liq̄r accñtib⁹ calicis ꝛsecrati poterit permisceri. ¶ P. illud qd ꝛsecrato miscet hoc efficitur ꝛsecratū. sed liq̄r infusus accidētib⁹ nō efficit consecrat⁹. g̃ ipsis nō pmiscet. Dior pz qz ꝛsecratio fit p verba q̄ nō dicunt qñ hmōi liquor infundit. Pz etiā maior. qz si aq̄ non bñdicta infundit i aquā bñdictā immediate efficit bñdicta. ¶ P. si sic. tūc vna z eadē superficies eēt i sbiecto z nō eēt i sbiecto. ꝛñs ē ipossibile. eo q̄ implicet ꝛdictionē. Probat ꝛña. qz q̄cūqz simul pmixta sūt. illa vna superficie claudunt. Sz supficies illi⁹ infusi liq̄ris ē in subiecto. supficies pdictoz accñtiū ē sine subiecto. g̃ ꝛc. ¶ P. accñtia nō pñt alterari. g̃ nō pñt pmisceri. Añs pz p Boe. q̄ ait. Accñtia indignātis nature sūt. primi q̄dē pñt. alterari ꝓo nō pñt. Cōsequtia pz. i. de genera. vbi dr. mixtio ē miscibiliū alteratoz vnio ¶ Sz ista
Cōtra opionē. non ꝛcludūt. qz q̄ sūt i mima diuisibilia. illa sūt bñ miscibilia. vt dr. i. de genera. Sz vtraq̄s hec. s. accñtia z liq̄r ipsis infusus sunt i mima diuisibilia. g̃ sūt bñ miscibilia. ¶ Ad primū g̃ dōm. q̄ licet accidēs hñs modū accidētis nō possit sube misceri. tñ hoc non repugt
Solutio. Ad. 1. accidēti habēti modū sube. sicut ē in ꝓposito.
Ad. 2. ¶ Ad secōm dōm q̄ illud qd ē i calice ꝛsecratū hoc ē sanguis xpi. z nō ipa accidētia ꝓpie loq̄ndo. ideo liq̄r infusus nō efficit ꝛsecrat⁹. q̄zuis accidētib⁹ misceat. Nec est simile de aq̄ bñdicta. qz aq̄ infusa aq̄ bñdicte attingit illd qd est bñdictū. sed liquor infusus calici non attingit illud qd ē bñdictū seu ꝛsecratū. qz ñ attingit sanguinē xpi. q̄zuis attīgat accñtia vini sub quib⁹ ē sānguis xpi eo mō q̄ dictū ē supius.
Ad. 3. ¶ Ad terciū dōm q̄ sicut eadez supficies fm aliā z aliā ptē simul pōt esse alba et nigra. q̄zuis hoc esse non possit fm eandē ptē. sic illo casu posito eadē supficies fm illā ptē sui quā ambiret istū liquorē infusū. vel etiā ptes accidentū pmixtas isti liquori ē i subiecto. sz fm illā ptē sui quā nondū attigit iste liquor infusus eēt sine subiecto.
Ad. 4. ¶ Ad. iiij. dōm q̄ accñtia hñtia modū sbe pnt alterari. z p ꝛñs alterāti pñt misceri sicut ipsa sba. Sz i sacro aliqua sūt accidētia habētia modū sube i eēndo agēdo z patiēdo. vt pz ex dictis supi⁹. g̃ ꝛc.
Secda cōclusio. ¶ Secda ꝛclo ē. q̄ i illi ptib⁹ accidētiū q̄ infuso liq̄ri pmiscent nō remanet sanguinis xpi sacrm. qz nō manet sub illis accidētib⁹ corp⁹ et

sanguis xpi. nisi p eo tpe quo talia accidētia manēt sine sbiecto. Sz accn̄tia hm̄oi liq̄ri p mixta nō manēt sine sbiecto. g̃ ꝛc. Maior pz ex dictis supi⁹. Minor etiā pz. qꝛ vel hm̄oi accidētia corrūpūt. vel hm̄oi liq̄ri cui pmiscent̄ iherebūt. Hic ex pdictis oritur dubitatio. Qꝛ exq̄ liq̄r infusus pmiscet̄ accidētibꝫ. vt dr̄ i. i. ꝯclone. ꝛ quibꝫ pmiscet̄ i his desinit eē sacr̄m. vt dr̄ i. ij. cōclone. nō imerito pt dubitari vtꝝ modic⁹ liquor ad h̄ sufficiat q̄ ex toto i calice desinat esse sacr̄m. Et circa hāc dubitatōz sunt opposite opiniones. Nā quedā opinio antiqua dicit. q̄ q̄zuiscūqꝫ modic⁹ liquor non cōsecrat⁹ infusus fuerit accidētibꝫ sacr̄i totaliter sacr̄m tollit̄. Qꝛ ille liquor q̄zuiscūqꝫ modicus. tn̄ qꝛ facillime diuisibilis. iō p totū diffundit̄. ꝛ om̄ibꝫ ptibꝫ accidentiū vini ꝯmiscetur. ꝛ p ꝯseques i om̄ibꝫ hm̄oi accidētibꝫ desinit esse sacr̄m sanguis xpi. Sed oppositū isti⁹ tenēt doctores cōes dicētes. q̄ q̄zuis modicus liquor infusus corrūpat ptē spēꝝ. s. illā ptē quā diuidit. ꝛ p quā diffūdit̄. ꝛ p ꝯseq̄ns desinat esse sacr̄m quo ad illā ptē. tamē qꝛ nō pōt se p totū diffundere. ideo nō desinit eē sacramentū in om̄ibꝫ ptibꝫ accidentiū. Hic q̄d magꝫ sentiā inter has opiniones ad pn̄s non explico ꝓpter multitudinē dubioꝝ circa hāc materiā emergentiū. Al's ꝟo qn̄ occurret hec materia. intēdo circa eā seriosius insistere. Sed tn̄ ad p̄sens dico q̄ p̄ma opio nō est ita abusiua sicut cōiter reputat̄. qꝛ ad sensum videmus q̄ si i tātillo de vino claro sicut cōiter solet accipi p consecratōe sanguis. infūditur vna gutta de vino rubeo aliq̄tulū spisso ꝛ materiali. oēs ptes illius vini clari discolorant̄. qd̄ fieri nō posset nisi illa gutta totū illud claꝝ vinū penetraret. ꝛ om̄ibꝫ ptibꝫ eius se coniūgeret. g̃ consil'r hoc idē fieret si tal' gutta in accidētia vini post cōsecrationē fūderet̄. ꝛ p ꝯseq̄ēs si in om̄ibꝫ ptibꝫ accidētiū ad q̄s ptes infusi liquoris puenerint. desinit esse sacr̄m. sicut etiā dicūt doctores cōes. seq̄tur q̄ ad infusionē vni⁹ gutte sacr̄m esse desinat i oībus ptibꝫ accidētiū p̄dictoꝝ. Ad argu. p̄nci. dd̄m q̄ minor nō ē vera. Ad ꝓbatōz dd̄m q̄ aliq̄d eē variabile vl' alterabile pt dupl'r intelligi. Uno mō eo q̄ ip̄z pōt eē alteratōis termin⁹. Alio mō q̄ pōt eē subiectū alteratōis. Prīo mō nō negat autor. vi. p̄nci. formā accidētalē eē variabilē. sed solū scd̄o mō. qꝛ isto scd̄o mō sb̄a ꝯposita dr̄ alterabilis s̄m cursuz naturalē. ꝛ qꝛ q̄ztitas i sacr̄o altaris hz modū sb̄e ꝯposite. qꝛ existit p se. ꝛ subsistit ceteris accidētibꝫ sacr̄i. igit̄ quantitas ambobꝫ p̄dictis modis pōt variari. Ip̄a em̄ pōt eē terminus variatiōis ꝓut pōt terminare motū augmēti vel diminutōis. ꝛ pōt esse subiectū variationis inq̄ztū accidētia in ipsa subiectiue fūdata intēdūt̄. remittūt̄. vel corrūpūt̄. Cetera autē accn̄tia q̄bꝫ substrata ē ipsa q̄ztitas sbiectiue. q̄zuis nō sint variabilia scd̄o mō. puta p modū subiecti. tn̄ ipsa sūt variabilia p̄mo mō puta p modū termini. ideo ꝛc.

Dubitatō

Una opi.

Tho. ꝛ pe.

Ad p̄ncipale argumentum.

Sed caueat.

Postq̄z mgr̄ determinauit de accn̄tibꝫ i isto sacr̄o extrīsec⁹ apparētibꝫ. nūc determinat de vtilitatibꝫ intrīsec⁹ cālit̄ exn̄tibꝫ. Et diuidit̄ i tres ptes. qꝛ p̄mo ad euz q̄ sumit istud sacr̄m mgr̄ facit ꝯmēdabilē exhortatōz. scd̄o on̄dit rei sūpte vtilē fructificatōz. tercio mouet ꝛ soluit īcidētē qōz circa isti⁹ sūptōis freq̄ntatōez. scd̄a ibi. Institutū ē em̄. tercia ibi. Si āt q̄rit̄ Prīa i duas. qꝛ p̄mo volētē accedere ad istd̄ sacr̄z mgr̄ p suā exhortatōez reddit cautū. secūdo mouet qōz circa xpi īmolatōz vt eundē reddat deuotū. ibi. Post h̄ q̄rit̄. Et hec i tres. qꝛ p̄mo iā dictā mouet qōnez. scd̄o dat mote qōis rn̄sionē. tercio date rn̄sionis subdit ꝓbationē seu ꝯfirmatōz. scd̄a ibi. Ad h̄ breuit̄ dici pt. tercia ibi. Un̄ Aug. Hec ē sn̄ia isti⁹ lectionis i generali. circa quā q̄ro i spāli.

Utrū vtile vel expediēs sit hoī freq̄nt̄ accedere seu sumere istud sacr̄m Et videt̄ q̄ nō. Quia nō dz eē maior freq̄ntatio i re significata q̄z i figura significāte. sz agn⁹ pascal' q̄ fuit figura isti⁹ sacramēti tm̄ modo semel i anno comedebat̄. vt ptz Exo. xij. g̃ videt̄ q̄ sel' i anno debeam⁹ tm̄mō coicari seu refici illo sacr̄o. Cōtra. qn̄ aliq̄d sic se hz q̄ eius accessu pctā delent̄. ꝛ ꝟtutes augētur. ad hoc freq̄nter accedere ē homī expediens ꝛ vtile. sed p accessū ad istud sacramentū pctā delētur. et virtutes augent̄. vt patebit in ista q̄stione. g̃ ꝛc. Hic quattuor sunt videnda. Primo d̄ istius sacramēti vtilitate exn̄te in pctōꝝ deletione. Scd̄o de eiusdē sacramēti vtilitate exn̄te i virtutū pfectōe. Tercio vtꝝ hō sine pctō ad istud sacr̄m oī die possit accedere. Quarto vtrū homo sine pctō ab isto sacramēto possit sp abstinere.

Qō. iij.

Quantū ad primū

pono duas ꝯclusiones. Prima ē q̄ istud

sacrm ꝓprie datũ ē homi remediũ venialiuꝫ
pctoꝫ. Et hoc est de intentione. s. Augus. q̃
vt patet hic in lra sic ait. Iterat quotidie hec
oblatio. licet christus semel passus sit. qꝛ quo
tidie peccamus pctis sine quibꝫ mortal' infir
mitas viuere nõ põt. Talia aũt pctã sunt ve
nialia. g̃ ꝛc. Unde sequitur ibidẽ. Dedit eĩ nobis
deus hoc sacramẽtum salutis. vt qꝛ quotidie
peccamus. ꝛ ille iã mori nõ põt. p hoc sacrm
Instantia remissionẽ pctõꝫ ꝯsequamur. ¶ Forte dicet
q̃ ille qui accedit ad recipiẽdũ istud bñdictũ
sacrm. vel ē cõtritus de suis pctis venialib⁹.
ꝛ tũc pctã venialia non remittũtur p istud sa
cramentũ. qꝛ anteqꝫ recipiatur istud sacrm de
leta sunt hmõi pctã p pnie sacrm. vel accedit
nõ ꝯtritus. ꝛ tũc fictus accedit. ac p ꝯñs rece/
ptõe istius sacri nõ remittetur sibi aliqd̃ pec/
Solutio catuꝫ. nec p ꝯñs pctm̃ veniale. ¶ Rñdeo q̃
hõ existẽs sine mortali pctõ. accedẽs accenso
ac deuoto desiderio istud sacramẽtũ. dato q̃ d̃
venialib⁹ pctis nõ habeat singularẽ ꝯtritõẽꝫ.
adhuc virtute istius sacramẽti delẽtur. nec ta
lis ꝓprie loquẽdo debet dici fictus. q̃a fictus
non ē in statu salutis. nõ penitẽs aũt de venia
li pctõ. sufficiẽter tamẽ cõtritus de mortali ve
Instantia re est ĩ statu salutis. ¶ Forte dices iteꝫ. q̃ nõ
apparet maiꝛ ratio quare magis deleat vnũ
q̃ aliud. ergo si istud sacramẽtũ delet pctã ve
nialia. igitur si delet vnũ delet oĩa. ꝛ sic eẽt ho
mo sine oĩ pctõ. qd̃ est contra illud. i. Joh.
i. Si dixerimus qꝛ pctm̃ nõ habemus. nos/
ipsos seducimus. ꝛ veritas in nobis non ē.
Solutio. ¶ Rñdeo q̃ nõ est necesse vno pctõ veniali
deleto virtute istius sacramẽti q̃ oĩa deleã/
tur. qꝛ hmõi peccatũ deletur mediãte motu fa
cto in aĩa ex feruore caritatis. hmõi aũt mo
tus ratõe sue cause ꝓticularis tenẽtis se ex pte
opationis humane. põt habere maiꝛẽ diffꝛ
mitatẽ ad vnũ peccatũ veniale q̃ ad aliud. p
pter qd̃ potest qñq̃ vnũ deleri alio remanẽte.
Etiã feruor deuotionis posset esse tãtus q̃ p/
tũc deleret oĩa venialia pctã. q̃uis hõ ratio
ne sue fragilitatis nõ diu maneret ĩ hmõi pu
ritate. Nec p illa verba hoc btũs Johes intẽ
dit negare. sed magis videt iã dictã fragilita
tẽ ꝛ instabilitatẽ hũane ꝯditionis innuere.
¶ Posset etiã dici q̃. b. Johes loq̃tur q̃tuꝫ
ad nraꝫ innotescẽtiã. qꝛ nobis ꝯstare de certo
non pt q̃ ũm⁹ sine pctõ. et ideo ipo suo verbo
peccaret hõ aliqli plũptõne. si diceret se pctm̃
non hre. Et credo q̃ ad istũ sensũ magis va/
Scda cõ/ dat intẽtio bti Johis. ¶ Scda ꝯclo ē q̃ isto
clusio. sacro non delet pctm̃ mortale cui⁹ actualẽ hõ
hꝫ memoriã absq̃ pnia. Quia qd̃ augetur hꝫ 1
non deletur. Sed accedens cũ actuali memo
ria seu cõscia mortalis pctĩ peccat nouo mo
tali pctõ. g̃ ꝛc. Maiꝛ patet. Minꝛ etiã no
ta est ex dictis supꝛ. ¶ Ꝑ. ex hoc q̃ sacraliter 2
q̃s sumit corpus xpi ꝛ non spũaliter. non re/
mittitur aliqd̃ pctm̃. sed magꝭ cumulat. ſz ac
cedẽs in mortali pctõ nõ sumit spũalr. Ma
iꝛ ꝛ minꝛ patẽt ex his q̃ dicta sunt dist. ix.
arti. i. ꝛ. ij. Et ꝯfirmat ista minꝛ p Aug. qui
ait. Ille spũaliter mãducat qui innocẽtiã ad
altare portat. ¶ Forte dicet q̃ istud ē contra Instantia
Greg. q̃ in quadã complẽda misse ait de isto 1
sacro sic dicens. Presta vt hꝫ tuũ sacrm sit ab
lutio scelerꝫ. sit fortitudo fragiliũ. Sꝫ scelera
sunt mortalia pctã. ergo ꝛc. ¶ Ꝑ. illd̃ qd̃ dat 2
vitã spũalẽ. hoc aufert mortẽ spũalẽ. ꝛ p cõse
quens mortale delet peccatũ quo morĩtur ipa
aĩa. sed istud sacramẽtũ dat vitã spũalẽ. iuxta
illud Joh. vi. Panis em̃ verus ē qui d̃ celo de
scẽdit. ꝛ dat vitã mũdo. g̃ ꝛc. ¶ Ad ꝑmũ pot Solutio.
dici q̃ Grego. intelligit de sceleribꝫ oblitis. ꝛ Ad. 1.
nõ de his quoꝫ hõ hꝫ actualẽ memoriã. De
pctis em̃ mortalibus quoꝫ memoriã non ha
bemus. ꝛ pati essemus emẽdare si eoꝫ haberẽ
mus memoriã. iudicandũ ē sicut de venialib⁹
pctis. et ideo talia delẽtur isto sacramẽto
sicut etiã ipsa venialia. ¶ Etiã posset dici q̃
istud sacrm dicit ablutio scelerꝫ. nõ q̃tũ ad de
letionẽ mortal' pctĩ. qꝛ hoc necesse ē vt deleat
vel sacro baptismi vel sacro pnie. sed q̃tũ ad
reatũ ꝛ penã. qꝛ tanta posset eẽ deuotio recipi/
entis istud sacrm. q̃ deus remitteret omnẽ pe
nã quã etiã p suis sceleribꝫ confessis tamẽ ꝛ
ꝯtritis deberet ĩ purgatorio sustinere. ¶ Possꝫ
etiã tercio dici q̃ hmõi ablutio scelerꝫ ē causa
lis. qꝛ istud bñdictũ sacrm punit ꝛ retundit
cãm mortaliũ pctõꝫ. q̃ cause sũt tres. s. mũd⁹
caro ꝛ demõ. Juxta illud qd̃ ait venerabil' be
da. Mũdus. caro. demonia: diuersa mouẽt
plia. Mã sacrm eucharistie deuote susceptũ ex
tinguit carnis ꝯcupiam. munit ꝗ demõis ne
q̃tiã. ꝛ ꝯfortat ꝗ mũdi tyrãnicã seuiciã. Pro/
pter hoc dicit q̃ñq̃ sacrꝫ vnionis. qꝛ ista tra
tollit cũ pctis venialib⁹. q̃ sepe impediũt inti/
mã vnionẽ aĩe rõnal' cũ ipso deo. ¶ Ad scdm Ad. 2
dm̃ q̃ vita spũalis ĩ hoc mũdo hꝫ tres gd̃⁹
generales. Prim⁹ ē penitẽtiũ. Scdꝰ pficiẽtiũ
Tercⁱ⁹ pfectoꝫ. Primũ gdũ istud sacrꝫ ñ dat
sed plũpponit. Cũ sine illo gradu nullus dꝫ
accedere ad istud sacrm. Naꝫ sine illo gradu
spũs homis ē mortuus. ꝛ ideo sibi nõ ꝯgruit
istud sacramentũ. quod ē cibus viui spũs. qꝛ

inutilr mortuo cibꝰ mistrat. Sz qtũ ad secdz
z terciũ gradũ. istud sacrm dat vitã mũdo. i.
homibꝰ corpalr exñtibꝰ i mdo. Nã de ẽ vita
aie. sicut aia ẽ vita corpis. Fm q ait. b. aug. sic
ḡ aia mortꝰ cũ a deo sepat, sic reuuiscit cũ p de
bitã pniam deo reunit. Et hanc vitã p sacrm
pnie ĩchoatã pficit sacramẽtũ eucharistie. cũ
sua virtute de penitẽte facit pficientẽ. et de pfi
ciẽte pfectũ z excellentẽ. vt sic aie cũ deo pfici
at vnionẽ p pniam ꝑmitus inchoatã.

Articulus secundus.

Quantum ad secũ

dũ articulũ ẽ aduertendũ. q licet isti sacramẽ
ti sint multi effectꝰ pter iã dictos in ꝑmo arti
culo. tñ ꝓprius effectus istius sacramẽti ẽ au
gere virtutes. qz ex quo est nutrimẽtũ spũ ale.
ergo ꝓpriũ suũ est augere illud quo spũ aliter
crescimus. hoc aũt sunt ꝑtutes theologice et
morales animã pficiẽtes. Et ideo ait. b. Dy
onisius. q eucharistia habet virtutẽ pfectiuã
Est etiã hic notandũ q iã dictis effectib
istius sacramẽti cũ alijs dicẽdis simul positz.
possem dicere q sacrm eucharistie habz. xij.
effectus i nobis. q sunt mirifice vtilitatis. qs
effectus vt melius memorie ꝛmẽdent. qbus
dam versiculis comphẽdendo. sic possum dic
cere de isto sacramẽto. Extinguit. munit. cõ
fortat. purgat. z vnit. Morbus. z memorez
facit. ac reficit. qz fi. ca. spem Firmat. dat fla
mẽ. est hostia sacra viamẽ. In his tribꝰ versi
bus sunt. xij. ꝛstructões. xij. effectus euchari
stie exprimẽtes. in quibꝰ ꝛstructõibus omni
bus ly hostia sacra supponit loco eucharistie

i. fructus eucharistie

Dicit ḡ ꝑmo q hostia sacra extinguit. sup
ple inordinatã ꝛcupiscẽtiã. Et ideo btũs am
brosius i orõne de eucharistia dñm ihm chri
stũ qui ẽ sacerdos z hostia orat sic dicẽs. Rex
virginũ. amator castitatis et integritatis deus
celesti rore bñdictõnis tue extingue in corde
meo totũ fomitẽ ardẽtis libidinis. vt maneat
i me tenor totius castitatis aie z corpis. Et
istud figuratũ esse videt. ij. machab. ca. i. vbi
legit. q flãma accẽsa in lapidibꝰ pfusis aqua
residua. a lumie qd refulsit ab altari ꝛsumpta
ẽ. Sepe em flãma ꝛcupiscentie que nascit ex
aqua residua. id ẽ ex tempaliũ rez affluentia
z supfluitate. qua lapides. i. homies mũdani
pfundunt. extinguit a lumine ab altari reful
gente. i. a grã sacramẽti eucharistie

ii. fructus eucharistie

Scdo
hostia sacra munit. supple ꝛtra demonis ne
quitiã Unde Ambro. vbi. s. orat dicẽs dño
Nuni me btorꝫ angelorũ pia ac fida custo
dia. atq fortissima tutela. vt hostes oim tw
norꝫ ꝛfusi a me discedãt p hoc magnificuz et
admirabile sacrm. Et de hoc patet figura
Exo. xij. vbi legit. q qñ filij Israel comedebant
agnũ pascalez. tũc posuerũt de sãguine i supli
minari. z i vtroq poste hostij sui. et sic domꝰ
eorꝫ fuerũt pseruate ab angelo percussore Etiã
habet Ezech. ix. q illi soli pseruati fuerũt ab
interfectione quos vir vestitus lineis. s. dñs
iesus christus signauerat thau in frõtibꝰ co
rum. Thau em est figura crucis. que cũ acce
dimus ad altare. in frõte. i. in pspectu ratõis
nostre debet esse depicta. Tercio ꝛfortat cõ
tra mũdi tyrannicã sentiaz. Et quo ad hoc
orat Ambrosius vbi supꝛ dicẽs. Dñe p hec sã
cta mysteria mitigent tribulatões plebiũ. pe
ricula populorꝫ. gemitus captiuorũz. miserie
orphanorꝫ. necessitates pegrinorũ. inopie de
biliũ. despationes languentiũ. defectus senũ.
suspiria iuuenũ. respice vota virginũ. lamen
ta viduarꝫ. Figura de hoc habet. iij. Reg. xix.
vbi helyas ꝓpheta fugiẽs a facie impijssime
Jezabel is. obdormiuit sub iunipero i deserto
z excitatus ab angelo comedit de pane subci
nericio. z ambulauit i fortitudine cibi illꝰ. xl
diebꝰ z. xl. noctibꝰ vsqz ad mõtẽ dei Quar
to purgat. supple pctã. Unde Amb. vbi
s. Scio dñe z vere scio. et idipm bonitati tue
ꝛfiteor q nõ sum dignus accedere ad tantuz
mysteriuz ꝓpter nimia pctã mea et infinitas
negligẽtias meas. sed scio z veraciter credo. z
ex toto corde meo ꝛfiteor. qz tu solus potes fa
cere mũdũ de imũdo ꝛceptũ semie. q de pctõ
ribꝰ iustos facis z sãctos. Et infra sbdit. Pa
nis sancte. panis viue. panis mũde qui de ce
lo descẽdisti. z das vitã mũdo. veni in cor me
um. z mũda me ab omni inquinamẽto carnis
z spũs. intra animã meaz. z sana me z sctifica
me interius z exterius. Et ad istã purgatõem
nos hortat apls p figurã pascalis panis q di
cit azima dicẽs. Expurgate vetꝰ fermẽtuz vt
sitis noua ꝛspsio sic est azimus Quito vnit
supple sumẽtes ipsi deo Et q ad hoc ait Amb.
vbi. s. Tu em dixisti dñe. panis quẽ ego da
bo caro mea ẽ p mũdi vita. q mãducat me vi
uit ꝓpter me. z ipe manet i me. z ego i eo Et
istud figuratũ ẽ Exo. xvi. vbi dr. q cũ incalu
isset sol mãna liqfiebat. z p ꝛdns p influxũ vni
tũ fuit cũ terra. Propter qd ipse qui ẽ cibꝰ
iste clamauit ad Aug. vt patet in li. ꝛfess. Ci
bus sum grandiũ. cresce et manducabis me.
nec tu me mutabis in te sicut cibũ carnis tue
sed tu mutaberis in me. Sexto morbus.

iii. fructus eucharistie.

iiij. fructus eucharistie.

v. fructus eucharistie

vi. fructus eucharistie.

id ē moralib⁹ virtutib⁹ supple ꝓficit hoīem.
q̄ sunt prudētia. tpantia. fortitudo ⁊ iusticia.
¶ Et quo ad hō orat Ambro. vbi. s. Rogo te
dñe p ipm sacrosctm ⁊ viuificuz corpis ⁊ san
guis tui sacrm. da mihi virtutes tuas sāctas.
quib⁹ repletus. bona ꝛscētia ad altare tuū ac
cedā. ita vt hec sacramēta celestia efficiant mi
hi salus ⁊ vita. vt quo ad hoc de sacra eucha
ristia dicat illud Sap̄. viij. Benerositatē illi
us glificat ꝛtuberniū hīs dei. Et parū infra
sequit. Laboꝛes hmōi magnas habēt ꝛtutes
Sobrietatē em ⁊ prudentiā docet. iusticiā ⁊
virtutē quib⁹ nihil est in vita vtilius homi/
bus. Hic p sobrietatē intelligit tēpantia. et p
virtutē intelligit fortitudo. ¶ Nota fm Hu
guicionē. q ꝛtuberniū dicit quasi ꝛtaberniū.
⁊ ē locus vbi q̄ñq̄z hoīes ꝛueniūt p sociali cō
uictu. ¶ Septimo memoꝛē facit supple ho
minē de passiōe dñi. ¶ Et q̄ ad hoc Ambro.
vbi. s. sic ait dño. Ego em memoꝛ venerāde
passionis tue accedo licet pctōꝛ. sumā de tuis
donis qd tuipse instituisti et offerri p̄cepisti.
⁊ a nobis in tui ꝛmemoratōe p salute nostra
sumi voluisti. ¶ De hoc ait apl's. i. ad Coꝛ.
xi. dicēs. Dñs ihs i qua nocte tradebat acce/
pit panē. ⁊ grās agēs fregit et dixit. Accipite
⁊ mādūcate. hoc ē coꝛpus meū qd p vob tra/
detur. hoc facite in meā ꝛmemorationē. Unde
dñs p Hieremiā Threnoꝛ. iij. hortat quemli
bet fidelē ad iā dicte passionis memoriā: di/
cēs. Recoꝛdare trās/gressionis ⁊ pauptat/mee
absinthij ⁊ fellis. Et rñdet immediate Hie/
remias i psona illius q̄ interna ꝛpassione ad
memoriā fideliter reuocat xpi dñi sui passio/
nē dicēs. Memoria memoꝛ ero: ⁊ tabescet in
me aia mea. ¶ Octauo reficit supple animā
ex iā dicte passionis memoria. ⁊ eiusdē ꝛpassio
ne medullitus debilitatā. Et hic ē rectus oꝛ/
do. qꝛ sicut ait Salomō. aīa q̄ nouit amari
tudinē ipsa ꝛsolabit. ¶ Et q̄ ad hoc ait Am
bro. vbi sup̄. Panis dulcissime sana palatuz
coꝛdis mei. vt nullā pter te sentiā dulcedinē.
panis suauissime hīs omē delectamētū ⁊ om
nē sapoꝛē suauitatis. qui nos semp reficis. et i
te nūq̄z deficis. comedat te coꝛ meū. ⁊ dulcedi
ne sapoꝛis tui repleant viscera anie mee. Uñ
talis aia bñ pōt dicere cū ps. Secdz multitu
diuē doloꝛ meoꝛ ꝛsolatōes tue letificauerūt
aiam meā. Cui⁹ ꝛsolatōis si petit rō. ipa pote
rit rñdere. Dñs regit me ⁊ nihil mihi deerit. i
loco pascue ibi me collocauit. Sup aquā re/
fectōis educauit me. aiam meā ꝛuertit. q̄ di
cat isto mō. a multitudīe doloꝛ ꝛuertit aiam
meā i latitudinē ꝛsolationū. Uñ ipse xps q̄ i
isto sacro est sacerdos ⁊ hostia. ait. Uenite ad
me oēs qui laboꝛatis ⁊ oneratī estis. ⁊ ego re/
ficiā vos Matth. xi. In rei em veritate dul/
cissime pōt reficere. qꝛ ipūs ei⁹ sup mel dulc⁹.
⁊ hereditas sua sup mel ⁊ fauū. vt patz Eccli
xxiiij. ¶ Mono fi. ca. spem. i. fidē. caritatez ⁊ ix. fruct⁹ eu
spem supple auget. Nā ppie he ꝛtutes the charistie
ologice augent p deuotā susceptionē sacre eu
charistie. ¶ Et hoc tāgens Ambro. vbi sup̄
orat dicēs. Sumāt q̄ dñe p hec sācta myste
ria i nobis vicia detrimētū. virtutes incremē/
tum. ¶ Et istud satis innuit Ezech. xvi. vbi
aie deuote sacrm eucharistie pcipiēti cū istaz
virtutū augmento sic dicit. Similā ⁊ mel et
oleū comedisti ⁊ decora facta es vehemēter ni
mis. ⁊ pfecisti in regnū. ⁊ egressum ē nomētu
um in gētes ppter speciē tuā. ¶ Ubi p simi/
lā ppter sui puritatē intelligere possumus fi/
dei sinceritatē. q̄ acquirit i spūali comestione
istius bñdicti sacri. quā sinceritatē ⁊ puritatē
fidei optās Ambro. vt. s. ait dño. Fac me q̄/
so dñe p gratiā tuā sp illud de tanto mysterio
credere ⁊ intelligere. sentire ⁊ firmiter retinere
dicere ⁊ cogitare. qd tibi placet ⁊ expedit anie
mee. ¶ Per mel ppter sui suauitatē possum⁹
intelligere digne sumēt/ istud sacramētū emi
nentē caritatē. cui⁹ caritatis excessu mellifluo
virtute istius sacramēti sublimi⁹ agitato. aia
deuota plibādo degustat eterna. ad cui⁹ gu/
stus suauitatē apiunt oculi interioris homi/
nis ad clare ꝛtemplandū. q̄ sub enigmate fi/
dei clausa p̄mitus tenebant. ¶ Qd bñ figu/
ratū est. i. Regū. xiij. vbi Jonathas filius re
gis isrl' ait. Illumiati sunt oculi mei eo q̄ gu
stauerim paululū de melle isto. Et infra sub
dit. Sustās gustaui i summitate virge que
erat in manu mea paululū mellis. ⁊ ecce mo/
rior. Et notanter dicit. ecce moꝛior. Quia vt
ait Gregorius. Sustato spū desipit omnis
caro. Cōtingit em quādoq̄z ex vehemētia ca
ritatis q̄ nō magis in sapoꝛē desideriū amātis
homis veniunt ista caduca. tpalia. s. ⁊ carna
lia bona. q̄z in desideriū moꝛtui hoīs. ¶ Uñ
de hmōi morte ait Gregoꝛ. sup illud Cātico/
rū. viij. Fortis ē vt moꝛs dilectō. Fortioꝛ ē in
q̄t q̄z moꝛs dilectio. qꝛ moꝛs separat aiam solū
ab vno coꝛpe. caritas ꝛo pfecta separat ab oī cre
atura. ¶ Per oleū ppt sit⁹ sui sblimitatē possu
mus intelligere btāz spem. Sicut em oleuz ē
virtutis penetratiue. ⁊ ceteris liq̄ib⁹ supna/
tat. sic spes diligētis anie oīa creata quasi de/
spiciens penetrat ⁊ transcēdit. et nō obstante

vij. fructus eucharistie.

viij. fruct⁹ eucharistie.

tempestate istius mūdi tāq; maris magni ⁊ spacioſi. ī quo ſunt reptilia quoꝝ nō ē numerus. anchorā ſue ꝛ fidēte figit ī ſolo ſuo creatore. et hoc maxime virtute pcepte eucharistie.

¶ Qd bñ notat ps. loqns ī psona homis ſic ſperātis. cū ait. Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuam: ipsa me deduxerūt ⁊ adduxerūt in montē ſanctū tuū. in tabernacula tua. Et q; iſti⁹ mōtis aſcēſus ad dei tabernacla fiat mediāte ipsa ſacratissima eucharistia. hoc oſtēdit cū immediate ſubdit. Introibo ad altare dei. ad deuꝝ qui letificat iuuentutē mēā. Et ex his concludit ſpei pfectionē dicēs. Quare triſtis es aīa mea ⁊ quare conturbas me. ſpera ī deo. qm̄ adhuc ꝛfitebor illi. ſalutare vultus mei ⁊ de⁹ meus. ¶ Et quaſi eandē deductionē facit pphēta in ps. primo pcedēti. niſi q; ſacramētū hic expſſū p altare. ibi exprimit p ſonū epulātis.

¶ Un taliter ſperās bñ pōt dicere illud Baruch. iiij. Ego ſpaui ī eternū ſalutē. ⁊ veniet mihi gaudiū. Sic em̄ ſperātibꝫ noua luꝝ oriri videt. que ē gaudiū et tripudiū om̄i populo. vt ptz Hester. viij. Et hoc ꝗtute eucharistie. que de ſeipſa loquēs ait Eccli. xxiij. Illuminabo om̄s ſperātes ī dño. ¶ Decimo firmat ſupple ī bono ope. Et iſtud bñ ſequit ad pcedentia immediate. q; ille qui credit aliqd magnū bonū. ⁊ diligit illud qd credit. ⁊ ſperat p aliquas opationes ſe poſſe ꝛſequi illud qd credit ⁊ diligit. tūc quāto ſinceri⁹ credit. ⁊ qnto feruētius diligit. ⁊ ſpe indubitata affectuoſius gliſcit. tāto magis in hm̄oi opationibꝫ ꝛfirmat. ppter qd hm̄oi firmitatem ⁊ pmptitudinē bone actionis Iſaias ꝛiūgit cū ſpe. ſuili. ca. xl. dicēs. Qui ſperāt in dño: mutabūt fortitudinē. aſſumēt pennas vt aquile. currēt ⁊ nō laborabūt. ambulabūt ⁊ non deficiēt. Et quaſi eandē ordinē tenēs ps. cū dixiſſet. Credo videre bona dñi in terra viuētiū. addit immediate de ſpe dicēs. Expecta dñm. et ſubdit de opationis firmitate. Viriliter age. ꝛforteur cor tuū ⁊ ſuſtine dñm. Et q; om̄ia hec fiant mediante virtute ſacre eucharistie. innuit pphēta ī pncipio eiusdē ps. dicēs. Dñs illuminatio mea ⁊ ſalus mea tē. ⁊ circa medū eiusdē ps. ſubdit. Circuiui ⁊ īmolaui ī tabernaculo eius hoſtiā vociferatōis. quaſi dicat. Nō immolabo hoſtiā thauroꝝ vl' ceteroꝝ iumētoꝝ ſicut olim ī lege: ſed hoſtiā vociferantis verbi. ī qua immolatiōe caro a verbo aſſūpta verbo ſacerdotis loquētis ī psona ꝗbi dei veraciter ꝛſecrat. iuxta illud qd cantat ī hymno. Uerbū caro panē ve; verbo carnē efficit. fitq; ſāguis chriſti me;. ⁊ ſi ſensus deficit ad firmādū cor ſinceꝝ ſola fides ſufficit. ¶ Un decimo dat flamē. ī. ſpūm ſanctū. Filius. n. dei qui veraciter ꝛtinetur ⁊ ſumit ī iſto ſacramēto. etiā auctiue dat ſeu mittit ipm̄ ſpūm ſanctū. eo q; vna cū patre pducit ſpūm ſanctū.

¶ Et ideo Ambroſius vt ſup̄ orās ad filū: ait. Doce me indignū famulū tuū p ſpm̄ ſanctū tuū corp⁹ ⁊ ſanguinē tuū ea reuerētia et timore. ea diligētia ⁊ amore ſumere quibꝫ oportet ⁊ decet. Et parū infra ſubdit. Intret ſpūs tuus bonus ī cor meū. ⁊ ſonet ibi ſine ſono. ⁊ ſine ſtrepitu verboꝝ. loquat omnē veritatē tātoꝝ myſterioꝝ. pfunda quippe ſunt nimis. ⁊ ſacro tecta velamine. Et infra ſubdit. Auferanobis dñe iniquitates noſtras. ⁊ ignē ſancti ſpūs ī nobis clemēter accēde. aufer cor lapideū de carne noſtra. ⁊ da nobis cor carneū. qd te timeat. te diligat. in te delectet. te ſequatur. te pfruatur. Et notāter dicit accēde. quia aniā deuota p virtutē eucharistie igne ſpūſſāti ſuccēſa. curruū igneū videt aſcēdere cū Helya. ⁊ relictis terrenis om̄ibus ī celeſtibꝫ conuerſari. dicēs cū apl'o. Noſtra ꝛuerſatio ī celis ē. ¶ Et q; in iſto ſacro ꝛniuio ī quo chriſtus ſumit ſpūſſanctus dat cuꝝ ſeptemplici ſua gratia ſeu dono. ideo iſtius figurā poſſumus attēdere Hester. i. vbi dicit. q; rex aſſuerus fecit inuitari omnē populū q̄ inuētus eſt ī ſuſis. ⁊ fecit pare conuiuiū ſeptē diebꝫ. Quibus diebꝫ moraliter poterūt expm̄i ſeptē dona ipsi⁹ ſpūſſcti. ¶ Duodecimo ſacra hoſtia eſt viamē. ī. viaticū omniū tendentū de pñtis pegrinatōnis exilio ad beatā ſupne patrie māſionē. Qd pulcre notat Ambro. vt ſup̄ alloquēdo filiū dei ī hoc ſacramēto ꝛtētū dicēs. Mādūcet te angelus pleno ore. mādūcet te pegrinus hō p modulo ſuo ne deficiat in via tali recreat⁹ viatico. Et infra circa finē ſepedictā orōem ſic ꝛcludit. Repelle vndiq; iſi diābꝫ tes mihi hoſtes. recedāt pcul a pñtia potētie tue ⁊ pnie mee. vt ſoris ⁊ int⁹ munit⁹ te ducente ad regnū tuū puenīā. vbi iā nō ī myſteriis ſed facie ad faciē videbimus te cū tradideris regnū deo patri. ⁊ eris deus oia in om̄ibꝫ. tūc em̄ me de te ſatiabis ſuauitate mirifica. ita vt neq; eſuriā neq; ſitiā in eternū amen. ¶ Un cū pphēta iſtud ſacramētū expſſiſſet p locuꝝ paſcue ⁊ p aquā refectionis. ꝛſiderans q; mōiam dicto ſecuriſſimū eſſet viaticū. ſbdit. Deduxit me ſup ſemitas iuſticie ppter nomē ſuū. Nā ⁊ ſi ambulauero ī medio vmbre mortis: non timebo mala qm̄ tu mecū es. Virga tua

ꝗ. fruct⁹ eucharistie

ꝗi. fruct⁹ eucharistie.

xij. fructus eucharistie.

re. vsqz ad finē ps. totū ē ad ppositū. ¶ Sic igit virtute istius viatici aia cōfortata veniet cū Helya ad montē dei oreb. qd̄ interpratur mēsa. z sigt futurā gloriā quaz deus istud sacrm digne sumētib felicissime ppauit. ¶ Virtus igit eucharistie merito poterit dicere cuilibet homi fideli i fine hui⁹ tpalis vite ipsā digne pcipiēti illud Prouer. iij. Viā sapie mōstrabo tibi. ducā te p semitas eqtatis. quas cū ingressus fueris. nō artabunt gressus tui. z curres nō habebis offendiculū. Lui⁹ rō pmittit ca. iij. vbi dicit. Vte illius vie pulcre. z oēs semite ei⁹ pacifice. ¶ Propter hos igit. xij. effectus fructuosissimos nō imerito sacra eucharistia Apoca. xxij. significat p lignū vite afferēs fructus. xij. p singulos mēses reddēs fructū suū. ¶ Et ideo lignū vite ē his q apphenderunt eā. z qui tenuerit eā btūs. vt dr Prouē. iij. Ipsa em ē lignū vite qd̄ posuit dnus in medio paradisi. vt dicit Gen. ij. Igit anīa devota sub vmbra istⁱ⁹ ligni reqescēs. et dulcissimos eius fruct⁹ psentiēs. bn̄ poterit dicere illd̄ Cā. ij. Sub vmbra illⁱ⁹ quē desiderabā sedi. et fructus eius dulcis gutturi meo.

Articulus tercius.

Quātum ad terciū

articulū distinguo. Quia vel hō ē in mortali pctō sciēter. vel nō. Primo mō nō pōt recipe illd̄ sacrm nisi ꝯmittat mortale pctm. Et istd̄ pz ex his q̄ dixi supius dist. ix. arti. ij. Si nescit se esse in aliq̄ mortali pctō. tūc vel hz aliqd̄ legitimū impedimētū. puta qz ē p suū superiorē suspēsus. vel excōicatus. vel interdict⁹. vel nō hz aliqd̄ hmōi impedimētū ¶ Si hz aliqd̄ impedimētoz p̄dictoz. tunc nō dz recipere istud sacrm. qz q̄libet p̄dictaz sniaz phibet ist⁹ sacri pceptioue. ¶ Forte dices q nullus pōt excludi a cōione fideliū nisi sit mortalis pctōr. sed snia excōicatōis excludit hoiem a cōione fideliū. g videt implicare ꝯdictionē aliquē eē sine pctō mortali. z tn eē excōicatū. ¶ R. q aliquē eē excōicatū pt eē duplr. Uno mō tā in facie eccl'ie qz corā deo. Alio mō in facie eccl'ie sed nō corā deo. Prio modo nullus pōt excōicari si fuerit sine pctō mortali. sed secūdo modo pt. ¶ Ntez forte dicet. Si exns sine pctō mortali non ē excōicat⁹ corā deo. tūc non ē exclusus ab hac sacra cōione. ¶ Rn. q ista ꝯntia nō tenet. qz multi nō sunt excōicati nec corā deo nec corā homib⁹. z tn excludūtur a sacra cōione. vt declarau supius dis. ix. arti. iiij. ꝯcl'oc. ij. ¶ Etiā dato q aliqs sit iniuste excōicatus. z p ꝯns non sit ligatus corā deo sed solū i facie eccl'ie. adhuc talis nō dz p cipe sacrm eucharistie. nisi sit absolutus. vel sua innocētia sit sufficiēter declarata. ¶ Qd̄ ista videt eē intētio. b. aug. sup ps. cxi. vbi sic ait. Qui iustus ēt iniuste maledicit. hic z si non teneat ligatus apud deū. snie tn parere dz. ne ex supbia liget q̄ pus ex puritate ꝯscie absolutus teneat. ¶ At q̄si eandē sniam ponit. b. Greg. i suo registro. vbi sic ait. Pastoz absolvere indiscrete timeat vel ligare. Is aūt q̄ sub manu pastoris ē sp ligari timeat iuste vel iniuste. nec pastoris sui iudiciū temere rephēdat. ne z si iniuste ligatus ē. ex ipsa tumida rephēsionis supbia culpa q̄ non erat fiat. ¶ Si āt talis q̄ ē sine mortali pctō non patit aliqd̄ p dictoz impedimētoz. tūc dico q sacrā cōionē ordinate z fm eccl'iasticā ꝯsuetudinē quotidie recipiēdo nō peccat. licet forte non sp p ficiat. In hoc em si ē homo ordiati z discreti iudicij ē suo iudicio relinquēd⁹. ¶ Et ista est intētio Aug. q̄ ait. Dicit quispiā nō q̄tidie sumēdā eē eucharistiā. alius affirmat q̄tidie sumendā. Faciat vnusq̄sqz qd̄ fm fidē suaz pie credit eē faciendū. ¶ Et istud ē rōnabile. qa sicut i comestione naturali videm⁹ q vn⁹ hō naturaliter indiget vt plus comedat. vel sepi⁹ comedat qz alter. fm q vnus hz fortiorē virtutē digestiuā z velociorē. alter fo debiliorē z tardiorē. Propter qd̄ nō possumus attēdere virtutē tpantie i oib⁹ homib⁹ fm mensurā eiusdē q̄ntitatis. qz illud idē qd̄ est tpantia i vno hoie. esset intpantia i alio hoie. vt pz. iij. ethicoz. Vñ ibidē dicit. Meloni q̄dē bnē. Quia ille melo ita fortē habuit digestiuā. q multo indiguit nutrimēto ppter calorē cōsumentē z deperiscētē humidū radicale. Sic etiam i comestione spūali istⁱ⁹ bndicti sacri illos sepius ꝯgruit sumere istū cibū spūalē q̄ spūaliter hnt fortiorē virtutē digestiuā. puta in q̄ bus magis viget amor z estuās desideriū ad sumendū istud nobilissimū sacrm Deⁱ⁹. n. nr ignis ꝯsumēs est. vt pz Deut. iij. Et ideo in q̄b⁹ calor igneus ab igne spūsancti pcedens ex frequētatōe istius sacri nō deperiscit. sed magis inualescit. illis pdest quotidie hāc sacrā cōionē recipe. ¶ In quib⁹ aūt ecōuerso fieret. illi expedit abstinere donec magis esuriūt. qz tūc sumptio istius cibi ad maiorē ipsis pficit sanitatē. ¶ Dixi aūt notāter. calor ab igne spūsancti pcedēs. qz compti sunt q̄nqz hoies sceleratissimi. q̄ nec mādata dei. nec pcepta sancte matris ecclie curauerūt obseruare. putātes

Instantia

Solutio.

Instantia

Solutio.

se viuere ī libertate spūs. cū tamē eos captiuos teneret ipse dyabolus. q̄ quotidie istud sacramentū receperūt vel recipe voluerunt. dicētes se ad hoc moueri maximo desiderio. ⁊ interna deuotōe. Quoꝝ tamē desideriū non ꝓcedit a spūsancto. sed potius a demonio meridiano. Unde notū sit omni homī mādata dei et ecclie nō obseruāti. si sumit istud sacramētū q̄uis cūq̄ cū magno desiderio. q̄ sumēdo mortaliter peccat. ⁊ p̄ ꝓsequēs hmōi desideriuz non erat verz sed fictū. nec ab igne spūssancti. sed a deceptione dyabolī. q̄ obseruātia mādatorū est de necessitate salutis. cuz ipse saluator dicat. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Unde isti miserrimi homies tale desiderū esse fictionem dyabolicā possent si vellent ex seipsis percipere. q̄a qui vere diligit. ille ipsius dilecti mādata custodit. Sed isti mādata dei nō custodiūt. q̄ non vere sed ficte desiderant ⁊ diligūt.

Articulus quartus

Quātum ad quartum articulū dicendū. q̄ christianus habens vsuz rationis ⁊ copiā sacerdotis nō pōt semper abstinere ab isto sacramēto sine pctō. Qz temere faciēs ꝓtra mandatū ecclesie mortaliter peccat. sed talis homo qui nūq̄z recipet sacramentū cū tamē posset recipe si vellet. ille temere faceret ꝓtra mandatuz ecclesie. q̄ extra de pnia ⁊ remissione. Omnis vtriusq̄z sexus. p̄cipitur omnib̄ xpianis qui peuenerūt ad annos discretionis. q̄ ad minus semel ī anno recipiāt ꝓmunionē sacraz. ¶ Ad argumentuz principale dicendū. q̄ maior nō est vera. vbi maior vtilitas est in vsu ⁊ frequētatione rei significate q̄z figure. sic autē est ī ꝓposito. vt patet in scdo articulo istī q̄onis. ¶ Etiaz istud sacramentū non soluz figurabat in agno pascali qui semel ī anno comedebat. sed etiā ī pane celi q̄ quotidie sumebat. d̄ quo ī figura istius sacri dicit Sap. xvi. Angelorz esca nutriuisti ppl'm tuū. ⁊ patū panem de celo p̄stitisti eis sine labore. oē delectamentū ī se hnte. ⁊ ois saporis suauitatē. Subaz em tuā ⁊ dulcedinē tuā quā in filios habes ostēdebas. ⁊ deseruiēs vniuscuiusq̄z voluntati ad quod quisq̄z volebat ꝓuertebat. ¶ Propter qd̄ ait Aug. ī epistola ad Januariū. Quotidie eucharistiā recipe nec laudo nec vitupero. oib̄ tm diebus dnicis coicandū hortor. Sed hoc de illo dico quē mortalia pctā non grauāt.

Ad argu. pinci.

¶ Distinctio decimatercia.

Solet etiā quēri. Postq̄z mgr determinauit de isti sacri ꝓsecratōe. nūc ī ista. xiij di. ingrit d̄ ꝓsecrātis ꝓditōe. Et diuidit ī duas ptes. q̄ p̄mo de ꝓditōe ꝓsecrātis determinat. scdo circa determīata epilogat. ibi. De h celesti. Pria ī duas. q̄ p̄mo tractat de ꝓsecrātis vita ⁊ pfessiōe. scdo de eī ordine ⁊ intētōe. ibi. In huī ātī mysterij. Pria ī duas. q̄ p̄mo tractat de sacerdotib̄ mortalib̄ pctis maclatis. scdo de sacerdotib̄ hereticis ⁊ excoicatis. ibi. Illi ño q̄ excoicati. Prima ī tres. q̄ p̄mo vtz p̄ui sacerdotes ꝓficiāt mouet qōem. scdo adiūgit suā mīsionē. tercio sue mīsionis īnuit pbatōz. Scda ibi. Ad qd̄ dici pt Tercia ibi Qz nō imerito ꝓsecrātis. ¶ Seq̄t illa ps. In huī ātī mysterij. Et diuidit ī duas ptes. q̄ p̄mo oñdit q̄ sacerdotal'ordo ⁊ ꝓsecrātis intētio necio reqrunt ad verā corpis xpī ꝓsecrationē. scdo determinat q̄ddā incidēs circa corporis xpī māducationē. ibi. Illud etiā sane. ¶ Tūc sequit illa ps. De h celesti. Et diuidit ī duas. q̄ p̄mo epilogādo innuit q̄ ille q̄ nō credit q̄ dicta sunt ī hoc tractatu de isto sacramēto ē reputādus heretic. Scdo gra h ostēdit q̄d sit heretic. ibi. Ne aūt ignores ¶ Circa istā dist. quero in speciali.

Utrū sacerdote defectuoso dicēte ñba ꝓsecratiōis cū intētōe ꝓsecrādi suba panis vere ꝓuertat ī corpus xpī Et videt q̄ nō. Quia q̄ non pōt bñdicere. ille nō pōt istud sacrm ꝓficere. nec p ono subam panis ī corp xpī cōuertere. sed sacerdos defectuosus ī moribz vl ī fide non pōt bñdicere. q̄ tc. Maior pz. Probz minorē. q̄ q̄ maledictus ē ille non pōt bñdicere. sed talis sacerdos est maledict. q̄ tc. ¶ In ōtrū videt esse Augu. qui ait. Intra eccliam catholicā in misterio corpis ⁊ sanguis dñi nihil a bono maius. nihil a malo min pficit sacerdote. q̄ nō immerito consecrātis. sed in verbo creatoris pficit. ⁊ ī virtute spūssancti. ¶ In ista questione q̄tuor sunt videda ¶ Primo q̄d intelligat nomie corpis q̄n suba panis dicit cōuerti ī corpus xpī. ¶ Scdo de principali q̄sito ¶ Tercio vtz ordo sacerdotalis sit de necitate consecrationis. ¶ Et quarto vtz intētio consecrādi necessario requirat ad hoc vt sacerdos ꝓficiat istud sacramentū.

Articulus primus.

Quātuz ad primuz

ēaduertēdū q̄ corp⁹ pt tripl'r accipi Uno mō
put ē de pdicamēto q̄ntitatis. ⁊ sic pcise dicit
trinā dimēsionē. Alio mō put ē directe ī pdi
camēto subē. ⁊ pdicat ēntialiter de hoīe et de
alīs rebꝫ corporeis directe ī pdicamēto subē
exñtibꝫ. ⁊ sic dicit rē ꝯpositā ex materia et for
ma sbali. Tercio mō put ī rebꝫ aīatis dicit al
terā ptez distinctā ꝯ aīam. fm q̄ ait phs. q̄. de
aīa. Aīa ē actus corpis organici phisici po/
tētia vitā habētis. ⁊ sic dicit ipsā materiā. nō
quōcūqz. sed modificatā quātitate. puta ma
teriā extēsam. Et isto modo nō ē directe ī pdi
camēto sz p reductionē. qz ps ēntial' reducit
ad pdicamētū sui toti⁹. nec pdicat ēntialiter de
hoīe. qz ps nō pdicatur ēntialiter de suo toto

¶ Et qz his trib⁹ modis repit corpus in hu
manitate xpi. ideo q̄stum ad istū articulū iu/
xta hāc trimēbrē corpis distinctionē pono tri
plicē ꝯcl'oz ¶ Prima ꝯcl'o ē. q̄ cū dr suba pa
nis ꝯuerti ī corp⁹ xpi. tūc noīe corpis nō intel
ligit corp⁹ p̄mo mō dictū. Qz si ꝯuerteret ī ta
le corp⁹ qd ē de pdicamēto q̄stitat'. tūc sba cor
pis xpi esset ī sacro mediāte q̄ntitate. ⁊ p ꝯñs
extēse ⁊ q̄ntitatiue. Sed ꝯñs ē falsū. q̄ ⁊ añs
falsitas ꝯñtis pz ex dictis in. x. dist. q. ij. ar/
ticulo. i. Cōsequētia etiā patz. qz sicut nūc po
nimus q̄ licet quātitas xpi sit in sacro. tñ nō
ē ibi q̄ntitatiue. eo q̄ ꝯcomitāter est ibi medi
ante suba q̄ de se ē indiuisibilis. sic ecōuerso si
p̄ncipaliter eēt ibi q̄ntitas. ⁊ suba ꝯcomitant
mediāte q̄stitate. tūc suba capet ibi modū q̄n
titatis. ⁊ eēt ibi diuisibiliter. eo q̄ q̄ntitas d̄ se
sit diuisibilis ¶ Cōtra istā ꝯcl'oz pt argui sic
Qñ aliq̄ sic se hñt q̄ sūt idē ⁊ indistincta real'r.
q̄cūq̄ real'r ꝯuenit vni ⁊ alteri. sz corp⁹ de pdi/
camēto q̄stitat' exñs ī xpo ē real'r idē cū suba
corpis xpi. q̄ si suba panis ꝯuertit ī subaz cor
pis xpi. vt dictū ē. sequit q̄ ꝯuertat ī q̄ntitatē
corpis xpi. qd ē directe ꝯ hāc ꝯcl'oez. ¶ Maior
pz. ¶ Sz minorē pbāt qdā anglici sic. Dez
rē pozē alia de pt facere ⁊ ꝯseruare. ⁊ posteriorē
destruere nō mutādo local'r rē pozē. sz si q̄nti
tas differret real'r a suba. tūc quātitas eēt po/
sterior ipsa sba. q̄ virtute diuīa destructa q̄nti/
tate pt manere sba nulla mutatōe locali facta
circa ipsā. ⁊ tūc locū occupabit sicut ꝑus. et p
ꝯñs erit ꝯtinua ⁊ quāta sine q̄ntitate ab ea re
aliter distincta. ¶ P. cōtingit ītelligere sba z
lapidis manere ī eodē loco. circūscpta p intel
lectū a tali sba oī re q̄ ē posterior ipa. sz suba la
pidis nō pt intelligi manere ī eodē loco circū
scpta oī q̄ntitate p intellectū. q̄ q̄stitas lapidis
ñ ē posterior sba lapidis. ⁊ p ꝯñs nō differt ab
ea. qz si differret tūc esset posterior ea. ¶ P. si quātitas dr̄t a suba. tūc de pt facere q̄ sba cor
pal' coexistat q̄ntitati. ⁊ tñ nō informet p eā.
q̄ talis suba eēt quāta seipsa sine aliq̄ q̄ntita
te p informatōz addita. Cōseq̄ntia pz. qz to/
ta illa suba cōrñderet toti quātitati cui dr̄ co
existere. ⁊ ps pti. qd fieri non possz nisi hmōi
suba eēt quāta. ⁊ h̄ seipa. qz supponitur q̄ nō
informetur quātitate cui coexistit. ¶ P. mgr̄
sniaz dicit. q̄ color. sapor. ⁊ cetera hmōi in sa
cro altaris sint sine subo. sed si esset ibi quāti/
tas q̄ esset res media differēs a suba ⁊ q̄litate.
tūc hmōi accidētia nō essent sine subiecto. qz
fundarētur in hmōi quātitate. q̄ ⁊c. ¶ P. si q̄n
titas dr̄t a suba. tūc ei⁹ subiectū adeqtū vl' est
materia. vel forma. vel ꝯpositū ex materia ⁊ for
ma. Nō materia. qz tūc aliqd̄ accñs p̄cederet
subalē formā in materia. Nec forma. qz tūc si
materia eēt separata a forma ipsa nō eēt quāta.
Nec ꝯpositū. qz tūc sbiectū q̄ntitat' eēt ꝯpositi⁹
quātitate. qd ē falsū. qz nullū accñs absolu
tū ē simplici⁹ suo subiecto. ¶ P. si q̄ntitas nō
eēt idē qd̄ sba. tūc suba nō eēt susceptiua ꝯrio
rū. ꝯñs ē falsū. qz ꝑpriū ē subē fm sui mutati
onē ē susceptiuā ꝯrioz. vt dr̄ ī pdicamēt' ¶ P. si dr̄ñt substātia ⁊ quātitas. tunc q̄ñ de tenso
fit raz. aut ē ibi noua quātitas. aut nō. si sic.
aut ē tota noua. ⁊ tūc tota p̄ma quātitas cor/
rūpit. qd̄ videt eē falsū. aut ꝑs est noua. ⁊ tūc
petitur de subiecto illi⁹ noue quātitat'. qz vel ē
tota sba aut ꝑs subē. q̄z vtrūq̄z ē incōueniēs.
qz q̄cūq̄z istoz dato. seqtur q̄ due quātitates
sint sil'ī eodē subiecto. qd̄ via nature ē ipossi/
bile. ¶ Si ꝯo ī illa suba nulla noua quātitas
ē acq̄sita. ⁊ tñ ē rarefacta. h̄ nō pt eē nisi qz ea/
dē quātitas coexistit nūc maiori loco q̄ ꝑus.
⁊ h̄ eq̄ bñ pōt dici de substātia. q̄ frustra pone
ret quātitas differre a substātia. ¶ P. alia d̄
q̄ vere pdicāt ꝑpetates quātitat' h̄ vere ē q̄nti
tas. sz de sba vere pdicāt ꝑpetates q̄ntitatis.
puta lōgū. latū. finitū. infinitū. h̄re positōz. et
cetera talia. ¶ P. cuicūqz ꝯuenit diffinitio et
diffinitū. sz subē corpee ꝯuenit diffinitō quā
titatis ꝯtinue. qz ptes ei⁹ copulāt ad cūdē ter
minū cōem. al's eēnt ab invicē disiūcte. q̄ ⁊c.
¶ Sed ista nō ꝯcludūt. Qz res simpl'r ab/
solute distincte genere pdicamētali nēcio dr̄ñt
real'r. sz suba ⁊ quātitas ꝯtinua de q̄ ad plens
agit sunt res pdicamētali genere distincte. vt
pz. v. metaph. ⁊ in li. pdicamētoz. q̄ ⁊c. ¶ P
vbi motus vel mutatōnes real'r dr̄ñt. ibi ter/
mi nō pñt eē idē. sed motus augmēti cui⁹ ter
min⁹ ē quātitas. ⁊ generatio ꝑpriē dicta cui⁹

Cōclusio prima.

Cōtra cō/clusionē.

Opinio ocheim

Cōtra opi ni. ocheim

termin⁹ē suba realiter dr̃ñt. vt pz. v. phicoꝝ ⁊ in li. p̃dicamētoꝝ. Maior pz. qr mot⁹ distinguūt p terminos ad q̃s sunt mot⁹. Minor
3 etiā pz ī locis iā allegatis. ¶ P. quātitas pedal' in lapide ⁊ ī ligno ē eiusdē speciei. g̃ quantitas realiter differt a substātia. Añs pbat. qr sicut sil'itudo fundat sup vno in qualitate. sic equalitas sup vno ī quātitate. sed lignū hñs quātitatē pedalē ē equale lapidi pedali. g̃ ⁊c. Cōsequntia pz. qr illa q̃ differūt specie nō pñt esse idē realiter cū his q̃ sunt eiusdē speciei. sed lapis ⁊ lignū differūt specie. ⁊ quantitas lapidis ⁊ ligni nō differūt specie. vt iā pbatū est. ergo nec quātitas ligni est idē cū substātia ligni. nec quātitas lapidis est idē qd̄ suba lapidis ¶ P. qñ aliqna sic se habēt q̃ vnū trāsub/
4 stātiatōne ī alterꝝ desinit esse. ⁊ alterꝝ manet ⁊ non desinit esse. illa nō sunt idē realiter. Sz ī sacro altaris substātia panis trāsubat in corpus xpi. ⁊ q̃ztitas manet. vt declaratū est supius di. xi. q. i. ergo substātia nō est q̃ztitas ¶ P
5 illud qd̄ est p se sensibile differt realiter ab eo qd̄ nō est p se sensibile. sed q̃ztitas est p se sensibilis. et substātia nō est p se sensibil'. ergo ⁊c. Maior pz p extrema ꝝ dictōis. Minor pz p phm. ij. de aīa. vbi ponit q̃ sensibilia cōia sūt sensibilia p se. magnitudo āt vt ibid̄ pz ēvnū de sensibilib⁹ cōib⁹. sed substātia est sensibilis
6 p'accidēs. vt dr ibidē. ¶ P. fm phm. i. phicorū. si substātia est ⁊ q̃ztitas ē. tūc multa sunt q̃ sūt. Hoc aūt nō seqrēt si quātitas ⁊ substātia
7 idē essent ¶ P. ibidē dr. q̃ si sola substātia est tūc non erit aliq̃ magnitudo. h̄ aūt nō seqrēt si magnitudo seu quātitas esset suba. ¶ Ad rōem factam ꝝ conclusionē dm̄ q̃ mior est falsa. ¶ Ad p̄mā pbatōz dm̄ q̃ suba pt dupl'r considerari. Uno mō fm se. ⁊ sic est p̄or q̃ztitate Alio mō vt locū occupat. ⁊ sic nō ē p̄or q̃ztitate. qr h̄ conuenit sibi pcise p q̃ztitatē seu mediāte q̃ztitate ¶ Et tūc ad formā argumēti dico q̃ licet maior sit vera. si illa res q̃ dr esse prior. sit p̄or alia fm esse locale. tñ opposito illi⁹ posito tūc maior ē falsa. Ad mior ē dico q̃ substātia nō est p̄or q̃ztitate q̃ztū ad eē locale fm q̃ locatū replet ⁊ occupat locū. suba em̄ fm se ē indiuisibil'. Iz ex h̄ sit diuisibil' q̃ ē sbm rei p se diuisibil'. s. ipsi⁹ q̃ztitatis. ⁊ ido fm se suba nihil replet nec occupat nisi mediāte q̃ztitate q̃ ipsā informat. Patz igitur q̃ si mediū accipit vniformiter sp vna p̄missaꝝ est falsa. qr si ī ambabus p̄missis accipit p̄us fm esse simpl'r. tūc licet minor sit vera. tñ maior ē falsa. Si aūt accipitur p̄us fm esse locale. tūc minor est falsa.

Solutio. Ad. 1.

Si vero ī maiori accipit p̄us fm esse locale. ⁊ ī minori fm esse simpl'r. tūc mediū mutat. ⁊ sylogizat ī q̃tuor termis. ⁊ p ꝝ nihil concludit. ¶ Et p idē pz solutio ad scōm. qr licet cōtingat vel possit intelligi substātiā manere in eodē loco circūscpto oī eo qd̄ posteri⁹ ē substātia put substātie conuenit eē ī loco circūscripti/ue. tñ nō pt suba intelligi manere ī eodē loco circūscpta q̃ztitate. qr vt sic q̃ztitas nō ē posterior sba. Sz cāliter p̄or suba. qr q̃ztitas ē cā q̃re substātia sic ē ī loco ¶ Ad. iij. nego ꝝ ñtiam. qr substātia corpis xpi coexistit q̃ztitati panis ī sacro. ⁊ nō informat illa q̃ztitate. ⁊ tñ nō ē q̃zta seipsa. Sz ē q̃zta p q̃ntitatē ipsā informātē. Ad pbatōz dm̄ q̃ falsum ibi assumit. qr nō oportet q̃ omne coexns seu alicui quātitati p̄sens sit ei coextensiuz. sicut pz ī exēplo iā dato nā q̃uis corp⁹ xpi coexistat quātitati panis. tñ non coextendit ei. ita q̃ totū rñdeat toti. ⁊ ps pti. ¶ Ad. iiij. dm̄ sicut etiā dixi supius dist. xij. duplex est subiectū. s. p̄mū ⁊ p̄ximū. Nō q̃uis intētio mgri sit q̃ oīa illa accidentia sint sine subiecto p̄mo. puta sine suba. tñ p h̄ nō intēdit dicere q̃ oīa sint sine subiecto p̄ximo. Sil'itudo em̄ ibi īmediate fūdat ī q̃litate. ⁊ q̃litas in q̃ztitate. sed nec qualitas nec q̃ztitas fūdat ī subiecto p̄mo. puta ī substātia qr illa ī corp⁹ xpi ē trāsubata. ¶ Ad. v. dm̄ q̃ nec materia sola. nec forma substātial' corporal' sola. nec ꝝpositū solū ē subiectū adeq̃tū q̃ztitatis. Sz oīa ista sil'sūt hm̄oi subiectū. qr dato q̃ materia poneret ī eē sine forma substātiali. adhuc ipsa esset subiectū adeq̃tū q̃ztitatis. Sz oīa ista sil'sūt hm̄oi. qr dato q̃ matia poneret ī esse sine forma sub'ali. adhuc ipsa esset subiectū q̃ztitatis. sicut patuit de materia xpi ī triduo mortis sue. qñ forma substātial'. s. aīa rōnal' ab ea fuit p mortē separata ¶ Et iā forma corporal' si daret sine materia. ipsa posset eē subiectū q̃ztitatis. sic Auerrois ponit ī celo nō eē materiā. ⁊ tñ ad sensuz appet q̃ substātia celi subiicit q̃ztitati. ¶ O, etiā res ꝝpositā sit q̃zta. h̄ oī hora exprimur. ¶ Nec reputo istos dicere verꝝ cū dicūt. q̃ nullū accidēs absolutuz sit simplici⁹ suo subiecto. loq̃ndo de simplicitate q̃ opponit ꝝpōni q̃ ē ex his ¶ Ad. vi. nego ꝝñam. Probatōz istoꝝ nō inuenio. tñ si pbarēt istā ꝝñaz sic. qr īdiuisibile nō est ꝝuoꝝ susceptibile. Sz si substātia nō eēt q̃ztitas. tūc eēt īdiuisibil'. ¶ Jtē qd̄ nō ē attigibile actiōe natural' agētis. h̄ nō ē susceptibile ꝝuoꝝ. Sz nullū īdiuisibile ē attigibile actōe natural' agētis. g̃ ⁊c. ¶ Tūc ad p̄mā pbatōz nego maiorē. q̃a

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 6.

nia rōnal' ē indiuisibil' fm q̃titatē mol' ō cui⁹ diuisibilitate ad pñs loq̃mur. ⁊ tñ ē suscepti bil' gaudij ⁊ tristicie q̃ sūt ꝯtia. ⁊ amor ⁊ odij.

¶ Etiā mior nō ē vera. qz lz p ħ q sba nō ē q̃ntitas bñ ꝛcludat q nō sit diuisibil' p̄mo. ex ħ tñ inferre q oīno nō sit diuisibil'. ē fallacia ꝯntis. qz ipsa ē real'r diuisibil'. eo q extēdit extēsione quātitatis ipsā in formātis. ¶ Ad scdaz pbatōz nego minorē. loq̃ndo de eo qd ē indiuisibile fm ie acceptū. tñ diuisibile alteri adiūctū. sicut est ī pposito. Nā licet suba separata q̃titate sit indiuisibil'. tñ adiūcta q̃titati est real'r diuisibil'.

Ad.7. ¶ Ad. vij. quo ad p̄mā inq̃sitionē dico. q qñ de dense fit raz ibi ē noua q̃titas. Quātū ad scdam inq̃sitionez dico. q si tota suba densi trāsmutat. tūc tota q̃titas erit noua. si ps. tūc ps q̃titatis erit noua. ¶ Ad terciā inq̃sitionē qñ petit de sbo illi⁹ noue q̃titatis. dico q si tota suba rei dense trāsmutat. tūc noua sba genita ex illa trāsmutatōne erit sbm illi⁹ totī⁹ noue q̃titatis. puta si rarefactō ⁊ calefactio intm intēdūt q ex terra generat ignis. tūc ex q̃titate vni⁹ pugilli terre generant mille pugilli ignis. fm ꝓportōz quā facit aristo. ī li. meteorōz. ⁊ tūc subiectū illi⁹ q̃titatis puta mille pugillōz erit suba ignis q ex vno pugillo terre genita ē. Si vo ps trāsmutat. tūc illud qd ex illa pte generat. erit subiectū illius noue ptis ipsi⁹ q̃titatis. Sp em ī oī rarefactione aliq̃d corrūpit de ipso corpe denso: ex q̃ generant ipsa corpa subtilia que ingrediunt porositates corpis potis ipm dilatādo. in quibz subtilibz corpibz subiectiue fundat ps quātitatis de nouo genita. ¶ Et quocūqz istōz dato. nō sequit q due q̃titates sint sil' ī

Ad.8. eodē subiecto. vt pz ex iā dictis. ¶ Ad. viij. dicendū. q licet illud sit quātitas de q̃ p̄dicant ꝓprietates quātitatis p se ⁊ p̄mo. tamē non oportet q illud sit q̃titas de q̃ nō p̄dicāt hm̄oi ꝓpetates nisi mediāte q̃titate tali rei formal'

Ad.9. iherēte. sic ē ī pposito. ¶ Et eodē mō dico ad

Scda cōclusio. ix. argumētū. ¶ Scda ꝛcl'o ē q corp⁹ xp̄i terminās sup̄dictā panis ꝛuersionē nō ē corp⁹ scdo mō dictū. s. corp⁹ ꝯpositū ex materia et forma sbali. Qz si sic. tūc aīa xp̄i erit ī sacro ex vi sacri. sed ꝛnīs ē falsū. qz q̃uis corp⁹ xp̄i sit sub spēb⁹ hostie ex vi sacri. tñ vt cōiter ponit. aīa xp̄i solū ē ibi ꝛcomitāter. pbat ꝛntia. qz cū in xpo sic ī q̃libet alio hoīe nō sit nisi vna forma subalis q ē aīa rōnalis. q si ꝛuersio panis fieret ī subam ꝯpositā ex materia ⁊ forma sbali. tūc hm̄oi ꝛuersio fieret īmediate ī aīam xp̄i.

Cōtra ista ¶ Sed ꝯ ista ē opinio oīm doctōz de anglia ⁊ etiā aliquōz de parisi⁹. q ponūt q in xpo ⁊ ī quolibet alio hoīe sint pl'es forme subales. et p ꝯnīs ponūt q p̄dicta cōuersio fit in corpus xp̄i vt ē res cōposita ex materia ⁊ forma subali. quā forma appellant formā corpeitatis.

sūt rōes richar. de anglia. scoti ⁊ ml'tōz aliōz doctōz

¶ Primū dictū ipsi pbāt sic. Embrio p̄mo viuit vita vegetatiua. deinde vita sensitiua. et vltimo vita hūana. q̃ aīm̄ in fundat aīa intellectiua. tūc ī embrione ē aīa vegetatiua ⁊ aīa sensitiua. veniēte igit aīa intellectiua. tūc vel iste aīe corrumpunt. vel nō. Si nō. tūc pter formā corpeitatis erūt in q̃libet hoīe iste tres sbales forme. s. vegetatiua. sensitiua. ⁊ intellectiua. Si dz q corrūpāt. ħ ē ipossibile. qz dispositio disponēs ad aliquā formā nō corrūpit aduenīte tali forma. sed vegetatiuū ⁊ sensitiuū disponūt ad introductionē aīe intellectiue. ergo manēt cum anima intellectiua. 2

¶ P. si in homīe non esset aliqua forma sbalis q̃ remaneret post sepationē aīe rōnal'. tūc nullū accidēs maneret idē nūero in hoīe mortuo ⁊ viuo. sed ad sensū appet falsitas ꝯntis. manet em ī corpo mortuo eadē nigredo q̃ fuit in viuo. ⁊ albedo in cigno. figura. cicatrix ⁊ magnitudo in hoīe. Cōseq̃ntia pz. qz corrupto sbo corrūpunt oīa q̃ sūt in eo. sz si vna sola forma eēt in hoīe. tūc illa corrupta vel separata non maneret aliqd subiectū incorruptū. q̃ nec aliqd accnīs. cui⁹ oppositū expresse ponit Auicē. in. i. li. suōz naturaliū di. Que vo accidētia ꝯsequūt rōne materie aliq̃ñ remanēt post formā. sicut cicatrices vulneōz. ⁊ nigredo ethiopū post mortē. ¶ P. loq̃ndo de cā naturali. tūc vera ē illa ppo Arist. ij. de generatōe 3
Idē manēs idē sp̄ facit idē. Sed a materia ⁊ forma subali causant diuerse ꝓprietates ⁊ accidētia. Nā materia cū forma ē cā oīm accidētiū q̃ fiūt in ea. ⁊ manifestū est q alie ꝓprietates ꝛueniūt hoī vt hō. ⁊ vt aīal. et vt corp⁹. q̃ alia ⁊ alia forma erit p quā ē hō. aīal ⁊ corp⁹. maxime cū hm̄oi diuersitatē nō possimus reducere in diuersitatē materie. oportet q reducamus eā in diuersitatē forme. ¶ P. si in hoīe 4
nō essent plures forme substātiales. tunc vel hō nō poterit vere dici genit⁹. vel aīa intellectiua nō erit forma sbalis hoīs. sz falsitas ꝯntis q̃tū ad p̄mā ptē ptz. ij. phīc. vbi dz. q hō generat hoīem ⁊ sol. Pz etiā q̃tū ad scdam ptē. qz in ħ ē error Auer. quē ipse posuit. iij. de aīa. ⁊ ē error condēnat⁹ vl'r ab omibz catholicis. vt pz in ꝯstitutōibz clemētinis. Ptz etiā ꝯntia. qz genitū accipit formā subalē a generante. sed posito q sola aīa intellectiua sit for

ma substãtialis homis tũc hõ p actũ homis
vel solis nullã formã subalẽ accipet. cũ aia in
tellectiua a solo deo creet. ꝗ hõ non posset dici
5 genit⁹ ab hoie vel a sole. ¶ P. cã mere ꝑuati/
ua nõ inducit immediate effectũ positiuũ. sed
diuidẽs caput a corpe hũano ẽ vt sic cã mere
ꝑuatiua. ꝗ p solũ actũ diuisionis nõ inducit
aliquã formã. ⁊ p ꝯnis illa forma corpeitat; q̃
immediate ibi appet occiso hoie ꝑsistit in illo ho
mie cũ aia intellectiua iã p occisionẽ separata.
6 ¶ P. aia intellectiua ꝑsupponit corpis hũa/
ni formationẽ ⁊ mẽbrorꝫ dispõez seu organiza
tionẽ. sz tal' organizatio cuiꝫ sit accns ꝑsuppo
nit necio formã subalẽ. ꝗ ꝑter aiam intellecti
uã erit alia forma subalis ĩ hoie. Maior pz.
q: aia ẽ act⁹ corpis organici ꝑhici. vt dr. ij. d aia
Cũ ppt ꝯplemẽtũ hmõi formatõis nõ infũ
dit aia intellectiua añ q̃dragesimũ die fm ari
sto. in li. de aialib⁹. vel añ. xl vi. die fm Aug.
Pz etiã minor. q: act⁹ fm q̃d ꝑsupponit actũ
simpl'r. Sz organizatio cũ sit accns ẽ act⁹ fm
q̃d. ꝗ ꝑsupponit formã sbalẽ q̃ est act⁹ simpl'r
7 ¶ P. vna ⁊ eadẽ forma nõ ꝑt sil' eẽ corpalis ⁊
spũalis. sed forma p quã hõ ẽ corp⁹ ẽ corpalis.
q: q̃lis est forma tale dat eẽ. ⁊ forma p quã est
8 rõnalis ẽ spũalis. ꝗ ⁊c. ¶ P. si nõ eẽnt plures
forme substãtiales in aiali. tũc vn⁹ motus ꝯti
nu⁹ non eẽt ꝯtinu⁹. Cõseqns ẽ falsũ ⁊ impossibi
le. q: implicat ꝝ dictionẽ. Probatio ꝯnie. po
nat ꝗ vnũ aial valde infirmũ. ꝑꝓciat de altis/
sima turri. ita ꝗ moriatur ĩ medio illi⁹ descẽsi
onis añq̃ tãgat terrã. tũc si nulla forma suba
lis manet q̃ ꝑus erat necio oportet dicere ꝗ mo
tus sit discõtinuat⁹. q: ꝯtinuitas mot⁹ ꝑsup/
ponit vnitatẽ mobil'. hic aũt nõ eẽt vnũ mobi
le. q: ꝑmũ corruptũ ẽ. ⁊ aliud genitũ ẽ. Sed
ex altera ꝑte iste mot⁹ ẽ ꝯtinu⁹. q: nulla q̃ete ẽ
interrupt⁹. iõ simul eẽt ꝯtinu⁹ ⁊ nõ continu⁹.
9 ¶ P. si vna sola forma substãtial' eẽt in aiali
tũc in ꝑũcto mortis oia ossa caderẽt de iũctu
ris suis. nec manerẽt ferramẽta ĩ pedib⁹ eq̃rũ.
nec vngues in digit; hoim. nec digiti ĩ mani
bus. nec man⁹ ĩ brachijs. ⁊ sic d' alijs mẽbris.
oia ista sũt falsa. sicut ad sensũ pz. Cõseqntia
ꝓbatur. q: facta resolutõe vsqꝫ ad ꝑmã mate
riã. tũc omia q̃ ꝑus fuerũt ꝯiũcta ab inuicez
resoluũt. Sz si vna sola forma substãtialis ẽ
in quolibet aiali. tũc in corruptõne seu morte
cuiuslibet aialis fieret resolutio vsqꝫ ad ꝑmaz
10 materiã ¶ P. diffinitio hz plures ꝑtes. ꝗ. dif
finitũ hz plures formas. Añcedẽs ⁊ etiã aliq̃
modo ꝯnia patẽt p ꝑhm. vij. meth. vbi ait.
Diffinitio ratõ est. ⁊ ois ratio ꝑtes hz. vt aũt
ratio ad rẽ. sic ꝑs rõnis ad ꝑtẽ rei sil'r se habet
Consequntia etiã vlterius ꝑtz. q: quelibet ꝑs
diffinitõis indicat formã rei diffinite. si ꝗ di/
uersis ꝑtibus diffinitõis rñdent diuerse ꝑtes
in diffinito. oportet ĩ qualibet re diffinibili po
nere plures formas. ¶ P. si sensitiua. vegeta 13
tiua ⁊ intellectiua in hoie eẽnt vna forma sub
stãtialis. tũc vna ⁊ eadẽ forma eẽt corruptibi
lis ⁊ incorruptibilis. Falsitas ꝯnitis pz. q: in
corruptibile ẽ nõ corruptibile. ⁊ sic idẽ eẽt cor
ruptibile ⁊ nõ eẽt corruptibile. qd̃ est ꝝ dictio
Etiã corruptibile ⁊ incorruptibile dr̃ñt gene
re. vt dr. x. meth. Cõseqntia pz. q: h̃. s. intelle
ctiuũ separat ab alijs sic ꝑpetuũ a corruptibili.
vt dr. iij. de aia. ¶ P. si eẽt vna sola forma sba 12
lis in re cõposita. tũc ꝑter vltimã formã ipsi⁹
rei nõ eẽt dare aliquã aliã formã. ꝯnia pz. sed
ꝯnis ẽ ꝝ cõmen. i. ꝑhico. vbi ait. ꝗ oia q̃ sũt
inter ꝑmã materiã ⁊ vltimã formã sũt mate/
rie ꝯposite ⁊ forme ꝯposite. ¶ P. cõmẽ. ij. me 13
taph. ait. ꝗ materia ꝑus recipit formas ma/
gis vl'es. et postea min⁹ vl'es vsqꝫ ad formas
indiuiduales. ꝗ videt ꝗ forma generis diffe/
rat a forma spẽi ⁊ indiuidui ¶ P. sicut se ha 14
bẽt dimẽsiones determiate ad formã subalez
determinatã. sic se hñt dimẽsiones indeterm i
nate ad formã sbalẽ cõez ⁊ indetermiatã. sed
dimẽsiões determiate ꝑsupponũt formã suba
lẽ determinatã. vt cõiter ꝯcedit. ꝗ dimẽsiões
indetermiate ꝑsupponũt formã subalẽ cõez ⁊
indetermiatã. cũ igit dimẽsiões indetermina
te ꝑcedãt formã sbalẽ determiatã. vt pz p cõ/
mẽ. in de suba orbis. ꝗ dimẽsiones indetmia/
tas ꝑcedet forma indetermiata. et p ꝯnis erũt
due forme subales sil' eiusdẽ rei quarꝫ vna p al
terã determinat ¶ P. ꝑter formã subalẽ cuiusl 15
libet rei mixte sũt ĩ re mixta forme q̃tuor ele/
mẽtorꝫ. ꝗ plẽs forme substãtiales sũt ĩ eadẽ re
mixta. ꝯnia pz. Añs videt eẽ de intẽtõe ꝯmẽ.
vij. meth. vbi ait. Forma substãtial' ĩ q̃libet en
te ẽ aliq̃d additũ formis ꝯplexibilibus. i. for/
mis elemẽtarib⁹ Illas eim appellat cõmẽ. for
mas cõplexibiles. ¶ Itẽ istud añs. s. ꝗ q̃tuor
orforme elemẽtorꝫ maneãt in q̃libet re mixta.
ponit Auicẽna. vt cõmen. sibi imponit. iij. ce
li ⁊ mũ. cõmẽto. vi. vbi dicit cõmen. ꝗ Aui/
cẽna posuit elemẽta manere in mixto fm suas
cõpletas eẽntias. remissis tũ eorꝫ q̃litatibus.
¶ Sed ꝝ istã opinionẽ fm doctrinã in scho
la pisien si magis cõem ꝑt argui sic. Ex duo/ Cõtra opi
bus exñtib⁹ in actu nõ ꝑt fieri vnuz eẽntial'r. nionẽ.
sed q̃libet forma ẽ aliq̃d in actu. ꝗ si in homie
vel in q̃cunqꝫ alia re eẽnt plẽs forme subales

tunc illa res eēt ens p accidēs. qz nō hr̄et vnā essentiā. Maior pz p Arist. vij. metH. Minor pz p eundē. ij. phicor. ¶ P. de⁹ z natura nihil facūt frustra. vt dicit. i. celi z mū. sed si plures forme substātiales eēnt eiusde rei. tūc aliq̄ essent frustra. qz frustra fit p plura quod eq̄ fieri pōt p paucioza. vt dicit. i. phisicor. sz q̄cquid fieri vel saluari dz in entib⁹ hoc eq̄ bñ saluat positione vnius forme subalis in vna re. sicut si plures ponerent. vt patebit rñdēdo incōuenientijs ad quas deducūt rōnes istorūz doctor. g̃ zc. ¶ Ad pmū igit motiuū eorūz dicendū. q̄ qñcūq̄z recipit vna forma substātialis ī aliq̄ materia. tūc corrūpit alia q̄ pcessit in eadē materia. Cñ licet deus p suā oipotentiā posset facere oppositū. tñ via nature istud est neciuz. qz via nature sp generatio vni⁹ē corruptio alteri⁹. vt pz. ij. de genera. sed si pma forma subalis maneret veniēte scda. tūc eēt generatio sube sine corruptōe sbe. qd est īpossibile via nature. ¶ Et ista ē expssa intētio ꝓmē. in de substātia orbis. vbi ait. Si subiectū natural' trāsmutatōis ad formā substantialē hr̄et aliquā formā. tūc nulla aliā recipet nisi illa destructa. ¶ Ad pbationē dōm q̄ ī ipsa introductōe noue forme substātial' destruūt dispōnes p̄uie. qz hyle ē ppriū subiectū generatōis vt dz. i. de genera. z ideo ī instāti generatōis q̄ res noua generat. z noua forma substāl' introducit. tūc fit resolutio vsq̄z ad pmā materiā. z p ꝓñs forma substātial' pcedēs ī matia destruitur. Da oppositū. tūc hyle nō eēt subiectū generatōnis. sz res ꝓposita actu ens. z pfecta forma substātiali. qd negat oīs vera phia. q̄z uis ei trāsmutatio q̄ ē circa subiectū actu ens possit dici alteratio. tñ nūq̄z ē substantial' generatio. vt pz. v. phicor. ¶ Et ista videt eē intentio. b. Aug. xij. ꝓfes. vbi loq̄ns de trāsitu quo materia de vna forma subali trāsit ad aliā. ait sic. Eūdē trāsitū de forma i formā p informe q̄ddā fieri suspicat⁹ sū. sz nō p omino nihil.

Solutio. Ad. 1.

Instantia 1

¶ Forte dicet q̄ manētib⁹ formarūz opatiōib⁹ ꝓpriis neciō manēt ipse forme. qz forma ē pncipiuz opationis. z ideo opatio fecit scire formā. vt ait ꝓmenta. vij. metH. Sed veniente sensitiuo vere manet opatio vegetatiui. z veniēte intellectiuo vere manet opatio vegetatiui z sensitiui. g̃ veniēte aīa intellectiua vere manet aīa vegetatiua z aīa sensitiua ¶ P. nihil disponit ad corruptōz suūpsi⁹. sz aīa vegetatiua disponit p se ad introductōez aīe sensitiue. z aīa sensitiua ad introductōz aīe intellectiue. g̃ nec vegetatiua corrumpit introducta sensitiua. nec sensitiua introducta ītellectiua.

Rñ. ad. 1. instantiā.

¶ Ad. 1. dico q̄ formas manere pt dupl'r ītelligi. Uno mō ēntial'r seu fm suas ꝓpias ēntias. alio mō ꝓtual'r. puta qz forma supueniens ipas ꝓtual'r ꝓphēdit. Prio mō maior est falsa. scdo mō ē vera. tñ ex hc̄ non hr̄ pluritas formarūz. Unde ista se hñt p ordinē fm ꝓtualē inclusionē. s. forme elemētorūz. forma mixti vegetatiuū. sensitiuū z intellectiuū. nā forma mixti ꝓtual'r ꝓphēdit formas q̄ttuor elementorūz. vt pbaui li. ij. di. xv. aīa vegetatiua ꝓphēdit virtutē forme mixti. z sic deinceps vsq̄z ad aīaz intellectiuā. q̄ ꝓtutes oīm pcedētiū in se ꝓphēdit. z iō ipsa sola posita ī materia pt exercere opatōes oīm ceterarūz. ¶ Et hec ē intentio aug. ī li. de eccl'iasticis dogmatib⁹. c. xiij. vbi sic ait. Nō dicim⁹ duas aīas eē ī hoie. sicut Jacob⁹ z alij disputatores sideri dicūt. vnaz aīalē q̄ aiat corp⁹. z aliā spūalē q̄ rōem ammistret. sed dicim⁹ vnā eē eādēq̄z aīaz in hoie q̄ z corp⁹ sua societate viuificet. z semetipsā sua rōne disponat. ¶ Ista etiā videt eē intētio arist. ij. de aīa. vbi ait. q̄ vegetatiuū ꝓphēdit ī sensitiuo sicut trigonū ī tetragono. sz trigonū ī tetragono nō est duplex figura seu due figure. sed vna tm̄. g̃ vegetatiuū z sensitiuū ī eodē aīali ñ sūt due aīe. sz vna tm̄. Et eodē mō iudicādū ē de sensitiuo respectu intellectiui. qz sic se hz vegetatiuū ad sensitiuū. sic sensitiuū ad intellectiuū. ¶ Ad instātiā scdaz dōm. q̄ q̄z uis nō p se tñ p accidēs aliq̄d pt dispōnere ad corruptiōz suūpsi⁹. Frigiditas em̄ supueniēs aīali disponit ad ꝓstrictionē porōz. q̄by ꝓstrictio cōgregat calor intrinsec⁹ z corrūpit frig⁹. ¶ Posset etiā dici q̄ vegetatiuū z sensitiuū vt dispōnūt ad intellectiuū. dispōnūt ad sui pfectiōz. qz nobiliori mō hñt eē ī aīa intellectiua q̄z habuerūt ī sua formali z ppria exñtia ¶ Ad scdaz rationē pt ꝓcedi ꝓña. z negari falsitas ꝓntis. qz multi z magni doctores dicūt q̄ oīa accētia corrūpūt corrupta forma subali. Ad pbationē dōm ē fm illāz opinionē q̄ accētia q̄ apparēt in cadauere post mortē aīalis nō sūt eadē nūero q̄ pmo fuerūt. sed eadē spē cuz his q̄ pfuerūt in aīali viuo. nec illā mutationē sensus pt pcipe. qz sicut poza accidētia corrūpūt corruptione subiecti qñ corrūpit pcedēs forma substātialis. sic filia accidētia eiusdē speciei generant in eodē instanti quo alia forma substātialis introducit z prior corrumpit.

Ad. 2. instantiā.

Ad. 2. rōz ꝓ ꝓclusione.

¶ Sed fm aliā opinionē etiā valde sollemnium doctorūz negat ꝓsequētia. qz dicūt isti doctores cū Auicēna. q̄ tripliciā sunt accidētia

Alia solo eiusdem.

Qr qdã accidẽtia sequũt totũ ꝯpositũ rõe totiꝰ ſpẽi. ſicut ridere ſeqtur hoiẽz. Quedã rõne forme. ſicut ſentire. vegetare. et ſil'ia. Quedã ꝯo rõne materie. ſi cut figura. magnitudo. cicatrix ⁊ ſil'ia. Mõ ꝓm iſtos doctores lz ꝑma duo genera accñtiũ corrũpãt corrupta forma ſbali. tñ terciũ genꝰ ꝑt manere. eo q̃ mãeat eadẽ materia rõne cuiꝰ talia accñtia ſequũt ꝯpoſitũ ſeqns ſic ſeqbãt ꝯpoſitũ ꝑcedẽs. Sic em̃ color ẽ i corpe rõe ſupficiei. iõ ſi p potentiã dei vna ſupficies poneret ĩ duoꝫ corpiꝫ ſil' vel ſucceſſiue. idẽ color eẽt ĩ duoꝫ corpiꝫ. ſic qr eadẽ materia ſucceſſiue ꝯcurrit ad ꝯpões diuſos corpor. eadẽ accñtia q̃ ꝯſequũtur corpus rõne materie poterũt ſucceſſiue eẽ ĩ diuſis corpiꝫ ¶ Et iſta videtur eẽ in tẽtio Auic. i multis locis libror ſuor ¶ Et iã videt eẽ intẽtio ꝯmen. in de ſuba orbis. vbi ponit q̃ materia nũq̃ a morpheis ſepat Et licet ꝓm vtrãq̃z opinionẽ ſufficiẽter tollat argumẽtũ. tñ ꝓmã opinionẽ reputo magis phicã. iuxta aliq̃ q̃ al's ĩ

Ad.3. ij. li. dixi circa iſtã materiã. ¶ Ad. iij. dõz. q̃ licet idẽ eodẽ mõ ſe hñs ꝓm eẽntiã ⁊ virtutẽ q̃z tũ in ſe ẽ natural'r ſp faciat idẽ. tñ idẽ ꝓm eſſentiã multiplex ꝓm virtutẽ ml'ta ꝑt facere. ⁊ actꝰ multor ſupplere. Quãuis igit in homie ſint multe ꝓpietates q̃s non poſſumꝰ reducere ĩ diuerſitatẽ materie. tñ ex hoc ꝯcludere formarũ ſubaliũ diuerſitatẽ ẽ fallacia ꝯñtis. qr ꝓcedit ur a plib causis veritatꝭ ad vnã. qr hmoi diuerſitas ꝓpietatũ ꝑt eſſe ⁊ de facto eſt ab eadem forma ꝓm eſſentiã virtual'r ꝯphendente diuerſas formas a q̃bꝫ apte natẽſũt fluere hu

Ad.4. iuſmodi ꝓpietates. ¶ Ad q̃rtũ nego. ꝯñam. Ad ꝓbatoz dõm q̃ genitũ accipe formã ſbalẽ a generãte ꝑt duplr intelligi. Uno mõ productiue. puta q̃ forma ſit ꝓducta vel educta ab ipſo generante. Alio mõ diſpoſitiue. puta qr generãs ſufficiẽter diſponit materiã ad recipiẽdũ talẽ formã. Prio mõ de generat hominẽ. Et iõ dr hoi pctori Deutr. xxi. Deũ q̃ te genuit dereliq̃ſti. ⁊ oblitꝰes dñi creatorꝭ tui Secdo mõ hõ ⁊ ſol generãt hoiez. qr ita ſufficiẽter diſponũt materiã ad ſuſcipiẽdũ aiaz rõnalẽ. q̃ ꝓm cões legẽ ſeu curſũ nature deꝰ ſp introducit aiam rationalẽ. ab hoie ⁊ a ſole facta hmoi diſpõne. ⁊ ita coiter iſtud ſibi vendicat curſũ nature q̃ miraculũ fieri merito putaret ſi in materiã ab hoie ⁊ a ſole vltimate diſpoſi

Ad.5. tã deꝰ non infũderet rõnalez aiam. ¶ Ad. v. dõm q̃ licet cã ꝓuatiua vt ꝓuatiua ẽ nõ ſit p ſe cã effectꝰ poſitiui. tñ h̃ poterit eẽ p accidẽs ⁊ tanq̃z cã ſine q̃ non. qr ſi non ꝓuaret materiã vna forma. tũc non inducerẽt alia. Cũ igitur aliq̃s occidit hoiem. occiſor ẽ cã p accidẽs noue generatõis. q̃ ĩ materia ꝓuata forma hũana. inducitur forma corpeitatis. cuiꝰ generationis cã p ſe ẽ ipſe ſol ſeu agens vl'e. ¶ Forte dicetur q̃ agens vl'e non ꝓducit effectũ ꝑticularẽ niſi determinetur p aliquã cãm ꝑticularez q̃ ſit p ſe cã illius effectus. ¶ Rñdeo q̃ agẽs vl'e ꝑt formã corpeitatis inducere in materiã ſufficienter diſpoſitã. dato q̃ non ꝯcurrat ꝑticulare agens vniuocũ exiſtẽs p ſe cã illius effectꝰ. In regionibus em̃ calidis q̃ñq̃z ſine igne coagẽte ſol incẽdit ſtipulã in cãpis. Cum igitur ĩ pũcto mortis. licet materia ſit ĩdiſpoſita ad retinẽdũ aiam. tñ adhuc eſt ſufficiẽter diſpoſita ad recipiendũ formã corpeitatis. q̃ dato q̃ non ꝯcurrat ibi ꝑticulare agẽs ꝑticulare ad hmoi generationẽ qd̃ ſit p ſe cã eiꝰ. adhuc ſufficiet ad hmoi generationẽ ꝯplẽdã

causa vl'is. ¶ Forte adhuc dices ꝓm opinionẽ quã tu i ſolutiõe ſcdi argumẽti dixiſti magis eſſe phicã. corrupto ſubiecto oia accñtia corrũpunt q̃ fuerũt in eo. ideo nõ videt ꝓm h̃ q̃ materia ſit magis diſpoſita pro vna forma ſuſcipiẽda q̃z p alia. ⁊ p ꝯſequẽs agens vl'e nõ inducit formã modo quo dixiſti. ¶ Rñdeo negãdo ꝯſequentiã. qr eo ipſo q̃ iſte diſpoſitiones manẽt ĩ materia vſq̃z ad inſtãs quo introducitur forma ſubalis ad quã ſuſcipiẽdã inclinãt ipſam materiã. ideo materia ẽ determinate diſpoſita p illa forma ⁊ non p alia. ñ obſtãte q̃ tales diſpoſitões corrũpãtur corruptione ſubiecti. Si em̃ illa corruptio ꝑcederet generationẽ tpe vel inſtãti. tũc ꝑdicta ꝯñtia nõ eẽt negãda. Sed h̃ non ẽ. qr licet ꝓuna natura tñ ſimul duratõe ⁊ in eodẽ inſtãti corrũpitur ſubiectũ ꝑcedẽs. cuiꝰ corruptõe corrũpũtur iã dicte diſpõnes. ⁊ generat ſubiectũ ſequẽs. cuiꝰ generatõe inducit forma ſbalis. ad cuiꝰ receptionẽ iã dicta accñtia materiã ſufficiẽter inclinauerũt. Si em̃ in alio inſtãti corrumpetur ſubiectũ ꝑcedẽs. et ĩ alio generaret ſeqns. tũc qr inter duo inſtãtia cadit tpꝰ mediũ. ſeqretur q̃ in illo tpe medio materia eſſet ſine forma. qd ẽ incõueniẽs. ¶ Ad. vi. patz p iaz dicta. qr licet illa organizatio ꝓſupponat aliã formã ſubalẽ. tñ illa non manet in ꝓpria eſſentia ſua veniẽte aia intellectiua. q̃uis ꝓtu aliter poſſit aliq̃ modo dici manere inor̃tũ ꝓtus eiꝰ ꝯphẽdit ĩ ipa aia intellectiua. ¶ Ad. vij dõz q̃ maior nõ ẽ vera. qr aia rõnal'r tenet mediũ inter formas ſimpl'r immateriales q̃s intelligẽtias vocamꝰ. ⁊ ſimpl'r materiales q̃ edu-

Instantia

Solutio.

Instantia

Solutio

Ad.6.

Ad.7.

eat de materia sed a deo creet de nihilo. ⁊ in h̄
conueniat cū subijs separatis. tn̄ vere informat
materiā. ⁊ in hoc cōuenit cū formis materia/
libus. Et ꝓpter hūc medū statū quē tenet aia
rōnalis. ait auctor de causis. q̄ ipsa creat i ori
zonte eternitat̄. Nā sicut orizon tenet medi/
um inter emisperiū supius ⁊ emisp̄iū inferi⁹.
sic aia rōnalis tenet medū inter formas eter/
nas ⁊ incorruptibiles. ⁊ formas simpl'r corru
ptibiles. q̄ fm suas ꝗtutes iferiores aia ē cor
ruptibil'. puta fm potētias sensitiuas. ⁊ fm ꝗ
tutes supiores q̄ imediate fūdant i pte intelle
ctiua ē incorruptibil'. Et iō nō miⁿ si ipsa aia
dr aliq̄ modo forma corpal'. q̄ ꝗuis sit vere spū
alis. Nā licet sit spūalis ēntialiter. tn̄ vt sup
dictū ē ipsa ē corpalis ꝗtualiter. inq̄tū comp
hēdit virtutē formē mixti q̄ dat esse corpale.

Ad.8. ¶ Ad octauū nego ꝑntiā. Ad ꝓbationē di/
co q̄ illo casu posito tūc non eēt vnus motus
a summitate turris vsq̄ ad terrā. sed duo fm
dualitatē subiectorⁿ. q̄ accntia nūerant̄ si fue
rint i subiectis nūeral'r distinct̄. Qr tn̄ i eodē
instāti q̄ vnū subiectū corrūpit̄ aliud sbiectū
generat̄. ideo licet isti duo mot⁹ sint ab invicē
discōtinui. tn̄ sūt ꝑtigui. ⁊ pcnit⁹ nulla q̄ete in

Ad.9. terposita sunt interrupti. ¶ Ad.ix. nego ꝑn/
tiā. Ad ꝓbationes dōm q̄ licet fiat resolutio
vsq̄ ad primā materiā. tn̄ q̄ in eodē instanti
fit reunitio seu reformatio destructe ꝑiūctōis.
ideo pūenit̄ ille casus ne fiat. Motus em̄ ve
locior pūenit̄ tardiorē. vt ait phus. viij. phisi
corⁿ. ponēs ibidē exemplu de circulo reuolu/
to. in cui⁹ circumferētia posita est scutella ple/
na aqua. Nā q̄ꝗuis in aliqua pte illius reuo/
lutionis scutella sit trāsuersa. ita q̄ fundū ha/
beat supius. tamē nihil cadit de aqua extra il
lam scutellā. eo q̄ motus illius reuolutōis sit
velocior q̄ motus naturalis aque quo aqua
naturaliter mouet deorsum. Sic multo ma
gis in ꝓposito ferramēta nō cadūt de pedib⁹
equi. q̄ licet figura pedis ⁊ cetera accidētia de
struātur corruptōe ipsius equi. tn̄ q̄ hmōi
accidētia non hūt repugnātiā sed potⁿ cōfor
mitatē ⁊ ꝑuenientiā ad formā cadaueris. idō
in eodē instāti quo forma equi corrūpitur. et
forma cadaueris introducit. etiaⁿ ista accidē
tia renouātur. ⁊ p ꝑsequēs etiā innouat̄ vnio
ferri cuⁿ pede reformato. ꝓpter q̄d eius casus
pūenitur. ¶ Forte dicet q̄ ista videtur cōtra/

Instantia dictionē implicare. Nā si corruptio ꝑoris sb
iecti. ⁊ generatio posterioris sunt i eodē instā
ti. ⁊ idē accn̄s q̄d corrūpit̄ corruptōe ꝑor⁹ sub
iecti. generat̄ generatione posterioris subiecti
tūc idē accidēs in eodē instāti simul generat̄
⁊ corrūpit̄. q̄d impossibile eē videt̄ ¶ Rn̄deo Solutio.
q̄ hoc non sequit̄. q̄ licet illud q̄d generat̄ sit
idē q̄ꝗ spē cū eo q̄d corrūpit̄. est tn̄ aliud nu
mero. ⁊ realiter differēs ab eo. ¶ Forte iteruⁿ Instantia
dices q̄ motus ⁊ mutatōes sunt a ꝑrio in cō
trariū. vt patet. i. phisicorⁿ. sed duo accidētia
solo numero dr̄ntia non habēt aliquā ad iui/
cē ꝑrietatē. q̄ nō potest esse immediat⁹ trāsit⁹
de corruptione vnius ad generationē alteri⁹.
¶ Rn̄deo q̄ aliq̄d corrumpi pōt dupl'r intel/ Solutio
ligi. Uno mō actione sui ꝑrq̄. Alio mō corru
ptōe subiecti. Mō dato q̄ maior ꝑtineat ve
ritatē loquēdo d̄ his q̄ corrūpūtur actione sui
ꝑtrarq̄. tn̄ non ē vera de his q̄ corrumpūt̄ tn̄
modo corruptōe sui subiecti. in talib⁹ em̄ nō
ē necesse q̄ corruptū ⁊ genitū differāt spē. suf/
ficit em̄ q̄ subiecta differāt specie ad quorⁿ cor
ruptionē ⁊ generatōes sequit̄ natural'r hmōi
accidentiū corruptio ⁊ generatio. ¶ Adhuc Instantia
pōt instari sic. Termin⁹ ad quē ipsi⁹ corrupti
onis ē non eē. ⁊ termin⁹ ad quē ipsi⁹ generatio
nis ē eē. q̄ si i eodē instāti q̄ corru⁹ mouet̄ corrū
pit̄ nigredo corui ad corruptōes subiecti. ⁊ ge
nerat̄ alia nigredo ad generatōes cadauer⁹ tuc
simul ⁊ in eodē instāti erit eē nigredinis et nō
esse nigredinis ¶ Dicendū q̄ esse ⁊ non eē nō Rn̄sio.
contradicūt. nisi accipiātur respectu eiusdē et
fm idem. sed esse ⁊ non esse in ꝓposito accipi/
unt̄ in ordine ad duas nigredines realit̄ dif/
ferētes. Etiā est varietas ex pte subiecti. quia
nō esse ad quod terminat̄ corruptio prioris ni
gredinis. respicit nudā materiā in quā facta ē
resolutio prioris subiecti. sz eē nigredinis ge
nite respicit subiectū compositū ex materia et
forma cadaueris. ¶ Ad decimū nego ꝑntiā. Ad.10.
maxīe si ꝑns intelligit̄ de reali pluralitate for
marⁿ. Partes em̄ diffinitōis sūt pl'es fm rō/
nē. ⁊ iō ex eaⁿ pl'itate nō pt inferri real' pl'itas
i formis ipsi⁹ diffiniti. sed tn̄ mō fm rationē.
¶ Et ista videt̄ eē intētio Aris. vij. metaph. vbi
dicit sic. Partes diffinitōnis nō sunt vnū q̄
sint i vno. sed ꝑ tāto sunt vnū. q̄ dicūt vnaⁿ
naturā ⁊ vnū actū. ¶ Ad ꝓbationē dōm. q̄
licet q̄libet ꝑs diffinitōis dicat formā. tn̄ hu
iusmodi ꝑtes non dicūt aliā et aliam formaⁿ
realiter ⁊ essentialiter. sicut ista opinio intēdit
ꝑcludere. sed dicūt eandē formā seu naturam
fm rē. sub alia tn̄ ⁊ alia ratione. q̄ hoc q̄d dr̄
ntia exp̄mit sub ratione determinata. hoc idez
exp̄mit ꝑ genus sub ratione cōi ⁊ indetermi
ta. Et hoc intēdit Aristo. iiij. metaph. cum ait.
Idē est homo ⁊ vnus homo. ⁊ ens homo. et

nō diuersū aliquid ostēdit. ¶ Et ex istis au/
ctoritatib⁹ patet. q⁹ multi de ista opinione de/
cepti sunt qui ponūt q⁹ forma generis sit alia
realiter a forma speciei. puta forma corpeitatis
a forma humanitatis. Si em̄ sic eēt. tunc ge
nus diceret ptem. ⁊ nō totū. ⁊ p ꝯsequēs non
posset p̄dicari de specie essentialiter. q̄a ps nō
predicat de toto eēntialiter. ¶ Ult̄ ꝯtra istos
est expressa auctoritas. iiij. topicoꝝ. vbi dicit.
Genus nō dicit partē sed totū. q⁹ ps nō pre
dicatur de toto. genus autē de specie p̄dicatur.
¶ Patet etiā q⁹ isti ijdē falsum ponunt cū di
cunt. q⁹ destructa natura specifica res fm for/
mā generis manet eadē numero. puta corpu/
pto aīali manet idē corpus numero. Et licet
falsitas istius dicti satis pateat ex dictis supi
us. tū etiā ꝓprie ꝯ istud ē dictū Aristo. iiij. to
picoꝝ. vbi aut. Si destruit spēs: impossibile
ē indiuiduū generis idē nūero remānere Isti
etiā sic dicēdo tollūt omnē verā generationē.
q⁹ fm Arist. i. de genera. ⁊. v. phisicoꝝ. vbi sb
iectū manet vnū ⁊ idē numero. nō ꝓprie ē ge/
Ad.ii. neratio. sed alteratio. ¶ Ad. xi. nego ꝯnīam
Ad pbationē dōm. q⁹ illa auctas Aris. dz in
telligi de potētijs anīe rōnalis. nā licet ipsa sit
simpl'r incorruptibil' q̄ztū ad totā suā eēntiā.
tū ipsa habet potētias ⁊ ꝓprietates quaꝝ aliq̄
sunt corruptibiles. eo q⁹ sint ĩmerse materie. ⁊
subiectiue fundent̄ in organis corpalib⁹. alie
ꝯ incorruptibiles. eo q⁹ immediate fundent̄
Ad.xij. i essentia ipsius aīe. ¶ Ad. xij. dōm. q⁹ si p vl
timā formā intelligūt formā substātialē tunc
cōcedo ꝯnam. q⁹ ꝯns nō ē inconueniens sed
necessariū. nec pbatio istoꝝ ē ad ꝓpositū coꝝ.
q⁹ cōmē. non videt ibi compare diuersas for
mas ad inuicē que simul sint in eadē re. sz vi
det loqui de diuersis formis ĩ diuersis rebus
exīntib⁹. Ult̄ p ꝑmā materiā videt intellige/
re materiā nudaz. non magis dispositam ad
vnam formā q̄z ad aliam. p vltimā formā vi
detur intelligere formā elementi. q̄ est vltima
pfectione. licet sit ꝑma generatione inter oēs
formas substātiales. omēs igit materie ⁊ for
me cetere sunt composite. qd̄ patet ex pte ma/
terie. q⁹ oīs alia materia p̄ter nudā ꝑmā mate
riā ē materia dispositia. ac p ꝯns aliq̄ mō ꝯpo
sita. ⁊ q̄ztō magis ē dispositia. tāto magis pōt
dici cōposita. ¶ Patet etiā hoc de forma. q⁹ vt
suprius dictū est ascendendo a forma elemen
ti vsq̄z ad aīam intellectiuā. sp posterior inclu
dit pfectionē poris. et p ꝯsequēs omēs cetere
vt sic sunt composite respectu forme elementi
Instantia ¶ Forte dicetur q⁹ si ista expositio aliqd va/
let. tūc forma que de⁹ē: esset maxime composi
ta. Falsitas cōsequētis patet. q⁹ deus ē purus
actus. vt pbatur. xij. metaph⁹. etiā in ꝑmo li/
bro ostensū est q⁹ deus est ens simpl'r simplex
Cōsequētia etiā patz. q⁹ deus includit pfecti
ones oīm formarum ⁊ oīm generꝝ. vt patet. v.
metaph⁹. ¶ Ad̄eo q⁹ q̄ztū ad hoc tūc oppoſi Solutio.
to modo se habent forme materiā informan/
tes. ⁊ forme ab informatiōe materie penitus
separe. q⁹ ꝑme quanto sunt pfectiores. tanto
pōt dici compositiores. Sed secūde quanto
sunt pfectiores tanto sunt simpliciores. Et iō
q⁹ inter formas separatas deus est pfectissim⁹.
ideo est simplicissimus. Anima ꝯo intellecti
ua conuenit cū vtrisq̄z. q⁹ ⁊ si nō sit sp a mate
ria separata. tamē fm suaz essentiā sic informat
materiā. q⁹ etiā est separabilis a materia. ideo li
cet virtualiter includat ceteras formas mate
riales. tamē ꝓprie loquēdo non dicit compo
sitior eis. maxime loquēdo de ea fm portionē
superiorem fm quam ipsa est sup seipsam con
uersiua ⁊ separabilis a materia. ¶ Ad. xiij. di/ Ad.13.
cendū. q⁹ cōmen. p formas magis vl'es intel/
ligit formas imperfectas. ⁊ ideo p hmōi verba
nō vult cōmentator q⁹ forma generis differat
a forma speciei. sed vult q⁹ via generatiōis na
turalis est processus de minus pfecto ad magꝝ
pfectum. quod nec ego nego. ¶ Ad. xiiij. di Ad.14.
cendū q⁹ tota illa deductione cōcessa nō habe
tur ꝓpositū. q⁹ licet ex illis dictis bn̄ ꝯcludat
q⁹ via nature forma indetermiata et imperfecta
p̄us recipiat ĩ materia q̄z pfecta. tamen ꝑtute
istoꝝ verboꝝ non habet. q⁹ veniēte forma pfe
cta remaneat imperfecta. ¶ Ad. xv. dicēdu q⁹ Ad.15.
formas elementoꝝ manere in re mixta potest
dupliciter intelligi. Uno modo fm suas eēn
tias. Alio modo fm suas virtutes ⁊ qualita/
tes remissas. Primo mō ānecedēs ē falsum. si
cut pbaui li. ij. distin. xv. Et quid circa h̄ sen
serit cōmen. ⁊ Auicēna. ibi patet. Secdo mō
ꝯsequētia est falsa. put ꝯns trahit ad ꝓposi/
tū istⁿ opiniōis. ¶ Tercia ꝯcl'o istⁿ ꝑmi ar/ Cōclusio
ticuli est. q⁹ noīe corpis put corpus xpi termi tercia.
nat conuersionē panis. debet intelligi materia Dec est o/
extensa. seu materia cum quodā modo quem pi. Egidij
sortit a quantitate. ¶ Et ista conclusio patz
correlarie ex p̄dictis. Quia omne corpus vel
est p̄cise trina dimensio. vel cōpositū ex mate
ria ⁊ forma subali. vel est materia extensa ⁊ or
ganizata. Sed corpus christi terminās con
uersionē panis. nō dicit corpus ꝑmo mō. vt
pz ex dictis in ꝑma conclusiōe. nec secdo mō.
vt patet ex dictis in secda cōclusione. ergo cō.

2 ¶ P. de corpe in qd fit panis ꝯuersio loq̃tur
xps cũ ait. Hoc est corpus meũ. sed hoc non
potuit eẽ ꝯpositũ ex materia ⁊ forma. qz corp⁹
ꝯpositũ ex materia ⁊ forma ẽ directe in pdica
mẽto sbe. ⁊ pdicat de xpo ⁊ de q̃libet alio hoie
eẽntialiter pdicatõe dicente. hoc est hoc. et iõ
de monstrãdo corpus cõpositũ ex materia et
forma. nõ dixisset xps. Hoc est corpus meũ.
sed magis dixisset. hoc est corpus qd sũ ego.
Sicut loquẽdo de aiali qd ẽ i pdicamẽto sbe
non dixisset. hoc ẽ aial meũ. sed hoc ẽ animal
qd sum ego. Relinq̃tur g̃ q̃ corpus de q̃ loq̃
tur xps sit altera ps compositi distincta ꝯ for
mã substantialẽ. ⁊ hoc nõ potest esse pcise nu
da materia. qz nude materie non ꝯuenit no
men corpis. vt patet. i. meth. vbi ait Aristo.
ꝯtra antiquos phos. q modus errorꝭ suorũ
erat. qz dicebant materiã esse pncipiũ corpo
rũ. nõ corporꝭ aũt nõ. i. dicebant materiã esse
principiũ de numero corporꝭ. ⁊ nõ de numero
nõ corporꝭ Quomõ aũt pdict⁹ modus mate
rie nõ differt a materia. ⁊ tñ materia a seipsa ñ
modificata differt p talẽ modũ. dixi li. iij. di.
vi. ⁊ motiuis oppositę opinionis ibidẽ respõ
di. ¶ Sed ꝯ istã conclusionẽ sunt multi do
ctores. aliqui directe. aliq̃ vo indirecte ¶ Ali
qui em̃ de opinione iam prime improbata ar
guunt directe contra pdicta sic. Aut iste mo
dus quãtitatiu⁹ est pcisissime idẽ materie aut
non. Si sic. tũc cõuersio fieret in solã materi
am. qd tu negas. sola em̃ materia nõ est corp⁹
Si ẽ aliud a materia. tũc vel ẽ forma substã
tialis vel accidẽtalis. Si pmũ. tũc haberẽt pro
positũ q fieret cõuersio i corp⁹ ꝯpositũ ex ma
teria ⁊ forma sbali. Si scdm. tũc fieret cõuer
2 sio i aliqd accidens. qd tu negas. ¶ P. nihil
causatũ a posteriori pt eẽ realr idẽ pori. sz iste
mod⁹ causat a quãtitate q̃ ẽ posteriorꝭ ipa ma
teria. g̃ iste mod⁹ nõ pt esse idẽ realr qd mate
ria. sicut tu ponis. Maior pz. qz nihil reali
ter idẽ pori pt dependere a posteriori. sz causa
3 tũ dependet a sua cã. g̃ ꝛc. ¶ P. aut illd corp⁹
qd ponis eẽ pmũ terminũ isti⁹ ꝯuersiõis ẽ cor
pus mathẽaticũ. aut naturale. Si mathẽati
cũ. tũc ĩcludit q̃titatẽ. ⁊ p ꝯñs accñs p se ter mi
naret illã ꝯũsionẽ. qd tu negas Si naturale.
tũc vel erit naturale p formã sbalẽ. ⁊ tũc hr̃ p
positũ. qz erit ibi forma subalis pter aiam in
tellectiuã. Etiã ꝯpositũ ex matia ⁊ forma sba
li terminaret iã dictã ꝯuersiõz. qd ẽ ꝯ pdicta.
Vel erit naturale p q̃litatẽ. ⁊ tũc qz q̃litas p
supponit q̃titatẽ. ꝯuersio pdicta erit duplr i
4 accñs. puta i q̃litatẽ ⁊ q̃titatẽ. ¶ P. qñ vinũ
cõuertit i sãguinẽ. hm̃oi ꝯuersio nõ terminat
ad materiã cũ mõ q̃titatiuo. g̃ nec conuersio
panis. Añs pz. qz sanguis dr̃ suba q generat
ex nutrimẽto. ⁊ p ꝯñs hz formã subalem. alꝭ
nõ generaret. Pz etiã ꝯñtia. qz nõ sunt effica
cioza verba consecratõis sup sanguinẽ q̃z sup
corpus. ¶ P. caro xpi nõ dicit solã materiaz 5
cũ mõ q̃titatiuo. g̃ nec corp⁹ xpi i qd fit con
uersio dicit solã materiã cũ modo q̃titatiuo.
Añs pz. qz fictio videret si q̃s diceret carnez
vel ossa dicere materiã cũ hm̃oi mõ. Cõseq̃n
tia etiã pz. qz corp⁹ xpi i qd fit cõuersio inclu
dit carnẽ. ossa. neruos. ⁊ ꝯsilia ¶ P. adducit 6
iste doctor auctes multas de dictis Aug. gre
go. Damã. ⁊ leonis papę. q̃ oẽs videnẽt sonare
q corp⁹ xpi añ mortẽ ⁊ post mortẽ fuerit idez
numero. Hoc aũt non potuit esse p aiam ran
onalẽ. qz illa in morte fuit separata a corpe. ergo
oportet nos ponere pter animã intellectiuã i
xpo esse aliquã formã substantialẽ dantẽ esse
corporeũ p quã corp⁹ sit idẽ numero mortuũ
⁊ viuũ. ¶ P. arguũt quidã alij ꝯ istã positio Alij ad id
nẽ doctoris nostri dicẽtes. q istã positio non 7
possit stare saluis ꝓbis ꝯsecratõis. qz in con
secrãdo sacerdos in psona xpi dicit. Hoc est
corp⁹ meũ. Sz materia sine forma sbali nõ ẽ
demonstrabilis. g̃ non põt notari pnomie de
mõstratiuo. cũ dr̃. hoc. Nec põt dici meũ. qz
materia fm se accepta sine forma subali non
magis respicit corp⁹ istius q̃z alteri⁹ ¶ P. qñ 8
suba panis ꝯuertit in corp⁹ xpi. tũc dicim⁹ q
totũ cõuertit i totũ sz sola materia sine forma
subali nõ põt dici totũ. g̃ optet q corpus xpi
terminãs hm̃oi cõuersionẽ sit ꝯpositũ ex ma
teria ⁊ forma subali ¶ P. corp⁹ xpi qd est alte 9
ra ps cõpositi dicit formatũ de purissimis sã
guinib⁹ gloriose virginis. sed materia sine for
ma substãtiali nõ potest dici formata. g̃ dice
re q corpus xpi vt est altera ps cõpositi dicat
solã materiã sine forma subali. cõtradicit for
mationi corpis xpi. ⁊ p ꝯñs ei⁹ passioni. q̃a si
nõ accepisset a ꝓgine corpus passibile. tũc nõ
potuisset pati ¶ P. separata aia rõnali d corpe 10
mortuo qd erat altera ps ꝯpositõis humani
tatis xpi fluxit sanguis ⁊ aqua. vt pz Jo. xix.
sed de sola materia sine forma subali accepta.
nec põt fluere sanguis nec aqua. qz tam san
guis q̃z aqua includũt formã substãtialẽ ¶ P 11
corpus xpi mortuũ fuit graue. sz sola materia
nõ potuit dici grauis. Si dicit q separata aia
corpus xpi recepit aliam formã substantialẽ.
hoc nõ valet ꝓpter duo. Primo. qz tũc non
fuisset idẽ corpus numero mortuum ⁊ viuũ.

Cõtra Scotus ꝯ Egidiũ.

Sed dō q: tūc caro eiꝰ vidissz corruptōz. Oppositū ꝑmi hr̄ ex dictis Aug. in li. de fi. ad pe. Oppositū scdi hr̄ ex dictis. b. petri Act. ij. vbi exponēs illud ps. non dabis sctm̄ tuū videre corruptionē. ait. q̄ caro xpi nō vidit corruptionē. Sz ista licet sint satis apparētia. tn̄ suppositis aliquibz q̄ dicit fr̄ Egidius i tractatu suo de gradibz formar. tūc hec oia sine difficultate soluent. Ad. i. ḡ dōm. q̄ si appellas illd ꝑcisissime idem qd materia qd nulla alia res ē a materia. tūc iste modꝰ ē ꝑcisissime idez qd materia. q: iste modus nō est aliqua res addita differēs a materia. q: sicut quāntas se ipsa z nō mediāte aliqua alia re a se differente extendit materiā. sic materia seipsa extēditur. Et ideo sicut modus extēsionis actiue nō dicit aliā rē ab ipsa quāntate. sed ē idipm quod quāntitas extendēs. sic modus extēsionis passiue ñ dicit aliā rē a materia. sz ē idipm qd materia extēsa. Et sic q̄ztitas extēdēs non ē aliud q̄z q̄ztitas. sic materia extēsa nō ē aliud q̄z materia. Ad ꝓbationē dōm. q̄ hoc posito cōuersio nō fit i solā materiā. in q̄ztū ly solā excludit nomē z veritatē corpis. q: materia passiue extēsa vere dicit corpus. eo q̄ actualiter subiecta sit trine dimēsioni. Si aūt hoc solū appellas ꝑcisissime idē quod materia qd ꝓuenit ei fm se. z sine omīs rei extrinsece connotatōne. tūc iste modus non ēet ꝑcisissime idē qd materia. q: materia sic modificata cōnotat quāntitatē a se realiter differentē. Per hmōi tn̄ nō idēntatē non habet q̄ iste modꝰ sit forma substātial' vel accntalis. q̄z uis h bn̄ possit ꝓcludi de illa re connotata. Ad scōm dōm q̄ aliqd causari pōt dupl'r intelligi. Uno mō qn̄ ipm causatū hz rationē rei ꝓprie dicte. Alio modo qn̄ illud qd dr causatū nō hz fm se rationē rei ꝑpe dicte. sz magis rōez modi. Primo mō ꝓcedo maiorē. sed scdo mō nego eā. q̄a si modꝰ causat a posteriori in ꝑori eēt res differēs a re ꝑori. tūc illa res causata causaret aliū modū. z sic esset ꝑcessus in infinitū. nisi detur aliqs modꝰ causat a re posteriori q̄ sit in differēs realiter a re ꝑori. Cū ergo in aliquo modo opteat sistere istū ꝑcessum. q: in causis z causatis non ē ꝑcessus i infinitū. vt ꝓbat. ij. metaph. ergo pari z validiori ratione stādū erat in ꝑmo modo. Et ideo ē dicendū q̄ ille modus nō differebat realiter a re ꝑori. q̄z uis esset causatus a re posteriori. Ad. iij. dōm. q̄ illud corpꝰ ē naturale. q: sic ē q̄ztū q̄ tn̄ non ē a q̄litatibz abstractū. Un̄ hmōi corpus ꝑ dici naturale a forma sbali q̄ dat sibi ēē naturale. z etiā a q̄litatibz naturalibz q̄ ipm natural'r q̄licat. Ad ꝑmā ptē ꝓbatōis dōm q̄ ex hoc nō sequit hmōi corpus hr̄e aliā formā substālē ꝑter aiam intellectiuaz. q: tale ēē pōt hmōi corpus hr̄e ab aia intellectiua. Ad scdam ptē ꝓbationis dōm. q̄ nec h sequit. q: sic istd corpus dicit materiā extensā. q̄ tn̄ nō ē materia z q̄ztitas. sed ē materia sub quāntitate. z sic dicit materiā qualificatā. quod tn̄ nō est materia z qualitas. sed est materia extēsa q̄litati actual'r subiecta. Et iō q̄z uis illa ꝓuersio fiat i materiā extēsam z q̄licatā. tn̄ nec fit i q̄ntitatē nec i qualitatē. Ad q̄rtū forte dicerēt multi q̄ sanguis non est in corpe humano sicut ps i toto. sed magis sicut locatū i loco. q̄a i nulla sui ꝑte ꝓtinuat cū humano corpe prius q̄z fuerit cōuersus in carnē humanā. Qd si ita est. tūc sicut cibꝰ hz ꝑpriā formā substātialē añq̄z ꝓuertat in sanguinē. sic sanguis haberet ꝑpriā formā substālē ꝑter formā homis. Et isto mō negāda ē ꝓña. Sed posito q̄ sāguis sit ps corpis humani. sicut sūt carnes ossa z nerui. tūc sanguis homis nō hz aliam formā substātialē ab aia intellectiua. Nec vt distinguit i ꝓposito ꝗ aiaz dicit ꝓpositū ex materia z forma sbali. sz dicit materiā cū modo sortito ab aliq̄ determinata qualitate q̄ materia qualificata dicit sāguis. Et eodē mō dōz est de carnibz. ossibz z neruis. Nec em̄ omīa informant ꝑ vnam formā substātialē. z nō ꝑ plures. put hec omīa integrant vnū corpus. quod est altera ps compositi. Differūt tn̄ hec singl'a ab invicē fm ꝑprios suos modos q̄s sortiunt a ꝑpriis suis q̄litatibz. Et sic modus q̄ztitatiuꝰ rōne cuiꝰ materia dr corpꝰ non differt a materia q̄ cū hoc mō hz rōez corpis. sic modꝰ q̄licatiuꝰ seu q̄litatiuꝰ rōe cuiꝰ materia habz rōem sanguis. carnis. nerui vel ossis. nō dr̄ a materia. sz ē real'r idē cū ipa. Ad q̄ntū pz ꝑ iā dicta. q: materia vt sortit modū extēsionis passiue a q̄ztitate trine dimēsionis vere hz rōem corpis. sed vt sortit aliū z aliuz modū q̄licatōis passiue. sic vere hz rōez carnis. ossis. nerui. z sic de alijs. Ad. vi. dicē dū q̄ licet aīa ꝑ mortem fuerit separata a corpore xpi. tn̄ nec aia nec corpꝰ fuerūt a supposito verbi. vt ꝓbat li. iij. dist. xxi. z q: idēntitas numeralis principaliter attēdit ex identitate suppositi. ideo corpꝰ xpi viuuz z mortuū fuit vnū z idē nūero ꝑpter vnionē cū vno et eodē supposito. z non ꝑpter vnitatē alicuꝰ forme substātialis. q: dato q̄ in corpus christi mortuū noua forma fuisset introducta. sic ꝓtigit

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 6.

ī morte alioꝝ hoīm. adhuc corpꝰ xpi vere fuis
set idē nūero ppter vnitatē suppositi diuini. a
q̄ fm Pam. ⁊ alios sctos doctores ipm nūq̄z
Ad.7. fuit separatū ¶ Ad. vij. dōz q̄ licet materia fm
se ⁊ nude accepta ppie nō sit demōstrabilis.
nec dicat mea vl' tua. tm vt ē signata hac quā
titate. ⁊ disposita his qualitatibꝫ. ⁊ determia
te sumpta sub hac forma substātiali tūc pōt
demōstrari. ⁊ mea vel tua dici. Sed nūc ita ē
q̄ corpus xpi de quo fit mentio in ꝯsecratōne
q̄ruis nō dicat materiā ⁊ formā. tm nō dic ma
teriā sine forma subali. qz dicit materiaz sub
forma substātiali. ⁊ dicit materiā q̄ntitate sig/
tā ⁊ organizatā. ⁊ certa qualitate vel qualita/
Ad.8. tibꝫ dispositā. ideo tc. ¶ Ad octauū nego mi
nore. qz aliq̄d dicit totū in ordine ad ptes. sz
materia quāta ⁊ organizata hz ptes etiā si eēt
Ad.9. ab ea separata forma sbalis. ¶ Ad. ix. dōm. q̄
materia q̄lis ⁊ q̄nta seu organizata vere ē for/
mata. Etiā nō dicimꝰ q̄ vnq̄z materia corpis
xpi fuerit sola cū exclusione q̄ntitatis ⁊ q̄litatꝭ
vel etiā sine forma substātiali. excepto triduo
mortis. in illo em̄ triduo licet remāserit qua/
lis ⁊ quāta. tm nō remāsit aīa rōnali in forma
ta. que sola erat forma sua substantialis aīa il
Ad.10. lud triduū. ¶ Ad decimū dicendū de sāgui/
ne sicut supius dictū est in q̄rta solutione. sed
de aqua distinguendū ē. qz vel illud fuit vera
aqua elemētaris. ⁊ tūc ille fluxus fuit supna/
turalis. qz aqua elemētaris accepta in sua pu
ritate nō habet in corpe humano fm cursum
nature. nisi forte ab extrinseco imponat. vel ñ
fuit aqua pura elemētaris. sed quidā humor
eque naturaliter se habēs ad corpus hūanuz
sicut sanguis. ⁊ tūc de isto humore eodē mō ē
dicendū sicut supius dictū est de sanguine.
Ad.11. ¶ Ad. xi. dicēdū q̄ licet sola. i. nuda materia
nō sit grauis. hoc em̄ esset ꝯtradictio. qz cū ḡ
uitas sit quedaz qualitas. ḡ si nuda materia
esset grauis. tūc eēt qualis sine qualitate. ⁊ ḡ/
uis sine grauitate. tm materia qualis et q̄nta
pōt eē grauis. dato q̄ cōseruetur ī esse sine for
ma substātiali. Sic aūt ē in ppositio ¶ Forte
Instantia dicet. q̄ ista ꝯ dicāt dictis ī scda ꝯcl'oe. ibi em̄
dixi q̄ dato q̄ aliqua accidētia non corrūpā/
tur actione ꝯrariꝰ. tm si subiectū corrūpitur:
tūc etiā talia accn̄tia corrūpunt corruptōe sb
iecti. hic aūt video: dicere q̄ eadē quātitas ⁊
qualitas remāserint ī corpe xpi corrupto hūa
Solutio. nitatis sine subiecto. ¶ Hic duo dico. Prio
q̄ doctoz nr frater egidiꝰ ē istiꝰ opīonis q̄ ac/
cidētia q̄ ī re ꝯposita se tenēt ex pte matie. ma
neāt eadē nūero pꝰ rei corruptōz. sic etiā māet
eadē materia. Et qz vt tetigi in pncipio ista/
rum solutionū. istis instātijs volui respōde/
re ex dictis fratris Egidij. ideo dato q̄ ī aliis
locis aliquo modo oppositū dictoz in his so
lutionibꝫ tenerē. ex hoc mihijpsi nō contradi
cerē. ¶ Secdo dico q̄ istud cōueniebat xpo
nō fm ꝯem cursuz nature. sed ex singulari p
uilegio. Propter qd ps. loq̄ns de christo ait.
Nō dabis sctm tuū videre corruptiōez. Qd
verbū nō intelligit de tota hūanitate. quia il/
la totalitas fuit dissoluta et p mortem corru/
pta. nec intelligit de aīa intellectiua. qz nec il
la corrumpit in morte ceteroz hoīm. ergo in
telligit de corpe quod ī humanitate xpi est al
tera ps compositi. ⁊ p ꝯsequēs etiā intelligit
de talibꝫ accidētibꝫ sine quoz ꝯseruatōe hu/
iusmodi corpꝰ nō mānisset incorruptū. ¶ Et
istū sensū magis expresse tetigit. b. petrus cū di
xit. Caro eiꝰ non vidit corruptionē. ⁊ accepit
ibi petrꝰ carnē p toto corpe qd ē altera ps com
positi. Et istud q̄ruis fuerit ex singulari pui
legio. tm fuit valde decēs ⁊ congruuz. qz istud
corpus a supposito filij dei a quo semel fuit as
sumptū nūq̄z fuit derelictū. ¶ Et ex his pos/ Correla/
sum elicere q̄tuor correlaria. ¶ Primū ꝯtra riā q̄tuor
eos q̄ ponūt formā corpeitatis eandē nume/ 1
ro manere ī quolibet aīali corrupto. qz hoc
posito. tūc nihil pdigiosum ⁊ singulare pdi/
xisset dauid de xpo in pallegata pphia. ¶ Se 2
cundū ꝯ eos qui ponūt pdicta accidētia fm
cōem cursū nature remanere. qz hoc posito ñ
apparet maior corruptio carnis in morte pe/
tri q̄z ī morte xpi. ¶ Terciū correlariū ē q̄ q̄/ 3
uis fm cōem legē nature nō possit esse noua
corruptō nisi fiat noua generatō. qz corrupta
vl' separata forma subali a matia. imediate in/
troducit alia. tm ī morte xpi hoc fuit de pnile
gio singulari. q̄ erat ibi vera corruptio absq̄z
generatōe. qz corpꝰ eiꝰ ita fuit puatū vna for
ma subali. q̄ tm nulla altera fuit introducta.
¶ Quartū est q̄ pdicta instātia ī nullo est ꝯ 4
me. qz qd de corruptōe ipsoz accntiū dixi ī p
cedēti ꝯcl'one. hoc dixi q̄tum ad cōem et na/
turalē cursū generatōis ⁊ corruptōis rez na/
turaliū. illud aūt qd ī ista ꝯcl'one dixi de xpo.
hoc vez ē de spāli pnilegio ¶ Secdo ꝯ istā ter Opi. scda
ciā ꝯcl'oez indirecte ē opinio q̄ dicit. q̄ corpꝰ ꝯ terciā cō
xpi terminās pdictā cōuersionē dicit materi/ clusionē.
am ⁊ aīam ī intellectiuā. vt virtualiter cōtinet
gradū forme mixti. Eadē em̄ aīa cōstituit rē
in esse homis. aīalis. corpis. ⁊ sube. ⁊ ideo si/
cut res pōt agere p aīam. vt dat esse corpore/
um. licet nō agat hmōi actionem p animam.

vt dat eē rōnale. ita pōt terminare actōz ſb ratione q̄ dat eē corporeū. q̄uis nō terminet eā ſub rōe q̄ dat eē rōnale ſeu eē hūanū. ¶ Sed nec iſtud valet. Qz ſi hoc eēt vez. tūc ſi aliqs

Cōtra opinionē.

1 apl'oz ꝛſecraſſet ī triduo. puta ab hora q̄ xps fuit mortuꝰ vſqz ad horā q̄ reſurrexit. ſba panis non fuiſſet ꝛuerſa in corpus xpi. Falſitas ꝛñtis patet apud oēs doctores. Conſequtiā ptz. qz ī morte xpi aīa totaliter ſepabat a materia eius. nec remāſit in ea fm aliquē gradū in anima ꝛtentū. ergo ī illo triduo nō potuit panis ꝛuerti in materiā xpi acceptā cuz aliq̄

2 gradu ipſius anie. ¶ P. ſic loquēdo de corpe tūc corpus nō dicit alteraz ptē compoſiti. ſed dicit totū ꝛpoſitū fm rōez generalē acceptū. qz dicit corpꝰ qd̄ directe ponit in pdicamento ſube. Sz vt pbatū ēī. ij. ꝛcl'oe. ꝛuerſio panis non fit in corpus compoſitū ex materia ⁊ forma ſubſtātiali. ⁊ in. iij. ꝛcl'one pbatum eſt q̄ hmōi conuerſio fit in corpus vt dicit alterā p ptē compoſiti. ergo ⁊c.

Articulus ſecūdus. Cōcluſio

Quantum ad ſecū

dū arti. pono hāc ꝛcluſionē. q̄ oīs ſacerdos p ferēs debitā formā verboz ſup debitā materiam panis et vini cū intētione conſecrādi. vel ſaltē cū intētione faciēdi illud qd̄ xps quo ad hoc fieri inſtituit. ille vere conficit ſacramētū corpis ⁊ ſanguis dñi noſtri ieſu xpi. nō obſtāte quacūq̄ malicia vel ſpūali ligamine ſacer-

1 dotis. Quia ſacerdotalis character eſt ſp manēs ⁊ indelibilis. ſed poteſtas conſecrādi con

2 ſequit characterē ſacerdotalez. ergo ⁊c. ¶ P. hoc videt eſſe intētio beati Augu. ad pmenianū. vbi ait. q̄ ſicut baptiſmus qui p conſecrationē datur nunq̄z amittit. q̄uis aliquis ī heresim vel ſcisma vel excōmunicationē labat. ita nec ſacerdotalis ordo aliquo modo amitti poteſt. ¶ Sed ſ̄ iſtud videtur eſſe alique

Instantia

1 auctes iuris canonici. Nā in libro decretoruz xxij. q. i. c. audiuimus. dicit. Quicunq̄z ab vnitate eccleſie fuerit alienus: execrare poteſt conſecrare nō valet. ſed heretici. ſciſmatici. excōmunicati ⁊ degradati. ſunt ab vnitate eccle

2 ſie alieni ⁊ ſepati. ergo ⁊c. ¶ P. i. q. ij. dicitur. q̄ ſacerdos degradatus nō habet poteſtatē cōſecrandi. q̄uis habeat poteſtatē baptizādi.

3 ¶ P. p iſta pte videtur eſſe opinio mgri ſinarum. vt apparet hic in lra. vbi multas aucto-

4 ritates p iſta pte adducit. ¶ P. habens ſacerdotalē poteſtatē non tradit puniēdus ſeculari poteſtati. ſed ſacerdos degradatus tradit ſeculari poteſtati. ergo nō manet in ipſo ſacerdotalis poteſtas. nec p ꝛſequēs poteſt ꝛſecrare. ¶ P. p̄uilegiū mereē amittere. qui permiſ-

5 ſa ſibi abutitur poteſtate. ſicut dicit extra de p̄uilegijs. c. vt p̄uilegia. ¶ Sed quilibet predictoz abutitur p̄uilegio ſacerdotalis digni-

Cōtra iſta

tatis ⁊ ptātis. ergo ⁊c. ¶ Vis non obſtātibz teneo pdictam concluſionez. eo q̄ ſatis cōiter a doctoribz teneatur. Videt etiā canon decretorum iſtud ſentire. i. q. i. c. q̄ quidā. §. de his vbi dicit. Sacramētoz ſanctitatē ſiue in peruerſis hominibz q̄ intus ſunt. ſiue q̄ foris ſunt

c

ꝛſtat impollutā inuiolabilēq̄z manere. ¶ Ad

Solutio. Ad. 1.

primū dicendū q̄ eſſe alienū ab vnitate eccle pōt dupl'i intelligi. Uno mō q̄tū ad formā conſecrādi. puta quia vtitur alia forma q̄z ea que inſtituta eſt a chriſto. ⁊ hacten obſeruata ī ſancta matre eccleſia. Alio modo q̄ ſit alienus ab eccleſia ꝓpter ſua demerita ⁊ peccata. ſeu etiā ꝓpter eccleſiaſticā ſniam ⁊ cenſuram. Primo mō ſūt intelligēda ꝓba canonis p argumēto adducta. ſed nō ſcdo mō. ¶ Ad. ij.

Ad. 2.

dōm q̄ ī iure dicimur hoc ſolū poſſe quod iuſte ⁊ ſine pctō poſſumus. et ideo q̄uis degradatus habeat poteſtatē ſacerdotalē qua abſolute poteſt conſecrare. tamē ius dicit ipz hoc non poſſe. quia executio illius poteſtatis ē ſibi interdicta. ideo nō poteſt hoc iuſte ⁊ ſine peccato facere. Dicit autē habere poteſtatē baptizādi. qz ī necitatis articulo hoc iuſte pōt et ſine pctō. ¶ Ad terciū dici pōt q̄ mgr ī hoc a

Ad. 3.

modernis doctoribz nō teneē. Ad auctes vero quas magiſter p iſta pte adducit dicendū q̄ vbicūq̄z in illis auctoritatibz dicit. extra eccleſiā. exponendū ē p eo quod ē extra formaz q̄ in ꝛſecrādo vtimur in eccleſia. Et etiā vbi dicit. q̄ non poſſunt. intelligendū eſt q̄ nō iuſte pñt. hoc em̄ poſſumus quod iuſte poſſumꝰ.

¶ Ad q̄rtū dicēdū q̄ degradatus tradit ſecu-

Ad. 4.

lari ptāti. non tanq̄z ſeculari. ſed tanq̄z inſtrumēto poteſtatis ſpūalis. ¶ Vel dicēdū q̄ nō ē de neceſſitate ſacerdotalis ordinis et ptātis. q̄ non poſſit tradi ſeculari poteſtati. ſed eſt ex p̄uilegio ſpecialiter clericis indulto. quod p̄uilegiū pdidit degradatus exigentibz ſuis demeritis. ¶ Ad quintū dicendū q̄ licet tales

Ad. 5.

perdāt p̄uilegiū eccleſiaſtice defenſionis. tñ ex hoc abſolute non pdūt ſacerdotalē poteſtatē. talis em̄ poteſtas non ē p̄uilegiū. ſed ē gratia a deo gratis data. non auferibilis humana actione. quia conſequit characterē indelibilē. ad cuꝰ ablationē nō extendit ſe actio humana.

Articulus tercius. Cōclusio. 1

Quatū ad tercium arti. dico. q̃ soli sacerdotes pñt ꝓficere seu cōsecrare istud sacr̃m Qz xp̃s sol' sacerdotib̃ cōmisit illud officiū. Et istud pz extra de sū. tri. z fi. ca. Firmiter credim⁹. vbi de sacro eucharistie dr sic. Et h̃ vtiqz sacr̃m nemo pt ꝓficere nisi sacerdos q̃ rite fuerit ordinat⁹ fm claues eccl'ie. q̃s ipse ꝓcessit apl'is eorūqz successoribꝫ ihs xp̃us. ¶ P. dispēsatio corpis xpi spectat ad solos sacerdotes. g̃ ml'to magis ꝓsecratō. Cōseqntia pz. qz digni⁹ ē corp⁹ xpi ꝓsecrare q̃z indigēti porrigere vel portare. pb̃ añs. q̃a de cōse. di. ij. puenit. dicit sic. Quidā pl'bri in tm̃ pupendunt diuina mysteria vt laico tradāt corp⁹ dñi ad referēdū infirmis. interdicit synod⁹ ne tal' temeraria p̃sumptio vlten⁹ fiat. ergo zc.

2

Articulus quartus

Quātum ad quartū arti. dico breuiter. q̃ intētio ꝓsecrādi reqrit̃ur i sacerdote ad hoc q̃ vere ꝓficiat. z hoc vel i pticulari. vel saltē i vl'i. Vñ ambro. alloq̃ns sacerdotē de ist⁹ sacri ꝓfectōe ait. Quātū intēdis tm̃ facis ¶ Forte dicet q̃ istud repugnet dictis in. ij. arti. Dictū em̃ ē ibi q̃ heretic⁹ pōt ꝓficere. sed heretic⁹ nō hz intētionē ꝓficiendi qz intētio nō pōt esse sine fide. sed heretic⁹ nō credit q̃ sacr̃aliter cōficiat corp⁹ xpi. ¶ Rñdeo q̃ si talis fuerit heretic⁹ q̃ nullo mō intendat ꝓficere. tūc nihil conficit. Et iō vt allegatū ē notāter dicit Ambro. quātū intendis tm̃ facis. Sed si non intendit i pticuiari. puta qz nō credit q̃ dictis ꝓbis ꝓsecratōis sub spēb̃ panis sit corpus xpi. tm̃ si intēdit in vl'i. puta qz intendit dicere illa verba i ordine ad finez illū ad quē xp̃s instituit esse hm̃oi ꝓba dicenda. tūc vt satis cōiter dicūt doctores. talis heretic⁹ ꝓsecrat corpus xpi. licet g̃uiter peccet in ꝓsecrādo. pt em̃ aliq̃s ē heretic⁹ i aliq̃s articul' fidei. dato q̃ nō erret circa ꝓsecratōz ist⁹ sacri

Instantia

Solutio.

¶ Ad argu. pnci. dom̃ q̃ mior nō est ꝓa. Ad pbatōz dom̃. q̃ licet aliq̃s sit i se maledict⁹. tm̃ si est ordinat⁹ ad h̃ q̃ bn̄dicat. tūc pt bn̄dicere. q̃uis hm̃oi bn̄dictio sibi ipsi possit ē maledictio. Sic vinū i se sanū z bonū ifirmo pt esse mortifer. Vñ sic bon⁹ dñs q̃nqz p malū z maledictū seruū trāsmittit bonū z bn̄dictuz donū. sic tota trinitas z appropōate spūsctūs istud bn̄dictū sacr̃m q̃nqz bn̄dicit z ꝓficit mediāte maledicto sacerdote. ¶ Et i h̃ ad p̃sens ist⁹ benedicti sacri sn̄ia terminat.

Ad pnci/pale argu mentum.

¶ Distinctio decima quarta.

Post hec de penitētia. Postq̃z mgr̃ dtermiauit de tribꝫ sacr̃is. i. baptismo. cōfirmatōe z eucharistia. q̃z i pmo gr̃a donat. z i scdo roborat. z i tercio ꝓsumat. nūc i ista. xiij di. incipit tractare de pnia. q̃ gr̃a si fuerit amissa miscditer recupat. Et diuidit i tres ptes. qz pmo agit de pnia q̃tū ad illud qd̃ est pnie p̃ p̃riū. Scdo de mistroz aucte pniam iniungentiū. Tercio de pctōz remissione ex pte suscipientiū. Scda dist. xviij. Hic queri solet. Tercia dist. xx. Sciendū est. Prima i duas Qz pmo tractat de pnia i generali. Scdo de ptib̃ pnie in spāli. dist. xvi. ibi. In pfectiōe aūt pnie. Prima i duas. Qz pmo excludit errorē eorz qui dicunt. q̃ vera pnia nō pōt iterari. Scdo refellit falsam opinionē q̃ ponit q̃ pnia potest diuidi. puta q̃ manēte vno peccato mortali. de alio possit vera pnia fieri. Secūda dist. xv. ibi. Et sicut pdictis. Prima i duas. Qz pmo ponit pnie descp̃tōez. Scdo circa hoc recitat pdictū errorem. ibi. Diuersis quidā vehementi⁹. Pria i duas. qz pmo tāgit pnie vtilitatē. Scdo i nuit eius dēdignitatē. ibi. A pnia cepit ¶ Sequit illa ps. his ꝓbis q̃dā vehementi⁹. Et diuidit i tres ptes Qz pmo pdictū errorē cuz suis motiuis recitat. Scdo auctes sup quib̃ fundat. dādoveruz intellectū explanat. Tercio veritatē huic erroꝛi ꝓtrariā sactoz aucte confirmat. Scda ibi. Sed Ambro. dicit. Tercia ibi. Q, vero pnia. Scda istaz diuidit i q̃ttuor. fm q̃ primo exponit aucte Greg. Scdo Isid. Tercō Aug. Et quarto Ambro. Scda ibi. Imsor autē ille est. Tercia ibi. Itē illud manifestum est. Quarta ibi. Illud aūt qd̃ Ambro. ait ¶ Dec est sn̄ia istius distin. i generali. circa quā quero in specīali.

Vtrū pnia sit virt⁹ moralis. ¶ Videt q̃ nō. Qz pnia nō ē virt⁹. g̃ nō ē virtus moral'. Cōseqntia pz a destructōne ꝓntis. qz ꝓtus ē nccius ꝓnis ad ꝓtutē moralē. Probat añcedēs. qz illud qd̃ ē passio habēs corpalē immutationē z nō ē dispositio p/fecti. hoc nō ē virt⁹. sed pnia ē hm̃oi. Maior pz. iiij. ethi. vbi Aristo. p hec duo pbat vere cūdiā nō esse virtutē. qz virt⁹ nō ē passio hn̄s corpalē imutatōz. z ē dispositio pfecti. Minor etiā patz q̃ ad pmū. qz pnia dz h̃re dolorem annexuz. z quo ad secūdū. quia pnia est

dispō incipiētiū. q̃ tenēt infimū. vl ipfectissimū statū eorū q̃ sūt i via salutis // Cōtra. pnia ē iusticia. q̃ pnia ē vt⁹ moral'. Cōsequntia ptz a positōe aūtis. pbatio aūtis. qz sup illo verbo ps. Sacrificate sacrificiū iusti. dicē glo. sic. quid iusti⁹ q̃z vt hō suis pctis poti⁹ q̃z alicis irascat seqz puniēs p pniam satisfactōz deo offerat.

¶ Hic q̃ttuor sūt videda ¶ Primo de eo qd q̃ rit ¶ Secdo de sbo pnie. puta in q̃ bēat eē sbiectiue. ¶ Tercio de pnie iteratōe. vtz. s. vera penitētia possit iterari ¶ Et q̃rto videdū ē q̃ sit cā penitētie. z q̃ sint effectus penitētie.

Articulus primus.

Quantū ad primū

Prima ps primi arti.

primo videdū ē qd sit pnia. ¶ Secdo qd sit virtus ¶ Et tercio ex his appebit de q̃sito // Quo ad primū dico cuz mgro q̃ pnia ē gra seu virt⁹ q̃ omissa mala cū emēdationis ppositō plāgimus et odim⁹. z plāgēda itez omittere nolumus. ¶ Et accipit ista descptio ex dicto Ambro. z Grego. Dicit enī Amb. sic. Pnia ē pterita mala plāgere. z plāgēda itez non omittere. Et Grego. ait. Penitere ē aliq̃ acta pcta flere. z flēda itez non cōmittere. ¶ Et. b. Aug. i libro de penitētia ait. Penitētia ē q̃dā dolētis vindicta. puniēs i se qd dolet omisisse ¶ Iste diffinitōes satis bñ videtur eē ordinate. Nā in qualibet istarū diffinitionū diffinit penitētia p genus. obiectū z actū. In diffinitōe enī data p magistrū tāgit pnie genus cū dicit. dolētis. obiectū. cū dicit. omissa mala. et actus i toto residuo. Sz in diffinitōe data p Aug. tangit genus cū dicit. dolētis vindicta. actus cū addit puniēs. obiectū cū annectit. in se qd ꝛc. ¶ Et licet vtraq̃z diffinitio sit bona. tamē data p Aug. in hoc ē melior q̃ magis dat per ppria. qz penitētia nō ē q̃cunq̃z virt⁹. sz ē virtus vindicatiua ¶ Forte dicet q̃ vni⁹ rei vna debet eē diffinitio. vt patet in li. topicorū. ergo male assignant plures diffinitōes ipsi⁹ penitētie. ¶ P. stulticia ē dolere de pctis pteritis. q̃ penitētia nō includit plāctū vel dolorē de cōmissis peccat'. cui⁹ oppositū assumit vtraq̃z diffinitio. Probat aūcedēs. qz magn videt esse stulticia dolere de h̄ qd impossibile est al'r se hābere. sz ipossibile ē z ōdictionē includit pteritū nō fuisse. Cōseqntia ptz. qz si datur oppositū ōnūtis stāte aūte. tūc seqt penitentiā eē stulticiā. z p ōnīs non erit virtus. qz omīs virtutes morales habēt annexā prudentiā. vt pbaui libro. iij. dist. xxxvi ¶ Ad primū dicēdū q̃ licet diffinitio data p ēentialia z p pncipia magis ppinq̃ seu ppria sit vna tm vni⁹ diffinit. qz talis diffinitio datur p primū genus z p dñam imediatā. q̃ nō pnt ostituere nisi vnā diffinitōem. tū res diffinibil' p additamēta pōt hābere plures diffinitōes. quarū vna dat iuxta oditōes magis cōes. alia ꝛo iuxta pp̄as z magis determinatas oditōes. Sic autē ē ppositō. Nā diffinitō accētis dat p additamēta. vt ptz. vij. meth. pnia autē ē accēs. vt de se ptz. ¶ Etiā vna istarū diffinitionū dat p magis cōia. alia p magis pp̄a. vt p dictū ē. ido ꝛc. ¶ Ad. ij. dōm. q̃ factū pteritū pt dupl'r intelligi. Uno mō pcise vt pteritū ē. Alio mō p ut derelinq̃t pnte effectū. Modo dato q̃ aūs sit verū de pterito primo mō. tū non ē verū de pterito secdo modo. qz si effect⁹ talis ē damnabilis z dolorosus. prudēs ē z non stultus q̃ dolet de tali pterito vt relucet in isto pnti malo. Sed nūc ita est q̃ pctm q̃uis sit preteritū. tū p ipm pctōr incurrit triplex malū. s. aīe maculam. rei offensā. z obligationē ad pnā eternā. ratione quorū etiā prudēs homo multū debet dolere de peccato pterito tpe cōmisso. ¶ Posset etiā dici q̃ licet prudēs nō doleat de eo qd impossibile ē aliter se habere volūtate absoluta. tū hoc facere pōt volūtate oditionata. puta sic dolet q̃ si nō esset factū. ipe ammodo nō faceret. cui⁹ signū est. qz semp de hoc vlterius pponit cauere q̃ztuz in se est. Ex quo patet. q̃ si esset possibile hmōi factū nō esse factū. hoc sibi placeret ¶ Quātū ad secdam ptē isti⁹ primi articuli. p̄ suppositis his q̃ dixi de virtutibus li. iij. dist. xxxiij. z dist. xxxvi. ad pnīs pci se tāgēdo illud qd petit dico. q̃ de virtute multiplex dat diffinitio. tā a phis q̃z a sanctis doctoribus. de quibus ceteris ptermissis capiā duas. Quarū vna trahit de dictis Aristo. ij. ethicorū. q̃ talis est. Virtus est q̃ habentē pficit. z opus suū bonū reddit. ¶ Aliā ponit. b. Augu. li. ij. de libero arbi. dicēs. Virtus ē bona q̃litas mētis. q̃ recte viuit. qua nemo male vtitur. quā deus nobis sine nobis opat ¶ Quarū diffinitionū pma ē vlior. qz ouenit virtutibus tā infusis q̃z acquisitis. Secda ē spālior. qz ouenit solū virtutibus a deo infusis ¶ Est etiā secda pfectior q̃z pma. qz licet detur p suum genus generalissimū. tū p adiūctas dñtias distinguit diffinitū. s. virtus infusa ab oībus cū quibus videtur i hmōi genere ouenire. Nā p h̄ q̃ dr bona. differt a mal' z nociuis q̃litatibus. p ly mētis a corpalibus qualitatibus. p ly recte viuitur a scientijs disputatiuis. quibus etiā mali hoīes interdū abundāt. q̃uis vera prudētia careāt.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Secda ps primi arti.

vt pz. v. ethicoꝝ. Per ly nemo male vtit. differt a potētijs aie. q̄ licet bone sint. tm̄ mali homines ipsis sepius male vtūtur. p ly quā deus ī nobis sine nobis opat. differt ab omnibus ꝗtutibꝫ acquisitis humanis actibꝫ. q̄s deus ī nobis mediātibꝫ nobis opat. ¶ Dis p̄missis pōt corclarie ꝛcludi veritas p̄ncipalis quesiti. s. q pnia sit virtus. Quia cuicūq ꝛuenit diffinitio eidē cōuenit diffinitū. Sz duplex p̄dicta diffinitio ꝗtutis vere cōuenit pnie. g̅ ꝛc. Maior patet. est em̄ maxima sup quā fundat locus a diffinitione. Pz etiā minor quo ad primā diffinitionē. qz pnia pficit penitentē. ꝛ facit opus suū bonū ꝛ meritorū. ¶ Pz sil'r quo ad scdaz diffinitionē. Est em̄ pnia bona qualitas. qz ipa mediāte efficit hō bonus. Ipsa etiā recte viuit. ꝛ nullus ea male vtitur. qz ois vere penitēs recte viuit. ꝛ bonū vsum hz. qz vere penitēs ē informat⁹ gratia ꝛ caritate. que nulli inesse pnt nisi recte viuat ꝛ bonū vsuz habeat. ¶ Etiā effectue ipa est a solo deo. qz nō sumus sufficiētes cogitare ex nobis tanq̄z ex nobis. sed sufficientia nra ex deo ē. vt ait apl's. ¶ Sed forte ꝛtra p̄maz partē istius minoris diceret. q pnia non pficit penitentē. qz illud qd destruit vel saltē ad destructionē disponit. hoc ꝓprie loq̄ndo nō pficit. pnia est hmōi. ergo ꝛc. Maior ptz. Probat minor. qz dolor ꝛ gemit⁹ dolentē destruunt. vel saltē ad destructionē disponūt. sed vt pz ex diffinitionibꝫ pnie ipsa sp hz dolorē annexū. ergo ꝛc. ¶ P. sicut res se habet ad cē sic se habet ad agere. sed vt tā pbatū est pnia nocet q̄ztū ad esse. ergo nō pdest q̄ztuz ad agere. nec p ꝛnis videt opus bonū facere. ¶ P. ꝗ secundā ptē cū dicit. qua nullus male vtit. oppositū istius appuit ī Juda. de quo scribitur Matth. xxvij. q pnia duct⁹ retulit triginta argēteos p̄ncipibꝫ sacerdotū dicēs. Peccaui tradēs sanguinē iustū. Et sequit ibidē. q pie ctis argēteis ī tēplo recessit. ꝛ laqo se suspēdit. Ex q̄ appet q Judas habuit magnā pniaz. qz pctm̄ suū publice ꝛfessus fuit. ꝛ turpe lucz seu pciū iuste acq̄sitū restituit. ꝛ tm̄ hmōi penitētia male vsus fuit. eo q p̄ dolorē ꝛ pnia se ipm̄ suspēdit. ¶ Etiā vltima pticula illi⁹ diffinitōis nō videt ꝓpetere pnie. qz vt ait aug. Qui creauit te sine te nō iustificabit te sine te. sed p pniam penitens iustificat. ergo de⁹ non opat pniam ī nobis sine nobis. ¶ P. ꝗ ipsaz ꝛclusionē sic. Si pnia ē virtus. tūc vel ē ꝗtus theologica vel moral'. Nō theologica. qz ꝗt⁹ theologica tā p obiecto q̄z p fine hz ipm deū. sz pnia q̄z uis aliq̄ mō p fine hēat ipm deū. in q̄ztū p pniaz ipe penitēs ītēdit recōciliari deo. tm̄ p obiecto hz malū culpe ꝓmisse. vt patz ex diffinitōe pnie. ¶ Itē ꝗtutes theologice sūt tm̄mō tres. s. fides. spes ꝛ caritas. vt pbatū ē li. iij. dis. xxvi. sed nulla istaz ē pnia. ergo ꝛc. Nec moralis. qz ꝗtus moralis tenet meduz inter duo extrema viciosa. sed pnia inter pctā nō tenet mediū. qz ipsa execrat oē pctm̄. ¶ Et confirmat. qz pnia non ē iusticia. q̄ non ē aliq̄ alia virt⁹ moral'. Cōseqntia pz. qz pnia maiorē conformitatē hz cū iusticia q̄z cū aliq̄ alia morali virtute. cū fm Aug. pnia sit q̄dā vindicta q̄ ad foꝝ iusticie videt ptinere. Probat añs. qz ois iusticia in q̄dā eqlitate cōsistit. siue sit iusticia ꝓmutatiua siue vindicatiua. Nā fm cōmutatiuā iusticiā tm̄ debes dare q̄ntuz accepisti. ꝛ fm vindicatiuā iusticiā tm̄ debes emēdare q̄ztū offendisti. Sed hmōi equalitatē pnia non pōt obseruare. qz offensa ē infinita ad cui⁹ emēdationē teneť pctōr. ꝛ pena ē infinita ad quā pctōr rōne hui⁹ offense q̄ offendit deū ppetue obligat. ergo pnia cū sit habit⁹ finit⁹ fm equalitatē iusticie nō poterit satisfacere. ¶ Sed ista nō ꝓcludit. Quia illd qd non ē viciū ꝛ formal'r opponit alicui vicio determiato. hoc de necitate ē virt⁹. sed pnia ē hmōi. g̅ ꝛc. Maior pz. qz oē qd formal'r opponit alicui vicio determiato. h vl' opponit ei p modum extremi. sicut pdigalitas pcitati. ꝛ tūc ē viciū. vl' opponit ei p modū medij. sicut liberalitas pcitati. ꝛ tūc ē ꝗtus. Mior pbat. ꝛ p̄mo q pnia nō sit viciū. qz actus nulli⁹ vicij ē meritorius. sed act⁹ vere ꝛ cōdigne pnie ē meritori⁹. vt. j. patebit. Pz etiā scda ps minoris. qz pnia formaliter opponit huic vicio qd ē impenitētia. ¶ Ad p̄mū dōm q hō penitēs diuidit seu distinguit ī hoiez interiorē ꝛ hoiez exteriorē. Et isti sic ordiati sūt q q̄ztū hō exterior p pniam debilitat. tm̄ hō interior pficit ꝛ roborat. Est g̅ minor isti⁹ rōis negāda. loq̄ndo de interiori hoie. ꝛ p ꝛnis ī ꝓposito illa minor ē falsa. qz interior hō ē subiectū pnie. ꝛ p ꝛnis de illo loq̄mur q̄n dicim⁹ hoiez pfici ꝗtute pnie. ¶ Ad. ij. dōm q pnia nō nocet q̄ztū ad cē interioris hois. qz disponit ad maxima pfectōz ei⁹. g̅ interioris hois p̄t op⁹ bonū reddere. ꝛ h sequit ex opposito minoris. assūpta eadē maiori isti⁹ argumēti. ¶ Ad. iij. dōz q pnia iude nō fuit vera ꝛ ordinata pnia. qd pz ex dispatione adiūcta. Pnia em̄ de q̄ ad pnis loq̄mur. q̄ ē habit⁹ g̅tuit⁹ a deo supnatural'r infusus. immunis ē a dispatōe. nec vnq̄z sequestrat a spe

Tercia ps p̄mi arti. Cōclusio

Instantia 1 2 3 4 5

Cōtra cōclusionē

Cōfirmat

Cōtra ista

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

venie. Tenet em̄ ista pnia mediū inter despe/
rationē ⁊ temerariā plumptionē. ergo ī nullo
est ꝯtra pdictam minorē illud qd introducit
Ad.4. de Juda. ¶ Ad qrtū dōm q iste habit⁹ pnie
actiue totaliter ē a deo. ⁊ ideo de⁹ hm̄oi habitū
opat in nobis sine nobis. ¶ Etiā dispōnes p
nie sunt effectiue ab ipso deo. ꝗuis ī hm̄oi di
spositionib⁹ hō aliq̄ modo dicat coopari deo
sicut em̄ hō tract⁹ ab aliq̄ ꝯsentiēs ⁊ non resi/
stēs trahēti dr ei coopari. qz ex suo ꝯsensu tra/
ctus trahētis fortificat. sic homo consentiens
diuinis motib⁹ quib⁹ nos trahit pater celest⁹
iuxta illud qd ait fili⁹ Joh. vi. Nemo pt ve/
nire ad me nisi pater qui misit me traxerit il/
lū. vt sic puta q̄tum in se est obicē reponēdo
Ad.5. dicit deo coopari. et sic non iustificat nos sine
nobis. ¶ Ad quintū dōm. q vera ⁊ salutife/
ra pnia ē virtus moralis. nō natural'r acq̄sita
sed supnatural'r infusa. Ad pbationē dōm q
pnia mediat int̄ furorē ducentē ad desperatōz.
qualē furorē passus ē Chaym. cū dixit Gen.
iiij. Maior est iniquitas mea q̄z vt veniā me
rear. ⁊ inter finalē impenitentiā. q̄ semp habet
annexā temerariā plumptionēz. Exemplū de
Pharaone. de quo dicit Exo. vij. Induratū
est cor Pharaonis. Nec obstat q omne pctm̄
est execrabile penitēti. qz ppter ꝯnexionē ꝗtu
tutū q̄libet virtuosus debet abominari omne vi
ciū cuicūq̄z virtuti contrariū. ¶ Ad cōfirma
tionē dōm q ancedēs nō est vera vsqzquaqz.
qz pnia habet quēdā modū vindicatiue iu/
sticie. ppter qd reducit ad virtutē iusticie ꝑm
q q̄libet virt⁹ moralis reducit ad aliquā de q̄t
tuor cardinalib⁹ ꝗtutib⁹. Ad pbationē dōz.
q licet inter dōm ⁊ seruū nō sit simpl'r iustū.
vt dicit. v. ethicorz. tm̄ inter eos nō negat omne
iustū. qz vt pz ibidē. inter dōm ⁊ seruū ē dōna
tiuū iustū. ⁊ h̄ ratione inequalitatis q̄ est in/
ter dōm ⁊ seruū. hāc tm̄ inequalitatēz feruid⁹
amor si fuerit inter dōm ⁊ seruū minuit. ⁊ q̄n
q̄z ad placidā eq̄litatē reducit. Sic ī ppposito
licet oīs salutifere penitens sit seru⁹ dei. ⁊ deus
dōs su⁹. ⁊ rōne crimīs lese maiestatis q̄ dōm
suū offendit morte meruerit. ⁊ p ꝯnēs nō pos/
sit satisfacere de ꝯdigno. tm̄ qz hm̄oi vera pnia
nūq̄z est sine dei caritate annexa. ideo rōne isti
us ꝗtutis amicicie q̄ sp duc cū vera pnia. iste
seru⁹ pōt dōno suo satisfacere. Juxta illud qd
Nota rit equale. sed sufficit qd ē possibile. ¶ Et ē h̄
notādū q licet q̄libet gradus diuīe caritat⁹ et
amicicie ad hoc sufficiat vt iste seru⁹ penitens
successiue dōno suo valeat satisfacere. tamē tan
to feruore caritatis iste penitens posset hunc
dōm suum diligere. q dōs non solū relaxaret
offensā. verūetiā oem satisfactionē ⁊ vlteriorē
emendā libere ꝯdonaret. Sicut apparuit ī ma
ria magdalena. de qua iste dōs ait Luce. vij.
Remittunt̄ ei pctā multa. qm̄ dilexit multū.
¶ Est etiā hic aduertendū. q licet ista pnial'
iusticia aliqualē habeat sil'itudinē cū iusticia Nota
vindicatiua de qua scripserūt phi. tamē ī duo
bus differt ab ea. ¶ Primo qz iusticia vindi
catiua tacta p phos. ⁊ pena inflicta mediante
hm̄oi iusticia. nō sunt ī eodē. qz iusticia talis
est in iudice. pena aūt est in ipso reo qui iuste
corrigitur de forifacto. ⁊ ideo iusticia vindica
tiua vocat iudicialis iusticia. qz iusta vindi
cta a iudice debet pcedere vt nō liceat cuilibet
p suo sponte seipm de illata sibi iniuria vindi
care. Sed in pniali iusticia ī eodē sunt iusti/
cia ⁊ pena. qz habēs a deo hāc iusticiā sibijpsi
infert penā. q̄ hec merito vocat iusticia pnia/
lis. qz ille in quo est hec iusticia tenet penam.
⁊ inde penitēs dicit quasi penā tenēs. ¶ Se
cūdo dr̄ñt. qz sustinēs penam illatā a iusticia
iudiciali. q̄nq̄z inuitus sustinet cū salua tamē
iusticia. sed sustinēs penā a pniali iusticia illa
tam semp volūtarie sustinet. Si em̄ inuolū/
tarie sustineret eā. tūc non esset salua pnialis
iusticia. nec p ꝯsequēs esset vera pnia. ¶ Sz Opinio q
licet ista reputē bn̄ dicta. tamē sic dicēdo ha/ pnia ñ sit
beo ꝯtra me multas antiquoz opiniōes. ¶ Et virtus.
primo quorundā qui dicūt penitentiā non esse
virtutē. Quia qd est sacr̄m non ē virt⁹. pnia ē 1
sacr̄m. Maior pz. qz virtutes real'r distiguū
tur a sacr̄is. Minor etiā pz. qz pnia est vnuz
de. vij. sacr̄is. ¶ P. illud qd ē passio nō ē vir/
tus. pnia ē passio. q̄ ⁊c. Maior pz. qz oīs vir 2
tus ē habit⁹. passio ꝗo nō ē habit⁹. naz passio
ē tercia spē q̄litat⁹. habit⁹ aūt est ī prma spē q̄
litatis. Probat minor. qz pnia dicit quasi pe
ne tenētia. ¶ P. obiectū oīs virtutis ē bonū.
q̄ pnia nō ē virtus. Cōseqntia pz. qz obiectū 3
pnie nō ē bonū. cū obiectū suū sit ipm pctm̄ d
cui⁹ ꝯmissione dolet ipse penitēs. Ānis pbat.
qz sicut se hz scia ad verz. sic virt⁹ ad bonū. sed
obiectū cuiuslibet scie ē verz. q̄ obiectū cuiusli
bet virtutis ē bonū. ¶ P. si pnia eēt virt⁹. tūc
in quocūq̄z esset aliqua virtus in illo eēt pnia 4
Cōseqntia pz. qz oēs virtutes sunt ꝯnexe. vt
supius est pbatū li. iij. di. xxxvi. Falsitas aūt
ꝯnitis pz ex duob⁹. Primo qz in statu patrie
manēt virtutes. ⁊ tamē nō manet pnia. cum
ibi nulla possit eē pena. Secdo qz ī statu inno
cētie fuerūt ꝗtutes. ⁊ tm̄ nō fuit pnia. qz pnia

psupponit culpam de cui⁹ cõmissione dolere
debet ipse penitẽs. sed q̃diu fuit homo inno/
cẽs. tãdiu nullã cõmiserat culpã. ergo nõ po
5 tuit penitere. ¶ P. pnia nõ fuit nec est ĩ chri
sto. ergo pnia nõ est virtus. Antecedẽs ptz. et
ab omib⁹ ẽ ꝛcessum. Probat ꝛñtia. qꝛ oĩs vir
tus fuit in xpo. nulla em humana pfectio de/
fecit in eo. ¶ Sed ista nõ ꝛcludũt. qꝛ actus
Cõtra opi meritoꝛi⁹ ⁊ laudabilis ẽ act⁹ virtutis. sed act⁹
nionẽ. vere pnie ẽ act⁹ meritoꝛi⁹ ⁊ laudabilis. ḡ pnia
ẽ virtus. ¶ Ad ꝑmũ dõm q pnia q̃nq̃ ẽ vir
Solutio Ad. 1. tus. ⁊ nõ sacrm. puta qñ p̃iusq̃ hõ ꝛfiteat. ⁊
a sacerdote absoluat. ipse sufficienter ꝛterit de
pctis. tũc em deus infũdit ei cũ gra ⁊ caritate
hãc virtutẽ quã appellamus pniaꝛ. Et ĩ isto
pũcto dato q hõ moꝛeꝛet añq̃ confiteꝛet. dũ
solũ ipse haberet ꝓpositũ confitẽdi ⁊ satisfaciẽ
di. ipse esset in statu saluandoꝛ. Sed qñ hõ
de suis pctis attritus ꝛfiteꝛ sacerdoti hñti au
ctoꝛitatẽ ipm absoluẽdi. ⁊ sacerdos ipm absol
uit fm formã ⁊ modũ ecclesie. tũc ibi est pnia
que vere dicit sacramentũ. Ex quib⁹ pz q pe
nitẽtia vt virtus ẽ. se habet ad pniam vt sacra
mentuꝛ ẽ. sicut se habet baptismus flamis ad
Ad. 2. baptismũ flumis. de q̃b⁹ dictũ ẽ supꝛ⁹. ¶ Ad
secm nego minoꝛẽ. Nã pnia a deo infusa. de
qua ad psens loquoꝛ. ẽ habitus ⁊ nõ est pas/
sio. Ad ꝓbationẽ dicendũ q ꝓ tanto dicit pe
nitẽtia. quasi pene tenẽtia. qꝛ iste habit⁹ incli/
nat hominẽ ad hoc q ꝑ seipso exigat ⁊ sibij pi
inferat penã satisfactoꝛiã. p cõmisso delicto vt
reconciliẽtur deo. ¶ Etiaꝛ pena contritiꝛ coꝛ/
dis pcedit hunc habitũ. qꝛ est dispositio ppa
rans animã de cõgruo. licet nõ de ꝛdigno ad
Ad. 3. receptionẽ huiꝰ ꝓtutis q̃ dicit penitẽtia ¶ Ad
terciũ dicendũ. q añcedẽs nõ ẽ vez. quia for/
titudo. tempantia. ⁊ multe alie virtutes mo/
rales sunt circa malicias que p ipsas vincũ/
tur. Unũ nõ optet q obiectũ seu materia circa
quã ẽ virtus sit bona. sed sufficit q actus quẽ
elicit circa talẽ materiã sit bonus. Sepe em ꝓ
tus elicit bonũ actum circa malam materiaꝛ.
¶ Ad ꝓbationẽ dõm q similitudo assumpta ĩ
maioꝛi debꝛ attẽdi penes fines ⁊ nõ penes ma
teriã circa quã. qꝛ sicut finis scie salte speculatiue ẽ veritas. vt patet. ij. et. vi. meth. sic finis
virtutis põt dici bonũ. Cũ ḡ act⁹ pnie quem
elicit circa pctm sit bon⁹. nõ obstãte pcti ma/
licia. pnia vere põt dici virtus. ¶ Etiaꝛ ꝛñia
nõ ẽ vsq̃ quaq̃ vera. Ad ꝓbatoꝛ dõm. q ob
iectũ pnie nõ ẽ pcise pctm. sꝛ ẽ pctm vt detestã
dum. ⁊ sic ratione detestatõis est ibi aliq̃d bo
ni. Nã licet pctm in se malũ sit. tamẽ detesta/
tio pcti bona ẽ ¶ Etiã infra obiectũ pnie claudit emẽda p relaxation e diuine offense faciẽ
da. hmõi autẽ emẽda ẽ bonũ quoddã. vt ꝑ se
patet. Etiã finis eius bonus ẽ. puta recõcilia
tio homis cũ deo. ¶ Ad quartũ dicendũ q Ad. 4.
loquendo de virtute morali. tunc ẽ ꝛcedenda
ꝛsequẽtia. ¶ Ad ꝑmũ quo ꝓbat falsitas ꝛñ
tis dõm. q pnia put virtus ẽ manet ĩ patria
nõ quo ad actũ dolẽdi. sed quo ad actũ ornã
di. sicut multe alie virtutes morales ad ornatũ anime beate manẽt in patria. dato q nũq̃
ibi habeant actũ elicitũ. eo q ibi nulla sit ma
teria circa quã actus hmõi virtutuꝛ ẽ aptus
natus elici ¶ Ad secm dõm q si virtus aliq̃
moralis fuit in statu innocẽtie. tũc fuit ibi etiam virtus pnie. ⁊ hoc fm habitũ. ⁊ q̃ ad actũ
primũ. sed nõ quo ad actũ secm siue quo ad
actũ elicitũ. ¶ Ad ꝓbationẽ dõm. q sicut vir
tus magnificẽtie q̃tum ad habitus essentiã
põt inesse paupi. licet paup ꝓpter defectũ ma
terie nullo mõ possit elicere actũ magnificentie. qꝛ actus magnificẽtie nõ potest exerceri si
ne magnis sumptib⁹. quos paup carẽs diuitijs facere nequaq̃ põt. vt patet. iiij. ethicoꝛ.
sic virt⁹ pnie q̃tũ ad eẽntiaꝛ habit⁹ põt esse in
hoie innocẽte. q̃uis vt innocẽs ẽ nõ possit hre
hũc actum elicitũ qui ẽ dolere de peccatis. p/
pter defectũ talis materie puta pctõꝛ. Et cuꝛ
isti dicunt q pnia presupponit peccata. istud
nõ ẽ vez q̃tum ad essentiaꝛ habitus. dato q
sit vez q̃tum ad actuale exercitiũ act⁹. eo em
ipso q habitus ẽ naturaliter ꝓꝛ actu elicito
mediãte habitu ⁊ ẽ independẽs ab eo. iõ non
repugnat habitũ esse ⁊ manere. dato q nũq̃
eliciatur ipse actus. qꝛ illud qd ẽ naturaliter
ꝓꝰ altero ⁊ independẽs ab eo. semp potest eẽ
sine eo. ¶ Et si dicit q tal' habit⁹ eet frustra.
nego ꝛñam. qꝛ ꝓpter determinatõẽ vlis ꝛcilij quilibet xpianus hꝛ tenere q oẽs ꝓtutes infundant puulo baptizato. Nõ posito q tal'
puul⁹ baptizat⁹ imediate moriat. ipse nunq̃
eliciet actũ tpantie refrenãdo aliq̃s inordinatas delectatões. ⁊ tñ habit⁹ ꝓtutis tpantie nõ
erit frustra ĩ eo. vt al's dictũ est. sic etiã tali in/
nocẽti puulo ĩfundit virtus pnie. dato q nũ/
q̃ peccet. nec peccare possit ĩ futuꝛ ¶ Ad q̃n Ad. 5.
tũ dicendũ q doctoꝛes cões ꝛcedũt añcedẽs. Thoas et
scꝛ q virtus pnie nunq̃ fuit in xpo. nihilomi multi alij
nus tñ ipsi circa istam. xiij. distin. ponunt q doctoꝛes.
pnia ẽ virtus moralis. que etiã manet in beatis tanq̃ vez anime ornamentũ ¶ Ex quib⁹
ncẽio sequit. q vez aie ornamentũ deficit anie
xpi. qd videt esse inconueniẽs ¶ Nec valet si p

excusatõe istoꝝ doctoꝝ dicit q̃ christ⁹ habuit innocentiã. ergo non potuit hr̃e pœnitentiã. qz puulo baptizato ĩmediate p⁹ ipm baptismũ morienti infundit virtus que est pnia cũ ceteris virtutib⁹ etiã fm istos doctores. et tñ talis puulus postq̃z baptizatus ẽ innocẽs est nec vnq̃z nocens erit. nec nocẽs fieri poterit. quia in eodẽ die quo baptizatus ẽ morit⁹. ⁊ in gratia ⁊ gloria confirmabit. ¶ Saluo igitur semp̃ meliori iudicio. ad pñs p̃dicte rõis nego ãcedẽs ¶ Ad cui⁹ intellectũ ẽ aduertẽdũ q̃ inter alios effectus ⁊ actus pnie. inclia/re animã ad faciendũ emendã deo ꝓ offensa relaxanda. ẽ forte magis ꝓprius actus pnie. Ad hunc autẽ actũ potest aia dupl'r se habere Uno modo absolute. ⁊ sic nõ potest esse i aliquo innocẽte. quia eo ipso q̃ innocẽs nihil cõmisit quod sit emẽdandũ. ideo absolute ⁊ simpliciter nõ inclinat ad emẽdandũ delictum. Alio modo sub ꝛditione. puta q̃ hõ cogitet si offendisses deũ. vel si quocũq̃z modo ꝛtingeret q̃ tu offenderes deũ. tu velles emendare ⁊ ꝛcipit homo se inclinatũ ⁊ paratũ ad obseruationẽ hui⁹ emende isto modo ꝛditionaliter cogitare vel ꝓlate. Et hoc modo act⁹ penitentie debet esse in quolibet iusto q̃z iscũq̃z innocẽte. siue sit viator siue comp̃hensor. immo quãto homo ẽ iustior ⁊ pfectior. tanto magis actũ pœnitẽtie isto modo cõditionaliter accepti inuenit in seipso. Nõ em̃ esset innocens. quicũq̃z oppositus istius actus in se sentiret. Et ideo pnia non solũ q̃z̃tum ad ornatũ anie. verumetiã q̃z̃tum ad iã dictũ actũ videt esse i dño iesu christo nõ minus q̃z ĩ quocũq̃z alio homie iusto ⁊ innocẽte. ¶ Alij dicũt q̃ pœnitẽtia nõ ẽ virtus ꝓcialis. sed generalis p q̃n dã aggregationẽ oĩm virtutũ. qz comp̃hẽdit ceteras virtutes. sicut vna vinea comp̃hẽdit multas vites. ⁊ vna cithara comp̃hẽdit multas cordas. Uñ quãdo detestat ⁊ emendare ꝓponit peccatũ luxurie. tũc tangit cordã continẽtie ⁊ castitatis. q̃n ꝓ peccm̃ supbie. tũc tãgit cordã ipsius humilitatis. q̃n pccm̃ auaricie. tũc tãgit cordã largitatis. et sic de alijs. vt sic homo de cẽtre ꝛscie dãs sonũ pnie. dicere possit illud Isa. xvi. Uẽter meus ad moab q̃ si cithara sonabit. ¶ Et hãc dicũt esse intẽtionẽ beati Aug. in li. de. v. m̃sionibus. vbi ait. Penitẽtia est quedã res optima ⁊ pfecta. omnes defectus reuocans ad pfectũ. ¶ P. sicut facere omne bonũ non ẽ virtus ꝓcialis sz generalis comp̃hendẽs omnẽ virtutẽ. sic declinare ab omni malo nõ est virtus ꝓcialis. sed ẽ aggregatio oĩm virtutũ. Cum g̃ pnia declinet ab omni malo. g̃ ⁊c. ¶ Sed nec istud valet. Qz sicut magnanim⁹ facit op⁹ cuiuslibet virtutis. ⁊ tñ magnanimitas ẽ virt⁹ ꝓcialis. eo q̃ hec oĩa faciat sub rõne ꝓcali. puta sub hac rõne. vt sit dign⁹ honore. vt pz. iij. eth. sic q̃z̃ uis hec virtus q̃ dicit pnia declinet ab oĩ malo. tñ hoc facit sub hac ꝓcali ratiõe vt inclinet hoiem ad velle emẽdare ipsi deo de omni offensa. ⁊ hoc vel absolute vel sub conditiõe. sicut p̃dictũ est. ideo pœnitẽtia ẽ virtus ꝓcalis ¶ Uñ non obstãte vl'irate obiecti material'r sũpti. si habitus aliquis versat circa ipm sub ratione ꝓcali. ille habit⁹ poterit esse vn⁹ specifice. ⁊ non solũ aggregatione vt isti assumunt. Et p hoc patet solutio ad ea q̃ p se inducũt. ¶ Alij dicũt q̃ licet pnia sit virtus. tñ nõ ẽ virtus distincta ab ipsa caritate. Penitẽtia em̃ ⁊ caritas vt isti dicunt sunt idẽ fm rẽ. q̃z̃uis differãt ratione. Nã eiusde virtutis ẽ vnire deo. ⁊ detestari ea que separant a deo. sed caritas vnit deo. pœnitentia detestat peccatũ quo separamur a deo. g̃ ⁊c. ¶ Sed nec istud valet. Qz habit⁹ distinguit p obiecta ⁊ p rões obiectales. sz aliud ẽ obiectũ ⁊ rõ obiectal' caritatis ⁊ pnie. vt pz ex p̃dictis. g̃ caritas ⁊ pnia sũt duo hit⁹ real'r distincti. ¶ Ad rõem dõm q̃z̃uis caritas detestet ea q̃ separant a deo. tñ hoc facit sub alia rõne q̃z̃ ipsa pnia. ideo ⁊c.

Cõtra opinionẽ.

Solutio rationũ.

Opi. tcia.

Ratio.

Cõtra opinionẽ.

Solutio rationis

Quantũ ad secundũ articulũ dico breuiter q̃ virt⁹ que ẽ pnia ẽ subiectiue ĩ ipsa volũtate. Quia vt dixi in. iij. li. iusticia subiectiue ẽ in ipsa volũtate. sed vt pz ex p̃dictis. pnia ẽ quedã iusticia. ergo ⁊c.

Articulus secũdus.

Cõclusio

1

¶ P. ĩ illa potẽtia subiectiue hz ẽ pnia q̃ emẽdam ꝓ pctis faciendã sibi ipsi põt infligere. ⁊ sua aucte omnib⁹ alijs potẽtijs impare. sed voluntas ẽ hmõi. vt patet ex multis aucto⁹itatibus sctõ⁹. ⁊ ꝓcaliter. b. Bern. ⁊ Ansel. quarũ aliquas adduxi li. ij. dist. xxxviij. ¶ Sed ꝛ istud sũt multe opiniões. In ista em materia q̃si q̃libet vis aie suũ habuit iudicẽ. ¶ Uñ q̃dã dicũt q̃ pnia tanq̃z ĩ subiecto sit in irascibili. Quia vindicare spectat ad irascibilez. sed fm. b. aug. pnia est quedã dolentis vindicta ergo ⁊c. ¶ P. ira qua quis irascit pctis alienis ⁊ ira qua quis irascitur pctis ꝓprijs. sũt sbiectiue in eadẽ potẽtia. sed ira qua quis irascit pctis alienis ẽ ĩ irascibili. g̃ ⁊c. ¶ P. chrys. dicit. Perfecta pnia cogit pœnitẽtẽ oĩa libẽter sufferre. Sz cogere videt ad irascibilez ptinere.

2

Cõtra cõclusionẽ.

Opi. pria

1

2

3

Nota q̃ pnia fuit i xpo.

Opi. sda

1

2

4 ¶ P. ppriū ē ipsi⁹ irascibilis sustinere dura ⁊ pnosa. Sed fm Aug. penitere ē pnā tenere. g̃ pnia ad irascibilē videt ptinere. ¶ P. i glo. 5 supius allegata i argumēto pncipali. Quid iusti⁹ rē. expsse ptz g̃ irasci ē actus pnie. g̃ rē.

Cōtra opinionē. ¶ Sz ista nō ꝯcludūt. qz licz act⁹ ipsi⁹ irascibil' se possit extēdere ad detestationē mali sen/ 1 sibilis. tm̃ nō videt q̃ se extēdat ad detestatōz mali spūalis Da oppositū. tūc extēderet se ad illud qd̃ excedit suū adequatū obiectū. Nam spūale excedit sensibile. Sed adequatū obiectū ipsi⁹ irascibilis videt ē sensibile. eo q̃ irascibil' sit vis sensibil' fūdata i organo corpali. Est em̃ ps appetit⁹ sensitiui. q̃ diuidit i appetitū irascibilē ⁊ ꝯcupiscibilē. Sz p pnia nō solū detestamur pctm̃ seu malū sensibile. sed etiā spūale. ⁊ tāto magis spūale q̃z sensibile q̃z to pctm̃ spūale ē peius sensibili ⁊ magis pricu losū. g̃ pnia subiectiue nō ē i irascibili. sed potius i volūtate. q̃ pōt omne malū detestari.

2 ¶ P. irascibilis diuinā offensā nō pcipit obiectiue. g̃ pnia nō ē i ea ponēda sbiectiue. Cōseqntia ptz. qz pnia pncipal'r ordiat act⁹ suos ad emēdā faciendā deo offenso p pctm̃. Añs etiā pz. qz diuīa offensa nō pt pcipi obiectiue ab illa vi in cui⁹ adeq̃to obiecto non claudit ipse deus. Sz infra adeq̃tū obiectū ipsi⁹ irascibilis nō claudit ipse de⁹. vt pz ex iā dictis.

Solutio Ad.1. g̃ rē. ¶ Ad pmū dōm. q̃ sicut intellect⁹ se hz ad ꝓtures seu potētias cognitiuas sensitiuas. sic volūtas ad appetitiuas. sz q̃cq̃d pñt potētie cognitiue sensitiue p multos act⁹. h̃ totuz pōt intellectus eq̃pollēter p vnicū suū actuz. qz q̃ sparsa sūt i inferioribz. sūt vnita i supioribus. vt ait auctor de causis. g̃ vindicare. irascicupiscere. detestari. ⁊ quoscūq̃z alios act⁹ cōpetētes irascibili ⁊ ꝯcupiscibili appetitui ptis sensitiue. pt ipse appetit⁹ intellectiu⁹. q̃ est ipa

Ad.2. volūtas eq̃pollēter p seipsā. g̃ rē. ¶ Ad scdm dōm q̃ irasci pctis ppriis pōt dupl'r accipi. Uno mō simpl'r. Alio mō cū emēda dīne offense. Prio mō maior ē vera. sed nō scdo mō. marie si illa potētia i q̃ ē ira q̃ irascimur culpe aliene nō ē pceptiua fm se ipsi⁹ diuīe offēse ⁊ emēde faciēde p offēsa tali. Sic ē i ppposito. vt pz ex pdictis.

Ad.3. ¶ Ad terciū nego maiorē. q̃a istud cogere marie ꝯpetit volūtati. q̃ oībz alijs

Ad.4. viribz dīnat. vt pbatū ē li. ij. dist. xxxviij ¶ Ad q̃rtū dōm q̃ ꝯcessis ambabz p̃missis. nō seq̃tur ꝯclusio. qz penitere nō consistit pcise in eo qd̃ est pnā tenere vel sustinere. vt patet ex pdi

Ad.5. ctis. ¶ Ad quintū dicendū q̃ ibi nō expmit irasci simpl'r. sed taliter irasci vt satisfactō offeratur ipsi deo. tale autē offertoriū nō pōt fieri p virtutē sensitiuā. que dei nō est pceptiua.

Alij dicūt pniam subiectiue esse i concupiscibili. Opposita apta nata sūt fieri circa idē subiectiue. sed dolor ⁊ delectatio. gaudiū ⁊ tristicia sunt opposita. cū igit̃ gaudiū ⁊ delectatio sint i ꝯcupiscibili. sequit̃ q̃ pnia q̃ cōsistit i tristicia ⁊ dolore sit i ꝯcupiscibili subiectiue. Opi. scda 1

¶ P ꝯcupiscētia boni ⁊ detestatio mali ptinēt ad eandē vim ipsi⁹ aīe. sed ad ꝯcupiscibilē ptinet ꝯcupia boni. g̃ ad eā ptinet pnia q̃ est quedaz detestatio mali. ¶ Sed nec istud valet. 2 sicut patet p easdē rōnes p q̃s iā pbaui pniaz nō esse subiectiue in ipsa irascibili. ¶ Ad primū g̃ dōm q̃ dolor ⁊ tristicia vt sūt i ꝯcupiscibili sic sunt passiones. et p ꝯns nō sunt pnia de q̃ loq̃mur. qz illa ē virt⁹. passio aūt nō ē virtus. Uñ sicut pena a iudice illata ipsi reo nō est iusticia vindicatiua. q̃z uis aliq̃ mō sit effectus tal' iusticie. sic i ppposito dolor et tristicia vt sūt i ꝯcupiscibili nō sunt pnia. q̃z uis q̃ñq̃z sint effect⁹ pnie. ¶ Ad. ij. pz p pdicta. qz detestatio mali sub hac rōe vt ex illo malo offensus ē deus. sic spectat ad penitentiā. ⁊ vt sic nō est actus cōcupiscibilis ptis sensitiue. cui nō conuenit pcipe deū vl' offensam dei. ¶ Alij dicunt pniaz subiectiue esse in ratione seu i ipo intellectu. Oppnia ē quoddā iudiciū. vt ptz 5 i. ad Cor. xi. vbi tangēs apl'us actū penitēte ait. Si nosmetipsos iudicarem⁹. nō vtiq̃z iudicaremur. sed iudiciū ptinet ad intellectuz. g̃ rē. ¶ P. eiusdē potētie ē ordinare ⁊ deordīata reformare seu reordinare. sed ordinare spectat ad intellectū. g̃ ad ipm̃ ptinet pnia q̃ deordinata emēdant ⁊ reformātur. ¶ Sz nec istud valet. Oppicet iudiciū dictare spectz ad ipm̃ intellectū ⁊ rōem. tm̃ dictatū iudiciū auctoritatiue executōi mādare spectat ad ipsaz volūtatē. cū ergo pnia q̃ ē virtus nō ꝯsistat i dictamine iudicij. sed in valida eius executione (Multi em̃ bñ dicāt qualiter debet fieri pnia. tm̃ ꝓpter defectū executōnis. puta qz auctoritate voluntatis dictatū iudiciū nō mandant executōi. iō ꝯstat eos carere ꝓtute pnie) g̃ virt⁹ pnie nō ē subiectiue i rōne. sz i ipa volūtate. ¶ Ad pmū dōm. q̃ pnia nō ē iudiciuz dictatiue. sed magis executiue. ¶ Etiaz isto modo ē intelligendū dictū apl'i Nā multi iudicāt se esse pctōres. ⁊ dicāt q̃ deberent se emēdare. tm̃ qz tale dictatū non exequūtur. iō tādē damnabiliter iudicabunt. ¶ Ad scdz dicēdū eodē mō. Nā licet p modū ꝯsilij dictare tam ordinationē q̃z reordinationez spectet

Cōtra opinionē. Solutio. Ad.1. Ad.2. Opi. tcia. 5 2 Cōtra opinionē. Solutio. Ad.1. Ad.2.

ad rōem. tñ illud qd sic ē dictatū ⁊ consultū. auctoritatiue ⁊ impialiter executioni mādare

Opi. q̄rta 1 spectat ad voluntatē. ¶ Alij dicūt q pnia ēi qualibet aīe potētia. Quia ōtus ibi hz eē vbi agit. sed pnia agit in quālibet aīe poten tiā. cū

2 a qualibet expellat pctm̄. ¶ P. reformās op/ ret q sit i reformato. sed pnia solet quālibet po tentiā aīe si reformata fuerit reformare. g̃ ⁊c.

Cōtra opi nionē. ¶ Sed nec istud valet. Qz si sic. tūc vnuz ⁊ idē accns sil' eēt i pluribz subiectis. Falsitas ꝯ ntis pz. pbatio ꝯntie. qz virt q ē pnia ē in vno hoie vnū accidēs. sed in vno hoie sūt plures

Solutio Ad. 1. potētie aīe realiter distincte. g̃ ⁊c. ¶ Ad p̄mū dōm q virtutē actiuā eē alicubi pt dupl'r itel ligi. Uno mō subiectiue. Alio mō attinctiue Primo modo ēi agēte. Secdo modo i patiē te Quāuis g̃ pnia aliq mō agat i quālibz aīe potētiā mediate ipsa volūtate quā informat. tñ i sola volūtate ē subiectiue. i alijs aūt potē tijs ē solū attinctiue. qz volūtas informata pe nitētia. sua actione attingit alias potētias ip/ sas suo impio applicādo ad faciēdū emendā

Ad. 2. p relicto. ¶ Ad scdm dicēdū q reformās pt dici dupl'r. Uno mō formal'r. Alio modo ef fectiue. Prio modo maior ē verā. sed scdo mō ē falsa. Modo sola volūtas reformat formaliter ipsa pnia. qz ipsa volūtas sola fuit subie ctiue reformata pctō. Nā pctm̄ sbiectiue hz eēi sola volūtate. pprie loq̄ndo de pctō. vt p/ bau li. ij. di. xxxix. cetere aūt potētie p pniaz reformant effectiue seu motiue. Nā volūtas informata p pniam mouet alias potētias ad

Opi. q̄nta 1 eaz correctionē. ¶ Alij dixerūt q pnia ē sub/

2 iectiue in ipsa synderesi. Primo qz ipsi syn de resi pprie cōuenit gemere p pctō. ¶ Secdo. qz synderesi pprie cōuenit detestari pctm̄.

Cōtra opi nionē. ¶ Sz nec istud vz. Qz sicut pz ex his q̄ dixi li. ij. di. xxxix. arti. iij. synderesis nō est vis vl' potētia aīe. sz ē q̄dā habit ꝯnatural' ipi aīe. et p ꝯns nō pt eē subiectū pnīe. qz vn habit nō subijcit alteri hitui. h̄ em̄ ꝯuenit ipi potētie.

Solutio rationū. ¶ Ad motiua istoz dōm q gemere p pctō. ⁊ detestari pctm̄. natural' ꝯuenit aīe p ipsā syn deresim. sz p pniaz hec ꝯueniūt aīe volūtarie

Articulus tertius.

Quantuz ad terciū

arti. cū petit. vtz pnia possit iterari. vel petit d pnia vt virt ē. vel vt sacrm ē. ¶ Prio mō pie creden dū ē q toties deus iteret hmōi virtutē q̄ties pctō vere ꝯterit de pctis i q̄ relapsus ē. Propt qd Eze. xviij. dicit dns. Quacūqz ho ra ingemuerit pctō salu erit. ¶ Ibidē etiā dic dns. Nolo mortē pctōris. reuertimi ⁊ viuite

Nota. ¶ Si petit de pnia vt sacrm ē. tūc ē aduertē/ dū q tres sunt modi generales pnie sacralis. Quedā ei pnia dr puata. Alia publica. Ter cia sollēnis ¶ Pnia puata dr illa q a sacerdo te imponit ꝯfiteri p secretis ⁊ occultis pctis. Publica q imponit p manifestis et magnis pctis. sicut nudis pedib pegrinari. vel ōgis verberari. sicut solet in curia romana fieri p pe nitētiarios summi pontificis. ¶ Sollēnis pnia ē illa q iniūgit p manifestis ⁊ maximis sceleribz. quibus pctō tota coitatē ville. vr/ bis. vel puincie scādalizauit. sicut ē matrici/ diū. patricidiū. vxoricidiū. ⁊ cetera hmōi ne/ phāda ⁊ horrēda peccata. ¶ De pmis duo/ bus modis non ē dubiū apud veros catholi cos q̄n iterari possint. ⁊ de facto patet q iterā/ tur in ecclesia. licet aliqui erronei viri a verita te deuij oppositū tenuerint. ¶ Dicūt etiā ali/ qui de istis. q quicūqz semel in caritate dei fu erit. nunqz deinceps possit pdere caritatē. Et hūc errorē cū motiuis suis tetigi li. iij. di. xxxi

Instantia ¶ Forte dicet q Ambrosius videt eē p opio/ ne istoz. Nam de pnia dist. iij. c. repiunt. idu citur auctas ambrosij. qua sic ait. Sic ē vnū

Solutio. baptisma ita ē vna pnia ¶ Nunc auctī et mul tis alijs quibz isti suū errorē defendūt mgr suf ficiēter rndet in lra. ⁊ veritatē huic errori ꝯtra riā multipl'r confirmat. ideo de his nihil hic scribo. qz clare patet in lra istius. xiij. distin.

Instantia ¶ Sollēnis autē pnia fm iura antiqua ñ de bet iterari. qzuis fm aliquaz eccl'iaz ꝯsuetu/ dinē etiā iteretur. ¶ Forte dicet si sollēnis pe/ nitētia non est iterāda. quid faciet tunc pctō si post semel pactā sollennē pniaz relapsus fu

Solutio. erit in idē vel sil'e vel forte mai pctm̄. ¶ Rn/ deo q fm iura iuūgēda ē sibi grauis et magna pnia. sed non sollēnis. ne ex frequēti iteratio/ ne talis sollennitas minus terreat pctōres.

¶ Et hac forte de causa diuturnitas sollēnis penitētie stat in discretione epi. vt tādiu tene atur peccator in ista penitētia. donec sic assue scat bonis moribus q nō opteat verisimil'r ti mere de sua recidiuatione in delictū tam enor me. ¶ Modus aūt isti penitētie in multis p/ tibus iuris ponit. ⁊ specialiter di. l. ca. in capi te. ⁊ de pnia di. iij. ca. repiunt. ¶ Et vt ex istis ⁊ alijs locis iuris canonici colligi potest. mo dus iste deber esse talis. ¶ In capite q̄drage/ sime puta in die cinerū sacerdotes parochia/ les debēt venire cū taliter penitētibus ad eccle siā in qua epus die illa celebrabit. ⁊ tales su/ os subditos debent repsentare epo ante fores

ecclesie. ⁊ hmoi penitētes debēt esse induti sac/co. et nudi pedib⁹. rasis capitibus si viri fue rint. ⁊ q̄ ralura parcit si mulier fuerit. Quos ep̄us introducēs in ecclesiā cū toto suo clero: dicit septē psalmos penitētiales. Postmodū eis manū imponit. aquā benedictā spargit. ci nerem capitibus eorū imponit. cilicio colla eorum coopit. ⁊ voce lachrimabili eis denun ciabit. q̄ sicut Ad ā ꝓpter sua peccata eiectus fuit de paradiso. sic ipsi eijciendi sint de eccle/sia. Quo dicto. precipit ep̄us ministris vt eos expellant de ecclesia. ⁊ ipsis exēūtibus clerus psequitur eos cantando hoc responsoriū. In sudore vultus tui. Et tunc manebūt extra ec clesiam vsq̄ ad diem cene dñi. qua die p̄sen/tabunt se ad fores sue parochialis ecclesie. et tunc introducūtur in ecclesiā p̄ suos ꝓprios sacerdotes. et licebit eis interesse diuino offi/cio vsq̄ ad octauā pasce. ita tamen q̄ non cō/municabūt. neq̄ pacē accipiēt. Et ab illa die iterum manebūt extra ecclesiā vsq̄ ad diez ci nerum. Et sic fiet de eis quolibet anno. donec p̄ epūm cum eis fuerit misericorditer dispen/satum. ¶ Verum est tamen q̄ tantus rigor istis temp̄ibus raro seruat ꝓpter tepiditatez prelatorū. ⁊ ideo valde multiplicātur detesta biles ⁊ horrendi peccatores. totā ꝯmunitatē sua temeritate scandalizātes infra ambituz sancte matris ecclesie.

Articulus quartus

Quantum adquar

tum articulū petit de duob⁹. Primo de causa penitētie. Secdo de eius effectu. ¶ Accipien/do q̄ penitētiā vt sacramentū ē. tūc deus est cā p̄ncipalis. ⁊ sacerdos seu minister est cā instru mentalis. sicut etiā in alijs sacramētis cōiter habet esse. ¶ Sed accipiēdo penitentiā vt virtus est. tūc deus est causa eius effectiua. qz cū sit virtus infusa. ⁊ p ꝯns creata. solus deus p̄t eā effectiue causare. quia ipse solus p̄ot aliq̄d de nihilo creare. ¶ Sed causa eius dispositi/ua p̄ot ēe multiplex. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertendū. q̄ penitētia ē q̄si quedā reuersio homīs a peccō ad ip̄m deū. ideo necesse est ho minē cognoscere peccm̄ a q̄ dz recedere. ⁊ deuz ad quē debet accedere. ⁊ ad hoc disponit hō p lumē fidei loquēdo de fide informi. ¶ Secdo necesse est hmoi hoīem retrahi ab affectione peccti. ⁊ ad hoc disponit timore pene debite pro peccato. qui timor seruilis appellat. vt decla/raui libro. iij. distin. xxxiij. ¶ Tercio ꝯgruit talē hoīez hre aliq̄d inclinatiuū. quo inclinet ad ip̄m deū. ⁊ quo ad hoc disponit p spem ifor/mē. ⁊ p naturalē amorē. Et appello hic infor/me omne illud quod stat in ania sine caritate infusa. q̄ oim virtutū dicit ēe forma. ¶ Quā tū ad secdam ptē isti⁹ articuli ē aduertēdū q̄ ef fectus pnie sunt multi ⁊ valde gliosi. quos si mul in vna aucte ꝯiūgit Lyp an⁹ in q̄dā sīmo ne sic dicēs. O pnia q̄ miserāte deo petā remit tis. padisū reseras. contritū sanas. tristē exhi/laras. ad vitam de interitu reuocas. statuz in stauras. hominē renouas. fiduciā reformas. gratiāq̄z abundantiorē refundis. O penitēn tia quid de te referaz. omnia ligata tu solus. omnia soluta tu reseras. aduersa tu mitigas. confusa tu lucidas. despata tu animas. O pe nitētia rutilātior auro. splendidior sole. quaz nec petm̄ vincit. nec afflictio supat. nec despa tio deijcit. Penitētia respuit auariciaz. horret luxuriam. fugat furorē. format amorem. cal/cat supbiam. continet linguā. mores compo nit. odit malicia. excludit inuidiā. Perfecta penitētia cogit omnia ferre libēter. vnam pen/tienti maxillā p̄bet alteram. supior suppleē inferiori subiacet. in corde contritio. in ore cō fessio. in ope tota humilitas. Nec est pfecta ⁊ fructuosa penitētia. ¶ Istoz gliosissimoz ef fectuū pnie distinctionē. ⁊ coz distinctā reci tationē cā breuitatis diligēti lectori cōmitto.

Secda pars qrti articli

Nota effectus pnie.

¶ Ad argumētū p̄nci. dōm. q̄ aīs nō ē vez

Ad p̄ncipale argumentum.

¶ Ad primā ptē pbationis dōm. q̄ equiuocat de pnia. qz vt est passio ē in pte sensitiua. ⁊ pnia que est virtus existēs in pte intellectiua de qua ad p̄sens locutus sū. vtit illa passione exīte in pte sensitiua tāq̄z materia sua quā of fert deo p emēda. ¶ Ad secdam ptē pbatiōis dicendū. q̄ licz incipiēs non sit pfectus perfe ctione excellenti. est tamen pfectus pfectione sufficienti

¶ Distinctio decima quinta.

Et sicut predi

ctis. Postq̄z mgr̄ reprobauit er rorem illoz qui dicebant veraz penitentiā non esse iterabilē. hic improbat er/rorem illorū qui dixerunt veram penitentiā esse dimidiabilē. Et diuidit i tres ptes. Naz p̄mo p̄dictū errorē cum suis motiuis recitat. Secūdo eundē errorem reprobat. ⁊ oppoſi/tam veritatē confirmat. Et tercio que sit ve/ra penitentia manifestat. Secunda ibi. Sa tis arbitroz. Tercia ibi. Ex p̄missis. ¶ Nir/

cā primū est aduertendum. q̃ iste error est bi
furcatus. Nam supposito q̃ quis de aliqui
bus peccatis conteraṫ ⁊ non de alijs. dixerūt
quidam istorū q̃ satisfactio p illis peccatis d̄
quibus conterit valet ⁊ est sufficiens etiā tūc
quādo agitur. Alij dixerunt q̃ hmōi satisfa
ctio a primo tunc incipit valere quādo talis
homo etiam de alijs peccatis conterit. Et fm
hoc magister duo facit. Quia p̄mo ptractat
p̄mū dicēdi modū Secō scd̄m. ibi. Quibus
dā tamē videt. Prima i duas. Q̃ p̄mo ostē
dit quō isti suum errorem colorare nitūtur p
phetica veritate. Secundo quō hoc idē faci
unt sanctorū auctoritate. ibi. Alias quoq̃ au
ctoritates. Prima in duas. Nam p̄mo recī
tat istum errorem ac eius probationē. Secū
do subdit veram solutionē p adducte aucto
ritatis expositionē. ibi. Sed de his tm̄ opor
tet. ¶ Sequitur illa pars. Alias quoq̃. Et
diuiditur in duas ptes. Nam primo osten
dit quō isti p se adducūt sctōr̄ auctes ac etiā
rōem. Secō ponit suaz rnsionē. ibi. His rn̄
demus. ¶ Sequit illa ps. Quibusdā tn̄ vi
det. Et diuidit i tres ptes. Q̃ p̄mo ostēdit q̃
satisfactio facta in mortali pctō nunq̃ valet
ad meritum vite. Secō innuit q̃ pōt valere
ad diminutionē pene. Tercio probat ⁊ decla
rat vtrunq̃. Secūda ibi. Potest etiam acci
pi. Tercia ibi. Ex his ostenditur. Prima in
duas. Nam p̄mo premittit falsam opinionē
ac eius pbationez. Secūdo submittit verita
tis declarationē. ibi. Sed hec dicta ¶ Circa
istā dist. quero.

Vtr̄ hō carēs caritate possit satisfacere
deo de aliq̃ mortali pctō. ¶ Videt
q̃ sic. Q̃ nō min⁹ e de⁹ misericors in ac
ceptādo satisfactiōz sibi factā q̃z homo. sz hō
q̃nq̃z acceptat solutionē si bi factā de dimidio
debito. g̃ deus acceptabit tē. ¶ Cōtra. cl'yna
facta extra caritatē nō valet. g̃ nec alia opa sa
tisfactōis valere pñt. Añcedēs ptz ex dictis
apl'i. i. Cor. xiij. vbi ait. Si distribuero in ci
bos pauperū omes facultates meas. ⁊ si tradi
dero corpus meū ita vt ardeā. caritatē aūt nō
habeā: nihil mihi pdest. Cōseqntia pz. quia
cl'yna est principalis ps satisfactōis ¶ Dic q̃t
tuor sūt videda. ¶ Primo vtrū de pctō mor
tali hō possit satisfacere ¶ Secūdo de modo
satisfaciēdi. Et p hoc etiā patebit ad p̄ncipa
le quesitū. ¶ Tercio de ptibus satisfactionis
¶ Et q̃rto de necessitate restitutōis. puta vtr̄
ad veritatez pnie req̃ratur necēcio restitutio rei
alienē iniuste detente.

Quātuz ad primū

Articulus primus.

est aduertendū q̃ hoīem satisfacere deo pōt du
pl'r intelligi. ¶ Uno mō ex merito sue actio
nis absolute ⁊ fm se accepte. Et sic nō pōt hō
deo satisfacere de q̃cūq̃z mortali pctō. Q̃ offē
sa capit mēsurā ex quātitate ei⁹ q̃ offendit. sed
quātitas ꝗtutis diuine seu ipsi⁹ dei q̃ offendi
tur p pcm̄ ē infinita. g̃ offensa q̃dammō est
infinita. et p ꝯns oīs nostra actio fm se acce
pta nimis esset exigua ad satisfaciendū p hu
iusmodi offensa ¶ Alio mō pōt accipi nostra
actio vt gr̄a dei ⁊ caritate informata coopan
te sibi merito passionis dñi nr̄i ihu xpi Et sic
pōt hō satisfacere ipsi deo. Quia q̃ sic agit q̃ Ratio
actio sua ē grata ⁊ accepta ei quez offenderat
ille satisfacit vel satisfacere potest de offensa. sz
actio hōis accepta mō pdicto ē grata ⁊ acce
pta ipsi deo. g̃ tē. Maior est nota. q̃ vbi sunt
grata ⁊ accepta seruitia ibi nulla mā et offēsa.
⁊ p ꝯns eius qui offēdit pfici pōt emēda. Mi
nor etiā patet. q̃ quasi videret implicare ⁊tra
dictionē. q̃ actio gr̄a ⁊ caritate informata seu
a gratia ⁊ caritate p̄ncipiata nō eēt deo grata.
¶ Etiā meritū passiōis xpi. qui ē ꝓpiciatio p
pctis nr̄is. ē adeo gratū ipsi toti trinitati. q̃ re
spectu cuiuslibz penitētis cui tale meritū coo
pat placat ipse deus. ⁊ p ꝯns acceptat opa sa
tisfactoria q̃ sunt ipsi penitēti possibilia ¶ Ista
ꝯcl'o etiā ptz p ea q̃ dixi supius qōne prima
pcedēte. arti. p̄mo. i solutōe q̃nti argumentiō
ꝯcl'oem. ¶ Et his bñ intellectis de facili rn̄
detur ad multa sophismata. quibz aliq̃ solent
arguere. q̃ nullus hō d̄ mortali pctō possit sa
tisfacere ipsi deo.

Quantū ad secun

Articulus secūdus.

dum articulū sic pcedam. ¶ Primo cm̄ po
nam vnā ꝯclusionē circa quesitū principale.
¶ Secō inferā aliq̃ correlaria circa modū sa
tisfaciēdi ¶ Cōcl'o ē hec. q̃ null⁹ hō carēs gr̄a
⁊ caritate ipsi deo de pctō pōt satisfacere. Q̃ Cōclusio.
opa hōis carētis gr̄a ⁊ caritate nō sunt deo 1
grata. cara vl'accepta. g̃ hō carēs caritate nō
pōt deo satisfacere de offensa. Añs ptz. q̃ ini
micus nō gratificat nec acceptat op⁹ inimici.
sz hō sine caritate ē iimic⁹ deo. ⁊ ira dei actual'r
est ⁊tra eū. q̃ omes nascimur natura filij ire.
sic ait apl's. Cōseqntia etiā ptz. q̃ deo satisfa
cere nō possum⁹ nisi inq̃ztū ipse acceptat ⁊ gti
ficat illud modicū q̃d facim⁹. ¶ P. deficiēte 2

vera ⁊ contritõe non ꝑt fieri debita satisfactio. sed
carẽs caritate nondũ fuit ĩ vera contritiõe illi
us mortalis pcti excludẽtis caritatẽ. ergo ꝛc.
Maior pz. ꝓb maiorẽ. qꝛ nõ min⁹ satisfactio
ꝑsupponit ⁊ contritionẽ q̃ ⁊ confessio. Nã sicut. j. pa
tebit. sacrm phie tres ꝑtes hz. quaꝝ ꝑma ẽ cõ
tritio. scda confessio. ⁊ tercia satisfactio. Sz ñ
3 min⁹ terciũ ꝑsupponit ꝑmũ q̃ scdm. sz ⁊ confessio
nõ valet sine ⁊ contritõe. g̃ nec satisfactio ¶ P. ab
eadem radice ꝓcedũt opa satisfactoria ⁊ me/
ritoria. sed sine caritate mereri non possumus
Iste em̃ fuit error pelagij. vt pz li. ij. di. xxvij.
sez q̃ ex puris naturalib⁹ mereri possimus. g̃
Instantia ꝛc. ¶ Sed adhuc forte existẽtes aliqui imita
tores Pelagij ⁊ tra pñtem ⁊ cl'iõem dicẽt sic.
1 ¶ Si satisfactio nõ ꝑt fieri ipsi deo sine cari/
tate. tũc nũq̃ homo posset esse cert⁹ de h̃ q̃ satis
fecerit ꝓ pctõ. sed ⁊ ñs ẽ incõuenies. qꝛ tũc sp
opteret hoiem pactã pniam reincipe. Proba
tur ⁊ ñia. qꝛ null⁹ homo ꝑt scire se h̃re caritatẽ.
2 vt pz ex dictis li. i. di. xvij. ¶ P. rex nabucho
donosor potuit satisfacere de pctis suis. g̃ hõ
carẽs caritate ꝑt satisfacere ꝓ pctõ. Consequ
tia pz. qꝛ ille rex non habuit caritatẽ. cum ipe
esset ifidelis. ⁊ sine fide impossibile sit placere
deo. vt patet ad Hebre. xi. Aũcedẽs etiã patz
Dañ. iiij. vbi Daniel ad illũ incredulũ regez
3 ait. Elemosynis redime pctã tua. ¶ P. btus
Ambro. ait. Et si fides deſit pena satisfacit ⁊ re
leuat. sed planũ est q̃ vbi fides deficit ibi deest
Solutio etiã caritas. ¶ Sed ista nõ concludunt. Er
Ad. i. go ad ꝑmũ dicẽdũ q̃ licet homo nõ possit eẽ
certus de hoc q̃ habeat caritatẽ certitudie eui
dentis noticie. tamẽ ꝑt esse certus certitudine
ꝓbabilis cõiecture. et hec certitudo sufficit ei
Ad. 2. ad hoc q̃ non teneat penitentiã iterare ¶ Ad
scdm dicendũ q̃ redemptio de qua loquit ibi
Daniel non fuit satisfactio digna ꝓ pctis. sed
fuit tẽpalis pene euasio. quã ibidẽ ꝑdixerat ei
Daniel. que etiam euenit illi regi. qꝛ immuta
uit deus sensuz eius. ⁊ factus fuit quasi silue
stris bestia. eo q̃ non fecit fm consiliũ sibi da
Ad. 3. tũ ꝓ ꝓphetã ¶ Ad. iij. dcdm. q̃ Ambro. ibi ñ
loquit de fide q̃ ẽ virtus theologica. sine qua
impossibile ẽ placere deo. sed loq̃tur ibi de cre/
dulitate quã homo hz de hoc q̃ sit in peccato
Ꝓ posito bñ q̃ homo sit in mortali pctõ. de
quo nondũ satisfecit. ⁊ credit se non esse ĩ pec
cato. quia hm̃oi peccatũ penitus est obli tus
tũc si isto modo fides deſit. q̃. s. homo nõ ha
bet credulitatẽ seu fidem de hoc q̃ ipse sit ĩ ali
quo mortali peccato. tũc de tali peccato pena.
id ẽ cois contritio ⁊ vniuersalis ⁊ confessio satisfa
cit ¶ Ex ista igit conclusione correlarie põt Correlari/
inferri. q̃ falsa est illa opinio que ponit q̃ ho/ um ꝑmũ.
mine ꝑmanẽte in vno mortali peccato. ipe di
gne possit satisfacere de alio. Quia si sic. tunc 1
talis homo simul esset amicus et inimic⁹ dei.
Esset em̃ amicus dei. qꝛ sine caritate nõ posset
satisfacere. vt ꝑdictũ est. caritas aũt facit ami
cum dei. Et esset inimicus dei ꝓpter transgres
sionẽ diuini ꝓcepti. qua supponit esse in mor/
tali peccato. ¶ Itẽ talis homo manens auer 2
sus a deo. nõ maneret auersus a deo. Nã om/
nis mortalis pctõ ⁊ est auersus a deo. cum in
auersione a bono incõmutabili omia morta/
lia peccata ⁊ ueniãt. q̃uiscũq̃ differãt in con
uersione ad ⁊ mutabile bonũ Sed omnis di
gne satisfaciens deo ille conuertit ad deũ. ⁊ nõ
potest esse auersus a deo. ¶ Sed aliqui veri/ Opi. erro
tatis inimici ⁊ tra istã veritatẽ arguũt sic. Il/ nea.
la que sic se habent q̃ ad inuicẽ non sunt con 1
nexa. de talibus potest tolli vnũ altero rema/
nẽte. ⁊ ꝓ ñs de vno potest fieri satisfactio sine
alter⁹ satisfactiõe. Sz vnũ pctm̃ mortale nõ
hz nẽciaz ⁊ nexiõz cũ altero. g̃ ꝛc. Maior pz.
ꝓbat minor. qꝛ licet ꝗtutes ratione prudẽtie
sint ⁊ nexe. fm Arist. vi. ethicoꝝ. tñ nusq̃ po
nit Aristo. conexionẽ vicioꝝ. ¶ P. vn⁹ mor/ 2
bus corporalis potest curari altero morbo ma/
nẽte non curato. ergo vnũ pctm̃ potest ꝓ satis
factionẽ curari altero nõ curato. ¶ Consequ
tia patet a similitudine morbi corporal' ad mor
bum spũalem. ¶ P. btus Aug. ait. Satisfa 3
cere est cãs peccatoꝝ abscidere. ⁊ eorũ suggesti
onibus aditũ mĩme vlterius indulgere. Sz
cã vnius pctĩ põt tolli manẽte altero pctõ. er
go ꝛc ¶ P. vnũ vinculũ excoicationis eccle 4
siastice potest tolli altero remanẽte. ergo vnũ
vinculũ excõmunicationis diuie potest ꝓ sa
tisfactionẽ tolli altero remanẽte. sed peccatuz
mortale ẽ diuina excoicatio excludẽs a dei cõ
sortio ¶ Ad primũ nego minorẽ. maxime lo Solutio/
quẽdo de pctis q̃ simul sunt ĩ eodẽ q̃tũ ad eo Ad. i.
rũ remissionẽ. qꝛ nullius pctĩ mortal' remissio
fit nisi ꝓ infusionem caritatis ⁊ gratie. quia ĩ
tali infusione ⁊ nectitur omis remissio morta
lis pctĩ. ⁊ talẽ infusionẽ ꝑsupponit ipsa satisfa
ctio de mortali pctõ. ergo si dat q̃ tollat vnuz
mortale pctm̃ ⁊ non alteꝛ. tũc ratione remis/
sionis vnius pctĩ talis homo h̃ret caritatẽ. ra
tione ꝗo alterius pctĩ remanẽtis nõ possz ha
bere caritatẽ. ⁊ sic haberet caritatẽ. ⁊ non habe
ret caritatẽ. q̃d ẽ ⁊ dictio. ¶ Et eodẽ modo ar
guat de satisfactione. qꝛ viuo deo ñ possum⁹ sa
tisfacere nisi viuis opib⁹. sed nullũ op⁹ nostꝛ

viuū esse pōt sine caritate. ergo si fieret satisfactio alio pctō manēte. tūc ratione p̄mi inesset caritas. rōne scdi excluderet caritas. ⁊ sic esset simul ⁊ nō eēt. ¶ Auctoritates etiā Aris. nō valēt ad ꝓpositum. qz ipse nō habuit scribere hec et ꝯsimilia que catholica fide tenemus.

¶ Etiā aliquo mō falsiz assumit. qz sic Aristo. posuit oēm hoiem virtuosum eē prudētē. sic posuit omnē viciosum esse ignorantē. Unde in codē. vi. ethicoz ait sic. Oīs igit mal⁹ ignorans. ¶ Ad scdm dicendū q̄ similitudo illa nō valet in ꝓposito. quia alio et alio medicamine curatur vnus morbus et alter. sed omne peccatum post baptismū curat vno medicamine. s. infusione penitētie cū gratia et caritate. q̄ius diuersa satisfactio ordinet p̄ emenda. ¶ Ad terciū dicendū q̄ manēte vno mortali peccato. tūc nō sufficienter abscidit causa vel radix alterius pcti. qz sicut ait Grego. peccatū qd̄ pnia nō diluit. mox suo pondere ī altez trahit. ¶ Ad quartū dicendū q̄ nō ē sil'e qz iudex ecclesiasticus nō infūdit virtutē ī absoluendo ab vno excoicationis vinculo. que virtus sit incompossibilis cum alio vinculo. Sz deus nō absoluit ab aliquo pctō nisi infundēdo ꝓtutes pdictas. q̄ incōpossibiles sūt cū q̄cūq̄z mortali pctō. ḡ ꝛc. ¶ Sedō ex pdicta ꝯcl'one sequit q̄ illa opio ē falsa q̄ ponit q̄ bona opa que facit homo in mortali pctō. q̄z uis non sint satisfactoria durāte illo peccato. tamē postea fiūt fructifera ⁊ satisfactoria. q̄ndo homo ꝯtritus erit de hm̄oi peccato. Exemplū de illo qui ficte recipit sacramentū baptismi. cui tm incipit pdesse baptismus recedēte hm̄oi fictōe. ¶ Sed nec istud valet. Quia illa q̄ nunq̄z vixerūt. talia p supueniētē ꝯtritionē nō reuuiscūt. nam reuuiscere p̄supponit aliq̄n vixisse. sed talia opa cū sine caritate fuerint pacta. aī illam supuenientē penitētiā nūq̄z vixerūt. ergo nec p hm̄oi pniam vita erūt ¶ Nec est simile exemplū assumptū de baptismo. qz ī baptismo imp̄mit character rōe cui⁹ fīm dei ordinationē baptizat⁹ ē disposit⁹ ad recipiēdū grāz sacrālē recedēte fictōe. sed nec in opib̄ pniam p̄cedētibus. nec etiā in ipa pnia imp̄mitur character. si em̄ imprimeret p penitentiā. tūc sacr̄m pnie non esset iterabile. sicut nec sacr̄m baptismi. ¶ Tercio ex p̄dict⁹ pz falsitas illius opionis q̄ ponit q̄ satisfactio inūcta ⁊ inchoata in caritate. q̄ pficit sine caritate puta cum anteq̄z fuerit pfecta penitēs relabit in mortale peccatū. sit sufficiēs etiā p̄ illa parte qua sine caritate pagitur. Quia sicut ille q̄ tenetur dare alicui centū marcas auri. si daret hodie quinquaginta marcas veri auri. et cras daret quīquaginta marcas falsi auri. puta nō de auro sed de auricalco. vtiq̄z tal' tm̄m mō satisfecisset de quinquagīta marcis. et adhuc teneret satisfacere de aliq̄s q̄nquaginta. sic ī ꝓposito ꝛc. ¶ Et sic aliq̄s obligat⁹ alicui dare equū viuū. si daret sibi cadauer mortuū ⁊ immūdū. nō satisfaceret creditori. sic ꝛc. Pēsatz em̄ nr̄is opib̄ sine caritate factis. tūc de ipsis verificat illud Isa. lxiiij. Justicie nr̄e tāq̄z pānus mēstruate in ꝯspectu eius.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Correlarium scdm.

Cōtra

Correlarium terciū.

Articulus tercius.

Quātuz ad terciuz

articulū ē aduertendū. q̄ ptes satisfactōis dupl'r accipi p̄nt. Uno mō p ptib̄ p̄ncipalib̄. Alio mō p actib̄ reducibilib̄ ad hm̄oi ptes p̄ncipales. ¶ Primo modo sūt tres ptes seu tres modi satisfactōis. s. elemosyna. ieiunū ⁊ oō. ⁊ hoc rōnabiliter. qz cause satisfaciēdi debent corr̄ndere causis peccādi. sed vniuersales cause peccādi sunt tres. sicut patet. ī. Joh̄is. ij vbi dicit. Omne qd̄ in mūdo est. aut est concupiscentia carnis. aut ꝯcupiscētia oculoruz. aut sūpbia vite. ḡ cause quib̄ satisfacere debemus tres esse debent. Et qz ꝯraria contrarij curātur. ideo ptes satisfactionis q̄dammō ꝯrie debent ordinari ꝯtra p̄dictas causas ipsius culpe. vt sic verificet illud verbū beati Augucū ait. Satisfacere est causas pctōrum abscidere. Debet ḡ ieiunū ordinari p̄ncipaliter cōtra carnis ꝯcupiscentiā. elemosyna ꝯtra oculorū ꝯcupiscentiā. que ē ipa auaricia. ⁊ oratio qua humiliamus aias nr̄as deo ꝯtra sūpbiā Unde iste ptes satisfactionis tāgūtur Thobie xij. vbi dicit. Bona est oratio cū ieiunio ⁊ el'yna. ¶ Forte diceret q̄ sola el'yna videt eē sufficiens satisfactio. Qz dz Lu. xi. Date el'ynam ⁊ oīa mūda sūt vobis. ¶ Rndeo fm glo. ibidē q̄ non loquit ibi de mūdicia aīe. sed de mūdicia reliq̄ ptis bonoz q̄ remanet his qui dādo elemosynā de suis facultatib̄ exercet opa pietatis. Unde a ꝯrio sensu auaris hoib̄ bona etiā licite acq̄sita nō dicunt eē mūda si rōe pcitatz de bonis suis nō faciūt el'ynas ¶ Sz si loquamur de ptib̄ satisfactōnis min⁹ p̄ncipalib̄ reducibilib̄ ad tres ptes p̄dictas. tunc p̄nt esse pl'es. puta pegrinatōes. discipline. vigilie. genuflexiones. ⁊ cetera ꝯsilia. q̄ q̄nq̄z penitētib̄ iniūgunt. Oīa tm̄ hm̄oi ad tres p̄dictas ptes sufficiēter reducunt. Quia oīa talia vel sunt spūales exercitatōes. ⁊ tūc reducūt ad oō ez.

Articulus tercius.

Instantia

Solutio.

vel corpales castigationes. et tũc reducũt ad ieiuniũ. vel primor subuentiones. ⁊ tũc reducũtur ad elemosynã.

Articulus quartus

Quantum adquartum articulũ est aduertendũ. q̃ restitutõz rei aliene ptinere ad satisfactionẽ pot dupl'r intelligi. Uno modo q̃ hmõi restitutio dicat esse ps satisfactionis. Alio mõ q̃ ptineat ad ipsã tanq̃z aliquid sine quo nõ pt fieri sufficiens ⁊ vera satisfactio ¶ Et fm hoc sic. p. c. edã ¶ Or primo iuxta duo mẽbra istius distinctõis pnã duas ꝓclones. ¶ Secdo circa restitutiõez mouendo q̃sdã casuales qõnes. ¶ Conclo prima ẽ ista. q̃ restitutio nõ ptinet ad satisfactionẽ tanq̃z ps eius. Or illud qd hõ exns i mortali pctõ sufficiẽter potest pficere hoc nõ ẽ ps satisfactõis. Sed exns in mortali pctõ sufficienter ⁊ bñ potest facere restitutionẽ de re iniuste possessa. g̃ ꝛc. Minor patet. quia etiã iudeus vel paganus manẽs i sua infidelitate posset integre iniuste possessa restituere. Maior etiã patet. qr nulla ps satisfactiõis potest sufficiẽter ꝓpleri in mortali pctõ. sicut pbatũ est supius i secdo articlo. ¶ P. licet canones penitẽciales sint valde graues ⁊ rigorosi. prout patet. xxiij. q. ij. hocipm. tñ omes pnie satisfactorie modo sunt arbitrarie. ⁊ ꝓmisse sũt arbitrio prudẽtis ⁊ discreti confessoris. vt patz xxvi. q. vij. tempora. Idẽ patet de pnia dis. i. mẽsura Sed restitutio rei iniuste possesse nõ est in arbitrio confessoris. vt de se patet. g̃ restitutio non ẽ ps satisfactionis. ¶ P. illud qd q̃ libet tenetur facere p seipm sine impositõne sacerdotis. hoc non ẽ ps pnialis satisfactionis. restitutio rei aliene ẽ hmõi. Minor pz. Maiorẽ pbo. qr quelibet ps pnialis satisfactionis debet in nũgi penitẽti ab ipso sacerdote cui confiteť ¶ Secda ꝓclo est. q̃ restitutio ptinet ad satisfactionẽ tanq̃z aliquid sine quo non pt fieri vera ⁊ sufficiẽs satisfactio. Or vt ptz ex pcedẽtibus. nullus exns in mortali pctõ pot satisfacere. sed vt habeť in lib. de creto rũ. xiij. q. vi. non dimittitur pctm nisi restituat ablatũ. ¶ P. q̃z diu quis violẽter iniuriatur primo. tãdiu non pot de offensa satisfacere ipsi deo. sz non restituẽs supposito tamẽ q̃ possit restituere violẽter iniuriatur primo. g̃ ꝛc. Minor patet. Probať maior. qr in omi iniuria violẽter illata primo offendit ipse deꝰ. Sz actual'r offendẽs nõ satisfacit de offensa ipsi deo ¶ His pmissis circa restitutionẽ pnt fieri. vij. qstiũculesub h̃ versiculo ꝓphẽse. Quis. cui. qd q̃z tũ. p quẽ. siue quomõ. qñ. ¶ Est ergo prima questio q̃s teneat ad restitutionẽ faciendam ¶ Rñdeo q̃ nõ solũ faciẽs damnũ. verũetiã qnq̃z multi alij tenẽtur ad restitutionẽ damni. qui comphendũtur i his duobus versib̃ Jussio. consilium. cõsensus. palpo. recursus. Participãs. mutus. nõ obstãs non manifestãs. ¶ Preter igit actorẽ q̃ actiõe ppria pncipal'r facit damnũ sunt hic nouẽ psone notate q̃ tenent ad restitutionẽ ¶ Prio si ille cuiꝰ iussione seu pcepto damnificãs ifert damnũ. Et hoc notať cũ pmittit. Jussio. ¶ Secdo ille cuiꝰ ꝓsilio illud agitur. Et hoc intelligẽ i tali casu vbi sine hmõi ꝓsilio damnificãs non fecisset illud malũ qd fecit. Et hoc notať cuz dicit ꝓsiliũ. ¶ Tercio ꝓsentiẽs. Et h̃ intelligendũ ẽ put dicũt Innocẽ. ac Hosti. ⁊ Raymũdus loquẽdo de ꝓsensu mõ quo loquũt leges hũane. s. qñ consentiẽt affectus apparet i opere coopationis. Et istud notať cũ dicit. Cõsensus. ¶ Quarto palpo. i. adulator. puta cũ aliquis dicit pdones esse viros strenuos. ⁊ p hoc allicit alios ad spolia facienda que nõ facerẽt si tales adulatores hmõi viciosos actus non ꝓmẽdarent. Et hoc notať cũ dicit. Palpo ¶ Quinto receptator. ad quẽ fur vel spoliator habet recursum qui hmõi malefactores recipit ⁊ defensat ne cogi possint ad restituendũ ea que abstulerũt iniuste. Et hoc notať cũ dicit. recursus. ¶ Sexto ille q̃ pticipat. s. in crimine cũ tali criminoso. Intelligũtur autẽ oẽs illi pticipare i crimine cũ hmõi criminoso qui ipm adiuuãt ad pficiẽdũ hmõi spoliũ vel furtũ. sine quoz adiutorio ipse fur vel spoliator hmõi malũ nõ faceret seu pficere ñ posset. ¶ Etiã pticipantes dicunť illi q̃ a spoliatoribus res furtiuas vl spoliatas recipiũt p modũ doni. vl q̃ tales emũt supposito q̃ sciant hmõi res eẽ furtiuas vel spoliatas. secꝰ ẽ aũt si q̃s bona fide emit res tales. qr ille nõ teneť p dere exquo nesciuit hmõi res eẽ furtiuas. Et ideo veri possessores si volunt res hmõi rehabere. tũc debet reddere preciũz capitale illi qui fuit emptor bone fidei. Et ista materia notať cũ dr. pticipãs ¶ Septimo ille q̃ tacet. cũ tñ suo clamore possz hmõi damnũ phibere. Et h̃ fm doctores iuris intelligit de illo qui sine suo periculo potest clamare. ⁊ ex officio teneť clamare. puta sicut vigil in castro. vel al's deputatus ad custodiã aliquaz rez. Et istud intelligit cũ dr. mutꝰ Octauo ille q̃ nõ resistit ⁊ tñ sine suo pic'o phibẽ pt ne fiat talia mala

Conclusio prima.

1

2

3

Secda conclusio.

1

2

Secda ps pmi articli

Questio pma.

Et istud fm doctores intelligit de eo q̃ ex dominio vel officio tenet resistere hmoi malhomibꝫ. qz redditus dnoꝝ sunt stipendia eorũ. q̃ p hoc mereri debent q̃ subditos suos defendant a molestijs hoim iniquoꝝ. Et istud notat cũ dicit. nõ obstans. ¶ Nono tenet ad restitutionẽ ille qui scit vbi ẽ hmoi res furtiua: vel als iniuste ablata. vel scit quis abstulit. ⁊ tñ detẽtibꝫ nõ vult indicare. cuz tñ hoc facere possit sine suo piculo. Et istud notat cũ dicit nõ manifestãs ¶ Oes isti pdicti tenent ad restitutionẽ damni. tñ si vnꝰ eoꝝ integre restituerit ceteri sunt absoluti. ¶ Questio secda nota tã ĩ pmo ꝓsiculo ẽ. Cui debeat fieri restitutio. Rndeo illi dz fieri de iure restitutio a quo facta est sine iure ablatio. Qui si mortuus ẽ. debet restitui primo heredi. vel primis heredibus si plures sunt equaliter ppinq̃ heredes. Et hoc intelligendũ ẽ si ille mortuus nõ ordinauit aliter faciendũ de istis rebꝫ in testamento vltime sue volũtatis. Si autẽ nescit heres nec pcipi pot. tũc de scitu ⁊ licẽtia dyocesani. talia bona sunt paupibus distribuẽda. ⁊ ali os pios vsus p aĩa illius qui verus debuit eẽ possessoꝝ hmoi rez. ¶ Si aũt ille cui debet fieri restitutio adhuc viuit. sed in tam remotis ptibus est q̃ hic qui dz restituere: nõ pot ad ipm ptingere. nec spatur q̃ sibi possit trãsmitti illud quod sibi debet restitui. tunc q̃uis doctores dicãt q̃ valoꝝ illius rei debeat dari pauperibus p anima illius cui d iure debet. tamẽ mihi consultius videret q̃ istud dareť alicui spũali collegio sub tali condicõne. si vnq̃z ille cui deberet fieri restitutio reuerteret. q̃ illd̃ collegiũ illud quod recepit sibi restituat indilate. Si aũt nõ reuerteretur. q̃ tunc illi de collegio habeãt istud p elemosyna. et orent p ania eius. ¶ Tercia questio ẽ. quid restituet. Ad cuius intellectũ est aduertendũ. q̃ q̃nq̃z res ĩ qua quis damnificatur non pot restitui in ppria specie. puta cũ aliquis incẽdit domũ. villam vel castruz. occidit hoiem vel enormiter vulnerat. vel aliquẽ impedit maliciose ne sibi aliquod bñficiuz conferat. vel inique ledit famã homis secrete vel manifeste. ¶ Rndeo q̃ ĩ his et multis alijs consilibus non pot poni aliqua regula cõis. qz q̃nq̃z talia fiũt a casu. q̃nq̃z ex iracũdo furore ⁊ indeliberato. q̃nq̃z deliberate ⁊ ex ppria malicia. puta cum patiens nec causã nec occasionẽ dedit ppter quam sic damnificari debuit. quãdoq̃z fiunt deliberate sed rationabili ⁊ iusta causa suadẽte. ¶ Pensatis ergo his ⁊ ꝓsimilibꝫ ꝓditõibꝫ taz aggrauãtibus q̃z subleuãtibus. debet fieri restitutio p alia bona. hmoi illata damna recompensantia. iuxta arbitriũ boni viri vel bonorũ virorũ qui hmoi causas et ꝓditiones tã aggrauãtes q̃z subleuãtes sciant ordinate ac debite ponderare. ¶ Quarta questio ẽ quãtũ. ⁊ hoc pt dupl intelligi. Uno mõ. qz q̃nq̃z restitutio fieri debet paupi mercatori q̃ diu caruit bonis suis q̃ si habuisset multa alia bona cũ istis lucratꝰ fuisset. Et forte interim soluit vsuras. q̃s non soluisset si bona sua fuissent sibi dimissa. vl debito tempe soluta. Et idẽ dubiũ habet locuz de his qui creditoribꝫ non soluũt in termino quo soluere pmittũt. ¶ Respõdeo q̃n hmoi damnũ certũ ⁊ euidens est. et quãtitas damni patens est. puta quãdo soluit vsurã. quaz nõ soluisset: si raptoꝝ sibi sua dimisisset. vel debitoꝝ statuto termino soluisset. tũc taz raptoꝝ q̃z debitoꝝ tenẽtur satisfacere de toto damno. Sed quãdo huiusmodi damnũ nõ est euidens ⁊ certũ. puta sicut dicebat d lucro quod ꝓsecutus fuisset si bona sua habuisset. de talibus enim ꝓtingẽtibꝫ nõ est determiata veritas. q̃nq̃z enim vbi homo credit se lucraturũ fuisse p didisset. si ptũc actũ mercantie exercuisset Et ideo in tali dubio iterum standũ ẽ iudicio et arbitrio boni et expti viri. ¶ Et in tali pũcto existimo q̃ fidelis et iustus mercatoꝝ melius posset iudicare q̃z vnus magnus clericus. qz ipse melius sciret ponderare cõditiones ⁊ circumstãtias facti illius tendẽtes ad lucrũ vel ad pditionẽ. vel ad mẽsurã mediã. ¶ Sedo mõ ista questio de quãtitate restitutõnis potest intelligi de eo qui tantũ fuit obnoxius q̃ omnia bona sua non sufficiũt ad plenariã restitutionẽ. ¶ Respõdeo. q̃ via salutis nulli est pclusa. Dato enim q̃ damnificatoꝝ nihil habeat quo possit restituere Si tamẽ habet pfectã voluntatẽ restituendi. ⁊ hoc citꝰ ⁊ immediate cũ talia bona habuerit seu ipm hreꝝ tigerit quibꝫ satisfacere possit in toto vel in pte. tunc nõ obstante q̃ actualiter restituere non possit tamẽ ipse est in statu salutis. illa enim bona voluntas ẽ sibi causa salutis. Si autẽ aliq̃d habet. tũc si nõ pot habere inducias ab illis quibus dz restituere. ipse tenet cedere bonis. vel vẽdere oia q̃ habet. ⁊ satisfacere quãtũ pot. etiam vsq̃z ad mẽdicã pauptatẽ. sic dicit Hosti. ⁊ multi alij doctores iurꝭ canõici. ¶ Quinta questio ẽ p quẽ. Ubi sciendũ q̃ q̃nq̃z ignoratur psona que fecit damnũ. et iõ ppter periculũ honoris sui ñ psumit seipm mãifestare. ⁊ p ꝓs necẽ hz restitutionez facere mediãte alia

Questõ secunda.

Questio tercia.

Questio quarta.

Questio quinta.

psona. Ideo merito hic q̃rit. p quē. i. mediante quo istud sic possit fieri. q̃ ipse restituēs sit absolutus coram deo. ¶ Respōdeo si restituēs habet idoneū confessorē qui est honeste vite ⁊ bone fame. tunc facta restitutione mediante hmōi confessore restituens est absolutus. Et dato q̃ confessor receptis talibus bonis non daret vlterius cui dare deberet. adhuc ille restituens esset absolutus coram deo. quia ignorat maliciā confessoris. ⁊ nō erat verisimile q̃ ad illud factū expediendū ipse posset inuenire psonam magis idoneā q̃z ipsum confessorez. maxime quādo de confessoris malicia nullā habuit suspitionē. ¶ Sexta questio est quomō. Quā questionē p tanto interpono. quia modū congruuz inuenire quo fiat restitutio. quādoqz est valde difficile. sicē apparet de muliere que falsum heredē constituēdo quē secrete concepit p adulterū. defraudat veruz heredem. ¶ De hoc aliqui doctores dicunt. q̃ talis mulier nō pōt satisfacere nisi reuelet istud marito suo. ad hoc. vt illū spuriū priuet hereditate. Sed istud non videt bn̄ dictū. qz sic faciendo illa mulier exponeret seipsam mortis piculo. ⁊ exponeret virū vxoricidio. quia forte maritus machinaret mortē mulieris.

Questio sexta

¶ Dico igit q̃ talis mulier quantū potest debet laborare ad hoc q̃ spurius ingrediat religionē. ⁊ talem religionē in qua non sit capax hereditatis Et si ille spurius nollet intrare religionē. tunc puto q̃ mater illi spurio debeat reuelare q̃ ipse nō sit heres. ⁊ q̃ pdat animaz suam si vez heredē defraudauerit. capiendo minus iuste hmōi hereditatē. ¶ Potest etiam in confessione istud reuelare ei cui confitetur ille spurius. ⁊ dare licentiā hmōi cōfessori vt de hoc loquatur cū illo spurio faciendo sibi conscientiā de pdictis ¶ Et si hec omnia nō valent auertere huiusmodi spuriuz a sua ptinacia. tunc talis mulier si superuixerit mortuo marito de bonis que sibi remanēt debet parcissimā accipe vite necessitatez. ⁊ quicquid sibi supest. debet dare filio legitimo. vel alteri vero heredi. si de marito suo nō habuit prolē. vt fraudem sibi factam recompenset quantū potest ¶ Septima questio ē quādo id est quo tempe teneē quis restituere Et ista questio potest tripliciter intelligi ¶ Uno mō de illo qui nunq̃z fuit possessor bone fidei. Et iste immediate teneē satisfacere in q̃tum pōt.

Questio septima.

¶ Alio mō de illo q̃ fuit q̃nq̃z possessor bone fidei. nihilominus tamē anteqz trāseat tempus pscriptionis ipse sufficienter informatur de hoc q̃ iniuste aliquid possideat. ⁊ q̃ illi per quos vel a quibus ipse habuit talē rem nunq̃z fuerint iusti possessores illius rei. Sufficienter etiā informatur seu doceē cui de iure talis res ab ipso iuste possessa debeat reddi. Et tunc etiā iste immediate ⁊ absqz vlla dilatione debet facere restitutionē. quia nō solum est peccatū tollere ab aliquo rem suam ipso inuito. verum etiā peccatū est retinere rē alicuius contra voluntatē suam. nisi p illam retentionem procureē bonum illius. sicut si alicui nō redditur gladius suus. quādo in ira furoris sui vellet interficere hominē innocentē Tercio modo posset ista questio introduci ppter tempus pscriptionis. ¶ Est autez pscriptio ius ex tempore capiens firmitatē. ¶ Tempo vero hmōi est tempus decem annorū contra psonam laicam ⁊ priuatā. si psens fuerit. sed ē tempus viginti annoruz contra psonam absentē. Intelligūtur autez esse psentes qui habitant in eadem ꝓuincia. absentes qui sunt ī diuersis ꝓuinciis. Contra eccclesiaz autē nō prescribit nisi tempore quadraginta annorū: sicut patet. xvi. q. iij. Et excipitur ibidē ecclesia romana contra quam non pscribitur nisi tempore centū annorū. ¶ Differt aūt prescriptio ab vsucapione. quia pscriptio cadit sup rem immobilez. sicut est domus. ager. villa. castrum. ⁊ sic de similibus. Sed vsucapio cadit sup rem mobilē. sicut pecunia. vestis. liber ⁊ sic de similibus ¶ Ponatur ergo q̃ aliquis dominus teneat aliquam villā de facto. nullo tamen iure sibi suffragante. ⁊ det illam villam alicui suo vasallo. qui quidē vasallus credit dominū suum fuisse iustū possessorē illius ville. et idem vasallus bona fide et quiete eam possidet p totum tēpus deputatū ex iure ciuili ⁊ canonico ad pscribendū. omnibus etiam alijs conditionibus integre obseruatis. que ad pscriptionē requirūtur. q̃ valde multe sunt. quas ad psens dimitto causa breuitatis. Et elapso huiusmodi tempe veniunt aliqui. ⁊ sufficienter ostendunt q̃ villa predicta erat eorū. ⁊ impetunt sup hoc istum vasallum qui actualiter eam possidet. Quo facto quātum ad psens petit vtrū nō obstāte q̃ elapsū sit tempus pscriptionis. iste actualiter possidens illam villam teneat eam restituere his qui eam impetunt modo iā dicto. ¶ Respōdeo q̃ nō teneē eā restituere. Qz cui iurisditionē possidendi tribuit ius canonicū ⁊ ciuile. ille non teneē restituere illud quod vt sic possidet. Sed obseruatis omnibus cōdicionibus

Prescriptio

Nota

Ponit casus.

Rñsio.

ad pscriptionē requisitis tūc elapso tpe pscri/
ptionis tam ius ciuile q̄z canonicū tribuit iu
risdictionē possidendi ei q̄ pscripsit. vt appet
ex multis textib⁹ ⁊ glosis vtriusq̄z iuris. ergo
Opio contraria. talis nō tenet restituere. ¶ Sz aliq̄ modo cō
tra istud sunt quidā doctores dicētes q̄ pscri
ptione existēte legitima quantū ad omia pū/
cta ad pscriptionē req̄sita. tūc q̄uis pscribēs
nō teneat ad restitutionē rei quā pscripsit i fo
ro exterioris iudicij. qz in omi exterioꝛ iudi/
cio tam ciuili q̄z ecclesiastico tollit actio i cō/
trariū. ⁊ excipit ⁊tra actoꝛē ⁊tute legis a qua
cōditū est ius pscriptōnis. tñ vt dicūt i foro
1 cōscientie pscribens tenet restituere. Qz prin
ceps qui est ist⁹ legis ⁊ditoꝛ. ⁊ maxime prin
ceps secularis nō potest facere de meo tuū. qz
ipe nō est dñs rez. sz est tutoꝛ ⁊ defensoꝛ earū.
Qd patet. qz ipe habet ppria ⁊ determinata
stipendia. nec iuste potest indifferēter a sub/
ditis accipere nisi ex certis causis. puta ppter
cōmune bonū pmouendū vel defensandum.
2 ¶ P. qd nō est fm se licitū. sz tantū est a iure
pmissuz. hoc nō pbet defensionē in foro ⁊scien
tie. sz pscriptio est hmōi. solū em est a iure per
missa ad vitandū maꝰ malū. puta iurgia q̄
3 possent oriri ppter indistinctōez dñoꝛ. ¶ P.
pscriptio nō est de iure naturali. ergo nō tuet
in foro ⁊sciētie eū qui pscribit. Cōsequētia pa
tet. Probat ant̄cedēs. qz nullꝰ perdit rē suā in
4 rerum natura ex solo trāsitu tpis. ¶ P. in foro cō
sciētie nullꝰ potest detinere rē alienā invito dño
rei. sz pscribēs detinet rē alienā invito dño rei
5 ergo tc. ¶ P. in foro ⁊sciētie nemo debet locu
pletari cū iactura aliena. sz pscribens ditat cū
Cōtra opinionem. alterꝰ dāno ⁊ iactura. ergo tc. ¶ Sz ista nō
⁊cludūt Qz qd autoꝛitate iuris possidet hoc
iuste possidet. Sz qd p pscriptōez possidet. h̄
autoꝛitate iuris possidet. vt isti inet ⁊cedunt.
Solutio Ad. 1. ergo tc. ¶ Ad primū dicēdū q̄ princeps nō
solū est rez tutoꝛ ⁊ defensoꝛ. vez etiā est rerum
distributoꝛ fm merita ⁊ demerita possidētiū.
Un̄ sicut iuste i penā aliquoꝝ criminū q̄nq̄z
res ab aliquo possessa auferit ab eo. ⁊ cadē res
in pmiū virtutū dat alteri. sic iuste ab aliquo
ppt suā negligentiā auferit illud qd q̄nq̄z pos
sedit. ⁊ iure pscriptōis dat ⁊ q̄ bona fide talez
rē coluit ⁊ diligentē curā circa ipaz adhibuit.
magna em negligētia in illo esse videt. q̄ p to
tū tempꝰ pscriptōis rē suā in manu aliena di
misit ⁊ eā toto illo tpe nunq̄z repetiuit. Sed
iura dicūt q̄ qui rē suā curare negligit h̄ meri
to eiꝰ ppietatē amittit. Ex q̄ patet q̄ ius pscri
ptionis est rōnabiliter institutū. puta ppter
cōmune bonū. vt. s. quilibet caueat ne rē suaz
negligat. sz eiꝰ diligentē curā gerat. ¶ Ad se Ad. 2.
cundū nego minoꝛē. Ad pbationē dicēdū q̄
pscriptō nō est a iure solū pmissa tanq̄z minꝰ
malū. sz est a iure instituta tanq̄z qd dā cōmu
ne bonū. qd est coꝛrectiuū toꝛporis ⁊ negligē/
tie. ⁊ pmiatiuū fidelis diligētie. ¶ Ad terciū Ad. 3.
nego cōsequentiā. qz mlte sunt leges positue
p bono cōmuni supaddite iuri naturali. q̄ tñ
in nullo ledūt bonā ⁊scientiā in sua obseruati
one. ¶ Ad quartū nego minoꝛē. pscribēs em Ad. 4.
nō tenet rē alienā sz suā. qz tenet rē quā iusti/
cia iuris ciuilis ⁊ canonici sibi tribuit. ¶ Ad Ad. 5.
quintū dicēdū q̄ maioꝛ nō est vniuersalit̄ ve
ra. qz dato q̄ aliq̄s mereat damnū seu iacturā
tūc salua bona ⁊sciētia pt aliq̄s ditari cū alie/
na iactura. puta cū iactura illiꝰ qui merebat
iacturā. sz ille ⁊tra quē pscribit ex sua negligē
tia meret iacturā. vt supra dictū ē. ¶ Nec ad
psens sufficiāt d̄ ista materia. qz alias cū opoꝛ
tunū fuerit ipam intēdo copiosiꝰ pertractare.
¶ Ad argumentū principale dicēdū q̄ nō ē Ad princi
simile de debito rei exterioris. ⁊ d̄ debito satisfa pale argu.
ctionis p offensa. Nā ad solutōnez debiti rei
exterioris sufficit restitutio rei fm eq̄litatē iu/
sticie. sz ad satisfaciendū p offensa necessario
requirit reformatio amicicie q̄ inter deū ⁊ ho
minē esse nequaq̄z pt deficiēte in homīe diui/
na gratia ⁊ charitate tc.

¶ Distinctio sedecima.

In perfectōe
i antē. Postq̄z mgr in duabꝫ di/
stinctionib⁹ prime pcedentib⁹
determinauit de sacramēto penitētie i vniuer/
sali. nūc in ista sedecima distinctōe determiat
de ptib⁹ ist⁹ sacramēti i speciali. Et diuidit i
duas ptes. Qz p̄mo ptes penitētiā integran/
tes enumerat. Secdo de hmōi partib⁹ distin
cte ⁊siderat dist. xvij. ibi. Nic oriit q̄stio. Pri
ma i duas. Nā p̄mo tāgit tres ptes penitētiā
integrātes ⁊ pficiētes. Secdo ondit tres mo/
dos penitēdi fm diuersa tpa penitētib⁹ ⁊ueni
entes. ibi. Predictꝰ vo adūciendū est. Pria i
duas. Nā p̄mo ondit vere penitētie sufficien
tiā. Secdo tanq̄z ex opposito inuit false penitē
tie deficientiā. ibi. Et sicut sūt digni fructus.
Prima i duas. Qz p̄mo ondit q̄ vera penitē
tia ⁊sistit in cordis ⁊tritōne. oris ⁊fessione. ⁊
opis satisfactōe. Secūdo h̄ manifestat ex te/
xtu sacre scripture. ibi. Cōpunctio nobis ibi

cōmendat. Et hec in tres fm q̄ p̄mo allegat scriptura qua indicit nobis cordis cōpūctio Secūdo qua oris ꝓfessio. Tercio q̄ opis satisfactio. Secūda ibi. Cōfessio. Tercia ibi. Satisfactio aūt. Et hec ī tres. Nā p̄mo inuit penitētiaḡ satisfactōis pfectōez ⁊ cōplemētū. Secūdo ponit ī ꝓposito valde excellēs ⁊ vtile documētū. Tercio ex p̄dictis ꝓcludit qd̄ dā correlariū. Secūda ibi. Ideo discretō penitēti. Tercia ibi. Ex his ostēdit. Istaz secda diuidit in duas ptes. Qz in isto saluberrimo documēto dato a beato augustino. p̄mo ostēdit q̄ fm verā penitētiā sint facienda Secūdo q̄ caūēda ⁊ fugiēda. ibi. Caueat ne verecūdia ¶ Hec est sentētia istiꝰ distinctōis ī generali. circa quā q̄ro in speciali.

Vtrū ꝓtritio ꝓfessio ⁊ satisfactio sint ptes penitētie. ¶ Et videt q̄ nō. Qz si essent ptes penitētie. tūc vel essent ptes eiꝰ integrales. vl ptes subiectiue. Nō integrales. qz totū integrale de nlla sua pte p̄dicat p̄dicatōe dicēte hoc est hoc. Sz penitētia p̄dicat de vera ꝓtritōe. Nec sbiectiue. qz totū vniuersale pfecte seruat in q̄libet sua pte sbiectiua. sz sacramētū penitētie ī nlla istaz partium pfecte seruat. si illa ps separatz ab alijs duabꝫ sumat. ḡ ⁊c. ¶ Cōtra. illud est ps alicuiꝰ qd̄ includit in sua integritate. sz integritas sacramētalis penitētie includit ista tria. qz q̄cūq̄z istoz deficiēte nō pt esse integra sacralis penitētia. vt patet ex ml'tis sctōz autoritatibꝫ. ḡ ⁊c. ¶ Hic p̄mo videndū est q̄ūo cōpunctio ꝓfessio ⁊ satisfactio sint ptes sacralis penitētie ¶ Secūdo de circūstantijs de quibꝫ penitēs teneat spēaliter penitere. ¶ Tercio de impedimētis vere penitētie a quibꝫ debet penitēs cauere. ¶ Et qrto vtz vez penitētē de petis venialibꝫ necesse sit dolere.

Articulus primus.

Quantū ad primū

sic pcedā. Qz primo ostendā q̄ūo cōpunctio ꝓfessio ⁊ satisfactio respiciūt penitētiā vt sacramentū est ¶ Secūdo q̄ūo respiciūt penitētiā vt virtꝰ est. ¶ Et fm b̄ pono duas ꝓclusiones

Cōclusio prima.

¶ Prima est. q̄ p̄dicta tria. s. cōpunctio seu ꝓtritio ꝓfessio ⁊ satisfactio sunt ptes integles penitētie vt sacramētū est. Qz illa q̄ sic se habent q̄ ipis positis sacramentū penitētie dicit esse perfectū. ⁊ quocūq̄z eoz omino deficiente sacramētū penitētie est impfectuz. illa vident esse ptes integrales hmōi penitētie. Sz positis ordinate p̄dictis tribꝫ habet pfecte sacrm penitētie. ⁊ quocūq̄z eoz omino deficiēte. s. taz in effectu q̄z in penitētis volūtate nō habet pfectū sacrm penitētie. ḡ ⁊c ¶ Sz ꝓtra istā cōclusionē sunt pl'es opiniones. ¶ Quidā em dicūt q̄ p̄dicta tria nō sunt ptes integrales penitētie. Qz ptes subiectiue alicuiꝰ totiꝰ ñ sūt ptes integrales. Sz p̄dicta tria sunt ptes sbiectiue ipiꝰ penitētie. vt ipi dicunt. ḡ ⁊c. Na 1oz patet. Probat minoz. qz illa est ps sbiectiua alicuiꝰ totiꝰ. ad cuiꝰ ptis positionē sufficiēter infert ipm totū. sic autē est in ꝓposito. qz si aliq̄s ꝓterit sequit q̄ penitet. ⁊ sil'r penitere sequit ad ꝓfiteri ⁊ ad satisfacere ¶ P. ptes integrales entis permanētis optet esse manētes. Iz sacramētū est ens permanēs. ⁊ p̄dicta tria nō sunt permanētia. vt de se patet. ¶ P. ptes integrales optet esse siml' ad b̄ q̄ totū habeat esse. Iz p̄dicta tria nō possunt esse siml' ¶ Sz ista opinio manifeste deficit in b̄. q̄ ponit p̄dicta tria esse ptes sbiectiuas ipiꝰ penitētie. Qz in q̄libet pte subiectiua seruat pfecta ratio totius vniuersalis. Sz pfecta ⁊ cōpleta rō penitētie nō seruat in aliq̄ istaz partū p se sumptaz exclusis alijs duabꝫ. ¶ P. totū vniūsale habēs ptes subiectiuas nō est vnū numero. Iz sacrm penitētie integratū ex his tribꝫ est vnū numero. ḡ ⁊c. ¶ Ad primū motiuū istorū dd̄m. q̄ minoz est falsa. vt patet p ia dicta Ad pbatōez dicēdū q̄ maioz nō ē vera. qz si est hora diei. tūc dies ē. ⁊ tn̄ ptz q̄ hora diei ñ est ps subiectiua diei. Iz est eiꝰ ps integralis. ¶ Itē si risibile est. hō est. ⁊ tn̄ risibile ñ ē ps subiectiua hoīs. cū sit ꝓpietas eiꝰ. ¶ Ad secundū nego minoz. ⁊ maxime in ꝓposito. qz materia penitētie sunt quidā actꝰ hūani. q̄ cū sint successiui ⁊ nō pmanētes. ḡ sacrm penitētie ꝓsistit in quadā successione. ¶ Ad terciū dicēdū q̄ maioz nō est ꝑa loq̄ndo de ptibꝫ totiꝰ successiui. sic est ī ꝓposito. ¶ Alia est opio q̄ ponit q̄ p̄dicta tria nō sunt ptes integrales penitentie. Iz sunt ptes potētiales. ¶ Sz nec istud valet. Qz ptes potētiales nō sunt actus eliciti. Iz sunt actuū elicitiui. p̄dicta vero tria sunt actꝰ eliciti. ¶ Sūt insup q̄dā q̄ arguūt ꝓtra ea q̄ p̄dicta ꝓclusio p̄supponit. Presupponit em duo. Primū est q̄ pñia habeat ptes Secdm est q̄ p̄dicta tria sint ptes pñie ¶ Cōtra primū arguūt sic. Nullū simplex hz ptes Iz omne sacrm ē simplex. vt ait beatꝰ ambrosiꝰ. ¶ P. baptismo nō assignant ptes distincte. ḡ nec debet assignari sacramēto penitētie. Antecedēs patet. Probat ꝓseqntia. qz ad p̄ia se extendit sacrm baptismi q̄z penitētie. eo q̄ per

Opio contraria. 1

2

3

Cōtra opinionem. 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Alia opio

Cōtra cā.

Cōtra sup positū.

1

2

baptismū hō absoluat a pena ⁊ a culpa. ⁊ a culpa originali ⁊ actuali. Sz p penitētiā absoluit solū a culpa actuali. ¶ P. peccatū nō habet ptes. g̃ nec penitētia. Ancedēs patz. Probat ꝯnitia. qz medicina debet morbo ꝓporcionari. sz penitētia ē medicina peccati. ¶ Cōtra secundū suppositū arguit sic. Minister eccl'ie ꝯfert totū sacrm̄ sine diminutione. sz talis minister nō ꝯfert ꝯtritionē. g̃ ꝯtritio nō ē ps penitētie ut sacrm̄ est. ¶ P. p sacrm̄ penitētie dimittit peccatū. sz vt mgr̄ ostēdit in ira. sepe dimissū est peccatū anteqz penitēs ꝯfiteat. ergo ꝯfessio nō est ps penitētie. ¶ P. qd̄ est fructus alicui⁹ h̄ nō est ps ei⁹. sz satisfactio ē fructus penitētie. vt patet hic in littera. ergo ⁊c.

Solutio Ad.1. ¶ Ad primū dicendū q̄ illud verbū ambo sq̄ nō debet intelligi de sacro q̄tū ad ei⁹ materiam. sz q̄tū ad ei⁹ virtutē. vel q̄tū ad eius effectū. qui est ipa grā ipi penitēti infusa. ¶ Ad secūdū nego ꝯsequētiā. qz materia baptismi est res exterior. puta aqua. q̄ i omib̄ suis ptibus est eiusdē rōnis. sz materia penitētie ꝯsistit in humanis actib̄. q̄ a se in nicē differunt ratōne. cū aliqui istoꝝ actuū sint interiores. ⁊ aliqui exteriores. ¶ Etiā antecedēs nō est vez. qz in baptismo ⁊ in omī alio sacramento aliqua cōcurrūt sicut materia. ⁊ aliq̄ sicut forma. ¶ Ad terciū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicēdū. q̄ hmōi ꝓportio nō ꝯsistit in inmerositate. sz in virtute ⁊ qualitate ipsi morbo repugnāte. qz calida curant frigidis. ⁊ frigida calidis. Un⁹ em̄ ⁊ idē morb̄ idiget multiplici medicina. puta p̄mo medicina ꝓparatiua seu dispositiua. Secūdo medicina q̄ est sanitatis introductiua. Tercio medicina q̄ ē morbide qualitatis expulsiua. q̄ qualitas ē perfecte sanitatis impeditiua. Sic in ꝓposito attritio seu displicētia peccatoꝝ p̄cedens infusionē gratie est q̄ medicina dispositiua. pfecta ꝯtritio est sanitatis introductiua. sz ꝯfessio ⁊ satisfactio sunt reliquiaꝝ infirmitatis expulsiue. mitigāt em̄ illā violentā inclinatōez qua homo inclinabat ad peccandū prius q̄z penitēret. ¶ Ad quartū dicendū q̄ licet minister dicat ꝯferre sacramentū. tm̄ ipe nō causat materiā sacramēti sz ipam p̄supponit. Sicut ergo in baptismo minister p̄supponit elemētū. ad qd̄ accedēs verbū ministri fit sacramētū. sic in ꝓposito sacerdos absolutōnez cū iniunctione satisfactōis vnit ꝯtrite cōfessioni. ⁊ sic integrat sacramētū penitētie. ¶ Ad quintū pt dici q̄ si remittit peccatū anteqz quis ꝯfiteat ⁊ a sacerdote absoluat. hoc nō fit p penitētiaz vt sacramētū est. sz vt virt⁹ est. ¶ Potest etiā dici q̄ licet q̄nqz remittat peccatū priusqz cōfessio ⁊ satisfactio sicut in effectu. tm̄ nunqz remittit sine cōfessione ⁊ satisfactōe existētib̄ ī ꝓposito volūtatis. Tm̄ sicut aliq̄s ꝯsequitur gratiā baptismalē etiā anteqz baptizet. si cor de ꝯtrito indubitāter p̄ponit baptizari. sic in ꝓposito ⁊c. ¶ Ad sextū dicendū q̄ satisfactō est fruct⁹ penitētie. vt penitētia virt⁹ est. sz est ps ei⁹ vt sacramētū est. ¶ Secūda ꝯclusio ē q̄ p̄dicta tria nō sunt ptes penitētie vt virtus est. Quia via generatōis ps nō potest esse posterior suo toto. sz ista tria sunt posteriora penitētia q̄ est virt⁹. ergo ⁊c. Maior patet. qz totū ꝯstituit ex ptib̄. ergo p̄supponit ptes. Probat minor. qz penitētia q̄ est virt⁹ infundit in baptismo etiā ipis puulis baptizat. vt dictū est superi⁹. sz h̄ tria sunt posteriora baptismo ¶ Forte dicet. cū hec tria sint de genere bonorū. ⁊ sint act⁹ meritorū. oportet q̄ spectēt ad aliquā virtutē. sz nō appet q̄ ad aliquā aliā virtutē directi⁹ spectēt q̄z ad virtutē q̄ est penitentia. ¶ Respōdeo bn̄ ꝯcedo q̄ spectēt ad ꝓtutē penitētie. sz ex hoc inferre q̄ spectēt ad eā sicut ptes ei⁹. esset fallacia ꝯsequētis. qz spectāt ad eā sicut act⁹ ei⁹. ⁊ hoc vel eliciti. vel saltem imperati.

Ad.6. Ad.2. Ad.3. Ad.4. Ad.5. Aōclusio secūda. Instantia Solutio.

Quantū ad secūdū articulū est aduertēdū q̄ circūstantie quātū ad p̄sens spectat ꝓpositū vident eē tripartite. Qz q̄daz circūstantie nec aggrauāt peccatū. nec mutāt speciē pēti. sicut furari manu dextera vl' sinistra. de mane vl' de sero. in foro vel in domo. Quedā aggrauāt peccatū. tm̄ nō mutant speciē. sic furari multū est maiⁿ pctm̄ ceteris paribꝯ q̄z furari paꝝ. qz magis recedit de iusticie eq̄litate. tm̄ nō variat speciē. qz vtrūqz manet infra speciē simplicis furti. Sz quedā sunt q̄ cuz h̄ q̄ aggrauāt etiā mutāt speciē. sic furari rē sacrā vl' ꝯsecratā nō manet in specie simplicis furti. sz trāsit in speciē sacrilegij. Triplex em̄ est species sacrilegij. s. per modū furti vl' spolij tollere sacrū de sacro. sic calicē d̄ ecclesia. vl' sacz de nō sacro. sic tollere calicē ꝯsecratū de domo nō ꝯsecrata. vl' tollere nō sacrū de sacro. sic violēter rē nō sacrā tollere de ecclesia. ¶ Ut fm h̄ pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est q̄ ñ est necesse. nec forte possibile est hoiez specialiter penitere de oib̄ circūstantib̄ p̄mo mō dictis. Nā eoīpo q̄ tales circūstantie nec aggrauāt nec mutāt speciē peccati. ideo non

Articulus secund⁹ Conclusio prima

appet aliq̃ necessitas q̃re opteat circa ip̃as specialiter penitere ¶ Itē qz tales circũstãtie sũt q̃si infinite. nec pñt memorie cõmẽdari. ideo de q̃libet tali circũstantia nõ pt semp hr̃i spẽalis penitẽtia. ¶ Secũdo dico q̃ est valde decens ⁊ ꝛgruũ de circũstantijs secũdo mõ dictis spẽaliter penitere ⁊ ꝛfiteri. tñ h̃ nõ est simpliciter necessariũ. vt dicũt cõmunes doctores. sufficit em̃ vt ipi dicũt q̃ peccatorẽ ꝛfessione exp̃mat petm̃ p̃m ꝓpriũ genꝰ suũ. ¶ Oppositũ tñ istiꝰ tenẽt quidã alij doctores dicentes. q̃ q̃n circũstantia notabilit aggrauat peccatũ. tũc necesse est vt de ea fiat ꝛfessio spẽalis qz si aliq̃s furatꝰ esset centũ marcas auri. nõ sufficeret vt isti dicũt ad salutẽ si simpliciter cõfiteret se accepisse rẽ alienã. qz hoc ita bene posset intelligi de vno solo denario. ¶ Que ãt istarꝝ opinionũ sit verior ad p̃sens ñ determino. q̃ꝫuis secundã opinionẽ reputẽ securiorẽ. ⁊ dictis beati augustini magꝭ ꝛformẽ. vt apparet exp̃sse in ista dist. xvi. c. ij. ¶ Tercio dico q̃ de circũstantijs tercio mõ dictis necesse est hoiez spẽaliter penitere ⁊ ꝛfiteri. Qz ad integritatẽ ꝛfessionis necesse est exp̃mere genꝰ p̃petrati sceleꝭ. Sz talis exp̃ssio nõ fieret si nõ exp̃mereꝯ hmõi circũstantia rõne cuiꝰ variat peccati genꝰ. ¶ Notandũ ꝯo est q̃ xiij. circũstantias tangit tulliꝰ ĩ rhetorica sua. qz aliq̃ mutãt speciẽ pẽti. aliq̃ nõ mutãt speciẽ licet augeãt peccati grauitatẽ. q̃ cõprehendũt his ꝯsibꝫ. Aggrauat ordo: locꝰ: ꝑsona: sciẽtia: tps Etas: ꝛditõ: numerꝰ: mora: copia: causa. Est modꝰ in culpa. statꝰ altꝰ: lucta pusilla.

Quãtuz ad terciuz

articulũ est aduertẽdũ q̃ licz valde multa sint q̃ possũt impedire penitẽtiã. tñ aliq̃ pñie ip̃edimenta tãgit h̃ beatꝰ augustinꝰ in lra. ⁊ aliq̃ beatꝰ gregoriꝰ. ¶ Primũ qd̃ tãgit beatꝰ augꝰ. videt esse hypocrisis. ⁊ ratõ huiꝰ pt assignari qz ꝯe penitẽs nõ solũ intrinsecꝰ vez etiã extrinsecꝰ debet exercere opa sanctitatꝭ. quibꝫ sanctitatis opibꝫ de facili se iũgit hypocrisis. nisi penitẽs de h̃ caueat q̃ꝫtũ pt. cũ em̃ aliq̃s ieunat vl̃ facit aliq̃ alia opa iniũcte sibi penitẽtie. si simulat se coram hoibꝫ talia facere. nõ p modũ penitẽtie. sz p modũ superogatõis. vt ab hominibꝫ eo pfectior videat. iã vtiq̃ talis pñia esset inanis ⁊ frustra. qz ibi esset phariseorum hypocrisis cũ adiũcta supbia. q̃ p̃m augustinũ etiã bonis opibꝫ insidiat vt pereãt ¶ Secundũ est iudꝰ. hortat em̃ augꝰ. q̃ penitẽs abstineat a ludis ¶ Forte dicet q̃ materia virtutis nõ videt esse impedimẽtũ ꝯe pñie. sz iudꝰ est hmõi. vt ptz. iij. ethi. vbi dicit q̃ eutrapolia est virtꝰ q̃ hõ bñ se habet ad ludos seu circa ludos. ¶ Rñdeo q̃ ludi se habẽt ĩ triplici differẽtia. ¶ Aliq̃ em̃ rõne annexe turpitudinis alliciũt hoiez ad peccatũ. sicut sunt ludi q̃ antiquitꝰ fieri solebãt in theatris. de q̃bꝫ dicit Chrisso. q̃ eorꝝ spectacula adulteros ⁊ inuerecũdos hoies faciũt. ¶ Aliq̃ sunt ludi q̃ semp habẽt bonũ annexũ. sic q̃nq̃z p̃m ꝛgruentiã tẽporꝝ aliq̃ boni hoies faciũt ludũ vl̃ similatõnẽ de ascẽsione dñi. vl̃ de eiꝰ resurrectõe seu passione. ¶ Aliq̃ etiã ludi sũt indifferẽtes. q̃ si bene ⁊ ordinate fiũt. puta ad ꝛsolatõez bonã et honestã. tũc est ĩ eis virtꝰ q̃ dicit eutrapolia. Si aũt hmõi ludi inordinate fiũt. puta ad aliquorꝝ bonorꝝ hoim turbationẽ. tũc ĩ hmõi ludis est viciũ qd̃ dicit boniolochia. vt ptz. iij. ethi. De ludis p̃mis penitẽs debet omino cauere Secũdos pt licite exercere. Sz de ludo tercio mõ sumpto. ⁊ si ñ sit omino necessariũ penitentẽ abstinere. tñ h̃ decẽs est ⁊ ꝛgruũ. qz dato q̃ talis iudꝰ deceat innocẽtẽ. cui licita est oĩs ꝛsolatio honesta q̃ fieri pt sine pẽto. tñ nõ decet penitẽtẽ q̃ nõ in ꝛsolatõibꝫ vite hũane. sed potius in asperitatibus se debet exercere. ¶ Tercio hortat beatꝰ augustinꝰ penitẽtẽ abstinere d̃ spectaculis. ⁊ qz spectacula vt plurimũ solẽt fieri circa ludos. ideo distinguendũ videt de spectaculis. sic modo distinctũ est d̃ ludis. ¶ Beatꝰ ꝯo gregoriꝰ tãgit quinq̃z impedimẽta ꝯe penitẽtie. Uñ ista sũt ad lrãz verba sua Idcoq̃z miles. vl̃ negociator. vl̃ alicui officio deditꝰ qd̃ sine pẽto exerceri non potest. vl̃ q̃ bona alteriꝰ detinet iniuste. vel q̃ odiũ in corde gerit. recognoscat se verã penitentiã nõ posse pagere. nisi negociũ relinq̃t. vel officiuz deserat. ⁊ odiũ ex corde dimittat. ⁊ bona q̃ iniuste abstulit restituat. ¶ Sz licet ꝯitas istius autoritatꝭ pateat de tribꝫ vltimis. qz q̃libet illoꝝ videt in pẽto mortali manere. ⁊ p ꝛsequẽs vt sic nõ pt verã pñiaz agere. tñ de p̃mis duobus dubiũ esse videt. qz sic patet Luc. iij. io hãnes baptista instruẽs ip̃os milites ad ip̃m venientes d̃ ꝯa pñia. ñ p̃cepit eis militiã dimittere. sz dixit q̃ nulli calumniã deberẽt facere. ⁊ militie sue stipẽdijs deberẽt ꝛtenti esse. ¶ Etiam negociatores puta mercatores cõtinue a peccatis suis ĩ foro pñie absoluunt. ⁊ tñ ipsis nõ inũgit q̃ negocia talia dimittant. ¶ Potest dici q̃ clausula ꝛtrahẽs terciũ impedimẽtũ. puta cũ dicit. qd̃ sine pẽto exerceri nõ pot

Instantia

Solutio.

Cõtra gregoriũ.

Solutio.

Cõclusio secũda.

Thomas

Uulhelmus altisiodorẽsis.

Terciacõclusio.

Articulus terciuz.

Primũ

Secũduz

Terciũ.

Gregoriꝰ.

debet etiã determinare ⁊ ꝓtrahere duo ꝑcedẽtia puta militiã ⁊ negociatões. Qz aliq̃ sunt actꝰ de militari ꝓsuetudine q̃ sunt ꝓtra ꝑceptũ sancte matris eccl'ie. sicut exercere torneamẽtũ. ⁊ aliq̃ cõtra dei ꝑceptũ. sicut est oppꝝssio pauperꝫ. Aliq̃ liciti ⁊ honesti sicut defendere pauperes: orphanos: ⁊ viduas. pugnare ꝓ re publica i causa iusta. ¶ Sil'r negociatores q̃nq̃ mercantias suas exercent cũ mẽdaciis ⁊ deceptionib⁹. ⁊ ꝓtra eos a quib⁹ emũt vel quib⁹ vendunt fraudes moliunt. In quib⁹ omnib⁹ faciunt ꝓtra dei ꝑceptũ. Vel etiã temere cõtra dei ꝑceptũ die dñico. vel cõtra ꝑceptũ eccl'ie alio die festiuo vendũt ⁊ emũt. ¶ Sz q̃nq̃ exercent suas mercãtias saluis ꝑceptis dei ⁊ eccl'ie. ¶ Debet ergo intelligi ꝑdictũ verbũ gregorij de militib⁹ ⁊ mercatorib⁹ quãtũ ad actꝰ eorũ illicitos. ⁊ nõ quantũ ad licitos ⁊ honestos.

Articulus quartus.

Quãtũ ad quartuz

articulũ primo ponã hãc distinctionẽ. q̃ dolere seu penitere de venialib⁹ peccatis ꝑt dupliciter intelligi. Vno modo tanq̃ aliq̃d absolute necessariũ. ⁊ sine quo nõ potest esse salus. Alio modo tanq̃ aliq̃d expediẽs ⁊ penitẽti ꝓficuũ. ¶ Et fm hoc pono duas ꝓclusiones.

Cõclusio prima.

¶ Prima est q̃ primo modo hõ nõ tenet penitere de peccatis venialib⁹. Qz omis qui ab isto seculo migrat i gratia ⁊ charitate. ille saluabit. sz dato q̃ aliquis decedat sine mortali peccato q̃ multa secũ portat venialia peccata. talis migrat ab hoc seculo cũ gratia ⁊ charitate. qz sola venialia nec excludũt gratiã nec charitatẽ. cũ igit in alia vita nõ sit penitẽtia sacramẽtalis. ergo talis hõ saluabit sine penitẽtia ꝑhabita de peccatis venialib⁹. ¶ Sz ꝓtra istud ꝑt argui sic. Qua necessitate tenet quis

Cõtra cõclusionẽ.

1 tendere i aliquẽ finẽ. eadẽ necessitate tenet remouere oia impedimẽta ꝓsecutõis illi⁹ finis. Sz quilibet hõ tenet suo desiderio tẽdere ad eternã beatitudinẽ. ⁊ hmõi desiderio peccata venialia ꝑstant impedimentũ. ergo tenet hõ talia remouere. hoc aũt nõ ꝑt nisi ꝑ penitẽtiã.

2 ¶ P. de qualibet dei offensa tenet hõ penitere sed ꝑ peccatũ veniale hõ aliq̃ modo offendit deũ. qz illud q̃d deꝰ punit illo offendit. sz deus punit i purgatorio peccatũ veniale. sicut fide

3 tenemꝰ. ergo ⁊c. ¶ P. maxima offensa cõtra ꝓximũ nõ tollit sine penitẽtia. ergo nec minima offensa ꝓtra deũ. Antecedẽs patet. Probat ꝓsequẽtia. qz minima offensa ꝓtra deũ est maior q̃z maxima offensa ꝓtra ꝓximũ. qz q̃ntitas offense pensanda est ex q̃ztitate eiꝰ q̃ offendit. cũ ergo peccato veniali aliq̃ modo offendat deꝰ vt ꝑdictũ est. ergo ⁊c. ¶ P. cõtraria debent curari ꝓtrariis. sz q̃nq̃ in peccatis venialib⁹ est gaudiũ ⁊ delectatio. ergo talia debent curari penitẽtia ⁊ tristicia. ¶ P. illud q̃d tm̃ potest augeri q̃ ipm̃ fit mortale peccatũ. de illo tenet homo penitere. sz veniale peccatũ est hmõi. ergo ⁊c. Maior patet. Et minor ꝑt ꝑbari tripliciter. ¶ Primo sic. Q̃ncunq̃ aliq̃ nõ distãt i infinitũ. tũc de vno ꝑ sui augmẽtũ potest fieri trãsitus ad alterꝫ. Sz libido q̃ est in peccato veniali nõ est in infinitũ minor libidine q̃ est in peccato mortali. g̃ ⁊c. ¶ Secundo sic. Dispositõ vsũ firmata potest sic crescere q̃ fit habitꝰ ad quẽ disponit. vt patet. ij. ethicorꝫ. sz peccatũ veniale ẽ dispositio ad peccatũ mortale. ergo ⁊c. ¶ Tercio qz dicit augustinꝰ. nihil adeo veniale est q̃d ñ fiat mortale dũ placet. ¶ P. illud q̃d tantũ aiam oppimit quantũ mortale peccatũ. de illo ita necessariũ est penitere sicut de mortali peccato. sz vt hic dicit in littera. Venialia peccata tm̃ possunt mltiplicari q̃ ita oppimũt animã sicut vnũ peccatũ mortale. ergo ⁊c. ¶ Ista nõ ꝓcludũt. Qz d̃ tali facto nõ tenet homo d̃ necessitate salutis penitere. q̃d anteq̃z sit factũ ñ tenet hõ de necessitate salutis vitare. sz peccatũ veniale anteq̃z sit factũ nõ tenet hõ d̃ necessitate salutis vitare. Maior patz. Probo minorẽ. qz da oppositũ. tũc peccatũ veniale esset mortale. qz peccatũ q̃d anteq̃z sit factuz tenet hõ de necessitate salutis cauere hoc est mortale. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ licet maior sit vera loquẽdo de impedimẽto ꝑpetuo. tm̃ nõ est vera d̃ impedimẽto qualitercũq̃z retardatiuo Tũc ad minorẽ dicendũ q̃ veniale nõ ꝑstat ꝑpetuũ impedimentũ. qz dato q̃ d̃ ipo nulla i hoc mũdo habeat penitẽtia. tm̃ debit i purgatorio. ⁊ sic hõ purgatꝰ finẽ de q̃ loq̃mur cõsequet. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ minor ꝑt negari. qz offendẽs ꝓprie loquẽdo nõ manet in gratia ⁊ charitate ipiꝰ offensi. sz venialiter peccans manet in gratia ⁊ charitate dei. g̃ ⁊c. ¶ Ad ꝑbationẽ dicendũ q̃ sepe pater disciplinat filiũ quẽ diligit. Dato q̃ filiꝰ nõ tm̃ exorbitauerit q̃ patrẽ ꝑdiderit. ¶ Ad terciũ patet ꝑ iã dicta. qz in ꝓsyllogismo assumit q̃ de peccato veniali offendat. ⁊ hoc legitime modo negatũ est. ¶ Etiã ꝑbatio ꝓsequẽtie non valet. qz offensa ꝓximi includit offensam dei. ¶ Ad quartũ dicendũ q̃ peccatũ veniale curat q̃d ãmodo suo ꝓtrario. qz vel curat in hoc

Cõtra ista

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

mūdo. vl'igne charitatis ⁊ penitētie. vel ī alio
mūdo igne penalitatis purgatorie. ¶ Ad ąn-
Ad. 5. tū nego minorē. ¶ Ad primā ꝓbatōez dicē-
dū q̄ licet ille due libidines nō distēt in infi-
nitū in genere entis. tm̄ ī genere moris distāt
absq̄ vlla ꝓportōe. Et ideo libido q̄ est in ve
niali fm q̄ hmōi. pt dici ī infinitū minor fm
gen' moris illa libidine q̄ est in mortali pecca
to. ¶ Ad secundā dicendū q̄ maior nō ē ꝓ na
nisi loquēdo de tali dispositōe q̄ est eiusdē spe
ciei cū eo ad qd̄ disponit. sic aūt nō est ī ꝓpōsi
to. ergo cē. ¶ Ad terciā patet q̄ augustin⁹ p
illa verba nō plus intendit dicere nisi q̄ ve-
niale peccatū qñq̄z est occasio mortalis pecca-
ti. ita q̄ occasionaliter dicit fieri mortale pec-
Ad. 6. catū qñ incipit nimis placere. ¶ Ad sextū di
cendū q̄ venialia peccata q̄tūcunq̄z ml'tipli-
cent. tm̄ nunq̄z fm se formaliter tm̄ opprimūt
animā q̄tū mortale peccatuz occasion alit. tm̄
dicunt tm̄ opp̄mere. eo q̄ possint esse occasio
mortalis ruine. sz loquēdo de tali occasionali
ter opprimēte. tūc maior nō est vera. ¶ Con
Cōclusio secūda. clusio secūda est. q̄ secūdo modo hō tenet pe-
nitere de peccatis venialib⁹. Qz hoc est sibi p
ficuuz in hac vita ⁊ in futura. Est em̄ sibi p-
ficuū in hac vita. qz penitēdo de veniali meli⁹
poterit se custodire de mortali. Etiā in alia vi
ta est sibi pficuū. qz hic debite penitēdo vita-
re poterit acerbissimū futuz purgatoriuz. qz
nullū est ita leue peccatū. quin ī futuro hō p
Ad princi pale argu. eo sustineat purgatorū. si ī hoc mūdo nō fu-
erit deletū. ¶ Ad argumentū principale dicē
dū q̄ sunt ptes integrales. Ad ꝓbationē di-
cendū q̄ h̄ nomē penitentia equiuoce dicit de
q̄tuor suis significat⁹. Accipit em̄ aliqñ p sa
cramēto. ⁊ tūc ꝓtritio ꝓfessio ⁊ satisfactio non
dicunt penitētia. sz ptes penitētie. Qñq̄z acci-
pit p virtute. ⁊ tūc p̄dicta tria nō dicunt peni
tentia. q̄tuis dici possint act⁹ penitētie. Qñq̄z
penitētia accipit p actu iā dicte virtutis. ⁊ sic
qd̄libet istoz triū penitētia solet dici. Accipit
etiā penitētia qñq̄z p passiōe ānexa actib⁹ vir-
tutis q̄ est ipa penitētia. ⁊ sic p̄dicta tria ñ sūt
pnia. sz dicunt habere annexā pniam.

¶ Distinctio decimaseptima.

Hic orit̄ que
h stio. Postq̄z mgr̄ in p̄cedenti
distinctōe de numero partiuz
penitētie p̄misit suā intentionē. nūc in ista de
cimaseptima distinctōe de p̄numeratis ptib⁹
facit distinctā ꝓsideratōez. Et diuidit ī duas
ptes. Qz ꝓmo mgr̄ tres q̄stiōes ad ꝓsens tra
ctandas insinuat. Quaz ꝓma est. vtz pctm̄
remittat̄ sola ꝓtritōe. vl'ad hmōi remissionez
necessaria sit ꝓfessio. Secda vtrū sufficiat ad
pcti remissionē facere ꝓfessionē soli deo. Ter-
cia vtz sufficiat confiteri bono ⁊ fideli layco.
Secdo p̄missas q̄stiones determinat. Secda ibi
Dicūt em̄ q̄dā. Et hec diuidit ī tres ptes fm
q̄ ꝓmo tractat q̄stionē primā. Secdo secūdā.
Et tercio terciā. Secda ibi. Iā scdm q̄stionis
articulū. Tercia ibi. Nūc p̄ulsq̄z. Prima in
duas. Qz ꝓmo circa ꝓmā q̄stionē recitat du-
plicē opinionē. Secdo ondit vnā illaz opini
onū ꝓbitati magis esse ꝓformē. ibi. Quid igit̄
sup his. ¶ Sequit̄ illa ps. Iā scdm. Et di-
uidit in duas ptes. Qz ꝓmo circa q̄stionē se-
cundā recitat vnā opinionē falsā ⁊ abijciēdā
Secdo sbdit opinionē verā ⁊ asserēdam. ibi.
Sz q̄ sacerdotib⁹. ¶ Dic quero
Questio ꝓma. Trū dolor ꝓtritōis de necessitate sa-
lutis req̄sit⁹ ī sacro pnie debeat eē ma
ior omī alto dolore. ¶ Et videt q̄ sic
Qz cū omis dolēs vl'doleat ꝓpter priuatōez
boni. vel ꝓpter illationē mali. sequit̄ q̄ de illo
maxie dolere debet hō. ratōe cui⁹ priuabit̄ sū-
mo bono. ⁊ affliget̄ maxio malo. sz peccatū ē
hmōi. qz ꝓpter peccatū ꝑuat̄ hō eterna beati
tudine. ⁊ deputat̄ infernali miserie. ¶ Cōtra
cōiter videm⁹ q̄ hoies q̄s reputam⁹ esse in sta
tu salutis. maiorē dolorē ostendūt ī morte pa
rentū ⁊ amicoz q̄z faciāt ī ꝓfessione suoz pec-
catoz. ¶ Dic q̄tuor sunt videda ¶ Primo
q̄d sit ꝓtritio. ¶ Secdo vtz de q̄libet mortali
pcto sit habēda spēalis cōtritio. ¶ Tercio de
ꝓncipali q̄sito. Et q̄rto vtz ꝓfessio soli deo fa
cta sufficiat ad salutē.

Articulus primus.

Quantū ad primū

sic p̄cedā. ¶ Primo em̄ ponā ꝓtritōis diffi-
nitionē. ¶ Secdo ex dicis aliq̄z doctoz ista-
b⁹ ꝓ cā. ⁊ instātijs rndebo ¶ Cōtritio diffinit
cōiter sic. Cōtritio est dolor volūtarie assum-
ptus p pctis cū ꝓposito ꝓfitēdi ⁊ satisfaciēdi
Ista descriptio seu diffinitio sat⁹ videt esse cō
uenīter assignata. qz dat̄ p gen⁹ ⁊ differētias
Nā dolor ponit in ea p genere. cetera aūt oia
ponunt p differētijs Nā p h̄ qd̄ dicit volūta
rie assumpt⁹. differt ꝓtritio a dolore naturali
⁊ violēto. Per h̄ qd̄ dicit p pctis. tangit ma-
teria ꝓtritōis. p quā etiā distinguit ꝓtritio a
dolore habito p quacūq̄z alia re q̄z p peccato

Diffinitio ꝓtritōis.

Per hꝰ qꝰ dicit cū ꝓposito ꝯfitēdi ⁊ satisfaciē di distinguit ab attritōe. ⁊ q̄libet alia displicentia pctōꝝ que hmōi ꝓpositū nō includit.

Instantia 1 ¶ Sz ꝯtra ista instat ꝑmo sic. Beat⁹ aug⁹. xiiij. de ciui. dei dicit. q̄ dolor est dissensus ab his rebꝯ q̄ nob nolētibꝯ accidūt. sz pēta accidūt nob volentibꝯ. q⁹ sic dicit idē aug⁹. pctm̄ tm̄ est pctm̄ q̄tū volūtariū. g̃ de peccatis nō videt esse dolor. ¶ P. ꝯtritio a deo infundit.

2 g̃ nō assumit volūtarie ¶ P. ꝯtritō e salubā

3 tur hoīes ī veteri testamēto. sz ptūc nōdū fuit instituta ꝯfessio. g̃ de rōe ꝯtritōis nō videt esse ꝓpositū ꝯfitēdi. ¶ Ad primū pt dici q̄ hꝰ verbū augu. nō est intelligendū de omī dolore. sz d̄ dolore naturali. q̄ fm q̄ ait aug⁹. est respectu p̄sentis mali. sic timor respectu futuri.

Solutio. Ad. 1. ¶ Vl' pt dici q̄ li nolētibꝯ nō debet referri ad tps in q̄ hmōi res accidit de q̄ dolor est. sz debet referri ad tps in q̄ ipe dolor cor dolētis afficit. ⁊ p illo tpe nō volum⁹ peccatū. q⁹ p tūc nobis displicet q̄ peccauim⁹. ¶ Ad secundū dicēdū q̄ licet sine grā dei cooperante nō possimus salutiferā hre ꝯtritōez. tm̄ act⁹ ꝯtritōis est libere a volūtate elicit⁹. ⁊ iō bn̄ dicit volūtarie assumpt⁹. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ ad institutōez ꝯfessionis potuit esse ꝯtritio. put ē act⁹ p̄nie vt p̄nia virt⁹ ē. sz n̄ put ē ps p̄nie vt p̄nia sacr̄z ē. q⁹ istō nō includit ꝓpositū ꝯfitēdi

Ad. 2.

Ad. 3.

Articulus secundus. Pria ꝯclo

Quantū ad secūdū

articulū pono duas ꝯclusiōes. ¶ Prima est q̄ general' ꝯtritio q̄ simul ⁊ indistincte ꝯterit hō de oibꝯ suis pctis q̄bꝯ aūsus est a deo ⁊ diuinā bonitatē offendit necessaria ē ad hꝰ q̄ peccata sibi remittant ⁊ grā dei ac charitas infun

1 dant. Q⁹ sic patet ex pcedentibꝯ vnū pctm̄ n̄ dimittit sine altero. g̃ necessaria est vniūsalis de oibꝯ pctis ꝯtritio ad hꝰ q̄ fiat peccatoꝝ re-

2 missio. ¶ P. istud dat intelligere hꝰ vocabulū ꝯtritio. Dicit em̄ a con qꝰ est simul. ⁊ tereteris qꝰ est minutim frāgere. q̄si simul cōminuere. Et iō si volūtas manet integ̃ respectu alicui⁹ mortal' pcti. tūc n̄ est vera ꝯtritio. igit cū mēs hūana n̄ possit se simul' ꝑuertere ad singula pēta fm distinctā rōnez cuiuslibet pcti. ideo necessariū est q̄ i momēto q̄ a deo iustificat habeat vniūsalē displicentiā respectu oīm mortaliū pctōꝝ. ¶ Cōclusio secūda ē. q̄ hmōi general' ꝯtritio simultanea sufficit ex pte penitētis ad sui iustificatōez. puta ad pctōꝝ remissionē ⁊ grē ac charitatis dei infusionez. Q⁹ sic dicit q̄dā pocta. Ultra posse viri. nō vult

Cōclusio secūda.

deꝰ vlla req̄ri. Sz sic iā dictū ē. hō n̄ pt simul hre distinctā displicētiā d̄ q̄libet distincto pctō g̃ ī ncēitatis articlo vbi n̄ pt hri distincta pctōꝝ ꝯsideratio. nec p ꝯseqns distincta detestatio. sufficit displicētia ⁊ detestatio vniūsal'. ¶ Forte diceꝰ q̄ ꝯriū isti⁹ videt dicere glosa sup illo ꝓb ꝑs. Lauabo p singulas noctes lectū meū lacrimis meis stratū meū rigabo. vbi fm glosaz p singl'as noctes intelligunt singl'a pēta. sup q̄bꝯ singularit flere debem⁹ ad hꝰ vt lauet lect⁹ q̄ ē hoīs ꝯscētia. ¶ Rndeo q̄ ista glosa pt hre duplicē bonū itellectū. q̄z in neuter ꝯdicit p̄misse ꝯclusioni Uno em̄ mō pt itelligi ista glosa d̄ tpe pcedēti ꝯtritōz sufficiētē. Tiā aliq̄ hoīes ita īfecti sūt aliq̄bꝯ pctis. q̄ licz ali q̄ pēta detestent. tm̄ n̄ habēt vniūsalē displicētiā oīm suoꝝ pctōꝝ. q⁹ illa q̄bꝯ vt dixi spēaliť infecti sūt ⁊ illecti nō ꝓponūt adhuc dimittere. Et ist' hoībꝯ necē est vt tādiu lamētent p singl'a pēta donec adiuuāte dño vniūsalē de oibꝯ incipiāt hre displicētiā. ⁊ tūc iste vniūsalis mot⁹ volūtatis q̄ oīa displicēt q̄bꝯ offensus est deꝰ a ꝑmo dicit ꝯtritio. q⁹ res nō ꝯterit nisi q̄n ī minima resoluit. vt ptz p aresto. li. iiij. metheororꝝ. Sz q̄diu volūtas manet īdurata p allectōez vni⁹ pēti. tādiu nō est ī minima resoluta. Ulī tal' mot⁹ pcedēs ꝯtritōez q̄ pctōꝝ successiue pcedit d̄ displicētia vni⁹ pēti ad displicētiā alteri⁹ pēti ꝑpe loquēdo vocat attritio. q⁹ tali motu pcedit hō de vno ī aliud seu ad aliud. volūtatē suā terēdo ⁊ frāgendo. Et hinc ē q̄ doctores q̄ñq̄z dicūt q̄ attritio sp ē īformis. hꝰ ē sine charitate. q⁹ q̄diu isto mō tenet volūtas de aliq̄bꝯ ⁊ n̄ de oibꝯ. tādiu caret ꝓtute ꝯrifice charitatis. Sz ꝯtritio semp ē īformata. hꝰ ē charitate associata. q⁹ ꝓa ꝯtritio q̄ ē vniūsal' oīm pctōꝝ displicētia nūq̄z ē sine charitate. ¶ Alio mō pt glosa ꝑdicta itelligi p tpe sequēti verā ꝯtritionē. q⁹ dato q̄ homo p gratiā gratis datā cito ⁊ sine magna difficultate cōteratur de omībus suis peccatis in generali. qua cōtritione cōsequitur remissionem omniū peccatoꝝ ⁊ gratiā gratūfacientē. tamē ad recepte gratie cōseruationē valde est necessariū tali homini vt act⁹ ꝯtritionis ī ipso cōtinueť. ⁊ q̄ de singulis peccatis quoꝝ potest habere memoriā singulariter cōterat. Nā infusa gratia in prima contritōne licet expellat peccatū. tamē nō expellit inclinationē ad peccandū. ⁊ iō nisi hmōi morbida inclinatio tollat p frequentatā displicentiā qua cor cōtritū singula peccata singulariter explorat. de facili penitēs recidiuabit ī peccatū. ⁊ erūt no-

Instantia

Solutio.

Nota.

Nota sup omia.

uissima homis illi⁹ peiora prioribꝫ. sicut di/
Instantia 1 citur Luc. xi. ¶ Forte ⁊tra hãc veritatẽ dice
tur sic. Post remissionẽ peccati nõ manet pu
dor. ergo nõ debet manere dolor. nec p ⁊seqns
manebit cõtritio. Antecedẽs patet p ambro/
siũ q̃ ait. Nihil habet qd̃ erubescat cui pecca/
tũ dimissũ est. Probat ⁊sequẽtia. qz sicut pec
2 cato debet dolor. ita etiã ei debet pudor. ¶ P.
dolor fm aug. est de malo p̃senti. sz postq̃ ma
lũ dimissũ ẽ tũc ñ ẽ p̃sens: sz pteritũ. g̃ ꝛc. ¶ P.
illud qd̃ de se est malũ ⁊ naturaliter fugiendũ
hoc nõ est assumendũ. nisi vltimate sit neces/
sariũ. sz dolor est quid malũ de se ⁊ naturaliter
fugiendũ. nec apparet necessitas cũ de⁹ dimi/
Solutio. Ad. 1. serit culpas. ¶ Respõdeo ad primũ nego cõ
sequentiã. Ad pbationẽ dicendũ q̃ nõ est si/
mile. qz pudor respicit peccatũ ratõe turpitu
dinis ⁊ macule. sz dolor ratõe damni ⁊ rõne
diuĩe offense. Et qz remisso peccato cessat ma
cula ideo cessat ⁊tritio quantũ ad actũ pudo
ris ⁊ erubescentie. damnũ aũt manet neglecte
virtutis ⁊ inclinatõis ad malũ. ideo q̃uis cũ
deo facta sit recõciliatio. tñ manere debet ⁊tri/
tio quantũ ad actũ doloris. semp em̃ sentit pe
nitens damnũ de quo dolere debet q̃diu sen/
tit in se difficultatẽ ad bonũ ⁊ pnitatẽ ad ma
lũ. imo qd̃ plus est semp inueniet in se de quo
dolere debet q̃diu viuet in hoc mũdo. qz veri
simile esse videt q̃ quilibet saluand⁹ quando
venerit ad supremũ gradũ pfectõis sibi a deo
p̃destinatũ. si tũc nihil in ipso est purgandũ
vlteri⁹. tũc ĩmediate ab hac mortali vita as/
sumet ad eternã vitã. tantũ ergo homo retar/
dat istũ beatificũ transitũ quantũ tẽpus expẽ
dit in peccatoꝝ duratõne. ⁊ expẽdere optebit
in peccatoꝝ emẽdatõne. Et ideo q̃diu viuit
sufficientẽ in hoc habet materiã doloris. ⁊ ge
mendo dicere poterit cũ ꝓpheta. Heu mihi
Ad. 2. qz incolat⁹ me⁹ plongat⁹ est. ¶ Ad secundũ
dicẽdũ q̃ bene aduertẽdo q̃ iã dicta sunt. tũc
si homo vnicũ mortale fecisset peccatũ. adhuc
tamẽ semp inueniret p̃sens malũ de quo dole
re posset ⁊ deberet. ¶ Potest etiã dici q̃ licet
pacta prima ⁊tritõe peccatũ ⁊ offensa quã in
currit homo p peccatũ vlteri⁹ nõ sint p̃sentia
in effectu. tñ sunt p̃sentia in recordatõis pspe
ctu. ⁊ hmõi p̃sentia sufficit ad dolorẽ. Nõ so
lum em̃ de p̃sentibꝫ. verũ etiã de pteritis ⁊ fu/
turis malis poterit esse dolor. dato q̃ mentis
pspectiu p̃sentialiter offerant. ¶ Ad tertiũ di
Ad. 3. cendũ q̃ minor nõ est vera. loquẽdo de dolo/
re q̃ p obiecto habet malũ culpe. qz opposita
circa idẽ opposito mõ se habẽt. sz gaudere de
malo culpe est malũ. ergo dolere de malo cul/
pe nõ est malũ. sz est bonũ.

Quãtũ ad tertium articulũ est aduertendũ. q̃ dolor ⁊tritõis du

Articulus tertius.

plicit p̃t accipi. Uno mõ vt est ĩ pte aĩe intel/
lectiua. Alio mõ vt est in pte sensitiua. Prio
mõ est displicẽtia volũtatis q̃ penitẽs pctm̃
detestat. Et isto mõ dolor vl est ipa ⁊tritio es
sential. vl saltẽ est d̃ essentia ⁊tritõis. Secdo
mõ est aliq̃ afflictio ꝓborta i sensualitate. ⁊ ꝗ
vl ex naturali seq̃la viriũ inferiorꝝ ad superiores
vel ex quadã redũdãtia ei⁹ qd̃ gerit in viribꝫ
superioribꝫ ad vires inferiores. Sicut em̃ gau
diũ ⁊ delectatio viriũ superiorꝝ redũdat q̃nq̃ ĩ
vires inferiores intm̃ q̃ etiã dotes glorificati
onis ex ꝗ causant in viribꝫ corporalibꝫ. sicut in
feri⁹ dist. xlix. q. i. appebit. sic etiã dolor ⁊ tri/
sticia a viribꝫ superioribꝫ q̃nq̃ ad vires inferio
res redundãt. Vel etiã tertio modo ex impio
volũtatis dolẽtis p̃t q̃nq̃ sensualitas incitari
ad dolorẽ ⁊ passionẽ. Et iste dolor existẽs in
sensualitate nõ est de necessitate vltimata ipsius
⁊tritõis. Potest em̃ q̃nq̃ ꝗa esse ⁊tritio ex so
lo dolore existẽte ĩ volũtate pctm̃ detestante.
dato q̃ nul⁹ dolor p tũc sit in ipa sensualita/
te. qz talis dolor nõ semp est in ptãte homis.
ideo diuina misericordia vsq̃z ad illũ dolorẽ
nõ limitat verã ⁊tritõez. Est tñ hmõi dolor
de pfectõe ⁊tritõis. qz q̃to pluribꝫ modis do
let hõ de cõmissis peccatis. tãto ceteris pari/
bus pfect⁹ videt esse ⁊trit⁹. ¶ Dis p̃missis
pono duas ꝛclusiões. ¶ Prima est q̃ dolor Conclusio prima
spũalis ipi⁹ ⁊tritõis puta dolor ⁊tritõis pri
mo mõ accept⁹ debet esse maior omni alio do/
lore. Qz q̃to alicui⁹ bni ꝛiũctio magꝭ debet
placere. tãto separans a tali bono magꝭ debet di 1
splicere. sz ꝛiũctio aĩe cũ deo q̃ ẽ summũ bonũ
debet sũme placere. ⁊ talis ꝛiũctio impedit p
pctm̃. omne em̃ mortale pctm̃ separat a deo. ergo
mortale pctm̃ debet homini maxĩe displicere.
hmõi aũt displicẽtia est dolor ⁊tritõis. g̃ ꝛc.
¶ P. q̃to tenemur aliq̃d magꝭ diligere. tãto 2
d̃ ei⁹ amissione tenemur magꝭ dolere. sz deũ te
nemur diligere sup oĩa. g̃ de pcto rõe cui⁹ deũ
nob̃ offensũ amittim⁹ tenemur maxĩe dolere
Maior ptz. qz fm beatũ aug. in de ci. dei. oĩs
dolor ĩ amore fundat. Et tõ sic ibidẽ aut aug.
necesse ẽ vt tm̃ vrat dolor q̃tũ deserat amor.
Minor etiã patz Matth. xxij. vbi dicit. Di
liges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo. ⁊ ex tota
aĩa tua. ꝛc. ¶ P. sup illo ꝗb hiere. vi. Lucẽ

vnigeniti fac tibi planctū amarū. dicit glosa. docet penitentē quid debet facere. nihil enim dolenti mortē vnigeniti. Forte dices q̄ si istud esset verū. tūc raro aliq̄s homo haberet verā de suis peccatis contritionē. q̄ raro aliquis homo sentit in se tantū dolorē vel maorem p̄ peccatis quantū sentiret de vnigenito si esset mortuus. Ꝑ. quāto aliquis dolor est minus permixtus gaudio. tanto videt esse maior sed sepe cōtingit q̄ de perditōne rerū temporaliū oriunt tales dolores qui sunt minus permixti gaudio q̄z dolor ꝓtritōnis. Maior patet q̄ sicut dicit p̄mo topicorū. illud est albius qd̄ est nigro impermixtius. sic illud est dolētius ꝛc. Patet etiā minor. q̄ sepe cōtingit q̄ homo d̄ morte patris vel matris vel alterius amici p̄dilecti talē habet dolorē. q̄ nō p̄cipit aliqd̄ gaudiū permisceri tali dolori. s̄z dolor vere penitentis semp̄ habet annexū gaudiū. ⁊ hoc nō solū de reconciliatōne dei ⁊ euasione periculi. verū etiā hoc proprīū videt esse penitentis q̄ gaudet se dolere. Ꝑ. nō videt q̄ p̄m rectam rationē maiorē dolorē debeat quis habere pro damno recupabili. vl̄ etiā iā recuperato. q̄z p̄ damno omino irrecupabili. sed damnū euenīens homini ex peccato est recupabile. ⁊ iaz peractū cōtritōnis a penitēte recuperatū. sed damnū euenīēs ex morte patris est irrecuperabile. ergo ꝛc. Ꝑ. minimus gradus cōtritōis sufficit ad delendū omnē mortalē culpā. ergo de necessitate salutis nō oportet dolorē cōtritionis esse maiorē omī alio dolore. Cōsequētia patet. Probat antecedens. q̄ cōtritio p̄m omnē gradū suū est iformata gratia. Ista patet. q̄ toto existēte formato nulla pars eius potest esse informis. s̄z sicut supradictū est i hoc differt cōtritio ab attritōe. q̄ cōtritio est gratia informata. attritio autē nō. s̄z quilibet gradus gratie excludit omnē mortalē culpā. ergo ꝛc. Ꝑ. dolor cōtritōis nō debet esse inordinatus. ergo nō debet esse maior omī alio dolore. Antecedēs patet. Probo ꝓsequentiā. q̄ dolor qui est subiecti corruptiuus est inordinatus. sed dolor mortis est sbiecti corruptiuus. ergo si dolor cōtritōnis esset maior dolore mortis vel equalis ei. tūc corrūperet subiectū. ⁊ p̄ ꝓsequēs esset inordinatus. ⁊ sic ad oppositū cōsequētis sequit oppositū antecedēntis. ex q̄ patet vnitas ꝓsequētie prime. Ꝑ. sicut dictū est dolor cōtritionis est displicētia volūtatis respectu peccatorū. s̄z magis displicet cuilibet homini pena iferni q̄z peccatū. ergo dolor cōtritionis nō est maior omī dolore. Ad primū dicendū q̄ nō est necesse q̄ dolor ꝓtritōis sit sensibiliter maior omī dolore. sufficit eiz q̄ sit displicibiliter maior. puta si inter duo mala vnū oporteret hominē sustinere. vel malū mortalis culpe. vel mortez vnigeniti. magis eligeret secundū q̄z primū. ⁊ p̄ cōsequēs magis sibi displiceret primū q̄z secundū. Ūn illo casu posito q̄ vel necesse est mortaliter peccare. vel morte tēporali ab hac vita migrare. tūc necesse est hominē verā habentē cōtritionē eligere prius mortē temporalē. q̄z exponere se eternē mortis periculo mortale peccatū faciēdo. Dixi autē notāter posito casu. q̄ si de facto nō imminet homini tale periculosū ptrū. tunc nō est tutū q̄ de hoc fiat q̄stio ipi homini. q̄ ꝓpter impetū appetitus sensitiui qui oēm sensibilē penā abhorret quādoq̄z valde difficile est homini mortē vel aliquā aliā terribilē penam eligere. Si tamē fieret homini talis q̄stio. tūc vel p̄mpte p̄cipit apud se q̄ prius velle mori q̄z mortaliter peccare. hoc vtiq̄z est signum perfectōnis. vel p̄cipit voluntatē suaz hesitare. ⁊ tūc nō debet īmorari circa hmōi q̄stionē. sed debet īmediate hmōi q̄stionē a sua cogitatōne remouere. ⁊ oratōni vel alteri licite operatōi insistere. Et istud. s. qd̄ remouet a se istā cogitationē priusq̄z determinate eligat velle mori magis q̄z peccatis mortalibus vlterius deū offendere. quāuis sit infirmitatis. tamē adhuc nō est actus iniquitatis. Si aūt tādiu sistit circa questionē p̄dictā. donec determinate in sua cogitatōne cōcipiat ⁊ eligat q̄ prius vellet in peccatis mortalibus manere q̄z tēporalē mortē subire. hoc esset nō solū infirmitatis. verū etiā iniq̄tatis. ⁊ ideo cū isto tercio gradu nullo modo stare potest vera penitentia. Ad secundū dicendū q̄ licet maior sit vera loquēdo de tali gaudio qd̄ est distractiuum doloris. tamē simpliciter est falsa loquēdo de tali gaudio qd̄ est ꝓgregatiuū doloris. Sz gaudiū āmixtū dolori cōtritionis nō distrahit s̄z potius cōgregat hmōi dolorē. nā q̄n cunq̄z aliquis gaudet de actu quē elicit. tūc p̄ hmōi gaudiū nō debilitat talis actus. s̄z potius fortificat. Sic autē est in ꝓposito. q̄ sicut dicebat in probatōe minoris. proprīū est penitentis gaudere se dolere de peccatis quibus offendit deū. Gaudet etiā se dolere tali dolore quo meret reconciliationē dei. ⁊ euasionē p̄ciuli. Ad tertiū dicēdū q̄ dato q̄ maior sit vā suppositis his duobus. s. q̄ hō certus sit q̄ viuat donec recuperet illud damnū qd̄ dicit recuperabile. ⁊ q̄ hmōi dānū recupabile sit eqlis

Instantia 1

2

3

4

5

6

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

ponderis ⁊ ñ maioris q̃z illud damnũ qd̃ dicitur irrecuperabile. Positis tamẽ oppositis his duobꝫ. tũc maior est falsa. Sic aũt est in ꝓposito. qꝛ nullꝰ peccãs mortaliter scit vtrũz viuat per vnicũ instans post peccatũ. ⁊ p cõsequẽs omino incertus est de damni ꝓpetui recuperatõne qd̃ p mortale peccatũ incurrit. ¶ Etiã tantꝰ est excessus istꝰ damni ad qd̃cunqz tẽporale damnũ qd̃ hõ potest incurrere. q̃ nulla ꝓportio est nec esse ꝑt inter hmõi damna. ¶ Et cũ dicit q̃ penitẽs p actũ ꝛtritionis recuperauit hmõi damnũ. dico q̃ licz de hoc possit habere piã ꝛfidentiã. tamẽ de h̃ nõ potest habere certã noticiã. quia nemo scit vtrũ sit dignꝰ odio vel amore. ⁊ omnia in futurum reseruantur incerta. sicut ait ille sapiens.

Ad.4. ¶ Ad quartũ dicendũ q̃ sicut minimꝰ gradus charitatis includit maiorẽ amorẽ q̃z quecunqz dilectio qua diligit res creata ab eo q̃ ẽ in charitate. qꝛ si nõ. tũc ille gradꝰ charitatis non esset gradꝰ charitatis. qꝛ quolibet gradu charitatis deꝰ amat sup omnia creata. sic quilibet gradꝰ ꝛtritionis includit maiorẽ dolorez loquẽdo de dolore qui dicit displicẽtia volũtatis respectu ipsiꝰ peccati. q̃z sit quicũqz dolor quo ipse cõtrito displicet qd̃cunqz damnũ vel periculũ tẽporale. qꝛ sicut amor charitatis ꝑm quelibet sui gradũ tenet in anima rõnali ꝑdominiũ quantũ ad dilectõnẽ boni saltẽ habitualiter. sic in eadẽ anima dolor ꝛtritionis ꝑm quelibet sui gradũ tenet ꝑdominiũ q̃z tuz ad refutationẽ ⁊ displicẽtiã mali. ¶ Dixi aũt notãter saltẽ habitualiter. qꝛ quãdoqz homo etiã existẽs in charitate magis ꝓcipit actualẽ motũ amoris quo tendit in creaturã q̃z i creatorẽ. tamẽ habitualiter plꝰ diligit creatorẽ. cuius signũ est. qꝛ si percipet q̃ istꝰ duo amores essent incõpossibiles. tunc vellet desistere ab amore creature. ⁊ ꝓsistere in amore creatoris. Sic licet quãdoqz horror dãni vel periculi tpalis magis actualiter cõcutiat animũ penitẽtis. q̃z horror diuine offense p peccatũ. tñ ad verã cõtritionẽ saluandã sufficit ꝑdominiũ habituale. puta si p necessitatẽ opteret incidere vnũ istorũ periculoꝝ. q̃ magis sibi displiceat offensa dei q̃z displiceat sufferre hmõi periculũ tẽporale. Et ex his patet ad formaz

Ad.5. argumẽti. qꝛ ꝛsequẽtia est negãda. ¶ Ad q̃ntũ nego ꝛsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ q̃ licet dolor mortis sit subiecti corruptiuꝰ. tñ dolor ꝛtritõis subiectũ suũ corrũpere nõ potest. qꝛ eiꝰ subiectũ est imateriale. ⁊ p ꝛsequẽs

Ad. 6. incorruptibile ¶ Ad sextũ dicẽdũ q̃ malũ displicibile q̃ñqz ꝑsupponit ⁊ includit peccatũ. ⁊ tũc nõ oportet q̃ sit minꝰ displicibile q̃z pctm̃ imo ꝑt esse magis displicibile. qꝛ sicut bonũ includẽs est magis placibile bono incluso. quia plẽs implicat rõnes bonitatis ⁊ placibilitatis. sic eadẽ ratõe malũ includẽs est magis displicibile malo incluso. Sz nũc ita est q̃ pena infernalis ꝑsupponit peccatũ mortale. qꝛ nullꝰ illa pena dãnat nisi p mortali peccato. g̃ dato q̃ pena inferni magis displiceat q̃z peccatũ. h̃ tñ nõ est cõtra ꝑsens ꝓpositũ. qꝛ cũ dicit q̃ malũ culpe magis est displicibile animo ꝛtrito q̃z qd̃cũqz aliud malũ. hoc intelligit d̃ alio malo ñ ꝑsupponẽte malũ culpe. g̃ ⁊c. ¶ Secũda ꝛclusio est. q̃ vera ꝛtritio haberi ꝑt sine dolore sensibili. q̃. l. subiectiue sit i potẽtia sensitiua. Et licet veritas ista pateat ex dictis superiꝰ in ingressu istꝰ articuli. tñ adhuc ꝑt ꝓbari sic. Solo actu volũtatis possumꝰ offendere deũ. ergo solo actu volũtatis q̃z tuz ad illud qd̃ est necessariũ ex ꝑte nostri possumus recõciliari deo. Antecedẽs patet. Probꝫ cõsequentiã. qꝛ deꝰ nõ est minꝰ ꝑnus ad misserendũ q̃z ad ꝛdemnandũ. ¶ Sz ꝛtra istud forte diceẽt q̃ cõtraria cõtrarijs curanꝫ. ſz quedã peccata fiũt cũ delectatõe sensibili. ergo curatalũ peccatorũ fieri debet cũ dolore sensibili. ¶ P. beatꝰ augustinꝰ ait. Sciat se culpabiliter duꝫ. q̃ deflet damna ꝑpis ⁊ mortẽ amici. ⁊ dolorẽ peccati nõ ostẽdit in lacrimis. ¶ Ad primũ dicẽdũ q̃ displicẽtia volũtatis informata gra dei q̃ penitens peccatũ detestat. illa ꝛtrariat in genere moris sensibili delectatõni inq̃tũ culpabilis est. ⁊ hmõi displicẽtia tãq̃z a suo ꝛtrario curat culpa que fit cũ delectatõe sensibili. dolor vero sensibilis licet ꝛtrariet delectationi sensibili in genere entis. nõ tamẽ genere moris. nisi inquantũ vtrũqz cadit sub imperio volũtatis. ¶ Ad secundũ dicendũ. q̃ in illa autoritate augustini li culpabiliter nõ debet intelligi de culpa actualiter inexistẽte. ſz dispositiue ⁊ aptitudinaliter. Talis ei hõ q̃ in virtutibꝫ seu potentijs sensitiuis maiori dolore tangit ꝓpter damnũ tpale q̃z ꝓpter offensam dei quã incurrit ex cõmissione mortalis peccati. ⁊ si in gratia dei sit ratõne incepte penitẽtie. tamẽ adhuc valde imperfectꝰ videt esse in gratia. quia si esset perfectꝰ. tũc ex imperio voluntatis etiã in viribꝫ sensitiuis excitaretur maior dolor ex consideratione culpe. q̃z ex perditione cuiuscunqz temporalis vtilitatis vel amicicie. Sed quãto homo est minꝰ ꝑfectꝰ in gratia. tãto ceteris paribꝫ magis vi

Secunda ꝛclusio

Instantia 1

2

Solutio Ad.1.

Ad.2.

deꝫ esse ꝑn⁹ ⁊ disposit⁹ ad culpã. iõ dicit aug. tale esse culpabilit dux ꝑ ꝑte dispositiue. sicut iã dictũ est. ideo ⁊c.

Articulus quart⁹.

Quãtũ ad quartuz

articulũ pono bimẽbrem distinctõez. ⁊ iuxta mẽbra distinctõis duplicẽ ꝯclusionẽ. ¶ Distinctio est hec. Qz ille q̃ soli deo corde ꝯtrito ꝯfiteꝫ. vl ꝑt sacerdoti ꝯfiteri aliq̃ mouat. vel ñ ꝑt. puta qz morte puenit. ¶ Si ꝓmo mõtũc tal ꝯfessio ñ sufficit ad salutẽ. Qz rebellis mãdat ecclie nõ ẽ in statu salut. sz potẽs cũl pã sua ꝯfiteri sacerdoti ꝑ uq̃z mouat. ⁊ ñ ꝯfitẽs. est rebell mãdat ecclie. sic ꝑtz extra de pe. ⁊ remis. ¶ P. autoritate beati iacobi apli dicitur nob oiby. Cõfitemini alterutz pcta vra. ¶ Sz ista est q̃dã opio hñs ꝑ se apparẽtia multaz autoritatũ. quã opinionẽ m gr in hac. xvij. dist. sat cõplete recitat. ⁊ sufficiẽter ꝓbat. iõ nolo ꝑsenti scripto ꝓsistere ei⁹ ꝓbationi. ¶ Secda ꝯclusio est. q̃ si hõ ꝯfitẽs de corde ꝯtrito. libẽter vellet ꝯfiteri sacerdoti. et ñ ꝑt. tũc si sic mouꝫ. hmõi ꝯfessio sibi sufficit ad salutẽ. Qz q̃cũq̃z mouꝫ iformat⁹ gra ⁊ charitate ille saluat. Sz tal rõne ꝯtritõis annexe huic ꝯfessiõi informat⁹ est gra ⁊ charitate. vt ꝑtz ex ꝑcedẽtib⁹. g̃ ⁊c. ¶ P. vt ꝑtz ezech. xviij Quacũq̃z hora ingemuerit pctõr salu⁹ erit ꝓm alia trãslatõez. Sz isto mõ de ꝯfitẽs habet gemitũ cordis ꝯtriti. ¶ Ad argumentũ ꝓncipale dõm q̃ bñ ꝯcludit de dolore q̃ ẽ displicẽtia volũtat mõ q̃ supi⁹ dictũ est. ¶ Argumẽtũ aũt in ꝯriũ ꝓcedit d dolore exnte in viribꝫ sensitiuis. Mouent em hmõi vires ĩmediate a rebꝫ sensibilibꝫ. ⁊ ideo citi⁹ ⁊ vehementi⁹ inualescit ĩ eis dolor ꝓpter taliũ rez sensibiliũ perditionẽ q̃z spũalium.

Cõclusio secũda.

1

2

Ad argumẽtũ ꝓnci.

Nunc postquã

Postq̃z mgr tractauit questionẽ vtz sufficiat ad salutẽ ꝯfiteri soli deo. nũc inq̃sitiue ꝑtractat vtz sufficiat ꝯfiteri fideli laico. Et diuidit ĩ duas ꝑtes. Nã primo circa hãc q̃stionẽ fitatẽ determiat. Secdo illas autoritates q̃ sue determinatõi videt eẽ ꝯrie iuxta catholicã fitatẽ explanat. ibi. Cũ igit ex his. Pria ĩ duas. Nã ꝓmo ꝑ continuationẽ dictoz cũ dicẽdis recolligit determinatõnẽ q̃stionis ꝑcedẽtis. Secdo inuit inq̃sitõez sbseqntis. ibi. Sz nunq̃d. Et hec ĩ tres ꝑtes diuidit. Qz ꝓmo mouet q̃stionẽ. Secdo rñdet ꝑ distinctõez Et tercio sue rñsionis sbdit firmatõez. Secda ibi. Sane ad h̃. Tercia ibi Uñ aug⁹. q̃ vult. Et hec ẽ diuisio ⁊ snia illi⁹ lectõnis. Circa quã q̃ro in speciali.

Pria pte

1

2

Tũ hõ d necitate salut teneat ꝯfiteri oia sua mortalia pcta

¶ Et videt q̃ nõ. Qz ꝯfessio ẽ pctõz manifestatio. g̃ hõ ñ teneꝫ ꝯfiteri oia sua pcta. Aũs ꝑtz autoritate bti aug. q̃ ait. Cõfessio ẽ ꝑ q̃m mortꝫ latẽs apit sb spe venie. Probat ñtia. qz illud qd de se manifestũ ẽ h̃ ñ ẽ necẽ ꝑ aliud manifestari. sz aliq̃ pcta sunt de se mãifesta. g̃ ⁊c. ¶ Cõtra. ad obꝑuatõez illi⁹ qd ẽ de iure naturali teneꝫ q̃libet hõ de necitate salutis. sz ꝯfessio oim mortaliũ pctõz videt eẽ de iure naturali Maior ꝑtz. Minor ꝓbat. qz medũ sapit naturã extremoz. sz ꝯtritõ ⁊ satisfactio sũt d iure naturali. iusticia ei h̃ exigit vt omne viciũ ꝑpetratũ displiceat ⁊ emẽdet. cũ igit ꝯfessio sit medũ int ꝯtritõez ⁊ satisfactõez. g̃ ⁊c ¶ Nic primo videndũ ẽ d principali q̃sito. Secdo q̃ iure teneamur ad ꝯfessionẽ pctõz Tercio cui faciend sit ꝯfessio. ¶ Et q̃to quotiẽs ⁊ quo tpe sit faciẽda.

Questio secunda.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

ẽ sciẽdũ q̃ h̃ vnũ q̃rit. ⁊ aliud ꝑsupponit. Supponit em q̃ teneamur d necitate ad pctoz cõfessionẽ Et h̃ supposito q̃rit vtz teneamur ad ꝯfessionẽ oim pctõz. ¶ Pri⁹ igit q̃z dicã de q̃sito. est adutendũ q̃ circa istd ꝑsuppositũ aliq̃ heretici etiã moderni tpis g̃uiter errauerũt. Quoz vnũ ego ꝑsonalr iueni cũ essem inq̃sitor hereticoz ĩ diocesi argẽtinẽsi q̃ dixit hoiez d pctis suis ꝯtritũ ñ obligari ad ꝯfitẽd hmõi pcta. ¶ Motiua istoz hereticoz sũt h̃ ¶ Cõfessio fit ad taxãdũ emẽdã ꝑ clpa ꝑpetrata. sz penitẽs ꝑt ꝑ seipm sufficiẽter hmõi emẽdã taxare. g̃ ⁊c. ¶ P. i ꝯtritõe fiũt talia circa hoiez q̃ sufficiũt ad ꝯseqndũ salutẽ. g̃ ꝯfessio ñ est d necitate salut. Cõseqntia patz. Probat añs. qz ĩ ꝯtritõe fit pcti mortal remissio. ⁊ gre dei ĩfusio ¶ P. maria magdalẽa ⁊ pet⁹ ac paul⁹ ⁊ multi alij post mlta pcta ꝑ solã ꝯtritõez iuenunt saluati. qz sz ĩ scriptur legam⁹ d eoz ꝯtritõe. tñ nusq̃z legim⁹ d ipoz ꝯfessiõe. ¶ P. turpia ñ sũt dicẽda. sicut nec faciẽda. sz mortalia pcta sũt turpia. g̃ ⁊c ¶ P. ea q̃ sũt secũda circa corp⁹ ꝑpt sui ĩhonestatẽ sũt abscõdẽda. g̃ etiã pcta q̃ sũt secũda circa aiaz sũt abscõdẽda ⁊ ñ mãifestãda. Aũs ꝑtz. qz etiã ꝓmi parẽtes ĩ padiso exñtes fecerũt sibi ꝓzomata quibus tegebãt corꝓris verẽda. Probat ñtia.

Opio heretica.

1

2

3

4

5

qz nõ sunt min⁹ inhonesta verẽda seu verecũ
6 da aĩe q̃z corpis.ḡ ꝛc. ¶ P.ex vera dilectõe
teneť hõ celare crimẽ ꝓximi.ḡ nõ teneť mani
festare crimẽ ꝓximũ. Probať ꝓsequẽtia.qz ma/
gis teneť hõ diligere se q̃z ꝓximũ.qz amicabi
lia q̃ sunt ad alterꝫ incipiũt ab amicabilib⁹ q̃
sunt hoĩs ad seipm.vt patet in lib.ethi.ergo
q̃ ad illud ad cui⁹ obseruatõem teneť hõ ex di
lectõne.nõ min⁹ teneť sibijpi q̃z alteri.ꝛ p ꝓse/
quẽs nõ min⁹ teneť abscõdere crimẽ ꝓximũ.
7 q̃z cuiuscũq̃z alteri⁹ amici. ¶ P.illud nõ ē de
necessitate salutis ad qd hõ nullo iure teneť.sz
ad ꝓfessionẽ peccatoꝝ nullo iure teneť.qz n' iu
re naturali.nec iure positiuo. Nõ naturali.qz
ius naturale est idẽ apud omẽs ꝛ in omi sta/
tu.sz ꝓfessio peccatoꝝ nõ est apud omẽs hoies
nec fm omnẽ statũ hoim.vt de se patet. Nec
iure positiuo.qz ius positiuũ non pt obligare
hoiem ad manifestãdũ cordis sui secretũ.sed
multa pcta hoim sunt secreta.ḡ ꝛc. ¶ Sz ista
Cõtra opinionem. nõ ꝓcludũt.vt patet ex his q̃ dixi q̃stione ꝓxi
1 me pcedẽti arti.iiij.ꝓclusione pma. ¶ P.vul
2 nus non sanať nisi medico manifesteť.sz sine
ꝓfessione nõ ostendit vuln⁹ spũale sacerdoti.
quẽ deus ꝓstituit medicũ hui⁹ vulneris. Et
hãc rationẽ videť innuere boeti⁹ in lib.d ꝓso.
dicẽs. Si opem medicãtis expectas.ncẽ est
3 vt vuln⁹ detegas. ¶ P.ordo secularis iudicij
req̃rit alterã esse pson̄ rei ꝛ iudicis.ḡ h̄ idẽre
quirit ordo iudicij spũalis.et p ꝓsequẽs in fo
ro ꝓscietie vn⁹ hõ debet aliũ iudicare.qd ordi
nate fieri nõ pt sine ei⁹ qui est iudicand⁹ ꝓfes
sione. Antecedẽs patet. Probatio ꝓsequẽtie.
qz nõ minor ordo sz poti⁹ maior requirit i iu
4 dicio spũali q̃z in iudicio seculari. ¶ P.ista ve
ritas etiã patebit infra p dicẽda i secũdo arti/
culo. ¶ Ad primũ dicẽdũ q̃ sicut fortitudo
Solutio Ad.1. medicine nõ debet taxari ab infirmo sz a me/
dico.sic emẽda p forifacto ñ debet taxari a reo
sz a iudice.sz iudices peccatoꝝ dei ꝓstituit sa
cerdotes.cũ dixit apl'is. Quoꝝ remiserit peccata
Ad.2. remittuntur eis Joh.xx. ¶ Ad secũdũ ne/
go ꝓsequentiã.qz in omi ꝓa ꝓtritõe vl' impli/
cite vl' explicite habet ꝓpositũ ꝓfitẽdi pecca/
Ad.3. ta de quib⁹ hõ cõtenť. ¶ Ad terciũ dicẽdũ q̃
tpe q̃ penituit maria magdalena petri⁹ ac pau
lus nondũ fuit instituta ꝓfessio sacramẽtalis.
sicut nũc dinosciť instituta.ꝛ dato q̃ aliq̃ mo
do fuerit instituta.tñ nõ fuit adhuc publice
pdicata. ¶ Etiã omia facta pticularia cuiusl
libet singularis pson̄e illi⁹ tpis non sunt scri/
pta.imo nec facta xpi omia scripta sunt.sicut
patet Joh.vlti.c.ideo nõ est bona ꝓsequẽtia.
qua dicit. Nos i scripturis nõ inuenim⁹ cõ/
fessionẽ illaꝝ pson̄aꝝ.ergo non fuerũt cõfesse.
¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ sicut turpia nõ sunt Ad.4.
cogitãda vt placeãt.ꝛ tñ in ꝓtritõe de ipis co
gitare debem⁹ vt displiceãt.sic nõ sunt dicẽda
vt alliciãt ꝛ inficiãt. Sed tñ in ꝓfessione ipa
debem⁹ exprimere vt purgenť ꝛ corrigaňť. De
facere ꝯo sec⁹ est.qz ex turpiũ factõe mihi bo/
ni ꝓsequit ille q̃ facit ea.sz tantũmodo malũ.
¶ Ad quintũ dicẽdũ q̃ verecũda corporis
possunt duplicit cõsiderari. Uno modo put Ad.5.
indigẽt medicina. Alio mõ put nõ indigent
medicina. Primo mõ ancedẽs est negandũ.
qz etiã secreta ꝛ verecũda loca corpis ncẽe est
ostẽdere medico p illo tpe quo necessario idi/
gent medicina. Secũdo mõ tũc negandũ est
ꝓsequẽtia.qz q̃z uis verecũda corpis q̃nq̃z non
indigẽt medicina.tñ verecũda aĩe de quib⁹
ad psens loq̃mur.puta mortalia peccata ne/
cessario indigẽt medicina.ꝛ ideo a sacerdote
q̃ ipoꝝ peccatoꝝ est medic⁹ abscõdi nõ debet.
suppositio q̃ in firm⁹ ea valeat reuelare. ¶ Ad Ad.6.
sextũ nego antecedẽs.qz hõ teneť reuelare cri
men ꝓximi sui ei q̃ pt ꝛ debet corrigere.obfua/
to tñ debito ordine iuxta euãgelicã doctrinã.
puta q̃ primo moneat criminosiuz inter se ꝛ ip/
siuz solũ. Postea si a crimĩe nõ cessauerit debz
adhibere testes. Tercio debet reuelare ecclie.i.
plato q̃ pest ecclie seu ꝓgregatõi ad quã spe/
ctat tal' criminosus. ¶ Et ista est etiã intẽtio
beati augustini i regula sua vbi ait. Si frater
tu⁹ vuln⁹ habet i corpe qd velit occultare dũ
timet secari.nõne crudeliter a te silereť ꝛ mise/
ricordiť indicareť.q̃ro magis debes indicare
ne deteri⁹ putrescat i corde ¶ Sicut ḡ crimẽ
alteri⁹ debet hõ indicare vt bonũ illi⁹ q̃ accusa
tur ex h̄ ꝓmoueať.sic etiã crimẽ ꝓximũ.qz ali/
as nõ diligeret seipm:sz poti⁹ odiret ¶ Ad se Ad.7.
ptimũ nego minorẽ. Ad ꝓbatõem ei⁹ patebit
i secũdo articulo ¶ De q̃sito pono ꝓclusionẽ Cõclusio de q̃sito.
affirmatiuã.addito tñ illo moderamine qd ta
ctũ est p distinctionẽ positã in q̃rto articulo
q̃stionis ꝓxime pcedẽtis. Qz d quolibet mor 1
tali peccato teneť hõ facere integrã penitentiã
q̃z in se est.h̄ est si tps habuerit faciẽdi.sz si
ne ꝓfessione nõ est integra penitẽtia.cũ ps in/
tegralis penitẽtie sit ipa ꝓfessio.vt patet ex di/
ctis supi⁹.ḡ ꝛc. ¶ P.ianua salutis nullus pt 2
intrare nisi aperiať ei ab illo cui tradite sũt cla
ues claudẽdi ꝛ apiẽdi ianuã hmõi. Sz ips
beato petro ꝛ mediãte ipo ceteris suis successo
ribꝫ ꝛ alijs pbiteris cõmisit claues regni celo
rũ.ḡ ꝛc. ¶ P. Prouerb.xxviij.dicitur. Qui 3

abscōdit scelera sua. nō diriget. q̄ aūt ꝓfessus
fuerit ⁊ reliq̄rit ea misericordiā ꝓsequet. Sed
q̄ nō diriget ille nō saluabit. g̃ ⁊c. ¶ Ps. sup il
4 lo ꝟbo Isa. xliij. narra si q̄d habes vt iustifi/
ceris. dicit ambro. h̄ intelligit d̄ narratōe cul
pe vt est in ꝓfessione. ¶ Forte dicet q̄ beatus
Instantia 1 gregoriꝰ dicit. euidētia patrari facinoris cla/
more nō indiget accusatoris. g̃ nō oportet q̄ ali
q̄s seipm accuset q̄n peccatū suū est mānifestū.
2 ¶ P. beatus augustinꝰ dicit. vbi peccatū oriť
ibi moriať. g̃ peccatū qd̄ nec in ope nec in ser/
mone ortū est. ſz ī sola volūtate. h̄ etiā morti/
ficari poterit infra voluntatē sine omī exterio
Solutio. Ad. 1. ri sermone. ¶ Ad primū rndeo q̄ grego. ibi
loquit de foro exteriori ⁊ ꝓtencioso. ⁊ nō de foro
cōscētioso. de quo ad pēsens loq̄mur. In isto
em̄ foro venia querit. ideo oportet q̄ culpa reco
gnoscat. ¶ Potest etiaz dici q̄ licet aliq̄d sit
notū iudici. h̄ tamē nō sufficit ad iudicandū
nisi fiat ei notū ī forma iudicij. Et ideo dato
q̄ peccata alicuiꝰ hominis manifesta sint sacer
doti. tn̄ nō absolueť a sacerdote nisi p ꝓfessio/
nē hmōi peccata reuelet sacerdoti ī forma spi/
Ad. 2. ritualis iudicij. ¶ Ad secūdū dicēdū q̄ licet
qd̄libet peccatū moriať infra voluntatē p suf/
ficientē ꝓtritionē. tn̄ ad sepeliendū debet porta
ri extra volūtatē p sacramētalē ꝓfessionē ne ex
permāsione mortui cadaueris noua pestilētia
oriatur.

Articulus secundꝰ

Quātū ad secundū

articulū est aduertēdū q̄ ꝓfessio tripliciter pt
fieri. Uno modo mentaliť. Alio mō cerimo/
nialiter. Tercio modo vocaliter. ¶ Ius etiā
tripliciter accipi pt fm tripicē legē. puta ius
Conclusio prima legis nature. legis mosaice. ⁊ legis euāgelice.
¶ Et fm hoc pono tres ꝓclusiones. ¶ Prima
est. q̄ ꝓfessio mētalis est de lege nature. Qz h̄
1 dictat naturalis ratio q̄ a sūmo deo p ppetra
to crimine sit venia postulāda saltē mētaliter
hmōi aūt postulatio merito dici pt mentalis
2 ꝓfessio. ¶ P. illud ad qd̄ tenebat adā fuit de
lege nature. ſz ipe ad hmōi mentalē ꝓfessionē
tenebať. Maior patet. q̄ tpe adā nōdū fuit
lex mosaica. nec etiā euāgelica. Minorē pb̄
q̄ sup illo verbo dñi Gen. iij. Adā vbi es. di
cit glosa. ꝟba sunt nō ignorātis: ſz increpan/
tis. ⁊ ad ꝓfessionē moueris. Sz fm apl'm deo
omne cor patet. ⁊ omis volūtas loquit. g̃ nō vi
deť q̄ dñs moueritꝰ ipz adā ad ꝓfessionē voca
Secunda ꝓclusio lē. ſz solū mentalē. ¶ Secūda ꝓclusio est q̄
ꝓfessio cerimonialis puta manifestare se pec/
casse aliq̄ statuto ⁊ determinato sacrificio fuit
de iure legis mosaice. Qz sic patet Leuit. iij. 1
⁊ v. capitul'. hoīes illuꝰ legis fm diuīsa genera
peccatoꝝ tenebant offerre diuīsa sacrificia. Et
ideo ī tali sacrificio videť fuisse cerimonialis
ꝓfessio q̄ruis nō vocalis. ¶ Etiā isto modo
sacerdos positis manibꝰ suis sup caput hirci
ꝓfitebat omēs iniq̄tates filioꝝ israel. vt ptz Le
uit. c. xvi. ¶ Tercia ꝓclusio est. q̄ solū tpe le/
gis euāgelice tenent hoīes ad vocalē ꝓfessio/ Tercia cōclusio.
nē suoꝝ peccatoꝝ. Qz nullꝰ tenebat ad voca/
lē ꝓfessionē anteq̄z esset p̄cepta vel instituta.
Sz hmōi ꝓfessio nec tpe legis nature. nec tē
pore legis mosaice. ſz solū tpe legis euāgelice
fuit instituta. g̃ ⁊c. Maior patet. Minorez
pb̄. q̄z tūc a primo vocalis ꝓfessio fuit insti/
tuta. q̄n his q̄ audire debēt ꝓfessionē fuit au/
toritas absoluēdi cōmissa. Sz ista autoritas
fuit sacerdotibꝰ cōmissa tpe legis euāgelice. ⁊
nō ante. g̃ ⁊c. Maior etiā patet. q̄z vocal' cō/
fessio fit ppter absolutionē. ergo frustra facta
fuisset hmōi ꝓfessio anteq̄z deꝰ cōmisit autori
tatē absoluēdi. Minor etiā patet. q̄z vel xp̄s
hāc autoritatē cōmisit. q̄n beato petro Mat.
xvi. dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ. ⁊ qd̄
cunq̄z ligaueris sup terrā erit ligatū ⁊ in celis.
⁊ qd̄cūq̄z solueris sup terrā erit solutū ⁊ ī celis
Ul'q̄n apl'is ⁊ mediantibꝰ ipis ceteris sacer/
dotibꝰ dixit Joh. xx. Quoꝝ remiseritis pec/
cata remittunť eis. ⁊ quoꝝ retinueritis retēta
sunt. ¶ Sz oppositū istiꝰ cōclusionis videť Opio contraria.
tenere glosator de pe. dist. v. qui circa principi
um illiꝰ distinctōis recitatis pluribꝰ opinio/
nibꝰ de institutōe ꝓfessionis. vltimo ponens
suā ppriā opinionē ait ꝓfessionē ee institutā
quadā vniūsali ecclie institutōne potiꝰ q̄z ab
autoritate noui vl' veteris testamēti. Qd̄ pbat Ratio.
p h̄. Qz ꝓfessio nō est necessaria apud grecos
g̃ p̄ceptū de ꝓfessione nō est d̄ autoritate sacre
scripture. Cōsequtia patet. q̄z si esset de autori
tate sacre scripture. tunc esset necessaria apud
grecos. cū p̄supponāt sacrā scripturā. ⁊ repu/
tēt se ad eiꝰ obseruātiā obligatos. ¶ Sz istd
nō valet. Qz vt appet ex illis duabꝰ autorita Cōtra opinionem.
tibꝰ p̄allegatis. s. Mat. xvi. ⁊ Joh. xx. xp̄s cō
stituit iudices q̄ in foro ꝓscietie possent a pec/ 1
catis absoluere. ergo cōstituit fieri ꝓfessionē.
Cōsequētia patet. q̄z si nō fieret ꝓfessio. tunc
frustra sacerdotibꝰ xp̄s cōmisisset autoritatē
absoluēdi. Falsitas istiꝰ ꝓsequentis patet. q̄z
cū xp̄s sit verꝰ deus. ipe nihil potuit facere fru/
stra. ¶ Etiā patet ista secūda ꝓsequentia. q̄z
absolutio de peccatis p̄supponit ꝓfessionē per

quã absoluẽs deueniat in noticiã peccatoꝝ de
2 quibꝫ debet absoluere. ¶ P. in eo qd̃ pcise est
ab institutõne eccl'ie. ⁊ nõ ex autoritate sacre
scripture. papa pt dispẽsare cũ hoie q ad hẹ ñ
teneat. sz nullꝰ sane mẽtis xpianꝰ diceret q pa
pa possit dispẽsare cũ aliq̃ hoie ad ulꝫ q nũqꝫ
cõfiteat. g ⁊c. ¶ Ad rationẽ nego antecedẽs.
Solutio rationis. qz greci ita tenent ad ꝓfitendũ peccata sua sic
⁊ alij hoies. licet forte p malã ꝓsuetudinẽ nõ
ita ꝓsuete ꝓfiteant sicut illi q̃ obediunt sancte
romane eccl'ie.

Articulus tercius. Pria ꝓclo

Quãtuz ad terciuz

articulũ pono duas ꝓclusiones. ¶ Prima ẽ
q homo tenet q̃ꝫtũ in se est ꝓfessionẽ peccatoꝝ
suoꝝ facere sacerdoti. Qz illi tenet ⁊ debet hõ
1 ꝓfiteri peccata q̃ potest absoluere a peccatis. sz
solis sacerdotibꝫ legit xps dedisse potestatẽ ab
soluẽdi de peccatis. vt patet ex p̃dictis. Illis
em̃ quibꝫ in cena dedit autoritatẽ cõficiendi
corpꝰ suũ. ⁊ p ꝓsequẽs eos pbiteros ordinauit
dicẽs. hec quotiẽscũqꝫ feceritis in mei memo
riã facietis. eisdẽ autoritatẽ absoluẽdi a pecca
tis dedit. qñ post resurrectõẽ suã ipis dixit.
Quoꝝ remiseritis pcta remittunt illis ¶ P.
2 sicut sacerdos veteris testamẽti se habuit ad
lepze examinatõẽ. sic se habet sacerdos noui
testamẽti ad pctõꝝ audientiã ⁊ absolutõẽ. sz
omis homo in q̃ lepza apparuit i veteri testa
mẽto tenebat se ostẽdere sacerdoti. ⁊ sacerdotꝫ
stare iudicio. sicut patz Leuit. xiij. ergo omis
xpianꝰ in nouo testamẽto tenet pcta sua cõfi
teri sacerdoti noui testamẽti vt p ipm absol
uat. Maior patet. qz lepza significat peccatũ
iuxta qd̃ dicit in iure. q sacerdos debet scire di
stinguere inter lepzã ⁊ lepzã. i. inter peccatũ et
peccatũ. Sacerdos etiã veterꝫ testamẽti figu
rabat sacerdotẽ noui testamẽti. ¶ Sz cõtra
Opio mala. istud est quedã heretica secta. ponẽs q eque
ordinate possit fieri ꝓfessio laico sicut sacerdoti
1 Quia beatꝰ iacobꝫ in sua canonica. c. v. expri
mẽs modũ faciẽdi ꝓfessionẽ ait. Cõfitemini
alterutꝫ peccata vestra. ⁊ orate p invicẽ vt sal
uemini. ergo sicut mutuo q̃libet p q̃libet debet
orare ⁊ ecõuerso. sic ꝑm istos hereticos q̃libet
cuilibet potest ꝓfiteri ⁊ ecõuerso. Et ideo no
tanter dixit. alterutꝫ. qd̃ significat mutuã eq̃
litatẽ ¶ P. sacramẽtũ necessitatꝫ potest q̃libet
2 homo cõferre. sz penitẽtia est sacrm necessitatꝫ
⁊ cõfert p absolutõẽ sequentẽ cõfessionẽ. g
⁊c. Minor patet ex p̃dictis. Probat maior a
simili. qz ꝓpter hẹ sacrm baptismi pt quilibet
hõ cõferre. qz est sacrm necessitatꝫ ¶ P. ad hẹ 3
fit ꝓfessio vt p audientiã ꝓfessionis taxet emẽ
da satisfactõis p ꝓfesso pẽto. sz multi q̃ ñ sũt
sacerdotes ꝓpter suã prudentiã ⁊ discretõẽ
melꝰ faciũt hmõi taxationẽ. q̃ꝫ mlti sacerdo
tes q̃ minori vigẽt prudẽtia ⁊ discretõe ¶ P. 4
sepe ꝓtingit q hoies iudicati ad mortẽ ꝓfitẽt
laicis. ⁊ tñ hẹ eccl'ia videt approbare. eo q nõ
phibet ¶ Ista nõ ꝓcludũt. Igit ad primũ pt Solutio Ad. 1.
dici q beatꝰ iacobꝫ ibi loquit ipis sacerdotibꝫ
qz supposito q ceteri hoies teneant ad ꝓfessio
nẽ faciendã ipis sacerdotibꝫ. ⁊ hẹ ex vi cõmissi
onis qua xps ipis cõmisit autoritatẽ absoluẽ
di. adhuc remãsit q̃stio. vtꝫ etiã ipi sacerdo
tes tenerent ad faciendũ ꝓfessionẽ de peccatis
suis. Et hãc q̃stionẽ videt determinare beatꝰ
iacobꝫ. dicẽs ipis sacerdotibꝫ. Cõfitemini al
terutꝫ pcta vestra. ⁊ orate p invicẽ vt salue
mini. ¶ Vl' dicendũ q beatꝰ iacobꝫ illis ver
bis omes hoies pcise hortat ad faciendũ cõ
fessionẽ. Sz cui sit faciẽda hẹ psupponit ex di
ctis euãgelij Johẹ. xx. ⁊ Matthẹ. xvi. vbi xps
absoluẽdi prãtez cõmisit solis pbiteris. g ar
gumentũ nõ ꝓcludit ¶ Ad secundũ dicẽdũ Ad. 2.
q sacrm esse necessariũ pt dupliciter intelligi.
Uno modo simplicit ⁊ absolute. Alio modo
supposita optunitate. ¶ Primo mõ maior ẽ
aliq̃ modo va. sz minor est falsa. qz vocal' cõ
fessio i articulo necessitatꝫ. vbi hõ. vl' nõ pt cõ
fiteri. vl' nõ habet copiã sacerdotis cui ꝓfiteat
pt supplere per mentalẽ ꝓfessionẽ. cũ ꝓposito
vocaliter ꝓfitẽdi. qñ optunitatẽ habuerit cõ
fitendi. ¶ Secũdo modo tunc q̃ꝫ minor
sit vera. tñ maior est falsa. nec ꝑ isto sensu p
bat. qz baptismꝰ est sacrm absolute ⁊ ineuita
bilis necitatis. saltẽ in puulis quibꝫ nõ valet
ad salutẽ motꝰ ꝓprie volũtatis q̃ p baptismũ
flamis suppleat baptismꝰ flumis. ¶ Ad ter Ad. 3.
ciũ dicendũ q ꝓfessio sacralis nõ solũ fieri de
bet p satisfactorie emẽde taxatõẽ. sz etiã p ab
solutõẽ q̃ sacerdotalẽ reqrit autoritatẽ ¶ Ad Ad. 4.
quartũ dicẽdũ q nullꝰ tenet ad ꝓfitendũ lai
co. Sufficit em̃ homi in extreme necessitatis
articulo va cordis ꝓtritio. cũ volũtate ꝓfiten
di sacerdoti si posset cũ habere ¶ Posito tñ q
aliq̃s ꝓfiteat laico i hmõi piculo. tal' ꝓfessio ñ
est sacralis. Propter qd̃ si evaserit illud picu
lũ. ipe tenet illã ꝓfessionẽ iterare coram sacerdo
te. Et cũ dicit q eccl'ia approbat hmõi ꝓfessi
onẽ. dico q eccl'ia sic ñ approbauit. qn si possit
teneat ꝓfiteri sacerdoti. ¶ Videt etiã ipis in
dicibꝫ esse phibita audiẽtia taliũ ꝓfessionũ.
p hẹ q in ꝓstitutõibꝫ clementinis pcipit omibꝫ

secularib⁹ iudicib⁹. q̃ hoīes ꝑdemnatū ꝑmittant anteq̃z moriat̃ sacerdoti ꝓfiteri. ⁊ fm ꝓsilii sacerdotis ꝓcipe corp⁹ xpi. ¶ Cōclusio secūda est. q̃ nō cuicūq̃z sacerdoti. sz ꝓpio sacerdoti teneť hō ꝓfiteri. Qz q̃libet teneť obedire mādatis sancte matris ecclie. Sz extra de pñia ⁊ remis. omis vtriusq̃z. ꝓcipit ecclia q̃ q̃libet hō semel ī anno ꝓfiteat̃ omia peccata sua suo ꝓpio sacerdoti. q̃ ⁊c. ¶ P. non exigit̃ minor ordo ī iudicio ꝓscictioso. q̃z in iudicio cōtentioso. sz fm iura talis ordo requirit̃ in iudicio ꝓtētioso q̃ ꝓfessio facta coram nō suo iudice nō dicit̃ valere. ergo ⁊c. ¶ Sz ꝓtra istā ꝓclusionē ꝓt argui sic. Multi religiosi taliter sunt p̄uilegiati q̃ autoritate sedis aplice possunt audire ꝓfessiones xpi fideliū. ergo hoīes talib⁹ religiosis ꝓfitētes. pēta ipis ꝓfessa ñ tenent̃ itē ꝓfiteri ꝓpio sacerdoti. Ancedēs est notū. Etiā ꝓseqntia patz. qz quicūq̃z ꝓfessus est ei q̃ habet autoritatē ipm absoluēdi. ille ñ teneť itē ꝓfiteri. sz tales religiosi habēt ex vtute suoꝝ p̄uilegioꝝ autoritatē absoluēdi eos q̃ ipis ꝓfitent̃. ergo ⁊c. ¶ P. aliq̃ sunt q̃ nō hñt ꝓpios sacerdotes. sicut ipi plati. ergo ñ omis teneť ꝓfiteri ꝓpio sacerdoti. ¶ P. si necesse est ꝓfiteri ꝓpio sacerdoti. tūc lasciuo existēte hmōi sacerdote. mlieres q̃ haberēt aliq̃d cōfiteri de pēto luxurie essent ī periculo. qd̄ eēt valde incōueniēs. qz fm bern. in lib. d̄ pcepto. qd̄ p charitate institutū est. h̄ ꝓtra charitatē militare ñ debet. Sz ꝓseqntia patet. qz sacerdos ille lasciu⁹ scies peccatū illi⁹ mlieris p ꝓfessionē. forte solicitaret eā magis ad peccandū q̃z ad peccatū detestandū. ¶ P. beat⁹ augustin⁹ dicit. Qui vult ꝓfiteri. querat sacerdotē scientē soluere ⁊ ligare. ergo nō teneť quilibet ꝓpio sacerdoti ꝓfiteri. Cōsequētia patz. qz da oppositū. tūc nō liceret sibi aliū q̃rere. ⁊ p ꝓseqns pnicioſiz esset h̄ dictū augustini. qz duceret hoīes ad faciendū qd̄ nō liceret. ¶ P. q̃libet sacerdos ꝓt corp⁹ xpi ꝓficere. ergo q̃libet ꝓt a peccatis sibi ꝓfessis absoluere. Ancedēs patz ex dictis supi⁹. Probatio ꝓsequētie. qz eodē ordine collato. s. ordine ꝑsbiterat⁹ ꝓferť autoritas ꝓsecrādi ⁊ ptās absoluēdi. ¶ Ad primū rndent aliq̃ negādo ꝓsequentiā. Quā negationē nituntur defendere sic. Dicūt em q̃ ꝓtradictionē implicat stante illa decretali. oīs vtriusq̃z sexus. dicere. q̃ aliq̃s hō xpian⁹ adult⁹ semel in anno nō teneat̃ ꝓfiteri ꝓpio sacerdoti quē appellāt sacerdotē parochialē. ¶ Dicūt etiā aliq̃ istoꝝ dato q̃ alibi ꝓfiteat̃ hō. tm non ꝓt absolui sine licētia parochialis sacerdotis.

Secunda ꝓclusio 1

Instantia 1

2

3

4

5

Solutio. Ad. 1. Cōtra p̄uilegiatos 1

2

Qz aut sacerdos parochialis ꝓt ꝓhibere suū subditū ne ꝓfiteat̃ alteri q̃z sibi. ⁊ tūc planū ē q̃ alibi nō ꝓt absolui. aut nō ꝓt ꝓhibere. ergo subdit⁹ su⁹ nō esset subdit⁹ su⁹. qd̄ est cōtradictio. ¶ P. aut absolut⁹ a religiosis p̄uilegiatis teneť itē ꝓfiteri parochiali sacerdoti. aut ñ. Si sic. tūc a p̄uilegiatis nō fuit sufficienter absolut⁹. Si nō. tūc cassata esset illa decretal. q̃ ꝓcipit. q̃ omes vtriusq̃z sex⁹. qui attigerint annos discretōis ꝓfiteant̃ semel in anno ꝓpo sacerdoti omia peccata sua. ¶ Etiā talis subdit⁹ esset exempt⁹ a ptāte ꝓpria sacerdotis. qd̄ est incōueniēs. ¶ P. p̄uilegiū nō solet dari in alicui⁹ p̄iudiciū. ergo p̄uilegiat⁹ nō pōt absoluere homiez sibi ꝓfitentē sine ꝓsensu ꝓpria sacerdotis. Antecedēs patet. qz sic debet gratia dari vni. q̃ ñ sit p̄iudicialis alteri. Cōsequētia etiā patet. qz magnū p̄iudiciū esset sacerdotib⁹ ꝓpriis. si ipis in uitis eorum subditi possent alteri ꝓfiteri. ¶ P. q̃ subdit⁹ nō ꝓfiteat̃ ꝓpio sacerdoti. est ipeditiuū diuini mandati. ergo h̄ nō debet alicui p aplicaz sedē indulgeri. Cōseqntia patet. Probat̃ antecedēs qz dñs p̄cipit ꝓpio sacerdoti puer. xxvij. dicens. Diligēter agnosce vultū pecoris tui. sed h̄ mandatū impleri nō ꝓt nisi subdit⁹ q̃ ibi intelligit̃ p pec⁹ in ꝓfessione reuelet faciē ꝓscientie suē hmōi sacerdoti. ¶ Sz quicq̃d sit de antiq̃s hec ⁊ cetera cōsimilia sophismata cōponentib⁹. tamē nullⁿ de his q̃ moderni tpis sunt. sine magno peccato ꝓt negare supradictā ꝓsequenciā. Quicūq̃z em negat religiosū (cui p summū pontificē est indultū. vt possit fideliū audire cōfessiones. ⁊ pñias salutares iniūgere) posse absoluere a peccatis sibi ꝓfessis ita q̃ ꝓfitēs nō teneat̃ hmōi peccata vlteri⁹ parochiali sacerdoti ꝓfiteri. talis vel h̄ negat ex malicia. vl ex iuris ignorātia. ¶ Istud ei ita expssū est ī iure. q̃ quicūq̃z nouit statuta apostolice sedis. nō ꝓt illud negare sine malicia. ¶ Qz clemēs papa iii. viij. lib. ti. de sepulturis. c. dudū. expsse ponit. q̃ religiosi pdicto modo p̄uilegiati habēt autoritatē absoluēdi ab omnib⁹ peccatis a quib⁹ possūt absoluere parochiales sacerdotes. ¶ Et innouat̃ ibidē ꝓstitutō sup cathedrā quā edidit bonifaci⁹ papa. iii. q̃ hoc idē asserit̃. ¶ Et ad maiorē declarationē istⁿ veritatis est aduertendū. q̃ his iuribⁿ ñ obstantib⁹. quidā mgr theologie nomie Johānes de poliaco tanq̃z iuris ignar⁹ tpe pape iohānis. xxij. parisi⁹ in sua determinatōe publice asseruit absolutū p religiosiz p̄uilegiatū. sine licētia parochialis sacerdotis. de necēitate

Pro p̄uilegiatis.

Johes de poliaco.

obligari ad hoc ꝗ eadē peccata cōfiteat ꝓpo sacerdoti. Qd percipiēs iā dictꝰ papa iohes. istū magistrū nō magistralit. sz vel in uidio/se vel ignoranter loquentē citauit. sic vt nō me diante ꝓcuratore. sz in ꝓpria ꝑsona teneretur cō parere. Quo comparēte. dato sibi spacio ve/ne quattuor mensiū ad deliberandū ꝑ defensi one iā dicte sue positōis. Idē papa ⁊ cardina les. ac ceteri doctores q̄ ꝑsentes erāt in publi/co cōsistorio arguebāt cōtra istū mgrīm Qui cū nō posset rationib⁹ veritatis contra se fa/ctis respōdere. oppositū predicte sue positio/nis verū esse publice recognouit. Quo facto idē iohānes papa determinauit. ꝗ quicunq; cōfitent peccata sua religiosis priuilegiatis ꝑ apostolicā sedē sup audiētia cōfessionis. vere sunt absoluti. nec magis tenent hmōi peccata iterū ꝓfiteri. q̄z si ea fuissent ꝓfessi suo parochi ali sacerdoti. ¶ Damnauit etiā grauiter oēs illos qui vnq̄z in futurū p̄sumūt oppositū isti us cōstitutōis asserere ¶ Precepit insup idē papa p̄dicto mgro iohānī de poliaco. ꝗ reuer tereat parisiꝰ. ⁊ supradictā suā positionē picu/losam ⁊ perperā sapientē. tam i lectōib⁹ q̄z i p/dicationib⁹ coram parisiēsi vniuersitate publi/ce reuocaret. ¶ Hec omia clare patet in ꝓsti/tutione que incipit. Clas electōis. quā idē pa pa iohānes edidit. determinādo iā dictā q̄sti onē. ¶ Ex his igit patulo patet. ꝗ nullꝰ obe/diens statutis sancte romane ecclie supradi/ctā ꝓsequentiā debet negare. intelligēdo ꝑ p/mum sacerdotē. sacerdotē parochialē. ¶ Ad primā ergo ꝓbationē adductā cōtra istā ꝓse/quentiā dicendū. ꝗ ibi nulla est cōtradictio. qr quicūq; homo cōfiteat religioso. habēti au toritatē audiendi cōfessionē ꝑ priuilegiū sibi ab aplica sede ꝓcessum. ille cōfiteat ꝓpio sacer doti. ¶ Ad cuiꝰ intellectū est aduertendū. ꝗ tres sunt ꝓprij sacerdotes ordinariā habētes iurisdictionē. s. sacerdos parochialis quo ad eos qui parochiā suā inhabitāt. ⁊ ꝓcesanus quo ad eos q̄ diocesim suā inhabitāt. ⁊ papa quo ad omes xpianos quācunq; partē mun di inhabitēt. ¶ Censeat etiā ꝓprius sacerdos in audiētia cōfessionis. ille qui ab aliq̄ istorū triū habet iurisdictionē delegatā. ¶ Hec oia ponit hostiēsis ⁊ plures alij doctores ¶ Sz nūc ita est ꝗ priuilegiatꝰ ꝑ summū pontificē quantū ad audientiā cōfessionis habet quo ad hoc iurisdictionē delegatā a summo ponti fice. ergo respectu eorū qui sibi cōfitent tenet ꝑ tunc locū ꝓprij sacerdotis. ¶ Et ex his patz ꝗ multe quāuis inutiles garrulatōes q̄ soli/to modo fiūt cōtra eos q̄ virtute priuilegij se dis aplice audiūt cōfessiones. omes peccāt ꝑ fallaciā cōsequētis. qr omes ꝓcedunt vl a po sitione ꝓsequētis. puta dicēdo. omis xpianꝰ teneat semel in anno cōfiteri ꝓprio sacerdoti. q̄ teneat cōfiteri parochiali sacerdoti. vel ꝓcedūt a destructōne antecedētis. puta dicēdo. iste ñ est cōfessus parochiali sacerdoti. ergo nō est cōfessus ꝓprio sacerdoti. Propriꝰ em sacer/dos in plꝰ se habet q̄z parochialis sacerdos. si cut aial in plꝰ se habet q̄z hō. ⁊ est cōseqns ad ipm. Et ex hꝰ decipiunt hmōi garrulatores.

Solutio ad primuz ꝗ p̄uilegia tos.

Nota.

¶ Ad secundū dicendū ꝗ parochialis sacer dos nō potest de iure subditū ꝓhibere q̄n ꝓfi/teat his qui autoritate sedis aplice ipm p̄nt absoluere. Et si ꝓhibet de facto. ꝓhibitio non obligat subditū. qr est illicita. ⁊ cōtra iura ex/ꝑssa superiꝰ allegata. Nec ex hoc sequit ꝗ nō sit subditꝰ suiꝰ. qr licet in ꝓfitendo peccata sua sit sb̄ditꝰ ꝓut sibi placet parochialis sacerdo tis. vel alteriꝰ qui equalē habet autoritatē cuz ipo parochiali sacerdote quantū ad audien/tiā ꝓfessionis. tamē in multis alijs manet sb̄ditꝰ tantūmodo sacerdotis parochialis. ¶ Ad tertiū dicendū ꝗ nō teneat iterū cōfiteri illa pec cata que cōfessus est habentib⁹ priuilegiū ab soluendi. sicut patuit superiꝰ per statutū pape iohānis. ¶ Ad primā ꝓbationē dicendū ꝗ ex hoc illa decretalis nō est cassata. sz est ꝑ no/ua iura quomodo intelligi debeat declarata. sicut patet i illo statuto. Clas electōis ¶ Forte dices ꝗ in illa decretali. Omis vtriusq; se/xus. dicit. ꝗ si subditꝰ voluerit alieno sacerdo ti ꝓfiteri. ꝗ hoc debeat facere de licentia ꝓprij sacerdotis. ergo videt ꝗ saltē teneat subditus petere licentiā a parochiali sacerdote. si volue rit religioso cōfiteri. ¶ Istā ꝓsequentiā nego qr sacerdos religiosus modo p̄dicto p̄uilegi/atus nō est sacerdos alienꝰ respectu illiꝰ qui si bi voluerit cōfiteri. qr ille dicit sacerdos alie/nus respectu illiꝰ qui vult cōfiteri. qui nec ha bet iurisdictionē ordinariā. nec iurisdictionē delegatā audiēdi ꝓfessionē illiꝰ. Et ideo ad cō fitendū tali sacerdoti necesse est vt interuen/at licētia. vel parochialis sacerdotis. vel epi. vel pape. Sz religiosus p̄uilegiatꝰ sup audiē tia cōfessionis. licet non habeat iurisdictionē ordinariā. tamē habet iurisdictionē delegatam equalē iurisdictōni ordinarie parochialis sa cerdotis. Ideo ad cōfitendū tali sacerdoti re ligioso nō requirit necessario licētia parochi/alis sacerdotis. qr fm iura par in parē nō ha/bet autoritatē. ¶ Etiā priuilegiū nulliꝰ esse-

Ad.2.

Ad.3.

Instantia

Solutio.

gratie vigoris vel vtilitatis. si necessaria esset hmōi licētia. qz dato q religiosus nullū habeat p̄uilegiū. nihilomin⁹ ipe potest parochianoz audire ɔfessiones. accedēte ad hoc licētia parochialis sacerdotis. ¶ Ad secundā p̄bationē dicendū q illa exemptio seu libertas subditi nō est inconueniēs. qz p salute aiaz cōcessa est. ¶ Ad quartū nego ɔsequentiā. Ad p̄bationē dicendū q p hmōi p̄uilegiū nō p̄iudicat sacerdotib⁹ parochialib⁹. sz poti⁹ subueniāt laboribꝫ eoz. z ɔsulāt saluti ipoz subditorū. Et ideo nul⁹ p̄udēs sacerdos parochialis debet istud reputare sibi foze p̄iudiciale.

Ad.4.

Ad.5. ¶ Ad quintū nego antecedēs. Ad p̄bationē dicendū. q illud verbū. diligēter agnosce vultum pecoris tui. nō solū intelligit esse dictuz parochiali sacerdoti. sz epo. z ipi pape. Et ō sicut huic mādato dei satisfacit parochialis sacerdos quādo assumit honestū sacerdotē dās sibi licētiā audiēdi aliquos parochianos q̄s ipe nō audit in ꝓpria p̄sona. sic etiā satisfit iā dicto mādato. quādo summ⁹ pontifex viris religiosis cōmittit equalē autoritatē cū parochialib⁹ sacerdotib⁹. ¶ Vis igit trāscursis respondeo ad primā rationē z dico. q ratio nō est ɔtra ɔclusionē. qz qui cōfiteāt religioso delegato ɔfiteāt ꝓpio sacerdoti. inquantū ille dicit ꝓpius sacerdos qui autoritatē seu iurisdictionē habet sibi delegataz ab eo qui pt hmōi iurisdictionē delegare. ¶ Ad secūdū nego antecedēs. qz sicut p̄dictū est. papa est ꝓpiu⁹ sacerdos cuiuslibet xpiani. ¶ Ad terciuz nego ɔsequentiā. Ad p̄bationē dicendū q hmōi periculū p̄uentū est per religiosos p̄uilegiatos. qz si mulier habet ō hoc suspectū sacerdotē parochialē. qui iurisdictōe ordinaria dicit ꝓpius sacerdos. tūc debet ire ad religiosuz p̄uilegiatū sup audiētia cōfessionis. qui vt dictū est iurisdictōe delegata dicit ꝓpius sacerdos z sic nō vadit de ꝓpio sacerdote ad alienū. sz vadit de ꝓpio ad ꝓpriū. ¶ Ad quartū nego ɔsequentiā. Ad p̄bationē dicendū q quāuis sine licētia ꝓpij sacerdotis ñ liceat q̄rere aliū alienū. tamē licet q̄rere aliuz ꝓpriū. h̄ est. alio modo ꝓpriū. sicut apparet ex dictis. ¶ Ad quintū nego cōsequentiā. Ad p̄bationē dicēdū. q quāuis vtraqz potestas eodē ordine sacerdoti ɔferat. tamē quantū ad executōez potestatis absoluēdi plus requirit q̄z ad executionē potestatis ɔficiēdi. Nā ad cōficiendū sufficit potestas ordinis. sz ad absoluendū requirit potestas iurisdictōis. z hoc vel ordinarie. vel delegate.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

Solutio. Ad primū ɔclusionez.

Quātū ad quartuz articulū pono duas ɔclusiones. ¶ Prima ē q fm cursum cōmunē nō tenet homo ɔfiteri peccata sua nisi semel in anno. z hoc tali tpe q respiciat festū pasce. Qz fm cursuz cōmunez hō totiēs tenet ɔfiteri z tali tpe. quotiēs z q̄li tpe inuenit sibi p̄ceptū in iure. sz hoc nō inuenit nisi semel in anno. z h̄ circa festū pasce. ergo tē. Dato ɔ est nota. Dnoz etiā patet. qz in iure de hoc nō inuenit p̄ceptū nisi in illa decretali. omis vtriusqz sex⁹. Et in eadē decretali nō p̄cipit nisi de semel in anno circa festū pasce. ¶ Diri aūt notāter fm cursuz cōmunē. qz in aliquib⁹ casib⁹ spēalib⁹ nō tenet ista regula cōmunis. ¶ Quoz vn⁹ est. si hō vult recipere corp⁹ xpi vl sacros ordines. tūc debet ɔfiteri. si nosciat se habere aliqd mortale peccatū. etiā quacūqz pte anni hoc fecerit. ¶ Secūd⁹ casus est ratōe piculi. puta si debet intrare bellū. vel verisiliter timet sibi imminere q̄lecūqz mortale periculū. ¶ Terci⁹ casus est. si verisiliter timet q circa festū pasce nō possit habere copiā sacerdotis qui tūc possit ipm absoluere. tunc tenet ɔfiteri p̄uisqz appropinqt festū pasce si habuerit copiā sacerdotis. ¶ Quart⁹ casus si omino crederet aliqs se esse necessario obligatū ad h̄ q immediate ɔfiteat. z de h̄ haberet inuincibilē ɔscientiā. ille tenet satisfacere ɔscientie sue. dato q ali⁹ hō ad h̄ nō obliget. ¶ Sz ɔtra p̄dictā ɔclusionē est quedā opinio q̄ dicit q peccator habita optunitate sufficiēti ad ɔfitendū. tūc statim tenet ɔfiteri. Qz nul⁹ se ipm debet cōmittere discrimini. sz h̄ facit qui differt ɔfessionē. qz ipe subitanee posset mori. z nescit vtz tūc valeat ɔfiteri vel habere sacerdotē. ¶ P. p̄cepta affirmatiua obligāt p loco z tpe. sz p̄ceptū d faciēda ɔfessiōe est affirmatiuū. z loci z tpis ɔgruitas esse videt ad ɔfitēdū. quādo q̄s cognoscēs se esse in mortali peccato habet copiā sacerdotis vl ɔfessoris. ¶ P. habēs morbū periculosū peccare videt si ñ requirit medicū ipo existēte p̄sente. sz peccatum mortale est piculosi⁹ omi morbū. q̄ habēs copiā sacerdotis q̄ est medic⁹ peccatoz statim tenet reqrere. ¶ P. mortal peccator statim tenetur reconciliare se deo. z satisfacere de offensa. Sz vtrūqz istoz debet facere mediāte ɔfessore. ergo statim tenet ɔfiteri. ¶ Ad primū dicendū q si talis est ɔtritus. z habet voluntatem cōfitendi fm determinationē ecclesie. tūc nō exponit se discrimini. qz dato q subitanee

Articulus quartus.

Quattuor casus.

Primus.

Secūdus

Tercius

Quartus

Opio contraria.

1

2

3

4

Solutio. Ad.1.

Ad.2. moreret. ipe saluaret. ¶ Ad secūdū dicendū. q loc⁹ ⁊ temp⁹ put respicūt pcepta affirmatiua dupliciter possūt accipi. Uno mō fm cōgruitatē. Alio modo fm necessitatē. Primo modo nō obseruās locū ⁊ tps nō peccat moraliter. sz secūdo modo peccat. ¶ Sz fm cursum cōmunē tūc temp⁹ ꝯfitēdi necessitat⁹ est circa festū pasce. qz hmōi temp⁹ cadit sb pce-

Ad.3. pto. ergo ⁊c. ¶ Ad terciū dicendū q ver⁹ medic⁹ ist⁹ morbi est ipe ⁊c⁹. ⁊ ideo ipe hūc morbū curat in vera ꝯtritione, ppter qd nō est tātū periculū differre requisitōez actualē sacerdotis p vocali ꝯfessiōe. sicut medici p corpali curatōe. ¶ Ad quartū dicendū q recōcili-

Ad.4. atio peccatoris ⁊ satisfactio possūt dupliciter cōsiderari. Uno modo put sunt de lege natūre. ⁊ sic ad ea statiz teneť peccator. ⁊ talis recōciliatio ⁊ satisfactio fit in ipa ꝯtritōe. ad quā statiz obligat peccator. Alio modo possūt cōsiderari put habēt fieri fm modū ⁊ formā ecclesie. ⁊ sic obligat ad talia peccator semel i anno fm q pcipit eccl'ia. ¶ Cōclusio secūda est

Cōclusio secunda. q licet nō de necessitate tn de cōgruitate debet homo sep⁹ etiā in eodē anno ꝯfiteri. Qz ex hc cōtinue melⁿ⁹ disponit ad act⁹ meritorios et virtuosos. ⁊ delet purgatoriū cōfitendo etiaz venialia quoz non posset habere memoriā si tantūmodo semel in anno cōfiteret. ¶ Ad ar-

Ad princi pale argu. gumentū primū principale dicēdū q ꝯsequētia est falsa. Ad pbationē dicendū q sicut in iudicio seculari nō sufficit ad iudicandū si iudex cognoscit fornicatuz nisi cognoscat tanqz iudex ⁊ i forma iudicij. sic i iudicio spūali nō sufficit ad absoluēdū peccatorē si sacerdos cognoscit ei⁹ peccatū. Sz oportet q cognoscat i forma iudicij. puta p voluntariā cōfessionez cū pposito cauēdi semp in futuz de illo ⁊ quocūqz alio ꝯsimili peccato. ¶ Ad argumētū in

Ad aliud argumētū oppositū nego minorē. Ad pbationē dicēdū q licet cōtritio ⁊ satisfactio vt sunt act⁹ penitētie q̄ est virt⁹ sint d̄ lege natūre. tn vt sunt ptes pnie put pnia ē sacrm. sic n̄ sunt de lege natūre. Primo mō nō mediat int ꝯtritōez ⁊ satisfactōez ꝯfessio vocal'. sz solū mētalis. Et tō licet mētalis ꝯfessio q̄ fit ipi deo sit aliq̄ mō d̄ lege natūre. tn nō vocal'. hec em est d̄ lege euangelica. in q̄ pnie sacrm dinoscit esse institutū.

¶ Distinctio decimaoctaua.

Hic queri solet. Postqz mgr determiauit de numero ⁊ pfectōe partiū pniaz sacrālez cōstitutiū. nūc incipit de termiare de autoritate ministroz pniaz inūgentū. Et diuidit i duas ptes. Qz primo agit de sacerdotaliū clauiū ptate ⁊ vsitatōe. Secdo d̄ eiusdē ptātis collatione dist. xix. ibi. Postqz onsum est. Prima i duas. Qz primo ostēdit qliter peccator absoluit i spūali iudicio. Secdo innuit q i pctōre ē aliqd qd tollit a solo deo. ibi. Hic qrit q̄ sit illa. Prima i duas Qz primo inqrit q sit ptās ligandi ⁊ soluēdi. Secdo ondit q hmōi ligatōnis ⁊ solutōis sunt diuersi modi. ibi. Nō aūt hc sacerdotibz. Prima i duas. Qz primo inqrit de eccl'ie ptāte. Secdo de hmōi ptātis vsu seu fecūditate. ibi. Sz qrit vtrū. Prima i duas. Qz primo pponit q̄stionē d̄ ptāte ⁊ vsu clauiū i generali. Secdo tāgit de hmōi ptāte ⁊ vsu in spēali. ibi. Claues iste sunt. ¶ Sequit illa ps Sz qrit vtrū. Et diuidit in duas ptes. Qz primo circa vsū ⁊ fecūditatē sacerdotal' ptātis mouet q̄stionē. Secdo circa q̄stiū recitat duplicē opinionē. ibi. Quidā arbitrati sunt. Et hec i duas. qz primo recitat opinionē improbādā Secdo opinionē aliā approbādā. ibi. Alij vero dicūt. Et hec i duas. Qz primo recitat illā opinionē veriorē. ⁊ remouet quēdā errorē. ibi Nec ideo tn. ¶ Sequit illa ps. Nō hc aūt sacerdotibz. Et diuidit i tres ptes. Quia primo ostēdit qūo sacerdos absoluit ⁊ ligat q̄ ad culpā. Secdo qūo hc idē facit q̄ ad pnā. Et tercō qūo de⁹ approbat vtrāqz sniaz. Secda ibi. Ligāt quoqz. Tercia ibi. Secdm hos ¶ Et hec ē snia ist⁹. xviij. dist. i generali. circa quā quero in spēciali.

Utrū ptās clauiū se extēdat ad remissionē culpe ⁊ pne ¶ Uidet q sic. Qz virt⁹ clauiū extēdit se ad celi apertōez q extēdit se ad culpe ⁊ pne remissionē. Cōsequntia patet. qz nlli apit celū nisi ipe sit absolutus a pena ⁊ a culpa. Ancedēs etiā pt̄z Mat. xvi. vbi dns claues celoz cōmisit beato petro ⁊ mediāte ipo ceter⁹ sacerdotibz ¶ Cōtra. virtus finita nō extēdit se ad effectū ifinitū. Sz culpa mortalis qdāmodo est infinita. inquātū implicat offensam dei infiniti. Etiā pena sibi debita est ppetua. ⁊ p cōsequēs infinita. ergo ⁊c. ¶ Dic primo videndu est de clauibz eccl'ie fm se. ¶ Secūdo qūo ptās hmōi clauium se habeat ad ablationē pne. ¶ Tercio qūo se habeat ad remissionē culpe. ¶ Et q̄rto qz remissio culpe nō pt fieri sine infusione grē ideo videndū est. vtrū infusio grē. ⁊ remissio culpe. sint simul in eodē instanti.

¶ Dist. XVIII.

Articulus primus.

¶ Quantũ ad primũ

tria sunt videda. ¶ Primo an sint hmõi claues. ¶ Scdo qd sint. ¶ Et tercio quot sint.

¶ Quo ad primũ dico q̃ eccliaz hre claues ligãdi ⁊ soluẽdi negare nõ possum⁹. cũ h̃ pateat tam ex textu q̃z ex glosa Matth. xvi. vbi capiti ecclie beato. s. petro xps hmõi claues legit cõmisisse. ⁊ hec cõmissio mediãte beato petro descẽdit in alios sacerdotes. Qd figuralit tãgit ps. sub methaphora vngẽti dicẽs. Sicẽ vngentũ in capite qd descẽdit in barbã. barbam aaron. qd descẽdit ĩ oꝛã vestimẽti ei⁹ ⁊c. vbi p caput intelligit xps. a q̃ ptãs absoluendi ⁊ ligãdi descẽdit in barbã. i. beatũ petꝛ. ⁊ de indei barbã aaron. i. in quẽlibet epm̃ ieu ma/ioꝛẽ platũ. ⁊ vltimo i oꝛã vestimẽti. i. in quẽlibet sacerdotẽ simplicez. Cũ hmõi claui gera ptãte quilibet sacerdos xpianũ sibi sbditũ pt soluere a peccatꝭ. ⁊ ligare ꝯ gruis emẽdatõibꝫ ⁊ apire portã celi dignis: ⁊ claudere indignis

Instantia 1 ¶ Forte dicet hostiũ celi apertũ est. q̃ frustra cõmitit alicui clauis ad aperiendũ illis. Cõsequẽtia patet. Probat añcedens. qꝛ sup illd apoc. v. vidi hostiũ apertũ in celo. dicit q̃ a tẽpore passionis xpi hostiũ celi semp apertũ est

¶ Etiã Isa. xxij. sup illo ꝗd. dabo claue. dicit glosa. Nemo pt claudere qd xps i sua passione reseravit. 2 ¶ P. solus xps claudit regnũ celoꝝ ⁊ apit. q̃ nullꝰ aliꝰ habet claues claudẽdi vl apiendi. Cõsequtia patet. qꝛ solꝰ idẽ est qd nõ cũ alio. vt patet. i. topicoꝝ ⁊. i. phi. silit Añcedẽs habet apoc. iij. vbi d xpo dicit. Qui aperit ⁊ nemo claudit. claudit ⁊ nemo aperit.

3 ¶ P. solꝰ ⁊c introducit in graz. q̃ solꝰ habet claues introducẽdi ĩ celi gloriã. Añcedẽs patet. qꝛ habitꝰ gre a solo deo infundit aie. Consequẽtia etiã patet. qꝛ plꝰ est introducere ĩ gloriã q̃z in graz. Et ideo ps. vtrũq̃z deo tribuẽs ait. Gratiã ⁊ gloriã dabit dns

Solutio Ad. 1. ¶ Ad primũ dicẽdũ q̃ de clausura celi dupliciter possum⁹ loq̃. puta vniũsaliter ⁊ pticulariter. Vniũsalis fuit a pẽto primoꝝ parentũ vsq̃z ad passionẽ xpi. Particularis ꝗo est fm q̃ q̃libet peccator post passionẽ xpi ꝓprio suo peccato sibi ipi ponit impedimẽtũ intrãdi celũ. Quantũ ad primã clausurã añcedens est vez cũ sua p bationc. sz nõ q̃z tũ ad secũdã. Et ideo q̃z tum ad istã secũdã clausurã cõmittit de⁹ suis mini

Ad. 2. stris claues ad apiendũ. ¶ Ad scdm dicẽdũ q̃ licet solꝰ xps habeat ptãtez excellẽtie apiendi cclũ. puta sine sacꝝ collatõe posset si vellet saluare hoiez. tñ p h̃ nõ excludit sacerdos a misteriali potestate. inq̃z tũ ipe est sacꝝ minister ⁊ dispẽsator. Sacerdotes ei fm qd ait apls sunt dispẽsatores ministerioꝝ dei. Et iõ ait idẽ apls. Nic iã q̃rit inter dispẽsatores. vt fidelis qs inueniat. ¶ Ad tercũ dicendũ q̃ Ad. 3.
licet solꝰ de⁹ habeat ptãtez autoritatiuã claudendi ⁊ apiendi thesauꝝ gre ⁊ glie. ⁊ solꝰ xps q̃z tũ ad h̃ habeat ptãtez excellẽtie inq̃z tũ meritorie p sue passionis virtutẽ imediate pt apire. tñ ex duobꝫ istis nõ excludit sacerdos ab apiendi ⁊ claudẽdi misterio. qꝛ licet pnceps habeat pncipalẽ autoritatẽ apiendi sui pncipatꝰ ciuitatẽ. tñ p h̃ nõ habet quin portarius portat claues. ⁊ ministerialiter apiat ipaz portã. Sic in ꝓposito ⁊c. ¶ Quo ad secũdũ dicendũ q̃ sic habet in glosa sup illud Matth. xvi. qd cũq̃z ligaueris sup terrã ⁊c. clauis ecclie de q̃ ad pſens loq̃mur sic diffinit. Clauis ẽ ptãs ligãdi ⁊ soluẽdi. qua ecclĩastic⁹ iudex dignos recipe. ⁊ indignos excludere debet a regno celoꝝ. Que diffinitio satis ordinate videt esse data. Nã cũ dicit ptãs. tangit genꝰ ipsi⁹ clauis ecclie. Cetera aũt sunt aliq̃ mõ differentiaꝝ exp̃ssiua. In diffinitõe em̃ accidentis sepe subiectũ ponit loco differẽtie. Qd tangit hic cũ dicit. ecclĩastic⁹ iudex. Itẽ potẽtia diffinit p actũ. vt patet. ij. de aia. actꝰ aũt specificat ab obiecto. Cũ igit clauis sit quedã ipi rituaiis potẽtia seu ptãs. ideo ĩ sua diffinitõe ponit actꝰ suꝰ. Cũ dicit dignos recipe ⁊ indignos excludere. Ponit etiã obiectũ illi⁹ actꝰ cũ vltimo addit a regno celoꝝ. ¶ Forte dicet Instantia 1
q̃ istud nõ bñ stat cũ pdictis. Dictũ est em̃ q̃ p passionẽ xpi sblata est vniũsalis clausura. ⁊ nõ claudit amplius hostiũ celi. nisi clausura pticulari. puta fm q̃ pctõr ꝓprio suo peccato sibi ipi ponit impedimẽtũ. Sz ille q̃ dignꝰ est nõ habet peccatũ. q̃ sibi est semp hostiũ apũ. ⁊ p ꝯseqns clauis nõ videt facere ad dignorũ receptionẽ. sicut dicit in ista diffinitõe. ¶ P. 2
clauis pt esse in aliq̃ q̃ nõ est ecclĩastic⁹ iudex. q̃ in diffinitõe clauis nõ debuit poni ecclĩastic⁹ iudex tanq̃z subiectũ ipi⁹ clauis. Cõsequtia patet. Probatio añcedentis. qꝛ clauis cõuenit cuilibet sacerdoti. sz nõ q̃libet sacerdos est ecclĩastic⁹ iudex. Maior patet. qꝛ clauis ꝯferit in sacerdotalis ordinis collatõe. Patet etiã minor. qꝛ oĩs iudex habet iurisdictionẽ. sz nõ quilibet sacerdos habet iurisdictõez. vt ptz ĩ q̃stione prima pcedẽte. ¶ P. ecclia orat 3
vt pctõres ad regnũ celoꝝ recipiant. q̃ p clauẽ ecclie nõ excludunt indigni. Cõsequtia patet. qꝛ pctõres sunt indigni regni celoꝝ.

Secũduz primi articuli.

orās g p aliq vt possit intrare. nō videt ipz ex
4 cludere ab itroitu. ¶ P. scientia ñ ē potētia seu
ptās. g ptās nō videt esse genus ipi ecclīastice
clauis. Añcedēs patz. qz scientia cū sit habitus
ē in pma specie qlitatis. ptās ro videt eē i scda
specie qlitatis. Cōsequtia patz ex dictis mgri. q
h aut in lra. q vna clauis est scientia discernēdi
Solutio. ¶ Ad primū pt dici q eorpo q digno ē aptū
Ad.1. hostiū. ideo respectu eius act ipsius clauis dicit
recipe ¶ Vl pt dici q digni regni celoz sunt
in duplici ordine. Nā qdā sic sūt digni q nec
excludunt p culpā nec retardant ppter emē/
dā faciēdā in hō mūdo vl in purgatorio. Aliq
sunt q qzuis nō excludant ppter culpā. tñ ex/
cludunt ppter emēdā faciēdā. Dato g q cla/
uis ecclīastica nō habeat actū q ad pmos. vt
ad intrandū pmoueant. habet tñ q ad scdos
qz virtute clauiū pt emēda abbreuiari. vt pate
Ad.2. bit i scdo articulo. ¶ Ad scdm dicēdū q cla/
uē esse i aliq pt dupliciter itelligi. Vno modo
qztū ad actū primū. puta qztuz ad esse. Alio
modo qztū ad actū scdm. puta qztū ad opari.
Primo mō añcedēs est verū. sz scdo mō ē fal/
suz. Propter qd negāda est ꝛsequtia. qz cla/
uis in pposito diffinit vt ꝛiūcta est actui se/
cūdo. qz sic dixi potētie diffiniunt p act. acci
piendo actū p actu scdo. licet igit qlibet sacer
dos recipiēdo ordinē recipiat clauē. tñ nullus
habet clauē put in pposito diffinit. nisi habe
Ad.3. at iurisdictōez. z hō vl ordinariā vel saltē dele/
gatā ¶ Ad terciū nego ꝛsequētiā. Ad pbati
onē dicēdū q ecclīa nō dicit excludere ponen
do impedimētū intrādi. Sz dicit excludere
eo q nō tollit impedimētū. Et iō licet ozet p
pctōrub. tñ tādiu dicit eos excludere qdiu
Ad.4. nō tollit hmōi impedimētū. ¶ Ad quartuz
dicendū q scientia vt clauis est nō dicit forma
liter habitū cognoscēdi. sz dicit potētiā seu au
Terciū primi articuli Nota. toritatē discernēdi. ¶ Quo ad terciū pmi ar
ticuli dicendū. q due sunt claues in virtute
seu opatōe. z vna i radice. ¶ Ad intellectum
cui est aduertendū q sicut in igne potētia ca
lefaciēdi z potētia liqfaciendi radicaliter est
vna. in effectu tñ multiplicat. sic radicalit est
vna clauis spūalis ecclie. bifurcata tñ in effe/
ctu. Nā vt prius dictū est clauis est potestas
ecclesiastici iudicis. Sz ad potestatē iudicā
di duo requiruntur. s. potestas discernēdi. qztū
ad cause examinationē. z potestas diffinien/
di. quantū ad cause determinationē ꝛdemnā
do nocentē vl absoluendo innocentē ¶ Pri
ma potestas appellat clauis scientie. Altera ap
pellat clauis potētie. ¶ Et his bene intellect
patet respōsio ad multas cauillatōes. quib
pbatur q scientia nō possit dici clauis. Omes
em huiusmodi obiectōnes accipiūt scientiaz
put est habitus cognoscēdi. z non p potestate
discernēdi. Sicut em doctrina potest dupli
citer accipi. Vno modo p ipo habitu docen
di. Alio modo p ipsa autoritate docendi. sic
eodē modo scientia. Et pmo modo nō est cla/
uis. sz secūdo modo. sicut dictū est. ¶ Forte Instantia
dices q clauis dat cū ordine sacerdotali. sed
scientia discernēdi ñ datur cū hmōi ordine. ñ
em habet qs maiorē scientiā discernēdi post/
qz recepit ordinē sacerdotalez. qz habuit ante
hmōi ordinē. vt ō se patet ¶ Respōdeo q li Solutio.
cet cū ordine nō det scientia discernēdi vt habi
tus est. tamē cū ordine dat autoritas discer/
nendi que dicit clauis scientie. z hec pslippo/
nit scientiā que est habitus discretiue cognitio
nis discernēs inter lepzā z lepzā. i. inter vnuz
peccatū z alterū. alias si deficeret talis habitus.
licet ordinatus recipet clauē que est autoritas
discernēdi. tamē illi autoritatis nō possz ha
bere ordinatā executionē. ¶ Propter qd gra
uiter peccant epi ordinātes eos in quib defi/
cit talis habitus. qz dant autoritatē his qui su
scepte autoritatis nō possunt habere ordina/
tam seu regularē executionē. ¶ Peccat etiaz
iste qui carens scientia seipm ingerit vt iā dictā
autoritatē suscipiat. cū se sentiat minus idoneū
ad eius executionē.

Quantū ad secūdū articulū est aduertēdū q duplex est pena cul/ Articulus secundus

pe. s. eterna z tpalis. Etiā tpalis est duplex. qz
vna est de foro penitētiali. sicut pena satisfacti
onis. Alia in foro iudiciali. sicut excōicatio.
q etiā est pena culpe. qz nunqz debet infligi. n
si p mortali pcto. Quāuis em aliqs qnqz ci/ Nota.
det sine culpa. tñ si nō cōparet z recusat pare
re mādatis sui iudicis. tūc excōicat p ꝛtuma/
cia q reputat mortalis culpa. ¶ De ista tñ pe
na ad psens cā breuitatis nihil dicā vsqz ad se
quētē distinctōez ¶ De pmis igit duabz pe/
nis est aduertēdū. q sic cōius dicit. actus seu ex
ercitiū clauiū ad penā eternā non attingit. qz
ante exercitiū clauiū qd est in absolutōe q se/
quit cōfessionē. virtus diuina dimittens culpā
in ipa cōtritione etiā penā eternā cōmutat in
tpalem. Et ideo pt dici q virtus clauiū se exten Cōclusio.
dit ad pene tpalis diminutionē in quā virtus
diuina cōmutauit penā eternā. ¶ Sz ꝛtra Opio contraria.
isti ab aliquib arguit sic. Pena tpalis ma/

net post absolutionē q̃ fit virtute clauiū. ergo
nō remittit ꝟtute clauiū. Ant̃cedens patet. qz
si absolut⁹ vixerit. ipse teneꝫ ad satisfactionē.
Si aūt ĩmediate moriꝫ tūc purgatoriū susti
2 nebit. Cōsequtia patet. ¶ P. virt⁹ clauiū li/
gat hoiez ad penā tpalez. ergo nō tollit penā
3 tpalez. Antecedēs ⁊ ꝛsequtia patēt. ¶ P. po
testas clauiū nō ꝓt ꝓiudicare taxatōi diuine
iusticie. Sed hmōi pena tpalis est taxata a
4 diuina iusticia. q̃ ⁊c. ¶ P. in p̃ absolutionem
vnius ꝛfessionis relaxaꝫ aliq̃ ꝑs pene satisfa
ctorie p̃ pēto. q̃ totiēs posset hō ꝛfiteri. q̃ to/
ta pena relaxareꝫ absq̃ satisfactōe. qd̃ est incō
ueniēs. Cōsequētia patet. qz cū illa pena sit fi
nita. q̃ p̃ ablationē ꝛtinuā partis post partē.
5 tandē tota ꝛsumereꝫ. q̃ ⁊c. ¶ P. sacerdos nō
ꝓt sibiꝫpi ꝛ pena tpali remittere. ergo nec al/
teri. ¶ Dicūt ergo isti q̃ sacerdos absoluēdo
nō remittit penā tpalez. sz remittit penā eter
Cōtra opi nionem. nā. ¶ Sz istud nō valet. Qz cōstat p̃ omes
sanctos doctores q̃ in ꝛtritōe culpa remittit
1 ⁊ grā infundit. q̃ si vsq̃ ad sacerdotis absolu/
tionē ꝛtrit⁹ maneret obligat⁹ ad penā eternā
tūc homo existēs in gratia gratūfaciente ⁊ si/
ne culpa. esset obligat⁹ ad penā eternā. toto il
lo tpe qd̃ currit inter p̃cedentē ꝛtritōez ⁊ ab/
2 solutionē sequētē ĩpaz ꝛfessionē. ¶ P. si sic. tūc
posito q̃ moriaꝫ añq̃ ꝛfiteaꝫ ⁊ absoluaꝫ. tūc
quāuis esset vere ꝛtritus eternaliꝫ damnareꝫ
Falsitas ꝛsequētis patet ex dictis in p̃ceden
tibꝫ q̃stionibꝫ. Cōsequtia etiā patet. qz fm te
Solutio a p̃mo ĩ absolutōe remittit pena eterna. ¶ Ad
Ad. 1. primū nego cōsequentiā. qz q̃uis maneat tñ
nō manet tāta quāta fuit ante absolutōez sa/
cramentalē. que fit potestate clauiū. Unde etiā
si hō cōtrit⁹ tantū viuit q̃ absoluit ꝟtute cla
uiū. ⁊ absolut⁹ ĩmediate moriaꝫ. ipse minorē
penā sustinebit in purgatorio. q̃z fecisset si cō
Ad. 2. trit⁹ ꝛcessisset anteq̃z absolut⁹ fuisset. ¶ Ad
secundū nego cōsequentiā. qz quāuis tollat
Ad. 3. aliquā p̃tem. tamē obligat ad residuū. ¶ Ad
tertiū dicendū q̃ maiori ⁊ minori ꝛcessis. ni/
hil sequit ꝛtra p̃dictā cōclusionē. qz ex tali re/
missione nō fit p̃iudiciū diuine iusticie. qz to
tū qd̃ tollit ꝛ taxato iusticie. hꝫ recōpensaꝫ ꝛ
thesauro ecclie ac diuine misericordie. sicē pa/
Ad. 4. tebit in sequēti articulo. ¶ Ad quartū ꝛcedo
ꝛsequtiā. qz hō posset totiēs idē peccatū cor/
de ꝛtrito ꝛfiteri. ⁊ ab eo absolui. q̃ p̃ hꝫ lueret
totā penā purgatorij. tñ qz hꝫ ñ ꝛstat sacerdo/
ti. ĩo ĩpe nūq̃z ꝛbet dimittere q̃n aliq̃d iniūgat
Ad. 5. ꝛ satisfactōe. ¶ Ad q̃ntū nego ꝛnsiaz. qz p̃tās
clauiū se extēdit ad alterꝫ ⁊ ñ ad ꝓbiectū p̃ꝑuz

Quātū ad tertium articulū ē aduertēdū q̃ virt⁹ clauiū duplicit̃ ꝓt ꝛsiderari. Uno mō vt est in fide penitent̃ ꝑponētis ꝛfiteri ⁊ absolutōez a sacerdote q̃re re fm formā ecclie. Alio mō vt ꝛcernit actua lē ꝟbꝫ platōez sacerdot̃ absoluētis. ¶ Primo mō facit ĩstrumētaliꝫ ⁊ dispositiue ad pec catoꝝ remissionē ⁊ grē infusionē. quā p̃ncipa liter facit virt⁹ diuīa. coexistēs ꝟtuti ipi⁹ sacri eo mō q̃ dictū ē supi⁹. dist. ij. q. 1. arti. i. ¶ Se cūdo mō accipiēdo ꝟtutē clauiū. tūc q̃uis ñ faciat ad culpe remissionē. qz iā supponit̃ esse remissa p̃ p̃cedentē ꝛtritōez. tñ facit ad grē iā recepte augmētatōez. ⁊ infusaꝫ virtutū accu/ mulationē. ¶ Et p̃ hāc distinctōez ꝓt ñderi ad obiectōes diuīsaꝫ opinionū. Quibꝫ aliq̃ ꝑbāt q̃ solⁿ ꝛ dimittit pēta. ⁊ p̃ ꝛsequēs vir tus clauiū nō extēdit se ad remissionē pētōꝝ. Alij ecōtra dicūt q̃ sacra noue legis efficiūt qd̃ figurāt. nō ꝟt⁹ sacralis q̃ est virt⁹ clauiū se ex/ tendit ad culpe remissionē ⁊ grē infusionē.

Articulus tertius.

Quātū ad quartuz articulū pono duas ꝛclusiones. ¶ Prima ē q̃ remissio culpe ⁊ ifusio grē fuit in eodē instā ti. Qz si ĩ alio ⁊ alio tūc qz int̃ q̃libet duo in/ stantia cadit tps mediū. esset dare aliqd̃ tps q̃ hō esset in grā cui tñ culpa nō esset remissa. vl ecōuerso aliq̃ tpe hō esset sine culpa ⁊ tñ ca reret grā. q̃z vtrūq̃z videt esse incōueniēs sal/ tē secūdo modo quē a ꝛeo credim⁹ institutū. ¶ P. in generatōe naturali corruptio forme p̃cedentis ⁊ introductio forme sequētis sunt in eodē instāti. q̃ expulsio culpe ⁊ infusio grē sunt in eodez instanti. Antecedēs patet. viij. phisicoꝝ. Cōsequētia etiā patet. qz nō appa ret maior incōpossibilitas istoꝝ in generatōe spūali q̃z illoꝝ in generatōe naturali. ¶ Sz ꝛtra istud ꝓt argui sic. Illa que sic se habēt q̃ vnū necessario est p̃ altero nō possunt esse ĩ eodē instāti. sz expulsio culpe est prior infusio ne gratie. ergo ⁊c. Maior patet. Probaꝫ mi nor. qz gratia nō daꝫ nisi digno. sz nullus est dign⁹ grā dū est in culpa. q̃ ⁊c. ¶ Sz istud nō valet nec ꝛcludit. quia ĩ eodē instāti quo lumen corporale corpori. puta aeri infundit. tenebre expellunt. ergo in eodez instanti quo lumē spirituale spiritui infundit tenebre spi/ rituales ab eo repellunt. sed gratia est lumen anime rationalis spirituale. ⁊ peccata sunt te/ nebre huic lumini spūali opposite. ergo ⁊c.

Articulus quartus. Pria ꝛclo

1

2

Contra.

Cōtra.

Li. IIII.

Solutio argumēti.

¶ Ad argumentū dicendū q̃ aliq̃d esse prior altero ꝑt dupliciter intelligi. Uno mō prioritate ꝛtis. Alio mō prioritate nature seu naturalis ꝑsuppositōis. De ꝑmo modo maior est vera. sz nō de secūdo. q̃ vna ꝑs aeris naturaliter seu prioritate nature est prior illumiata q̃z alia. q̃ sol partē aeris remotiorem illuminat mediāte ꝑte ꝓpinquiori. ⁊ tm̄ omēs ꝑtes illuminat in eodē instāti. vt patet. ij. de aia. Sz secūdo modo minor est vera q̃uis maior sit falsa. nō homo dimittēdo culpā recipit grāz ⁊ deꝰ dando grāz expellit culpā.

Secunda ꝛclusio

¶ Cōclusio secūda est q̃ expulsio culpe ⁊ infusio grē ñ sūt formaliter vna mutatio. q̃uis sint in eodē instāti. Quia q̃ sic se habēt q̃ vnū vere multiplicat altero nō multiplicato illa nō sunt formaliter vna mutatio. Sz expulsio culpe multiplicat nō multiplicata infusione grē. Maior patet. Probat minor. q̃ ꝑm multiplicatōem peccatorꝫ multiplicat expulsio eorꝫ. sz q̃ñq̃z ab vno peccatorꝫ simul expelluntur multa peccata. cui tm̄ vna infundit gratia.

1

2

¶ P. vna simplex mutatio sicut vnū habet terminū ad quē. sic vnū habet terminū a quo. Sz hic essent plures termini a quibꝫ inciperet ista mutatio. vt patet in exēplis iā datis.

3

¶ P. generatio ⁊ corruptio nō sunt vna mutatio. vt patet in lib. p̄dicamentorꝫ ⁊ in multis etiā partibꝫ naturalis philosophie. Sz expulsione peccati corrumpit aliqua q̃litas viciosa. ⁊ infusione grē virtus generat. ergo ⁊c.

Opio contraria ꝑma

¶ Sz cōtra istud sunt due opiniones. Una directe ⁊ alia indirecte. Quidā em̄ dicūt q̃ sunt simpliciter vna mutatio. Quia si expulsio peccati esset alia mutatio ab infusione grē. aut talis mutatō esset acquisitiua ⁊ positiua. aut additiua ⁊ priuatiua. Nō primo modo. q̃ nihil positiuū est in aia de nouo post expulsionē culpe nisi gratia ad quā terminat infusio gratie. Sz mutatio nō dicit positiua nisi ꝑut terminat ad terminū positiuū. igit si expulsio peccati dicit positiua ex hoc q̃ terminat ad gratiā. sequit q̃ sit eadē mutatio cū infusione gratie q̃ etiā terminatur ad gratiā. q̃ vnus terminꝰ arguit vnā mutationē. Nec secūdo modo. q̃ si expulsio peccati esset mutatio priuatiua. tūc oporteret q̃ terminaret ad aliquā priuationē. q̃ mutationis priuatiue terminꝰ ad quē est priuatio. Sz hō est falsiz. q̃ q̃ñcunq̃z alicuꝰ mutationis terminꝰ a q̃ est priuatiuꝰ. tūc terminꝰ ad quē nō potest esse priuatiuꝰ. Sz peccatū qd̄ est terminꝰ a q̃ ipiꝰ expulsionis ē terminꝰ priuatiuꝰ. vt de se patet. nā cū omne positiuū sit a deo. q̃ si peccatū nō diceret puram priuationem ipm̄ esset a deo.

1

¶ P. si essent duo mutatōes. tūc ñ possent esse i eodē instāti. Cōsequēs est falsū. q̃ si essent i duobꝫ instātibꝫ. tūc si i tpe medio moreret homo. ipe nec dānaret q̃ nō haberet culpā. nec saluaret q̃ nō hret gratiā. Probat ꝛntia. q̃ int illas duas mutatōnes esset ordo prioris ⁊ posterioris. q̃ nō ꝑt esse i eodē instāti.

2

¶ Sz ista nō ꝛcludūt. Q̃z si essent vna mutatio. tūc nunq̃z posset esse grē infusio nisi esset culpe expulsio. Cōseq̃ntia ꝑtz. q̃ vna simplex mutatio nō ꝑt a seipa separi. Falsitas etiā ꝛcseq̃ntis est patēs. q̃ btē ꝗgini ⁊ aie xpi ita ifusa fuit grā. q̃ nlla fuit ibi expulsa culpa. Qd̄ d̄ xpo ꝑtz. q̃ ipe ꝑtm̄ nō fecit. nec est inuentꝰ dolꝰ in ore eiꝰ. vt dicit. i. petri c. ij. Etiā patet d̄ beata ꝗgine. q̃ ipa nullū habuit peccatū nec originale nec actuale. vt ꝑtz ex his q̃ dixi li. iij. dist. iij. Etiā mō posset deꝰ creare vnū hoiez innocētē. cui ita infunderet grāz q̃ tm̄ nullā ab eo expelleret culpā.

Cōtra opinionem. 1

¶ Ad primū igit dicēdū q̃ expulsio culpe aliq̃ mō ꝑt dici mutatio acq̃sitiua. ⁊ aliq̃ mō ꝑuatiua vt patebit i dicēdis ꝗ opinionē seq̃ntē. ⁊ ex eis dē patebit ad ꝓbatōes istꝰ rōis. ⁊c.

Solutio. Ad. 1.

¶ Ad secūm nego ꝛntiaz. Ad ꝓbatōez dicēdū q̃ ordo ꝑoritatis ꝑm naturā ꝑt esse i eodē instāti. vt patz ex dictis i ꝑcedēti ꝛclusiōe. Sz int expulsionē culpe ⁊ infusionē grē ñ est ordo duratōnis sz nate. q̃ ⁊c.

Ad. 2.

¶ Forte dicet aliq̃s q̃ ifusio grē sit ꝑor duratōe expulsiōe culpe. q̃z grā expellit culpā. sz vnūqd̄q̃z ē priꝰ q̃z agat. q̃z agere ꝑsupponit esse. q̃ grā habet esse ꝑuscq̃z expellat culpa.

Instantia

¶ Rndeo q̃ loq̃ndo de ꝑoritate durationis. tūc minor ē falsa. q̃z i eodē instāti q̃ sol habuit eē. habuit illūinare. qd̄ ē suū ꝓprū agere.

Solutio.

¶ Etiā maior ē distinguēda. q̃z aliq̃d expellere culpā ꝑt dupliter intelligi. Uno mō effectiue. Alio mō formaliter. Nō dato q̃ expellens effectiue sit priꝰ expulsione. etiā q̃ñq̃z duratiue. hō tm̄ ñ ꝛtingit d̄ expellēte formaliter. nūc ꝗo ita est q̃ grā expellit formaliter ipm̄ ꝑtm̄ tā q̃z defectū sibi omino incōpossibilez. deꝰ vero expellit peccatū effectiue dando ipsam gratiam que formaliter expellit.

¶ Ex quo etiā patet q̃ mutat medū. q̃z in maiori fit mentio de formaliter expulsiuo. ⁊ in minori de agēte seu effectiue expellente.

Opinio secunda Scotus

¶ Alij qdām modo indirecte sunt cōtra ꝑdictā cōclusionē. Ponūt em̄ q̃ expulsio culpe ⁊ ifusio gratie sint due mutationes. nō tm̄ ambe reales. sz vna vt dicunt est realis. puta infusio grē. ⁊ altera rōnis. puta expulsio culpe. Ponunt enim istꝰ q̃ nihil

remaneat ĩ aĩa p actũ pcti. postq̃ trãsiuit talis act⁹. nisi obligatio quedã ad pnã. q̃ est relatio quedã rõnis in aĩa inq̃ztũ intelligit a deo iuste obligata ad pnã eternã p actũ volũtatẕ diuine. ideo expulsio peccati est mutatio fm rationẽ. ¶ Iste etiã doctor rñdet ad aliquas ratões q̃s p ꝛclusione adduxi. ¶ Sz qz solutiones sue fundant sup fundamẽto iã dicto. qd̃ non reputo esse verẕ. ideo eas nõ adduco. sz simpliciter arguã ꝛtra istud fundamentũ sic. Si istud esset verẕ. tũc quidã respect⁹ rõis esset causa q̃re spũs damnat⁹ ppetue infernali flãmis cruciaret. sz ꝛseq̃ns est incõuenies. Probatio ꝛseq̃ntie. qz ignis infernal' nõ agit in spũm nisi p quãto peccatũ habet annexũ. sz fm istũ doctorẽ postq̃ expletⁿ est actⁿ peccati. nihil remanet de pcto in aĩa peccatrice nisi relatio rõis siue respect⁹ rõnis. ¶ Est igit ad uertẽdũ q̃ trãseunte actu mortal' peccati. tũc ꝑter istã obligationẽ d̃ qua loquit iste doctor manet in aĩa ex hmõi ppetratõe peccati seu p petrata malicia aliq̃d se habẽs priuatiue. ac etiã aliq̃d se habẽs positiue. ¶ De priuatiuo patet. qz q̃zuis act⁹ pcti nõ corrũpat totaliter naturã. tñ grauit vulnerat eã. ꝛ minuit in ea habilitatẽ ad opa virtuosa. ꝛ tollit grãz dei. ceteraq̃z virtutes ¶ Et huic virtuti alludit pabola euãgelica luce. x. asserẽs pctõrẕ sb metaphora hoĩs descẽdẽtis a hierl'm ĩ hiericho spoliatũ ꝛ denudatũ q̃ztũ ad gratuita. vulneratũ q̃ztũ ad naturalia. ꝛ semiuiuũ relictũ q̃ztũ ad habilitatẽ ad bona opa. qz talis habilitas q̃zuis ex pctõrẕ ꝛtinuatõe semp minuat. tñ nũq̃z in hac vita totaliter tollit. sic patz ex his q̃ dixi lib. ij. dist. xxiiij. arti. ij. Et ideo q̃ ad hc pctõrẕ nõ dicit mortu⁹ sz semiuiu⁹ ¶ Qz etiã act⁹ pcti relinq̃t aliq̃d positiuũ patz. qz ĩ mortali pcto nõ solũ est auersio ab incõmutabili bono. sz etiã ꝛuersio ad cõmutabile bonũ. rõe cui⁹ ꝛuersionis derelinquit in aĩa peccatoris quedã affectio ad hmõi bonũ cõmutabile. q̃ quidẽ affectio vt plurimũ est ĩ ipo pctõrẕ mãsiua. vel p modũ dispositõis. ꝛ hc si act⁹ illius peccati nõ fuerit frequẽtat⁹. vl' p modũ habitus viciosi. si hmõi act⁹ fuerit frequentatus. ¶ Et ideo ꝛtra ꝓbatões assũptas in prima rõe pcedẽtis opinionis possũ dicere. q̃ expulsio pcti est mutatio positiua. inq̃ztũ incipit a priuatõe alicui⁹ grad⁹ habilitatis ad act⁹ virtuosos. ꝛ terminat ad positionẽ eiusdẽ grad⁹. Nã sicut nõ pt cõmitti peccatũ mortale. nisi aliq̃d d̃ hmõi habilitate minuat. sic necfit expulsio mortalis pcti nisi aliq̃d de hmõi habilitate acq̃rat vel recuperet. ¶ Potest etiã hmõi peccati expulsio aliq̃ modo dici mutatio priuatiua. inq̃ztũ incipit a pdicta viciosa inclinatione q̃ est q̃litas quedã positiua. ꝛ terminat ad priuationẽ eiusdẽ q̃litatis. ꝛ hc vl' fm se totã. vl' fm aliquẽ gradũ sui. qz sicut ĩ ppetratõne mortalis pcti semp aliq̃d ꝛtrahit de hmõi viciosa q̃litate. sic ĩ expulsione hmõi pcti semp aliq̃d tollit de tali q̃litate. ¶ Et ex his patẕ ꝗ primã opinionẽ q̃ expulsio pcti est mutatio alia ab ifusione gre. ꝛ pt aliq̃ mõ puta materialiter rõe ãnexorẕ dici puatiua ꝛ positiua. ¶ Patẕ etiã ꝗ scdaẕ opinionẽ q̃ ñ ẽ mutatio rõis tñ sz realis. ¶ Ad argumẽtũ principale primũ patẕ p ea q̃ dicta sũt ĩ scdo ꝛ tercio articulo. Ũñ ꝛseq̃ntia debet negari. qz q̃zuis virt⁹ clauiũ instrumẽtaliter extẽdat se ad celi reserationẽ. put est in fide ꝛ ppposito penitẽtis. tñ hc facit plupposita satisfactõe fiẽda. q̃ exp̃mit autoritate clauiũ a sacerdote cõfitentẽ absoluente ¶ Ad argumẽtũ ĩ oppositũ dõm q̃ maior nõ est ꝓa loquẽdo de virtute instrumẽtalit agẽtis. dato q̃ sit ꝓa loq̃ndo de virtute pncipalis agẽtis. sz tã ĩ remissione culpe q̃z pene de⁹ q̃ est virtutis infinite est agẽs pncipale. ideo rẽ.

Contra sco.

Nota bñ.

Ad argumẽtũ pnci.

¶ Distinctio decimanona.

Dstquã ostẽ

p suz est. Exq̃ mgr ĩ distinctõe pria pcedẽti determinauit de spũaliũ clauiũ ptãte. nũc ĩ ista dist. xix. determinat de hmõi ptãtis collatõe. Et diuidit in duas ptes. Qz pmo tractat d̃ hmõi ptãtis collatõe ꝛ receptõe. Scdo d̃ recipiẽtiũ q̃litate et ꝛditõe. ibi. Qualẽ aũt opteat esse. Pria ĩ duas. Qz pmo tractat d̃ collatõe clauis scientie Scdo d̃ collatõe clauis potẽtie. ibi. Cũq̃z iã ꝛstet. Et hec ĩ duas. Qz pmo circa clauis potẽtie receptõẽz mouet q̃stionẽ. ꝛ recitat q̃ ad hc q̃zundã falsã opinionẽ Scdo opioni opposite ꝛsentiẽdo ponit virtatẕ determinatõnẕ. ibi Alijs aũt. Et hec ĩ duas. Qz pmo determiat pdicte q̃stionis virtatẽ. Scdo ꝗ hmõi virtatẽ inducit ꝛ soluit duplicẽ dubietatẽ. Quorẕ dubiorẕ pmũ tangit ibi. Huic tñ augustini snie. Scda ibi. Premisse ꝗo snie ¶ Seq̃t illa ps. Qualẽ ãt. Et diuidit ĩ duas ptes. Qz pmo mgr tãgit eorẕ q̃ claues recipiũt ꝛditõẕ Scdo circa pdicta facit epilogatõẕ. ibi. Ex his satẕ ppedit. ¶ Et hec ẽ diuisio ꝛ sñia istⁿ distinctõis ĩ generali. circa quã q̃ro ĩ spẽali.

Trũ soli sacerdotes habeãt ptãtem clauiũ. ¶ Et videt q̃ nõ. qz excõicare z ab excõicatõe absoluere ad ptãtẽ clauiũ videt ptinere. sz multi pñt excõicare z ab excõicatõis vinculo soluere q̃ nõ sunt sacerdotes. sic appet ꝛ officialib ĩ foro ꝛtẽtio so. g̃ ꝛc. ¶ Cõtra. solis apl'is z eoꝝ successoꝛ ibus sunt claues date. vt patet ex p̃cedentib. g̃ solis sacerdotib. Cõseqntia patz. qz soli sacerdotes sunt apl'oꝝ successoꝛes q̃ztũ ad ecclesiastica dignitatẽ. Aĩcedẽs etiã patz ex dictis supi. ¶ Dic ꝑmo videndũ est vtꝝ aliq̃s nõ sacerdos habeat claues eccl'ie. ¶ Secdo vtrũ q̃libet sacerdos habeat hmõi claues. ¶ Tercio vtꝝ claues possint tolli ab eo q̃ habet eas. ¶ Et qrto gra ꝑmi argumẽti videbunt aliq̃ circa excõicatõis sniaz z ei⁹ absolutõez.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

est aduertendũ q̃ d̃ clauib eccl'ie possum⁹ dupliciter loq̃. Uno mõ ꝓut extendũt se ad foꝝ ꝛscietie. Alio mõ ꝓut extendũt se ad foꝝ exterioris iusticie. ¶ Et ꝑm h̃ pono duas ꝛclusiones.

Cõclusio prima.

¶ Prima est. q̃ claues eccl'ie ꝑmo mõ accepte ꝛueniũt solis sacerdotib. Oꝛ illis solis ꝛueniũt claues eccl'ie extẽdentes se ad foꝝ ꝛscietie. quib ex ordine ꝛuenit q̃ possint esse iudices ꝛscietie. sz h̃ tantũmodo ꝛuenit sacerdotib. ergo ꝛc. Maioꝛ patet. qz claues iste dant ad iudicandũ ĩ foro ꝛscietie. z p ꝛseqns talib debẽt ꝛuenire p̃cise q̃ possunt esse iudices ꝛscietie. Minoꝛ etiã patet. qz ꝛ ꝛscientia hoĩs nõ possum⁹ bene iudicare nisi ꝓut eũ cognoscim⁹ ex ei⁹ ꝓpria ꝛfessione. Sz ex diuĩa ordinatõne sol⁹ sacerdos est ꝓprius auditoꝛ ꝛfessionis. sicut patet ex dictis p̃cedentib. g̃ ꝛc.

2 ¶ P. ista est expꝗssa intẽtio sancti ambrosij q̃ loquẽs ꝛ clauib quaꝝ ptãte iudicat in foro ꝛscientie ait. q̃ eccl'ia ĩ solis sacerdotib habet claues. ¶ Sz ꝛtra istud arguit sic.

Instantia 1

¶ Illis ꝛueniũt claues eccl'ie qui habẽt iudicare inter dignos z indignos. z habẽt dignos admittere z indignos excludere. Sz h̃ cõueniũt non solũ sacerdotib. sz etiã hostiarijs. q̃ sunt multo minoꝛis seu inferioꝛis ordinis q̃z sacerdotes. ergo hmõi claues nõ ꝛueniũt solis sacerdotib. Maioꝛ patet ex diffinitõe clauis posita ĩ p̃cedenti q̃stione articulo ꝑmo. Minoꝛ etiã patet ex dictis Isidoꝛi q̃ ait. q̃ hostiarij int̃ bonos z malos habẽt iudiciũ. dignos recipiũt. z indignos reijciũt. ¶ Et cõfirmat. qz q̃n hostiarij ordinant. tũc dant eis claues coꝝpales ad tangẽdũ. q̃d̃ videt esse signũ recepcõnis clauiũ spũaliũ. ¶ P. q̃libet abbatissa habet claues p̃dictas. g̃ nõ soli sacerdotes habẽt hmõi claues. Cõseqntia patz. Probat añ cedẽs. qz q̃libet abbatissa habet spũales ptãtez sup sb̃ditas sibi cõmissas. cũ igit spũalis ptãs sit clauis eccl'ie. g̃ ꝛc. 2

Solutio Ad. i.

¶ Ad ꝑmũ dicẽdũ q̃ licet maioꝛ sit aliq̃ mõ ꝓ̃a. loqndo ꝛ admissione z exclusione q̃ztũ ad regnũ celoꝝ. tñ nõ est ꝓ̃a loqndo ꝛ admissiõe z exclusione q̃ztũ ad materiale tẽplũ. z maxie q̃n nec h̃ ꝛueniũt autoꝛitate ꝓ̃pa. sz ex impio supioꝛis. Sz excludere aliq̃s z aliq̃s admittere q̃ ad templũ materiale est ꝛ officio hostiarij. z nec h̃ hostiarijs cõpetit autoꝛitate ꝓ̃pria. sz tãq̃z subfamulantib impio z iudicio sacerdotis.

Ad. 2.

¶ Ad secũdũ dicẽdũ q̃ ꝑm phm. viij. ethicoꝝ. ad mulierẽ ptinere dominiũ ẽ vꝛbanitatis coꝝruptio. cũ igit ptãs seu dominiũ spũale sit maioꝛis dignitatis q̃z ptãs coꝝpalis. ideo claues eccl'ie q̃ sũt spũalis ptãs. nõ sũt cõmisse alicui mlieri. Uniciuq̃z g̃ monasterio mulierũ ꝛbet aliq̃s vir p̃esse q̃ztũ ad claues eccl'ie. ꝓpter hmõi claiũ dignitatẽ. dato q̃ ãministratio tpaliũ ali q̃ mõ abbatisse vl' ꝓuisse ꝑmittat. ¶ Et h̃ a ꝑncipio ꝓ tãto videt fuisse ꝑmissuz. ne si viri haberẽt hmõi tpaliũ ĩmediatã ãministrationẽ ex q̃tidiana freqntia viroꝝ cũ claustralib mlieribꝫ: scandalũ hoĩm z aiaꝝ piculũ oꝛiret

Secunda ꝛclusio

¶ Cõclusio sẽda ẽ. q̃ loqndo d̃ clauib eccl'ie sẽdo mõ. tũc claues pñt cõpetere ei q̃ nõ est sacerdos. Oꝛ sic ĩ foro ꝛscietie iudex ẽ mediatoꝛ int̃ ꝛeũ z hoĩez. sic ĩ foro exterioris sniie iudex ẽ mediatoꝛ int̃ hoĩez z hoĩez. sz licet p modũ iudicis mediare int̃ ꝛeũ z hoĩem soli sacerdoti ꝛueniat. tñ mediare p modũ iudicis int̃ hoĩez z hoĩez. etiã nõ sacerdoti ꝛueniẽter pt ꝛueniꝛe. g̃ licet ptãs iudicãdi. z autoꝛitas discernẽdi ĩ foro ꝛscientie. q̃ dicunt claues oꝛdis. eo q̃ tantũmodo mediãte sacerdotali oꝛdie ꝛferãt solis ꝛueniãt sacerdotib. tñ ptãs iudicãdi. z autoꝛitas discernẽdi in foro exterioris sniie. q̃ dicunt claues iuꝛisdictõnis. eo q̃ ꝛferant ab eo q̃ potest hmõi iuꝛisdictõez ꝛferre. poterũt ꝛuenire etiã his q̃ nõ sunt sacerdotes. dũmodo ipis hmõi iuꝛisdictio in subditos ꝛferat.

Instantia

¶ Forte dicet q̃ ista distinctio qua claues ꝛ foro ꝛscientie dicunt claues oꝛdinis. z claues ꝛ foro exterioris sentẽtie dicunt claues iuꝛisdictõis. nõ sit ꝓ̃pa distinctio. nec p ꝛñs bona Oꝛ illa distinctio ñ ẽ bõa cui⁹ mẽbꝛa coincidũt sz sic ẽ ĩ ꝓposito. g̃ ꝛc. Maioꝛ patz. Probo minoꝛẽ. qz absolutio ꝛ peccatis cõfessis spectat

ad foꝝ cōscientie. sz talis absolutio necessario
p̄ꝛsupponit iurisdictionē. sicut patet in p̄cedē-
ti questione. vbi dictū est. q̄ etiā religiosi p̄ui
legiati ⁊ si nō habēt iurisdictionē ordinariā.
habēt tamē iurisdictionē delegatā ad hꝰ q̄ poſ-
ſunt absoluere homies q̄ ipis ꝓfitenť. q̄ clauiſ
de foro cōscientie nō solū est clauis ordinis.
sz etiā est clauis iurisdictōis. ⁊ p̄r cōsequens
male distinguit ꝯ clauē iurisdictōis. ¶ Re-
Solutio spōdeo q̄ minor nō est vera. ¶ Ad p̄batōez
dicendū q̄ cōcessa maior ⁊ minor. adhuc ñ
Nota. habēt intentū. ¶ Ad cuꝰ intellectū est aduer
tendū q̄ clauis de foro cōscientie potest dupli
citer cōsiderari. Uno modo ꝑm se. Alio mo-
do ꝑm suū vsum ⁊ executōez. Modo licet
q̄ztū ad secundū. s. quantū ad executōez istiꝰ
clauis requirat iurisdictio. tamē nō requirit
quantū ad primū. qz a multis habent iste cla
ues. quibꝫ tamē deficit hmōi iurisdictio. Nā
iste claues cōferunť ei cui cōfert ordo sacerdo
talis. dato q̄ respectu nullorꝝ subditorꝝ sibi cō
ferat iurisdictio. Et p̄ hoc claues de foro ꝓsci
entie ꝓprie differūt a clauibꝫ exterioris iudi-
cij. qz iste p̄cise cōferunť collatōe iurisdictōis
in subditos ¶ Et ideo merito ⁊ ꝓprie p̄rime
claues dicunť claues ordinis. qz nunq̄z poſ-
ſunt cōferri sine ordine. quāuis bene cōferanť
sine iurisdictōe. ⁊ ecōuerso alie ꝓprie dicūtur
claues iurisdictōis. qz nunq̄z possūt cōferri si
ne iurisdictōne. q̄uis bene possunt ꝓferri sine
ordine.

Articulus secundꝰ

Quantū ad secūdū

articulū pono duas ꝓclusiones q̄ quasi corre
Cōclusio secunda. lare sequunť ex iā dictis. ¶ Prima est. q̄ lo-
quēdo de clauibꝫ respicientibꝫ foꝝ interioris
cōscientie. tūc quilibet sacerdos habet claues
1 eccl'ie. Qz sicut iā dictū est hmōi claues semp
cōferunť cū ordine sacerdotali. Sz quilibet
2 sacerdos habet hmōi ordinē. ergo quilibet sa-
cerdos habet tales claues. ¶ P. vt cōmunit
dicit claues hmōi dat deꝰ. quādo in ordinati
one eps dicit. accipite spūmsanctū. quoꝝ re-
Instantia miseritis peccata remittunť eis. sz hꝰ dicit eps
1 omnibꝫ sacerdotibꝫ qui ordinanť. q̄ ⁊c. ¶ Sz
forte ꝓtra istud diceť. q̄ multi ordinanť in sa
cerdotes qui sunt peccatores. ergo multi ordi
nanť in sacerdotes qui nō recipiunt p̄dictas
claues. Antecedēs patet. Probatio ꝓsequentie
qz qui nō recipiūt spūmsanctū. nō recipiunt
claues. sz nullꝰ peccator recipit spūmsanctū.
Maior patet. qz sicut iā dictū est in receptōe
clauiū dicit eps. accipite spūmsanctū. q̄ q̄ nō
recipit spūmsctm ñ videť recipe claues. Pz
etiā maior. qz spūssanctꝰ disciplinę effugiet fi-
ctū. vt dicit sap. i. c. ¶ P. rex sapiēs thesaurū 2
suū vl' claues thesauri sui nō cōmittit his q̄s
ꝓputat suos mortales inimicos. sz claues iste
sunt claues diuini thesauri puta grē ⁊ glorie.
⁊ mortalē peccatorē deꝰ reputat inimicū suū. q̄
⁊c. ¶ P. exclusus a regno nō habet claues re 3
gni. Sed quilibet sacerdos existēs ī mortali
p̄cto est exclusus a regno celoꝝ. q̄ nullꝰ tal' sa-
cerdos habet claues regni celoꝝ. ¶ P. q̄ ñ pt 4
apire seu absoluere nō videť hr̄e claues. sz qn̄
q̄z sacerdos est suspēsus excōicatꝰ hereticꝰ scis
maticꝰ vl' degradatꝰ. ⁊ nullꝰ istoꝝ pt regnū ce
loꝝ apire. vl' a peccatis absoluere. q̄ nullꝰ istoꝝ
habet claues. ¶ P. frustra ⁊ inutilis est potē 5
tia q̄ nunq̄z exit in actū. sz ptās clauiū ī sacer-
dote nullā habēte iurisdictionē nunq̄z exit in
actū. q̄ vl' in talibꝫ sacerdotibꝫ nō sunt claues
⁊ tūc habet intentū. vl' si sunt. frustra ⁊ inutili
ter sūt. qd̄ nullo modo est ponendū. cū deꝰ ⁊ na
tura nihil faciāt frustra. ¶ Ad primuz nego Solutio.
ꝓsequētiā. Ad p̄batōez dicēdū q̄ ibi fit men Ad. 1.
tio de receptōe spūssancti. nō p̄ tāto q̄ sine re-
ceptōe spūssancti nullo modo recipiant claues
Sz p̄ tanto. qz q̄ idonee ⁊ ꝓgrue ⁊ ad salutē
aie sue recipit claues ille vtiq̄z recipit grāz spi
ritussctī. Sic ei ficte recipiēs sacrm baptismi
recipit characterē baptismalē. q̄ ē grā grat; da
ta. licz ñ recipiat spūmsctm. seu grāz gratū fa
ciētē. sic ille q̄ cū p̄cto mortali recipit ordinez
sacerdotalē etiā recipit claues eccl'ie q̄uis nō
recipiat spūmsanctū seu donū gratūfaciētis
grē. qz sic p̄dictꝰ character p̄ tāto qz sibi ñ re-
pugnat sil' esse cū mortali p̄cto. iō p̄ recipi ab
eo q̄ ēi p̄cto ⁊ retineri. ñ obstāte q̄ maneat pec
catū. sic in ꝓposito ⁊c. ¶ Forte dices q̄ ñ ē sil'e Instantia
qz clauis dat ad expellēdū pctm seu ad absol
uendū d̄ p̄cto. q̄ licz character ñ habeat repu
gnātiā ad pctm. tn̄ clauis videť hr̄e repugnā
tiā ad pctm. ¶ Rn̄deo q̄ clauis ista non dat
ad expellēdū pctm ꝓprij sbiecti. sic ei dat grā Solutio.
gratūfaciēs. illi em formal'r repugnat esse ī eo
dem sbiecto cū mortali p̄cto. Sz clauis dat
contra peccatū subditi ꝓfitentis vel ꝓponen-
tis confiteri ei qui habet claues absoluendi
¶ Ad secundū dicendū q̄ maior nō est vera Ad. 2.
suppositio q̄ thesaurꝰ sit illiꝰ cōditionis. q̄ q̄z-
uis dispēsator sit inimicus regis. tamē ipse ñ
potest hmōi thesaurū distribuere inimicis
ipsiꝰ regis sz tm modo amicis. sic aūt ēi ꝓposito
qz r̄gnū celoꝝ qd̄ claudit ⁊ apit p̄dictꝰ clauibꝫ

tantūmodo supni regz amicis est cōicabile.

Ad.3. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ licet exclusus a regno nō habeat claues regni p se. tamē nihil repugnat quin possit habere hmōi claues p alios.

Ad.4. ¶ Ad quartū dicendū. q̄ maior nō est vera qz sicut aliq̄s posset habere clauē materiales q̄ tamē aperire nō posset. si manꝰ ligatas haberet. vel si sera aperiēda sibi subtraheret. sic ī p posito. q̄zuis sacerdos suspēsus excōicatꝰ heretic⁹ hoc est in heresim lapsus postq̄z vere fuit sacerdos ordinatꝰ. z scismatic⁹ ac degradatus vere habeat claues ecclie. tamē qz cuilibet istoz vsus clauiū est interdictꝰ. ideo q̄si manus ligatas habēs nec pt claudere nec aperire. nec soluere nec ligare. ¶ Etiā subtrahit sibi materia. i. ppls qui prius fuit sibi subiectꝰ. eximit ab eo ne cōpetat sibi spūalis actio ī hmōi populū qualis sibi cōpetebat prius q̄z esset suspēsus vl excōmunicatꝰ zc. ¶ Ad quintū dicendū q̄ maior nō est vera. nā multis sanctis dedit potentiā generatiuā q̄ nunq̄z exiuit in actū. z tamē nō fuit frustra. cū deꝰ nihil faciat frustra. Unde vanitas z inutilitas potētie nō potest argui ex hoc q̄ ñ prumpit ī actū.

Ad.5.

Nota. Sz ex hoc q̄ positis omibz que sunt ad hoc req̄sita vt potētia actū eliciat adhuc hmōi potētia nō potest prumpere in actū. Sic aūt nō est in pposito. qz cōmunicata iurisdictōe huiusmodi sacerdoti. tūc ptās clauiū q̄ est ī ipo imediate pt hre vsuz suū. ¶ Cōclusio secunda est. q̄ claues ecclie respiciētes foz exterioris iudicij nō ꝛueniūt cuilibet sacerdoti. Qz tales claues nō cōueniūt alicui nisi ipe sit iudex hoim. sz multi sunt sacerdotes q̄ nō sunt iudices hoim. ḡ zc. ¶ P. sicut pdictū est iste claues nunq̄z ꝛferunt alicui nisi ei ꝛferat iurisdictio. sz ml'ti sunt sacerdotes q̄bz nll'a collata est iurisdictio. ḡ zc. ¶ Forte dicet. cui cōcedit illud qd ē maiꝰ. eidē videt esse ꝛcessū illud qd ē minꝰ. sz claues respiciētes foz ꝛscientie sunt ml'to maioris dignitatis: q̄z claues respiciētes foz exterioris snie. z pme claues sūt ꝛcesse cuilibet sacerdoti. ḡ z secūde. cui oppositū ponit ista ꝛclusio. ¶ P. cui negat illd qd est minꝰ illi ñ videt esse ꝛcessū illud qd ē maius. sz ptās exterioris snie q̄ ē minoz q̄z ptās ī foro ꝛscientie negat alicui sacerdoti. sic ponit ista ꝛclusio. ḡ eidē nō videt esse ꝛcessa ptās in foro ꝛsciētie q̄ est maior. qd est oppositū pme ꝛclusionis. Et sic secda ꝛclusio videt pme repugnare. ¶ Rñdeo ad ambas rōnes q̄ licet aliq̄d ꝛcludāt qñ maiꝰ z minꝰ sūt eiusdē rōis tñ nihil ꝛcludūt qñ sunt diuersaz rationuz.

Cōclusio secūda.

1

2

Instantia

1

2

Solutio Ad.1.et.2

Qz em potētia volādi z potētia ratōcinandi sūt diuersaz rationū. ideo licet potētia volandi sit minoz q̄z potētia rōcinandi. tñ nō seqt. homī ē ꝛcessa potētia rōcinandi. ḡ ei cōicata est potētia volādi. nec ecōuerso sequit. homī ē negata potētia volādi. ḡ homī nō est ꝛcessa potētia rōcinandi. Sz nūc est ita q̄ iste claues sūt diuersaz rationū. qz tā eaz origines: q̄z eaz vsus z executōes differūt rōe. nā vnꝰ origo est cū collatōe ordinis. alterꝰ origo est cū collatōe iurisdictōis. vnꝰ vsus est in foro interiori. alterꝰ ī foro exteriori. ergo zc.

Quātū ad tertiū

Articulus tertius.

articulū pono tres ꝛclusiones ꝛformes iā dictis in duobz articulis pcedētibz ¶ Prima ē q̄ claues respiciētes forū ꝛsciētie nō pñt tolli q̄z tū ad essentiā suā ab eo q̄ semel recepit eas. Qz iste claues. vl' sūt idē qd sacerdotal' character. vl' saltē inseparabiliter ꝛsequunt hmōi characterē. sz character iste est indelibil'. ḡ claues iste tolli nō pñt ab eo q̄ habet eas p cuiuscūq̄z hoīs ptātez. Maior ptz ex cōmuni doctorū cōcordia q̄ ad h. Minor etiā patet ex dictis supi⁹ dist. vi. arti. i. ¶ P. si ab aliq̄ tolleret. hoc maxime videret de sacerdote degradato. vl' deposito ab officio z beneficio. sz hoc nō. qz posito q̄ aliq̄s illoz restituat ad pristinā dignitatē. de nouo itez nō cōferunt ei claues p iterati ordinis collationē. hoc autē oporteret si claues ecclie q̄z tū ad essentiā suā fuissent ab eo prius ablate. ¶ Cōclusio secūda est. q̄ ptās clauiū pdictaz potest tolli z de facto qñq̄z tollit q̄z tū ad vsum z eiꝰ executionē. Qz ab illo sacerdote q̄ nō pt absoluere ī foro cōscētie z si d facto absoluit hmōi absolutio nulla est siue hic q̄ dicit absolui nō est absolutꝰ. ab illo inquā ablata est executio iā dicte potestatis. Sz sacerdos excōmunicatus eū qui sibi cōfitetur nō potest absoluere. z si de facto dicit verba absolutionis. cōfitens tamē nō est absolutꝰ. ergo zc. Maior patet de se. Minorē pbo. qz nullus dū actu peccat z est alteri causa mortalis peccati absolutit a peccato. Sed petēs absolutionē ab eo quē noscit esse excōmunicatū. actu quo petit peccat. z est illi a quo petit causa mortalis peccati. Maior est nota. Mior etiā patet quo ad primā sui partē. quia petēdo ab excōmunicato absolutionē cōmunicat excōmunicato cōtra mandatū ecclesie. z per cōsequens peccat. Patet etiā q̄ ad secdaz partē. qz absoluēs mortaliter peccat. qd peccatū

Cōclusio prima.

1

2

Cōclusio secūda.

nõ cõmitteret. si iste absolutõnez nõ peteret.
Ista etiã minor patet p augustinũ in li. de va
& falsa penitẽtia. & habet i decretis de pnia dist.
vi. vbi sic dicit. Nemo penitere digne pt. quẽ
nõ sustinet vnitas ecclie. Judas em penitẽs
iuit ad phariseos. & reliqt aplos. nihil auxilij
nisi augmentũ desperatõis inuenit. ¶ Forte
Instantia 1 dicet q ista ꝛclusio cõtradicit pme. Qz ptãs
actiua manẽs in habẽte libẽ arbitriũ exit in
actũ qñ illi placet qui habet eã. Sz ptãs cla
uũ est potestas actiua. & a sacerdote qui est li
beri arbitrij nõ potest tolli. sicut dicit pma cõ
clusio. ergo pt exire in actũ qñ placet hmõi sa
cerdoti. qd implicat oppositũ secũde ꝛclusio
2 nis. ¶ P. vsus & efficacia spũalis potestatis
magꝭ videt impediri p culpã q̃z p penã. sz cul
pa mortalis nõ tollit vsum clauiũ. vt patz ex
dictis i secũdo articulo. ergo nec excõicatio q̃
3 de se nõ est culpa sz pena. ¶ P. que eq̃liter de
pendẽt ab aliquo. equaliter debẽt manere illo
manẽte a quo dependẽt. sz potestas cõficiendi
corp9 xpi. & potestas absoluẽdi equaliter depẽ
dent ab ordine sacerdotali. & p excõmunicati
onẽ nõ tollit a sacerdote vsus ꝛficiendi. si em
excõmunicatus celebraret. ipe vere cõficeret.
q̃uis celebrãdo peccaret. ergo etiã excõicatus
sacerdos audiẽs ꝛfessiones vere dicit absol
uere. dato q peccet absoluẽdo. & p ꝛsequẽs ñ
videt q possint tolli claues quantũ ad eax ex
Solutio. Ad. 1. ecutionẽ. ¶ Ad primũ dicendũ q maior nõ
est vera deficiẽte materia correspõdẽte illi acti
ue potestati. Sicut em ignis existẽs iuxta ce
lũ lune. quãuis habeat potentiã calefaciendi
tamẽ nõ calefacit. eo q nõ attingit materiã q̃
sue actõis sit susceptiua. sic sacerdos excõmu
nicat9 nõ potest absoluere. nõ obstante q ha
beat potestatẽ absoluendi. eo q p suũ superio
ris sententiã subtracti sint sibi subditi i quos
Ad. 2. agere deberet pm illã potestatẽ. ¶ Ad secũdũ
dicendũ q dato q maior aliquo modo possit
ꝛcedi. loquẽdo de pena tali q̃ nõ includit seu
pslupponit culpaz. tamẽ nõ est vera loquẽdo
de tali pena que pslupponit culpã. sicut est ex
cõmunicatio. ¶ Etiã maior nõ est vera sup
posito q culpa sine tali pena ñ subtrahat ma
teriã correspondẽtẽ hmõi spũali ptãti. & pena
subtrahat hmõi materiã. sicut est in ꝓposito.
Ad. 3. ¶ Ad terciũ dicendũ q maior est vera equa
liter manẽte materia correspõdente illi vtriq̃z
potestati. Sz sic nõ est in ꝓposito. qz q̃uis
cunq̃z sacerdos sit excõmunicatus. si tñ habet
panẽ & vinũ. tũc nõ est sibi subtracta materia
correspõdens ptãti ꝛficiẽdi. sicut est sibi sub
tracta materia correspõdẽs ptãti absoluẽdi.
Uñ sicẽ sacerdos deficiẽte pane nõ pt corpus
xpi ꝛficere. sic excõicat9 nõ pt absoluere. qz si
bi subtracta est materia per ipm absoluẽda.
¶ Cõclusio tercia est. q ptãs clauiũ q̃ iudi- Cõclusio tercia.
cat i exteriori iudicio seu i foro ꝛtẽtioso. pt tol
li nõ solũ quantũ ad vsuz & executõnez. verũ
etiã q̃tũ ad essentiã taliũ clauiũ. Qz iurisdi
ctio quã q̃s habet sup subditos ex certis cau
sis pt tolli p suũ superiorẽ. q̃ claues tales tol
li possunt. & q̃tũ ad vsuz. & q̃tũ ad executõez
nec nõ q̃tũ ad suã essentiã. Cõseqntia patet.
qz hmõi claues nõ possũt alicui cõpetere sine
iurisdictõe. vt patet expdictis. Ñcedẽs etiã
patet. qz omis spũalis iurisdictio. vl ẽ ãn exa
officio. vl bñficio. sz demeritꝭ exigẽtibꝫ pt infe
rior a suo superiori puari q̃ñq̃z officio & bñficio
¶ Forte dicet q papa nõ habet aliũ i mũdo Instantia
superiorẽ supra se. q̃ iste claues ab aliq̃ puta sal
tẽ ab illo q̃ est papa nõ pñt tolli. ¶ Dico q ra Solutio.
tione delicti. puta si ille hõ q̃ esset papa effice
ret heretic9. tũc collegiũ cardinaliũ esset supi9
eo. & tal papa posset deponi. & puari officio et
bñficio. & sic qz careret iurisdictõne sublate es
sent ab eo claues de q̃bꝫ locut9 sũ i ista ꝛcl'one

Quãtũ ad quartuz

Articulus quartus.

articulũ est aduertẽdũ q fm generalẽ distin
ctionẽ duplex ẽ excõicatio. s. excõicatio maior
& excõicatio minor. In maiorẽ excõicatõnez
null9 incidit. nisi vl p sniaz iurꝭ. vl p sniaz iu
dicis. Tũc em icidit p sniaz iurꝭ. qñ fac aliq̃d
qd expsse ꝓhibitũ est sibi p modũ statuti. sb Nota.
pena excõicatõis late snie. Sz tũc incidit p
sniaz iudicꝭ. qñ vl a iudice excõicat9 denũcia
tur. vl ꝓtumacit se habet ꝫ monitõez vl pce
ptũ iudicꝭ vallatũ lata snia excõicatõis Si
primo mõ. s. p sniaz iuris q̃s incidit in excõica
tionẽ. tũc vl superiori ẽ reseruata absolutio. puta
si ꝛtinet i statuto q ab hmõi snia null9 debeat
absoluere nisi papa. vl nisi eps. tũc inferior ñ
potest talẽ excõmunicatũ absoluere. Si aũt
absolutio nõ est reseruata alicui superiori. tũc
ille qui a mortali peccato potest hmõi excõ
municatũ absoluere. hic etiã potest eũ ab hu
iusmodi vinculo excõmunicatõis absoluere
sicut patet extra de snia excõmunicatõnis. c.
nup. vbi dicit. q cũ cõditor canonis ei9 absol
utionẽ specialiter sibi nõ retinuit. eo ipo ꝛcel
sisse videt facultatẽ alijs relaxandi. ¶ Si se
cundo modo. s. per sententiã iudicꝭ incidit. tũc
talis excõmunicatus absolui nõ potest. nisi

vel ab eodē iudice. vl'a supiori illi⁹ iudicij. vel ab aliq̄ sibi pari. puta si ille iudex mortu. vl' de sinit esse iudex. tūc a suo successore pt hmōi excōmunicat⁹ absolui. ¶ In minore ꝯo excōmunicatōez incidit q̄s ex eo. q⁹ ꝯtra mādatū ecclie cōmunicat ei q̄ est excōicat⁹ maiori excōmunicatōne. suppposito tñ q⁹ nō cōicet ei in crimine. ⁊ q⁹ ꝓpter ꝯtumace cōmunionē ñ sit denūciat⁹ notaliter excōicat⁹ a iudice. qz quocūqz istoꝝ duoꝝ posito. tūc pticipās est excōmunicat⁹ maiori excōicatōe. Propter q⁹ talis nō pt absolui nisi ab eo a q̄ absoluend⁹ est ille cui cōicauit. qz facientē ⁊ ꝯsentientē par pena ꝯstringit. sicut dicit in pallegato. c. nup. ¶ A maiori ꝯo excōicatōe ꝯtracta p simplice pticipatōez pt q̄s absolui a tali sacerdote qui eū pt absolucere a peccato q̄ trāsgressus est mādatū ecclie. vt ptz eodē. c. ¶ Dixi aūt notāter illū incidere minorē excōicatōez. q̄ ꝯtra mādatū ecclie cōicat excōicatis. qz cū aliquib⁹ psonis ius ecclīasticū dispensauit. q̄ h̄ ꝯsiu comp̄hendunt. Utile: lex: hūile: res ignorata: necessitas. ¶ Per li vtile excusat psona q̄ loquit cū excōmunicato p sua spūali salute. ⁊ vt ipm inclinet ⁊ inducat q⁹ pcuret absolutōez ab eo quo pcurare tenet. Excusat etiā petēs debitū ab excōmunicato. qz si h̄ nō liceret. tūc excōicat⁹ de pcto suo reportaret cōmodū. ¶ Lex. i. matrimoniū excusat vxorē legitimā. ¶ Humile. i. stat⁹ hūilis. puta seru⁹ vl' filij⁹ sil'r excusant et intelligit h̄ de filio familias. ⁊ nō de eo qui est emācipat⁹ a patre. ¶ Res ignota. puta q̄ñ aliquis ignorat illū excōicatū esse cui cōmunicat. ¶ Necesse. puta pauperes ⁊ pegrini q̄ aliū de nō possūt h̄re necessaria nisi ab excōicatis. ¶ In istis quīq̄ casib⁹ pticipatio cū excōicato fit sine pcto. nec ꝯtrahit ibi minor excōmunicatio. eo q⁹ talis pticipatio in nullo obuiet mādatis sancte matris ecclie. ¶ Forte dices si isti tantūmodo excusant. tūc videt p locū ab oppositis. q̄ loc⁹ multū appciat in iure. q⁹ omnes alij q̄ excōmunicatis pticipāt mortal'r peccēt. ¶ Cōclusionē isti⁹ instātie cōcedit q̄dā opinio dicēs. q⁹ omis hō q̄ incidit minorē excōicationē p h̄ q⁹ cōicat excōicatis mortaliter peccat. Qz illud q⁹ sic se habet q⁹ hō pt⁹ debet eligere mortē q̄z ipm cōmittat. h̄ videt esse mortale peccatū. Iz pticipare excōicatis est hmōi. Maior patet. Probat minor autoritate innocētij tercij. q̄ extra de his q̄ causa metus fiūt. c. sacris est canonib⁹. ait. q⁹ ꝓpter metū mortis nō debet aliq̄s excōicato cōmunicare. Cui⁹ ratio ibidē subdit. Qz pri⁹ debet q̄s subire mortē q̄z peccet mortal'r. ¶ P. facere ⁊ pceptū ecclie videt esse peccatū mortale. Iz pticipās cū excōicato pter q̄z in casib⁹ pdictis facit ꝯtra pceptū ecclie. vt pt h̄ri ex his q̄ ponunt. xi. q. iij. c. qm̄ mlt⁹. ¶ P. null⁹ phibet a sacroꝝ pceptōe nisi rōe mortal' pcti. Iz incidens minorē excōicatōez ꝓpter pticipatōem cū excōicato licet nō phibeat a fideliū cōione tñ phibet a sacroꝝ cōione. sicut patet extra de sniā excō. c. nup. q̄ hmōi pticipatio videt ē mortale peccatū. ¶ P. nullus debet excōicari maiori excōicatōe nisi p mortali peccato. sed ꝓpter pticipationē cū excōicato pt q̄s excōicari maiori excōicatōe. vt patet i iā dicto. c. q̄ tē. ¶ Sz ista opinio est nimis dura. ⁊ p mltitudinē hoīm valde piculosa. qz sic innocentes etiā hoīes q̄ñq̄z nimis de facili laberent in mortale peccatū. dū q̄ñq̄z leui verbo loquunt excōicato. ¶ Ad primū q̄ dicendū. q⁹ debere eligere aliq̄d pt dupliciter se h̄re. Uno modo tanq̄z illud qd̄ est de necessitate salutis. Alio mō tanq̄z illud qd̄ est ꝯditio pfectōis. Prio mō maior est ꝯa. Iz minor est falsa. sic vniuersal'r accipiēdo etiā p quacūqz minima pticipatōe. Sz secūdo mō tūc maior est falsa. q̄z uis minor sit ꝯa. Perfectōnis em̄ esset ꝯditio q⁹ hō pri⁹ subiret mortē q̄z cōmitterz etiā veniale peccatū. q̄z uis nō sit de necessitate salutis. Ad probationē minoris dicendū q⁹ ꝯba illi⁹ decretal' sunt intelligēda de his q̄ pticipant excōicato criminoso crimine. vl' de his q̄ pticipāt cū excōmunicato in diuīs. vl' tercio de his q̄ pticipant cū excōicato temerarie ⁊ in ꝯtemptū ecclesie. Q, em̄ istis trib⁹ modis pticipās excōmunicato mortaliter peccet h̄ ex multis loc⁹ iuris canonici patet. Iz de alijs modis pticipādi. nō sunt intelligēda illa ꝯba. ¶ Ad secūdū dicendū q⁹ aliquē facere ꝯtra pceptū ecclie. pt ꝯtingere dupliciter. Uno modo simplicit et directe. Alio mō fin q̄d ⁊ indirecte. Primo modo facēs ꝯtra mādatū ecclie mortal'r peccat. Sz nō secūdo modo. Et qz vt cōiter dicit ecclia directe phibet cōicatōez cū excōicato in diuinis ⁊ ī crimine. ideo his duob⁹ modis pticipās cū excōicato mortal'r peccat. ex ꝯsequēti ꝯo ⁊ q̄si indirecte phibet cōmunionē q̄ alias legitime fieri poterat in actib⁹ hūanis. ⁊ ideo in his cōicans excōicato simplicit ⁊ sine cōtemptu ecclie. nō peccat mortalit sz venialiter. qz talis nō facit directe ꝯtra pceptū ecclie. quāuis faciat pter pceptū ecclesie. ¶ Ad tercīū dicendū q⁹ maior nō est ꝯa. vt apparet ex his que dixi dist. ix. arti. iij. Ad

Versus.

Opinio q⁹ oīs q̄ incidit minorē excōicationē p pticipatōez peccet mortaliter.

1

Cōtra opinionem.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad.4. quartū dicēdū q̃ rōne ꝓticipatōnis nō ꝓt q̃s
excōicari. nisi pr̃ꝰ sup h̃ fuerit noialiter ām o
nitꝰ. vt patet ī nouellis tā gregorij q̃z innocē/
tij. Sz ꝓticipās excōicato ꝺ hmōi āmonitio
nē ī spēali sibi factā videt esse ꝺtumax. ⁊ teme
rarie seu ex ꝺtemptu ecclie excōicato cōicare
seu ꝓticipare. ⁊ iō mortaliꝰ peccat. Et per ꝺse/
quēs patet. q̃ argumētū nō ꝺcludit de eo qui
simplicit ꝓticipat sine temeritate. ¶ Sz iur
Johānes de gāduno ⁊ marsilius de padua. reperūt quidā alij moderni tpibꝰ nimis plū
ptuosi. q̃ totaliꝰ altez extremū tenuerūt ꝺ iam
dictā opinionē. dicētes q̃ nullꝰ peccat ī eo q̃
1 excōicato ꝓticipat. ¶ Poterāt aūt isti moue
ri his motiuis. Qz cōicans iudeo vel paga/
no nō peccat. g̃ nec cōicans xpiano excōicato
peccat. Antecedēs patet. Probat ꝺsequntia. q̃z
plꝰ est separatꝰ ab vnitate ecclie iudeꝰ vel paga/
nꝰ. q̃z excōicatꝰ xpianꝰ. ¶ P. si ꝓticipās excōi
2 cato efficit excōicatꝰ. eadē ratōe alij ꝓticipan
tes cū illo secūdo excōicato efficerent excōica
ti. ⁊ pari rōne ꝓticipātes cū illo tercio excōicatꝰ
efficerent excōicati. Et sic vno excōicato. oēs
homes efficerent excōicati ⁊ peccarēt. q̃d ē ma/
3 gnū incōuenies etiā cogitare. g̃ ⁊c. ¶ P. ex p̄/
cepto dei tenemur indigēti subuenire. Sz ex
cōicatꝰ ꝓt esse indigēs. imo q̃ magꝰ ī mūdo ex
cōicatī vt plurimū sunt magꝰ indigētes. cuz
g̃ ꝓceptū ecclie nō possit homez obligare ad fa
ciēdū ꝺ ꝓceptū dei. g̃ dato q̃ indigēs sit excōi
catꝰ. adhuc tenemur ei cōicare sbueniēdo sue
necessitati. ¶ Et ad maiorē velāniā sui erro/
4 ris addunt isti ꝑditi homes. ⁊ dicūt q̃ excōica
tio nō sit aliud q̃z clericoz fictio. ¶ Et istud
ꝓt colarari sic. Nullus ꝓt separari a dilectōne ⁊
charitate fideliū. g̃ nullꝰ ī vnitate ꝓt excōicari
Antecedens patz. qz xps ꝓcipit fideliby q̃ etiā
inimicos diligāt dicens. Diligite inimicos
vestros. ⁊ bñfacite his q̃ vos oderūt. Cōsequ
tia etiā pz. qz excōicatio ē a fideliū cōione ex
5 clusio. sz fideliū cōio ē in charitate ⁊ dilectōe.
¶ P. si excōicatio esset aliq̃d. vl esset morby.
vel medicina. Si ē morby. tūc ñ est infligēda
alicui. qz oīm salꝰ est desiderāda. Si ē medi/
cina. tūc esset affectāda. q̃d falsiz ē. qz nullus
debet desiderare q̃ sit excōicatus. ¶ Sz q̃ isti
contra istos 1 heretice loquant ptz. qz oīs opio directe ꝓpu
gnās sacre scripture ē heretica. ista est hmōi.
qz expsse inuenimꝰ ī sacra scriptura aplos tu/
lisse ꝛniaz excōicatōis ꝺ aliq̃s rebelles pctōes
Nā. i. ad Choz. c. v. aplꝰ paulꝰ tulit sniam
excōicatōis ꝺ illū qui fornicatꝰ fuit cū vxore
pris sui. sic dicēs. Ego absens corpore. psens
aūt spū. iā iudicaui vt psens cū q̃ sic opatꝰ est
ī noie dñi nri ihu xpi. ꝺ gregatꝰ vob ⁊ meo spū
cū ꝑtute dñi ihu tradere hmōi homez satha/
ne ī interitū carnis sue. vt spūs salꝰ sit in die
dñi nri ihu xpi. ¶ Itez ad Gal. i. excōicauit
illos q̃ falsam doctrinā ꝓdicat sacre scripture 2
repugnātē dicēs. Si q̃s vob euāgelizauerit
ꝑter id q̃d accepistꝭ anathema sit. ¶ Itē. i. ad
Thy. i. idē aplꝰ excōicauit q̃sdā apostatātes 3
a fide dicēs. Quidā circa fidē naufragauerūt.
ex q̃by est ymineꝰ ⁊ alexāder. q̃s tradidi satha
ne. vt discāt nō blasphemare. Ūn tales here/
ticos q̃si iā p ipm excōicatos mādat esse vitā
dos. ad thitū. iij. c. dicens. Hereticū homiez
post primā ⁊ secdaz monitōez deuita. ¶ Et si 4
militer iohes euāgelista ī sēda sua canonica.
false doctrine semiatores denūciat excōicatos
⁊ esse vitādos dicens. Si q̃s venit ad vos ⁊
hāc doctrinā ñ affert. nolite eū recipere ī domo
nec aue dixeritꝭ ei. q̃ eīm dixerit illi aue. cōicat
eiꝰ opibꝰ malignis. ¶ Autoritatē etiā excōi/
candi aplī ⁊ p ꝺsequēs ceteri ī ecclia dei plati 5
vident accepisse a dño ihu xpo Mat. xviij.
vbi cū de eo q̃ mādata ꝺtemnit ecclie saluator
dixit ad beatū petꝝ. Si aūt ecclia nō audie
rit sit tibi sicut ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ. Quo dicto
īmediate ꝺuertit sm̄onē ad aplos dās eis au
toritatē ligādi vinclo excōicatōis hmōi rebel
les ⁊ cōtumaces. ⁊ soluēdi ab hmōi vinculo
dicēs. Amē dico vob quecunq̃z ligauerit sup
terrā erit ligatꝰ ⁊ ī celo. ⁊ quecūq̃z soluerit sup
terrā erit solutꝰ ⁊ ī celis. ¶ Autoritates etiaz
valde mlte aug. ⁊ ceterozꝝ doctozꝝ ac sanctozꝝ
q̃ habent ī varijs locis libri decretoz possent
adduci ꝺ istos temerarios ⁊ pslūptuosos he/
reticos. q̃s tū ñ adduco cā breuitatis. ¶ Ad Solutio.
primū dicēdū. q̃ ꝺsequntia est falsa. Ad ꝺsequ Ad. 1.
tie ꝓbatōez dicēdū q̃ valet ad nostꝝ ꝓpositū
qz ex h̃ q̃ iudeꝰ vl pganꝰ est magꝰ extraneꝰ ab
vnitate ecclie. iō ecclia nō habet eū coīgere.
Et h̃ videt innuere aplꝰ. i. ad Choz. v. dicēs
Quid eīm mihi d̃ his q̃ foris sunt iudicare. q̃
si dicat. Nō spectat ad pslonā ecclīastica iudi
care de his q̃ sunt extra ecclīam. Sz ille q̃ est
mēbꝝ ecclie debet coīgi p platū ecclie. ⁊ h̃ re/
cto ordie. puta pmo correctōe leniori citādo
⁊ āmonēdo. Secdo correctōe seueriori puta
excōicando ⁊ a ꝓticipatōne fideliū separando.
Sic eīm fidelis medicꝰ q̃n tāta est infectio q̃
ñ pdest emplastꝝ leue. tūc vtit remedijs aspe
rioribꝰ ⁊ q̃nq̃z resecat vnā prē ne totuz corū/
pat ⁊ iuficiat sz pseruet. ⁊ ad pleniorē sanitatē
reducat. sic ī ꝓposito q̃n aliq̃s ꝺtumax ē post
āmonitionē. tunc nō restat aliud q̃z q̃ acrius

resecet a cõione fideliũ p sniam excõicatõis.

Ad.2. ¶ Ad secundũ dicendũ q excõicatio rõe simplicis pticipatõis nõ extendit se vltra secundã psonã. qz excõicat⁹ minoz excõicatõe nõ ē phibit⁹ a cõione fideliũ. licet sit phibit⁹ a pceptione sacroz.

Ad.3. ¶ Ad terciũ dicẽdũ q sicut ñ excõicat⁹ in articulo necessitatis pt sine pcto cõmunicare excõicato ab eo pxtẽdo emẽdo et accipiendo talia quibꝫ occurrit siue succurrit siue necitati. sic excõicato i tali necessitate posito. q ex pcepto charitat⁹ hõ tenet ei subuenire tũc subuenies bona intentõe z pure ex charitate. nec ꝯtrahit excõicationẽ nec peccatũ. reducit em act⁹ tal⁹ ad quintũ in q dispsauit ecclesia. qd tangit i ysu superi⁹ dicto cũ dicit. necesse.

Ad.4. ¶ Ad quartũ nego ꝯsequẽtiã. Ad pbationẽ dicendũ q triplex est fideliũ cõmunio. Una mẽtalis. Alia sacralis. Et tercia corpalis. Prima ꝯsistit i charitativa dilectõe. Secũda in sacroz pceptõe. Et tercia i cõuictu et exteriori cõuersatõe. A pma cõione nõ separat hõ p aliquã excõicationẽ. qz etiaz excõicatos tenemur diligere. A secũda licet nõ a tercia separat hõ p minorẽ excõicatõez. qz exñs i minori excõicatõe phibet a sacroz pceptõne. qz vtis nõ arceat a fideliũ cõuictu z cõuersatõe. Hz excõicat⁹ maior excõicatõe separat a secda z tercia cõione. dato q nõ separet a pma. Et sic appet q mutat mediũ i illa pbatõe. qz maior est vera mõ q dictũ est de secda z tercia cõione

Ad.5. sz minor expsse loquit de pma cõione. ¶ Ad quintũ dicẽdũ q qztũ est ex pte ferẽtis sniam excõicatõis. tũc excõicatio debet dici medicina. qz sub hac intentõe iudex debet ferre sniaz excõicatõis vt excõicat⁹ emendet. z a sua pti naci rebellione resipiscat z corrigat. qd si fecerit excõicat⁹. tũc etiã ex pte excõicati debet dici medicina. Si aũt excõicat⁹ non corrigit. z tãq inobediẽs medico ingerit se temerarie diuinis officijs z fideliũ cõmunionibꝫ sibi phibitis. tũc talit⁹ faciẽti excõicatio ē morbꝫ. Nec mirꝫ. qz raro est aliq medicina ita bona q̃n ex eiꝰ abusu ꝯ mandatũ medici cõmisso morbꝫ possit augeri. Hz cũ dicit si est medicina tũc est affectanda. ista nõ est ꝯa. qz qñ q̃s pt adipisci sanitatẽ sine medicina mordẽte. tũc hmõi medicina nõ est appetẽda. Hic aũt est in ꝓposito. Propter hꝰ em pmittit citatio z ãmonitio. q̃ten⁹ citat⁹ se excuset. vl' post citationez ãmonit⁹ cõponat anteq excõicet p sua cõtumacia. z ideo si vult tũc pt sanari anteq excõmunicet. vel in sanitate manere sine excõmunicatõne

Instantia I ¶ Forte dicet q aliq paup citat p soluẽdis debit⁹ q̃ soluere nõ pt. ideo talis nõ pt puenire excõicatõez. ¶ P. forte citat ad respondẽdũ illi cui nihil tenet. ideo ñ curat parere coramiudice. ¶ Ad primũ dicẽdũ q licet nõ possit soluere. tñ pt si vult excõicatõnez puenire. qz si declarauerit coramiudice q nõ habeat ad psens vnde possit soluere. z cautionez fideiussoriã vl' iuratoriã pstiterit de hoc. q soluat q̃zto citi⁹ possit. tũc iudex nõ debet eũ excõmunicare. imo si hec fecerit etiã postq excõicat⁹ est iudex tenet sniaz relaxare. vt expsse habet in iure. ¶ Ad secundũ dicẽdũ q qztis nihil teneat illi. tñ debet parere. z coramiudice citante suã innocẽtiã declarare. alias p ꝯtumacia pt iuste excõicari ¶ Forte dices q multũ distat a iudice. ppter qd magnas oporteret eiz facere expensas si deberet cõparere. ¶ Rñdeo ppter hꝰ nõ debet omittere q̃n cõpareat. qz declarata sua innocẽtia tũc iudex tenet partẽ adueraz i hmõi expẽsis ꝯdemnare. z istũ innocentẽ reddere immunẽ ab omni dãno. ¶ Ad argumentũ pncipale patet p ea q dicta sunt in pmo articulo ¶ Ad argumẽtũ in ꝯrariũ neganda est ꝯseqntia. qz aplis ñ solũ date sunt claues ordinis q cõuenit sacerdoti. vez etiã claues iurisdictõis q possũt cõuenire talibꝫ q nõ sunt sacerdotes. ¶ Ad pbationẽ dicẽdũ. q licet soli sacerdotes sint apl'oz successoz i his q fm ecclia'sticã dignitatẽ respiciunt claues ordinis. tñ aliq q nõ sunt sacerdotes possũt eẽ apl'oz successoz q̃ztũ ad ea q respiciũt ecclia'sticã dignitatẽ fm claues iurisdictõis.

Solutio. Ad.1.

Instantia

Solutio

Ad.2.

Ad primi pale argu.

Ad aliud argumẽtũ.

Distinctio vicesima.

Sicẽdum tamẽ est. Postq̃z mgr determinauit de pnia q̃ztũ ad diuersitatẽ suarũ partiũ. ac etiã de ptãte ministroz pniaz iniungentiũ. nũc incipit determinare de qlitate subditoz pniaz suscipientiũ. Et diuidit i duas ptes. Qz pmo tractat de remissione pctoz ve penitẽtiũ. Secdo d reuersiõe dimissoz ingte se habentiũ z ꝯsiteri ꝯtemnentiũ. Distinctione. xxij. ibi. Cũq mltis autoritatibꝫ. Prima i duas. Qz pmo agit de remissione pctoz q̃ztũ ad statũ psentis vite. Secdo q̃ztũ ad statũ vite future. dist. xxi. ibi. Solet etiã q̃ri. Prima i duas. Qz pmo inq̃rit vtz hõ vsq̃z ad finẽ vite valeat penitere. Secdo ostẽdit qliter circa hmõi hoiez i fine penitẽtẽ ꝯfessoz se debeat habere. ibi. Solet etiã q̃ri vtz. Prima i tres. Qz

primo tractat de pnia illoꝝ q̃ circa finē a primo penitere incipiūt. Secdo de pnia illoꝝ q̃ aū finē incipiūt sz ñ pficiūt. Tercio d̃ his q̃ pniaz iniūctā pficiūt. sz ꝛfessores sufficientē pniam ipis ñ iniūxerūt. Secda ibi. Si vo q̃rit. Tercia ibi. Si vo de illo. ¶ Sequit illa ps. Solet etiā q̃ri. Et diuidit in tres ptes. Qz primo oñdit q̃liter circa illū q̃ a primo i fine penitet sacerdos debet se hr̄e q̃ztū ad satisfactōis impositionē. Secdo q̃ūo debet se hr̄e circa absolutōis umptionē. Et tercio q̃ūo circa oblatōnez q̃ fit p illo q̃ ex carētia sacerdotis mozit̄ pter absolutōez. Secda ibi. Sciēdū ē etiā. Tercia ibi. Si aūt q̃rit. Istaꝝ secda diuidit in duas. Qz primo oñdit q̃liber sacerdos pt̄ z tenet absoluere penitētē i necessitatē articlo. Secdo oñdit q̃ ñ imminēte hmōi articlo sacerdos de aliq̃bz ñ debet absoluere irreq̃sito ep̄o. ibi. Nō tm̄ debet. ¶ Circa hāc distinctōez vicesimā q̃ro.

Vtrū aliq̃s sit absolut⁹ ab oīm pena purgatorij q̃n cōplenit pniam a sacerdote sibi ipositā, p oīb⁹ petis suis supposito q̃ nō iniūxerit sibi ꝛdignā pniam. Videt q̃ sic. Qz ignorātia inuincibil̄ totalit̄ excusat hoīez. put dixi lib. ij. dist. xxij. Sed q̃ñq̃z penitēs iuincibilē habet ignorantiā de h̄ q̃ peta sua indigeāt maiori pnia q̃z sit illa q̃ p sacerdotē sibi ē iniūcta. g̃ rc. ¶ Cōtra. iusticia h̄ exigit vt fm mēsurā delicti fiat plagaꝝ modⁿ. ¶ Hic primo videndū est vtꝝ hō in extremo mortis articulo possit ꝛte z meritorie penitere. ¶ Secdo vtꝝ vnⁿ hō p altero possit satisfacere. ¶ Tercio de principali q̃sito. ¶ Et q̃rto vtꝝ p indulgētias a papa vl' ab ep̄is largitas homo possit purgatorij suū extinguere absq̃z alia satisfactōne.

Articulus primus. Cōclusio prima.

Quantū ad primū

pono tres ꝛclusiones. ¶ Prima est q̃ i extremo mortis articulo hō pt̄ salutifere penitere. Qz q̃z diu hō i hac vita pt̄ peccare. tādiu pt̄ d̃ cōmisso peto penitere. Sz i extremo mortis articulo ꝛpposito solū h̄ q̃ hō adhuc habeat vsuz rōis. hō pt̄ peccare. g̃ rc. Maior ptz. qz pnior est de⁹ in hac vita ad miserēdū q̃z ad cōdemnandū. g̃ dū solū hō faciat h̄ qd̃ in se est q̃ztū ad displicētiā peti. nō min⁹ miserebit̄ eiⁿ influēdo ꝛtutē salutifere pnie. q̃z ꝛdēnet eū si fecerit qd̃ in se est q̃ztū ad voluntatē peccādi. Q̃ūo aūt hō possit se ꝓpare faciēdo qd̃ i se est z q̃ūo nō. patz ex his q̃ dixi lib. ij. dist. xxviij. arti. i. z. ij. Minor etiā patet. qz dato q̃ talis hō nō possit peccare actu exteriori. tm̄ pt̄ peccare actu interiori. quia pt̄ velle se posse peccare. ¶ P. ecclesia dei vult q̃ q̃libet sacerdos absoluat quēlibet hoīez i mortis articulo ab oīm pec 2
cato z sniā. etiā si talia fuerint sedi aplice restituata. g̃ hō in mortis articulo vere pt̄ penitere. Cōsequentia patet. qz ecclia dei frustra iuberet talē absoluere q̃ vere nō posset penitere. Aūce/dens ptz ex mlt̄is allegatōibz positis in libro decretoꝝ. xxvi. q. vi. z. q. vij. patet etiā autoritate iulij pape z habet h̄ in lr̄a. ¶ P. p ista cō
clusiōe sunt mlte autoritates. q ponunt d̃ pe. 3
dist. vij. ¶ Exēplū etiā ad h̄ patz de latrone pendēte ad dexterā manū dñi ihu xpi. q̃ penituit i fine vite. z tm̄ eodē die salutē z beatitudinē cōsecut⁹ est. vt patet Luc. xxiij. vbi aut saluator ad illū latronē Hodie mecū eris i paradiso. ¶ Istud etiā patet autoritate leonis pape z habet h̄ in lr̄a. ¶ Autoritates aūt beati augustini q̃ h̄ in lr̄a z etiā i libro decretoꝝ ponūt ex q̃bz oppositū istⁿ ꝛclusiōis posset appere. nō innuūt impossibilitatē penitēdi salutifere i extremis. sz tm̄ innuūt difficultatē. qz in rei veritate valde est difficile i extremis sic mētē colligere. q̃ hō nō solū tmore pene: sz ex dei dilectōe doleat se deū p peccatū offendisse z ppo nat etiā si diu deberet viuere semp de h̄ i futurū cauere. In his em̄ duobz ꝛsistit vez z salutifez penitere. ¶ Difficultatē aūt istⁿ possumⁿ ex h̄ attēdere. qz cōiter videmus q̃ q̃ñ hō intēsiuz patit dolorē in vno sui corpis mēbro puta i oculo vl' in dente. ita rō absorbet hmōi dolore. q̃ modicū cogitat d̃ alio q̃z de illⁿ dolōris remedio. Quid g̃ faciet hō q̃ñ in hora mortis oculi trāsuertunt. z cor rūpit. z iūcture musculoꝝ dissoluūt p nimio dolore. Valde em̄ magna dei misēdia opat̄ tūc in hoīe. q̃ cuz tantis doloribz salutifere pt̄ cogitare de sua spirituali salute. Timēdū est ei illd verbū aug. i fmone de innocentibz. Hac animauersione peccat̄ peto: vt mortēs obliuiscat̄ sui. q̃ dū viueret oblitⁿ est dei. Et iō ait ille sapiēs Eccli. xvij. Viuⁿ z sanⁿ ꝛfiteberis. Quoꝝ primū. s. q̃ viuⁿ cōfiteat est d̃ necēcitate. qz a mortuo perit ꝛfessio. sicē dicit eodē capitulo. Sz secdm. s. q̃ sanⁿ ꝛfiteat est d̃ ꝛgruitate. Et iō ne aliq̃s i sine desperet. sz potiⁿ corde ꝛtrito ꝛuertat ad deum. iō post ꝟba p̃dicta sb̃dit ille sapiēs. Quā magna misēdia dei. z ppiciatio illⁿ ꝛuertētibⁿ ad se. ¶ Ad intellectū etiā istⁿ ꝛclusionis valet ea q̃ dixi supⁿ dist. xvij. q. i. arti. i. z arti. iij. ¶ Secda ꝛclusio est q̃ tali homi penitēti q̃. s. laborat i extremis. ñ est pnia satisfactoria Secunda ꝛclusio.

1 iniũgenda. Qz nlli debet iponi onꝰ qd̃ neq̃q̃z
portare pt. sz tal hõ nequaq̃z pt explere aliqd̃
2 opꝰ satisfactoriũ. g̃ ꝛc. ¶ P. illud nõ debet fie
ri circa laborantẽ i extremis q̃ inordinate ipse
posset terreri. sz si sibi pñia satisfactoria iniũge
ret. ipe posset inordinate terreri ꝛ forte desperare
ex eo q̃ videz se ipotentẽ ad faciẽdũ illud qd̃
sibi esset iniunctũ. g̃ ꝛc. ¶ Tercia ꝯclusio ẽ q̃
Tercia cõclusio. q̃uis i extremis penitẽti ñ sit satisfactio iniũ
gẽda. tñ ẽ sibi insinuãda. puta sacerdos debet
dicere. Fili si sanꝰ esses. tũc talẽ satisfactõem p
pctis tuis explere deberes. nũc aũt qz hec suf
ferre nõ potes. volo rogare deũ vt tibi parcat.
ꝛ a purgatorio qd̃ sustinere debes te cito liberz
Vis ꝛ ꝯsilibꝫ ꝓbis infirmꝰ pt incitari ad de
uotionẽ. ꝛ ad maiorẽ cordis ꝯtritõem. q̃ tanta
posset esse q̃ deꝰ omnẽ satisfactõem sibi ꝯdona
ret. ꝛ ab igne purgatorij cũ penitꝰ suppoꝛtaz
¶ Veritas etiã ista duaz ꝯclusionũ expsse
habet i decretis. xxvi. q. vij. c. i ¶ Cõcordãt etiã
i his ꝯclusionibꝫ Raymũdꝰ ꝛ Hostiẽsis. ac
mlti alij doctores iuris ꝛ sacre theologie ¶ Ad
dit etiã hostienꝰ q̃ sacerdos pt infirmo ꝯsule
re vt elemosinas faciat loco ꝯsinuate pñie. sic
em extinguere pt pcti reatũ in ipo purgatorio
luendũ. Qd̃ attẽdẽs ille sapiẽs eccli. iij. c. ait
Ignẽ ardẽtẽ extinguit aq̃. ꝛ elemosina resistit
pctis. Et beatꝰ ambrosiꝰ ait. Sic aq̃ extinguit
ignẽ. sic elemosina extinguit peccatũ ¶ Forte
Instantia 1 dicet ꝯ secdaz ꝛ terciã ꝯclusionẽ ꝫ mõ. Infir
mo ñ sufficit oñsio medicine nisi det sibi. Sz
pñia satisfactoria est quedã medicina ꝯ lesio
nẽ aie inflictã p peccatuz. g̃ nõ sufficit penitẽti
solũ insinuare hmõi medicinã. qd̃ est ꝯ terciã
ꝯclusionẽ. sz debet ei dari. qd̃ est ꝯ secdam ꝯclu
2 sionẽ ¶ P. nihil valet homini scire talia que
ipe nequaq̃z pt facere. sz iste nequaq̃z pt facere
opa satisfactoria. g̃ frustra insinuat ei hmõi
3 pñia. ¶ P. pñie insinuatio terorẽ incutit in
firmo. sz i tali casu ꝯsolandꝰ ẽ infirmꝰ ꝛ ñ ter
rendꝰ. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ maior est ꝓba
Solutio. Ad. 1. de corpali medicina. qz illa nõ sanat nisi cor
porali tãgat. sz ñ est ꝓba d̃ medicina spũali. cu
iusmodi ẽ pñialis satisfactio. hec em opat fm
q̃ apphendit amore ꝛ cognitõem. Cũ igit talis
apphensio nõ possit fieri sine eiꝰ ostẽsione. iõ
Ad. 2. vtil est ifirmo ei ꝯsinuatio. ¶ Ad secdm nego
maiorẽ. qz licet hõ in tali casu nõ possit facere
actũ exteriorẽ satisfactorie pñie. tñ ex eo q̃ scit
hmõi pñiaz excitat ad eliciendũ actũ interio
rẽ. q̃ q̃nq̃z cũ tãta efficacia elicit a corde ꝯtrito
ꝛ hũiliato. q̃ eq̃ pollet effectui exterioris satisfa
Ad. 3. cõis. ¶ Ad terciũ nego maiorẽ. maxie si or
dinate sibi ꝯsinuat. ꝛ nõ iniungit. Ex iniũctõ
ne em posset terreri. qz videret se in ualidũ ad
faciẽdũ illd̃ ad qd̃ p sacrãlem impositõem ob
ligaret. Sz ex sola insinuatõe pñie cũ expssi
one diuie miscdie q̃ nihil req̃rit ab hoie qd̃ ex
cedat vires suas: terror non incutit. sz magis
spes seu ꝯfidẽtia puocat. Quis em nõ sperat
de venia. q̃ñ sibi dicit q̃ tãta est dei miscdia q̃
ipe acceptat affectũ p effectu. dolorẽ cordis p
satisfactõne exterioris opis. Ipse em ẽ q̃ ait p
Ezech̃. ppham. Quacũq̃z hora ingemuerit
peccator vita viuet ꝛ nõ moriet.

Quantũ ad secũdũ articulũ est aduertẽdũ. q̃ pñialis satisfactio q̃ iniũgit penitẽti duplicẽ i hoie efficit vtilitatẽ Vna: qz est ꝯ malã iclinatõem remediũ. Alia qz ẽ debite solutõis pciũ. Et ꝑmo mõ ordinatur ꝯ peccatuz futuz ne cõmittat. Secdo mõ ordinat ꝯ peccatũ pteritũ. vt. s. ei reatꝰ tollat

Articulus secundꝰ

¶ Et iuxta ꝫ q̃ztũ ad istũ articulũ pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima ẽ q̃ q̃ztũ ad primaz vtilitatẽ vnꝰ hõ nõ pt satisfacere p alio hoie: ꝓpe loquẽdo de satisfactõe. qz tal mala inclinatio nõ tollit nec diminuit i nobis nisi p aliquã bonã dispositõem i nob formal̃r existẽtẽ. sz p actũ satisfactõis ab vno hoie elicitũ: non est i altero homie aliq̃ bona dispositio. g̃. ꝛc.

Conclusio prima

¶ Dixi aũt notãter ꝓpe loq̃ndo d̃ satisfactõe qz p modũ meriti vnꝰ bonꝰ hõ pt alteri suis pciis ꝛ alijs deuot̃ opibꝫ. augmẽtũ gr̃e obtinere. q̃ q̃dẽ gr̃a ẽ bona mẽtis dispositõ. q̃ minuit i nob inclinatio seu pnitas ad peccãdũ. Sepe em diuia pdestinatio cõplect in ipis pdestinat̃ mediãtibꝫ sctõz pciis. vt patz ex his q̃ dixi li. i. di. xli. arti. iij ¶ Cõclusio secda ẽ. q̃ secdo mõ loq̃ndo d̃ vtilitate satisfactõis put satisfactio est solutio pciij p reatu ipi pcti. tũc cã existẽte rõabili vnꝰ hõ pt satisfacere p alio. Causaz aũt tũc appello rõnabilẽ q̃ñ q̃ ttuor ista cõcurrũt. Prio q̃ h̃ q̃ tenet satisfacere. vl oio nõ pt satisfacere. vl saltẽ nõ pt cõmode. Secdo q̃ h̃ q̃ acceptat hmõi satisfactõem i se sit potes eã explere. Tercio q̃ vterq̃z istoz sit i charitate. Quarto q̃ hec cõmutatio fiat tal sacerdotis autoritate q̃ noscit ꝯsciẽtiã vtusq̃z. Et ist̃ supposit̃. q̃ tũc vnꝰ hõ possit satisfacere p altero ꝓbo sic. ¶ Deꝰ ẽ benignior i offense reconciliatõ ne q̃z hõ. sz hõ offensus acceptat emẽdã factã p altez hoiez q̃ ñ offendit. supposito q̃ ille q̃ offendit ñ possit cõmode satisfacere. g̃ ꝛc. ¶ P. ista videt esse intẽtio apli ad Gal. vi. vbi ait. Alter alteriꝰ onera portate. ꝛ sic adiplebit̃ legẽ xpi. Sz satisfactio pñialis est qd̃ã onus

Cõclusio secunda.

Instantia 1

ſpi⁹ penitēt⁹.g̃ videt q̃ vn⁹ hō.l'totū iſtd on⁹ vl'ptē ei⁹ portare poſſit p altero ¶ Forte ⁊ iſtd dicet q̃ vn⁹ hō ñ pt ⁊teri p altero vl' ⁊fiteri.g̃ nec pt ſatiſfacere p eo. Ans eſt notū. Probat ⁊ñtia.qz ſic ptz ex ſupi⁹ dict⁹ ⁊tritio ⁊feſſio ⁊ ſatiſfactio ſūt tres ptes pñie.g̃ q̃ rōne ñ pt cō mutatio fieri d̄ duab⁹ p̄mis ptib⁹.eadē rōe ñ

2 poterit fieri d̄ tercia ¶ P.ꝛ ñ exigit ſatiſfacti onē vt i pena ꝛelecteť.ſz vt p penā ſatiſfactoriā pctōz q̃ reordinat⁹ fuit a deo reordineť in ꝛeū Sz null⁹ reordinat i ꝛeū p penā q̃ ei altero.g̃

3 ꝛc ¶ P.ſi vn⁹ pt ſatiſfacere p altero.tē ſi ille p q̃ alt ſpopōdit ſatiſfacere moreret ipe īmedia te euolarz ad vitā eternā ſine oī pena.ſz ⁊ñs ē falſū.vt oēs ⁊cedūt.g̃ ⁊añs. Probatio ⁊ñtie qz moriēs q̃ nō ē obligat⁹ ad aliquā penā.ille īmediate euolat ad gl̄iaz beatā. Sz ii vn⁹ hō poſſz ſatiſfacere p alio.tūc poſtq̃z ille potēs ſa tiſfacere ſatiſfactōez illi⁹ moriēt⁹ ſup ſe accepiſ ſet.tūc ille moriēs liber eēt ab hmōi ſatiſfactōe

Cōfirmat ¶ Et ⁊firmat.qz ſi ipe moriēt⁹ puniret.ꝛ eē iſte ſatiſfaciēs.tūc idē pctm̄ duplr pūiret.ꝛ ſic ꝛe⁹ bis iudicaret i idip̄m.cui⁹ oppoſitū hēt natū

4 i. ¶ P.ꝛe⁹ reddet vnicuiq̃z ſ̄m opa ſua.ſic ait ps.g̃ opa aliēa ñ erūt p hoīe ſatiſfactoria. Cō ſequtia ptz.qz ad oppoſitū ⁊ñtis ſeqūt oppo/

Cōfirmat ſitū añtis ¶ Et iſtd ⁊firmat autoritate apl'i.q̃ ij.ad Chor.vi.c.ait. Oēs ſtabim⁹ añ tribūal xpi vt referat vnuſq̃z ſ̄m q̃d geſſit i corpe ſiue bo

Solutio. nū ſiue malū ¶ Ad p̄mū nego ⁊ñtiaz. Ad p

Ad.1. batōez itez nego ⁊ñtiā.qz i ⁊tritōe iuſtificat ipi⁹. Sz ſic dic aug. Qui creauit te ſine te.ñ iuſtificabit te ſine te.iō ſimplr ē neccariū ad ſa lutē.vt q̃libet i ſeipo ⁊terat. Etiā ⁊feſſio ñ ſp ē d̄ māifeſt⁹.vez etiā d̄ ſecret⁹ pctis d̄ q̃b⁹ ſolū ē ⁊ſci⁹ ipe pctōz.iō ſi pt tē teneť hō ⁊fiteri pēta ſua.p̄po ſuo ore. Penā āt exteriorē pt vn⁹ hō abſq̃z repugnātia.p altero ſuſtinere.p̄ſuppoſi ta i altero ⁊feſſiōe ⁊ ⁊tritōe.qz ſi ñ eſſz ⁊tritus tūc carerz charitate ꝛ p ⁊ñs bōa facta p alterū ſibi.pdeſſe ñ poſſent.qz i ſola charitate bona fi deliū p̄nt eē cōia. Etiā ſi ñ eēt ⁊feſſus tūc ne/ ſciret q̃ztitas ſatiſfactōis.ꝛ p ⁊ñs null⁹ poſſet

Ad.2. p eo ſatiſfacere. ¶ Ad ſcd̄m nego minorē.qz q̃ztus ſit i alto.pt tm̄ fieri p iſto p̄ſuppoſita tm̄ ſp p̄mordiali ꝛordiatōe q̃ fit i ꝓa ⁊tritōe ſine q̃ null⁹ poſſz reordiari i ꝛeū p penā q̃ eēt i alto

Ad.3. ¶ Ad terciū nego ⁊ñtiā. Ad pbatōez d̄m q̃ mior ñ ē ꝓa.qz ille moriēt⁹ tādiu manerz ob ligat⁹:q̃diu ille q̃ p ipo ſpopōdit cōplete nō

Ad confirmationez. ſatiſfecit. ¶ Ad ⁊firmatōez d̄m q̃ ſz ambo puniret.tm̄ ꝛe⁹ ñ iudicarz bis i idip̄m.qz ſz il le puniret i purgatorio.tm̄ tm̄ ei⁹ pena breuia ret q̃ztū iſte i ꝓ mūdo cōpleret ſeu p̄ficeret d̄ i

Instantia

iūcta pñia ¶ Forte dices ſi ſic fieret.tūc q̃ñ iſte i ꝓ mdo p illo ſatiſfaciēs eēt i medio pñie.tūc ille i purgatorio eēt i ſine pene.ad q̃d g̃ valerz alia medicta⁹ pñie q̃ā iſte i ꝓ mūdo cōplerz

Solutio ¶ Rndeo q̃ ſz ille ñ pl⁹ indigeret.qz iā exiret purgatoriū.tm̄ qz iſte obligauit ſe ad totā ſatz factōez.iō rōe p̄miſſi teneť eā cōplere.ꝛ iſtud cōplemētū cedet i meriti ſui augm̄tū. Propt q̃d ipe dicere pt cū ps. Oro mea i ſinu meo cō uerteť. ¶ Ad q̃rtū d̄m q̃ op⁹ eē alienū reſpe

Ad.4. ctu alicui⁹ pt dupl'r intelligi. Uno mō elicitiue. Alio mō iterptatiue. Prio mō op⁹ q̃d fit p alto pt dici alienū ab ipſo.qz ab ipo ñ eliciť tale op⁹.ſz ñ ſcd̄o mō.qz q̃ztus ñ eliciat ab ip ſo.tm̄ eliciť p ipo. Et iō q̃ztus i comparōne ad ip̄m tale op⁹ ſit alienū elicitiue.tm̄ pt dici op⁹ ſuū iterptatiue. Et qz ꝛe⁹ reddet vnicuiq̃z iu/ xta op⁹ ſuū ñ ſolū elicitiue.vez etiā iterptati/ ue.iō negāda ē ⁊ñtia cū ſua pbatōne.qz p̄ce

Ad confirmationē. dūt ſolū d̄ alieno elicitiue. ¶ Ad ⁊firmatōez d̄m q̃ ſz q̃libet ꝛebeat referre añ tribunal xpi ea q̃ geſſit i corpe.tm̄ ex ꝓ nō ⁊ñuncit q̃n vnus p alio poſſit ſatiſfacerę.

Articulus tercius.

Quātuz ad terciuz

articulū ē adūtēdū.q̃ ex ordie diuinie iuſticie cuilibet cl'pe ē pēa ꝛeterminata q̃m p aliquē mo dū optet expiari.vl' ꝓ ī pñti ſecl'o.vl' ſaltē in fu turo purgatorio. Et iō ſi ñ ē ⁊digna pñia per ſacerdotē iniūcta.tūc p̄ciſe p̄pt cōplementū il li⁹ pñie ñ abſoluit penitēs a purgatorio igne. Et hec ē intētio mgri ꝓ ī lra dicētis.q̃ ſi ñ ſuf ficit dolor iterior cū pena iniūcta.tē ꝛe⁹ addit

Instantia 1 penā ¶ Forte diceť q̃ ſi ſacerdos iniūgit ma/ iorē penā q̃z ſit pena ⁊digna.penitēt⁹ teneť eā to tā cōplere.g̃ ſi iniūgit minorē.nō videť q̃ iſte teneť ad aliquā penā vlteriorē. Cōſequtia pz qz ſi q̃ztū ad maior ē ſtādū iudicio ſacerdotis.

2 etiā ſtādū erit ſuo iudicio q̃ztū ad min⁹ ¶ P. illō q̃d arbiter ſnīat ꝓ vtraq̃z ps ꝛebet appbare.ſz ſacerdos ē arbiter iter penitētē ꝛ deū.g̃ tā penitēs q̃z ꝛe⁹ ꝛebēt appbare ſnīaz ſacerdotis q̃ztū ad penā iniūctā.ꝛ p ⁊ñs ꝛe⁹ nō addet pe nā purgatorij ſup penā quā ſacerdos iniūxit ipi penitēti. ¶ P.cū pena purgatorij ſit acer/

3 biſſima.nimis piculoſe ꝛ dānabil'r ꝛecipeť pe nitēs a ſacerdote.ſi ſupplereť i igne purgato/ rij totū illud q̃d ſacerdos min⁹ iniūgit a ⁊di gna pñia. ¶ Ad p̄mū d̄m q̃d ſz añs ſit vez q̃ztū ad foꝛ eccl'ie.tm̄ nō ē vez q̃ztū ad foꝛ dei.

Solutio. Ad.1. qz dato q̃ ille cui maior ē pñia iniūcta moria tur i illo inſtāti in quo egit cōdignā penitentiā.ipe vlteri⁹ nullā ſuſtineret penā. ¶ Ad q̃

tñ intelligētiā ē adūtēdū q̄ vnplr possumus loq̄ d̄ q̄ztitate pñie satisfactorie. Uno mō q̄ztū ad foꝝ dei. ⁊ sic fm mēsurā delicti erit plagaꝝ modꝰ. vt d̄z deut. xxv. ita q̄ sp maiori pēto debet maior pēa. alio mō q̄ztū ad foꝝ eccl'ie. ⁊ sic q̄ñq̄z fit ecōuso. q̄z maiori pēto i foro eccl'ie q̄ñq̄z debet minor pēa. ⁊ minori maior. Fornicatō ei sacerdotis ē minor cl'pa q̄z volūtarii homicidii p laicū ppetratū. ⁊ tñ sacerdoti fornicario debet i foro eccl'ie pñia. x. ānoꝝ cū maxīo rigore adūcto. ⁊ hōicide pñia septē ānoꝝ. Ite ñ ē dubiū q̄n plꝰ peccz mīricida q̄z vxoricida. ⁊ tñ maior pñia debet i foro eccl'ie vxoricide q̄z mīricide. Nā mīricide debet pñia. x. ānoꝝ. sz vxoricide debet pñia sine termino oibꝫ diebꝫ vite sue p̄riue durata. Hec oia patēt i varijs ⁊ diuīs locis lib. decretoꝝ. Rō āt pdictoꝝ eē pt. q̄z i foro eccl'ie ñ solū taxat pñia put ē emēda pēti p̄teriti. sz cē put ē cautela pēti futi qd̄ ex hūane ifirmitatis pnitate pt pueire. ac etiā put ē q̄dā spūal' custodia vitādi scādali qd̄ ex pēto possz oriri. Sz magis pni sūt hoies ad ledēdū vxores suas q̄z mires. etiā sacerdos q̄ tā nobile officiū dz exercere in q̄ suis sbditis dz bonū exēplū p̄riue exhibere. si i fornicatōez labit valde scādalizat ppl'm. iō eccia maiorē taxauit pñiam vxoricide q̄z mīricide ⁊ fornicanti sacerdoti q̄z laico hōicide. In foro tñ dei ñ sic. sz sp maiori pēto maior debet pēa. Ulñ dato q̄ sacerdotis fornicātis pñia sit maior q̄z ei⁹ cl'pa requirat coram deo. tñ si fuit ei iniūcta p suū superiorē. ipe tenet eā cōplere si mābit i foro eccie. si āt moriēs exit foꝝ eccie ⁊ intrat foꝝ dei. tē positoq̄ i pūcto moris. q̄ intrat foꝝ dei tm̄ pfecerit d̄ sua pñia q̄ztū exigit p tali ⁊ tāto dlicto i foro dei. ipe p illo pēto ñ āplius punietur. q̄z i illo foro dei ñ oz cauere de suo pēto vl' d̄ vitādo scādalo. iō illa ps pñie q̄ rōe istoꝝ addit i foro eccie. ñ hz locū i foro dei. Sic ecōuso si alicui i foro eccl'ie fuit minor iniūcta pñia q̄z requirat sua cl'pa. nisi āñq̄z moriat p aliq̄ bōa opa interioza l' exterioza supplet illd i q̄ cl'pa excedit pñiaz. tūc q̄ñ moriēdo intrat foꝝ dei hmōi defectꝰ pñie p pēnā purgatorij p̄ut ē format. ñ obstāte q̄ i foro eccl'ie dū vixit ñ tenebat ad pēnā gīuiorē. Ad sēdz dōm. q̄ sz maior sit ꝓa q̄ñ vtraq̄z ps p̄sentit i arbitrij tā q̄z i suū superiorē. sine exceptōe p̄mittēs tenere ratū q̄cq̄d p ipm fuit sniatū. tñ oppositū istoꝝ posito tē maior ñ ē ꝓa. Sic āt ē i ppositū. Nā sz iste arbit sit superior vna pte. s. ipo pēitēte. tñ ipe ē ifimior ē inferior altera pte. s. ipo deo. Etiā ipe deꝰ ñ p̄scit absolute i istū arbitrū. q̄z q̄uis i bō sen fit q̄ iste arbit p offēsa deo facta dz iniūgere pēnā. tñ ñ p̄scit i quālibet diminutōez pēne. Sz vult q̄ iste sacerdos ad modū samaritani cū oleo miscēdo ifundat vinū iustitie. Ad terciū dicēdū q̄ si sacerdos q̄ñq̄z rōabilibꝫ d̄ cauſ iniūgit maiorē pñiaz tñ exigat rigor iustitie. puta q̄z timet si magnā pñiam iniūgeret q̄ penitēs desperet. tūc saltē dz ei idicare q̄ztā pēnā deberz d̄ iure sustinere. ⁊ p ꝓns dz eū hortari q̄ pter hāc pñiaz exercitet se i bonis opibꝫ ad suū purgatoriū extiguēdū. sic ñ decipiet eū. sz potiꝰ cū debito moderamine reducet eū ad viā salutis eterne.

Ad.2.

Ad.3.

Quātū ad quartū articulū q̄ petit vtq̄ p idulgētias possit hō purgatoriū suū extiguere absq̄z alia satisfactōe ē adūtēdū q̄ cū li absq̄z sit ppositio exclusiua. igit vl' excludit i pposito determiate ⁊ pēitētiale satisfactōez q̄ iniūgit a sacerdote. l' excludit oēz actū hois q̄ diminuit pēna pēti. Et fm hāc pōno duas ꝓclusiōes. Pria ē. q̄ iuxta p̄imū modū exclusiōis pt purgatoriū hois totalit deleri absq̄z aliq̄ satisfactōe. Qz cui tm̄ remittit q̄ztū ipe tenet. ille vlteriꝰ ñ obligat. Sz multi sūt hoies q̄bꝫ p largitōez idulgētie tm̄ remittit q̄ztū ipi emēdare tenet. q̄ dato q̄ tl'es moriant pꝰ q̄z pficiāt satisfactōez a sacerdote iniūctā. nullū tñ sustinebūt purgatoriū. Maior ē d̄ se nota. Etiā minor ptz. q̄z dato q̄ aliq̄s teneat pēnā sustiere. x. ānoꝝ ⁊ ñ maiorē. ⁊ hꝰ tñ sibi fuit iniūcta a sacerdote. ipe immediate p̄git ad aliq̄z eccl'iaz. i q̄ cuilibet d̄bite ꝓtrito ⁊ ꝓfesso largiūt. x. āni idulgētiaꝝ l' pl'es. q̄bꝫ obtētis moriet eod die añq̄z iciplat pñiaz iniūctā ab ipso sacerdote. tē planū ē q̄p idulgētiā totū purgatoriū illiꝰ hois delebit. q̄z vt ptz ex supposito tot āni sibi remittūt ad q̄t ānos ipe obligabat. Sz ō istiꝰ rōis minorē ac cē ō ꝓclonē videt ē triplex opio. Prio em̄ hīs dictis obuiat error hereticoꝝ illoꝝ q̄ dicūt idulgētias nihil valere. Nd d̄ pt ex intētōe eoꝝ p̄bari sic. Spūale ñ pt pcio tpali cōpari sine simonia. Sz si indulgētia aliq̄d valeret. tūc emeret spūale p̄ re tpali. q̄z ill' dat idulgētia q̄ pōrigūt manꝰ adiutrices. P. si dz q̄ tpalia sbsidia sunt q̄ñq̄z valde neccaria. ⁊ iō lz sbueniētibꝫ dare idulgētia. Rñdet q̄ hꝰ ñ valz. q̄z sbsidia spūalia magis sūt neccaria q̄z tpalia. sz p spūalibꝫ sbsidijs ñ videt dari idulgētie. q̄ nec p tpalibꝫ dari debet. P. ex determiatōe diuīe iustitie cuilibet pēto taxata ē sua pēa. q̄ talis pēa ñ dimittet p aliquā idulgētiā. Ans ptz deut. xxv. vbi dz. q̄ fm mēsurā delicti erit plagaꝝ modꝰ. Cōsequentia pbat. q̄z sup illo ꝓbꝫ. q̄. ad Thi. q. c. sepz negare ñ pt. dicit glosa. q̄ deꝰ sepm negaret si dictū suū ñ impleret. P. q̄cūq̄z ē i feriorīs potētie ⁊ autoritatis ille ñ pt idl'gēdo flaxare hmōi pēnā ad q̄m sustinēdā obligauit ille q̄ ē superioris autoritatis. Sz deꝰ cui⁹ auctas ē oim supma absoluēdo penitētē a cl'pa ⁊ a pēa et̄na obligauit eū ad pēnā tpalē. q̄ pp ñ pt p idl'gētias hmōi

Articulus quartus.

Pria ꝓclo

Opio negās indulgentias.

1

2

3

4

5 pēnā ꝛlaxare. ⁊ ꝑ ꝯns oz ꝙ hō eā sustīeat vl'i hac
vita vel i alia puta i purgatorio. ¶ P. illō nō oz
fieri i ēcl'ia q̄ vilificat sacerdotal' ptās ⁊ tollit
pēnitēt' vtilitas. Sz absoluere hoīes a pēa satis/
factoria ē hmōi. ḡ ⁊c. Maior ptz. Probat mior
q: ex h̄ ptās iniūgent' aliquā pēnā vilificat ꝙ mo
d⁹ ⁊ via ꝑtēt vt illō qd iniūctū ē nō īpleat. Sz ꝑ
idulgētias ꝑtēt via hoīb nō faciēdi illō qd iniū
ctū ē eis a sacerdotib. q: p̄dicat ꝙ ꝑ idulgētiā re
laxet iniūcta eis pēnia. ¶ Ptz ec̄ scda ꝓs minoris
q: ꝑ h̄ ꝙ hoīes ꝓficiūt iniūctā eis pēniaz īpi assue
scūt ꝓtuose opari ⁊ faciliꝰ pēnt cauere d̄ futo pēto
Cōtra hāc opinionē. qd ē valde vtile īpi homī. Sz ⁊ istō tollit ꝑ idul
gentiā. ḡ ⁊c. ¶ Ista nō ꝯcludūt. Q: ecl'ia vniū
1 sal'ē errat. sic ptz i glo. sup illo ꝓ̄ xpi Luc. xxij.
Ego ꝑ te rogaui petre vt ñ ꝑficiat fides tua. Sz
2 vniūsal'i ēcl'ia p̄dicat idulgētia a sūmis pō/
tificib ⁊ etiā ab alijs ēpis donata. ¶ P. apl's. ij.
ad Thor. c. ij. videt ꝑdisse idulgētias vbi ait. Et
ego donaui si qd donaui ꝓpt vos i ꝓsona xpi vt
nō circūueniamur a sathana. vbi glosa exponēs
h̄ ꝓbū i ꝓsona xpi ait. i. ac si xps donassz. Sz pla
nū ē ꝙ xps ꝑt dare idulgētias recōpēsantes iniū/
ctā pēniaz. Si igit apl's q̄ ēpalez gradū tenuit ꝑ
dit idulgētiā. ḡ etiā sūmꝰ pōtifex ꝓ̄ ꝑt dare idul
gentiā. Ipe ēm ē vniūsal' ⁊ cū h̄ imediatꝰ dispēsa
tor spūalis thesauri q̄ i ecl'ia ēcl'ia ēgregatꝰ ē ex eo
qd supfuit sctis. sufficiēter salutis his q̄ emēdare
ꝑuerūt. Nec ēm ē intētio sctōꝝ vt talib spūali
bꝰ bonis sbueniat xpi fidelib. In q̄ etiā thesauro
recōdit meritū dñi nr̄i ihu xpi q̄ nihil tenebat sol
uere. q: peccatū nō fecit: nec inuentꝰ est dolꝰ i ore
eiꝰ. ⁊ ideo toto suo merito nr̄e pauptati ꝑ indul/
gentiaꝝ largitionē poterit sbuenire a sūmo pōti/
fice. q̄ vt dictū ē vniūsal' dispēsator ē istꝰ thesau/
ri. ptiales ꝓ̄o dispēsatores sūt ēpi. ⁊ nll'i alij ꝓlati
tenētes gradū iferiorē īpis ēpis. Propter qd etiā
Solutio. summꝰ pōtifex ēpos appellat frēs. inferiores ꝓ̄o
Ad. 1. ꝓlatos solet filios appellare. ¶ Ad p̄mū motiuū
adducū ꝑ ista ꝓuersa opione d̄ōm ꝙ mior nō ē
ꝓ̄a. Ad ꝓbatōez d̄ōm q̄ idulgētia ñ dat ꝑ re tpa
lis sistēdo i ipa re tpali. sz dat ꝑ tpali in ordine ad
spūale. puta dat porrigentib manū adiutricē vt
ꝯstruat ecl'ia ad ꝓficiēdū i ea diuinū officiū. ⁊ ce
tera ad laudē dei spectātia. Vl'dat q̄ñq̄z ad oppr̄
mendū iimicos ecl'ie. vt fideles pacifice possint
Ad. 2. deo ꝓuire. ⁊ sic d̄ alijs. Ex q̄ ptz ꝙ h̄ nll'a ē sūmōia
q: ñ sistit i ipo tpali. ¶ Ad scd̄m nego mior. q:
vt plurimū dant idulgētie his q̄ audiūt d̄uote p
dicātōnes religiosoꝝ. ¶ Dant ec̄ q̄ñq̄z idulgētie i
aliq̄b ecl'ijs his q̄ audiūt missas i eis. ¶ Etiā vr
banꝰ q̄rtꝰ ꝑdit indulgētias i festo corpis xpi ⁊ p
octauas his q̄ iterfūt diuīs officijs. Etiā inocē
tiꝰ q̄rtꝰ ꝑdit idulgētias. x. diez cuilibet q̄ orat p
rege frācie. Ex q̄b oīb appet falsitas illi⁹ mior'
q̄ d: ꝙ idulgētia ñ dat ꝑ spūalib. Patz ec̄ ꝑ vlti
mū exēplū. s. de rege ꝙ ec̄ dat ꝑ spūalib sbsidijs.
¶ Ad terciū d̄ōm ꝙ dimitti pēnā quā diuia iusti
cia taxauit ꝑ cl'pa ꝑt dupl'r itelligi. Vno mō ab/ Ad. 3.
solute. Alio mō ꝯmutatiue. puta ꝙ pēa vniꝰ dat
ꝑ pēa alteriꝰ autoritate illiꝰ q̄ ꝑt facere hmōi cō/
mutatōez. Prio mō ñ dimittit pēa ꝑ idulgētiā.
sz scd̄o mō. Nā d̄ merito passiōis xpi ⁊ martirū
suoꝝ. ac ceteroꝝ sctōꝝ soluit pēa taxata ꝑ pēto qñ
ꝑ idulgētias d: pēa dimitti. Et iō negāda ē ñtia
Ad ꝓbatōez d̄ōm ꝙ deꝰ isto mō iplet dictū suū.
q: Fuat iustia eo mō q̄ vnꝰ salua iusticia ꝑt ꝑ alio
satisfacere. ¶ Ad q̄rtū d̄ōm ꝙ sz ille q̄ ē iferior' po
tētie ñ possit ꝓtute ꝓpa absolute ꝛlaxare illud ad Ad. 4.
qd obligauit ille q̄ ē supior' potētie. tm̄ ꝓtute sibi
ꝯcessa ab illo q̄ ē supior' potētie ꝑt ꝑ illo q̄ obliga
tꝰ ē soluere d̄ thesauro cuiꝰ dispēsatō sibi dinoscit
ec̄ cōmissa. sic ēt ē i ꝓposito. vt ptz ex p̄missis. ¶ Ad Ad. 5.
quintū nego mior. accipiēdo absoluere mō q̄ ia
dcm̄ ē. puta vnū ꝑ alio soluere. Ad p̄mā ꝓbatio
nē d̄ōm ꝙ sz mior sit ꝓ̄a qñ dat via ꝙ n' i se n' i
suo ēqualēti īpleat qd iniūctū ē. tm̄ ñ ē ꝓ̄a qñ sic dat
via ꝙ ēqualēter īpleat. sic fit ꝑ idulgētias vt p̄dcm̄
ē. ¶ Ad scd̄az ꝓbatōez d̄ōm ꝙ cuilibet q̄ exoluit
suā pēniaz ꝑ sibi largitā idulgētiā ē ꝯsulēdū ꝙ cō/
pleat ec̄ pēniaz a sacerdote sibi iniūctā. ꝓpt cās ta/
ctas i ipa ꝓbatōe. ac ec̄ q: ml'ta sūt pēta q̄ꝝ q̄ñq̄z
mēoriā ñ hēm⁹. igit ne ꝑ talib gūē pēnā i purga
torio sustīeamꝰ. debemꝰ pagere pēnias nob iniūctas
vt indulgētie nob succurrāt ꝯ ea q̄ pati tenemur
ꝑ hmōi pctis. Dato tm̄ ꝙ d̄ licētia ꝯfessor' hō in
iūctas pēnias recōpēset idulgētijs. adhuc bn̄ ꝑt
ꝯtingere ꝙ tal' hō ex ꝯsideratōe passiōis d̄ñi nr̄i
ihu xpi. ⁊ ceteroꝝ sctōꝝ. cuiꝰ passiōis merito satis
fit ꝑ ipo. maiorē grāz ⁊ charitatē ꝛcipiat. q̄z si pēi/
tētiā sibi iniūctā i ꝓpa spē absq̄z idulgētijs ꝓfecissz
Et q: ꝑ augm̄tū grē ⁊ charitatis hō ꝛcliat ad opa
ꝓtuosa. ⁊ diminuit i eo ꝛclinatō ad vicia ñ min⁹
q̄z ꝑ assuefactōez bonoꝝ operꝝ. iō penitēt' vtilitas
ñ tollit ꝑ idulgētiā. sz magis ꝓmouet. ¶ Scd̄a opi Opinio se
nio p̄dcis ꝗria ē. q̄ pōit ꝙ q̄z̄uis idulgētia valeat cunda.
ad tollēdā pēnā ad quā sustinēdā i h̄ mdo sacer/
dos obligauit penitētē. tm̄ ñ valet ad exoluēd pe/
nā quā q̄l mereat pati i purgatorio ꝓm dei iudiciū
Sz isti videt ꝓpriā vocē ignorare. q: q̄libet xpia
nꝰ tenet credere ꝙ pēa satisfactoria iniūcta a sacer
dote ꝯfessore vel z pēnā purgatorij. ⁊ h̄ vl'i toto si
fuit ꝯdigna diuīe offense. l'saltē i ꝑte si fuit citra
ꝯdignā. ḡ si idl'gētia valet ad tollēdā pēnā ad q̄m
sacerdos obligat ih̄ mdo sustinēdā. sequit ꝙ ꝑ cō
seqns idulgētie valeat ad tollēdā pēnā i purga/
torio sustinēdā. ⁊ sic ꝓtute illiꝰ qd ipi ponit ⁊ af/
firmāt. sequit positio illiꝰ qd ipi negāt. ¶ Tercia Opio ter/
opinio ē q̄ ponit ꝙ q̄z̄uis indulgētie valeat ad sa cia.
tisfaciēdū d̄ iniūcta pēnia a sacerdote ac etiā ad vel
dū purgatoriū. tm̄ nō valet tantū q̄tū ꝑnūciant
⁊ ꝓdicantur valere. sz vnicuiq̄z tantum valen

quātū fides ⁊ deuotio sua exigit. ¶ Et si dicit istis quare plati eccl'ie maiorē indulgentiā pnūciāt qz valeat. ¶ Rīdet q ad hēc eccia tm valorē pnūciat. vt qdā pia fraude filios suos ad bñfaciēdū allicīat. sic mr̄ pmittēs filio p nulo pomū. ipm ad ābulādū puocat. qzuis totū pomū sibi ñ tribuat// Sz nec istd valet. qz ista ñ eēt pia fraus. sz potiꝰ crudel' ⁊ ipia q hō sic dcipiēt. q acerbissima pēa remaneat obligatꝰ qñ credit eē penitꝰ absolutꝰ. Sic āt eēt in p posito. qz hō rōe idulgētie sibi facte posset qñ qz tm d iniūcta sibi pnia omittere qztū sonāt idulgētie. ⁊ tūc si ñ valerēt idulgētie tm qztū sonāt. tūc ad tm purgatoriū iste maneret obligatꝰ qztū idulgētie minꝰ valēt quantū sonāt.

Cōtra opinionem. 1

2 ¶ Preterea eccl'ia dei i pson plati dātis idulgētias. ⁊ i pson pdicatoris denūciantis idulgētias neq qz possz a mēdacijs excusari. qd esset valde piculosū. qz sic ait apl's. i. ad Thor. xv. Si inanis ē pdicatio nra. ianis ē ⁊ fides nra Uñ istis fictoribꝰ dicere possumꝰ illd ꝗ bū iob xiij. Nūqd deꝰ indiget mēdacio vro vt p ipo loqmini dolos ¶ Sz forte p ista ficta opione dicēt. si idulgētie valerēt tm qztū sonāt. tē alias d sua malicia pm ordinatōez eccl'ie qñqz reportarz lucz seu cōmodū. Falsitas ꝛñtis ptz Probatō ꝛñtie. qz qñqz pnūciāt idulgētia d remissiōe tercie ptz oiz pctōz. tūc dato q vnꝰ ppter magnā suā malicia teneat obligatꝰ ad pēnā sustinēdā trecētoz annoz. alter ꝗo bonꝰ hō ppter aliq vēialia pēta obligatꝰ ē ad pēnā triū diez. tūc ille q valde malꝰ fuit ꝛseq rmissionē pnie cētū ānoz. ⁊ ille bonꝰ hō tm modo hēbit remissionē vnꝰ diei. ¶ P. veniēs p cētū dietas ñ hret maiorē rmissionē qz ille cuiꝰ domꝰ eēt ꝛtigua eccl'ie i q hmōi idulgētie fore pnūciant. qd videt inconueniēs ¶ P. i ciuitate spirēsi ē qdā pua eccia q appellat sanctuz sepulcz. in q ondit patētibꝰ lris papalibꝰ septē papaz q q̄libet eoz relaxat septimā partē pnie oibꝰ q ꝛfessi ⁊ ꝛtriti veniūt ad illā eccia z i festo diuisiōis apl'oz. q si idulgētie tm valēt qztū sonāt. tūc q̄libz illa die veniēs ꝛtritꝰ ⁊ cōfessus ad iā dictā eccl'iaz. eēt absolutꝰ a pena ⁊ a culpa. ⁊ sic tāta eēt ibi idulgētia sicī āno iubileo i eccl'ia scī petri. vl' i passagio vltramarino. qd oio inconueniēs eē videt. ¶ Sz his ñ obstātibꝰ dico q idulgētie tm valēt qztū sonāt. dūmō hec tria ꝛcurrāt. s. ex pte dātis auctoritas. ex pte suscipiētis charitas. ⁊ ex pte cāe ꝛgruitas seu rationabilitas. Et appellat tūc causa p qua dant indulgentie rationabilis. quādo ex hoc pmouetur honor dei ⁊ vtilitas ecclesie. ¶ Ad primum nego cōsequentiam.

Instantia 1

Solutio Ad. 1.

Ad pbatōez dōm q illd lucz puta illā remissionē ñ reportaret ex sua malicia. sz ex dei mia ¶ Etiā dato q ille bonꝰ hō solū vnā die ꝛsequtur d remissiōe. tm magnū bonū pt ibi ꝛseq p modū meriti. qz ñ solū i naturalibꝰ. vez etiā i spūalibꝰ ꝛificat illa ppositō arestō. ij. d aia. q dicit. actꝰ actuoz sunt i patiēte ⁊ dispōsito. ⁊ iō fm q ille bonꝰ hō ē melꝰ dispōsitꝰ. fz hēc eod actu q vadit p idulgētias pter illā remissionē quā ꝛseqt. ex spēali deuotōe pt mereri augmētū sui pmij essential'. ¶ Ad secdm dōm q qñqz idulgētie indistincte largiunt. ⁊ tūc nō plhz d rmissiōe q d lōginq veit. qz ille q ꝛtiguꝰ ē eccl'ie. vl' etiā qz clerici q spectāt ad illā eccia z i q grēde sūt hmōi idulgētie. lz ille q d rmotz veit rōe maioris laboris ⁊ deuotōis mereat aliqd d pmio cēntiali qd alter nō mereat. Sz qñ largitoz idulgētie distinguit iter d remotz venientē ⁊ de ppe. tūc plꝰ recipit ille qz iste. Verbi grā. Papa i remissionibꝰ aliqbꝰ ill' q transeūt mare dat. v. ānos. ill' q trāseūt mōtes tres annos. ceterz aūt vnū annū. ¶ Ad terciū nego ꝛntiā. qz ñ ē sic itelligēdū q q̄libet illoz septez papaz remittat septimā ptē totiꝰ pnie. sz solꝰ primꝰ remittit septimā ptē totiꝰ pnie. secdꝰ ꝗo remittit septimā ptē illiꝰ qd remāsit post pmā remissionē. ⁊ terciꝰ remittit septimā ptez illiꝰ qd remāsit pꝰ secdaz remissionē. ⁊ sic deinceps vsqz ad septimū papā. ⁊ ille remittet septimā ptē eiꝰ qd remāsit pꝰ sextā remissionē. Et q̄ pz q postqz q̄libet istoz septē papaz rmisit septimā ptē pnie. adhuc rmanet sex ptes illiꝰ totiꝰ qd remāsit pꝰ sextā rmissionē factā p sextū papā. Et iō nō ē sil'e d indulgētia āni iubilei vel passagij vltramarini. supposito q i talibꝰ plena fiat rmissio ab oñi pena ¶ Mlte alie opiniones sūt circa istā materiā. qs recitat glosator. extra d pe. ⁊ remis. sup. c. Qd āt. qs cā breuitatz ad psens ñ adduco. ¶ Cōclusio secda ē q hō p acq̄sitōez idulgētie nō pt totū suū purgatoriū extinguere absqz aliq satisfactōne. puta absqz excludit omnē actū nostrū q remittit seu diminuit pena debita p peccato. Qz nihil pt excludere illd qd necario psupponit. Sz remissio q fit p indulgētiā necario psupponit rmissionē q fit p penitētz ꝛtritōez. q ꝛc. Maior ptz. Probat mior. qz cū nullꝰ mortal' peccator sit capax idulgētie. oportz q remissio q fit p idulgētiā psupponat ꝛtritōez q mortal' peccator iustificat. ⁊ p ꝛñs psupponit aliq̄lē remissionē seu diminutōez pene debite p pēto. qz sicut ptz ex dictz supꝰ. magz ps illiꝰ pene remittit i ꝗa ꝛtritōe. ¶ Sz ꝗ fūdamētū istiꝰ rōis q dz. q nullꝰ extrīs i pēto mortali ē capax idul

Cōtra opinionem. 1

Secunda ꝛclusio

Instantia 1

gētie. q̃dā arguūt sic. Ubi ē maior indigētia, ibi magis hz locū miscēdia z idulgētia. Sz hō exñs i pēto mortali maiorē patiēt idigētiā q̃z ille q̃ caret pēto. g̃ ꝛc. ¶ P. pēto mortali ñ obstā te hō pt dare idulgētias. g̃ ñ obstāte pēto mortali hō pt recipe idulgētias. Añs ptz. qz dato q̃ papa eēt i mortali pēto. tñ ipe possz dare idulgētias. Probat ꝓntia. qz cōditio agētis dz ē nobilior cōditōe patiētis. Nā oē agēs p stāns ē patiēte. vt dz. ij. d aīa. g̃ si vilitas mortal' pēti ñ repugt facieti idulgētias. seq̃t q̃ nec repugnet recipiēti. ¶ Ista ñ ꝛcludūt qz sicut mēbr mortuū nulla suscipit influētiā a ceteris mēbris viuis. Sic q̃ diu manet hō i mortali pēto ñ pt suscipe idulgētiā q̃ dat ex influētia et dispēsatōe meritorū viui capitis. s. xpi z viuorū mēbrorū oīm. s. sctōrū illi viuo capiti viuacitez adherētiū. ¶ Ad p̄mū dōm q̃ maior ñ ē ꝓ. vbi maior indigētia stat cū dispōe opposita ad maiz z idulgētiā. Ad maiorē dōm q̃ iz mortal' pētor maiorē indigētiā hēat. tñ min⁹ ē disposit⁹ ad recipiēdū idulgētiā q̃z ille q̃ ē sine mortali pēto. ¶ Ad scdm nego ꝓntiā. Ad pbatōez dōm q̃ q̃z uis ille q̃ agit p̄ncipal'r z ex ꝓpa virtute effluit aliquē effectū sit pstantior patiēte. tñ h̄ nō ē necē d eo loq̃ndo q̃ misterial'r dispēsat aliquē effectū. ñ d suo sz d alieno sibi tñ cōmisso thesauro. sepe ei bon⁹ dñs dat bonū dorū bono subdito. p manū mali mistri. Sz pp vl' eps dās idulgētias ñ dat de suo merito. sz dat d merito xpi z sctōrū sibi ad dispensandū cōmisso. g̃ ꝛc. ¶ Ad argumtū p̄ncipale dōm q̃ iz igrantia iuuincibil' excuset a pēto z a pena etna. tñ ñ sp excusat a pena etiā tpali. dato eēm q̃ hō tradiderit obliuioni z ignorātiā inuincibilē habeat d mlēs mortalibꝫ pētis q̃ diebꝫ suis cōmisit. tūc de⁹ ñ tradit eū eternalibꝫ penis eternal'r puniēdū. tñ ñ obstāte hmōi obliuione de⁹ puniet eū. p hmōi pētis in purgatorio pena tpali. si i h̄ mūdo ñ satisfecerit p largital' sibi indulgētias vl' alijs ꝓtuosis actibꝫ z opibus pietatis.

2

Contra

Solutio Ad. i.

Ad princi pale argu.

¶ Distinctio vicesima p̄ma.

Solet etiā q̃rī

Post q̃z mgr determiauit d pētorū remissiōe q̃z tū ad statū p̄ntis vite. nūc i ista. xxi. dist. incipit tractare d eadē remissiōe q̃z tū ad statū vite future. Et diuidit i duas ptes. Nā p̄mo ostēdit i vita futa aliq̃z pētorū fieri remissiōez. Scdo d̄clarat q̃dā obfuāda i hac vita circa ꝓfessionē. ibi. Post hꝰ ꝓsiderādū ē. Pria i duas. Nā p̄mo circa veniaiū pētorū rmissionē q̃ fit i alia vita pōit sua z determiatōez. Scdo ꝓ hmōi determinatōez adducē z tollit duplicē obiectōez. ibi. Dic obiici pt. Prima i duas. Nā p̄mo oñdit q̃ q̃dā pēta i vita futura relaxant Scdo quo hmōi pētorū q̃dā i purgatorio cruciant⁹. q̃dā ꝓ tardius expurgāt. ibi. In illo aūt igne. ¶ Seq̃t illa ps Dic obiici pt. Et diuidit i duas ptes fm qd adducē duplicē obiectōez. q̃z cuilibꝫ adūgit sua solutōez. Scda ibi. Sz forte dicis. ¶ Quē seq̃t illa ps. Post hec ꝓsiderādū. Et diuidit i tres ptes. Nā p̄mo ostēdit q̃ pēta z qlis sint ꝓfitēda Scdo d q̃bꝫ pētis ñ ē ꝓfessio faciēda Et tercō quo pēta sacerdoti ꝓfessa sunt ab eo sb sigillo secreti tenēda. z ppetue sb ticēda. puta n⁹ signo nutu l' ꝓbꝫ pdēda. Scda ibi. Sicut āt penitēs. Tercia ibi. Caueat āt sacerdos. ¶ Hec ē diuisio z ínia istī⁹ distinctōis i generali. circa quā i spēali q̃ro hāc q̃stionē.

Qz sacerdos illd qd scit p ꝓfessionē teneat i oī casu sb secreto tenere. ¶ Et videt q̃ nō. Qz ad h̄ ñ obligat sacerdos qd ñ pt obruare sine mortali pēto. Sz i aliq casu sacerdos mortal'r peccaret. si illd qd scit p ꝓfessionē ñ reuelaret. g̃ ꝛc. Maior patz qz nullꝰ obligat d necēitate salutis ad illd qd necessario iplicat mortale pētm. Minorē pbꝫ sic. Ponat q̃ aliqs tyrānꝰ faciat solēnit iurare sacerdotē d dicēda ꝓtate quā noscit sup his q̃ q̃ret ab eo. q̃ sco. q̃ret tyrānꝰ vtz ipe sciat q̃s iterfecerit hoiez q̃ tali die secrete fuit occisus. Nō posito q̃ sacerdos h̄ sciat i ꝓfessiōe. si ñ ruelat tē erit puir⁹. z p ꝓns mortal'r peccabit ¶ In ꝓriū ē mgr h̄ i lra. z cōis sctōrū doctrina. Dic p̄mo videdū ē d p̄ncipali q̃sito. ¶ Secūdo ad q̃d valeat general' ꝓfessio. ¶ Tercio videda sūt aliq d igne purgatorio ¶ Et q̃rto quo aliq pēta remittūt i alio mūdo. De his ei oibꝫ i ista distictōe fit mētō mō tñ ꝓtrogdo

Quantū ad primū

Articulus primus.

pt distīgui sic. Qz aut sacerdos illd d q̃ q̃rit p cise noscit p sacrālē cōfessionē sibi factā. aut ñ pcise. puta qz noscit p ꝓfessionē. z etiā alio mō Si pcise p ꝓfessionē. tūc aut hz licētiā a ꝓfitēte q̃ illd possit reuelare. aut ñ hz hmōi licētiā ¶ Et sic iuxta mēbra istī⁹ distinctōis pono tres ꝓclusiones. ¶ Pria ē hec q̃ illd qd sacerdos pcise z ñ alit noscit q̃z p ꝓfessionē. hoc nō pt reuelare sine mortali pēto. Qz q̃ñ aliq d est ꝓ iure nature. ꝓ autoritatē legis diuine. z cōtra statutū sancte mris ecclie. h̄ nullꝰ potest

Pria ꝓclo

Ratio.

facere sine mortali pcto. Sed reuelare illud
qd p solā ꝓfessionē notificatū est sacerdoti. est
hmōi. g ꝛc. Maior ē nota. Minorē pbo qn
tū ad oēs suas ptes. ¶ Prima ps pbat sic. Ille
q tollit vniuersaliter bonū totiꝰ hūane policie
peccat ꝯ legē natē. reuelator secretorꝫ q sibi sub
sigillo secreti pandunt est hmōi. Maior patz
qr illd est destructiuū boni totiꝰ policie q nul
lꝰ de altero pt ꝓfidere. sz reuelatio illiꝰ qd sb si
gillo secreti pādit alicui generat diffidētiā int
oēs ꝓciues. ita q nullꝰ alteri pſumit apire ea
q gerit i corde. ¶ Et ꝓfirmat. qr illd mādatū
saluatoris q ait Mat. vij. c. quecūqꝫ vultꝭ vt
faciāt vob hoīes hec eis faciatꝭ. est de lege seu
iure nature. vt patz circa ꝑncipiū lib. decretorꝫ
Sz q libet qui peccatū suū i ꝓfessione reuelat.
vult vt secretū teneat ne aliqua ex hꝰ infamiā
patiat. g alteriꝰ peccatū qd sb sigillo secreti si
bi fuerit reuelatū d iure nature nō debet alteri
reuelare. Da oppositū tūc ñ faciet alteri illud
qd sibi vult fieri. qd tn ē de lege nature. sic iā
dictū est. ¶ P. eandē minorē ꝓfirmo sic. Qui
fraudulētꝰ est ñ obſuat ea q sūt legꝭ natē. sz re
uelator eorꝫ q sb sigillo secreti sibi pandunt ē
fraudulētꝰ. Maior patz. qr dolꝰ z fraus sunt
ꝯ rectā rōnez. z p ꝓseqns lege nature noscunt
ē ꝓhibita Mior etiā habet puerb. xi. vbi dr
Qui ambulat fraudulēter reuelat archana. q
aūt fidel' est celat amici cōmissū. ¶ Secdam
ptē minoris ꝓbo sic. Reuelator ꝓfessionis fa
cit q sacrm pnie spernit. g peccat ꝯ autoritatē
legꝭ diuīe seu euāgelice. Antecedēs patz. qr ex
tali reuelatōe hoīes timerēt infamari. z p ꝓse
quēs si fieret hmōi reuelatio: tūc nullꝰ vellet
ꝓfiteri. Cōseqntia etiā patz. qr quicūqꝫ facit q
spernit illd qd est ab aliq lege statutū. ille pec
cat ꝯ hmōi legē. sz sacrm pnie est statutū au
toritate legꝭ euāgelice. vt patet ex dictis supꝰ
dist. xvij. q. ij. ¶ Et ꝓfirmat sic. Ille q impe
dit executionē officij cōmissi a xpo ipis sacer
dotib peccat vtiqꝫ ꝯ legē euāgelicā seu diui
nā. maxime si absqꝫ cā legitima prebet hmōi
ipedimentū. Qd addo ꝓpter impedimentū
executōis euenies alicui p sniaz suspēsionis i
terdicti vl' excōicatōis. Sz reuelator ꝓfessio
nis hꝰ faciat. g ꝛc. Maior patz. qr xps est legꝭ
lator legꝭ euāgelice. z p ꝓseqns q ipedit execu
tionē officij ab ipo cōmissi ꝑm euāgelicā legē
ille peccat ꝯ hmōi legē. Minor etiā patz. qr
officū absoluendi a pctis xps sacerdotib cō
misit Joh. xx. cū dixit aplis. quorꝫ remiseritis
pcta remittunt eis. hmōi aūt officij executio
nē iuste z sine causa legitima ipedit ꝓfessionis. qr ex hꝰ scādalizant hoīes. z a ꝓfes
sione retrahunt. ¶ Etiā tercia ps minoris pa
tet. qr hmōi ꝓfessō i iure canonico districtꝰ
ꝓhibet. sic patz extra d pnis z remis. oīs vtriusq
sexꝰ. vbi dr de ipo sacerdote q audit ꝓfessio
nes sic. Caueat aūt omīno ne verbo vl' signo
aut alio q̃uis mō aliquatinꝰ peccatorē pdat.
Sz si prudētioi ꝓsilio indiguerit. illud abs
q vlla expssione plone tacite req̃rat. qm q peccatū i pnitali iudicio sibi detectū pſuſpserit ꝓfe
lare. nō solū a sacerdotali officio deponēdū de
cernimꝰ. vez etiā ad agendā ppetuā pnitaz i
artū monasteriū detrudat. ¶ Etiā hmōi ꝓfe
latō ꝓhibet districtissime i decretis d penitētia
dist. vi. ¶ Forte dicet ꝯ istā ꝓclusionē sic. In
aliq casu ñ reuelare ꝓfessionē ē ꝯ charitatē. g i
aliq casu licet reuelare illd qd p ꝓfessionē ha
bet. Cōseqntia patz. qr illd ꝓpositū licet cuiꝰ
oppositū est ꝯ charitatē. Patz etiā autoritate
decrī. i lib. d dispēsatōe z pcepto. vbi ait. Qd
istitutū ē p charitate. hꝰ ꝯ charitatē ñ debet mi
litare. sz celare ꝓfessionē ē istitutū p charitate
g i casu q hꝰ mādatū ē ꝯ charitatē. nō ē obſuā
dū. Probat ānecedēs. qr posito q aliqs pcipi
at i ꝓfessione aliqd magnū pcilū iminere do
no cōi. qd ex sua reuelatōne pt puenire. puta
hereſ i cōitate seminānda. vl' reipublice hostiꝭ
ꝓditio q claustrales z ꝓgines violabunt. in
nocētes hoīes occident. z ecclie ac monaste
ria destruent. z forte tal' posset eē ꝓditio q to
ta xpianitas vl' magna ps eiꝰ esset in pcilo.
Quo posito videt q sacerdos ꝯ charitatē fa
ceret. si hmōi ꝓfessionē ñ reuelaret. exq̃ tanta
pcila p eiꝰ reuelatōez pnt vt supponit puē
niri. ¶ P. posito q abbas i ꝓfessione pcipiat
q vnꝰ monachoꝫ suoꝫ q̃ pest alicui loco cō
mittit i illo loco multa pcta q̃uis sint secreta
tūc abbas tenet eū remouere a tali loco. Sz
hꝰ faciēdo reuelat ꝓfessionē. g i aliq casu licet il
lud qd p ꝓfessionē scit reuelare. Maior patet
qr exq̃ abbati ꝓstat q monachꝰ est i illo loco
sb pcilo aīe sue. si ipe abbas ñ obuiat tali pci
lo sui sbditi. ipe erit pticeps delicti. Qd pa
tet p decretū leonis pape dist. lxxvi. vbi dicit
sic. Inferioꝫ ordinū culpe ad nullos magis
referende sunt q̃ ad negligētes desidesq pa
stores q mlt̃az sepe nutriūt pestilentiā cū au
steriorē dissimulāt adhibere medicinā. ¶ Idē
patet autoritate innocētij pape dist. lxxxiij. q
ait. Arror cui nō resistit ap pbat. z veritas cū
minime defensat oppmit. negligere cū possis
peruersos corrigere. nil aliud est q̃ fouere.
¶ Itē extra de hereticis in ꝑncipio illiꝰ ti. ait

Prima ps minoris pbat.

1

2

Secda ps minoris pbatur.

1

2

Tercia ps minoris pbat.

Instantia

1

2

leo papa. Qui alios cū pt ab errore nō reuocat, seipsum errare demonstrat. ¶ Et confirmatur ista maior p illud qd dicitur. iij. Reg. c. xx. Custodi viz istū. q si elapsus fuerit, erit aia tua p aia illi. ¶ Minor etiā pt. qz cuz nulla infamia laboret ꝯ tale monachū. si abbas remouerit eū de suo officio. qzuis nō ꝗbo tñ facto reuelet cōfessionē. qz alij monachi q̄ scīūt abbatē audiuisse ꝯfessionē illi. imediate cōiecturāt abbatē causaz illi abs solutōnis accepisse ex ista cōfessione. ¶ P. de his q̄ sacerdos audiuit i cōfessione licet qñqz petere cōsiliū. q̄ nō est necē omino tenere secretū illd qd p ꝯfessionē ē sacerdoti detectū. Ad ñcedēs patz p illā decretalē supi allegatā. p tercia pte minoris. Cōseqntia etiā pt. qz ñ licet cōsiliū petere sup eo d q̄ petēs omino tenet tacere. ¶ Et ad primū nego añcedēs. Ad pbatōez dicēdū q̄ sic patet p beatū gregoriū h̄ i lra. z habet eadē autoritas d pen. dist. vi. Sacerdos illo mō debet reuelare ꝯfessionē. etiā magno scandalo nō obstante. Uñ hmōi piculis imminentibus si sacerdos pt monere principē vl eū q̄ pest vt caute se habeat ꝯ hmōi picula. absqz omi pditōe confessionis h̄ facere debet. Si autē ex hmōi monitōe aliq̄ mō pderet cōfessio. tūc omino debet tacere. qz p lucro toti mūdi ipe nō debet se exponere piculo mortal pēti. Sz debet deū rogare vt fideles suos a tantis piculis tueat.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

¶ Ad secūdū dicēdū q̄ si abbas nō pt monachū remouere a tali loco sine pditōe cōfessionis. tūc nullaten debet eū remouere. ¶ Ad pbationes dicēdū q̄ oēs ille autoritates intelligēde sunt de eo cui crimē ē manifestū vl sufficiēter pbatū. Et h̄ satis dedit itelligi innocēti. qz post ꝗba ad pbatōez adducta imediates sbdit. Nec caret scrupulo societatis occulte q̄ manifesto facinori desinit obuiare. ¶ Ad

Ad. 3.

tertiū dicēdū q̄ tenere secretū illud qd ē i ꝯfessione detectū pt duplicit itelligi. Uno modo qztū ad factū d q̄ ē ꝯfessio in cōi. Alio modo i spēali. put in recitatione illi facti exp̄mit vel dat itelligi psona ꝯfitēs. vl alia psona quā tāgit hmōi factū actiue vl passiue. directe vl indirecte. Primo mō cōcedo conseqntiā. Nazñ licet petere consiliū circa casū quē sacerdos audiuit i ꝯfessione dūmodo h̄ fieri possit absqz omi nota psone cōfitētis ac aliaz psonarū q̄s tāgit hmōi casus. Et istud patet expsse extra de penitētijs z re. c. officij. vbi papa innocenti tertij cuidā cardinali legato requirenti ꝯsiliū. sic rñdet. Significasti quādā mlierē i pñia tibi fuisse ꝯfessā. q̄ timēs ne viri sui possessio d̄uoluereē ad alios. q̄ rundā herbaz succū potauit. z sic vēter ei intumuit. z inde guidā se oñdens sibi partū supposuit alienū. timēsqz maritū nō vult facin ei detegere. q̄ plēcredit sine dubitatōe qualibet esse iuā. Cum igitē edoceri postulas viz ei hac fraude durāte sit pñia iniūgenda. ¶ Rñdem q̄ sic mulieri q̄ ignorāte marito suo d adulterio plez suscepit qzuis illud viro timeat ꝯfiteri. nō est pñia denegāda. ita nec isti debet pñia denegari. Sz sēdo mō nego ñtiaz. qz qzuis ꝯsiliū sit petendū. tñ nullaten ē sic petēdū q̄ aliq̄ pdictaruz psonaz pdat. ille eim esset puniend tanqz pditor ꝯfessionis q̄ querēdo cōsiliū hmōi psonas reuelaret. sine eoz iussu z licentia spēali. Et sb isto sensu debet intelligi etiā ista prima cōclusio. qz ille dicit reuelator vl pditor illi qd pcise nosci p ꝯfessionē. q̄ circa hmōi factū tal se habet q̄ pdunt psone q̄ tangunt i ꝯfessione. ¶ Forte dicet q̄ penitētiarij pape qñqz valde enormia pēta ipis ꝯfessa scribūt ēpo ipsi penitētis vl ei vicario. vt ille imitēt gat satisfactōez ipi penitēti. q̄ videt q̄ etiā in spēali cū expssione psone ꝯfitētis ꝯfessor qñqz possit alteri reuelare illd qd audiuit i ꝯfessione. ¶ Respōdeo q̄ istud fit de peccatis manifestis. de qbz ipe penitēs indiget testimonio q̄ ipe sit absolut autoritate aplice sedis. z iō nō est ꝯ pdicta. qz qñ loq̄mur d secreto ꝯfessiōis semp itelligendū ē d pctis secretis. vl saltē de his q̄ ñ sūt omino mānifesta. Etiā dato q̄ i illa lra essent aliq̄ secreta pēta. adhuc ille penitētiarius ñ essz pditor ꝯfessionis. supposito q̄ illā lraz nō det alteri qz illi quē tangunt illa pēta. z dicat sibi ea q̄ ꝯtinent i lra z d scitu z ꝯsensu suo scribat hmōi lraz. ¶ Conclusio secda est. q̄ sacerdos d iussu ꝯfitētis pt alteri reuelare illd qd audiuit i ꝯfessione. supposito q̄ cā illi reuelatōis sit honesta. z q̄ reuelatio possit fieri sine scādalo. z sine cuiuscūqz alteri hoīs pīudicio. Qz illd qd nlli nocz z alicui pdesse pt nec obuiat alicui iuri h̄ licite fieri pt. Sz reuelatio ei qd q̄s audiuit i ꝯfessione adhibit pdict q̄ ttuor clausulis est hmōi. vt d se patz. q̄ tē. ¶ Forte dicet q̄ hmōi reuelatio obuiat iuri canonico qd absolute inhibet ne aliq̄s reuelet ꝯfessionē. ¶ P. licētia inferioris seu cōsensus nō valet nec pt dispēsare i eo qd pbitū est expsse mādato superioris. Sz pditio ꝯfessionis est ihibita p summū pōtificē z p ꝯciliū generale. vt patz extra de pe. z re. Omis vtriusqz sex. ergo licētia cōfitent q̄ztū ad huiusmodi pditōez nō potest dispensare. ¶ P. quāuis cōfitens

Solutio.

Instantia

Cōclusio secunda.

Instantia

1

2

3

possit renũciare iuri suo. tũ hmõi renunciatõ non ꝑt tollere ius ceterorꝫ hoim ⁊ totiꝰ eccl'ie. Sz ius ꝓcipiẽs ꝛfessionẽ esse celandã ñ solũ ẽ institutũ ad cõmodũ ꝛfitẽtis. sz ad cõmodũ oim hoim ⁊ totiꝰ eccl'ie. vt patz rõibꝫ ꝑbãtibꝫ ꝛclusionẽ primã. g licẽtia ꝛfitẽtis ñ sufficit ad reuelatõez ꝛfessionis. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ licet ius canonicũ ꝑhibeat absolute ꝙ nullꝰ sit ꝑditor ꝛfessionis. tũ reuelare illud qd̃ auditũ est i ꝛfessione ꝓ ꝑdictꝫ ꝛditionibꝫ adiũctis. nõ videt esse ꝑhibitũ i aliquo iure. ¶ Posset etiã dici ꝙ stãtibꝫ ꝑdictis ꝛditõibꝫ tũc istud ñ debet dici ꝑditio vl' reuelatio ꝛfessionis. qz ex licẽtia ꝛfitẽtis vl' ex iussu suo q̃ dicit sacerdoti. rogo vos ꝙ hꝰ ⁊ hꝰ dicatis tali vl' talibꝫ. tũc illud qd̃ ꝑmo fuit notũ ꝑcise in foro ꝛfessionis. ex hmõi iussu ⁊ relatõe incipit esse notũ extra foꝫ ꝛfessionis. ⁊ ꝑ ꝛsequẽs sacerdos illud vlteriꝰ reuelãdo seu referẽdo nõ reuelat ꝛfessionẽ. qz reuelat illud qd̃ aliq̃ mõ noscit extra ꝛfessionẽ. ¶ Ad secm̃ ptz ꝑ iã dicta. qz supꝑdictꝫ suppositꝫ. tũc istd̃ ꝓpe ñ diceꝫ ꝑditio ꝛfessionis. sed ẽ reuelatio eiꝰ qd̃ q̃ꝫuis priꝰ fuerit detectũ i foro ꝛfessionis. nũc tũ est aliꝫ notũ q̃ꝫ ꝑ ꝛfessionẽ. ¶ Et ꝑ idẽ patet ad tertiũ. qz q̃ꝫuis ad cõmodũ ⁊ vtilitatẽ totiꝰ ecclesie sit institutũ celare cõfessionẽ. vt ꝑcise stetꝫ in ea noticia q̃ in foro ꝛfessionis habeꝫ. hꝰ tũ nõ obstãte si cõfitẽs illud qd̃ priꝰ habitũ ẽ ꝓ sigillo ꝛfessiõis. intimat ipi sacerdoti. aliomõ q̃ꝫ ꝑ ꝛfessionẽ. ipse poterit hꝰ talibꝫ ꝑsonis quibꝫ ꝛfitẽs voluerit reuelare. adiectꝫ tũ semꝫ ꝑdictis ꝛditõibꝫ. puta ꝙ causa sit honesta. ⁊c. ¶ Cõclusio tercia est ꝙ si illd̃ ꝓccatũ qd̃ sacerdos audiuit i cõfessione nouit añ hmõi ꝛfessionẽ. vl' sciuit ex alioꝫ relatõe post hmõi ꝛfessionẽ. tũc si cogit ex mãdato sui superioris. ipe tenet dicere illud qd̃ nouit de hmõi ꝓcto extra ꝛfessionẽ. ¶ Ad nullꝰ req̃sitꝰ a suo superiori debet mẽtiri: aut falsiz dicere: vl' ñ dere. sz iste req̃situs si diceret se nescire. mentiret ⁊ falsiz diceret. g ⁊c. Maior patet. Probat minor qz ex q̃ scit istud extra ꝛfessionẽ. tũc nouit istd̃ nõ solũ vt de. sz nouit etiã vt est hõ. ⁊ ꝑ cõsequẽs tenet de hoc vez dicere ꝑlato requirenti q̃ ꝑt ei ꝓcipere vt est homo sibi subditꝰ ⁊ ꝑ censurã ecclesiasticã cũ cõpellere ad dicendũ veritatẽ. ¶ Si dat oppositũ istiꝰ cõclusionis. tũc homo innocẽs iuste cõdemnabit a iusto iudice. sz ꝛsequẽs est falsum ⁊ incõueniens. ergo ⁊ añcedẽs. Falsitas ꝛnntis d̃ se pz. Cõsequentia ꝓbo. qz posito qd̃ q̃ttuor sacerdotes vl' tres alij cũ vno sacerdote sint in aliq̃ loco vbi vnꝰ istoꝫ q̃ttuor cõmittat aliqd̃ ꝓccatũ alijs tribꝫ cernentibꝫ. ⁊ istud ꝓccatũ sit enorme. q̃ facto ꝛfitet hꝰ vni eoꝫ. aliꝫ aũt duo accusãt illũ q̃ ꝓccauit coram suo ꝑlato. adducẽtes illuz tertiũ in testẽ cui hꝰ q̃ ꝓccauit fecit ꝛfessionẽ. Si igit ꝓpter ꝛfessionẽ auditã necesse est vt neget se vidisse illud. tũc aliꝫ duo q̃ sciũt eũ hꝰ vidisse poterũt eũ accusare tanq̃ fautorẽ criminis. ⁊ ꝓ ꝛsequẽs ꝑlatꝰ posset eũ grauit punire. Cũ g nll'o iure innocẽs obligẽt ad hmõi pnã. sequit qd̃ nullo iure teneat ad celandũ illud qd̃ vidit. nõ obstãte ꝙ d̃ hꝰ ꝛfessionẽ audiuit. ¶ Sz ꝑ istud sunt aliq̃ opiones. Qui dã em̃ dicũt ꝙ scies aliq̃d ꝑ ꝛfessionẽ. q̃ꝫuiscũ qz hꝰ idẽ sciuerit añ ꝛfessionẽ. vl' postea audiat ab aliꝫ extra ꝛfessionẽ. nihilominꝰ tũ nõ licebit sibi de hꝰ aliq̃d reuelare ꝓpter ꝑceptũ de secreto ꝛfessionis. ¶ Et si dicit istꝫ sic iã dictũ ẽ. ꝙ ex hꝰ sequet ꝙ ꝛfessor punet a iusto iudice ¶ Rñdent ꝙ si sacerdos senserit sibi aliqd̃ ꝑ iudiciũ vl' malũ ex hꝰ generari. tũc ipe debet ꝑtestari se illa verba nolle tenere ꝓ sigillo secreti. ¶ Et istã opinionẽ ꝛfirmãt sic. Dis ꝛfessio ẽ ꝓ secreto tenẽda. sz istud petm̃ qd̃ iste sacerdos scit ꝑ ꝛfessionẽ ⁊ extra ꝛfessionẽ ẽ apd̃ eũ ꝛfessio. g apd̃ eũ ẽ secrete tenẽdũ. ¶ P. ipsi allegãt ꝙ se detretalẽ supꝰ ꝙ ꝑma ꝛclusiõe adductã. ¶ P. nõ minꝰ teneꝫ ꝛfessor secrete tenere illud qd̃ audit i ꝛfessione q̃ꝫ q̃cũq̃ alt hõ q̃ ꝓmittit secretũ tenere illd̃ qd̃ sibi referꝫ. Sz q̃ꝫuis iste q̃ ꝓmisit aliꝫ sciat illd̃ qd̃ sibi refertur. tũ rõe ꝓmissi ipe tenet illud secretũ hre. g ⁊c. Maior patet. qz ⁊ si ñ explicite tũ iplicite maior ꝓmissio de obseruãdo secreto intelligit esse i ꝛfessione. q̃ꝫ i quibuscũq̃ aliꝫ ꝓmissis. Minor etiã ptz. qz ex q̃ ꝓmisit nõ ꝑt sine peccato a suo ꝓmisso resilire. ¶ P. si licet reuelare qd̃ scit i ꝛfessiõe ꝓpter hꝰ ꝙ idẽ scit extra ꝛfessionẽ. tũc multꝫ malꝫ sacerdotibꝫ daret materia reuelãdi ꝛfessionẽ ꝑ libito siue ꝑue volũtatis. Sz ꝓñs est in cõueniẽs. qz ex hꝰ mltꝫ mala ⁊ scandala orirent. vt patz ex ꝑdictꝫ. Patet etiã ꝓñtia. qz malꝰ sacerdos dicet se illud scire nõ solũ i ꝛfessiõe sz extra ꝛfessionẽ ¶ P. semꝫ potiꝰ trahit ad se illd̃ qd̃ est minꝰ potẽs. Sz noticia q̃ scit aliq̃d in ꝛfessione est potior q̃ꝫ illa q̃ idẽ scit extra ꝛfessionẽ. Cũ g d̃ rõe noticie habite i ꝛfessione sit ꝙ scitũ omino sit secretũ g ⁊c. Maior patz etiã ex ꝓmentaliter in rebꝫ naturalibꝫ. Probat minor. qz cognitio q̃ aliq̃s cogscit aliq̃d vt de vl' loco dei ẽ potior cognitõe q̃ hõ idẽ cogscit vt hõ ẽ. sz cognitõe habita i cõfessiõe sacerdos cogscit tãq̃ de loco dei. ⁊

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Tercia cõclusio.

1

2

Opio prima ꝓna.

1

2

3

4

5

Contra opinionē. extra ꝓfessiōz cognoscit vt hō. g ꝛc. // Sz ista nō ꝓcludūt. qz si ista opio eēt vera. tūc fraus z dol⁹ hoi fraudulēto cederēt i ꝓcimiū. Sz ꝗ ē icōueniēs. Probatio ꝓne. qz hō dolosus solū ꝓpter ꝗ ꝓfiteret ei qui nouit pctm̄ suū ne ipm posset accusare. etiā idem pctm̄ coꝛā suo ꝓfessore posset audacter ꝓtinuare z iterare. q̄a sciret q̄ ꝓpter ꝓfessionē d̄ tali pctō sel factā cōfessoꝛ nūqz plumeret eū accusare q̄zuiscūqz noticiā illi⁹ pcti añ vel post ꝓfessionē hr̄et // Nec valet illa fuga q̄ dicūt q̄ sacerdos dz ꝓtestari ꝛc. qz vel illā ꝓtestationē faceret añqz ille ꝓferret verbū ꝓfessionis q̄ intelligeret illud pctm̄ vel post. Nec ꝓt dici q̄ añ. qz i illo ꝓiozi sacerdos ignozat de q̄ iste velit ꝓfiteri. Si p⁹. tūc facta ē ꝓfessio. z iō nihil valeret subseq̄ns ꝓtestatio. ¶ Ad p̄mū igit motiuū istoꝛ dd̄z q̄ lz bñ ꝓcludat q̄ illud cui⁹ noticia hr̄ i ꝓfessione sit sub secreto tenēdū ꝓut hm̄oi noticia ē hīta i ꝓfessione. tm̄ ꝓut al'r hr̄ illi⁹ facti noticia q̄z p ꝓfessionē. tūc imminēte necitate ꝗ ꝓt reuelari

Solutio Ad. 1.

Dico āt necitatē iminere q̄n nō reuelādo negligeret ꝓfitas z iusticia. nec teneret obediētia Uñ zelo iusticie z ob mādatū obediētie q̄n. s. ꝓlat⁹ ꝓcipit vt subditz dicat illud q̄d nouit circa tale factū. tūc nō obstāte ꝓfessione si nouit illud de q̄ agit vel pctit extra ꝓfessionē. ipe dz dicere veritatē ¶ Dixi āt notāter iminēte necitate. qz ipse nō dz se spōte ingerere ad reuelādū hm̄oi pctm̄. etiā dato q̄ nō audiuisz i cōfessione. qz sic dz i iure ciuili. Testis sponte se offerēs q̄dāmō suspect⁹ hr̄. Etiā i iure canonico testionū nō reputat idoneū nisi testis fuerit req̄sit⁹ z adiurat⁹. Et iō i recitatōe testiuz coꝛā iudice de q̄libet teste sp hec ꝗba replicāt. tal' testis adiurat⁹ z req̄sit⁹ dicit ꝛc. ¶ Ad. ij. dōm q̄ decretal' illa loquit de tali facto q̄d tm̄ mō cognoscit p ꝓfessionē ¶ Ad. iij. dōm q̄ tenere aliq̄d secretū dupl'r ꝓt ꝓtigere. Uno mō sine p̄iudicio iusticie. ꝓfitatis z obie. Alio mō cū istoꝛ p̄iudicio. Et isto sēdo mō nego mio rē. Uñ si aliq̄s noscit aliq̄d de q̄ postea rogat q̄ teneat secretū. nūqz ipe dz ꝗ ꝓmittere in q̄z tū hm̄oi secretū vergit i p̄iudiciū iusticie. veritatis z obediētie. Et dato q̄ ꝛ̄ hec aliq̄d ꝓmittat ꝓmissū nō ē tenēdū. q̄zuis hm̄oi ꝓmissuz etiā sit iuramēto vallatū. i ꝗ em̄ casu tenēda ē sn̄ia Isid. q̄ i li. de sū. bo. ait. In malo ꝓmisso rescinde fidē. i turpi voto muta decretuz. Od neq̄ter ꝓmisisti celare noli adiplere. ¶ Ad p̄batōz dōm q̄ hm̄oi malū ꝓmissū nō teneat i/plere. sed teneat magnā pniaz sustinere de ꝗ q̄ rē ita fatuā vel malā ꝓmisit. q̄ nō ꝓt sine moꝛtali pctō suū ꝓmissū adiplere. ¶ Ad. iiij. nego ꝛ̄ñaz. qz q̄ facit illud q̄d iustū ē z q̄d facere tenet. ille nō dat materiā male faciēdi. q̄zuis aliq̄s mal⁹ rōe sue malicie de hm̄oi bono facto possit accipe materiā vel occasionē malefaciēdi. De bonis. n. opib⁹ xp̄i iudei acceperūt materiā xp̄m occidēdi. Uñ licet mal' nō possit vl' q̄zq̄qz via p̄cludi malicie. tm̄ faciēdo q̄d ꝓt fieri. nūqz sic dz p̄cludi q̄ ex p̄clusiōe vie malicie impediat via iusticie. ¶ Ad p̄batōz dōm. q̄ q̄zuiscūqz mal⁹ sacerdos dicat se ꝗ factū q̄d nouit i ꝓfessione al'r scire q̄z p ꝓfessionē nō ē sibi credēdū nisi ꝗ ꝓtet sufficiēter. z si i p̄batōe defecerit. tūc tāqz ꝓditoꝛ cōfessionis dz puniri pena taxata i decretali supr⁹ allegata. ¶ Ad. v. dōm q̄ licet maioꝛ sit vera de his q̄ ad invicē pmiscent. tm̄ nō ē vera de his q̄ q̄zuis sint i eodē. tm̄ manēt sincere z impmixte. sic ē i ꝓposito. Noticia. n. hīta i ꝓfessione z alio mō q̄z in ꝓfessione sūt i eodēz ipmixte. q̄d ꝓtz. qz ꝓt cessare vna noticia manēte alia. Posset. n. aliq̄s obliuisci se audiuisse pctm̄ alic⁹ i ꝓfessiōe. z tm̄ posset recoꝛdari se vidisse eū facer hm̄oi pctm̄

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Quātuz ad secūdū arti. pono duas ꝛcl'oes

Articulus secūdus.

¶ Pria ē. q̄ ꝓfessio general' deuote ꝓlata vz ad delēdū pctā veialia. Qz nihil frustra ē istitutū i sctā dei eccl'a. Sz facta generali ꝓfessiōe i p̄ma z i ꝓpletoꝛio fm oꝛdinariū romāe eccl'ie sacerdos supplicat vt ꝓfessis pctā dimittāt. vt apparet i illa oꝛōne. Misereat vr̄i ꝛc. z i illa. Indulgētiā ꝛc. q̄ z si nō mortalia saltē venialia remittēt i hm̄oi cōfessione. ¶ Forte diceꝗ q̄ ꝓfessio q̄ remittunt pctā ē sacr̄al'. Sz general' ꝓfessio nō ē sacr̄al'. qz ꝓt fieri nō sacerdoti. sic appet q̄n sacerdos volēs celebrare missā hm̄oi generalē ꝓfessiōz facit laico vl' accolito. ¶ Dōm q̄ hm̄oi general' ꝓfessio q̄nqz ē sacr̄al'. puta q̄n aliq̄s coꝛā sacerdote fecit cōfessionē i spāli pctōz suoꝛ de q̄bus ꝓtūc habuit mēoriā. z subdit i vl'i d̄ aliq̄s se reū dicēdo q̄rū actualē ꝓtūc nō hz mēoriā. vel etiā q̄n circa finē cōfessionis sacerdos p̄dicit generalē ꝓfessionē ipsi q̄ cōfessus ē. z tūc delent venialia pctā. nō solū ex ꝓtritōe ꝓfitētis. sed etiā ex vi clauiū. Q̄nqz ꝗo nō ē sacr̄al'. puta q̄n dz i p̄ma. vel i ꝓpletoꝛio. vel i missa. vl' etiā q̄n p̄dicatoꝛ finita p̄dicatōe hm̄oi ꝓfessionē p̄dicit ppl'o. Et tūc p hm̄oi ꝓfessionē delēt venialia pctā. ex ꝓfitētū generali cōtritiōe. z ex sacerdotis supplicatōe. cū sup ipsis confitētib⁹ dicit oꝛōnez. Misereat vr̄i omp̄s de⁹ ꝛc. Et qz isto sēdo mō ꝓfessio general' nō ē sacr̄al'.

Contlusio pima.

Instantia

Solutio.

ió quis sacerdos p̃ eis q̃ ofitēt dēat dicere p̃/
dicā supplicatiuā orōz. tñ nō dz sbiūgere ab
solutōz. nec dz iūgere satisfactōz. ¶ Conclio
Cōclusio secda. scda ē. q hmōi general' ofessio valz ad delēdū
pctā mortalia. de qbz hō sic oblit' est q nullo
mō pt eoz hre mēoriā. quis liberter talia pctā
ofiteret i spāli si posset eorū hre mēoriā spālē.
¶ Istā ocl'oz pbo sic. De' ñ req̃rit ab hoīe
tēte illō qd ñ ē i ptāte sua z oēs vires ei' excedit
sz hmōi pctā hō nullo mō pt ofiteri i spāli. sz
soluz i generali. igit de talibz pctis de' ñ req̃rit
ab hoīe nisi ofessione generalē cū generali ptri
tōe ad h̄ q hmōi pctā mediāte dei gra deleāt.
Instantia ¶ Forte dicet q null' tenet ofiteri pctm qd iā ē
deletū. sz nō obstāte q ds faciat generalē ofes/
siōez de pctis oblitis. tñ si postmodū de hmōi
pctis distinctā hēbit memoriā. ipe tenet talia
pctā distincte z spāl'r cōfiteri. igit nō videt q
p cōfessionē generalē ipmōi pctā fuerit deleta
Solutio. ¶ Dr. q maior nō ē vera. qz vnūqdq pctm̄ pve
rā ptritōz delet. etiā añqz i ofessione sacerdoti
apiat. z tñ hmōi pctm̄ deletū p ptritōz pēni/
tēs tenet ofiteri si tpus hūerit ofitēdi. ad h̄ vt
iudicio sacerdotis sibi satisfactio debita iniū/
gatur. Sic ē in ppositio z.

Articulus tercius.

Quantū ad terciū

arti. de igne purgatorij posset moueri. v. qōes
p ordinē se hñtes. ¶ Prio an sit. ¶ Scdo q̃d
sit. puta vtr sit ein sdē spēi cū isto igne elemē/
tari vl' nō. ¶ Tercio qr̄ t' sit. puta vtr sit tāte ñ
tut' q possit agere i spūalē creaturā. ¶ Quarto
q̃lis sit. puta vtr sit sūme afflictiu' ita q pena
ei' excedat oēz aliā pēnā sic scī doctores videt
qñqz dicere. ¶ Quinto vbi sit. puta vtr sit i in/
ferno vl' i aliq̃ alio loco. ¶ Et qz q̃ ad scdāz et
terciā qōz eadē ē difficultas d igne iferni. ido
ñsionē earū differo vsqz ad. xliij. dist. i q̃ mgr̄
tractat de igne infernali. De alijs āt tribz qōi
Cōclusio prima. bus ad pñs breuit ñdebo. ¶ Cū qztū ad pri/
mā dico q q̃libz catholic' fateri tenetur ē ali
quē locū purgatorij aliq̃z hoīm p' hāc mor
1 talē vitā. qz nō ē dubiū q aliq̃ hoīes moriētes
ñe sūt pēnitētes. z p ofīs ifōmati caritate ab
hac vita decedūt. qzuis pēnā ñ sustinuerit quā
sustinere debuerit. tales igit ppter ñtutē carita
tis z grē q̃ deo ofōmat' nō dānāt ppetue. nec
saluāt imediate ppt obligatōz pēne. q̃ nccē ē
2 q purget aliq̃ determinato tpe. ¶ P. tal' hō q̃ ñ
satisfecit i h̄ mōdo. vl' satisfaciet i alio mūdo. et
tūc hr̄ ppositū. vl' nō. z tūc piret dīna iusticia
qd ē incōueniēs. ¶ P. ista ē intentio apl'i. i. ad
3 coz. iij. vbi loq̃ns p eo q̃ i h̄ mōo ñ satisfecit p
pctō ait. Ipe āt salu' erit sic tñ q̃i p ignē. ¶ P. 4
p defūctis ē orādū. q̃ p' hāc vitā aliq̃ saluādi
sustinēt purgatorij. Añs pz. ij. mach. xij. vbi
dr. Scā q̃ z salubr' ē cogi. p defū. ero. vt a pec.
sol. Probatio ofīe. qz p illō q̃ sūt dānati ñ ē orā
dū. talibz. n. oōeo nō pl'sūt. ipsi a pctis nō
absoluāt. Nec z sūt i gl'ia. qz illi nostris
oōibz nō idigēt. g. āt aliq̃ medio mō se hñ
tes q̃ nec sūt dānati nec bti. iz sūt i aliq̃ purga
torio p suis solūēdis debit' captiuati. ¶ Forte Instantia
aliq̃ infideles purgatorij p' hāc vitā negātes
5 istud arguēt h̄ mō. Quicūqz decedit ab hac 1
vita i pctō mortali. nō obstāte q ml'ta opa fe
cerit q̃ erant de genere bonoz imediate ibit ad
pēnā eternā. q̃ q̃cūqz decedit sine pctō mortali
informat' caritate et gra dei. imediate ibit ad
vitā eternā non obstāte q i hac vita aliq̃ fece
rit q̃ erāt de genere maloz. Añs pz ex fide. ofī
tia sil'r pz. qz sic se hz demeritū pcti mortal' ad
pēnā eternā. sic se hz meritū caritatis ad pmiū
eternū. ¶ Et ofirmat. qz sic de' ē pnior ad mise Cōfirmat.
rēdū qz ad ordīnādū. sic pnior ē ad pmiādū qz
ad puniēdū. ¶ P. ille nō sustinet aliquā pēnā 2
q̃ btūs ē z inuenit requiē. q̃libet decedēs i cari
tate ē hmōi. Maior pz: qz pena opponit bti/
tudini z req̃ei. minorē pbo. qz q̃ mort' in dño
btūs ē z req̃escit a laboribz. iuxta illud Apoc.
xiiij. Bti mortui q̃ i do. mo. āmō iā dic spūs
vt req̃escāt a laboribz suis. sz oīs q informat'
caritate decedit mort' in dño. qz caritas nos
vnit deo. sicut pctm̄ mortale nos separat a deo.
¶ Ad. i. nego ofīaz. Ad pbationē ddz q non ē Solutio. Ad. i.
sil'e de mortali pctō q̃ ad pēnaz. z de caritate q̃
ad gl'iam eternā. qz mortale pctm̄ nihil hz an
nexū qd sit pmiabile. qz ec opa d genere bono
rū annexa mortali pctō mortua sūt. z p ofīs ñ
sūt dig pmio. sed caritas pt aliq̃d hre annexū
qd ē punibile. puta veniale pctm̄. vel obliga/
tionē ad satisfactōz p pctis deletz p ptritionē
Vñ sic ad ostrudēdū ml'ta req̃rūt. ad destruē/
dū vo vnū solū sufficit. c' rōz reddit dyo. di. q
malū ñ hz cāz pfectā. sed ostingit ex singul' de
fectibz. bonū āt ex vna sola cā pfecta ostirgit.
Sic i ppositio ad puniēdū pēna eterna sufficit
vnū solū pctm̄ mortl'e. sz ad pmiādū gl'a eterna
ñ sufficit caritas nisi sit pura z i sbo purgato
ab oī stipl'a z feno venialiū pctōz. vñ de q̃libz
illoz q̃ supedificant lignū. fenū z stipulā. ait
apl's vt. s. q saluabit sic tñ q̃i p ignē Ad ofir.
dōm. q de' pnior ē z. vez ē qztū est ex pte sui.
pt tñ ex pte nr̄i act' pmij retardari. si nr̄m me
ritū hz aliq̃d ānexū qd ñ ē meritorū seu pmi/
abile. sz ē punibile. pctm̄ vo mortale nihil hz

ãnexũ qd ppe sit pmiabile manẽte hmõi ꝛne
Ad.2. xiõe Ad.ij.dõm q aliqs pt dici btũs dupl'r
vno mõ i re. alio mõ i spe. Etiã reqes ad pñs
dupl'r accipi pt. vno mõ reqes a labore satisfa
ctorie passiõis. alio mõ a labore meritorie acti
onis. loqndo d merito cui corrñdet pmiũ cẽn
tiale Accipiẽdo igit btm̃ r reqez pmo mõ tũc
maior ẽ ya. sz mior ẽ falsa. si vl'r accipit. Sz
scdo mõ dato q mior sit ya. tñ maior ẽ falsa.
Ad pboz mior; ddz q lz ois q morit i dño
nõ sit btũs vl'i revl'saltẽ i spe. r reqescat a labo
rementorie actõis. tñ nõ ois q morit i dño ẽ
btũs i re. n' reqescit a labore satisfactorie passi
Cõclusio scda onis Quãtũ ad q̃rtã qõz dico. q pena pur
gatorij excedit oez penã cuiuscũqz hois patiẽ
tis i hac vita mortali. Qr cũ fm phm dolor
ñ sit lesio sz sit sẽsus lesiõis. i. pceptio lesionis.
iõ fm h ẽ i aliq maior penavl'dolor. fm q ipz
ẽ magz pceptiuũ doloris. Hic ẽ q lesiões ꝛti
gẽtes i ptibꝫ magis delicatis. zi qbꝫ sensus ta
et magis viget causãt maiorẽ dolorẽ qz si fie
rẽt i ptibꝫ min delicatis. sz aia ẽ marie pcepti
ua. cũ sit fõs a q fluit ois pceptio sẽsitiua. idõ
supposito ad pñs q aliqd lesiuũ aie impmãt
p hãc vitã. sic pbabit. j. di. xliij. seqt q aia ex
h marie puniãt Et ista ẽ intẽtio. b. aug. i ser.
d purgatorio. vbi ait. q ignis purgatorij du
rior ẽ qz qcqd i h sẽl'o penaz sentire. videre vel
Instantia cogitare qs pt Forte dicet q pctis venialibꝫ
iure debet lenissima pena. sz purgatorũ dire/
cte ordinat ꝛ venialia pctã. g pena purgatorij
Solutio. ñ dz eẽ acerbissima seu maxia R. q qzuis le
nissima pena debeat pctõ veiali fm se. tñ rõne
mutatõis facte i eo q patit r punit pt eẽ gũissi
ma. Sic em aliqs hñs manũ aridaz vno tpe
vl'min bñ ꝛplexiõatã. alio ꝛo tpe hz eandẽ
manũ viuã r optie ꝛplexiõatã. si dz pũiri ma
nus trũcatõe. multo magis punit p eodẽ deli
cto si tps trũcatiõis tardet vsqzq man fuerit
viua r optie ꝛplexiõata. qz si vindicta fuisz pa
cta tpe q man illa fuit arida vl'min bñ ꝛple
xionata. Sic i ppposito aia separata ẽ magz pce/
Cõclusio tercia ptiua lesiõis i purgatorio qz i h mdo. vt dictũ
ẽ pus. g rc Quãtũ ad. v. qõz ddm q fm le
gẽ cõez loc purgatorij ẽ ꝛiunct loco iferni. Et
ad h pbãdũ qzuis ñ possum adducere eundẽ
tẽ rõez. n' sacre scpte auctẽ. tñ h pt suaderi sic
1 Loc scõz prm añ xpi incarnatõz fuit ꝛiunct
iferno. g r loc purgatorij. Añs ptz. q ex h q
xps descẽdit ad locũ prm. dz descẽdisse ad ifer
na. vt ptz tã i symbolo apl'oz qz etiã i symbolo
athanasij. ꝛna ec pz. qr nõ appet rõ q̃re aiarũ
tã nobilũ prm i qbꝫ qi nihil fuit purgãdũ sic
appet i hieremia r ioh. bap. q i vtero mrno cre
dũt scificati. loc vilior eẽ deberet qz eoz q post
mortẽ xpi fuerẽt ppt suos defect purificãdi p 2
fm sctõs doctores idẽ videt eẽ ignis inferni r
purgatorij. g r idẽ loc. dato q bñ sit distict
fm supi r inferi. puta q dãnati sunt i iferi tã/
qz i loco magz despecto. r purgãdi superi tãqz i
loco min despecto. ꝛna patz. Añs ptv aucte
gre. q ait Sic sb eode igne auz rutilat r palea
fumat. ita sb eodẽ igne pctõr crẽat r elect pur
gat Sz ꝝ istd sũt due opi. qz vna ponit q Opi. ꝝia
fm legẽ ꝛem aie sustinẽt purgatoriũ i locis in
qbꝫ peccauerẽt Et p istis ẽ dictũ gre. i li. dial'.
vbi narrat q german capuan eps inuenit pa
scasiũ i balneis i qbꝫ purgabat Etiã ẽ p istz
dictũ. hug. d. s. vic. q ait. pbabile ẽ q i his lo
cis aie defũctoz puniãt p hãc vitã i qbꝫ ꝛmi
serẽt delicta. Sz ista nõ repugnt ꝛcl'oi pdicte.
n' faciũt p ista opi. qr ꝛcl'o posita ẽ d lege cõi
Sz iste auctes itelligi debẽt de grã spãli. pmit
tit. n. de qñqz aliqs aias pati purgatoriũ i ali
qbꝫ locis determinatis apd nos. r h vl' p illaz
aiaz celeriozi libatõe. vt nos. s. ozem p eis. vl'
p nrã informatõe. vt. s. ex inotescẽtia sue pene
vitã nraz emẽdem Aliq dicũt q lz iferni sit Opi. scda
infra nos. tñ loc purgatorij ẽ sup nos. qr sic 1
nos tenem statũ mediũ int dãnatos et eos q
purgãdi decedũt ab hac vita. ita loc nr dz eẽ
sup locũ dãnatoz. r infra locũ purgãdoz P 2
idẽ loc nõ corrñdet pene eterne r tpali. sz pena
dãnatoz ẽ eterna. r purgãdoz tpalis. g rc.
Sz nec ista ꝛcludũt Ad. i. igit ddm q lz i Solutio
h nos teneam qi mediũ statũ inter dãnatos r Ad. i.
purgãdos p hãc vitã. qr dãnati sũt i totali de
spatõe qztũ ad btitudinẽ ꝛseqndã. nos ꝛo su
m i spe. sz mortui purgãdi sũt i certitudine. lz
ñ i actuali possessiõe. tñ purgãdi nõ patiũt pe
nã purgatorij rõe illi q sũt sup nos. sz rõne de
biti nõdũ soluti. Et ista rõe intm postqz decel
serẽt ab hac vita sũt infra nos inqztũ nõ pnt sa
tiffacere aliq actõe ab ipis elicita sic nos pos/
sum. sz solũ passiõe ipsis inflicta. vl' actõne a
nob p ipis elicita. ppter qd loc passionis seu
purgatõis eoz merito ẽ infra nos Ad. ij. ne Ad. 2.
go maior ẽ. qr lz loc corrñdeat pene. tñ p acci/
dẽs ẽ q respiciat duratõz pene. Sic. n. i eodẽ
loco celesti ẽ pmiũ essentiale qd ẽ ppetuũ. r p/
miũ accntale qd ẽ tpale sic i eodẽ loco terrestri
pt eẽ pẽa ppetua r tpal'. si reat puniẽdi sic dif
ferẽt. q vn ẽ ppetu r alter tpal'. sic ẽ in ppposito
maxie distinguẽdo locũ illũ fm ptẽ iferiozẽ p
pena ppetua r fm ptẽ supiozem p pena tpali.

Quantum ad quar Articulus quartus

tũ arti. dico breuiter q pctã veialia remittũt i

1 alio mdo p hac vita aliqbꝫ hoibꝫ. Qz aie ali
qꝫ efuctoꝫ a pctis soluuꝫ. g alicui aie p vita
pcta veialia remittuꝫ. Ans pz aucte li. mach.
allegata rōe. iiij. pme ꝛcl'ois. iij. ar. ꝛna ec pz.
qz cū illa scptura ñ possit intelligi d pctis mor
talibꝫ. illa em ñ remittuꝫ in alia vita. nece e q
2 intelligat e pctis veialibꝫ ¶ P. istd expsse po
nit. b. Aug. in li. d fa pni. di. q qdā culpe le
ues i futo remittuꝫ. Idē ponit gre. iij. li. dial'.

Opi. ꝗria ¶ Hz oppositū isti ꝛcl'ois ponit qdā opi. qz
1 fm q ipi dicūt nullꝰ hō ab hac vita ecedit cū
veiali pctō sine mortali pctō. Nā si qs hō in
vita fuerit sine mortali pctō. i illo gra finalis
purgat oem veiale cul pā. cū igit veiale pctm
ānexū mortali ñ fmittat. nō nullū veiale pctz
p hac vitā remittet. qz vl' nullū veiale ad aliā
vitā educit. l' si aliqd educit h mortali pctō
2 ꝛnecctit ¶ P. istd ꝛfirmat sic. vbi pctm veiale
ñ pt ꝛmitti ibi nō solz remitti. sz i alia vita hō
ecedēs i gra nō pt pctm veiale ꝛmittere. g ꝛc.
3 ¶ P. gre. dicit q tal' e qs futur i iudicio qlis
e corpe exiuit. g si aliqs exit e corpe cuz aliq
pctō. cū illo appebit i iudicio. q p ꝛns nullū
4 pctm dimittit i purgatorio ¶ P. fm dam. h e
hoibꝫ mors qd angel' cas. sz agel' p casū nll'z
pctm dimittit. vt eclaratū e i. ij. li. g nec hoi
5 p morte. ¶ P. sup illd ybū. i. Joh. v. c. e pctm
ad mortē. p q nō dico vt qs oret. dic glo. qd i
hac vita ñ corrigit. frustra p morte ei venia
Cōtra opi nionē. postulat ¶ Sz ista opi. stare ñ pt. cū sit ꝗ di
cta sacre scpture z sctōꝫ doctoꝫ. vt appet h in
Solutio. lra ¶ Ad. i. ddz q falsū assumit cū dr. q nullꝰ
Ad. 1. hō morit cū veiali pctō sine mortali pctō. qa
possibile e q aliqs exns i veiali pctō sine mor
tali obdormiat. z añqz euigilet pdit sclū z mo
rit. z p ꝛns ecedet cū veniali pctō sine oi mor
tali pctō. Ad pbozddz q itez falsū assumit.
qz pctm actuale i hac vita ñ dimittit sine ꝛtri
tōe. sz possibile e aliquē ecedere in pctō veiali
absqz ꝛtritōe. qd pz. qz si vlteri viueret ipe ñ
intēderet hmoi pctm vitare. cū g pctm veiale
sit pctm actuale distinctū ꝗ pctm orginale. g
ad eiꝰ eletōz i hac vita nō sufficit pcise gra fi
Ad. 2. nal' sine ꝛtritōe Ad. ij. nego maiorē. qz corru
ptio q i nob e ex fomite e cā pctiveniall'. talē āt
corruptōz nō patit aia exns i purgatorio. g ñ
pt ibi veial' peccare. sz remissio veial' pcti fit in
purgatorio actu dine mie. q actꝰ vere attingit
ibi aiaz. z etiā acceptat eiꝰ penā satisfactoriā. g
Ad. 3. ꝛc. ¶ Ad. iij. ddz q dictū gre. dz intelligi d eq
litate aie p ꝛpatōz ad mēsurā caritatis z gre. qz
si aia exit d corpe cū mag caritate i iudicio ap
pebit cū mag. si cū pua exit. appebit cū pua. z
si cū nlla caritate d corpe exit tūc cū nlla i iudi
cio appebit. z iō negāda e ꝛna ¶ Ad. iiij. ddz Ad. 4.
q illa ꝛpatio quā facit dam. intelligēda e qz
tū ad mortale pctm. qz qztū e e lege cōi nulli
hoi p morte remittit aliqd mortale pctm. Di
co āt d lege cōi. qz ad pces tonoꝫ hoim aliq q
i mortali pctō mortui fuerit d grā spāli resusci
tati sūt ad agēdā pniaz. vt als dixi d traiano
¶ Ad. v. ddm. q sil' dictū illi glo. e intelligē Ad. 5.
dū e mortali pctō. z nō e veiali. als frustra
oraret eccl'a informata sacra scptura p efuctz
vt solueret a pctis ¶ Ad argu. pn. nego mioze Ad pnci
Ad pboz ddz q ñ efficit piur. qz vez e illud pale argu
qd rndet. nā iuramtū suū ñ astrigit eū ad ddz mentum.
illd qd ñ scit fm q hō e. qzuis noticiā eiꝰ habeat
vt locū ei tenet. tale aūt e illud qd pcise scit p
ꝛfessionē.

¶ Distinctio vicesima secūda.

Qnqz multis

Post qz mgr etmiauit e pctōꝫ
tā mortaliū qz veialiū remissione.
nūc i ista. xxij. di. inqrit e remissoꝫ pctōꝫ re
ditōe. z diuidit i duas ptes. Qz pmo mouet
qōz d reditōe pcti p ꝛtritionē dimissi. scdo p
tmiatiōe tractat d pnia inqrit qd i pnia se hē
at vt sacrm. z qd vt res sacri. ibi. Post pdicta
Pria i duas. qz pmo circa pctōꝫ dimissoꝫ re
ditōz mouz qōz recitādo circa hmoi qōz du
plicē opionē. scdo vtusqz opi. adducit pboz.
ibi. q vo dicūt. z hc in duas. nā pmo circa p
dictā qōez duaꝫ oppositaꝫ opionū adducit
ꝛfirmatōz. scdo prudēti lectori isti qōis ꝛmit
tit discussionē. ibi. vtriqz pti qōis. pma in du
as. qz pmo recitat illā opi. q a modernis cōi
ter reprobat. scdo recitat opi. oppositā q cōit
approbat. ibi. Hz qz absonū ¶ Secd illa ps
P pdicta. z diuidit i duas ptes. qz pmo cir
ca re z sacrm pnie mouet qōz. scdo iuxta duas
opi. assigt duplicē rnsionē ibi. qdā dicūt. z hc
diuidit i duas ptes. fm q duaꝫ opi. adducit
rnsiones. scda ibi. qdā āt dicūt. Pria in duas
qz pmo recitat pme opi. rnsionē. scdo ꝗ rnsio
nē ducit z soluit duplicē obiectōz. ibi. qd si e.

¶ Circa istā vltimā di. e penitētia qro.

Qz pctā dimissa p pnie sacrm redeāt
ppt ingtitudinē recidiuāt, p hmoi
dimissionē i aliqd mortale pctm Et
vt q sit. qz fm leges ciuiles libi seu fu mau
missus peccās ꝗ dnm suū. ppter ingtitudinē
qz nō recogūit bnficiū sibi impēsū retrudēd
e in pstinā futurē. sed p sacrm pnie penitēs li
berat a future diabolī. z restituit in libtatē p
dite gre. g si ingt ꝗ dnm suū q eū libauit a ta
li future peccat mortali pctō. tūc iuste retru-

det ĩ pstinã fuitutẽ. ⁊ p ꝯñs redeũt pctã q̃bꝫ p̃mo fuiuit diabolo. ¶ Cõtra. q̃ ad nihilũ sũt redacta. illa p hũanũ actũ seu p hũani actꝰ ꝓfectũ ñ pñt redire ad eẽ. sz ꝗtute pnie p influxũ dine grẕ pctã dimissa sũt ad nihilũ redacta. q̃ ingratitudo q̃vl' ẽ q̃dã actꝰ hũanꝰ vl' q̃dã ꝓfectꝰ actꝰ hũani ñ pt eẽ cã reuersiõis hmõi pctõrũ. Hic p̃mo videdũ ẽ vtꝫ pctã dimissa p pniaz redeant q̃ ad culpã recidiuãte ipo penitẽte. ¶ Secdo vtꝫ redeãt q̃ ad penã. ¶ Tercio dato q̃ aliq̃ mõ redeãt. vtꝫ cã hmõi reditõis sit in gratitudo. ¶ Quarto q̃d sit sacrm̃ ⁊ q̃d res sacramenti in penitẽtie sacramẽto.

Articulus primus.

Quãtum ad primũ

ẽ adũtendũ q̃ pctã dimissa q̃ztũ ad culpã seu maculã redire pt intelligi dupl'r. vno mõ fm suũ eẽ ppriũ. ⁊ opletã malicią seu ifectõz. alio mõ q̃ztũ ad seqnt' pcti aliq̃lẽ aggrauatõz. ¶ Et fm h̃ pono duplicẽ ocl'oz. ¶ Pria ẽ q̃ pctã ñ redũt p̃mo mõ. qz si reũterent pctã dimissa fm suã opletã maliciã. l' h̃ fieret actõe hois. vl' actõe dei. nõ p̃mo mõ. qz qd ãnihilatũ ẽ ꝗtute dina ñ pt hũana actõe reũti id nũero fm eẽ cõpletũ. nec secdo mõ. qz fm aug. ꝛo actore nẽo ꝛtior efficit. Ec h̃ posito ꝛ ꝓfectꝰ eẽt p se cã pcti. qd eẽ cõueniẽs. ¶ Si sic. tũc vnũ oppositorꝫ eẽt p se cã eẽndi alterꝫ oppositorꝫ. Falsitas ꝯñt' pz. p bꝫ ꝯñaz. qz q̃ñqz ꝛti git talẽ hoiez peccare pctõ pdigalitat' cui p̃us p pniaz fuit dimissũ pctz auaricie. q̃ si pctm̃ q̃ penitẽs recidiuat eẽt cã reditõis pctõrꝫ dimissorꝫ. tũc pctm̃ pdigalitat' eẽt p se cã pcti auaricie. ⁊ eod mõ pt argui de timiditate ⁊ audacia ⁊ q̃buslibet alij opposit' vicijs ⁊ pctis. ¶ Sz q̃ztus ĩ ista ocl'oe satis ocordẽt moderni doctores. tñ ꝯ cã sũt tres opi. doctorꝫ ãtiq̃ꝫ. Quidã em̃ absolute ⁊ sine distinctõe posuerũt q̃ recidiuãte penitẽte redeũt oia pctã q̃ p pniaz erãt deleta. qd pbãt sic. Hic se hz grã p pniam acq̃sita ad merita p pctã pcedentia deleta ⁊ mortificata. sic se hz malicia p pctm̃ p̃ꝰ pniaz ꝯcta ad pctã deleta p grãz p̃mitus acq̃sitã. sz p grãz acq̃sitã oia merita pctis pcedẽtibꝫ mortificata reuiuiscũt ⁊ renouãt. vt pz p ꝯez scõꝫ doctnã. q̃ p maliciã seqnt' pcti oia demerita seu pctã ꝗtute pnie ⁊ pcedẽt' grẕ deleta penitꝰ renouãt. ¶ Sic caritas se hz ad viuificãdũ. sic mortal' culpa ad mortificãdũ. sz caritas sic viuificat q̃ reducit ad vitã talia mortificata q̃ q̃ñqz fuerũt viua. q̃ mortal' pcti malicia reducz illa deleta pctã q̃bꝫ q̃ñqz aĩa fuit mortua. ¶ Sbtracto tegmĩe. tũc apparent illa q̃ p̃us fuerũt tecta. sz caritas q̃ opit multitudinẽ pctõrꝫ. vt dz. i. pe. iiij. c. sbtrahit p mortl'e pctm̃ seqns pniaz. q̃ pctã q̃ p̃us fuerũt deleta l' coopta caritate. iterꝫ apparẽt ĩ visiõe ⁊ ĩ putatõe dina. ¶ Sed remota cã remouet effectꝰ. sz deletõis pcõrꝫ pcedẽtiũ grã ẽ cã immediata. q̃ ablata grã p seqns pctm̃ tollet deletio pcedẽtũ pcõrꝫ ⁊ p ꝯñs hmõi pctã ponẽt. qz sblato vno puatiue oppositorꝫ ponit reliquũ. eo q̃ sint opposita immediata. ¶ Sed penitẽs recidiuãs ñ ẽ ĩ meliori statu q̃z fuit ãnq̃z peniteret. q̃ ĩ oibꝫ pctis ẽ ĩ q̃bꝫ fuit ãnq̃z penitẽz. ãnis pbat. qz dz Eze. xviij. Si aũterit se iu. a iusti. sua. oẽs iust. q̃s fe. ñ recor. Sz pnia ẽ q̃dã iusticia vidicatiua vt pz ex dictis di. xiiij. ar. i. q̃ stat' recidiuãtis ñ ẽ melior ĩ recordatõe vl' ꝯspectu dei q̃z si p̃us nõ egisset pniam. ꝯñia ptz. qz si penitẽs recidiuãs ñ ẽ ĩ meliori statu pꝰ recidiuatõz q̃z fuerat p̃us q̃z peiteret. q̃ ñ hz pauciora vl' mioza pctã q̃z hũit ãnq̃z peniteret. ¶ Pristud vr eẽ d intẽtione leõis pape q̃ ait. Iata in iq̃tas miaz ocessam extinguit. Multa alia dimitto q̃ p ista opi. p magrm h̃ adducũt ĩ lra. ¶ Sz ꝯrũ istꝰ opi. expsse ponit aug. i li. de rmisõibꝫ pspi. vbi ait. q̃ recedit a xpo. ⁊ aliẽat' a grã viuit ĩ hac vita q̃d nisi ĩ pditõz vadit. sz ñ ĩ id qd dimissũ ẽ redit. ¶ Ad. i. dz q̃ nõ ẽ sil'e illud qd ĩ maiori assumit p sil'i. In ill'. n. termis sil'itudo sic deberet sumi q̃ sic se hz grã ad merita mortua viuificãda. sic se hz culpa ad merita viua mortificãda. ⁊ tũc ñ pl'hr ĩ ocl'oe nisi q̃ sic grã penitẽti collata viuificat merita p pcedẽtia pctã mortificata. sic pctm̃ seqns pniam mortificat ea q̃ inuenit viuificata p grãz. ¶ Ad. ij. dz q̃ cõcessa maiori ⁊ minori. ñ seqt ocl'o q̃ iferẽt. sz seqt ista. q̃ mortal' culpa ducit ad mortẽ talia viuificata q̃ q̃ñqz fuerũt mortua. ⁊ hc ocl'o ẽ va. qz culpa mortal' seqns pniaz iterꝫ mortificat merita viuificata p grãm pniale. q̃ eẽ p̃us fuerũt mortificata p culpã pniaz pcedẽtẽ. ¶ Ad. iij. dz q̃ maior ñ ẽ va si tegmẽ ẽ illꝰ ocditõis q̃ corrũpit ⁊ penitꝰ destruit illd qd tegit. sed caritas dz coopire pctm̃ destructiue. qz expellit et ocsumit pctm̃. ⁊ iõ sbtracta caritate nõ remanet pctm̃ qd pcessit caritatẽ ⁊ dicebat coopiri caritate. Ad. iiij. dz q̃ q̃ztũ ad pñs possumꝰ dupl'r loq̃ d cã. qz q̃dã ẽ cã ñ solũ effectꝰ iductiua sz eẽ pcise ocuatiua. alia sic ẽ effectꝰ iductiua. q̃ tñ eius dẽ effectꝰ ñ ẽ pcise ocuatiua. p̃mo mõ ignis ẽ cã sui splẽdoris ĩ aere. secdo mõ ẽ cã sui caloris ĩ ferro vl' ĩ alia re calorẽ impssũ absẽte igne retinẽte. d cã p̃mo mõ dicta va ẽ maior sz minor ẽ falsa. Sz d cã secdo mõ dicta minor ẽ va. qz grã iducit hũc effectũ q̃ ẽ telerõ vl' ñ eẽ pcti pcedẽt' grãz ĩ sbiecto rõnali. maior tñ ẽ falsa. qz q̃uis impssio gladij iducat vuln. tñ extra/

Cõclusio primia.

1

2

Opi. ꝯria

1

2

3

4

5

6

Cõtra opinionẽ.

Solutio Ad. i.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

cto gladio mãet vuln⁹. sic ĩ ꝓposito ablata grã
ñ auferĕt nõ eĕ illi⁹ pcti qd̃ fuit delectũ p grãm.
Instantia ¶ Forte dices mio rẽ eĕ verã accipiẽdo cãm p/
mo mõ. q̃a manẽte grã sp ꝓfuat ille effect⁹ q̃ ẽ
ñ eĕ pcti delecti p grãz. g̃ vr̃ q̃ grã illi⁹ effect⁹ ñ
Solutio solũ sit cã ĩductiua sz eĕ ꝓfuatiua R. q̃ q̃ quis
manẽte gladio ĩ corpe cui infix⁹ ẽ sp remãeat
vuln⁹. qz tm̃ sbtracto gladio adhuc mãet vul/
n⁹. iõ sufficiẽter arguit q̃ gladi⁹ nõ sit pcise cã
Ad.5. vulneris ꝓfuatiua. sic ĩ ꝓposito zc. ¶ Ad. v. dd̃z
q̃ aĩs ñ eĕt absolute loq̃ndo. qz dato q̃ reci
diuet p vnũ d̃ leuioribꝫ mortalibꝫ pctis. z aĩ
q̃z pẽniteriz fuerit ĩ mlt⁹ et g̃uissimis pctis. tũc
p⁹ recidiuatõz eĩ melioꝛi statu z dispõe q̃z fue
rit aĩ q̃z pẽniteret de ill' g̃uissimis pctis. ¶ Ad
pboꝛ ddz q̃ q̃z uis iusticie recidiuãt⁹ ñ veniãt
ĩ recordatõz dei fm q̃ hm̃oi q̃z tũ ad hũc effcm̃
q̃ ẽ ꝓsecutõ vite etne. tm̃ sp sũt ĩ recordatiõe dei
q̃z tũ ad hũc effectũ q̃ ẽ delectio pcti p̃cedẽt⁹ ipsã
pniaz. Eĕ ꝓna ẽ negãda cũ sua pboe. qz da/
to q̃ hõ p⁹ recidiuatõz ñ sit ĩ melioꝛi statu. vl'
sit ĩ peioꝛi statu q̃z fuit aĩ q̃z pẽniteret. h̃ ñ erit
p tãto q̃ hẽat eadẽ pctã q̃ p pniaz fuerĕt dimis
sa. sz h̃ erit p tãto. qz recidiuãdo d̃ nouo ꝓmi
sit sil'ia pctã poribꝫ p pniaz delet⁹. vl' maioꝛa z
Ad.6. g̃uioꝛa. ¶ Ad. vi. dd̃z q̃ q̃z uis iterata iniq̃tas
possit exinanire miaz ꝓcessã q̃z tũ ad effectũ fu
tuꝫ q̃ ẽ vite etne ꝓsecutõ. tm̃ nõ pt cã exinani/
re q̃z tũ ad effectũ iã pteritũ q̃ ẽ pteritu pcti delec
tio. qz sic illud qd̃ ẽ pñs nõ pt ñ eĕ. qz oĕ qd̃ ẽ
qñ ẽ nĕce ẽ eĕ. vt d̃z. i. pi hermenias. sic illd̃ qd̃
pteritũ ẽ ñ pt nõ fuisse. z p ꝓns pctã q̃ pnia de
Opi. sed̃a leuit nõ pnt nõ eĕ deleta. ¶ Alia opi. ponit. q̃
q̃ ascribit p pctã p pniaz deleta ñ redeũt ppt qd̃libꝫ pctm̃
positino. mortale q̃ pẽnitẽs recidiuat sz tm̃ mõ. ppt. iiij
q̃ꝫ vnũ ẽ frnũ odiũ. aliud apostatare a fide. t/
ciuz ꝓfessiõez ꝓtẽnere. q̃rtũ pnia pnie. puta si
dolet se pẽnituisse d̃ pteritz pctis. Et h' opi. ro
borat oĩbꝫ auctribꝫ q̃ s mgr̃ in. i. c. isti⁹ di. adduc
it. z adeo fuit famosa ista opi. q̃ mgr̃ nõ p̃sũ
psit ei ꝓdicere. sic pz ĩ lra. ¶ Pro ista opi. argu
1 ebãt sui defẽsores sic. Illd̃ qd̃ ꝓditiõ al'r dimit
tit h̃ nõ astãte ꝓditiõe reũtit z nõ intelligit eĕ
dimissũ. sed de⁹ nõ dimittit pctã nisi sub hac
ꝓditõe vt ille cui dimittit vitz p̃dicta. iiij. pctã
g̃ si aliqd̃ p̃dicto ꝓ. iiij. fecerit. tũc pctã reũtĕt.
maioꝛ pz. minoꝛ pbãt auctribꝫ q̃s mgr̃ h̃ ad/
2 ducit. ¶ P. q̃cũq̃z facit ꝓ remissiõis ꝓplemẽtũ
fũdamtũ z sacrm̃. illi⁹ pctm̃ vl' nõ dimittit. vl'
si dimissũ ẽ reuertit. Sz hñs frnũ odiũ facit
ꝓ remissionis ꝓplemtũ puta ꝓ caritatẽ q̃ opit
pctã. apostatãs a fide facit ꝓ remissiõis fũda
mẽtũ. i. ꝓ fidẽ. sed spnẽs ꝓfiteri z pẽnitẽs se pe/
nituisse facit ꝓ remissionis sacrm̃. qz ꝓfessio z
ꝓtritio sũt ptes pnie q̃ ẽ remissionis sacrm̃. g̃
zc. ¶ Ulm̃ sic fuit famosa ista opi. aliq̃bꝫ tpibꝫ
q̃ pdicta sub his duobꝫ veribꝫ fuerũt comp̃
hensa. Fratres odit. apostata fit. spnitq̃z sate/
ri. Penituisse piget. pstina culpa redit. ¶ Sz Cõtra opi
nec ista opinio stare põt. Qz cuz omne pctm̃ nionẽ.
mortale repugnet grẽ et caritati. nõ apparet 1
aliq̃ sufficiẽs ratio qre ppter hec q̃ttuoꝛ pctã
redeãt ea q̃ sũt dimissa. z nõ ppter alia ¶ P. cũ 2
isti dicũt pctã reuerti. vel intelligũt q̃ reuer/
tant eadẽ nũero. z hoc ẽ impossibile. qz p mi/
scdiam dei ad nihilũ redacta sũt. vl' intelligũt
q̃ reuertãt nõ eadẽ nũero. sed eadẽ spẽ. tũc ar/
guo sic. Ista pctã de nõ eĕ pcedũt ad eĕ. aut g̃
deus pducit, ea ad eĕ. z hoc nõ. qz q̃ facit pec/
catũ seru⁹ ẽ pcti. sicut ait apl's. z sic deus eĕt ser
uus pcti. z mortalis pctõꝛ. qd̃ ẽ absurdũ etiã
cogitare. aut hõ. z hoc nõ. qz isti act⁹. s. frnuz
odiũ. z sic de aliis q̃ttuoꝛ. nõ sũt de sua natu
ra inductiui pcti adulterij. pricidij. mricidij.
z sic de aliis g̃uissimis pctis. q̃ qñq̃z p pniam
cedũt eĕ dimissa. ¶ Ad pmũ ddm q̃ minoꝛ Solutio.
nõ ẽ vera. qz deus dat grãz z caritatẽ. q̃ forma Ad.1.
lẽ repugnãtiã habẽt ad oĕ mortale pctm̃. z iõ
absolute ad nihilũ redit oĕ mortale pctm̃ pre
exñs ĩ subiecto. cui grã z caritas infũdunt. et
p ꝓns simplr z nõ sub p̃dicta ꝓditõne remit
tunt pctã. vera z nõ ficta exñte homis pnia.
Ulez est bñ q̃ vita spũalis p grãm dat homi
pẽnitẽti sub ꝓditõe vitãdi omne mortale pec/
catũ. z nõ solũ p̃dicta q̃ttuoꝛ de quibꝫ isti lo/
quunt. Ulm̃ sicut de⁹ dixit homi exñti ĩ padi/
so. q̃cũq̃z hoꝛa comederis ex eo. s. de pomo p/
hibito. morte morieris. sic etiã intelligendũ ẽ
q̃ deus dicat pẽnitẽti cũ sibi grãz viuificãtẽ ĩ/
fluit. q̃cũq̃z hoꝛa pctm̃ mortale ꝓmiseris spũa
liter morieris. z vita grẽ p̃uat⁹eris. Et ex h̃ m̃
nõ sequit q̃ aliqd̃ pctm̃ dimissũ formal'r z pfe
cte reuertat. ¶ Ad. ij. cõcedo maioꝛẽ q̃z tũ ad Ad.2.
pmũ mẽbꝫ illi⁹ disiũctõis. qz ptũc q̃ñ actual'r
facit ꝓ illa tria. tũc nullũ pctm̃ ei remittit. Et
qz ad vitatẽ disiũctiue ppõis sufficit alterã p/
tẽ eĕ verã. iõ maioꝛ ppõ ẽ ꝓa. Et sz eĕ mioꝛ sit
ꝓa. tm̃ ꝓcl'o ẽ falsa. qz ꝓtute illaꝫ pmissaꝫ ñ se
quit grã forme alta ps disiũctõis. s. q̃ pctã di
missa redeãt. sic ista opi. itẽdit ꝓcludere. sz se
q̃tur ista tota disiũctiua ppõ. s. q̃ vl' pctã ñ di
mittũt. vl' si dimissa sũt reũtit. z tũc ista disiũ
ctiua ꝓificat grã p̃me ptis. z ñ grã scde pt⁹. qz
illa p se accepta ẽ falsa. vñ sic ddo. omne currẽs
mouet vl' q̃escit. sortes currit. g̃ sortes q̃escit. ñ
seq̃t ꝓcl'o. q̃z uis ãbe pmisse sint ꝓe. qz pcedit a

plib⁹ cāis ÿitat⁹ ad vnā. ſz bñ ſeqt̄ ꝯcl'o diſiū
ctuc plata. ſ. q̄ ſortes vl' mouet vl' q̄ eſcit. ſic ī
ppoſito tc. ¶ Opio tercia ē q̄ ī recidiuāte p⁹
pniaz pctā dimiſſa nō redeūt formal'r et fm
ppriā exñtiā. ſz redeūt fm eq̄pollētiā. q: ita vi
ciat⁹ a deo elōgat⁹ erit p mortale pctm̄ q̄ reci
diuat ſic ſi pctā pterita nō eēnt ſibi dimiſſa.
Et iſto mō intelligūt illd verbū. b. Jac. Qui
offēderit ī vno fact⁹ ē oīm re⁹ ¶ Sz etiā iſta
opi. irrōnabil' eē videt. q: fm iſta dicta ſeqret
q̄ pctm̄ ſimplicis fornicatōis q̄ ille reciduat
q̄ p̄mo penituit d̄ centū homicidiis. eque illū
hoīem viciaret a deo elōgaret. ſicut fecerāt il
la centū vl' mille homicidia p̄us q̄z peniteret.
qd oino abſurdū eē videt. Nec verbū. s. Ja
cobi ē ad eoz ppoſitū. Dz. n. h̄ ÿbū ītelligi ñ
q̄z tū ad eq̄pollētiā vicij a offēſiōis dei. ſz q̄z tuz
ad ſniaz pene dāni. q: pena dāni q̄ ꝯſiſtit ī ca
rētia viſiōis d̄ine eēntie. fm ſe ē oīb⁹ decedētib⁹
ī mortali pctō cōis. ſiue pl'a a ḡuiora habeant
pctā. ſiue paucioza a min⁹ ḡuia. Pena ÿo ſen
ſus ēieēlis a varia fm varietatē delictoz Ec
ī ipſa pena dāni p̄t eē aliq̄lis in eq̄litas. fm q̄
vn⁹ ex carētia diuiēviſiōis magī torquat q̄z al
ter. put videt q̄ ex ſuis demerit⁹ pl'a et maioza
ſibi ipi p̄ſtitit ī pedimēta reſpectu brīficeviſiōis

Opi. tcia.

Cōtra opi
nionē.

Cōcluſio
ſcda.

¶ Cōcl'o. ij. ē. q̄ pctā dimiſſa p̄ñt dici redire.
nō ī ſe ſed in ſeq̄ntis pctī aliq̄li aggnatōe Q:
rōne annexe ingratitudīs aggrauat aliq̄ mō
pctm̄ reciduatōis. Et iſto mō redeūdi dēbet
intelligi auctes quas mgr̄ p ſcda opinione h̄
adducit in lr̄a.

Articulus
ſcūdus.

Cōcluſio
p̄ma.

Quātuz ad ſecūdū

arti. vono duas ꝯcl'oes. ¶ P̄ria ē. q̄ pena di
miſſa non reuertit tota a in ſe a fm ſe. Q: hō
nō q̄rit dēbitū p̄mo dimiſſū ppter dēbitū d̄
nouo ꝯtractū. q̄ nec de⁹. Añcedēs pz. q: in iu
re ciuili dicit. q̄ obligatio ſemel extincta am
plius nō reuuiſcit. Cōſeq̄ntia etiā pz. q: nō
ē min⁹ miſericors de⁹ q̄z hō. nec iura ciuilia ſūt
magis clementia q̄z lex dīna. ¶ D culpa dimiſ
ſa nō redit fm ſe. q̄ nec pena. Añs ptz ex p̄ma
ꝯcl'oe p̄mi arti. ꝯña etiā nota ē. q: pena dat p
ter culpā intelligēdo de pena de ō ad' pñs lo
q̄mur ¶ Sed ī iſtud ſūt oēs illi q̄z opiones
ſūt recitate ī p̄cedēti arti. q: ſicut dicūt redire
culpā. ſic a dicūt redire penā. Sed de his nō
pl⁹ dicā. q: motiuis eoz reſponſū eſt ī p̄dictis
¶ Sūt etiā aliī q̄ dicūt q̄ licet in recidiuāte
pctā nō redeāt quo ad culpā. tm̄ redeūt q̄ ad
penā. Q: ſic pz Mat. xviij. dñs ſeruū ī equā

2

1

Opi. ꝯtia

cui oīme dēbitū dimiſerat tradidit tortoribus
donec redderet nouiſſimū q̄drantē. ſic q̄z uis
penitēti de⁹ dimiſerit dēbitū pene. tm̄ ſi penitēs
efficit nequā p recidiuationē. tūc deus reqrit
ab eo oēm penā dimiſſā. ¶ Sed iſta opinio
nō valet. q: nō ꝯſurget duplex tribulatio. vt
dicit Nau. i. ca. igit̄ ſi ppter p̄cedentē ꝯtritio
nē vel ꝯfeſſionē vel ſatiſfactionē deus ipſi pe
nitēti penā dimiſit añq̄z recidiuauit. de hmōi
pena vlter⁹ nihil reqret ¶ Ad illud q̄d addu
cit de matthēo dd'm. q: illa auctas a oms alie
ꝯſil'es ſūt intelligēde de aggrauatōe pene debi
te pctō recidiuatōis. Nā ſicut illud pctm̄ ag
grauat aliq̄ mō rōne ānexe ingratitudīs. ſic
etiā pena huic pctō debita grauior erit q̄z eēt
ſi hmōi pctm̄ ānexā ingratitudinē non hret.
¶ Scda ꝯcl'o eſt. q: ſi penitēti nō fuit tota pe
na dimiſſa añq̄z recidiuaret. tūc q̄z uis ps di
miſſa ñ exigat vlter⁹. totū tm̄ reſiduū d̄ hmōi
pena totaliter exiget. Quia hoc exigit diuīa
iuſticia q̄ nullū malū maneat impunitū. ma
lū. n. culpe non trahit ad ordinē vniuerſi niſi
p penā. a ideo verſū non eēt bñ ordinatū ſi ali
cui modo culpe nō cōrñderet aliqd malū pe
ne. ¶ Forte dicet ſi nō exige t a recidiuāte de
pena pctī remiſſi niſi illa ps pene q̄ non eſt re
miſſa. a de qua nondū ſatiſfecit. tūc ſi mori t ī
pctō quo recidiuauit. non punie t ppetue ī in
ferno p illis p̄mis pctis p quib⁹ adhuc ſatiſ
facere in pte tenebat. Sed ꝯſequēs ē falſum.
q: in inferno ē ppetua pena. Probatio ꝯñtie.
q: i ꝯtritōe pena eterna mutata fuit ī penā tpa
lē. q̄ reſiduū illius pene qd manet poſt ꝯtriti
onē erit tpale. Si. n. non eſſet tpale. tūc non
eſſz reſiduū pene manētis poſt cōtritionē. ſed
eēt tota pena pctis debita añ ꝯtritionē. q: illa
fuit eterna. a haberet p̄dicta opinio ppoſitū q̄
ponit q̄ pctm̄ p recidiuatōz reūtat q̄z tū ad to
tā ſuā penā. ¶ R. negādo ꝯñaz. Ad pbatōz
d̄z q̄ licet illa ps pene q̄ remāſit fm ſe ſit tpa
lis. ſi tm̄ ille q̄ tenet eā ſuſtinere nō cōplet eā
ī hoc mūdo. a mori t ī mortali pctō. tūc p ac
cidens ppetuat. puta ratione q̄ ꝯiungit pene
ppetue debite mortali pctō. in q̄ talis homo
mori t ¶ Sil'e appet de veniali pctō. cui licz
debeat pena tpalis fm ſe. tm̄ ſi poſt mortē ho
mis annexū fuerit pctō mortali. tūc p accēs
ſez ratione mortal' pctī annexi ppetue puniet.
ſuppoſito q̄ nulla tpalis pena ſit ī inferno. ſic
ſupponit inſtātia ſupradicta.

Cōtra opi
nionē.

Soluti⁹
inſtantie

Cōcluſio
ſcda.

Inſtantia

Soluti⁹.

Quantū ad terciū

Articulus
terciu⁹.

De ingratitudine.

articulū ꝑmo videndū ē q̃d sit ingratitudo. scdo d q̃sito // Dico q̃ ꝑmo q̃ ingtitudo ē q̃dã hois ĩcpitudo q̃ volũtarie ꝛtingit q̃ ꝛbitas grãz actões reddẽr negligit. l' oppositũ hmõi actõnũ ipẽdit ei a q̃ libe bñficiũ ꝑus accepit. ¶ Pñt ec distigui. uij. gd ipi ingtitudis. Qz aliq̃ sũt q̃ acceptũ bñficiũ nõ retribuũt qñ retribuere pñt. alij sũt q̃ ꝛtribuere ꝛtẽnũt. tercij q̃ bñficiũ adeo puipẽdũt q̃ pnit obliuiõi tradũt. q̃rti sũt q̃ ope in debito etiã ipm suũ bñfactorẽ offẽdere ꝑsumũt // Cõtra ꝑmos ait ber. ser. xxxv. Bãz cessat ꝛecursus vbi ñ fuerit recursus ¶ Cõtra scdos ait ber. ser. liij. ꝑtersi cordis ē occasiões ingtitudis ĩuestigare. nẽo illd facit nisi ille q̃ ec gtis ē ingt. ¶ Cõtra tercios ait ber. d diligẽdo ꝛc. Supbie ē ꝛ ꝛlectũ maximũ vti dat ꝛtãq̃ ĩnat // Cõtra q̃rtos ait idẽ ber. sup cãt. Ingtitudo ē vẽt vrẽs siccãs fõtẽ pietatis. rorẽ mie ꝛ fluẽta grẽ. ¶ Quãtũ ē d q̃sito ĩ isto. iij. ar. teneo breuiter ꝛcl'oz affirmatiuã. s. q̃ ingtitudo ē cã reditõis pctõz ꝑcedẽt dimissoz mõ q̃ dicũt redire hmõi pctã. qz aggũatio ꝛtigit ĩ pctõ recidiuatõis rõe q̃ recidiuãs ingt ē d ꝑcedẽti bñficio q̃ ꝛ eũ absoluit a pctõ. sz pctã dimissa ñ reũtũt ĩ se. sz solũ ĩ seqnt pcti aggũatõne. g ꝛc. Maior pz. qz q̃to maior ĩ recidiuãte fuerit iñ gratitudo tãto magis sui pcti accumulat aggrauatio. Minor etiã patet ex dictis in. i. articulo.

De q̃sito

Articulus quartus

Quantum ad quartũ arti. ē adũtẽdũ q̃ ĩ sacro pnie ē tria ꝛsidere. s. exteriorẽ actõz. interiorẽ ꝛtritõz. ꝛ pcti remissiõz. Et fm hc pono triplicẽ ꝛcl'oz ¶ Pria ē q̃ pnia q̃tũ ad act exteriores q̃ sũt act ꝛfitẽt ꝛ act sacerdot absoluẽtis ꝛ satisfactõz iiũgẽt sũt sacrm tm. // Scda ꝛcl'o ē q̃ pcti remissio ē res sacri tm. Tercia ꝛcl'o ē q̃ iterior pnia. s. cõtritõ ē sacrm ꝛ res sacri. ē. n. sacrm respectũ remissiõis. sz ē res sacri respcũ exterior actõis tã ꝛfitẽtis q̃z ec absoluẽtis. hñ isisto. qz ista sat hꝫ patẽt ĩ lra. ¶ Ad argu. pñ. pt dici q̃ ñ ē sile d ꝑuo mãumisso ꝛc. qz maioris clemẽtie ē lex dina q̃z hũana. Vl pt dici q̃ sic mãumissus pec cãs ꝗ dñm suũ retrudit ñ ĩ eãdẽ fuiturẽ nũero sz spẽ. nc ex eadẽ cã q̃ ꝑmo. sz ex noua cã. puta ex nouo crimie q̃ offẽdit dñm suũ. sic recidiuãs relabit ĩ fuiturẽ pcti. ñ tm ĩ eãdẽ nũero. ĩ q̃ ꝑus erat anteq̃z pniteret. nec ex eadẽ cã. sz ex pcto ꝑnũc ꝛc nouo ꝑpetrato. ꝛ iõ ñ oz rõe hꝫ fuiturus redire pctã q̃ ꝑus fuerũt dimissa. et in hꝫ terminat tractat ꝛc pnitentia.

Conclusio prima.

Scda cõclusio.

Conclusio tercia.

Ad argu. princi.

¶ Distinctio vicesimatercia.

Preter premissa Postq̃z mgr dtermiauit d. uij sacris. s. d bapmo. ꝗ firmatõe. eucharistia ꝛ pnia. nũc ꝑseq̃t ꝛc. v. sacro. puta d vnctõe extrẽa. ꝛ diuidit ĩ duas ptes. qz ꝑmo tractat d isti sacri instõne. scdo d ei iteratõe l' ãministratõe ibi. q̃rũt aliq̃ ꝛ Pria ĩ dual. qz ꝑmo ondit isti sacri cãe sbiectiue materialẽ ꝗ ditõz scdo inuit cãe istitutiue spãlẽ autẽticatõz. ibi. hc sacrm. ꝛ hc ĩ duas. qz ꝑmo tãgit cãs a q̃b institutũ ē istud sacrm instrãlr. scdo tãgit cãs ꝑpter q̃s institutũ ē finalr. ibi. duplici ex cã. ¶ Seq̃t illa ps. q̃rũt aliq̃. ꝛ diuidit ĩ duas ptes. fm q̃ circa iteratiõz isti sacri mgr recitat duas opi. Scda icipit ibi. q̃dã ãt d oi sacro. ꝛ hec ē diuisio ꝛ sniã isti. xxiij. dist. in generali.

Circa quã ĩ spãli q̃ro hãc questionẽ. Tz extrẽa vnctõ sit sacrm. Videt q̃ ñ. qz q̃dlibet sacrm videt hrẽ vnũ ꝛcmiatũ effectũ. sz extreme vnctõis ñ ē vn effect. g ꝛc. maior pz. qz ab vnitate effect arguit vnitas cãe. igit q̃d ñ hz vnũ effectũ sacrãlẽ. ñ ē vnũ sacrm. et p ꝗns nõ ē sacrm. qz fm hoc. oẽ q̃d ē. iõ ē q̃ vnũ nũero ē. Maior ec pz. qz duo sũt effect valde dñntes ipi extreme vnctõis. vt appet Jac. v. c. s. ifirmitatis corpal alleuiatõ. ꝛ ipoz pctõz remissio ¶ Cõtra. ii. d q̃d ē spũal medicina ordinata ĩ remediũ pctõz. hꝫ vere ē sacrm. extrẽa vnctio ē hmõi. g ꝛc. Maior ptz ex dictis hug. ꝛc. s. vic. minor ec appet ex dictis. s. Jac. v. c. sue canõice. ¶ Nic ꝑmo videndũ est ꝛc ꝑticipali q̃sito ¶ Scdo ꝛc cãis extreme vnctõis ¶ Tercio ꝛc ei effectib ¶ Et q̃rto ꝛc ei ordinata dispensatione.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ cũ q̃rit. vtz extrẽa vnctõ sit sacrm. pono duas ꝗcl'oes Pria ē q̃ hmõi vnctõ ꝑe ē sacrz. qz illd q̃d p se ĩmediate ordinat ad curatõz morbi spũalis hoc ē sacrm vere. ꝛ nõ solũ sacrale. extrema vnctio ē hmõi. vt appet hꝫ ĩ lra. Maior etiã ptz. qz lz illud q̃d ordinat ad sacrm et mediãte sacro ordinat ad hmõi curationẽ ñ sit sacrm sed tm sacramẽtale. sicut appet ꝛc exorcismo ꝛ cathecismo. q̃ mediante baptismo ordinãtur ad regeneratõz hois. ꝛ ad curationẽ morbi spũal. ꝑpter q̃d nõ dicũt sacramẽta q̃z uis dicãt sacrãlia. tm illud q̃d fm se ꝛ ĩmediate ordinat ad hmõi curatõz hꝫ ē ꝛ d sacramẽtũ ¶ Forte dicet ꝗ minorẽ sic. Illud quod ē medicina corpalis. hꝫ fm se ꝛ ĩmediate nõ ordinat ꝗ morbũ spũalẽ. sed vnctio extrẽa videt esse medicina corpalis. qz apl' oleo vnxerunt

Conclusio prima.

Instantia

infirmos ⁊ sanabãt. vt pz Mar. vi. ca. Pterea ista minor Jaco. v. ¶ R. q istud sacrm principaliter ⁊ p se ordinat ꝯ spualem firmitatem. hec tm n obstate ordinat ꝯ infirmitate corpalem ex ꝯnti. qr qnq; infirmitas corpalis cat ex infirmitate spuali. sic pz i glo. Jo. v. vbi saluator ait ad illum quem curauerat. vade ⁊ amplius noli peccare ne deterius tibi ꝯtingat. Propter qd Inno. iij. extra de pe. ⁊ re. cum infirmitas. pcipit medicis corpor. vt cum eos ad infirmos vocari ꝯtigerit. ipos admoneat et inducat. vt medicos aduocet aiaꝝ. vt postq; fuerit infirmo de spuali salute puisum. ad corpalis medicine remedium salubrius pcedat. cum cessate cesset effectus. Et idem districte pcipit ipsis medicis in cõstoniby clementinis. ¶ Ad solutõz igit argumenti dz q maior ẽ intelligenda de tali medicina corpali cuius principalis effectus ẽ sanitas corpis. ⁊ nõ ex ꝯnti. sic ẽ i ppositio. ¶ Cõclo. ij. ẽ q extrema vnctio ẽ vnum sacrm. qr si eet plura sacra. tunc nõ eent tm. vij. sacra. ꝯna pz. qr pter extremam vnctionem sunt alia ser sacra. vt supius declaratum. falsitas ec ꝯnti pz ex cõi doctina q hr in sca de ecclia. ¶ P. si nõ eet vnum sacrm. hec magis videret ptato. qr qm istud sacrm in firmo ãministrat. tunc fiunt plres vnctones. sz hec nõ obstat. qr sic baptismus ẽ vnum sacrm nõ obstate q cum aliqs baptiza tur plres fiãt imersiones. Sic istud ẽ vnum sacrm nõ obstate q cum infirmus inungit plres fiãt iunctones. // Forte ꝯ istud dicet q vnitas cuiuslibet rei ꝯsistit in vnitate forme. sed forma vbor in isto sacro sepius iterat. puta in qlibet vnctione q vngit infirmus. in oculis. in naribus. in labijs. in auribus. in mãibus. in pedibus. ⁊ in reniby. g nõ videt ee vnum sacrm. ¶ Dom q cum sacrm sit sacre rei signum. vnitas sacri ꝯsistit in vnitate signi. Et qa plura ⁊ diuisa pnt ꝯiungi in one vnius signi. put alis declaraui. iõ n obstate pdicta diuisitate vnctõ extrema ẽ vnum sacrm. ¶ Ad formam ec argumenti dz q lz maior sit va loqndo de rebus nõ tm de signis. Vel dz q lz maior sit va loqndo de forma totius. nõ tm de forma partis. lz. n. hec iduiduum hũanum sit vnus hõ vnitate forme totius. magnã tm hz diuisitatem in ptibus. sic apet in carne ⁊ sãguine. ossibus ⁊ neruis. sic lz in ppositio sint diuse vnctones ⁊ diuse orones. ista tm oia hnt vnam formam totius put vnum in ordine ad vnum finem. ¶ De ista etiam vnione sacri dictum ẽ supius dist. viij. in solutione argumenti pncipalis.

Solutio. Jnstantia Solutio

Articulus secundus. Quãtuz ad secũdũ

arti. iij. sunt videda fm qdruplex genus cae. ⁊ primo de genere cae efficientis. seu instituentis. istius sacri

Prima cõclusio. ¶ Et qtũ ad hec dico q dnus ihs xps p seipm instituit istud sacrm. qr vt alis declarauimus ipse instituit oia sacra noue legis. g instituit istud sacrm. ꝯna pz. qr istud ẽ vnum de sacris noue legis. Aliis etiam q ad pnes pbo sic. Illoz institutio q pncipaliter respicunt aliquam legem pncipaliter spectat ad legislatorem illius legis. sed vij. sacra de qbus tractat in isto. iij. li. pncipaliter respicunt legem nouam seu euãgelicam. cuius legislator ẽ dnus ihs xps. g tc. Et ꝯfirmat. qr a q sacra habent virtutem ⁊ efficaciam ab illo sunt instituta. sz oia sacra a xpo habent virtutem ⁊ efficaciam ⁊ a nlla creatura citra xpm. vt notum ee dz apd quelibet fidelem. g tc. ¶ Sz ꝯ istud ẽ qdam opi. q ponit q xps p seipm nõ instituit istud sacrm. sed ipsis aplis ꝯmisit instituendum. Et istum videt habere magistrum hec in lra p se. vbi expsse dicit. q istud sacrm ab aplis fuit institutum. ¶ P. in euã. fit mentio de illis sacris q xps instituit p seipm. sed de isto sacro nusq; fit mentio in euã. g tc. ¶ P. oe sacrm qd xps instituit. illius executionem ꝯmisit suis discipulis. vt apet de bapmo. eucharistia ⁊ pnia. sz nusq; legit isti sacri executõz ꝯmissse discipulis. g tc.

Opi. ꝯria 1

2

3

Sed istud nõ vz. qr qd qs p alterum facit p se ipm fecisse videt. vt pz i multis locis iuris canonici ⁊ ciuilis. g dicere q xps p seipz n istituerit istud sacrm. ⁊ tm ipm instituerit p aplos. ẽ ꝯdictoria iplicare. ¶ P. qm aplis pmulgauerunt istud sacrm. vel hec fecerunt tamq; aucte xpi institutum. vel aucte ppa ipsorum aplorum. Si pmo mo. tunc hem intentum. qr ille p se ⁊ ppe ẽ alicui rei institutor. cui aucte hec denunciat ee tenendum. Si secdo mo. tunc aucte eccle posset istud sacrm reuocari ⁊ anullari. qd null sane mentis diceret. ꝯnaz pbo. qr auctas aplorum est auctas eccle. sed qd aucte eccle pt istitui hec aucte eccle pt destitui.

Cõtra opinionem. 1

2

¶ P. cum isti dicunt q xps ꝯmisit aplis istud sacrm instituendum. vel ipsi intelligunt istam ꝯmissionem fuisse determinatam ⁊ n mutabilem vel ꝯtingente sic. q i eorum potuit eet istud instituere ⁊ n istituere. Si pmo mo tunc ipa ꝯmissio fuit istituto ⁊ p ꝯnes xps immediate ipm istituit. Si ei ipator decreuisset mutabiliter aliqd ee faciendum. et hec suo baliuo indicaret exequendum ⁊ denunciandum. qmuis baliuo deberet attribui illius sacri executio. tm ei institutio eet ab ipatore. sic i ppositio ⁊c. Si secdo mo. tc eccla posset mutare istud sacrm qr qd qtum ad suum ee ⁊ nõ eee positum i arbitrio pncipum eccle hec aucte eccle pt destitui ⁊ abrogari. hec at ẽ inconuenies. g tc. ¶ Ad 1. cum dicit magister ee p ista opione. nego. cum em dicit mgr istud sacrm ee ab aplis institutum. intelligendum ẽ instrumentaliter ⁊ executiue. ⁊ n pncipaliter ⁊ auctoritatiue. qr sic istud sacrm vna cum ceteris sacramentis noue legis immediate fuit a xpo

3

Solutio. Ad. 1.

Ad.2. institutū ¶ Ad.ij.dōm q nō ē tōna ōna qua
inferr aliq̄d nō ēt a xpo. qz nō ē scptū in euan
gelio sicut declarat Jnno. in li. de celebratōe
missarū ¶ Et hī etiā patz Joh. vlt. vbi dicit.
Sunt autē ⁊ alia multa que fecit ihs. que si
scribant p singula. nec ipm arbitror mdz pos
Ad.3. se capere eos q̄ scribēdi sūt libros ¶ Et eodē mō
dōm ē ad.iij ¶ Possz ēt dici q mior isti⁹ rōis
ac etiā pcedētis rōis nō ē ya. qz Mar. vi. scri
bit. q apli oleo vnxerūt infirmos ⁊ sanabātur.
Sz nō ē dubiū q hī fecerūt apli ex xpi iussiōe.
Vñ sic baptizauerūt xpo iubēte. sic etiā infir/
Cōclusio secda. mos inunxerūt ipo pcipiēte vt videt ¶ De cā
materiali dico q fuit oleū nō q̄lecūq̄z sz oliue
Nz. n. oleū sit materia isti⁹ sacri pz Jaco. v. c.
Nz ātē oliue ptw. qz inter omis liqres olei oleū
oliue obtinet pncipatū. ⁊ iō qncūq̄z i scripturz
absolute dz oleū sine additōe. tūc sp dz intelli
gi de oleo oliue. Alij ātē liqres olei cū additōe
⁊ nō absolute noie olei pferūt. puta ddo. oleū
Instantia nucū. oleuz papaueris. ⁊ sic de alijs. ¶ Forte
dicet q vbi maior iminet piculū ibi magis cōe
dz ē remediū. sed i extremo mortis maior ē pi
culū hoīs. ⁊ oleū oliue nō habet in omib ter/
Solutio. ris. g ⁊c. ¶ R. q licet oleū oliue nō crescat in
omib terris. tm a nulla terra habitabili ē tm
elongatū q̄n defacili possit ad ipsā trāsportari.
Cōclusio tercia. g ⁊c. ¶ Quantū ad cām formalē q̄ est forma
verbōz q̄b tradit istud sacrm. dico q fm vsū
romane ecclie sacerdos in vnctiōe oculoz dz
dicere. Per istā scāz vnctōz ⁊ suā pissimā mi
sericordiam indulgeat tibi de q̄cq̄d oculoz vicō de
liq̄sti. Etiā eadē ya repetat vngendo nares.
addēdo. q̄cq̄d nariū vicio deliquisti. Et sic d
alijs mēbris vngēdis. s. labijs. auribz. mani
Opi. ōzia bus. pedibz et renibz. ¶ Sz ō istud ē quedā
opi. q dicit. q nulla forma ē de necitate isti⁹ sa
1 cri. Qz nulla forma eodē ⁊ eodē mō seruat de
necitate apd oēs xpianos i tradēdo istd sacrm
g nulla forma ybōz ē de necitate istius sacri.
ōntia pz. qz ad oppositū ōntis seq̄t oppositū
āntis. Pz etiā ans. qz mlte ecclie nō vtūt pci
se verb pdictis sed alijs. Vñ vt referr in eccla
ambrosiana sacerdotes vtūt orōe indicatiua
dicētes. vngo hos oculos oleo scificato in noie
pris ⁊ filij ⁊ spūssci. Nec āt orō ē totalr alia a
pdicta. qz hec ē idicatiua. pdicta yo ē dēpcati
2 ua ¶ P. forma ybōz pdicta nō inuenit tradita
a xpo n⁹ ab apli⁹. g nō ē d necitate sacri. ōna
pz. qz qn forma ē de necitate sacri. tūc dz tradi
3 forma ab eo q̄ istituit sacrm. ans d se pz ¶ P
forme ybōz i oib alijs sacris sūt orōes idica
tiue. g dato q aliq̄ forma sit de necitate isti⁹ sa
cri. illa nō ē orō dēpcatiua sz poti⁹ indicatiua

Āns pz discurrēdo p singl'as formas cetero/
rū sacrōz. ōna ēt pz. qz n̄ appet rō q̄re forma
isti⁹ sacri min⁹ deat ēt idicatiua q̄z q̄cūq̄z alia
forma cuiuscūq̄z alteri⁹ sacri. g ⁊c. Sed ista Cōtra opi
opi. a cōib doctoribz reputat erronea. et iō a nionē.
nullo catholico ē tenēda Derogat. n. ista opi. 1
effectui h⁹ sacri. qz sacra noue legis efficiūt qd
figurāt. Sed istd efficere nō pt eis ōpetere p
cise rōe materie. nisi materia determiet ⁊ appli
cet p determiatā formā ybōz. g ⁊c. ¶ Est etiā
ista opi. ō aug. q̄ ait. Accedit ybū ad elemētū
⁊ fit sacrm ¶ Est etiā ō mgrm q̄ di. i. h⁹ li. iij 2
ait. q in oib sacris noue legis dz ēē res ⁊ yba
¶ Ad.1. dōm q eadē forma ybōz dz seruari Solutio.
apd oēs xpianos i ōferēdo istud sacrm. q̄tuz Ad.1.
ad illa verba q̄ integrāt illā orōem dēpcatiuā.
q̄ pferr fm vsū romane ecclie. et iō nego āns.
qz illud qd sentit ⁊ tenet romana ecclia de oi/
bus ecclia sticis sacris. h q̄libet xpian⁹ sentire
et obseruare tenet. sicut districte pcipit extra de
hereti. c. ad abolēdā. Ad pbationē dōm q li
cet aliq̄ ecclie addāt q̄dā alia verba pcedēter
vel subseqnter se habētia ad illā orōez dēpcati
uā. q p forma verbōz pferr in romana ecclia.
tm ppter hoc nō dimittūt nec omittere debēt
iā dictā orationē. qz verba illi⁹ orōis sūt d eēn
tia isti⁹ sacramēti. ⁊ iō dato q in ecclia ambro
siana sacerdos pmittat hec yba. Vngo hos
oculos ⁊c. tm ppter hī non dz omittere formā
pdictā a romana ecclia obseruatā. ¶ Sicut
em aliq̄ sacerdotes absoluēdo ōfitētē pmittūt
aliq̄ q̄ sūt de ōgruitate ⁊ nō de necitate absolu
tōis. sicut ē hec orō. Misereat tui ⁊c. ⁊ h⁹. In
dulgētiā ⁊ absolutōz ⁊c. ⁊ tm ppter pmissionē
istōz ipsi nō debēt dimittere yba absolutōis
q̄ sūt de necitate ⁊ eēntia sacri. sic i pposito ⁊c.
¶ Ad.ij. dōm q ōna nō ē vera. qz sicut dicit Ad.2.
Jnno. d missarū celebratōe mlta recepērūt apli
a xpo. ⁊ eccla ab apli⁹. q tm nō fuerūt redacta
in scptis. ad q̄z autēticatōz sufficit illoz vsus
a tpib apli⁹oz i eccla ōtinuat⁹ Ec āns n ēvsqz
q̄q vez. qz Jaco. v. satis dat intelligi ista orō
dēpcatiua cū dz. Infirmat q̄s i vob. inducat
psbros ecclie. ⁊ orēt sup eū. vngētes eū oleo in
noie dni. ⁊ orō fidei saluabit infirmū ⁊ alleui
abit eū dns. ⁊ si in pctis sit remittent ei Ad
iij. nego ōnam. ¶ Ad pbatōz cū dz q nō ap Ad.3.
pet rō q̄re ⁊c. nego. Rō. n. q̄ ad hoc ē satis ap
parēs vel euidēs. put talis materia patit ra/
tionē euidentē. Na suscipiēs sacramētū extre
me vnctōis ē ppriis viribus destitut⁹ idigēs
alioz dēpcatōne. ⁊ extimat exire de foro eccle/
sie. ⁊ intrare foz dei. ideo rationabile ēē videt
q forma verbōz fm quā traditur istud sacrm

sit oro dep̃catiua. p quã ille cui conferť sacrm̃
mie dei supplicit ac dep̃catiue cõmendeť. Est
ec al's illa forma satis rõnabil'. qz p hãc formã
verbor tãgit ꝑmo sacrm̃ cui ē forma. cũ dr. p
hãc vnctõz sctãz. ly scãz non ē de ēntia forme
sed adiectũ d̃ ꝯgruo. qz aliq̃ eē supponũt tali
que nõ. Tãgit scdo ꝓtus q̃ opať i sacramẽto
cũ addit. p suã pĩssimã miam. Et tcio tãgit
effect' isti' sacramẽti ex d̃ina mia cãt' vel cau/
sand'i eo q̃ suscipit sacrm̃. cũ vltio postponit.
indulgeat tibi de' ꝛc. ¶ Que ãt sit cã final' isti
us sacramẽti. patebit in. iij. ar. qz effect' cuiul
libet sacramẽti ē finis eius immediatus.

Articulus tercius.

Quãtum igitur ad

iij. arti. dd̃. q sic mgr h̃ in ĩra ꝯcludit ex dict'
b. Jaco. duplex ē effect' isti' sacri. quoz vn' ē
pctõz remissio. alter ē corpal' infirmitatis alle
uiatio. Istoz ꝑmũ respicit istd̃ sacrm̃ tãqz pn
cipalē effectũ. scdm respicit ex ꝯnti. ¶ Et sic hē
m'i ꝓposito tres ꝯcl'oes ¶ Prima ē q istd̃ sacrm̃

Prima cõclusio.

vz ad spũalē sanitatē ei' q̃ suscipit ipm. Qz il
lud q̃ pctã remittũť ꝛ reliq̃ pctõz aliq̃ modo
tollũtur vz ad spũalē hoĩs sanitatē. sz istud sa
cramentũ ē hm̃oi. ¶ Maior ē nota de se. minor
etiã pz ꝓbtũ ad ꝑmã ptē ex dict' apl'i Jaco. cũ
ait. Et si in pctis fuerit remittēť ei. Patz etiã
q̃ztũ ad scdam ptē. qz multi sãcti hoĩes recep
rũt. ꝛ etiã i futuz recipe poterunt istud sacrm̃
q̃ nullũ hñt pctm̃ ptũc qñ istud sacramẽtũ re
cipiũt. g̃ saltẽ tũc istud sacramẽtũ sanat a reli
quijs pctõz. Da oppositũ. tũc i talib' hoib'
istud sacramẽtũ nõ hret aliquẽ spãlẽ ꝛ determi

Instantia

natũ effectũ. qd̃ incõueniẽs eē videť. ¶ Forte
1 ꝯ istud diceť q Joh'. apl's ait Si dixerim' qz
pctm̃ nõ hem' nos ipos seducim'. ꝛ veritas in
nob non ē. g̃ non videť q aliq̃s hõ ita scũs sit
q nullũ pctm̃ hẽat. cui oppositũ tu h̃ assumis.
2 ¶ P. baptism' et pnia valet ad remittẽdũ oē
pctm̃ Sz frustra ordinãť plura remedia vbi
sufficiũt paucioza. g̃ nõ videť q istd̃ sacrm̃ sit
3 in remediũ pctõz ¶ P. si isto sacramẽto pctã
remittũť ꝛ reliq̃ pctõz tollũť. tũc ñ min' istd̃
sacramẽtũ deberet dari sanis q̃z infirmis. Sz
ꝯnis ē fallũ. vt appet d̃ ei' vsu cõi. qz ñ dz dari
ꝑm ꝯsuetudinẽ nisi ĩfirmis. ꝛ etiã talib' infir/
mis de q̃z ꝯualescẽtia dubitať. pbatio ꝯntie.
qz vbi eq̃lis vel maior ē morb'. ꝛ vbi eq̃lis vl'
maior ē indigẽtia medicine. ibi eq̃liter vl' ma
gis dz fieri adhibitio medicine. sed sani ñ mi
nus sed magis laborãt morbo pctõz ꝛ reliq̃arũ
eoz. nec min' indigẽt medicina hoz remissi/
ua vel curatiua q̃z infirmi. g̃ eq̃ rõe vel potio/
riderẽret istud sacramẽtũ mĩstrari sanis sic in
firmis. si minor assũpta p ista cõclde eēt vera
¶ Ad ꝑmũ nego ꝯntiã. qz añs pt eē vez fal/ Solutio Ad. i.
so exñte ꝯsequente. q̃zuis em̃ aliq̃s scũs hõ sit
sine pctõ. tm̃ qz hoc de certo non ꝯstat sibi. ne
scit. n. homo vtz dign' sit odio vel amore. id̃o
si diceret se eē sine pctõ. tã ipso suo dicto cade
ret in pctm̃. qz affirmaret illud qd̃ sibi de certo
non cõstaret. Propter qd̃ dixit apl's paulus.
Nihil mihi cõsci' sũ. sed non i h̃ iustificat' sũ
q̃si dicat. Possibile ē me hre hm̃oi culpã. de
q̃ ꝓpter meã nesciẽtiã non habeo conscientiã.
¶ Ad. ij. dicẽdũ ad minorẽ q licet sit vera vbi Ad. 2.
paucioza remedia eque bñ sufficiũt sic plura.
est tm̃ falsa vbi non eq̃ bñ sufficiũt. sic ãt ē in p
posito. Nã licet in necitatis articulo ꝯa pnia
sufficiat ad conseq̃ndã salutem. tm̃ si tps affuc
rit adhibẽdi istud sacramẽtũ remittũť venia/
lia. rõe cui' remissionis breuiať hoĩs purgato
rũ ¶ Ad. iij. nego ꝯnam. Ad pbationẽ dm̃ Ad. 3.
q cũ istud sacrm̃ sit q̃dã spũal' curatio. id̃o sua
significationẽ dz hre in illo cui ꝯferť. talẽ ãt si
gnificationẽ hz i infirmo q̃ indiget curatõe ꝛ
nõ i sano q̃ non indiget corpali curatione. Et
id̃o lz sit maior q̃nq̃z necitas spũalis sanatõis
in sano q̃z i infirmo. tm̃ qz hm̃oi sacri repũta/
tio vel significatio deficit i sano ꝛ nõ i infirmo
id̃o institutũ ē vt istud sacrm̃ nõ deť sanis sed
infirmis ¶ Sufficiẽter etiã puisũ est sanis p
alta sacra. q̃rũ vsu ꝛ pceptõne ipsi ab oi pctõ
ac etiã a pena pctĩ poterũt expurgari ¶ Con/ Cõclusio scda.
clusio scda ē q istud sacrm̃ vz ad recupandaz
sanitatẽ corpalẽ. maxime qñ ex tali corpali sa
nitate non ꝓdeť sanitas spũal'. Pria ps isti'
ꝯcl'onis pbať. qz scptura sacra mẽtiri non pt
Sed sacra scptura ex ore. b. Jaco. plata pnũ
ciãdo istud sacramẽtũ ait. Oratio fidei salua
bit infirmũ: ꝛ alleuiabit eũ dñs. Pz etiã scda
ps isti' ꝯcl'ois. qz vtplurimũ moziunť hoĩes
postq̃z sũt inuncti. g̃ ad saluãdã sacrã scpturã
seu ꝓbitatẽ sacre scpture optet illã ꝓpõem q̃ di
ciť. dñs alleuiabit infirmũ. accipe sb illa con/
ditione. q corpalis alleuiatio seu sanitas non
deroget spũali. ¶ Concl'o tercia est q sanitas Cõclusio tercia.
spũalis ē pncipalis effect' isti' sacramẽti. sani/
tas ãt corpalis ē ei' effect' accessozius ꝛ q̃si ex
ꝯnti. Qz sacrm̃ noue legis sp pncipalẽ ꝯseq̃/
tur effectũ suũ in eo q̃ dignez non ficte recipit
hm̃oi sacramentũ. Sed multi sãcti viri reci
piẽtes istud sacramẽtũ moziunť. ꝛ nõ ꝯsequũť
p istud sacramentũ sanitatẽ corpalẽ. ergo sa/
nitas spũal' ꝛ ñ corpal' erit pncipal' effect' h' sa
cri ¶ Forte diceť q minor istius rõis destruat Instantia

sedam ꝛcl'oem. q̃ corpal' sctitas viri scti nõ i/
pedit sed ꝓmouet ei⁹ spũalẽ sanitatẽ. sz ꝑ sacr̃z
extreme vnctõis vir scũs q̃nq̃z nõ ꝛsequit cor
palẽ sanitatẽ. vt dr̃ i ista mior. ppõne. g̃ q̃nq̃z
sacr̃z extreme vnctõis ñ vz ad recupandã cor
palẽ sanitatẽ. posito q̃ hm̃oi corpal' sanitas nõ
ipediat. sz pori⁹ ꝓmoueat spũalẽ sanitatẽ. cui⁹
oppositũ affirmat i. ij. cõcl'oe. ¶ Dic possum
dupl'r rn̄dere. Primo q̃ si maior isti⁹ instãtie
itelligit vl'r. tũc ẽ falsa. q̃ i multis viris sãctis
corpal' sanitas pstitit ipedimẽtũ sanitati spũa
li. sic expsse pz i legẽda. s. Hiero. q̃ multas tẽ
ptatões passus fuit. q̃s nõ sensisz si corpalez
sanitatẽ nõ habuisset. Etiã ait apl's q̃ virt⁹ in
infirmitate pficit. Si intelligit pticularit sic
etiã dz intelligi cũ sit indefinita. nã indefini/
ta eq̃pollet pticulari fm doctrinaz li. poz. tũc
nihil ꝛcludit. q̃ etiã mior ẽ pticularis. ex pu
ris ãt pticularib nihil sequit. vt pz i eodẽ li.

Solutio.

Scdo pt dici q̃ spãl'r i pposito maior non ẽ
vera. supposito q̃ dr̃ talẽ hoiez sctm̄ pdestia/
uerit ad certũ gdũ sctitatis. q̃ postq̃z aliq̃s ade
pt⁹ ẽ supmũ gdũ sctitatis sibi pdestiatũ a dr̃.
tũc nulla corpali sanitate ei⁹ sctitas ad vlterio
rẽ gradũ pt ꝓmoueri. sed q̃libet electus i hora
mortis sue attingit supmũ gradũ sctitatis. ad
quẽ ẽ pdestinat⁹. g̃ nõ videt q̃ fm legẽ cõem
ei⁹ scitas ꝑ corpalẽ sanitatẽ valeat vlterius ꝑ/
moueri ¶ Forte dicet istud repugr̃e his q̃ di
xi li. i. di. xvij. vbi posui q̃ caritas viatoris pos/
sit augeri i infinitũ. ¶ Rn̄. q̃ ibi loq̃bar d̄ po
tẽtia dei absoluta. hic aũt loq̃r dr̃ potẽtia dei p
destinatiua q̃ ẽ potẽtia ordinata. ꝛ ideo in hil
dictis nulla est repugnãtia.

Instantia

Solutio.

Articulus quartus

Quãtum ad quar

tũ arti. duo sũt videda ¶ Prio q̃s sit idone⁹
ꝛ debit⁹ minister ꝛferẽdi istud sacr̃m. ¶ Scdo
vtr̃z idẽ hõ i plib⁹ infirmitatib ꝛ etiã in eadẽ
diu durãte licite possit istud sacr̃m sepe recipe
¶ Et fm h̄ pono duas ꝛcl'oes. ¶ Pria est q̃
sol⁹ sacerdos ẽ isti⁹ sacri idone⁹ dispẽsator. Qz
ꝛferre sacr̃m cui⁹ effect⁹ ẽ rmissio pctõr̃z sol' cõ
uenit sacerdotib. Sz effect⁹ isti⁹ sacri ẽ pctõ/
rũ remissio. vt patz ex dictis. ¶ Forte dicet q̃
oro toni laici est efficacior q̃z mali sacerdotis
Sz efficacia isti⁹ sacri cõsistit i orõe. cũ ei⁹ for
ma sit oro dr̃pcatiua. sic dictũ ẽ i. ij. arti. g̃ vi/
det q̃ ton⁹ laic⁹ melior ꝛ magis idoneus sit di
spẽsator isti⁹ sacri q̃z mal⁹ sacerdos. ¶ Rn̄. q̃
dr̃ orõne possum⁹ dupl'r loq̃. Uno mõ vt est
publica ꝛueniẽs alicui ex officio. Alio mõ vt
est ꝑuata cõueniẽs alicui ex vite merito. Prio
modo maior ẽ falsa. sz scdo mõ sit vera. Et iõ
i pposito maior ẽ negãda. q̃ sacerdos dicens
orõez q̃ cõfert istud sacr̃m. q̃ oratio sibi con/
uenit ex officio. orat i psona toti⁹ eccl'ie. ꝛ iõ vt
sic ei⁹ oratio ẽ efficacior orõe cuiuscũq̃z laici q̃
orat rãq̃z psona ꝑuata ꝛ singularis. ¶ Cõcl'o
scda ẽ q̃ istud sacr̃m licite potest iterari. Qz
sacr̃m nõ dr̃ relinq̃ns effectũ ꝑpetuũ ꝛ idelibi/
lẽ licite pt iterari. sed istud sacr̃m est hm̄oi. q̃
nullũ effectũ idelibilẽ imꝑmit recipiẽti. g̃ ꝛc.
Maior pz. q̃ illa sola cã coiter assignat q̃re
baptism⁹. cõfirmatio ꝛ ordo ñ debẽt iterari. q̃
i illis trib⁹ sacramẽtis confert recipiẽti chara/
cter indelibilis. Minor etiã pz ab opposito
sensu. q̃ i collatione isti⁹ sacramẽti nõ cõfert
character ipsi recipiẽti. put coiter omnis conce
dũt ¶ Forte dicet ꝛ minor ẽ isti⁹ rõnis. q̃ sepe
contigit q̃ alicui hoi istud sacr̃m suscipiẽti cõ
fert gratiam augmẽtũ gr̃e. q̃ imediate mori⁹ su
scepto sacramẽto. g̃ isti sacro ꝛuenit habere ꝑ
petuũ effectũ ꝛ indelibilẽ. Conseq̃ntia pz. q̃
null⁹ post mortẽ pdit grãm i q̃ decessit. ¶ P.
extremũ vite hois ẽ vnũ tm̄. nec pt multipli/
cari. g̃ extrẽa vnctio vni⁹ hois dz ee vna. ꝛ nõ
dz iterari. Añs pz. q̃ extremũ vite ẽ finis vi/
te. sed vni⁹ vite vn⁹ ẽ finis. Pz etiã ꝛñtia. q̃a
extrema vnctio corrñdet extremo vite. ¶ Ad
i. dicẽdo nego conseq̃ntiã. loq̃ndo dr̃ eo q̃d ꝑ
se conuenit isti sacramẽto. ꝛ nõ ꝑ accñs. Ad
pbationẽ dd̄m q̃ illa indelibilitas gr̃e ꝑ acci
dẽs recipit sacramẽtũ vnctionis. q̃ si ꝑ se cãz
hr̃et istud sacramẽtũ. tũc cuicũq̃z cõferret gra
tia mediãte isto sacramẽto. illi indelibil'r con
ferret. q̃d ẽ falsũ. q̃ tũc q̃libet q̃ isto sacramẽto
grãm recipet. ille cõfirmat⁹ ẽcti gratia. q̃d est
falsũ. vt dr̃ se pz. Uñ illa indelibilitas nõ con
tingit rõne sacramẽti. sed ratione stat⁹ i q̃ inci
pit ee hõ vel aia hois. q̃ sic dr̃ ordinauit vt i
illo statu. s. post hãc vitã null⁹ pdat grãm.
¶ Ad. ij. dd̄m q̃ extremũ vite pt dupl'r acci/
pi. Uno modo i re. Alio mõ i hũana reputa
tione. Prio modo añs isti⁹ instãtie ẽ vera cuz
sua pbatione. sed non scdo mõ. q̃ idẽ hõ etiã
i eadẽ infirmitate si diuturna ẽ sepi⁹ pt ad ta/
lez debilitatẽ venire. q̃ verisil'r hũana opione
videt q̃ q̃si imediate debeat mori. Cũ igit ex/
trema vnctio sit dãda hoi i extremo vite labo
rãti. accipiẽdo extremũ hũana reputatõe. iõ
negãda ẽ ꝛña. Ad pbationẽ ꝛñtie dd̄m. q̃ ex
trema vnctio corrñdet extremo vite non pcise
fm rẽ. sed fm ordinatã humanã extimationẽ
et fm desiderium ac indigentiã infirmantis.

Instantia

Solutio

Cõclusio scda.

Instantia

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Cõclusio prima

Instantia

Solutio.

Ad pnci/pale argumentum.

¶ Ad argu. pnci. dm q̃ licet maior sit vera loqndo d effectu pncipali. tm nihil repugt qn vnũ sacr̃ possit hr̃ evnũ effectũ pncipale. ⁊ cũ ꝑ aliũ effectũ ex ꝓnti. sic aũt ē ī pposito. vt ptz expdictis in pluribꝫ locis istiꝰ conclusionis.

¶ Distinctio vicesima quarta.

Nunc ad cõsideratione

Postq̃ mgr̃ tractauit de .v. sacramẽtis respiciẽtibꝫ ī spãli vtilitatẽ fidelis plone. nũc incipit tractare d̃ duobꝫ sacr̃is valẽtibꝫ ī generali p statu totiꝰ ecclie. Et diuidit in duas ptes. Nã pmo tractat de sacramẽto ordinis. qd̃ valet ad fidelĩũ generationẽ spũalẽ. Scdo de sacro matrimonij. qd̃ ptinet ad eorꝫ generatõꝫ naturalẽ. dis. xxvi. ibi. Cũ alia sacramẽta. Prĩa ī duas. nã pmo ꝓsiderat d̃ ordinũ distinctõe. Scdo cõsiderat de eorꝫ collatõne. dist. xxv. ibi. Solet etiã q̃ri. Prĩa ī duas. Qr pmo agit de q̃busdã dispõibꝫ sacr̃m ordis p̃cedẽtibꝫ. Scdo de officijs et dignitatibꝫ hm̃oi sacr̃m ꝓntibꝫ. ibi. Sũt ⁊ alia. Prĩa ī duas. Qr pmo insinuat hm̃oi dispõnes sacr̃m ordis ordinarie p̃cedẽtes. Scdo declarat q̃liter istud sacramẽtũ ꝓphẽdit diũsos ordines. ibi. Hostiarij. Prima ī tres. Qr pmo mgr̃ ondit q̃d req̃rit ex pte aie. Scdo q̃d ex pte totiꝰ plone. Tercio q̃d req̃rit ī corpe. Ostẽdit em̃ q̃ ordinãdus dꝫ habere in aia spũssancti grãꝫ. in plona tota doctrinã ⁊ honestã vitã. ⁊ capitis tõsura clericalẽ coronã. Scda ibi. Tales ãt. Tercia ibi. Corona decus regale. ¶ Sequit illa ps. Hostiarij. Et diuidit ī .vij. ptes fm q̃ mgr̃ tractat de .vij. ordinibꝫ. quorꝫ pmi q̃ttuor dicũt ordines minores. tres aũt sequentes dicunt ordines maiores. Et ptes patẽt in lr̃a. ¶ Sequit illa ps. Sũt ⁊ alia. Et diuidit in duas ptes. Nã pmo tangit sacr̃m ordis ꝓntia ad dignitatẽ ptinẽtia. Scdo tãgit noia q̃dã officia specialiter exp̃mẽtia. ibi. Vates a vi mẽtis. Prima ī duas. Nã pmo tãgit de epali dignitate. Scdo de illiꝰ dignitatis distinctõe ⁊ diũsitate. ibi. Ordo aũt Nec ē diuisio. ⁊ pꝓnis sn̄ia istiꝰ. xxxij. di. ī generali. circa quã q̃ro in spãli

Articulus primus.

Quãtum ad primũ sciendũ q̃ q̃stio quid ē ꝑsupponit q̃stionẽ si ē vt ptz. q̃. posteriꝰ. ideo sic ē ꝑcedẽdũ ¶ Primo em̃ videbit an ordo d̃ q̃ ad pnis loq̃mur sit aliq̃d ¶ Scdo q̃d sit ¶ Tercio ex his videbit d̃ pncipali q̃sito. s. vtr ordo sit sacr̃m ¶ Et in ista hec tria pũcta pono tres ꝓclões ¶ Prĩa ē q̃ ñ solũ ī rebꝫ naturalibꝫ de q̃bꝫ locuti sũt phi. verũ etiã ī rebꝫ ecclĩasticis de q̃bꝫ loquũt theologi vere ē dare ordinẽ. Qr vbicũq̃ ē dare multitudinẽ diuersos gradꝰ ptãtis ⁊ dignitatis includẽtẽ. ibi ē dare ordinẽ. sz ī scta dei ecclĩa est dare hm̃oi multitudinẽ. Maior ptz. qr hm̃oi gdual' diũsitas dignitatis ⁊ ptãtis nõ pt esse sine ordine. Minor ꝑbat. qr sic ptz ex dictis in p̃cedẽtibꝫ distinctõnibꝫ ī ecclĩa ē dare eũ q̃ ex officio pt baptizare. ⁊ sbditis pnias salutares iniũgere. corpꝰ xpi ꝓsecrare ⁊ alteri mĩstrare. ⁊ sic de multis alijs actibꝫ hierarchicis de q̃bꝫ dictũ ē supius ¶ P. q̃ñcũq̃ aliq̃d mediat inter duo extrẽa. si ordo repit ī vtroq̃ extremo. tũc etiã inuenit ordo ī medio. sed status ecclie tenet mediũ inter statũ nature ⁊ statũ glorie. et tã in statu nature q̃z in statu glorie res sũt ordiate. ergo res ecclesie nõ carebũt ordĩe. Maior patz ex eo q̃ mediũ sapiat naturã extremorũ. Minor ptz q̃ztũ ad primã ptẽ. qr status ecclie est infra statũ glorie ⁊ sup statũ nature. Qz aũt in istis extremis sit ordo. ptz pmo de statu glorie. qr ptinẽtia ad statũ glie sunt sempiterna. in sempiternis aũt tãtus est ordo. q̃ in eis nihil accidit fortuite vel ex casu. vt ptz p cõmẽtato. xij. metaphice. Vñ illa vita glorie de seipsa loq̃ns merito dicere pt illud Prouer. viij. Ab eterno ordinata sũ ⁊ ex antiquis añq̃z terra fieret. Ptz etiã de statu nature. de q̃ loq̃ns ari. xij. meth. ait. q̃ pmũ bonũ pꝰ bonũ ducis ē bonũ ordinis. ¶ P. vbicũq̃ ē multitudo sine ꝓfusiõe ibi ē ordo. sz ī rebꝫ ecclĩasticis

Ad pnci/pale argumentum.

litãtis. sed potiꝰ triũphantis. recipe aũt sacra solũ cõuenit de gẽtibꝫ in ecclĩa militãte ¶ Cõtra. illud ē vere sacr̃m mediãte q̃ cetera sacra ꝓficiunt ⁊ dispensant. sacr̃m ordinis ē hm̃oi. maior ptz. qr ppt qd̃ vnũqd̃q̃z tale ⁊ ipm magis. vt dr. i. posteriꝰ. Minor etiã ptz. qr hñs ordinẽ sacerdotalẽ ꝓficit eucharistiaꝫ. ⁊ ipsã accetera sacra dispẽsat. ¶ Hic pmo videdũ ē de ordine q̃ztũ ad suã diffinitiõeꝫ ⁊ quid litatẽ. ¶ Scdo q̃ztũ ad suã distinctionẽ et plitatẽ. ¶ Tercio q̃ztũ ad suã actionẽ ⁊ ꝓtuositatẽ. Et qrto q̃ztũ ad suã ꝑfectionẽ ⁊ dignitatẽ.

Cõclusio prima.

1

2

3

ē multitudo sine ꝛfusiōe. Maior patz. q2 ad
oppositū ꝑdicati sequit oppositū ſbiecti. Nā
i q cūqz multitudine nō ē ordo. ibi nec ꝓuīr eē
ꝛfusio. Et tō cōiter ꝛsueuit dici. vbi multitu
do ibi cōfusio. Qd̄ puerbiū isto mō verꝫ ē. si
sine ordie ponit multitudo. Mior etiā pz. q2
q̄zto director multitudīs ē magis sapiēs tanto
minꝰ i hmōi multitudīe accidit ꝛ ꝛfusiōe. sz
multitudīnē eccl'iastica fōs sapie ꝓbū dei i ex
celsis ꝑmo p seipm̄ immediate direxit. qm̄ iuxta
vaticiniū Baruch ꝓpheē i terris visus ē: ꝛ cū
hoib ꝓuersatꝰ ē. Postea vicariū ꝓstituit. s. b.
petꝫ. ꝛ spm̄sctm̄ q̄ ē spūs sapie ꝛ intellectꝰ mi
sit ad pfecte dirigēdū tā vicariū cōstitutū q̄z
4 ſbiectum sibi ppl'm. g̃ ꝛc. ¶ P. q a deo sūt or
dinata sūt. vt ait apl's ad Ro. xiij. Sz vt prz
ex iā dictis. eccl'ia q̄ ē ꝓgregatio fidelīū singu
Instantia 1 lariter ē a deo. g̃ ꝛc. ¶ Forte dicet illd̄ qd̄ repu
gnat libtati hoc nō dz poni i eccl'ia dei. sed or
do repugt libtati. g̃ ꝛc. Maior ē nota. q2 vbi
spūs dñi ibi libtas. sic ait apl's. sz multitudo
fidelīū dirigit spūsctō sicut iā dictū ē. g̃ q̄cq̄d
repugt libtati h̄ nō dz poni i eccl'ia dei. Pro/
bat minor. q2 ordo eccl'iastic⁹ nō pt eē sine p/
latōe ꝛ subiectōe. sed vbi ē subiectio ibi nō est
2 libtas. g̃ videt q ordo repugnet libtati. ¶ Et
ꝓfirmat. q2 nō magis dz admitti in statu gre
qd̄ repugnet libtati q̄z i statu innocētie. sed in
statu innocētie ꝓpter libtatē illꝰ statꝰ nulla fu
it ſbiectio. nec p ꝓns ordo. g̃ nec i statu gre q̄
ē statꝰ eccl'ie ſbiectio vl' ordo poni dz. Maior
pz. q2 i statu gre fm apl'm. filij iumꝰ nō ancil
le sz libere ea libtate q̄ libauit nos xps. Cū igr
xps met dicat i euāg. si filiꝰ vos libauerit vere
liberi eritis. sequit q hoies i statu gre a filio li/
berati vitare debēt oē repugns libtati ñ minꝰ
q̄z i statu innocētie. Mior etiā pz p. b. Dre.
sup illo ꝓbo Gen. i. Dñami piscib⁹ maris et
volatilib⁹ celi. vbi sic ait. Nō dicit dñami ho
mib⁹ sz piscib⁹. q2 ꝗ natura hoīs ꝑmo institu
Solutio. tā ē vt hō hoi vellet dñari. ¶ Ad. i. nego mio
Ad. i. rē. Ad pbatōz cū dz q ꝓ vbi ē ſbiectio ibi ñ lib/
tas. ddm q duplex ē ſbiectio. vna q̄ ñ pt eē si
ne pctō. alia q̄ nullū ꝓplicat pctm̄ sz potꝰ au/
get vite meritū. Nō lz ꝑma ſbiectio ñ possit
stare cū libtate spūs q̄ ē a spūsctō. ꝛ q libtate
ad pñs loq̄mur. q2 ꝓplicat oppositaz fuitutē.
nā q̄ facit pctm̄ fuꝰ ē pctī. sic ait apl's. tm̄ ſbie
ctō scdo mō dicta nō repugt hmōi libtati. q2
etiā libat⁹ hac libtate loq̄ns. b. petꝰ ait. Ser
ui ſbditi estote dñis vris ñ tm̄ bonis ꝛ mode
stis. sz etiā discol'. Qm̄ ātē liceat suo disceder
a dño suo rōe libtatis eccl'ie seu fidei. dixi li. ij.
di. xliij. ar. iiij. inq̄sitōe. ij. ¶ Etiā pt distingui
ꝛ eo q̄ pest ſbiectis sibi ppl'is. q2 vel pest p mo
dū mercēnarij solū q̄rēdo suā vtilitatē. ꝛ ñ ſb/
ditorꝫ salutē. vel p modū veri pastoris ꝓnci/
pal'r ꝓtēdēdo ſbditorꝫ salutē. Nō dato q ſb/
ijci ei q̄ pest ꝑmo mō ꝛeroget libertati. tm̄ scdo
mō ſbijci nō ꝛerogat sz magis ꝓmouet libtatē
spūs q̄ ducit ad salutē. cū g̃ scdo mō dēat eē p
latio i eccl'ia ꝛ ñ ꝑmo mō iuxta ꝓbū saluatoris
q̄ ait Jo. x. bonꝰ pastor animā suā ponit ꝓ ouib⁹
suis. idō nec subiectio nec p ꝓns ordo repugt
eccl'astice libtati ¶ Ad. ij. nego mio rē. Ad p/ Ad. 2.
batōz pz p ea q̄ dixi li. ij. di. xliij. ar. iiij. inq̄si
tōe. i. ¶ Notāter etiā dicit Dre. vt hō hoi vel
let dñari. q2 nec tale velle etiā dz eē i plātis ec
cl'ie. Nā q̄ volūt dñari illi affecti dñio q̄rūt q̄
sua sūt nō q̄ ihu xpi. nec q̄rūt subditorꝫ salutē
sz suā vtilitatē ꝛ honorē. Jō suader apl'us ad
heb. q nullꝰ sumat honorē nisi q̄ vocat a dño
tāq̄z aarō. ¶ Forte dices q idē apl's ait. q̄ ep̄a Instantia
tū ꝛsiderat bonū opꝰ ꝛsiderat. g̃ vr̄ q hō pos
sit velle dñari eccl'astica plātura sine pctō.
¶ Ddm q sic h̄ i tex. dic mgr. epatꝰ ē nomē of Solutio
ficij ꝛ dignitatis. igit q̄zuis nullꝰ dēat ꝛsidera
re epatū rōe dignitatis q̄ pst alijs hoib⁹. q2 h̄
pcise intēdēdo nō pt trāsire sine pctō. tm̄ licite
pt ꝛsiderare epatū rōe officij q̄ pst alijs hoi/
bus se ꝛ sua ꝓ ipsis ꝓtēdēdo in necitatis arti
culo. Et tō negāda ē ꝓna. q2 fm formā ꝓntie
sic ꝛsiderās epatū nō ꝛsideraret rōne officij
q̄ ꝑdess. sz potꝰ rōe dignitatis q̄ pess. ¶ Cō Cōclusio
clo secda ē q loq̄ndo ꝛ diffinitiōe ꝛ q̄ddtate scda.
ipsiꝰ eccl'astici ordis dicere possumꝰ cū mgro h̄
i lra. q ordo ē signaculū q̄ddā. i. sacꝫ q̄ddā q̄
spūal' ptās tradit ordiato. ꝛ officiū Et adē etiā
descptionē ponit Hug. ꝛ. s. vic. ꝛ satis rōna
bil' eē videt. Describit. n. h̄ ordo q̄z tū ad actū
exteriorē. cū dz signaculū. ꝛ q̄z tū ad effectū in/
teriorē. cū dz. spūal' ptās. ꝛ q̄z tū ad illꝰ ptātis
ſbiectū cū dz. ordiato. ꝛ q̄z tū ad eius dē ptātis
executōz cū vltio addit. ꝛ officiū. ¶ Forte di Instantia
cet cū sacrm̄ sit res manēs. ꝛ actꝰ exterior ipsiꝰ 1
ordinātis sit trāsiēs. igit ordo q̄ ē sacrm̄ nō pt
eē signaculū. accipiēdo sig̃culū ꝓ actu exterio
ri. Da oppositum. tūc manēs erit transiēs. ꝛ p
ꝓns manēs ꝛ ñ manēs. qd̄ ē ꝗ dictio. ¶ P. fm 2
Isid. i li. ꝛ officijs. officiū ē ꝗ gruꝰ actꝰ cuiusli
bet psone fm statuta patrie. sz malꝰ nō hz cō
gruū actū. g̃ si officiū ē ꝛ rōe ordis. tūc nullꝰ
malꝰ posset recipe ordinē. qd̄ ē simplr fallum.
¶ Ad. i. ddm q ꝓna nō valet. Ad pbatiōez Solutio
ddm q qn̄ epus ꝓfert sacrm̄ ordis. ē ibi tria cō Ad. i.
siderare. Unū qd̄ ē sacrm̄ tm̄. Aliud qd̄ ē res

sacri tm. terciū qd ē vtrūq; sil'. s. sacrm & res sacri. nā illud qd agit extrinsec⁹ p ep̄m ē sacrm tm qz ē sacre rei signū. s. characteris & grē a deo infuse. sz grā ipa q infūdit a deo supposito q ille q ordinat nō ponat obice ē res sacramēti tm. qz ita se hz p modū significati q ñ hz rationē signi. nec p ꝯnūs sacri. qz ē signū ē de rōe intrinseca sacri. sz character ē sil' sacrm & res sacramēti. Ast. n. sacrm respectu grē quā significat & aliq̄ mō dispositiue cāt. & ē res sacri respectu ei⁹ qd extrinsec⁹ gerit. qd ē sacrm tm. qz ab illo significat & aliq̄ mō causat. Et ex his pz q ordo vt ē sacrm tm trāsit & ñ mānet i se formali'r. licet mānēat aliq̄ modo i suo effectu. s. i characterē q̄ dz res & sacrm. c⁹ ē cā ñ solū significatiua. sz ē aliq̄ modo dispositiua. Ex q̄ etiā appet q nō seq̄tur ex p̄dict' trāsiēs esse manēs. vl' manēs ñ ē manēs. Ad. ij. dz q officiū dz act⁹ congru⁹ ñ i ordine ad sbm sz in ordine ad finē. qz uis ḡ aliqs sit pcēdz dū ordinat ab ep̄o. tñ ꝯ recipit ordinē. qz recipit ptātē eliciēdi actū cōgruū respectu finis ad quez ordinat. lz hm̄oi act⁹ ñ sit ꝯgru⁹ i ordine ad sbm a q̄ elicit. Cōclo. ij. ē q ordo vere ē sacrm. qz cui vere cōuenit diffinitio sacri illud vere ē sacrm. sz ordini ꝯ cōuenit hec diffinitio sacri q̄ dicebat circa p̄ncipiū isti⁹. iij. li. sacrm ē inuisibil' grē visibile signū seu visibil' forma. ita vt ei⁹ sil'itudinē gerat & cā existat. Et loq̄r h̄ de ordine p̄ut accipitur p actu exteriori quē exercet ep̄s circa eū q̄ ordinat. qz vt sic ē visibil' forma seu signuz inuisibil' grē quā de⁹ infūdit aīe illi⁹ q̄ ordinatur. Si q̄s āt voluerit hāc diffinitōz characteri ꝯuenire q̄ ē res & sacrm. tūc vbi i hac diffinitōe ponit visibil' forma. ibi dz poni inuisibil' forma. qz charact' videri ñ pt oclo corpali.

Ad. 2.

Cōclusio tercia.

Articulus secūdus. Cōclusio prima.

Quātuz ad secūdū

arti. pono duas ꝯclōes. Prīa ē q ppe loq̄ndo de ordine eccl'astico. tūc sūt. vij. ordines. q̄z p̄m⁹ origine lz nō dignitate ē ordo hostiariū. secūs ordo lectoris. terci⁹ exorciste. qrt⁹ accolitū. qnt⁹ subdiaconi. sext⁹ diaconi. septimus sacerdotis seu p̄sbri. Istoz vocabuloz expositio & ipositōis rō hr ab Isi. ethi. vij. Et ita ꝯplete recitātur ꝯba Isid. h̄ p mgrm i lra. q ñ est necē de his p me h̄ fieri mētione. Sufficientia ē istoz ordinū sic hri pt. Oēs. n. gdus eccl'astici ordis ordinat ad sacrm altaris qd dz sacrm vniōis. qz fideles illo sacro vniūt dño ihu xpo. Ad quā vnionē duo req̄rūt. Primo xpi ad nos appzoximatio q̄ fit p sacri eucharistie ꝯsecratiōz. & ad istū actū de fuiūt tres sacri ordines. s. p̄sbr at⁹. diacon at⁹ & subdiacōat⁹. Qz subdiacon⁹ materiā p̄pat pando calicem cū vino & aq̄. & patenā cū hostia consecrāda. Hec āt sic pata offert diacon⁹ sacerdoti. Sacerdos āt hec accipiens a diacono offert ipsi deo. & ꝯsecrat diuino oz ꝯbōz misterio. Scdo ad vnionē p̄dictaz req̄rit vt nos xpo incorpemur. & h̄ marie fieri pt p isti⁹ sacri deuotā & debitā comestionē. qz iste cibꝰ ꝯūtit mādūcātē i seip̄m. vt appet ex his q̄ dixi di. xij. q. iij. art. ij. Et istud satis insinuat dñs ihs xpus Jo. vi. di. Qui mādūcat meā carnē. et bibit meū sāguinē i me mānet et ego i eo. Ad h̄ aūt vt ista mādūcatio ordinate fiat deseruiūt q̄ttuor alij ordines. q̄ dicunt ordines minores. Juuamur. n. ad hm̄oi sacri dignaz pceptionē vno mō p remotionē p̄hibētis. alio mō p collationē disponentis. Primū fit dupl'r. Uno mō repellēdo hostes visibiles. & ad h̄ deseruit hostiari⁹. q̄ custodiēs portā eccl'ie sollerter antiq̄tus obfuabat. ne aliqs infidel' intraret eccl'az q̄ñ missa celebrabat. ne p eoz tumultū & irrisionē impediren̄t fideles q̄ recipe debēt sacrā cōionē. Alio modo expellēdo hostes inuisibiles. s. dēmōes. & ad hoc deseruit exorcista. cui⁹ officiū ē facere ꝯiurationes vt dēmones ab hominib⁹ exeāt q̄s q̄ñq̄z vexare ꝯsuescūt. Si iuuamur p collationē disponēt & hoc fit dupl'r. qz vel hm̄oi dispositio valet ad intellectus informationē. & ad hoc deseruit lector. cui⁹ est legere ꝓphias. vl' ad affect⁹ inflāmationē. & ad h̄ deseruit accolit⁹. cui⁹ officiū ē accēdere candelas tpe quo legit euāgeliū & eleuat sacramētū.

Contra predicta.

Sed ꝯ p̄dicta pt argui sic. Si. vij. sūt ordines eccl'iastici. cū q̄libet ordinū sit sacrm. seq̄tur q ī eccl'ia dei nō sint tm. vij. sacramēta. sic dictū ē a p̄ncipio isti⁹ li. sed erūt. xiij. sacramēta. puta. vij. sacra ordīs. & sex alia sacra. P. 1 2

Opi. scoti

si dz q isti. vij. ordines sint vnum sacrm tm. tūc huic dicto obuiat q̄dā opio q̄ ponit q q̄uis isti. vij. ordines sint vnū sacramētū vnitate generis. tñ nō sunt vnū sacrm vnitate spēi. qz p̄ma diuisio sacri q̄ diuidit i. vij sacra nō ē i spēs spālissimas. & ideo q̄uis ordo sit vnū mēbrū illi⁹ p̄marie diuisionis q̄ sacrm diuidit in vij. sacra. tñ sacrm ordīs p̄tē ulteri⁹ diuidit in q̄dā ꝯtēta sub ipo. Secdm istā igit opionē videt ēē ddm q. vij. ordines sint. vij. sacra specie drntia. Et lz istud ipsi nō pbēt aliq̄bꝰ rōibꝰ tñ p ista pte possū arguere sic. Nō ē possibile multiplicari inferi⁹ nisi multiplicet superius qd ēntialr p̄dicat de tali inferiori. sed sacrm 1 2

pdicat de eccl'iastico ordine essentialr tangit supi
us de iferiori. g multiplicato ordine penes nu/
mer septenarii in pta eudem numer multiplicabit
3 ordis sacrm. ¶ P. qn diuidit ordo q e sacrm i
vij. ordines. aut illa diuisio e i ptes integles.
aut i ptes subiectiuas. No pt dari pmu. qz to
tu diuisu no pdicat de aliq sua pte integrali.
maxie qn ptes sut dissil'es z etherogenee. g da
bit scdm. et p ons hr intentu. qz ptes sbiectiue
no solu recipiut i pl'ali pdicatioz generis ppin
qui. verumtamen generis remoti. ho. n. z asin' n so/
lu sut pl'a aialia. sz etiam sut pl'a corpa. Sic illa
i q diuidit ordo. no solu sut. vij. ordies. verum
etiam sunt. vij. sacra. cum sacrm sit gen' eoz remo
4 tum. ¶ P. his. vij. ordib' rndet. vij. distincti cha/
racteres. g hi. vij. ordines sunt. vij. distincta sa
cra. Ans coiter concedit. z patebit i seqnti arti.
Sz ona videt esse nota fm istos. qz no videt
q romani' sacri impmat diusi characteres spe
5 drntes. ¶ P. o cl'oz i se e qda opi. q ponit q
epat' z psalmistat' sunt duo ordies eccl'astici.
z sic erut. ix. ordines. z no solu. vij. sicut dicit
pdicta ocl'o. Qz. n. epatus sit ordo. habet i de
cre. distin. xxi. c. cleros. Etiam h ponit Isid. vij.
ethi. Qz aut psalmistat' sit ordo. pbat p hoc
qz no e minoris dignitatis canere psalmos q
sut nobilissime pphic. qz legere ceteras pphi/
as. Sz lecto zat' e ordo oueniens ei q legit ali/
as pphias. g z psalmistat'. Et confirmat. qz
psalmista oputat inter ordiatos ordie eccl'ia/
6 stico. dis. xxi. c. cleros. ¶ P. sigtio q p epm dat
pma tonsura videt ee ordo. g no solu sunt. vij.
ordines. ona pz. pbat ans. qz null' dz gaude
re puilegio cl'icali nisi sit ordiat' l'heat alique
ordine. sz qlibet habes coronam ab epo gaudet
7 puilegio cl'icali. ¶ P. arguut qdam alij q veri or
dines eccl'astici sunt pauciores qz. vij. qz non
legit q i pmitiua eccl'ia fuerit pl'es ordines qz
tres. s. epat'. psbzat' z diaconat'. g si pl'es ent
ordines. tuc ordo eccl'iastic' tpib' apl'oz fuis/
8 set diminut'. ¶ P. b. Dyoni. i de eccl'i. hierar.
distinguit solu tres ordines eccl'iasticos fm
tres act' hierarchicos. q sut purgare. illumia
re z pficere. ad qs pficiendos ordines in eccl'ia
dei ponuntur. ¶ Ad pmu dm q licet sint. vij
ordines. in sacrm ordis e trm vnu. Et qn dicit
illa opi. q sacrm no diuidit i. vij. sacra tangit in
spes spalissimas. nego. qz isti. vij. ordies roe
vni' finis ad que ordinatur sut vnu sacramen/
tu. Finis at iste e. vt ptz ex pdictis vnire fide
les xpo mediante eucharistia. que e sacramentu
vnionis. ¶ Ad. ij. dm q maior no e vera nisi
fiat vni formis oparatio superioris ad inferius.
z inferioris ad illa. fz q dz multiplicari. puta
q sic ipm supius e qddam totu vl'e cui' ps sbie/
ctiua e ipm inferi'. sic illud idem iferi' sit qddam
totu vl'e respectu ipsoz multiplicatoru. et illa
multiplicata sint sue ptes sbiue. Sic aut no
e i ppositio. Nam licz sacrm sit qddam totu vl'e re
spectu hui' sacramenti qd dz ordo. tm sacramen/
tu ordis no e totu vl'e respectu supdictoz. vij.
ordinu. sz poti' e qddam totu potestatiuu respe
ctu hmoi ordinu. ¶ Ad. iij. dm q nec sic n' Ad.3.
sic. sed e diuisio totius potestatiui i suas pres
ptatiuas. q aliq mo oueniet cu vtraqz. lz ppie
loqndo differat ab vtraqz. Conuenit. n. diui
sio toti' ptatiui cu diuisione toti' integral'. qa
sicut totu integrale resultat ex vnione ptu in
qs diuidit. sic totu ptatiuu resultat ex suis pti
bus. differt tm. qz totu ptatiuu pdicat de qlibet
sua pte. sed no totu integrale. Conuenit etiaz
cu diuisione totius vl'is. qz sicut ia dictu e to
tu ptatiuu pdicatur de his in q diuiditur. qd
ppie oueniet toti vl'i. Sed in hoc differt. qz
totu vl'e equiter pdicatur de oibus suis ptib'.
sed totu ptatiuu de vno pdicat pfecte. de alijs
aut pticipatiue. Un regalis pras e qddam totu
potestatiu clauses in se ptate regis z ptatez
oim regaliu officialiu. oms. n. officiales rega
les dicutur posse regia ptate. z tame regia po
testas coplete et pfecte solu pdicatur de ptate
regis. qz i solo rege inuenit fm sua rationem co
pleta. De ptate aut popositi vel balini vel cu/
iuscuq alteri' regalis officialis pdicatur ptas
regia solu pticipatiue. z hoc fm magis et mi
nus fm q vnus officialis magis pticipat de
hmoi ptate. z alter minus. Sic eodem mo sa/
cramentu ordis licet pdicet de qliber ordine su
pradicto. tame de solo ordine psbzat' pdicat
fm sua romem opleta. de alijs aut fm magis et
min'. fm qua vnus ordo magis appropinqt
ad ordinem psbzatus z alter min'. ¶ Ex q et/
am pz qz licet totu ptatiuu heat multas ptes
ipm tm fm se e vnu. Una e. n. regia pras licet
mo pdicto heat pl'es ptes. Et io licet sint plu
res ordines q sut ptes ptatiue hui' sacramenti
tm sacramentu ordis e vnu sacramentu. z no plu
ra sacra. ¶ Ad. iiij. nego ona m. Ad pbatoz Ad.4.
dm q qn vnu sacrm hz diuersos grad'. tuc
ex tali sacri collatione fm diuersos suos gra
dus poterut oferri diuersi characteres. z no p
sacrm ordinis no obstate q sit vnu. pnt oferr
ri. vij. characteres. si ofert fm oes suos grad'
eo q. vij. heat gd' fm q i suo esse oplero clau
dit i se. vij. ordies ex qb' resultat tangit vnu to
tu ptatiuu ex suis ptib' ¶ Ad. v. dz q epat' Ad.5.

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

nō ē nomē ordis sz dignitatis. Ad pbos ddz q̃ auctas decreti ac ecl̃i. loq̃t large de ordine put se extēdit ad nomē significās officiū z dignitatē. Etiā psalmistar⁹ nō ē ppe loq̃ndo nomē ordis sz officij. Accipit.n. qnqz psalmista p cātore. etiā qz legere psalmos ē cōe oib⁹ psonis ad chor spectātib⁹. iō nō ꝯstituit hoiem i aliq̃ gdu spāli rōi c⁹ psalmistar⁹ debeat dici ordo. Et p hꝰ pz ad pmā pbatōz. qz rōe lectoratus ꝯstituit hō i aliq̃ gdu misterij respiciētis sacrm̄ corpis z sāguis xpi. Ad.ij. pbationē dōm q̃ decretū illud accipit psalmistā p cantore. z loq̃t large d ordinatz. extēdēdo nomen ordinati ad nomē officiati Ad.vi. nego añs Ad pbatōz nego maiorē. qz q̃libet ꝯsūlus ap pbate religiōis gaudet puilegio clicali fm expssā determinatōz iurz. z tn ꝯsūlus nō ē clic⁹.

Ad.6.

Ad.7. Ad.vij. ddz q̃ oēs. vij. ordines fuerī i pmitiua eccl'ia. q̃ruis nō ēnt ita explicite i distinctis psonis tpe apl'oz sic fuerī postea Z pe. n. apl'oz ita pauci fuerūt fideles. z nūer⁹ mistrorū eccl'e ita diminut⁹ q̃ sol⁹ diacon⁹ suppleuit misteriū oim inferiōz ordinū. z p impositōēz man⁹ apl'oz recipiebat nō solū ordinē diaconat⁹ sz etiā oēs ordines inferiores. Sz postq̃ creuit eccl'ia z fideles multiplicati sūt. tūc singul' mīstris singuli z distincti ordines distincte ab ēpis tribuebāt. Et sub isto sensu intelligēda sūt ꝗba mgri qn̄ hꝰ dicit in lra. subdiaconos ꝗor accolitos subseq̃nti tpe eccl'ia sibi cōstituit Ad.viij. ddz q̃ Dyo. ibi nec loq̃t p prie d ordinib⁹. qz ēpat⁹ vt distinguit ꝯ pbāz tū nō ē ordo. nec loq̃tur distincte. qz sic ibidē patz sub noīe diaconi ꝯphēdit oēs inferiores mīstros. nec videt loq̃ de ordib⁹ fm q̃ sunt sacrm̄. sz fm q̃ ordinat̃ ad hierarchicas actōes

Ad.8.

Sēda cōclusio.

Ad cōl'o. ij. ē q̃ istī ordines lz sic se hēant q̃ sp pfectior pl'supponat ip̃fectiorē fm statū eccl'e. tn hm̄oi ordo pl'suppōis nō ē simpl'r necēs z ēntial'. Qz si ordo sacerdotal' ēntial'r z necēs pl'supponeret alios ordines. tūc cleric⁹ recipiēs ordinē sacerdotalē sine ordine pcedēti nō essz sacerdos nisi sēdario sacerdos ordīaret. ꝯna pz. qz i his q̃ ēntialē hn̄t ordinē posteri⁹ non pt inesse nisi pl'supposita poris in existētia Sz falsitas ꝯnātis pz. qz cleric⁹ pmot⁹ p saltū nō ē reordinād⁹ q̃tū ad illū ordinē quē p saltū suscepit. sed solū ē supplēdū illud q̃d sibi deficit de ordinib⁹ q̃s nondū suscepit. sic declarat̃ extra de clerico p saltū ordinato. c. tue lre. Et idē pz di. lij. c. sollicitudo.

Instantia

Forte ꝯ istud diceret q̃ nō ē minor cōnexio ordinis posterioris ad porē q̃z ordinis ad baptismū. Sz q̃cūqz recipet ordinē nō p̃us recepto baptismo ille esset reordinādus postq̃z eēt baptizat⁹. q̃ q̃cūqz recipit ordinē posteriorē nō recepto pcedēti ordine. ille videt eē reordinād⁹. Maior pt z. qz character vni⁹ ordinis hz maiorē ꝯformitatē ad characterē alteri⁹ ordinis q̃z ad characterē baptismi. Minor expsse ponit extra de psbro nō baptizato. vbi in pncipio illi⁹ tituli dr sic Si q̃s psbr ordinat⁹ ꝯphēdent se nō eē baptizatū baptizet. et iterꝰ ordinet. Solutio, Ad negando maiorē. Nā baptism⁹ ē fūdamētū oim sacrorū. vt pbat Inno. iij. multis scōz auctib⁹ extra de psbro nō baptizato. Qd vtiqz verꝰ ē loq̃ndo de sacris noue legis. sed q̃ sacra noue legis sūt. z ideo ēntiali ordine sacrm̄ ordis qd ē pcise sacrm̄ noue legis pl'supponit sacrm̄ baptismi. Sed vn⁹ ordo ē absolute necessariuz fundamentū respectu alterius.

Quantū ad terciū

Articulus tercius.

arti. ddm. q̃ virtuositas isti⁹ sacri i hꝰ ꝯuenit cū ceteris sacris noue legis. qz aliq̃ mō est cā grē quaz figurat. Septenari⁹. n. nūer⁹ ordinū hꝰ sacro ꝯphēsoz septiformē grām spūsci videt significare seu figurare. cū igit̃ sacra noue legis efficiāt qd figurāt. iō z. Sz i hꝰ q̃. vij. characteres ꝯferūt et q̃ istud sacrm̄ ꝯplete recipit fm. vij. suos gdus seu ordines. virtuositas z mod⁹ agēdi isti⁹ sacri dr a mō oim ceteroz sacroz. qz i collatiōe cuiuscūqz alteri⁹ sacri. l' nō ꝯfertur character. vel si ꝯferī tm̄ vn⁹ conferī. sic pz ex pdictis supr⁹. Sz ꝯ istud sūt due opiones. Quaz vna ponit q̃ in solo ordine sacerdotali character imp̃mit. Qz character est q̃dā ptās actiua vel passiua q̃ hō disponit ad aliqd sacz vel sacrm̄ dādū vl' recipiēdū. Sz ad recipiēdū passiue oē sacz z sacrm̄ sufficienē disponit hō p sacrm̄ baptismi. illud.n. est ianua ceterorū sacroz sine q̃ nō pt recipi aliqd sacrm̄. qz null⁹ pt recipe illud respectu cui⁹ nō hz potētiā receptiuā. sed non baptisat⁹ nō hz potētiā receptiuā ceteroz sacroz. qz tal' potentia ꝯferī i baptismo. ē.n. tal' potētia vl' ipse character baptismalis. vl' ē ānexa hm̄oi characteri. Ad ꝯferēdū āt actiue oē sacz z sacrm̄ qd p hoiez ꝯferri ꝯsueuit sufficiēter ascribit z disponit hō p characterē sacerdotalē. q̃ i nullo ordine ꝯferī character nisi i ordine sacerdotali. Tn̄ alij ordines vt dicūt nō sūt supflui. qz disponūt hoiem ad susceptōz ordis sacerdotal' z sui characteris. Alij dicūt q̃ q̃ruis charact i pmat q̃libet sacro ordine. tn̄ minoribz ordib⁹

Opi. tria

Ratio

Opi. sēda

1 nullus character impmit. qz character eqdã
spual' ptãs. sz ptãs ordinũ minoz nõ ē spual'.
Maior pz. qz oē qd recipit in sbo spuali ē qd
spuale. sed character recipit i sbo spuali. puta
in aia rõnali. pbat minor. qz ptãs q dat ad ex
ercēdũ opa corpalia ē corpal'. sz ptãs ordinũ
minoz ē hmõi. maior pz. pbatio minoris. qz
op⁹ hostiarij ē apire z claudere portas eccl'ie.
lectoris vocal'r legere pphias. exorciste op⁹ ē
p iurationes vocal'r et corpal'r plaras eripe
hoiez a corpali vexatõe dæmonis. accoliti est
Cõfirmat cãdelas accēdere z portare. Et ofirmat ista
minor sic. qz cui⁹ vsus ē corpal' ipm ē corpale.
sed vsus ptãtis ordinũ minoz ē corpal'. vt ap
2 paret ex iã dictis. g ꝛc. Ordinat⁹ fm. iij.
ordines minores licite pt trãsire ad scl'm z ꝯ/
here matrimoniũ. g i collatõe istoz ordinũ ñ
impmit aliqs character. Añs pz. qz nullo iu
re accolit⁹ phibet mrimoniũ ꝯhere. n' p oñs
hostiari⁹. lector et exorcista phibet. qz int oēs
ordines minores ordo accolitat ē dignior. et
magꝭ appropinqns ad ordinẽ sacz. pbat oña
qz character ē signũ distictiuũ z indelebile. g
hñs characterẽ cl'icalẽ sp a laicꝭ dz eē distict⁹. z
p oñs si accolit⁹ hret characterẽ cl'icalẽ. tũc nũ
Cõtra opinionẽ. qꝭ liceret ei trãsire ad statũ laicalẽ. Sz ista
nõ oludit. qz vt pz ex pdictis. oē sacrm in q
nõ impmit caracter ē iterabile. sed null⁹ ordo
ē iterabilis circa eãdẽ psonã. vt pz i capl'is p/
Solutio. allegatis de eo q p saltũ fuit pmot⁹. g ꝛc. Ad
Ad motiuũ prime opionis. motiuũ pme opionis dõm q scda ps minor
nõ ē vera. Qz ad h faciẽdũ non sufficiẽter di
sponit hõ p solũ characterẽ sacerdotalem. ad
qd reqritur dispositio ceteroz ordinuz. qz vt
ipsi met dicũt. alij ordines disponunt hoiem
ad susceptionẽ characteris sacerdotal'. P. si
character sacerdotalis cũ exclusione ceterorũ
characterz sufficiẽtẽ redderet hoiem ad oferẽ/
dũ oē sacrm. tũc pmot⁹ p saltũ q solũ haberet
ordinẽ sacerdotalẽ eēt sufficiẽs. et p oñs ido/
ne⁹ sacroz dispẽsator. Sed istud ē simpl'r fal
sũ. qz oīs executio sacerdotalis officij sibi di/
Ad. 1. sede opinionis noscit interdicta. vt pz di. lij. Ad pmũ se
cũde opionis dõm q minor nõ ē vera. qz cũ
act⁹ cuiuslibet ordinis respiciat sacrm eucha/
ristie. vt pz ex dictis in. q. arti. ideo i collatõe
cuiuslibet ordinis ofert hoi aliq ptãs spualis
Ad pbatõz dõz q maior ē falsa qñ illa opa
corpalia fiũt i ordine ad spualia. z h ex officio
faciẽtis. Sic aũt ē in pposito. qz hostiari⁹ ad
h claudit z aprit fores eccl'ie. vt q digni sũt ad
mittãt ad cõionẽ dinoz officioz. z spal'r sacre
eucharistie. z vt indigni ab eisdẽ excludãtur

Forte dices q hec oia posset facere eq bñ ali Instantia
qs laic⁹ nõ ordinat⁹ sic hostiari⁹ ordinat⁹. z iõ
non reqrit q ad h aliq spual' ptãs. Rñ. q lz Solutio.
alter posset istud facere. tñ h nõ cõpeteret sibi
ex officio. z iõ talis act⁹ nõ psupponeret in eo
spualẽ ptãtẽ. sed hostiario h ꝯuenit ex ppio
suo officio. z iõ i ipo psupponit qndã spualẽ
ptãtẽ. Et eodẽ mõ dõm ē de lectore. exorcista
z accolito. Ad ofirmatõz pz p idẽ. qz lz illd Ad confir
qd sistit i vsu corpali nõ hñdo hmõi vsũ i or mationẽ.
dine ad spuale. tñ si vtens ex ppio officio hz
vt talẽ vsũ ordinet ad spuale. tũc nihil obstat
qn et⁹ ptãs sit spualis. Usus. n. cuiuslibet sa/
cri exterior ē corpal'. z tñ ptãs sacralis ē spual'
Ad. q. nego ꝯ nam. Ad pbatõz dõm q ac/ Ad. 2.
colitũ ꝯhẽtẽ matrimoniũ manere distinctũ a
puris laicis pt dupl'r intelligi. vno mõ extri/
seco signo. puta portãdo clericalẽ coronã. alio
mõ intrisece p impssionẽ signi seu figure spũ/
alis q ē ipe character. Primo mõ manere di/
stinctũ ē i sua volũtate. qz nõ obstãte q exñs
in minoribꝫ ordinibꝫ hẽat vxorẽ legitimã. tñ
si vult pt portare coronã. z p oñs gaudere pui
legio cl'icali fm aliqz regnoz consuetudinẽ.
Ulñ in regno frãcie si cleric⁹ vxorat⁹ portat co
ronã rõne ordis quẽ suscepit pus qꝫ ꝯrahe/
ret matrimoniũ. tũc ipe nõ pt ꝯuenire in iudi
cio secl'ari. Et dato q ibi citet ipe remittit ad
iudiciũ spuale. Sz scdo mõ manere distictũ
ē de necitate. qz siue velit siue nõ velit. ipse in/
trinsece sp manet distinct⁹ a puris laicis. qa
dato q p⁹ mortẽ vxoris. vel de ꝯsensu adhuc
viuẽtis ipe velit suscipe sacz ordinẽ. tũc nõ re
ordinat qztũ ad ordines minores qs suscep
rat añqꝫ ꝯtraheret mrimoniũ. tñ hmõi reordi
natio eēt necia. si nõ mãsisset aliqd signũ q in
trinsece distinctus fuisset a puro laico.

Quãtuz ad quartũ Articulus quartus

articl'z dico breuit q fm. vij. ordies supr⁹ nũe
ratos. vij. possum⁹ notare grad⁹ pfectõis z di
gnitatis i isto sacro. Nã sp gd⁹ posterior di/
gnior ē pore. et p oñs dignissim⁹ gd⁹ ꝯueni/
ens hoi rõe ordis ē gd⁹ psbrat⁹ seu stat⁹ sacer/
dotal'. Sed rõe officij sup psbralẽ dignitatez Nota.
inuenũt i eccl'a. v. gd⁹ singular' dignitatis. qꝫ
pmũ tenẽt epi. scdm archiepi. terciũ pmates.
qrtũ priarche. qntũ papa siue roman⁹ ponti
fex. a q tota monarchia fideliũ tanqꝫ ab vno
pncipe vl'em z cũ h ĩmediatã hñte ptãtẽ sup
oēs z singulos fideles cuiuscũqꝫ ꝯditõis ex/
stant cõueniẽtissime gubnat. Ad argu. pu.

dom q ꝯna ē falsa si sacrm̃ vlr negat in ꝯnte
re oi ordine. Si ãt in ꝯnte ordo sic restringit
q pcise stat p ordine ãgelice hierarchie. tũc ni
hil cõcludit ad ppositũ. qz nõ pl⁹ haberet exꝯn
tia z ei⁹ pbatõe. nisi q ordo q ē i angelica hie
rarchia nõ sit sacrm̃. ex hꝰ tm̃ nõ seqtur q ordo
q ē in eccl'iastica hierarchia nõ sit sacrm̃. qz cũ
signũ sensibile sit re rõe sacri. et ordo angelic⁹
careat hm̃oi sensibili signo. ordo aũt eccl'asti
cus nõ caret hm̃oi signo. iõ nõ obstãte q ordo
angelic⁹ nõ sit sacrm̃. tamẽ ordo eccl'astic⁹
vere ē sacrm̃. eo mõ q dictũ est in premissis.

Distinctio vicesima quinta.

Solet etiã que
ri. Postq̃z mgr̃ determinauit de
ordinũ dñtia z distinctiõe. nũc
in ista. xxv. dist. tractat de ordinũ collatõne z
receptõne. Et diuidit i duas ptes. Nã p̃mo
tractat de cõferẽtis ptãte. scdo de recipiẽtis ha
bilitate. ibi. Sacri inqt. Prima i duas. qz p̃
mo ostẽdit quõ ad ordinũ collatõz se habeãt
heretici. scdo quõ ad idẽ se hẽant illi q empti/
one vl' vẽditõe efficiũt simõiaci. ibi. De simo
niacis ꝯo. Prĩa i tres. qz p̃mo mouet hãc qõz
vtz heretici possint tradere ordis sacrm̃. scdo
ad vtrãqz ptẽ qõnis ex multis auctib⁹ ducit
argumẽtũ. tercio rndet ad qões iuxta variaz
opionũ varũ documẽtũ. scda ibi. Uidẽt. n. q
dã. tercia ibi. Nec ãt ita. Scda istaz diuidit
i duas ptes. qz p̃mo arguit ad ptẽ negatiuã.
scdo ad ptẽ affirmatiuã. ibi. Econtra aũt alij.
Tercia ps i q rndet ad qõez diuidit i. iiij. p/
tes fm q mgr̃ adducit. iiij. opiones. scda ibi.
Alij ꝯo. Tercia ibi. Quidã ꝯo. Quarta ibi.
Nõnulli ꝯo. Seqt illa ps. De simoniacis
ꝯo. z diuidit i duas ptes. nã p̃mo peti simõie
innuit gũitatẽ. scdo iuxta triplicẽ simõie speciẽ
ostẽdit inflictã a iure m'tiplicẽ penalitatẽ. ibi
Simoniace. Prĩa i tres. nã p̃mo ostendit si
moniace p̃uitaz de formitatẽ. scdo innuit rõe
scie z ignorãtie in simonia esse magnã varieta
tẽ. z tercio cuiusdã instãtie tollit difficultatẽ.
Scda ibi. Differũt tamen. tercia ibi. Si ꝯo

Circa istã distinctionẽ quero.

Ty ordinator exigẽs pecuniã ab or/
dinat⁹ sit simoniac⁹. Vlr q nõ. qz se
minãti spũalia de iure debẽt tpalia. sz
eps tradẽs ordies seminat spũalia. g tc. Ma
ior pz p apl'm. i. ad Cor. ix. Minor cẽ pz. qz
sacrm̃ ordis ē res spũal'. Cõtra. q cũq̃z ex pa
cto dat rẽ spũalẽ p re tpali ille ē simõiac⁹. talis
ordinator ex pacto dat rẽ spũalem p re tpali.
Maior pz ex diffinitiõe simonie q. j. poniẽt.
Pz etiã minor. qz manifesta pecunie exactio
vr eq̃pollere pacto. Hic primo videndum
ē de ordinatoris ptãte. Scdo de aliq̃z ordi
nãtiũ inhabilitate. Tercio de ordinãdoz q̃
litate. Et q̃rto grã q̃siti videnda sunt aliq̃
de simoniaca prauitate.

Quãtum ad primũ Articulus primus.
pono duas ꝯcl'ones. Prima ē q solus eps Cõclusio prima.
de iure cõi pt ordinare seu ordinis sacrm̃ con
ferre. Qz nõ req̃rit minorẽ ptãtẽ duces dispo
nere z ordinare q̃z milites ascribere. Sz i col/ 1
latõe sacri ꝯfirmatõis ascribũt milites eccl'ie
militãtis. z in collatõe sacri ordis disponunt
duces ipsorũ fideliũ. Cũ igit sol⁹ eps de iure
cõi possit ꝯferre sacrm̃ cõfirmatõnis. vt pz ex
dictis in dist. vij. g sola ptãs epalis d iure cõi
sufficit ad ꝯferendũ sacrm̃ ordis. Hꝰ. ꝯsecra/ 2
tio vasoz ad dñũ cultũ spectãtiũ non req̃rit
maiorẽ ptãtẽ q̃z ꝯsecratio mistroz talib⁹ cõse/
cratis vasis vtentiũ. sz vasa puta calices de iu
re cõi nõ pnt cõsecrari nisi ab epo. g nec clici z
sacerdotes hm̃oi vasis vtẽtes pnt ordinari ni
si ab epo. Et ista videt esse intrẽtio Isi. in li.
ethi. vbi ait Eps sũm⁹ sacerdos z põtifex ma
xim⁹ nosat. ipse. n. efficit sacerdotes z leuitas
et oes ordines eccl'iasticos disponit. Forte Instantia
dicet q q̃n aliq̃ vocabula sũt synonyma. tunc
significatũ vni⁹ nõ ē maioris ptãtis q̃z signifi
catũ alteri⁹. sed hꝰ nomẽ eps z hꝰ nomẽ pb̃r sũt
vocabula synonyma. Maior pz. qz synony
ma sũt q̃z noia sũt pl'a. res ãt vna. Pz etiã mi
nor i multis locis epl'az apl'i. vbi ipse apl'us
p eodẽ videt accipe nomẽ epi z nomen pb̃ri.
Unũ in pncipio epl'e ad Phil'. ait. Paul⁹ z ti/
motheus serui ihu xpi. oib⁹ sctis in xpo ihu q
sũt philippis cũ epis z diaconib⁹. gra vob et
pax z c. Ubi expsse pz q p epos intelligit pb̃ri
teros. qz vni⁹ ciuitatis nõ sunt pl'es epi nisi p
epos intelligam⁹ pb̃ros. Sed philippis ad
quã ibi scribit apl's fuit vna ciuitas. Et idez
pz Act. xx. vbi apl's alloq̃ns pb̃ros ciuitatis
ephesine ait. Attẽdite vob z vniũso gregi i q̃
vos spũsctũs posuit epos regere ecclesiã dei.
Etiã ecõuerso noie pb̃ri apl's expmit epm
i. ad Thi. iiij. di. Noli negligere grãm q̃ da/
ta ē tibi p impositionẽ manuũ pb̃ri. i. epi per
quẽ timothe⁹ fuit ordinat⁹. Propter has Opinio
z cõsil'es auctes q̃dã opinio ponit q ista duo

nosa. s. pbr: ⁊ eps oliz fuerūt synonyma. Sz istud nō vz. qz ab exordio scte matrz ecclie sp fuerūt aliq̄ gdus int pbros. qz xps instituit pterz pncipē ceteroz. ⁊ iō appellauit eū cephas qd interpt̄at caput. Ec. xij. apl'os i altioz gdu videt ꝓstituisse qz. lxxij. discipulos. et iō apl'i tenuerūt statū epoz. sed. lxxij. discipuli tenuerūt statū pbroz. vt pz in decre. di. xxi. c. in nouo testō. Solutio. Negāda ē igit minoz pdicte instātie. Ad pbationē dicēdus q̄ ista vocabula eps ⁊ presbr dupl'r pnt ꝓsiderari. Uno modo qztū ad eoz ethimologiā. Alio mō qztum ad eoz impositionē ⁊ significatōz ppriā. Prio mō pōt vnū istoz vocabulozū qnqz accipi p altero. qz epūs dr qsi supintēdēs. vt pz hi lra sed presbr dr qsi pbēs iter. Cū ḡ ille idē qui est dux spūalis prebēs iter ppl'o dei debeat intēdere sup ipso ppl'o. ⁊ ecōuerso cui ē intēdere sup ppl'o debeat ꝓbo ⁊ exemplo iter pbere ppl'o. iō auctes scripturarū qnqz vno istozū vocabulozū vtūtur p altero ⁊ econuerso. Si secdo mō. tūc h̄ nomē presbr est vl'ius ⁊ in pl' se hz qz hoc nomen epūs. qz hoc nomē epūs nō est impositū ad significādū quēlibet presbrm sed solū illū q̄ taliter est supintendēs q̄ iurisditionē hz sup oms alios tā clericos qz laicos infra suā dyocesim ꝓmozātes. Et tā non solū in hmōi ptāte iurisditionis. verumetiā in ptāte ꝓfirmationis ⁊ ptāte ꝓsecrationis epūs excedit simplicē presbrm. qz ipse solus pōt de iure cōi sacrm confirmatōis dare. ac cl'icos ⁊ pbiteros ordinare seu ꝓsecrare. Instantia Sed ō istud ⁊ p ꝓns ō pncipalē ꝓcl'oem ex dictis aliq̄z doctorū pōt argui sic. 1 Cuiuscūqz ptās se extendit ad pncipale et ad illud qd est maius. illi ptās poterit se extendere ad accessoziū ⁊ ad illud qd est minus. sed potestas cuiuslibet presbyteri sufficiēter se extēdit ad ꝓsecratiōz sacri altaris. qd ē maiz sacro ordis. ⁊ respectu eiz sacrm ordinis ē accessoziū. ḡ ptās cuiuslibet presbyteri sufficienter se extendit ad consecrādū ⁊ conferēdū sacrm ordinis. 2 P. nō ē minoris vigoris ptās spūalis qz corpalis. Sed tātus ē vigoz ptātis rerū corpaliū q̄ vnūqd̄qz p fectū i sua spē pōt sibi sil'e generare. vt pz. q. d aia. ḡ habēs pfectaz ptātē pbyteri poterit sibi similē aliū pbyterū ordinare. 3 P. epūs pōt ꝓsecrare epm. ḡ presbr pōt ꝓsecrare pbyterū. vel ad min' diaconū vel subdiaconū aut alios cl'icos inferiores. Ans pz. pbat ōna qztuz ad pma prē ōntis. qz eqliter se hz presbr ad p̄ sbyterz sicut epūs ad epm. Et qztū ad secdaz p tē. qz pl' excedit ptās pbyteri ptātē diaconi. qz ptās vni' epi ptātē alteri' epi. ⁊ p ōns act' hierarchice dignitatis. puta ordinare nō minus ꝓuenit presbro respectu diaconi qz epo respectu epi. 4 P. presbyteri cardinales pnt cōferre ordines minores. ḡ cōferre sacrm ordis nō spectat ad solos epos. Ans cōiter ꝓcedit. Etiā ōna pz. qz presbyteri cardiales nō sunt epi sic nec diacones cardinales sūt pbyteri. Ad pmū pōt dici q̄ maioz non ē vera. maxime qn maius ⁊ min' nō sūt eiusdē rationis ita q̄ maius nō claudit i se min'. Qd̄ patet i naturalib'. qz licet maiz sit rōcinari qz volare. tn non seqtur. hō pōt rōcinari. ḡ pōt volare. ⁊ h̄ p tāto. qz rōcinari et volare non sūt eiusdē rōis. nec ratiocinari claudit i se volare. Patz etiā i artificialib'. qz lz ars frenefactiua sit minoz arte militari. ⁊ accessoziē se habeat respectu eius. inqztū oē illud qd̄ appellat accessoziū respectu alteri' qd̄ aliq̄ modo ordinat ad ipsū. ⁊ tn non seqtur habēs artē militarē scit militare. ḡ scit frenū facere. Solutio. Ad. 1. Cū igit ptās ꝓsecrādi corpus christi. ⁊ ptās ordinādi nō sint eiusdē rationis. iō pz q̄ maioz i ppposito ē falsa. Etiā minoz nō ē vera. qz rōe implicatōis. tūc ptās ꝓferēdi ordines ē maioz ptāte ꝓsecrādi corp' xpi. Nā potēs ordinare pōt ꝓsecrare. codē. n. die q̄ ordinat etiā ꝓsecrat corp' xpi lz nō ecōuerso. Ad. q. dd̄z q̄ lz ptās spūal' nō sit minoris vigoris qz corpal' absolute loq̄ndo. imo ē maioris vigoris. qz potest i aliquē effectū in quē nō pōt ptās corpal'. tn qztū ad facere sibi sil'e ē minoris vigoris. Qz sic ppositi' impialis curie pōt filiū sibi sil'em generare. tn non pōt sibi sil'em ppositū ꝓstituere. qz talis institutō vel ptinet immediate ad impatorē vel ad aliquē supioziem officialē. sic qz spūalis ptās de qua loq̄mur constituit hoiem in officioz gradu determinato. iō non sp i talib' sil'e hz efficere suū sil'e. Ad hoc. n. non sufficit potestas sufficientie qua. s. ptāte potest esse in tali officio. verūetiā reqrit ptās redundātie. q̄ ptāte possit alterū sibi sil'e instituere. Cum ḡ hmōi ptās redūdātie nō sit i q̄libet sacerdote. iō nō q̄libet sacerdos pōt ordines ꝓferre. Ad formā etiā argumēti dd̄z q̄ maioz non e vera. in qztū p minorē ppōez applicat ad ppositū. qz vigoz spūalis ptātis non ꝓstituit sibi sil'e nisi sit cū q̄dā redūdātia. q̄liter nō inuenit ptās spūal' de q̄ ad pns loq̄mur in q̄libet suo subiecto. sz solū i maioriby plaz. Uñ si q̄libet sacerdos posset ordiare seu ordies ꝓferre. tūc ordo non esset ordo. q̄n pot' fieret horoz ⁊ ꝓfusio. Ad. 2. Propter qd̄ dixit apl's ad Heb. vij. Sine

vlla ꝓtradictōne qd̄ min⁹ē bn̄dicīt a maiori.
Ad.3. Ad.ij.nego ꝓnaz. Ad pbatiōz pme ptis dōm. q̄ lz eq̄liter se hēat presb̄r ad pb̄yter sicut epūs ad epm̄ i cēndo. nō tm̄ i ꝓsecrādo. vt pz ex iā dict. Ad.ij. pbatōz dōm q̄ i ḡdib̄ officiōz ⁊ ordinū. nō q̄ licet excedēs pōt alterū īstituere i tali gradu quē excedit. Dato. n. q̄ cāpiductor seu dux impial' exercit⁹ excedat dignitate portariū impial' cubiculi. tamē nō interest sua instituere talē portariū. ⁊ h̄ p tanto. qz licet ipse dux hēat ptātem sufficientē p executōe sui ꝓpriij officij. tm̄ non hz ptātez redundantē q̄ sibi ꝓpetat portariū instituere regal' vel impial' cubicl'i. sic in ꝓposito ⁊c. Ad.4. Ad iij. dōm q̄ dato q̄ p̄sbyteri cardiales possint ꝓferre qn̄q̄z ordines minores. h̄ tm̄ nō conuenit eis de iure cōi. sic epis. sed potⁿ de grā spāli ⁊ hoc nō ē ꝗ̄ p̄missā ꝓclōem. Cōcl'o. ij. ē. q̄ simplex presbyter non pōt ꝓsecrare epm̄. Cōclusio scā. Qz nemo potest dare qd̄ dinoscit non hre. vt ait Aug. in li. de libero arbitrio. Sed simplex p̄sbyter non hz epālē dignitatē. q̄ p consecratiōnē nō pōt eā dare. Ꝑ. ordinās epm̄ non potest esse minoris auctis q̄z ordinans diaconū vel subdiaconū. sed nec de iure ꝓmuni nec de gratia speciali pōt fieri q̄ aliq̄s conferat ordines diaconat⁹ vel subdiaconat⁹ nisi ipse sit epūs. vt coiter dicūt doctores. q̄ non existēs epūs non pōt ꝓsecrare epm̄. Ista ꝓclusio expresse habet. lxxiij. dist. epi. Satis etiā habet ex dictis apl'i ad Heb. vij. cū ait. Sine vla ꝓdictione qd̄ min⁹ ē bn̄dicīt a maiore. Sz simplex presbyter nō ē maior epo. q̄ nō pt cū bn̄dicere. nec p ꝓnis cōsecrare vl' ordinare. ḡa hm̄oi consecratio ē q̄dā spūal' bn̄dictio. Forte dicet q̄ p̄m statutū iuris. cardinal' hostiensis hz consecrare papā. q̄ minor pōt consecrare maiorē. ⁊ p ꝓsequēs a fil'i p̄sbyter pōt epm̄ consecrare. Cōseq̄ntia pz. qz cardinal' ē minor q̄z papa. Rn̄deo q̄ eo ipso q̄ hostiēsis h̄ ꝓprie ex ordinatōe facta p papā ⁊ oēs cardiales. ideo illud qd̄ facit q̄si in ꝓsona oīm facit. et p ꝓnis vt sic non benedicit ibi maior a minori. qz vt agit in ꝓsona oīm predictor nō ē minor eo quē benedicit. dato q̄ sit minor eo put p̄m se considerat.

1 Instantia

2

3

Solutio.

Articulus secundus. Nota.

Quantuz ad secundū articulū ē ad rēdēdū. q̄ aliq̄s pōt dici inhabil' respectu alicui⁹ act⁹ exercēdi duob̄ modis Uno mō qz nō pōt illū actū licite exercere. et h̄ mō solū dicimur posse qd̄ iuste possumus.

Alio mō absolute et simpl'r. puta q̄ñ nihil' pōt efficere dato q̄ totū illud faciat qd̄ i se ē. Et p̄m h̄ pono duas ꝓcl'oes. Prima ē q̄ eps heretic⁹ vel al's subiect⁹ pene canonice vel eccl'iastice cēsure. ē inhabil' ad cōferēdū sacrm̄ ordīs p̄mo mō iā dicto. Qz illud qd̄ñ pōt ꝓferri sine mortali pctō tā conferēt' q̄z ei⁹ cui conferēt. h̄ non ꝓferēt iuste vel licite. ⁊ p ꝓnis conferēs respectu illi⁹ collatōis dicīt inhabil' p̄mo modo iā dicto Sz sacrm̄ ordīs non pōt conferri ab epo heretico. vel al's canonice pene subiecto: puta ab epo suspēso. excoīcato. interdicto. iure regulari. deposito. vel de ḡdato. sine pctō mortali conferēt'. ac etiā recipiētis. iōꝛc. Maior pz qz qd̄ iuste ⁊ licite fit. h̄ sine pctō fit. q̄ a d̄strictione ꝓnis. qd̄ non fit sine pctō. h̄ nec licite fit nec iuste. Minor etiā pz. qz temerarie faciens ꝗ̄ phibitionē sctē mris eccl'ie peccat mortaliter. sed p̄dictis casib̄ positis. tūc tā conferēs q̄z sciēter ab eo recipiens peccat ꝗ̄ phibitionē eccl'ie. qz p statuta sancte matris eccl'ie in iure canonico q̄libet predictor phibet ab executione sui officij. ⁊ p ꝓnis a sacror collatione excepto solo sacro baptismi i articulo necēcitatis. ⁊ p ꝓnis q̄libet fidelis intelligit eē phibit⁹ ne ab aliq̄ p̄dictor aliqd̄ sacrm̄ recipiat nisi solū baptismū i articulo necēcitatis. q̄ ⁊c. Ꝑ. nullus hereticus vel p̄dictis pēnis subiectus potest licite sacrm̄ ordinis suscipe. q̄ nulli⁹ hereticus vel predictis pēnis subiect⁹ potest sacrm̄ ordinis conferre. Rn̄s pz. qz si alicui predictor liceret suscipe sacrm̄ ordinis. h̄ maxie videret de suspenso qui nondū est excoīcatus vl' irregularis. Sed hoc nō. qz durāte suspensione ab officio iā suscepto. non licet ei transire ad altiorē graduz. qz cui prohibita ē executio gradus inferioris eidē intelligit esse phibita susceptio gradus supioris Sed in licita ⁊ ordinata susceptione ordinū sp̄ itur de inferiori ad supiorē gradū. Conseq̄ntia etiā pz. qz nō min⁹ libera ⁊ non ꝓpedita ptās requirit i dāte ⁊ conferēte sacramentū q̄z in recipiente. cuz agens esse debeat prestātius patiēte. vt patet iij. de aīa. Et ista conclusio pbari pōt expsse p auctes Innocentij. Gregorij. Cypriani. Hieronymi ⁊ Leonis. q̄ ponūtur hic in lra i p̄mo ca. istius. xxv. distinctionis ad min⁹ p ulla pte q̄ztū ista ꝓcl'o accipit de heretic. Secūda ꝓcl'o ē q̄ secdo mō loquēdo de inhabilitate. tūc nulli⁹ predictor est inhabilis ad conferendū sacrm̄ ordinis. supposito q̄ seruet in ordinando formaz ecclesie catholice. ⁊ intendat conferre sacramentū ordinis sic intendit

Cōclusio p̄ma.

Secda cōclusio.

1 ī eccl'ia. qz sicut se hz sacerdos ad ptātē ꝯsecrā
di corp⁹ xpi. sic ēps ad ptātē ordines cōferēdi.
sed q̄libet sacerdos q̄cuiscūq; sit heretic⁹ vel p̄
dictis pēnis subiect⁹ vere retinet ptātē ꝯficiē/
di corp⁹ xpi et vere cōficit si ſuat formā eccl'ie
z intēdit, pferēdo formā ꝓbꝫ sup ꝛbita ma/
teria qd intēdit eccl'ia. vt pz ex his q̄ dixi supi
us di. xiij. arti. ij. g q̄libet ēps q̄cuiscūq; sit he/
retic⁹ vel canonicis pēnis subiectus vere con/
fert sacrm̄ ordis dūmō ordinādo ſuet formā
Instantia eccl'ie. z intēdat qd intēdit eccl'ia. ¶ Forte di
ceret si ordinādo teneret formā eccl'ie. z intēde/
ret qd intēdit eccl'ia. tūc ipe nō eēt heretic⁹.
Solutio. ¶ Nego hāc ꝯnāz. qz q̄cuis in h̄ casu nō eēt
heretic⁹. tm̄ ī multz alīs posset eē heretic⁹. z ab
2 eccl'ia p̄cisus z condēnat⁹ ¶ P. p ista concl'oe
sūt euidētes auctes Aug. z Bze. q ponūt in. ij
Instantia ca. istius distin. ¶ Forte diceret q̄ null⁹ p̄dicto
1 rū pōt cōferre sacrm̄ pnīe. g null⁹ p̄dictoꝝ pōt
sacerdotē ordinare. Ans pz ex his q̄ dixi dis.
xix. arti. ij. ꝯcl'oe. ij. Cōseqntia pbat. qz dās
ordinē sacerdotalē dat auctē conferēdi sacrm̄
pnīe. sed nihil dat qd nō hz. g si ipse nō pt ab
soluere. tūc ptātē absoluēdi non poterit alteri
2 tribuere. nec p ꝯns psbzm ordinare ¶ P. con
tra istā ꝯcl'oez videt valde apparēter milita/
3 re oēs auctes p̄mi ca. istⁿ di. ¶ P. qñ aliq ptā
tes sic se habēt q̄ vna est inferior z ꝛpēdet ab
alia tāq̄ a supiori. tūc inferior nō efficit aliqd
nisi maneat coniūcta cuz ptāte supiori. Sed
ptās epi ꝛpendet a ptāte papē z sancte matrz
eccl'ie. ergo ēpus p̄cisus ab ecclesia non potest
4 cōferre sacrm̄ ordinis. ¶ P. ēps p̄cisus ab ec
clesia exclusus ē a sacrmētoꝝ pticipatōne. g
exclusus eē videt a sacrmētoꝝ collatōe. ꝯna
pz. qz multo min⁹ ē sacrm̄ pticipare q̄z sacrm̄
cōferre. Ans etiā pz. qz da oppositū. tūc non
Solutio. eēt p̄cisus ab eccl'ia ¶ Ad. i. nego ꝯnam. Ad
Ad. i. pbationē dōm. q̄ posito q̄ aliqs p̄dictoꝝ or/
dinādo sacerdotē aliq mō ꝛet ptātē conferēdi
sacrm̄ pnīe tm̄ nō dat eā liberā sed ligatā. sicut
etiā ipe habet hm̄oi ptātē ligatā. Si. n. daret
hm̄oi ptātē seu auctē nō ligatā. tūc daret qd
non hret qd ē impossibile. Ulm̄ q̄libet ordina
tus ab aliq p̄dictoꝝ ē suspēsus ab executiō esi
bi collate ptātis donec secū fuerit dispēsatū
sup eo q̄ ꝯ phibitionē eccl'ie ab aliq p̄dictorū
Instantia p̄sumpsit recipe ordinis sacrm̄. ¶ Forte dicet
q̄ sicut in q̄libet predictoꝝ ē ligata auctas seu
ptās absoluēdi. sic ē in eo ligata ptās ordinā/
di. Sz ꝓpter ligationē ptātis absoluēdi ipe
non pōt absoluere. z si absoluit. totū qd facit
censet irritū z inane. qz ille quē absoluit non ē
absolutus. g ꝓpter ligationē ptātis ordinan
di ipse nō poterit ī actū ordinatōis. et dato q̄
attēdet ille q̄ recipit ab eo ordinē non erit ordi
nat⁹. Maior pz. qz vtraq; ptās ex h̄ intelligi
tur eē ligata. qz ei⁹ executio ē sibi ipso iure phi
bita. Sed idē ius qd phibet q̄libet istorū
ne absoluat. etiā phibet eū ne ordinet. qz q̄li/
bet p̄dictoꝝ ē ipso iure suspēsus ab executōne
sui officij. g z c. Min⁹ ē concessa p me. z cōi
ter concedit ab omib⁹. ¶ Rndeo ad maiorē. Solutio.
q̄ licz in q̄libet p̄dictoꝝ epoꝝ tā ptās absoluē
di q̄z ptās ordinādi sit ligata p iuris phibiti
onē q̄z tū ad executionē. tamē ptās absoluēdi
seu conferēdi sacrmētū pnīe magis vel plu/
ribꝫ modis ligatur p hm̄oi phibitionē q̄z po
testas ordinādi vel qdcūq; aliud sacrm̄ cōfe/
rēdi. Nā in oib⁹ alīs sacris tāta ē distātia in
ter ꝓfitatē sacrmēti z ei⁹ vtilitatē. q̄ possibile ē
aliquē recipe sacrmēti veritatē. q̄ tm̄ nō reci/
pit sacri vtilitatē. puta grām z caritatē. In so
lo aūt sacrmēto pnīe ꝓfitas z vtilitas nō pos
sunt ab invicē separi. Veritas. n. istⁿ sacramē
ti cōsistit in h̄ q̄ pēnitēs absoluit a peccatz. sed
pctōꝝ absolutio non pōt esse sine grā z carita
te. Et inde ē q̄ null⁹ ficte accedēs ad sacramē/
tū pnīe recipit hm̄oi sacrmētū vere. q̄cuis ce
tera sacrmēta fictus: puta hō qui ē in ꝓposi/
to mortaliter peccādi vere possit recipe. Et iō
quādocūq; ex sntia iuris vel iudicis ptās ab
soluendi ē in aliquo sacerdote ligata. tunc ta/
lis sacerdos n⁹ de iure n⁹ de facto pt absoluere
Nō de iure. qz supponit q̄ eius ptās iuste sit
ligata. Nec de facto. qz quādocūq; aliqd sa/
cramentū ꝯferet vl recipit de facto z nō de iure
tūc ita conferet z recipit sacrmēti veritas. q̄ tm̄
nō conferet nec recipit sacrmēti vtilitas. Sz
vt iā patuit ꝓfitas sacrmēti pēnitentie n⁹ cō/
ferri pt nec recipi sine caritate seu grā q̄ ē res et
vtilitas cuiuslibet sacrmēti. g z c. ¶ Etiā ille q̄
p sacramento pnīe accedit p̄dictū sacerdotez
sciens eū esse ligatū. ille vtiq; ficte accedit. qz
ꝯ phibitionē eccl'ie facit. ꝓpter qd nō pt reci/
pe grām q̄ ē vtilitas sacrmēti pnīe. nec pꝯns
recipiet sacrm̄ seu sacrmēti pnīe veritatē pro
pter indiuiduā ꝯnexionē vtilitatis cū ꝓfitate
istⁿ sacri. ¶ Ecōtrario āt fit ī collatōe alioꝝ sa/
cꝝ. qz dato q̄ aliqs sciēter recipiat sacramē
tū ordinis vel ꝯfirmatōis. z sic de alīs. ab eo
quē cognoscit de iure esse phibitū a collatōe
sacꝝ. licet h̄ faciendo mortal'r peccet z ficte
accedat. nec p ꝯns recipiat sacri vtilitatē. l. g/
tiā z caritatē. qz tm̄ hm̄oi sacrmētoꝝ veritas
est separabilis ab eoꝝ vtilitate. ideo q̄cuis non

de iure. tm̃ de facto ille ꝓfert. ⁊ iste ꝓ recipit hm̃oi sacrm̃. ¶ Et ista vr̃ esse intentio expssa .b. aug. li. ij. ꝯ pmenianũ. vbi loqns d̃ heretic⁄ ⁊ ab eccl'ia pcisis ait. Nulla iã qõ ẽ q̃n hẽant ⁊ dare possint. sz pniciose hũt pnicõsequ dãt. qz extra vinculũ pac⁄ sũt. ¶ Et q̃ ordinat⁹ a tali epo vel recipiat ordis sacrm̃. pbat ibid̃ aug. p hũ. q̃ tal'r ordinati qm̃ redeũt ad eccl'ie vnitatẽ nõ reordinãt. ¶ Et eãdẽ rationẽ tãgit. b. gre. di. Sicut q̃ baptizat⁹ ẽ sel'iter baptizari nõ dz. ita q̃ consecrat⁹ ẽ sel'i eodẽ ordine nõ valet iterũ consecrari. ¶ Et ex his etiã appet q̃ inter iij. opiones q̃s mgr̃ recitat. c. iij. isti⁹ di. tercia opi. tenẽda ẽ. qz ꝯsentanee loq̃tur ad iã dictã veritatẽ. ¶ Ad. q. pt dici q̃ hm̃oi auctes intelligẽde sunt iuxta veritatẽ quã posui in. i. ꝯclone. Non. n. pñt licite et iuste ac cũ salute aníe dãtis vel recipiẽtis conferre ordinis sacrm̃. et ideo eoꝝ benedictio d̃z maledictio. qz qd̃ cuz mortali pctõ fit h̃ cũ maledictõe dei fit. ⁊ ordinat⁹ d̃z nõ recipe. qz nihil ibi recipit qd̃ sibi cedat ad salutẽ aíe. ¶ Et ꝯ possz dici q̃ ille auctes intelligẽde sũt de talib̃ hereticis q̃ ꝯferẽdo sacra nõ vtũt tali forma q̃ vtit̃ scã mr̃ eccl'a. vl'q nõ intẽdũt illd ꝯferre qd̃ intẽdit eccl'ia. ¶ Ad iij. d̃z q̃ ptãtẽ inferiorẽ dependere a superiori pt dupl'r intelligi. vno mõ ĩ fieri ⁊ ꝯseruari. alio mõ ĩ fieri sz nõ ĩ ꝯfuari. primo mõ maior ẽ vera sz nõ secdo mõ. nũc ãt ita ẽ q̃ sz in ꝯferẽdo sacrm̃ pnie ptãs sacerdotal' dependeat primo mõ nõ solũ a ptãte dei sz etiã a ptãte eccl'ie. tm̃ ĩ cõferẽdo cetera sacra licz dependeat a ptãte eccl'ie secdo mõ. nõ tm̃ primo mõ. ¶ Ad c⁹ intellectũ ẽ adũtẽdũ q̃ ptãs collata alicui eccl'astice psone q̃dupl'r se pt hre. qz q̃nqz innitit̃ soli ordini. sic ptãs ꝯficiẽdi sacrm̃ eucharistie. q̃nqz innitit̃ ordini cũ annexa indelibili dignitate. sic ptãs ordinãdi vl' ꝯfirmãdi. q̃nqz innitit̃ soli iurisditõi sic ptãs excoicãdi. q̃nqz innitit̃ sil' ordini ⁊ iurisditõi. sic ptãs ꝯferẽdi sacr̃z pnie. Sic. n. patuit supi⁹ di. xvij. q. ij. ar. iij. nõ sufficit hre ordinẽ ⁊ claues eccl'e ad h̃ q̃ aliq̃s in foro pnie possit absoluere. sz etiã req̃rit̃ q̃ hẽat iurisditõz vl' ordinariã vel delegatã sup illos q̃s absoluit. Cũ igit̃ iurisditio spũal' cuiuslibet sacerdot⁄ dependeat a sũmo põtifice. apud quẽ solũ residet iurisditõis plenitudo tã ĩ fieri q̃z ĩ ꝯseruari. ipe. n. q̃tidie pt dare ⁊ auferre hm̃oi iurisditõz. put ad statũ eccl'e gubnãdũ ipse viderit expedire. ĩõ ptãs excoicãdi q̃ pcise innitit̃ iurisditioni dependet a ptãte eccl'ie seu sũmi pontificis non solũ ĩ fieri. verũ etiã in cõseruari. qz nõ min⁹ dependet illud qd̃ innitit̃ q̃z dependeat illud cui innitit̃. Et eadẽ rõne ptãs absoluẽdi in foro pnie inq̃tũ innitit̃ iurisditioni dependet tã ĩ fieri q̃z in ꝯfuari a ptãte eccl'ie. Et hinc ẽ q̃ sbtracta iurisditõe p lniaz iur⁄ vl' iudicis a plato vl' sacerdote. tũc nõ pñt excoicare. nec pnias salutares inũgere. ⁊ si d̃ facto attẽptãt irritũ ẽ ⁊ inane qd̃ faciunt. qz ptãs q̃ hec facere deberẽt nõ ẽ eis ꝯfuata. sz pot⁹ irritata ab eo a q̃ dependet hm̃oi ptãtis ꝯfuatio.

Instantia

¶ Forte dices me supius dixisse q̃ claues sacerdotales tolli nõ pñt. sz claues sũt ipsa ptãs absoluẽdi. ¶ Rñ. sicut dixi di. xiiij. ar. iij. q̃ sz claues tolli nõ possunt q̃tũ ad eẽntiã. tm̃ tolli possũt q̃tũ ad executionẽ. Et rõ illi⁹ dicti pt̃ trahi ex his q̃ h̃ dixi. qz claues q̃tũ ad eẽntiã innitũt ordini ⁊ sacerdotali characteri q̃ nõ pñt tolli. sz q̃tũ ad executionẽ ꝯcernũt iurisditõz eccl'asticã cui innitũt̃. q̃ p superiorẽ platũ ⁊ maxie p sũmũ pontificẽ tolli pt. ¶ Ecõtrario ãt ordo sacerdotalis ⁊ dignitas p ꝯsecrationẽ epo coicata. q̃b̃ innitit̃ ptãs ordinãdi sũt indelibilia. nec dependẽt a militãte eccl'a q̃tũ ad cõseruari. sed a solo deo. ⁊ p ꝯñs p nullã ꝓhibitionẽ eccl'ie effect⁹ illi⁹ ptãtis pt simpl'r impediri dato q̃ impediat̃ q̃tũ ad salutẽ et vtilitatẽ tã ꝯferentis q̃z recipiẽtis hm̃oi effectũ. posito q̃ vterq̃z faciat ꝯ ꝓhibitionẽ sctẽ matris ecclie.

Solutio.

¶ Et eadẽ ratione non pt simpl'r impediri effect⁹ ptãtis ꝯferẽdi alia sacra q̃ ptãs innitit̃ soli ordini ⁊ nõ iurisditioni. ¶ Ad. iij. d̃m q̃ ꝯcesso toto argumẽto nihil h̃r ꝯclozz. qz sicut pcisus ab ecclesia de iure exclusus est a sacramẽtoꝝ pticipatõe. si tamẽ vltra h̃ se ingerit in coione fideliũ. ipse vere recipit sacrm̃. excepto solo sacro pnie. sic excludit̃ de iure a collatione sacramẽtoꝝ. q̃ quis vere ꝯferat sacrm̃ si ꝯ ꝓhibitionẽ iuris de facto contulerit.

Ad. 2. Ad. 3. Ad. 4.

Quantuz ad terciũ

Articulus tercius.

articl'z q̃ q̃rit̃ de q̃litate seu ꝯditõe ordinãdorũ est sciendũ q̃ de his q̃ req̃runt̃ ex pte ipsius ordinãdi multipl'r possum⁹ loq̃. Qz q̃dã req̃runt̃ non de necitate sed solũ d̃ honestate seu ꝯgruitate. Aliq̃ d̃o req̃runt̃ de necessitate. ⁊ h̃ dupl'r. qz q̃dã req̃rũt̃ d̃ necitate sacramẽti. puta illa sine q̃b̃ ordinãd⁹ nõ recipit sacramẽtũ ordinis. q̃ quis circa ipm fiat extrinsec⁹ qd̃ p ordinatorẽ fieri debet circa ordinãdũ. Aliq̃ d̃o requiruntt̃ de necessitate pcepti. q̃ quis non requiranttt̃ de necessitate sacramenti. puta talia que vel affirmatiue vel negatiue in iure precipiũtur obseruari ex pte ipsius ordinandi.

Cōclusio pma.

Et fm hc pono tres ꝛcl'oes. Pria ē q si ordinād⁹ attigerit ānos discretōis ⁊ hēat vsū rōis i receptōe minoꝝ ordinū ē reqsitū ñ ꝛ necitate sz ꝛ hōestate sacri. qz illud qd ꝛcet ⁊ ꝛgruit obſuare circa quēlibet ordinādū. hc in illo q recipit minores ordines videt eē reqsitū. et si nō ꝛ necitate saltē ꝛ honestate. Sed ꝛcēs ē ⁊ congruū vt qlibet recipiēs ordis sacrm cognoscat ⁊ discernat officiū in q ꝛstituit collatōe hui⁹ sacri. Hoc āt fieri nō pōt nisi ordinādus attigerit ānos discretōis. ⁊ aliq mō hēat vsū rōis. g ⁊c. Sed ꝛ istud ē qdā antiqua opi. q ponit q vsus rationis sit ꝛ necitate sacri in receptōe cuiuslibet ordis. Qz vsus rōis reqrit ꝛ necitate sacri in sacro matrimonij. g ⁊ in sacro ordis. Ans ptz. qz i mrimonio reqrit mutu⁹ cōsensus q sine vsu rōis fieri ñ pōt. Probat ꝛña. qz qto sacrm ē dignio⁹. tāto magis ad ei⁹ susceptionē reqrit vsus rōis. Sed sacrm ordinis ē dignio⁹ sacro matrimonij. qz i collatione cuiuslibet ordis ꝛstituit ille q ordinat i aliq spūali officio. qd nō fit i mrimonio

Opi. Pria

1

2 P. qñ vsus alic⁹ officij nō pt alicui ꝛpetere tūc frustra sibi cōmittit hmōi officiuz. Sed vsus nulli⁹ ordis pt ꝛpetere ei q carere vsu rōnis. g inanit et frustra conferet ordo ei q caret

3 vsu rationis. P. nō intēdēs recipe sacrm ordinis ille nō recipit hmōi sacrm. Iz nō habēs vsū rōis ñ intēdit recipe sacrm ordis. Prior pz. qz intētio pslupponit vsū rōis. pbat maior qz non min⁹ reqrit intētio recipiēdi sacrm i eo q recipit ipm qz intētio dādi seu cōferēdi i eo q ꝛfert ipm. Sed ad hc q ordinator ꝛferat sacrm ordinis. necē ē q intēdat ipm conferre. g

4 ⁊c. R. tps et etas ꝛterminat qztū ad susceptionē ordinis in li. ꝛcre. di. lxxvij. sed hc nō fieret si vsus rōis non ēt necēs ad susceptionē ordinis. Sed ista opi. modernis tpib⁹ nō tenet. qz satis coiter ordines minores cōferūt his q sūt minores ānis ⁊ nō hnt vsū rōis

Cōtra opinionē.

1

2 S. extra ꝛ clerico ordinato p saltū dz q talis cleric⁹ infra ānos discretōis pmot⁹ fuerat ad minores ordines. ⁊ tñ postea sine iteratōe illoꝝ ordinū ꝛcessū ē illi clico i hmōi ordinibus mistrare. qd tñ papa nullaten⁹ fecisz si ñ reputasz illū clicū ordines minores recepisse ānqz vsū rōis hret. puta cū erat minor annis.

Solutio Ad. 1.

Ad. 1. igit motiuū ist⁹ opi. ddm q ꝛña nō ē vera Ad pbocz nego maiorē. qz sacrm baptismi ē magz dignū ⁊ gtiosū qz sacrm mrimonij ⁊ tñ i receptōe baptismi nō reqrit ꝛ necitate sacri vsus rōis. als puuli nō posset ve baptizari

Ad. 2. Ad. ij. ddz q Iz maior sit vera qñ ille cui cōferet officiū ita inept⁹ ē ad habēdū vsū illi⁹ officij q nec ptūc sibi pt cōpetere. nec spat q vnqz in futuꝝ valeat hmōi officiū exercere. tamē falsa ē si versil'r sperat q qñqz i futuꝝ ipe possit con grue hmōi officiū vsitare. Sz nūcita ē q licet puer nondū habēs annos discretōis nō possit exercere officiū minoꝝ ordinū. tñ hc poterit in futuꝝ. Ad. iij. ddm q illa nō intētio q dz aliqs non tēdere susceptionē ordinis pt multz modis ꝛtingere. Uno modo ꝛpter actū positiuū elicitū. puta qz intēdit nō suscipere ordinē. ⁊ expsse refutat hmōi receptionē. Alio modo ꝛpter inadūtētiā. puta qz d hoc non cogitat actualiter qñ recipit ordinē. Tercio mō. qz ptūc non hz vsū rationis q possit intēdere hmōi receptionē. mō lz maior sit ꝛa pmo mō. tñ aliqs duob⁹ modis nō ē ꝛa. Ad pbationē ddm q qzuis maior aliq mō sit ꝛa ꝛ adultis. tñ nō ē vera d puul'. vñ satz coiter dz q in sacris in qb⁹ character impmit intentio suscipiētis nō ē d necitate sacri. sic appet d sacro baptismi ⁊ ꝛfirmatōis. q vtpl'imū cōferūt puul'. q sūt minores ānis. Forte diceret. si istud eēt vez. tūc puul⁹ nō habēs intētōz suscipiēdi ordinē sacerdotij posset hmōi ordinē suscipe si ab epo ordinaret. Sed ꝛñs ē incōueniēs. ꝛña pz. qz non min⁹ impmit charact in collatione ordis maioris qz in collatōe baptismi vel confirmatōis. aut cuiuscqz ordinis minoris. R. q licet istud ꝛñs sit inconueniēs. tñ non ē impossibile. qz qzuis tps discretionis q homo pt hre libez vsū rōis sit ꝛ necitate pcepti qztuz ad receptionē cuiuslibet sacri ordinis. tñ non ē ꝛ necitate sacramenti. Uñ dato q aliqs maior ānis puta non habēs xiij. ānos ordinaret sacerdos. qzuis tā pñtator qz ordinator gruiter peccaret. tñ qñ ille puer veniret ad ānos discretōis non esset reordinād⁹. sed sola habita dispēsatōe sup illo forifacto circa ipm cōmisso ipse posset i ordine sacerdotij licite mistrare. Ad quartū ddz q illa ꝛterminatio tpis non ē a iure inducta ꝛpter sacramēti necitatē. qz ipsa non obſuata adhuc ꝛferet sacrm. qz fm illā ꝛterminationē sacerdos ordinādus ꝛberet eē. xxx. ānoꝝ. qd tñ coiter non seruat. Concl'o scda ē q ordinādus sit sex⁹ masculini. hc ē ꝛ necitate sacramēti. Qz illa pslona vel ille sex⁹ non ē capax sacramēti ordinis. cui ex apl'ica ordinatōe docere in eccl'ia sp ē inhibitū. ⁊ habere caput velatū i eccl'ia qñ orat est pceptū. Sex⁹ femineus ē hmōi. g ꝛ necitate sacramēti eē videt vt ordinādus sit sex⁹ masculini. Maior patet.

Instantia

Solutio.

Ad. 4.

Cōclusio scda.

qz ordīato ꝓpetit docere ī eccl'a. ⁊ ḣ vl' actu pu
ta si ē sacerdos aut diacon⁹. qz eē diacono cō
petit p̄dicare euā geliū. vl' potētia si ē ī ceter⁹ or
dinib⁹ infra ordinē diacon at⁹. Etiā nulli or/
dinato ꝓpetit sp hr̄e caput velatū ī eccl'ia qñ
orat. vt de se p3. Mior etiā ꝓbari ꝑt ex dictis
apl'i. qz mulier dz orare velato capite. vt dic
apl's. i. ad Cor. xi. Nec dz docere. qz ait apl's
i. ad thi. c. ij. Mulierē docere ī eccl'a ñ ꝑmit
to. ¶ Gz oppositū istī ꝓcl'ois tenuit secta q̄/
rundā q̄ vocati sūt cathaf'rige. q̄ ꝑ suo erroze
palliādo adducūt auētes vt'riusq̄ canonis. s.
iur⁹ ⁊ sēpture sacre. Juris q̄dē. qz. xxvij. q. i. p/
cipitur vt diaconissa nō ordinet aliq̄z sit an/
noz. xl. q̄ diaconat⁹ ordo qñqz pōt ꝓferri ipsi
mulieri. Et ī eadē qōne p̄cipit ne aliqs rapi/
at vel solliciret diaconissā. Itē distī. xxxij. in/
struit p̄sb'a q̄liter debeat regere domū. q̄ vi/
det q̄ ordo p̄sb'at⁹ possit ꝓferri. et de facto qñ/
qz fuerit collat⁹ mlieri. ¶ P. si ordo repugret se
xui femineo. ḣ maxime eēt ꝑ tāto. qz mulieri
nō posset ꝓpetere ptās iudicādi. sed ḣ non ob
stat. qz vt p3 Judicū. iij. Debora iudicauit
ppl'm isrl'. ⁊ ei p̄stitit multis annis. q̄ ꝑm sacrā
sēpturā ordo nō repugnat mulieri. ¶ P. istd
confirmāt rōne sic. Quātū ad aīam nō ē di/
stinctio inter viz ⁊ mulierē. Sed ordo nō re
spicit hoīem qztū ad corpus. sed potiꝰ qztum
ad aīam. cū sit q̄dā ptās spūalis. ergo qztum
ad aptitudinē recipiēdi ordinē nō videt esse
distinctio inter viz ⁊ mulierē. ¶ P. qñcūqz
sūt aliq̄ plura passa eiusdē spēi. tūc q̄ rōne idē
agēs pōt aliquē effectū ꝓducere ī vno illoruz
passoz. eadē ratione consil'em effectū pōt pro
ducere ī altero. Sed vir ⁊ mulier sunt eiusdē
speciei. q̄ qua rōne aliqs eps pōt viro ꝓferre sa
cramētū ordīs. eadē rōe pt mlieri ꝓferre idē sa
crm. ¶ Sed ista opi. stare nō ꝑt. qz xps matri
sue nō obstāte q̄ eēt nobilissima ⁊ scissima cre
atura: sacrm ordīs nō ꝓtulit. q̄ nullā mulierē
hmōi sacri voluit eē capacē. Ans est notū. qz
vt p3 ex supi⁹ dictis xps sacrm ordinis ꝓtulit
tm̄mō vir⁹. ꝓña etiā p3. qz xps tāqz bon⁹ fili⁹
matrē suā honorauit p̄ cunctis creaturis. ⁊ p
ꝓns si ꝑm diuinā ordinatiōez mlier eēt capax
istī⁹ sacramēti. xps neqz hūc gradū honoris
subtrahisset a venerāda et dilectissima matre
sua. ¶ Ad p̄mū motiuū istoz dōm. q̄ antiq/
tus aliq̄ moniales dicebant diaconisse. nō ꝑ
tāto q̄ ordinē diaconat⁹ haberēt. sz ꝓpter hoc
q̄ licētiate fuerūt ad legendam omeliam in
officio matutinali. ¶ Presb'a ꝓo in regno
grecoz dicit vxor p̄sb'i. In eccl'ia ꝓo romana
p̄sb'a solebat dici abbatissa vel q̄libet alia ho
nesta matrona q̄ aliꝰ p̄bet iter moribꝰ ⁊ exem
plis. Et sic nō dz p̄sb'a ab ordine p̄sb'at⁹. sed
solū ab ethimologia nomis. ¶ Ad. ij. dōz q̄ Ad. 2.
ptās iudicādi ē duplex. Una ī tpalib⁹. Alia
ī spūalib⁹. Prima nō repugt mulieri. qz mul
te fuerūt mulieres multā ⁊ magnā hntes tpa
liū ptātē. ⁊ adhuc sūt ī diuersis ptib⁹ mūdi.
Talis etiā erat ptās ipsius delbore. q̄ pcedit
argumētū. Sed ptās spūal' iudicij nulli ꝓpe
tit mulieri. nec ꝑ ꝓns ordo cui⁹ ptās ē simpl'r
spūalis. ¶ Ad. iij. dōm q̄ licet inter virum ⁊ Ad. 3.
mulierē nō sit distinctio qztū ad aīam in his
q̄ spectāt ad eternē vitā mentum. qz vt sic siue
sit vir siue mulier. ꝓcunqz homo deū mag⁹ di
ligit. ⁊ virtuosius ī hoc mūdo se gerit. ille ī vi/
ta eterna ꝓmatus ꝑmiū habebit. Et iuxta hūc
sensū ait apl's ad Gal'. iij. In christo ihu nō
est seruus neqz liber. nō ē mascul⁹ neqz femina.
Est tm̄ distinctio inter viz et mulierē qztū ad
animā ī his q̄ spectāt ad officū. maxime si ta
le est officiū cui⁹ exercitiū ꝑficitur aīa media/
te corpe ⁊ mediantib⁹ corpalib⁹ opationibus
exterius trāseūtibus. quale est officiuz cuius/
libet ordinis. Et ideo qzuis ordo sit q̄dā spū
alis ptās. tamē rōne annexi officij nō est cōi/
cabilis ex diuina ordinatōne ipsi mulieri.
¶ Ad qrtū dōm q̄ maior nō ē vera loqndo Ad. 4.
d agēte instrumētali. ⁊ maxime respectu talis
effectus q̄ non attingit a cā instrumētali nisi
ꝑm extrinsecā dispositionē sibi ꝓpentē ex or/
dinatione p̄ncipal' agēt⁹ libere et ꝓtingēter in
ducētis hmōi effectū. Nis. n. ꝓditōnib⁹ stāti
bus. tūc nō obstante sil'itudine passoz instro
pōt ꝓpetere actio respectu vni⁹ ꝑter hoc q̄ sibi
ꝓpetat respectu alteri⁹. ꝑm q̄ ordinatio p̄nci/
palis agētis determīat instrm ad vnū illorū
passoz ⁊ nō ad alterz. Sed qztū ad collatōez
characteris seu ptātis de q̄ ꝑnunc loquimur
ep̄us ordinās est instrumētū dei disponēs ex
trinsece ex diuina ordinatōe sexū masculinuz
⁊ nō feminū. ꝑ p̄dicte ptātis receptōne. q̄ ⁊c.
¶ Cōcl'o. iij. ē. q̄ de necessitate p̄cepti qzuis ñ Cōclusio
de necitate sacramēti ē q̄ ordinādus non pa/ tercia.
tiatur aliquā penam canonicā iuste sibi infli
ctā. puta q̄ nō sit suspēsus. excōmunicatus.
irregularis. interdictus. infamis. depositus.
vel degradatus. q̄ omnia pñt ꝑbari ex diuer
sis allegationibus iuris. quas ad p̄sens cau/
sa breuitatis omitto. ¶ Circa irregularitatez Nota de ir
tm̄ est aduertendū q̄ sub ista pena valde mul regl'aritate
ti comphendunt q̄ oēs de necessitate p̄cepti a
receptōe istī⁹ sacramēti excludūt. Propt qd

Opi. erro
nea.

Cōtra opi
nionē.

Solutio.
Ad. 1.

scīēdū q̄ tripl'r ī genere p̄t hō irregl'aritatē ī cur
rere. vno mō ex crimib⁹. alio mō sine crimib⁹
⁊ tercō mō ex aliq̄b⁹ q̄dāmō indrm̄t se hñtib⁹
puta q̄ qñq̄ sūt criminosa ⁊ qñq̄ ñ sūt crimi
sa. ¶ Primū ꝓtigit q̄drupl'r ¶ Pr̄io ꝓpt simo
niā. puta qñ q̄s emit ordines vel bñficiū. ¶ In
hm̄oi em̄ casib⁹ simonie qñq̄ sol⁹ papa p̄t di
spēsare. vt p̄z extra de simo. c. nob. Et idē p̄tz
i. q. i. ¶ Scōm crimē q̄ irregularitas ꝓhitur ē
furtū ī aliq̄ ordine. puta cū ep̄s p̄cipit q̄ tales
q̄ hoc vel hoc fecerūt non accedāt ad ordines
suscipiēdos. ⁊ tm̄ aliq̄s ꝓtra hm̄oi phibitionē
scīēter accedit. et furtive suscipit ordinē. talis
efficitur irregularis. vt p̄z extra de eo qui fur
tive ordines suscipit. ¶ Terciū crimē ē in eo q̄
mīstrat ī ordine nō suscepto. nagrime si est sa
cer ordo. ⁊ sollēnis mīstratio. Q⁹ em̄ talis sit
irregularis. p̄z extra de clerico non ordīato mi
strāte. ¶ Quartū crimē ratione cui⁹ hō effici
tur irregularis ē ꝓtumaciter se hr̄e ī nō seruā
do canonicas penas. ⁊ istud p̄tz extra de cleri
co excoīcato vel deposito mīstrāte. Ut hoc q̄d
ibi d̄r de excoīcatione. intelligendū ē de maio
ri excoīcatione. q̄ sicut ibidē dicit. c. licet. q̄
uis hic q̄ in minori excoīcatione celebrat gra
uiter peccet. nullius tm̄ irregularitatis notam
incurrit. ¶ Scōm ꝓtingit tripl'r ¶ Seq̄tur
em̄ irregularitas seruitutē. q̄uis seruit⁹ nō sit
crimē. Un̄ q̄libet seru⁹ ꝓpriūs ꝓhibetur ipso
iure ne sacramētū ordīs suscipiat. nisi de volū
tate d̄ñi sui sit redditus libertati. vt p̄tz extra
de seruis nō ordinādis ¶ Seq̄tur etiā illegiti
me natū. q̄uis hm̄oi illegitimatio nō sit ex cri
mine illi⁹ q̄ taliter nascit. ⁊ istud p̄tz extra de fi
liis p̄sbiter non ordinādis ¶ Seq̄tur etiā ter
cio corpe viciatū. vel ī aliq̄ membro notabili
enormiter trūcatū. vel ḡui ⁊ īmūdo morbo la
dorātē ⁊ debilitatū. Tales. n. sūt irregl'ares. n⁹
debēt suscipe ordines. vt p̄tz extra de corpe vi
ciatis. ⁊ extra de clico debilitato. ¶ Terciū ꝓti
git dupl'r. s. p̄ homicidiū ⁊ bigamiā. Quorū
vtrūq̄ qñq̄ ē sine pctō. ⁊ qñq̄ cū pctō ¶ Qd
p̄z de homicidio. q̄ iust⁹ iudex qñq̄ nocētes
hoīes vero iudicio ⁊ sine pctō p̄t morti trade
re. ⁊ nihilominⁿ tū iudex q̄ testis. et notarius
sñiam scribēs. ⁊ ꝓsul iudicis. oēs sūt irregula
res. vt p̄tz extra de homicidio volūtario. Ꝑ
etiā de hac materia. l. di. c. miror. ⁊. lv. di. c. vl.
Q⁹ āt homicidiū qñq̄ sit pctm̄. puta cū no
cēs occidit innocētē. h̄ p̄z de se. q̄ ē ꝓ mādatū
dei. Q⁹ etiā tal' sit irregl'aris. p̄z ī locis iā' ꝓpri
me allegatis ¶ Q⁹ aūt bigamia inducat irre
gularitatē. h̄ p̄tz extra de bigamis. Q⁹ ēē pos
sit ēē sine pctō p̄z. q̄ ꝓhēs m'rimoniū cū m'lie
re corrupta efficit bigam⁹. s̄z h̄ p̄t q̄s facere si
ne pctō. vt patebit. j. de m'rimonio ¶ Q⁹ etiā
bñq̄ bigamia accidat alicui cū pctō p̄z. q̄ po
sito casu q̄ aliq̄s ducat vxorē ꝗ ginē ex h̄ non
ꝓhibit bigamiā. sed si postea illa mulier d̄ scitu
mariti sui peccauerit cū alio viro. tūc in p̄mo
ꝓcubitu q̄ legitim⁹ marit⁹ peccauerit cū hm̄oi
vxore sua adultera ipse ꝓhit bigamiā. ⁊ h̄ vt
plīmū nō caret pctō. maxīe si ratione sue sa
turādē libidīs fouet scīēter adulterā. ⁊ nō cor
rigit neq̄ repudiat eā.

Quantum adquar

Articulus quartus

tū arti. sūt duo videda ¶ Primo q̄d sit simo
nia. ¶ Scdo vtr̄ ī omī emptiōe ⁊ vēditione
rei spūalis cōmittatur simonia ¶ Quo ad pri
mū ē scīēdū q̄ satis coīter doctores hāc dicūt
ē diffinitionē simonie. Simonia ē studiosa
volūtas emēdi seu vendēdi aliq̄d spūale vel
annexū spūali. ¶ Que descptio satis rōnabi
liter data ē. Nā sic habit⁹ studiosi cognoscūt. ⁊
p ꝓñs diffinūt p̄ios act⁹. et act⁹ p obiecta.
sic etiā habit⁹ vicīosi. nō ī ꝓposito simonia p
mo h̄ diffinit p actū interiorē cū p̄mittit. stu
diosa volūtas. Scdo p actū exteriorē. cū ad
ditur. vēdēdi vel emēdi. Tercio p obiectū cui
adiūgitur. aliquid spūale vel annexū spūali.

Diffinitio simonie.

¶ Sz ꝓ istā diffinitionē istatur ab aliq̄b⁹ sic.
Simonia dicit a simone mago. sed simō nō
videt voluisse vēdere spūalia. s̄z voluit ea eme
re ab ap'lis. vt patet Actuū. viij. ca. ḡ male po
nitur volūtas vendēdi ī diffinitione simonie
que dicta est ab illo simone. ¶ P. sola volun
tas emēdi seu vendēdi spūale non inducit ir
regularitatē. ergo hm̄oi volūtas non ē simo
nia. Antecēs patet. q̄ volūtas talis p̄t expia
ri p penitentiā absq̄ plati supiōris dispensati
one. q̄d fieri non posset si irregularitatē indu
ceret. Consequētia etiā p̄tz. q̄ vt patet ex p̄dī
ctis simonia inducit irregularitatē. ¶ P. q̄ p̄
cibo vel obseqo ordinē vel beneficiū acq̄rit. il
le simoniā ꝓmittit. sed ille nec vēdit nec emit.
ergo non diffinit simonia sufficiēter p volun
tatē emēdi vel vendēdi. ¶ P. iuspatronatus
est q̄d spūale. ⁊ p̄ōt vendi sine simonia. ergo
non bñ diffinit p voluntatē vendēdi spūale.
Consequētia p̄tz. Probat antecēdens q̄tū ad
p̄mā p̄tē. q̄ auctoritas conferēdi ecclesiasticū
bñficiū ē ius spūale. sed iuspatronat⁹ ē hm̄oi
auctas. Patet etiā q̄ ad scdam p̄tem. s. q̄ pos
sit vendi sine simonia. quia sepe videmus de

Instantia 1

2

3

4

facto q vēdit. ⁊ tñ vendentes sup hoc nō rep
5 hēdūt. ¶ P. calix ꝯsecrat⁹ pt vendi absq; sy
monia. q̄ symonia nō bñ diffinit p vēditō em
ei⁹ qd ē annexū spūali. Añs pz. q: legitur ꝛc. s.
Ambro. q fecit vēdi calices p redemptōe ca
ptiuoꝝ. ⁊ sustentatione paupeꝝ. qd nequaq;
fecisset vir tāte sanctitatis si symonia ꝯmitte
ret i vēditione calicis. Pz etiā ñia. q: ꝯsecra
tū ē ē qd spūale sic ⁊ ipsa ꝯsecratō. sz calix ꝯse
Solutio. cratus nō pt separi a ꝯsecrato ē ¶ Ad. i. dōm
Ad. 1. q symō p tāto voluit emere ab apl'is spūalez
ptātē vt eā vlteri⁹ posset vēdere. ⁊ iō nō solum
habuit volūtatē emēdi. sz etiā vēdēdi. ppt qd
vere dicūt simōiaci nō solū q spūalia emūt. sz
etiā q ea vēdūt. Et fm h̄ pz q symonia q̄zuis
dicat a symone. tñ bñ diffinit p volūtatē emē
di ⁊ vēdēdi ipm spūale. Si q̄s tñ oino vellet
solos emētes spūale symoniacos appellare iūle
posset vēdētes noiare giezitas a giezi famulo
helysei. q p sanitate ad pces ipsi⁹ helysei colla
ta ipsi naaman syro accepit mūera. vt pz. iij.
Ad. 2. Reg. v. ca. ¶ Ad. ij. dōm q volūtas emendi
vel vēdēdi spūale pt dupl'r accipi. Uno mō p
cise sine oi exterior expssione. Alio mō put ē
aliq̄ modo exteri⁹ expssa. puta q: ita sollicita ē
circa hoc ipsa volūtas q verbo. nutu vl signo
exterius insinuat. Primo modo nō inducit
symoniā in foro eccl'ie. q̄zuis hūs talē volūta
tē sit vere symoniacus coā ꝛeo seu in foro ꝛei.
Secda volūtas facit hoiez symoniacū nō so
lū coā ꝛeo. sz etiā i foro eccl'ie. Et q: isto secdo
mō vr poni volūtas i diffinitōe symonie. q̄a
volūtas tūc pt dici studiosa qñ ei⁹ studiū vel
sollicitudo appet exteri⁹ ꝓbo vel signo. Et iō
si i argumēto p solā volūtatē accipit volūtas
primo mō. tūc negāda ē ñia. q: symonia i foro
ꝛei pt ē sine irregularitate relaxāda i exterio
ri foro eccl'ie. Si āt accipit secdo mō sicut etiā
dz accipi i ppositō. q: i diffinitiōe symonie ñ
ponit sola volūtas. sz studiosa volūtas. tunc
añs ē falsū. q: vt iā dictū ē studiosa volūtas
Ad. 3. put ex suo studio ē expssa ⁊ declarata exterius
inducit irregularitatē. ¶ Ad. iij. dōm. q si p
ces fuerint tales vel obsequiū tale q inducūt
symoniā. tūc hmōi pces vel obsequiuz eq̄pol
lent pcio. ⁊ ideo i talibus pcibꝫ ⁊ obsequiis q̄z
uis nō sint emptio ⁊ venditio formaliter. tñ
sunt eq̄pollēter. Unde bñ dicit Greg. triplex ē
munus. s. mun⁹ a manu. puta pecunia vl alie
res temporales. ⁊ mun⁹ a lingua. puta pces vel
fauor. et munus ab obsequio. puta famulat⁹
alicui impēsus. ¶ Et in quolibet istoꝝ q̄ñq;
ꝯmittit symonia. q̄ñq; ꝓo nō Qd p̄mo pōt
videri ꝛe munere a manu. q: talis q accipit rē
tpalē p spūali. vel tenet ad ꝯferēdū illud spū
ale. sicut sacerdos pleban⁹ tenet puerꝫ sui sub
diti baptizare. ⁊ tūc si nō vult sine munere cō
ferre hmōi spūale. vere ē symoniac⁹. Uel ñ te
net. ⁊ h̄ dupl'r. q: qñ talis hō exigit mun⁹. vl
p hoc intēdit illud spūale sub pcio ponere. et
tūc etiā iste ē symoniac⁹. vel intēdit stipendiū
corpalis laboris. ⁊ tūc nō ē symoniac⁹ ¶ Et iā
pt distingui ꝛe munere a lingua. q: aut ille q̄ p
cibꝫ suis alterꝫ pmouet ad ordinē vel ad bñ
ficiū petit sciēter p indigno mot⁹ solū rōe car
nali. puta q: ille p quo petit est ꝯsanguineus
suus vel amicus. ⁊ tūc cōmittit symoniā. aut
petit p digno. ⁊ tūc non ꝯmittit symoniā. ma
xime si respectū hz ad dignitatē ei⁹ quē pmo
uet. ¶ Sil'r pōt distingui ꝛe munere ab ob
sequio. q: vel obsequiū ē spūale. puta q: ē ca
pellan⁹ vel instructor ⁊ m gr. rōne cui⁹ sibi cō
ferr bñficiū. ⁊ tūc nō ꝯmittit symonia. q: non
dat spūale p tpali. sed pori⁹ p spūali. Uel est
obsequiū tpale. ⁊ hoc dupl'r. q: vel est obseq̄
um honestū. ⁊ nec sic cōmittit symonia maxi
me si psona cui puidet sit digna. ⁊ ad hoc cō
siderario puidētis dirigat. vel obsequiū ē in
honestū. ⁊ tūc ꝯmittit symonia. ¶ Ad q̄rtū Ad. 4.
dōm q iuspatronatus p se non pōt vendi si
ne symonia. pōt tñ vendi tpale dominiū. cuz
q̄ absq; symonia pt trāsire iuspatronat⁹. dū
mō hmōi tpale dñiuz nō vēdat eo carius q
cū eo trāsit iuspatronat⁹. q: si ppter hoc cari⁹
vendere. tūc hmōi ꝯctus nō careret vicio sy
monie. ¶ Ad q̄ntū dōm q si calix vēdit ad Ad. 5.
vsum alterius ecclesie. tūc pōt integer manēs
vēdi. ita tñ q i vendito ē nullus respect⁹ habea
tur ad ꝯsecratōz. sed solū ad materiā ⁊ ad op⁹
artificis. Si em ppter consecratōz vēderet eo
cari⁹. tūc cōmitteret symonia. Si aūt vendit
psone scl'ari non ad vsū alteri⁹ eccl'ie. tūc ꝛeet
frāgi añq; vēdatur. vt sic consecratio tollat.
q: non licet calice ē consecratū tractari ab ho
mine nō consecrato. ¶ Forte dicet q saltē hic Instantia
vēditur annexū spūali. q: dominiū est anne
xū iurispatronatus. ⁊ calix dū manet integer
est annexus consecratōi. qd videtur esse sim o
nia iuxta pdictā diffinitionē. ¶ Rñdeo q vē Solutio.
ditio illius qd ē annexū spūali nō inducit sy
moniā. nisi vendat inq̄tū annexū ē. puta si i
vēditione habet respectus ad spūale. et ppter
hmōi annexionē carius vendit ipm tempale
¶ Quātū ad secdm q̄sitū i isto. iiij. arti. ē sciē Secda inq
dū q aliq̄ dicūt spūalia dupl'r. vno mō q: or sitō q̄rti ar
dinātur ⁊ referūtur ad spūalem animā. puta ticuli.

ad animā rationalē. sicut sunt scientia. consiliū
z sil'ia. z in vēditione taliū nō cōmittit symo
nia. q̄uis al's q̄nq̄z in talibus vēditōibꝫ gra
uiter peccet. Alio mō qz ordinātur ad spūa
lem grām. Et hoc dupl'r. Quia vel talia sunt
spūalia p essentiā. sicut sunt dona gre. Et cir
ca hoc nō pōt cōmitti symonia. qz nec de iure
nec de facto vendi pnt. Vel sunt spūalia cau
saliter. sicut sunt sacramēta q̄ aliq̄ mō sunt cā
spūalis gre. q̄ recipiēti sacramēta ꝯferk in eoꝝ
collatione. Et circa hec pōt symonia ꝯmitti.
qz licet nō de iure. tn̄ de facto vēdi possunt.

Instantia 1 Forte dices q̄ matrimoniū ē vex sacramē
tū. z tn̄ i ꝯctu matrimonij fit pactio de re tpa
li absq̄z symonia. qz si in hoc ꝯhētes matrimo
niū cōtraherent symoniā. tūc ecclesia phiberꝫ
2 hm̄oi pactiones. P. missa ē res valde spūa
lis. z tamē sepe dat pecunia p missa celebrāda
3 P. homo nō videk peccare. nec p ꝯsequens
symoniā cōmittere i eo q̄ rē spūalem pfert re
bus tpalibus. sed dans tpalia p spūalibꝫ pre
fert spūalia tpalibus. q̄ nō videk ꝯtrahere sy
Solutio monia. Ad pmū ddm q̄ hm̄oi pactio nō
Ad. 1. debet fieri p ipso sacramēto mrimonij. nec p
bn̄dictione ꝯhentū. qz cū illa sint spūalia. si
pcise p illis exigeret res tpalis. tūc cōmitteret
symonia. Sed qz plone ꝯtrahētes taz p se q̄z
p generāda ple indigēt rebꝫ tpalibꝫ. ideo ad
hoc respectū ꝯsiderationis dirigēdo pōt fieri
pactio de re tpali q̄ncunq̄z agit de mrimonio
Ad. 2. ꝯhēdo. Ad sdm ddm q̄ ille q̄ simpl'r z p
cise emeret vel vēderet missā peccaret z symo
niā cōmitteret. nihilominus tn̄ dicēti missaz
p laboribꝫ suis pōt dari pecunia vl'alia res tē
poralis sine pcrō. qz nemo teneк ppriis stipē
diis militare. Et sub hoc sensu ait apl's. i. ad
Ad. 3. Corinth'. ix. q̄ seminātī spūalia debent tempa
lia. Ad tertiū nego minorē. qz ille qui esti
mat rem spūalez posse compari pcio tempali
nō pfert spūale. sed potius equat ipm rei tpa
Nota li. qz appciatū equak ipsi pcio. Sed quid
sentiendū est de claustralibꝫ. z maxime de qui
busdā monialibꝫ alemanie. q̄ valde expsse pe
tūt res tpales ab his qui recipi debēt ad earū
collegiū. cū tamē status religionis sit res spū
alis. Ad istud rndet. s. Thomas de aqui
no i scripto q̄rti li. sniaz. distin. xxv. dicēs. q̄
q̄n possessiones alicui loci religiosi nō suffici
unt ad sustētandū plures psonas q̄z eas. s. q̄s
actu habet. tūc pōt exigi ab illo qui in illo lo
co desiderat seruire deo. nō quasi pciū religio
nis. sed vt habeat monasterū vn̄ ei possit p
uidere. z sic nō cōmittit symonia. si aūt sine ḡ
uamine ecclie pt recipi. tūc symoniacū ē aliq̄d
p receptione exigere. Ad argu. pnci. ptz ex Ad argu.
dictis in pncipio istius sdē in q̄stionis. pnci.

Distinctio vicesima sexta.

Cum alia sa
cramēta. Postq̄z mgr dētermi
nauit de sex sacris noue legis.
z spāliter in distinctōibꝫ du
abꝫ īmediate pcedētibꝫ de sacro ordis q̄ gene
rant filij spūales. nūc in. xvij. distinctōibꝫ p
xime sequētibꝫ determinat de septimo noue le
gis sacro. s. de matrimonio. q̄ multiplicāt filij
carnales. Et diuidit ī q̄ttuoꝝ ptes. fm q̄ tra
ctat de q̄ttuoꝝ causis ad vitatē mrimonij vl'r
ꝯcurrentibꝫ. Primo em tractat de cā formali
istī sacramēti. Sdo de efficiēte. Tercio de fi
nali. Et q̄rto de materiali. Sda incipit di.
xxvij. ibi. Post hec aduertendū. Tercia dis.
xxxi. ibi. Pph de bonis. Quarta dist. xxxiij.
ibi. Nūc supest ostēdere. Quātū ad pmū
ē aduertendū q̄ matrimoniū sicut etiaz q̄lib
bet aliud sacramētū ē sacre rei signū diuinū
institurū. idō formā institutōis istī sacramē
ti declarādo mgr duo facit. Prio em tractat
verba a pmo hoie plata ī istī sacramēti institu
tōe. Sdo tractat de eiusdē sacri significatōe
ibi. Cū igit ꝯiugiū. Prima in tres. Qz pmo
verbꝝ quibꝫ istud sacrm fuit institutū expri
mit veritatē. Sdo hui institutōnis innuit
varietatē. Tercio quēdā errorē refellit ad insi
nuādū matrimonij hoestatē. Sda ibi. Cōi
ugij aūt institutio. Tercia ibi. Fuerūt autē
nōnulli. Sequit illa ps. Cū igit. Et diui
ditur ī duas ptes. Nā pmo manifestat mri
monij significationē. Sdo icidēter recitat
quādā falsā opinionē. ibi. Inde ē q̄dā. Et
hec ī tres. Quia pmo hm̄oi opinionē cū suis
motiuis recitat Sdo eādē opinionē impro
bat. Et tercio auctes in q̄bꝫ illa opinio se fun
dat explanat. Sda ibi. Nec si fm verbū.
Tercia ibi. Sed suprius posita. Circa hāc
distinctionē quero.

Vtꝝ matrimoniū sit sacrm. Vide
tur q̄ nō. Qz medicina nō debuit p
cedere morbū. q̄ mrimoniū nō est sa
cramētū. Añs pz. qz sicut nō ē opus valētibꝫ
medicus. vt dicit ī euāgelio. sic nec medicia.
z p ꝯns videk q̄ medicina supfluat. nisi mor
bus pcedēs: ipsam medicinā reqrat. Cōseqn
tia pbak. qz omē sacrm ē q̄dā medicina ꝯtra

morbũ pcti. vt ptz ex pcedẽtib⁹. Sz mrimoniũ fuit a deo institutũ añ omẽ pctm. qñ hõ i statu innocẽtie adhuc fuit ĩ delicijs paradisi. g̃ si mrimoniũ cẽt sacrm. tũc medicia pcessisset morbũ. Cõtra. da oppositũ. tũc ñ essent se ptẽ sacramẽta noue legis. cui⁹ ꝛriũ ptz ex dictis pcedẽtib⁹. Dic q̃ttuor sunt videda Primo de ꝑncipali q̃sito ĩ ista q̃stione. Secdo d̃ mrimonij institutõe. Tercio de ei⁹ obligatõe. puta vtz q̃libet hõ d̃ necẽitate pcepti teneat ad ꝛhendũ mrimoniũ. Et q̃rto videbit de mrimonij significatõe.

Articulus primus. Cõclusio prima.

Quantũ ad primũ

pono duas ꝛclusiões. Prima ẽ q̃ mrimoniũ est vex sacrm. Qz sacrm ẽ sacre rei signũ. vt supi⁹ patuit p aug. Sz mrimoniũ ñ solũ est signũ gre. sic etiã cetera sacra. vex etiã ẽ signũ ꝛiunctõis xpi z eccl'ie q̃ sunt res sacratissime. 1 2 Ꝑ. illud qd̃ est remediũ sanctitatis ꝛ pctm homi exhibitũ p signa sensibilia hoc ẽ sacrm. Sz mrimoniũ est hmõi. Maior ptz ex dictis supi⁹ circa primã z scdãz distinctões. Minor etiã ptz. qz dato q̃ mrimoniũ nõ sit ꝓprie remediũ curatiuũ morbi iã inflicti. ẽ tñ remediuz pseruatiuũ ne morbi infligat. Facit em̃ h̃ mrimoniũ q̃ illd̃ ñ est pctm. imo qñq̃z pt cẽ meritorũ. qd̃ sine mrimonio cẽt pctm et demeritorũ. Ꝑ. apls ad Eph. v. loquẽs de mrimonio ait. Sacrm h̃ magnũ est. Sz ꝛ istã ꝛclusionẽ ẽ q̃dã heretica opinio q̃rundã q̃ taciani vocant. q̃ mrimoniales nuptias damnãt. z pares eas reputãt ceteris fornicationib⁹. z p ꝛñs fm istos mrimoniũ neq̃q̃z est sacramẽtũ. Notiua aũt istoꝝ hereticoꝝ poterant esse ista. Quia omne sacrm est cã gre. Sz mrimoniũ nõ ẽ cã gre. g̃ mrimoniũ non ẽ sacrm. Maior ptz ex dictis augustini z magistri circa ꝑncipiũ istⁱ q̃rti libri. Patet etiã ex dictis p me recitatis di. ij. q. i. arti. i. ꝛcl'one q̃rta. Minor ꝓbat mlꝛtiplicit. Prio sic. Voluntas hũana ñ ẽ cã gre. g̃ nec mrimoniũ. Cõseqntia ptz. Qz q̃cq̃d ẽ causa cause est etiã cã causati. Sz cõsensus hũane volũtatis est cã mrimonij. vt patebit infra. g̃ si mrimoniũ cẽt cã gre. tũc hũana volũtas esset cã gre. z sic ad oppositũ ꝛñtis seq̃ret oppositũ añcedentis. z p ꝛseqns ꝑma ꝛñtia fuit bona. vt ptz ex regulis aristotel' habitis ꝑmo ꝓoꝝ. z scdo peri hermenias. Añs etiã ptz. qz si hũana volũtas esset cã gre. tũc ex pur⁹ naturalib⁹ possem⁹ ꝛseq̃ gras z vitã eternã. qd̃ fuit error pelagij. Secũdo sic. Illud a q̃ fm ꝛsiliũ apli. expedit homini sp abstinere. h̃ nõ est cã gre. Sz mrimoniũ est hmõi. Maior ẽ nota a seniũ ꝛrio. qz nllo mõ expedit homi ꝓpetue abstinere ab eo qd̃ est cã gre. Minor ꝓbat. qz pure ꝗginis expedit ꝓpetue abstinere a mrimonio. vt ptz ex dictis apli. i. ad Chor. vij. patet etiã ex cõi doctrina oim catholicoꝝ doctoꝝ q̃ ꝗginitatẽ ꝑferũt mrimonio. Tercio sic. Illud qd̃ deicit homiez ab excellẽtiori statu. h̃ nõ cõfert sz magis aufert grãz. mrimoniũ ẽ hmõi. Maior ptz. Probat minor. qz deicit hoiez a statu ꝗginali q̃ est purior z excellẽtior statⁿ sidelium. 3 Quarto sic. Si mrimoniũ esset cã gre h̃ maxie videret p tãto. qz pstaret remediũ ꝛ voluptatis carnalis incendiũ. sz h̃ ñ. qz p actũ carnal' copule q̃ vtunt hoies mrimoniũ ꝛhẽtes auget carnal' ꝛcupiscẽtia. qd̃ ptz p aresto. iij. ethi. vbi ait. Insatiabil' est ꝛcupiscẽtie appetit⁹ z p opationẽ ꝛgruã auget. 4 Ꝑ. ꝛclionẽ arguit scdo sic. Perfectũ mrimoniũ pt fieri absq̃z bñdictõe. g̃ mrimoniũ nõ ẽ sacrm. Añs ptz. qz int' mlꝛtos fuit est z erit q̃ nullã receperũt vl' recipiẽt bñdictõez. Probat ꝛñtia. qz vt ptz discurrẽdo p singl'a noue legis sacra. vnũq̃dq̃z inuenit h̃re aliquã bñdictõez ita necessario añexã. q̃ absq̃z hmõi bñdictõe sacrm ñ pt esse. iuxta q̃ ait hugo d̃ scto vic. q̃ sacrm ẽ ex bñdictõe sanctificans. Ꝑ. sacrm efficit qd̃ figurat. vt ptz ex dictis aug. in ꝑncipio istⁱ q̃rti libri. Sz mrimoniũ nõ efficit ꝛiũctõez xpi cũ eccl'ia quã figurat vt d̃ se ptz. Ꝑ. cuilibz sacro ꝛuenit sacralis efficacia ex cõformitate quã habet ad passionẽ xpi. Sz mrimoniuz nullã videt habere ꝛformitatẽ ad xpi passionẽ. qz act⁹ ei⁹ nõ est carnal' afflictiu⁹. sz magis delectatiu⁹. g̃ nõ hz aliquã sacrãlez efficaciã. nec p ꝛñs poterit esse sacrm. Ꝑ. h̃ nõ ẽ sacramentũ in q̃ nõ est tria assignare. q̃z vnũ sit sacramẽtũ tm̃. aliud sacramẽtũ z res sacramẽti. z terciũ qd̃ sit res sacramẽti tm̃. qz vt ptz ex dictis supi⁹. In omi sacro ꝛtingit hec tria assignare. sz ñ appet q̃uo hec tria possint ĩ matrimonio assignari. g̃ rẽ. Sz ꝛ istã hereticaz prauitatẽ ẽ q̃si tot⁹ liber aug. quẽ fecit de bono ꝛiugali. ac dicta mlꝛoꝝ aliorꝝ sctoꝝ in diũsis libris. Sũt etiã ꝛ eã dicta xpi z apli q̃ mgr ꝛ hãc heresim allegat h̃ ilra. Ideo hac heresi refutata tãq̃z sufficiẽter ĩprobata. ad primũ motiuũ ei⁹ rndeo negãdo minorem. Ad ꝑmã ꝓbationẽ nego ꝛsequẽtiã. Ad ꝓbatõez illⁿ dõm q̃ maior ꝓpositio nõ est ꝗa q̃ñ causa causata dependet a pl'ib⁹ causis. qz tũc effect⁹

Opio heretica.

Rõ prima

Probatio minoris.

Rõ secda

Rõ tercia.

Rõ q̃rta.

Rõ quita.

Cõtra opinionem.

Solutio ꝑme rõnis

Ad primã ꝓbationez minoris.

causate cause ita pt reduci original'r i vnā sua
rū causaz q ñ reduceret i alterā. Sic aūt ē in
ppositio. qz mrimoniū ñ solū causal'r dependet
ab hūana volūtate. sz pncipal'r dependet ex di
uina institutōe. z iō causare graz pt conuenire
mrimonio vt ē causatū a diuia institutōe. da
to q ꝶ sibi ñ conueniat vt est causatū ab hūana
volūtate. z p cōns licet hūana voluntas sit cā
mrimonū qd ē cā gre. tñ hūana volūtas nō ē
Ad.2. cā gre. ¶ Ad scdaz pbatōez dōm q abstinē/
dū ēt ab aliq pt dupl'r itelligi. Vno mō tāqz
a malo. z sic maior ē ya. Alio mō tanqz ab eo
qd ē min⁹ bonū. ad ꝶ vt hō ꝓseqt maiꝰ bonū.
z sic maior ñ ē ya. licet ei vita actiua sit min⁹
bonū qz vita ꝓtēplatiua. tñ ex ꝶ vita actiua ñ
pua merito. Sic aūt ē i ppositio. qz licet apo
stol⁹ ēt abstinēdi ꝓsiliū. tñ ꝶ ñ facit p tāto q
mrimoniū sit malū. sz p tāto vt pura ygo fer
uentiori charitate ēt spōsēt xpo. z ex ꝶ abūdā
Ad.3. tiorē graz ꝓsequat. ¶ Ad terciā pbatōez dicē
dū q maior nō est ya. qñ sic fit electio ab ex/
cellētiori statu. q tñ nō fit pnectio in malū sta
tū. sz fit collatio i bono statu. Nūc aūt ita ē q
p mrimoniū hō nō pficit in malū statū. sed
collocat i statu bono a deo pncipal'r istituto.
vt patebit i scdo articulo. ¶ Etiā iste due pba
tiones pslupponūt falsū. s. q vez mrimoniū z
pura ygnitas ñ possint sil'ēidē cōpetere. cui⁹
Ad.4. oppositū patebit i scda ꝓcl'one. ¶ Ad qrtaz
pbatōez dōm. q mior nō est ya. loqndo de p
sonis ordinate vinētibz i matrimonio fm q
mrimoniū ē sacrm noue legis. tales cm psone
nō vtunt ꝓcubitu nisi fm dictamē recte rōis
z p cōns sic vtēdo acqrunt virtutē tpantie. qz
ex freqntatis actibz circūstātionat⁹ fm dicta/
mē recte rōis acqrit habit⁹ ꝶtut⁹ nō solū circa
tristibilia vez etiā circa delectabilia. ¶ Ad p
bationē dōm q dictū phi pt itelligi de appeti
tu ꝓcupiscētie fm q ē in hoibz nō regulat⁹ re/
cte rōis dictamīe. qz opatio z si qñqz sit con/
grua ppt indigentiā nature. tñ i hmōi opati
one nō sistūt. sz vlteri⁹ seipos puocāt ad opa
tiones supfluas z incōgruas qbz natura nō
Solutio sede rōis. indiget. sz poti⁹ p ipas ledit z destruit. ¶ Ad
scdm argumētū pt dici q añcedēs nō est vez
qz licet pfectū mrimoniū qñqz possit fieri abl/
qz bñdictōe hoīs. tñ nunqz fit absqz bñdictō
ne dei. qz dicit Beñ. i. de pmis hoibz mrimo/
niū ꝓhentibz. bñdixit eis de⁹ dicēs. crescite et
mlt'iplicamini ꝛc. a q bñdictōe nullū legiti/
mū mrimoniū videt ēē exclusiuz. z maxīe fide
Solutō. 3 liuz hoīm. ¶ Ad terciū dōm. q hec ppositio
sacrm efficit qd figurat. ñ est extēdēda ad oē
illud qd figurat. sz ē restringēda ad graz quā
figurat seu significat z efficit mō q lupi⁹ ē ex/
pssuz. Ex q appet q si maior accipit vniūsal'r
tūc ē falsa. si aūt accipit pticulariter. tūc nihil
ꝓcludit. qz mior etiā est pticularis. ex pur⁹ āt
pticularibz nihil ꝓcludit. vt ptz. i. poz. ¶ Ad
qrtū dicēdū q mior ñ est ya. qz qzuis qztū ad
Solutio 4 afflictōez matrimoniū ñ habeat ꝓformitatez
ad xpi passionē. tñ cōformitatē habet qztū ad
dilectōez q xpm iclinauit ad sustinēdū passio
nē. z qztū ad ꝓiunctōez q ecc'lia xpo fuit ꝓiun
cta ꝶtute sue scrissime passionis. Nā i matri/
monio debet esse ꝓtrahētiū psonaz mutua sin
cera dilectio z fidel' ꝓiūctio. ¶ Ad quintū ne
Solutio 5 go minorē. qz act⁹ exteriores qbz psone matri
moniū ꝓtrahētes se mutuo obligāt sūt sacrm
tm. Sz gratia a deo data psonis legitime cō
trahētibz ac etiā ꝓiūctio xpi cū ecc'lia p matri
moniū figurata sūt res sacramēti tm. Sz ipa
ppetua psonaz ꝓtrahētiū mutua obligatio ē
sacramētū z res sacramēti. Nā respectu actuū
exteriorū q sūt sacramētū tm ista obligatio est
res sacramēti. sz respectu ꝓiunctōis xpi cū ec/
clesia quā significat. z respectu gratie quā effi
cit ē sacrm. ¶ Cōclusio scda ē. q mrimoniū ve
Secunda ꝓclusio rū z ratū eē pt iter psonas legitimas ñ obstā/
te q ygnitas vtriusqz ꝓiugū maneat illibata
Qz si dat oppositū. tūc int ioseph z mariā ñ
1 fuisset vez matrimoniū. Sz falsitas isti⁹ cō
seqntis ptz apd oēs fideles doctores. Cōseqn
tia etiā ptz. qz fides sancta z scriptura sacra te
nent z pdicāt matrē dei mariā semp imacula
tā virginē pmāsisse. Sz q rōne pt eē vez ma
trimoniū iter duas psonas legitimas femīa
pmanēte i pura ygnitate. eadē rōe posset esse
vez z ratū matrimoniū dato q marit⁹ purus
2 ygo pmaneret. ¶ P. postqz psone legitime sb
intentōe ꝓtrahēdi matrimoniū mutuo exps/
erūt ygba qbz fm ius canonicū vez cōtrahit
matrimoniū. tūc int illas psonas vl' est verū
matrimoniū añqz carnalis copula sbsequat.
vl' nō. Si ē vez matrimoniū. tūc habet ppo/
sitū. qz q rōe p vnā die pt eē vez matrimoniū
iter duas legitimas psonas vtraqz pmanēte
i sua ygnitate. eadē rōe omibz diebz vite coz
posset eē vez matrimoniū iter eas vtraqz d cō
sensu vtriusqz semp pmanēte i pstina purita/
te Si ñ est vez matrimoniū inter eas añ car
nalē copulā. tūc qlibet illaz psonaz pt a poti
voto recedere z cū alia psona ꝓtrahere qd est
simpl'r falsū. sic ifra patebit. cū hec materia in
suo ppo loco tanget. ¶ Sz ꝓtra istā ꝓcl'onē
Opio contraria. est q dā opio quā magister ꝶ tāgit i littera Et

adducũt positores isti⁹ opiniõis p se autoritatẽ aug. ex lib. soliloq̃oꝝ. vbi ait. Nõ ẽ pfectũ ꝯiugiũ sine cõmixtione sexuũ. Et iterꝝ ait aug⁹. Nõ est dubiũ illã mlierez ñ ptinere ad mrimoniũ cũ q̃ doceť ñ fuisse cõmixtõ sexuũ Item leo pp̃ ait Nõ ẽ dubiũ illã mlierẽ ñ pertinere ad matrimoniũ i q̃ doceť ñ fuisse nuptiale misterũ. Ad istas ⁊ ꝯsimiles autoritates ꝑ dici q̃ inter cõiuges ñ cẽ cõmixtionẽ sexuũ ꝑ dupl̃r ꝯtingere. Uno mõ ex impotẽtia. puta qñ vl̃ vir ñ ꝑ reddere ꝫbitũ ex naturali frigiditate vl̃ alio ꝑpetuo ipedimẽto. vl̃ mlier ñ ꝑ recipere ꝫbitũ ex nimia sui corpis clausione. Alio mõ ꝑ istud ꝯtingere nõ ex impotẽtia ſz ex castitat̃ eminẽtia ꝓcedẽte ex vtriusq̃ cõiugũ mutua volũtate. Ꝓ ẽo mõ nõ cõmixtio sexuũ ipedit mrimoniũ. qz int̃ tales ꝑsonas nũq̃ poterit esse verꝝ mrimoniũ. sic patebit infer⁹ qñ tractabꝝ de frigidis ⁊ maleficis. Et ad istũ sensũ videť ire autoritas leonis. ⁊ secunda autoritas aug. ⁊ h̃ ꝑpť li doceť qd̃ in vtraq̃ autoritate ponit. qz ꝑpe istud doceť qñ alť ꝯiugũ ab altero petit diuortiũ coꝝ iudice et sufficiẽter doceť vl̃ oñdit q̃ mlier ñ est corrupta. ⁊ h̃ vl̃ ex artitudie sua vl̃ ex viri impotentia. Forte dices q̃ ꝯ istã solutõez habeť ex sedã rõe adducta ꝑ ista sed̃a ꝯcl̃one. qz si dictis ꝓbis q̃bꝫ fm ius canonicũ ꝯhiť mrimoniũ. verꝝ ẽ mrimoniũ int̃ ꝑsonas mutuo exp̃mẽtes hmõi verba añq̃ sexuũ fiat cõmixtio fm carnalẽ copulã. cũ talia ꝓba possint dici a viro impotẽte ⁊ a mlierẽ nimis arta. sequit q̃ verꝝ ⁊ indissolubile mrimoniũ int̃ hmõi viz ⁊ mlierẽ ꝯhať. dato q̃ nunq̃ possint carnal̃r cõmisceri qd̃ ẽ ꝯ istã solutionẽ ac etiã ꝯ ꝓitatẽ. Ñdeo q̃ ex rõe ꝑdicta nihil habeť ꝯtra istã solutõez. qz rõ ꝓcedit de ꝑsonis legitimis q̃ ꝑnt ꝯhere mrimoniũ. Sz in stãtia nũc adducta ꝯ solutõez assumit d̃ ꝑsonis illegitimis q̃ nũq̃ ꝑnt ꝯhere q̃liacũq̃ ꝓba dicãt. Vtr eiz impotẽs ⁊ mlier nimis arta sũt ꝑsone illegitime ad ꝯhendũ mrimoniũ. vt ifra patebit Et iõ nõ obstãte q̃ tales ꝑsone fateanť coꝝ iudice q̃ztũ i ipis erat se ꝯxisse mrimoniũ ꝑ ꝓba de ꝑsenti. tñ si sufficiẽter doceť q̃ vir sit impotẽs vl̃ mlier nimis arta. tũc ꝑ iudicẽ ab inuicẽ separanť nõ q̃ aliqd̃ ibi mrimoniũ dissoluat ſz potiꝰ oñdit ꝑ talẽ separõez q̃ int̃ hmõi ꝑsonas nullũ fuit mrimoniũ. q̃ztuis añ ꝓceptõez istⁿ impedimẽti videret esse mrimoniũ inter eas. Sz secꝰ fierz si ꝑsone legitime essent ⁊ impedimẽtũ sexualis cõmixtionis ñ haberẽt. qz dato q̃ tales ꝑsone ꝯxerint mrimoniũ ꝑ ꝓba de ꝑsenti. ⁊ trãseãt postea mlita tpa. q̃bꝫ tpibꝫ int̃ hmõi ꝑsonas nũq̃ fuit attẽptata carnal̃ copula. tñ verꝝ mrimoniũ fuit iter eas. qd̃ patet. qz si altera istarꝝ ꝑsonarꝝ alibi ꝯhereť. ⁊ ꝑ carnalẽ copulã q̃ztũ i se esset cũ ꝑsona secũda mrimoniũ ꝯsumaret. nihilominꝰ ꝑ verꝝ iudicẽ ecclĩasticũ cõpelleret redire ad ꝑmã ꝑsonã ⁊ dimittere sed̃az. Qd̃ iudex neq̃q̃ facere d̃bret. nisi iter illas duas ꝑmas ꝑsonas verũ et ratũ mrimoniũ etiã sine carnali copula extitisset. Sz ꝓpter primã autoritate aug. adducta ꝑ pdicta opinione ẽ aduertẽdũ q̃ mrimoniale ꝯiugiũ tres gd̃⁹ hr̃e videť. Primꝰ ẽ qñ fit ꝯcⁿ ꝯiugũ ꝑ ꝓba de futo. Secdo qñ fit ꝑ ꝓba de ꝑsenti. Tercꝰ qñ post ꝓba mrimoniũ exprimẽtia sb̃sequiť carnal̃ copula. Primus gradꝰ fm aliq̃s d̃z mrimoniũ initiatũ. ſz nõ verꝝ vel ratũ. qz dũ initiať tũc ꝓprie adhuc nõ habet esse. In isto eim̃ gdu ꝑpe habẽt esse spõsalia. ⁊ ñ mrimoniũ. qz ispõsalia nõ sũt mrimoniũ. licet sint dispositio ad mrimoniũ Secdꝰ gd̃⁹ ẽ mrimoniũ verꝝ ⁊ ratũ q̃ztuis ñ ꝯsumatũ Sz tercⁿ gradꝰ ꝑpe facit mrimoniũ ꝯsumatũ. Cũ igiť aug. ait. nõ ẽ pfectũ ꝯiugiũ sine cõmixtione sexuũ. videť q̃ huiusmodi ꝓba sint ĩtelligẽda de pfectõne tercⁿ gd̃⁹. q̃ mrimoniale ꝯiugiũ diciť ꝯsumatũ. et ñ de pfectõe secdi gd̃⁹. q̃ diciť verꝝ ⁊ ratũ. Hꝰ ꝑ istã distinctõez ꝑt sufficiẽter rñderi ad multas sophisticas instãtias q̃ ꝯ istã sed̃az ꝯcl̃onẽ possent adduci. q̃s cã breuitat̃ ñ adduco.

Solutio

Instantia

Solutio.

Quantũ ad secũdũ articulũ pono duas ꝯcl̃ones

Articulus secundꝰ.

Cõclusio prima.

1

Pria ẽ q̃ matrimoniũ ẽ pncipal̃r a deo institutũ. Qz omne sacrm̃ a deo ẽ pncipal̃r institutũ. ſz mrimoniũ ẽ sacrm̃ Maior ptz. qz si aliqd̃ sacrm̃ pncipaliter esset ab aliq̃ puro hoie institutũ. tũc ab hoie posset etiã destitui hmõi sacrm̃. Cõseqns ẽ fallũ. q̃ z añs. Mior etiã ptz ex pdict̃. Ꝑ. a q̃ original̃r ⁊ pmo facta est ꝯiũctio legitima mar̃ cũ femia. ab illo ẽ pncipal̃r mrimoniũ i stitutio. Sz hmõi ꝯiũctio facta ẽ a deo Maior ptz. Mior etiã ẽ nota ex dict̃ xpi Mat. xix. vbi loq̃ns d̃ mrimoniali ꝯiũctõe ait. qd̃ deꝰ ꝯiũxit hõ ñ sepet Sz ꝯ istã ꝑt argui sic Illd̃ qd̃ ꝑ hũanũ ꝯsensũ efficiť huⁿ pncipal̃ istitutor videť eẽ hõ. ⁊ ñ deꝰ. ſz mrimoniũ humano ꝯsensu fit ⁊ ꝯhiť. vt patebit infra. q̃ dẽ. Ꝑ. fm q̃ mgr̃ h̃ ait i lra. tũc fuit pmo in stitutũ mrimoniũ. qñ dictũ ẽ. h̃ nũc os ex ossibꝫ meis. ⁊ caro ex carne mea. ꝓpter h̃ relinq̃t hõ

Nota.

Instantia

1

2

2

re. sz ista fuerūt ꝓba ꝑmi hoīs. vt ptz gen. ij. c. g re. ¶ P. nō iuenit q dꝰ aliq̄d locutꝰ sit de spectantib ad mrimoniuz nisi. Gen. i. cū dixit ꝑmis hoib. crescite z mltiplicamini z replete terrā. Sz p ꝗ nō videt ꝛstituisse mrimoniū. q: ꝛsilia verba dixit pscib z alijs aiantib. i qb tñ dꝰ ñ ꝛstituit mrimoniū. ¶ Ad ꝑmū dicendū. lz mrimoniū efficiat hūano ꝛsensu. ꝗ tñ ñ fit cū exclusione istiturōis diuīe. illa ei exclusa nullꝰ ꝛsensꝰ hūanꝰ sufficeret ad faciēdū vez z legitimū mrimoniū. ¶ Ad scdm dicēdū q ꝗuis illa verba eēnt ꝑmi hoīs ꝓnūciatiue tāq̄z pconis volūtatē z institutōez dei ꝓnūciantez. fuerūt tñ eadē verba inq̄z tū faciebāt ad mrimoniū institutōez. dei autoritatiue. tāq̄z ꝓncipis hoīez inspirātez. ¶ Et ista videt esse in cētio xpi Mat. xix. vbi ap pbādo idissolubilitatē mrimonij verba q̄b mrimoniū puo fuit istitutū attribuit ipi deo z ñ homi dicēs. Qui fecit hoīes ab itio. masculū z feminā fecit eos. z dixit. Propt ꝗ relinq̄t hō pꝛez z mrez z adherebit vxori sue. z erūt duo i carne vna. Uñ ista verba fuerūt verba ꝑmi hoīs. z tñ attribuūt deo. q̄ institutōez mrimonij his verbis p hoīem ꝓnūciauit. Sic ei dꝰ qñq̄z loq̄t p ꝓpha z. z sic rex qñq̄z loq̄t p pconē. sic instituēdo mrimoniū dꝰ loq̄bat p ꝑmū homiez. ¶ Ad terciū dm q maior ñ ē vera. vt ptz ex ia dictz. ¶ Cōclusio scda ē q q̄z tū ad plonaz ꝛhentiū determiatōez. mrimoniū ē ab hūana istitutōe. Q: illd qd ē ex mādato ecclie. ꝗ ē ex hūana istitutōe. Sz hmōi plonaz determinatio sepe est a mādato ecclie. puta q nullꝰ ꝛhat mrimoniū cū aliq̄ sibi attinēte ifra q̄rtuz gdū cognatōis. In mltz ei talib ꝛditor iurz. i. papa pt dispēsare. ex q̄ patz. q a prātē pape tal' ꝓhibitio z limitatio videt emanare. de his tñ magz appebit ifra. qñ tractabit de impedimētis matrimonij.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Cōclusio scda.

Articulus tercius.

Quātuz ad terciuz

articulū pono duas ꝛclones. ¶ Pria ē q homines qñq̄z tenebant d necēcitate salutz ꝛhere mrimoniū. Q: q̄libet de necēcitate salutz q̄z tū i se ē tenet obſuare illud qd dꝰ sibi pcipit. Sz dꝰ pcepit ꝑmis hoib. vt crescerēt z mltiplicarent. gen. i. dicēs. Crescite z mltiplicamini rē. Et eodē mō pcepit noe z filijs suis gen. ix. q saltē dꝰ iplicite pcepit hoib illoz tpm ꝛhere mrimoniū. q: ñ poterāt ordiate crescere. nisi puo mrimonio. nā cremētū hoīm sine mrimonio eēt fornicariū. z p ꝛns iordiatū. ¶ Forte dicet q istd stare ñ possit. q: omi tpe licuit virginitatē peligere mrimonio. q nullo tpe mrimoniū cecidit sb pcepto. Cōlequntia patz q: illd nūq̄z dz eligi q eligēs efficit puanicator pcepti diuī. Ans pbat. q: omi tpe licuit z licebit maiꝰ bonū peligere miꝰ bono. Sz virginitas ē maiꝰ bonū q̄z mrimoniū. Maior patz q: sic maiꝰ malū ē magz fugiēdū miꝰ malo. sic maiꝰ bonū ē magz eligēdū miꝰ bono. Minor pbat. q: maiori bono in vita pñti dat maiꝰ pmiū i vita futa. sz ceterz pib tē virginib dat i vita futa magis ꝑmiū q̄z ꝛiugatz. vt oēs doctores testāt. q rē. ¶ P. abel nō fuit trāsgressor diuī pcepti seu mādati. q tpe ipiꝰ abel mrimoniū ꝛhere ñ erat d necēcitate salutz. z p ꝛns ñ cecidit sb pcepto. Ans ptz. q: dꝰ ñ acceptat sacrificia trāsgressoz suoz mādatoz. Sz sacrificiū abel dꝰ acceptauit. vt ptz gen. iij. Probat ꝛnntia. q: erq̄ scripta nusq̄z recitat abel vxoratū fuisse. iō nō ē dubiū q̄n mortuꝰ fuit virgo. z p ꝛns mrimoniū ñ ꝛxit. ppt qd trāsgressor fuisz diuini mādati si suis tpib ꝛcetꝰ mrimonialiū nuptiaz cecidisset sb pcepto. Et si tpe abel mrimoniū ñ erat sb pcepto: sequt q ē nil'o alio tpe sit vl' fuit sb pcepto. q: sp hoies postea fuerūt magz mltiplicati. z p ꝛns plesiuenietāt q suo spōte sine pcepto cogēte se nuptijs tradiderūt. ¶ Ad ꝑmū nego ans. Ad p bationē dm q maior ñ ē vera si addit ei omi tpe sic additū ē i maiori. q: ppt paucitatē hominū. z ppt necēcitatē multiplicāde. plis qñq̄z virginitas nō fuit maiꝰ bonū q̄z mrimoniū. Propt qd ait augꝰ. q celibatꝰ iohis ñ ē pferēdꝰ ꝛiugio abrae. ¶ Ad pbatōez nego maiorē q: supposita necēcitate ꝛhēdi ppt paucitatē populi dei. tūc ñ miꝰ ꝑmiarez mrimonial' fecūditas q̄z ꝓginal' castitas. ¶ Ad scdm nego ꝛnntiā Ad pbatōez dm q lz pceptū negatiuū obliget hoiez sp z ad sp. tñ pceptū affirmatiuū ñ obligat ad sp. q̄ꝗuis obliget sp fm ꝛgruētiā z optunitatē tpis z loci. Cū igit pceptū dei d ꝛhēdo mrimonio fuit affirmatiuū tm. iō ñ tenebat abel ad accipiēdū vxorē. nisi tāto tpe vixisset q ꝛgruū z optunuz ꝗ sibi fuisset. Et q: añ illd tps occisus fuit a cayn frē suo. iō dato q ꝓgo dcesserit. tñ ex ꝗ trāsgressor diuī mādati nō fuit. ¶ Cōclusio scda ē q modernis tpib rebz se habētib vt nūc nullꝰ teneat seu obligat vt d facto ꝛhat mrimoniū. Q: sic d ꝗbuentōne pentū habem pceptū affirmatiuū. z nihil omnꝰ eo tpe q pr ñ idiger: filiꝰ ñ teneat d facto pri ꝗbuenire. sic q̄ꝗuis d hoīm mltiplicatōe. et p ꝛns d ꝛhēdo mrimonio dꝰ deberet pceptū affirmatiuū. tñ q: p nūc tot hoīes sūt q volūtarie mrimoniū ꝛhūt. q mūdꝰ q̄si repletꝰ est

Instantia 1

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Cōclusio secūda.

hoibꝫ.ſ̃ illi q̃ volũt abſtiere.p nũc ñ tenẽt ꝯ/
here. Dico aũt notãter.p nũc. vl'rebꝫ ſe ha/
bẽtibꝫ vt nũc.q: poſſꝫ ꝯtigere tãta mortalitaſ
hoim.q̃ illi pauci q̃ viui manerẽt.ppt ꝓfua/
tionẽ hũane ſpẽi.vl'ppt aliquã aliã imminentẽ
necitatẽ tenerẽt ꝯhere mr̃imoniũ.ſuppoſito
q̃ eẽnt p̃ſone legitime ad ꝯhẽdũ. Si ãt habe
rẽt ĩpedimẽtũ abſolubile.p diſpẽſatõez ledis
aplice.tẽ ſedes aplica hmõi necitate inuniẽte
cũ talibꝫ hoibꝫ deberet diſpẽſare.

Nota.

Articulus quartus.

Quãtũ ad quartuꝫ

articulũ ſatꝭ cõiter exdictꝭ ſciõez.p̃t hr̃i q̃ mr̃i
moniũ ſignificat gr̃aꝫ quã ec̃ aliq̃ mõ cãt.ſic
dictũ ẽ ſupꝛ.q.p ꝯñs ſignificat ꝯiũctõez fide
lis aĩe cũ deo.q̃ fit p gr̃aꝫ ꝛ charitatẽ.ꝛ vnitio
nẽ ſeu ꝯiũctõez eccl'ie cũ xpo.iſtꝭ tñ ad p̃ñs ñ
iſiſto.q: forte aliias d̃ his aliq̃ ptractabꝫ

Ad principale argu.

Ad argumẽtũ p̃ncipale p̃t vno mõ dici q̃ ãns ñ
ẽ verꝫ.q: ſz medicĩa curatiua vl'reſtauratiua
ñ p̃cedat morbũ.tñ medicĩa p̃ſuatiua ꝛ ſana
tiua ꝯfortatiua p̃t p̃cedere.ꝛ ñ p̃ſuppoñit mor
bũ. Ad p̃batõez dd̃.q̃ hec ꝛ ſilia ꝓba ſp ſũt
ſtelligẽda d̃ medicina morbi curatiua vl'ꝛ p
diti reſtauratiua.ꝛ ñ d̃ medicĩa p̃ſuatiua ꝛ cõ
fortatiua. Pot ec̃ negari ꝯñtia Ad p̃batõez
dd̃.q̃ dato q̃ oẽ ſacr̃m ſit q̃dã medicĩa ꝯ mor
bũ p̃cti.tñ ñ ẽ nec̃e oẽ ſacr̃m. eẽ medicinã ſana
tiuã p̃cti iã p̃ptrati.q: p̃t eſſe medicĩa p̃cti p/
uentiua ne ꝯtingat.q̃le ſacr̃m ẽ ip̃m mr̃imo/
niũ q̃d ſua ꝓtute excuſat pctm̃.q̃d ĩ carnali co
pl'a ec̃t.ſi mr̃imoniũ hmõi copulã ñ p̃cederꝭ.

Diſtinctio viceſima ſeptima ꝛ viceſima octaua

Poſt hec aduer

tẽd. Poſtq̃ mgr̃ aliq̃ tetigit d̃ ip̃ꝰ
mr̃imonij cã formali.nũc.p̃ſeqũt de
eꝰ cã q̃d ad mõ efficiẽte.puta d̃ ꝯſenſu a volũta
te vtriuſq̃ ꝯiugũ p̃cedẽte. Et diuidit ĩ duas
p̃tes. Nã p̃mo tractat d̃ iã dicti ꝯſenſꝰ effectu
ꝛ p̃fectõe. Secdo d̃ eiuſdẽ ꝯſenſꝰ defectu ꝛ ip̃fe
ctione.diſt.xxix.ibi. Optet ãt ꝯſenſũ. Pria ĩ
duas. Q: p̃mo oñdit q̃ ꝯſenſuſ ꝯhẽtũ efficit
mr̃imoniũ. Secdo inuit q̃le opteat eſſe hmõi
ꝯſenſũ.diſt.xxviij.ibi. Vic q̃ri dꝭ. Pria ĩ treſ
Q: p̃mo p̃mittit ĩ vniuerſali ordine dicẽdo.q:
Secdo oñdit q̃d ſit mr̃imoniũ. Tercio q̃d ſit
mr̃imonij p̃ncipiũ effectiuũ. Secda ibi Sũt
ei nuptie. Tercia ibi. Afficiẽs ãt. Et hꝰ ĩ duas
Q: p̃mo circa p̃ncipiũ matrimonij effectiuũ
ponit ſ̃itatꝭ determiatõez. Secdo huic ſ̃itati
ꝯriã recitat opinionẽ.ibi. Quidã tñ aſſerunt
Et hec diuidit ĩ tres p̃tes. Q: p̃mo mgr̃ reci
tat hmõi falſã opionẽ. Secdo hmõi falſe opi
nionis adducit p̃batõez. Et tercio ꝯ hmõi p
batõez attẽptat ſolutõez. Secda ibi. Q, ſo ĩ
ter ſpõſam. Tercia ibi. Dis aũt ita r̃ñdem⁹.
Seq̃t illa p̃s. Vic q̃ri dꝭ.vbi incipit diſt.xx
viij. In q̃ mgr̃ oñdit q̃lẽ optet eẽ ꝯſenſũ mr̃i
monij effectiuũ. Et diuidit ĩ duas p̃tes. Q:
p̃mo oñdit q̃lis ſit ille ꝯſenſꝰ q̃ mr̃imoniũ effi
cit Secdo inq̃rit q̃ ſit illa reſ ĩ quã mr̃imoniũ
efficiẽdo volũtaſ ꝯſentit.ibi. Vic q̃rit cũ ꝯſen
ſus. Pria ĩ tres. Q: p̃mo oñdit q̃ ꝯſenſus ex
p̃ſſus p ꝓba d̃ ſuko mr̃imoniũ ñ efficit.q̃uis
hmõi ꝓba cauſet q̃ñq̃ ſpõſalia. Secdo q̃ ad
h̃ ſolꝰ ꝯſenſꝰ p ꝓba d̃ p̃ñti exp̃ſſus ſufficit. Et
tercio ꝯ vtrũq̃ dictuꝫ obiicit ꝛ ſoluit. Secda
ibi. Nõ ãt ſic ẽ. Tercia ibi. Et remiſſe aũt ſen
tẽtie. Circa iſtas duas diſt.q̃ro hãc q̃ſtionẽ

Qꝛ p⁹ ꝯctũ mr̃imoniũ p ꝯſenſũ ſuf/
ficiẽter exp̃ſſũ.vnꝰ cõiugũ ĩuito alto
poſſit ĩtrare religionẽ. Et videt q̃
ſic. Q: q̃cũq̃ ſe aſtrĩxit duplici voto.q̃ꝛ vnũ
ẽ maꝰ alto.tẽ maꝰ votũ obſuãdo abſoluit a
minori.maxie ſi vtrũq̃ ſimꝰ ñ p̃t obſuari. Sz
votũ religiõis ẽ dignꝰ ꝛ ꝓtute maꝰ q̃ꝛ votũ
mr̃imonij.g̃ tẽ. Maior p̃tꝭ.q: ex h̃ fm iura
ſz homĩ trãſire de vna religiõe ad aliã.ſuppo/
ſito q̃ trãſeat ad artiorẽ regulã. Minor p̃bat.
q: illd̃ qd̃ ẽ ſp̃uale ꝛ diuinũ.ẽ maior ſ ꝓtutis ꝛ
dignitatis.q̃ꝛ illd̃ qd̃ ẽ carnale ꝛ hũanũ. Sz
ſtatꝰ religiõis ẽ ſp̃ual'ꝛ q̃ diuinꝰ.ꝛ ſtatꝰ mr̃i
monij ẽ carnal'ꝛ hũanꝰ.g̃ tẽ. Cõtra.nll'ſ ſz
attẽptare illd̃ diſſoluere qd̃ ex diuina inſtitutõ
ne ẽ idiſſolubile.mr̃imoniũ ẽ hmõi.g̃ tẽ.ma
ior patꝭ. Minorẽ p̃bꝰ.q: illd̃ a cuiꝰ diſſolutõe
p̃hibet hõ ꝓbꝰ ꝓfitatꝭ ĩ euãgelio.h̃ ex diuina in
ſtitutõe videt eẽ idiſſolubile. Sz ꝓfitatꝭ.ſ.dñſ
ihs xp̃s loq̃ns de mr̃imonio Matth.xix.ait.
Qd̃ g̃ deꝰ ꝯiũxit.hõ ñ ſepet. Vic q̃tuor ſũt
videda. Pria q̃d ſit mr̃imoniũ Secdo q̃l'
ſit ille ꝯſenſꝰ q̃ efficit mr̃imoniũ. Tercio d̃ co
qd̃ ẽ h̃ p̃ncipalꝭ q̃ſitũ. Et q̃rto.eſt videndũ
vtꝛ ſeptẽniũ.i.tp̃s ſeptẽ ãnorꝭ ſit neccario req̃/
ſitũ ad ſpõſalia ꝯhendũ.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

r̃ñdꝭ mgr̃ h̃ ilra dicẽs. Mr̃imoniũ ẽ viri mlĩ
eriſq̃ ꝯiũctio maritalĩ inter legitimas p̃ſonas ĩ/
diuidua vite ꝯſuetudinẽ retinẽs. In q̃ deſcri/
ptõe ꝯiũctio ponit̃ p genere.cetera ãt p diffe/
rẽtijs.vt d̃ ſe ptꝭ ituẽti. Iſidorꝰ ꝓ li.ix.ethi
mologiarꝭ magꝭ attẽdẽs ad nois interptatõez
q̃ꝛ ad diffinitõez ait.q̃ mr̃imoniũ dꝭ q̃ſi mr̃is
muniũ.i.officiũ Et q̃ſi ad idẽ reſpiciẽs aug.
ĩ lib.ꝯ fauſtũ ait. Mr̃imoniũ ſ̃ dꝭ.q: nõ ab

Instantia 1 aliud dz mlier nubere nisi mr fiat. Sz ꝗ hec
pt argui ex dictis aliqz doctoꝝ. Et primo ꝗ di-
ctū magri sic. Mrimoniū sicut ⁊ qdlibet aliud
sacrm ē sensibile signū. Sz nlla ꝛiūctio ē qd
sensibile. g mrimoniū ñ pt eē ꝛiūctō. Maior
ptz p diffinitōez sacri datā ex dictis bti augu-
dist. i. q dicebat q sacrm ē iuisibil' gre visibil'
forma. Ptz ēē mior. qz nlla relatō ē forma sen
sibil'. Iz ois ꝛiūctio ē relatio. g nlla ꝛiūctio vi-
deē ē sensibil'. P. vinculū q aliq ꝛiūgunt ñ
2 ē ipa ꝛiūctio. Sz mrimoniū ē vinculū idisso-
lubile q femia ꝛiūgit viro. ⁊ ecōuso. Maior
ptz. qz cā differt realr a suo effectu. Iz vinculū
ꝛiūges ē cā ꝛiunctōis. Mior etiā ptz d se. ⁊
3 ē cōiter ꝛcessa. P. si mrimoniū eēt ꝛiunctio.
tē duoꝝ ꝛiugū ñ possz eē vnū mrimoniū. Fal
sitas isti ꝛñtis ptz. Probat ꝛseqntia. qz fm
nuīē. int duo extrema ñ est vna relatio. Iz due
fm numer extremoꝝ. due ei sūt eqlitates ī du
obz eqlibz. Cū igit ois ꝛiūctio sit relatō. ī du
obz ꝛiūctis erūt due ꝛiunctōes. ⁊ p ꝛñs duo
mrimonia si mrimoniū ē ꝛiūctio. qz mltipli-
cato supiori. tūc necē ē iferi mltiplicari. P. re
4 terea si mrimoniū eēt ꝛiūctio maritalis. tūc nō
posset eē mrimoniū sine carnali copula. Falsi
tas ꝛñtis ptz ex qstiōe pria pcedēte. Cōseqn-
tia etiā ptz. qz ꝛiūctō maritalis. vl ē ipa carnalis
5 copula. vl nccio ꝛcernit hmōi copulā. P.
ome mrimoniū pt dissolui cā fornicatōnis. g
mrimoniū ñ ē retinēs idissolubile seu indiui-
6 duā vite ꝛsuetudinē. P. ꝗ dicta Isidori ⁊
aug. arguit sic. Semp a digniori ē res denō-
mināda. Iz pr ē dignior mre. g istd sacrm po-
ti dēberet dici primoniū a pre: qz mrimoniū
a mre. Maior habet. ij. d aia. Etiā mior patz
ex. iij. d aia. vbi dicit. q agēs ē pstāti patiēte.
7 P. denolatio dz fieri a pncipio eēntiali. Sz
officiū mris ñ ē eēntiale pncipiuz mrimonij.
Iz potis ē effectus eius. g rc. Maior ptz. qz rō qm
significat nomē ē diffinitio. vt dr. iij. metha.
Sic igit diffinitio dat per pncipia eēntialia.
sic etiā nomē dz ipōni a pncipio eēntiali. Mi
nor etiā ptz. qz effectus ñ ē pncipiū eēntiale sue
cause. Iz qnqz cā sit pncipiū eēntiale sui effectus
vt ptz d cā itrinseca. Sz sine pēto esse matrē.
cāliter pslupponit eē mrimoniū. g rc. Ad p
Solutio. mū dd. q mior ñ est ꝟa. Ab pbatōez dd. q qz
Ad.1. uis relatio ñ sit sensibil' fm se. ē tñ sensibil' rōne
fundamēti. Unde sic sillitudo sentit inqztū alba
q sūt sillia sentiunt. sic ꝛiūctio sentit. eo q pso-
ne ꝛiūcte sentūt. ac etiā eo q ꝟba q̃dm aiorū su
orū ꝛsensū ⁊ ꝛformitatē exp mūt sentiūt. Ad
Ad.2. scdm dd. q ligari aliq vicio pt itelligi dupli.
Uno mō effectiue. ⁊ sic maior ē ꝟa. Iz mior est
falsa. Alio mō formali. ⁊ sic qzuis mior sit ꝟa
q mrimoniū ē tale vinculū q ꝛiunges formali
itelligūt eē ligati. maior tñ ē fla. qz vinculū q
aliq formali ligāt ñ ē aliud qz ipa ligatio. Ad
pbatōez dd. q maior ē falsa loqndo d cā for-
mali. effectus ei cāe formalis ñ differt realr a for-
ma. Ad terciū dd. q ꝛñs ñ ē falsū accipiēdo
mrimoniū put dicit relatōez eqpantie fūda- Ad.3.
tā ī viro ī ordie ad mlierē ⁊ ecōuso. qz ī rei ꝟi-
tate sic vnū accidēs absolutuz ñ pt eēi duobz
sbicetis. sic vnū nūero accidēs respectiuū nō pt
eēsil' ī duobz extremis. dr tñ vnū mrimoniū
eē int vnū viz ⁊ vnā mlierē rōe vni finis. pu
ta rōe plis generāde. q vna exñs dependet ab
vtroqz ꝛiunge a viro. s. ⁊ mlliere. ⁊ sic vnū mri-
moniū itegrat ex duplici ꝛiūctōe pdicta Ad Ad.4.
qrtū pt negari ꝛñtia. Ad pbatōez dd. q licet
maritalis ꝛiūctio ꝛcernat carnalē copulā epti-
tudīe. tñ ñ ꝛcernit eā actu. aptitudo vero ad
carnalē copulā pt eē etiā iter plonas ꝟginali
castitate pollētes. Ad qntū dd. q idiuidui- Ad.5.
tas mrimonij pt dupli cōsiderari. Uno mō
inqztū vinculū. Alio mō q ad cohabitatōez
⁊ thoꝝ. Prio mō ñ tollit idiuiduitas mrimo
nij p diuortia celebrata cā fornicatōis Uñ p
sona petēs separari a ꝛiunge fornicāte ñ exaudit a
iudice nisi sb hac ꝛdicione. q toto tpe hmōi
separatōis caste viuat. nec lz sibi ꝗhere cū aliq
plona viuēte ꝛiunge fornicatrice. ⁊ si voluerit
poterit eidē recōciliari. ⁊ mrimonialis sibi co-
habitare sic p°. Ista patēt extra d spō. ⁊ mri.
c. ex pte. Exqbz oibz euidēter appet q p cele-
brata p° diuortia ñ dissoluebat vinculū mri
monij. Sz secdo mō idiuiduitas mrimonij
pt cā fornicatōis tolli. Est etiā ꝗ adūtendū Nota.
q pdicta diffinitō data p mgrm ñ ꝛuēit vni-
uersalis omi mrimonio. Iz solū mrimonio fide
liū. ⁊ mrimonio cōsūmato p sbseqntē carnalē
copulā. Si ei sic ñ restrigeret ista diffinitio.
tē due instātie isolubiles curreret ꝗ eā. qz posi
to q duo sint ꝛiunges ifideles. qz vn° ad fidez
ꝛuertat alto manēte ī sua ifidelitate. tē ꝛsilo
ad fidē lz recedere a pori mrimonio ⁊ d nouo
ꝗhere cū plona fideli. maxie si ꝛiūxi fidel' blas
phemat fidē vl fidei creatorē. Istd ponit expls
se innocētius terci° extra d ꝛūsione infideliū. c.
qzto te. Ex q ptz q ñ manet vinculū idiuiduū
qd pfuit ī mrimonio ifideliū. Et idē ptz d mri
monio rato lz ñ ꝛsūmato. Ponat eiz q duē p
sone ꝗxerint mrimoniū p ꝟba d pnti. tē verū
ē mrimoniū int eas. nihilomin tñ si vna ista
rū plonaꝝ añqz istd mrimoniū ꝛsūmet p co-
pulā carnalē itrauerit religionē appbata. ⁊ fe
cerit ī ea pfessionē alta plona ñ ꝛsentiēte. tē p
sona manēs ī sclo pt d nouo ꝗhere mrimoniū
si sibi videbit expdire. qd neqqz fiere possz si
vinculū poris mrimonij maneret idiuiduū.
Iste etiā casus mō q iā dixi determinat ē ab

alexãdro. iij. extra d ꝯsũtõe ꝯiug. c. ex publico

Ad. 6. ¶ Ad sextũ dd. q maior ñ ē ẏa. nisi supposito q illd sit dignior qd ē notior. qz notiatio seqt cognitõez. & iõ ñ sp a digniori sz ab euidẽtiori & certõri ē res ꝛnoianda. Licz ei aĩa hois sit dignior qz corp. tñ qz corp ē magis sensibile & cogiscibile qz aĩa. iõ hõ magis ꝛnoiat a corpe qz ab aĩa. dr ei hõ ab hũo ¶ Sic qz euidẽtior & certior ē hãc mrez facere ad generatõez & nutritionẽ hui. plus q spectãt ad officiũ mrimonij qz hũc prez. iõ matrimoniũ merito ꝛnoiat a mre. & dr qsi mris munũ. i. mris officiũ. Et ecõtra qz magis certũ & euidẽs ē prez facere ad exteriorus possessiõis acqsitõez qz mrez. iõ exterior possessio ꝛnoiat a pre. & dr primoniũ q

Ad. 7. si spectãs ad pris officiũ ¶ Ad septimũ nego maiorẽ qz qñ ꝓpetas accntal' ē notior pncipio ẽntiali. tc ab ea res ꝛnoiat. sic lapis dr qsi lẽs pedẽ. Ad pbatõez dd. q lz rõ quã sigt nomẽ sit diffinitõ tñ qz accntia ꝓfert magnã ptẽ ad cogiscẽdũ q qd ē. vt dr. i. d aĩa. iõ ab accnta li pncipio ꝑ res ꝯgrue ꝛnoiari. & h spealiter vez ē qñ res ꝛnoianda ē accns. sic ē i ꝓposito qz ē diffinitõ el accntiũ ñ dat sp p ẽntialia sz potis. p additamta & p extrinseca. vtz. vij. meta.

Articulus secundus

Quantũ ad secũdũ

Pria ꝯclo articulũ pono duas ꝯclones ¶ Pria ē q vez mrimoniũ fieri ñ pt absqz ꝯsensu volũtatũ ip

1 soz ꝗhẽtiũ. Qz null accipit legitimã ptãtẽ i eo qd ē libere alti abs qz illi ꝯsensu. Sz vtqz ꝯiugũ accipit ptãtẽ legitimã i corp alteri vt pz. i. ad chor. vij. qd q dẽ corp añ mrimoniũ

2 libẽ fuit i alteri ptãte. g. & ꝛc ¶ P. null ꝗt ob/ligatori pt eẽ rat: nisi iteruenat ꝯsens ꝯhen

3 tiũ. sz mrimoniũ ē qdã ꝗt obligatori ¶ P. nihil pt fieri sine sua cã efficiẽte. Sz cã efficiẽs mrimoniũ ē ꝯsensus volũtatũ. vt appet p au

Instantia 1 toritates sctõz. q ponũt h ilra. g. & ꝛc ¶ Forte ꝗ istd dicet q ipossibile ē aliqd eẽ cãm efficientẽ suij pi. vt pz ex dict aug. i. d tri. & ex dict are stotel'. ij. d aĩa. Sz mrimoniũ ñ videt eẽ alid qz mutu ꝯsensus legitimoz ꝯiugũ. Ista pz qz respectu eiusdẽ significati ē idẽ signũ. sz ꝯiũctio xpi cũ eccia q significat p mrimoniũ eẽ si

2 gnificat p mutuũ ꝯsensũ legitimoz ꝯiugũ. g. & ꝛc ¶ P. multiplicata cã multiplicat effect. Sz duoz ꝯiugũ sũt duo ꝯsens. g si ꝯsensus est cã mrimonij tẽ duoz ꝯiugũ ẽnt duo mrimõia qd ē flm. Maior pz. Probat maior. qz ñ est maior vnitas i pncipijs qz i pncipiat. vt pz i lib. d caus ¶ P. si oppositũ ñ ē cã oppositi tũc

3 nec ꝓpositi ē cã ꝓpositi. vt pz i lib. topicoz. Sz dissensus ꝯiugũ ñ destruit mrimoniũ iã ꝗctũ. g ꝯsensus eoz ñ efficit mrimoniũ nõdũ

Solutio Ad. 1. factũ ¶ Ad primũ nego maiorẽ. qz mrimoniũ ē qdã vnio duoz ordinatoz ad vnũ. puta ad vnã vitã domesticã l' ad vnã plẽ generãdã & educãdã. quã vnionẽ efficit ꝯsens mutu illoz vnitoz ¶ Ad pbatõez nego maiorẽ. qz sepe videm q idẽ significatũ plibꝫ signis exp/mit & significat ppt euidẽtiã certiorẽ Et tiã minor istri pbatõis deficit. qz ꝯsens ꝯiugũ ꝓpe loqndo ñ sigt ꝯiũctõez xpi cũ eccia. sz potis significat volũtatẽ xpi q fuit cã ꝯiũctõis xpi cũ eccia. Et sic i ist duobꝫ signis & significat ordiate rndet cã cãe. & effect effectui. puta cõsensus ꝯiugũ volũtati xpi. & mrimoniũ causatũ ab illo ꝯsensu. ꝯiunctõi xpi cũ eccia cãte a xpi volũtate ¶ Ad sdm dd. q maior vnũsalit ñ ē ẏa. pl'es ei carpẽtarij pnt eẽ cã vni & ei dẽ dom. q qzuis ñ sit vna vnitate idiuisibilitat. tñ ē vna vnitate itegritat. fm q ex vniõe oiz suaz ptiũ itegrat i ordie ad vnũ finẽ. Sic cẽ in ꝓposito qzuis mrimoniũ causet a duobꝫ ꝯsẽsibꝫ & fudet i duobꝫ ꝯsentiẽtibꝫ. tñ dr vnũ mrimoniũ vnitate itegritat. fz q oẽs sue cãe ꝯueniũt & ꝯcurrũt i ordinẽ ad vnũ finẽ ¶ Ad pbatõez dd. q p illa ẏba ñ itẽdit autor d caus dicere q pl'es cãe i genere cãe efficiẽtz ñ possint sil' ꝯcurrere ad faciẽdũ eũdẽ effectũ. qz sic ipe ꝗ dicerz sensui. & eẽ arest. ij. phi. vbi ait. hõ generat hoiez & sol. sz itẽdit dicere q cã p se sufficiẽs ad causãdũ aliquẽ effectũ. ñ ē min simplex mag variabil' suo effectu ¶ Forte dicet q istd ē ꝗ me. qz ꝯsens ꝯiugũ ē variabil' & trãsitori. igit si i cã ñ ē maior variabilitas qz i effectu. tc si ꝯsens ꝯiugũ ē cã mrimonij mrimoniũ erit variabile & trãsitoriũ. nec p ꝗ ñs erit i dissolubile & ĩdiuiduũ. cui oppositũ iã dcm ē i pmo articlo istri q stiõis ¶ Rndeo q lz ꝯsens sit cã mrimonij. tñ ñ ē p se sufficiẽs cã. qz nisi adessz dña istitutõ. tc ꝯsens hũan ñ possz cãre mrimoniũ. & iõ istãtia ñ ꝯcludit. qz q dictũ ē. cãz ñ eẽ magis variabilẽ suo effectu. h dictũ fuit d cã p se sufficiẽte ¶ Ad terciũ ddm. q maior ꝓpositõ ñ ē ẏa. nisi loqndo d tli ꝓposito q ē cã ꝓpositi ñ solũ effectiua. sz cẽ ꝯfuatiua. sz ei separatõ sigilli a cera cui ipsiuz ē ñ sit cã destructõis figure i cera derelicte ex hmõi ipsione. tñ ex h ñ seqt q ꝯiũctio sigilli ad ceram ñ sit cã figure Et rõ hui ē qz ita impssio vl' ꝯiũctio sigilli ē cã effectiua illi figure. q tñ ñ ē ei cã ꝯfuatiua. sz nũc ita ē q ꝯsens ñ ē cã ꝯfuatiua mrimonij. igit qzuis dissens ñ possit dissoluere mrimoniũ iã ꝗctũ. tñ ex h ñ hẽt q ꝯsens possit efficere mrimoniũ. cã ei mrimonij sic effectiua q eẽ ꝯfuatiua: ē ipa diuia istitutõ. q mutari ñ pt p aliquã purã creaturã ¶ Et ex ista ꝯclone põt iferri tale corrolariũ q ꝯsensu existente ficto nunqz contrahitur matrimoniuz. quia consensus fictus non est ꝯsensus.

Ad. 2.

Instantia

Solutio.

Ad. 3.

Corrolariũm. 1

ſtē nec hō pictꝰ est hō. Si igit̄ ſine ꝯſenſu nō
ꝑt cōtrahi mr̄imoniū. vt dicit ꝑcedēs ꝯclo. g
nec ꝯſenſu ficto poterit cōtrahi matrimoniū
2 ¶ P. in tētio req̄rit ī oī ſacr̄o. Sz ꝯſenſu exñte
ficto ñ adest ītētio mr̄imoniū ꝯhēdi. ſz potꝰ
3 recipiēdi. g ⁊c ¶ P. iā dictā ꝟitatē ⁊determiat
innocētꝰ tercꝰ extra de ſpō. ⁊ mr̄i. c. tua nos.
vbi iudicat q̄ndā ñ ꝯxiſſe mr̄imoniū eo q̄ nō
adhibuit vez ꝯſenſū. q̄nus finxerit ſe ꝯſenti/
re ī q̄ndā. ꝑꝑt extorq̄ndā ab ea carnalē copu/
lā. Ulñ circa finē illꝰ. c. ſic ꝯcludit. Polꝰ ſolū
mō affuit. ⁊ defuit oīo ꝯſenſuſ. ſine q̄ cetera ne
Nota. q̄unt ꝑficere fedꝰ ꝯiugale. ¶ Nota tñ q̄ fm fo
rū exterioꝛſ iudicij tal' ficto ꝛ cōgit̄ ꝑ ſnias ex/
cōicatōis ad habēdā illā ī vxorē cū q̄ ꝯxit per
ꝟba de pñti. ſi ſufficiēter poterit ꝓbari q̄ dixe
rit hmōi verba. qꝛ iudicū extrīſecū ñ hz iudi
care d̄ his q̄ verſant̄ in cꝛde niſi ꝓut appent
verb vl' ſignis extrīſecꝰ. ¶ Etiā ī foro ꝯſcie ꝯſu
lēdū ē tali ꝛceptori vt poſtpoſita fictōe pleno
Lapsus. ꝯſēſu illā accipiat ī vxorē quā d̄cepit. Sz po
ſito q̄ durāte fictōe cū ꝑma. ipe ꝑ ꝟba d̄ pñti
abſq̄ fictōe ꝯhat cū ſcda. tē mālere dz cū ſcda
qꝛ hꝰ ē legitima vxor ſua. ⁊ iō ipa viuēte ñ dz
ꝛuerti ad ꝑmā. ¶ Sz q̄d faciet ſi ꝑma obtinz
ſniaz ꝯ eū in iudicio. ⁊ ipe excōicat̄ niſi relicta
ſcda ad ꝑmā reuertat̄. ¶ Rñdeo q̄ melꝰ ē ſibi
ſuſtiere ſniaz q̄z ꝛuerti ad ꝑmā ⁊ illā dimitte/
re quā noſcit ſuā eē legitimā. Et ſi aggꝛuat̄ ſen
tēia. tē ꝯſulēdū ē ſibi q̄ cū ſcda q̄ ē ſua vxor le
gitima vadat ad ꝑtes aliēas vbi rōe ig̃rantie
iſtꝰ fēi ñ ꝑcedet ꝯ eū. ¶ Concło ſcda ē. q̄ ad ꝟ
Secunda ꝯcluſio vt ꝯſenſꝰ efficiat mr̄imoniū vez. nēcē ē vt exp̄
mat̄ ꝑ verba de pñti. vel ſaltē ꝑ aliq̄ ſig̃ hmōi
verb eq̄pollēria. Qꝛ ſi ñ ꝟ vl' eēt ꝑ tāto q̄ ꝯſē/
ſus tacitꝰ ⁊ occultꝰ ſufficerz. vl' qꝛ ꝯſenſꝰ exp̄ſ
ſus ꝑ verba d̄ futo ſufficerz ad efficiēdū ratū
mr̄imoniū. ſz neutz iſtoꝝ ſufficit. g ⁊c. Ma
ior ꝑtz ex ſufficiēti diuiſiōe. Minorē ꝓbo q̄z tū
Probatio ad ābas ſuas ꝑtes. ¶ Et ꝑmo ꝑmā. Qꝛ ī oī ꝯ
prime ꝑtis ctu obligatorio nēcē ē intuēire tātā expſſionē
minoris. ꝑ quā ꝯhētes poſſint cog̃ſcere ſe eē obligatos
1 Sz ī mr̄imonio ē q̄dā ꝯctꝰ valde obligatorꝰ
⁊ cōſenſu manēte tacito. nll'a fit expſſio ꝑ quā
ꝯſentiētes poſſint cog̃ſcere ſe eſſe mutuo obli/
gatos. g ⁊c. ¶ Et ꝯfirmat̄. qꝛ ad eē cuiuſlibet
2 iacr̄i req̄rit aliqd̄ ſenſibile ſignū. ſz ꝯſenſu ma
nēte oīo tacito nullū appet ſenſibile ſignū illi
us ꝯſenſꝰ. g ⁊c. ¶ P. nullꝰ acq̄rit ius nouū in
3 aliq̄ re ꝑ ꝯſenſū illꝰ cui ē res illa niſi ſibi ꝯſtet
d̄ ꝯſenſu tali. Sz vero exñte mr̄imonio q̄libz
ꝯiugū acq̄rit ius ī corꝑe alterꝰ ꝑ ꝯſenſū eiꝰ. g
ñ ꝑt eē vez mr̄imoniū niſi q̄libet ꝯiugū cog̃/
ſcat ꝯſenſū alterꝰ. vl' ex verb: vl' ex ſignis. ⁊ ꝑ

ꝯſnas ñ ſufficit ad cauſādū mr̄imoniū ꝯſenſuſ
tacitꝰ. ¶ Secdaz ꝑtē minoris ꝓbo ſic. Si aliq̄ſ
ꝯſenſꝰ expſſꝰ ꝑ ꝟba d̄ futuro poſſz efficere vez
mr̄imoniū. ꝟ maxīe eēt ille q̄ firmat̄ addito iu
ramēto. Sz iſte adhuc ñ ſufficit. g ⁊c. Ma
ior ꝑtz. Minorē ꝓbo. qꝛ qd̄ futuꝝ ē ꝟ verꝰ dꝛ ñ
eē q̄z eē. Sz iuramētū additū ꝟbis d̄ futo cō
ſenſū ſignificātibꝫ ñ mutat taliū ꝟborꝝ ſignifi
catōez. g ñ obſtāte iuramēto ꝯſenſus ꝑ tūc ſi/
gnificatꝰ magꝭ hz ñ eē q̄z eē. ſz q d̄ ñ ē nihil effi
cit. g ꝯſenſꝰ expſſꝰ ꝑ verba d̄ futo ñ obſtāte q̄
ſit iuramēto vallatꝰ ñ poterit efficere vez mr̄i
moniū. ¶ Et ꝯfirmat̄. qꝛ ſi ꝯſenſus expſſꝰ ꝑ ver
2 ba d̄ futo. firmatꝰ iuramēto efficeret vez mr̄i/
moniū. tē ꝑ hmōi mr̄imonio ñ req̄reret poſtea
aliq̄s aliꝰ ꝯſenſꝰ. Cōſequentia ꝑtz. qꝛ exq̄ ꝑ expſ
ſionē fuit ꝯſenſꝰ cū addito iuramēto mr̄imo
niū iā eēt effectū. frustra req̄reret vlterioꝛ ꝯſen
ſꝰ ad ipm efficiēdū. Sz falſitas ꝯntis ꝑtz. qꝛ
eoīpo q̄ q̄s ꝑmittit vl' iurat aliquā ñ ī pñti z
ī futo ſe habituꝝ ī vxorē. iā ipo ſuo ꝑmiſſo vl'
iuramēto ſpō det futuꝝ ſe habituꝝ ꝯſenſum ī
hmōi mlierē. ¶ P. ſi hmōi ꝑmiſſio d̄ futo cū 3
addito iuramēto faceret vez mr̄imoniū. tē ſi
alta illaꝝ ꝑſonaꝝ ꝯheret ſcdo cū aliq̄ alia ꝑſo
na ꝑ verba d̄ pñti. ſcdo ꝯctꝰ ñ teneret. Sz cō
ſequens ē falſū. qꝛ ī ſcdo ꝯctu cēt vez mr̄imoniū
fm q̄ iura determinat. Cōſequentia etiā ꝑtz. qꝛ
eade ꝑſona ñ ꝑt cū duabꝫ ꝑſonis ſil' hr̄e verū
mr̄imoniū. g ſi cū ſcda hz vez mr̄imoniū. ſe/
quit̄ nēcio q̄ cū ꝑma nūq̄z habuerit vez mr̄i/
moniū. ¶ Hec oīa q̄ ꝟ adduxi ad ꝓbandū ſe
cūdā ꝑtē ſup̄dicte minoris clare ꝑnt hr̄i ex di
ctis greg. noni extra de ſpō. ⁊ mr̄i. c. ſi int̄ viꝝ
Ubi cū ꝑꝰ dixiſſz q̄ ꝯſenſus expſſus ꝑ ver Nota.
ba d̄ pñti. puta cū vir dicit accipio te ī meā. ⁊
mulier rñdet. accipio te ī meū. facit vez mr̄i/
moniū. tē eodē. c. ſ̄bdit qd̄ ē ad ꝓpositū ſic di
cēs. vez ſi int̄ ipos acceſſit tm ꝑmiſſio d̄ futo
vtroq̄z dicēte. ego recipiā te ī meā. ⁊ ego reci/
piā te ī meū. vl' verba ſil'ia. ſi aliꝰ mlierē illā ꝑ
verba d̄ pñti de ſpō ſauerit. etiā ſi inter ipam ⁊
ꝑmū iuramētū iteruenerit ſic dixim⁹ de futo.
hmōi de ſpō ſatōis ituitu ſcdm mr̄imoniū ñ
poterit ſepari. ſz cis ē d̄ violatōe fidei pñia in/
iūgēda. ¶ Sz ꝯ ſup̄dictā minorē q̄ ad primā
ꝑtē ꝑt argui ſic. Nō min⁹ ē efficax ꝯſenſus in Cōtra pri
mr̄imoniū q̄z ꝯſenſus ī pctm. Sz ꝯſenſus in mā ꝑtē mi
pctm itrinſecꝰ manēs ſine omni exterioꝛ expſ/ noris.
ſione ē ſufficiēs cā pēti. g ꝯſenſuſ ī mr̄imoniū 1
abſq̄z exterioꝛ expſſione erit ſufficiēs cā mr̄i/
moniū. ¶ P. muti ꝑnt ꝯhere mr̄imoniū. g cō 2
ſenſuſ tacitꝰ ꝑt efficere mr̄imoniū. Cōſequentia
ꝑtz. Et añs expſſe habet extra de ſpon. ⁊ mr̄i.

Probatio ſcde partis minoris.

c.tue fraternitati. vbi ait innocentⁿ terciusſ. q
muti pñt ꝯ here mrimoniū p ꝯsensuꝫ mutuū
5 sine ꝓbis. ¶ P. posito illo qd ē d necitate mri
moniū ꝓe ponit mrimoniū. q̃uis ñ ponat illd
qd solū ē necariū ad ꝯhēdū mrimoniū i facie
eccl'ie Sz ꝯsensⁿ ē d necitate mrimoniū 7 ꝓbo
rū expssio solū ē necia externⁿ i facie eccie. g 7c.
Maior ptz. Minor etiā expsse habet ab inno
cētio i.c.iā ꝓxie allegato. vbi ait sic. Mrimo
niū i ꝓitate ꝯhit p legitimū viri 7 mlieris ꝯsen
sū. sz necia sūt q̃ztū ad ecclias ꝓba ꝯsensū de p
4 senti expmētia. ¶ P. sine expssiōe extrinseca per
ꝯsensū pfectū intrinsecū pt q̃l vouere intm q te
net ad voti ipletōez. g sine extrinseca expssione
pt q̃s ꝯhere vez mrimoniū. Añs est notū. qz
dr i ps. Vouete 7 reddite dño deo vro. Patz
etiā ꝓñtia. qz mrimoniū ē qd dā votū ppetue
obligatorīū P. si extrinseca expssio ꝯsensus eet
necia i mrimonio ꝯhēdo. tūc puella tacet 7 ni
hil rndēs i hora mrimonial' ꝯcⁿ ñ ꝯherz mri
moniū Cōseqntia ptz. Sz ꝯñs ē falsū. qz da
to q filiafamilias q̃n tradit nuptui taceat et
6 nihil rndeat. tñ vez ꝯhit mrimoniū. vt patz
xxij.q.ij.c.honorāt ¶ P. ꝯ secdaz ptē minoris q̃
dicebat. q ꝯsensⁿ expssus p ꝓba d futo ñ facit
mrimoniū. arguit sic. Sicut se hz expssio de
pñti ad pñs mrimoniū. sic se hz expssio de fu
turo ad futuꝫ mrimoniū. Sz expssio ꝯsensⁿ
p ꝓba de pñti ē cā pñt' mrimoniū. g expssio cō
7 sensⁿ p ꝓba d futo erit cā futi mrimoniū ¶ P.
si carnal' copula secuta fuit ꝯctū expssū p ꝓba
de futo. tē vez ē mrimoniū. g añ hmōi copulā
ꝓture ꝯsensⁿ expssi p ꝓba d futo vez fuit mri
moniū. Añs pbat extra d spōsalibꝫ 7 ma. c. is
q̃. vbi greg. ix. sic ait. Is q fidē dedit mlieri su
p mrimonio ꝯhēdo carnali copula sbsecuta.
7 si i facie eccl'ie ducat aliā 7 coḡscat eā ad pri
mā redire tenet. qz lz psūptū pmū mrimoniū
videat. ꝯ psumptōez tñ hmōi ñ ē pbatio ad
mittēda. nec vez cēset mrimoniū qd d facto ē
postmodū sbsecutū. Cōseqntia ec ptz. qz car
nal' copl'a ñ hz efficere mrimoniū. sz potⁿ vbi
8 legitime fit ibi mrimoniū psupponit ¶ P. mri
moniū spūale pt fieri seu ꝯhi p ꝓba d futo. g
7 carnale. Cōseqntia ptz. Probat añs. qz ob
ligatio ad intrādū religionē q ē qd dā mrimo
niū spūale ꝓe ꝯhit ec si hō hmōi votū emiſit
p ꝓba d futo. Si q̃s ei circa festū natiuitat' p
mitterz se assūptuꝫ habitū religiōis i pmo fe
sto pasce futo. veniēte festo pasce. ipe vtiqz ha
Contra p/ bitū religiōis teneret assumere. Sic ec i ppo
batōez as/ sito. si q̃s pmitterz alicui mlieri 7c ¶ P. ꝯ illd
sumptā de qd i pbatōe assūptū ē d addito iuramēto. pt
iuramēto. arguī sic Juramētū aliq̃d firmitat' addit sup
9 ꝓba d futo simpl'r plata. g addito iuramēto
ꝓbis d futuro vez fit mrimoniū. Añs patz.
Probatō ꝓntie. qz ꝓba d futo simpl'r plata si
ne iuramēto efficūt spōsalia. Sz nihil pt ad
di sup firmitatē 7 obligatōez spōsaliū. nisi ob
ligatio ꝓi mrimoniū. qz int ꝓa spōsalia 7 vez
mrimoniū ñ ē dare aliquē gdū mediū. ¶ P. ñ 10.
minⁿ obligat hoīez ꝓitas diuīa q̃z hūana. sz
p iuramētū firmat illd qd iurat ꝓitate diuīa
7 p simplicē ꝯsensⁿ expssionē p ꝓba d pñti fir/
mat illd qd expmit veritate hūana. g si ꝯsensⁿ
expssⁿ p simplicia verba d pñti cāt firmū 7 ve
rū mrimoniū. seḋ q mlto magz ḋ facere pos/
sit ꝯsensus expssⁿ p verba d futo vallata iura/
mēto ¶ Dnullⁿ pt obligari virtute cūiuscūqz 11.
humani statuti q facere teneat ꝯ ius diuinū.
Sz iuramētū cadēs sup materiā licitā 7 ho/
nestā q̃libet ex iure diuino tenet adiplere. g q̃ñ
aliq̃s iurauit se acceptuꝫ ḋtā i vxorē legiti/
mā. datd q per verba d pñti postmodū ꝯhat
cū greta. videt q p nullā decretalē ab hoīe cō/
ditā possit obligari ad habēdū gretā. 7 ad di/
mittēdū ḋtā. cuⁿ oppositū assūptū ē i pbati
one secde ptis sepe dicte minoris ¶ P. apl's ad 12.
Heb. vi. ait. O is ꝯtrauersie finis ē iuramētū
Sz ius positiuū eccl'ie ñ dz iudicare opposi/
tū apl'ice determinatōi. g videt q i iudicio ec
clesie magis iudicādū sit p mrimonio d futo
pmisso cū iuramēto. q̃z p mrimonio d pñti ꝯ
cto simplici verbo ¶ Dis ñ obstātibꝫ teneo cū Solutio.
determiatōe sctē mris eccl'ie supra dictas ꝓita
tes ¶ Ad pmū igit dicēdū q maior ñ ē ꝓba ac/ Ad.1.
cipiēdo ꝯsensū solitariū i vno hoīe sine expssi
one ad alteꝫ. qz pctm pt cōmitti etiā ab hoīe
solitarie se habēte. mrimoniū aūt necio ꝯcer/
nit duos hoīes sibiꝫ pis mutuo ꝯsentiētes. et
ptātes alternatim sup corpa sua sibi iuicē tribu
entes. Et qz hec ñ pñt fieri sine aliq̃ expssione
q̃ sit mutue volūtat' indiciū. ī nō ē sil'e d cō/
sensu respectu pctⁿ 7 respectu mrimoniū ¶ Ad Ad.2.
secdm nego ꝓntiā. qz lz muti mrimoniū ꝯhē/
tes ꝯsensū suū ñ expmāt ꝓbis. tñ necē ē q cō/
sensū suū expmāt signis vl' nutibꝫ verbis eq̃/
pollētibꝫ. Et ista videt esse intētio innocentij
papē extra d spō. c. cū apud sedem. vbi ait q
muto ñ est denegādū q̃n possit ꝯhere mrimo
niū. cū qd ꝓbis nō pt signis valeat declarare
¶ Ad terciū dīm. q minor ñ ē vera. qz expssio Ad.3.
verboꝫ vl' saltē signoꝫ ē necia ad ꝯhēdū mri/
moniū. Sic ei ad pducēdū artificiatū ñ solū
ars est necia. sz etiā est necessariū instrumētū
cū q̃ artifex pducit 7 sine quo nō potest pdu
cere artificiatū. sic quāuis consensus efficiat
matrimoniū. tñ ad hmōi efficiētiā necessario

ꝛcurrit expssio ꝛsensus insinuatiua. siue hmōi expssio appeat p ꝟba vl p signa ꝟbis eqpollētia. Est ei hmōi expssio instrumētū ꝛsensus i efficiēdo mrimoniū. sine q instrumēto nullus ꝛsensus pt efficere mrimoniū. Et p hꝰ ptz ad pbatōez. qz ñ seqt. i ꝯhendo mrimoniū ꝟba sūt necaria qztū ad ecclia. g nllo mō sūt necessaria qztū ad mrimoniū ꝯhendū. qz vl verba vl signa sūt necaria i hmōi ꝯctu saltē vt istrumēta. ¶ Ad qrtū nego ꝟntiā. qz voto astringit hō soli deo vl deo i sctis suis. igit actu interiori sine expssiōe exteriori hō pt se voto astringere. qz deo omne cor ptz. z oīs volūtas loqt. vt ait Bre. Sz mrimonio astringit hō homī. q ñ pt cogscere volūtatē hoīs. nisi aliqbꝫ exterioribꝫ ꝟbis vl signis expmat. ¶ Ad qntuz nego ꝟntiā. qz sic notauit hugo. xxvij. q. ij. c. vltī. qñ puella audit ea q fūt circa ipaz. z nō reclamat. tūc ꝛsensus eiꝰ sua taciturnitate sufficiēter expmit. Ubi qꝫuis taceat qztū ad verboz expssionē. tñ sua patiētia q taciturnitate mōstrat sufficiēter expmit ꝛsensū sue volūtatis. ¶ Ad sextū dōm. q cū i maiori d̄z expssio d futuro. li expssio de fuko pt dupliciter accipi Uno mō p expssiōe nūc fuka q qñqz erit pñs ptūc pñtez ꝛsensū expmēs. z sic maior ē vera. z ꝛclo ē ꝛcedēda. qz sic pñs expssio q psens cōsensus expmit nūc psentialr causat mrimoniuz. sic expssio nūc fuka tūc aūt pñs. expmēdo ꝛsensū tc pñtez tūc causabit mrimoniū. Alio mō p expssiōe verbi futi tpis. q ds spōdet qñ qz se habituz aliquā i vxorē. z sic maior ē falsa. qz expssio q sic ē fuka. nūqz ē ꝛiūcta pñti cōsensui. g nūqz erit cā mrimonij. Expssio aūt d pñti ē actu ꝛiūcta pñti ꝛsensui. z iō pt esse cā mrimonij. Et qz hꝰ accipit expssio de fuko iuxta scdaz acceptōez. iō maior ē negāda. ¶ Ad septimū nego ꝟntiā. Ad pbatōez dōm q licz carnal copula ppe ñ faciat mrimoniū. tñ qz i ter illas psonas pcesserūt spōsalia ꝯcta p verba d fuko. iō ex actu carnal copule psumit violēter q spōsus psentialr ꝛsentiat i illā spōsam. tāqz i vxorē legitimā. Licz ei mutuꝰ ꝛsensus ibi ñ expmat p verba d pñti. tñ psumit q eqpollēter expmat p carnalē copulā seqntē spōsalia mēoratā. ¶ Ad octauū nego aīs. Ad pbatōez dōm. q lz postqz aliqs vouit itrare religionē m̄ monachoz ipe sit obligatꝰ ad intrandū. tñ ap pp̄are loqndo hmōi obligatio nō ē mrimoniū spūale. magꝭ ei assimilat spōsalibꝫ qz mrimonio. i ipa aūt hora pfessiōis viculū spūalis mrimonij superaddit his spōsalibꝫ pcedentibꝫ. ¶ Ad nonū nego ꝟntiā. Ad pbationē nego mioreē. qz qñqz additōe pene firmat spōsalia. puta qñ refuliciti a pmisso indicit pena centū vl mille libraz aut marcaz. z tñ huiusmodi firmitas p penā apposita addita sinit spōsalia manere ꝟspōsalia. nec ipa mutat i vez mrimoniū. Sic etiā iuramētū spōsalibꝫ additū ñ mutat spēm spōsaliū. qꝫuis ipa ꝛfirmet. ¶ Ad pbatōez illiꝰ minoris dōm. q licz iter spōsalia z mrimoniū ñ sit dare gdū firmitatꝭ medū specifice differētē ab vtroqz extremoz. tñ bñ pñt dari diūsi gdus firmitatꝭ oēs manētes ifra naturā seu specie spōsaliū. ¶ Ad decimū dōm q lz maior sit vera i eodē genere obligatōis. puta manēdo ifra obligatōez spōsaliū. tūc plꝰ obligat veritas diuīa p iuramētū addita verbis qbꝫ ꝯtrahunt spōsalia. qꝫ si hmōi verba iuxta humanā veritatē nude z sine iuramēto pferrēt. tñ i alio z alio genere obligatōis sicut ē in ppposito. maior pt esse falsa. Etiā maior supponit vnū falsuz. s. q solū hūana veritate firmet illd qd expmit qñ ꝯhit matrimoniū. Firmitas ei illiꝰ qd ibi expmit magis ē a diuīa veritate: qꝫ hūana. eo q mrimoniū pncipaliꝰ i sua firmitate dependeat a diuīa institutōe. qꝫ ab hūana ꝛsensus expssiōe. ¶ Ad vndecimū dōm. q maior ñ ē vera si materia q fuit licita p illo tunc qñ ds iurauit i successu tpis ex aliq euētu efficit illicita. Si em pr alicui puelle iurasz eā tradere i vxorē legitimā alicui viro. z sic durātibꝫ spōsalibꝫ ille cōmitteret stupz cū sorore illiꝰ puelle. tūc pr qꝫuis iurauerit. nllo tñ mō dz sibi dare hmōi puellā i vxorē. qz materia iuramēti q pmo fuit licita z honesta. ex ia dicto euētu facta ē illicita z ihonesta. Sic aūt ē in ppposito. qz qꝫuis iuramentū q ql se obligauit aliquā ducere d fuko i vxorē i suo pncipio habuerit licitā materiā. tñ postqz aliā duxit p ꝟba de pñti ꝛsensū sue volūtatꝭ expmētia: materia q fuit licita efficit illicita. qz huic scde ddit ptātez sup suū corpꝰ z iō ñ lz sibi hmōi ptātem alti tribuere. qꝫuis hꝰ priꝰ licuerit sibi. ¶ Ad duodecimū dōm q dictū aplī debet intelligi manente materia iuramēti licita sicut fuit licita.

Quātū ad tercium articulū ē distinguēdū. Articulus tercius.

Qz vl iter hmōi ꝛiugel ē mrimoniū ꝛsūmatū p actū carnal copule vl ñ. Si pmo mō. tc ñ lz vni cōiugū itrare religionē sine ꝛsensu alteriꝰ. z si d facto itraret altero ūito. d iure pt reuocari ad cōmanēdū alti ꝛiugi i sclo. z tenet sibi reddere debitū qñ

Ad.4. Ad.5. Ad.6. Ad.7. Ad.8. Ad.9. Ad.10. Ad.11. Ad.12. Pria ꝛclo

petit. Iz ius petēdi amisit ppē votū religionis ad qd se q̄tū i se fuit astrinxit. ¶ Etiā si vxore mortua iupuiserit. q̄uis de necitate ñ teneat reūti ad religionē a q̄ exiuit. tñ ꝛsulēdū ē sibi vt reuertat. qz cessāte ipedimēto debet satisfacere voto castitatis & religiōis qd cōmisit q̄tū in se fuit. ¶ Ista oia patēt extra d̄ diuersiōe coniugatorū. c. i. & c. Quidā ūtrauit. & c. placet. & c. ad aplicā. ¶ Istd ēē ptz p mltas autoritates q̄s mgr recitat h i littera. ¶ Si secdo mō puta si matrimoniū ꝛtractū p ꝓba ꝛsensū ꝛtrahētū exp̄mēta d̄ pñti ñ ē ꝛsūmatū p carnalē copulā ꝛtrahētiū. tē vn⁹ cōiugū pt ūtrare religionē approbatā etiā alio ꝛtradicēte. Et ꝛiūx manet i secło pt si voluerit cū alia psona ꝛtrahere matrimoniū postq̄ trāsiuit ān⁹ pbatōis & ñ ān. qz p̄mū vinculū matrimonij tādiu durat q̄diu intrās religionē ñ ē mortu⁹ secło. Hz ñ ē mortu⁹ morte vite secularis nisi postq̄ trāsiuit ān⁹ pbatōis. i sine cui⁹ iste ē pfessus hmōi religionē. q̄ &c. ¶ Ista patēt extra d̄ q̄ūsiōe ꝛiu. c. ex publico. & c. ex parte tua. ¶ Forte dicēt q̄ ista sēda ꝛclo repugt ꝓbis saluatoris dicētis Mat. xix. Qd deꝰ ꝛiūxit hō ñ sepet. Iz deꝰ cōiūxit eos q̄ vez ꝛtraxerūt matrimoniū p ꝓba d̄ pñti. qz eoz ꝛiūctio ē ex diuina institutōe. P. imediate ꝛtracto mrīmonio p ꝓba de pñti. tē q̄libet ꝛiugū hz ius petēdi debitū. q̄ pt i q̄ctro pueire & eī iterdicere religiōis ingressū. Añs pz qz ex vi mrīmonij q̄libet cōiugū hz sup corp⁹ alteri⁹ ptātez. Cōsequtiā pbo. qz q̄cūq̄ habz ptātē sup añs. ille ēē hz ptātez sup ꝓñs. Iz ꝛiugē posse phibere ab ingressu religiōis ē ꝓñs ad carnalē copulā. nā vt ptz p ꝛclonē p̄mā isti⁹ artickli. ista ē bōa ꝓñtia. hoez ꝛiugū mrīmoniū ēp carnalē copulā ꝛsūmatū. q̄ vn⁹ istoz pt alteri iterdicere religiōis ingressū. ¶ Ad p̄mū dicēdū q̄ ꝓba xpi sūt ibi itelligēda d̄ mrīmonio p carnalē copulā ꝛsūmato. Et h̄ sat̄ notat per ꝓbū. prie ñcedēs. q̄ ait xps. Et erūt duo i carne vna. ¶ Etiā xps istⁿ statuti expssū exēplū pbuit. qn iohem euāgelistā d̄ nuptijs ad aplicam religionē vocauit. ¶ Exēplū etiā p ista ꝓitate habem⁹ d̄ sctō machario ac de sctō alexio. vt h̄ patz i littera. ¶ Ad sedm dd. q̄ q̄uis cūq̄ vn⁹ ꝛiugū cōtracto mrīmonio imediate exigat debitū. tñ alt ꝛiūx ñ teneat imediate reddere. maxie si vult d̄ ingressu religiōis deliberare. ¶ Forte dices si ñ teneat imediate reddere debitū exigēti. tūc q̄ rōe ptz p vnā diē petēti resistere eadē rōe posset p ānū & p ānos. & sic sp̄ posset alt alteꝛ defraudare qd ē ꝛtra doctrinā aplī. i. ad Cho. vij. vbi ait. Vxori vir debitū reddat sil'r aūt & vxor viro. Mlier ptātez sui corpis ñ hz: sz vir. sil'r & vir ptātez sui corpis ñ hz: sz mlier. Nolite fraudare iuicē. nisi forte ex ꝛsensu ad tps vt vacetis orōi. & iterū. reūsumini i id ipm ne tēptet vos sathanas ppē incōtinētiā vrāz. Probatio ꝛñtie. qz ex successu tpis vn⁹ ꝛiugū ñ acq̄rit maiorē ptātē sup corp⁹ alteri⁹ q̄z habeat ꝓmo die q̄ cepērūt habere vez matrimoniū. ¶ Ñdeo negado ꝓñtiā. qz sic ptz extra d̄ q̄ūsiōe ꝛiug. c. ex publico. ꝛtracto matrimonio cuilibet ꝛiugū indulget spaciū duoꝝ mēsiū. q̄bꝫ si vult poterit deliberare d̄ ingressu religiōis. Quibꝫ trāsactis. si mānsit i secło. tūc de necitate p̄cepti teneat reddere debitū exigenti. ¶ Ad pbatōez dd̄m. q̄ hz ex successu tpis ñ acq̄rat maiorē ptātē. tñ ex trāsitu p̄dictoꝝ duoꝝ mēsiū acq̄rit magis absolute licitū vsū phabite ptātis. qz ifra illos duos mēses ñ licuit sibi vti illa ptāte. nisi d̄ ꝛsensu ꝛiugis i cui⁹ ptāte erat vti vel ñ vti tpe sibi idulto p deliberatōne sup ingressu religiōis. Hz post trāsitū illoꝝ duoꝝ mēsiū ꝛiūx teneat ꝛsentire i vsū illi⁹ ptātis isto exigēte q̄ hz hmōi ptātē. ¶ Verba etiā aplī h adducta mgr̄tū p̄dicte decretali vident esse cōtraria. sunt intelligēda d̄ psonis habentibꝫ matrimoniū ꝛsūmatū.

Cōclusio secūda.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Instantia

Solutio.

Quātū ad quartuz

Articulus quartus.

articulū tria breuit sūt videda. ¶ Primo q̄d sint spōsalia & q̄ vocētur dicūt. ¶ Secdo q̄ etate & q̄lit cōtrahūt. ¶ Et tercio ex q̄bꝫ caus & q̄lit q̄nq̄z dissoluunt. ¶ Quātū ad p̄mū dico q̄ tā iuriste q̄z doctores theologie spōsalia sic describunt. Spōsalia sūt futurarū nuptiarū p̄missio. Et ō spōsalia dicūt a spōdeo spōdes. spōdere qd idē ē qd p̄mitto. p̄mittis. p̄mittere. Exq̄ ptz differētia inter mrīmoniū & spōsalia. qz exq̄ matrimoniū iplicat p̄sentialē ꝛsensū. & ꝛsponsalia p̄missionē de futo ꝛsensu. seq̄t q̄ mrīmoniū sit solutio spōsaliū. qz i ꝛtractu mrīmonij exoluit illd qd i ꝛtractu spōsaliū p̄mittit. ¶ Quātū ad sedm dico q̄ plone sponsalia ꝛtrahētes ad min⁹ debēt esse septē ānoꝝ. qz tūc incipiunt eis placere spōsalia. vt dr extra d̄ spōsalibꝫ impuberū. c. Irās. Si aūt ān septimū etatis annū aliq̄ spōsalia ꝗxerint. q̄uis p tūc hmōi ꝗct⁹ ñ valeat. tñ si postq̄z septimū etatis ānū cōpleuerint placuerit eis illd qd fecerūt. tūc ꝓa sunt spōsalia inter huiusmodi psonas. vt dicitur xxx. q. ij. vbi non est. ¶ Contrahunt etiā spōsalia qtuor modis. ¶ Primo modo nuda p̄missiōe facta p ꝓba de futuro. sic cū masculus

Quid sint spōsalia.

Sēda ps hui⁹ arti.

dicit. Ego accipiā te in meā vxorē. Et puella dicit. Ego accipiā te i meū maritū. Vl' dicendo alia ꝓba his eqpollentia. ¶ Secdo qñ pecunie vl' alie res dant' p arris spōsalitijs. Est em arra illud qd i cōtractu cuiuscūqz rei dat' i signū firmitatis hmōi ꝯct'. Et iō dicit' arra ab ara q̄si ara seu altare debeat esse testis illius firmitatis. Et inde dicunt' arre spōsalicie: illa q̄ dant' in ꝯctu spōsaliū i signū firmitatis eoꝝ q̄ ibi pmittunt'. ¶ Tercio mō qñ spōsa sbarrat' anulo. ¶ Quarto qñ pmissio de futuro mrimonio ꝯfirmat' iuramēto vl' fidei inter positōe. Et istis q̄tuor modis ꝯct' spōsaliū dicit' absolut'. qz oīb' istis modis simplicit' z absolute obligant' pſone ꝯhentes spōsalia ad obſuandū illō qd pmiserūt. ¶ Qñqz ꝓ huiusmodi ꝯctus est ꝯdicionat'. Et h̄ duplicit' Qz vl' ꝯdicio ē honesta. vt si dixerit mascul'. pmitto tibi q̄ te accipiaz in vxorē. si placuerit patri meo. vl' si placuerit patri tuo. vl' si habueris centū marcas. Et tūc stāte ꝯdicione stat pmissio. z rata sūt spōsalia z nō stāte ꝯdicione nō stat pmissio. nec alicui' firmitatis ē hmōi despōsatio. Vl' ꝯdicio adhibita ē inhonesta. Et h̄ dupl'r. Qz vl' est directe ꝯ bonū fin al'r intentū p matrimoniū. puta si vn' ꝯhentiū dixerit. Ego ꝯtrahā tecū si pmiseris q̄ sp pcures impedimētū ꝯ partū. vl' aliqd sterilitatis venenū. z tūc nihil ꝯhit' Vl' hmōi ꝯdicio adiecta q̄uis sit inhonesta. tn̄ n̄ est ꝯ matrimoniū bona. vt si dicat. accipiā te i vxorē si rapis vl' vsuris vl' furtis meis ꝯsenseris. z tūc valet pmissio. sz n̄ est fuāda ꝯdicio. dato q̄ sit pmissa. qz i malo pmisso rescinde fidē. in turpi voto muta decretū. sic dicit Isid. in lib. de sūmo bono ¶ Ista oia patēt i mlt'is capitul' decretaliū z decretoꝝ. z diūsis sūmis doctoꝝ. q̄ rū ad pſens distinctā significatōez omitto cā brcuitatis. ¶ Quantū ad terciū est scīdū q̄ licz q̄libet spōsoꝝ spōsalia ꝯhentiū teneat implere qd pmisit. tn̄ in septē casib' spōsalia dissoluunt'. ¶ Quoꝝ vn' ē. qñ vna pſonaꝝ ꝯhentiū intrat religionē. Ali' qñ vna istaꝝ pſonarū alibi ꝯtrahit matrimoniū p ꝓba de pſenti. vl' p ꝓba de futuro sb sequēte tn̄ carnali copula In his em duob' casib' tenet' obſuare votū seu pmissū scdm. nec vlteri' obligat' ad primū. qz vinculū scdm est fortis' prio. Si aūt de spōsat' scdaz p ꝓba de futuro. z nō sequit' carnalis copula. tūc debet cogi ad redeundū ad primā. vt cū illa pficiat qd pmisit. ¶ In pdictis etiā duob' casib' dissoluunt' spōsalia ipo iure. nec est nēce dissolutionē q̄rere a iudice.

Tercia pa huius articuli.

¶ Terci' casus est qñ alteꝝ pſonaꝝ se trāsfert ad ptes alienas. z diu reqlita z expectata n̄ reuertit'. ¶ Quart' casus ē qñ altera pſonaꝝ incurrit aliquā ꝯtagiosaz vl' horrendā infirmitatē. vl' alias enormē corpis lesionē. ¶ Quintus casus. qñ supuenit affinitas. puta si post ꝯtracta spōsalia mascul' coiret cū aliq̄ ꝯsanguinea sue spōse. vl' spōsa cū aliq̄ ꝯsanguineo sui spōsi. ex h̄ em oriret affinitas int' has duas pſonas. q̄ impediret matrimoniū pficiēdū int' eas ¶ Sext'. qñ altera istaꝝ pſonaꝝ fornicat' etiā extra gradū ꝯsanguinitat'. ¶ Septim'. qñ mutuo se absoluūt a pmisso. z q̄libet respectu alteri' renūciat iuri suo. ¶ Aliq̄ etiā addūt octauū casū. puta si vna pſonarū tpe ꝯtract' fuerit minor ānis. q̄ veniēs ad debitā etatē nō cōsentit. Hz nō est nēce ponere hūc casū. qz eo ipo q̄ minor ānis fuit spōsalia ꝯtrahere nō potuit. z p ꝯseqns in isto octauo casu spōsalia n̄ dissoluūt'. qz omis dissolutio z corruptio p̄supponit esse illi' qd dissoluit' z corrūpit'. z iō qd nunqz esse habuit h̄ nunqz dissolui pt. ¶ Ista patēt nō solū i iure canonico. sz etiā in mlt'is statutis z legib' iuris ciuilis. vbi fit mētio d pdictis. ¶ Ad argumētū pncipale ptz p ea q̄ dicta sūt i tercio articlo

¶ Distinctio vicesimanona z tricesima.

Oportet autez

Postqz mgr determiauit de matrimonial' ꝯsensus effectu z pfectione. h̄ tractat d eius dē ꝯsensus defectu z impfectōe. Et diuidit i duas ptes. Qz pmo ostēdit hmōi ꝯsensū esse inualidū ppter illatā coactionē. Secdo ppter defraudatā intentionē dis. xxx. ibi. Nec solū coactio. Prima i duas. Qz pmo oñdit q̄liter matrimoniū per illatā coactionē ipedit' z annullat'. Secdo qūo p sequentē ꝯsensū pficit' z instaurat'. ibi. Ueritū q̄. ¶ Sedē dis. xxx. in q̄ mgr oñdit qūo ꝯsensus matrimonij effectiuus qñqz impedit' error q̄ ꝯtrahētis intētō defraudat'. Et diuidit' in duas ptes. Nā pmo determiat de hmōi error mrimonij ipeditiuo. Secdo d mrimonij ꝯtrahēdi multiplici motiuo. ibi. Exposito q̄ sit. Prima i duas. Qz pmo oñdit qñ z qñ non pdictus error matrimoniū ipedit. Secdo incidenter in uit qūo iter mariā z ioseph vez matrimoniū extitit. ibi. Premissis aliqd addēd est. Prima i tres. Qz pmo circa pdictū error ponit veritatis determiatōez. Secdo adducit

ꝛiã obiectõꝫ Tercõ hm̃oi obiectõis adiũgit solutionẽ. Sed̃a ibi. Sed obijcit. Tercia ibi Sed qd̃ ibi factũ ẽ. ¶ Circa has dist. quero

Tꝫ coactiõe volũtat⁹ mr̃imoniũ ipediat Videt q̃ nõ. qꝫ nõ min⁹ repugt mr̃imonio receptio q̃ꝫ coactio. ſz recepti⁹ non impedit matrimoniũ. g̃ nec coactio Maior ẽ nota. 7 coiter ꝺcessa. Minorẽ ꝓb. qꝫ si receptio mr̃imoniũ ipediret. tũc inter Jacob 7 lyã non fuisset verꝫ mr̃imoniũ. ꝺña pz. qꝫ iacob fuit recept⁹. intẽtio. n. sua fuit pficere matrimoniũ cũ rachel. 7 secrete ipso inscio apposita fuit sibi lya. vt ptz Gen. xxix. Falsitas etiã ꝺñtis ptz. qꝫ nusq̃ legim⁹ reph̃ẽsũ illud matrimoniũ qd̃ iacob habuit cũ ipa lya ¶ In ꝺuũ ẽ mgr̃i lr̃a istaꝫ duaꝫ dist. Nã distictio xxix. pbat q̃ ꝺsensus coact⁹ nõ facit matrimoniũ. Et distinctio. xxx. pbat q̃ error psone et ꝺditõis ipedit mr̃imoniũ ¶ Hic q̃ttuor sunt videnda. ¶ Prio vtꝫ mr̃imoniũ ipediat violẽta coactõe ¶ Sedo vtꝫ pr̃ possit de iure ad ꝺhẽdũ matrimoniũ cogere filiũ vel filiã exñtẽ in et⁹ptãte. Et h̃ q̃ꝫtũ ad. xxix. dist. ¶ Tercio vtꝫ matrimoniũ ipediat fraudulẽta receptione ¶ Et q̃rto ꝓpter dicta mgr̃i h̃ in littera sũt aliq̃ videnda circa matrimoniũ qd̃ habuit ioseph cũ ꝟgine maria. Et h̃ q̃ꝫtũ ad. xxx. di.

Articulus primus.

Quãtum ad primũ

ẽ adũtendũ q̃ fm ph̃m. iij. eth. duplex ẽ violẽtũ. Unũ simplr̃. 7 alterũ mixtũ. Appellat aũt ph̃s violẽtũ simplr̃ quãdo aliq̃s cogit absolute. puta qñ trahit vel pellit alicubi ꝺ oẽm volũtatẽ suã. Et violentũ mixtũ vocat illud qd̃ q̃ꝫuis fm se non placeat hoi. tamẽ in ipm̃ consentit ne eueniat ei maius malũ. vt homo pijcit merces in mare ne totaliter patiat naufragiũ ¶ Et istã eandẽ distinctionẽ itendũt doctores theologie cũ dicunt. q̃ duplex est coactũ seu coactio. Quedã absoluta. 7 quedã cõditionata. Qd̃. n. ph̃s appellat violentũ simplr̃. hoc isti appellãt coactionẽ absolutã. 7 qd̃ ipse appellat violentũ mixtũ eo q̃ aliquid fit ibi de volũtario 7 aliquid de inuolũtario. hoc isti appellãt coactionẽ conditionatã. eo q̃ hõ non consentiat in hm̃oi factũ nisi sub illa cõditione vt possit euitare maius maluꝫ. ¶ Et qꝫ fm iuristas metus est mẽtis trepidatio ratione instãtis vel futuri piculi. apparet q̃ idẽ intelligunt iuriste p metũ qd̃ theologi p coactionẽ conditionatã. ¶ Itẽ est aduertendũ. q̃ duplex est metus. ¶ Unus cadẽs in cõstãtem viꝫ. qui quattuor modis ꝺtingit ¶ Uno mõ qñ alicui indicit aliq̃d faciendũ sub tali conditione. q̃ si nõ fecerit optet q̃ patiat stupr̃ũ ¶ Sedo modo q̃ patiat ppetue seruitutis iugũ ¶ Tercio mõ q̃ patiat corpis sui supplicũ Quarto modo q̃ si nõ fecerit: reducet ad mortis piculũ ¶ Istis. n. q̃ttuor picul'im minẽtibꝫ mer⁹ cadit in constãtẽ viꝫ. vt pz extra de his q̃ vi vel cã metus fiũt. in glo. sup. c. cũ dilecti. Hoc etiã pz. ff. eo. ti. c. nec timorẽ. Et hoc potest his versibꝫ memorie cõmendari. Tangit interduꝫ constãs formidine causa Stupr̃i siue status. verberis atq̃ necis ¶ In construẽdo tũ ly cã quod ẽ vltima dictio primi versus. debet construi cũ q̃ttuor genitiuis sequẽtis versus. s. stupr̃i. status. verberis. necis. ¶ Alius ẽ metus qui nõ cadit in constãtẽ virũ. qui. s. nõ habet ita fortes cãs terroris. sicut si aliq̃s diceret. si non feceris hoc. ego nõ habebo gratiã tui. vel ego nõ diligã te. vl' molestabo te in rebꝫ exterioribꝫ. q̃uis tibi nõ noceã in psona. ¶ Istis p̃missis pono tres conclusiones ¶ Prima ẽ q̃ coactõe absoluta nõ impedit ꝺctũ matrimoniũ. Qꝫ ꝺsensus hois non p̃t absolute cogi. g̃ coactõe absoluta non p̃t matrimoniũ impediri. Cõseq̃ntia pz. qꝫ ñ ex alia cã coactio dicit matrimoniũ impedire. nisi p tãto. qꝫ ꝺsensus coact⁹ caret libtate q̃ in ꝺsensu mr̃imoniũ necio ẽ req̃sita Aũs ꝓb. qꝫ si ꝺsensus hois possz absolute cogi. tũc volutũ non eet volutũ. qd̃ ẽ exp̃ssa ꝺ dictio. pbatio ꝺñtie. qꝫ respectu cuiuscũq̃ act⁹ volũtas p̃bet cõsensũ. ille act⁹ ẽ aliq̃ modo volit⁹. qꝫ q̃ꝫtuꝫ est ibi de cõsensu tm̃ ẽ ibi de volito. sed q̃cq̃d ẽ absolute coactũ. h̃ nullo mõ ẽ volitũ. g̃ 7c ¶ Et confirmat. qꝫ illud q̃ omne pctm̃ mortale pficit. hoc non pôt cogi absolute. sed hũano cõsensu oẽ pctm̃ hois pficit. g̃ 7c. Maior pz. qꝫ si dat oppositũ. tunc hõ absolute posset cogi ad faciendũ mortale pctm̃. qd̃ est ꝺ Aug⁹. qui ait. q̃ pctm̃ oẽ est adeo volũtariũ. q̃ si nullo modo ẽ voluntariũ nullo mõ ẽ pctm̃. Et p eandẽ aũctẽ ptz minor isti⁹ confirmationis. ¶ Sed̃a conclo ẽ q̃ coactio cõditionata put inducit metũ cadẽtẽ in ꝺstãtẽ viꝫ ipedit mr̃imoniũ. Qꝫ illud q̃ cõstãt⁹ viri ꝺsensus extorquet 7 cogit illo mr̃imoniũ impedit. sed coactio ꝺditiõata inducẽs metũ ĩ cõstãtẽ viꝫ cogit et⁹ cõsensũ. Maior pz. qꝫ extra de spon. et ma. c. cũ locũ. dicit alex. iij. Necẽ ẽ vt vbi assẽsus cuiusq̃ req̃rit. coactõis materia repellat. mr̃imoniũ ãt solo cõsensu ꝺhit. igit vbi d ipo q̃rit plena dꝫ securitate gaudere cui⁹ ẽ animꝫ

Nota

Timor cadit in constantem.

Versus.

Cõclusio prima.

Cõclusio sed̃a.

indagãd⁹ ¶ Et co. ti. c. ꝯhẽtes. papa Honorius. iij. dicit sic. Sane ill' que bñdictõe recepta mox a sponsis effugiũt añ carnis copulaz subsecutã. asserẽtes se metu compulsas verba ꝓtulisse consensus. nõ statim est audiẽtia ꝛeneganda. sed ꝛ illato metu est cũ diligẽtia inquirendũ. Et si talis metus inueniat illatus qui cadere potuit in constãtẽ viꝝ. erũt nõ immerito audiẽde. ¶ Minoꝛ etiã patet. qꝛ vir prudẽs ꝛ constãs ꝓpter hoc ꝙ vitet maius inconueniẽs cõsentiꝛ i aliquid. quod tamẽ simpliciter ꝛ absolute sibi displicet. ꝛ p ꝯns vt vitet aliqd ꝑdictoꝝ q̃ ꝛtuoꝛ inconueniẽtiũ ꝯsentit ĩ mrimoniũ ꝯsensu coacto coactõe ꝯditionata. ¶ P. coactio inducẽs metũ potẽtẽ cadere in prudẽtẽ ꝛ ꝯstãtẽ viꝝ ĩpedit pfessionẽ religionis. g̃ ĩpedit mrimoniũ. Añs ptz ex his q̃ ponũt in ꝛecre. xx. q. iij. c. pñs. Cõseqntia etiã pz. qꝛ maioꝛ fauoꝛ tribuẽd⁹ ẽ mrimonio spũali q̃z carnali. sz pfessio religionis ẽ q̃ddã mrimoniũ spũale. g̃ ꝛc. ¶ Sz ꝯ ꝑdicta sũt due opiones. Quarũ ꝑma ponit ꝙ exq̃ hõ metu coact⁹ nõ ꝯsentit nisi vt effugiat pẽnas. pẽnas ãt sufficiẽter effugiet dicẽdo ꝗba exterioꝛa sine omi ꝯsensu. igit si aliq̃ mõ ꝯsentit homo animo interioꝛi. tũc nõ ꝯsentit ex metu. et p ꝯns iste cõsensus ẽ liber ꝛ nõ coactus. ꝛ ideo vt dicũt talis ꝯsensus obligat ꝛ facit vez mrimoniũ. ¶ Et addũt isti doctoꝛes. ꝙ ꝯsensus homis nullo mõ pt cogi. q̃z uil homo possit cogi ad dicẽdũ verba q̃b solet exp̃mi hmõi ꝯsensus. ¶ P. hoc confirmat sic. Liberꝝ arbitriuꝝ cogi non pt. g̃ ꝯsensus cogi nõ pt Añs. pz. qꝛ si liberꝝ arbitriũ posset cogi. tũc liberꝝ non ẽt liberꝝ. Pz etiã ꝯña. qꝛ eiusdẽ libratis ẽ actꝰ elicitus cũ potẽtia a q̃ elicit. Sz ꝯsensus ẽ actꝰ elicit⁹ a libero arbitrio. g̃ consensui non min⁹ repugt cogi q̃z libero arbitrio. ¶ P. ꝯsensus nõ pt eẽ violẽtus. g̃ nec coact⁹. Cõseqntia ẽ nota qꝛ oẽ coactũ ẽ violentũ. vt pz. v. meth. g̃ a ꝛestructione ꝯñtis qd nõ potest eẽ violẽtũ. hoc nõ poterit eẽ coactũ. Probat añs. qꝛ oĩs violẽti ꝑncipiũ ẽ ab extra. sed nulli⁹ cõsensus ꝑncipiũ ẽ ab extra. Maioꝛ pz. qꝛ violentũ ẽ cuius ꝑncipiuꝝ ẽ ab extra. nõ ꝯferẽs vim passo vt pz. iij. eth. Minoꝛ etiã pz. qꝛ oĩs ꝯsensus ẽa voluntate. ꝛ p consequẽs ẽ ab intrinseco ꝑncipio. ¶ Sed ista opio non valet. Qꝛ q̃z uis ei⁹ motiua bñ concludãt consensuꝝ non posse cogi coactione simpl'r ꝛ absoluta. tñ nõ ꝯuincũt q̃n possit cogi coactione cõditionata. Qd põt ex dictis eoꝝ ꝓbari sic. Quicunq̃z metu potẽte cadere in viꝝ constãtem põt cogi ad ꝓferẽdum aliq̃ verba q̃ sine mortali pctõ ꝓferre non põt absq̃z interioꝛi ꝯsensu. ille in quã pt cogi ad habendũ interioꝛẽ cõsensũ. Sz metu potẽte cadere in constãtẽ viꝝ pt hõ cogi ad ꝓferẽdum verba quib⁹ cõsueuit exp̃mi consensus mrimonij. ꝛ hec verba hõ non pt exp̃mere q̃ ab eo exigit ꝯhendũ mrimoniũ sine cõsensu absq̃z mortali pctõ. g̃ ꝛc. Maioꝛ pz. qꝛ metu potẽte cadere in constãtẽ virũ cogit hõ ad assentiẽdum minus malo ne incidat ĩ maius malũ. vt pz ex dictis supꝛius. Sed nullũ ẽ maius malũ q̃z mortale pctm̃. g̃ ad illud sufficienter cogit hõ qd non põt vitare sine mortali pctõ. Minoꝛ habet duas ꝓtes. Et q̃ztũ ad ꝑmã ꝓtẽ pz ex dictis istoꝝ. Sed sẽdaꝝ pte. i. q̃ verba ꝯsensũ mrimonij exp̃mentia hõ q̃n ab eo exigit mrimoniũ non possit proferre absq̃z interioꝛi consensu sine mortali pctõ. ꝓbo sic. Quicũq̃z pniciose mẽtit ille mortaliter peccat. Ista pz ex dictis supꝛius li. iij. dis. xxx viij. Sz tpe q̃ ab hoie exigit mrimoniũ si exp̃mit verba q̃b⁹ consensus mrimonij consueuit exp̃mi sine ꝯsensu. tũc pniciose mẽtit vt ꝛe pz. g̃ ꝛc. ¶ Ad ꝑmũ igit motiuũ istoꝝ dicẽdum ꝙ homo metu coact⁹ non solũ dz cõsentire vt effugiat pẽnas. sed vt effugiat absq̃z peccato. qd non põt fieri in ꝓposito ꝓferẽdo ꝗba mrimonij sine cõsensu interioꝛ. ¶ Ad scdm nego añs. qꝛ licet liberꝝ arbitriũ non possit cogi absolute. tñ bñ pt cogi vel necitari sub conditione. Dato. n. ꝙ liberꝝ arbitriuꝝ homis nõ velit proiectionẽ mercũ suarũ ad mare. tamẽ imminẽte naufragio necitat ad velle hmõi proiectionẽ sub hac ꝯditõe. si sine hmõi proiectione non potest euadere submersionẽ. Ad ꝓbationẽ dõm ꝙ ex hoc ꝙ aliqd cogit vel necessitat. nõ absolute sed solũ supposita ꝯditione. nõ seqtur ipm nõ esse liberꝝ. nã ex hoc apparet libertas eius. qꝛ pt refutare hmõi conditionẽ. vel non curare ꝛe ea. ꝛ p consequẽs ꝛe sua absoluta libertate pt velle oppositũ illi⁹ ad cui⁹ consensum dicit necitari stãte conditione. ¶ Ad terciũ nego añs. qꝛ licet consensus nõ possit esse violẽtus loquẽdo ꝛe violẽto qd phs. iij. eth. appellat violẽtũ simpl'r. tñ cõsensus pt eẽ violẽt⁹ loqndo ꝛe violẽto qd phs appellat violẽtum mixtuꝝ. ¶ Ad probationẽ dõm ꝙ maioꝛ nõ est vera loqndo ꝛe violẽto mixto. illud em̃ fm se hz ꝑncipiũ ab intra. ¶ Alia ẽ opio q̃ dicit. ꝙ qn q̃s profert verba quib⁹ mõ consueto ꝯhit mrimoniũ. si adhibet ꝯsensũ q̃z uil cunq̃z hmõi consensus sit coactus. nihilominus vez est ibi mrimoniũ q̃z tum ad ꝛẽũ. licet

2 Opinio ꝑma ꝯria.

1

2

3

Cõtra istã opinionẽ.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Opinio secunda.

nō sit ibi matrimoniū q̃tū ad iudiciū eccl'ie. q̃ p̃sumit ibi nō fuisse cōsensum interiorē propter metū incidentē. ¶ Primū dictū istorum sz q̃ ibi sit mr̃imoniū vez q̃tum ad deū probat sic. Nūcūq̃ in ꝯctu matrimoniali plus ē de volūtario q̃ de inuolūtario. tūc vez est matrimoniū. Sed qn̄ q̃s coactꝰ cōsentit tūc plꝰ habet de volūtario q̃ de inuolūtario. ergo rc. Maior ptz. qr oīs ꝯctus valere videt qn̄ ꝯhētes plus hnt de volūtario q̃ de inuolūtario. Minorē etiā ponit phs. iij. ethi. vbi ait q̃ violentū mixtū plus habet de volūtario q̃ de inuolūtario. ¶ P. coactꝰ consensus ad recipiendū baptismū vel aliud qd̄cūq̃ sex sacr̃oz nō excludit sacr̃z. q̃ coactꝰ ꝯsensus ad ꝯhēdū matrimoniū qd̄ ē septimū sacr̃m nō excludit mr̃imoniū. ꝯña ptz. qr nō apparet rō q̃re coactio singularit excludat istd̄ sacr̃m. rc nullū aliud Añs etiā ptz. qr pmittēs se baptizare timore mortis vel alterꝰ cuiuscūq̃ pene. vere ē baptisatus. qr cogēdꝰ ē ad obseruātiā fidei iā suscepte. vt dicit extra de baptismo et eꝰ effectu. c. maiores. ¶ P. qui cogitur p blādicias ad ꝯhēdū mr̃imoniū vere ꝯhit matrimoniū. q̃ q̃ cogit p minas vel p penas vere ꝯhit mr̃imoniū. Añs pz. Probat ꝯña. qr ad ꝯsensū mr̃imonij nō pt q̃s cogi coactōe sufficiēte. sz solū coactōe inducēte. sed nō minꝰ inducūt ad cōsentiēdum blādicie q̃ mine. ¶ Sed nec ista opio stare pt. Qr illud impedit mr̃imoniū ñ solū in facie eccl'ie sed etiā coram deo qd̄ repugt indissolubilitati ipsiꝰ mr̃imonij. sed coactio rc violētatō cōsensus. rc maxime vt puenit a metu q̃ pt cadere i cōstātē viz repugt indissolubilitati mr̃imonij. q̃ rc. Maior pz. qr etiā coram deo mr̃imoniū dz ē indissolubile. testāte saluatore Mat. xix. vbi ait. Qd̄ deꝰ ꝯiūxit hō ñ separet. Et ibidē. ꝓpter hc relinq̃t hō p̃rem rc mr̃em rc adherebit vxori suē. Mior etiā pz. qr valde ē difficile tales homines diu sil' cōuuere q̃ a se mutuo noscūt dissētire. Etiā nullū violētū p petuū. vt ait phs. i. ce. rc mū. ¶ Sedz dictū istorū q̃ dicūt q̃ consensus coactꝰ repugt mr̃imonio i facie eccl'ie vez ē rc supꝰ pbatū ē p ea q̃ adduxi p ista. ij. ꝯcl'oe. Tñ qd̄ ipsi ad declaratōz istiꝰ adducūt puta cū dicūt q̃ eccl'a p̃sumit ibi nō fuisse cōsensū iteriorē ꝓpter metū. hc videt ē falsū. qr i rebꝰ dubijs sp iudiciū eccl'ie illud qd̄ meliꝰ ē dz p̃sumere. sic pz extra de reg. iur. c. estote misericordes. vbi dr sic. Hoc loco nihil aliud p̄cipi nobis estimo nisi vt ea facta q̃ dubiū ē q̃ aio fiāt i meliorē p̃tē interp̄temur. Sed vez coactꝰ dicēs ꝓba mr̃imonij cōsentiat interiꝰ vl' nō ꝯsentiat ē factū dubiū. rc nō ꝯsentiēdo ipe mortal'r peccat. qr mētit p niciose i facto serioso. q̃ nō ē dd̄m q̃ eccl'ia p̃sumat talē hoiem nō consentire. sic non ē dd̄m q̃ eccl'ia p̃sumat aliquē ē pctōrem cuiꝰ pctm̄ nō appet manifeste. ¶ Istud etiā pz extra d̄ scrutinio i ordinibꝰ faciēdo. c. ex pte tua. vbi dicit Innocētiꝰ. iij. de eo q̃ epo rn̄det ordinādū diaconū esse dignuz. q̃ in tali rn̄sione nō peccat. dūmō ꝯ suā consciam nō loquat. cuz illum quē indignū ē nō nouit dignū deberet estimare ¶ Non ē igit dd̄m q̃ eccl'ia p̃sumat ibi nō esse consensū. q̃uis possit dici q̃ eccl'a p̃sumat consensū sup̄ dicto mō coactū nō ē validū ad ꝯhēdū mr̃imoniū. ¶ Ad pmuz igit motiuū istiꝰ opionis dd̄m. q̃ q̃uis maior sit vera loqndo de volūtario absoluto. tñ nō est vera de voluntario cōditionato. Sed mior pcedit de voluntario cōditionato. Sublata em̄ adiecta cōditione cuiꝰ metu cogit ad ꝯsentiēdum. tūc multo plus esset ibi de inuoluntario q̃ de volūtario. igit nihil concludit. In omibꝰ em̄ talibꝰ dicit solū p tanto plus ē de voluntario q̃ de inuolūtario. qr magis eligit homo hoc fieri vel esse. q̃ cū eius oppositō pnā incidere quaz formidat. sicut magis vult merces pdere q̃ eas retinere cū vite pditione ē ¶ Ad sēdm dd̄m q̃ añcedēs sicvnuersaliter acceptū nō est vez. qr qui coacte faceret opa pnie. ille nō conseq̃tur sacr̃m pnie. qr nō sunt deo grata coacta seruitia. ¶ Etiā negāda est ꝯnitia. Ad pbationē dd̄m q̃ i receptōe aliorū sacramētorū hō efficit melioris ꝯditionis si fecerit qd̄ in se ē. sed i ꝯctu matrimonij hō efficit sepius pcioris ꝯditionis. qr curis multis rc laboribꝰ obligat. ac etiā q̃nq̃ mortis pcl'ō. sicut apparet in multis mulieribꝰ q̃ moriunt pturiēdo. ideo nullus dz obligari ad mr̃imoniū. nisi ꝯsensus suus sit liber et nō coactus. ¶ Ad terciuz nego ꝯnam. Ad pbationē nego maiorē. qr coactio pueniēs ex metu potēte cadere in constātē viz. nō est solū inducēs sed sufficiēs. ¶ Cōclusio tercia ē q̃ coactio leuis ex leui. s. motu pueniēs nō impedit matrimoniuz. Quia talis coactio debilis rc friuola potius debet dici nō coactio q̃ coactio. rc ido q̃uis sit aliquo modo inducēs. tamē nō ē sufficiens. q̃ rc.

Cōtra opionē.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Cōclusio tercia.

Quantuz ad secundū articulū dicendū q̃ pater nō potest d̄ iure cogere liberos suos ad mr̃imoniuz ꝯhendū.

Articulus secundus.

1 Quia inuito patre liberi pñt se ad religionez
trãsferre. g̃ pater non p̃t eos ad matrimoniuz
cogere. Cõseq̃ntia pz de se. Patz etiã añs. qz
pr̃ de iure non p̃t liberos phibere ab coz spũa
2 li salute. ¶ P. ista ꝛcl'o sat' ẽ determiata extra
de ẽspõsatõe ipuberẽ. c. i. vbi dicit Honoriꝰ
ij. q̃ si filiꝰ ẽ adultus. ⁊ aliq̃ modo nõ ꝛsentit.
tũc p patrẽ fieri non p̃t vt ꝛtrahat matrimoni
um. Et ibidẽ glosator multas adducit p̃bati
ones acceptas a iure canõico ⁊ ciuili. q̃ pr̃ nõ
p̃t de iure cogere filiũ ad matrimoniũ ꝛhẽdũ.
¶ Etiã ista ꝛclusio patet p ea q̃ adduxi supi
us ad p̃bandã ꝛcl'oem sc̃dam primi articuli.
Instantia ¶ Sed ꝛ istud videt ẽ Honoriꝰ papa. qui
1 post ꝗba p̃dicta de filio adulto: imediate de fi
lio nõ adulto sic ait. Pot aũt pr̃ filiũ nõduz
adultũ cui vult mr̃imonio tradere. ⁊ postq̃z fi
liꝰ puenerit ad p̃fectã etatẽ omino debet h̃ ad/
2 impleri. ¶ P. q̃libet p̃t de iure cogi p illuz cui
tenetur obedire. Sed filij tenẽtur in omibus
obedire patribꝫ suis. iuxta dictũ apl'i ad Col'.
iij. vbi ait. Filij obedite patribꝫ vestris p oia.
hoc em placitũ est dño. ¶ P. nullus p iura/
3 mentũ suum debet aliq̃d p alio promittere ni
si de iure possit illũ cogere ad seruandũ pmis/
sum. Sed sepe honesti viri promittũt futura
matrimonia p liberis suis. ⁊ q̃ñq̃z hm̃oi pro/
4 missum firmãt iuramẽto. g̃ ꝛc. ¶ P. pr̃ spũa
lis potest cogere filiũ spũalem ad contrahẽdũ
matrimoniũ spũale. g̃ pater carnalis p̃ot co/
gere filium carnalẽ ad ꝛhendũ mr̃imonium
carnale. Cõseq̃ntia pz p locũ a miori affirma
tiue. qz coactio min' videt h̃re locũ i spũalibꝫ
q̃z i corpalibꝫ. Probat añs. qz papa q̃ ẽ pater
spũalis p̃t p̃cipe clerico q̃ ẽ filiꝰ suꝰ spũal' vt ac
ceptet ep̃atũ. i q̃ acceptatõe ꝛhit hm̃oi filius
spũale mr̃imoniũ. efficit em spõsus eccl'e quã
acceptat. ¶ P. hõ sãctꝰ nõ p̃cipit alicui nisi il
3 lud qd̃ de iure p̃t p̃cipe. Sed ille scũs patriar
cha Isaac p̃cepit Jacob filio suo vt iret i me
sopotamiã. ⁊ accipet ibi vxorẽ de generẽ suo. g̃
pr̃ p̃ot p̃cepto cogere filiũ suũ ad mr̃imoniuz
ꝛhendũ ¶ Ad pmũ dõm q̃ licet boni moris
Solutio. sit q̃ filius oino ratũ teneat cũ venerit ad di/
Ad.1. es pubertatis oia licita ⁊ honesta q̃ pr̃ p ipso
pmisit q̃ñ erat minor annis. tñ si pater ẽspõ
sauit eum vni mulieri. et ipse ab illa dissenti/
at q̃ñ ad annos discretõis puenerit. tunc nõ
p̃t ꝛtra suã voluntatẽ pr̃ eum cogere ad acci/
piẽdum hm̃oi mulierẽ i vxorẽ. vt apparet ex
iuribꝫ allegatis p glo. sup isto eodẽ textu in q̃
Ad.2. fundat istud argumẽtũ ¶ Ad. ij. dõm q̃ ali
quẽ teneri ad obedietiã alteriꝰ p̃t dupl'r intelli
gi. Uno mõ de necitate. Alio mõ de ꝛgruita/
te. Primo mõ maior ẽ vera. sed mior ẽ falsa.
qz q̃uis in talibꝫ q̃ spectãt ad regimẽ ⁊ guber
nationẽ domꝰ ⁊ familie. filius familias teneat
de necitate pr̃i obedire. tñ i hꝫ q̃ spectãt ad in
dissolubilẽ filij obligationẽ. sic fit i matrimo
nio. filiꝰ nõ tenet de necitate obedire pr̃i. q̃uis
h̃ deceat de ꝛgruitate. Et iõ sc̃do mõ mior ẽ ve
ra. maior aũt ẽ falsa. Ad p̃batiõz minor' put
accipit sub p̃mo sensu dõm. q̃ p ly oia nõ in/
tẽdit apl's facere distributõz simpl'r generalẽ
sz accõmodã q̃z tũ ad ea q̃ spectãt ad regendã
familiã ⁊ regimẽ ipsiꝰ domꝰ. ¶ Ad. iij. dõm Ad.3.
ad minorẽ q̃ nullꝰ pr̃ i talibꝫ ꝛz absolute pro
mittere vel iurare. sed solũ hac ꝛditõe expssa
vel saltẽ intellecta. si placuerit filio vel si possit
eũ inducere ad ꝛsensũ. hac em cõditione non
expssa vel saltẽ subintellecta. tũc temere iura/
ret. eo q̃ i sua ptãte non eet implere qd̃ pmit/
teret. ¶ Ad q̃rtũ aliq̃ negarẽt añs. qz p̃m eos Ad.4.
nullꝰ p̃t cogi ad habẽdũ curã aiaz. Sed hoc
nõ videt bñ dictũ. qz sic eccl'ia militãs posset
total'r negligi ⁊ euanescere. qz q̃libet posset se a
cura aiaz subtrahere. Cõcesso igit añte nego
ꝛñam. Ad p̃batõz ꝛdõm q̃ duplex ẽ coactio.
Una p quã conditio coacti meliorat. Alia p
quã ꝛditio coacti raro meliorat. ⁊ sepiꝰ peiora
tur. Prima magis hz locũ i spũalibꝫ q̃z i cor/
palibꝫ. ⁊ ecõuerso ẽ de sc̃da. Prima coactõe p̃t
aliq̃s rõnabil'r cogi. qz ex tali coactõe non ge
nerat aliqd̃ p̃iudiciũ ipsi coacto. sed nõ sc̃da.
qz p̃iudicial' ẽ ipsi coacto. cũ eiꝰ ꝛditio non fi/
at melior. sed aliq̃ mõ peior p hm̃oi coactiõz
¶ Cũ igit coactio ad ep̃atũ hẽat naturã coa
ctõis p̃mo mõ dicte. ⁊ coactio ad mr̃imoniũ
sc̃do mõ dicte. ideo q̃uis aliq̃s legitime possit
cogi ad ep̃atũ acceptãdũ. tñ nullꝰ ꝛz cogi ad
corpale mr̃imoniũ ꝛhẽdũ ¶ Ad. v. dõm. q̃ Ad.5.
licet pr̃ de iure possit p̃cipe filio vt ꝛhat matri
moniũ p illo tpe q̃ñ ex diuino p̃cepto filiꝰ tenet
ꝛhere mr̃imoniũ. tñ h̃ alio tpe non p̃t. sed vt
pz ex dictis supi' di. xxvi. art. iij. p̃nũc homo
non tenet ex diuino p̃cepto ꝛhere mr̃imoniũ
q̃uis q̃libet hõ adnit' ad h̃ teneret tpe p̃riar/
chaz. ideo pr̃ p̃nũc nõ p̃t de iure p̃cipe filio
vt ꝛhat matrimoniũ. q̃uis h̃ de iure fecerit ⁊
potuerit Isaac respectu ipsius iacob.

Quantũ ad terciũ articulũ est aduertendũ q̃ ꝛceptio solet im/ pedire inq̃ztum error impedit qui oriꝯ ex ꝛcep/ tione. Error autẽ dupl'r potest considerari.

Dist. xxxi Articulus tertius.

Uno mō ī generali seu fm rationē generis cōprehendēs oī errori. Alio mō in spāli. puta fm rōnē dñtie ꝯhētis ad aliquā determinatā materiā circa quā errat. ¶ Et fm hc pono duas ꝯclōes ¶ Prima ē q̃ error fm rōem generis nō impedit matrimoniū. Qz nō oīs error ipedit mrīmoniū. g̃ error fm rōem generis nō ipedit matrimoniū. Cōseqntia pz. qz illud qd̃ seqt rationē generis hc ꝯuenit oibus spēbus sb tali genere ꝯtētis sicut z ipsa rō generis saluat ī oibus suis spēbus. Añs pbat. qz si q̃s ꝯheret cū aliq̃ quā crederet eē nobilē. dato q̃ illa non eēt nobil. nihilomin⁹ matrimoniū eēt ꝯctū. Et eodē mō si crederet eā eē diuitē. z ipsa eēt pauperrima. vel crederet eā esse virginē. z ipsa esset corrupta. z sic de aliis q̃plurimis cōsimilibus erroribus. qui fm iura nō impediūt matrimoniū iā ꝯctū p hba de pñti. ¶ Forte diceret q̃ rō generis consistit in pdicari de pluribus differētibus specie. sed nulla spēs spālissima pdicat de pluribus dñtibus specie. g̃ ratio generis nō saluat in oīibus spēbus. cui⁹ oppositū assumit ī declaratione pmisse distinctionis. Maior et minor patēt in li. Porphirij ¶ P. ꝯ pbatōz añtis videt eē mgr̃ hic in lra. vbi ait. Si aliquis nobilē feminā in coniugēz petat. z p ea alia ignobilis tradat ei. nō est inter eos cōiugiū. g̃ videt q̃ error nobilitatis impediat matrimoniū. cui⁹ oppositū assumit ī pbatōe pdicta. ¶ P. illud qd̃ repugt cōsensui hc impedit mrīmoniū. sed error repugt ꝯsensui. Maior pz. qz qd̃ repugt cāe hc impedit effectū. sz ꝯsensus ē cā matrimonij. vt appet ex dictis supr⁹. Minor etiā nota ē ī iure ciuili. qz q̃dā lex dicit q̃ nul tā ꝯiū est consensui q̃z error ¶ Ad primū dōm. q̃ genus z species pñt dupl'r considerari. Uno modo vt supponūt p conceptibus. Alio mō vt supponūt p rebus substratis hmōi cōceptibus. Primo mō pcedit in stātia. z ideo nō est ꝯtra psens dictū. Quia q̃n dicit q̃ ratio generis saluat ī qualibet specie. ibi genus z spēs accipiunt p rebus z nō pro cōceptibus. sicut ratio substātie saluat in homine. z ī q̃libet alia natura specifica contēta sb suba ¶ Ad scdm dōm q̃ modo q̃ mgr̃ ponit casū. tūc error eēt non solū circa nobilitatē. sed etiā circa subiectū nobilitatis. qd̃ pz. qz mgr̃ metponit q̃ ibi sit error circa psonā. Sz pbatio pdicti añtis nō loquit de eo q̃ errat circa subiectū nobilitatis. qui error implicat errorē psone. sed loquit de eo q̃ errat circa nobilitatē sb iecti. iō nihil arguit ꝯ pdicta. ¶ Ad terciuz dōm ad minorē. q̃ licet aliq̃s error repugnet consensui vt ptendūt leges ciuiles. ex hoc tñ non habet q̃ oīs error repugnet consensui.

Cōclusio prima.

Instantia 1

2

3

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

¶ Conclusio scda ē q̃ error psone z error conditionis. maxīe qn̄ ꝯditio ꝗgit ī deteriorē ptē impediūt matrimoniū. Qz q̃libet ꝯctus ipedit p errorē eorū q̃ sunt substantialia in hmōi ꝯtractu. Sed error psone z cōditōis vergentis ī deteriorē ptē ē circa substātialia matrimonialis cōtractus. g̃ hmōi error impedit matrimonialē ꝯctū. Maior patz. pbat mior. qz in q̃libet re materia z forma sunt principia sbalia. Sed psone ꝯhētes sūt materia matrimonij. libera ꝗo ꝯiūctio ꝯhētiū spectat ad formā matrimonij. g̃ error psone z error ꝯditionis ꝗgētis in deteriorē ptē. puta error seruitutis q̃ libera psona ꝗ coniūctio pōt a suprioribus impediri ē error circa sbalia ipsi⁹ matrimonij z p ꝯns tal error ipedit mrīmoniū ¶ Dicit ātē notāter. vergēs in deteriorē ptē. qz fm iuristas conditio ī isto pposito appellat libertas vel seruitus. Nō dato q̃ aliq̃s ꝯhat cū aliq̃ quaz credit esse seruilē ancillā. z illa sit libera. ex hoc nō impedit matrimonialis ꝯctus. qz ꝯditio ignorata nō vergit in deteriorē ptē sed potius in meliorē. z ideo ex illo errore nullū ꝓiudicium gignit contrahētī hmōi conditionē ignorāti. nec p ꝯsequens illo errore matrimoniuz impedit. ¶ P. q̃ error psone impediat matrimoniū. hoc sufficiēter z pulcre probat magister hic in lra dist. xxx. c. i. Qz autē error conditionis seu seruitutis impediat. hoc expsse determinat Alexāder. iij. extra de cōiugio seruorū. c. ppositū. z. c. ad nostrā.

Scda cōclusio. 1

2

Quantum ad quartū articulū pono duas ꝯclōes ¶ Pria ē q̃ inter ioseph z mariā fuit pfectū mrīmoniū. Qz rōe mrīmonij nō dicūt aliq̃ ꝯiuges nisi sit pfectū. Quāuis em̄ int aliq̃s psonas sint ꝯcta spōsalia. tñ ppē nō dicūt cōiuges. Sed Joseph et maria vere dicebāt ꝯiuges. Unde mat. i. dixit angel⁹ ad ioseph Noli timere accipere mariā cōiugē tuā. ¶ Forte diceret q̃ post votū ꝗginitatis non pt hō se astringere pfecto mrīmonio sine piculo z pctō. sed btā ꝗgo vouit ꝗginitatē put scti dicūt. z nunq̃z cōmisit pctm̄. g̃ nūq̃z astrīxit se ad pfectū mrīmoniū. Minor pz. pbat maior. qz ꝗgo tribuēs viro sup corp⁹ suū ptātē exponit piculo suā ꝗgitatē. sz ꝗgo ꝯhēs pfectū mrīmoniū illa tribuit viro ptātē sup corp⁹ suū. vt pz ex pcedētibus. ¶ Etiā obligare se ad ꝯria voti sui ē pctm̄. sz

Articulus quartus

Cōclusio prima

Instantia 1

pfecto matrimonio hō obligat se ad redden/
2 dū debitū. qd ē ōrium virginitati. g ꝛc. ¶ P.
post pfectū matrimoniū nō licet alicui dimit
tere ꝓiugē. Sed vt pz mat. i. ioseph intende
bat occulte dimittere mariā. g int Joseph et
Solutio. mariā nō fuit pfectū mrimoniū. ¶ Ad. i. ne/
Ad. i. go maiorē. Ad pbationē dōm q si illa virgo
certificata ē a spūsco q illo viro sic placz casti
tas q a tali viro ipa oino manebit intacta ꝛ il
libata. tūc maior illi pbatiōis non ē vera. sic
aūt erat ī ppposito. qz vt dicūt scti doctores. q
go maria de castitate ioseph et de inuiolabili/
tate siue virginitatis fuit ab inspiratō e spūsā
cti total'r certificata. ¶ Et p b etiā patz ad se
cundā pbationez. qz btā virgo nō obligauit
se absolute ad ōriū voti sui. ¶ Ad. ij. dōm. q
Ad. 2. maior nō ē vera. qz nō obstāte pfectō e matri
monij. tñ aliqz sit ꝓsūmatū p actū carnal' co/
pule. tūc vn cōiugū etiā ō volūtatē alteri pt
intrare religionē. vt dictū ē supr di. xxvij. ar.
ij ¶ Etiā posito q marit aliqs pcipet cōiu/
gē suā eē impgnatā pus qz cognoscerz eā. tūc
nō obstāte pfectō e mrimonij ipe posset eā di/
mittere qztū ad sepatiōz thori ꝛ manēs ī scl'o
nō posset eā dimittere qztū ad dissolutōz ma
trimonial' vinculi. qz illa viuēte nō posset du
cere aliā vxorē fm nouā legē. qzuis fm legem
mosaycā dato tali mulieri libello repudij ma
rit si voluisset duxisset aliā vxorē. Sed Jo/
seph pcepit mariā eē impgnatā. igit sufficien
tē habuisset cām dimittēdi eā: si angel sibi ñ
dixisset hmōi impgnationē fuisse p spm sctm
Cōclusio ¶ Cōcl'o scda ē. q qzuis mrimoniū ioseph ꝛ
scda. marie fuerit pfectū. tñ nūqz fuit ꝓsūmatū. q
mrimoniū cōsūmatū nō pt stare cū pura vir
ginitate. sed marie virgitas mālit purissima.
Maior pz. qz mrimoniū nō ꝓsūmmat nisi p
carnalē copulā. Minor etiā ē cōcessa a qlibet
fideli xpiano. Dēs em scti doctores scribētes
de marie puritate. dicūt eā fuisse virginem añ
ptū: ꝛ ī ptu: ꝛ post ptū virginē ī eternū pman
Error eliri ¶ Sed ō hac catholicā veritatē erat q/
dij. dā inutil' ꝛ mal sacerdos noīe eliridi. qvt re
citat. b. Hiero. in li. quē fecit ꝓtra eliridiū. di
xit. q qzuis maria virgo manēs genuerit xpz
1 tñ postea Joseph cognouit eā. ¶ Et iste erro
ris sui motiua accepit ex euāge. Matt. i. vbi
dicit de maria. Antequ conuenirēt inuēta est ī
vtero habēs de spūsancto. Quod dictū videt
innuere Joseph cū Maria postea cōuenisse.
2. ¶ P. eodē ca. dicit. Exurgens autē Joseph
a somno fecit sicut pcepit ei angelus dni. ꝛ ac
cepit coniugē suam. ꝛ non cognoscebat eā do
nec pepit filiū suuz pmogenitū. Ergo p ly do
nec videt q postqz pepit cognouerit eam. Eti
am p ly primogenitū videt q Maria habu
erit alium filiū. qz pmogenitus dicit in ordi
ne ad secūdo genitū ¶ Et confirmat. qz xps Cōfirmat
dicit habuisse fratres. Mā Matt. xij. qdā di
cit ipsi xpo. Fratres tui foris stāt querētes te.
Ergo in conceptō e hmōi fratz matrimoniū
pdictū fuit ꝓsummatuz. ¶ Ad. i. dōm q ly Solutio.
anteqz non sp dicit ordinē ad illud qd futu/ Ad. i.
rum ē fm rei veritatē. sed etiā refert ad illd qd
fm cursum cōem ꝓsueuit eē futuz Sicut qñ
qz dr. tal' hō mortu ē añqz hr et. xx. annos.
¶ Ad. ij. nego ꝓntiam qztū ad ambas ptes Ad. 2.
ꝓntis. Mā ly donec nō sp significat finē ꝛ ter
minationē ei qd precessit. veniēte illo qd expe
ctat. sicut. i. ad Cor. xv. apl's loquēs de regno
xpi ait. Oportet illum regnare: donec ponat
omnes inimicos eius sub pedibus ei. Non
em p ly donec intelligit apl'us q subiect' ini
micis regnū christi finiat. sed potius intelli/
git q subiectio inimicoz includit infra dura
tionē regni. Sic in ppposito non significat q
negatio cognitionis seu violationis virginis
Marie terminata fuerit in eo q pepit pmo/
genitū. sed potius significat q hmōi partus
claudebat infra durationē hui negationis.
Nec p hoc pīudicat ppetue durationi eiusdē
negationis ¶ Etiā pmogenitus nō habet ne
cessariū ordinē ad scdōgenitū. al's vnigenit
nō posset habere ius pmogeniture. qd falsuz
esse pbatur nō solum ī veteri lege. verū etiam
ī noua. Un pmogenit nō ponit necessario or
dinē ad genitū posteriorē. sed solū puat vel ne
gat ordinē ad porē. vt dicat pmogenitus añ
quē nō est alius genitus ab eo cui dicit pmo
genitus ¶ Ad confirmationē dicendū q in Ad cōfir/
diebus illis cognati ꝛ consanguinei diceban mationē
tur fratres. sicut Loth dicebat frater abrahā
cum tñ esset filius fratris sui. Isti g qs euan/
geliste appellāt fratres xpi. fuerunt cōsangui/
nei sui. puta filij sororz virgis marie. ¶ Ad ar Ad pnci/
gumētum pncipale nego minorez loqndo de pate argu
deceptione inducēte errorē psone vel ꝓditōis mentum.
vergētis in prē peiorē. ¶ Ad pbationē dōm
q inter Jacob ꝛ lyā nō fuisse mrimoniū pōt
dupl'r intelligi. Uno mō q non fuerit matri
moniū p illa mēsura tempis qua deceptio du
rauit anteqz sciret se esse deceptū. Alio mō pro
sp. puta q nūqz fuerit mrimonium inter eos
Primo ꝓcedo ꝓnam. nā añqz pcipet se dece
ptū nulluz fuit int eos mrimoniū. qz vsqz ibi
iacob nunqz adhibuit cōsensū q ꝓheret cum

lya mrimoniū. sed scdo mō nego ꝛnaz. qz postea ꝛsensit i eā tāqz i suā legitimā vxorē. sicut inferius magis patebit dño concedēte.

¶ Distinctio tricesima prima.

Post hec de

bonis Postqz mgr determinauit d cā formali ac efficiēte ipius matrimonij. nūc tractat de eiꝰ cā finali. puta de bonis ipsi⁹ mrimonij. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo vl'r tractat de triby bonis mrimonij. scdo spāl'r ꝛsiderat de vno illoz. puta de bono fidei. di. xxxij. ibi. Q, ꝗo sine ꝛsensu Pria i duas ptes. nā pmo oñdit q̄ sint bona mrimonij. scdo innuit qliter illa bona excusāt a pctō actū carnal' cōmercij. ibi. Cuz igit hec tria. Pria i tres. qz pmo ostēdit q mrimonij triplex ē bonū. scdo q istud triplex bonuz non ꝛcomitat qlibet mrimoniale ꝛiugiū. tercio spāl'r oñdit quō aliq̄ sine intētōe plis ꝗhunt mrimoniū. scda ibi. Et ē sciēdū. tcia ibi. Solet q̄ri cū mascul⁹. Et hec i tres. Nā pmo oñdit q absqz plis intētōe pt ꝗhi mrimoniū. secūdo q intētio vitādi plē excludit mrimoniale cōiugiū. z tercio qñ reputād⁹ sit homicida q̄ curat abꝛsuz. scda ibi. Qui ꝗo. tercia ibi. h q̄ri solet. ¶ Seqt illa ps. Cū igit hc ta. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo ostēdit quō fides. proles z sacrm. q̄ sunt tria bona matrimonij excusant actū carnalis copule a pctō. scdo innuit quō ambo cōiuges parē habēt ptātez in actu isto. ibi. Sciēdū etiā ē. Pria i duas. qz pmo ponit intēte veritatis determinatiōz. secūdo adducit ꝗriā obiectōz. ibi. Sz si cōcubit⁹. Et hec i tres. fm q tripl'r obiicit. z cuilibet obiectōi suā rnsionē adiūgit. scda ibi. sed forte aliq̄s dicet. tercia ibi. Uidet tn. b. Gregorius. Hec ē snia istus. xxxi. di. i generali. Circa quā q̄ro in speciali.

Utz act⁹ cōiugal' cōcubit⁹ sufficiēter excusēt a pctō p tria bona coniugij q̄ mgr assigt h i lra. ¶ Et videt q nō. qz act⁹ coniugal' cōcubit⁹ p illa bona non excusatur ab omi erubescētia. q̄ nō excusat totalit a pctō. Añs pz. qz ppter naturalē erubescētiā q̄ libet honesti hoies etiā in legitimo thoro exn tes secrete se abscōdunt qñ pdictū actū ꝛmittunt. ꝛnātia etiā pz. qz fm Damas. verecūdia nō ē nisi de turpi actu. ¶ Cōtra. qz fm doctnā scōz in h differt act⁹ ꝛiugalis a fornicario qz p bona mrimonij excusat a pctō ¶ Dicē p mo videdū ē vtz ista tria bona. s. fides. proles. et sacrm sint de mrimonij necitate. ¶ Scdo vtz p hec tria bona sufficiēter excusēt act⁹ carnal' copule ¶ Tercio vtz his triby bonis assistētiby act⁹ carnal' copule sit meritorius ¶ Et q̄rto vtz pdictis bonis deficiētiby iā dict⁹ act⁹ sp sit demeritorius.

Quantū ad primū

Articulus primus.

sic pcedā ¶ Prio pmittā termioz declaratōz ¶ Scdo sbmittā vnā distinctōz Tercō ex mēbris illi⁹ distinctōis elicia triplicē conclōz.

Declaratō terminoz.

¶ Circa pmū ē adūtēdū q p bonū fidei h itelligit q maritus ppriā accedat vxorē. z nullo mō aliā. z vxor ppriuz recipiat vir. z nullo mō aliū. ¶ Per bonū plis q̄d itelligi debeat d se pz. ¶ Sz p bonū qd dz sacrm intelligit inseparabilitas ipsoz coniuguz. ¶ Et vnūqdqz istoz dz bonū. al'r tn et al'r. fm q bonū triptite distinguit a pho. viij. ethi. s. in bonuz simpl'r qd ē bonum honestū. z bonū cōferēs seu vtile. z bonū delectabile. ¶ Iuxta quā distinctiōz fides de qua ad pñs loq̄mur. reducit ad bonū honestum. qz ad magnā spectat honestatē q mō pdicto coniuges sibi mutuo seruēt fidē. ¶ Proles reducit ad bonū vtile. qz sic cibi comestio cedit ad ꝛseruatōz. z p ꝛnātis ad vtilitatē indiuidui. sic prol' generatio cedit ad cōseruationē z ad vtilitatē spēi ¶ Sz sacrm reducit ad bonū delectabile. qz cū delectabil' sit pnātia amicoz. vt dz. ix. ethi. sequit q indissolubil' cōiugū vnio h sacrm appellata. q̄ amicissima ēdz. qz ppter hoc relinquet hō patrez z matrē. z adherebit vxori sue. merito reducatur ad bonū delectabile ¶ Et forte ex his mouetur Arist. viij. ethi. cū ait. q amicicia q̄ est inter viz z vxorē est naturalis. z includit i se honestū. vtile z delectabile. ¶ Est etiā h adūtēdū q lz p istud triplex bonū ꝛiugij iā dictū triplex gen⁹ bonoz hoies habuissent i sua puritate si māsissent in statu integritatis z innocētie. tamē post lapsum pmoz parētuz istud triplex gen⁹ bonoz circa bona mrimonij valde a sua puritate remittit. z triplici suo ꝗrio p miscet. Nā honestas fidei verecūdia pmiscet vtilitas prolis dāno. z delectabilitas sacramēti seu indissolubilitatis laboribz z tedio ¶ Nā licet sit honestum q fide seruata quilibet sciat suū vas possidere. sicut ait apostolus. tamen actus carnalis copule est cōnexus pnunc verecundie. Quod nō fuisset si homo māsissz i statu innocētie. ¶ Et q̄zuis sit vtile p speciei

Nota.

ꝛseruatione q̃ ples generenť ꝛ educanť. tm̃ ex
eaꝫ generatione parẽtes patiunť damnũ, ꝛ ia
ctura in suis corpibus. et ex earũ educatione
patiunť damnũ in rebus exterioribꝫ. Quod
si militer non fuisset si i statu innocẽtie homo
stabilis pmansisset. ¶ Etiã q̃ꝫuis indissolu/
bilis vnio cõiugũ ex naturali amicicia valde
deberet esse delectabilis. tamẽ raro inueniunť
ꝛiuges quin multo afficiãtur tedio. ꝛ penam
angustie patianť ꝛ laborẽ. qꝛ homo nascit ad
laborẽ sicut auis ad volãdum. vt dicit Job
v. Et nec istud fuisset in paradyso. quia sp̃ vni
us cũ altero fuisset socialis ꝛ iocũda possessio.

Distictio. ¶ His p̃missis est aduertẽdũ q̃ p̃dicta bona
matrimonij pnt tripl'r considerari. Uno mõ
put cadũt i intẽtione. Alio mõ vt cadũt i exe
cutione. Et tercio mõ vt cadũt in obligatõe.

Cõclusio pma. ¶ Et p̃m hꝰ pono tres breues ꝛcl'oes ¶ Pma ẽ q̃
sacrm̃ seu indissolubil' vnio ꝛhẽtiuꝫ oibꝫ his
tribꝫ modis ẽ de necitate mrimonij. ¶ Ista
ꝛcl'o pꝫ ex dictis supr̃. qꝛ i ista indissolubili
tate ꝛsistit forma mrimonij. q̃ simpl'r ẽ ꝑ necĩ
tate mrimonij // Et ista ẽ intẽtio. b. aug. q̃ i li.
de bono ꝛiugali ait. Sacrm̃ ita indissolubil'r
seu inseparabil'r ꝛiugio heret. vt sine illo esse nõ
Instantia videat. ¶ Forte diceť. si indissolubilitas esset
de necitate mrimonij. tũc nõ posset eẽ veꝫ ma
trimoniũ inter tales psonas q̃ ab inuicẽ de iu/
re pnt separi. Cõseq̃ntia pꝫ. Sed falsitas ꝛsẽ
tis probať. qꝛ sicut declaratũ est dist. xxvij. ar
ticulo. iij. q̃ꝫuis veꝫ sit matrimoniũ inť aliq̃s
psonas. tm̃ si intrat religionẽ ꝛtra voluntatem
alterius. illa q̃ manet in seculo põt aliud ꝛhe
re matrimoniũ. qꝰ fieri nõ posset si p̃mũ mri/
Solutio. monij iplicasset indissolubile vinculũ ¶ Rñ
deo q̃ q̃ꝫuis de necitate mrimonij sit indissolu
bile vinculũ. tm̃ in morte alteri ꝛiugũ corũ/
pit ꝛ dissoluit hmõi vinculũ. Sed post q̃ꝫ hõ
fecit professionẽ in religione approbata. tunc
reputať mortuus morte spũali qua ꝛ homo
mori q̃ ad vitã ciuilẽ. Et ideo sic matrimoniũ
corpaliter ꝛsummatũ dissoluit morte corpali
sic mrimoniũ ratũ nondũ corpaliter ꝛsũmatũ
ꝛ adhuc manẽs infra spũales mrimonij vita
Cõclusio scda. tẽ vere dissoluit p̃dicta morte spũali ¶ Cõcl'o
scda ẽ. q̃ fides et ples q̃ꝫuis p̃mis duobꝫ mo
dis. s. vt cadunt i intẽtione ꝛ in vsu seu execu
tione: sint de bñ eẽ matrimonij. tm̃ nõ sunt de
necitate mrimonij. qꝛ sine his pt ꝛhi mrimo
niũ ꝛ ꝛctũ manere. Si em̃ bonũ prolis eẽt de
matrimonij necitate p̃dictꝫ duobꝫ modis. tũc
psone steriles q̃ tm̃ pnt carnal'r ꝛmisceri. non
possent ꝛhere mrimoniũ. qꝰ ẽ falsũ. qꝛ matri
moniũ nõ solũ ẽ institutũ i ꝛofficiũ ad plis ge
nerationẽ. sed etiã i remediũ ad vitãdã forni/
cationẽ. ꝛ ideo etiã psone steriles oi sp̃ plis ca
rẽtes pnt vere matrimoniũ ꝛhere p vitanda
fornicatõe. ¶ Etiã si fides i intẽtione vel exe
cutõe eẽt de necitate matrimonij. tũc hõ ꝛhẽs
cũ vna: intẽdẽs fornicari cũ altera nõ ꝛheret
matrimoniũ. Etiã si de facto post ꝛctũ matri
moniũ ꝛmitteret adulteriũ: nõ maneret mri/
moniũ iã ꝛctũ. q̃ꝫ vtrũq̃ꝫ pꝫ eẽ falsũ ¶ Forte Instantia
diceť q̃ bonũ plis ẽ finis mrimonij. q̃ vbi nul
la spes plis ibi nullũ ẽ mrimoniũ. Añs pꝫ in
lra. pbatio ꝛñe. qꝛ frustra ponit aliq̃d sine suo
fine. sed de q̃ ẽ pncipal' auctor matrimonij ni
hil facit frustra. vt pꝫ. i. ce. et mũ. q̃ tẽ. ¶ Rñ Solutio/
deo q̃ licet i statu innocẽtie tm̃mõ bonũ plis
fuisset finis ppr̃ matrimonij. tm̃ i statu natu
re corrupte etiã vitatio fornicatõis ẽ finis ma
trimonij. qꝛ q̃ꝫtũ ad istũ statũ nõ solũ mrimo
niũ ẽ institutũ i officiũ. sꝫ etiã i remediũ. iõ q̃ꝫ
tũ ad tales psonas q̃ pnt pficere actuꝫ carnal'
copule q̃ꝫuis nõ possint generare. matrimoni
um nõ ẽ frustra. qꝛ q̃ꝫuis ex eoꝫ matrimonio
nõ sequať hꝰ bonũ qꝰ ẽ plis generatio. p̃t tm̃ se
qui hꝰ bonũ qꝰ ẽ fornicatõis euitatio Cõcl'o Cõclusio
tercia ẽ q̃ tercio mõ. puta vt cadũt i obligati/ tercia.
one. tunc nõ solũ bonũ sacr̃i. verũetiã bonũ p
lis ꝛ fidei sunt de necitate matrimonij. Qꝛ in
oi vero matrimonio ꝛiuges obligať nõ soluꝫ
ad indissolubilitatẽ q̃ hꝰ sacrm̃ appellať sꝫ etiã
obligať ad mutuã fidẽ seruãdã ꝛ prolẽ gene/
rãdã ꝛ educandã. si fauẽte deo ꝛ ipsis coopan
tibus fetus fuerit conceptus. ¶ Forte diceť. Instantia
steriles non pnt obligari ad generãdũ vl' edu 1
cãdum prolẽ. q̃ bonuꝫ prolis vt cadit in obli
gatione. nõ est de necessitate matrimonij Añ
cedẽs pꝫ. Probatio ꝛñtie. qꝛ iã dictũ ẽ i scda
ꝛcl'oe q̃ inter steriles pt esse veꝫ matrimoniũ
¶ P. veꝫ matrimoniũ manet cuꝫ adulterio 2
coniugũ. q̃ fides vt cadit in obligatõe nõ ẽ de
matrimonij necessitate. Añs pꝫ de se. ꝛ etiam
ex p̃cedẽte ꝛcl'one. Pꝫ etiã ꝛñia. qꝛ cũ adulte/
riũ repugnet fidei etiã repugnaret matrimo/ Solutio.
nio si fides eẽt ꝑ necessitate matrimonij ¶ Ad Ad. 1.
primũ dicendũ q̃ sepe homies qui naturali/
ter fuerunt steriles. supnaturaliter sunt facti
fecundi. vt apparuit de Abraha ꝛ Sara. de
Elysabeth ꝛ zacharia. ꝛ de multis alijs i nouo
ꝛ veteri testamento. Et ideo q̃ꝫuis ꝛiuges ste
riles nõ obligẽtur absolute ad generãdũ vel
educãdũ prolẽ. tamẽ cõditional'r ad hec obli
gãtur. puta si ex diuino miraculo conceptus
fuerit fetus: tunc obligãtur q̃ꝫtum in se est. q̃

faciant meliuſ qd̄ poſſūt ſine fraude ad con/
cepte plis generationē ꝛ eius educationē. Ex
Ad.2. quo pz q̄ ais non eſt vſq; quaq; vez. ¶ Ad
ſcd̄m neg̃ ꝑnitiam. Ad pbationē dd̄m q̄ q̄z
uis ex hoc probēt q̄ fides vt cadit ī executiōe
nō ſit ꝑ neceſſitate mr̄imonij. ex hoc tn̄ nō ha
bēt ōi fides ſit ꝛ necēitate matrimonij vt ca/
dit obligatione. Sicut em̄ neceſſe eſt homi
ni exiſtentē ī matrimonio mortaliter peccare
q̄n adulterādo nō tenet coniugi fidem. ſic ne
ceſſe eſt exiſtentē in matrimonio obligari ad
bonū fidei. Iſtud pz. q; ad oppoſitū conſeq̄n
tis ſequit oppoſitū añcedēt. Si em̄ nō obli/
garet neceſſario ad tenendū fidē cōiugi. tunc
non peccaret mortaliter faciēdo ꝯtra hm̄oi fi
dem. q; nullus peccat mortaliter in eo q̄ facit
Correlari um. oppoſitū illius ad qd̄ non obligat. ¶ Et ex
his pt inferri tale correlariū. q̄ q̄ñcūq; pſone
ꝑhētes in ſuo ꝯtractu apponūt aliquā condi
tionē ſimpl'r repugnātē alicui p̄dictōr trium
bonōr mr̄imonij. tūc nullū int̄ hm̄oi pſonas
gerit mr̄imoniū. puta ſi diceret. Ꝑho tecuz vt
ſis vxor mea. v. annis ꝛ nō vltra. vl' accipio te
ī meā. ita tn̄ q̄ nō tenear tibi ſeruare fidē. ꝛ li/
ceat mihi fornicari cū altera. vel accipio te in
meā hac tn̄ ꝯditōe adiecta q̄ ſp̄ pcures vene
nū ſterilitatis ¶ Iſtōr p̄mū repugt bono ſa/
cri. ſcd̄m bono fidei. ꝛ terciū bono pls. ¶ Et
rō oīm iſtōr ſequit ex p̄dictis. q; ex quo p̄di/
cta tria bona vt cadunt in obligatōne ſunt ꝛ
necēitate matrimonij. igit q̄cunq; q̄ztū ī ſe eſt
nō vult obligari ad p̄dicta. ille nō ꝯtrahit ma
trimoniū. Sed q̄cunq; ī ſuo cōtractu addit
conditionē repugnantē alicui iſtōr bonōruz.
ille non vult obligari ad hm̄oi bonum. g̃ nō
contrahit matrimoniū.

Articulus ſcūdus. **Quantuz ad ſecun**
dum articulū p̄mo ponā vnā catholicā ꝯclo
nē. Scd̄o adducā ꝑ eā vnā hereticā opionē
Cōcluſio 1 ¶ Cōcluſio ē hec. q̄ p̄ p̄dicta bona ꝯiugij act'
carnal' copule pt a pctō ſufficiēter excuſari. Qz
oi re bona poſſibile ē vti ſine pctō. ſz mr̄imoni
um acceptū cū inclusiōe triū p̄dictōr ē res bo
na. Maior pz. q; ſic res q̄ nō ꝯtingit bn̄ vti
illa nō ē bona. ſic ꝛc. Minor etiā pz. q; matri
moniū cū inclusione p̄dictōr ē a deo inſtitu/
tū. ſed oē a deo inſtitutū ē bonum. q; vidit ꝛ
us cuncta q̄ fecit ꝛ erant valde bona. vt habēt
2 Beñ. i. ¶ P. deus nunq̄z p̄cepit aliq̄d quod
debitis adhibitis circumſtātiis hō nō poſſet
implere ſine pctō. Sed deus q̄ñq; p̄cepit ho
mib̄ carnaliter copulari. ꝛ iſte act' debite cir
cumſtātionat p ſacramentū ſeu indiſſolubili
tatē. p fidē ꝛ prolis intentionē. g̃ his aſſiſtēti/
bus homo pt pficere actū carnalis copl'e abſ/
q; omni pctō. Maior patet. q; q̄ñ aliq̄s p̄ci/
pit quod ſine pctō impleri non pt. tūc pctm̄
iuſte retorquet in ipm̄ p̄cipientē. Vñ cuilibet
tali p̄ceptori ait ꝓpheta. Nunq̄d adheret ti/
bi ſedes iniquitatis: qui fingis laborē in p̄ce/
pto. Sed nullum pctm̄ iuſte retorquet in de
um. Minorē pb̄. q; deus p̄cepit hominibus
vt creſcerēt ꝛc. g̃ p̄cepit eis vt carnaliter ſe co/
pularēt. Añcedēs pz Beñ. ix. vbi ait. Creſci/
te ꝛ multiplicami ꝛc. ꝑnitiam pb̄. q; q̄cunq;
p̄cipit añs. ille p̄cipit necēium ꝑns ſine q̄ non
pōt poni ī eſſe hm̄oi añs. Sz ipoſſibile ē via
nature hoīes creſcere ꝛ multiplicari ſine actu
carnal' copule. g̃ ꝛc. ¶ P. iſta ē intētio. b. aug. 3
qui in li. d̄ bono coniugali ait. q̄ q̄ñ ſeruata fi
de thori conuenūt coniuges cū prolis. talis
actus nullā habet culpā ¶ Sed ꝑ iſtā con/ Opinio
cluſionē eſt hereſis taciano; quā tetigi ſupi/ heretica.
us diſt. xxvi. articulo. i. ¶ P. p iſta heretica
opione pt argui ſic. Dis delectatio q̄ ꝑuatur 1
rōni eſt pctm̄. Sed in actu carnalis copule ē
delectatio q̄ ꝑuiat rationi nō obſtātib̄ trib̄ p̄
dictis bonis mr̄imonij. g̃ p p̄dicta bona nō ex
cuſat hm̄oi actus ſufficienter a culpa. maior
pz. Probat minor aucte Ariſto. vij. ethicor
vbi ait. Adhuc autē impedimētuz ē ei qd̄ eſt
prudentez eſſe delectatio. ꝛ magis ea q̄ eſt ve/
nereor. nihil em̄ poſſibile eſt aliquē intellige
re in ea. Patet etiā iſta minor. i. ad Cor. vij.
vbi ſup illo verb. qui autē fornicat ī corp' ſu
um peccat. dicit glo. q̄ in actu carnalis copu
le ratio abſorbet p delectationem. ¶ P. cui ſp 2
eſt annexa verecundia. illi non conuenit ple/
na innocētia. nec p conſeq̄ns ſufficiēter excu/
ſat. Sed actui carnalis copule ē ſemp anne/
xa verecundia. ergo ꝛc ¶ P. vbicunq; eſt im 3
moderatio paſſionū. ibi eſt vicium et pecca/
tum. Sed in actu carnalis copule eſt immo
deratio paſſionū ſeu delectationuz. vt ꝯmuni
ter concedit. ergo ꝛc. ¶ P. quicunq; ſuſtinet 4
damnū maioris boni ꝓpter minus bonum il
le peccat. Sed quādo cōiuges carnaliter cō
miſcēt rōne p̄dictōr bonōr mr̄imonij. tūc ſu
ſtinēt damnū maioris boni ꝓpter min' bonū.
g̃ p bona p̄dicta actus carnalis copule nō ſuf
ficienter excuſatur a pctō. Maior pbatur.
quia ſicut ille qui inordinate agit peccat. ſic ꝛ
ille qui inordinate ſuſtinet ſeu patitur. Sed
ſuſtinēs damnū maioris boni ꝓpter minus

bonũ ille patiť inordinate. ergo peccat. Maior
pz. qz bonũ rois quod impediť p actuz carna
lis copule ē maiꝰ bonũ q̃z pdicta tria bona mri
monij. ¶ P. qd fm se ē malũ hoc nõ pt effici
bonũ p hoc quod fit ppter bonũ. Sed actus
carnalis copule fm se ē malus. Maior patz.
qz fm Dyo. malũ constat ex pticularibus de
fectibus. bonũ autē constat ex tota sua causa.
z hinc est q facilius ē deficere q̃z pficere. z ido
si malũ fit ppter bonũ. ppter hoc malũ nõ ef
ficiť bonũ. als furari ppter dare elemosynã es
set bonuz. Probať minor. qz illud qd furatur
intellectũ sapiētis hoc fm se videť esse malũ.
sed fm phm. vij. ethicorꝫ. actus delectatõnis
veneree furať sepissime itellectũ sapiētis. g̃ zc.

Solutio. ad.1. ¶ Ad pmũ dõm q aliquid esse ꝛrium ratõi
pt dupl'r intelligi. Uno mõ qz recta ratio di
ctat hoc nõ esse faciēdũ. sed potius refutãdũ.
Alio modo. qz mediãte illo aliq̃ modo impe
diť clarꝫ ratõis exercitiũ. Cõtrariũ rõi primo
modo ē pctm̃. sed nõ scdo mõ. als. n. somnus
seu dormitio nõ posset eē sine pctõ cũ impedi
at actualē vsũ rationis. Sed nũc ita est q al
sistētibus pdictis bonis matrimonij. actꝰ car
nalis copule nõ est ꝛtra iudiciũ recte ratõis.
sed potius ē fm iudiciuz recte rationis. qz re
cta ratio dictat hoc modo speciē humanã esse
conseruãdã. z licet alio modo impediat exer
citiũ rõis. tñ recta ratio iudicat illud esse susti
nēdũ ppter bonũ iã dictũ. ideo pōt eē sine pec
cato sicut etiã ipsa dormitio vel alia vite exte
riozis opatio qua impediť actual' interior cõ
templatio. Ex quo pz q fallacia eq̃uocatiõis
ꝛmittiť ī argumēto. qz maior loquiť de eo qd
ꝛriať rationi pmo modo. sed minor de eo qd
ad.2. ꝛriať rationi scdo mõ. ¶ Ad scdm nego ma
iorē. qz sepe homines verecũdãtur de aliquib
naturalib defectib. qui tamē pñt homi con
uenire cũ plena sui innocētia. Puer em̃ bapti
zatus ē pfecte innocēs. et tamē verecũdaret si
esset mãcus vel monoculus vel aliq̃ alteri na
ad.3. turali defectu plagatus. ¶ Ad terciũ dõm q
maior nõ ē vera si illa immoderatio hz anne
xũ remediũ excusans a pctõ. sicut ēi ppositor.
Nã ista passio habet annexũ remediuz: puta
ipm sacramentũ. et boni finis intentionē: puta
plis generationē. ac cõiugalis fidei ꝛseruati
onē. ¶ Etiã pt dici q q̃zuis ista delectatio seu
passio sit immoderata comparue. puta qz ex
cedit omis corpales delectatõnes. tñ in sua spe
cie pt esse debite moderata qñ debitas hz anne
xas circumstãtias quas sortiť ex supdict' bo
ad.4. nis ipsi' matrimonij. ¶ Ad qrtũ dõm q ma
ior nõ ē vera supposito q hõ teneať ad illud
minus bonũ. q̃zuis em̃ ceter' parb' pegrina
tio sit minus bonuz q̃z cõtemplatio. tñ postq̃z
hõ voluit pegrinari. tũc absq̃z pctõ p intmit
tere contēplationē. vt possit explere pegrinati
onē ad quã teneť. Et qz homo teneť extra de cõ
iugali coniugi reddere debitũ. ideo zc. Ad p
bationē istius maioris dõm q minor nõ est
vera. qz qui ex iusticia teneť ad aliqd min' b
nũ. ille nõ sustinet inordinate damnũ seu ca
rētiam maioris boni si vtrũq̃z nõ pt simul ha
bere. ¶ Ad qntũ nego minorē. qz actꝰ ille ē na
turalis. n aturalissimũ em̃ opeꝫ est vnũquod
q̃z sibi sil'e generare. vt pater. ij. de ania. z ideo
fm se nõ est malus. Uñ si debet eē malꝰ. opor
tet q hoc sibi accidat ex aliqua circũstãtia in
ordinata. puta q aliquis exerceat hmõi actũ
cuz qua nõ debet. vel qñ nõ debet. vel qualiter
non debet. z sic de alijs. Ad probationē patet
ex pdictis.

Al. 5.

Quãtum ad terciũ articulũ teneo conclusionē affirmatiuã. sup

Articulus tercius. Cõclusio

posito q hõ sit in caritate sine q̃ nullꝰ actus pt
eē meritorius de cõdigno. Hãc plo sic. Omis
actus qui nõ ē pctm̃ pcedēs a caritate pt esse 1
meritorius. Sed actus carnal' copule pt esse
sine omi pctõ. z p ꝛns pōt a caritate procede
re. g̃ pt esse meritoriꝰ. Maior ē nota ex dictis
in. y. li. Minor aūt q̃zum ad pmã suã ptem
pz ex dictis ī articulo prime pcedēti. Etiã pz
q̃zũ ad scdam ptē. qz nõ apparet aliq̃ ratio q̃
re actus q̃ fit sine omi pctõ non possit a carita
te pcedere. ¶ P. ī actib licitis obedire ei qui 2
de iure potest pcipere potest eē meritoriũ. Sz
actus carnalis inter ꝛiuges est licitus. vt pz
ex pdictis. z vnus coniugũ quo ad hmõi actũ
de iure potest pcipere. qz quilibet coniugũ ha
bet iustã ptãtem sup corpus alteri' sui coniu
gis. g̃ zc. ¶ P. actꝰ virtutis iusticie procedēs ab 3
hoīe informato caritate pt esse meritoriꝰ. Sz
coniũx reddēs debituz carnalis copule facit
actũ iusticie. qz iusticia ē virtus ius suũ vni
cuiq̃z tribuens. vt ait. b. Bern̄. g̃ supposito q
hmõi ꝛiũx sit ī caritate hmõi actꝰ erit merito
riꝰ. ¶ Forte diceť q tal' actꝰ nõ pt eē meritori Instantia
us roe cui' fugit ab hoīe ipse spũsatus. Sed 1
actus carnalis copule ē hmõi. Maior pz. qa
sine spũsãcti cooptatõe nullus potest mereri.
Nã q spũ dei agũt hi filij dei sũt. vt ait apls.
Sed solũ hi possũt de condigno mereri q sũt
filij dei. Maior probať auctoritate Origenis

q̃ ait. q̃ ĩ actu carnal' copule recedit spũs sanctus etiã a ꝓphetis. q̃ multo min⁹ videt manere cũ quibuscũq; alijs hoĩbꝫ ¶ P. illud qd̃ ꝑmittit fm indulgẽtiã nõ ẽ meritorũ. q̃uis ꝗ habeat q̃ ad pnã nõ obliget. Sed act⁹ carnal' copule admittit fm indulgẽtiã. vt ptz ex dictis apl'i. i. ad Cor. vij. ¶ Ad ꝑmũ nego minorẽ. qz a talibꝫ homibꝫ qui ꝓiũgunt ꝓpt ꝑdicta tria bona matrimonij fugit spũs malign⁹ z nõ spũsanct⁹. vt euidenter apparet diligẽter in tuẽti textũ sacre scp̃ture Thob. viij. Ad ꝓbationẽ dõm q̃ spm̃sctm̃ recedere a ꝓphis ꝑt dupl'r intelligi. Uno mõ q̃tuz ad actũ ꝓphandi q̃ ẽ act⁹ supne contẽplatõis. z sic intelligi dz dictũ Origenis. qz ĩ actu carnal' copule hõ non ẽ apt⁹ ad eliciẽdũ actum contẽplationis supne. Alio mõ q̃tũ ad actũ caritatis z grẽ. z ꝑ ꝓ̃ns q̃tũ ad actũ operatõnis meritorie. z sic nec recedit a ꝓphis nec ab alijs bonis hoĩbꝫ ꝓpter actuz carnalis copule. Et si oĩno heretic⁹ vellet ꝓtẽdere q̃ origenes ĩtellexisset isto secdo modo. z ex ꝗ forte vellet dicere suppositionẽ factã in conclusione q̃ suppono caritatẽ manere ĩ hoĩe cũ actu carnal' copule eẽ ĩpossibilẽ. tũc dicerẽ Origenẽ ĩ ꝗ non eẽ tenẽdũ. sicut etiã ĩ multis alijs suis dictis a fideliby ĩprobat. ¶ Ad secdm dõm ad minorẽ. q̃ illud dictũ apl'i est intelligendũ de his qui ꝓmiscent rõne sue incontinẽtie. z ꝓpter fornicationẽ vitãdã. qz isti q̃uis ratione sacramẽti excusent a pctõ. tñ non merent actu illo. eo q̃ nec intendãt bonum prolis. nec fidei in reddendo debituz exigẽti. qz forte coniũx protũc nõ petit debitum. ¶ Et q̃ iste sit sensus verborum apl'i pz. Sic. n. iacet textus. Nolite fraudare invicẽ nisi forte ex cõsensu ad tẽpus vt vacetis orationi. z iterꝫ reuertimini in idipm. ne temptet vos sathanas ꝓpter incontinẽtiã vestrã. Hoc autẽ dico fm indulgentiã z nõ fm imperiũ. Et ideo ex isto dicto non probat q̃n coniuges possint mereri q̃n ꝓmiscent rõne ꝑlis generande. vel q̃n ratione fidei vn⁹ reddit debitũ alteri exigenti.

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Articulus quartus

Quantuz ad quartum

articulũ ẽ aduertendũ q̃ iste articul⁹ aliq̃ modo dependet ex dictis ĩ ꝑmo articulo. Ibi em̃ ostẽsum ẽ quõ ista bona sunt de necessitate matrimonij. z quõ aliqua eorz sunt de bene ẽ matrimonij. Et ideo si defecerint bona ꝑdicta eo mõ quo sunt de necessitate m̃rimonij. tunc planũ est q̃ actus carnalis copule semp̃ est mortale pctm̃. qz vt sic semp̃ est fornicarius. eo q̃ inter hm̃oi ꝑsonas nõ sit verꝫ matrimoniũ. ¶ Itẽ si bonũ fidei deficit in executione. tunc iterꝫ planũ ẽ ĩ hm̃oi actu esse mortale pctm̃. quia esset adulterũ. Nam fides executiue nõ solui̇t nisi ꝑ accessum ad thorum alienũ. ¶ Presupponẽdo igitur q̃ iste ꝑsone que carnaliter cõmiscent sint legitimi coniuges. tunc oportet istum articulũ intelligi de bono prolis z fidei in q̃tum deficiunt ĩ intentione. Et sic istũ articulũ restringẽdo dico. q̃ si quis coniugũ cõmittendo actũ carnalis copule nõ intẽdit prolis conceptionẽ vel generationẽ. si tamẽ reddit debituz exigenti cõiugi ꝓpter bonum fidei qua sibi tenet. tunc i tali actu nec ẽ peccatũ mortale nec veniale. Si autẽ nõ exigitur ab eo. sed potius ipse exigit. tunc vel hoc facit ratione indigentie. vel hoc facit sine indigentia ꝓpter libidinẽ satiandã. Primo adhuc excusat a peccato. eo q̃ post lapsum primorũ parentũ istud sacramentũ nõ solum sit institutũ in officium generationis. verumetiã in remediũ fornicatõnis. Si secũdo modo. hoc dupliciter põt cõtingere. quia vel sua intentio ita absorbet hm̃oi libidine q̃ nõ solum cum sua. verumetiam cuz aliena si copiã eius haberet vellet huiusmodi libidinẽ explere. Et tunc mortaliter peccat. eo q̃ sua intentio caret coniugali fide. Uel ratione huiusmodi fidei solũ cum sua legitima. et cũ nulla alia implet z vult implere hm̃oi libidinem. Et tunc vt cõmuniter dicit. non peccat mortaliter. q̃uis peccet venialiter. ¶ Et istud licet sit cõmune dictũ. tamen quãdoq; non verũ. quia in exquisitione ꝑdicte libidinis quãdoq; aliqui hoĩes notabiliter abbreuiant vitam suã. z intantũ viciant et corrumpunt vires corꝑales q̃ quãdoq; efficiũtur paralitici. quãdoq; epilentici. quãdoq; leprosi. igitur ratione annexi ꝑiculi cui se exponunt ꝓpter suam explendam libidinem. nõ possunt excusari a peccato mortali. ¶ Etiam in huiusmodi libidine effrenata quãdoq; attẽptant aliquas innaturales adinuentiones q̃ sunt ita turpes et enormes. q̃ n equaq̃ possũt excusari a mortali peccato. ¶ Ad argumentum principale nego consequentiã. Ad probationẽ dicẽdum q̃ q̃uis verecundia nõ sit nisi de turpi. tamẽ huiusmodi turpe nõ semper est culpa. sed etiam quãdoq; est pena. Et isto secundo modo est in proposito. quia turpitudo que est ĩ actu coniugali. est quedam pena derelicta ex originali peccato. Si enim

Cõclusio

Ad ꝓnci pale argumentum.

homo mãsisset i statu innocentie. tũc iste actꝰ nec fuisset turpis nec verecundus.

¶ Distinctio tricesima secunda. ⁊ tricesima tercia.

Quod vero si

ne consensu. Postq̃ mgr sil' tra tractauit de tribꝫ bonis mrimo/ nij. nũc tractat p se de vno illoꝝ. puta de bono fidei. Et diuidit i duas ptes. Quia ꝓmo tra ctat de bono fidei put dz esse in oim matrimo nio consumato vl'r. Secdo put habuit cẽ in matrimonio antiquoꝝ patrũ spãliter. distin. xxxij. ibi. Queritur hic de antiqs. Pria i duas Nã ꝓmo ostẽdit quõ bonũ fidei astringit cõ ingẽ ad debitũ reddenduz. Secdo ostendit q̃ hmoi debitũ aliquibꝫ tpibus nõ est petendũ. ibi. Et licet debitũ. Prima in duas. Quia ꝓ/ mo ostẽdit q̃ vnus coniugũ absq̃ licẽtia alte rius nõ potest se ad votũ continẽtie obligare. Secdo inqrit posito q̃ ad faciẽdũ votũ conti nẽtie se mutuo licẽtiauerint. vtꝫ hmoi licẽtiã possint reuocare. ibi. Si vo q̃libet coꝝ ¶ Se quit illa ps. Et licet. Et diuidit i duas. qꝛ ꝓ mo ondit q̃ aliqñ cessãdũ ẽ a carnal' copl'e ex actõe. Secdo q̃ qñq̃ cessãdũ ẽ a nuptiaꝝ cele bratõe. ibi. Nec solũ ¶ Tũc sequit dis. xxxij. in q̃ mgr tẽ. Et diuidit i duas ptes. Qꝛ pri/ mo tractat de fide coniugali patꝝ antiqrũ le gẽ moysi pcedẽtũ. Secdo de fide patꝝ tpe le/ gis existentiũ. ibi. Legis vo tpe. Prima i du as. Qꝛ ꝓmo bigamie seu plitatis vxoꝝũ patꝝ antiquoꝝũ ponit excusationẽ. Secdo castita/ tis ipsoꝝũ adiungit cõmẽdationẽ. ibi. Qꝛ vo castitas. Et hec in duas. Qꝛ ꝓmo determiat veritatẽ. Secdo ꝯ pdicta inducit ⁊ soluit q̃n dã dubietatẽ. ibi. Si q̃s opponat ¶ Seq̃t il la ps. Legꝭ vo tpe. Et diuidit i tres ptes. Qꝛ ꝓmo ondit quõ tpe legis moysi q̃ztũ ad mri/ moniũ q̃dã fuerũt pcepta. ⁊ q̃dã ppter duri/ ciã aliquoꝝ pmissa. Secdo inqrit de patrum tpe legis existentiũ bigamia. Et tercio tãgit quedã ad cõmendationẽ virginitatis spectã/ tia. Secda ibi. sz nũq̃d. Tercia ibi. Melioꝝ ẽ aũt. Et hẽ diuisio. xxxij. ⁊. xxxiij. distictõis atq̃ sntia i generali ¶ Circa q̃s dis. q̃ro i spãli.

Utrũ nõ obstãte matrimonio ꝯsũma to vnus coniugũ absq̃ licẽtia alterꝰ possit iuste vouere continentiã ¶ Uidet q̃ sic. Quia sine licẽtia vxoris põt vir cru cẽ assumere. ⁊ ire in subsidiũ terre sancte. q̃ po test sine licentia vxoris vouere castitatẽ. Añs pz extra de voto ⁊ voti redẽptione. c. ex multa vbi dicit. Ne terre sancte impediat subsidiũ. viri ꝑter vxoꝝũ assensum hmoi pegrinatiõis ppositũ vouere libere valẽt. et quod vouerũt libere adimplere. Cõsequẽtia pbat. qꝛ i hmoi subsidio terre sancte potest sp manere. ⁊ p se quẽs sp pt continere a ppria sua vxore. ¶ In contrariũ est apl's. i. ad Coꝝ. vij. vbi ait. Nolite fraudare invicẽ nisi forte ex consensu vsq̃ ad tps. ¶ In q̃stione ista q̃ttuoꝝ sũt videẽda. ¶ Primo vtꝫ reddere debitũ exigẽti coniugi semp sit neccium. ¶ Secdo circa ꝓncipale q̃stũ. Et hoc q̃ztũ ad dist. xxxij. ¶ Tercio ẽ vi/ dendũ de matrimonio antiquoꝝũ patꝝ ¶ Et q̃rto d̃ compatione virginitatꝭ ad mrimoniũ

Quantũ ad primũ

Articulus primus.

articulũ ẽ distinguendũ. Qꝛ ꝯiũx exactus a coniuge. vel põt sine piculo sue pslone redde/ re debitũ. vel non pt. puta qꝛ verisil'r timet. si reddit debitũ ex h̃ sibi iminere aliquã gũẽ sui corpis debilitatẽ seu infirmitatez. ¶ Et fm h̃ pono duas conclones ¶ Prima ẽ ista Si cõ iunx sine sue corpalis vite piculo põt redde/ re debitũ. tunc semp tenet reddere. et maxime si exigẽs nullatenus vult ptnnc actu illo ca/ rere. Cui rõ ẽ. Quia quilibet tenet alteri red/ dere vel dimittere vsum rei sup quã habet le/ gitimã potestatẽ oim tpe. p quo nõ vult care/ re tali vsu. Sed quilibet cõiũx sup corpe sui cõiugis legitimã habet potestatẽ. vt pz ex di ctis supius. q̃ tẽ. ¶ P. quilibet coniũx tenetur oim tpe ad hoc q̃ nõ sit iniustus. q̃ tenet om ni tempe coniugi reddere debitũ si nullatenꝰ vult carere hmoi redditõe. ⁊ iste põt reddere absq̃ sui piclitatione. Añcedẽs est notũ. Cõ sequentã ꝓb. qꝛ oim ille est iniustus q̃ nõ reddit alicui debitũ in quo sibi tenet p eo tẽ/ pore quo exigens debitũ non vult carere tali redditione. ⁊ exactus põt reddere absq̃ sui pe riclitatione. Sed coniũx tenet coniugi red/ dere debitũ corpalis copule. q̃ tẽ. ¶ Sed cõ/ tra istã ꝯclusionẽ. põt argui multiplicit. Pri mo sic. Nullꝰ de necessitate salutis tenet ad il lud p quod ꝓuat sacra ꝯmunione. Sed cõ/ iũx reddẽs debitũ carnis cõiugi excludit a sa cra ꝯmunione. Maioꝝ pz. qꝛ a sacramẽto sa/ lutis nullꝰ debet excludi ppter h̃ q̃ ꝯsentit i il/ lud i qd̃ tenet ꝯsentire de neccitate salutꝭ. Mi noꝝ pz i lra aucte. b. Hiero. q̃ ait. Quicũq̃ vx oꝝi debitũ reddit vacare nõ põt oꝝationi. nec

Conclusio prima.

Instantia

carnes agni edere. Ubi p edere carnes agni in
2 telligit sacrā cōionē. ¶ P.i ecclia vel i strata
publica corā ppl'o ꝯiunx non dz reddere debi
tū ꝯiugi exigēti. q̄ non sp tenet reddere. Añs
pz. qz si redderet in ecclia h' eēt ꝯ loci sctitatē.
7 etiā ecclia eēt p epm reconciliāda. vt patz de
conse. di. i. Si redderet i strata. tūc scādaliza
ret ppl'm. Cōseqntia etiā ptz. qz saltē illo tpe
quo est in pdictis locis non tenet reddere. er
3 go non tenetur semper reddere. ¶ P. tempo
re festiuo non tenet reddere. q̄zuis hoc posset
facere sine piculo sui corpis. q̄ nō sp tenet red
dere debitū qñ pt sine piculo sui corpis. Añs
pz p Aug. i li. q̄stionū veter; 7 noui testamen
ti. vbi ait. Xpiano cū vxore sua aliqñ licz con
uenire 7 aliqñ nō. ppter pcessionis em dies 7
ieuniorꝫ aliqñ cōuenire nō licet. qz etiā a loci
tis abstinēdū est. vt facilꝰ impetrari possit qd
postulat. ¶ Etiā Gre. in li. dyalogorꝫ recitat
4 q̄ mulier quedā de nocte cognita a viro suo d
mane veniēs ad pcessionē ecclie arrepta est a
dyabolo. ¶ P. tempe menstruorꝫ nō licet red
dere debitū. q̄ non tenet coniūx semp reddere
qñ pōt sine piculo sui corpis. Conseqntia pz
Probat añs. qz illud nō licet. p quo fm legē
homo debet occidi. Sed lex pcipit q̄ taz vir
q̄z mulier occidātur si coitu conuenerint tpe
menstruorꝫ. vt patet Leuitici. xx. ca. ergo 7c.
5 ¶ P. istud confirmat. qz hoc nō licet qd est
ꝯtra bonū plis. Sed reddere debitū tpe men
struorꝫ est contra bonū plis. qz sup illo verbo
Isa. lxiiij. quasi pānus mēstruate. dicit Hie
ro. q̄ tempe menstruorꝫ viri ab vxoribꝫ debent
abstinere. qz tūc concipiūtur mēbris damna
ti. ceci. claudi. leprosi. vt qz parētes nō erubu
6 erunt in conclaui ꝯmisceri. eorꝫ pctā pateant
cunctis. 7 apte redarguātur in puulis. ¶ P.
mulier post partū anteq̄z trāseāt dies purga
tionis nō tenet reddere debitū. q̄ non tenetur
semp reddere debitū. Añcedēs patz. xxxiij. q.
iiij. c. Si cā. vbi dicit. q̄ in diebꝫ purgatōis
7 vir nō debet coire cū muliere. Idē patet. xxxij
q. iiij. c. origo. ¶ P. si vnus coniugū postq̄z
cōmisit adulteriū petit sibi reddi debitū. alter
coniūx non tenet sibi reddere. 7 tamē hoc pos
set sine piculo corpis sui. ergo non semp tene
tur reddere debitū qñ sine piculo corpis sui
pōt reddere. Cōseqntia ē nota. Añcedēs ha
bet. xxxij. q. i. c. i. vbi dicit. q̄ adultera donec
penitet non est tenēda i consortio ꝯiugij. Et
ead ē questione. c. ij. dicit. Sicut iniquus est
qui castā dimittit. ita fatuus 7 iniust⁹ est qui
tenet meretricē. Nā patron⁹ est turpitudinis
qui celat crimen vxoris. ¶ Ad pmū dicen/ Solutio/
dū q̄ minor vniuersalis accepta non est vera. Ad.1.
Ad pbationē dicēdū q̄ fm ꝯmunē doctrinā
ac etiā fm magistrꝫ hic in lra. dictū Hierony
mi debet intelligi nō de quolibet coniuge. sed
solū de his qui sunt mistri ecclie. sicut in eccle
sia grecorꝫ aliqui sacerdotes habēt legitimas
vxores. qui phibētur a celebratōe misse p illa
die qua suis vxoribꝫ debitū reddiderūt. Alij
autē fideles dūmō alis sint idonei. non debēt
a sacra ꝯmunione phiberi ex hoc q̄ debitū cō
iugale suis coniugibꝫ reddiderūt. Sed poti
us in hoc sunt sue deuotiōi 7 cōsciētie relinq̄n
di. ¶ Ad secm nego ꝯsequētiā. ex illo em añ Ad.2.
cedēte nō seq̄tur necessario. nisi q̄ nō tenet in
omni loco reddere debitū. Unde ibi fallacia ac/
cidētis 7 figure dictionis. ¶ Ad pbationez
dicēdū q̄ illo tempe quo est in pdictis loc; te/
net reddere. licet nō teneat vt est i pdictis lo/
cis. ¶ Etiā añcedēs deficit in pte. qz dato q̄
nullo modo possent habere aliū locū q̄z locuz
consecratū. 7 alter coniūx nullatenꝰ vult care/
re de illo actu. tūc reddens debitū non peccat
dūmodo non reddat sponte sed cū cordis sui
dolore. Nec etiā ecclia ex hoc necessario erit
reconciliāda si istud factū fuerit secretū. sicut
patet p Hosti. et p multos alios doctores iu
ris. ¶ Ad terciū nego añcedēs. Ad pbatōz di Ad.3.
cendū: q̄ aliq̄d nō esse licitū pōt dupl'r intelli
gi. Uno mō qz est ꝯ phibitionē. Alio mō qz
est ꝯtra dissuasionē. Et isto secdo modo intel
ligendū est dictū Aug. 7 nō pmo mō. qd ptz
ex verbo sequēti cū subdit. qz etiā a licitis ē ab
stinendū 7c. q̄ qd pmo dixit nō licere tāq̄z dis
suasum. postea videt dicere licere inq̄tuz lici
tū distinguit ꝯ phibitū. ¶ Ad dictū Greg.
dicendū. q̄ ex hoc nō habet q̄ illud malū eue
nerit illi mlieri. ppter hoc pcise qz viro suo red
didit debitū. qz multis modis potuit se habe
re inordinate. vel circa illū actuz. vel circa ali
os actus. ex quibꝫ inordinatōibꝫ hmōi vexa
tio sibi poterat euenire ¶ Ad quartū nego cō Ad.4.
sequentiā. Quia qd pena mortis est puniēdū
hoc non potest quis facere sine piculo corpis
sui. sed vt dicit in pbatione añcedētis coitus
tempe menstruorꝫ q̄ztum ad vtrūq̄z coniugez
puniebat pena mortis ¶ Etiā fm ꝯmuniorē
opinionē negādū ē añcedēs. qz si petens debi
tū nullatenus vult carere. tūc reddēs debituz
non peccat fm q̄ cōior doctrina tenet. ¶ Ad
pbationē dicendū q̄ tunc pcipiebātur ambo
occidi. qñ ambo sponte consentiebāt in actuz
carnalis copule. ita q̄ nulla istarꝫ psonarꝫ red

didit quasi inuita ⁊ exacta ab altero coniuge.

Ad.5. ¶ Ad quintũ quod est confirmatio istiꝰ añ/ cedẽtis dicẽdũ. ꝙ aliquid esse ꝯ bonũ prolis põt dupl'r intelligi. Uno modo simpliciter ⁊ absolute. sicut añ tempus generatõis ꝓcura/ re fetus abortium. vel post generationẽ prolẽ genitã exponere ꝑiculo ⁊ nõ nutrire. ⁊ sic ma/ ior est vera. sed minor nõ vera. Alio mõ ꝑm quid. sicut ẽ ꝓpposito. ⁊ sic minor ẽ vera. q̃uis maior nõ sit vsq̃quaq̃ vera. q̃ q̃nq̃ non so/ lũ licet reddere verumetiã exigere actũ carna/ lis copule. q̃uis ꝑm quid mõ ꝑdicto sit ꝯtra bonũ ꝓlis. Coniuges eim̃ leprosi pñt exigere actũ carnalis copule. dato ꝙ ab eis nõ genere/ tur ꝓles nisi leprosa. vt pz extra de ꝯiugio le/ prosoꝝ. c. i. ⁊. ij. ¶ Tpe ꝯo menstruoꝝ q̃uis ꝓpter ꝑdictũ prolis ꝑiculũ nõ liceat exigere. tamẽ coniũx exactus sine pctõ ꝑt reddere. q̃ ⁊ si exigere sit in volũtate ꝯiugis. ⁊ ꝓ ꝯseq̃ns circa ipm̃ tanq̃ circa actũ qui est in potestate homis põt esse pctm̃. tamẽ reddere ẽ de neces/ sitate iuris. ⁊ ꝓ ꝯsequẽs vt sic circa ipm̃ nõ est pctm̃. ¶ Forte dicet. ꝙ quicũq̃ consentit ali/ cui mortaliter peccãti ille peccat mortaliter. sz cõiũx exigẽs actum carnalis copule tpe quo mulier patiẽ menstruũ peccat mortal'r. ⁊ red/ dens debitũ cõsentit illi exigenti. ergo reddẽs debitũ tempe menstruoꝝ mortaliter peccat. Maior ꝑz ad Roma. i. vbi ait apl'us. Qui talia agũt digni sunt morte. nõ solũ autẽ qui faciunt. sed ⁊ qui ꝯsentiũt facientibus. Prima ꝑs minoris patet ex iã dictis. ac etiã ex ꝯmu/ ni doctrina. Patet etiã q̃tũ ad secdam ꝑtẽ. q̃ dãs alicui quod petit cõsentit petẽti. ¶ Ꝛicẽ/ dum ꝙ secũda ꝑs minoris non est vera. quia coniũx reddẽs debitũ ab eo exactũ nõ sponte. sed ꝓpter ius ꝑcipiens vt debitũ reddat exi/ genti ⁊ carere nolẽti. ĩ hoc nõ consentit exigẽ/ ti. sed ꝯsentit iuri ꝑcipienti. cõsentit eim̃ in pas/ sionẽ ad quã tenet ex ꝑcepto iuris. q̃uis non consentiat ĩ actionẽ ipsius exigẽtis. ¶ Forte adhuc dices. quãdocũq̃ aliqua sunt inſepa/ bilia. tũc nõ potest q̃s cõsentire ĩ vnũ nisi cõ/ sentiat ĩ alterꝝ. Sed actio ⁊ passio sunt inſepa/ bilia. ergo nõ potest cõiũx ꝯsentire ĩ passionẽ nisi etiã ꝯsentiat in actionẽ ¶ Dicẽdũ ꝙ aliq̃ esse inſepabilia ꝑt dupl'r ĩtelligi. Uno modo ꝑm rẽ. Alio mõ ꝑm rationẽ ⁊ voluntatẽ. Pri/ mo mõ actio ⁊ passio sunt inſepabiles. sed nõ secõ mõ. q̃ sicut dictũ est ĩ tercio libro. crucifi/ xio actõ q̃ se tenuit ex pte crucifigentiũ displi/ cuit deo patri. ⁊ tm̃ crucifixio passio q̃ se tenu/ it ex pte chꝛisti placuit. licz illa actio ⁊ ista pas/ sio inſepabiles fuerint ex parte rei. Sic muli/ er exacta potest consentire ĩ passionẽ. ad quã sustinẽdam de iure tenet. cum nõ habeat pote/ statẽ corpis sui. vt dicit. i. ad Corinth. vij. q̃/ uis nõ consentiat ĩ actionẽ exigẽtis. Et ꝓ hoc patet ad formã argumẽti. q̃ accipiẽdo inſepa/ bilia ꝑmo modo. tũc maior ẽ falsa. licet mior sit vera. Sed secũdo modo tũc minor est fal/ sa. vt pz ꝑ iã dicta ¶ Ad sextũ nego añced ẽs maxime si vir nõ vult ꝓtũc illo actu carere ⁊ vxor timet ꝙ ipse cadat ĩ fornicationẽ vl'ad ulteriũ. Ad ꝓbationẽ dõm ꝙ verba illoꝝ ca/ pituloꝝ nõ sunt ꝑceptiua. sed solũ ꝓsuasiua. ¶ Etiã dato ꝙ vir ꝓhibeat ꝑ hm̃oi verba ne exigat. tamẽ si contra ꝓhibitionẽ exigeret. mulier ꝑ hm̃oi verba nõ intelligeret ꝓhibita q̃n debitũ exactũ reddere deberet. ¶ Etiã isto ꝑmo potest rn̄deri ad casum ꝑcedentẽ de tem/ pore mẽstruo ¶ Ad septimuꝝ dicẽdũ ꝙ toto argumẽto ꝯcesso nihil habet ꝯ ꝑdictã ꝯclusi/ onẽ. q̃ illo casu posito. puta ꝙ vxor publice ꝓ/ seueret ĩ meretricio. tũc ipso iure maritus est absolutus a thoro illius mulieris. licet non sit absolutus a vinculo cõiugali. Sed cõclu/ sio posita ẽ de talibꝯ ꝯiugibꝯ qui nec a vinculo thori nec a vinculo cõiugali sũt absoluti ipo iure. ¶ Conclo secda ẽ. si coniũx sine corꝑalis sue vite ꝑiculo nõ ꝑt reddere debitũ exigenti. tũc nõ tenet nec obligat ad reddẽdũ. Quia ĩ actibꝯ naturalibꝯ nullus tenet de necẽitate nec obligat ad illud ad cuiꝰ oppositũ inclĩat ipsa natura. Sed actus carnalis copule ẽ actus valde naturalis. ⁊ tota natura inclinat vnũ/ q̃q̃ indiuiduũ humanũ ad desiderãdũ suã ꝯseruationẽ ĩ esse. q̃ q̃tum ad actũ carnal' co/ pule nullus cõiugũ tenet reddere debitũ cuꝝ ꝑiculo sue vite q̃ opponit sue ꝯseruatõi ĩ esse ¶ Forte dicet. si ista ꝯclo eet vera. tũc si vnus cõiugũ efficeret leprosus alter q̃ remaneret sa/ nus nõ teneret sibi reddere debitũ. ꝯña pz. q̃ cũ lep̃ sit morbꝯ ꝯtagiosus. videt ꝙ ĩ tali ꝯmi/ xtione mũdꝰ ab immũdo inficiat Sz oppoſi/ tũ istiꝰ ꝑñtis exꝑsse hr̄ extra de coniugio lepro/ soꝝ. c. puenit. ⁊. c. q̃m̃ nemi. ex q̃ sequitur oppo/ sitũ añtis q̃ ẽ oppositũ ꝯclonis. ¶ Dõm ꝙ ꝯña nõ valet. q̃ sine ꝑiculo vite ꝑt ꝓsona mũ/ da reddere debitũ carnal' copule ꝓsone lepro/ se. Ad ꝓbationẽ dõm ꝙ vt coiter dr. ꝓ ꝙ ꝓ/ sona mũda tpe cõgruo redderet debitũ ꝓsone immũde nõ inficeret. dũmõ coꝝ cohabitatio non eet sp̃ continua. ⁊ ideo sicut iura astrigũt ꝓsonã mũdã ad reddẽdũ debitũ ꝓsone lepro/ se. sic eadẽ iura ꝑmittũt ꝙ ꝓsona mũda ꝑ suc

Ad.6.

Ad.7.

Instantia

Solutio.

Instantia

Instantia

Solutio.

Cõclusio secda.

Instantia

Solutio.

sanitatis conseruatione nō habitet continue cū leprosa. sed habeat habitationē seorsum. ī tali tamē ꝓpinquitate. q̄ ꝑsona leprosa nō de fraudet a debito in quo sibi ꝑsona mūda tenetur. ¶ Et dato etiā q̄ ꝑsona reddēs debitū efficeret leprosa. p hoc tamē nō esset in periculo sue corpalis vite. quia sicut dicit beat⁹ Augs. in quadā omelia sup Lucā. Lepra color⁹ q̄p pe viciuz est. nō valitudinis vel integritatis sensuū atq̄ membroz.

Articulus secundus. Cōclusio prima

Quantum ad secū

dū articulū pono duas ꝛcl'ones. ¶ Prima ē q̄ matrimonio ꝛsummato p carnalē copulā. tūc nō licet vni ꝛiugū absq̄ licētia alteri⁹ taliter vouere continentiā q̄ nec petz debitū. nec
1 reddat exigenti. Quia sicut iniqua ē elemosyna quā facit quis de re nō sua. sic inualidū est votū z inutile sacrificiū quod facit quis de re que non est in sua ptāte. Sed vt patet. i. ad Loz. vij. neuter coniugū hz ptātē corpis sui. sed quilibet sup corpus alteri⁹ hz ptātē q̄tuz ad actū carnalis copule. q̄ nullus pt tali voto se astringere quo eximat ab alterius ꝛiugis ptāte q̄tum ad redditionē debiti carnalis copule. nisi ille renūciet iuri suo vouēdi licentiā
2 concedēdo. ¶ P. si ꝛsummato matrimonio vnus coniugū intraret religionē sine licentia vel cōsensu alterius p hm̄oi introitū nō excusaret a redditione carnalis copule. q̄ nec p votum continētie emissum sine cōsensu alterius coniugis de hm̄oi redditione poterit excusari Cōsequētia patz p locū a maiori negatiue. qz si p aliqd votuz deberet excusari. hoc maxime videret pvotū religionis. Nā iura q̄tū phas est semp fauent his que spectāt ad religiones approbatas. Ancedēs pbatū est supius dis.
3 xxvij. articulo. iij. ꝛclusione p̄ma ¶ P. istud pt pbari q̄ tuor auctoritatib⁹ Aug. qs magi
Instantia 1 ster hic adducit in lra ¶ Forte dicet q̄ hoc d iure potest aliq̄s vouere a quo nō pōt p aliuz impediri absq̄ mortali pctō illi⁹ qui impedit. Sed coniūx non potest ꝛiugē impedire a voto continētie nisi pstando impedimentū mortaliter peccet. ergo de iure z absq̄ licētia cuius cūq̄ cōiunx se potest astringere ad obseruandū votū cōtinētie. Maior pz. Probat mior. qz impedire bonū spūale est pctm̄ mortale. sed votū continētie ē quoddā bonū spūale. q̄ ꝛc.
2 ¶ P. votū de accipēda cruce p subsidio terresancte potest ꝛmutari ī ingressum religiōis Sed vir pt absq̄ cōsensu mulieris facere votum de accipiēda cruce p faciendo iā dicto subsidio. q̄ vir pt ingredi religiōz. z p cōsequēs vouere continētiaz q̄tum ad nō reddere debitū sine licētia vel cōsensu sue vxoris. Maior cōcedit cōmuniter. qz nullū votuz est adeo magnū vel arduum quin in votū religionis approbate possit cōmutari. Minor pbata est ī p̄mo argumēto quo ꝓposita est ista questio.

¶ Ad p̄mū nego minorē. Ad pbationē dicendū ad maiorē. q̄ licet aliquis peccet impediendo bonum spūale quod quis vellet facere absq̄ impedētis iactura z p̄iudicio. tm̄ non peccat impediēdo tale bonū si fieret sibi cederet in damnū z p̄iudicium. Licite em̄ possum impedire aliquē. ptunc a dandis elemosynis qm̄ d rebus meis furaret illud quod vellet distribuere p modum elemosyne. Um̄ talia impediēdo homo ꝓprie nō impedit bonū sed p̄uenit ꝓprium damnū. Sed cōiunx nō potest facere votū de nō reddendo debitū sine p̄iudicio alterius ꝛiugis cui tenet reddere debitū. ideo ꝛc. ¶ Etiā potest dici ad minorem istius pbationis. q̄ q̄uis votū continētie sit quoddā bonum spūale vt pcedit ab illo qui potest vouere sine alterius p̄iudicio. tamē vt est alteri p̄iudiciale non ē bonū sed malū. Sicut dare elemosynā de dantis substātia est bonum. sed dare elemosynā de aliena et furtiua substātia nō est bonū sed malū. Sic autē est in ꝓposito. q̄ ꝛc. ¶ Ad scd̄m dd̄m q̄ licz maior sit vera de eo qui habet ptātez sup corpus suū. tm̄ nō est vera loquēdo de eo cui⁹ corp⁹ est in ptāte alterius. z ideo in ꝓposito illa maior est falsa. qz corpus vnius coniugis ē in ptāte alterius cōiugis z ecōuerso. vt ptz p apl'm. i. ad Loz. vij. ¶ Cōclusio scda ē q̄ vn⁹ ꝛiugū altero nō requisito pt vouere ꝛtinētiā q̄tum ad hoc q̄ nō petat debitū sibi reddi. Qz q̄uis homo nō possit licite facere votū de seruando oppositū illius ad qd̄ tenet de necessitate. tm̄ licite potest votū emittere de seruādo oppositū illi⁹ qd̄ dependet ab eius libera volūtate. Hz ad reddēdum debitū cōiunx tenet ex necessitate. petere autē sibi reddi debitū est ī sua libera voluntate. q̄ q̄uis nō possit vouere continentiā q̄tuz ad nō reddere. tamē licite potest continentiā vouere q̄tum ad non petere debitum. ¶ Sed cōtra istā conclusionē sunt aliqui magni doctores qui dicunt q̄ nō solū de nō reddendo debitū. sed etiaz de non petēdo cōiunx non potest facere votū absq̄ consensu alterius coniugis. z si fecerit hm̄oi votū non tenet. z penitētia sic vouēti deberet iniūgi tanq̄

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Cōclusio scda.

Opinio thome z multorū alioz.

de illicito voto. ¶ Ratio istorꝫ punctalik stat
1 in hoc. Quia petere debituꝫ est aliquo modo
verecundũ. ⁊ istud onus verecũdie qd̃ debet
esse duorꝫ ꝯmune maneret sup vno solo. si al/
2 ter emitteret votũ de debito nõ petẽdo. ¶ P.
ꝓpter mulieb̃rẽ verecundiã vxor quãdoqꝫ nõ
petit q̃ꝫuis indigeat. ergo si vir nõ peteret ꝓ/
pter votũ quod fecisset de nõ petẽdo. tũc vxo/
ri ꝓpter votum mariti sepe posset piculũ for/
Cõtra opi nionẽ. nicationis imminere. ¶ Sed ista vt videt
nõ concludũt. Quia q̃cunq̃ aliquid est li/
citum alicui sine voto. hoc ꝓpter votum ad
iunctũ nõ efficit illicituꝫ. Sed nõ petere sibi
reddi debitũ carnalis copule. hoc licet vtriq̃
coniugi anteq̃ de hoc faciat aliqd̃ votũ. g̃ da
to q̃ hoc voueat. tunc ex hm̃oi voto nõ erit il
licitum. Maior patet. Quia sicut votuꝫ ad
iunctũ ei quod de se est illicitũ. nõ facit ipsuꝫ
licitũ. sed magis auget pctm̃. sic votũ adiun/
ctũ ei qd̃ de se est licitũ nõ facit ipm illicitum.
sed magis auget meritũ. Minor patꝫ aucto
ritate Aug. que ponit hic in lra istius distin
ctionis. ⁊ accipit ex li. Aug. sup psalterio. vbi
sic ait. Redde debituꝫ. ⁊ si nõ exigis redde. ꝓ
sanctificatiõe pfecta deus tibi ꝯputabit si nõ
qd̃ tibi debet exigis. sed reddis qd̃ debes vxo/
Solutio. ri. ¶ Ad pmũ pot negari maior. qꝛ petere de
Ad. 1. bitũ nõ est verecundũ: dũmodo debite petat.
scꝫ qñ debet peti. ⁊ eo mõ quo debet peti. ⁊ a q̃
iuste petit. Nec etiaꝫ petere ab eo qui ꝓmpte
debet reddere ẽ onus Si em̃ eet ibi aliqd one
ris vel ponderis. hoc esset. quia illea quo peti
tur nõ expedire redderet illud quod petitur. ⁊
tunc hm̃oi onus magis se teneret ex pte red/
Ad. 2. ditiõis q̃ ex pte petitionis. ¶ Ad scd̃m dicẽ/
dũ dicendũ q̃ si mulieri aliquod piculũ imi/
net ex eo q̃ nõ petit qñ indiget. hoc nõ eet im
putandũ viro. sed ipsi mulieri. Nã vir nõ po
test ꝓphetare de mulieris indigẽtia. nisi ipsa
reuelet aliquo mõ. ⁊ idõ si ex se vir peteret. tũc
ita cito posset petere tali hora qñ mulier non
Nota indigeret sicut qñ indigeret. ¶ Est tñ circa h̃
aduertẽdũ. q̃ mulier debitũ pdictũ dupl̃r pt
petere. Uno mõ expsse. sicut qñ ꝗbus indicat
circa pdicta suã volũtatẽ. Alio mõ significa/
tiue. sic qñ aliqb̃ euidẽtib̃ signis reuelat illd̃
qd̃ intẽdit. Et ꝑm vtrãq̃ petitõꝫ vir tenet sa/
tiffacere mulieri. Et iõ ꝓ scd̃m modũ petendi
sufficiẽter succurrit verecundie mulieb̃ri. etiã
posito q̃ vir votũ emiserit de nõ petẽdo.

Di. xxxiij. Articulus tercius.

Quantũ ad terciũ

articulũ duo sunt videnda. de quib̃ mgr̃ tra
ctat in dist. xxxiij. s. de pluralitate vxor̃ respe/
ctu eiusdẽ viri. ⁊ de libello repudij ¶ Quoad
pmũ pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima est q̃
nũq̃ licuit vni viro simul hr̃e plures vxores
absq̃ diuina dispensatõe. Quia qd̃ est cõtra
ius nature. hoc nulli licet sine diuina dispen
satione. Sed vnũ viꝫ hr̃e plures vxores est
ꝯ ius nature. g̃ ⁊c. Maior ptꝫ. Minorẽ pro
bo. qꝛ de lege nature est istud pceptuꝫ. qd̃ tibi
non vis fieri alteri ne feceris. sed vir nollet q̃
vxor̃ sua aliuꝫ viꝫ hr̃et. g̃ ꝯ legẽ nature est q̃
vir ꝓpria auctoritate plures vxores accipiat
¶ Et confirmat ista minor sic. Illud qd̃ in/
ditũ est homi a principio sue creatõis. hoc vi
det esse de iure naturali. Sed vnũ viꝫ habere
vnã vxorẽ est homi inditũ a principio sue cre
ationis. Naꝫ sicut patet Gen. ij. immediate
creat̃ ꝓmis hoib̃ dixit Adã Quãobrẽ relin
quet homo patrẽ suũ ⁊ matrẽ suam. et adhe/
rebit vxori sue. ⁊ erũt duo in carne vna. ¶ Cõ
clusio scda est q̃ ex diuina dispensatiõe vnus Cõclusio scda.
vir licite põt habere plures vxores. Quia cõ/ 1.
ditor legis põt in pceptis legꝫ dispensare. ma
xime si talia sint q̃ in eis dispensatio nõ de/
roget honori dispẽsantis. Sed deus est condi
tor legis nature. ⁊ dispensatio sup vxor̃ plu/
ralitate respectu vnius viri nõ derogat diuino
honori. g̃ nõ obstãte q̃ vnam vxorẽ esse vni̊
viri sit de lege nature. tamẽ coopante diuina
dispensatione vnus vir licite põt plures vxo
res habere. Maior patet. qꝛ est vulgata ꝓpo
sitio ĩ iure tam canonico q̃ ciuili. Minor eti
am patet q̃ituꝫ ad pmã suã ptẽ. qꝛ cũ deus sit
conditor nature. igit̃ ipse solus ẽ ꝯditor legis
nature. Patet etiã q̃tũ ad scd̃am ptẽ. qꝛ non
apparet aliq derogatio diuini honoris ex eo
q̃ de dispensante vnius viri eẽnt plures vxo
res. ¶ Forte dicet q̃ ista scda conclusio repu Instantia 1
gnet ꝓbationi pme ꝯclusionis. Quia ius na
turale ñ capit dispensationẽ. Nã vt ait Aug.
conditor nature nihil facit ꝯ naturã. Igitur
si vnũ viꝫ habere plures vxores est ꝯ legẽna
ture. vt dicit minor ratõis adducte ꝓ prima
ꝯclone. igit̃ diuina dispensatõe nõ põt vnus
simul plures hr̃e. cui̊ oppositũ asserit in scda
ꝯclone. ¶ P. ꝯ eandẽ minorẽ arguit sic. Lex 2
iuris naturalis est eadẽ apud omẽs. Sed de
vna vxore habenda ab vno viro nõ fuit semp
eadẽ lex apud omnes. qꝛ sancti patres veteꝫ
testamẽti habuerũt plures vxores. vt appa/
ret de Abrahã. iacob. dauid. ⁊ ꝯmuniter etiã
alij viri illi̊ testamẽti plures habuerũt vxores

3 ¶ P. ius naturale est quod natura oia aniamalia docuit. vt dicit i iure ciuili. Sed vnū marem esse vnius femelle natura nō docuit oia animalia. Unus em̄ gallus ꝑmiscet multis gallinis. vnus thaurus multis vaccis. vnus aper multis porcis. Et sic de pluribꝫ alijs aialibus. g vnū vīz habere vnā solā vxorez non videt esse de iure naturali. ¶ Ad ꝑmuz nego maiorē loquēdo de talibus i quibꝫ dispēsatio nō est ꝑtra honorē diuinū. Ad ꝓbationē dicēdum ꝙ natura pōt dupl'r cōsiderari. Uno modo q̄tum ad cursum cōem seu potētiā naturalē. Alio mō fm potentiā obedientialē. Et de isto scdo modo intelligendū est dictū beati Aug. ⁊ nō de ꝑmo. Quia ꝑtra naturā q̄tum ad eius potentiā obedientialē deus nūq̄z facit Sed ꝑ naturalē cursū nature deus sepi⁹ facit Ꝓseruauit em̄ pueros illesos i camino ignis ꝑtra naturalez cursum nature ignis. ¶ Et isto mō etiā ipse deus fm assumptā naturā genitus fuit de virgine gloriosa. ¶ Ad scdm dicēdum ꝙ ius naturale q̄tū ad psens spectat cōsistit in dictamine recte rōnis. ita ꝙ istud ē de lege nature seu de iure naturali qd̄ recta ratio dictat. Et ideo sicut deficit de facto apud multos dictamen recte ratōis. sic etiā de facto multi faciūt ꝑtra legē nature. vel ꝑtra ius naturale. Et ideo licet lex nature sit eadē fm se apud omnes. non tñ omēes oparntur fm legē nature. ⁊ hoc qz vel lex natute est obfuscata in mētibꝫ ipsoꝝ ꝓpter pctā vel demerita eoꝝ. vel qz scientes ea q̄ legis sunt ex certa malicia faciunt ꝑtra legē. Propter quod multi paganoꝝ ⁊ gētilium tenēt plures vxores. q̄uis hoc faciant ꝑtra legē nature. ⁊ in hoc grauiter peccāt. Nz sicut dicit Innocēti⁹ extra de diuortijs. c. gaudemus. Nulli vnq̄z licuit simul plures vxores habere. nisi cui fuerit diuina reuelatōe cōcessum. ¶ Ad formā igit rationis dicēdū ad minorē. ꝙ licet de facto ista lex nō fuerit ab oibus obseruata. tamē sic fuit apud oēs. ꝙ omnes ad sui obseruantiā obligabat. excepto his cū quibus conditor legis. s. ipse deus dispēsabat. de quoꝝ numero fuerūt illi sancti patres de quibꝫ ꝓcedit illius minoris ꝓbatio. Cū illis em̄ patribꝫ deus dispēsauit explicite ꝑ aptam reuelationē. ⁊ cuz alijs eiusdē gentis qui ad exemplū istoꝝ habuerūt pluritatē vxorum ad multiplicandū populū qui vnū vez deuz coleret dispensauit implicite. ¶ Ad terciū dicendū ꝙ aliquid dicit de iure naturali dupl'r Uno modo fm naturā generis. ⁊ sic maior ē vera. Alio mō fm naturā speciei determinate puta fm naturā rationalē. sicut est in ꝓposito de vnitate vxoris. ¶ Hoc em̄ dictat recta ratio ꝙ in specie humana vna debeat esse vxor vni⁹ viri. nisi ex aliqua certa causa conditor natu re in hoc dispenser. Et isto scdo modo maior nō est vera. ¶ De libello repudij est aduertēdū. ꝙ nō licebat in veteri lege mulierē repudiare nisi ex aliqua causa eueniēte post cōtractū matrimonij. nec id differēter licebat ꝓpter quālibet causā eueniente. sed solū ꝓpter tales causas quibus bonū plis poterat aliquaten⁹ impediri. Et hoc vel q̄tum ad corpus. puta si mulier apparuit sterilis. vel fuit leprosa. vl' aliq̄ alia notabili feditate maclata. Uel q̄tū ad aiaz. puta si fuit mulier mali moris. Propter continuā em̄ cohabitationē prolis cum matre vtplurimū proles sequit mores mr̄is. Et quia viri hebrei fuerūt durissimi cordis. ideo ne ꝓpter mortale odiū ipsi occasione p̄dictoꝝ defectuū vxores occiderēt. pmisit moyses diuortiū fieri inter virum ⁊ vxorē. declaratis causis p̄dictis. ⁊ i libello ꝑscriptis. q̄ libell⁹ repudij dicebat.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

De libello repudij.

Quantum ad quartum articulū essent duo videda. Primo vtz virginitas sit virtus. Scdo vtz bonū matrimoniale sit melius virginitate. ¶ De ꝑmo ad p̄sens nihil dicā. ne nimis p̄sentē questionem teneā. ⁊ etiā quia intendo illā inquisitionē dño concedēte quādoq̄z seriosius ꝓtractare. ¶ De secūdo est aduertenduz. ꝙ virginitas ⁊ matrimoniū possunt dupl'r ad inuicez compari. Uno mō fm tēpus p̄cedēs virginē Mariaz. Alio mō fm tēpus sequēs. ⁊ maxime fm tēpus gratie quo veritas euangelica fuit diuulgata. ¶ Et fm hoc pono duas cōclusiones. ¶ Prima ē ꝙ in tempe p̄cedenti. matrimoniū fuit laudabilius ꝓ virginitate. Nz illud quo diuinū p̄ceptū impleť est laudabilius eo quod nec cadit sub p̄cepto nec sub cōsilio. Sed in veteri lege ⁊ in tempe p̄cedenti ortū virginis Marie matrimonio impleba tur diuinuz preceptū. ⁊ toto illo tempe virginitas nec cadebat sub p̄cepto. nec sub ꝑsilio. ergo ⁊c. Maior ē nota. Minor patet ex dictis supius distinctione. xxvi. articulo. iij.

Articulus quartus

Cōclusio prima. 1

¶ P. status corpaliter fecūdior illo tempe fuit virtuosior ⁊ cōmendabilior. Sed mr̄imonium ē corpaliter fecūdius virginitate. Maior patet. quia mulieres ⁊ viri carētes fecunditate corpali illis diebus maledicti putabant

2

Secda cõclusio.

Minor autẽ de se est nota. ¶ Conclusio secunda est. q̃ p tempe sequẽti et specialiter qñ lex euangelica fuit diuulgata. tũc virginitas fuit nobilior et cõmendabilior matrimonio.

1 Quia illud quod in lege euãgelica cõsulitur tanq̃ ptinẽs ad statum summe pfectionis. h̃ est pfectius ⁊ nobilius eo quod indulgeꝯ tanq̃ ptinẽs ad statum vite cõmunis. Sed ĩ lege euãgelica virginitas consuliꝯ tanq̃ ad statum summe pfectionis ptinẽs. ⁊ matrimonium indulgeꝯ tanq̃ ptinẽs ad statum vite cõmunis. ergo ⁊c. Maior est nota. Minor etiam patet cuilibet iuuẽti textũ apl'i. i. ad Corinth. vij. ¶ P. illud quod in statu legis euãgelice est magis meritorius altero. hoc est virtuosius ⁊ pfectius eo. Sed virginitas respectu matrimonij est hm̃oi. ergo ⁊c. Maior patet. Probat minor. q̃ qd̃ in vita futura maioris est pmij. hoc in vita p̃senti maioris ẽ meriti. Sed virginali statui in vita futura dat premiũ correspõdens cẽtesimo fructu. ⁊ matrimonio datur pmiũ correspõdẽs tricesimo fructu. vt patet p glo. sup illo verbo euangelij. quod autẽ cecidit in terram bonam. ¶ P. Cypr̃ianus de virginitate ait sic. Flos est iste ecclesiastici germis. decus ⁊ ornamentũ gratie spũalis. illustrior portio gregis christi. Ex quo patet q̃ in statu christiano virginitas ẽ laudabilior matrimonio.

Instantia

1 ¶ Forte ꝓtra istud dicet aliquis iudeus. q̃ sicut se habet terra fecunda ad terrã sterilẽ. sic se habet matrimoniale coniugiũ ad virginitatẽ. Sed terra fecũda est laudabilior sterili. ergo ⁊c. ¶ P. illud est laudabilius quod congruit statui magis laudabili. Sed status innocẽtie ẽ magis laudabilis inter omnes status vie. ⁊ huic statui congruit matrimoniũ. ⁊ nõ virginitas. nam si mãsissent homines in statu innocentie nulla seruata virginitate omnes matrimoniũ cõtraxissent ¶ P. illud quod a deo est institutũ laudabilius est eo quod ab homibus est excogitatũ sine dictamine recte ratõnis. Sed matrimoniũ est a deo institutũ. vt patet ex dictis supius. ⁊ virginitas est ab homibus excogitata sine dictamine recte rationis. Nã recta ratio est indagatrix medij. quia dissuadẽdo extrema dictat mediũ inter supfluũ et diminutũ esse tenẽdum. ⁊ ideo virtus consistit in medio eo q̃ sit habitus electiuus p̃ut recta ratio dictat. vt patet. ij. ethicor. Sz tale mediũ tenet matrimoniũ inter passiones venereas ⁊ nõ virginitas. tenet em̃ virginitas alterum extremũ simpliciter contra intempantiam. quia nec quãdo oportet nec vbi oportz admittit hm̃oi delectationes sicut ecõtra intẽperãtia facit hominẽ talibus delectatõnibꝫ se dare quãdo nõ oportet. ⁊ vbi nõ oportet. Et istoꝝ mediũ obseruat ab his qui tenẽt matrimoniũ p̃m q̃ a deo ẽ institutũ. igiꝯ ⁊c. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ q̃tuis maior cõtineat aliq̃d veritatis loquẽdo de corpali fecũditate. est tamen falsa loquẽdo de spũali fecũditate. Naz q̃tum ad fructũ spũalem loquẽdo virgitas ẽ multo fecũdior matrimonio. eo q̃ virgo fecundissimũ habeat spõsum. s. dñm ihm christũ. iuxta quod ait apl'us. Despõdi em̃ vos vni viro virginẽ castam exhibere xpo. Unde hm̃oi spũalem virginitatis fecunditatẽ ⁊ corporalẽ sterilitatez tangens ille sapiẽs Sapie ij. ait. Felix sterilis ⁊ incoinquinata. que nõ sciuit thorum in delicto: habebit fructũ in respectõe animaꝝ sanctarũ. Et infra ca. iiij. ait O q̃ pulcra est casta generatio cũ claritate. Solutio. Ad. 1.

¶ Ad secundũ dicendũ. q̃ maior nõ est omnibus modis vera. q̃ nõ oportet q̃ illud qd̃ congruit statui nobiliori esse nobilius ĩ quolibet statu. al's em̃ sequereꝯ q̃ pnũc in isto statu nõ pati ꝓpter deũ esset laudabilius q̃ pati ꝓpter deum. et nõ ieiunare ꝓpter deuz esset laudabilius q̃ ieiunare ꝓpter deũ. quia ĩ statu innocẽtie nullus fuisset passus ꝓpter deũ. nec aliquis ieiunasset ꝓpter deũ. Itez laudabilius esset viros ⁊ mulieres pronũc penitus ire nudos q̃ vestitos. quia in statu innocentie omẽes iuissent nudi ⁊ absq̃ vestitu. ¶ Etiam minor nõ est vsq̃quaq̃ vera. Nam licet status innocẽtie fuisset cõmodior ⁊ securior. tamẽ status gratie videꝯ esse laudabilior ⁊ finaliter vtilior ⁊ nobilior ꝓpter maius meritũ quod homo põt acquirere in statu gratie quod forte nõ habuisset in statu innocẽtie. Ad. 2.

¶ Ad terciũ nego secundã ptẽ minoris. Nã sicut matrimonialis fecũditas p̃mo homini fuit a deo naturaliter indita. sic pura virginitas Marie virgini fuit a deo supnaturaliter inspirata. ⁊ cũ magno rationis dictamine ab illa gloriosa virgine ⁊ a ceteris ipsam imitãtibus obseruata. ¶ Ad pbationẽ dicendũ. q̃ mediũ virtutis cuiꝰ recta ratio ẽ indagatrix: nõ consistit semp in medietate quãtitatis illius circa quod est virtus. quia tũc magnificẽtia nõ esset virtus. cũ ipsa sit circa sumptus ⁊ dona. ⁊ tamẽ nõ inclinat hominẽ ad faciendum mediocres sumptus. sed ad faciendum maximos sumptus. quia vt patet. iiij. ethicorũ. nullus maiores sumptꝰ facit q̃ magnificꝰ Ad. 3.

Et ideo mediū virtutis in talibus oportet accipere q̄ntum ad circūstantias modificantes ipm actū fm dictamē recte rationis. puta ille est vere magnificus qui dat maxima dona. quādo oportet seu decet. ⁊ cui decet. ⁊ propter quid decet. Ille v̄o non esset magnificus qui eque magna daret qn̄ nō deceret. ⁊ cui non deceret. ⁊ ꝓpter talem finē ꝓpter quē nō deceret. ¶ Et eodē modo dicēdū est d̄ virginitate. ꝙ licet q̄ntum ad materiā circa quaz ē teneat simpliciter extremū. declinādo ⁊ refrenādo ac refutando omnes venereas delectatiōes. tamē vt tenet mediū q̄ntuz ad circumstātias iuxta dictamē recte rationis vere debet dici virtus. puta si aliquis seruat v̄ginitatē quādo debet. scz in tempe gratie. quādo virginitatē autenticādo filius dei nasci voluit ex virgine. ⁊ propter q̄d debet. puta ad laudē dei et ꝓpter amorē dei. Vn̄ extremū deuians ab isto medio fuisset virginaliter cōtinere quādo homīes ex p̄cepto diuino in veteri lege se debebant matrimonio dare. vel etiā nūc ꝓpter laudez humanaz. sicut fatue virgines lampades sine oleo portātes. vel ꝓpter honorez idoli continētes. sicut virgines alique romane deā vestaz solebant honorare. Iuxta quod dixit p̄fectus romanus ad sanctā Agnetē. Jaz te p̄parare ad venerandā deā vestā necesse est. vt si ꝑseuerātia virginitatis placet. die noctuqz eius sacrificijs venerādis insistas. ¶ Ad argumentū principale nego ɔsequētiā. Ad ꝓbationē dicendū. ꝙ si mulier voluerit tūc potest sequi virū. ⁊ sic in itinere et vbicūqz morā contraxetit potest a viro suo exigere debitū. ⁊ ipse tenetur reddere. supposita tamē ex ꝑte sui possibilitate. ⁊ exteriori debita honestate. puta ꝙ tali loco ⁊ tp̄e reddat vt ex hm̄oi redditiōe nullus scandalizet.

Ad argu. princi.

¶ Distinctio tricesimaquarta.

Nunc super est ondere. Postq̄z magister determinauit de bonis matrimonialibus que sunt matrimonij causa finalis. nūc in ista. xxxiiij. dis. incipit tractare de ꝑsonis cōtrahētibus q̄ sunt matrimonij causa materialis. Et diuidit in duas ꝑtes. Quia p̄mo tractat de ꝑsonis aliq̄ mō illegitimis ad matrimoniū ꝑficiendū. Scd̄o d̄ ꝑsonis om̄ino inhabilibꝫ ad mr̄imoniū ɔtrahendū. dis. xxxvij. ibi. Sūt igit̄ quidā ordines. Prima ī duas. Nā p̄mo tractat de impedimētis ɔtractū matrimonij p̄cedentibꝫ. Scd̄o de impedimētis ɔcomitātibus et subsequētibus. disti. xxxv. ibi. Hoc etiā notandū. Prima ī duas. Quia p̄mo cōsiderat quedā impedimenta q̄ qn̄qz matrimoniū totaliter dirimūt Scd̄o d̄ quibusdā q̄ nūq̄z mr̄imoniū penitus tollunt ibi. De his etiā. Prima ī duas. Quia p̄mo q̄dā impedimēta matrimoniū dirimētia tangit in vl̄i. Scd̄o aliq̄ p̄dictoꝝ tāgit ī speciali. ibi. De his em̄. Et hec ī tres. Quia p̄mo ostēdit quō matrimoniuz impedit̄ naturali frigiditate. Scd̄o maleficij prauitate. Tercio furiosa infirmitate. Scd̄a ibi. De maleficij aūt Tercia ibi. Furiosi quoqz. ¶ Circa istā distinctionē quero.

Vtruz aliqd̄ impedimentū dissoluat matrimoniū iā ɔtractū. ¶ Et videt̄ ꝙ nō. Quia qd̄ de sui natura ē indissolubile. hoc nullo impedimēto dissolui pōt. Sed mr̄imoniū de sui natura implicat indissolubile vinculū. vt patet ex dictis supius. ꝯ ⁊c. ¶ In ɔtrariū sunt iura canōica q̄ multa mr̄imonij assignāt impedimēta. vt in ꝓcessu istius qōnis patebit. ¶ Hic q̄ttuor sūt videnda. ¶ Primo de impedimētis mr̄imonij ī generali. ¶ Scd̄o ī spāli de impotētia coeundi ¶ Tercio d̄ inhabilitate ad ɔ̄hendū homīs furiosi. ¶ Et quarto de impedimēto accidēte ex vicio homīs incestuosi.

Quantuz ad primū ē aduertendū. ꝙ quedā sunt īpedimēta ꝓpter que ꝓhibet̄ matrimoniū ɔtrahēdū. sed nō dirimit̄ ɔtractū. Alia ꝓpter q̄ ꝓhibet̄ ɔtrahendū. ⁊ etiā dirimit̄ qd̄ videbat̄ esse contractū. ¶ Prima impedimēta sūt ī genere duplicia Quia quedā dicunt̄ ꝓhibitōnes eccl̄ie. Alia dicunt̄ ferie. Et istud comp̄hēdit̄ hoc versu. Impediūt sz nō dirimūt vetitū: ferieqz ¶ Ad intellectū p̄mi impedimēti. s. cū dicit̄ vetitū. i. ꝓhibitū. ē aduertendū. ꝙ eccl̄ia qn̄qz ꝓhibet ꝑ modū statuti irritādo om̄e illud qd̄ in ɔtrariū attēptat̄. et sic nō accipit̄ in ꝓposito ꝓhibitio. qz talis ꝓhibitio nō solū impediret matrimoniū ɔ̄hendū. sed etiā dirimeret ɔ̄ctū. sicut qn̄ eccl̄ia ꝓhibet ne aliq̄s ducat suā ɔsāguineam vel affinē ī vxorē. Qn̄qz autē ꝓhibet ꝓhibitōe simplici sine irritatōe eiꝰ qd̄ fit in cōtrariū. sicut extra d̄ pe. ⁊ re. prohibet̄ ille qui sacerdotē occidit ne vnq̄z ɔtrahat mr̄imoniū oībꝫ diebꝫ vite sue. Et sic ē in ꝓposito. Qz dato ꝙ

Articulus primus.

Versus.

ꝯ hmoi simplicē ꝓhibitionē homo ꝯhat matrimoniū. tūc q̃uis sic ꝯtrahēs mortaliter peccet tanq̃ trāsgressor aplici pcepti. tn̄ mrimonium manet ꝯctū. et nō dirimit i futurū. ¶ Ad intellectū etiā secundi impedimēti. s. de feriis. est aduertendū. q̃ dies feriati sunt tribus vicibus i anno. vt patet. xxxiij. q. iij. c. nō oportz scz ab aduentu dni vsq̃ post epiphaniā. et a septuagesima vsq̃ ad octauā pasce. et tribus septimanis ante festū Johannis baptiste. q̃ tres septimane debent incipi tribus diebꝫ ante ascensionē dni. ⁊ terminari in octaua pentecostes. vt determinatū est extra de feriis. c. capellanus. ¶ Et nota q̃ ꝑdictis diebus nō ꝓhibetur cōtractus sponsaliū vel etiam matrimonij fieri. sed prohibetur sollēnizatio matrimonij ꝑ sacerdotalē bn̄dictionē. ac etiā ꝯsummatio matrimonij ꝑ carnalē copulā. sicut patet. xxxiij. q. iij. c. oportet. et duobꝫ capitul' sequentibus. Lōcordāt etiā i hoc doctores iurīs. ac etiā theologie. ¶ Et ratio illius ꝓhibitionis cōmuniter assignat. qr in illis tribꝫ festiuitatibꝫ. s. natiuitatis dni. pasce ⁊ pēthecostes homines debent se parare ad recipiēdū sacram ꝯmunionē. ⁊ ideo circa illa tempa debent sibi cauere a talibus mūdanis negocijs. quibus solito modo occupātur homines i sollēnitatibꝫ nuptiarū. ¶ Alia impedimenta ꝓpter q̃ dirimit matrimoniū quod videt esse ꝯtractū. xij. esse vident. ⁊ his versibꝫ comphēdunt. ¶ Error. cōditio. votū. cognatio. crimē. Cultꝰ disparitas. vis. ordo. ligamē. honestas. Si sis affinis. si forte coire nequibis. Nec socianda vetant connubia. tūcta retractāt. ¶ Ista duodecim impedimēta notauit Hostiensis i rubricella de matrimonio. c. viij. qualiter impediatur. ¶ Ad plenior ēigit intellectū eorum que in iā dictis versibus cōtinētur. est sciendū. q̃ error significat errorē ꝑsone. de quo dictū est supius dist. xxx. Cōditio significat seruitutē. de qua patet ibidē. Dicet etiā de hoc infra dist. xxxvi. Votū nō accipit hic qualiter cūq̃. sed votū continētie sollēne. Uotum em continētie ꝑuatū. q̃uis impediat mrimoniū ꝯhendū. tn̄ nō dirimit ꝯctū. vt patebit infra dist. xxxvij. Cognatio ē triplex. Una carnal' ⁊ de hac videbit di. xl. Alia spūalis. Et tercia legalis. Et de his duabꝫ patebit dis. xlij. Crimē. Aliq̃ crimina ꝓhibet mrimoniū ꝯhēdū. ⁊ dirimūt ꝯctū. Aliq̃ ꝓo nō dirimūt ꝯctū. q̃uis ꝓhibēt ꝯhendū. vt patebit dist. xxxvij. Cultus disparitas. puta qn̄ de duobꝫ coniugibꝫ infidelibꝫ vnꝰ ꝯuertit ad fidē xpianam. alio ꝑseuerāte in sua infidelitate. tūc fidel' pōt ꝯtrahere mrimoniū d̄ nouo cū ꝑsona fideli. ⁊ dissoluit ꝑmū mrimoniū eo mō q̃ dictū ē. s. dis. xxvij. arti. i. i solutōe q̃nte instātie. Et d̄ hꝫ etiā patebit. j. dis. xxxix. Uis. i. violētia vl' coactio. de qua dictū ē dis. xxix. arti. i. Ordo nō quilibet sed sacer ordo ꝓhibet ꝯhendū. ⁊ dirimit ꝯctū. vt patebit di. xxxvij. Ligamē puta si hz legitimā vxorē viuentē. ⁊ ꝯhit cuz alia. tūc ꝓpter ligamē vinculi mrimonialis q̃ alligatus ē vxori ꝑmeno ten et mrimoniū q̃ se alligauit vxori sēdē. qr d̄ iure naturali vna dz ēē vxor vniꝰ. vt dictū ē dist. xxxiij ꝯcl'de ꝑma. De isto etiā ī pedimēto patebit dis. xxxv. ⁊ xxxvij. circa finē. Honestas. i. publice hōestatis iusticia. de q̃ patebit dis. xli. Affinis. De isto ī pedimēto qd d̄r affinitas sil'r dicet dist. xli. Coire neq̃bis. hꝫ significat impotentiā cocundi. de qua dicet immediate i articulo seq̃nti.

Uersus.

Istud ē directoriū q̃tuz ad oia impedimēta mrūonij.

Quātum igitur ad hoc est aduertendū q̃ hmoi impotētia tripl'r pōt accidere. Articulus secundus.

Uno mō ex ꝑte viri. Alio mō ex ꝑte mulieris. Tercio mō ex ꝑte vtriusq̃. Ex ꝑte viri tripl'r. Uno mō ex frigiditate naturali puta si ex nimia siue complexionis frigiditate nō potest habere tantā erectionē virilis virge q̃ possit naturali mō ꝯiungi cū aliq̃ muliere. ¶ Secdo mō ex lesiōe accidētali. puta si ex sectione caret vtroq̃ testiculo. vl' alis sic lesus ē i mēbris genitalibus q̃ omino est inutilis ad actū carnalis copule. ¶ Tercio mō ex prauitate sortilegali. puta si ex dyabolica deceptione seu incantatione est maleficiatus. ¶ Sz ꝑmo mō vl' illa frigiditas est tempalis ⁊ trāsitoria. ⁊ tunc ꝓpter impotentiā ex tali frigiditate contingentē. nō sunt diuortia mrimonij celebrāda. Si autē hmoi frigiditas est ꝑpetua. tūc ratiōe eius ꝓhibet mrimoniū ꝯtrahendū. ⁊ dirimit ꝯtractū. eo q̃ via nature sit impossibile talē hoiez debitū carnalis copule reddere alicui mulieri. ¶ Est tn̄ valde necessariū vt ēps vel eius vicē gerēs inter aliquas ꝑsonas celebrans diuortiū ꝓpter hmoi perpetuā frigiditatē nature. ⁊ diligēter ꝑcipiat veritatē anteq̃ ferat sniaz. quia calor naturalis in aliquibus homibus ex successu tempis vigorat. qn̄ ꝑ corpale crementū debitā staturaz corpis adepti sunt. qui ꝑ ꝑus debilis videbat q̃tū ad officiū ꝓtutis generatiue. qn̄ natura hmoi calorē q̃si total'r direxit ad officiū ꝓtutis nutritiue. ꝑ ꝑficiendo corpeuseq̃ ad mensurā

debite stature. ¶ Et iō ꝓcipit in iure extra de frigidis ⁊ maleficiatis. c. laudabile. q̃ p̃ triennii debent simul cohabitare. ⁊ sine fraude q̃ntum aptiori modo possunt debet probare vtr̃ possint carnaliter conuenire. Et si elapso triennio conuenire nō poterūt. tūc si abinuicē volunt separi. oportet eos ambos iurare de predicta impotentia cū septima manu. i. cum septem hominibus ꝓpinquis vel vicinis. qui septē homines iurabūt q̃ credūt istos coniuges verum dicere de predictis. Et hoc facto epus vel eius vicē gerens dabit mulieri licentiā vt alteri possit nubere si noluerit cōtinere. virum autē prohibebit ne de cetero contrahat mr̃imoniū. ¶ Si tamē ꝓtra hmōi ꝓhibitionē alibi cōtraxerit. ⁊ reptū fuerit q̃ possit mulierē carnaliter cognoscere. tūc separandus ē a sēda. ⁊ cogēdus ē q̃ reuertat ad p̃mā. etiaz nō obstante q̃ p̃ma vxor fuerit interim altero viro matrimonialiter copulata ¶ Nota etiā q̃ fm glo. ſup p̃dicto capitulo. si an triennii posset haberi euidēs certitudo p̃ experientiā medicorū de ꝓpetuitate p̃dicte frigiditatis. tunc iam dictū tempus triennij posset p̃ iudicē abbreuiari. ¶ Si secūdo modo. tūc sine dilatione tēporis immediate mulier pōt licētiari vt ꝓtrahat cū alio viro si a p̃mo petierit separi ⁊ noluerit continere. ⁊ vir ꝓpetue p̃uādus est matrimoniali coniugio. quia ex successu tempis nō potest esse spes q̃ carēs vtroq̃z testiculoꝝ q̃z fiat aptus ad matrimoniū ꝓsummādū.

¶ Si tercio mō. tūc eodē mō faciendus ē sicē p̃dictū est de frigiditate ⁊ p̃ easdē distinctōes respondendū. Perpetuū em̄ reputat maleficium ⁊ nō tempale. quādo p̃ triennii cōiuges cōmorantes probauerūt se fideliter quantuz potuerūt. ⁊ tamē nunq̃z actū carnalis copule p̃ficere potuerūt. Unde in hoc solo videt esse differētia faciendo diuortiū ꝓpter maleficiū ꝓpetuum ⁊ ꝓpter frigiditatē ꝓpetuam. q̃ q̃z/uis frigido negetur licentia cum alia contrahēdi. tamē in diuortio ꝓpter maleficiū nō solū mulier. sed etiā vir in hoc relinquit sue volūtati. Cui⁹ ratio esse videt. qz p̃ maleficiū nō efficit q̃s impotēs respectu cuiuscūq̃z mulieris sed respectu hui⁹ mulieris cū q̃ deberet si posset mr̃imoniū ꝓsūmare. Si em̄ eēt ipotēs respectu cuiuscūq̃z mulieris. tunc tal' impotētia non imputaret maleficio. sz poti⁹ frigiditati. Et iō elapso p̃dicto triēnio. q̃uis nō ꝓcedat frigido q̃ cū alia mr̃iere possit ꝓhere. eo q̃ ita inutilis eēt sēde sicut fuit p̃me. tū h̄ ꝓcedit maleficiato. eo q̃ possit esse vtilis mulieri sēde q̃z/uis inutilis fuerit p̃me. ¶ Sed ꝓ istud sunt duo opiones. Quaz vna ponit q̃ maleficiuz nihil sit i rei veritate. sed solū in talium hoim extimatōe qui effect⁹ quoz cause q̃ñq̃z sunt occulte maleficijs dēmonū solēt reputare. Sic etiā terrores q̃s homo ex sua timida extimatione sibi ipsi facit: imputat dēmoni ¶ Sz ista opinio est cōtra dicta sanctoz. vt apparet ex p̃sse ex his que dixi li. ij. dist. viij. articulo. ij. ¶ Oppositū etiā ist⁹ opinionis expsse appet in legēda de sctō Lyp̄ano et iustina virgine. ¶ Est etiā ista opio ꝓ sacraz sc̄ptura q̃ Exo. viij. facit mentionē de maleficis regis pharaonis. ⁊. i. Reg. xxviij. de phitonissa. ¶ Et i ps. fit mētio de veneficio seu serpentū incantatione. Igit multo magis potest esse maleficiuz seu hominū incantatio. ¶ Alia est opinio q̃ ponit q̃ q̃z/uis maleficiū vere quādoq̃z ꝓtingat circa aliquos homines q̃z/tum ad carnalis copule impedimentū. nullū tñ maleficiū dirimit mr̃imoniū ꝓctū. Qz vt dicūt nullū maleficiū est ꝓpetuū. Nā dyabolus nō hz ptātē nisi sup pctōres. ⁊ ideo de leto pctō p̃ pniam: tollit maleficiū. Etiam vnū maleficiū potest tolli p̃ alterz maleficiū. Potest etiā tolli p̃ exorcismos ecclesie q̃ sunt ordinati ad rep̃mendum dēmonis potestatē. ¶ Sed nec ista opinio valet. quia expsse est contra ius canonicū et ꝓtra determinationē sancte matris ecclie. q̃ habet. xxxiij. q. i. c. si p̃ sortiarias. vbi dicit. q̃ si maleficiati sanari nō poterunt. tūc abinuicem separi valebunt. ¶ Etiā istud expsse habetur extra de frigi. et malef. c. littere vestre. in quo capitulo idē modus separationis ponit de maleficiatis post trienniuz qui p̃us positus est de incurabili frigiditate in. c. laudabilem.

¶ Ad rationē dicēdū q̃ ex p̃missione diuina q̃ñq̃z remanet pena ⁊ vexatio dēmonis etiam cessante culpa. ¶ Nec etiā licet xp̄iano vnū maleficiū tollere p̃ alterz maleficiū. qz nō posset p̃curare sēdm maleficiuz sine mortali pecato. Etiam dato q̃ aliquis se exponat hmōi mortali pctō temptādo vnū maleficiū tollere p̃ alterz: adhuc sua intentōne frustrat. put q̃ñq̃z aliqui sunt expti Propter qd̄ etiā q̃ñq̃z aliq̃ malefici dicūt q̃ nō q̃libet maleficiū potest tolli p̃ alterum maleficiū. ¶ Etiā deo p̃mittere sepe visum est q̃ exorcismi ⁊ ꝓiurationes ecclie nō valēt semp ad tollēdū corpales molestias illatas homib̄ ab ipsis dēmonib̄ Nec sūt ordinati exorcismi ad tollēdū q̃slibz

Opinio cōtraria.

Cōtra opinionē.

Opinio sēda.

Ratio

Cōtra opinionē.

Solutio rationis.

molestias dyabvli. sed determinate ad hoc sũt ordinati vt dyabolus nõ auertat homines a
Secda ps scdi articli ceptione baptismi. vt patet ex dictis magistri circa finẽ. vi. di. istiꝰ quarti libri ¶ Si autẽ ex pte mulieris accidit p dicta impotentia. puta qz mulier ẽ ita arta q̃ vir nõ potest ei carnaliter coniũgi. hoc potest esse dupl'r. Quia vel illa mulier sine sui corpis piculo potest p artẽ medicine vel q̃litercũqz aliter absqz mortali peccato taliter aptari. q̃ vir cũ quo cõtraxit ipsã possit carnaliter cognoscere. ⁊ tunc nõ est dirimendũ matrimoniũ inter hm̃oi personas contractuz. Uel nõ potest illa mulier ab hm̃oi impedimẽto curari sine sui corpis periculo. vel etiã sine mortali pctõ. tũc sufficienter pbata hm̃oi incurabilitate. si vir petit diuortiũ debent ab invicẽ separari. ⁊ licitũ est viro contrahere matrimoniũ cũ alia muliere. mulier vero innupta debet ppetua manere ¶ Si tamẽ cõtraxerit de facto cũ alio viro. ⁊ ab illo carnaliter fuerit cognita. tunc si ex vsu istius secũdi viri facta est apta p primo viro. cogenda est vt reuertat ad primũ ⁊ dimittat secundũ. quia ecclesia decepta fuit in ferẽdo sententiam diuortij. Nam impedimentũ qd̃ hm̃oi mulier habuit respectu p̃mi viri. nõ fuit incurabile sicut putabat. Ista patẽt extra de frigidis ⁊ malefi. c. fraternitatis. ¶ Sed in tercio casu. puta quãdo vir impotens contraxit cũ muliere nimis arta. tũc simul debent cohabitare sicut frater ⁊ soror. Quia istud consulitur quãdo impedimentũ solũ est ex pte vniꝰ. puta quãdo vir potẽs contraxit cũ muliere nimis arta. vel mulier ad matrimoniũ apta cõtraxit cũ viro impotente. Ergo multo magis istud est obseruandũ qñ impedimẽtũ coeundi est ex pte vtriusqz. Cõsequẽtia patet. Antecedẽs autẽ expsse habet extra de frigi. ⁊ malefi. c. consultatõi. vbi dicit. Romana ecclesia consueuit iudicare. vt quas tanq̃ vxores habere nõ possunt habeãt vt sorores. ¶ Et ne ista decretalis videat contradicere dictis p̃cedentibus. vbi allegatũ est p viro potente q̃ sibi debet dari licentia seu libera facultas contrahendi cũ alia muliere. est aduertendũ. q̃ fm iuristas ista decretalis loquit de eo qui contraxit cũ muliere quã anteq̃ contraheret nouit esse ineptã ⁊ nimis artã. decretalis autẽ p̃cedens loquitur de eo qui hoc ignorauit. ⁊ p̃ seqũs magis benigne est agendũ cũ eo qui p hm̃oi ignorantiã excusat. ¶ Est etiã secundo notãdum. q̃ ista decretalis consultatõi. nõ est absolute p̃ceptiua. sed psuasiua. ⁊ ideo posito q̃ contra mandatũ iã dictũ ipse vir contraheret cũ alia. tũc deberet manere cũ secũda. qz cũ p̃ma nõ habuit matrimoniũ suppposito q̃ impotẽtia coeũdi se tenẽs ex pte p̃me fuerit simpliciter incurabilis. vt pz extra de frigi. ⁊ male. c. q̃ sedẽ. vbi dicit. Qui impotẽtes sunt mẽ me apti ad contrahendũ matrimoniũ reputãtur. ¶ Forte dicet q̃ actus carnalis copule nõ est de esse matrimonij. ergo impotentia coeũdi siue se teneat ex parte viri pcise. siue ex pte mulieris pcise. siue ex parte vtriusqz simlr. nõ impedit matrimoniũ cõtrahendũ. nec dirimit contractũ. Antecedens põt pbari p ea q̃ dicta sunt dis. xxx. de mr̃imonio marie virginis. Cõsequẽtia etiã pz. qz ppter impotẽtiã illius qd̃ nõ ẽ de esse alicui⁹ non videt illud dissolui. q̃ ⁊c ¶ Dicendũ q̃ ñtia nõ ẽ vna. qz q̃zuis actꝰ carnalis copule nõ sit de ẽntia matrimonij. tamẽ potestas reddẽdi hm̃oi actuz est de essentia vel de necessitate matrimonij. ppter qd̃ impotẽtia coeundi excludẽs hm̃oi potestatẽ impedit ꝛtractũ veri mr̃imonij ¶ Nec valet probatio. Quia q̃zuis ridere nõ sit d̃ necessitate homis. tm̃ non posse ridere sufficienter tollit hominẽ. qz necessaria consequẽtia sequit. hoc nõ est risibile. ergo nõ est hõ ¶ Etiam creare nõ est de essentia dei. cũ deꝰ ab eterno fuerit. ⁊ tamẽ ab eterno nõ creauerit. tamẽ nõ posse creare sufficiẽter infert nõ esse deum. Sic in ppposito. q̃ ⁊c.

Tercia ps scdi articli

Nota

Nota.

Instantia

Solutio.

Quantũ ad terciũ articulũ est aduertendũ. q̃ furiosus. vel hz aliq̃ lucida interualla. et tũc p tpe quo liberũ hz vsũ rõnis põt ꝯhere mr̃imoniuz. qz p tali tpe põt se obligare ad ea q̃ ad vez mr̃imoniũ requiruntur. Uel furor eius ẽ continuus absqz omi lucido interuallo. tunc hm̃oi furore durante nõ potest ꝛtrahere matrimoniũ. et dato q̃ ꝯhat. tm̃ hm̃oi ꝯcus nõ obligat ꝛtrahẽtes. Quia deficiẽte libero cõsensu nõ ꝛtrahit matrimoniuz. Sed talis furiosus nõ pt hr̃e libez ꝛsensũ. q̃ nõ pt ꝯhere mr̃imoniũ. Maior patet ex his que dixi dist. xxix. articulo p̃mo. Minorẽ probo. quia vbi totaliter deficit vsus rationis. ibi nec cõsensus nec aliqs actꝰ volũtatis potest esse vere liber. Sed cõtinuo exñte furore tunc totaliter deficit vsus rõnis. ergo ⁊c. ¶ P. carens vsu rationis non potest se in his que ad verum spectant matrimoniũ

Articulus tercius.

Cõclusio

Casus 1

2

ppetue obligare. q̃ nõ potest matrimoniũ ꝯhere. Añs pz 7 sil'r ꝯñtia. Cũ igit ꝯtinue furio/
Instantia sus continue careat vsu rõnis. ergo ꝛc. Forte dicet q̃ furor nõ est aliquod d̃ illis duodecim impedimẽtis recitatis ĩ ꝑmo articulo istius questionis. ergo vel ista conclusio est falsa. vel numerus impedimentoꝝ ĩ primo articulo positus extitit diminutus. Cõsequentia pz. Añcedẽs ꝑbat. qz discurrendo ꝑ singula nõ inueniet q̃ furor sit aliquod illoꝝ impedi/
Solutio. mentoꝝ. Dicẽdũ q̃ iste furor reducit ad ꝑmũ illoꝝ impedimentoꝝ. scz ad errorẽ. qz qui totaliter caret vsu rationis. ille ĩ omni suo cõtractu videt errare. et dato q̃ q̃ñqz nõ erret. hõ est ꝑ se 7 ex sua industria. sed est ꝑ accidẽs 7 a casu.

Articulus quartus

Quãtum ad quar

tum articulũ ẽ sciendũ. q̃ incestus potest dupliciter ꝯsiderari. Uno mõ ratione crimis q̃ incestuosus inficit. 7 sic ꝓhibet matrimoniuz ꝯtrahendũ. licet nõ dirimat ꝯtra hm̃oi ꝓhibitionẽ cõtractũ. Alio mõ ratione affinitatis quam interdũ ipse incestuosus acquirit. 7 sic nõ solum ꝓhibet matrimoniũ ꝯtrahẽdũ. sed etiã dirimit contra hm̃oi ꝓhibitionẽ contractum. Istoꝝ primũ declarabit dist. xxxvij vbi agit magister d̃ impedimẽto crimis. Secundũ dist. xli. vbi agit magister de impedimento affinitatis. Ideo ad ꝑñs circa horuz declarationẽ nõ insisto. Ad argumẽtũ ꝑn/
Ad ꝑnci/pale argumentum. cipale dicendũ ad minorẽ q̃ q̃ꝫuis matrimoniũ inter fideles ꝑsonas legitime et vere ꝯtractũ. 7 carn aliter cõsummatũ sit indissolubile. tñ quocũqz istoꝝ triũ nõ existẽte tũc nõ est indissolubile. Si em̃ vnus coniugũ ad fidẽ christi ꝯuertit. altero in sua ifidelitate ꝑmanẽte. tũc dissolui poterit matrimoniũ. Cuius ratio patebit dist. xxxix. Etiaz si matrimonium est fictum 7 nõ verum seu legitimũ. tũc nõ est indissolubile. Sed matrimoniũ ficti/ũ est 7 nõ veruz seu legitimũ. q̃ñ ꝯtractũ matrimoniũ ꝑcedit aliquod ꝑdictorũ impedimẽtorum. Etiã q̃ꝫuis verz sit matrimoniũ. tñ si ꝑ carnalẽ copulã nõ est cõsummatũ. tũc sollẽni voto ꝯtinẽtie infra duos mẽses a ꝑma die ꝯcus ipsius m̃rimoniũ põt irritari. sicut pz ex dictis supꝫius dist. xxvij. arti. iij.

Distinctio tricesima quinta 7 tricesima sexta.

Hoc etiam no

tãdũ ẽ. Postq̃ mgr̃ tractauit de impedimẽtis ꝯctũ m̃rimoniũ ꝑcedẽtibꝫ. hic determiat d̃ impedimẽtis hm̃oi ꝯctũ seq̃ntibꝫ 7 ꝯcomitãter incidẽtibꝫ. Et diuidit ĩ duas ꝑtes. Qz ꝑmo determinat de impedimẽto m̃rimoniũ verz ꝯñte. puta de separatione q̃ solet fieri ꝑpter fornicatõz. Secõ de impedimẽto matrimoniũ simulatũ ꝯcomitãte. puta de errore 7 deceptõe circa seruituris ꝯditionẽ. dist. xxxvi. ibi. Nũc de ꝯditõe. Prĩa in duas. Qz ꝑmo oñdit quõ iter ꝯiuges cã fornicatõis q̃ñqz celebrat diuortiũ. Secõ ĩquirit vtz adulter cũ illa possit hr̃e m̃rimoniuz quã ꝑius polluit ꝑ adulteriũ. ibi Solet etiã q̃ri. Prĩa in tres. Qz ꝑmo ostẽdit q̃ ꝑpter fornicationez licet vxorẽ dimittere. Secõ q̃ dimittẽs a tali vicio dz immunis existere. Tercio q̃ dimittẽti dimissa viuẽte nõ licet aliam ducere. Secõa ibi. Si ꝯo querit. Tercia ibi. Si quis aũt. Sequit dist. xxxvi. Nũc d̃ ꝯditione. In qua magister determinat de impedimẽto incidẽte circa ꝯtractuz matrimoniũ ꝑpter ignorantiã seruil'ꝯditiõis. Et diuidit in duas ꝑtes. Ad cuius intellectũ est aduertendũ q̃ aliqui homĩes sunt veri serui. aliqui ꝯo nõ veri serui. licet aliquo tempe teneãtur ad modũ seruoꝝ. puta heredes ꝑuuli. Nam sicut ait apl'us. Quãto tempe heres ꝑuulus ẽ nihil differt a seruo. Primo ergo magister tractat de ꝑmis puta de habentibꝫ seruilẽ cõditionẽ Secũdo de secũdis. s. d̃ habẽtibꝫ puerilẽ conditionẽ. ibi. Hoc etiã sciendũ est. Prima in duas. Nã ꝑmo ostẽdit q̃ error seruutis ꝑcedẽtis ꝯcomitãs matrimonialẽ ꝯtractũ hm̃oi cõtractũ impedit Secũdo ostẽdit q̃ si seruitus post talẽ contractũ acciderit hic matrimoniũ ꝑius contractũ non dirimit. ibi. Illud etiã notãdũ ẽ. Prima ĩ duas Quia ꝑmo ostẽdit quõ seruilis cõditio impedit m̃rimoniũ. Secõ inquirit vtz seru⁹ vnius d̃ñi cuz ancilla alterius d̃ñi possit habere cõiugũ. ibi Querit etiã si seruus. Circa istas duas distinctões quero.

Vtrũ separatis ab inuicẽ coniugibꝫ cã fornicationis vn⁹ viuente altero possit alibi ꝯtrahere matrimoniũ Et videt q̃ sic. Quia ꝑsonis separatis ab inuicem ꝑpter seruitutis conditionẽ licet cum alijs ꝑsonis ꝯhere. ergo similit licebit separatis ꝑpter

fornicationē. Añcedēs pz. qz qñ ꝓpter errorē conditionis illi qui videbātur esse coniuges ab inuicē sepantur. tūc vterqz eoꝝ potest contrahere secūdario hm̄oi errore excluso. Consequētia etiā patet. quia fornicatio magis videtur esse ɔtra bonū matrimonij q̄z ɔditio seruitutis. ergo ꝓpter diuortiū inductū causa fornicationis nō minus absoluit̄ vnus ɔiūx ab alio. q̄z p sepationē factā ꝓpter errorē conditionis. ¶ In ɔtrariū est p̄ceptū dei quod recitat aplus. i. ad Corinth. vij. dicēs. Precipio nō ego sed dn̄s vxorez a viro nō discedere. ꝙ si discesserit manere innuptā. ¶ Hic primo videndū est de p̄ncipali quesito. ¶ Secūdo dato ꝙ coniuges cā fornicatōnis ab inuicē sepentur. vtrū licite valeant reuniri. Et hoc q̄z tum ad distinctionē. xxxv ¶ Tercio videda sunt aliqua de conditione seruili. ¶ Et quarto de etate puerili. Et hoc q̄z tum ad distinctionē. xxxvi.

Articulus primus.

Quantuz ad primū

aliquid p̄supponit̄ ⁊ aliq̄d querit̄. Presupponitur em̄ ꝙ causa fornicatōis licitū sit fieri diuortiū inter legitimos cōiuges. Et queritur vtrū ⁊c. igit̄ quattuor ponā ɔclusiones. Quarum tres erūt circa p̄suppositū. ⁊ quarta circa p̄ncipale quesitū. ¶ Prima cōclusio est ꝙ licitū est viro quādoqz dimittere vxorē fornicā-

Cōclusio prima.

1 tem. Quia in quo quis peccat in illo pōt d̄ iure puniri. Sed mulier adultera peccat cōtra fidē matrimonij. ergo vir non tenet̄ ei fidē obseruare. ⁊ p ɔsequēs ab ea iuste poterit separi. vt sic verificet̄ illud poeticū. Frangēti fidem:

2 fides frāgatur eidē. ¶ P. hoc est licitū quod fit ꝑm documentū euangelicū. sed ꝑm doctrinā christi Matt. xix. vir potest dimittere vxorē causa fornicationis. ergo ⁊c. ¶ P. quādo-

3 qz vir tenet̄ ex p̄cepto iur̄ canōici dimittere vxorem fornicantē. ergo quādoqz licitū est vxorem dimittere. Cōsequētia patet. qz ius canonicū nihil p̄cipit nisi sit licitū. Añcedēs probat̄ auctoritate Chrisost. qui ait sup Matt: ꝙ adultera donec peniteat nō est tenēda ī consortio coniugij. Quia sicut iniquus ē qui castā dimittit. sic fatuus est qui tenet meretricē Et ista verba Chrisosto. ponūtur in decretis xxxij. q. i. ¶ Notāter autē in ista conclusione addidi quādoqz. qz nō omnis fornicatō sufficit ad dimittendū vxorē. Hoc em̄ apparet in septē casibus. ¶ Quorū prim⁹ est si cōuincitur vir sufficiēter. ꝙ etiā ipse fornicatus est cum alia muliere. tunc em̄ ad paria iudicant̄ vir fornicator ⁊ vxor fornicatrx. crimen eniz equat om̄es quos inquinat. vt ait Cassiodorus in libro epistolarū. ⁊ ideo in illo casu vni coniugū nō competit accusatio contra alterū. vt ptz extra de diuortijs. c. significasti ¶ Secundus est si de voluntate viri vel de iussu ei⁹ mulier fornicat̄. Istud patet extra de eo q̄ cognouit consanguineā vxoris sue. c. discretionem. ¶ Tercius si reddit vxori debitū postq̄z manifeste cognouit ipsam fornicatā fuisse. tunc em̄ ꝑdit ius accusandi vxorez de huiusmodi fornicatione. vt patet. xxxij. q. i. c. i. et ij. ¶ Quartus casus est quādo vxor credens maritū suuz esse defunctū nupsit alteri. a quo si immediate recesserit postq̄z cognouerit maritū priorē adhuc viuere. tūc ille primus tenetur illam recipe. nec potest eam dimittere p̄textu fornicationis ꝓpter bonā fidem mulieris. quia credidit illum secundū esse suum legitimū virum. licet hoc nō fuerit veruz. Secus autē est si nō immediate recesserit a secundo reuerso p̄mo marito. Ista omnia ponūtur xxxiiij. q. i. cum p bellicaz ¶ Quintus casus est si aliquis latēter accessit ad vxorē alterius sub specie vel similitudine viri sui. et ipsa consensit ei. credens cōsentire suo ꝓprio viro. tūc excusatur p ignorantiā facti. vt patet. xxxiiij. q. ij. in lectū mariti. Et istud est verū dūmodo hm̄oi ignorantia sit inuincibilis. ⁊ nō sit affectata vel crassa ⁊ supina. De quibus ignorantijs dixi libro secūdo. distinctione. xxij. ¶ Sextus casus est si vxor alicui⁹ fuerit ab altero viro vi oppressa. quia tūc excusat̄ p impotentiaz. vt patet. xxxij. q. v. c. ꝓposito. Et istud est intelligendū de vi seu violentia absoluta. ⁊ nō de violentia inducta p metuz vel p̄ces. vt patet. xxxij. q. vij. c. omnes occasiōes ¶ Septimus casus est. Si aliquis existēs extra fidem christianā repudiauit vxorē suā sine crimine fornicationis. ⁊ illa ꝑm rituz gentis sue recepit alium maritū. Et postea tā p̄mus vir q̄z ista mulier cōuertūtur ad fidem christianā. tunc ipse cogendus est ꝙ reuertatur ad illam vxorē. nō obstante ꝙ fuerit alteri viro copulata p tempus sue repudiatiōis. Iste casus ē determinatus extra de diuortijs. c. gaudemus ¶ Conclusio secūda est. ꝙ nō obstante adulterio. tñ diuortiū nō dz fieri inter ɔiuges aucte eoꝝ ꝓpria. sz debet fieri iudicio eccl̄ie Qz ī exterioribꝫ correctōibꝫ nō dz ī

Casus ī q̄bus nō p̄t dimitti vxor ꝓpt̄ fornicationē.

Primus.

Secund⁹

Tercius

Quartus

Quintus

Sextus

Septim⁹

Cōclusio scd̄a.

eadem causa idem esse actor 7 iudex. nec etiam reus et iudex. Sed quãdo causa fornicationis agitur de faciendo diuortio inter coniuges. tũc coniũx innocens est actor seu accusator. et psona nocens est rea seu accusata. ergo neutra istarum psonarum potest esse iudex qũtum ad hmõi diuortium faciendũ. 7 p consequens referendũ est ad ecclesiasticũ iudiciũ. sicut etiam in veteri testamento ad ipsos iudices reducẽda fuit causa repudij. ¶ P. xxxiij. q. 1. c. seculares. dicit. q viri qui vxores suas abiecerit prius qũ iudicio damnẽtur. a cõmunione ecclesie 7 sancto populi cetu. p eo q coniugia maculant sepentur. ¶ Forte dicet contra istud. q illud nõ debet reduci ad ecclesie iudicium quod non potest probari. Sed actus fornicationis vtplurimũ nõ potest probari. Maior patet. quia ĩ exteriori ecclesie iudicio iudicat fm allegata et probata. Patet etiam minor. Quia vt dicit Job. xxv. Oculus adulteri obseruat caliginem. 7 qui male agit odit lucem. vt dicit in euangelio. ¶ P. si vxor fornicatrix peteret actum carnalis copule a viro suo postqũ nota est viro vxoris fornicatio. tunc vir sua auctoritate potest vxori p̃dictum actũ denegare. ergo sua auctoritate potest talem fornicatricẽ vxorem dimittere. Cõsequẽtia pbatur. quia habitatio viri cum vxore maxime videt esse p̃cepta in iure ppter redditionem debiti carnalis copule. vt patet extra de coniugio leprosorũ. c. puenit. 7. c. quoniam nemini. Ergo in casu in quo vir non tenetur vxori petenti reddere actum carnalis copule. in illo casu nõ tenet vxori cohabitare. Antecedens etiã patet. quia si vxori sponte reddit debitũ postqũ sibi constat de vxoris fornicatione. tunc fm iura nõ potest de hmõi fornicatione mulierẽ accusare. ¶ Etiam efficeret bigamus. 7 p consequens irregularis. ita q etiam mortua vxore nõ posset ad ordines promoueri. ¶ P. sententiam latam a iusto iudice potest homo exequi p se absqũ speciali iudicio ecclesie. Sed christus qui est suprem⁹ 7 iustus iudex tulit hanc sententiam Matth. v. q vir possit vxorẽ dimittere causa fornicatõis. ergo vir potest hoc exequi p se absqũ requisitione iudicij ipsius ecclesie. ¶ P. vir iustus sciẽs vxorem suam impregnatam ab alio qũ a se. licite potest eam occulte dimittere. ergo vir potest vxorẽ fornicantẽ dimittere ppria auctoritate. Consequẽtia patet. Probat antecedẽs. Dr Matth. 1. dicit. q Joseph cũ esset iustus: cogitauit occulte dimittere Mariã coniugem suam. 7 hoc p tanto. vt videt ex textu precedẽte. quia pcepit eam esse grauidam seu impregnatam. ¶ P. Hostiẽsis 7 Innocẽtius. qui sunt magni doctores in iure canonico. dicũt. q quãdo manifestũ est vxoris adulteriũ. vir potest vxorẽ dimittere p seipm. ¶ Ad pmum dicendũ ad minorẽ. q licet crimen fornicationis non possit semp probari. tamen quãdoqũ ex facti euidentia probari potest. et saltẽ tunc in iudicio ecclesie vir potest diuortium petere ab vxore. ¶ Etiam dato q actus fornicationis nõ possit quãdoqũ directe pbari. tamen si probat aliquid ex quo de tali actu habet violenta suspitio. tũc iudex eque potest facere diuortia ac si actus fornicationis directe fuisset probatus. Sicut si tempe 7 loco suspecto inuenitur nudus cũ nuda. et solus cum sola.

Instantia 1

Solutio. Ad. 1.

¶ Ad secundũ dicẽdum q viru dimittere vxorẽ potest dupliciter intelligi. Uno modo qũtum ad redditionem carnalis copule. Alio modo qũtum ad cohabitationẽ. Primo mõ vir pt vxorem dimittere quãdo sibi cõstat de vxoris fornicatõe. nisi ecclesia p̃cipiat sibi oppositũ. quod p tanto dico. quia anteqũ cõstet ecclesie de mulieris fornicatione. tunc ecclesia potest viro p̃cipere q reddat debitum vxori. et sic reddẽs ad mandatum ecclesie nõ pdit ius accusandi mulierẽ de fornicatione. qũ is efficiatur irregularis. ¶ Secũdo modo nõ potest vxorem dimittere absqũ iudicio ecclesie.

Ad. 2.

¶ Et quia diuortiũ inter virum et mulierem est separatio nõ solum qũtum ad thorũ. sed etiam qũtum ad cohabitationẽ. ideo absolute potest concedi. q inter legitimos coniuges non debet fieri diuortiũ absqũ iudicio ecclesie. et p consequẽs istius argumenti ꝛsequẽtia est negãda in eo sensu quo ducit ꝛtra pmissam cõclusionẽ. Ad pbationẽ item negãda est consequẽtia. qr qũis p peccato secreto iuste puniatur aliquis ĩ secreto. ppter hoc tñ nõ seqtur q debeat puniri ĩ publico. igit supposito q viro constet in secreto de fornicatione vxoris. ipse iuste potest talem fractricem fidei punire ĩ secreto p subtractionẽ debiti seu p separationem thori. qũ is eam non iuste puniret p publicã denegationẽ cohabitationis. ¶ Ad tertium dicendũ. q minor pprie loquẽdo de sentẽtia nõ est vera. qr sentẽtia est applicatio iuris cõmunis ad factũ priculare. 7 ideo qũis p illa ꝝba ĩ Mat. scpta xps ius cõe seu legẽ cõmunem pmulgauerit. tñ sniam nõ tulit. sed hoc ecclesie faciendũ dereliquit. q hmõi ius ꝛmune ad hoc factũ particulare potest applicare

Ad. 3.

Ad.4. ¶ Ad quartū dōz q̃ totū argumētū pōt concedi q̃tum ad thori dimissionē. sed non q̃tū
Ad.5. ad habitationis separationē. ¶ Ad q̃ntū dicēdū q̃ ꝓba illoꝝ doctoꝝ pnt intelligi de adulta manifesta. q̃ nō vult desistere ab hmōi crimine. illam em̄ teneť vir dimittere ex determinatione ecclie. vt patet ex dictis supius. Et idō dicit talez dimittere p seipm. qz non ē necesse q̃ de hoc requirat de nouo iudiciū ecclesie. cū sibi sufficiat ad hoc pceptum ecclesie. ¶ Cōclusio tercia. q̃ eque potest vxor dimittere viz fornicantem sicut vir vxorem. Quia fm
Cōclusio tercia.
1 ꝛmunē doctrinā in causa diuortij vir et vxor ad paria iudicātur. Et hoc rationabilit. Qz in his que spectāt ad matrimoniū. tantā habet potestatē vxor sup corpus viri. quantā habet vir sup corpus mulieris. vt patz. i. ad Corin. vij. ¶ P. diuortiū pmittit in pnā coniugis frangētis fidē matrimonialē Sed hmōi fidem nō minus frāgit vir adulterādo q̃ mulier. ergo non minus iuste potest mulier pete re diuortiū contra viz adulterz. q̃ vir contra
Instantia
1 adulteram mulierez. ¶ Forte diceť q̃ textus euāgelicus nō exprimit. q̃ mulier causa fornicationis dimittat virū. q̃ uis expsse ponat Matth. v. z Matth. xix. q̃ causa fornicationis vir potest dimittere vxorē. ergo nō videtur q̃ i causa diuortij vir z vxor ad paria debeant iudicari. ¶ P. minus peccāti nō debetur tāta pna quāta deberet magis peccāti. Qz maius est peccatū vxoris adulterātis q̃ viri. ergo ꝛc. Maior patet. qz fm mensuram delicti erit plagarū modus. vt patet Deutero. xxv.
2 Minor etiā patet. qz adulteriū mulieris magis est contra bonū prolis q̃ adulteriuz viri. qz facit incertitudinē de prole. z sepe substituit alienū z falsum heredē. ¶ P. diuortiū ē inductum ad corrigendū adulteriū. Sed correctio mulieris spectat ad virū magis q̃ econuerso. cū vir sit caput mulieris. vt dicit. i. ad
3 Cor. xi. ¶ Ad pmuz rndeo cū beato Aug. in quadā sua epistola. z habet hic in lra q̃ p tanto nō addit de muliere quod pmissum ē de viro. qz similē formā vult intelligi. ¶ Forte dicet q̃ in veteri testamēto vir potuit repudiare vxorem. z nō econuerso. ergo i causa diuortij nō videt similis forma intelligi de viro z mulierē. z ecōuerso. ¶ Rndeo q̃ nō est simile de repudio i veteri testamēto. z de diuortio in nouo testamēto. qz vt supius dictuz est. repudium pmittebat ad vitandū homicidiuz. et qz hoc magis erat formidandū ex pte viri q̃ mulieris. cum vir ꝛmuniter sit fortior z audacior muliere. ideo tpe legis pmittebat q̃ vir poterat dare libellū repudij ipi mulieri. z nō ecōuerso. Sed tpe gratie in nouo testamēto celebrat diuortiū ppter corrigendū pctm̄ adulterij qd̄ consistit i fractione fidei coniugal. quā fidem nō minus frangit vir mulieri. q̃ mulier viro. ideo in nouo testamēto q̃tum ad diuortiū vir z mulier ad paria iudicātur. ¶ Ad secundū dicendū q̃ licet maior sit vera loquēdo de diuio iudicio qd̄ erit i alio mūdo. tamē nō est vera loquēdo de iudicio qd̄ fit in h̄ mūdo. Videmus em̄ qnq̃ duos simul iudicari quoꝝ vnus interfecit plures homies. et alter interfecit solū vnū hominē. z tamē a iusto iudice in hoc mūdo tātū punit vnus quātū alter. quia quilibet eoꝝ punit pena capital' sentētie. tamē in alio mūdo punietur ineq̃liter. Ad.2.
¶ Forte dices q̃ exemplū datū est de iudicio secularī. sed diuortiū spectat ad iudiciū spūale. ideo nō ē ad ppositū. ¶ Rndeo q̃ maior pdicta nō minꝰ patit instantiā de iudicio spūali q̃ seculari. qz homicidiū ppetratū a laico ē maius peccatū q̃ fornicatio ppetrata a sacerdote. z tn̄ fm canones pniales taxatos i libro decretoꝝ penitentia decē annoꝝ cū maximo rigore seruāda imponit sacerdoti fornicāti. z penitētia septem annoꝝ cum minori rigore seruāda imponit ibidem laico homicide ¶ Itē in eisdē canonibus matricide iniungit penitētia decē annoꝝ. z vxoricide iniungitur pnia sine omni termio omnib̄ diebus vite sue duratura. vt patet de pnia comitis vxoricide ibidem expssa. z tamē non est dubiū q̃n matricidiū sit maius pctm̄ q̃ vxoricidiū. ¶ Ad tertium dicendū ad minorē q̃ licet correctio familiaris p modū gubernatoris spectet ad virū respectu mulieris. tn̄ correctio p modū iudicis nō spectat ad eum Cū igit diuortij celebratio sit iudicialis correctio. igit non magis spectat ad viz respectu mulieris q̃ econuerso Spectat em̄ ad vtrūq̃ respectu vtriusq̃ accusatoriie. sed nō iudiciarie seu sniatiue. Ad pbatōz dōm q̃ vir ē caput mulieris p modū gubnatoris. nō p modū iudicis. ¶ Cōclo q̃rta ē q̃ facto diuortio inter cōiuges: neuter eoꝝ vicēte altero pt cū alia pson̄a d̄ nouo ꝛ̄here mr̄imoniū. qz q̃ uis snia diuortij se extēdat ad separationē thori et hīratōis. tn̄ nō extēdit se ad dissolutionē vinculi mr̄imonial'. cuiꝰ vinculi ligamē phibet nouū mr̄imoniū ꝛ̄hēdū z dirimit de nouo ꝛctū. Est em̄ istud ligamē vnuz de ill'. xij. ī pedimētis supiꝰ enūerat' di. xxxiij. ¶ Istius ꝛclusionis ꝓitas habet. xvij. q. ij. c.

Ad.2.
Instantia
Solutio.
Cōclusio quarta.
Ratio.

agathosa. ¶ Et ista ē sūia beati Aug. in libro
d̄ bono coniugali. vbi ait. Manet inter viuē
tes coniuges coniugale vinculū. qd̄ nec sepa
Instantia tio nec cū alio cōiūctio potest auferre. ¶ For
1 te dicet. saluator Matth. xix. ait. Qui dimi/
serit vxorē ⁊ aliam duxerit excepta causa for/
nicationis: mechat. Cū igit exceptio facta p
saluatorē nō possit esse iiusta. ergo qui dimit
tit vxorē causa fornicationis ⁊ ducit aliā. ille
nō mechat. ⁊ p ꝯsequēs cū illa secūda veruz
2 videt habere matrimoniū. ¶ P. quicūqz nō
tenet ad continētiam. ille licite pōt vxorē ac/
cipe. sed vir qui dimisit vxorē causa fornicati
onis nō tenet ad ꝯtinentiā. cuz nullo voto se
astrinxerit ad continētiā obseruandā. g̃ ⁊c.
Solutio. Ad.1. ¶ Ad primū dd̄m. q̄ q̄uis exceptio facta a
saluatore nō sit nisi iusta. tn̄ si causa fornicati
onis dimittēdo vnā vxorē legitimā ducit q̄s
aliaz. ipse vtiqz mechat. quia exceptio facta a
saluatore nō est referenda ad hunc actū qui ē
ducere aliā. sed solū ad hunc actū qui ē dimit
tere vxorē. vn̄ illa exceptio excusat dimitten/
Ad.2. tē. sed nō excusat ducentē. ¶ Ad secundū di
cendū q̄ minor nō est vera. Ad ꝓbationē di/
cendū q̄ dato q̄ nō teneat continere rōne vo/
ti. tamē tenet cōtinere ab om̄i alia muliere ra
tione matrimonialis vinculi q̄diu viuit illa
mulier quā dimisit rōne fornicatōnis. ¶ Et
eadē ratione nō potest aliā vxorē ducere illa
fornicatrice viuēte. quia q̄uis hm̄oi viz non
impediat de ꝯtrahēdo matrimonio hoc impe
dimentū quod dicit votū. tamē ipm̄ impedit
hoc impedimentū qd̄ dicit ligamē. qz vincu
lū matrimonij manet icorruptū diuortio nō
obstante.

Articulus secundus. Cōclusio prima.

Quantuz ad secun

dū articulū pono duas ꝯcl'oes. ¶ Prima est
q̄ facto diuortio cā fornicatōis nō debet fieri
ꝯiugū reconciliatio q̄diu coniūx nocēs perse
1 uerat in suo delicto. Quia pseuerāte causa di
uortij. debet ipm̄ diuortiū pmanere. Sz for/
nicatio nocētis cōiugis ē causa diuortij. ergo
2 ⁊c. ¶ P. iā dicto casu posito si fieret reconcili
atio. vel hoc fieret ad petitionē nocētis coniu
gis. vel ad petitionē innocētis. vel ad petitio
nē vtriusqz. Primū nō p̄t dari. qz ꝓpt delictū
suū nō meret exaudiri. Nec scd̄m. qz si pdu/
rāte muliere i sua fornicatōe vir innocēs pete
ret eā sibi reconciliari. tunc vir redderet se su/
spectū. qz videret esse fautor sceleris. Nā sic
ait Innocētius dis. lxxxiij. Error cui non resi
stit approbat. Et paz ifra subdit. Nec caret
scrupulo societatis occulte q̄ malfesto facino
ri desinit obuiare. Nec terciuz. qz ex duobus
illicitis simul ꝯiūctis nō resultat aliq̄d licitū
Sed vtriusqz petitio diuisim et p se facta ē il
licita. nec exaudiri meret. vt iaz patuit. ergo
⁊c. ¶ P. sepatio que sic se habet. q̄ si non eēt. 3
tunc ex mandato ecclesie fieri deberet. illa non
debet tolli p sepatorum reunionē. sed talis est
sepatio in ꝓposito. quia vxore pseuerāte i for
nicatione publica. tūc ex mādato ecclesie vir
tenet dimittere vxorem. ne patronus sceleris
esse videatur. vt patet. xxxij. q. i. c. i. ergo ⁊c.
¶ Forte dicet q̄ cuz vir sit custos ⁊ guberna/ Instantia
nator mulieris. nō videt rationabile q̄ semp
se absentet a muliere. tū quia minus effrenate
peccaret mulier si habitaret cū viro quē time
ret. tū etiā qz exemplū d̄ hoc habemus i ange
lorū custodia. Nā vt dictū est libro scd̄o. di/
stinctione. xi. q̄uiscunqz homo sit magn⁹ pec
cator. tamē angelus qui ē custos suus nūqz
renūciat cure sue custodie vsqz ad pūctū mor
tis illius homīs. ¶ Respōdeo negādo cōse/ Solutio.
quentiā. Ad ꝓbationē p̄mā dicēdū. q̄ q̄uis
talis adultera manēs cuz viro suo minus ef
frenate peccaret. tamē si a sua fornicatōe nolu
erit desistere. vir nō debet ei cohabitare. tū q̄a
habitādo cū ea habet contra se mādatū eccle
sie. vt patuit supius. tum etiā qz non debet p
hm̄oi cohabitationē alios homīes scādaliza
re. ⁊ seipm̄ lupanari infamia maculare. ¶ Ad
secundā ꝓbationē dicendū q̄ nō est simile de
angelis. qz ꝓpter eoz custodie continuatiōz
cū nō penitēte pctōre. nec homīes scandaliza
tur. nec aliq̄ infamia angeli maculant. ¶ Cō Scd̄a cō/
clusio secunda est. q̄ manifestis apparētibus clusio.
signis penitētie nocētis psone. tunc ad petitio
nem cōiugis innocentis potest ⁊ debet fieri re
cōciliatio. Quia nullus debet sustinere dam
nū irrecupabile ex eo qd̄ rōnabiliter est intro
ductū ad sue ꝓbitatis fauorē. maxime si abs/
qz scandalo ⁊ peccato hm̄oi damnuz poterit
p̄ueniri. Sed diuortiū est introductū i fauo
rē ꝓbitatis innocētis psone. ⁊ damno qd̄ pa
tit ex p̄uatōe seu carentia ꝯiugis: absqz scan
dalo ⁊ pctō poterit rōnabil'r subueniri si con
iūx sufficiēter penitēs de pctō suo sibi reddit.
⁊ ad suā petitionē sibi recōciliat. g̃ nō obstan
te q̄ factū sit diuortiū. pōt ⁊ debet cōiunx pe/
nitēs innocēti hoc petēti recōciliari. Maior
ꝓbat quadā lege ciuili qua dicit. quod fauo
re meo introductū ē. i damnū meū retorq̄ri n̄
dz. Mīor pz q̄tū ad oēs suas ptes. Q, em̄

diuortiū introductū sit in fauorē coniugis innocētis. patet tam p theologos q̄z p iurisperitos. Q̄z penitētis cōiugis reconciliatio possit fieri sine pctō. patet. qz nusq̄z inuenit esse prohibita. Sed quod nō inuenit ꝓhibitū. hoc intelligit esse ꝓcessum. Q̄z etiā hm̄oi reconciliatio possit fieri sine scādalo. similiter patet. quia q̄uis vir iust⁹ nō possit cohabitare meretrici sine scādalo. tamē ex hoc ipse nō ē causa alicui⁹ scandali ꝙ cohabitat penitēti. ¶ Et ista est intētio beati Gregorij. qui ait de muliere adultera penitēte. Nō debet despici in ea qd fuit. qz iam incipit esse quod nō fuit. ¶ Forte dicet. ꝙ contra istud videt esse auctoritas decreti. vi. q. iij. vbi dicit. Quod semel bene diffinitū est. nulla debet iteratione retractari. Sed sētia diuortij lata causa fornicatiōis est bn̄ z iuste diffinita. ergo ꝛc. ¶ Rn̄deo ꝙ licz illud quod bn̄ diffinitū z sentētiatū est nō debeat retractari. tamē executio sentētie legitime potest suspēdi. Et sic fit in ꝓposito. Nā in reconciliatōe nō retractat sentētia diuortij tanq̄z iniuste lata. sed hm̄oi sentētie suspēdit executio. z hoc rationabiliter. qz p illā sentētiam diuortij nō intendit exterminiū. sed potiꝰ correctio coniugis delinquētis. Habita igit per pniam sufficiēti correctione. ratiōabiliter tal' sentētie executio poterit suspendi mediāte cōiugū reconciliatōe. maxime qn̄ hoc petit a cōiuge innocēte.

Instantia

Solutio.

Di. xxxvi. Articulus tertius.

Quantum ad tertium articulū sciendū. ꝙ error cōditionis quo ad p̄sens est ignorātia seruitutis. puta si aliquis liber credit matrimoniū cōtrahere cū libera. z contrahit cū ancilla. z aliqua libera credit cōtrahere cū libero. z contrahit cū seruo.

¶ Hoc p̄misso circa istā materiā ponā duas cōclusiones. ¶ Cōclusio p̄ma est. ꝙ accipiēdo errorē cōditionis modo iā dicto. tūc error conditionis dirimit matrimoniuz qd videt esse cōtractū. Nec ꝛclusio patet ex dictis supius distinctione. xxx. cōclusione. ij. et ad p̄sens pōt ꝓbari sic. Ignorantia impotētie ad reddendū carnalis copule debituz impedit z dirimit matrimonialē contractū. Sz hm̄oi ignorātia est error cōditionis annexa. ḡ ꝛc. Maior patet ex dictis. xxxiij. distinctiōe. articulo. ij. Minor etiā patet. Nā q̄uis seruo vel ancille nō cōueniat hm̄oi impotētia ex frigiditate vel maleficio. tamē poterit eis cōuenire ex dn̄orum suoꝝ impio. qz eo tempe qn̄ coniuꝝ liber vellet sibi reddi debitū. dn̄s posset seruū vel ancillaz destinare ad aliud expediendū seruitiū. vel mittere vltra mare. vel in aliā longe distantē regionē. ¶ P. nullus debet puniri sine culpa. ergo error cōditiōis impedit matrimoniū. Aīcedēs patet. Probat ꝛnātia. quia vt patet i libro prioꝝ. tūc ꝛsequētia ē bona. qn̄ ad oppositū ꝛsequēt' sequtur oppositū aīcedētis. Sic aūt est i ꝓposito. Nā si stāte errore conditōnis tenet matrimoniū. tūc p̄sona libera que bona fide cōtraxit et sine sua culpa dupliciter puniet. s. in se z in sua p̄le. In se quidē. qz cū vellet sibi reddi debituz: posset impediri p alterius coniugis dominiū. Et in prole. qz sua proles p̄merek iugo seruitutis. z poneret extra potestatē parētū. ¶ Forte dicetur. ignorātia lepze vel cuiuscūqz alterius qualitatis infecte nō dirimit matrimonium contractū. ergo nec ignorātia seruitutis seu error cōditionis. Aīcedēs ꝓbat. xxix. q. i. c. Dis itaqz. vbi dicit. ꝙ error fortune z qualitatis nō excludūt consensū. nec p ꝛsnātiū matrimoniū. Cōsequētia etiā patet. qa intolerabilior ē qualitas lepze i coniuge q̄z cōditio seruitutis. Plus em̄ ledit homo tā in se q̄z in sua prole ꝓpter lepzā q̄z ꝓpter seruitutē. ¶ P. seruitutis spūalis ignorātia non impedit matrimoniū. ḡ nec corpalis. Aīcedēs pz. qz si quis crederet matrimoniū cōtrahere cū sancta z casta virgine. z nihilomin⁹ cū peccatrice z impudica muliere. tn̄ vinculū matrimoniale teneret. z ꝛtrahēs obligaret. sicut patet i decreto iā ꝓxīe allegato. Sed mulier peccatrix ē subiecta spūali seruituti. puta dyabolice ptāti. cū sit ancilla dyaboli. ideo ꝛc. Consequētia probat. qz quāto seruitus ē periculosior. tāto magis ē abhorrēda. z p ꝛsnātiū magis videt cōiugalis societatis esse impeditiua. Sz seruitus qua hō subiicit dyabolo est magis periculosa. z fm recte rationis iudicū magis abhorrēda q̄z q̄cunqz seruitus corpalis qua subiicit hō cuicūqz humano dominio. ergo ꝛc. ¶ P. nihil impedit matrimoniū qd nullā ꝛrietatē habet ad ip̄m. sed seruit⁹ nō habet aliquā ꝛrarietatē ad m̄rimoniuz. ḡ ꝛc. Maior patet. Probat minor. qz si seruitus hret contrarietatē vel repugnātiā ad m̄rimoniū. tunc seru⁹ cū ancilla nō posset hre vez m̄rimoniū. Sed ꝛsnātia ē falsum. vt infra patebit. Cōsequētia etiā pz. qz si seruit⁹ m̄rimonio repugnaret tūc qn̄ ambo cōiuges eēnt conditōis seruilis ipsis maxime repugnaret m̄rimonial' ꝛctus. ¶ P. omne qd impedit m̄rimoniū. vl ē de iure

Cōclusio prima.

1

2

Instantia

2

3

4

naturali vl' positiuo. Sed seruitus nec habet
eē de iure naturali nec de iure positiuo. Ma/
ior patet p sufficientē diuisionē. Probat mi
nor. qz illud qd ē ꝓtra naturā hoc nō habet eē
de iure naturali. Sed seruitus ē ꝓtra naturā.
Qz fm btm Grego. deus dixit primis homi
bus. Dñamini piscibus maris 7 volatilibus
celi. 7 bestijs terre. 7 nō dixit. dñami homib⁹.
qz ꝗ naturā homis p̄mo institutū est: vt hō
homi vellet dñari. Nec d̄ iure positiuo. quia
fm Tullij ius positiuū descēdit a iure natu/
rali. g̃ ꝛc. ¶ Ad p̄mū nego ꝗntiaz. Ad pbati
onē dicendū q falsum assumit. qz minus de/
fraudat hō circa bona mr̄imonij p ignorātiā
lepre q̄z p errorē ꝗditōis. qz leprosus pōt red
dere debitū qn̄ cōiux petit. qd nō pōt seru⁹. qa
forte sibi dñs aliud sibi faciēdū iniūgit. Et tiā
seruitus est magis ꝓtra bonū plis q̄z lepra. qz
proles ab ancilla genita nō est in ptate paren
tū. qz si placet dño ipse pōt vendere prolē vel
alibi mittere. ita q nec in vita nec in moribus
informabit 7 nutrietur a parētib⁹ ¶ Ad scd̄z
nego ꝗsequentiā. Ad pbationē dd̄m q licet
seruitus dyaboli sit magis piculosa q̄z corpal'
ei quē respicit subiectiue. hoc est illi qui est ser
uus vel ancilla dyaboli. tn̄ nō ē magis picu/
losa alteri coniugi. qz spūalis malicia vni⁹ cō
iugis poterit eē sine detrimēto alteri⁹. qd̄ non
ꝗtingit de seruitute corpali ¶ Ad terciū dicē
dū ad minorē. q q̄zuis seruitus fm se nō ha
beat repugnātiā ad mr̄imoniū. tn̄ seruitus vt
ignorata a libero ꝗiuge hz repugnātiā ad ma
trimoniū. qz vt sic repugt bono fidei inq̄tum
ꝗiux liber sine sua culpa ab ipsa redditōe debi
ti tpe sibi placito poterit ppter impiū dñant7
defraudari. Repugnat etiā bono plis. vt iam
patuit. Ad pbationē dd̄m q seruit⁹ nō ē con
tra mr̄imoniū nisi inq̄tū ex seruitute vni⁹ cō
iugis alteri sine suo cōsensu generat in bonis
mr̄imonij notabile p̄iudiciū Et iō seru⁹ cū an
cilla poterit vex ꝗ here mr̄imoniū. qz neutri p
alterē generat p̄iudiciū. cū sint eq̄lis cōditōis
¶ Et etiā liber cū ancilla vl' libera cū seruo pt
vex ꝗ here mr̄imoniū. posito q psonā liberaz
nō lateat tal' seruit⁹. vel si latuit. post q̄z tn̄ cō/
stiterit libere ꝗsentit in illā seruilē psonā. qz q̄li
bet ex sua libera volūtate pōt iuri suo renūcia
re. 7 ptē suā deteriorē facere. ¶ Ad quartū di
cendū q ꝗcesso toto argumēto nihil habet cō
tra conclusionē hic positā. qz ꝗcl'o non ponit
simpl'r q seruitus impediat mr̄imoniū. sz ser
uitus vt ignorata a psona libera. Et q sic im/
pediat. hoc declarāt iura positiua. vt apparet
extra de cōiugio seruoz. i multis capitul' illi⁹
tituli. patet etiā in multis locis libri decretoz

¶ Cōclusio scda ē q dñs nō pōt seruū de iu/ Cōclusio
re ihibere ne ꝗhat matrimoniū. 7 dato q d̄ fa scda.
cto inhibeat. si tn̄ seru⁹ cōtra hm̄oi inhibitōz
ꝗhit. vere cōtractū ē. Qz seruit⁹ non excludit 1
hoiem ab aliq̄ eccl'iastico sacro. Sed mr̄imo
niū ē eccl'iasticū sacr̄m. vt patet ex dictis supi
us. g̃ ꝛc. Maior etiā pz ad Bal'. iiij. vbi q̄ztū
ad sacramēta q̄ in xpo pcipimus ait apl's. in
xpo iesu nō est seruus neq̄z liber ¶ P. remedi 2
um a deo institutū contra alique morbū non
debet denegari patiēti talē morbū. nisi ex ordi/
natione diuina vl' ecclesiastica sibi sit interdi
ctū hm̄oi remediū. Sed deus post lapsum p̄
mor parentū instituit matrimoniū i remedi
um carnalis cōcupiscētie. 7 hm̄oi morbo non
minus laborat seruus q̄z liber. nec a lege diui/
na nec ab eccl'iastica inuenit hm̄oi remediuz
seruis 7 ancillis interdictū. g̃ p tempale domi
niū nō potest seruus ꝓhiberi q̄n licite contra
hat matrimoniū. ¶ Forte dicet. seru⁹ tenetur Instantia
obedire dño suo. ergo hoc nō licet facere suo 1
in quo prohibetur a dño. Cōseq̄ntia pz. Aī
cedēs etiā habet aucte beati petri. q̄ i p̄ma sua
epl'a. c. ij. ait. Serui subditi estote dñis ī om
ni timore ꝛc ¶ P. null⁹ pt licite dare alicui rē 2
alterius absq̄z suo cōsensu. Sz prās sup cor
pus serui est dñi. ergo seruus nō potest hm̄oi
potestatē dare alteri sine ꝗsensu dñi. nec p cō
sequēs pt ꝗ here matrimoniū dño ꝓhibēte. qz
ex vi matrimonialis cōtractus q̄libet ꝗiugū
dat alteri ptātē sup corpus suū ¶ P. seru⁹ nō 3
pt ingredi religionē ꝓhibēte dño. g̃ nec pōt ꝗ
here matrimoniuz. Aīcedēs ꝗcedit ab oib⁹.
Cōseq̄ntia pz. qz nō apparet rō q̄re hō magl'
indigeat cōsensu dñi tpalis ad h̄ q ꝗiungat
se suo creatori. q̄z ad hoc q se coniūgat vxori.
Sed p votū religionis homo coniūgit speci
aliter suo creatori. 7 p ꝗtractū matrimonij cō
iungit et obligatur vxori. g̃ ꝛc. ¶ Ad p̄muz Solutio.
dicendū q q̄zuis in opibus manualib⁹ seru⁹ Ad. 1.
teneatur obedire dño suo tpali. tamē nō tene
tur ei obedire q̄ztum ad opa naturalia. 7 q̄ztū
ad ea q̄ sunt de lege nature. Un̄ dato q dñs
p̄ciperet seruo q nunq̄z comederet vel dormi/
ret. nō oporteret seruū dño obedire. quia talia
opa sunt naturalia. Sic quia matrimoniū ē
de lege nature. vt dictū est supius. 7 actus car
nalis copule ē op⁹ naturale. vt patet. ij. d̄ ani
ma. ad ipm em̄ inclinat natura p conseruati/
one speciei. sicut inclinat ad comedendū p cō
seruatione indiuidui. ideo nullo iure pt dñs

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad.2. phibere seruũ vel ancillã de mrimonio ꝓtra/
hẽdo. ⁊ si phiberet nõ teneret obedire. ¶ Ad
scõm dicendũ q̃ q̃uis ptãs sup corpus serui
sit dñi quo ad opa manualia ⁊ quasi artifici
alia. tamẽ nõ q̃tum ad naturalia. ⁊ ideo po/
testatẽ sui corpis q̃tum ad exercitiũ carnalis
copule potest trãsferre in cõiugẽ. q̃uis mane
at dño obligatus q̃tũ ad exercitiũ exterioꝝ
Ad.3. opeꝝ quibꝫ tenet dño famulari. ¶ Ad tertiũ
nego ꝓnntiã. Ad pbationẽ dõm q̃ rõ q̃re ⁊c.
pot esse ista. qꝛ p ingressum legitimũ in religi
onẽ homo q̃tũ ad oia opa quibus famul⁹ de
bet famulari dño temporali tenet obedire plato
suo. ⁊ p ꝓsequens dñs a debitis sibi seruitijs
fraudaret sine sua culpa si liceret seruo ingre/
di religionẽ absq; ꝓsensu dñi sui. Nõ sic autẽ
ẽ de ꝓcto mrimonij. qꝛ q̃uis p hmõi ꝓctũ ob
liget vxori ĩ pdicto actu naturali. tñ hoc fit si
ne piudicio dñi. qꝛ ĩ eisdẽ opibꝫ in q̃bꝫ tene/
bat obedire dño añ ꝓctũ mrimonij. etiã mãet
obligatus post contractũ mrimonij.

Articulus quartus

Quantum adquar

tũ articulũ dicẽdũ ẽ breuiter. q̃ masculus ad
hoc q̃ possit ꝓhere mrimoniũ de lege cõi ad mi/
1 nus debet eẽ. xiiij. annoꝝ. ⁊ femina. xij. Quia
añ hoc tps nõ reputãtur hre discretionẽ q̃ re
quirit ad habẽdũ mrimonialẽ ꝓsensũ. nec ha
bet potẽtiã cocũdi q̃ req̃rit ad reddẽdũ matri
moniale debitũ. sicut patet ex dictis supꝛus.
2 ¶ P. impuberes nõ hnt libertatẽ se obligãdi
aliquo voto absq; pris vel tutoꝝ suꝝ aucte.
vt dicit. xx. q. ij. c. i. Sed masculus anteq̃ sit
xiiij. annoꝝ, et puella anteq̃ sit. xij. annoꝝ
sunt impuberes. vt patet extra de desponsatione
impubeꝝ. c. puberes. ergo non possũt ꝓtrahe
re matrimoniũ infra etatẽ pdictã. ¶ Addidi
autẽ in pdicta conclusione de lege ꝓmuni. q̃a
quãdoq; malicia supplet etatẽ ĩ aliquibꝫ pue
ris qui coire possũt añq; complete attingãt p
dictã etatẽ. de quibꝫ extra de desponsatione impu
beꝝ. c. de illis. dicit sic. Si ita fuerint etati p
ximi q̃ poterũt copula carnali coniũgi. mino
ris etatis intuitu separi nõ debet. si vnus ĩ ali
um visus fuerit cõsensisse. cũ in eis etatẽ sup/
3 pleuisse malicia videat. ¶ P. ista eadẽ sentẽ/
tia cũ principali cõclusione ponit eodẽ titulo
Instantia c. a nobis. ⁊ c. tue nobis. ¶ Porte dicet q̃ dis.
xxxiij. dictũ est p me. q̃ solũ duodecim impe
dimẽta ibidẽ enumerata phibẽt matrimoni
um ꝓtrahendũ ⁊ dirimũt contractũ. Sed in
ter illa impedimẽta nõ comphẽdit mioꝝ etas.
q̃ vel pdictus numerus ẽ diminutus. vl' ista
cõclusio nõ continet veritatẽ. ¶ Rñdeo q̃ mi
noꝝ nõ ẽ vera. qꝛ istud impedimentũ de etate
puerili aliquo mõ comphẽdit sub impotẽtia
cocũdi. ac etiã sub impedimẽto erroꝝ. cũ pu
eri nõ habẽt libeꝝ vsu rõnis. Tñ sicut ibidẽ
dictũ ẽ de ĩpedimẽto furie. sic pot ad psens di
ci de puerili etate. ¶ Ad argumẽtũ pncipale
nego ꝓnam. Ad pbationẽ dõm. posito q̃ for
nicatio sit magis cõtra bonũ mrimonij q̃ ser
uitutis ꝓditio. tñ psone ab inuicẽ separate rõne
hmõi cõditionis pnt alibi cõtrahere. ⁊ non il
leque separantur cã fornicationis. quia iste q̃
separantur cã fornicationis habuerunt verum
matrimoniũ. ideo ipsis separatis quilibet eorũ
viuẽte altero respectu futuri ꝓct⁹ sustinet hoc
impedimẽtũ qd supꝛus dicebat ligamẽ. Sꝛ
psone separate cã conditionis nũq̃ habuerunt
veꝝ matrimoniũ. ideo ipsis post separãtoꝝ nõ
remanet iã dictũ impedimẽtũ. ⁊ p ꝓns de no
uo pnt ꝓhere matrimoniũ.

Solutio

Ad pnci/
pale argu
mentum.

¶ Distinctio tricesima septima
⁊ tricesima octaua.

Sunt igitur

quidã ordines. Postq̃ mgr
determinauit de psonis non
omino illegitimis ad ꝓhẽdũ
matrimoniũ. nũc determinat de his que om/
nimode sunt illegitime ad contrahendũ ma/
trimoniũ. Et diuidit in duas ptes. Quia p/
mo tractat de his qui nullo mõ pnt cõtrahe/
re. qꝛ habẽt impedimentũ respectu cuiuslibet p
sone. Secõdo de his qui nõ habẽt impedimen
tum vl' respectu cuiuscunq; psone. tñ omino
habẽt impedimentũ ꝓtrahẽdi mutuo inter se
dist. xxxix. ibi. Post hec d̃ dispari cultu. Pri
ma in duas. Quia pmo tractat de impedimẽ
tis ortũ habẽtibus ex statuto ecclesie. Secõdo
de impedimẽtis insurgẽtibꝫ ex iusticia legis di
uine. dist. xxxviij. ibi. Nũc de voto. Prima ĩ
duas. Nã pmo tractat de impedimẽto ordi/
nis. Secõdo de impedimẽto crimis. ibi. His
adꝫcicẽdũ. ¶ Sequit distinctio. xxxviij. In
qua magister ⁊c. Et diuidit in duas partes.
Quia pmo magister tractat de impedimento
voti. Secũdo de impedimẽto ligamis pꝛoris
coniugij. ibi. Cuꝝ vir ⁊ mulier. Prima ĩ tres
Quia pmo magister ostẽdit quid sit votuꝝ.
Secũdo innuit quale votũ impedit mrimo
nium. Et tercio agit de pnia post hmõi votũ

matrimoniũ ꝛtrahentiũ. Secda ibi. Scien/
dum ꝙ. Tercia ibi. Non est igr ꝓtereundũ
¶ Sequit illa ps. Cũ vir et mulier. Et diui
dit i tres ꝑtes. Nã ꝓmo ondit q̃ ꝓcedẽs mri
moniũ impedit seqns ꝛiugiũ. Secdo si seqnl'
mrimoniũ ꝑ ignorãtiã vtriusq; fuerit ꝛctuz.
qd ꝛhẽtibꝫ restat faciẽdũ. Tercio si fraus vni
us interuenerit. qd illi sit ꝛsulẽdũ. Secda ibi
Hic qrit. Tercia ibi. Sed si q̃s relicta ¶ Cir
ca istas distinctões quero.

Vtrũ ordo vel ꝛtinẽtie votum im/
pediat matrimoniuz. ¶ Et videt q̃
nõ. Quia ordo & votũ nõ ꝓhibẽt cõ
cupiscẽtie morbũ. ergo nõ debẽt ꝓhibere ma/
trimoniũ quod deus istituit ꝛtra hmõi mor/
bũ. Aũcedẽs patet. qz sepe ꝛtingit q̃ hi q̃ sũt
ordinati vel voto astricti maiores patiũt car
nis concupiscẽtias ceteris hoibus. Patet etí
am ꝛsequẽtia. qz nõ videt rationabile q̃ ibi re
mediũ habeat impedimentuz vbi morbꝫ abs/
qz impedimẽto potest habere accessũ ¶ In cõ
trariũ ẽ magister qui in his duabꝫ distinctio
nibus ponit q̃ttuor impedimẽta matrimoniũ
puta ordinẽ. crimẽ. votũ. & ꝓcedẽs coniugiũ.
¶ Et de his quattuor ad ꝓsens est videndũ.
Primo. s. de impedimẽto ordinis. ¶ Se/
cũdo de impedimento crimis. Et hoc quo ad
distinctionẽ. xxxvij. ¶ Tercio de impedimẽ/
to voti. ¶ Et quarto de impedimẽto ꝓcedẽn/
tis ꝛiugij. Et hoc quo ad distinctõz. xxxviij.

Articulus primus.

Quãtum ad primũ

est aduertendũ q̃ septẽ sunt ordines. Quorũ
q̃ttuor ꝓmi dicũt ordines minores. tres ꝙ vlti
mi dicunt maiores seu sacri ordines. vt ptz ex
dictis supr distinctõe. xxiij. articl'o. ij. ¶ Et
fm hoc pono duas ꝛclusiones. ¶ Prima est
q̃ nullus ordo d̃ quattuor minoribꝫ impedit
matrimoniũ. Quia pueri q̃ sunt minores an
nis cõsuete ordinãtur q̃ztum ad ordines mi/
nores. q̃ hmõi ordines nõ impediũt mrimo
niũ ꝛtrahendũ. Aũcedẽs est notũ. Cõsequẽ/
tiã ꝓb. Quia ille q̃ est minor annis nõ debet
astringi voto ꝛtinẽtie. & ꝑ ꝛsequẽs cũ venerit
ad annos discretõis poterit cõtrahere matri/
moniũ. ¶ Ꝓ. ista cõclusio patet ꝑ multas au
ctoritates quas mgr hic adducit in lra. Ptz
etiã ex statuto Alexandri. sil'r Innocentij. vt
clare habet extra d̃ clericis ꝛiugatis. in pluribꝫ
capitulis illius tituli. Cũ igit ordo non ꝓhi
beat matrimoniũ nisi ꝓpter statutũ romane
ecclesie. & ecclesia nõ solum nõ ꝓhibeat sed ex
ꝑsse admittat vt existẽtes i minoribus ordini
bus contrahent matrimoniuz. q̃ &c. ¶ Forte Instantia
dicet q̃ omis clericus existẽs in minoribꝫ or 1
dinibus est aptus ad habendũ ecclesiasticũ bñ/
ficiũ nisi sua culpa priuet. Sed nullus cleri
cus cõiugatus est aptus ad habendũ ecclesi/
asticũ bñficiũ. ergo nullus cõiugatus pot eẽ
i ordinibus minoribꝫ. Maior patet saltẽ lo/
quẽdo de ꝑbendis seu de beneficio nõ curato.
Sed minores ponit Innocẽtius papa extra
de clericis cõiug. c. diuersis fallacijs. ¶ Ꝓ. nul 2
lus vxoratus gaudet ꝓuilegio clericali. sed q̃
libet in minoribus ordinibꝫ ꝛstitutus potest
gaudere ꝓuilegio clericali. q̃ &c. Maior & mi
nor videt patere i titulo pallegato. c. Johã
nes. ¶ Ad ꝓmũ dicendũ q̃ q̃zuis maior sic Solutio.
vniuersaliter accepta sit vera. & minor sit falsa Ad. 1.
in ecclesia orientali. nã apud grecos clici vxo
rati nec priuãtur officio nec bñficio. tñ econ/
uerso minor est vera & maior ẽ falsa in ecclesia
occidẽtali. qz apud latinos romane ecclie sta
tuta seruãtes clericus vxoratus ꝓuatur offi/
cio & bñficio clericali. q̃zuis post mortẽ vxor
vel eiusdẽ viuẽtis cõsensu si castitatẽ seruan/
dã ꝓmiserit possit restitui in officio ac etiã bñ
ficio. supposito q̃ hmõi vxor ad ipm venerit
virgo. secus aũt si corrupta. qz tũc eet bigam
nec vlterius posset promoueri nisi de aplice se
dis dispensatione speciali. ¶ Ad secm dicen Ad. 2.
dũ q̃ maior nõ est vera vniuersaliter. qz qua
si in toto regno frãcie existẽtes in minoribꝫ or
dinibus vxorati. qui vxores suas virgines re
ceperunt deferunt tonsurã clericalẽ. et gaudẽt
priuilegio clericali. saltẽ fm aliqua pũcta illi/
us ꝓuilegij. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ. q̃ sicut ha
betur in glo. sup illo. c. Johãnes. istud capi/
tulũ loq̃tur de illo qui nõ habet spem vel intẽ
tionẽ redeundi ad clericatũ. quia illi q̃ habẽt
spem & intentionẽ post mortẽ vxor redeũdi po
terunt gaudere illo clericoz ꝓuilegio qd̃ ha/
betur in decretis. xvij. q. iiij. c. Si quis suadẽ
te. q̃zuis q̃diu sunt cuz vxoribus nõ debeant
gaudere illo ꝓuilegio quod eximit clericos ab
exactione dñorum. qz cũ ipsi cũ suis vxoribꝫ
existẽtes tractẽt negocia secularia. nõ esset ra/
tionabile q̃ a secularibꝫ exactionibus exime/
rẽtur. ¶ Cõclusio secũda est. q̃ sacer ordo ꝓ/ Cõclusio
hibet mrimoniũ ꝛhẽdũ & dirimit si ꝑ sacri or secda.
dis susceptionẽ fuerit contractũ. Quia nullꝰ
potest matrimoniũ cõtrahere cõtra tale statu
tum ecclesie quod irritat quicq̃d in oppositũ
fuerit attemptatũ. Sed quilibet existẽs in sa
cro ordine tali statuto ꝓhibẽt a matrimonio

Cõclusio prima.

1

cõtrahendo. ergo ꝛc. Maior est declarata superius distinctõne. xxxiij. circa ꝓncipiũ ꝑmi articuli. Sed minor expresse habet extra de clericis cõiugatis. c. i. vbi Alexãder tertius ꝓcipit superioribus ꝓlatis ecclesie sic dicẽs. Si q̃ clericoꝝ infra subdiaconatuꝫ acceperint vxores. ipsos ad relinquẽda ecclesiastica bñficia ꝛ ad retinẽdas vxores disciplina ecclesiastica compellatis. Sed si in subdiaconatu ꝛ alijs superioribus ordinibus vxores accepisse noscũtur. eas vxores dimittere et ꝑnitẽtiã agere de cõmisso. ꝑ suspensionis ꝛ interdicti sententiã cõpellere ꝓcuretis. ¶ Ex qua auctoritate nõ solũ ista minor. verumetiã ambe conclusiões istius ꝑmi articuli satis euidẽter patẽt. ¶ Ex intẽtione quorundã cõtra istã conclusionẽ arguit sic. Matrimoniũ ꝓcedens sacrũ ordinẽ nõ impedit sacri ordinis susceptionẽ. ergo sacer ordo ꝓcedẽs matrimoniũ nõ impedit matrimonij contractionẽ. Añcedẽs patet ex ꝑdictis de illo qui virginem duxit in vxorẽ. talem de cõsensu sue vxoris est capax cuiuslibet sacri ordinis. ꝛ vnuscuiusq̃ gradus ecclesiastice dignitatis. Probat ꝓsequentia. qꝛ vbi cunq̃ est aliqua impeditio. ibi ẽ aliqua oppositio. cũ igit opposito sit relatio equipaꝛatie. oportet ꝙ quãtũ vnũ extremuꝫ opponit alteri. tantũ econuerso istud opponit illi. et ꝑ consequẽs cũ impeditio innascat ex oppositõne. oportet ꝙ q̃tum illud extremũ impedit istud ꝙ tm̃ econuerso istud impediat illud. ¶ P. sicut se habet virꝰ ad virtutẽ. sic se habet sacramentũ ad sacramẽtũ. Sed habitio vniꝰ virtutis nõ impedit ĩmo ꝓmouet receptionẽ alterius virtutis. q̃ habitio ordinis nõ debet impedire ꝓtractũ matrimonij cũ ambo sint sacramenta. ¶ P. vbi nulla est oppositio. ibi vniꝰ ad alteꝝ nulla est impeditio. Sed inter ordinẽ ꝛ matrimoniuꝫ nulla ẽ oppositio. Maior patet. qꝛ impeditio supponit aliquo modo repugnantiaꝫ ꝛ oppositionẽ. Minor ꝓbat. q̃a omnis oppositio realis. vel est inter ꝓtraria. vel relatiua. vel ꝓtradictoria. vel ꝑuatiua. taceo de subcõtrarijs. qꝛ eoꝝ oppositio est mere logicalis. Sed ordo et matrimoniũ nõ sunt ꝓria. qꝛ quãdoq̃ puta matrimonio ꝓcedẽte se compatiunt ĩ eodẽ. ꝓtraria ꝛo nõ ꝓnt simul eidẽ cõuenire. Nec relatiua. qꝛ matrimoniuꝫ nõ dicit ordinis matrimoniũ. nec ecõuerso. ¶ Etiã vnũ istoꝝ ꝑt esse ꝛ itelligi sine altero. sed relatiua sunt simul natura ꝛ naturali itelligẽtia. Nec ꝓdictoria. nec ꝑuatiua. qꝛ tã matrimoniũ q̃ ordo dicũt entitatẽ positiuã. in ꝓdictoriis autẽ ꝛ ꝑuatiuis semp alteꝝ extremoruꝫ caret entitate positiua. ¶ P. si ordo sacer impediret matrimoniũ. hoc maxime eẽt ꝑ tã/to. qꝛ de necessitate hꝫet annexã ꝓtinẽtiã. Cõsequẽtia pꝛ. Sed falsitas ꝓñtis ꝓbat. qꝛ necessitas istiꝰ annexionis vl esset ex ꝓcepto legis diuine. vel ex aliquo statuto ecclesie. Nõ ꝓt dici primũ. qꝛ in ꝑmitiua ecclesia vbi ꝓcepta dei strictissime seruabãtur. nõ legit eos qui in sacris ordinibus fuerũt vxores suas dimisisse. Nec secõm. quia nihil debet ecclesia statuere qd̃ repugnat rationi humane. Sꝫ hominẽ astringere ꝓcepto ad seruandã continẽtiaꝫ repugnat rationi humane. Maior pꝛ apud omꝰ. Sed minorẽ secratores grecoꝝ probãt sic. Cõtra rõem videt esse ꝙ hõ ꝑ ꝓceptũ ad hoc ꝓpellat ad qd̃ ꝑ viã cõsilij duci dꝫ. Sed ad continere ab omi muliere debet hõ duci ꝑ modũ ꝓsilij. qꝛ continẽtia est opus ꝑfectõis ꝛ superogationis. ad quod opus nõ extẽdit se ꝓceptum. sed tm̃ modo consiliũ. q̃ ꝛc. ¶ Et ꝓfirmat. quia apl'us. i. ad Thi. iij. dicit. Diacones sint vnius vxoris viri q̃ filijs suis bene ꝑsint ꝛ suis domibus. qui em̃ bñ mistrauerit gradũ sibi bonũ acquirẽt. ꝛ multã fiduciã in fide que est in christo iesu. Ex quo apparet ꝙ apl'us non solũ nõ ꝓhibuit existẽtes ĩ sacris habere vxores. sed etiã laudasse ꝛ cõmendasse videt. ꝛ ꝑ ꝓsequẽs nõ videt ꝙ ecclia rationabiliter hoc valeat ꝓhibere. ¶ Ad ꝑmũ negãda est ꝓñtia. qꝛ vãdens de mrimonio ad ordinẽ sacꝝ astringẽs se de licẽtia vxoris sue ad ꝑpetuã seruãdã ꝓtinẽtiã. vadit de impfecto ad ꝑfectũ. que via ẽ licita. sed ecõuerso tũc iret de statu ꝑfecto ad impfectũ. puta de statu ꝑfectionis ad statũ impfectõis. que via nõ ẽ licita. Vñ sicut licite ꝓt homo trãsire de vita secla ri ad statũ ꝓfessionis approbate religionis ꝛ nõ ecõuerso. sic etiã ĩ ꝓposito ꝛc. ¶ Ad ꝓbationẽ dõm ꝙ maior ẽ falsa. qꝛ medij colores ñ sũt oppositi. ꝓprie loquẽdo de oppositõe. ꝛ tm̃ vniꝰ exrñs ĩ subiecto ꝑstat impedimẽtũ recipiẽdi alteꝝ. ¶ Etiã dato ꝙ ista ꝓbatio aliq̃d cõcluderet ĩ naturalibꝫ. tm̃ nihil ꝓcludit ĩ talibꝫ q̃ ab hũana istituti ꝛõe dependẽt. sicut ẽ ĩ ꝓposito. ¶ Ad secõm dõm ꝙ maior nõ ẽ vera q̃tũ est ad ꝓpositũ. qꝛ virtutes sic sũt ꝓnexe ꝙ qui habet vnã virtutẽ ꝑfecte illi nulla viꝰ ꝓtest deesse. vt patet ex his q̃ dixi libro tercio. distinctione. xxxvi. articulo. i. Dñmo aũt ꝓnexionẽ nõ habẽt sacra. Aliq̃s em̃ ꝓt esse ꝑfecte baptizatꝰ. dato ꝙ omi alio careat sacramẽto. ¶ Ad. iij. nego maiorẽ. qꝛ dato ꝙ aliq̃ q̃ ñ sũt opposita

Cõtra cõclꝰ sedaz. 1

2

3

4

Nota

Cõfirmat

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

sic se habeant q̃ vnũ non impediat aliud fm se. ex hoc tamẽ nõ habet quin possit ipm impedire ex mandato ecclesie & humana instituti
Ad.4. one. ¶ Ad quartũ nego consequentiã. quia etiã apud grecos sacer ordo impedit mrimonium contrahendũ & dirimit contractũ post susceptionẽ sacri ordinis. et tamẽ apud eos sacer ordo nõ habet annexa continẽtiam. quia grecus existẽs in sacris vtit matrimonio p̃us contracto q̃z esset ĩ sacris ordinibus. ¶ Etiã ꝯsequẽs nõ est falsum saltẽ in ecclesia occidẽtali. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ necessitas illius cõnexionis est ex statuto seu p̃cepto ecclesie.

Nota ¶ Ad cuius intellectũ est aduertendũ q̃ ĩ sexta synodo statutũ fuit. q̃ nullus existens in sacris ordinibus de nouo cõtraheret mrimonium. tamẽ in illa synodo nihil de continẽtia fuit p̃ceptũ. & ideo si quis contraxerat anteq̃z esset ĩ sacris ordib̃. ille nõ tenebat ad cõtinẽtiã q̃diu vxor sua vixit. & post mortẽ vxoris tenebatur ad continẽtiam. quia nõ licebat ei secũdario contrahere. tum q̃ fecisset ꝯtra statutum iam dictũ. tũ quia fuisset bigamus et irregularis. nec p consequẽs posset ĩ suo ordine mistrare. tũ etiam quia fecisset cõtra ordinationẽ apl'i qui dixit. q̃ deberet esse virvnius vxoris. vt patz. i. ad Thimo. iij. Et quia greci in omia ordinata in p̃dicta synodo cõsenserunt. ideo istum modũ obseruãt vsq̃z in hodiernũ diez. ¶ Sed postea p multos annos in quodã solleni concilio ꝯsentiẽtibus omnibus de ecclia occidẽtali. dissentiẽtibus tamẽ illis de ecclesia orientali. statutũ fuit q̃ existẽs in sacris ordinibus nõ solũ nõ posset mrimonium de nouo cõtrahere. sed etiã q̃ teneret p̃petue cõtinere. Et ideo omis de ecclesia latina seu occidẽtali post istud conciliũ si fuerint in sacris. tũc sunt obligati ad continentiã obseruãdam. ¶ Ad rationẽ illius pbationis dicẽdum ad minorẽ. q̃ hominẽ astringere p̃ p̃ceptũ ad continẽtiaz obseruãdũ potest dupliciter intelligi. Uno modo absolute. Alio mõ sub adiecta cõditione. que tamẽ cõditio est ĩ homis volũtate. Primo mõ illa minorẽ vera. sed secũdo modo ẽ falsa. Et sic ẽi ꝓposito. quia recipe sacros ordies ẽ in homis potestate seu volũtate. Et pbatio illius minoris p̃cedit de p̃mo modo & nõ d̃ secũdo. quia sicut ad obedientiã religionis homo debet duci p modum consilij. tamẽ supposita hac conditione q̃ ipse ingrediat religionẽ. tunc stringitur ad obediẽtiam p modũ p̃cepti. Et eodẽ modo de pauptate et castitate. que cũ obediẽtia integrãt eẽntialia vota religionis Sic q̃z uis absolute homo secularis ad p̃petuam seruandã continẽtiaz nõ sit stringẽdus p̃cepto. sed ducẽdus consilio. si tũ sacros recepit ordines ad hmõi continẽtiam potest stringi p̃cepto. ¶ Ad cõfirmationẽ dicendũ q̃ illa verba apl'i nõ sunt ad ꝓpositũ istoz arguentiũ. Quia p multos annos postea a primo habuit ortũ ecclesie romane statutũ. p̃cipiens continẽtiam omibus in sacris ordinibus existẽtib̃. de pte saltẽ occidentali. cuius ptis plati ĩ p̃dictũ statutũ vnaniniter ꝯsenserũt. ¶ Etiã illa verba apl'i nõ sunt p̃ceptiua. sed soluz pmissiua. ideo licuit ecclesie aliud statuere. ¶ Ad cui statuti editionem isti sãcti patres inter alia motiua dupliciter poterãt mouerĩ ¶ Primo. s. vt cũ maiori puritate altar' ministerũ quod immediate respicit ipm sanctũ sanctoz puta dõm Jesum xpm possent pagere. attendẽtes scripturã ad hoc inducentẽ Isa. lij. vbi dicit. Mũdamini qui fertis vasa dõi. ¶ Secũdo ad p̃uenẽdum furtũ & latrociniũ plato:ũ. q̃ tẽpore istius statuti ecclesia iã cepat habere temporales possessiones. de quib̃ clerici in suis necessarijs sustẽtati totũ quod ipsis superest tenent pauptibus erogare. vt patet. xvi. q. i. c. vltimo Nã vt dicit eodẽ capl'o. Quicq̃d habet clerici pauper ẽ. Et ẽ auctoritas beati Hieronymi Sed sicut dicit. xij. q. ij. c. gloria epi. Ecclesiam defraudare sacrilegiuz est. accepisse vero pauptibus erogandũ & esurientibus. aptissimi sceleris est. & oim predonũ superat crudelitatẽ. Et eadẽ. q. c. & si illi. ꝯra tales qui iã dicta bona pauper pauptibus nõ tribuunt. dicit sic. Si illi qui nulla ex rebus suis pauperib̃ xpi distribuũt. eterni iudicis voce damnabũtur in futuro. quãto magis hi qui auferũt pauperibus que nõ dederũt. ¶ Igit ne clerici in animaz suarũ piculum reseruarẽt p suis vxoribus & liberis. ea que de iure debent pauptib̃. ideo p̃cepit ecclesia clericis in sacris ordinib̃ existẽtib̃. q̃ nõ solum nõ ducãt vxores post sacri ordinis receptionẽ. sed etiaz si quas p̃us habuerũt illis deniq̃z nõ vtãtur.

Ad confirmationẽ.

Quantum ad secũdũ articulũ est aduertendũ q̃ aliq̃ crimina p̃hibẽt mrimoniũ ꝯhendũ. & dirimũt ꝯtractuz Aliqua ꝯo sunt crimina q̃ q̃z uis p̃hibẽt matrimoniũ ꝯhẽdũ. tũ nõ dirimũt ꝯctũ. Et fm

Articulus secũdus.

hoc sic procedam. ¶ Primo ostendaz que et quot sint crimina matrimoniū contractuz dissoluētia. ¶ Scdo que et quot sint crimina mr̄moniū solū ꝛtrahendū phibētia. ¶ Tertio mouebo quedā dubia circa illa crimia matrimoniū dirimētia. ¶ Quo ad pmū ē sciendū q̄ solū tria sunt crimina rōne quoz dirimit mr̄moniū iā ꝛtractū. ¶ Primū est. si adulter procurat mortē vxoris legitime illa intētione vt contrahat matrimoniū cū adultera. vel adultera procurat mortē mariti sui vt cōtrahat cū adultero. tūc iste due psone q̄uis p verba de p̄senti contrahant. nunq̄z tamē poterūt habere legitimū matrimoniū. Istud habetur. xxxi. q. i. Si quis viuēte. Nota tamen q̄ ista procuratio debet esse cum effectu. ita q̄ ex hm̄oi procuratione mors ꝛiugis sequat. Si em̄ adultera ꝓpter hoc q̄ matrimoniū habere posset cū adultero dedisset venenū ꝛiugi. ⁊ tm̄ ex illo veneno cōiunx nō fuisset mortuus. tūc si postq̄z mortuus ē coniūx tali morte cui⁹ adultera nō est causa: ꝛtraxerit matrimoniū cuz adultero. tale matrimoniū nō est dirimēdū. vt ꝛmuniter dicūt Raymund⁹ et Hostiē. ac ceteri doctores iuris. ¶ Scdm crimē ē si adulter viuēte vxore sua dat fidē adultere ꝗ matrimonio cōtrahendo cū ea post mortē vxoris sue. vel post mortē mariti ipsi⁹ adultere. Istd habet. xxxi. q. i. c. relatū. Et idē intelligēdum est de iuramento vel etiā simplici promissione quod nūc dictū est de fide. sicut notauit Hugo. sup iā dicto. c. relatū. ¶ Terciū crimen ē. si adulter cū adultera ꝗ facto contraxit matrimoniū p verba de p̄senti viuēte vxore ipsi⁹ adulteri. vl viuēte marito ipsius adultere. Iste due psone nunq̄z pnt habere verē matrimonium etiā post mortē suoz cōiugū. Notāter autē hic dicit adulter cū adultera. qz si nūq̄z polluit eā tempe quo vixit vxor sua. tūc nō obstāte q̄ sibi dedisset fidē de ꝛtrahēdo. sicut tactū ē de scdo crimine. vel de facto contraxisset cuz ea legitima vxore viuēte. tamē si post mortez vxoris iterē cū eadē ꝛtraxerit matrimoniū nō est dirimendū. sicut patet extra de eo q̄ duxit l mr̄moniū quā polluit p adulteriū. c. vltio. vbi Gregorius. ix. sic ait. Si quis vxore viuente fide data promisit aliā se ductuz. vel cū ipsa de facto ꝛtraxit. si nec aī nec post legitima ei⁹ supstite cognouit eandē. q̄uis vtriq̄z ipsorū pro eo q̄ hoc grauiter deliquerūt sit pnia iniungēda. nō est tm̄ matrimoniū qd cū ea contraxit post vxoris obitū dirimendū. ceterē tolerari nō dz si ꝓius vl postea dū vixit vxor ipsius: illā adulterio polluisset. ¶ Et isti tres casus pnt his versiculis mēorie ꝛmēdari. Nubāt siue fidē dent mechi de copulādo. Siue parent mortē: connubia sūt dirimēda. ¶ Dz quo ad scdm notandū q̄ a iuristis septē assignātur crimina que phibēt matrimoniū cōtrahēdū. tm̄ nō dirimūt cōtractū. ¶ Quorū vnū est incestus. De ista phibitōe habet. xxxiij. q. vij. c. si quis viduā. ⁊. c. qui dormient.

¶ Aliud ē raptus sponse. puta si aliquis rapit violenter mulierē alteri desponsatā. Et de hoc habet. xxvij. q. ij. c. statutū. ¶ Terciū est vxoricidiū. puta qui vxorez suam occidit ductus zelo vindicte. iracundia vel invidia. Et de hoc habetur. xxxiij. q. ij. c. admoncre te.

¶ Quartum est susceptio ꝓprie sobolis de sōte baptismi in fraudē matrimonij. ¶ Ad cuius intellectū sciēdum q̄ antiq̄tus rāro baptizabātur homīes: siue adulti essent: siue puuli nisi bis in anno. s. i vigilia pasce ⁊ pentheco/stes. Et tūc in illa pressura circa fontē baptismi aliqui dolosi homines odiētes vxores suas susceperunt propriaz prolē de fonte baptismi. ne postea tenerētur reddere debitū carnalis copule ꝓpter cognationē spūalem. que cōtrahitur inter illū qui puerum suscipit de baptismo. ⁊ matrē eius. Et hoc ꝓcipiens summus pontifex. prohibuit ne tales denuo contraherent matrimoniū. etiam post mortē vxorum quas tali fraude circumuenire nitebant. Et istud habetur. xxx. q. i. c. de eo. ¶ Quintū est occisio p̄sbyteri. Unde extra de penitētiis ⁊ remissionib⁹. c. qui p̄sbyterē. dicit. q̄ ille qui occidit p̄sbyterum duodecim annis peniteat ⁊ cingulo militie careat. nec deinde contrahat matrimoniū. ¶ Sextū crimen ꝓpter qd aliq̄s sustinuit sollennē penitentiā. Postq̄z em̄ alicui pro suo crimine iniuncta ē sollēnis penitētia. ille deinceps nō debet ꝛtrahere matrimoniū. vt habetur. xxxiij. q. ij. c. de his. ¶ Septimū ē si quis scienter accipit monialem in vxorē. Et de isto habetur. xxvij. q. i. c. Ni qui. ¶ Et hos septē casus comp̄hēdit Hostiē. in sua sūma que dicit copiosa his versibus. Incestus. raptus sponsate. mors mulieris. Susceptus ꝓprie sobolis. mors p̄sbyteralis. Uel si peniteat sollenniter. aut monialem Accipiat: prohibent hec coniugiū sociandū. ¶ Forte dicetur. cum vxoricidiū claudat in primo crimine quo matrimoniū cōtractum dirimitur. videt q̄ non possit poni in numero crimi

Prima ps h⁹ articuli. Primum

Scdm.

Tercium.

Quartū

Quintū.

Sextū.

Septimū

Versus.

Scda ps h⁹ articuli.

Primum

Scdm.

Tercium.

Quartū

Quintū.

Sextū.

Septimū

Versus.

Tercia ps h⁹ articuli.

Dubium

nũ quibus solum prohibet contrahendũ & nõ dirimit contractũ. quia de plano sequeret cõtradictio. s. q̃ vxoricidium solũ prohiberet contrahẽdum. & nõ solum prohiberet contrahenduz. Et etiã dirimeret mrimoniũ cõtractũ. & non dirimeret cõtractũ. ¶ Rñdeo q̃ hic nulla est contradictio. qz licet ppter vxoricidiũ dirimat matrimoniũ ꝯctum. qñ quis occidit vxorẽ illa de cã vt mrimoniũ cõtrahat cuz adultera. tamẽ si illa de causa non occidit. sed alio motuo. puta zelo vindicte. quia forte ipsam reperit in adulterio. vel motus ex iracundia vel inuidia occidit ipsam. tunc vxoricidium spectat ad crimina trimodo prohibentia contrahendũ. & nõ dirimẽtia ꝯctũ. ¶ Etiã qztum ad secũdes duos casus in quibꝫ dirimit mrimoniũ põt dubitari. posito q̃ aliqs i vna ciuitate habeat vxorẽ legitimã. & i alia ciuitate contrahat cũ alia que hãc fraudẽ ignorat p verba de futuro qztum ad scdm casũ. vel p verba de pñti qztũ ad terciũ. vtz post mortẽ pme possit verũ hre mrimoniũ cuz scda. ¶ Dcdm q̃ si scda manet in hmoi ignorãtia vsqz ad mortẽ pme & post mortẽ prime ista secũda pcipit fraudẽ viri. tũc fraude hmoi pcepta in volũtate istius secũde mulieris ẽ cũ illo viro tenere matrimoniũ. vel petere ab eo diuoriũ. sic ptz extra de eo q̃ dixit i mrimoniũ quã polluit p adulteriũ. c. ppositũ ẽ nobis. vbi pmisso isto casu. circa finem istius capituli Alexãder tercius sic cõcludit. nisi mulier diuoriũ petat. ad petitionẽ viri nõ sunt aliqtenus separandi. ¶ Vl secũda pcipit istam fraudẽ adhuc prima viuente. & tunc vel immediate recedit a viro. ita q̃ nunqz permisit se carnaliter cognosci ab eo postqz de certo nouit eum habere aliam vxorẽ viuentẽ. tunc nec hoc impedit quin post mortem prime iste due psone possint contrahere verum matrimoniũ. Si autẽ post illaz certitudinẽ pmiserit se cognosci ab illo viro viuente adhuc pma. tunc nunqz poterit habere matrimoniũ cũ eo. etiam mortua prima Ista patent extra de scdis nuptijs. c. dñs.

Dis. xxxvij. Articulus tercius.

Quantuz ad terciũ

articulũ ẽ aduertendũ. q̃ votũ impediẽs matrimoniũ est votũ continẽtie. Et istud ẽ duplex. Nã vnũ ẽ votũ continentie sollẽne. Aliud autẽ simplex. Quãdo autẽ votũ continẽtie dicatur esse sollẽne. qzuis de hoc sint varie opiniones apud aliquos iurisperitos. tñ fm dmunẽ doctrinã theologoz. & fm maiorẽ partem iurisperitoz. solum duobus modis sollẽnizatur votũ continẽtie. scz p sacri ordinis susceptionẽ. & per certe regule professionẽ in manu eius qui potest recipere hmoi professionẽ puta in manu prelati ipsius qui profitetur. vel vicẽ eius gerens. vl si mansit in religione approbata. Si quis autẽ alio modo vouet continentiam qz his duobus modis. hoc dicitur votũ simplex. Et istud ponit Bartholomeus brixiẽsis in glo. libri decretoz. xvij. q. i. in principio ¶ Idẽ ponit Tãcredus & Osti. & multi alij doctores iuris vna cũ doctoribus theologie. ¶ Innocentius vero addit quosdã alios modos sollẽnizandi votuz continentie. qui vel nõ sunt in vsu. vel si accederent ad istos possũt reduci. ¶ Dis pmissis pono tres cõclusiones. ¶ Prima est q̃ sollenne votũ continẽtie prohibet matrimoniũ cõtrahendũ & dirimit contractũ. Quia sacer ordo et approbati ordinis pfessio prohibẽt ꝯhẽdũ matrimoniũ et dirimũt ꝯctũ. Sed sollẽne votũ continẽtie vel est annexuz sacri ordini vel approbati ordinis pfessioni. q̃ &c. Maior pbatur. Nã q̃ sacer ordo impediat mrimoniũ cõtrahendũ & dirimat contractũ. pz in pmo articulo istius questionis. Q̃z aũt pfessio impediat & dirimat: habẽt expsse extra qui clerici vel vouẽtes. c. meminimus. Sed minor patet ex iaz dictis. ¶ P. ista conclusio euidẽter habẽt in decretis disti. xxvij. c. vouẽtibꝫ. Itez habẽt. xxvij. q. i. quasi i singulis capitul' illiꝰ q̃stionis ¶ Cõcl'o scda ẽ q̃ votũ ꝯtinẽtie simplex prohibet mrimoniũ ꝯhẽdũ. Qz si i aliq̃ casu votũ simplex nõ ĩpediret mrimoniũ ꝯhẽdũ. hõ marie videret qñ post hmoi votũ aliqs iurasset se ꝯctuz mrimoniũ cũ aliq̃ muliere. Sz hmoi iuramẽto nõ obstãte adhuc impedit. q̃ in omi alio casu impedit contrahẽdũ nisi auctoritate supioris sup eo fuerit dispensatũ. Maior pz. Minor pbat auctẽ Clemẽt' tercij. qui extra qui clerici vel vouẽtes. c. rursus. respondet ad casũ ibidẽ positũ de quodaz qui post simplex votũ continẽtie iurauit quãdã ducturũ in vxorẽ. sic dicens. Arbitramur q̃ cum simplex votũ apud deũ nõ min' obligetur qz sollẽne. p eo qd iurauit temere pniaz agat. & votum quod deo fecit studeat obseruare. ¶ Tercia cõcl'o ẽ q̃ simplex votũ ꝯtinẽtie nõ dirimit mrimoniũ ꝯctuz. Quia qñ aliq̃d sic se habet q̃ ipso nõ obstãte verba de pñti consensũ mrimoniale expzimẽtia faciunt verum

Respõsio

Dubium

Respõsio.

Cõclusio prima 1

2

Cõclusio scda.

Cõclusio tercia. 1

mrimoniū hoc nō dirimit mrimoniū ꝯctuz.
Hz nō obstāte simplici voto ꝓba re pnti ge
nerāt vex mrimoniū. vt ptz di. xxvij. c. si vir.
2 ¶ A. clemēs i iā dicto. c. rursus. post verba p̄
dicta subdit. q̄ si postq̄z hmōi pstitit iuramē/
tū ad nuptias motu ꝓprio cōuolasset. cū vo
tuz simplex mrimoniū impediat contrahen/
dum. non tamē impediat iaz contractū. nihil
ambiguitatis questio contineret. Ex qua au
ctoritate clare patet nō solū ista tercia conclu/
3 sio sed etiā secūda. ¶ B. iste due cōclusiones
etiā habētur ex dictis Alexādri extra qui cleri.
vel vo. c. consuluit. vbi circa finē illius capi/
tuli sic ait. Sicut simplex votū mrimoniuz
impedit ꝯtrahēdū z nō dirimit ꝯctū. ita habi
tus sine pfessione suscept⁹ ne ꝯtrahat impedit
4 sed contractū nequaq̄z dissoluit. ¶ B. eodē ti
tulo. c. memīmus. papa Alexāder ait sic Si
quis q̄z qui se religioni deuouit et habitu susce
pto pfessionē fecit. postmodū sibi aliquā co/
pulauerit. ē cogēdus ab ea recedere. z ad eccle
siam cui se contulit sine cōtradictione redire.
verū si nec habitū suscepit. nec pfessionem fe/
cit. sed votū solum mō. et se ad religionē tran
siturū pmisit. licet matrimoniū postea ꝯxerit
nō est cogēdus ad religionē trāsire. z mrimo
nij votū rescindere. ¶ Ex ꝓma pte istius au
ctoritatis plane pz ꝓma ꝯclusio. Hz ex scda
Instantia pte pz ꝯclusio tercia. ¶ Forte dicet q̄ ista ter
1 cia ꝯclo videt ꝯdicere ꝓme et ecōuerso. qz vo
ta ꝯtinētie q̄ equaliter obligāt. illa eq̄liter mri
moniū impediūt. Sed votū sollēne z votuz
simplex equaliter obligāt. teste Clemēte in. c.
p̄allegato rursus. ergo si sollenne votum diri
mit matrimoniū contractū. sicut dicit prima
ꝯclusio. etiā simplex dirimet. quod ē opposi/
tū tercie cōclusionis. vel si simplex votū non
dirimit sicut dicit tercia ꝯclusio. sequit q̄ nec
2 sollēne votū dirimat mrimoniū. qd ē opposi
tū ꝓme ꝯclonis ¶ B. si simplex votū ꝯtinētie
nō dirimeret mrimoniū ꝯctū post hmōi vo/
tū. tūc de necessitate iuris hō esset obligatus ad
faciendū mortale pctm. sed ꝯns est incōueni
ens. ḡ z ancedēs. falsitas ꝯntis ē nota. Equi
tas em iuris hoc non admittit q̄ aliquis ho/
mo de necessitate iuris mortaliter peccet. Con
sequētia probat. qz qui ppetuaz vouit castita
tem. etiā voto simplici absq̄z adiūctione pfes
sionis z sacri ordinis: non pōt actū carnalis
copule exercere sine mortali peccato. Sed exi
stēs in matrimonio de necessitate iuris tenet
ꝯiugi reddere actū carnal' copule. ḡ ꝛc. Ma
ior pbat. qz quicūq̄z elicit actū ꝯtra votū suū
licitū z honestū ille mortaliter peccat. Sed si
aliquis ppetuam vouēs castitatē z ꝯtinētiaz
exerceret actū carnal' copule. tūc eliceret actū
ꝯtra suum votū licitū z honestū. Minor pa
tet ex dictis supius distinctione. xxxij. articlo
i. ¶ Ad ꝓmū dicendū ad minorē. q̄ licet vo Solutio.
tum simplex z sollenne equaliter obligent q̄z Ad. 1.
tum ad genus pctī illoz qui faciunt ꝯ hmōi
vota. quia tam violans votum simplex q̄z vi
olans votū sollenne quodammodo peccant
eodē genere peccati. licet vnus grauius pecz
altero. eo q̄ peccet cū maiori scādalo. tamē nō
equaliter obligāt q̄z tum ad p̄ueniendū alterz
supueniens vinculum. puta ipm matrimo/
niū. Cui⁹ ratio est. qz votū simplex equipol/
let nude pmissioni. Sed votū sollēne inclu
dit pmissionē cū trāslatione dominij i alteri⁹
ptātē. Hmōi aūt trāslatio etiā fit i mrimonio
z maxime i mrimonio ꝯsūmato. Nō sic est
q̄ licet post simplicem pmissionē res pmissa
nō deberet trāsferri in alterius ptātem q̄z illius
cui pmissio facta ē. tamē si dominiū illius rei
de facto trāsfertur in alterz. q̄uis peccet qui sic
a ꝓmo pmisso recedit. tamē trāslatio iā dicti
dominij nō potest reuocari. Hinc est q̄ si ali/
quis post simplex votū contināte contrahit
matrimoniū. tunc ppter trāslationē dominij
sup corpus suū factū in coniugis potestatē.
iste obligat ad tenendū mrimoniuz. maxime
si fuerit ꝯsummatū. Sed post sollēne votuz
nō ligat matrimonsū. quia p voti sollēnizati
onem iam translatū est vouētis dominiū in
dei z sui vicarij potestatē. z ideo nō potest tali
ter vouens dominiū sui corpis vlterius trās/
ferre in coniugis potestatē. Naz quod semel
ab aliquo translatū est. hoc ab eodē vlterius
trāsferri nō pōt. ¶ Ad secundū nego ꝯntiaz Ad. 2.
Ad probationē dicendū ad minorē. q̄ redde
re actuz carnalis copule non est de necessitate
iuris nisi postq̄z transierūt duo mēses cōpu
tando a die qua ꝯtractū fuit mrimoniuz. vt
ostensū ē supius distinctōe. xxxvij. articlo. iij
conclusiōe scda. Et ideo infra illos duos mē
ses iste per ingressum religionis potest vitare
mortale peccatū. Si autem anteq̄z ptranseat
iam dicti duo menses consentit in actuz car
nalis copule. tunc p prima vice peccat morta
liter. nō de iuris necessitate. quia adhuc de iu
re non tenebatur coniugi in hoc obedire. Et
ideo huiusmodi peccatuz pcedit a ꝓpria vo/
lūtate. Consūmato ꝯo matrimonio p hmōi

primaz carnalem copulã. tunc postea redden do debitũ coniugi exigẽti nõ peccat. quia ad hoc tenetur ex debito iusticie. et de iuris necessitate. igitur virtute 7 fide matrimonij excusatur a peccato. tamen nõ excusatur petendo Tũ ḋa ius petendi nõ habet. Quãtũ em̃ i se est tenetur ad continentiã ratione voti p̃cedẽtis. Et eadẽ ratione nõ debet transire ad secũdas nuptias si supuixerit mortuo coniuge. Tum etiam quia coniũx de necessitate iuris nõ tenet petere. vt dictũ est distinctiõe. xxxij. articulo. q. conclusione. ij. Igit hm̃oi necessitas nõ excusaret illũ cuius matrimoniũ precessisset votum continentie. si ipse peteret debitum.

Articulus quartus

Quantum adquar

tum articulũ patet ex p̃dictis. q̃ ligamen seu vinculuz precedẽtis coniugij viuẽte coniuge dirimit matrimoniũ sequẽs. hoc dũtaxat excepto si vnus coniugũ ingredit religionẽ aũ̃ z matrimoniũ cõsummet. vel si a statu infidelitũ recipiẽdo baptismi sacramentũ conuertitur ad fidẽ. altero coniuge manẽte in sua infidelitate. in quorũ casuum primo mortũ mũdo. postponẽdo vitã mundanã. in secũdo regenerat spũaliter inchoando vitã christianã Et de his omibus dictũ est supius. ideo trãseo causa breuitatis. ¶ Duo tamẽ dubia circa istã materiã sunt declarãda. ¶ Primũ est

Dubium primũ

Dato q̃ vir vxorez vel vxor virum p̃didерint longo tempe. vtrum possit contrahere matrimoniuz de nouo. Et dato q̃ cõtrahat. qualiter cũ isto secũdo coniuge debeat se habere.

¶ Ad hoc respõdeo sicut respõdet Luci⁹ papa extra de secũdis nuptijs. c. dñs. vbi sic ait Null⁹ ammodo ad secũdas nuptias migrare p̃sumat. donec ei constet q̃ ab hac vita migrauerit coniũx eius. Si vero aliquis vl aliqua illud hactenus nõ seruauerit. 7 de morte prioris coniugis adhuc sibi existimat dubitandũ. p̃sone quae sibi nupsit debitũ non deneget postulãti. quod a se tamẽ nouerit nullatenus exigendũ. Q, si post hoc de prioris cõiugis vita constiterit. relictis adulterinis amplexibus ad priorẽ coniugẽ reuertat. Ex qua auctoritate patz q̃ non assistente certitudine de morte vnius coniugis. alter coniũx ad secũdas nuptias nõ debet trãsire. Si tamẽ trãsierit. q̃diu p̃babiliter dubitat potest debitũ reddere sz nõ exigere. Sed q̃cito de certo cõstiterit de vita prioris cõiugis. tũc debet a secũdo recedere. ¶ Ista eadẽ sentẽtia patet. xxxiij. q. 1. cum p̃ bellicã. ¶ Secundũ dubiũ ẽ.

Dubium scdm.

Dato q̃ aliquis de morte suscitetur. vtrum teneatur vxorẽ quã habuit prius q̃z moreretur repetere. et ipsa eum. vel ambo sint absoluti a vinculo prioris coniugij. ¶ Circa quod est aduertẽdũ q̃ aliquẽ fuisse mortuũ potest dupliciter intelligi. Vno mõ realiter. Alio mõ apparẽter. Nam sicut referũt aliqui valde periti i arte medicine. quedã est infirmitas que tenet hominẽ p̃ tres dies naturales. hoc est p̃ tres completas celi reuolutiones ita sopituz in omibus sensibus. q̃ cuilibet intuẽti videt esse mortuus. ¶ Et inde sorte inoleuit q̃ reges 7 principes aliquarũ terrarum tribꝰ diebus postq̃z mortui sunt custodiũtur sup terram anteqũz sepeliãtur. ne forte tacti sint iã dicta infirmitate. ¶ Et ex hac opinione quidã hereticus nomie Petrus de ebano. qui expertissimus fuit medicus. accepit occasionẽ veri dendi miracula christi et sanctorũ q̃tum ad suscitationem mortuorũ. Dixit em̃ q̃ tales resuscitati nõ erant vere mortui. sed infirmi p̃dicta infirmitate. ¶ Et si dicebat sibi de Lazaro qui erat quadriduanus in monumẽto. p̃dicta autẽ infirmitas sicut etiam ipse cõcessit. nõ potest tenere hominez vltra tres dies. Ipse respondit q̃ illꝰ dictũ de Lazaro verificat p̃ synodochen. ita q̃ pars accipiebat pro toto. Fuerunt em̃ vt ipse dixit solũ tres dies naturales. numerabãtur tamẽ quattuor. ḋa erat ibi pars p̃me diei. 7 pars quarte diei. que due ptes equipollebãt vni diei naturali. que cum duobus alijs diebus faciebant tres dies naturales. ¶ Sed isti mentita est iniquitas sua. 7 recepit mercedez erroris sui. Nam ego fui p̃sens quãdo i ciuitate paduana ossa sua p̃ his et alijs suis erroribus fuerunt combusta. ¶ Supposita igit ad p̃sens dei virtute que hominẽ etiã redactum in puluerez potest suscitare ad vitã. vt infra patebit circa distinctionẽ. xliij. 7 supposito etiam veritate de p̃dicta infirmitate. tunc pono duas cõclusiones. ¶ Prima est. q̃ si aliquis qui vere fuit

Cõclusio prima

mortuus resuscitat. et vxor sua post mortem eius contraxit matrimoniũ cũ alio viro. tũc debet manere cũ secũdo. et nõ debet reuerti ad illum qui a morte ẽ suscitatus. Quia qd̃ legitime ꝯtractũ est hoc nõ est dirimendũ. Sed ista mulier legitime contraxit cũ isto secdo viro. Maior ẽ nota. Etiã minor pz. q̃ sicut hr̃ extra de secdis nup. c. sup illa qõe. mortuo viro vxor p̃t absq̃z ifamia mr̃imoniũ cũ alio viro

contrahere. etiã infra dies luctus primi viri.

Cõclusio secda. ¶ Secda cõclusio est. dato q̃ nõ contraxerit cũ alio. adhuc tñ nõ teneꝫ de necessitate recipere illum vir̃ a mortuis resuscitatũ. Quia vinculũ matrimonij dissolutũ fuit in morte illius viri. igiꝫ post mortẽ vxor non mãsit illi viro matrimonialiter obligata. Cõsequentiã istã innuit apl's. i. ad Ror. vij. vbi ait. Mulier alligata est legi quãto tempe vir eius viuit. q̃ si dormierit vir eius: liberata a lege viri. cui vult nubat tñ in dño. ¶ Forte diceꝫ q̃ aplus videꝫ oppositũ istius innuere ad Hebre. xi. vbi ait. q̃ acceperũt mulieres de resurrectione mortuos suos. ¶ Ñndeo fm glo. isti mortui nõ fuerunt mariti istar̃ mulierũ. sed fuerunt filij earum. ¶ Dato etiam q̃ fuissent mariti. ex hoc tamẽ nõ haberet q̃ ipsos acceperunt de necessitate pozis matrimonij. sed potius de ꝛgruitate ꝛ honestate ipsos accipiẽdo quodaz nouo cõsensu nouũ matrimoniũ cũ ipsis cõtraxerũt. ¶ Et ista etiaz est intẽtio magnozũ doctoz in iure canonico. sicut patet. xxxij. q. vij c. licite. Sup quo capitulo notauit Hugo. q̃ Lazarus post resurrectionẽ suaz nõ potuit repetere vxorẽ suam. ꝛ si voluisset eã vlterius habere in vxorẽ. necesse fuisset eos de nouo cõtrahere matrimoniũ. Et addit q̃ tamẽ ꝓpter hoc Lazarus nõ fuisset bigamus. qz non diuisisset carnẽ suam. ¶ Tercia ꝛclusio est. q̃ si aliquis ratione supdicte infirmitatis mortuus videret. talis ad se reuersus de necessitate tenereꝫ repetere vxorẽ suam. et eõuerso illa tenereꝫ repetere eũ. qz mr̃imoniale vinculũ fũdatur sup toto coniũcto. ꝛ ideo toto nõ dissoluto. nõ dissoluꝫ hm̃oi vinculũ. Sed q̃uis ĩ vera morte totum dissoluaꝫ qñ ania a corpe separatur. ꝛ p ꝛsequẽs esse humanũ quod ẽ esse totius corrumpiꝫ. tamẽ in pdicta infirmitate nõ dissoluꝫ totuz. nec corrumpiꝫ esse totius ideo manet hm̃oi vinculũ. ꝛ p ꝛsequens manet ver̃ matrimoniũ. ¶ Ad argumentũ pn̄cipale nego ꝛsequẽtiã. Ad pbationẽ dicẽdũ. q̃ licet ĩ his q̃ sunt in sacris ordinib̃ et ꝛtinẽtie voto astricti. hoc remediũ qd̃ est mr̃imonium habeat impedimentũ. tamẽ alia remedia que melius ꝛ nobilius militãt ꝛtra carnales concupiscẽtias nõ habẽt impedimentũ. puta oratio. corpis castigatio. et diuine gratie cooperatio qua deus succurrit oñibus qui iuuocant illũ in veritate.

Instantia

Solutio.

Cõclusio tercia.

Ad argu. pnci.

¶ Distinctio tricesima nona ꝛ quadragesima.

Post hec de dispari cultu. Postq̃z mgr̃ determinauit de pson̄is q̃ sic sunt illegitime q̃ mr̃imoniũ cũ nulla pson̄a pñt ꝛ̃here. nunc tractat d̃ his q̃ q̃uis cũ aliq̃b pson̄is possint ꝛ̃here. tñ ad ꝛ̃hendũ respectu aliquar̃ pson̄arũ sũt oĩno illegitime. Vi aũt impedimẽt vel cultꝰ disparitate. vel cognatõe carnali. vl' affinitate. vel cognatõe legali seu spũali. Ut igiꝫ ĩ duab̃ lectõib̃ ista residua materia de matrimonio termiꝫ. diuidiꝫ iste textꝰ ĩ duas ptes. Qz pmo mgr̃ tractat d̃ dispari cultuꝫ cognatiõe carnali. Secdo de affinitate ꝛ cognatõne spũali ac etiã legali. di. xli. ꝛ. xlij. Prĩa q̃ ẽ pñtis lectõis diuidiꝫ ĩ duas. Qz pmo tractat de cultꝰ dispitate. Secdo de carnali cogtõe seu d̃ ꝛsãguitate. dis. xl. ibi. Nũc supest de cogtiõe. Prĩa ĩ duas. Qz pmo oñdit q̃ fidelis cũ infideli nõ pt ꝛ̃here ver̃ mr̃imoniũ. Secdo oñdit q̃ inter duos infideles pt eẽ legitimũ q̃uis ñratũ ꝛiugũ. ibi. Sũt tñ nõnulli. Prĩa ĩ tres. Qz pmo fidelẽ cũ infideli ꝛ̃here mr̃imoniuz oñdit esse ꝓhibitũ. Secdo innuit si vnꝰ cõiugũ ad fidẽ cõuertiꝫ. q̃ de iure pt relinquere alter̃ nõ ꝛuersũ. Tercio inq̃rit vtr̃ fidelis dere linquẽs infidelẽ possit de nouo ꝛ̃here mr̃imoniũ. Secda ibi. Pot tñ licite. Tercia ibi. hic quer̃iꝫ. Prima ĩ tres. Qz pmo pmittit pdicte ꝓhibitis determinatõz. Secdo adducit ꝛ tollit ꝛriã obiectionẽ. Et tercio ex pdictꝫ infert vnã spãlẽ ꝛclõz. Secda ibi. Huic aũt videꝫ. Tercia ibi. Ex his monstraꝫ. ¶ Sequiꝫ distinctio. xl. In qua mgr̃ tẽ. Et diuidiꝫ ĩ duas ptes. Nã pmo mgr̃ ostẽdit vsqz ad quẽ cõsanguinitatis gradũ antiq̃tꝰ fuit ꝓhibitũ ꝛ̃here mr̃imoniũ. Secdo obiicit in ꝛriuz. ibi. His aũt occurrit. Prima ĩ tres. Quia pmo tangit pdictã inhibitionẽ. Secdo oñdit gradũ ꝛsanguinitatis diuersã apud diuersos fuisse ꝛputationẽ. Tercio hutꝰ cõputatõis reddit rõez Secda ibi. Quõ aũt gradꝰ. Tercia ibi. Quare ꝓo. Circa hãc distinctiõez quero.

Vtrũ inter duas pson̄as infideles infra gradũ ꝛsãguitatꝭ ꝓpiano ꝓhibitũ possit eẽ ver̃ mr̃imoniũ Videꝫ q̃ ñ Qz duo impedimẽta sil' iũcta non minꝰ impediũt mr̃imoniũ q̃z vtrũq̃z p se sũptũ. Sz taz ꝛsanguitas p se sũpta q̃z etiã infidelitas ĩpediunt mr̃imoniũ. g̃ etiã ĩpediũt sil' iũcta. Maior ẽ p se nota. Minoz q̃tũ ad pmã sui ptem patz. s. q̃ cõsanguitas impediat. quia omnis

cognatio ppꝛie dicta impedit mrimoniũ. sed ꝛsanguitas ē cognatio ppe dicta. Pz etiã q̃ztũ ad scdaz ptẽ. qꝛ rõe infidelitatis fidel' cũ infideli nõ põt ꝛhere mrimoniũ. ¶ Cõtra. abrahã habuit vex mrimoniũ cũ sara. g̃ ꝛsanguitas nõ impedit vex mrimoniũ extra fidẽ xpianã. Añs pz. qꝛ als Isaac quẽ Abrahã habuit de sara nõ fuisset legitimus heres. cui⁹ oppositũ testat scꝑtura Gen. xxi. Patet etiã ꝛsequẽtia. quia Sara fuit filia patris ipsius abrahe ex alia matre. vt patet Gen. xx. ¶ In ista questione ꝑmo videndũ est. quõ infideles se habeãt ad matrimoniũ manẽte eoꝛ infidelitate. ¶ Secũdo quõ se habeant ad matrimoniũ cessante infidelitate. Et hoc q̃ztuz ad distin. xxxix. ¶ Tercio videndũ est quid sit consanguinitas. 7 de diuersitate suoꝛ graduũ ¶ Et quarto vsqꝫ ad quotũ gradũ impediat matrimoniũ tam fideliũ q̃z etiaz infideliũ. Et hoc q̃ztũ ad dist. xl.

Articulus primus. Cõclusio prima

Quantuz ad primũ

pono duas ꝛclusiones. ¶ Prima est q̃ ifidelis cũ infideli potest vex ꝛtrahere mrimoniũ
1 Quia illi apud quos põt esse lex seu ius nature. tales pñt matrimoniũ verum ꝛtrahere. Sed lex nature pt esse apud infideles. g̃ mrimoniũ pt eẽ inter eos. Maiꝛ pz. qꝛ sicut dixi supꝛius. mrimoniũ est aliquo mõ ꝺ lege nature. cui⁹ etiã signũ est. qꝛ homines contraxerũt matrimoniũ añ omnẽ legẽ scriptã. Patz etiã minꝛ. Quia ad Roma. i. dicit de infidelibus gentilibus. q̃ legẽ dei habuerũt scriptã in cordibus suis. Hoc autẽ nõ potest intelligi nisi inq̃ztum habuerũt legẽ nature. que includit legem dei q̃ztum ad decez precepta decalogi ¶ P. quibus nihil coꝛ repugnat que ad verum matrimoniũ requirũtur. illis vere potest competere matrimoniũ. Sꝫ duabus infidelibus pꝛsonis possunt cõuenire omia que ad vex matrimoniũ sunt necessario requisita Maiꝛ patet. Minꝛ ē ꝑb. qꝛ omia que in diffinitõe matrimonij ponũtur pñt infidelibus conuenire Sed necessario requisita pro matrimonio debẽt tãgi in ei⁹ diffinitõe. Maiꝛ patet. hec ē em diffinitio matrimonij fm Hugonẽ de sancto victoꝛe. Matrimoniuz ē maris 7 femine coniũctio indiuiduaz vite retinẽs consuetudinẽ. Sed omia in ista diffinitõe posita conueniũt etiã infidelibus vtroq̃z manẽte infideli. Minꝛ etiaz patet. quia cum accidẽs nõ solũ p essentialia. verumetiã p additamẽta diffiniat. vt patz. vij. metaph. videt q̃ in sua diffinitione completa nihil debeat omitti de his que ad ipsum sunt necessario requisita ¶ Sed contrariũ istius tenet quedã opinio p qua potest argui sic. Nullũ sacramentũ ecclesie potest alicui cõuenire nisi sit baptizatus. Sed matrimoniũ ē sacramẽtum ecclesie. 7 infideles puta indei 7 gentiles nõ sunt baptizati. ergo 7c. Maiꝛ patet. q̃a baptismus est ianua intrãdi ad alia sacramẽta. 7 est fundamentũ omniũ alioꝛ sacramẽtorum. Minꝛ de se patet. ¶ P. vbicunq̃z deficit signatũ ibi signũ nõ est verum sed falsum Sed matrimoniũ sicut 7 quodlibet aliud sacramentũ est quoddã signũ. cuius signatuz deficit in statu infideliũ. ergo 7c. Maiꝛ patet. qꝛ signũ 7 signatũ dicũtur relatiue. Sed pempto vno relatiuoꝛ pimitur 7 alterũ. igit vbi deficit signatũ ibi nõ potest esse verum signũ. Probat minꝛ. qꝛ matrimoniuz signat coniũctionẽ christi cũ ecclesia. de qua coniũctione infideles nihil tenẽt. ¶ P. beatus Augus. dicit q̃ nõ est ratum coniugiũ quod sine deo ē. Et habet hec auctoꝛitas. xxviij. q. i. Sꝫ coniugiũ infideliũ sine deo est. Naz sine fide impossibile est placere deo. vt dicit ad Hebꝛeos. xi. ¶ P. si inter infideles verũ esset matrimoniũ. tũc actus carnalis copule taliũ infideliũ q̃ hẽrent mrimoniũ nõ eẽt pctm. Cõseqntia pz. qꝛ vex matrimoniũ excusat hmõi actũ a pctõ. vt dictũ ē. s. dist. xxxi. articl'o. ij. Sed falsitas ꝛñtis ꝑbat. qꝛ ad Ro. xiij. ꝺꝛ. Omne quod nõ est ex fide peccatũ est. Et ibidẽ dicitur in glo. Vis vita infideliũ peccatũ ē. Sed carnalis copula infideliũ nõ ē ex fide. 7 pceidit a vita infideliũ. g̃ 7c. ¶ Sꝫ ista nõ concludũt. quia extra de diuoꝛtijs. c. gaudem⁹. ex dictis apl'i euidẽter ostẽditur. q̃ inter pꝛsonas infideles vex potest eẽ matrimoniũ ¶ P dato q̃ duo infideles coniuges ad fidez christi sil' ꝛuertant. ad hoc q̃ vex sit eoꝛũ mrimoniũ nõ oportet q̃ de nouo ꝛtrahãt. g̃ supponitur ꝑus cõtractũ. et p ꝛñs anteq̃z eẽnt conuersi vex habuerũt mrimoniũ ¶ Ad. 1. igit ꝺꝛ q̃ sacrm ecclie cũ sit signũ quoddã dupl'r põt accipi. Uno mõ fm suã significationẽ cõpletã 7 actualẽ. Alio mõ fm suã significationez aptitudinalẽ. Pꝛio mõ licz maiꝛ sit aliq̃ mõ vera. tñ secꝺo mõ nõ ē vera. qꝛ sacrm ecclie qꝺ ē mrimoniũ q̃ztũ ad suã aptitudinalẽ significationẽ põt conuenire ei q̃ non ē baptizatus.

Instantia 1

Contra. 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad pbationē ddz q licet ex baptismi carētia
bñ arguat q sacramentū ecclesie nō cōueniat
nō baptizato fm actualē z pfectā significatio
nē. ex hꝰ tñ nō habet ḡn possit ei conuenire fm
aptitudinalē suā significationē. qd patz. qz si
duo coniuges infideles ad fidē christi cōuer
si baptizētur. tūc sine aliquo nouo mrimoni/
ali cōtractu idē matrimoniū quod habebant
añ baptismū significabit actualr post baptis
mū illud qd significat mrimoniū fideliū. s. cō
Ad.2. iūctionē xpi cū eccl'ia ¶ Ad scdm ddm q mi
noz nō ē vera. Ad pbatōz ddm. q vt pz ex di
ctis supius. vez mrimoniū nō solū significat
cōiūctionē xpi cū eccl'a. z dato q eā significz.
tñ non sp significat eā actualr sed aptitudia
liter. Si em hmōi actualis significatō fm q
actualr signū ꝛcernit signatū i actu pfecto po
sitū. eēt ꝛōne mrimonij. tūc pmi parētes et
ceteri antiq testamēti pres nō habuissent vez
Ad.3. mrimoniū qd nullo mō ē dicēdū. ¶ Ad. iij.
ē ddm. q uis rō pbet mrimoniū infideliū nō
esse ratū. tamē ex hoc nō seqtur q eoz mrimo
niū non sit vez z legitimū. Quia sicut habe/
tur. xxviij. q. i. c. ire illd. matrimoniū qñq est
ratū sed nō legitimū. sicut matrimoniū inter
psonas fideles z legitimas absq debita solle/
nitate clādestine contractū. Quādoq legiti
mū sed nō ratū. vt matrimoniū inter psonas
legitimas sed infideles contractū. Istud em
matrimoniū nō est ratū. eo q dissolubile effi
ciatur p conuersionē vnius cōiugis ad fidē
christianā. Vinculuz em christiane fidei est
maius vinculū vinculo pcedētis matrimonij
Igit in casu i quo pcedēs matrimoniū ꝛero/
gat huic dignissimo vinculo sbsequēti. tunc
vinculū pcedētis matrimonij ipso iure mere
tur dissolui Et istud euidēter habet ex dictis
Innocētij tercij extra ꝛ diuortijs. c. quāto te
Ad.4. ¶ Ad quartū dicendū q ꝛsequēs nō est fal/
sum. Ad auctoritatē apli qua falsitas conse/
quētis probat dicendū. q sicut ibidē dicit in
glo. aplus nō accipit ibi fidē p virtute. sed p
conscientia. z ideo ē sensus. q omne factuz cōtra
facientis conscīam peccatū est. qz qui facit cō
tra conscientiā edificat ad gehēnā. ¶ Ad glo
sam dicendū q hoc nō est intelligendū p cau
sam. sed p quandā concomitātiā. quia vita in
fideliū nunqz est sine peccato. z hoc vel originali tm. sicut in puuulis ipsoz infideliū. vl originali et actuali simul. sicut in adultis. q̃a si/
ne gratia z caritate que veram fidem psuppo
nūt nō ꝛelētur peccata ¶ Vel potest dici q il
lud dictū ꝛbet intelligi cuz reduplicatiōe. vt
sit sensus. Omnis vita infideliū. id ē omne il
lud cui⁹ infideles sunt causa fm q infideles
sunt. hoc est peccatū. et hoc est necessariū. q̃a
hoc pcedit ab infidelitate. illud autē necessa/
rio est peccatuz quod sic pcedit ab infideli
q infidelitas eius ē causa. ¶ Cōclusio secū/ Cōclusio
da est. q fidelis cū infideli nō potest cōtrahe scda.
re verū matrimoniū. z hoc maxime ꝓpter sta 1
tutum ecclesie quo hmōi sacramentū phibe/
tur contrahendū et dirimit contractū. vt pz
xxij. q. i. vbi dicit. Nō nisi eiusdē religionis
z fidei maneāt copulata coniugia. Et idē pa
tet. xxvij. q. i. i pluribus capitulis illi⁹questi/
onis. Hinc etiā ait Ambro. in libro ꝛ patri
archis. Caue christiane gentili vel iudeo fili
am tuā dare. ¶ P. hec videt esse intētio apo/ 2
sto. ij. ad Corinth. vi. vbi ait. Nolite iuguz
ducere cū infidelibus. que em pticipatio lu/
cis ad tenebras. aut que ps fidelis cum infi/
deli ¶ P. exemplū istius habet in veteri testa 3
mento. i. Hesdre. ix. et. x. ca. vbi Hesdras dis
soluit coniugia contracta a iudeis cū mulieri
bus alienigenis. Et Deutero. vij. vbi dñs p
cipit filijs israhel ne matrimoniū contrahāt
cū chanan eis dicēs. Nō inibis cū eis fedus.
nec misereberis coz. neqz sociabis cū eis con/
iugia. filiā tuam nō dabis filio eius. nec fili/
am eius accipies filio tuo. qz seducet filium
tuū ne sequat me. z vt magis seruiat dijs ali/
enis ¶ Et hic tāgitur ratio sup qua funda/
tur predictū statutū ecclesie. pcipiens ne fide
lis matrimoniū contrahat cū infideli ¶ Sz Instantia
contra istud forte dicet q ista conclusio repu 1
gnat pme. Quia si infidelitas impedit matri
moniū. tunc maioz infidelitas magis hz im
pedire. Sed ambobus coniugib existentib
infidelibus maioz videt esse infidelitas. qz si
vnus est fidelis et alter infidelis. ergo si vni/
us infidelitas nō patit verum matrimoniū.
sicut ista conclusio ptendit. multo magis am/
boꝝ infidelitas nō admittet vez mrimoniū.
cui⁹ oppositū habet ex pma ꝛcl'oe. ¶ P. eccl'a 2
nō ꝛbet statuere oppositū illi⁹qd apls videt
consulere. Sed apls videt consulere mrimo
niū habendū inter fidelē z infidelez. i. ad Co
rinth. vij. dicens. Sanctificat vir infidelis
p mulierez fidelem. z ecōuerso. ergo ꝛc. ¶ P. 3
exemplū istius habetur in multis locis vete/
ris testamenti. Nam Ioseph contraxit cum
muliere egyptiaca. vt patet Genes. xli. Mo/
yses cum ethiopissa. vt patet Numeri. xij.

Hester q̃ fuit fidelis iudea ꝛtraxit cũ rege assuero q̃ fuit gentilis. vt patet Hester. ij. c. Et salomon cũ filia pharaonis. 7 cũ alijs multis mulieribꝫ gentilibꝫ. vt patet. iij. Reg. 7. ij. paralipo. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ hic nulla est ꝛtradictio. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ infidelitas ꝑcise ñ impedit mr̃imoniũ. sz ꝑ tanto impedit ꝑ quãto derogat alteri⁹ ꝛiugis fidelitati. Hoc aũt nõ ꝛtingit ambobꝫ cõiugibꝫ existentibꝫ infidelibꝫ. sz altero tm̃. ¶ Ad scdm dicẽdũ ꝙ apl's nõ loquit ibi de fideli muliere q̃ erat fidelis priusq̃ ꝛ̃ heret. sz loquit de ea q̃ infidelis existẽs cũ viro infideli ꝛtraxit. 7 postea ꝛuersa est ad fidẽ. igit ex iã dicta autoritate nihil arguit ꝛtra ꝑ sens ꝓpositũ. ¶ Etiã eccl'ia posset rõnabiliter aliq̃d statuere ꝑ nũc qd obuiaret ꝛsilio dato ab apl'o ꝑ tũc. suppo sito ꝙ obuiatio illi⁹ ꝛsilij ꝑ tũc fuerit expediens. 7 ꝑ nũc nõ esset expediẽs. ¶ Ad tercium dicẽdũ ꝙ antiq̃ patres q̃ fuerũt ante legẽ moysi potuerũt ꝛtrahere matrimoniũ cũ infidelibus. eo ꝙ ꝑ tũc hmõi ꝛtract⁹ nll'a lege fuit ꝑhibit⁹. Sz tpe legis ꝓhibiti fuerũt ne cõtraherẽt cũ chananeis mulieribꝫ ipis manẽtibꝫ i ritu chananeoꝝ. Si tm̃ mlier mutabat ritũ suũ. 7 trãsferebat se ad ritũ hebreoꝝ. tunc licebat cõtrahere cũ ea. Sicut apꝑuit de raab. q̃ capta fuit in hiericho. cũ qua ꝛtraxit naason ꝓnceps militie tribꝫ iude. 7 de ea genuit boz vt patet Matth. i. ¶ De alijs tm̃ infidelibꝫ mulieribꝫ exceptis chananeis nõ fuerũt filij israel ꝓhibiti quin possent ipis mr̃imonialit copulari. dũmodo hmõi mulieres viros nõ allicerẽt ad infidelitatẽ Quecũq̃z em̃ tales ne pharias allectões fecissent. ille fm legẽ imediate debebãt lapidari. vt appet Deutero. xij. ¶ Sz tpe legis euãgelice nullꝰ fidelis xpianus debet ꝛtrahere cũ aliq̃ infideli muliere. siue sit iudea. siue pagana: vel gentilis.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Articulus secundꝰ. Quantũ ad secũdũ

articulũ est sciendũ ꝙ infidelitas ꝛiugũ dupliciter ꝑt cessare. Uno mõ pariter i ambobꝫ. Alio mõ i vno tm̃ Et fm̃ hc̃ pono duas ꝛclusiones. ¶ Prima est hec. Qn̄ ambo legitimi ꝛiuges de infidelitate ꝛuertunt ad fidẽ xpianã. tũc mr̃imoniũ pri⁹ ꝛtractũ nõ est dissoluendũ. Qz ex rit⁹ 7 fidei mutatõne nõ dissoluit matrimoniũ nisi interueniẽte cult⁹ disparitate. Sz qñ ambo ꝛiuges ad fidẽ xpianam ꝛuertunt ex hoc nõ orit inter eos cult⁹ dispa ritas. ergo 7c ¶ P. fides xpi nõ infirmat: sed magis ratificat qd̃libet legitimũ matrimoniũ. maxime si fides suscipit in vtroq̃z ꝛtrahentiũ. Sz isti ꝛiuges ante sui cõuersionẽz supponunt ex ꝑdictis legitimũ habuisse matrimoniũ. 7 in ambobꝫ pariter fides suscipit. ergo 7c. ¶ P. ista ꝛclusio ex ꝑsse habet extra d̃ diuortys. c. gaudem⁹. vbi de talibꝫ cõiugibꝫ ait papa innocentiꝰ terciꝰ. q̃ libere possunt 7 licite manere ꝛiũcti. cũ ꝑ sacrm̃ baptismi ñ soluant cõiugia. sz crimina dimittant. ¶ Forte dicet ꝙ qñq̃z vir cõuersus habet duas vl' plures legitimas vxores fm̃ priorẽ ritũ suũ. q̃ vxores omes siml' ꝛuertunt cũ eo ad fidẽ xpianã. Cũ igit nephas sit i fide xpiana eundẽ virũ siml' habere plures vxores. igit nõ obstante ꝙ ambo cõiuges ad fidẽ cõuertant. videt ꝙ necessario talũ cõiugũ matrimoniũ dissoluatur. ¶ P. fides xpiana fm̃ ecclʼiastica statuta dirimit matrimoniũ ꝛtractũ infra quartũ gradũ cõsanguinitatis. Sz ifideles ꝛsueto modo cõtrahũt infra quartũ gradũ. ergo nõ obstante ꝙ tales ambo cõuertant ad fidẽ matrimoniũ eoꝝ dissoluet. ¶ Ad primũ dicendũ. q̃ illo casu posito tũc debet retinere primã solã 7 alias dimittere. nec ex hmõi dimissione dissoluit aliq̃d matrimoniũ. qz cũ sola prima habuit verũ matrimoniũ. ¶ Forte dices ꝙ nulla istaꝝ est prior alia. qz siml' ꝛtraxit cũ ambabus dicẽs. Accipio vos duas in vxores meas. 7 ille ambe cõsentiẽtes equanimiter i mr̃imoniũ. responderũt. 7 nos accipim⁹ te in maritũ nostꝝ. cũ igit iste nõ possit habere ambas fm̃ xpianuz ritũ. necesse est ꝙ dissoluat istud matrimoniũ ¶ Respõdeo ꝙ isto casu posito cũ nulla istaꝝ talis vir cõtrahit matrimoniũ sicut exp̃sse dicit Hostienſ li. iiij. rubrica. iiij. de spõsalibꝫ duaꝝ. Et idẽ ponit ganfre. Et iõ ex dimissione istaꝝ nõ dissoluit aliq̃d veruz matrimoniũ. qz nunq̃z fuit matrimoniũ inter illũ virũ 7 huiusmodi mulieres. Et ideo dato ꝙ post cõuersionẽ ad fidẽ iste vir vnã istaꝝ mulieꝝ voluerit retinere. oportet ꝙ de nouo cũ ea cõtrahat matrimoniũ. ¶ Ad secũdũ patebit inferi⁹ in quarto articulo. ¶ Cõclusio secunda est ꝙ vno infideliũ cõiugũ ad fidẽ cõuerso. altero in infidelitate manente. tũc fidelis licite potest recedere a cõiuge infideli. Qz nullꝰ tenet cohabitare alicui cuz periculo siue salutis. Sz fidelis de nouo cõuersus cũ periculo siue salutis cohabitaret cõiugi infideli. Maior patet de se. Minor ꝓbat ex hoc. qz manẽs in infidelitate vel esset vir vel mulier. Si vir. tũc forte ꝑ vim timorem vxori fideli

Cõclusio prima.

1

2

Instantia 1

Solutio Ad. 1.

Instantia

Solutio

Ad. 2.

Secunda ꝛclusio

incuteret talē. q̃ a bono incepto resisteret. ⁊ ad
pristinā infidelitatē rediret. Si mulier: tunc
suis blandicijs ⁊ allectōnib̄ niteret seducere
virū. qz vinū ⁊ mulieres apostatare faciūt sa/
pientes. sicut dicit Eccli. xix. Ob̄ bene tangēs
Versus. quidā poeta sic ait. Adam samsone regē da/
uid ⁊ salomonē. Mulier decepit: quis modo
tutus erit. Et alter poeta ait. Nōne vides q̃z
parua fides est i mliere. Crede mihi si credis
Instantia 1 ei decipiere. ¶ Forte dicet q̃ oppositū istius
habet ex dictis apli. i. ad Thoz. vij. vbi ait.
Ceteris ego dico nō dñs. Si q̃s frater vxorē
habet infidelē. ⁊ hec cōsentiat habitare cū il/
lo. nō dimittat illā. Et si qua mulier virū ha
bet infidelē. ⁊ hic cōsentit habitare cū illa. nō
dimittat viz Sanctificat enī vir ⁊c. Ex quo
pater q̃ ista cōclusio apte repugnat cōsilio ip
2 sius apli. ¶ P. xps in euāgelio phibet dimit
ti vxorē nisi causa fornicatōis. Sz possibile ē
mulierē infidelē nō esse fornicatricē. igit talez
3 nō potest licite vir fidelis dimittere. ¶ P. da
to q̃ vir fidelis possit vxorē infidelē dimitte/
re. tamē nō videt q̃ possit aliā ducere. cū vin
culū mr̄imonij sit indissolubile. ¶ Ad pmū
Solutio Ad. 1. dicendū q̃ obseruatio illi⁹ cōsilij tpe apli ex/
pediebat fidelib̄. p nūc autē nō expedit. ⁊ iō
ecclesia oppositū illi⁹ cōsilij aliq̃ modo videt
p̄cipere. xxvij. q. i. dicēs. Nō pt infidelis i ei⁹
cōiunctione manere que iā in fidē christianā
trāslata est. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertē/
dū. q̃ fm triplicē statū ecclie triplex fuit iudi/
ciū de dimittēdo ꝯiugē infidelē. Nā in prin/
cipio nec iudei nec gentiles fuerūt obstinati.
q̃n ūmo q̃si q̃tidie multi tā gētiles q̃z iudei cō
uertebant ad christū ppt apl⁹oz p̄dicationē
⁊ miraculoz operationē. Et ideo p tūc ꝯsulu/
it apostol⁹ tā iudeis q̃z gentilib̄. vt fidelis ñ
discederet ab infideli. ppter spem cōuersionis
ipius infidelis ab ipo fideli. In successu vero
tpis iudei fuerūt obstinati in sua malicia ⁊ ñ
gentiles. ⁊ ideo cōsiliū fuit circa tpa cōstanti
ni impatoris. vt in casu p̄dicto ꝯiunx fidelis
maneret cū infideli de natōne gentiū. nō autē
de natōe iudeoz. Nūc autē in istis tpib̄ nō
solū iudei vez etiā gentiles vt plurimū sunt
obstinati. ⁊ hoc quantū ad saracenos ppter
peruersas leges ipi⁹ machmeti. ⁊ ideo p nunc
expedit vt fidelis ab infideli siue sit gētilis si/
Ad. 2. ue iude⁹ citi⁹ sepetur. ¶ Ad secundū dicēdū
q̃ licet infidelitas nō sit fornicatio corpalis.
tamē est fornicatio spūalis. qz in vera fide de/
sponsant deo anime humane. Juxta q̃ dixit
beata agnes. Anulo fidei sue subarrauit me
domin⁹ me⁹ ihesus christ⁹. Propter q̃ omis/
anima infidelis quasi fornicādo recedit a ve
ro suo sponso dño ihesu christo. ⁊ per ꝯseqns
a fideli cōiuge qui fide et amore vnit christo
infidelis merito sepatur. Et hinc est q̃ plures
pphetaz animā infidelē describūt p modum
meretricis adultere q̃ recessit a legitimo suo vi
ro. ¶ Ad terciū dicendū q̃ in tribb̄ casib̄ po/
Ad. 3. test aliā ducere. Quoz prim⁹ est: si infidelis
nō vult cohabitare fideli. Secūdus si vult
cohabitare. tamē nō sine blasphemia creato/
ris. Terci⁹ si sine blasphemia creatoris. tamē
nō sine scandalo cōiugis. puta ipm cōiugem
trahēdo ad aliqd̄ mortale peccatū. Et ista est
determinatio innocētij tercij. extra de diuoz.
c. quāto. vbi sic ait. Si enī alter infideliū cōi/
iugū ad fidē catholicā ꝯuertat. altero vl nul
lo modo. vel nō sine blasphemia diuini no/
minis. vl vt eū pertrahat ad mortale peccatū
ei cohabitare volēte. ad secūda si voluerit vo
ta trāsibit. ¶ Ad pbationē dicendū q̃ vincu
lū matrimonij infideliū ꝯiugū nō est simpli/
citer indissolubile. et ideo post verba p̄dicta
subdit innocētius. Nā ⁊ si matrimoniū verū
inter infideles existat. nō tñ est ratū.

Quātū ad terciū articulū sciendū q̃ ꝯsanguinitas cōmuniter diffinit sic. Cōsanguinitas est vinculū personarū ab eodē stipite descendentiū carnali p/ pagatione ꝯtractū. Stipes ḣ appellat persona a qua tanq̃z a primo vno principio hi qui sunt cōsanguinei pcesserunt. ¶ Linea ḣo cō sanguinitatis est ordo huiusmodi personarū fm determinatos grados ab inuicem distan tium. ¶ Huiusmodi autē ordo potest tripli citer accipi scilicet in altū. in profundū. et in latū. Et fm hoc tres dicunt linee cōsanguini tatis. scilicet ascendēs. descendens. ⁊ transuer salis. ¶ In linea ascendente primū gradum faciunt pater ⁊ mater. Secundū gradū auus ⁊ auia. Terciū proauus ⁊ pauia. Quartū at tauus ⁊ attauia. ¶ In linea descendente pri/ mum gradū faciūt filius ⁊ filia. Secūdū ne pos ⁊ neptis. Terciū pnepos ⁊ pneptis. Quar tum abnepos ⁊ abneptis. ¶ In linea ḣo trās uersali primū gradū faciunt duo fratres seu due sorores seu frater ⁊ soror. Secundū filij duorum fratrū qui dicunt fratueles. vel filij duarū sororū qui dicunt cōsobrini. Terciz nepotes duoz fratrū vel duarū sororū vl fra tris ⁊ sororis. Quartū pnepotes eorū. ¶ Est**

Distinctio pl. Articulus tercius.

etiã hic aduertẽdũ q̃ in linea trãsuersali quo to gradu ꝑsona distant a stipite. toto gradu distant inter se. Et si vna ꝑsona magis q̃z alia distat a stipite. tũc distãtia hmõi ꝑsonarũ ꝛeꝛ accipi ꝓ̃m distantiã remotioꝛis ꝑsone. Verbi gratia. Duoꝛ fratꝛes nepotes distant a patre illoꝛ fratꝛ in tercio gradu. ideo distant inter se ĩ tercio gradu. Sꝫ nepos vnius fratris 7 ꝑnepos alteri⁹ fratris distãt inter se in quarto gradu. eo q̃ ꝑnepos alteri⁹ fratr̃ distat a stipite. s. a patre illoꝛũ fratrũ in quarto gradu.

Articulus quartus.

Quãtũ ad quartuz

articulũ pono duas cõclusiones. Vnã circa matrimoniũ fideliũ. Aliã circa matrimoniũ infideliũ. ¶ Prima est q̃ fideles ꝓhibentur cõtrahere matrimoniũ vsq̃z ad quartũ gradum cõsanguinitatis inclusiue. 7 hoc ꝑ tanto. qꝛ vsq̃z ad illũ gradũ durat ex ꝓpinquitate naturali inter homines amicicia. igit̃ non est necesse infra illũ gradũ homies cõtrahere fedus amicicie mediãte matrimonio ¶ Ista cõclusio determinata est ꝑ generale cõcilium extra de ꝓsanguinitate 7 affinitate. c. nõ debz. vbi innocenti⁹ papa sic ait. Prohibitio quoq̃z copule cõiugalis quartũ cõsanguinitatis 7 affinitatis gradũ de cetero nõ excedat. qꝛ in vlterioꝛibꝫ gradibꝫ iã non potest absq̃z graui dispendio hmõi ꝓhibitio generaliter obseruari. At circa finẽ eiusdẽ. c. sic cõcludit. Cũ ergo iam vsq̃z ad quartũ gradũ ꝓhibitio cõiugalis copule sit restricta. eã ita volum⁹ esse ꝑpetuã nõ obstantibꝫ cõstitutõnibꝫ siq̃ hoc dudũ editis. vel ab aliis. vel a nobis. vt si quis cõtra ꝓhibitionẽ hmõi ꝑsumpserit copulari nulla longinquitate defendat annoꝛ. cũ diuturnitas tẽpoꝛis nõ minuat peccatũ. Sꝫ augeat. tantoq̃z sunt grauioꝛa crimina: quãto diutius infelicẽ animã detinent alligatã. ¶ Ex q̃ patet q̃ per istud statutũ cõcilij generalis tollunt̃ tres grad⁹ ꝓhibitõnis. qꝛ ꝓ̃m antiq̃ iura nõ licuit alicui cõtrahere matrimoniũ infra septimũ gradũ cõsanguinitatis. vt patet. xxx v. q. v. c. ad sedẽ ¶ Cõclusio secũda est q̃ homines nõ baptizati extra xp̃ianã fidẽ degẽtes possunt cõtrahere ꝛeꝛ matrimoniũ infra gradũ christianis ꝓhibitũ. Qꝛ tales vel sunt iudei innitentes legi a domino date ꝑ moysen. vl̃ sunt gentiles innitẽtes legi nature. Si sũt iudei. tũc possunt cõtrahere in tercio 7 quarto gradu. vt patet Leuit. xviij. c. vbi solũ per legẽ ipis datã ꝓhibent̃ in primo 7 secũdo gradu. Si gentiles solũmodo innitẽtes legi nature. tũc ꝛeꝛ matrimoniũ cõtrahũt in secundo gradu. Qꝛ quãuis lex positiua scripta hoc ꝓhibeat. tamẽ lex nature hoc nõ videt ꝓhibere. qõ bene patuit in antiquis patribꝫ. qui legem mosaicã ꝑcesserũt. Nã sara vxoꝛ abraaz fuit soꝛoꝛ sua ex parte patris. 7 lya vxoꝛ iacob fuit cõsobrina sua. cũ fuerit filia laban qui fuit frater rebecce matris ipsi⁹ iacob. ¶ P. si iudei vel gentiles infra ꝑdictos grad⁹ nõ haberent ꝛeꝛ matrimoniũ. tũc posito q̃ aliqui ĩfra ꝑdictos gradus copulati ad fidẽ christianaz ꝛeuerterent̃. ecclesia nõ pateret eos manere cõiunctos. Sꝫ cõsequẽs est falsuz. ergo 7 antecedens. Cõsequẽtia patet. qꝛ in his qui ad fidem cõuertunt̃ eccl'ia nõ patit̃ adulterina cõiugia. Sꝫ falsitas cõsequẽtis euidẽter habet̃ extra de cõsanguinitate 7 affinitate. c. de infidelib⁹. vbi dicit innocẽtius. q̃ matrimoniuz ꝓ̃m legẽ veterẽ infra graduz cõsanguinitatis ꝓtractũ. post baptismũ nõ est separandũ. Et idẽ patet extra de diuoꝛtijs. c. gaudem⁹. 7. c. is qui ecclesiã suã. ¶ Ad argumẽtũ principale dicendũ q̃ minoꝛ nõ est vera. qꝛ infidelitas ꝑ se sumpta nõ impedit matrimoniũ. sꝫ solũ ꝑ accidẽs. puta rõe disparitatis ĩ cultu ¶ Etiã ꝓsanguinitas in gradibꝫ ꝑdictis nõ impedit matrimoniũ per se vel ꝓ̃m se. sꝫ solũ ratõne statuti ecclesie vel legis mosayce Nã ꝓ̃m legẽ nature ꝑles nõ ꝓhibet̃ cõtrahere nisi cũ stipite. sicut dicũt aliqui magni doctoꝛes. quia ꝓtra omẽ dictamẽ recte ratõis semꝑ fuit q̃ filia esset vxoꝛ patris. vel fili⁹ esset mater̃. Et ideo filie Loth peccauerũt cõtra legẽ nature. quãdo patri suo iebriato se suppoſuerũt. Sꝫ abraam nõ peccauit quãdo soꝛoꝛẽ suã in vxoꝛez duxit. Nõ em̃ peccauit cõtra legẽ scriptã quia nondũ erat lex scripta q̃ hoc postea ꝓhibuit. vt patet Leuit. xviij. Nec etiã aliq̃ modo putandũ est q̃ vir tante perfectõnis cõtra legẽ nature peccauerit. q̃ tamẽ vtiq̃z fecisset si accipe soꝛoꝛẽ in vxoꝛẽ cõtra legẽ nature fuisset̃z qꝛ sicut ipemet fatet̃ Beñ. xx. sara vxoꝛ sua fuit soꝛoꝛ sua filia patris sui.

Cõclusio secunda.

Ad principale argu.

¶ Distinctio. xli. et. xlij.

Nunc de affi

nitate. Postq̃z mgr̃ tractauit de cult⁹ disparitate 7 cognatione carnali. nunc in his duabꝫ distinctionibꝫ

vltimis tractat⁹ de matrimonio incipit determinare de affinitate ⁊ cognatõe spũali ac etiã legali. Et diuidit in duas ptes. Quia primo tractat de affinitatis circa matrimoniũ impeditione. Secũdo de spũali ac legali cognatione. dist. xliij. ibi. De parentaliũ graduũ. Pria in tres. Qz primo ostẽdit qualiter p affinitatem cõiugales cõtract⁹ impediant. Secũdo innuit q̃ quibusdã peccatis iura affinitatis violant. Et tercio distinguit de aliquib⁹ que ex gradib⁹ affinitatis causant. Secũda ibi. Dic sciendũ est. Tercia ibi. Attendendũ est. Prima in duas. Qz primo tractat de impedimẽtis ⁊ gradib⁹ affinitatis. Secũdo ostẽdit quomodo sepat matrimoniũ hmõi gradib⁹ violatis. ibi. Et est sciẽdũ. Prima ĩ tres Quia ꝓmo ostẽdit p quot grad⁹ affinitatis impedit matrimoniũ. Secũdo obijcit in cõtrariũ. Et tercio respõdet ex sentẽtia pape gregorij ad quendã affinitat⁹ casũ. Secũda ibi. Sz alij. Tercia ibi. Illud etiã non est ptereundũ. ¶ Sequit distinctio. xliij. In q̃ magister determinat de spũali ⁊ legali cognatõne. Et diuidit in tres ptes. Nã primo cõtinuat dicta dicẽdis. Secũdo tractat de impedimẽtis puenientib⁹ ex vinculo spũalis et legalis cognatõnis. Et tercio determinat de nuptijs iteratis. Secũda ibi. Spũales filij sũt. Tercia ibi. Sciendũ est etiã. Istaꝫ secũda diuidit in duas ptes. Nã primo ostẽdit qualiter ⁊ quot modis spũalis cognatõ ꝓtrahat. Secundo quomodo p ipam matrimoniũ impediat. ibi. Q, autẽ cõpater. Et hecĩ tres. Prima primo ostẽdit qualiter matrimoniũ impedit spũalis cognatio directa. Secũdo quomodo indirecta. Tercio determinat quedã incidentia. Secũda ibi. Solet etiã queri si cõmatrẽ. Tercia ibi. Solet etiã q̃ri si vxor. Prima in duas. Nã primo ostẽdit distincte quomodo matrimoniũ patit impedimentũ ex cognatõe spũali. Secũdo ostẽdit hoc idẽ simil ex spũali ⁊ legali. ibi. Q, aũt spũales. Prima in tres. Nã primo determinat suũ ꝓpositum Secũdo infert q̃dã corrclariũ. Et tercio inducit ⁊ soluit incidẽs dubiũ q̃d ꝓdictis videt esse ꝓtrariũ. Secũda ibi. Ex his appet. Tercia ibi. His autẽ obuiare videt. ¶ Hec est diuisio ⁊ sentẽtia istaꝫ distinctionũ. l. xli. et. xliij. in generali. circa quas q̃ro in speciali.

Vtrũ affinitas impediat matrimoniũ. ¶ Videt q̃ nõ. qz q̃d de se nihil est hoc ñ potest aliq̃d impedire. Sz affinitas ꝑ se nihil esse videt. ergo ⁊c. Maior videt esse nota. Probat minor. qz omne q̃d est vel est res absoluta. vl relata. Sz affinitas ñ est res absoluta. vt de se patet. nec relata. qz relatio nõ potest cõuenire alicui sine aliq̃ absoluto fundamẽto. iz aliquis potest acq̃rere affinitatẽ absq̃ acquisitõe cuiuscũq̃ rei absolute vt ex dicẽdis patebit. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. non min⁹ impedit matrimoniũ affinitas. q̃z publice honestatis iusticia. vel spũalis ⁊ legalis cognatio. Sz ista tria impediũt mr̃imoniũ. vt in ꝓcessu ist⁹ q̃stionis patebit. ergo ⁊c. ¶ In isto vltimo argumẽto q̃ttuor tangunt. ꝑ quorũ vnoquoq̃z in p̃senti q̃stione videndũ ẽ q̃d sit in se. ⁊ vtrũ matrimoniũ valeat impedire. ¶ Et primo de publice honestatis iusticia. ¶ Secũdo de affinitate. Et hoc quantũ ad dist. xli. ¶ Tercio de spũali cognatõne ¶ Et quarto de legali cognatõne. Et hoc quantuz ad distinctionẽ. xliij.

Quantũ ad primũ

Articulus primus

est aduertendũ. q̃ fm theologos ac etiã canonistas publice honestatis iusticia sic diffinit. Publice honestatis iusticia est ꝓpinquitas ex spõsalib⁹ pueniens. robur trahẽs ab ecclesie institutõne ꝓpter ei⁹ honestatẽ. ¶ Ad intellectũ ist⁹ diffinitõnis optet videre q̃d sint sponsalia. ⁊ qualiter cõtrahant. Et de hoc require dist. xxvij. articulo quarto. ¶ In ĩã dicta diffinitione ꝓpinquitas ponit pro genere. Nã in hoc publice honestatis iusticia cõuenit cũ affinitate ⁊ cognatõe. Sz cetera ponunt p differẽtijs. Nã per hoc q̃ publice honestatis iusticia a spõsalib⁹ puenit. differt ab affinitate. que est ꝓpinquitas puenies a carnali copula ⁊ a spũali cognatõne q̃ puenit ex his que fiũt circa aliquoz sacramentoz collationẽ. ⁊ a legali cognatõe que puenit per legalem adoptionẽ. Et p hoc q̃ addit. robur trahens ab ecclie institutõe. differt ab illa ꝓpinquitate que dicit cõsanguinitas. que nõ puenit ab ecclie institutõe. iz a naturali generatione. ¶ Ulteri⁹ est hic aduertendũ. q̃ ista ꝓpinquitas que dicit publice honestatis iusticia. extendit se ad omes cõsanguineos. ita q̃ sponsus hac ꝓpinquitate dicet ꝓpinqu⁹ omnib⁹ cõsanguineis sue sponse. ⁊ sponsa est ꝓpinqua omib⁹ cõsanguineis sui sponsi ¶ Et ideo dato q̃ sponsalia dissoluant ita q̃ matrimoniũ inter spõsum ⁊ spõsam nõ perficiat. tamẽ ratõe iã dicte ꝓpinquitatis que dicit publice honestatis iusticia. sponsus non potest

Quid sit publice honestatis iusticia.

contrahere matrimoniũ cũ aliqua cõsanguinea
siue sponse. nec econuerso spõsa cũ aliquo cõsan
guineo sui sponsi. ¶ Et istud patet. xxvij. q.
ij. c. Si quis vxorẽ. Et idẽ patet extra de de/
sponsatõe impubeꝝ. c. Cõtinebat. vbi circa fi
nem illꝰ capituli alexander tercꝰ ait sic. Si
vero puella infra nubiles annos alicui desspõ
sata fuerit. nõ licet alicui de cõsanguinitate illi
us cui desspõsata fuit eã ducere in vxorẽ. Nec
phas est eidẽ sponso de cõsanguinitate spõse
sibi aliquã copulare. ¶ Cũ igit cõsanguini/
tas phibens matrimoniũ duret vsqꝫ ad quar
tũ gradũ inclusiue. vt patuit in pcedenti que
stione. ideo dicũt doctores iurꝭ q publice ho
nestatis iusticia phibet matrimoniũ vsqꝫ ad
quintũ gradũ cõsanguinitatꝭ exclusiue. ¶ Est
etiã aduertendũ q sponsalia de facto cõtracta
sine iure cõtra phibitionẽ ecclie etiã causãt
pdictã ppinquitatẽ. Verbi gratia. Si aliqꝭ
cõtrahit sponsalia cũ aliqua sua cõsanguinea
hoc de iure nõ potest. quãuis de facto hoc faci
at. talis nunqꝫ potest cõtrahere cũ aliqua cõ/
sanguinea illꝰ spõse. nec illa cũ aliquo cõsan/
guineo illꝰ sponsi. Et idẽ dicendũ est in omi
bus aliis casibꝰ ĩ quibꝰ sponsalia nõ sunt ve/
ra. sꝫ solũ psumpta. nec de iure. sꝫ solũ de facto
cõtracta. hoc dũtaxat excepto si pueri cõtra/
hentes spõsalia fuerũt infra septẽ annos. ꝛ ñ
approbauerũt cõtractũ factũ postꝫ septẽnũ
attigerũt. tũc em ex tali cõtractu nec aggene/
rat impedimentũ masculo. quin possit matri
moniũ cõtrahere cũ sorore ipꝰ puelle. nec ipi
puelle quin possit cõtrahere cũ fratre ipꝰ ma
sculi. ¶ Nec patẽt. xxvij. q. ij. c. quidã desspon
sauit. ꝛ extra de spon. ꝛ mri. c. ad audientiã.

Articulus secundꝰ

Quantũ ad secũdũ

Quid sit affinitas

articulũ est sciendũ q affinitas sic diffinitur.
Affinitas est plonarꝫ propinitas puenies ex
carnali copula carẽs omi parentela. Dic ppi
initas ponit p genere. cetera p differẽtijs. Ita
p hoc q puenit ex carnali copula differt a pu
blice honestatis iusticia. ꝛ spũali ac legali co
gnatõe. Sꝫ p hoc q caret parẽtela differt a
cognatõe carnali. ¶ Notãter etiã dicit ĩ ista
diffinitõe. carnalis copula ꝛ nõ cõiugalis. qꝛ
siue copula sit fornicaria siue legitima. dum
modo sit naturalis ꝛ cõpleta. semper generat
ista ppinitas qua masculꝰ efficit affinis omi
bus cõsanguineis ipꝰ mulieris quã carnali/
ter cognoscit. ꝛ mlier efficit affinis omibꝰ cõ/
sanguineis illꝰ maris. vt patet. xxxv. q. ij. c.
nec eã. Patet etiã extra de eo qui cognouit cõ
sanguineã vxoris siue. c. tue fratrꝭ. ¶ Dixi
etiã notanter dũmodo fuerit naturalis ꝛ cõ/
pleta. qꝛ si vir cũ corpe suo attingeret ifra cor
pus mulieris. ꝛ tamẽ ab actu illo desisteret an
teqꝫ semẽ virile ab eo pcederꝫ. nulla ex hoc ge
neraret affinitas inter virũ ꝛ consanguineas
mulieris. ꝛ inter mulierẽ illã ꝛ cõsanguineos
viri illꝰ. ¶ Etiã dato q semẽ a viro pcedat.
si tamẽ nõ recipit in loco naturali ipsꝰ mulie
ris. quãuis hmõi semine mlier extrinsece pol/
luat ꝛ innaturaliter seu cõtra naturã. nulla ex
tali copula generat affinitas. Ista patẽt. xxx/
v. q. iij. c. extraordinaria. Istud etiã tenẽt do
ctores iuris. s. Sanfredꝰ Innocentꝰ Hosti
sis ꝛ Raymundꝰ. ac etiã doctores theologie
¶ Nota tamẽ q hic a iã dictis doctoribꝰ ex/ Nota.
cipit vnꝰ casus. puta si illa extraordinaria pol
lutio facta fuerit cũ cõsensu matrimoniali. tũc
em tanta affinitas cõtrahet q mulier nõ po/
terit cõtrahere matrimoniũ cũ cõsanguineo
viri. nec vir poterit cõtrahere matrimoniũ cũ
cõsanguinea mulieris. Et vt dicunt ijdẽ do/
ctores istud pbat extra de eo qui cognouit cõ
sanguineã vxoris siue. c. fraternitati tue. Ubi
innocentꝰ tercꝰ archiepo bisuntino sic respõ
det. Diuortij sententiã approbamꝰ quã i eũ
canonice pmulgasti qui illã sibi postea capu
lare psumpsit cuiꝰ antea sororẽ adhuc septen
nem cõtractis sponsalibꝰ extraordinaria ubi/
dine noscit polluisse. ¶ Posset tamẽ dici cõ/
tra pdictos doctores. q illo casu posito vir nõ
impediret cõtrahere matrimoniũ cũ illꝰ mu/
lieris cõsanguinea ppter hmõi extrinsecã pol
lutionẽ. sꝫ impediret ppter publice honestatꝭ
iusticiã quã cõcernit cõsensus matrimonia/
lis. Et hoc bene dat intelligi decretalis iã ppi
me allegata cũ dicit. cõtractis sponsalibꝰ. Est
etiã hic aduertendũ q antiquitꝰ fuerunt tria
genera affinitatꝭ. Quoꝝ primũ habuit septẽ
gradꝰ quibꝰ omibꝰ matrimoniũ phibebatur
equali modo sicut in gradibꝰ cõsanguinitatꝭ
Secundũ genꝰ habuit quattuor gradꝰ. Et
terciũ genꝰ habuit duos gradꝰ. Ista patent
xxxv. q. iij. c. Cõtradicimꝰ. Sꝫ qꝛ postea per
generale cõcilũ abrogatũ est ius antiquũ qn
tũ ad secundũ ꝛ terciũ genꝰ affinitatꝭ quo ad
omes suos gradꝰ. ꝛ quantũ ad primũ genus
quo ad quintũ ꝛ sextũ ꝛ septimũ gradũ. sicut
patet extra de cõsanguinitate ꝛ affinitate. c. nõ
debet. vbi innocẽtius papa sic ait. Non debet
reprehensibile iudicari si pm varietatẽ tempoꝝ
statuta quãdoqꝫ variant humana. pserti cũ

vrgens necessitas vel euidens vtilitas illud exposcit. Quoniã ipse deus ex his que in veteri testamẽto statuerat nõ nulla mutauit i nouo. Cũ ergo phibitõnes de cõiugio in tercio ⁊ secũdo affinitatis genere minime cõtrahendo difficultatẽ frequẽter inducant. ⁊ quãdoq; periculũ pariant animar. cũ cessante phibitione cesset effect⁹. cõstitutõnes super h̃ editas sacri approbatõne cõcilij reuocãtes. ꝓsenti cõstitutõe decreuim⁹. vt sic cõtrahentes d̃ cetero libere copulent. ¶ Sz quantũ ad reuocationẽ triũ graduũ primi generis affinitatis sequit ibidẽ imediate. Prohibitio quoq; ⁊c. Require in questione prime p̃cedente articulo quarto cõclusione prima. ¶ Istis igit ab rogatis omib⁹ p̃termissis. solũ quattuor primos grad⁹ primi generis affinitatis ꝓ nunc impedientes matrimoniũ sic possum⁹ exemplariter declarare. ¶ Sint duo fratres. quorum vn⁹ vocet petr⁹. alius iohãnes. Et iohãnes accipit vxorẽ siue legitime siue fornicarie que vocet berta. tunc berta attinebit petro in primo gradu affinitatis. ⁊ filio petri in secundo gradu. ⁊ nepoti petri eadẽ berta attinebit ĩ tercio gradu affinitatis. ⁊ pnepoti eiusdẽ petri attinebit eadẽ berta in quarto gradu affinitatis. ⁊ ideo vsq; ad hunc gradũ inclusiue phibet ipa berta cõtrahere matrimoniũ cum petro. ⁊ cũ his qui per naturalẽ generationẽ a petro descendũt. Et ratio omniũ istoꝝ esse potest. quia berta ⁊ iohãnes per carnalẽ copulaz sunt quasi vna caro effecti. ideo in quocunq; gradu cõsanguinitatis phibet iohãnes ꝓtrahere matrimoniũ cũ aliqua ꝑsona si est mulier. eodẽ gradu affinitatis phibet berta cõtrahere cũ eadẽ persona si fuerit mascul⁹ Et ideo sicut iohãnes in primo gradu cõsanguinitatis phibet ne cõtrahat cũ sorore sua. sic berta vxor iohãnis in primo gradu affinitatis ꝓhibet cõtrahere cũ petro qui est frater iohãnis Et sicut dictũ est de berta respectu petri ⁊ eorũ qui a petro per naturalẽ generationẽ descẽdũt. sic eodẽ modo dicendũ est de iohãne respectu sororis ipsi⁹ berte. ⁊ earuz que ab huiusmodi sorore descendunt. Nã postq̃ iohãnes carnaliter cognouit ipsam bertã. tunc sicut berta cũ sorore sua est in primo gradu cõsanguinitatis. sic iohãnes est cũ eadẽ sorore in primo gradu affinitatis. ⁊ cum filia illius sororis est in secundo gradu affinitatis. ⁊ cum nepti i tercio ⁊ cum pronepti in quarto. ¶ Notandũ est etiã ꝙ quãuis post carnalem copulã generet affinitas per q̃ã vir attinebit omibus cõsanguineis vxoris. ⁊ vxor omibus cõsanguineis ipius viri. modo quo iã dictũ est. tamẽ ex hoc non orit aliqua affinitas inter cõsanguineos viri ⁊ cõsanguineos vxoris. ⁊ ideo pater ⁊ filius possunt legitime accipere matrẽ ⁊ filiam ⁊ duo fratres possunt legitime duabꝫ sororibus copulari. ¶ Ista omia recitant ⁊ approbant. xxxv. q. iij. c. Sane. ⁊ xxxv. q. v. c. porro

Instantia I

¶ Forte cõtra ꝑdicta dicetur sic. Quãdo aliquis cognoscit cõsanguineam vxoris sue nõ dirimit matrimoniũ qd̃ habet cũ vxore sua. ergo vel nõ cõtrahitur semper affinitas inter virũ ⁊ omes cõsanguineas mulieris quã cognoscit. vel affinitas nõ semper impedit matrimoniũ. Utraq; pars isti⁹ cõsequẽtis est cõtra ꝑdicta. ergo ꝑdicta nõ sunt vera. Antecedens clare habet extra de eo qui cognouit cõsanguineã vxoris sue. in pluribꝫ capitulis illius tituli. Cõsequẽtia etiã patet. quia postq̃ talis homo cognouit cõsanguineã sue vxoris vel per talẽ incestũ efficitur affinis vxori sue. vl'non. Si sic. tunc affinitas nõ impedit matrimoniũ. quia ꝓpter hmõi incestũ vxor sine sua culpa nõ debet priuari viro cũ quo veruz ante huiusmodi incestũ habuit matrimoniũ sicut dicit extra de eo qui cognouit cõsanguineã vxoris sue. c. discretõi tue. ⁊ capitulo fraternitati tue. Si nõ. tũc per actũ carnalis copule vir nõ efficit affinis cuilibet cõsanguinee illi⁹ mulieris quã cognouit. q̃z vxor isti⁹ supponit esse ꝓsanguinea eius quã cognouit

2

¶ P. in lege veteri ꝑcepit domin⁹ vt mortuo viro sine ꝓle frater eius reciperet vxorẽ suam ad suscitandũ semẽ fratris sui. ergo ex carnali copula primi viri vxor nõ habuit affinitatez ad fratrẽ illi⁹ viri. Consequẽtia patet. q̃z si inter fratrẽ viri ⁊ vxorẽ fuisset affinitas. cum affinitas sicut predictũ est impediat matrimonium. lex non ꝑcepisset alicui ꝙ acciperet vxorem fratris sui.

3

¶ P. possessor bone fidei prescribit in re etiã no sua. ita ꝙ ex lapsu temporis erit sua. Ista patet ex his que dixi dis. xv. articulo quarto. Sed possibile est ꝙ aliq̃s bona ⁊ simplici fide habuerit vxorẽ viginti annis. quibus nunq̃ percepit ipam fuisse fornicatam cum aliquo suo cõsanguineo prius q̃ duceret eam in vxorem. ⁊ postea de certo perciperet ipam fuisse fornicatam cum fratre suo vl'alio cõsanguineo suo anteq̃ esz vxor sua. ergo dato ꝙ ꝓpter affinitatem ex illa fornicatione suborta iste homo bone fidei non habuerit ius super ista muliere. tamen quia ex lapsu temporis ꝑscriptus. videt ꝙ ex vi ꝑscriptio

nis ipse habeat ius super illa muliere. 7 per cō
sequens affinitas nō poterit impedire huius/
4 modi matrimoniū ¶ P. cessante causa cessat
effectus. Sed per carnalem copulam vir est
causa affinitatis in muliere respectu suoꝝ cō/
sanguineorum. 7 mulier est causa affinitatis
qua vir dicitur affinis cōsanguineis mulieris
ergo mortuo viro cessabit affinitas in mulie/
re. 7 mortua muliere cessabit affinitas in viro.
7 per cōsequens mortuo viro mulier poterit
nubere suo cōsanguineo absq; affinitatis im/
pedimento. et eodem modo mortua muliere
vir poterit nubere cōsanguinee huius mulieris
Solutio ad. 1. ¶ Sed ista non cōcludunt contra predicta
Igitur ad primū dicendū q affinitas dupli
citer potest cōtingere. Uno modo ex actu car
nalis copule que precedit matrimoniū. Alio
modo ex actu carnalis copule que sequit ma
trimoniū. Primo modo accipit affinitas in
presenti ꝓposito. Sic em affinitas impedit 7
dirimit seu non sinit cōtrahi matrimonium.
Sz de secūdo modo ꝓcedit instantia. 7 ideo
nihil arguit cōtra ꝑsens ꝓpositum. ¶ Etiaz
falsum assumit cū dicitur q vtraq; pars cōse
quentis est contra ꝑdicta. Nā ista pars qua
dicit. q non semp affinitas impedit matrimo
nium. ista non est cōtra predicta. qz in predi
ctis non sum locut⁹ de omi affinitate. sed solū
de illa in qua ꝓtractus affinitatis precedit cō
tractum matrimonij. ¶ Est tamē hic aduer/
tendum q affinitas que cōtrahitur post ma
trimoniū quāuis nō dissoluat matrimoniū.
tamen impedit personam que suo incestu hu
iusmodi affinitatem cōtraxit quantū ad exi/
gere debitū. Licet em cum cordis sui dolore 7
contritione debeat reddere debitū quando cō
iunx innocens hoc exigit. tamen nunq; debet
exigere debitum carnalis copule. sicut patet
in supra dictis capitulis discretōni tue. 7 tue
ad. 2. fraternitati. ¶ Ad secundū nego cōsequenti
am. Ad ꝓbationem dicendū q quāuis de le
ge cōmuni affinitas impediat fratrez ne vxo/
ri fratris sui copuleť. tamē quia conditor legis
potest in lege dispensare. 7 deus qui fuit con/
ditor illius legis date per moysen. dispensa/
uit in hoc casu quādo frater decessit ab hac vi
ta sine prole. ideo nō obstante affinitate vxor
carens liberis post mortez mariti poterat fra/
ad. 3. tri huius mariti licite copulari. ¶ Ad terciū
dicendum ad maiorem q duplex est posses/
sor. Unus qui sic possidet q tamen non pos/
sidetur ab eo qd possidet. Alius qui sicut pos/
sidet sic possidetur ab eo qd possidet. De pri/
mo possessore procedit maior. 7 ea que predi/
cta sunt distinctōe. xv. Sed loquendo de se/
cundo possessore maior potest esse falsa. quia
ex quo nō possidet veri⁹ q̄z possideatur ab eo
qd possidet. igit tota mutua possessio potest
impediri ex mala fide illius qd ipe possidet. 7
a quo ipe mala fide possideť. 7 per cōsequens
non obstante sua bona fide ex nullo transitu
temporis ipe potest prescribere in huiusmodi
possessione. Sic autem est in ꝓposito. quia
quantū ad mutuā possessionem sui corporis
vir 7 vxor ad paria iudicantur. Predicto au
tem casu posito licet coniunx innocens fuerit
bone fidei propter ignorantiam sceleris. tamē
coniunx nocēs nunq; fuit bona fide. eo q semp
per fuerit conscius sceleris. et per consequens
sicut iste qui est male fidei nō prescribit ex la/
psu temporis. sic nec alter qui est bone fidei.
Et istud satis apparet auctoritate innocentij
quā adduxi in questione prima precedenti.
articulo quarto cōclusione prima ¶ Ad qr/ ad. 4.
tum dicendum q maior non est vera. nisi lo/
quendo de tali causa que nō solum est causa
effectus in fieri. sed etiā in cōseruari. Sic au/
tem non est in ꝓposito. quia quāuis persona
mediante qua consanguinei contrahunt affi
nitatez sit causa huius affinitatis in fieri. tamē
non est causa eius in ꝑseruari. 7 ideo mortua
tali persona adhuc manet affinitas inter su/
os consanguineos vel cōsanguineas 7 ꝑsonā
que sibi fuit carnaliter copulata.

Quātuz ad terciuz articulum est aduertendum q spiritualis co

Dist. xlij. Articulus tercius.

gnatio tres habet species. ¶ Quarum vna
dicitur paternitas spiritualis. Et hec atten/
ditur inter patrem spiritualem 7 filium spiri/
tualem. Est autem pater spiritualis quantū
ad presens ille qui baptizat. 7 ille qui suscipit
baptizatum de baptismo. ac episcopus qui
confirmat. et ille qui tenet eum qui confirma
tur coram episcopo. Filius autem spiritualis
dicitur ille qui baptizatur vel confirmatur.
¶ Secūda species est compaternitas. 7 hec
attenditur inter parentes carnales ipsius ba/
ptizati vel cōfirmati. 7 iam dictos patres spi
rituales eiusdem. ¶ Tercia species dicit fra
ternitas spiritualis. 7 hec attenditur inter fi/
lium spiritualem 7 filios carnales sui patris
spiritualis. Uñ omes filij baptizātis 7 omes
filij suscipientis aliquē hominē de baptismo

sunt fratres spirituales illi⁹ qui baptizat ⁊ suscipit de baptismo. Ista patent. xxx. q. iij. c. i. ⁊ c. ij. Patent etiā extra de cognatōe spūali in pluribꝫ capitulis. ¶ Ex his etiā patet descriptio spūalis cognatōis qua iurisperiti dicūt. q̄ cognatio spūalis est ꝓpinquitas ꝓueniēs ex sacramēti datione vel ad illud retentione.

Quid sit cognatio spūalis.

¶ His p̄missis fm ordinē istaꝝ specieꝝ restat videre quomodo p eas impedit matrimoniū ¶ Quantū igit ad primā speciē est sciendū q̄ pater spūalis nō potest cōtrahere matrimoniū cū filia spūali. nec mater spūalis cū filio spūali. ⁊ dato q̄ cōtrahant penit⁹ est dirimendū. Istud patet. xxx. q. iij. c. pitaciū. ¶ Dic tamē nota q̄ si pater spūalis cōtrahit cū sorore sue filie vel filij spūalis. tale matrimoniū nō est dirimendū. vt expsse patet. xxx. q. iij. c. illud etiā. ¶ Nec etiā esset matrimoniū dirimendū si pater spūalis cōtraheret cū filia carnaliter genita a suo filio spūali. qz spūalis cognatio nō habet aliquos grad⁹. sicut ait innocenti⁹ in glosa sup p̄mo. c. extra de spūali cognatōne. ¶ Est etiā hic notandū q̄ paternitas spūalis aduenīēs alicui postq̄ carnaliter cognouit vxorē suā. p̄stat impedimentū vxori ne cōtrahat matrimoniū cū filio spūali ipi⁹ mariti. Hec⁹ tamē esset si hmōi spūalis paternitas marito ante aduenisset q̄ cognouit vxorem. qz ante illud temp⁹ vir nō fuit vna caro cū vxore. ideo exactō ne sua qua hmōi spiritualē filiū de sacro fonte suscepit nihil cōmunicabat vxori. Et istud patet. xxx. q. iiij. c. qui spiritualē. ¶ Sōte dicet q̄ sicut notauit Hugo. xxx. q. i. c. omēs. cōferēs sacramentū penitentie si aliud obstaculū nō haberet ꝓpter sacrum ordinē. ipe posset cōtrahere matrimoniū cū ea quā recipit ad hmōi sacramentū. sz planū est q̄ talis est pater spūalis hui⁹ mulieris. ergo pater spūalis ratōne hmōi paternitatis nō ꝓhibet quin possit cōtrahere matrimoniū cū sua filia spirituali. cui⁹ oppositū asserit in p̄dictis. Maior patz nō solū p hugonē. sz etiā p hostiēsem. Unde fm istos doctores etiā fili⁹ carnalis sacerdotis potest cōtrahere matrimoniū cū ea quā pater suus audiuit ⁊ absoluit in foro penitētie Ratio istorum doctoꝝ potissima est ista. qz istud in iure nusq̄ inuenit esse ꝓhibitū. Minor etiā patet. qz ex cōmuni vsu loquēdi ꝛfessor dicit pater spiritualis illoꝝ quos audit ⁊ absoluit in cōfessione. Patet etiā ex quibusdā antiquis versibꝫ quibꝫ dicit sic. Quē de fonte leuas tangendo siue tenendo. Vel cōfirmādo. sua vel peccata

Instantia

Versus.

fatēdo. Fili⁹ ille tibi spūalis erit. ¶ Respondeo q̄ ista instantia nihil cōcludit cōtra p̄dicta. qz vt patet in ingressu isti⁹ tercij articuli. ego patrē spiritualē ad p̄sens limitaui quātū ad paternitatē que acquirit ex his que fiunt circa duo sacramēta tantū. s. circa sacramentū baptismi ⁊ cōfirmatōnis. ⁊ ideo de quocūq̄ alio patre spūali arguit hoc nō est cōtra p̄dicta. ¶ Quantū ad secundā speciē est aduertēdū. q̄ ratōne cōpaternitatis pater spūalis ñ potest ꝛtrahere matrimoniū cū matre carnali sui spūalis filij. nec mater spūalis cū patre carnali. ⁊ si cōtraxerint hmōi matrimonium est penit⁹ dirimendū. Istud patz. xxx. q. i. c. i. Idē patet extra de cognatōne spūali. c. veniens. ¶ Et sicut cōpaternitas directe ꝓhibet patrē spiritualē ne possit nubere matri carnali sui filij spiritualis. sic eadē cōpaternitas indirecte ꝓhibet vxorē patrꝭ spūalis ne post mortem ei⁹ ipsa possit nubere patri carnali p̄dicti filij spiritualis. hoc supposito q̄ iā dicta cōpaternitas nō prius aduenerit illi viro q̄z p carnalē copulā fuit quodāmodo effect⁹ vna caro cū vxore sua. qz si pri⁹ fuit cōpater q̄z accepit vxorē. tunc vxor post mortē eius licite potest cōtrahere matrimoniū cū illo qui cōpater erat mariti sui. Et sicut dictū est quomodo cōpaternitas directe cōueniēs viro se extēdit ad vxorē. ⁊ quomodo nō. sic eodē modo a muliere extendit ad virū si mulier suscipit puerum de baptismo. vel baptizat in necessitate vel tenet in cōfirmatōne. Istud patet. xxx. q. iiij. c. sciscitat. ¶ Nota etiā circa istā materiā q̄ si aliquis homo habet prolē ab alia muliere q̄z ab vxore sua. tūc pater spiritualis illi⁹ p lis nō impedit quin mortuo illo homine ipe possit cōtrahere matrimoniū cuꝝ vxore sua. ita q̄ in isto casu vna mlier potest habere duos cōpatres successiue. Et eo modo iudicandū est ex parte viri si vxor sua habet prolez ex alio viro. qz tūc mortua vxore vir poterit cōtrahere cū matre spūali illius prolis. que erat cōmater vxoris sue. ⁊ sic vn⁹ vir potest successiue duas cōmatres habere ī vxores. Ista patent. xxx. q. iiij. c. qui spiritualem. ¶ Nota etiam q̄ vir ⁊ mulier simul leuantes eandē plez de baptismo nō ꝓhibent inter se matrimoniū cōtrahere. qz quātus eadem ꝓles sit vtriusq̄z filius spiritualis. tamē ex hoc mater spiritualis ⁊ pater spiritualis nullā cōtrahūt inter se cōpaternitatē seu spūalē cognationē. Et istō ponit innocēt⁹ extra ō cognatōe spūali ī glosa sup. c. martin⁹. Et idē ponit hosti. in glosa

Solutio.

Nota.

Nota.

De tercia specie.

sup.c.veniens. ¶ Quantũ ad terciã speciem est sciendũ q̃ quãuis circa impedimentũ spiritualis fraternitatis antiquiꝰ fuerint diuerse opiniones.iura tamẽ moderna hoc clare determinauerũt q̃ omẽs liberi duoꝝ cõpatrũ legitime possunt cõtrahere.excepta sola ꝓle spiritualiq̃ si est masculꝰ nunq̃ potest legitime copulari alicui carnali filie sue patris spũalis nec alicui eiusdẽ patris filio si fuerit femella. Ista patẽt extra de cognatõne spũali.c.ꝓmo. Patẽt etiã.xxx.q.iij.c.Nõ optet.c.sup quibꝫ

Nota.

¶ Nota etiã q̃ cũ sacerdos baptizãs sit pater spũalis ipsiꝰ baptizati.ideo si sacerdos habet filiũ carnalẽ.ille nõ potest legitime cõtrahere matrimoniũ cũ aliqua filia ab eodẽ sacerdote baptizata.eo q̃ omniũ coꝝ quos hmõi sacerdos baptizauit.ꝑdictꝰ carnalis filiꝰ sit frater spũalis. Istud habet extra de cognatõe spũali.c.vlti. Et idẽ est iudicandũ de filio carnali layci qui in necessitate baptizaret.ipe em̃ essꝫ verꝰ pater spũalis illiꝰ filie quã baptizaret.et ideo filiꝰ suꝰ nõ posset ducere illã filiã in vxorem.qꝛ ipe esset frater suus spũalis.nec pater posset eandẽ filiã accipere in vxorẽ.qꝛ ipe esset pater eiꝰ spũalis.nec idẽ pater posset accipere matrẽ illiꝰ filie.eo q̃ vera cõpaternitas essꝫ inter hmõi ꝑsonas. ¶ Hec omnia possũt haberi ex dictis Postiẽ.in glosa sup.c.ꝓme allegato.

Nota.

¶ Nota etiã q̃ ista ꝓhibitio nõ extendit se vsq̃ ad nepotes.qꝛ quãuis filiꝰ tuꝰ spiritualis nõ possit accipere filiã tuã carnalẽ.tamẽ bene potest accipe neptim tuã.puta filiaꝫ filie tue.7 etiã filiꝰ tuꝰ carnalis potest accipe filiã filij tui spũalis Ista patẽt ex dictis innocentij.extra de cognatõe spũali.in glosa super ꝓmo.c.illiꝰ tituli.

Articulus quartꝰ.

Quãtũ ad quartuꝫ

Quid sit legalis cognatio.

articulũ est aduertẽdũ q̃ fm theologos ac etiam iurisperitos cognatio legalis est quedam humana ꝓximitas ex adoptõe ꝓueniẽs. Sꝫ adoptio est extranee ꝑsone in filiũ vel nepotẽ 7 de inceps legitima assumptõ. ¶ Que autẽ requirant ad adoptionẽ.7 etiã quendã alias adoptõnis descriptões.reqre lib.iij.dist.x.arti.iij. Quibꝫ omnibꝫ ad ꝑsens ꝑsuppositꝰ possumꝰ triplicẽ notare speciẽ legalis cognatõis ¶ Prima est inter patrẽ adoptantẽ 7 prolem adoptatã. ¶ Secunda est inter ꝓlẽ adoptatã.7 naturalẽ prolẽ adoptantis. ¶ Tercia est quasi ꝑ modũ affinitatis inter vxorẽ filij adoptiui 7 patrẽ adoptiuũ.7 inter filiũ adoptiuum 7 vxorẽ patris adoptiui. ¶ Et omẽs iste species legalis cognatõis impediũt mrimoniũ.q̃uis hoc faciãt inequaliter. Nã licet secũda species q̃ potest dici fraternitas legalis cognatõis impediat mrimoniũ inter ꝓlẽ adoptatã 7 prolẽ naturalẽ q̃diu vtraq̃ ꝓles est in patris ꝑtẽ.tamẽ mortuo ꝑre possũt legitime cõtrahere.vel etiã adhuc viuẽte patre.si vna eaꝝ vl' vtraq̃ fuerit emãcipata.nullũ habent vlteriꝰ ex ꝑte legalis cognatõnis impedimentũ cõtrahendi legitimũ matrimoniũ. Et ista patẽt extra d̃ legali cognatõe.vbi dicit nicolaꝰ papa sic. Si q̃ ꝑ adoptionẽ mihi sororꝫ esse cepit.q̃diu durat adoptio inter me 7 ipsaꝫ.nuptie ꝓsistere nõ possũt. Et sup eodẽ.c. arguit glosa ab opposito sensu.q̃ nõ durante adoptõe nõ ꝓhibent inter ꝓlẽ naturalẽ 7 adoptiuã nuptie Sꝫ vt patꝫ ꝑ eandẽ glosã.tũc nõ durat inter hmõi ꝓles vinculũ adoptõis. quãdo vna eaꝝ vel vtraq̃ fuerit emãcipata. ¶ Emãcipata vero tũc dicit esse ꝓles.quando data sibi hereditaria portõe que fm leges ipsaꝫ prolẽ cõtingit.ipa ponit extra familiaꝫ patris. ¶ Predicta etiã patẽt.xxx.q.iij.c.ita diligere.7.c. Post susceptũ. Patẽt etiã iã dicta.ff.de ritu nuptiaꝝ.c. Per adoptionẽ. Sꝫ prima 7 tercia species cognatõis legalis absq̃ distinctõe ꝑpetue impediũt matrimoniũ. Nã pater adoptiuꝰ nunq̃ potest cõtrahere matrimoniũ cũ filia adoptiua.siue talis filia adhuc sit in patris adoptantis familia.siue extra familiã fuerit emãcipata. Etiã pater adoptiuus nunq̃ ꝑt legitime matrimoniũ ꝛtrahere cũ vxore filij adoptiui post mortẽ huiꝰ filij.nec filiꝰ adoptiuꝰ vnq̃ ꝑt ꝛtrahere mrimoniũ cũ vxore sui ꝓris adoptiui post mortẽ huius patris.etiã dato q̃ ante mortẽ patris fuerit emancipatꝰ. Ista patent.ff.de ritu nuptiarũ. c.adoptiuus filius. ¶ Dic etiã est notandũ q̃ Hugo dicit in glosa.xxx.q.iij.q̃ sicut due proles spirituales eiusdẽ patris spiritualis possunt legitime inter se contrahere dummodo alias nõ habeant impedimentũ cõtrahendi q̃ ex cognatõne spirituali.sic etiã due proles adoptiue eiusdẽ patris adoptiui inter se possunt legitime matrimoniũ cõtrahere.dũmodo aliunde nõ ꝓhibeant q̃ ex legali cognatõne ¶ Forte contra predicta dicetur q̃ ius positiuum non debet preiudicare iuri naturali. Sed legalis cognatio est ex iure positiuo.et matrimonium est de iure naturali.ergo legalis cognatõ nõ potest matrimoniũ impedire ¶ P. verũ sacramentũ ecclesie nõ debet talibꝫ

Instantia 1

2

subiacere q̃ ex secularib legib suã vim pbantur habere. sz matrimoniũ est verũ sacramentũ ecclie. ⁊ adoptio ac etiã legalis cognatio q̃ ex adoptione pcedit totã vim suã habẽt ex secularib legib ⁊ statutꝭ. ergo ⁊c. ¶ Ad pmũ dicendũ q̃ quãuis matrimoniũ sit de iure naturali. tamẽ sine omi p̃iudicio iuris naturalis leges positiue possunt determiare psonas matrimonialiter copulãdas p gentis ⁊ tpis cõgruitate. ⁊ ideo sicut patet ex dictꝭ aliq̃ psone p nũc isto tpe possũt legitime ꝯtrahere. q̃ qñqz fuerũt phibite. ⁊ aliquib xpianis ppter ecclesie hon estatẽ nõ licet ꝯtrahere. q̃s tñ sinagoga vel stat⁹ gentiliũ ppter sui carnalitatez ꝯtrahere nõ solet phibere. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ꝗ sacramentũ qd̃ est matrimoniũ legib sbiacere pt dupliciter intelligi. Uno modo fm se. Alio modo q̃ztũ ad determinatõez habilitatis ꝯtrahẽtis psone. Leges etiã seculares dupliciter possũt ꝯsiderari. Uno modo vt a secularib principib sũt ꝯdite. Alio modo vt sunt canonizate ⁊ ab ecclia sunt appbate. Et ex his ad formã argumẽti dicendũ ad maiorẽ. q̃ q̃zuis sacramẽtũ ecclie fm se nõ dependat secularib legib subiacere cõsideratꝭ huiusmodi legib fm q̃ seculares sunt. tñ q̃ztuz ad determinatõez psonaꝝ ꝯtrahẽtiũ ipm matrimoniũ pt subiacere secularib legib. nõ vt seculares sunt. sz vt p ecclie approbatõez canonizate sunt. ¶ Ad argumẽtũ pncipale dicendũ. q̃ minor est falsa. Ad pbatõez dicẽdũ q̃ iterꝫ minor est falsa. qz cũ affinitas sit p̃ximitas. ideo optet q̃ sit vera relatio. Ad pbationẽ illi⁹ dicendũ q̃ licet relatio nõ possit alicui ꝯuenire sine fundamẽto. tamẽ nõ est necesse q̃ in quocũqz relatio de nouo acquirat fm suã actualẽ tendentiã ad terminũ. q̃ in codẽ fundamentũ de nouo acquirat. Unde si hodie esset vn⁹ sol⁹ homo albus. ⁊ cras fieret alter hõ albus tunc ille qui primo fuit albus. cras sine sui mutatione ⁊ absq̃z noua fundamẽti acquisitõne acq̃reret similitudinẽ fm suã actualẽ tendentiã ad terminũ. q̃zuis p̃habẽdo albedinẽ p̃habuerit etiã similitudinẽ fm habitualẽ tendentiã ad terminu. Sufficit em̃ mutationẽ fieri in altero terminoꝝ: ad hoc q̃ in ambobus oriatur realis relatio fm tendentiã actualẽ. Sic autẽ est in ppositio. qz nullo absoluto de nouo acq̃sito in cõsanguineis alicui⁹ viri: ex sola mutatione facta in aliqua muliere q̃ per carnalẽ copulã adiungit illo viro ⁊ qdãm modo vna caro efficit cũ eo. orit affinitas in ipis ꝯsanguineis respectu hui⁹ mulieris fm actualẽ tendentiã

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad argumẽtũ pnci.

p̃ximitatis.

¶ Distinctio quadragesima tercia.

Postremo de p cõdicione resurrectõis. Huc vsq̃z in isto quarto libro determinatũ est de vulnerati homis sanatõne imperfecta ⁊ sacramẽtaliter initiata. nũc vlterius determinat de eiusdẽ homis curatõne pfecta ⁊ supnaturaliter cõsummata. Prima curatõ est gratiosa. Secũda est gloriosa. Prima curatio est quedã spũalis liberatio a culpa. Secunda sanatio est quedã supernaturalis trãslatio a miseria. Postq̃z igit magister determinauit de vulnerati homis sanatõne aliqualiter imp̃fecta. que fit p sacramentoꝝ deuotam perceptionẽ. nũc in ista q̃dragesima tercia distinctione incipit determinare de sanati hominis solidatõne totaliter pfecta p corpis ⁊ animẽ beatã glorificationẽ. Ad istã autẽ glorificationẽ peruenit p corporũ resumptionẽ ⁊ iudicialẽ discussionẽ. Ideo magister duo facit. Nã primo tractat de mortuoꝝ resurrectione. Secũdo de iudicandoꝝ examinatõne. dist. xlvij. ibi. Solet autẽ queri. Prima in duas. Nã primo determinat de animaꝝ ad sua corpora reunione. Secũdo ostẽdit qualẽ statuz añ hmõi reunionẽ habeãt anime separate. dist. xlv. ibi. Preterea sciẽdũ est. Prima in duas. Nã primo tractat d̃ mortuoꝝ resurrectõe fm se. Secũdo de resurgentiũ qualitate ⁊ cõditione. dist. xlvij. ibi. Solent autẽ nõnulli. Prima in duas. Quia pmo circa resurrectionez ponit veritatꝭ determinationẽ. Secũdo quorũdã dubitationũ inuit solutionẽ. ibi. Dic quericꝭ vtrũ electis. Prima in tres. Qz primo ostendit p sacrã scripturã resurrectionẽ esse futurã. Secũdo resurrectõis assignat causam Et tercio eiusdẽ resurrectõis in vniuersali determinat temp⁹ et horã. Secũda ibi. Causa em̃ resurrectõis. Tercia ibi. Media aũt nocte. ¶ Sequit illa ps. Dic quericꝭ. Et diuiditur i quattuor ptes fm q̃ mgr̃ determinat q̃ tuor determinatões. Secũda ibi. Queri etiã solet. Tercia ibi. Dis aũt adijciẽdũ est. Quarta ibi. Aũqz ex p̃dictis. ¶ Nec ẽ diuisio. xlij. dist. ⁊ sñie in generali circã quã q̃ro.

Utrũ fm naturalẽ cursũ nature q̃ñqz resurrectio hominũ mortuoꝝ sit futura. ¶ Et videt q̃ sic. Qz nullũ violentũ pt esse ppetuũ. Sed separatio aĩe rõnalis

ab humano corpe est violēta. ḡ hmōi sepatio nō pt esse ꝑpetua. Sz q̄ꝝ sepatio nō pt esse ꝑpetua. illoꝝ reunitio qn̄qꝫ naturalit̄ est futura Cū igit̄ mortui hoīs resurrectio nō sit aliđ q̄ꝫ aīe rōnalis cū suo corpe reunitio. ḡ ꝛc̄. Maior patz p̄mo celi ꝛ mūdi. Patet etiā ista maior in singulis rebꝫ q̄ꝝ habemꝰ exꝑientiā. in quibꝫ oībꝫ quicq̄d violentū est videmꝰ deficere in sua duratōe. Minor ꝓbat̄. qꝛ quoꝝ cōiunctio est naturalis. illoꝝ ab inuicē sepatio est violenta. Sz ꝯiunctio aīe rōnalis cū corpore hūano est naturalis. ḡ ꝛc̄. Maior patet qꝛ sicut res violēter inde remouet̄ vbi naturaliter quiescit. vt dicit̄. viij. phisi. sic res violenter sepat̄ ab eo cui naturaliter ꝯiungit̄. Minor etiā patet. qꝛ forma substātialis naturaliter ꝯiungit̄ sue ꝓprie materie. sz aīa ratōalis ē forma substātialis homīs ꝛ ꝑ ꝯsequēs humani corꝑis. vt ptz ex his q̄ dixi lib. ij. dist. xvij. arti. iij. ¶ Cōtra. de priuatione ad habitū nō fit regressus s̄m cursū nature. vt patet ꝑ arest. in libro p̄dicamētoꝝ. De cecitate em̄ ad visū nō pt esse regressio ꝑ naturā. Sz mors ē maxima priuatio. ergo de morte ad vitā nō poterit esse naturalis regressio. nec ꝑ ꝯsequēs naturaliter poterit fieri alicuiꝰ homīs a morte resurrectio ¶ Hic primo videndū est vtꝝ r̄surrectio mortuoꝝ sit possibilis ¶ Secūdo vtꝝ ad hoc sufficiat virtꝰ siue potētia naturalis. ¶ Tercō vtꝝ homo resurgēs sit idē nnmero q̄ fuit primo. ¶ Quarto vtrū resurrectio fiat successiue vel subito.

Articulus primus

Quantū ad primū

sic ꝓcedā. ¶ Primo ponā q̄ttuor ꝯclusiones ¶ Scđo recitabo quasdaz falsas opiniones hmōi ꝯclusionibꝫ repugnātes. ¶ Cōclusio p̄ma est. ꝙ resurrectio mortuoꝝ est possibilis

Pria ꝯclo

1 potētia actiua se tenente ex ꝑte dei. Quia non minꝰ est possibile easdē ꝑtes eiusdez totiꝰ sibi mutuo reunire. q̄ꝫ ip̄m totū s̄m oēs suas partes de nihilo ꝓducere. Sz deꝰ potest totū hominē s̄m om̄es suas ꝑtes de nihilo ꝓducere. vt patet ex his que dixi lib. ij. dist. i. q. i. arti. i.

2 ¶ P. si homo esset totaliter annihilatꝰ deus posset eū recreare. ergo hominē morte corruptum deꝰ potest a morte resuscitare. Cōseq̄ntia patet. qꝛ minꝰ videt̄ habere de esse possibili qđ est penitꝰ annihilatū. q̄ꝫ illud qđ est suarū partiū dissolutōne corruptū. Antecedēs potest ꝓbari sic. Quādocūqꝫ duo termini negatiui sunt eiusdē ratōnis. tūc quecūqꝫ virtꝰ potest de vno illoꝝ terminoꝝ negatiuoꝝ trāsire ad quēdā terminū positiuū. eadē virtꝰ potest ab altero illoꝝ terminoꝝ negatiuoꝝ transire ad eundē terminū positiuū. Sz nihil p̄cedēs homīs creationē. ꝛ nihil sequēs homīs annihilationē sunt duo negatiui termini eiusdez ratōnis. ꝛ deꝰ sua virtute creatiua de vno iam dictoꝝ terminoꝝ negatiuoꝝ trāsire potest ad esse istiꝰ homīs. s. petri vel martini creando. ergo eadē sua v̄tute potest trāsire de altero termino negatiuo eundē hominē annihilatū recreando. ¶ P. ista videt̄ esse intētio augusti- 3
ni de ciui. dei. lib. xxij. c. xx. vbi de carnis resurrectione loquēs sic ait. Et si om̄ibꝫ perissz modis. nec vlla eiꝰ materia in vllis nature latebris mansisset. vnde vellet eā repararet om̄ipotens. ¶ Secūda cōclusio est ꝙ resurrectio mortuoꝝ est possibilis potētia passiua se tenēte ex parte creature Quia om̄e illud qđ absqꝫ repugnātia ꝛ implicatōne cōtradictōnis potest fieri circa aliqua entia positiua. respectu illius habēt hmōi entia potentiā passiuā. Sz anima ratōnalis ꝑ mortē homīs sepata a materia humana absqꝫ repugnātia potest huiusmodi materie reuniri. ꝛ per cōsequēs homo a morte potest resurgere. ergo respectu illiꝰ vnionis ꝛ per cōsequēs respectu humane resurrectionis est quedā potētia passiua se tenens tā ex parte anime q̄ꝫ etiā ex parte humane materie. Maior patet. qꝛ si nō haberēt potentiam passiuā respectu illiꝰ. tūc nullo modo hoc posset fieri ex ip̄is. vel circa ip̄a. Sz minor sufficienter patet ex ꝓbatōne p̄me cōclusionis. qꝛ si implicaret cōtradictionē animā ratōnalez post mortē homīs reuniri humane materie. tunc impossibilis esset mortuoꝝ resurrectio. cuiꝰ oppositū probatū est cōclusione prima.

Cōclusio secūda.

¶ Cōclusio tercia ꝙ hmōi potentia passiua nō debet dici naturalis sz obediētialis. Quia om̄ipotentie passiue naturali correspōdet aliqua potētia actiua ī natura creata per quā huiusmodi potētia passiua potest r̄duci ad actū Sz nulla potētia actiua est in natura creata per quā iā dicta potētia passiua possit reduci ad actū. vt patebit in secūdo istiꝰ questionis articulo. ergo ꝛc̄. Maior etiā patet ꝑ cōmentatorē. qui ait. ꝙ om̄ipotentie passiue in natura correspōdet potentia actiua in natura. Et istud dictū auerrois est verū si per potētiam passiuā ī natura intelligit potentiā passiuam naturalē. quāuis nō sit verū intelligendo de potentia obedientiali. illi eiz nō r̄ndet potētia actiua existēs in creatura. sed solū in creatore.

Tercia cōclusio.

Cōclusio quarta.

¶ Cōclusio quarta est q̃ hoīm mortuoꝝ resurrectio nō solū est possibilis. sz etiā vere est futura. Ista aūt cōclusio q̃uis sit verissima. tū qz est articul⁹ fidei. ideo nō pt pbari necessaria ratōne. q̃uis possit pbari autoritate z rethorica psuasione sic ¶. Justū remunerator̄ decet vt illa ꝺiungat in cōsolatōe pmij q̃ sua virtute ꝺiūxerat in labore meriti. Sz de⁹ est iust⁹ remunerator. z sua virtute animā cōiunxit corpi in labore meriti vite psentis. ergo animā corpi ꝺiūget in cōsolatōe pmij vite future. Hoc aūt fieri nō potest. nisi illi qui decesserūt resurgāt a mortuis. ergo zc. ¶ P. pmiū debet correspondere merito z pena demerito. Sz aīe pdestinatoꝝ seu saluandoꝝ merent̄ i suis corpib⁹. z aīe pscitoꝝ seu damnandorū demerent̄ i suis corpib⁹. ergo aīe saluandorū tandē debēt in suis corpib⁹ pmiari. z aīe damnandoꝝ i suis corpib⁹ cruciari. Hoc aūt non fieret nisi tā bon q̃ mali resurgāt. q̃ zc. ¶ P. aīa ratōalis naturaliter appetit vniri suo corpori. q̃ in pfecta beatitudie ipsa aīa est suo corpori vnita. Antecedēs patet p beatū augu. supgen. ad litterā. vbi ait. q̃ aīa beata retardat̄ ne tota intentōe ferat̄ in illud summū celū. s. i diuinā essentiā. ppter appetitū seu desideriū qd̄ habet ad viuificandū corp⁹ suū. Cōsequētia etiā patet. qz in pfecta beatitudie omne desiderū aīe implet̄ z quietat̄. nā fm beatū augustinū. ille pfecte beat⁹ est. q̃ habet quicq̃d vult. z nihil mali vult. ¶ P. istud patet etiā autoritatib⁹ sacre scripture. q̃s mgr adducit h̄ in lra

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Error saduceoꝝ z epicureoꝝ.

¶ Sz ꝗ pdicta p̄mo est error saduceoꝝ z epicureoꝝ q̃ simpliciter negāt hoīs post mortē resurrectōēz. Qz vt iste error ponit forma sb̄stantialis homīs corrūpit̄ in morte. sicut forma alteri⁹ bestie. ¶ Et ad istud forte saducei mouebant̄ ex dict̄ salomonis. q̃ Eccl'. iij. ait Un⁹ est interitus hoīm z iumentoꝝ. Sz iumentoꝝ nō est resurrectio. cū forma eoꝝ simpliciter corrūpat̄. q̃ nec hoīm. ¶ Epicurei vero q̃ erāt gentiles phi. moueri poterāt ex dict̄ ip̄i⁹ Job. q̃ dicta apud m'tos gentiles fuerūt qz z ipe Job erat gentilis. Dicit em̄ Job. c. xiij. sui libri. Hō cū dormuerit nō resurget donec atterat̄ celū. Sz celū nunq̃ atterer̄. cū sit incorruptibile. nō solū fm epicureos. sz etiaz fm omēs philosophātes. q̃ hō nūq̃ resurget

Contra errorē.

¶ Sz iste error nō solū autoritate scripture vez etiā naturali rōe pt cōfundi q̃ztū ad illd̄ q̃ dicūt formā sb̄stantialē hoīs esse corruptibilē. qz naturali rōe pt pbari. q̃ aīa intellectiua ē incorruptibil'. sz vt pbaui li. ij. dist. xvij. aīa intellectiua est forma sb̄alis homīs. q̃ cōtra istū errorē necessaria z naturali ratōe pbari pt. q̃ forma substātialis hoīs nō corrūpit̄ in morte hoīs. sicut forma bestie. ¶ Ad primū dicendū q̃ salomon i illo libro loquit̄ tāq̃ ꝺcionator allegās p duab⁹ oppositi⁹ ptib⁹ scilicet stultoꝝ z sapientū. Et allegādo p pte stultoꝝ q̃ tota sua felicitatē reputāt delectationē vite psentis dixit verba pdicta. z m'ta alia q̃ sequunt̄ eodē. c. Sz allegādo p pte sapientū q̃ tenent veritatē totū dicit oppositū. Unde vlti. c. q̃st expsse videt̄ pphetare de hoīm rsurrectione z de futuro iudicio dicēs. Memēto creatoris tui in diebꝫ iuuētutis tue. anteq̃z veniat tps afflictōis tue. anteq̃z tenebrescāt sol z lume z luna z stelle. Et sequit̄ infra. Excelsa quoq̃ timebūt z formidabūt in via. florebit amigdal⁹. impinguabit̄ locusta. z dissipabit̄ capparis. qm̄ ibit homo in domū eternitat⁹ sue. Et i fine ꝺcludit dicēs. Cūcta q̃ fiūt adducet de⁹ ad iudiciū p omni reatu siue bonū siue malū sit. ¶ Ad secundū dicendū q̃ q̃uis celū ñ atterat̄ q̃ztū ad sb̄stantiā. tū atterer̄ q̃ztū ad influentiā. qz post mortuoꝝ resurrectionē tunc cessabit celū influere quo ad istoꝝ inferiorum generationē. ¶ Uel pt dici q̃ corpa solida q̃to magis fricant̄ z terunt̄: tanto magis clarificant̄ z poliunt̄. Et qz ante tps resurrectōis celestia luminaria obscurant̄. z in ipo tpe resurrectionis clarificabunt̄. qz sicut dicit Isa. lumen lune erit sicut lume solis. z lume solis septempliciter. ideo iob p tpe resurrectōis dicit celū atteri. i. clarificari z poliri. Unde nō optet p epicureoꝝ errore dicta beati iob allegare. qz ipe totaliter est ad sensū oppositū. sicut patet xix. c. sui libri. vbi ait. Scio em̄ q̃ redemptor me⁹ viuit. z in nouissimo die de terra surrecturus sū. z rursū circūdabor pelle mea. z in carne mea videbo deū saluatorē meū ¶ Cōclusio secunda pdicta est error manicheoꝝ. q̃ dicebāt aīas p mortē ab hūanis corpib⁹ separatas vniri corpib⁹ bestiaꝝ. z h̄ penes mores bestiales quos i corpib⁹ hūanis pri⁹ exercuerūt. Naz anima superbi fm istos vniet̄ corpi leonis. aīa rapacis vniet̄ corpi lupino. z sic de alijs. Sz istud dictū cū h̄ q̃ est erroneū etiā nulli⁹ apparentie videt̄ habere palliū. qz nunq̃ aīa bonis informabit corp⁹ leonis. ergo m'to min⁹ aīa hoīs. Antecedēs est notū apud omēs philosophātes. Cōsequētia patet. qz inter formā substātialē z ei⁹ materiā debet esse natural' proportio. Sz maior est proportio iter animā seu formā bonis z corp⁹ leonis. q̃z inter formam

Error manicheoꝝ.

Error porphirij.

homis ⁊ corp⁹ leonis. ¶ Tercio ꝓtra p̄dicta est error porphirij. Qz vt recitat beat⁹ aug. in lib. de ciui. dei. Porphiri⁹ ph̄s posuit aias humanas esse imortales ⁊ a corpib⁹ humanis ī p̄ūcto mortis separari. ⁊ nunq̄z postea alicui corpori reuniri. Nā si alicui corpi reunirent. tūc
1 iua felicitas ⁊ pfectio impediret. ¶ Et p isto error allegat autoritas scripture sacre. Sap. ix. vbi dicit. Corp⁹ qd̄ corrūpit aggrauat animā. ⁊ deprimit terrena habitatio sensiūz multa
2 cogitantē. ¶ P. illud qd̄ est impeditiuū meriti in hac vita. h̄ nō debet vniri aie tpe lui p̄mij in futura vita. Sz in hac vita corp⁹ impedit meritū. qz sicut dicit apl's ad gal. v. Caro cōcupiscit aduersus spūm. Et idē apl's ait. Video aliā legē in mēbris meis repugnantē legi
3 mentis mee: ⁊ captiuantē me ei legē peccati P. q̄ p sententiā iusti iudicis sunt ab inuicē separata. illa nunq̄z debēt reuniri. Sz mors corpal' qua aia separat a corpe est inflicta homi iusto dei iudicio ꝓpter peccatū primoz parentū. ḡ ꝛc. Maior patet. qz sentētia iusta nō debet reuocari. Minor etiā patz Gen. iij. vbi ait dom⁹ ad adā. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo. donec reuertaris ī terrā de q̄ sumpt⁹ es.
4 qz puluis es ⁊ in puluerē reuerteris ¶ P. apl's dicit. i. ad Chor. xv. Caro ⁊ sanguis regnū dei nō possidebūt. Sz corp⁹ humanū inclu/dit carnē ⁊ sanguinē. ḡ aia sine corpe possidebit regnū. ¶ Sz etiā isti⁹ erroris defect⁹ patz
Solutio. Ad.1. p ea q̄ dicta sunt p q̄rta ꝛclusione. ¶ Ad primū igit dicēdū. q̄ licet corp⁹ grossū ⁊ corrup/tibile aggrauet aiam. tm̄ corp⁹ glorificatuz et incorruptibile q̄le erit corp⁹ aie beate non ag
Ad.2. grauat. iz potiⁿ delectat animā. ¶ Ad secundū dicendū ad minorē q̄ corp⁹ humanū dupliciter p̄t ꝛsiderari. Uno mō vt creatura dei est. Alio mō vt fomite p̄ti viciatū est. P̄mo modo minor ē falsa. q̄uis secdo modo sit vera Et ideo q̄uis bene ꝛcludat q̄ corp⁹ vt viciatum est fomite p̄ti nō reuniat aie beate. qz vt sic ī hac vita est meriti impeditiuū. tm̄ ex h̄ nō debet ꝛcludi q̄ nō reuniat aie beate vt creatura dei est. ⁊ vt etiā ī hac vita deuictis vicijs fuit instrumētū aie q̄ eterne vite p̄miū merebat
Ad.3. ¶ Ad terciū dicendū. q̄ maior nō est ꝟa. maxime si nō est intētio iudicis q̄ illa q̄ separat. in omnē euentū maneāt separata. Exemplū d̄ sententia diuortij qua causa fornicatōis ꝓiugesab inuicē separant. ⁊ tamē q̄nq̄z recōciliant. qz ī tali sentētia nō fuit intentio iudicis q̄ ꝓiunx innocēs nō possz sibi recōciliare nocētē. Sic in ꝓposito ꝓpter peccatū primoz parentū de⁹ tulit sententiā diuortij inter corp⁹ ⁊ aiaz. cui⁹ sententie effectū patit homo in hora mortis. q̄ sentētia nunq̄z reuocat tanq̄z iniuste lata. sz sup rigore sui effect⁹ dispensat p clemētiā iudicis in hora resurrectōnis. ⁊ deinceps nō ligat illa sentētia. qz nō fuit intētio iudicis q̄ post illā recōciliationē fiendā in hora resurrectōis
Ad.4. duret effect⁹ diuortij memorati. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ apl's loquit de carne ⁊ sanguīe vt p peccatū infecta sunt. ⁊ nō vt a deo creata sūt. ⁊ p eundē deū tūc glorificata erūt. qz vt sic regnū dei ꝓsequent.

Quantū ad secūdū articulū est sciendū q̄ dupliex est virt⁹ creature. Actiua. s. ⁊ passiua. ⁊ fm h̄ circa istū articulū pono tres ꝓclusiones cū vno correlario qd̄ sequit ex hmōi ꝓclusionib⁹. Secūdo recitabo quandā falsaz opinionē q̄ repugnat tā correlario q̄z ipis ꝓclusionib⁹. ¶ Cōclusio p̄ma est q̄ ad h̄ vt q̄nq̄z fiat mortuoz hoīm resurrectio. nō sufficit actiue virt⁹ creature. Qz nulla virt⁹ creata sufficit ad efficiendū aliquā creaturā incorruptibilē ⁊ imortalez. Sz quilibet homo post resurrectionē erit incorruptibilis ⁊ imortalis. ḡ ꝛc. Maior patet. qz cuiuslcūq̄z substantie creatura est cā effectiua. illi⁹ est causa p motū ⁊ trāsmutatōez materie. ⁊ p ꝓseqns illud est corruptibile. cū materia trāsmutabil' sit qua res p̄t esse ⁊ ñ esse. vt dicit. vij. metha. Minor etiaz patet autoritate apl'i. qui. i. ad Chor. xv. ait. Canet em̄ tuba: ⁊ mortui resurgent incorrupti. ⁊ nos ĩmutabimur. oportet em̄ corruptibile h̄ induere incorruptōnez. ⁊ mortale h̄ induere imortalitatē. ¶ P. sola virtus
2 creata actiue vl' effectiue non sufficit ad hoīs generatōez. ergo multo min⁹ sufficit ad hoīs resurrectionē. Cōsequētia patet. qz min⁹ videtur virtutē creatā excedere hoīs generatio q̄z mortui hoīs resuscitatio vl' resurrectio. Antecedēs etiā patet. qz q̄uis. ij. phisi. hō dicat generare hoiem ⁊ sol q̄tū ad corpis dispositōez. tm̄ nec sol nec hō p̄t generare hoīez q̄tū ad forme substātialis introductōez. Nā aia intellectiua nō educit d̄ materia sz inducit ab extra. vt patet p ph̄m. xvi. de aialib⁹. Deⁿ em̄ hmōi animā creādo infundit. ⁊ infundēdo creat. vt ait beat⁹ aug. ¶ Forte dicet q̄ apl's. i. ad cho. xv. resurrectōez mortuoz assimilat vuificatōni grani mortui. Item iob. xiij. resurrectio assimilat germinatōi ligni p̄cisi. Cū ergo ad vuificatōnē grani mortui. ⁊ ad germinatōnē ligni p̄cisi

Articulus secundⁿ

Cōclusio prima.
1

Instantia
1

sufficiat virt⁹ creature. ergo videt q̃ eadẽ vir/
2 tus sufficiat p̃ mortuoꝝ resurrectõe. ¶ P̃. be
atus augustin⁹ attendẽs p̃dictas assimilatõ
nes in libro de quãtitate aie ait. Sicut sũ na
turalũ rerꝝ attendam⁹. certi⁹ erit nobis resur/
rectionẽ esse futurã. q̃z solẽ cras oriri. Sed de
his ad q̃ ñ sufficit virt⁹ creature nõ possum⁹
Solutio Ad. 1. esse certi. ergo ꝛc. ¶ Ad primũ dicẽdũ q̃ tam
apl's q̃z ctis ipe iob arguũt p̃ locũ a minori af
firmatiue. qsi dicãt. Si virt⁹ creata q̃ est vir
tus finita p̃t granũ viuificare. ꝛ lignũ p̃cisuꝝ
facere germinare. m'to magis virt⁹ diuina q̃
est infinita p̃t mortuos suscitare. Et ideo ex il
lis autoritatib⁹ nihil habet ꝯtra p̃sens ꝓposi
Ad. 2. tũ. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ dictũ augusti/
ni intelligendũ est de certitudine fidelis adhe
sionis. ꝛ tali certitudie possum⁹ esse certi ꝏ m'
tis ad q̃ nõ sufficit virt⁹ creature. Unde multũ
refert de aliquib⁹ habere certitudinẽ adhesio/
nis. ꝛ certitudinẽ naturalis euidẽtie seu sciẽti
Cõclusio secunda. fice demõstratõnis. ¶ Cõclusio secũda est q̃
ad hoc q̃ fiat resurrectio sufficit passiue virt⁹
1 creature. Qꝛ quicq̃d est possibile potẽtia pas/
siua se tenẽte ex pte creature. ad h̃ sufficit pas/
siue virt⁹ creature. Sꝫ resurrectio est possibi
lis potẽtia passiua se tenẽte ex pte creature. vt
iã patuit articulo ꝓmo ꝯclusiõe secũda. g̃ ꝛc.
2 ¶ P̃. quicq̃d passiue recipit in creatura. ad h̃
passiue sufficit virt⁹ creature. supposito q̃ ali
quid ipi⁹ recipiẽtis p̃cedat hmõi receptionẽ.
Sꝫ resurrectio q̃ñq̃z passiue recipiet i creatu
ra. puta i nouissimo die q̃ñ mortui resurgent
incorrupti. ꝛ aliq̃d ipi⁹ resurgẽtis p̃cedit rẽsur
rectionẽ in se receptã. puta aia ꝛ materia. qua
rũ ꝯiunctõe integrat homo resurgẽs. ergo ꝛc.
¶ Notãter autẽ addidi in maiori. supposito
q̃ aliq̃d ꝛc. ad p̃ueniendũ instantiã de creatõ
ne q̃ recipit i creatura. ꝛ tamẽ ad hoc q̃ sit cre
atio nõ sufficit passiue aliqua virt⁹ creature.
Tercia cõclusio. eo q̃ creatio nihil p̃supponat ¶ Cõclusio ter
cia est q̃ hmõi sufficiẽtia passiue se tenens ex
parte creature respectu resurrectõis. nõ cõue/
nit creature fm rationẽ seminalẽ. sꝫ solũ fm ra
tionẽ obediẽtialẽ. fm quã rationẽ ex creatura
potest omne illud fieri qd̃ de⁹ vult ex creatura
facere. Qꝛ licet fm rationẽ seminalẽ de sangui
ne mẽstruo mediãte virili semine in naturali
matrice recepto formari possit corp⁹ huma/
nũ. tamẽ fm rationẽ seminalẽ nõ p̃t imediate
de pulueribꝫ terre formari corp⁹ humanũ. si/
cut formabit in resurrectõe mortuoꝝ. Unde si/
cut costa ade de qua formatũ fuit corp⁹ eue ñ
habuit in se habilitatẽ fm rationẽ seminalez
ad hmõi formationẽ. vt declarauí lib. ij. dist.
xvij. sic resolutis humanis corpib⁹ in pulue
rẽ terre. hmõi puluis nõ habet habilitatẽ i se
fm seminales rõnes ad hoc vt imediate de ip
so formentũ hũana corpa perfecte disposita ad
recipiendũ aias rõnales. ergo ꝛc. ¶ Ex his Correlari/
p̃dictis p̃t inferri correlarie q̃ mortuoꝝ resur/ um.
rectio nõ est mutatio naturalis. sꝫ simpliciter
supnaturalis. Quia illa mutatio vel innouã
tio nõ debet dici naturalis ad quã pficiendã
nec actiue nec passiue modo naturali sufficit
virt⁹ nature create. Sꝫ ad perficiendũ mor/
tuoꝝ resurrectionẽ nõ sufficit virt⁹ nature cre
ate actiue. vt iã patuit ex ꝓma ꝯclusione. nec
passiue modo naturali. puta fm ratões semi/
nales. vt patuit ex tercia cõclusione. ergo ꝛc.
¶ Sꝫ cõtra istud correlariũ ac ꝯtra primaꝝ Error de
ꝛ terciã cõclusionẽ isti⁹ secundi articuli ẽ aliq̃ magno an
modo error quorũdã phoꝝ qui posuerũt cir/ no.
culationẽ animaꝝ dicentes. q̃ post tringinta
sex milia annoꝝ idẽ homo qui nũc viuit. p̃ na
turalẽ reuniõnẽ eiusdẽ anime ad idẽ corpus
tũc viuet. ꝛ idẽ qd̃ nũc agit vel patit. tũc aget
vel patiet. ¶ Unde beat⁹ aug⁹. xij. de ciui. dei. c.
xij. tangẽs istoꝝ errorẽ dicit istos posuisse rẽ/
poꝝ temporaliũ q̃z rerꝝ volumina repeti vt sic
in isto seculo plato phs in vrbe athenẽsi ꝛin
ea scola que achademica dicta est discipulos
docuit. ita p̃ innumerabilia retro secula mul
tũ quidẽ plixis iteruallis. sꝫ tñ certis idẽ pla
to ꝛ eadẽ ciuitas ꝛ eadẽ scola ijdemq̃z discipu
li repetiti. ꝛ p̃ innumerabilia deinde secula re/
petendi sint. ¶ Fomentũ aũt isti⁹ erroris fuit
Qꝛ infra trigintaseꝝ milia annoꝝ celũ stella/ 1
tũ cõplet suũ ꝓpriũ motũ. vt declarauí ex di/
ctis ptholomei superi⁹ lib. ij. dist. ij. q. ij. arti.
iij. Cõpleto autẽ iã dicto motu. tũc fm istos
omnia corpa celestia redeũt ad eundẽ situ. ꝛ p̃
ꝯsequẽs habẽt eandẽ influentiã quã habue/
runt q̃ñ tps p̃dictoꝝ annoꝝ incepit. Et qꝛ re/
deunte eadẽ causa necessario redit idẽ effect⁹.
ꝛ celũ p̃ suã influentiã est causa omniũ istorũ
inferioꝝ. igit cõpletis tringintaseꝝ milib⁹ an
noꝝ redeũt omnia inferioꝝ fm eandẽ substan
tiã ꝛ fm easdẽ opatõnes ¶ P̃. p̃ iã dicto erro
re potest argui sic Si hmõi rerꝝ omniũ nõ es 2
set circulatõ. ꝛc possꝫ aliq̃d ꝏ nouo fieri qd̃ an
tea nõ p̃cessit. Sꝫ ꝯsequẽs est falsũ. g̃ ꝛ ante/
dens Falsitas ꝯsequẽtis patet Eccl'es primo
vbi dicit sic. Quid est qd̃ fuit: ipm qd̃ futurũ
est. q̃d est qd̃ factũ est: ipm qd̃ faciendũ est. ni
hil sub sole nouũ. nec valet quisq̃z dicere. ecce
hoc recẽs est. iã cm̃ p̃cessit in seculis q̃ fuerũt

aĩ nos. Cõseqntia etiã patet. qz ad oppositũ
3 ꝓntis seqt oppositũ antecedẽtis ¶ P. ꝯ corre
lariũ arguit sic. Illud qd est cõmune omib̃
induiduis alicui speciei. hoc est qd naturale
Sz resurrectio a mortuis erit cõmũis omib̃
indiuiduis humane speciei. ergo resurrectõ a
mortuis fiet naturaliter ⁊ debet dici naturalis
Maior patet p Dam̃. lib. iij. c. xiij. Mior
patet p apl'm. i. ad Chor. xv. vbi ait. Omẽs
quidẽ resurgem⁹. sz non omẽs immutabimur.
4 ¶ P. quãto termin⁹ mot⁹ vel mutatõis est p
manẽtior ⁊ ꝓnaturalior: tanto mot⁹ vel muta
tio ad ipm magis debet dici naturalis. Sed
termin⁹ resurrectõis puta vnio aie rõalis cũ
corpe est maxime permanẽs ⁊ cõnaturalis. qz
durabit in perpetuũ. ergo resurrectio debet di
5 ci maxie naturalis. ¶ P. materia corpis hu
mani maiorẽ habet aptitudinẽ ad hoc vt ex
ea formet corp⁹ humanũ q̃z ad h̃ vt ex ea for
met corp⁹ serpentinũ. Sz mortuo homie tũc
ex materia corpis sui potest formari corp⁹ ser
pentis vel alteri⁹ vermis naturaliter. ergo ex
ea poterit formari corp⁹ humanũ naturaliter
⁊ p cõsequẽs resurrectio qua aĩa humana iũ
get illi corpi naturaliter formato ⁊ dispposito
6 erit naturalis. ¶ P. sicut mot⁹ ad vbi tũc di
cit naturalis. quãdo ipm mobile acqrit talẽ
locũ in q̃ naturaliter quiescit. sic mot⁹ vel mu
tatio ad formã tũc dici debet naturalis. quan
do materie dispposite acquirit talis forma qua
hmõi materia naturaliter perficit. sz in resur
rectione acquirit corpi humano aĩa rõnalis
qua hmõi corp⁹ naturaliter pficit. q̃ ꝛc. Ma
ior patet. qz dicit. v. phisicor. q̃ talis mot⁹ est
naturalis q̃ est ad quietẽ naturalẽ Patet etiã
7 minor quantũ ad ambas suas ptes. ¶ P. il
lud qd naturaliter appetit ab anima rõnali.
hoc videt esse naturale. Sz resurrectio natu
raliter appetit ab anima rõnali. qz aĩa etiã de
ata naturaliter appetit suo corpi reuniri. vt pa
tuit superi⁹ auctoritate beati augustini. ¶ Ad
Solutio. Ad. 1. primũ dicẽdũ q̃ supposito corpa celestia q̃n
q̃z habere eandẽ influentiã quã primo habue
runt. tamẽ nõ est necesse eosdẽ effect⁹ redire.
qz possibile est materiã nõ esse eodẽ modo di
spositã. ⁊ p ꝓsequẽs sub secũda influentia nõ
fieret talis effect⁹ qualis fuit sub prima. eo q̃
eadẽ influẽtia in materia aliter ⁊ aliter dispo
sita sit apta nata pducere aliũ ⁊ aliũ effectũ.
¶ Etiã ppter liberũ arbitriũ hominũ multi ef
fectus possent impediri ne fierent. posito bene
q̃ omino eadẽ celestis cõstellatio ⁊ influentia
quãdoq̃z rediret ¶ Etiã dato q̃ ppter eandẽ
influentiã celestẽ materia eodẽ modo existen
te dispposita rediret similis effect⁹ in specie. ta
men nõ esset forte possibile q̃ rediret idẽ effe
ctus numero p hmõi naturalẽ influentiã. qz
nõ pt esse minor diuersitas ĩ effectu q̃z in cau
sa. Sz actus redeuntis influentie nõ est idẽ
act⁹ numero q̃ fuit sub prior influentia. ergo
effect⁹ causat⁹ p talẽ actũ nõ potest esse idẽ nu
mero. Et p cõsequens redeũte pdicta influen
tia nõ redit eadẽ ciuitas ⁊ eadẽ scola ⁊ idẽ pla
to ⁊ ijdẽ discipuli audientes eundẽ platonez
in eisdẽ scolis. sicut iste error ponit. ¶ Ad se
cundũ dicendũ q̃ cõsequẽs nõ est falsũ. Ad Ad. 2.
pbationẽ respondet beat⁹ augustin⁹. xij. de ci.
dei. c. xiij. dicens. q̃ illud qd fuit est futuꝝ. fin
identitatẽ specificã puta idẽ specie. nõ aũt idẽ
numero. ¶ Etiã ibidẽ dicit q̃ aliqui sic intel
ligunt illa verba. q̃ illa que futura sunt pfue
runt nõ in sua ppria existẽtia. sed in dei pru
dentia. ⁊ hunc dicũt fuisse intellectũ salomo
nis. ¶ Posset etiã dici sicut dixi ad primuꝝ
argumentũ factũ cõtra primũ articulũ istius
questionis. s. q̃ istis ⁊ cõsimilib̃ verbis salo
mon tanq̃z cõclionator allegat p parte stulto
rũ. ⁊ per cõsequẽs p parte istor philosophor
qui in istis circulationib̃ ⁊ multis alijs erro
neis suis opinionib̃ putãtes se esse sapientes
stulti facti sunt. sicut ait apl's ad Rom. i. Cui
cõtra iã dicte circulatõis stulticiã allegat au
gustin⁹. xij. d̃ ciui. dei. c. xiij. dictũ apostoli ad
Roma. vi. quo ait. Chust⁹ resurges ex mor
tuis iã nõ morit. Et prima ad Thes. iiij. Et
sic semp cũ domino erim⁹. Et etiã illud psal
mi. Tu domie seruabis nos ⁊ custodies nos
a generatõe hac in eternũ. Et subdit ĩmedia
te augustin⁹ Satis estimo istis ꝓuenire qd
sequit in ps. eodẽ post ꝗba pdicta. In circũ
tu impij ambulãt. ¶ Ad terciũ dicẽdũ q̃ ali
quid esse cõmune omib̃ indiuiduis alicui Ad. 3.
speciei potest ꝓtingere dupliciter Uno modo
q̃ ipis ꝓueniat a principio ĩtrinseco vel a cau
sa naturali Alio modo a principio extrinseco
⁊ a causa supnaturali. Si esse cõmune accipi
tur pmo modo. tũc quãuis maior sit vera. tm̃
minor est falsa. Si secũdo modo. tũc ecõuer
so minor est vera: sz maior est falsa. Posito cm̃
q̃ de omẽs homies poneret ĩ celo. tamẽ esse ho
minis in celo nõ ꝓueniret sibi naturaliter: sz so
lũ supnaturaliter. Sic in ppposito ꝛc. ¶ Ad Ad. 4.
quartũ dicendũ q̃ maior nõ est vera si termi
nus acquirit p motũ causatũ a principio ex
trinseco nõ cõferẽte vim passo. Quãuis ei lo
cus magis deorsũ sit cõnaturalior graui q̃z lo

eius min⁹ deorsum. tm̃ si vna sagitta caderet ꝛ
ꝓpria sua grauitate moueret ad locũ min⁹ de
orsum. ille mot⁹ esset naturalis. eo q̃ mot⁹ ta/
lis causaret a principio intrinseco ꝛ naturali.
ꝛ si eadẽ sagitta ꝓijceret violenter cũ arcu ad
locũ magis deorsuꝫ iste mot⁹ esset violent⁹ et
nõ naturalis. esset cm̃ multo velocior q̃ꝫ si a na
turali grauitate illi⁹ sagitte causaret. Ut̃ ad
hoc q̃ mot⁹ sit naturalis. nõ sufficit q̃ termi/
nus acquisit⁹ sit cõnaturalis ipi mobili. sed
etiã requirit q̃ hmõi mot⁹ causet a principio
naturali. ꝛ modo naturali. Cũ igit̃ resurrectõ
causet a principio extrinseco ꝛ supnaturali. ꝛ
modo nõ naturali: ꝫ poti⁹ mirifico ꝛ supna/
turali. ideo nõ debet dici mutatio natural' nõ
obstante q̃ ei⁹ termin⁹ sit multũ ꝑmanẽs ꝛ in
perpetuũ duratur⁹. ¶ Ad quintũ dicendũ q̃ Ad. 5.
maior nõ est ꝓa loquẽdo de aptitudine q̃ cõ/
uenit materie homis mortui fm potentiã na
turalẽ seu fm rationẽ seminalẽ. de qua aptitu
dine ꝓcedit istud argumentũ. vt patet in mi
nori ꝓpositõe. Ratio aũt isti⁹ negatõis patet
ex his q̃ dicti in tercia ꝓclusione isti⁹ secũdi ar
ticuli. ¶ Ad septũ patet ꝑ ea que dicta sũt ad Ad. 6.
q̃rtũ argumẽtũ. ¶ Ad septimũ nego maiorẽ Ad. 7.
qꝛ semp viuere naturaliter appetit ab aia rati
onali. etiã quãdo ꝓuincta est corpi corrupti/
bili. ꝛ tm̃ hoc nõ potest sibi cõpetere ꝑ naturã
¶ Etiã minor nõ est vera. Ad ꝓbationẽ di/
cendũ q̃ suppposito q̃ aia beata hoc appetat.
tm̃ aia dãnata hoc nõ appetit. vt inferi⁹ magꝫ
patebit. Et ꝑ ꝓsequẽs patet q̃ istud desiderũ
nõ est simpliciter naturale. qꝛ nõ ꝓuenit omi
bus indiuiduis eiusdẽ specici.

Articulus tercius. Cõclusio.

Quãtuꝫ ad terciuꝫ

articulũ dicendũ. q̃ homo q̃ nũc viuit idem
numero resurget in extremo iudicio in q̃ vni
uersalis fiet hoim resurrectio. Qꝛ in illo iudi
cio sic fiet resurrectio sicut exigit diuina iusti
cia. Sꝫ planũ est q̃ diuina iusticia exigit vt
homo idẽ numero q̃ meret in via ꝑmiet in pa
tria. ꝛ q̃ demeruit in ista vita puniat in eterna
vita. qꝛ loquẽdo de pena eterna. fili⁹ nõ porta
bit iniquitatẽ patris. vt testat dñs ꝑ Ezech̃.
ꝓpheta. Equali etiã ratione fili⁹ nõ ꝓsequet
ꝑmiũ eternũ patri suo debitũ. Et si nõ filius.
multo min⁹ quicũq̃ali⁹ a merẽte hoie natu/
raliter distinct⁹. ¶ P. reunit, eiusdẽ vnibilu/
bus numero. resultat idẽ vnitũ numero. Sꝫ
in resurrectõne eadẽ aia vniet eidẽ corpi nu/
mero cui pri⁹ fuit vnita saltẽ q̃ꝫtũ ad illã por/
tionẽ corpis q̃ est de veritate humane nature.
ergo resurget idẽ hõ numero. Maior patet.
qꝛ dato q̃ ptes dom⁹ ab inuicẽ resoluant. tm̃
si parietes q̃ primo fuerũt repositi fuerint su/
per eodẽ fundamẽto. ꝛ idẽ tectũ sup eisdẽ pari
etibꝫ ꝓponat. eadẽ dom⁹ resultabit q̃ primo
fuit. qꝛ semp ex eisdẽ pribꝫ aptũ natũ est resul
tare idẽ totũ. Minor patet ꝛ etiã ꝓclusio pn
cipalis auctoritate sacre scripture Job. xix. vbi
ait iob. Rursũ circũdabor pelle mea: ꝛ i carne
mea videbo deũ saluatorẽ meũ. Quẽ visurus
sum ego oiõe ꝛ oculi mei ꝓspecturi sunt ꝛ ñ ali⁹
¶ Sꝫ ꝓtra istud est quorundã phoꝝ error. Error.
qui cũ ꝑcedenti errore in hoc ꝓuenit q̃ posu/
it animã q̃ in morte separat q̃ñq̃ꝫ naturaliter cor/
pori reuniri. Sꝫ in h̃ differt a ꝑcedenti. q̃ po
nit animã nõ reuniri eidẽ corpi numero. sed
solũ eidẽ specie. ꝛ ꝑ ꝓsequẽs fm istos nõ reuer
tit idẽ homo numero. ꝫ tantũ solũ idẽ specie.
Ut̃ beat⁹ augustin⁹ tangẽs istũ errorẽ in lib.
de ciui. dei. dicit pitagora dixisse se pri⁹ fuisse
eusebiũ. qꝛ putauit animã suã pri⁹ fuisse aiaꝫ
cuiusdã q̃ vocabat eusebi⁹. Potissimũ autẽ 1
motiuũ isti⁹ erroris q̃re scilicet isti ꝛ etiã ꝑce/
dẽtes posuerũt animarũ circulationeꝫ fuit ex
mũdi eternitate ꝛ humane aĩe ĩmortalitate.
Qꝛ qui ponũt humanã generatõeꝫ ab eterno
durasse vsq̃ꝫ modo ꝛ aias humanas incorru
ptibiles. inter duo mala incidũt in vnũ. vl' q̃
ponãt actu infinitas aias simul' esse. vl' q̃ eadẽ
aia fuerit forma multoꝝ corpoꝝ. Et qꝛ infini
tũ in actu horruerũt isti phi. ideo in aliud in
cõueniẽs inciderũt ponẽdo animaꝝ circula/
tionẽ modo quo dictũ est ¶ P. cõtra ꝑdictã
veritatẽ ꝛ ꝑ isto errore ꝑt argui sic. Quoꝝ sb/ 2
stantia perijt. nõ redeũt eadẽ numero. vt ptꝫ
ij. de generatõe Sꝫ quãdo mori⁹ homo tunc
substãtia sua perit. puta ipa hũanitas que est
substãtia homis corrũpit in morte ꝑ separatio
nẽ anime ratõalis a corpe. ergo ꝛc. ¶ P. idẽ 3
numero ñ ꝑt terminare duas generatões na/
turales. ergo idẽ numero nõ potest termina/
re generationẽ naturalẽ ꝛ resurrectõeꝫ supna
turalẽ. Antecedẽs est notũ. qꝛ generatõnes ꝛ
mot⁹ numerant ꝛ specificant ex suis terminis
Cõsequẽtia ꝓbat. qꝛ cũ mutatões specificent
ex terminis. igit̃ mutatões magis distãtes ñ
possũt habere termios min⁹ differẽtes. ꝫ pl⁹
distat generatio natural' a supnaturali relur/
rectõe. q̃ꝫ ab alia naturali generatõe. q̃ nõ mi
nus distabit termin⁹ resurrectõis a termio ge
neratõis. q̃ꝫ termin⁹ vni⁹ generatõis a termi/
no alteri⁹ generatõnis. ¶ P. impossibile est 4

idē numero esse mortale ⁊ īmortale. Sz hō ī
hac vita est mortalis. ⁊ post resurrectionē est
īmortalis. ergo nō erit idē numero. Maior
patet. qz. x. methaphi. dicit q̄ corruptibile et
incorruptibile differūt plʒ q̄z genere. sz q̄ dif/
ferūt genere differūt specie. ⁊ q̄ differūt specie
differūt numero. vt patz in l. b. porphirij. ⁊. v.
methaphi. g̃ ⁊c. Minor patet ex dictis apl'i
5 superi⁹ allegatis. ¶ P. sicut se habēt generati
ones ad generata. sic se habēt vnionci ad vni
ta. sz ex diuersis generatoribz sufficiēter argui
tur diuersa generata. ideo ex diuersis vnioni
bus arguent diuersa vnita. Cū igit alia fuerit
vnio aie rōnalis cū humano corpe ante mor
tē homis. ⁊ alia post rps resurrectōis. nō erit
vnū vnitū hmōi vnionib⁹ denominatū. ⁊ p
6 ꝯsequēs nō erit vn⁹ homo. ¶ P. esse hois nō
est idez ante mortē hois ⁊ post resurrectionē.
g̃ nec idē hō. Cōsequētia patet. Probat ante
cedēs. qz esse hois anteqz moriat est corrupti
bile. sed post resurrectionē est incorruptibile.
7 ¶ P. corp⁹ humanū q̄nqz ñ pt redire idē nu
mero. g̃ nec idē hō. Consequētia patet. qz ad
naturalē idēntitatē vniti. req̄rit natural' iden
titas cuiuslibet vnibiliū integrantiū essentiā
ipi⁹ vniti. Sz essentia hois integrat ex aia et
corpe. ¶ Antecedēs pbat. qz eadē portio mate
rie pt successiue fuisse sub formis mlt⁹z hoiz
Sz eadē portio materie nō pt siml' in forma/
ri diuersis formis humanis. ergo supposito
q̄ illa portio materie resurgat in vno homine
tūc nō poterit resurgere ī alij hoib⁹. ⁊ p cōse
quēs nullʒ alioz habebit idē corp⁹ q̄d primo
habuit. Maior patet. qz post mortē hois ea/
dē portio materie q̄ pri⁹ erat sub forma hois.
postea erit sub forma terre. ⁊ postea germinan
te terra erit sub forma herbe. quā si comederit
mlier poterit esse sub forma sanguis mēstrui.
de quo sanguine poterit itez formari corpus
humanū si mlier illa ꝯceptt. ⁊ tūc p̄dicta por
tio materie itez informabit forma hūana q̄n
illud corp⁹ in vtero erit animatū aia intelle/
ctiua. ⁊ mortua illa. ple tūc itez poterit ꝯsimilis
circulatio fieri. ⁊ sic eadē portio materie pote/
rit informari tercia aia intellectiua. ⁊ iterata
hmōi circulatōne erit sb quarta aia. ⁊ postea
sb quinta. ⁊ sic deinceps. ¶ Minor etiā pt.
qz si eadē portio materie siml' informaret diu
sis aiab⁹ intellectiuis q̄ sunt forme humane.
tūc illud cōpositū vel esset vn⁹ hō vel plures
Si vn⁹: tūc vn⁹ homo simul haberet plures
aias intellectiuas Si plēs: tūc plures hoies
haberēt tantūmodo vnū corp⁹ hūanū. Quo
rū vtrūqz est incōueniēs ⁊ mōstruosū. q̄lia ñ
erūt in resurrectōe mortuoz. g̃ ⁊c. ¶ Ad pri/ Solutio.
mū dicendū. q̄ quāuis illud motiuū innitat Ad. 1.
vni fundamēto vero. s. aie humane īmortali/
tati. tñ innitit alteri fundamēto falso. s. mūdi
eternitati. ⁊ ab eterno hominū generatōi. ⁊ iō
nō mirz si ex illo falso fundamēto multa falsa
isti phi deducebāt. ¶ Etiā infinitatē anima/
rū quā isti reputant impossibilē. alij nō repu
tarēt impossibilē. vt patet ex his q̄ dixi lib. q.
dist. 1. q. q. arti. nij. ꝯclusione quarta. ¶ Ad Ad. 2.
secundū dicendū. q̄ quāuis substātia q̄ perijt
nō possit redire eadē numero virtute agentis
naturalis q̄d agit mediāte motu ⁊ trāsmuta/
tione. qz sicut mot⁹ interrupt⁹ nō pt redire idē
numero. sic agēs mediāte motu nō pt illd q̄d
induxit p motū: postqz corruptū est reducere
idē numero. tñ virtute agētis infiniti q̄d pōt
quālibet creaturā p̄ducere absqz motu ⁊ trās/
mutatione. substātia q̄ perijt pt eadē numero
restaurari. Et qz d̄ tali agēte ad plēs loq̄mur
ideo patet q̄ in ꝓposito maior ē falsa. ¶ Ad Ad. 3.
tertiū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicen/
dū. q̄ licet maior sit vera q̄n vtraqz mutatio ē
act⁹ finite virtutis ⁊ plūpponit motū. tñ nō ē
vera quādo altera p̄cedit ab infinita virtute
q̄ īmediate pt dare esse sine motu ⁊ trāsmuta/
tione. simplex em actio illi⁹ virtutis potest re
ductiue seu restauratiue termīari ad illd idez
numero ad q̄d actio finite virtutis p̄ductiue
pri⁹ termīabat. ⁊ h̄ ꝓpter plenū dominiū q̄d
habet hmōi virt⁹ infinita sup omnē creaturā
creatā ⁊ creabilē. ¶ Ad quartū nego maiorē Ad. 4.
qz illud idē q̄d est p naturā hic in via morta/
le. potest ī patria p gratiā ⁊ gloriā fieri īmorta
le. Ad pbationē dicendū q̄ quāuis corrupti
bile p naturā differat genere ab incorruptibi
li p naturā. tñ ab incorruptibili p dei gratiaz
nec oportet q̄ differat genere. nec specie. nec nu/
mero. Nā corruptibile p naturā ⁊ incorrupti
bile p gratiā siml' possūt eidē inesse. nec aliqm
ad inuicē habēt repugnantiā. ¶ Forte dicet Instantia
q̄ quāuis isto modo bñ saluet incorruptibili
tas beatoz. tñ ex his nō pt saluari incorrupti
bilitas damnatoz. qz dānati sunt tam grā q̄z
gloria priuati. ⁊ p ꝯsequēs de corpib⁹ damna
toz ratio nō videt esse soluta. ¶ Dicendū q̄ Solutio
licet dānati post diē extremi iudicij nō sint in
corruptibiles p gratiā vl' gloriā. sunt tñ incor
ruptibiles ꝓpter cessationē mot⁹ celi. qz sicut
cessante motu celi nō fiūt generatōes hoim.
sic etiā nō fiēt corruptōes hoim. Modo nō
est inconueniēs vnū ⁊ idem esse corruptibile

supposito motu celi qui est principiū generationis ⁊ corruptōis in rebꝫ inferioribꝫ. vt patet. ij. de generatōe. ⁊ idē esse ĩcorruptibile cessante iā dicto motu Et ista solutio est vniuersalis q̃ ad dãnatos ⁊ beatos. quãuis ꝑma sit spēalis quantū ad beatos. ¶ Etiã ad ꝑdicta sufficere posset solū diuinū velle. q̃ dato q̃ celū in ꝑpetuū moueret. ⁊ quantū in se esset semp influeret quantū ad generatōez ⁊ corruptōnē istoꝝ inferioꝝ. tñ de⁹ posset q̃ncũq̃ sibi placeret ⁊ ante resurrectōnez ⁊ post resurrectionē hmōi influentiã suspēdere quantū ad hoim corruptionē. sicut etiã suspēdit actionē ignis respectu trũ pueroꝝ existētiũ in camino. q̃ facto hō nunq̃ corrũperet. q̃uis ex sua natura de cōmuni cursu rerꝝ naturaliũ esset corrupti

Ad.5. bilis ¶ Ad quintũ dicēdũ q̃ vnio ꝑt triplicĩ ter accipi. Uno modo ꝓut est vnietis actio. Alio mō vt est vnitoꝝ passio. Et his duobꝫ modis maior nō est vera ĩ illo sensu quo mediante minori trahit ad ꝓpositũ. Nã generatio est actio ꝓductiua ⁊ nō vnio. ⁊ ideo q̃uis ex iteratis generatōibꝫ ꝓpꝫ dicet. bñ arguat differētia generatoꝝ. tñ ex multiplicatōe vnionuꝫ nō ꝑt argui differētia totoꝝ vnitoꝝ. dũmodo in qualibet vnione ꝛcurrãt eadē vnibilia ⁊ eodē modo disposita vl' situata. Exēplũ patuit superi⁹ d̃ ꝑtibꝫ dom⁹ ab invicē separat. ⁊ iterũ reunitis. ¶ Tercio modo vnio dicit relationē fundatã sup ipo toto vnito. ⁊ sic falsuꝫ supponit in ꝓsillogismo. q̃ ista vnio siue relatio nō est alia ante mortē hois ⁊ post tpꝰ resurrectōis. Q̃ q̃uis destructo fundamento destruat relatio q̃ fundat in ipo. tñ si idē fundamentũ numero reducit ad esse. reducit etiã eadē relatio numero. supposito q̃ terminꝰ illius relatōis remãserit. vl' si d̃structꝰ fuerit etiã ipe idē numero reparet. Nã q̃tiens cũq̃ ponit eadē extrema numero. totiēs ponet eadē rela-

Nota. tio numero. Si enim h̃ nō esset. tũc beata virgo nō fuisset eadē maternitate mr̃ xpi postq̃ xpꝰ surrexit a mortuis. q̃ fuit mr̃ eiꝰ anteq̃ moreret ĩ cruce. q̃ mr̃nitas vere cessauit esse in ꝗgine. q̃n cessauit filiatōe ex pte filij morientis ĩ cruce. q̃ maternitas iterꝝ cepit esse ĩ virgine q̃n filiꝰ virginis resurrexit a morte. ¶ Etiã eadez maternitas destruebat destructōe fundamẽti moriente gloriosa virgine. ⁊ tñ eadē mr̃nitas numero reuertebat reparto eodē fundamẽto. q̃n gloriosa ꝗgo maiestate diuina fuit a morte suscitata. Cũ igit extrema ꝑdicte vnionis virtute diuina eadē numero reparent ĩ resurrectōne mortuoꝝ. vt catholica fide supponimꝰ. se quit q̃ sil' eadē vnio numero reuertat. ¶ Ad sextũ dicendũ q̃ duplex est esse. s. esse essentie. ⁊ istud ꝑm omnē opinionē est idē qd̃ essentia ⁊ ideo sicut corrũpit corrupta essentia. sic idē numero ꝛparat diuina ꝗtute reparata eadē essentia hois in mortuoꝝ resurrectōe. Aliud est esse existētie. Et de isto sũt varie opiniōes. Q̃ quidã dicũt q̃ etiã istud esse nō differt ab essentia. ⁊ ideo ꝑm istos eodē modo dicēdũ est de esse existētie. sicut iã dictũ est de esse essentie Alij dicũt ⁊ verꝰ vt credo. q̃ esse existētie differt ab essentia. Et isti q̃tuꝫ ad esse hois sunt bifurcati. Q̃ quidã dicũt q̃ esse existētie ĩ homine est simpliciter corruptibile. alias hō ñ posset corrũpi. Alij dicũt ⁊ forte melius. q̃ istd esse nō est simpliciter corruptibile. q̃ quãuis hō corrũpat. tñ cũ isto esse existētie aia separat a corpe. q̃ q̃n aia separat a corpe nō capit alid esse existētie. sz retinet illd idē qd̃ habuit ĩ corpore. qd̃ quidē esse licet dicat esse hois q̃n est esse totiꝰ ꝓiuncti mediãte aia q̃ dat istud esse homini. tñ aia separata a corpe nō dicit eē hois eo q̃ ꝑtũc aia sola existat ꝑm istud esse. ¶ Respōdeo igit ad formã argumẽti ꝑm vtrãq̃z opinionē semp negandũ est ãncedēs. Ad ꝑbatōnē diceret ꝑma opinio. q̃ licet esse hois morte corrũpat. tñ q̃ omne qd̃ corrũpit cedit ĩ potentiã materie. igit ꝗtute diuina idē esse educet de potētia materie ĩ quã cessit. Sz iuxta secũdã opinionē negãda est ꝑdicta ꝑbatio inq̃tũ dicit esse hois ante mortē esse corruptibile. Nec ꝑpter h̃ negat q̃n ipe hō sit corruptibil'. Q̃ sicut nō obstãte q̃ forma hois est incorruptibilis. tñ ipe hō corrũpit ꝑpter separatōnez hmōi incorruptibil' forme ab hũano corpe. sic ñ obstante q̃ tale esse qd̃ habet hō ab hmōi incorruptibili forma sit ĩcorruptibile. tñ hō ꝑt corrumpi ꝑpter separationē istiꝰ esse cũ ipa forma

Ad.7. a q̃ habuit hmōi esse ¶ Ad septimũ nego antecedẽs. Ad ꝑbationē ꝑt primo dici q̃ peccat ĩ forma ꝑpter duo. Primo q̃. ꝓcedit ex puris pticularibꝫ vl' ex indefinitis q̃ eq̃pollẽt pticularibꝫ. Secũdo q̃ ĩ tercia figura minori existente negatiua nihil sequit. sz ista ꝑbatio habet apparẽtiã tercie figure. cũ mediũ subiũctã in maiori q̃z ĩ minori. ⁊ habet minorẽ negatiuã. g̃ ꝛc. ¶ Etiã ꝑt dici ad minorẽ q̃ eadez portio materie q̃ successiue fuit sub multꝰ formis hũanis. diuina ꝗtute in momẽto resurrectionis multiplicabit ĩ tot portōes. q̃t sunt huiusmodi forme sb quibꝫ ꝑmo fuerat successiue. ⁊ sic virtꝰ diuina reducet eadē corpa numero q̃ cesserũt successiue in iam dictã portōnez

Ad.6.

materie. ⁊ cuilibet corpori suam animam coaptabit. ⁊ sic nec vnus hō habebit plures aias. nec plures hoies habebūt vnū corpus. sicut argumentū ꝓtendebat.

Articulus quartus.

Quātū ad quartuz

articulū est aduertendū q̄ successione vl similitate fieri circa resurrectionē ꝑt dupliciter intelligi. Uno modo vt hmōi successio vl simultas referat ad ipos resurgētes. ⁊ fm hūc sensū in isto articulo queritur. vtz vnus hō prius resurgat q̄ alius. vel vtz omes simul resurgāt ꝑ eadē mensura. siue illa mesura sit duratiua siue momētanea. Alio modo vt simultas vel successio referant ad ipos actus quibus ꝑficit et impleat ipa resurrectio. ⁊ est sensus. vtz recollectio cineꝫ. formatio corporꝫ. ⁊ reunitio aiaꝫ fiāt simul in eodē instāti. vel successiue fiāt in tpe.

Inquisitō prima.

Quantū ad primū sensuz isti inquisitionis est aliqd certū ⁊ aliqd dubiū. Certū est cū q̄ omes hoies nō resurgent simul. qz aliq̄ iā surrexerūt. Xpus cū surrexit a mortuis: iā n̄ moriūt. sicut ait apls. Etiā beata virgo iā surrexit. Et illud idē pie creditur d beato iohāne euāgelista. qz nō est verisimile q̄ tante sanctitatis reliquias deus ꝑmitteret esse semp abscōditas. si adhuc essent i terris. sicut ait beatus augustinus. Etiā Matthe. xxvij. dicit. q̄ multa corpa sanctorꝫ surrexerūt. ⁊ post resurrectōnez eius. s. xpi introierūt in sanctā ciuitatē ⁊ apparuerūt multis.

Dubium.

Dubiū aūt videt esse vtz aliq̄ homines maneāt viui circa nouissimū die. vel dato q̄ omes moriant. vtz omes q̄ non surrexerūt ante nouissimū diē simul resurgāt i illo die. vel vnus prius alio. Et de hoc videt sentire beatus augustinus. xx. de ciui. dei. c. xxi. q̄ illi qui mortui inuēti fuerint i aduētu iudicij prius duratōe resurgāt. q̄z hi q̄ inuenient viui. qz viui rapient obuiā xpo. ⁊ i illo raptu morient. ⁊ sbito reuiuiscēt. Et ꝑter ea q̄ aug. hoc adducit i litera. etiā facit ꝑ ista opione verbuz apli. i. ad Thes. iiij. vbi ait. Hoc enim vobis dicimus in verbo dni. qz nos q̄ viuimus: q̄ residui sumus in aduētu dni nō ꝑuentemus eos q̄ dormierunt. qm ipe dns i iussu ⁊ i voce archangeli ⁊ in tuba dei descēdet de celo. ⁊ mortui q̄ i xpo sunt resurgēt primi. deinde nos q̄ viuimus. q̄ relinquimur simul rapiemur cū illis i nubibus obuiam xpo i aera.

Opio augustini et ambrosij.

Opio hieronimi.

Idē ponit beatus ambrosius. Sz beatus hieronimus oppositū isti sentire videt. sicut hic apparet in lra. ꝑ. sicut apparet in simbolo. xps vēturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. q̄ nō omes morient ante iudiciū. ꝑ. naturali residerio cupimus gl'ia supuestiri ⁊ n̄ corpe spoliari. vt patet ꝑ apl'm. ij. ad Chorꝫ. v. Sz naturale desiderū nō ꝑt esse vniuersaliter frustra. q̄ aliq̄ aie nō spoliabunt suis corporibus. ⁊ ꝑ ꝓsequēs nō omes hoies morient. ꝑ. deus ⁊ natura nihil faciūt frustra. sz si aliqui viuerint vsq̄z ad mortuorꝫ resurrectionez tūc frustra morerent. Maior patet i de celo ⁊ mūdo. Probat minor. qz frustra fit ꝑ plura q̄ eque bn̄ ꝑt fieri ꝑ paucioza. vt patet. i. phi. Sz virtute diuina eque bn̄ ⁊ ꝑ paucioza media possūt illi q̄ adhuc viuēt i die nouissimo d tpali vita imediate trāsferri ad ꝑpetuā vitā sicut de vita ad mortē. ⁊ de morte itez ad vitā q̄ tē. Dis nō obstātibus videt q̄ prima opinio sit verisimilior ⁊ sacre scripture cōformior. qz ait apls ad Heb. ix. Statutū est hoibus semel mori. ⁊ post hoc iudiciū. Sz nō videt q̄ aliq̄s hmōi dei statutū possit trāsgredi. q̄ necesse est omes hoies ante iudiciū mori. ꝑ. ad Ro. v. ait idē apls. Sicut in adā oes moriunt. ita ⁊ i xpo omes viuificabunt. Et. i. ad Chorꝫ. xv. Omes q̄dē resurgemus. sz nō omes immutabimur. Ad dictū hieronimi dicēdū q̄ qz breuissima mozula tales hoies morte occupant. ⁊ celerrime redeūt ad vitaz. ideo aliq̄ sancti q̄nq̄z loquunt de eis tanq̄z d semp viuētibus ⁊ nunq̄z morientibus. Quē modū loqndi attendēs aresto. ij. phisico. ait. qd modicū distat ꝑ nihilo reputat intellectus. Nec hieronimus loquit hoc fm opinionē ꝓpriā. sz videt recitare opinionē cuiusdā greci. vt patz in epla ad marcellā. Dato etiā q̄ beatus hieronimus absolute fuerit istius opinionis. hoc tn̄ nō ꝓiudicauit augustinus ⁊ ambrosius ⁊ alijs modernis doctoribus. quin ipis liceat oppositū opinari.

Ad secūdū dicendū q̄ apli in simbolo tali modo loquēdi vsi sunt ꝓpter causaz iā dictā. Vl sicut ait mgr in lra. aliq̄ viui dicunt iudicari. qz viuēt vsq̄z ad raptū q̄. s. rapiunt ad iudiciū. licet i raptu moriant. Uel etiā sic ait idē mgr ꝑ viuos ⁊ mortuos intelligunt iusti ⁊ iniusti. Ad terciū dicēdū. q̄ desiderū naturale si fuerit absolutū ⁊ nō ꝓiunctū cū recte ratōnis dictamine. tūc poterit esse frustra. qz poterit esse de impossibili. Etiā dato q̄ sit fm rectā rationē. tn̄ si est cōdicionale adhuc poterit esse de impossibili. Postq̄z cū aliquis peccauit enormiter. tūc naturali desiderio cōformiter se habēte ad rectā rationē ꝑt appetere si esset possibile q̄ tā enorme peccatū nō cōmisisset. ⁊ tn̄ hoc est impossibile. qz qd ꝑteritū ē.

Cōtra hieronimū.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

nō potest nō fuisse. ¶ Ad formā argumenti dicendū ad maiorē q̄ q̄ desiderat nō expoliari corpe. vel hoc desiderat cū hac ꝯditōe. si ḡ deo placuerit. ⁊ tūc frustra desiderat. qz iā oppositū istī diffinitiue sententiatū est a deo. vt patet Geñ. ij. ⁊ iij. c. vbi dē tulit sniam mortis cōtra ipm adā. ⁊ p cōsequēs cōtra totā eī posteritatē. Frustra aūt desiderat sub cōdicione beneplaciti ipsī iudicis illud cui oppositū iam sententiatū est a iudice diffinitiue. Vl'si ne hmōi cōditōe. ⁊ tūc suū desiderū nō essz cōformiter se habēs ad rectā rationē. qz recta ratio dictat q̄ hō necessario moriat fm cursū naturalē quē videm⁹. Nō est igit̄ necesse huiusmodi desiderū impleri in aliq̄ indiuiduo humane speciei. sicut ptendit istud argumentū. ¶ Ad quartū nego minorē. Ad pbatōez dicendū ad minorē. q̄ q̄ꝫuis deus absoluta sua potēcia ḡ facere posset. tn nunq̄ꝫ hoc faciet. ꝑpter pdictā sententiā iā latā. ⁊ p ꝯsequēs exequdā fm dei potentiā ordinatā. Et ideo forte rationabiliter dici pōt. q̄ supposito isto ordine quē a deo credim⁹ institutū. nō fieret eq̄ bene trāslatio alicui⁹ homīis ad perpetuā vitā. sine morte tpali puia. sicut puia tali morte Sicut nō fieret aliq̄d eque bene ptermisso ordine diuine puidentie. ⁊ omissa executōne diuie sententie. sicut fieret istis ordinabiliter obseruatis. ¶ Quantū ad secundū sensū istī quarti articuli pono duas ꝯclusiones ¶ Prima est q̄ corpalis materie recollectio nō fiet subito vl'i instāti. Qz nulla virt⁹ creata pt aliq̄d corpus de loco ad locū trāsferre in instāti. Sed virt⁹ angelorz. quorz ministerio talis puluis materialis recolligit̄ de quo formāda sūt corpora resurgentiū est finita. ergo ꝛc. ¶ Forte dices q̄ apl's. i. ad Thorz. xv. insinuās mēsurā eorz que fiēt circa resurrectionē mortuorz ait. In momēto. in ictu oculi. i nouissima tuba. ¶ Respōdeo q̄ istud referēdo ad collectionē iā dicti puluerīs qui p angelos recolligēt iuxta illud Matth. xxiij. mittet filī⁹ homīis angelos suos cū tuba ⁊ voce magna. ⁊ cōgregabūt electos suos a quattuor ventis ⁊ summis celorz vsq̄ꝫ ad terminos eorz. tūc p momētū ⁊ ictū oculi apl's nō intelligit instās. sz tēpus breue ⁊ quasi imperceptibile hūano sensu. qz quāuis hmōi actio angelorz tpe mensurēt tn est adeo velox q̄ excedet omnē tpalem velocitatē ab homīe excogitabilē ¶ Cōclusio secūda est q̄ corporz human orz ex iā dicto puluere formatō ⁊ dispositio ac eorundē corporz animatio fiet in instāti. Qz vt cōmuniter videm⁹ omīis appositio tpis circa hūanorz corporz formationē ꝯtingit ꝑpter aliquē defectū vel limitatā pfectione virtutis formatiue. Si em esset virt⁹ infinita vl' illimitata. tūc nullus tps apponeret in formādo. qz maior virt⁹ minus ponit de tpe. sicut alias declaraui de pueris q̄ septimo mēse nascunt. ergo in xta demōstrationē aresto. vi. phisi. infinita virt⁹ si formaret corp⁹. formaret i nō tpe. Sz sola virt⁹ diuina de pdicto puluere pt humanū corpus formare. ⁊ formatū animare. q̄ quidē virt⁹ est simpliciter infinita. vt pbaui lib. i. dist. xliij. igit̄ ꝑpter diuie virtutis pfectionē hmōi corpora formabunt ⁊ animabunt in instāti. Et ideo si pdicta verba apl's ad corporz formationē ⁊ animarz infusionē referant. tūc pt cōcedi q̄ p momentū ⁊ ictū oculi apl's intelligit mēsurā instantaneā. ¶ Forte dicet cū deo ñ agat ex naturali necessitate sz cōtingēter ⁊ libere. tō quāuis sit infinite virtutis. tn nō formabit huiusmodi corpa in instāti ⁊ tāta velocitate q̄nta pt ea formare. sz solū tanta q̄ꝫta sibi placet. ⁊ p ꝯsequēs ex vi illī⁹ rationis ñ habet q̄ hmōi formatio fiat in instāti. ¶ P. si deo formaret hūana corpa ex hmōi puluerib⁹ i instāti. tūc mot⁹ localis fieret in instāti. Cōsequēs videt impossibile. qz de ratōne mot⁹ ꝑprie dicti videt esse successio. ⁊ q̄ habeat partē post partē. Probatio cōsequētie. qz corp⁹ formatū vel ē densī⁹ puluere de quo format̄. vel rarius. Si densī⁹. tūc fieret mot⁹ ꝯstrictōis in instāti. ⁊ similiter aer circūstans i instāti moueret ad locū prī⁹ occupatū illis puluerib⁹ anteq̄ꝫ essent restricti p formatōne densiorīs corpis. Si ei dat̄ oppositū. tūc p aliq̄d tps loc⁹ ille maneret vacu⁹. Si corp⁹ formatū fuit rarī⁹ hmōi puluere. tūc mot⁹ dilatatōis erit in instāti. et etiā aer circūstans pelleret de loco suo i instāti Si em nō cederet aer in eodē instāti q̄ istud corp⁹ dicit̄ dilatari. tūc p aliq̄d tempus duo corpa essent simul in eodē loco. ¶ P. Ezech. xxxvij. formatio pdictorz corporz ostēdit̄ fieri successiue. q̄ ista cōclusio videt sacre scripture repugnare. Cōseqntia ptz. qz liber Ezech. est de corpe sacri canonis. Patz etiā añcedēs. qz i illo. c. Ezechiel ꝑpha sic ait. Accesserūt ossa ad ossa. vnūq̄q̄ꝫ ad iūcturā suā. ⁊ vidi. ⁊ ecce sup ea nerui ⁊ carnes ascēderūt. ⁊ extēsa est i eis cutis desup ⁊ spūm nō habebāt ꝛc ¶ Ad primū dicēdū. q̄ q̄ꝫuis ñ ꝑpter necessitatē. tn ꝑpt ꝯgruitatē de⁹ formabit ⁊ animabit hmōi corpora in instāti. vt ex h magis elucescat virtutis diuine pfectio excedēs omnē virtutē creatā. q̄

Ad. 4.

Inq̄sitō secunda.

Pria ꝯclo

Instantia

Solutio

Cōclusio secūda.

Instantia 1

2

3

Solutio Ad. 1.

ratone sue limitatois nullaten⁹ pt corp⁹ i in/
stanti formare. ¶ Nec etiā apparet ratio q̄re
virt⁹ diuina magis extra vtez formet successi/
ue z in tpe corp⁹ hūanū. q̄z i vtero. Sz i oce/
prione xpi vbi virtus formatiua tantūmodo
fuit diuia z nō hūana. corp⁹ formatū z aiatū
fuit sbito z nō successiue: loqndo d̄ successiōe
tpalī. vt apparet autoritatib⁹ sctōz li. iij. dist.
ij. z dist. iij. ḡ nō est verisil'e q̄ corpa resurgen
tiū reformet successiue. sz subito z instātanee
hmōi corpa reformabit. ¶ Ratio igit̄ p̄dicta
de infinitate virtut⁹ sb his manuductōib⁹ ap
plicata. z si nō demōstratiue tn̄ ꝓbabiliter cō/
cludit. z h̄ sufficit in ista materia supnaturali
ad quā intellect⁹ human⁹ sufficiēter nō pt at
tingere ꝑ statu p̄sentis miserie. Un̄ etiā prio
ethi. dicit. q̄ certū nō simpliciter in omib⁹ ser
monib⁹ est q̄rendū. Et paucis interpositis sub/
dit. Disciplinati cū est initiū. certitudinē in
q̄rere circa vnūq̄q̄ genus inq̄tū natura rei re
Ad.2. cipit. ¶ Ad secūdū dicēdū q̄ intelligēdo per
motū localē simplicē trāslatōez corpis d̄ vno
loco ad aliū locū. tūc nō reputo ꝯsequēs ipos
sibile. ipm ad potētiā dei referēdo. sicut etiā te
tigit superi⁹ dist. x. q. i. Ad ꝓbationē dicendū.
q̄ supposito q̄ de⁹ trāsferat corp⁹ in instāti de
loco ad locū. tē hmōi mot⁹ seu trāslatio cōpo
neret ex ptib⁹ indiuisibilib⁹. z p ꝯsequēs inter
hmōi ptes nō erit pri⁹ z posteri⁹ tpe. sz soluz
natura. Sicut em̄ graue si moueret ꝑ spaciū
vacuū pri⁹ natura esset i medio q̄z i fine illius
spacij. qz p mediū trāsiret ad fine. z tn̄ totū il/
lū transitū faceret i instāti. vt patet. iiij. phisi.
z sicut sole apparēte sup orizonte nr̄i emispe/
rij. aer pri⁹ natura illuminat in oriente q̄z i oc
cidente. z tn̄ simil'in eodē instāti lumē solis re
cipit in oriēte z in occidēte. vt patz. ij. de aia.
sic in ꝓposito. Uirt⁹ em̄ infinita equa ve/
locitate pt corp⁹ mouere ꝑ mediū plenū. etiaz
si esset plenū ferro. sicut virt⁹ finita ꝑ mediuz
vacuū. qz q̄tuz velocitat̄ mot⁹ in vacuo ex eo
q̄ mediū nihil resistit. tm̄ velocitabit̄ i pleno.
si virt⁹ motoris resistentiā medij sine omī ꝑ/
portōne in infinitū excedit. z p ꝯsequēs dato
q̄ in hmōi motu sit successio naturalis. ex eo
q̄ vna ps ei⁹ prioritate nature p̄cedat aliā par
tē. tn̄ nō erit successio tpalis. eo q̄ i hmōi par
tib⁹ nulla sit prioritas tpis. ¶ Etiā omia illa
ad q̄ ducit ꝓbatio ꝯsequentie sunt possibilia
virtute diuina. dato q̄ nō possint fieri virtu/
te creata. Si em̄ virt⁹ diuina non posset aerē
ꝯdensare vel pellere in instāti. tūc de⁹ nō pos/
set in instanti de aere facere ignē. quia ex vno
pugillo aeris fiūt decē ignis. z p ꝯsequēs mi/
to maiorē locū occupabit ignis genit⁹ q̄z aer
ex quo generat̄. ¶ Etiā si q̄s vellet ie i ista ma
teria ꝓfundare. difficile esset eu adere q̄n opo/
teret ꝯcedere impulsionē vel attractionē aeris
virtute naturali q̄nq̄z fieri in instāti. qz suppo/
sito q̄ lignū vel aliq̄d aliud cōbustibile sit vl
timate dispositū ad recipiendū formā ignis.
tūc etiā virtute naturali ex hmōi cōbustibili
generabit̄ ignis in instāti. qz etiā naturalit̄ lo
quēdo tpis nō requirit̄ ꝑ forme substantialis
introductōne. q̄z uis requirat̄ ꝑ recipiētis ma
terie dispositōe. z tn̄ nō est dubiū q̄ ignis ge/
nit⁹ occupabit in centuplo maiore locū q̄z il/
lud lignū vltimate ad formā ignis dispositū
Quicq̄d tn̄ sit d̄ virtute nature. istd̄ nō debet
negari esse possibile diuia virtute. ¶ Ad ter/ Ad.3.
ciū nego ꝯsequētiā. Ad ꝓbatōez dicēdū q̄ li
cet ista ꝯclusio ponat supdicta fieri i eodē in/
stanti. tn̄ ex h̄ n negat oēm successionē. qz fm
q̄ inter aliq̄ est ordo prioris z posterioris. fm
h̄ pt inter ea esse successio. Sz ordo fm prius
z posteri⁹ natura pt esse i eodē instāti. ḡ q̄z uis
successioni tpali repugnet habere mēsurā in/
diuisibilē z instātaneā. h̄ tn̄ nō repugnat suc/
cessioni naturali ¶ Forte dicet q̄ ꝓba ezech. Instantia
vident̄ sonare de priori z posteriori fm tpis et
nō solū fm naturā. z p ꝯsequēs vident̄ innue
re successionē tpalem. z nō solū successionē na
turalē. ꝑpter qd̄ ista ꝯclusio negādo circa p̄di
cta successionē tpalē adhuc videt̄ scripture cō
tradicere. ¶ Respōdeo q̄ ezechiel ordinē na/ Solutio.
ture exprimit ꝑ modū ordinis tpalis ꝓpt in/
tellectum rudiū z simpliciū quib⁹ loquebat.
Sicut etiā moyses fecit exprimēdo mūdi cre
ationē. vt testat̄ beat⁹ augustin⁹. ¶ Ad argu Ad princi
mentū principale nego minorē. Ad ꝓbatōez pale argu.
dicendū q̄ maior nō est vera supposito q̄ al/
terū extremoz illi⁹ ꝯiunctōis nō maneat eq̄
dispositū sicut fuit in principio illi⁹ ꝯiunctio
nis. Si em̄ opposito modo fuerit dispositū.
tūc sic p̄mo ꝯiunctio hmōi extremoz fuit na
tural'ꝓpt dispositōes ꝓpositas. sic postea se/
paratio coz erit naturalis ꝑpter dispositōes
oppositas. qz act⁹ actuoz habēt esse i patiēte
z dispositō. vt dicit. ij. de aia. Sicut em̄ gue
naturalit̄ q̄escit deorsū. sic natural'r recederet
d̄ eo si deorsū fieret sursū. Sz nūc est ita q̄ in
pūcto mortis ipi⁹ hois corp⁹ humanū habet
oppositas dispositōes his q̄s habuit i p̄nci/
pio q̄n rōalis aia sibi fuit ꝯiūcta. tō separatio n̄
est dicēda violēta. sz pori⁹ natural'. nō obstan
te q̄ p̄cedēs ꝯiūctio etiā fuerit naturalis.

Distinctio quadragesima q̃rta.

Solent autem

nonnulli. Postq̃ mgr̃ determinauit de mortuorũ resurrectõe. nũc vult determinare de resurgentiũ conditõe. Et diuidit in duas ptes. Qz pmo insinuat resurgẽtiũ conditões indistincte z vniũsalit. Scdo easdẽ conditões declarat distincte z specialiter. ibi. Hoc aũt in corpibꝫ sanctorũ. Prima in duas. Qz pmo manifestat resurgentiũ conditões q̃ntũ ad eorũ staturã z etatẽ. Scdo q̃ztũ ad corporum suorũ integritatẽ. ibi. Nõ em perit deo. ¶ Sequit illa ps Hoc aũt. Et diuidit in tres ptes. Qz pmo mgr̃ tãgit spẽaliter conditões beatorũ. Scdo dãnatorũ. Et tercio aduersorũ. Scda ibi. De rebus aũt. Tercia ibi. Illud etiã inuestigari optet. Istaꝫ scda diuidit in duas ptes. Qz pmo ostẽdit q̃liter dãnati dispositi erũt in corpe. Scdo q̃liter se habebũt ex pte aĩe. ibi. Cũ aũt constet. Prima in duas. Qz pmo tractat de conditõibꝫ hmõi corporꝫ. Secũdo incidẽter determinat d̃ cruciatibꝫ demonũ. ibi. Queri etiã solet. Prima in duas. Qz pmo tãgit hmõi corporꝫ deformitatẽ. Scdo innuit eorũdẽ corporꝫ incorruptibilitatẽ. ibi. Si vo q̃rit. Et hec ẽ diuisio istꝰ. xluij. dist. z sn̄ia in generali. circa quã q̃rit in speciali.

Vtrũ resurgat in hoie totũ qd̃ est d̃ veritate sue corpalis nature. ¶ Videt q̃ nõ. Qz corpꝰ includẽs formã cõplexionis hũane ẽ valde passibile z d̃ facili lesibile. z p consequẽs corruptibile. qz passio lesiua abijcit a sba eius qd̃ patit hmõi passione. Sz corpꝰ hoĩs post resurrectõez ẽ incorrupti bile. g̃ nõ habebit formã cõplexionis hũane. nec p consequẽs habebit q̃cq̃d spectat ad veritatẽ hũane nature. cũ forma cõplexionis hũane ad hmõi veritatẽ videat ptinere. Maior patz qz ppt nobilitatẽ cõplexionis int oĩa alia hõ intẽsiꝰ ledit a ꝛrio. z in eadẽ hũana specie a consimili illatõe ꝛrij intẽsiꝰ ledunt illi hoĩes q̃ habent nobiliores cõplexiones. Mior patz. i. ad Chorꝫ. xv. vbi ait apl'us. Optet corruptibile hoc induere incorruptionẽ. z mortale hoc indurere immortalitatẽ. ¶ Cõtra. corpꝰ humanũ resurget pfectũ. g̃ resurget in hoie q̃cq̃d est de veritate sue corpalis nature. Cõsequẽtia patet. Et ãncedẽs habet hoc in ifra. ¶ Vic pmo videdũ est d̃ pncipali q̃sito. ¶ Scdo d̃ dãnatorũ loco Tercio d̃ eorũ corpali supplicio Quarto de spũali. puta de pena ipiꝰ aĩe quã patit in inferno.

Quantũ ad primũ

Articulus primus

articulũ ẽ aduertẽdũ q̃ q̃stio vnũ q̃rit z aliud p supponit. ¶ Presupponit ei q̃ totũ resurgat i hoie qd̃ ẽ d̃ veritate sue spũalis nate. z hoc rõabilit. qz ipe hõ resurget cũ tota aĩa itellectiua q̃ntũ ad suã essentiã z q̃ztũ ad oẽs suas potẽtias spũales. ex q̃bꝫ cõponit hõ in q̃ztũ d̃ esse nate spũal'. Querit ãt vtꝫ resurgat i hoie totũ qd̃ ẽ d̃ veritate sue corpal' nate ¶ Et q̃ ad hoc p terminorũ noticia pmo videdũ ẽ q̃d itelligi debeat p illd qd d̃ ptinere ad veritatẽ corpal' nate in ipso hoie. Et deinde sunt due conclusiones ponẽde.

¶ Quo ad pmũ dico cũ pho. q. metha. q̃ vnũ qd̃q̃z sic se hz ad eẽ. sic se hz ad veritatẽ. z p cons sic aliq̃d ptinet ad eẽ alicuiꝰ nature. sic ptinet ad veritatẽ eiusdẽ nate. Ad eẽ ãt hũani corpis spectãt ossa: nerui: caro: sãguis: z mlte alie ptes seu mẽbra. q̃bꝫ tã itrinsecꝰ q̃z extrinsecꝰ corpꝰ hũanũ pficit z cõplet. igit ista eadẽ ad veritatẽ corpalis nate in hoie vident ptinere. Cũ igit forma det esse. igit q̃libet ps formal' carnis q̃ ẽ i hoie ptinet ad veritatẽ hũane nate. q̃z uis ñ q̃libet ps carnis material'. Et eodẽ mõ d̃ ptibꝫ ossis z nerui z cuiuslibet alterius totiꝰ hõ genei. ad pfectõez corpis hũani spectãtis ẽ dicendũ ¶ Partẽ aũt formalẽ totiꝰ homogenei appello illã q̃ tal'ẽ z tãta. q̃ si separet a suo toto adhuc remaneret i specie sui totiꝰ. vel retineret nomẽ totiꝰ. Est ei ps carnis fm formã q̃ separata a toto manet ya caro ¶ Partẽ vo materialẽ dico p oppositꝫ. q̃ ita ẽ imp̃fecta z diminuta q̃ si separet nõ spẽs nec nomẽ sui totiꝰ i ea saluaret eo q̃ resolueret i materiã vl' i circũstãs corpꝰ. ¶ Et diuisio ista. s. d̃ carne fm formã z de carne fm materiã pt hri ex dictꝭ phi. i. d̃ genera.

¶ His pmissis pono duas cl'ones ¶ Pria ẽ q̃ i hoie resurgẽte ñ resurgit totũ illd qd q̃cunq̃z tpe fuit d̃ veritate sue corpalis nate. Qz illd ñ resurget in hoie qd corpꝰ resurgẽtis faceret hũani corpis mẽsurã excedere. Sz si totũ illud qd p q̃cũq̃z tpe fuit de veritate corpal' nate resurgeret i hoie. tũc mltoꝫ hoim corpa eẽnt valde imoderata. g̃ zc. Maior patebit ex dicẽdis i seq̃nti cl'one. Et etiã minor patz ex dictis i pdicti termini declaratõne. Nã si q̃libet ps carnis hũane in q̃ saluari pt spẽs z nomen carnis spectat ad veritatẽ hũane nate. sic pdictũ ẽ. tũc qz idẽ hõ q̃ nũc ẽ valde pinguis pt fieri macer. z postea itez pinguis. z hoc sepiꝰ. qz qd dedit de hmõi pinguedine. potest restaurari virtute vegetatiua q̃ alimẽtũ conuertit i veram carnẽ humanã. igit si tota illa caro totiens

Nota.

Cõclusio prima.

restaurata simul resurgeret in eodem homie. patet q̃ eius corpus excederet imoderate mē/ Opio magistri sentē tiarū. suram humani corpis. ¶ Sed cōtra p̄dicta sunt due opiniones. Quarum prima negat q̃ quelibet pars carnis in homie in qua sal/ uatur species carnis sit de veritate hūane na/ ture. Ponūt enim solū illud qd̄ in primis parē tibꝰ a deo formatū est esse de veritate humane nature. ⁊ nihil de his que extrinsecꝰ aduenūt dicūt ptinere ad veritatē humane nature. si/ ue illud aduenīat per virtutē generatiuā. qd̄ a medicis appellat humidū radicale. siue per virtutē nutritiuā. sicut humidū nutrimēta le quo ipm̄ genitū augmentat. ⁊ in ipo de p̄dictū restaurat. ¶ Et istꝰ opinionis fautor princi palis est magister sententiarū. vt apparet lib. ij. dist. xxx. c. penult. vbi sic ait. Trāstulit enim adā modicū quid de substātia sua in corpora filiorū quādo eos p̄creauit. id est aliq̄d modi cū de massa substātie eiꝰ diuisū est. ⁊ inde for/ matū est corpꝰ filij. suiq̄ multiplicatōne sine rei extrinsece adiectōne auctū est. ⁊ de illo qui dem augmētato aliq̄d inde separat vnde for/ mant posterorū corpa. ⁊ ita pgredit p̄creatio/ nis ordo lege ppagatōnis vsq̄ ad finē huma ni generis. ¶ Et istā opinionē pbat mgr̄ ea/ dem distinctōe. c. vlti. tripliciter. ¶ Primo 1 autoritate saluatoris dicētis i euāgelio. Om ne qd̄ in os intrat in ventrē vadit ⁊ in secessuꝫ vertit. ¶ Secūdo ratōne. qꝫ puer qui statum 2 post ortū morit. i illa statura resurget quā ha bitur̄ erat si viueret vsq̄ ad etatē triginta an norū nullo vicio corpis impedit̄. Ūn̄ ergo il la substātia que adeo parua fuit mortua: i re/ surrectōne tā magna erit nisi sui in se multipli catione. ¶ Tercio pbando hoc idē exēplo sb dit immediate post verba p̄dicta dicēs. Ūn̄ ap paret q̃ etiā si viueret: nō aliūde sz i se augmē taret illa substātia. sicut costa de qua facta est 4 mulier. ⁊ sicut panes euāgelici. ¶ Istā opini onē etiā quidā alij pbant sic. Si aliq̄d ab ex trinseco superueniēs posset cōuerti in veritatē humane nature. tūc quilibet homo esset incor ruptibilis. Falsitas cōsequētis per quotidia/ nā experientiā manifeste apparet. ac p philo/ sophiā. nec nō p sacrā scripturā. Cōsequētia pbat. qꝫ per talē cōtinuā cōuersionē semp de/ perditū posset restaurari. ⁊ sic nunq̄ cōsume/ retur illud qd̄ est de veritate humane nature. ⁊ per cōsequēs ipe homo nunq̄ moreretur.

Cōtra opinionē magistri. ¶ Sz salua mgr̄i reuerētia. ista opinio non videt esse ꝟa. qꝫ si absq̄ omi additōne extrin seca solū ex diuisione ⁊ subdiuisione illꝰ qd̄ pgeniti a primis parētibꝰ ab ip sis acceperūt. fieret humanorū corporū ppagatio ⁊ augmen tatio. tunc iā diu cessasset hominū generatio Nā si illa portio substātie accepta a p̄mis pa rentibꝰ fuisset maior quocūq̄ monte. iā p cō/ tinuā subdiuisionē diu fuisset ꝛsumpta P. 2 quādo ipsi dicūt q̃ istud acceptū a substātia primorū parentū multiplicat in se. vel ipsi in/ telligunt q̃ hmōi multiplicatio fiat naturali ter. vel miraculose. Primū nō possunt dare. qꝫ natura nō potest facere de minori maiꝰ ni/ hil addēdo nisi rarefaciēdo. sz qd̄ sola rarefa/ ctione dilatat. hꝫ ppie nō augmentat. vt pa/ tet. i. de generatōne. ples autē genita ppie au gmentat. vt patet ibidē. igit̄ isti nō possunt hꝫ modo dicēdo saluare augmentū ppie dictū qd̄ naturaliter fit in hominibꝰ. Etiā corpus auctū puta corpꝰ hominis adulti nō est rari us q̄ erat quādo idē homo fuit paruulꝰ. imo est solidꝰ ⁊ densꝰ. vt experimētaliter videmꝰ ergo nō p̄cedit corpus humanum de minore ad maius per aliquā rarefactionē. Etiā si pro cessisset huiusmodi rarefactio a primis parē/ tibꝰ vsq̄ modo. tūc illud qd̄ d veritate huma ne nature esset p nūc in quocūq̄ homine. mi lies milies ⁊ quasi sine pportōne esset rarꝰ ig ne. qd̄ ridiculū est dicere. ¶ Si intelligūt se cundo modo. tūc nullꝰ hominis generatio vel geniti augmētatio esset naturalis. sed solū miraculosa. quia generatio vel augmētatio q̄ fit per miraculū est miraculosa. sicut illa que fit per actū nature est naturalis. qd̄ nullus di ceret nisi ille qui ordinē ⁊ cursum nature puer tere nō curaret. ¶ Ad primū motiuū magi/ Solutio stri dicendū q̃ saluator p illa verba nō inten Ad. 1. dit dicere q̃ nihil de alimēto cōuertat in cor/ pus humanū. alias deus frustra dedisset ho/ mini virtutē vegetatiuā. Sz vult dicere q̃ ali/ mentū corporaliter nō ingredit animā. sz cor/ poralē ventrē. ⁊ omē qd̄ superfluitatis est ibi ⁊ corpalis immundicie hoc emittit per secessum. hoc autē qd̄ est purū cōuertit in corpus hu/ manū. ¶ Etiā illa distributio cū dicit omē. nō est in isto ppositō ita simpliciter accipien da. qꝫ experimēto discimus q̃ aliq̄d de cibo re manet apud dentes vel quādoq̄ reiciꝫ d ore. ⁊ per cōsequens patet aliquid intrare os qd̄ ni vadit ad ventrē litteraliter accipiendo. sicut videt magister istud verbū accipere ¶ Ad se Ad. 2. cundū dicendū q̃ corpus pueri in resurrectio ne nō deuenit ad tantā quantitatē p sui in se naturalē multiplicationē. sz p diuine virtutꝫ supnaturalē operatōem. ⁊ iō nihil ē ad ppositū i

quo loquimur de augmento rebꝫ naturalibꝫ
Ad.3. naturaliter cõpetente. ¶ Et per hoc patet ad
tertiũ. quia exẽpla que adducit de costa ⁊ de
panibꝫ paucis quibꝫ fm euangeliũ satiati su
erunt multa milia hoim. nõ sunt ad ꝓpositũ
qꝛ multiplicatio facta fuit in eis supnaturali
ter ⁊ valde miraculose. qd̃ nõ ꝓtingit in au/
gmento rꝝ naturaliũ. qꝛ sine miraculo sup/
posita cõmuni dei influẽtia res naturales ge/
nerant ⁊ augmentant. Juxta qd̃ ait beat⁹ au/
gustin⁹. q̃ sic de⁹ cũcta sua maiestate gubernat
Ad.4. vt tamẽ secũdas causas ꝓprios suos cursus
agere sinat. ¶ Ad quartu nego cõsequentiã.
Ad ꝓbationẽ dicẽdũ. q̃ licꝫ deperditũ restau
retur p alimentũ ordinate digestũ. tamẽ qꝛ re
stauratũ nõ est eque puꝝ sicut fuit deperditũ.
ideo ꝓpter cõtinuã intensionẽ hmõi impuri
tatis cõtinget vltimate humidũ radicale de/
ficere. ⁊ vnũqd̃qꝫ animal naturaliter tandẽ
corrũpi. vt patet primo ⁊ secũdo de generatõe
¶ Exemplũ patet ad ꝓpositũ de aqua vino ĩ
fusa. que primo vincit ⁊ in naturã vini mu/
tatur. que infusio si cõtinuat vinũ primo de/
bilitat. ⁊ tandẽ natura vini corrumpit. Sic
Opinio se in ꝓposito ⁊c. ¶ Opinio secũda p̃dictis cõ/
cunda. traria est. q̃ ponit q̃ aliq̃d extrinsec⁹ aduenies
cõuertit in veritatẽ humane nature. puta illd̃
humidũ qd̃ in parentibꝫ fit ex superfluo alimẽ
ti ex quo generat ꝓles. qꝛ illud qd̃ erat humi/
dũ nutritiũ in parentibꝫ fit humidus ra/
dicale in ꝓle. Solũ autẽ humidus radicale
fm istos est de veritate humane nature. Et
istud humidũ radicale manet idẽ in tota vi/
ta hoim. ⁊ nihil in ipm cõuertit per actũ vir
tutis nutritiue. sed solũ talis cõuersio fit ĩ car
nẽ ⁊ in alias ꝑtes corꝑis ꝑ cõplenda homis
Cõtra eã. quãtitate. ¶ Sꝫ nec istud valet. Quia hu/
1 midũ radicale fm phisicos calore naturali de
pascit. igit̃ necesse est vt aliquid de alimẽto p
actũ virtutis nutritiue in ipm cõuertat. Si
nõ. tunc cito cõsumeret. ⁊ per cõsequens non
2 maneret idẽ. sicut ista opinio ponit. ¶ P. q̃li
bet pars aucti est aucta. vt dicit p̃mo de gene/
ratõne. Sed humidũ radicale est principa/
lis pars corꝑis humani. vt etiã isti ꝓcedũt.
ergo aucto corꝑe humano necesse est humi/
dũ radicale augeri. ⁊ per cõsequẽs aliquid cõ
uertet̃ in ipm de extrinseco alimẽto ⁊ per actũ
virtutis nutritiue per quã fit augmentũ ĩ hu
mano corꝑe. ¶ Cõclusio secũda est. q̃ d̃ ta
Cõclusio libꝫ partibꝫ que ad veritatẽ nature spectabãt
secũda. in tota vita hominis tot resurgent in homiẽ
quot sufficiũt ad integrandũ perfectã staturã
⁊ figurã hominis. ad quã apta nata est natu
ra humana pertingere circa tricesimũ annũ.
semoto omni erroꝛe ⁊ impedimento. Quia vbi 1
solus de⁹ operat̃ ibi effect⁹ nõ minus ad perfe
ctum deducit̃ q̃ sit apt⁹ natus deduci medi
te quacũqꝫ virtute naturali remoto seu ꝓpo/
sito omni erroꝛe ⁊ impedimẽto. Sed vt patet
ex precedenti q̃stione formationeꝫ corꝑoꝝ in
mortuoꝝ resurrectõne sol⁹ deus operat̃. ⁊ vir/
tus naturalis ꝑducit corꝑ⁹ humanũ ad per/
fectam staturã ⁊ figurã infra triginta annos.
supposito q̃ nõ erret. sicut accidit circa fetus
monstruosos. nec impediat̃. sicut cõtingit in
hominibꝫ qui infirmant̃: vulnerant̃: mebris
truncant̃: vel moriunt̃ paululq̃ fm staturã cor
poris perficiant̃. ergo ⁊c. Maior patꝫ. qꝛ dei
perfecta sunt opa. vt dicit Deutero. xxxij. Pa
tet etiã minor quantũ ad omnes suas partes.
¶ P. ista videt̃ esse intẽto apli ad Eph. iij. 2
vbi ait. Donec occurramus omnes in virũ pfe/
ctum in mensurã etatis plenitudinis christi.
¶ Forte dicet̃ cõtra istã cõclusionẽ q̃ multi re/ Instantia
surgent in iudicio qui nunq̃ in tota vita sua 1
habuerũt tot partes corꝑis ꝑspectantes ad ve/
ritatẽ humane nature que sufficiãt ad integrã/
dam perfectã hominis staturã. sicut apparet
in his qui paruuli moriunt̃. ergo saltẽ taliꝫ
corꝑa in resurrectõne nõ erũt ꝑfecte stature.
¶ P. sicut multe referũt historie. ⁊ sicut etiaꝫ 2
patet ꝑ textũ philosophi. vij. ethicoꝝ. multi
quãdoqꝫ fuerũt homines bestiales. qui ꝓsue
to modo comederũt carnes humanas. Cũ er
go tales carnes nõ possint in vtroqꝫ resurgere
in comedẽte scilicet ⁊ comesto. sequit̃ q̃ alter
istorũ in resurrectõne mortuoꝝ non habebit
corꝑ⁹ perfecte stature. ¶ P. multa sunt mem 3
bra corꝑis humani que nõ resurgẽt. ergo cor
pus resurgẽtis nõ habebit eque perfectã figu
rã sicut nũc habet. Consequẽtia patet. qꝛ mẽ/
broꝝ dispositio includit̃ in isti⁹ corꝑoꝝ figu
ra cui⁹ dicunt̃ esse mẽbra. Antecedẽs ꝓbatur
qꝛ multa pro nũc sunt mẽbra homini necessa
ria ⁊ vtilia. que ꝑ tũc essent frustra ⁊ inutilia.
sicut apparet de mẽbris genitalibꝫ. de dentibꝫ
⁊ intestinis. Sꝫ de⁹ ⁊ natura nihil faciũt fru Solutio
stra. vt dicit̃ de ce. ⁊ mun. ergo ⁊c. ¶ Ad pri/ Ad.1.
mum dicendũ q̃ in quibus cũqꝫ materia ꝑha
bita nõ sufficit in illoꝝ resurrectõne deus illã
modicã materiã prehabitã in seipa miraculo
se multiplicat. donec sufficiat ad talẽ perfectã
staturam ⁊ figurã ad quã ille homo venisset
per naturam. si absq̃ erroꝛe nature ⁊ sine om/
ni impedimento triginta annis vixisset.

Ad.2. ¶ Ad secundū dicendū q̃ illud qd̄ comestū est. vel erat de veritate nature i vno. ⁊ superfluū i altero. ⁊ tūc resurget i illo de cui⁹ veritate nature dicit fuisse. vel erat de veritate nature in vtroq̃. ⁊ hoc dupliciter. q̃ vel erat eque d̄ veritate nature in vtroq̃. vel in vno magis q̃ in alio. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertendū q̃ humidū radicale. puta illud qd̄ ples ꝯsequit a parētibꝫ p actū virtutis generatiue. est magis de veritate nature q̃ illud quo postea auget qd̄ ꝯsequit p actū virtutis nutritiue. ¶ Do do ponat casus q̃ paruul⁹ hodie nat⁹ comedat a viro ⁊ mliere. ⁊ illud qd̄ fuit humidū radicale in illo puulo cōuertat in sanguinē mēstruū in muliere. ⁊ i viro in semē virile. Quo facto cognoscat vir iste illā mulierē. ⁊ ꝯcipiat tūc illud idē qd̄ pri⁹ fuit materia humidi radicalis i ple comesta. hoc erit postea etiā materia humidi radicalis in ple cōcepta. Quo casu posito tūc resurget in ple comesta. quia aīa illi⁹ pri⁹ habuit habitudinē ad illā corpalem portionē q̃ aīa plis sequētis. ¶ Si aūt in vno est magis d̄ veritate humane nature. tūc in illo resurget. ⁊ si alteri ñ sufficit residua materia p pfecta statura ⁊ figura sui corpis. tūc de⁹ per suā potentiā multiplicabit hmōi materiā donec sufficiat. ¶ Ad tertiū nego antecedēs. Ad pbationē dicendū q̃ q̃uis talia mēbra in statu illo nō d̄seruiūt ad eundē vsū ad quē i statu isto deseruiūt. tamē nō erūt frustra. q̃ ipis cōplebit pfecta hūani corpis figura. Sicut em̄ ocul⁹ i homīe picto quāuis nō eliciat actū vidēdi. tamē nō est frustra. q̃ deseruit ad cōplendū figurā hois iuxta intentionē artificis. Sic in pposito ⁊c.

De hūido radicali ab sumpto.

Ad.3.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū

articulū breuiter dico q̃ loc⁹ reprobꝫ seu dāmatoꝝ est infernalis ignis. ad quē locū etiā cū suis corpibꝫ detrudent p sententiā extremi iudicij dicente christo Matth. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. ¶ Sz qualis sit iste ignis. ⁊ vbi sit. patebit circa distinctionē prime sequentē. in qua tractat de habitaculis animarū post pseētē vitā.

Articulus tertius.

Quātū ad tertium

articulū pono duas cōclusiones. ¶ Prima est q̃ corpora damnatoꝝ patient pēna maxima ab igne ifernali. Quia sicut corpora beatorum se habebūt ad gloriā. sic se habebunt corpora damnatorū ad pēnā. Sed corpa beatorum glorificabunt celesti gloria que est sūma gloria corporalis. ergo corpa damnatoꝝ punient infernali pena que est maxima inter omēs pēnas quibꝫ corpus potest affligi. vt testant omēs doctores sancti. ¶ P. sicut anime beatorū meruerūt mediātibꝫ suis corpibꝫ. sic anime reprobꝫ peccauerūt ⁊ demeruerūt mediantibꝫ corporibꝫ suis. ergo sicut corpa beatorūz resuscitabunt ad percipiendū maximū premiū. sic corpora reprobꝫ resuscitabūtur ad percipiēdū maximā penā. que cōmuniter pena ignis solet appellari. ¶ Forte dicet cōtra istā cōclusionē. q̃ in essentialiter ordinatis cessante primo ⁊ suprioꝝ. necesse ē omē inferi⁹ ⁊ posteri⁹ a sua opatōne cessare. Sz mot⁹ celi est ordine essentiali prior omnibꝫ motibꝫ istorum inferioꝝ. qui quidē motus celi cessabit i die extremi iudicij. igit post illū diē ignis nō poterit agere in corpa reprobꝫ. Maior patet. q̃ si posteri⁹ posset suā operationē exercere sine priori. tunc nō dependeret ab eo. nec p ꝯsequēs essz ordine essentiali posteri⁹ eo Minor quantū ad primā partē cōcedit ⁊ cōmuniter ponit tam a theologis q̃ a philosophis. Sz quantū ad secundā partē a theologis cōmuniter est cōcessa. ⁊ trahit a sacra scriptura. Apocal. x. vbi iurauit angel⁹ p viuentē in secula seculoꝝ. quia temp⁹ ampli⁹ nō erit. nec p cōsequēs erit mot⁹. cū omis mot⁹ fact⁹ a creatura tēpore mensuret. ¶ P. ignis inferni nō est corpalis. ergo nō est actiu⁹ in corpa reprobꝫ. Cōsequētia patet. q̃ actiuū ⁊ passiuū debent cōmunicare in materia. sed qd̄ nō est corporale nō cōmunicat i materia cū corpe. Antecedēs habet autoritate augu. qui sup Gen. ait. Substātiā inferioꝝ spiritualē esse arbitror nō corpalē. Et idē augustin⁹ in li. de spiritu ⁊ anima ait. Nō sunt corpalia sz corpibꝫ similia quibꝫ anime defunctoꝝ exute afficiuntur. Sed eodē igne afficiunt anime exute et corporibꝫ cōiuncte. ¶ Idē patet p Damas. qui i lib. q̃rto ait. Tradet dyabol⁹ ⁊ angeli ei⁹ in ignē eternū. nō materialē qualis est apud nos. sed qualē vtiq̃ deus nouit. ¶ Itē gregorius in lib. dyalogoꝝ ait. Ignis iste cū sit incorpore⁹ in semetipo reprobos cruciabit. ¶ Ad primū dicendū q̃ licet maior sit vera manēte hoc ordine rerū ⁊ cursu naturali. tamē mutato isto ordine tūc nō est ꝓ'a. Ad pbatōez dicēdū q̃ i punitōe reprobꝫ ignis infernal' absoluit p diuinā potētiā ab isto ordine ⁊ ab hmōi dependētia qua in sua operatōne a motu celi dependet. non enim quo ad hoc agit iplē ignis

1

Instantia 1

2

Solutio Ad. 1.

Ad.2. in virtute celi. sz in virtute dei. ¶ Ad secūdū nego antecedēs. Ad ꝓbationē dicendū q̃ ignis infernalis vel infern⁹ potest dupliciter cōsiderari. Uno modo fm se ⁊ in ꝓpria sua substantia. ⁊ sic vere est corpalis. Alio modo q̃ntū ad passionē quā infligit his qui ex ordine diuine iusticie sue actōi subijciunt. ⁊ sic dicit spūalis. qz vt cōmuniter dicit hmōi passionē nō infert actione reali. sz intētio naturali. Et ꝑ hoc patet ad autoritates augu. ⁊ grego. qz ipi nō loquunt de isto igne fm q̃ habet esse in se. sz fm q̃ habet esse in ipo patiēte. ⁊ hoc esse est intētionale ⁊ ꝑ cōsequēs spūale. ¶ Ad dictū dam̄. dicendū q̃ ipe nō negat simpliciter illū ignē esse materiale. sz solū negat eo modo quo iste ignis est materialis qui est apd nos. qz ignis inferni habz materiā stabilē ita q̃ nō indiget quotidie nouo cibo seu fomēto sicut ignis qui est apud nos. ¶ Cōclusio secūda est q̃ corpora reprobōz post diē iudicij nūq̃z corrumpent licet maxime affligant. Quia pena eoz erit eterna. ergo ipa nō erūt vnq̃z corrupta. Consequētia patet. qz cū pena sit accidens patiētis. ipa nō potest ꝑpetuari nisi ipo patiēte perpetuo manēte. Antecedēs habetur Matth. xxv. vbi de reprobis dicit. Ibūt hi in supplicū eternū. Et Isa. vltimo. c. dicit. Ignis eoz nō extinguet. ¶ Pullud qd̄ sic afligit q̃ nō cōsumit hoc ex sua afflicōne non corrumpet. corpora reprobōz post diē iudicij sic affligent q̃ nō cōsument. Maior patz. Et minor ꝓbat. quia iob. x. vbi satis ꝓlixe describitur pena hois reprobati inter alia dicit sic. Luet omia que fecit nec tamē cōsumet. ¶ P. incorruptibilitas quā. i. ad Chor. xv. aplus ꝑdicat per mortuoz resurrectionē esse ventura. nō solū verificat quantū ad animā. qz etiā ante resurrectionē anima homis fuit incorruptibilis. sed verificat quantū ad totū cōiunctum. Sz totū cōiunctū nō posset esse īcorruptibile si ipm corp⁹ homis quādoq̃z corrūperetur. ¶ Forte dicet q̃ prima cōclusio huic cōclusioni cōtradicat. qz omē corp⁹ qd̄ a corpali igne est vere ⁊ intēse passibile. hoc est ab eo vere corruptibile. Sz corp⁹ cuiuslibet reprobati est intēsissime passibile ī inferno a corpali igne. vt dicit prima cōclusio. ergo erit ab eo corruptibile. cui⁹ oppositū ponit ista cōclusio Maior patet. qz esse impassibile videt eē cōsequēs necessariū ad esse incorruptibile. Unde bene sequit. corp⁹ glorificatū est incorruptibile. ergo est impassibile. ita q̃ necessaria cōsequētia cōuincit habere dotē impassibilitatis. Enā corp⁹ celeste est incorruptibile. ergo necessario est impassibile. Cōsq̃ quāuis spera ignis attingat corp⁹ lune. tamē corp⁹ lune nihil patit ab igne. eo q̃ sit incorruptibile. ergo arguēdo ab opposito cōsequētis sequit. illud est passibile. ergo est corruptibile. ¶ P. omē cōpositū ex cōtrariis fm sui naturā est corruptibile. ⁊ ꝑ cōsequēs tandē corrumpet nisi dos impassibilitatis supnaturaliter sibi cōferat. Sz corpa reprobōz sūt cōposita ex cōtrariis. ⁊ ipis ñ cōfert dos impassibilitatis. qz talis dos tantūmodo inuenit in corpe glificato. q̃ zc. ¶ P. oīs passio igne facta abijcit a sbstātia. Sz corpa dānatoz cōtinue sustinēt passionē illatā ab igne q̃ ꝑpter cōtinuā abiectionē sue substātie tandē penit⁹ cōsument. ¶ P. agēs ꝑdominās patiēti assimulat sibi passū. ⁊ tandē cōuertit ipm ī ꝓpriā suā naturā. Sz ignis inferni ꝑdominat illis corpib⁹ ⁊ agit ī ea. ergo videt q̃ talia corpa cōuertant in ipm ignē. ⁊ ꝑ cōsequēs ī suis naturis ꝓpriis corrumpent. ¶ P. intēsus dolor est via ⁊ quasi dispositio ad mortē Sz dolor inferni est intēsissimus dolor. ergo zc. ¶ P. si corp⁹ damnati homis semp̃ duraret tūc esset infinite virtutis. Cōsequēs est falsz. vt de se patet. Probatio cōsequētie. Positis ei duabo reb⁹ quaz vna potest durare ꝑ vnū annum ⁊ nō ampli⁹. alia vero potest durare vel habet vigorē durādi ꝑ duos annos. tūc planū est q̃ secūda est maioris virtutis q̃z prima. qz vigor quo durare potest ꝑ vnū annū adequat totū vigorē prime. ⁊ ꝑ cōsequens toto illo vigore quo durare potest secūda ꝑ aliū annum excedit vigorē prime. Et eadē ratōne si ponit tercia q̃ durare poterit ꝑ tres annos illa excedit secundā. Et sic deinceps in infinitū Ergo si aliqua res durare poterit in infinitū illa habebit virtutē infiniti vigoris. q̃ nō pōt cōpetere alicui creature ¶ P. nihil impedit ꝑpetue ne tendat in illud ad qd̄ naturaliter inclinat. Sz omē corpus humanū naturaliter tendit ad corruptionē ergo nō impedet perpetua corruptōe. ⁊ ꝑ cōsequēs quādoq̃z corrumpet. Maior patet. qz quādocūq̃z aliqua res impedit ne ꝑtingat ad illud in qd̄ naturaliter tēdit. tūc violēter impedit. Sz nullū violentū potest esse ꝑpetuū. vt dicit ꝑmo celi Probatō minoris. qz q̃ncūq̃z aliq̃ res sino naturali cursui ⁊ suis naturalib⁹ ꝓncipijs derelicta tēdit ī aliq̃d. tūc naturalit dicit tēdere ī illud. Sz qd̄libet corp⁹ hūanū suo natali cursui derelictū tēdit ī corruptōez. q̃ zc. ¶ P. omē corp⁹ habēs materiā cū annexa sibi ꝓpriatōe

Ad.2.

Cōclusio secūda.

1

2

3

Instantia 1

7

est ppie corruptibile. Sed corp⁹ cuiuslibet dãnati habet materiã cũ priuatõe annexa. ꝗ ꝛc. Maior patet. i. phisi. ⁊ in mlris alijs locis phic. Minor pbat. qꝛ si materia dãnati corporis nõ haberet annexã priuatõem. tũc ñ posset alterari. ppter hoc em corpus celeste dicit alterãs inalterabile. qꝛ dato ꝙ habeat materiam. tñ hmõi materia nõ habet priuatõem annexã. ¶ P. ex hꝯ aliqd corp⁹ dicit incorruptibile. qꝛ sua forma ita satiat eⁿ materiã ꝙ non potest appetere aliã formã. Sed materia corporis dãnati nõ videt magis esse satiata forma q̃ fuerat hic i via. qd patet ex hoc. qꝛ non est min⁹ passibilis q̃ fuerat hic i via. ¶ P. q̃cunq̃ diuino iudicio ẽ iudicat⁹ ad maximã pnã. ille a pena mortis nõ debet esse immunis. Sz quilibet damnat⁹ est diuino iudicio determinat⁹ ad sustinendũ maximã pnã. ꝗ ꝛc. Minor ẽ nota cuilibet fideli. Maior ẽ pbo. qꝛ pena mortis est sũma omniũ pnarũ. Propter hꝯ em dicit. iij. ethico. ꝙ omniũ terribiliũ termin⁹ mors est. ¶ P. ista videt esse intẽtio beati augustini in lib. de natura bonⁿ. vbi aut. ꝙ reprobi qꝛ volẽtes corrupti sũt in pctis. in uiti corrũpent in penis. ¶ Sz q̃uis ista ab aliquibꝯ hereticis p errorꝭ sui velamine possint adduci. tñ ñ ꝛcludũt. Qꝛ ꝙ reprobi post mortẽ resurgãt patet ex pcedenti q̃stione. Quãt post hmõi resurrectõem in suis penis ppetue remaneãt. patet apoc. ix. vbi de damnatis hominibꝯ dicit. In diebꝯ illis querẽt homines mortẽ ⁊ nõ inuenient illã. ⁊ desiderabũt mori ⁊ fugiet mors ab eis. ¶ Possibilitatẽ etiã isti⁹ .s. ꝙ corpa reprobꝯ nunq̃ cõsumentur quãuis ppetuo igne crementur. declarat beat⁹ augustin⁹ in lib. de ciui. dei. mltiplici exẽplo ex his q̃ videm⁹ etiã in rebꝯ naturalibꝯ. Nã salamãdra viuit i igne ⁊ nõ cõsumit ab igne. ¶ Item aurꝯ rutilat in igne. ⁊ nõ ꝛsumit ab igne. ¶ Item ponit exemplũ de montibꝯ sicilie. q̃ vt ait aug. ab antiq̃ssimis tẽpꝯibꝯ arserũt. ⁊ tñ nõdum cõsumpti sunt. ¶ Et si de illis montibꝯ mirabat augustin⁹. mlto magis nos mirari possumus. qꝛ nec hodierna die apparet ꝛsumptio illoꝝ montũ. quãuis eoꝝ cõtinua inflãmatio videat. ¶ P. in legẽda sancti nicolai legit ꝙ in partibꝯ oriẽtis quidã ignis inuenit qui manũ sibi appositã vehemẽter affligit. ⁊ tñ de hmõi manu sibi apposita nihil cõsumit. Ex quibꝯ omnibꝯ apparet satis esse possibile. ꝙ corpora reprobꝯ igne perpetuo cruciant. q̃uis quo ad eoꝝ substantiã minime corrumpant.

Solutio Ad. 1.

Ad primũ dicendũ. ꝙ posito ꝙ maior esset vera supposito naturali cursu rerꝯ quẽ p nũc cõmuniter videm⁹. tamẽ isto cursu mutato ñ est vera. qꝛ nulla causa secũda agit nisi put recipit influentiã cause pme. vt patꝯ p autorẽ de causis. hmõi autẽ influẽtia pcedit a pma causa que est ipe de⁹ libere ⁊ nõ ex necessitate natu re. vt patet ex his que dixi lib. ij. dist. i. q. ij. arti. iij. igit de⁹ potest per liberã suã influentiã igne coopari tali modo vt corpi humano inferat passionẽ maxime afflictiuã ꝙ tamẽ ex hoc nõ coopabit ei vt inferat corruptionẽ. Et similiter poterit influere humano corpi ad hoc vt recipiat ignis vel cuiuscũq̃ alteri⁹ corpis actionẽ put est afflictiua. nõ influendo eidẽ corpori ad recipiendũ hmõi actionẽ put est corruptiua. Quãuis em fm cursũ nature cõmune si quis gladio pforaret corpus alicui⁹ hominis. iste sua actõne ita inferret tali homini lesionẽ ꝙ etiã necessario inferret corruptionẽ. tamẽ si de⁹ influeret illi cordi ad recipiendũ hmõi pforationẽ put est lesiua seu afflictiua. ⁊ non put est corruptõnis inductiua. tunc si omni die corpus illi⁹ hominis centies penetraret. quãuis multũ ex hoc affligeret. tamẽ nunq̃ ppter hmõi lesiuas penetratõnes moreretur. Sic in pposito ꝛc. ¶ Ad pbationẽ dicendũ ꝙ esse impassibile nõ est necessariũ cõsequens ad esse incorruptibile. supposito ꝙ diuina influentia assistat rei ad recipiendũ actionẽ agẽtis put est passionis illatiua. ⁊ nõ put est corruptiua. hoc em posito tũc res est incorruptibilis. quãuis sit vere passibilis. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ maior nõ est vera cessante motu celi ⁊ mutato ordine rerꝯ modo predicto. Ad. 2.

¶ Ad terciũ dicendũ ꝙ maior nõ est ꝛa supposito ꝙ deus influat ad hoc ꝙ fiat passio. ⁊ nõ influat ad hoc ꝙ substantie fiat abiectio. Ad. 3.

¶ Ad quartum dicendum ꝙ quãuis agens ex hoc dicat pdominari patienti ꝙ imprimit ei suã similitudinẽ. tamẽ nõ cõuertit ipm i naturã suã ex hoc ꝙ imprimit ei suã similitudinẽ quantũ ad formas accidẽtales. nisi etiã talis impssio fiat quantũ ad formã substãtialẽ. Cũ igit de⁹ fm fidẽ nostrã nõ cooperet infernali igni ad hoc ꝙ suã formã substãtialez inducat in corpa damnatorꝯ. ꝛz solũ cooperet ei ad hoc. vt in hmõi corpora inducat suas formas accidentales. ⁊ hoc vel realiter. vt dicit vna opinio. vel intentõnaliter vt ponit alia opinio. igit quãuis ille ignis hmõi corpa affligat in ducendo q̃litates valde lesiuas. ipa tñ nõ cuertit i naturã ignis. nec p ꝛsẽs hmõi corpa p corruptõem recedẽt a ppis suis natis Ad. 4.

Ad.5. ¶ Ad quintū dd. q̃ maior ñ est vniū salit va
q̃ qñq̃ mediāte intenso dolore aliq̃s curat a
mortali dispositōe. ¶ Dato etiā q̃ illa maior
esset vera fm ordinē nature. tm̄ nō esset vera
fm ordinē diuīe iusticie. Cū ḡ corpa reprobō
rū ab igne inferni grauissime patiant nō fm
ordinē nature. sz fm ordinē diuīe iusticie. iō
Ad.6. ꝛc. ¶ Ad sextū nego ꝛsequentiā. Ad pbatio
nē dicendū q̃ ex maiori duratōe nō pt argui
maior virt⁹ in vigore. q̃ sep⁹ videm⁹ q̃ res q̃
est minoris virtut⁹ ꝛ vigoris diuti⁹ durat. q̃z
illa q̃ est maioris virtut⁹ ꝛ vigoris. citi⁹ ei cor
rumpit hō viu⁹. q̃z vilis lapis in q̃ est hō pi
ctus vel sculpt⁹. Et qñ dicit q̃ vigor quo res
duor annor durauit p vnū annuz adequat
ꝛc. dico q̃ ex hoc nō habet adequatio virtut⁹.
quāuis habeat cōmēsuratō duratōis. nec ex
h̄ q̃ durat p annū sequentē excedit in virtute
q̃uis excedat in duratōe vel in virtutis cōti
nuatōe. q̃ nihil prohibet rem minoris virtutis
qñq̃ longiori tpe durare. ꝛ h̄ vel q̃ magꝭ elō
gata est a suo ꝛtrario. vel q̃ magꝭ ꝛseruat ab
extrinseco. ¶ Ex hoc etiā iste mod⁹ arguendi
patet esse falsus. q̃ p istū modū pbaret q̃ nul
la substātia creata esset incorruptibilis. cū nul
la talis substātia sit infinite virtut⁹ in vigore
qd tm̄ falsū est nō solū apud theologos: verū
etiā apud phos q̃ ponūt celū esse incorrupti
bile. ꝛ aiam intellectiuā ꝛ quālibet intelligen
tiā. ¶ Etiā dato q̃ istud esset alicui⁹ apparē
tie agentibꝫ ꝛ patientibꝫ derelictis suis cursi
bus naturalibꝫ. tm̄ istis reductis ad diuinaz
potentiā. tūc ista deductio nulli⁹ est apparen
tie. q̃ de⁹ rem minime virtutis posset semp in
esse cōseruare. Et dato q̃ ex sua natura eēt cor
ruptibilis. tm̄ de⁹ posset semp suspendere actio
nē corrūpentis inq̃tū hmōi actio esset corru
Ad.7. ptiua. ¶ Ad septimu nego minorē. q̃ postq̃z
cessabit mot⁹ celi q̃ est principiū generatōnis
ꝛ corruptōis in rebꝫ inferioribꝫ tūc corp⁹ hu
manū nō tendet naturaliter in corruptionē.
q̃ fm ordinē quē p tūc de⁹ instituet hmōi cor
pus erit incorruptibile. Optet em̄ corrupti
bile hoc inducere incorruptionem ꝛc. sicut ait
apls. 1. ad Thoz. xv. Ad pbationē patet. q̃
nō arguit nisi d naturali cursu rerū quē p nūc
videm⁹. ꝛ nō de illo cursu quē post hāc vitaz
Ad.8. expectam⁹. ¶ Ad octauū nego minorē. q̃ pri
uatio nō dicit solā carentiā alicui⁹ forme. sed
dicit carentiā cū aptitudine ad eā. vt patet. i.
phisi. Sz materia illoz corporū post mortuo
rū resurrectionē q̃uis multis formis substā
tialibꝫ careat. tm̄ ad nullā habet aptitudinem
naturalē. cui⁹ ratio est. q̃ omī aptitudini na
turali se tenēti ex pte potētie passiue respōdet i
natura aliq̃ potētia actiua qua hmōi aptitu
do est ad actū reducibilis Sz cessante motu
celi. tūc in tota natura creata nō apparet aliq̃
potētia actiua qua possit aliq̃ alia forma sub
stantialis induci in materiā illoz corporū. er
go p tūc nō erit in illis corpibꝫ aptitudo na
turalis ad formas substātiales quibꝫ carent.
¶ Forte dicet q̃ virtute diuīa possūt alie forme substātiales induci i materiā illoz corpo
rū. ḡ hmōi corpa saltē in ordīe ad diuīnā po
tentiā habēt aptitudinē ad recipiendū alias
formas substātiales. ḡ ꝛc. ¶ Rūdeo q̃ talis
aptitudo ñ est naturalis. sz solū obedientialis.
ꝛ hec aptitudo nō ponit in descriptōe priuati
onis. alias priuatio esset ānexa materie celi. q̃
etiā in materia celi est obedientialis aptitudo
ad recipiendū omnē formā quā de⁹ voluerit
inducere in ipam. ¶ Ad pbationē minoris
cū dicit. si nō haberet priuationē annexā. tūc
nō posset alterari. dicēdū q̃ loquēdo de priua
tione forme substātialis. tūc falsa est ꝛsequentia
q̃ dato q̃ aliq̃ corpalis substātia non habeat
naturalē aptitudinē ad aliā formā substātia
lē. tm̄ ex h̄ nō sequit q̃ nō possit alterari. q̃ al
teratio nō est mutatio fm formā substātialē
sz solū fm accidentalē. Corpa igit damnato
rū vere alterant q̃uis nō corrūpant. q̃ nō so
lū calore verū etiā frigore patiunt. iuxta illud
Job. xxiiij. de aqis niuū vadunt ad calorē ni
miū. tm̄ nō corrūpunt. q̃ talis alteratio nō di
sponit ad corruptionē. vt patet ex solutōe pri
mi argumēti. ¶ Ad nonū dicendū ad maio
rē q̃ nō solū corp⁹ pt esse incorruptibile ꝓpter
satietatē siue materie. sz etiā ꝓpter mutationē
ordinis virtutū actiuarū potentiū corrūpen
tē corp⁹. ꝛ ꝓpter h̄ q̃ de⁹ pt suspēdere actionez
cuiuslibet agētis respectu talis corpis inq̃tū
hmōi actio pt esse corruptiua. dato q̃ nō su
spendat eā. sz pot⁹ p omīpotētie sue influētiā
coagat ei inq̃tuz est afflictiua seu alteratiua.
¶ Etiā minor nō est vera. q̃ appellādo ma
teriā satiatā q̃ nō habet naturalē aptitudinez
ad aliā formā substātialē. tūc materia corpis
dānati erit satiata. q̃uis in via nō fuerit satia
ta. q̃ ꝓpter causas ꝓdictas tūc nō habebit na
turalē aptitudinē ad aliā formā. q̃uis in via
habeat hmōi aptitudinē. ¶ Qz autē manet
passibilis passione afflictiua. h̄ nō est ex natu
rali rerū ordine. sz ex diuina volūtate. ꝛ ex or
dine diuine iusticie. ¶ Ad decimū dicendū
q̃ q̃uis dānati non corrūpant q̃tū ad sbam

Instantia

Solutio

Ad.9.

Ad.10.

suā. tñ nō sunt īmunes a pena mortis. semper em dānati sustinēt talē penā q̄ multo maior eē videt q̄z sit pena hoīs morientis. Propter qd̄ pena dānatoꝝ dicit mors ppetua. qz z si ñ formaliter. tñ equivalēter includit penā cuiusli/
Ad.II. bet mortis tpaliter trāseuntis. ¶ Ad vndecimū dicendū q̄ beat⁹ augustin⁹ nō loquit ibi de corruptōe substātie. sz de corruptōe seu priuatione oīm accidentiū ad quietē z felicitatē spectantiū. qz sicut in p̄senti vita ipi reprobi voluntarie sunt corrupti q̄z tū ad bonū virtutis et meriti. sic i futura vita inuiti corrūpent z spoliabunt q̄z tū ad bonū felicitatis z p̄mij.

Articulus quart⁹. **Quātū ad quartuz** articulū necesse est quēlibet fidelē xpianū fateri aiaz homīs dānati etiā q̄n est a corpe separata pati ab igne infernali. alias nō possem⁹ salvare euangelicā veritatē. Qz vt ptz Lu. xvi. aia diuitis cruciabat infernalib flāmis. ergo zc. ¶ Istud etiā patet auctoritate beati augustini in lib. de ciui. dei. vbi ait. Adherebūt spirit⁹ incorporei corporeis ignib cruciādi. accipientes ab ignib penā. nō dantes ignib vitā. ¶ Sz vt mod⁹ appareat q̄ ignis agit i spiritū. ideo arguā ꝓtra istā ꝓclusionē. z argumentis rñdendo tangā illū modū ¶ Ex intentōe
Instantia 1 igit hereticoꝝ infernalē penā negantiū pt argui sic. Si ignis agit in spūm. aut h̄ facit virtute corpali: aut spuali. Si corpali. tūc nulla erit ꝓportio inter ignē agentē z aiam patientē qd̄ est inconueniēs. qz ad h̄ q̄ agēs agat z patiens patiat. optet esse ꝓportionē inter ea. Si spūali. tūc accidēs esset nobili⁹ suo subiecto.
2 qz spūale est nobili⁹ corpali ¶ P. omē agens corporeū agit p ꝓtactū. Ista patet p̄mo d̄ generatōe. Sz inter ignē corporeū z spūm ñ pt
3 esse ꝓtact⁹. ḡ zc. ¶ P. solū illa q̄ cōtingant i materia agūt z patiunt ad inuicē. Ista patet per aresto. in multis loc̄ phie. Patet etiā p boetiū in lib. d̄ duab natur. Sz aia separata vl spūs nō habet materiā cōmunē cū igne ¶ P. omē
4 agēs p̄stanti⁹ z nobili⁹ est passo. Ista patet p augustinū. ij. sup gen. z. vi. musice siue. Patet etiā p aresto. ij. de aia. Sz ignis nō est nobilior spū. igit ignis nō pt agere in spūm ¶ Nis z alijs sil'ib sophismatib poterāt aliq̄ phi ac etiā falsi xpiani mouēri q̄ dicebāt nullā sbaz separatā a materia posse pati aliq̄ pena. ¶ Sz
Cōtra hereticā opinionē. istud nō valet. Qz opposita apta nata sunt fieri circa idem. cū igit sba separata sit capax delectationis. igit etiā est capax pene. z p ꝓsequēs
1 nō est impossibile sbam a materia separatā pati aliquā penā. ¶ Nec valet si dare⁹ instātia de deo q̄ sume delectat. vt patz. xij. metha. z tñ nl la pena pt cadere i ipo deo fm q̄ de⁹ est. qz delectatio dei idē est qd̄ essentia dei. z iō hmōi delectatōi nihil est ꝓriū. nulli⁹ autē creature delectatō est idē qd̄ essentia sua. z ideo tali delectationi pena pt esse ꝓria. ¶ P. omē qd̄ cōtingit 2
amare illud q̄ pt p̄uari. z qd̄ ꝓtingit odire illud qd̄ ꝓ volūtatē suā sibi pt ꝓiūgi. h̄ pt penā pati. Sz virtute diuīa spūs a materia separatus pt p̄uari aliq̄ qd̄ amat. z pt ꝓ suā volūtatē cōiungi ei qd̄ odit. ḡ nō ē impossibile talē spūm pati. Maior patet. qz q̄z to res magis amat: tāto ei⁹ p̄uatōe amās magis affligit. z quāto aliq̄d magis odit tāto odiēs magis torquet si ꝓ volūtatē suā sibi ꝓiungit. Minor etiā patet. qz si dat oppositū. tūc de⁹ nō esset omīpotens nec ei⁹ virt⁹ esset infinita. ¶ Et ex h̄ etiā patz Mod⁹ q̄ patiūt spiritus dānatoꝝ.
quō de facto aia a corpe separata vl etiā ipe de mon patiunt. z q̄z tū ad penā dāni z q̄z tuz ad penā sensus. Patiūt em penā dāni ex eo q̄ se p petue p̄uatos cognoscūt eterne felicitatis quiete. z sūmi boni seu vltimi finis delectabilissima fruitione. quā naturaliter omīs creatura intellectualis affectat. Et patiunt penā sensus. ex eo q̄ ꝓ eoꝝ volūtatē flāmis infernalib cōiungūt. q̄s quidē flāmas ꝓtinue apphendūt p modū sūme odibilis z maxīe nociui ¶ Ista tñ ꝓiūctō flāmaꝝ infernalū aliter se habz ad aias z demones q̄ p nūc sūt i inferno. z aliter ad demones q̄ sunt i isto aere p nro exercitio. Nā hi q̄ sūt in inferno ꝓiūcti sunt talib flāmis localit z mētaliter. Sz hi q̄ h̄ sunt nobiscū hmōi flāmis ꝓiungunt ñ localit. qz alias hmōi flāme cōburerēt hūana corpa vexata p demonia. etiā incenderēt aerē circa nos quē inhabitāt hmōi demones. Sz ꝓiungunt mentaliter. Qz sicut boni angeli q̄ mittunt ad nos p nra custodia q̄n sunt apud nos nō sunt in celo localiter. tñ sunt i celo mētaliter. nc carēt celoꝝ gloria z felicitate eterna. sic mali angeli q̄n sunt apud nos sunt in flāmis infernalib mētaliter. qz diuīo iudicio apphensio illarum flāmaꝝ ꝓtinue ipis imprimit. q̄ impssione ipsi affligunt sine intermissione nō min⁹ si de⁹ voluerit q̄z si hmōi flāmis localiter iūgerent. Agit em hmōi ignis in spūm damnatū sicut diuīe volūtatis instrumentū. ideo nō minus pt agere in spūm localit absentē. q̄z in p̄sentē. qz virt⁹ diuīa nō est alligata p̄sentie locali. iō nō min⁹ in absentē q̄z in p̄sentē demonē pt de⁹ mediantib hmōi flāmis imprimere penam

infernalē. Et hꝰ modo ꝑt intelligi illud vulgatū ꝓuerbiū quo dicit q̃ dæmon portat ignē infernalē secū quocūq̃ vadit. ¶ Ad primā instantiā dicendū q̃ illa diuisio est insufficiens qz dabit tertiū mēbꝝ. s. q̃ simꝶ agat ꝓ virtute corporali z virtute spūali. qz q̃ꝫuis ille ignis agat in spūm virtute corpali. hꝰ tñ non facit nisi vt innitit virtuti spūali. puta vt tanq̃ instrumētū diuine iusticie in hmōi actōne dirigit singulariter z mouet a diuīa volūtate ¶ Ad primā partē minoris dicendū q̃ licz virtꝰ corpalis ipiꝰ ignis nō sit ꝓportionata ad hꝰ vt agat in spūm. tñ vt innitit volūtati diuīe tanq̃ instrumentū suo principali motori. sic sufficiētē habet ꝓportionē ad agendū in spūm ¶ Ad ꝓbationē secūde ꝑtis negāda est ꝯsequētia. qz illa virtꝰ spūalis nō est accidēs ignis. nec est subiectiue i ipo igne. cū sit realiter ipa volūtas diuina. ¶ Ad secundū nego minorē. qz licet ignis nō possit tangere spūm vt innitit virtuti ꝓprie. tñ hoc poterit vt est instrumentū virtutis diuine ¶ Etiā dato q̃ nō tangat spūm tactu naturali z materiali. tñ tangit eū tactu īmateriali vt apphendit a spiritu dānato tāq̃ instrumētū executiuū diuīe iusticie ipi spiritui dānato sūme displicibile. ¶ Ad terciuz dicendū q̃ quāuis maior sit vera loquēdo de agentibꝫ naturalibꝫ vt suis ꝓprijs virtutibꝫ innituntur. tñ nō est vera vt a virtute diuina instrumētaliter dirigunt. ¶ Ad quartū dicendū q̃ q̃ꝫuis maior sit aliquo modo ꝓa d agēte principali. tñ nō est vera loquēdo de agēte instrumētali. nō em optet instrumētū eē simpliciter nobilꝰ eo in qd agit. sz sufficit q̃ illd sit nobilꝰ virtute cuiꝰ ipm instrumentū dirigit z mouet in hmōi actōne. ¶ Etiā minorē negāt quidā doctores dicētes q̃ ratōne peccati spūs efficit inferior z ignobilior ignē ¶ Sz ista solutio patit calūniā ex dictis beati augustini q̃. ij. de libero arbitrio ait. q̃ substātia spiritualis q̃tumcūq̃ peccet nobilior est nobilissimo corpe. igit prima solutio videt mihi esse melior z magis ad ꝓpositū. ¶ Ad argumētū ꝓncipale dicēdū q̃ postq̃ cessauerit motus celi. tūc q̃ꝫuis corpꝰ dānatū iudicio diuīe iusticie maneat passibile. nūq̃ tñ corrumpet. vt patet ex dictis i tercio articulo istꝰ q̃stionis i solutōe ꝓme instātie.

Solutio Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad principale argu.

¶ Distinctio quadragesima q̃nta.

Deterea sciē dū. Postq̃ mgr tractauit de aiaꝝ humanaꝝ ad sua corpa reuniōne. nūc i ista q̃dragesima q̃nta distinctōe insinuat qualē statū habent hūane aie q̃ sunt a suis corpibꝫ separate Et diuīt in duas ꝑtes. Qz ꝓmo tractat d̄ statu aiarū existentiū in purgatorio. Secūdo de statu aiaꝝ existētiū in inferno. dist. xlvi. ibi. Sz q̃rit. Et qz existētes i purgatorio iuuari poterūt ecclie suffragio. ideo duo facit. Nā ꝓmo mgr tractat de suffragijs ecclie militātis. Secūdo de suffragijs ecclie triūphātis. ibi. Sz iterū q̃rit. Prima i duas. Qz ꝓmo ondit qualiter aias separatas q̃tū ad eoꝝ statū z receptacula ꝓtingit variari. Secdo innuit in q̃ statu existētes poterūt suffragijs adiuuari. ibi. Neq̃ negandū est. Et hec diuidit in tres ꝑtes. Qz ꝓmo ondit q̃ sint ille aie q̃ suffragijs adiuuāt Secdo innuit ꝑ q̃ adiuuant. Tercio ostendit q̃tū adiuuāt. Secda ibi. De pōpis ꝓo. Tercia ibi. Solet moueri ¶ Sequit illa ps. Sz iterꝝ q̃rit. Et diuidit i duas partes. Nā ꝓmo ondit quō suffragia ecclie triūphantꝫ psunt aliquibꝫ defunctꝫ. Secdo quō solēt ꝓdesse etiā in hꝰ mūdo viuis. Secda ibi. Sed forte q̃ris ¶ Hec est diuisio z sniā istꝰ distinctōis i generali. circa quā q̃ro in speciali.

Vtrū suffragia viuoꝝ psint aiabꝫ defunctoꝝ ¶ Videt q̃ n. Qz sic se hnt mala ad obesse. sic bona ad ꝓdesse. sz mala viuoꝝ nō possūt nocere vl obesse defunctis. g̃ nec bona viuoꝝ possūt ꝓdesse defunctꝫ. ¶ Cōtra. suffragia viuoꝝ valēt ꝓ absolutione pctōꝝ ipoꝝ defunctoꝝ. g̃ suffragia viuorū psunt aiabꝫ defunctoꝝ. Cōseqntia patet. Sz antecedēs d̄ plano habt. ij. Mach. xij. vbi dicit. Sācta g̃ z salubris est cogitatio ꝑ defunctis exorare vt a peccatꝫ soluant. ¶ Hic primo videndū est vtꝝ aiabꝫ defunctoꝝ cōueniāt aliq̃ corpalia habitacula. ¶ Secdo q̃lia sint ista habitacula. z in quibꝫ mūdi partibꝫ sint situata. ¶ Tercio vtꝝ defunctis ꝓdesse valeāt viuoꝝ suffragia ¶ Et q̃rto vtꝝ sancti cognoscāt nr̄as p̄ces seu rogamina.

Quantū ad primū negare nō possumꝰ aias defunctoꝝ ad aliq̃ loca corpalia destinari. Nam Luc. xvi. dicit. q̃ mortuꝰ est diues z sepultꝰ est in inferno. Et ibidē dicit. q̃ lazarꝰ mortuꝰ ductꝰ est ab angelis in sinū abrae. ¶ Pro sufficiētia aūt hmōi locoꝝ est aduertendū. q̃ post mortē hoīm aie eoꝝ īmediate destinant. vel ad locū glorie. vl

Articulus primus

Nota.

ad locū pene. Si ad locū glorie. sic locꝰ aiaꝝ dicit celū empireū. Et iste locꝰ subdiuidit in nouē portōnes ꝓm nouē angelorꝝ ordines. in quibꝫ collocātur aie beatorꝝ iuxta varietatē gradūm suorꝝ meritorꝝ. vt apparet ex his q̄ dixi libro. ij. dist. ix. arti. ij. Si autē ad locū pene. hꝫ cōtingit dupliciter. qz vl'in hmōi locis est pena sensus z pena dāni siml'. vel pena dāni tm̄. Et q̄libet istarꝝ prīū adhuc subdiuidit p tpale z eternū. Et ꝓm hoc quattuor possūt distingui loca penarꝝ ipsarꝝ aiarū. ¶ Quorꝝ primꝰ est infernus ꝓprie dictus. qui est locus perpetue damnatorum. qui tam pena sensus q̄z pena damni ꝓpetue punient. Et ad hūc locum nullꝰ descēdit nisi q̄ cū mortali peccato in hac vita ꝓsonaliter ꝓpetrato sine vera pnia ab hac vita decedit. ¶ Alius locꝰ penarꝝ est locꝰ purgatorꝰ. in quo siml'est pena sensus z dāni. vtraq̄z tamē tpalis. Et ad hūc locū descendūt anime illorꝝ qui in peccato veniali ab hac vita decedūt. vel qui de suis peccatis etiā mortalibꝫ vere cōtriti nō tamē satisfecerūt. ¶ Tercius locus est limbꝰ parvulorū in solo originali peccato decedentiū. quibꝫ nulla pena sensus debetur. eo q̄ nullū cōmiserūt peccatū actuale. debet tamē eis ꝓpetua pena dāni. q̄ est carentia diuine visionis z beate fruitōnis. eo q̄ ꝓpetue peccato originali maneāt maculati. ¶ Quartus locꝰ dicit limbꝰ patrū. Ad quē locū sācti patres descenderūt anteq̄z xps virtute sue passionis ianuā regni celestis aperuit. In q̄ loco erat pena dāni tantū. z eadē tpalis. qz ad hūc locū xps post passionē suā descēdit. z sanctos patres cū ceteris fidelibꝫ ibidē existentibꝫ inde liberauit. ¶ Dic locꝰ alio nomīe dicit sinus abrae. qz abraam dicit pater fidei. eo q̄ ipe primus vnū verū deū adorauit. z ipm adorādū signaculo circūcisionis assumpto omnibꝫ suis posteris insinuauerit. Et qz ad hūc locū solū fideles z p̄destinati colligebāt. ideo hmōi locus sinꝰ abrae est appellatꝰ. ¶ Qz postq̄z xps ianuas celi aperuit. tūc sinꝰ abrae dicit locꝰ glie scilicet ipm celū empireū. in q̄ omnes purgati fideles quasi in loco quietis z trāquillitatis securissime stationis ꝓpetue letabunt. Et dicit sinꝰ trāssumptiue a maris tranquillitate. Qz ꝓm papiā. sinꝰ multipliciter dicit Et vno modo significat portū maris in q̄ naues trāquilla securitate locant. ¶ Et isto modo accipiēdo sinū abrae oramꝰ in exequijs defunctorū. vt aie eorꝝ p manꝰ sanctorꝝ angelorꝝ in sinum abrae deducant. ¶ Et ex his patet q̄ q̄nq̄z fuerūt q̄ttuor loca penarū ipārꝝ aiarꝝ post hanc vitā. s. infernꝰ: locꝰ purgatoriꝰ: limbꝰ puerorꝝ: z sinꝰ abrae. put accipiebat ꝓ libro patrꝝ. In q̄ rū primo fuit pena ꝓpetua tā sensus q̄z dāni. In secūdo pena tpalis tā sensus q̄z dāni. In tercio pena dāni ꝓpetua. Et in q̄rto pena dāni tpalis. ¶ Et qz hunc quartū locū xps destruxit quādo ad inferna descēdit. z suos fideles liberauit. ideo adhuc restāt tria. s. infernꝰ locꝰ purgatoriꝰ: z parvulorꝝ limbꝰ. Post extremū vero iudiciū nō erit vlteriꝰ locꝰ purgatoriꝰ. qz ꝓ tūc cessabit oīs pena tpalis. Ideo vltimate solū manebit infernꝰ ꝓprie dictꝰ. et parvulorꝝ limbꝰ. In q̄ quidē limbꝰ dicit esse pena mitissima. qz illorꝝ parvulorꝝ pena est sine afflictōe. eo q̄ sit sine remorsu cōsciētie. Vident enim q̄ nunq̄z fuerūt habiles ad cōsequēdā gloriā diuine visionis z eterne fruitōnis. z ideo sicut prudēs homo nō dolet nec habet in se remorsū cōsciētie de hoc q̄ nō ꝓt volare. qz videt q̄ ad hoc nō est habilis: nec vnq̄z fuit habilis. Sic in ꝓposito z c. ¶ Totaliter autē ꝓ oppositū est de dānatis in inferno. qz ipi cōsiderāt q̄ potuerūt cōsequi illā eternā iocūditatē si voluissent. Videt etiā q̄ ꝓpter peccata ab ipis voluntarie z ꝓsonaliter ꝓpetrata. ipsi priuati sunt tali beatitudine. ideo pena dāni est in eis maxime afflictiua. qz maximū facit remorsū ꝓscientie. Et ideo hmōi pena dāni q̄ ad eos appellat vermis ꝓscientie. de q̄ verme dicit Isa. vlti. Vermis eorꝝ nō morietur. ¶ Porte dicet q̄ post hanc vitā animā a corpe separatam recipi in loco corpali sit cōtra intentōez beati augustini. qui. xij. sup Gen. ait. Ad corporalia loca animā nō ferri nisi cū aliquo corpore. ¶ P. omne qd̄ habet locū corporalē hoc magis cōuenit cū illo loco qui sibi ratōnabiliter deputat: q̄z cū alio loco. sz spūs nō habet maiorē cōuenientiā cū vno loco q̄z cū alio. ergo z c. ¶ Ad primū dicendū q̄ quāuis ferri ad locū circūscriptiue nō cōueniat aie separate nec alicui spiritui. tamē ferri ad locū z esse i loco diffinitiue hꝫ ꝓuenit cuilibet creato spiritui z p ꝓsequēs etiā cōuenit ipi aie separate. vt probatur libro ꝓmo. dist. xxxvij. arti. ij. ¶ Ad secundū dicendū q̄ spūs dupliciter pt ꝓsiderari. Uno mō ꝓm substantiā suā. Alio mō ꝓm statū z opatōez quā exercet vl'q̄ circa ipm exercet. Modo licet minor sit ꝓa ꝓsiderādo spiritū ꝓm sbam suā. tm̄ q̄z tū ad statū z opationē nō est ꝓa. qz ꝓgruit spūm bonū q̄z tū ad statū suū diffiniri z determinari ad locū gloriosiuz. z ecōtra spūz malū ꝓgruit esse i loco vilissimo vt ex hꝫ maiꝰ supplicii patiat.

Infernus

Purgatorium.

Limbꝰ puerorꝝ.

Limbꝰ patrum.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Articulus secundus.

Quantũ ad secũdũ

articulũ de situ ⁊ q̃litate celi empirei qd̃ est locus glie nihil dicã ad p̃sens. qz d̃ his dixi lib. ij. dist. ij. q. ij. arti. i. ¶ Restat igit solũ dicendũ d̃ situ ⁊ q̃litate locoꝝ ipi⁹ pene. ¶ Circa q̃ est sciẽdũ ꝙ fm cõmuniorẽ opinionẽ infer⁹ habet esse i medio ipi⁹ terre. Qz rõnabile esse videt ꝙ imũdis ⁊ vilib⁹ pctõrib⁹ p carcere p petuo correspõdeat loc⁹ vilissim⁹. talis aũt est i medio terre vbi tanq̃ ad sentinã feces tot⁹ mũdi conant descẽdere. ¶ P. sic videm⁹ in reb⁹ corpalib⁹. ꝙ leuia tendũt sursũ ⁊ g̃uia deorsũ. nisi ipediant. sic eodẽ mõ i spũalib⁹. Sz leuitas spũalis maxie ꝛsistit i feruida charitate. ⁊ ecõtra g̃uitas i mortal' pcti malignitate. g̃ sic descẽdẽtes i feruida charitate tendunt ad locũ summũ. ad celũ. s. empireũ. sic descẽdẽtes i mortalis pcti deformitate tendũt ad locũ infimũ. q̃ est ipi⁹ terre mediũ. ¶ Dixi aũt notãter i maiori nisi impediant. qz ante xpi passionẽ pciũ redẽptõis hũane nõdũ fuit solutũ. iõ sctõꝝ patꝝ aie q̃ruis essent informate feruida charitate. tñ ab hmõi ascẽsu impediebant. ⁊ i sinu abrae detinebant mõ q̃ dictũ est i articulo pcedẽti. ¶ Etiã hi quoꝝ charitas nõ ẽ ita feruida ꝙ i hac vita expurget aiaz ab omni etiam veniali culpa ⁊ satisfaciat de emẽda p culpis omnib⁹ faciẽda. hi inquã retardant i purgatorio donec coꝝ aie pfecti⁹ expurgent. ¶ P. p ista ꝛclusione videt esse glosa ione. ij. c. sup illo ps. pieciſti me in corde maris. ibi em dicit glosa sic. Sic cor est i medio aialis. sic ifernus i medio terre esse phibet. ¶ Dicit etiã beatus gregoriꝰ in lib. dyal'. Quid obstet nõ video vt infern⁹ sb terra esse credat. ¶ Item Isa. xiiij. dicit. Infern⁹ subt⁹ te est. Et ibi dic glosa. ꝙ infernus est sb terra. ¶ Precellẽs q̃litas isti⁹ loci est calor feruẽtissim⁹. nõ pcedens ab igne simulato ⁊ imaginario. sic q̃dã dixerũt. sz pcedẽs ab igne ꝛo ⁊ corpali. Qz sic ait augustin⁹. gehẽna ista q̃ stagnũ ignis ⁊ sulphuris dicta est. corpore ẽ ignis. Et greg. in lib. dyal'. ait. Ignẽ gehẽne corporeũ esse ñ ambigo. ¶ Iste tñ flãme nõ lucent. qz totaliter fumo sulphureo sunt obtenebrate ⁊ denigrate. Propt qd̃ fm Isid. in lib. ethi. infernus dicit q̃si int⁹ furn⁹. i. niger. nã furn⁹ idẽ ẽ qd̃ niger. ¶ Alias mltas q̃litates valde lesiuas habet iste loc⁹. q̃ꝝ recitatõez causa breuitatis omitto.

Cõclusio prima.

1

2

3

¶ Sz forte dicet ꝙ dicta i ista ꝛcl'one simul stare nõ possunt. qz dicta de q̃litate inferni videnť repugnare his q̃ dicta sũt d̃ situ ei⁹. Qd̃ pbat sic. Perpetua q̃litas cuiuslibet loci debet esse ꝛnatural' ipi loco. Sz calor excessiu⁹ non pt esse ꝛnatural' medio ipi⁹ terre. g̃ vl' loc⁹ infernj nõ erit i medio terre. vl' pcellẽs q̃litas isti⁹ loci nõ erit calor feruẽtissim⁹. Maior patet. Minor pbat. qz q̃litas cuiuslibet elemẽti maxime vigẽt i medio ipi⁹ elemẽti. Sz q̃litates ipi⁹ terre sunt siccitas ⁊ frigiditas. igit in medio terre ẽ siccitas ⁊ frigiditas ⁊ p ꝛsequẽs in medio terre nõ pt esse calor excessiu⁹ q̃ sit medio ipi⁹ terre cõnaturalis. ¶ P. infern⁹ debet durare ppetue. g̃ vel loc⁹ inferni ñ erit mediũ terre. vl' in tali loco nõ erit calor excessiu⁹. Antecedẽs patz ex fide. Cõsequentiã pb. qz nullũ violentũ est ppetuũ. Sed excessiue calidũ cũ sit ignis vl' nõ sine igne violẽter detinet in loco inferiori tot⁹ mũdi. cuiusmodi ẽ mediũ terre. g̃ excessiue calidũ nõ pt ppetue in medio terre manere. ⁊ p ꝛseqns vel i illo medio non erit infern⁹. vel infern⁹ nõ erit excessiue calid⁹. ¶ P. ignis inferni ẽ ignis corpore⁹. vt patuit ia ex dictis aug. ⁊ grego. Sz null⁹ ignis corpore⁹ pt esse ppetue i medio terre. igit infern⁹ cũ sit ppetu⁹ nõ poterit ẽ i medio terre. Maior patet autoritatib⁹ ia dictis. Minor pbatur. qz ignis cũ sit maxie actiu⁹. si essz i medio terre. tũc in successu tpis cõbureret totã terrã. ¶ Etiã qz natural' tendit sursũ. ppetue ñ maneret i illo infimo loco. ¶ Ad primũ pt dici. ꝙ licet maior sit ꝛa fm ordinẽ nature quẽ pro nũc videm⁹ in reb⁹ naturalib⁹. tñ nõ est vera fm ordinẽ diuine iusticie exercẽde circa ipos peccatores quib⁹ suis demeritis exigentib⁹ locus vilissim⁹ debet in entib⁹ corpalib⁹. ⁊ cũ h̃ maxime afflictiu⁹. ⁊ ideo talis loc⁹ debet ꝛtineri infra sperã terre rõne vilitatis. ⁊ debet ẽ plenus igne rõne afflictõis ⁊ acerbitatis. ¶ Etiã pt dici ad minorẽ. ꝙ licet excessiu⁹ calor ñ possit esse ꝛnaturalis terre tanq̃ ppria qualitas terre. est tñ ꝛnaturalis igni existẽti i ipa terra sic i fornace ipm ignẽ ꝛtinẽte. ¶ Ad ꝛcdm nego ꝛseqntiã. Ad pbationẽ nego minorẽ. qz ignis inferni tenet i medio terre ex diuina ordiatione seu fm ordinẽ diuine iusticie. igit ñ tenet ibi violẽter. qz fm auerroim sup li. celi ⁊ mũ. Quicq̃d ꝛuenit rei p causaz superiorẽ. h̃ non ꝛuenit ei violẽter. Et inde ꝛcludit ibidez cõmẽtator. ꝙ spera ignis mouet circularit nõ ex ꝑncipijs intrinsecis sue nature. qz vt sic ignis est apt⁹ nat⁹ moueri sursũ. ⁊ tñ ille mot⁹ circularis nõ ꝛuenit ei violẽter. qz ꝛuenit ei p cãm superiorẽ. puta p celũ vel p itelligẽtiã mouẽtẽ

Instantia 1

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad.3. orbē celestē. ¶ Ad terciū nego minorē. Ad p
bationē primā dicendū. q̄ q̄ꝫuis ille ignis sit
maxime actuꝰ. tm̄ ex diuīa ordinatōe sic erit
q̄ licet terrā calefaciat. ipam tm̄ nūq̄ corrūpet
Ad secundā pbationē dicēdū. q̄ licet igni na
turaliter ꝛueniat ferri sursū. tm̄ sine aliq violē
Cōclusio secunda. tia p causaꝫ superiorē pt in terra ppetue detine
ri. ¶ Sequēdo etiā cōmuniorē opinionē de
igne purgatorio est dicēdū. q̄ talis ignis est
pars pdicti ignis ifernalis. Et istud videt eē
in ētio beati grego. in lib. dyal. vbi ait. q̄ idez
ignis est inferni ⁊ purgatorij. Qz sicut sb eo
dē igne auꝫ rutilat ⁊ palea fumat. sic sb eodē
igne peccatores cremat. ⁊ electꝰ purgat. ¶ Hec
⁊ alia plura de purgatorio declarata sunt supi
us distinctōe. xxi. arti. ij. ¶ Est tm̄ aduertē
dū q̄ q̄ꝫuis istud sit verꝫ de lege cōmuni. tm̄ de
diuina dispensatōe spēali q̄nq̄ ꝛtingit oppo
sitū. iuxta qd̄ ait idē grego. in eodē lib. q̄ ger
manꝰ eps capuanꝰ in quibusdā balneis inue
nit pascasiū cardinalē. i quibꝫ balneis aīa pa
scasij suū purgatoriū patiebat. ¶ Etiā in flo
ribꝫ sanctorꝫ legit. q̄ quidā piscatores tpe ma
ximi caloris inuenerūt in aq̄s in quibꝫ pisca
bant vnā magnā massā frigidissime glaciei.
quā ipi piscatores psentauerūt sancto thibal
do epo. Quā glaciē cū eps aliquibꝫ diebꝫ re
seruasset. audiuit quandā animā clamantē d̄
illa glacie. que epo reuelauit q̄ suū purgatori
um in hmōi glacie pateret. Quā animā ad p
ces sancti thibaldi dñs liberauit. Quo facto
glacies illa mox est dissoluta. ¶ Et q̄ patꝫ q̄
extra cōmune purgatoriū aliq̄ aīe q̄nq̄ pur
gant. ⁊ hoc deꝰ permittit. vel ppter nostrā in
formationē. vel ppter ipaꝫ animaꝫ liberatio
Instantia nē citiꝰ pcurandā viuorꝫ oratōne. ¶ Sz ad
huc ꝛtra pdictā ꝛclusionē occurrit instantia
satis apparēs. Qz pene q̄ cōtingūt eodē igne
vident esse eiusdē generis. Sz pena purgato
rij ⁊ pena inferni nō sunt eiusdē generis. ergo
nō habēt esse eodē igne. Maior patet. Pro
bat minor. qz tpale ⁊ eternū nō sunt eiusdem
generis. sed pena purgatorij est tpalis. ⁊ pena
Solutio. inferni est eterna. ergo ⁊c. ¶ Respōdeo q̄ ma
ior nō est vera. Nā pene nō distinguunt di
stinctione instrumentorꝫ quibꝫ infligunt. sed
distinctōne culpaꝫ p quibꝫ infligunt. Eodē
em̄ instrumēto puta eodē gladio potest vnus
peccator decollari. et alter decorari. q̄ꝫuis iste
Tercia cōclusio. due pene distinguant genere. ¶ Limbꝫ etiā
pueroꝫ dicit esse cōiunctꝰ inferno. quāuis in
eo nulla sit pena sensus. Et sup hūc locū dici
tur fuisse sinꝰ abrae. accipiēdo sinū abrae pro
limbꝫ patrū antiquorꝫ. Qui locꝰ quāuis q̄n
q̄ dicat infernꝰ. eo q̄ christꝰ ad eū descendēs
dicat descēdisse ad iferna. tamē inter omnia lo
ca pdicta tenet partē superiorē. vt magister in
historijs testat dicēs. q̄ sinꝰ abrae erat i superi
ori margine inferni aliquantā habēs lucē si
ne omni pena materiali. in quo erāt anime pde
stinatorꝫ vsq̄ ad descensuꝫ christi ad inferos.
¶ Forte dicet. si limbꝫ paruulorꝫ ⁊ sctorꝫ pa Instantia
trū sunt in supiori parte inferni. tūc maior fer
uor caloris esset in loco paruulorꝫ ⁊ fuisset in
loco sanctorꝫ antiquorꝫ q̄ꝫ in ipo inferiori in
ferno. Cōsequēs est inconueniens: ergo ⁊ ante
cedēs. Probatio cōsequētie. qz experiēcia do
cet q̄ semp in supiori parte ignis est magꝭ ca
lidus ⁊ feruēs q̄ꝫ in inferiori ¶ Hic potest di Solutio
ci q̄ ex q̄ ille ignis est instrumentū diuine vo
lūtatis p̄ in exigentiā sue iusticie. ideo p̄m pla
citū diuie voluntatis iste ignis dirigit flāmas
suas. Cū igit placeat deo vt magni peccatores
qui i pfundo inferni sepulti esse dicunt magꝭ
patiāt ab isto igne. ideo iste ignis flāmas sui
feruoris magis dirigit ad pfundū inferni q̄ꝫ
ad superiꝰ ext emū. ¶ Et ā pt facere deꝰ q̄ hu
iusmodi flāme dirigant vius vnā extremita
tē terre. ⁊ nō ad alterā. ⁊ ī hac extremitate quā
flāme nō attingunt pt esse limbꝫ paruulorꝫ. ⁊
fuit antiquiꝰ receptaculū antiq̄ꝫ patrū. nō ⁊c.

Quātuꝫ ad terciuꝫ Articulus tercius.

articulū tria sunt videda. ¶ Primo q̄ꝫ viuo
rū suffragia sint ipis defunctis vtilia. ¶ Se
cundo q̄bꝫ defunctꝭ psint suffragia ¶ Terciō
q̄t sint suffragiorꝫ genera. ¶ Quo ad primuꝫ
pono duas ꝛclusiones. ¶ Prima est q̄ viui Conclusio prima
p suffragia seu p bona opa possunt defunctꝭ sb 1
uenire. Qz mēbra vniꝰ corpis sibi mutuo po
terūt sbuenire. Sz fideles tā viui q̄ꝫ defuncti
sunt mēbra vniꝰ corpis mistici. cuiꝰ caput est
dñs ihs xps. g ⁊c. Maior patet. Minorē āt
ponit apls ad Ro. xij. vbi ait. Unū corpꝰ su
mus ī xpo. singuli aūt alter alteriꝰ mēbra. Et
Et beatꝰ augꝰ. in quadā omelia ait. Ipe ē ca
put ecclie. nos q̄ꝫ mēbra eiꝰ. mediatore dei ⁊
hoīm ihs xps. ¶ P. ista ꝛclusio patꝫ p beatū 2
augustinū q̄ vt hic habet in lra ait. Nō est ne
gādū spūs defunctorꝫ pietate suorꝫ viuorꝫ pos
se relevari. ¶ Sz ꝛtra hāc ꝛclusionē nituntur Instantia
aliq̄ arguere autoritate sacre scripture Eccls. 1
ix. vbi dicit. Mortui nō habēt partē in h̄ se 2
culo. nec in ope qd̄ sb celo gerit. ¶ Et apoca.
xiij. dicit de mortuis. Opa em̄ illorꝫ sequunt

3 illos. g̃ nõ opa alioꝝ. ¶ Et ad Gal. vi. dicit
4 Que seminauerit hõ: hec ⁊ metet. ¶ P. idez
pbant autoritate hieronimi q̃ ait. In pseni
seculo scim⁹ siue oratõibꝫ siue ꝯsilijs nos pos
se iuuari. cũ aũt ante tr. bunal xpi venerimus.
nec iob nec daniel nec noe posse rogare p quo
cũq̃. ſz vnũquẽq̃ on⁹ suũ portare. ¶ Ad pri
Solutio Ad. 1. mũ dicendũ q̃ duplex est opus. s. op⁹ opans.
qd̃ est ipa opatio pfluens ab ipo agẽte. ⁊ op⁹
operatũ. qd̃ est ipe fruct⁹ seu vtilitas ex ipa ope
ratione resultans. Primo modo loquẽdo ꝛ
ope intelligẽda est autoritas eccl'ſ. ⁊ nõ secũ/
do modo. Qz sicut in societate mercatoꝝ so/
cij quiescẽtes habẽt ptẽ in ope opato. s. in lu/
cro acq̃sito p socios suos. q̃ laborãdo discur/
runt p diuersas mũdi partes. attamẽ nõ ha/
bent partẽ in ope opante. quia nõ discurrũt.
sed potj⁹ domi quiescũt. sic dato q̃ mortui nõ
habẽt partẽ in ope a viuis pfluente. tñ ꝛ cõ
sensu viuoꝝ possunt habere partẽ i fructu ab
hmõi ope resultãte. ¶ Ad illud ꝛ apocal'. di
Ad. 2. cendũ. q̃ ea que fiũt p ꝛfunctis possunt dici
opa eoꝝ. qz ⁊ si talia nõ sint ab ipis elicita. tñ
sunt p ipis elicita. ⁊ ipis donata. q̃ autẽ dona
ta sunt alicui iure dicunt esse sua. nõ min⁹ q̃z
ea q̃ sunt p ipm facta. ¶ Ad autoritatez aplj
Ad. 3. dicendũ q̃ existẽtes in purgatorio possũt di/
ci seminare ea q̃ in hoc mũdo p ipis seminan
tur. qz sicut dicũt iura. qui approbat illd̃ qd̃
suo nomie fit. ille iudicand⁹ est sicut si illud
psonaliter fecisset. Sz quilibet existẽs in pur/
gatorio approbat ⁊ nõ reclamat quicq̃d boni
p ipo vel suo nomie fit in hoc mũdo. ergo si/
bi est ascribendũ tanq̃z si illud pson aliter feciſ
Instantia set. ¶ Forte dicet q̃ cõsimili rõne bona opa fa
cta p illis qui sunt i iferno ꝛberẽt dici opa eo
Solutio rum. ¶ Respõdeo q̃ istud nõ est verꝝ. qz exi
stẽtes i inferno ira sunt obstinati in malo. q̃
nullũ bonũ noie eoꝝ factũ laudãt seu appro/
bant. sed potj⁹ cõtra faciẽtes blasphemãt. sic
pt haberi ex dictis Anſ. in lib. ꝛ casu dyabolj
Sicut ergo fm iura mala nomine alicuj⁹ fa/
cta que postq̃z sibi inotuerint nec laudant nec
approbant. sibi nõ imputãda. sic nec bona p
Ad. 4. dãnatis facta ipis sunt appropriãda. ¶ Au
toritas etiã hieronimi nõ est ad ppositũ. qz p
cise loquit ꝛ extremo iudicio i nouissimo die
venturo. ¶ Cõclusio secũda est. q̃ nõ solũ bo
Secunda ꝯclusio noꝝ. ſz etiaz q̃nq̃z maloꝝ hominũ opa pfunt
ipis ꝛfunctis. Qz sicut cõmuniter dicit mis/
sa a bono sacerdote celebrata quantũ ad ꝓtu/
tẽ misse nõ est melioꝝ q̃z missa celebrata a ma
lo sacerdote. Sz missa celebrata p ꝛfunctis
a bono sacerdote valet ⁊ pdest ipis ꝛfunctis
ergo etiã missa celebrata a malo sacerdote ipis
valebit. ¶ Sz huic cõclusioni videt fm ali/ Instantia
quos obuiare text⁹ scripture Iob is. ix. vbi di 1
cit. Scim⁹ aũt q: peccatores ꝛ⁹ nõ exaudit.
ſz si quis ꝛi cultor est. ⁊ voluntatẽ eius facit
hũc exaudit. ¶ P. op⁹ mortuũ nihil valz ad 2
vitã. ſz omne op⁹ peccatoris est mortuũ. qz nõ
habet aliq̃d viriditatis ram⁹ boni opis. si nõ
mãserit in radice charitatis. vt ait gregoꝝ in
omel'. sup illo verbo saluatoris. h̃ est pceptum
meũ vt diligatis invicẽ. ¶ P. bonũ op⁹ pecca 3
toris nõ pt sibi pdesse. q̃ nec alicui alteri. An
tecedẽs patet ex dictis superi⁹ dist. xv. arti. ij.
Cõsequẽtia etiã ptz. qz op⁹ vnuscuiusq̃z ma
gis videt sibi pdesse q̃z cuicũq̃z alteri. ¶ P. p 4
ista pte allegat etiã gregoꝝ. q̃ ait. Cũ is q̃ di
splicet ad intercedendũ mittit. irati animi ad
deteriora pnocat. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ q̃z/
uis ꝛ⁹ ñ exaudiat peccatores fm se. tñ vt mi Solutio. Ad. 1.
nistri sunt ei⁹ qui peccatũ non fecit. dñi. s. ihu
xpi. sic ꝛ⁹ exaudit eos. Cũ igit in omi missa
rite celebrata sacerdos sit minister xpi. ergo ꝛ.
¶ Ad secundũ dicendũ ad minorẽ. q̃ q̃z uis
op⁹ hmõi mortuũ sit. si ei⁹ actor principalis Ad. 2.
sit peccator mortalis. tñ si solũ minister opis
est peccator. ⁊ actor principalis est immunis a
peccato. tũc op⁹ nõ censet mortuũ ſz viuũ. si
cm̃ bon⁹ domin⁹ daret elemosinã p manũ ma
li serui. ex hoc illud op⁹ nõ diceret mortuũ ſz
viuũ. Sic autẽ est in ppositio. ¶ Ad terciz Ad. 3.
nego cõsequentiã. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ il
la ppositio non est vera. nisi supposita equali
dispositõe in ipo q̃ facit op⁹ ⁊ in altero. si enz
ipe nõ est disposit⁹ ad percipiendũ fruct⁹ illj⁹
opis qd̃ ministerialiter ab ipo pcedit. ⁊ alter
est disposit⁹ ad percipiendũ tales fruct⁹. tunc
dato q̃ hmõi op⁹ nõ valeat faciẽti. potest ta/
men valere alteri. ¶ Ad quartũ dicendũ q̃ il Ad. 4.
lud dictũ gregorij est intelligendũ quãdo il/
le qui displicet intercedit in sua pson tanq̃z
intercessor pncipalis. ⁊ nõ quãdo intercedit
tanq̃z minister illj⁹ qui sũme placet ei ad quẽ
dirigit intercessio. Et isto secũdo modo fit in
ppositio. qz quãdo etiã mal⁹ sacerdos celebrat
missam. tũc intercedit ad ꝛũ p viuis ⁊ ꝛfun
ctis. tanq̃z minister christi. qui summe placet
ꝛo. etiã cõsiderat fm suã hũanitatẽ fm quã
in misse sacrificio ipe est sacerdos ⁊ hostia. of
ferens seipm ꝛo patri per manus sacerdotis
tanq̃z per man⁹ ministri. ¶ Quo ad secundã Scda pte
partẽ istj⁹ tercij articuli pono duas cõclusio/ tercij arti/
nes. culi.
¶ Prima pclo

psunt illis defunctis qui sunt in purgatorio
Quia nō psunt illis qui sunt in celo. quia in
nullo tales indigent nostro suffragio. Unde
iniuria est orare ī ecclesia p martire. vt ait au
gustin⁹ in sermone de verbis apostoli. Nec
psunt illis qui sunt in inferno. qz in inferno
nulla est redemptio. Et si instat de traiano q̄
ad pces beati gregorij liberat⁹ dicit de inferno.
ad hoc patet respōsio p ea q̄ dixi libro primo
dist. xli. arti. iiij. Nec psunt paruulis exi
stentib⁹ in limbo. qz sicut dictū est in pceden
tib⁹. pena damni quā patiunt debet esse perpe
tua. ergo supposito ex cōclusionib⁹ prime p
cedentib⁹ q̄ suffragia viuorū psint aliquibus
defunctis. sequit q̄ solū psint existētib⁹ ī pur
gatorio. Conclusio secūda est. q̄ suffragia
nō omnib⁹ psunt equaliter existentib⁹ ī pur
gatorio. sed specialiter illis p quib⁹ fiūt. Qz
si illis specialiter nō pdessent. tunc in ecclesia
frustra fierent suffragia specialia. Cōsequētia
patet. Etiā quilibet fidelis debz supponere cō
sequens esse falsum. P. sep⁹ legit in gestis
sanctorū q̄ per orationes z bona opa facta pro
vna anima determinata: illa anima specialiter
fuit liberata. sicut patuit super⁹ de anima que
in glacie fuit inclusa in qua sustinuit suū pur
gatorium. Sed cōtra istā cōclusionez est
opinio p̄positini. qui ponit q̄ suffragia facta
p vno defuncto equaliter quantū ad vtilita
tem z liberationē valent omibus qui habent
equalē gradū charitatis z meritorū cū illa pro
quo fiūt hmōi suffragia. licet magis sibi va
leant quantū ad honorē. Exemplū ad pro
positū ponit d candela accēsa oblata alicui in
tenebris sedenti cū pluribus socijs. que quātū
ad vtilitatē omibus valet equaliter. qz omni
bus equaliter lucet. Sed quantū ad honorē
specialiter pdest illi p quo apportata est hu
iusmodi candela. Cuz igitur lumē spirituale
nō sit minus cōmunicabile q̄z lumē corpale.
ideo omibus socijs existentib⁹ in codē gradu
meritorū suffragiū qd est qd daz lumē spiritu
ale equaliter pdest. P. beat⁹ augustin⁹ in
sermōe de verbis apli ait. q̄ illis psunt suffra
gia. qui vt pdessent sibi ī hac vita meruerūt.
igit his qui equaliter meruerūt illis equalit
pdesse debent. Dixit etiā idē p̄positin⁹ q̄ suf
fragiū siml factū p multis. tantū dē pdest sin
gulis z vnicuiq̄z illius multitudinis. sicut si
p quolibet huiusmodi suffragiū factum fuis
set per se z in speciali. Nā sicut vna lectio plu
ribus auditoribus siml lecta tantū valet cuilibet
sicut si sibi soli fuisset lecta hmōi lectio. sic in
ppposito zc. P. istud pbatur autoritate hie
ronimi q̄ ait. Quotiēs p centū animab⁹ psal
limus vel missa canit. tantū pdest cuilibet q̄z
tum si p quolibet caneret. Sz primū dictū
isti⁹ opinionis nō videt esse verū. Qz suffra
gium fit p defuncto vt solut debitū pene quā
sustinere tenetur in purgatorio. Sed p hoc
q̄ soluit debitū vnius. nō ppter hoc soluit de
bitū alteri⁹. ergo zc. P. dato q̄ vnus viu⁹
satisfaciat p alio viuo. ex hoc nō satisfacit p
oib⁹ viuis qui sunt in equali gradu charitatis
cū illo. ergo dato q̄ p viuos satisfiat pro aliq̄
defuncto. nō sequit q̄ illud suffragiū sit satis
factorū p omibus defunctis qui sunt in eo
dem gradu charitatis vl meriti cū illo defun
cto. Antecedēs patet ex dictis super⁹ dist. xx.
arti. ij. Cōsequentia etiā patet p locū a simili
Nec secundū dictū valet. qz omis virt⁹ fi
nita minuit quādo diuidit. Sz suffragiū fa
ctum a quocūq̄z puro homine est virtutis fi
nite. igit si fit p multis. nō tantū valet cuili
bet sicut si specialiter fieret p vno solo. P. si
ista opinio esset vera. tūc tantū valeret missa
vna dicta p mille animab⁹. quantuz si mille
misse dicerent p ipsis. Cōsequētia patet. Et i
am falsitas cōsequētis cuilibet fideli videt es
se nota. Ad primū dicendū. q̄ nō est simi
le de corpali lumine. qz corporale lumē diffū
ditur ex nature siue necessitate. sed spirituale
lumen qd est suffragiū diffundit fm illius a
quo pcedit intentionē z voluntatē. z ideo spe
cialiter illi hoc lumē subuenit ad quē istud
lumē dirigit ex intentōe dirigētis seu fm intē
tionē ei⁹ a quo mittit. Ad secūdū dicendū
q̄ q̄n aliquis dicit in vita sua meruisse vt sibi
post mortē valeāt suffragia. tale meritū est cō
ditionale. debet em tale meritū intelligi suppo
sito q̄ p ipo fiant suffragia. Cū igit illud qd
est cōditionale nō valeat nisi stante cōdicio
ne. ideo null⁹ liberat a purgatorio p suffragiū
factū in hoc mūdo. nisi hmōi suffragiuz fiat
p ipso vel ī speciali vel saltē in generali. Ad
formā igitur argumēti dicendū q̄ his q̄ equa
liter meruerūt. illis equaliter psunt suffragia.
stante hac cōdicione q̄ p ipsis eqliter fiāt suf
fragia. aliter aūt nō. Ad terciū dicēdū q̄ n
est simile de lectōne. qz vox pcedens ab ore le
gentis multiplicat per aerē naturaliter. ita q̄
species eius deuenit ad aures singulorū circū
stantiū ipm legentē. Sed suffragiuz put est
quedā satisfactio nō diuidit nec multiplica
tur nisi fm intentionē illius a quo procedit.
z ideo non satisfacit nisi pro illo vel pro illis

Cōclusio secūda.

Opio pre positini.

Cōtra opinionem p̄positini.

Solutio.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

ad quē vel ad quos dirigiť fm intentōez ⁊ li/
Ad.4. berā voluntatē eiꝰ a quo ꝓcedit. ¶ Ad quar/
tū dicendū ꝙ effectꝰ suffragij duplex esse vide
tur circa ipos ꝛefunctos. Unꝰ est cōsolatio q̄
puenit ex ꝯgratulatōe ⁊ grata acceptatōe hu
iusmodi suffragij. Alij ꝯsiť a pena liberatio. vl'
saltē abbreuiatio. ¶ Quantū igiť ad primuz
effectū ꝑt intelligi dictū beati hieronimi. ⁊ n̄
q̄tū ad secūdū. qz qñ aliqd̄ bonū opꝰ fit simł'
ꝑ pluribꝫ aiabꝫ. tūc rōne ꝑfecte charitatis q̄ est
in illis aiabꝫ ablq̄z omī inuidia q̄libet eaz ita
gratāter acceptat qd̄ fit ꝑ alia sicut si fieret ꝑ
seipa. ⁊ q̄libet in h̄ alteri ꝯgratulādo ꝯgaudet
ei ⁊ cōsolať quasi si tale suffragiū ꝑ ipa sola fu
isset factū. Tamē ꝑ illud suffragiū ꝑ pluribꝫ
factū. nō tm̄ satis fit ꝑ qualibet. nec tm̄ breui
atur pena cuiuslibet. sicut si fuisz factū ꝑ vna
Tercia ꝑs sola. ¶ Circa terciā partē istꝰ articuli est ad
tercij arti/ uertēdū ꝙ q̄tuor sunt generales modi suffra
culi. gioz quibꝫ ꝑt ꝓuenire aiabꝫ ipoz ꝛefunctoz
Quos modos tangēs beatꝰ gregoriꝰ ait. Aie
ꝛefunctoz quatuor modis soluunť. s. oblatō
nibꝫ sacerdotū. ꝑcibꝫ sanctoz. elemosinis cha
roz. ⁊ ieiunijs cognatoz. ¶ Ubi ꝑ oblatōes
sacerdotū ꝛebet ĩtelligi misse celebratio. ꝑ ora
tiones sanctoz cuiuslibet boni hoīs siue ĩ via
sit siue in patria ꝛeuota ꝑ ꝛefunctis obsecratio
Dicunť etiā elemosine date ꝑ ꝛefunctis elemo
sine charoz. qz q̄ dat aliqd̄ ꝑ altero. signū est
ꝙ illū magis habet charz q̄z illud qd̄ dat ꝑ eo.
ergo q̄ dant bona ꝑpalia ꝑ ꝛefunctis oñdunt
se chariores habere ipos ꝛefunctos q̄z res suas
ꝑpales. Addiť etiā ieiunijs cognatoz. qz qui
pnā ꝑ alio volūtarie sustinet. sibi ꝑrim̄ esse
videť. ⁊ h̄ vel ꝑpinquitate naturali. q̄ cōmu/
ni noīe ꝯsueuit appellari cognatꝰ. vel ꝑpinq̄/
tate amicabili. sicut est quilibet dilectꝰ amicꝰ
q̄ etiā ꝑt dici cognatꝰ q̄si ꝯnatꝰ. qz ex vi amo/
ris ꝯglutinanť ⁊ quasi ꝯnascunť anime vero
rū amicoz. ¶ Dicunť aūt hi q̄tuor modi suf
fragioz generales. qz omia bona opa quibꝫ iu
uari possunt aīe ꝛefunctoz reduci poterūt ad
p̄dicta.

Articulus quartꝰ.

Quātū ad quartuz

articulū dicendū breuiter ꝙ sancti cognoscūt
1 ꝑces nras q̄z ad ipos dirigimꝰ. Quia si non.
tūc frustra fierēt tales ꝑces. Ez ꝯsequēs ē fal
suz. ergo ⁊ antecedēs. Falsitas ꝯsequētis pa/
tet. qz q̄cq̄d nobis ꝯsuliť auctoritate sacre scri/
pture h̄ nō ꝑt esse frustra. Ez vt sanctos ꝑci
bus inuocemꝰ ꝯsuliť cuilibet nostz Job. v. c.
vbi diciť. Uoca q̄. si est q̄ tibi respōdeat. ⁊ ad
aliquē sanctoz cōuertere. Patet etiā ꝯnntia.
Qz frustra ad illū ꝑces dirigunť q̄ hmōi pre
ces ignorat ¶ P. beatꝰ gregoriꝰ. xq. li. moral'. 2
loquēs de aiabꝫ beatis ait. Qui intꝰ dei omī/
potentis claritatē videt. nullo modo credēduz
est ꝙ foris sit aliqd̄ qd̄ ignorēt. ¶ Ez oppo/ Opio fla.
sitū istꝰ ꝯclusionis tenet quedā antiq opio.
quā beatꝰ hieronimꝰ reputat erroneā. vt patz
in epla ad vigilantiū. ¶ Motiua vero istꝰ
opinionis poterāt esse hec. Qz sepe aliq̄ hoīes 1
inuocāt sanctos vt a suis tribulatōibꝫ liberēť
⁊ tm̄ nō liberantur. q̄ sancti nō cognoscūt hmōi
ꝑces nec tribulatōes ꝑ quibꝫ inuocanť. An/
tecedēs patet. Cōsequtia ꝑbať. qz qñ fuerūt ĩ
via habētes ꝑfectā charitatē ipi iuuissent qn/
tū potuissent omes q̄ eos ĩ suis tribulatōnibꝫ
inuocassent. alias em̄ ipi ñ habuissent ꝑfectā
charitatē. Ez ĩ patria eoz charitas est ꝑfecti
oz ⁊ feruētioz q̄z fuerit ĩ via. q̄ si ꝑciperēt ꝑces ĩ
tribulatōne positoz vtiqz iuuarēt eos. ¶ P. 2
omis oratio viatoris vl' est vocalis vel mēta/
lis. Ez aia beata existēs ĩ patria nec ꝑt cogno
scere vocalē. qz cū sit separata ab organo corpali
nō videť habere sensuz auditꝰ. q̄ est ꝑceptiuꝰ
vocalis oris. Nec mentalē. qz solꝰ deꝰ q̄ hu/
mane mentis illabiť ꝑt cogitare talē oōem q̄ ĩ
mēte latet abscōdita. ¶ Et ꝯfirmať. qz angeli Cōfirmať
non cognoscūt occulta cordiū nostroz. q̄ nec
aīe ¶ P. Isa. lxiij. sup illo ꝓ tu. abraā nesciuit 3
nos. ⁊ israel ignorauit nos. dicit glosa. ꝙ mortui
etiā sancti nesciūt q̄d agāt viui ¶ Et idē ꝓbū
tractās beatꝰ augꝰ. in li. d̄ cura ꝑ mortuis agē
da. ait. Si tāti priarche q̄d erga ppl'm ab eis
ꝑcreatuz agereť ignorauerūt. quo mortui vi/
uoz rebꝫ ⁊ actibꝫ cognoscēdis ⁊ adiuuandis
miscenť. ¶ Ad primū nego ꝯsequentiā. Ad Solutio
ꝑbationē dicendū ꝙ licet sancti in patria cla/ Ad.1.
re videāt tribulatōes hominū. ⁊ audiāt ꝑces
eoz. quia tamē clariꝰ videt voluntatē dei nūc
in patria q̄z tunc quādo erant in via. ideo nō
obstante ꝙ feruentioē ꝑnunc habeāt charita
tem. tamē aliquos iuuissent quādo fuerūt in
via. quos modo nō adiuuāt. quia nosciūt hoc
placere deo vt in tribulatōe ꝑmaneāt. ¶ Ad Ad.2.
secundū nego minoē. ¶ Ad primā ꝑbatio/
nem dicendū ꝙ licet angelꝰ vel anima separata
nō habeat auditū fundatū in organo corpali
tamē voces ⁊ alias res sensibiles ꝑcipit in/
tellectu ꝑfectioz ⁊ nobilioz modo q̄z ꝑci/
piank mediante corpali auditu. ¶ Ad secun
dā ꝑbationē dicēdū. ꝙ posito ꝙ cognitōe na/
turali nō cognoscāt mentalē oationē. tamen

possunt eā cognoscere cognitōne supnaturali put hmōi oratio relucet in diuina essentia. in qua quilibet beat⁹ clare videt omia ad suā beatitudinē spectātia. ⁊ q̄ ad ipm dirigūt cognoscēda. ¶ Ad ꝛ firmatōez dicēdū ꝙ etiā angeli cognoscūt ī verbo omia q̄ spectāt ad suā beatitudinē. vel q̄ respiciūt sua officia. Qūo autē angeli cognitōe naturali cognoscāt occlta cordiū. patet ex his q̄ dixi lib. ij. dist. vij. arti. ij.

Ad. 3. ¶ Ad terciū dicēdū. ꝙ omes ille autoritates possūt intelligi de cognitōne naturali q̄ aie separate cognoscūt res in ꝓprio genere. q̄ cognitio ꝑt impediri ꝓpter nimiam distātiā cognoscētis a cognoscibili. ⁊ nō de cognitōe supnaturali q̄ res cognoscūt in ꝓlo ⁊ in essentie diuine clarissimo speculo. ¶ Ad argumētū ꝑncipale dicendū ꝙ minor nō est vniuersaliter vera. qz qñ aliqui mali viui imitant exēpla reprobōz defunctoz. tūc mala viuoz possūt aliquo modo obesse hmōi malis defunctis. Cū igit ꝓ minor sit de⁹ ad miserendū q̄z ad ꝛdemnandū. rōnabile est vt bona viuoz possint ꝓdesse bonis ⁊ ꝑdestinatis defunctis. ⁊ h̄ vel ad augmētū glorie saltē accidētalis. si fuerit bona ꝑ imitationē. fm ꝙ boni viui imitant bona exēpla a virtuosis defunctis relicta. vel ad remissionē pene. si fuerint bona ꝑ modū satisfactōnis. cuiusmodi sūt suffragia facta ꝓ defunctis.

Ad princi pale argu.

¶ Distinctio quadragesima sexta.

Sed queritur

hic. Postq̄z mgr tractauit de statu defunctoz q̄z aie sunt ī purgatorio. nūc tractat de statu damnatoruz quoz anime sunt in inferno. Et diuidit ī duas ptes. Nā primo mgr mouet q̄stionē vtrū fm nudā dei iusticiaz. vel etiā aliq̄ modo fm misericordiā illi puniant qui sunt in inferno. Secūdo ostēdit qūo hmōi virtutes dicunt esse in deo vel in opere diuino. ibi. Sz qūo iusticiā. Prima ī tres. Qz ꝓmo iā dictā mouet q̄stionē. ⁊ recitat circa eā vnā opinionē. Secundo illi⁹ opinionis attēptat improbatōez. Et tercio determinat q̄stionē iuxta suā intentionē. Secūda ibi. Sz his occurrit. Tercia ibi. Ecce ita asserit. Et hec diuidit in tres ptes. Qz primo ꝑdicte questionis ponit determinationē. Secūdo respōdet ad oppositam obiectionē. Tercō cuiusdā dicti innuit explanationē. Secūda ibi. Qz q̄ dictū est. Tercia ibi. Nui⁹ iudiciū occultū. ¶ Sequit illa ꝑs Sz qūo. Et diuidit in tres ptes. Qz ꝓmo insinuat ꝙ aliq̄ modo diuīa misericordia ⁊ iusticia ꝑ comparatōez ad exterioza opa distinguūt. Secūdo declarat qūo alia ⁊ alia opa diuine iusticie. misericordie. ⁊ bonitati attribuunt. Et tercio manifestat qūo in omī diuio ope misericordia ⁊ iusticia inueniunt. Secda ibi. Qz aūt q̄dā opa. Tercia ibi. Post hec ꝛsiderari oꝑtet. Prima ī tres. Qz ꝓmo circa ꝑdicta ꝓponit q̄stionē. Secdo sbdit rnsionē. Et tercio adducit ⁊ tollit aliā incidentē dubitationez. Secūda ibi. Dis rnderi ꝑt. Tercia ibi. Sz fm h̄ occurrit. ¶ Et hec est diuisio isti⁹. xlvi. distinctōis. circa quā q̄ro.

Trū in deo sit misericordia ⁊ iusticia. Et videt ꝙ nō. Qz ī deo nihil ꝑt esse frustra. q̄ in deo nō ꝑt esse aliq̄ virtus moralis. Ñcedēs est notū. qz cū de⁹ sit purū necesse esse ⁊ ꝓnceps sūmus ad quē omia alia ordinant. vt patet. xij. metha. igit impossibile ē ꝙ aliq̄d frustra sit ī ipo deo. Cōsequntia etiaz patz. qz qñ potētia ex se ē sufficiēter determinata ad h̄ vt ꝓmpte delectabiliter ⁊ expedite eliciat actū iusticie ⁊ miscdie. tūc frustra in tali potētia poneret virt⁹ iusticie ⁊ miscdie. Sed potētia diuīa ē ex se sufficiētissime determinata ad h̄ q̄ ꝓmpte delectabiliter ⁊ expedite eliciat actū iusticie ⁊ miscdie. q̄ ꝛc. Minor ꝑtz. qz si determinat diuīa potētia ad ꝓmpte ꝛc. vel determinat ex se vl' ex aliq̄ alio. Si ꝓmo mō. tūc haberet ꝓpositū. Si scdo mō. tūc vl' illd ē ī deo ⁊ sic de⁹ esset ꝓpe cōpositus. ⁊ ñ esset pur⁹ act⁹. cuius oppositū ꝑtz. xij. metha. vl' illd aliud essz extra deū. ⁊ sic de⁹ dependeret ab aliq̄ extra se existēte. ⁊ ꝑ ꝛsq̄ ipe nō essz ꝓnceps independēs a q̄ totū vniuersū nosciť dependere. cui⁹ oppositū sil' ꝑtz eodē. xij. metha. Probat etiā maior. qz cū habit⁹ nō regrat ad sbam act⁹. vt tactū est lib. iij. dist. xxiij. arti. iij. sequit ꝙ solū regrat ad determinādū potētiā mō ꝑdicto. ¶ Cōtrariū ꝑtz ī multis locis sacre scripture. ī q̄bus fit mentio de iusticia ⁊ miscdia dei. ¶ Dic ꝓmo videdū est d̄ iusticia dei fm se. ¶ Secdo de ei⁹ miscdia. ¶ Tercio d̄ distinctōe vni⁹ ab alta. ¶ Et q̄rto vtrū ī omī dei ope sit mia ⁊ iusticia.

Quantū ad primū

Articulus primus

est aduertendū ꝙ fm ph̄m. v. ethi. duplex est iusticia. s. legal'. ⁊ eqlis. Et ibidē eql' sbdiuidit ī iusticiā distributiuā. ⁊ iusticiā cōmutatiuā. ¶ Et fm hoc pono tres cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ iusticia legalis nō cōuenit ipsi deo.

Pria ꝓclo

Quia sicut patet. v. ethicorꝫ. iusticia legalis dicit virtꝰ vniuersalis. eo q̃ virtuosus fm hãc virtutẽ exequat iuxta suã possibilitatẽ opꝰ cuiuslibet virtutis. nõ ꝓpter aliũ finẽ nisi vt satisfaciat ꝓcepto ⁊ volũtati ipsiꝰ legislatoris. hmõi virtutũ opera ꝓcipientis. Sed ꝛeꝰ nõ habet aliquẽ principẽ vel legislatorẽ supꝛ se cuius ꝓcepto in faciẽdis virtutũ operibꝫ ipe ꝛeꝰ teat satisfacere. vel eiꝰ volũtati cõplacere. igitur ⁊c. ¶ Forte diceꝯ. ꝑclarissima virtutũ videtur ꝓꝓrie ꝛeo cõuenire. Sed iusticia legalis est ꝑclarissima virtutũ. ergo ⁊c. Maior patet. quia cũ aliqua virtꝰ cõueniat ipsi ꝛeo. igit ꝓpter eiꝰ summã claritatẽ ꝑclarissima virtutũ sibi videt necessario cõuenire. Minor etiã patet ex. v. ethicorꝫ. vbi dicit. q̃ iusticia legalis est ꝑclarissima virtutũ. ⁊ neqꝫ hesperus neqꝫ lucifer ita ãmirabilis. Et ibidem dicit ꝛe ista legali iusticia. q̃ nõ est pars virtutis. sꝫ est tota virtꝰ. sicut cõtraria iniusticia nõ est pars malicie. sꝫ ẽ tota malicia. ¶ Respõdeo q̃ maior nõ est vera. suppposito q̃ talis virtꝰ que dicit ꝑclarissima cõcernat in eo in quo habet esse cõditionẽ repugnantẽ ipi ꝛeo. Hic autẽ est in ꝓposito. qꝛ ꝛe ratõne eiꝰ qui dicit iustꝰ legalis est q̃ habeat principẽ ⁊ legislatorẽ supꝛa se vt patuit ex iã dictis. igit ꝛeꝰ qui est summus princeps. a quo omis principat. ꝛepẽdet ĩ celo ⁊ in terra. nõ potest vere dici iustꝰ legalis.

Instantia

Solutio

¶ Ad ꝓbationẽ nego cõsequentiã. qꝛ istius virtutis ꝑclaritas determinat sibi tale subiectũ qd recognoscit se habere dominũ ⁊ legislatorẽ supꝛa se. cui desiderãs obtẽperare ⁊ cõplacere implet omia legis mandata. exercitãdo se in operibꝫ virtuosis. ꝓpter qd licet ista virtꝰ sit ꝑclarissima ĩ subdito. tamẽ si p impossibile ratio istiꝰ virtutis in ꝛeo poneret. nullã in eo haberet ꝑclaritatẽ. sꝫ magis ꝛerogaret excellentie diuine ꝑclaritatis. que nulliꝰ alteriꝰ principis legibꝫ dinoscit subiacere. ¶ Cõclusio secũda est q̃ iusticia distributiua ꝓꝓrie cõuenit ipsi ꝛeo. Quia quicũqꝫ distribuẽda pluribꝫ sic distribuit. q̃ vnicuiqꝫ tribuit fm ꝓꝓportionẽ siue capacitatis ⁊ exigentie. illi ꝓꝓrie cõuenit virtus iusticie distributiue. Sed tã in naturalibus q̃ꝫ in moralibꝫ ꝛeꝰ distribuẽda creaturis sic distribuit. q̃ vnicuiqꝫ tribuit fm ꝓꝓportionem siue capacitatis ⁊ exigẽtie. put fide tenemus. ⁊ etiã multi philosophorꝫ cõfitentur. ergo ⁊c. Maior patꝫ. qꝛ ꝓꝓria ratio iusticie distributiue cõsistit in obseruantia equalitatis iuxta ꝓꝓrtionẽ recipientiũ. Unde nõ oportet. q̃ iustus distributor omibꝫ quibꝫ tribuit simpliciter equaliter tribuat. sed reqrit q̃ vni plus ⁊ alteri min tribuat ꝛe ꝑmio vel ꝺ pena vt sic quilibet recipiat iuxta gradũ sui meriti vel demeriti. ⁊ in hoc seruat equalitas ꝓportionis que est ꝛe ratõne iusticie distributiue.

Cõclusio secunda.

1

¶ P. nullꝰ potest esse perfectꝰ rector vel iudex multorꝫ absq̃ iusticia distributiua. Sꝫ ꝛeus est perfectꝰ rector ⁊ iudex vniuersorꝫ. ergo ⁊c. 2

¶ Sꝫ cõtra istã cõclusionẽ ⁊ eiꝰ motiua est opinio aliquorꝫ philosophorꝫ negantiũ ipm ꝛeũ esse rectorẽ vl iudicẽ eorꝫ que sunt extra se. Quia ꝛeꝰ nihil cognoscit extra se. ergo nihil regit vel iudicat eorꝫ que sunt extra se. Consequẽtia patet. qꝛ actꝰ regẽdi ⁊ iudicãdi ꝑsupponit actũ cognoscẽdi. Propter qd dicit. i. ethicorꝫ. Unusquisqꝫ iudicat bene que cognoscit ⁊ eorꝫ est bonꝰ iudex. Et sequit ibidẽ. Sicõm ergo vnũqdqꝫ in vnoquoqꝫ iudicat bene eruditus. Antecedẽs ꝓbant multis ratõibꝫ q̃s adduxi libro ꝓmo. dist. xxxv. arti. ij. ¶ Et eodem modo ꝓbat q̃ iusticia distributiua non sit in ꝛeo. qꝛ omis ille qui iuste distribuit cognoscit ea quibꝫ distribuit. Sꝫ ꝛeꝰ ⁊c. ¶ P. nulla virtꝰ moralis est in ꝛeo. ergo nec iusticia distributiua. Cõsequẽtia patet. qꝛ distributiua iusticia est virtꝰ moralis. vt patꝫ. v. ethicorꝫ. Antecedẽs habet ab arestotele. x. ethicorũ. vbi ait. q̃ ridiculũ est laudare ꝛeos fm aliquã virtutẽ moralẽ. vel aliquã actionẽ moralis virtutis eis attribuere. ¶ P. nullꝰ permittens fieri mala que si vult potest impedire: est iustꝰ iusticia distributiua seu gubernatiua. Sed ꝛeꝰ permittit mala fieri. que si vellet posset minimo nutu voluntatis sue impedire ne fierent. ergo ⁊c. Maior patꝫ. qꝛ in illo deficit iusta gubernatõ. qui in gubernatis p ipm nõ phibet omẽ malũ qd sine difficultate potest phibere. Minor etiã patet. qꝛ si dat oppositum. tũc ꝛei volũtas nõ esset omipotens ¶ P. nõ oia gubernata p ꝛeũ sunt iusta. g̃ ꝛeꝰ nõ est iustꝰ. Antecedẽs patꝫ. qꝛ sic ꝑdictũ est. ꝛeꝰ gubernat oia. g̃ ñ solũ iusta. vez etiã iniusta gubernat. Probatio ꝛsequentie. Nã sicut qꝛ ꝛeꝰ ẽ bonus ĩ creãdo. ideo omẽ qd ab eo creat ẽ bonũ. sic si esset iustꝰ ĩ gubernãdo omẽ qd ab eo gubernaret esset iustũ. ¶ Sꝫ ista nõ cõcludit. Eo q̃ scriptura ꝓhitatis dicat ipi ꝛeo. ps. cxviij. Iustꝰ es dñe: ⁊ rectũ iudiciũ tuũ. Et ibidem. Iusticia tua iusticia in eternũ: ⁊ lex tua veritas. ¶ Ad ꝓmũ nego antecedẽs. Ad ꝓbationes ꝺdm q̃ sic ĩ ꝓmo li. adducte sũt ille ꝓbationes. sic ibidẽ rndi ad eas ¶ Ad secũ nego añs qꝛ q̃cq̃d dicit ꝓfectões h̃ ponẽdũ ẽ ĩ ꝛeo. ⁊ h̃ vl

3

4

Oppiosita.

1

Cõtra opinionem.

Solutio

Ad. 1.

Ad. 2.

formaliter si dicit pfectionē simplicit. vl'eminenter ⁊ supequipollenter. Alias deus nō esset pfect⁹ omni perfectōne. cui⁹ oppositū patet. v. metha. Sz quelibet vir⁹ moralis aliq̄ modo dicit perfectionē. ergo aliq̄ modo cōuenit ipi deo. ¶ Ad pbationē dicendū q̄ accipiendo deos p idolis que gentes adorauerūt tpe arestotel'. tunc arestoteles vez dicit. q̄ hmōi idola nō fuerūt laudāda. sz magis vituperanda. Quia ⁊ si demones p talia idola loquētes quādoq̄z simularēt aliquē actū virtutis. tamē omni virtute penit⁹ caruerūt. ⁊ vicijs pleni fuerunt. Et tūc verba arestotel'nō sunt ad ppositū. q̄z nos hic loquimur de vero deo qui est omniū creator ⁊ gubernator. a quo iusticia distributiua nullaten⁹ est negāda. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ maior nō est vera. si pmittens fuerit talis q̄ de hmōi malis q̄ permittit scit ⁊ potest magna bona elicere. ⁊ etiā in permittendo nō facit cōtra aliquā legē. eo q̄ ipe nō subsit alicui legi. Sic autē est in ppositio. q̄z sm augustinū in enchiridiō. de⁹ nō pmitteret aliqua mala fieri. nisi sic esset omipotēs q̄ sciret bona elicere de hmōi malis. ¶ Etiā ipe nō sb est alicui legi. sicut patet ex pdictis. ¶ Ad q̄rtum nego cōsequentiaz. Ad pbationē rndet boeti⁹ in lib. de hebdomadibꝫ dicēs. q̄ nō est simile de bono ⁊ iusto. q̄z bonū dicit ꝯdicionē generalē omni effectui ipi⁹ dei cōmunicabilez. Sz iustū dicit cōdicionē specialē. Et ideo sicut nō esset bonū argumentū. lapis q̄ est effectus dei nō est sapiēs. ergo de⁹ nō est sapiens. sic i ppositio ⁊c. ¶ Cōclusio tercia est q̄ iusticia cōmutatiua quāuis nō pprie. tamē aliq̄ modo vere cōuenit ipi deo. Quia quicūq̄z recipit aliq̄d ab aliquo. ⁊ sm dictamē recte rationis reddit equiualēs. vel saltē nō minus valens. ille videt esse iust⁹ iusticia cōmutatiua. quā alio nomīe arestoteles appellat iusticiā directiuā. eo q̄ ista iusticia dirigat recipientē ⁊ reddentē vt in suis cōmutatōibꝫ ⁊ cōtractibus seruent equalitatē. Sed de⁹ aliq̄d rēcipit ab hominibꝫ. ⁊ nō min⁹ reddit de bono q̄z recipiat. ergo ⁊c. Maior patz ex dicti arestotel' ⁊ tullij ⁊ multorz aliorz philosophorz loquentiū d̄ iusticia ꝯmutatiua siue directiua. Minor etiā patz. q̄z de⁹ acceptat ⁊ per ꝯsequēs aliquo modo recipit ea que ad honorē ipi⁹ facimus. ⁊ que p ipo patimur. ⁊ p labore dat req̄em. p afflictione delectationē. p tristicia gaudiū. ⁊ vniuersaliter p merito pmium. ⁊ p demerito penā ⁊ suppliciū. ¶ Sed cōtra istaz cōclusionē est quedā opinio. que ponit q̄ iusticia cōmutatiua nullo modo cōuenit ipi deo quāuis sibi vere ⁊ pprie cōueniat iusticia distributiua. Quia iusticia cōmutatiua ꝯsistit in emptōibꝫ ⁊ venditōibꝫ. Sz emptio et venditio nō possunt attendi inter deū ⁊ creaturā. ¶ P. iusticia cōmutatiua obligat iustū ad reddendū debitū. Sed de⁹ nō teneť aliq̄d ex debito alicui creature. ergo ⁊c. ¶ P. iusticia cōmutatiua nō potest esse inter dominū ⁊ seruum. vt patet. v. ethicorz. Sz de⁹ est ver⁹ domin⁹ omnis creature. ¶ P. iusticia cōmutatiua semp in quadā equalitate cōsistit. Sz inter deū ⁊ creaturā nulla potest esse equalitas. Maior patz. q̄z sicut iā dictū est ista iusticia dirigit ad seruandā equalitatē. Minor etiā patz. Q̄z inter finitū ⁊ infinitū nō potest esse equalitas. Sz de⁹ est infinit⁹. ⁊ omnis creatura finita. ¶ P. si iusticia cōmutatiua cōueniret deo in pmiando vl'puniendo hominē. tūc de⁹ de necessitate pmiaret vl'puniret hominē. Cōsequēs est falsuz. q̄z omne q̄d de⁹ opať ad extra. hoc libere operať. vt declaratū lib. ij. dist. i. Probatio cōsequētie. q̄z quicūq̄z nō facit illd̄ ad q̄d teneť ex iusticia cōmutatiua ille est iniust⁹. Sz impossibile est deū esse iniustū. q̄ si de⁹ ex iusticia cōmutatiua teneret pmiare aliquē hominē. tūc impossibile esset deū nō pmiare talē hominē. ⁊ per cōsequens necesse esset deū pmiare hmōi hominē. q̄z impossibile nō esse. ⁊ necesse esse. equipollēt in quarto ordine modaliū. vt appet. ij. peri hermenias ¶ Sz salua reuerētia istorū doctorū. ista nō cōdudunt. Quia iusticia distributiua pſupponit iusticiā cōmutatiuā. Sed isti doctores dicunt deo pprie cōuenire iusticiā distributiuā ergo necessario habent cōcedere q̄ deo aliquo modo cōueniat iusticia cōmutatiua. Maiorem pbo. q̄z etiā sm istos p iusticiā cōmutatiuā iust⁹ disponiť ⁊ ordinať seu inclinať vt eq̄litatē seruet in reddēdo illi a quo recepit. Sz sine hmōi dispositōne null⁹ potest esse iust⁹ distributor. Sicut em̄ ad hoc q̄ iuste distribuat. necesse est eū habere prudentiā qua cognoscat. quid cui d̄beat tribuere. sic ad hoc q̄ sit iust⁹ distributor necesse est q̄ intrinsece taliter sit affect⁹ ⁊ inclinat⁹ seu disposit⁹. vt q̄ntum ab isto recepit seruitiū. tantū vel saltē nō min⁹ sibi largiať pmiū. ¶ Ad primū igiť dicendū q̄ minor nō est vera. quia regnū celorum de⁹ q̄dāmodo vēdit. ⁊ homo temporali elemosina q̄dammodo emit illud. sicut patet Mat. xix. vbi ait ꝯs ad q̄ndā iuuenē Vade ⁊ vēde oia q̄ habes ⁊ da pauperibꝫ. ⁊ habebis

Ad. 3.

Ad. 4.

Tercia cōclusio.

Opio contraria.

1

2

3

4

5

Cōtra opinionem.

Solutio. Ad. 1.

thesaurꝰ ī celis. Et eodē.c. de hac venditōe in
quirēs beat⁹ petr⁹ monet q̄stionē dño ihu xpo
dicēs. Ecce nos reliquim⁹ omnia ⁊ secuti su/
mus te. quid ḡ erit nobis? Cui inq̄sitōi respō
dens christ⁹ ait. Omis q̄ reliq̄rit domū vl' fra
tres vl' sorores aut patrē aut matrē aut vxorē
aut filios aut agros ꝓpter nomē meū centu/
plū accipiet. ⁊ vitā eternā possidebit. Et sup
eodē verbo ait gregor⁹ in omelia. Regnū ce/
lorꝰ tantū valet q̄tū habes. Vñ ad hmōi em
ptionē hortat xps quēlibet nostꝰ apocal'. iij.
dicēs. Suadeo tibi emere a me aurū ignitū.
Ubi p istud aurꝰ intelligit regnū celorꝰ. Q,
em opib⁹ mis icordie qdāmodo emat regnuꝫ
celorꝰ a dño ihu xpo. patꝫ etiā Mat. xxv. vbi
ad eos q̄ hmōi opa exercuerūt ait xps. Veni/
te benedicti patris mei: pcipite regnū. Et sub
dit causā dicens. Esuriui em ⁊ dedistis mihi
mādūcare. sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. hospes
erā ⁊c. ¶ Ad secundū dicēdū q̄ licet absolu/ Ad.2.
te loquēdo minor sit vera. tm̄ ex suppositōe p/
missionis facte ab ipo deo ipe pt effici debitor
creature. Q, aūt pmisit vitā eternā homib⁹
virtuosis sua ꝓpter xpm relinquētib⁹. patet
ex rmissione data beato petro in pcedēte solutōe
Vñ istud debitū attendēs apl's. ij. Thi. iiij.
ait. De reliq̄ reposita est mihi corona iusticie
quā reddet mihi in illū die iust⁹ iudex. nō so
lū autē mihi. sz ⁊ his q̄ diligūt aduentū eius.
¶ Ad terciū dicēdū. q̄ licet maior sit vera cō Ad.3.
siderato dño vt dñs est serui. tm̄ nō est ꝓa vt
amic⁹ est. Sz de⁹ sic est dñs electorꝰ. q̄ etiaꝫ ē
dilectissim⁹ amic⁹ eorꝰ. ¶ Etiā sicut rōne pro
missi dñs pt effici debitor serui. sic interueniē/
te pmisso inter dñm ⁊ seruū pt esse iusticia cō
mutatiua. ¶ Ad quartū dicendū ad mino/ Ad.4.
rē q̄ licet inter deū ⁊ creaturā nō sit eq̄litas. tm̄
inter illd qd creatura impēdit ipi deo. ⁊ qd de
us reddit creature est talis eq̄litas q̄ sufficit
ad obseruantiā iuste cōmutatōis ¶ Forte di Instantia
ces q̄ nec in his videt esse eq̄litas. qz de⁹ mul
to pl⁹ reddit q̄z sit illud qd creatura sibi impē
dit. qz sicut ait apl's. Nō sunt cōdigne passio
nes hui⁹ seculi ad futurā gloriā q̄ reuelabit in
nobis. ¶ Respōdeo q̄ plus seu mai⁹ est tan Solutio
tūdē ⁊ ampli⁹. ideo q̄ reddit pl⁹ de bono q̄z re/
cipit licet det vltra q̄z teneat. tamē qz cū ꝗ dat
tantūdem. ideo ī sua redditōe nō peccat ꝓtra
cōmutatiue iusticie eq̄litatē. ¶ Forte adhuc Instantia
dices. Si ille qui reddit plus de bono q̄z rece
pit. seruat iusticie equalitatē. eo q̄ ī illo qd red
dit includit tantūdē quantū recepit. tūc eadē
ratōne reddēs pl⁹ de pena q̄z req̄rat offensa ser
uaret equalitatē in cōmutatiua iusticia req̄si
tam. Cōsequētia patet. qz etiā in isto q̄ talis
punies reddit includit tantūdē de pena q̄tuꝫ
reddere debuit. ¶ Respōdeo negādo cōseqn Solutio
tiā. Ad pbationē dicendū q̄ licet in malis si/
cut in bonis illud qd est mai⁹ includat quāti
tatē eq̄lis. tamē excessus in redditōe mali pe
ne implicat viciū seueritatis. qd repugnat vir
tuti iusticie. ideo in pena excedēte nō pt inclu
di equalitas pene debite tali modo quo requi
rit ad iusticiā obseruandā. Sz excessus ī red
ditione boni implicat virtutē liberalitatis. que
nullā habet repugnantiā ad iusticiā. igit ī ta/
li bono excedēte potest includi equalis quāti
tas boni debiti eo modo quo sufficit ad seruā
dam cōmutatiuā iusticiā ac etiā distributi/
uā. ¶ Ad quintū dicendū q̄ istud argumen Ad.5.
tū nō est magis cōtra me q̄z cōtra istos docto
res qui tenent oppositā cōclusionē. Nā sicut
dictū est supra. isti doctores ponūt iusticiā di
stributiuā ꝓprie deo cōuenire. Istud aūt ar
gumentū nō min⁹ cōcludit arguēdo de iusti
cia distributiua. q̄z de iusticia cōmutatiua.
¶ Respōdendo igit ad argumentū. nego cō
sequentiā loquēdo de necessitate absoluta. q̄z/
uis possit aliquo modo cōcedi loquēdo de ne
cessita ꝓdicionata. puta supposito q̄ de⁹ sic ac
ceptauerit actū alicui⁹ q̄ īmutabiliter dispo/
suit ⁊ ordinauit eū finaliter p tali actu salua/
re. vel sic reprobauerit q̄ ipīm ordinauit ad pe
nā. ¶ Quomodo etiā de⁹ possit aliq̄d facere
de necessitate iusticie. ⁊ quō nō. aliq̄liter dela
raui lib. i. dist. xliij. arti. iij. ¶ Et p hoc etiā
patet ad pbationē ipi ꝓsequētie.

Quantū ad secūdū articulū dico breuiter q̄ misericordia ꝓprie cōuenit ipi deo. Quia quicq̄d est laudabile ī ipso rege siue principe. hoc deo debem⁹ tribue re. sz misericordia est hmōi. ergo ⁊c. Maior patet. qz ipse est rex regū ⁊ domin⁹ dominan tiū. vt dicit. i. ad Thi. vi. Minor etiā patet puerb. xx. vbi dicit. Misericordia ⁊ veritas custodiūt regē. ⁊ roborat clemētia thron⁹ ei⁹. Patꝫ etiā per cassio. lib. ij. epla. ix. vbi ait. Be nigni quippe principis est ad clemētie cōmo dū trāsire terminos equitatis. qz sola est mi/ sericordia cui omēs virtutes honorabiliter cedere nō verent. ¶ P. dei iusticia est pfecta. ergo nō est sine misericordia. Antecedēs pa/ tet. qz in deo nihil est imperfectū. Cōsequētia pbat autoritate gregorij q̄ ait. Iusticia sine

Articulus secund⁹.

1

2

3 misericordia multũ destituit. ¶ P. ista cõclusio patet quasi in infinitis locis sacre scripture. in quibꝫ semp misericordia attribuit ipi deo ¶ Et cõfirmat. qꝛ nõ ꝓtingit aliquã rẽ esse sine suo ꝓprio. Sꝫ misereri est ꝓprũ ipi⁹ dei. iuxta qd̃ ozat sancta mater eccl̃ia dicẽs. Deus cui ꝓprũ ẽ misereri semp ⁊ parcere. suscipe ⁊c.

Instantia 1 ¶ Sꝫ ꝓtra hanc ꝓclusionẽ ꝑt arguꝫ sic. Ille nõ habet in se misericordiã. qui nec ꝑuenit nec repellit alienã miseriã. cui⁹ repulsio plene est i sua ptãte. Sꝫ omniũ creaturaꝝ miserie sunt plene in dei ptãte. ⁊ tamẽ de⁹ nõ ꝑuenit eas qñ sunt future. nec repellit eas qñ sunt ꝑsentes. ḡ ⁊c. Maiꝛ patet. qꝛ miscẽdia est habit⁹ inclinans suũ subiectũ ad ꝑueniendũ alteri⁹ miseriã si est futura. ⁊ ad ꝑsentẽ repellendã. Minꝛ etiã patet. qꝛ de⁹ nõ solũ nõ repellit miseriãs. ve⁊ etiã qñq; innocẽtibꝫ hominibꝫ infert miserias. sicut apparuit in afflictõe ipi⁹ Job

2 ⁊ etiã thobie. ergo ⁊c. ¶ P. in deo nõ est cõpassio. ḡ in deo ñ est misericordia. Antecedẽs patet. qꝛ cõpassio ꝑsupponit passionẽ. sꝫ i deo nulla ꝑt esse passio. cũ sit act⁹ pur⁹. Cõsequentia ꝓbat ꝑ augustinũ q̃ ait Quid est miscẽdia nisi alienę miserie cõpassio. ex qua si possum⁹ cõpellimur ꝑsubuenire. Et q̃ si idẽ ponit Dam. lib. ij. c. xiij. ¶ Ad primũ nego maiorẽ. Ad ꝓ

Solutio. Ad. 1. bationẽ dicendũ q̃ misericordia nõ inclinat ad tollendũ omnẽ miseriaꝫ cuiuslibet miseri. Cũ em̃ sit virt⁹ moralis. igit̃ inclinat ꝓm dictamẽ recte ratõis. Sꝫ recta ratõ dictat q̃ aliqui ꝓpter sua demerita nõ debeant totaliter a miseria liberari. igit̃ q̃ꝫuis tales de⁹ posset liberare. ⁊ nõ liberet. ex ꝗ tñ nõ habet q̃ de⁹ nõ sit misericors. qꝛ dato q̃ in illis nõ reluceat misericordia dei liberati ue. tamẽ relucet in eis mitigatiue. inq̃ꝫtũ tales puniunt̃ citra cõdignũ ¶ Et ex ꝗ patet q̃ etiã minꝛ deficit. qꝛ cuiuslibet creature miseriã q̃ tanq̃ꝫ pena peccati essꝫ infligenda de⁹ ꝑuenit. ⁊ si nõ in toto. tñ in aliqua sui ꝑte. qꝛ ⁊ si de⁹ nõ ostẽdat cuilibet misero misericordiã liberantẽ. tamẽ cuilibꝫ aliquo modo ostẽdit misericordiã mitigantẽ ¶ Ad ꝓbationẽ cũ dicit de iob ⁊ thobia. dicendũ q̃ hmõi miseria nõ infligebat̃ eis ꝑ modũ pene ꝓ peccatis patiende. sꝫ tanq̃ꝫ materia virtutis exercẽde. ⁊ ꝑ ꝓsequẽs celestis glorie ac beatitudinis augmẽtande. Propter qd̃ nec hic deficiunt dei misericordia. de qua ps. ait. Misericordia edificabit̃ i celis. ꝓparabit̃ veritas tua

Ad. 2. in eis. ¶ Ad secundũ nego cõsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicendũ q̃ misericordia dupliciter potest cõsiderari. Uno modo ꝓm se ⁊ q̃ꝫtũ ad suã essentiã. Alio modo q̃ꝫtũ ad accidẽs misericordiã ꝓsequẽs ꝓpter sui subiecti impfectionẽ. Primo modo misericordia est virt⁹ inclinans misericordẽ ad nolle alteri inesse miseriã ꝑsupposito tñ circa ꝗ dictamie recte ratõis. sicut pdictũ est. Et isto modo misericordia cõuenit deo ⁊ omnibꝫ beatis tã angelis q̃ꝫ hoibꝫ. Secũdo modo misericordia sup istud nolle addit animi cõmotionẽ ⁊ aliq̃ modo afflictiuã displicẽtiã. q̃ est quedã cõpassio hmõi alienę miserie. Et isto modo misericordia nõ inuenit̃ in deo nec in aliq̃ beato. q̃ꝫuis possit inesse homini viatori. ⁊ existẽtibꝫ in purgatorio. qꝛ tale accidẽs nõ sequit̃ misericordiã vniuersaliter. sꝫ solũ in subiecto impfecto ⁊ aliq̃ modo misero. Et isto secũdo modo loquunt̃ augustin⁹ ⁊ damas. hic de misericordia. Nõ em̃ loquunt̃ vniuersaliter. sꝫ solũ ꝑticulariter vt scilicet habet esse i hꝭ q̃ carẽt ꝑfecta btitudie.

Quãtuꝫ ad terciuꝫ articulũ possunt poni tres cõclusiões. ¶ Prima est. q̃ iusticia ⁊ miscẽdia vt sunt in deo non differũt realiter. ¶ Secũda q̃ nõ differũt ex natura rei formaliter ¶ Tercia q̃ differũt ꝓm rationẽ seu ꝓceptibiliter. ¶ Prima cõclusio patet ex hꝭ q̃ dixi circa simplicitatẽ diuĩe essentie lib. i. dist. viij. q. i. ¶ Conclusio secũda patet ex hꝭ q̃ dixi eodẽ lib. dist. vi. q. i. arti. ij. ⁊ iij. Patet etiã eodẽ lib. dist. xxxvi. arti. ꝑmo ¶ Cõclusio tercia patet eodẽ li. dist. vi. arti. iij. Et ideo de istis cõclusionibꝫ causa breuitatis ad ꝑsens nihil aliud dicã.

Articulus tercius.

Quãtũ ad quartuꝫ articulũ pono duas ꝓclusiones ¶ Prima est q̃ iusticia ⁊ miscẽdia simul ꝓcurrũt in omni opere. loquẽdo de opere retributõis. Unũ talia opa sub nomĩe viaꝝ exprimẽs ꝓpha ait. Universe vie dñi miscẽdia ⁊ veritas. Qd̃ verbũ tractãs cassiodor⁹. dicit has duas virtutes. s. misericordiã ⁊ iusticiã in omni opere dñi simul ꝓuenire

Articulus quart⁹. Conclusio prima 1

¶ P. q̃ iusticia seruet̃ in omni opere diuĩe retributõis ptꝫ ꝑ aug̃. sup illo ꝗ̃ ps. Propę esto dñe ⁊ omnes vie tue veritas. Q, aũt in eisdem opibꝫ oibꝫ reluceat miscẽdia patet. qꝛ si in aliq̃bus opibꝫ diuĩe retributõis deesset misericordia. ꝗ̃ maxime videret̃ in iudicio reprobꝛũ. Sꝫ ꝗ̃ nõ. qꝛ nobilissim⁹ mod⁹ iudicãdi debꝫ deo attribui. talis aũt modus nõ ꝑt esse absq; misericordia. qꝛ misericordia superexaltat iudiciũ. vt dicit̃ Jacobi. ij. c. ¶ P. ista est intẽtio 3

2

beati augusti ni i li. de concordia euãgeliorũ. vbi
ait. Deꝰ q̃ res hũanas curat. iuste ⁊ mifico/
diter curat. vt nec miscdia pcludat iusticiaꝫ.
Instantia 1 nec iusticia excludat misericordiaꝫ. ¶ Forte
dicet q̃ nec iusticia nec miscdia. sꝫ potiꝰ iniu/
sticia ibi videt appere vbi ꝑ tpali culpa infli
git eterna pena. Sꝫ cuilibet i inferno dãnato
ꝑ culpa tpali ⁊ trãsitoria infligit pena eterna.
2 g̃ ⁊c. ¶ P. mificordia ⁊ iusticia respectu eiusdẽ effectꝰ implicãt contradictoria. g̃ nõ possunt
simlꝫ currere respectu eiusdẽ effectꝰ. Cõsequẽ
tia patet. Probat ãcedẽs. qꝛ iusticia retribu
it fm merita. sꝫ miscdia tribuit ꝑter merita. et
ꝑ consequẽs nõ fm merita. q̃ vident esse contradi/
3 ctoria. ¶ P. in iustificatõe impij nulla videt
esse iusticia. sꝫ pura miscdia. qꝛ sicut ait apl's.
nõ ex opibꝫ iusticie q̃ fecimꝰ nos. sꝫ fm suam
miscdiam saluos nos fecit. Et idẽ aplus ait.
Si gr̃a ex opibꝫ. iam gr̃a nõ esset gr̃a. In ob
duratõe ꝯo impij nlla videt esse mificordia.
Sꝫ iustificatio ⁊ obduratio reducũt ad opa
4 retributõis. g̃ ⁊c. ¶ P. vbi tãta infligit pena
q̃ta pcessit culpa. ibi nlla videt esse miscdia.
Sꝫ in opibꝫ retributõis fm mensurã culpe
infligit pena. iuxta illud Deutero. xxv. fm mẽ
surã peccati erit plagaꝫ modꝰ. Et apoc. xviij.
dicit. Quantũ se glificauit ⁊ delicijs fuit: tm̃
5 date ei tormentũ ⁊ luctuꝫ. ¶ P. pena q̃ nõ est
correctoria. illa nõ est bona. nec ꝑ consequẽs iu
sta. Sꝫ pena damnatoꝝ non est correctoria.
Maior ꝑbat autoritate augustini q̃ ait. Si
ue plectẽdo siue ignoscendo hoc solũ bñ agit
vt vita hoim corrigat. Minor etiã patet. qꝛ
nullꝰ dãnatoꝝ ex pena sibi illata corrigit nec
6 emendat. ¶ P. ibi nõ appet iusticia vbi pro
ineqli culpa infligit eqlis pena. Sꝫ sic fit in
inferno. g̃ ⁊c. Maior patet. qꝛ culpa ⁊ pena d̃
bent esse cõmensurata. vt ptꝫ ex autoritatibꝫ
ꝑallegatis ex apoc. ⁊ Deutero. Minor ꝑbat.
Qꝛ infinitũ nõ est maiꝰ infinito. Sꝫ cuiusli
bet i inferno dãnati pena est infinita. qꝛ est ꝑ/
petue duratura. Q, autẽ culpe dãnatoꝝ sint
ineqles patet. qꝛ sicut in h̃ mũdo ineqles fue
7 runt. sic in inferno ineqles erũt. ¶ P. vbi ma
ius dat supplicij q̃ fuerit peccatũ. ibi nec mi
sericors nec iustũ videt esse iudiciũ. sꝫ maius
supplicij dat ipis dãnatis q̃ fuerit eoꝝ pecca
tũ. qꝛ sup illo ꝯo ps. ex vsur⁄ ⁊ iniq̃tate redi/
met aias eoꝝ ⁊ honorabile nomẽ eoꝝ coꝝ il/
lo. dicit glosa. Peccata dicunt vsure. qꝛ plus
mali inuenit in supplicijs q̃ cõmissum est in
8 culpis ⁊c. ¶ P. Jaco. ij. dicit. Judiciuꝫ sine
misericordia fiet ei qui nõ fecit misericordiã.
Sꝫ dãnati nõ fecerũt misericordiã. Hoc em̃
improperabit eis dñs in extremo iudicio. vt
patet Mat. xxv. ergo i illo iudicio q̃ ipi iudi/
cabunt a deo nõ erit aliq̃ misericordia. q̃uis
hmõi iudiciũ sit opꝰ retributõis. ¶ Ad pri/ Solutio Ad. 1.
mũ ꝑ dici q̃ minor nõ est vera. qꝛ q̃ttas cul
pe cõmũiter pensat fm dignitatẽ plene ꝑ cul/
pã offense. Cũ igit quilibet damnatoꝝ ꝑ cul/
pã sua offenderit ꝑsonã infinitã. sicꝫ dcũ cu
ius contempsit mandatũ. ideo talis culpa aliq̃
modo est infinita. ¶ Etiã rõne sbiecti qdã
modo est infinita saltẽ ꝑ accidẽs. eo q̃ sbiectũ
in q̃ est sit obstinatũ ⁊ incorrigibile. ꝑpter qd̃
hmõi culpa est ꝑpetua. ⁊ ꝑ consequẽs sibi debet
pena ꝑpetua. Est igit in ista punitõe iusticia
⁊ misericordia. Justicia quidez in h̃ q̃ culpa
dãnati punit pena infinita extẽsiue ⁊ ꝑpetua
duratõne. eo q̃ subiectũ istiꝰ culpe sit ꝑpetue
incorrigibile. Est etiã ibi magna misericordia
eo q̃ nõ punit pena infinita intẽsiue. q̃uis il/
lam meruerit. eo q̃ cõtra ꝑsonã infinite digni
tatis peccauerit. Qꝛ etiã fm humanas leges
q̃ cõtra dignioꝛẽ ꝑsonaꝫ peccauit salua iusti/
cia puniri potest in tensioꝛ ⁊ acerbioꝛi pena.
Propter h̃ em̃ ait Aristo. v. ethi. Si princi/
patũ habẽs ꝑcussit nõ optet repcuti. ⁊ si prin
cipẽ ꝑcussit. nõ solũ ꝑcuti sꝫ puniri. igit infi/
nite acerbitatis pena posset puniri salua iusti
cia ille q̃ in mortali offensa dei ab hac vita de/
cedit. igit valde misericorditer secũ agit q̃n fi
nite acerbitatis pena punit. ¶ Ad secundũ Ad. 2.
nego antecedẽs. Ad ꝑbationẽ dicẽdũ q̃ licet
iusticia tribuat fm merita. ⁊ misericordia si/
ne meritis. tamẽ in eodẽ ope dei vindicatiuo
appet iusticia in q̃ztũ punit. ⁊ appet miscdia
in q̃ztũ nõ tm̃ punit q̃ztũ punitꝰ ꝑmeruit. Et
i eodẽ ope ꝑmiatiuo apparet iusticia in q̃ztuꝫ
deꝰ tantũ de bono tribuit q̃ztũ homo meruit. ⁊
apparet miscdia in q̃ztũ abũdantꝰ tribuit q̃ztũ
meruit. ¶ Ad terciũ nego maiorẽ. qꝛ quãuis Ad. 3.
in iustificatõne impij nõ apparet iusticia q̃n
tũ est ex iustificari opatõne. est tm̃ ibi iusticia
quantũ est ex iustificãtis ꝑmissione. qꝛ q̃uis
opatio impij sit inualida ad ꝑmerendũ iusti
ficationeꝫ. vt bene ꝑbant autoritates aplꝰ ad
ꝑbationẽ adducte. tamẽ qꝛ deꝰ ꝑmisit iustifi
cationẽ impij ꝑ omm̃ tpe quo impiꝰ fecerit qd̃
in se est. vt apparet Ezech. xviij. ideo quãuis
in iustificatõne impij nõ sit iusticia ex iustifi
cati cõmisso. tamẽ ibi seruat iusticia ex iustifi
cantis ꝑmisso. Illud autẽ qd̃ addit de obdu/
ratione nõ est ad ꝑpositum. q̃ obduratio ñ est
dei opatio. sꝫ est ab opatione cessatio. Nã fm

augustinũ. sic de⁹ obdurat impiũ q̃ nihil malicie sibi influit. sz influentiã gratie sue lubtrahit. ⁊ impet⁹ mouẽtes ad pñiam in hmõi peccatore nõ facit. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ mior nõ accipit debite sub maiori. ista em̃ deberet esse minor. sz in opib⁹ retributõis tanta infligitur pena q̃ta p̃cessit culpa. ⁊ ista minor est falsa. inq̃tũ tantitas dicit eq̃litatẽ q̃ntitatis. licet sit vera inq̃tũ tantitas dicit equalitatẽ ꝓportionis. Et iub isto sensu maior est falsa. qz misericordia p̃t vere ꝛcurrere seruata ꝓportionis equalitate. Potest em̃ q̃s misericorditer vindicare min⁹. s. affligẽdo q̃ re⁹ meruit. seruata tñ debita ꝓportione. puta q̃ p maiori peccato infligat maiorẽ ⁊ acerbiorẽ penã. ⁊ p minori minorẽ ⁊ min⁹ acerbã. Et ad hũc sensũ vadunt autoritates quib⁹ ꝓbat minor inquantũ trahunt ad ꝓpositũ. qz de⁹ in puniẽdo nõ seruat mensurã ⁊ tantitatẽ fm equalitatẽ q̃ntitatis. puta q̃ tantũ det de pena vel d̃ acerbitate pene quantũ ipe re⁹ meruit. Sz seruat mensurã et tantitatẽ fm equalitatẽ ꝓportionis. qz maiorẽ peccatorẽ magis acerbe punit. ⁊ minorẽ minus. ¶ Ad quintũ dicendũ. q̃ penã esse correctoriã p̃t dupliciter intelligi. Uno modo q̃ p hmõi penã corrigat ipe punit⁹ Alio modo q̃ ad exemplũ illi⁹ punitõnis alij corrigant. Primo modo maior est falsa. qz q̃nq̃ iusto iudicio puniunt aliq̃ obstinati i sua malicia. Secũdo modo minor est falsa. q̃uis maior sit vera. qz ex h̃ q̃ p̃dicat talis pena peccatoribus iminere. mlti hic in via corrigunt. ⁊ a peccatoꝝ suoꝝ excessib⁹ retrahunt. Et isto secundo modo debet intelligi autoritas augustini. ¶ Ad sextũ dicendũ q̃ eq̃litas pene p̃t dupliciter accipi. Uno modo q̃ztũ ad durationez. Alio modo q̃ztuz ad acerbitatẽ ⁊ afflictionẽ. Primo modo maior ẽ falsa. qz salua iusticia vn⁹ p minori culpa p̃t octo dieb⁹ in carcerari sine alijs penis adiũctis. ⁊ alter p maiori culpa sil'r octo dieb⁹ in peiori carcere poni. ⁊ omi die semel fustigari. quoꝝ pena q̃ztũ ad durationẽ esset equalis. sz quantũ ad afflictionẽ esset ineq̃lis. Sz secũdo modo minor est falsa. qz q̃uis pena damnatoꝝ sit equalis durationis. tñ nõ est equalis afflictõis. Ut sic em̃ q̃ libet punit⁹ mag⁹ vel min⁹ altero. fm q̃ ei⁹ peccatũ mai⁹ est vl min⁹ q̃ peccatũ alteri⁹. Et p h̃ patet ad ꝓbationẽ minoris. qz ꝓcedit de eq̃litate duratõis. ¶ Ad septimũ nego minorẽ Ad ꝓbationẽ dicendũ q̃ cõmissũ i culpa dupliciter p̃t intelligi. Uno modo quãtũ ad delectationẽ quã peccator cõsequit ex actu culpabili. Alio modo q̃ztũ ad deformitatẽ peccati ⁊ offensaz ipi⁹ dei. Primo modo sunt intelligenda verba illi⁹ glose ⁊ non secũdo modo. Nã licet iudicio diuino infligat maior acerbitas pene q̃ fuerit delectatio culpe. tñ nõ infligit maior acerbitas pene q̃ fuerit deformitas culpe ⁊ offensa maiestatis diuie. q̃ offensa vt dictũ est sup q̃dãmodo fuit ifinita. ¶ Ad octauũ dicendũ q̃ illud verbuz beati iacobi ẽ intelligendũ d̃ mia liberatiua. ⁊ nõ de mia mitigatiua. tales em̃ impij patient iudiciũ absq̃ misedia totaliter liberãte. sz nõ absq̃ misericordia aliq̃liter mitigãte. ¶ Cõclusio secũda est q̃ iusticia ⁊ misedia ꝓpue dicta nõ cõcurrũt vniuersaliter ⁊ absolute in omi ope dei Qz nõ ꝛcurrũt in ope creatõis. q̃ nõ in omi ope. Cõsequẽtia patet de se. Antecedẽs ꝓb⁹. qz iusticia aliq̃ modo ꝓsupponit merita. misericordia etiã ꝓsupponit eũ cui misereꝯ. Sed act⁹ vl op⁹ creatõis nihil ꝓsupponit. vt declaraui lib. q. dist. i. q. i. ¶ Ad argumẽtũ principale nego cõsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ad maiorẽ. q̃ licet potẽtia q̃ ex se est determinata nõ indigeat virtute a se realiter differente. tñ ipa est virt⁹ ita q̃ virt⁹ sua ẽ idẽ qd̃ essentia sua. Unũ in deo ꝓpter suã omimodã simplicitatẽ potẽtia est idẽ realiter cũ essentia. ⁊ virt⁹ idẽ qd̃ potẽtia. ⁊ p ꝛsequẽs virt⁹ potẽtia ⁊ essẽtia sunt vna res simplicissima ⁊ nullo modo cõposita.

Ad.4. Ad.5. Ad.6. Ad.7. Ad.8. Secunda ꝛclusio Ad princi pale argu.

¶ Distinctio quadragesima septima.

Solet autem q̃ri. Postq̃ mgr tractauit de mortuoꝝ resurrectõne ⁊ de aiaꝝ separatũ ante resurrectionẽ statu ⁊ ꝛdicione. nũc i ista q̃dragesima septima distinctõe icipit tractare de resurgentiũ extrema examinatõe. Et diuidit in duas ptes. Qz p̃mo tractat d̃ extremi iudicij discussione. Secdo d̃ iudicatoꝝ remuneratõe. dist. xlix. ibi. Post resurrectionẽ ꝛo. Prima i duas. Qz p̃mo determiat d̃ his q̃ ptinẽt ad iudiciariũ ordinẽ. Secdo de ptinẽtib⁹ ad ipm iudicẽ. dist. xlviij. ibi. Solet etiã q̃ri. Prima i tres Qz p̃mo ꝓtractat ordinẽ extremi iudicij q̃ztũ ad ea q̃ fiũt ex pte iudicantiũ. Secdo q̃ztũ ad ea q̃ ꝛtingũt ex pte iudicãdoꝝ. Et tercio q̃ztũ ad ea q̃ fiũt ex pte mistrorũ. Secda ibi. Erũt aũt q̃ttuor ordines. Tercia ibi. Cũ aũt in euãgelio. Et hec in duas. Qz primo agit de ministris i iudicio. Secdo

ministris post iudiciū in inferno. Secda ibi. Et solet qri. ¶ Circa istā distinctōez qro

Vtrū solꝰ xpꝰ iudicaturꝰ sit in extremo iudicio. ¶ Videt q sic. Qz i iudicio omniū peccatoꝝ iudex debet eē īmunis ab omī peccato. Sz solꝰ xpꝰ est īmunis ab omī peccato. q̄ in illo vniūsali iudicio oīm peccatoꝝ solꝰ xpꝰ debet iudicare. Maior patet exēplo naturali. qz vt patet. ij. de aīa. pupilla est abscolor: vt de omnib̄ coloribꝰ possit iudicare. Patet etiā autoritate morali. qz cassiodorꝰ in suis epl'is. lib. xix. epl'a. ij. exhortādo seipm̄ z alios in hꝰ mundo iudices. sic ait. Sit in nobis frons libera. vt possimꝰ aliorū emēdare delicta. equat eīm crimē omēs q̄s inq̄nat. ideo dissilis ab accusato debet esse q̄ iudicat. Patet etiā minoz. qz xpꝰ peccatū nō fecit nec inuentꝰ est dolꝰ in ore eiꝰ. vt ait beatꝰ petrꝰ pma sua canonica epl'a. c. ij. Oēs aūt alij peccauerūt: z egēt grā dei. vt dicit ad Roma. iij. Ideo solꝰ xpꝰ inuentꝰ est inter mortuos liber vt patz in pꝰ. z p cōsequēs solꝰ xpꝰ ppria sua virtute īmunis fuit ab omī peccato. ¶ In cōtrariū est. qz xpꝰ pmisit aplis Matth. xix. dicens. Sedebitis sup sedes duodecim. iudicantes duodecim tribꝰ isrl'. ¶ Vic q̄ttuoz sūt videda. ¶ Primo eīm videdū est q̄ i extremo iudicio se habeāt actiue. ¶ Secdo q̄ passiue. ¶ Tercio q̄liter angeli se habeāt in pdicto iudicio discussiue. ¶ Quarto qūo respectu mūdi ignis se habeat purgatiue.

Articulus primus

Quantū ad primū

est aduertendū q̄ i magno z generali iudicio q̄uis iudex pncipalis sit tm vnꝰ. tm̄ iudices assessores ꝯtingit esse pl'es. Et f'm hꝰ circa pdictū iudiciū qd ē maxie generale possumꝰ quo ad istū articulū ponere duas ꝯclones.

Conclusio prima

¶ Prima est. q̄ i extremo iudicio nullꝰ purꝰ homo sz solꝰ xpꝰ pt iudicare ppria autoritate z tāq̄z iudex pncipalis. Qz solꝰ deꝰ ibi pt iudicare vt iudex pncipalis z ppria autoritate. q̄ nullus purꝰ homo. sz solꝰ xpꝰ inter omēs filios hoiz hꝰ poterit. Cōsequētia patet. qz nullꝰ purꝰ hō est deꝰ. Solꝰ aūt xpꝰ inter hoīes est veꝰ deꝰ. igit ab eo qd soli deo cōuenit excludit ois hō excepto solo xpo. Patz etiā antecedens. qz iudex principalis iudicās ppria autoritate debet habere ex se ordinariaz potestatē sup illos q̄s iudicat. Sz solꝰ deꝰ habet ex se ordinariā potestatē sup omēs iudicādos in extremo iudicio. Qz etiā dñs ihs xpꝰ vt hō est ñ habet hāc potestatē p modū iudicis ordinarij. sed magis p modū iudicis delegati. q̄ delegario satis exprimit Joh. v. vbi dicit. q̄ pater omne iudiciū dedit filio. Et actuū. x. vbi dicit d xpo Ipe est q̄ ꝯstitutꝰ est a deo iudex viuoꝝ z mortuoꝝ. ¶ Forte dicet. quicūq̄z faciūt iudiciū illi tanq̄z principales iudices vident iudicare. Sz oīs sancti faciūt istud iudiciū. iuxta qd dicit pꝰ. cxlix. Vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. gl'ia hec est omib̄ sanctis eius. ¶ Rñdeo negādo maiorē. qz ꝯsules z assessores ac sbdelegati iudices. z ml'ti alij q̄ actiue se habēt i iudicio qdāmodo faciūt iudiciū. quoꝝ tñ nullus habet iudicare tanq̄z iudex pncipalis fretus ppria z ordinaria prāte. ¶ Cōclusio secūda est. q̄ appellādo iudices ipiꝰ iudicis assessores cū iudice iudicātes ꝯsultiue z assessorie tūc apl'i z omēs etiā alij pfecti imitatores xpi in extremo iudicio tanq̄z veri iudices iudicabūt. Qz Matth. xix. sup illo ꝓb. vos q̄ reliq̄stis omīa: dicit glosa. Qui reliquerūt omīa z secuti sunt dñm: hi iudices erūt. Et loquit de iudicib̄ q̄ztū ad extremū iudiciū. qz de illo loquit xpꝰ ibidē in textu. ¶ P. de iustis hoib̄ dicit Sap. iij. q̄ iudicabūt natōes z dñabūt pplis. Et loquit ibi scriptura de extremo iudicio. sicut patet ex ꝓbis pcedentib̄ z seqnti/bus. Sz apl'i z alij pfecti imitatores xpi sunt vere iusti. ergo q̄libet hō pfectꝰ in extremo iudicio vere iudicabit saltē p modū assessoris.

Instantia 1

¶ Forte dicet q̄ solus ille debet iudicare q̄ nouit causaz iudicandā z circūstantias eiꝰ. quia vnusquisq̄z est bonꝰ iudex eoꝝ q̄ cognouit. vt patet. i. ethi. Etiā i re dubia nō est ferēda certa sentētia. sicut clamāt ml'ta iura tā ciuilia q̄z canonica. Sz nullꝰ hō q̄z uiscūq̄z pfectꝰ habz noticiā oīm peccatoꝝ z oīm circūstantiaꝝ eorū. cū ml'ta sint peccata i corde hūano abscōdita. q̄ nll'o signo exterioz apparēt. q̄ nullꝰ purus hō pt talū secretoꝝ esse bonꝰ iudex. ¶ P. i nullo iudicio bene ordinato accusatoz debet esse iudex. Sz viri pfecti in extremo iudicio erūt accusatores peccatoꝝ. q̄ nō erūt iudices eoꝝ. Maior patet de iure cōmuni. Mior autē habet Sap. v. vbi dicit. Stabunt iusti in magna cōstantia aduersus eos q̄ se angustiauerūt. z q̄ abstulerūt labores eoꝝ. ¶ P. q̄ iudex est p se sufficiētis sciētie z autoritatis siue potētie. tūc nō debet assessorē hīre. Sz xpꝰ i illo iudicio est sufficiētis autoritatis siue potētie vt patet ex pma ꝯclusione. z est infinite sciētie qz omīa nuda z apta sunt oculi eiꝰ ad quē nobis sermo. sicut ait apl'is ad Heb. iiij. loquēs

Instantia 2

Solutio.

Cōclusio secda.

de xpo. Ipe em ē ars omipotētis dei plena ra/
tionib oim viuētiū. vt ait aug. vi. d tri. Et sa
Solutio. piētie ei ñ ē numer. vt dicit i ps. g ꝛc. ¶ Ad
Ad.1. pmū nego minorē. qꝛ oēs pfecti q i examīe ex
tremi iudicij erūt assessores xpi. habebūt plenā
noticiā oim pcōz tūc iudicādoꝝ. nec latebit
eos aliq circūstātia iudicāda. Nā q̃uis talia
ñ possint cogscere naturali cognitōe. tñ ptūc
hmōi oia cognoscent diuīa reuelatōe. Qd tā/
gēs apls. i. ad Thoꝝ. iij. ait. Nolite añ tps
iudicare. q̃adusq̃ veniat dñs. q et illūinabit
abscōdita tenebraꝝ. ꝛ mānifestabit ꝛsilia cor/
diū. Qnp q vbo dicit glosa. q gesta ꝛ cogita/
ta bona ꝛ mala tūc nota erūt oib. g mlto ma
Ad.2. gis nota erūt pfectis. xpi. s. assessoribꝫ. ¶ Ad
icdm ddm. q maior ñ ē va. qñ pctm d q agit
i iudicio est euidēs ꝛ mānifestū. tūc em iudex ñ
idiget alio accusatore. sz p seipm pt reo pctm
suū iproperare. ꝛ ipm iuxta sua demerita iudi
care. Propt qd dr i decretis. q euidētia patrati
sceleris nō indiget accusatore. Cū igit sic iā di
ctū est i pdicto iudicio oia pcta ibi iudicāda
sint nuda ꝛ apta. iō illi iudicio ñ derogat ex h
q iudex ē accusator. Propt qd etiaz dñs ihs
xps q ibi ē sūm iudex p seipm accusat ipios.
eoꝝ ipietatē ipis iproperādo Mat. xxv. vbi
ait. Esuriui ꝛ ñ dedisti mihi mānducare. sitiui
Ad.3. ꝛ nō dedisti mihi bibere. ¶ Ad terciū dicēdū
q maior ñ est va. qꝛ licet iudex ex se habēs suf
ficiētē sciētiā ꝛ potētiā nō idigeat assessore. ex
h tñ nō habet q̃n possit si velit accipe assessorē.
Nā q̃uiscūq̃ iudex sit p se sufficiēs iudicare.
pt tñ amicū assumere p assessore. ꝛ eū honora
re iudiciaria dignitate. Et sic etiam dñs ihs
xps i extremo iudicio suos spēales amicos as
sumit p assessoribꝫ. nō ppt suā indigētiā. sz p
pter ipoꝝ assessoꝝ gliaz omib insinuādā.

Articulus secundus. **Quantū ad secūdū**
articulū est aduertēdū q duo sunt act i qb
extremū iudiciū pncipalr ꝛsistit. Quoꝝ vn
ē discussio meritoꝝ. Alij ē retributio pmioꝝ.
¶ Prim istoꝝ actuū ē min vniūsal. ꝛ scd
magis vniūsal. ¶ Pro q̃ declaratōe ꝛ ad ppo
sitū ist articuli pono duas ꝛclones. ¶ Pri
ma est. q i extremo iudicio aliq hoies ñ iudi/
cant q̃tuz ad meritoꝝ discussionē. Qꝛ aliq̃ꝝ
merita sūt totalr mala. g tales ñ iudicabunt
q̃tū ad meritoꝝ discussionē. Añs ptz. qꝛ infi
deles ñ pnt hre aliq bona merita. cū fūdamē/
tū oim bonoꝝ meritoꝝ sit fides. sine q ipossi/
bile est aliquē placere deo. vt ait apls ad heb.
xi. Patet etiā ꝛñtia. qꝛ oīs iudicialis discussio
ē ppt comparatōez ꝛ declaratōez aliq̃ꝝ pmixto
rū. g q̃ꝝ merita sūt impmixta puta penitus ma/
la vl sincere bona. illoꝝ merita ñ idigēt discus/
sione. ¶ Et sup hac rōne videt fūdari q drip
tita distinctio q h ponit in lra. s. q in extremo
iudicio q̃daz iudicant ꝛ dānant. vt hi q sunt
xpiani fidei pfessiōe. sz nō opatōe. In his eiz
habet locū discussio cū i eis sit mixtio bone p/
fessionis. ꝛ male opatōnis. tñ hmōi discussio
vl disceptatio terminat ad eoꝝ dānatōez. eo
q mala eoꝝ merita nō sunt deleta va pnia. ꝛ p
ꝛseqns vincāt bona. ¶ Alij sūt q nō iudicant
ꝛ tñ dānant. eo q eoꝝ merita sint penitus mala
sic ifideles. d q̃ꝝ q̃libet dicit in euāgelio. Qui
ñ credit iā iudicatus est. ¶ Tercij sūt q iudicā
tur ꝛ saluant. iudicant q̃dē. eo q mixta habue
rint merita. tñ saluant. qꝛ bona eoꝝ merita vi
cunt mala. eo q mala sunt pnia deleta ꝛ debili
tata. ¶ Ez illi d q̃rto ordie ñ iudicant. ꝛ tñ
saluant. Saluant q̃dez. eo q eoꝝ merita sint
bona. ꝛ nō iudicant eo q eoꝝ merita sint sin/
cere ꝛ impmixte bona. Et isti q̃dē cū xpo iudi
cāt mō q dictū est i scda ꝛclone pmi articuli.
eo q pfecte exercitati sint nō solū i pceptoꝝ ob
seruatōe. sz etiā in virtutū opatōe. ꝛ ꝛsiliorum
ipletōe. Tales em merito ñ iudicant. sz cū re
ge iudicāt. eo q iura ꝛ ꝛsuetudines celestis regni
p ceteris magis cognoscāt. Propt qd iudicabūt
natōes. ꝛ dñabunt ppls. ꝛ regnabit dñs eo
rū imppetuū. ¶ Cōclusio scda ē. q oēs hoies Secunda ꝛclusio
i extremo iudicio iudicant q̃tū ad pmioꝝ re/
tributōez. Qꝛ i illo iudicio q vnusq̃sq̃ purus
hō determinat vl ad penā eternā. vl ad gaudiū
eternū. i illo q̃libet iudicat q̃tū ad pmioꝝ re/
tributōez. Ez i extremo iudicio p sniaz sup/
mi iudicis q̃libet hō determinat vel ad eternaz
penā. vl ad eternū gaudiū. g ꝛc. Maior ptz.
ex terminis. Ez minorē fide tenem. ¶ Fo/ Instantia
te dicet q puuli nlla habēt merita. g ñ iudica
bunt q̃tū ad pmioꝝ retributōez. Cōseqntia
ptz. qꝛ pmiū debet correspōdere merito. vbi g
nullū est meritū. ibi nullū debet reddi pmiū.
Añs pbat. qꝛ nullus pt mereri sine vsu liberi ar
bitrij. sz puuli ñ hnt vsū liberi arbitrij. ¶ Re/ Solutio
spōdeo negādo añs. Ad pbatōnez ddm. q li
cet absq vsu liberi arbitrij hō nō habeat meri
ta acq̃sita p act ppos. pt tñ hre merita bona
vl mala acq̃sita p act alienos. Qñ sic puul
ñ baptizat infect est originali pcto. ñ p actū
ppriū. sz p actū primoꝝ parentū. sic idē puul
habet merita mala. rōe q̃ꝝ iudicat ad ppetuā
penā dāni. q q̃dē merita sibi nō assunt p actū

ppriū. sz p actū eorūdē parētū. Et sicut puul⁹ baptizat⁹ ē informat⁹ grā ⁊ charitate ac ceteris virtutib⁹. nō p actū ppriū sz alienū. puta p actū xpi ⁊ ecclie. ac parentū carnaliuz vel spiritaliū. sic idē puul⁹ habet bona merita ex merito xpi ⁊ ecclie. ac etiā qnqz parētū. ratōne q̄z merito ꝛ tal puul⁹ iudicat ad vitā eternā

Articulus terciuz.

Quātuz ad terciuz

articulū dico ꝓformit ad iā dictas ꝓclusiōes q̄ null⁹ angel⁹ ī extremo iudicio iudicat iudicio disceptatōis seu discussionis. Qz omīs angeli vl ita habēt merita mala q̄ nulla habent merita bona. vl ita habēt bona q̄ nlla habent mala. igit cū ī eoꝛ merito nlla pēnit⁹ sit mixtō ideo ī eoꝛ iudicio nlla erit disceptatio. Judicant tm iudicio remuneratōis. qz licet etiā p nūc boni angeli sint beati. ⁊ mali sint dānati. ⁊ vtriqz habeāt suū pmiū ēntiale. tm ⁊ bonis ⁊ malis aliq̄d retribuet ī illo iudicio q̄tū ad pmiū accidētale. qz ⁊ boni remūerant de ministerio hoib⁹ impēso. qd q̄dē ministerū terminabit ⁊ finiet in pdicto iudicio. ⁊ mali puniētur p sua neqcia q̄ hoies seduxerūt. ⁊ ad pctm adduxerūt. ¶ Etiā boni angeli tūc magz gaudebūt de noua societate hoim beatoꝛ. ⁊ econtra mali aliq̄ mō tūc punient de noua sup eos ꝓculcatōe mlt⁹ꝛ dānatorū.

Instantia

¶ Forte dicet. si maloꝛ angeloꝛ augeret pena ex dānatōe hominū. tūc ipi nō tentarēt hoies. nec niterētur eos trahere ad ifernū.

Solutio.

¶ Rndeo q̄ q̄uis malus angel⁹ ī tentādo hoies ⁊ eoꝛ dānatōnez pcurando studeat suā malicīā adiplere. tm ex h̄ nō reportet cōmodū sz penā. qz ī hmōi tētatione vl vincit ab hoīe. ⁊ tūc dēmō ꝓfundit. et ratōe hmōi ꝓfusionis valde torq̄t. vl vincit hoiez. tal igit hō vict⁹ vel agit antecqz moriat fructuosā ⁊ verā pniaz. ⁊ tunc iteꝛ torq̄bit de mon rōne inuidie. vl talis hō morit ī pcto. ⁊ tūc dēmonis pena ex h̄ augebit q̄si p accidēs. qz qn ardēs ardēti iungit. ex h̄ ardoꝛ vtriusqz magz inualescit. Sz hō q̄ dānat adiungit de moni ī inferno. g augmentabit pena dēmonis ex damnatōe hois. Hoc tm nō obstāte ipe n desinet vsqz ad nouissimū die a tentatōne ⁊ seductōne hois. ⁊ h̄ vel qz excecatus malicia n aduertit tale malū qd ex hmōi tentatōe sibi modis iā dictis est futuz. vt de dyabolo sic illuso verificet illud ps. Draco iste quē formasti ad illudendū ei. Vel ppter nimiā inuidiā quā habet ad hoiez: seipm spōte exponit huiusmodi dispendio. vt hoīem quē mortaliter odit in ppetuā damnatōez secū trahat. Et sic de dyabolo implebit puerbiū q̄ dicit. q̄ inid⁹ vellet sibi vnū oculū erui vt ei cui inuidet ambo oculi eruerent.

Articulus quart⁹.

Quātū ad quartuz

articulū duo solēt inqri. ¶ Primo cui⁹ natura sit ille ignis qui in fine seculi purgabit ipm mundū. ¶ Secūdo vtꝛ ille ignis pcedat vl sequat extremū iudiciū. ¶ Et iste due q̄stiūcule terciā pīsupponūt. s. vtꝛ vera sit istū ignē q̄nqz esse ventuz. ¶ Et fm h̄ pono tres ꝓclusiones his trib⁹ q̄stionib⁹ correspondentes.

Conclusio prima

¶ Prima ē. q̄ q̄dā ignis est ventur⁹ q̄ ē mundū purgatur⁹. Ista ꝓclusio patet autoritate beati petri. q̄ sēdā sua epla. c. iij. ait. Adueniet aūt dies dni vt fur. in q̄ celi magno ispetu trāsient. elemēta vero caloꝛe soluent. ⁊ terra ⁊ ea q̄ in ipa sunt oīa exurent. Sup q̄ verbo dicit glosa. g mund⁹ p ignē purgabit. tō rc

2

¶ P. rōnabile esse videt vt mūd⁹ iste multiplicib⁹ infect⁹ peccatis saltē cū fine habebūt pcta purget. Sz circa extremū iudiciū peccata habebunt finē. ⁊ ignis est maxime purgatiu⁹. cuz sit maxime actiu⁹. ergo rōnabile esse videt vt ante finē mūdi veniat talis ignis mūdū purgatur⁹. Et istā rationē videt tangere venerabilis Beda dicēs. q̄ iste ignis ascēdet ad tantā altitudinē ad quantā ascenderūt aq̄ diluuij. vt purget aerē infectū p fumū sacrificiorū ipis idolis īmolatoꝛ.

Instantia

¶ Forte dicet. Idē nō potest esse purgās ⁊ purgatū respectu suūp⁹. g mund⁹ nō purgabit p ignē. Cōseqntia ptz qz ignis est ps mūdi. g si mund⁹ purgaret p ignē. tūc ignis purgaret seipz. Antecedēs etiam patet. qz idē nō pt esse actiuū ⁊ passiuū eadē actōne. nec pt idē agere in seipm. Sz purgans agit in purgatū.

Solutio.

¶ Rndeo negādo cōsequentiā. Ad pbationē dicendū q̄ nō omīes ptes mūdi purgabunt illo igne. qz nō omīes erūt pcto maculate. de q̄z īmaculatazꝛ partiū numero etiā erit iste ignis. Nā ille ignis vel tūc erit de nouo generat⁹. vt dicit q̄dā opinio q̄ ponit q̄ tūc tpis omīes planete q̄ sunt generatiui calozis ꝓuenīēt ī leone vl in alīs signis calidissimis. sicut tpe diluuij omīes planete ꝓueniebāt in aqrio. ⁊ ideo sic tūc rōe illi⁹ ꝓuēnionis aq̄ redundabāt sup omīes mōtes. sic et in fine seculi ignis redūdabit. ¶ Vel sic dicit alia opinio. iste ignis supnaturaliter creabit ab ipo deo. vel cōcurret iste ignis de extremis mūdi ptib⁹. puta de sup d̄ sperā ignis. sicut vi

dek dicere beat⁹ augustin⁹ ¶ Et quecũq; ista
rũ opinionũ teneat. semper patet q̃ iste ignis
purgatiu⁹ nõ indiget purgatõe. eo q̃ ĩmũdi/
cia peccatoꝝ istũ ignẽ nõ attinget. Fum⁹ em̃
turpiũ ⁊ nephandoꝝ sacrificioꝝ ipoꝝ idoloꝝ
vsq; ad altitudinẽ spere ignis ñ ascẽdet. vt ia
patuit ex dicto ipi⁹ bede. Cũ igit dicit mund⁹
purgat. ista ꝓpositio est vera p synodochen.
fm quã figuraz ps accipit p toto. qz verificat
Instantia p illis ptibꝫ mũdi q̃ inficient peccato. ¶ For
te dicet. si ps mũdi pcto maculate purgabũt
isto igne. tc̃ iste ignis etiã exuret locũ terrestr̃
padisi. Cõsequntia patet. qz loc⁹ terrestr̃ padi
si maculat⁹ est pcto ꝓmoꝝ parẽtũ q̃ i eo pecca
uerũt. Sz falsitas ꝛsequntis patet. qz fm Be
dã. flãma isti⁹ ignis nõ ascẽdet vsq; ad padi/
Solutio sũ. sic nec aq̃ diluuij ascẽderũt. ¶ Rñdeo ne/
gando ꝛsequntiã. Ad pbatõez dicẽdũ q̃ nõ q̃
libet actu pcti dicit loc⁹ infici. sz poti⁹ ex ꝛtinu
atione peccati vl' pctõris i ipo loco inficit ipse
loc⁹. sic nõ q̃libet leui tactu tangẽs lepsiuz effi
cit lepꝛosus. licet inficiat ex frequnti iteratõne
hmõi tact⁹. Cũ igit ꝑmi parẽtes i padiso tm̃/
modo semel peccauerũt. ⁊ postq̃z fuerũt pcto
res q̃si ĩmediate de padiso eiecti fuerũt. ideo
padisus nõ est infecta ꝓpt pctm̃ ꝓmoꝝ parẽ/
tũ. sic nec celũ empireũ dicit infectũ ꝓpt pec/
catũ maloꝝ angeloꝝ. eo q̃ q̃z̃uis angeloꝝ pec/
catũ i hmõi celo fuerit ꝓpetratũ. tm̃ hmõi pec
catores pacto pcto q̃si nulla moꝛã i celo ꝛtra
perũt. sz ĩmediate i istũ caliginosũ aerẽ cecide
Cõclusio rũt. iõ tc̃ ¶ Cõclusio secda est. q̃ ille ignis pur
secũda. gatiu⁹ erit eiusdẽ speciei siue nate cũ igne isto
q̃ pnũc est i mũdo. Qz sic aq̃ purgãs mũdũ
tpe noe ñ fuit alteri⁹ speciei ab aq̃ elemẽtari.
sic ignis i nouissimis tpibꝫ purgatur⁹ mũdũ
ñ erit alteri⁹ speciei ab igne elemẽtari ¶ Et istã
rõez videt tãgere aug⁹. xx. d ci. xci. dicens. Fi
gura hui⁹ mũdi mũdanoꝝ igniũ ꝛflagratõe
pibit. sic factũ fuit aq̃z̃ inundatõe diluuiũ.
Instantia ¶ Sz oppositũ isti⁹ ꝛcl'onis aliq̃ ꝓbant sic.
1 Null⁹ ignis elemẽtar̃ pt celũ real' ĩmutare.
Sz iste ignis real' ĩmutat celũ. Maioꝛ ptz.
qz celũ nõ est suscepti bile pegrine impssionis
vt dicũt oes naturales phi. qd̃ vtiq; vez ẽ re/
spectu cuiuscũq; ꝓtut̃ elemẽtar̃. Mioꝛ patz
ij. pet. iij. c. vbi dicit. Celi ardentes soluent. ⁊
2 elemẽta ignis calore tabescẽt. ¶ P. sup ꝓto iã
dicto dicit glosa bede. q̃ ignis iste q̃ttuoꝛ ele/
mẽta ꝛsumet. sz nihil cõsumet seipm. q̃ ignis
3 iste ñ erit eiusdẽ speciei cũ igne elemẽtari ¶ P.
corpa eiusdẽ speciei hñt eũdẽ motũ specie Sz
iste ignis mouet ad oẽm differẽtiã positõis
puta sursũ deorsũ. ⁊ sic d̃ alijs. quia mouet ad
illa loca purgãda que infecta sunt p peccatũ.
sz ignis elemẽtar̃ solũ mouet sursũ. q̃ tc̃ ¶ P. 4
opatio facit scire formã ⁊ naturã rei. Sz iste
ignis habet opationẽ q̃ nõ cõpetit igni elemẽ/
tari. q̃ iste ignis nõ est eiusdẽ speciei ⁊ nature
cũ igne elemẽtari. Maioꝛ patz p cõmentato
rẽ. vij. metha. vbi ait. q̃ trãsmutatio facit scire
materiã. ⁊ opatio formã. Mioꝛ etiã ptz. qz si
cut sepi⁹ dictũ ẽ. iste ignis habet purgare tales
ptes mũdi q̃ maculate sũt feditate ⁊ infectõe
pcti. tal' aũt actio non ꝛuenit igni elemẽtari.
cũ oẽm ei⁹ ꝓtutẽ excedere videat. ¶ P. ꝓt⁹ q̃ 5
iste ignis purgat ipm mũdũ. vl' ꝛuenit ei na/
turalit. ⁊ tũc differt specie ab igne elemẽtari. qz
q̃z̃ naturales ꝓtutes differũt specie: illa ñ pnt
cẽ eiusdẽ nate. qz ꝓtutes naturales rez̃ sequũ
tur naturas eaz̃. vl' ꝛuẽit ei supnatural' ⁊ tũc
rez̃ differt specie ab igne elemẽtari. qz q̃ sic se
habẽt q̃ ꝓt⁹ vni⁹ est natural' ⁊ alter⁹ supnatu
ral'. illa ñ solũ specie vez̃ etiã differũt genere.
¶ Ad pmũ nego mioꝛẽ. Ad pbatõez dd̃. q̃ il Solutio.
la ꝓba bri petri ⁊ ꝛsili'a. vbicũq; repiunt i scri Ad. 1.
ptur̃. q̃bꝫ celoꝝ expmit dissolutõ sũt itelligẽ/
da de cel' aereis. sic cẽ intelligẽdũ ẽ illd̃ Mat.
xiij. volucres celi comederũt illd̃. ⁊ ñ de cel' su/
pioribꝫ. qz illi sũt itrãsmutabiles q̃z̃tũ ad sba z
q̃z̃uis aliq̃ mõ mutẽt i claritate. qz lume lune
erit sic lume sol'. ⁊ lume sol' septẽplicit. vt dicit
Isa. xxx. Nec tm̃ ista accidẽtal' mutatõ celoꝝ
erit p ignẽ. sz ĩmediate p diuinã actionẽ ¶ Ad Ad. 2.
secm̃ dd̃. ad maioꝛẽ q̃ illa glo. ñ ẽ intelligẽda
d̃ ꝛsuptõe sbe ipoꝝ elemẽtoꝝ. sz d̃ aliq̃li muta
tione q̃litat̃ eoꝝ. Et dico notãter aliq̃li mu/
tatõe. qz ĩtrinsece manẽt q̃litates. licet extrinse/
ce ñ appareãt. qz cessãte motu celi q̃litates ele
mẽtoꝝ ñ faciũt extrinsece ad generatõez ⁊ corru
ptionẽ rez̃. Et ꝓpt hꝰ eadẽ glosa magꝭ expmit
ꝛsuptõez ignis ⁊ aq̃: q̃z aer̃ ⁊ tre. eo q̃ q̃litates
ignis ⁊ aq̃. s. caliditas ⁊ frigiditas sunt inf oẽs
elemẽtares q̃litates magꝭ actiue. ꝓpt qd̃ pdi/
cta elemẽtoꝝ mutatio magꝭ appebit i igne et
aq̃ qñ elemẽta desinunt ab actione exteriori q̃
est generatiua vl' corruptiua. ¶ Etiã minoꝛ
nõ est ꝓba. qz idẽ totũ fm vnã ptẽ pt agere in se
ipm fm aliã parẽ. ⁊ p ꝛsequẽs idẽ aliquo mo
do ꝛsumere pt seipm ¶ Ad terciũ dicẽdũ ẽ ad
maioꝛẽ q̃ q̃z̃uis mot⁹ natural' ꝛuenẽs alicui
rei ꝛueniat etiã alijs reb̃ eiusdẽ spẽi. tm̃ hꝰ ñ ẽ
vez̃ de motu q̃ ꝛuenit rei p modũ instrumẽti
moti ab agente supnaturali. Licet em̃ motus
humane loq̃le q̃ñq; ꝛuenerit a sine. puta tpe
balaã ꝓphe. vt ptz Nu. xxij. tamẽ talis mot⁹

nō ꝯuenit oīb⁹ asinis. q⁹ hmōi mot⁹ nō in fuit illi asine naturaliter. sz ꝯueniebat ei vt lingua sua fuit instrumētū angeli qui mouebat ipaz. Sz mot⁹ ad oēm differētiā positōis nō ꝯueniet illi igni natural'r. sz vt est instrumētū diuīe volūtatis. igit q̄uis iste ignis sit eiusdē speciei cū alijs ignib⁹. tn sibi ꝯueniet moueri mō p̄dicto ⁊ nō alijs. Ad quartū patz p p̄dicta iā inducta. q̄ licz maior sit vera loq̄ndo de tali opatōne q̄ ꝯuenit rei natural'r ⁊ a suis p̄ncipijs intrinsecis. tn nō est ꝟa de hmōi opatione q̄ ꝯuenit ei vt instrumentū est supnaturalis agētis. Ad quintū dicēdū. q̄ illū ignē possum⁹ duplicit ꝯsiderare. Vno mō vt vnit corpa quib⁹ applicat. ⁊ h̄ ꝯuenit sibi naturaliter. q⁹ etiā ꝯueniret alteri igni si hmōi corpibus applicaret. Alio mō vt spēaliter agit i talia corpa q̄ erūt maculata p peccata. ⁊ h̄ ꝯuēit sibi p supnaturalē virtutē mouētē ipm ignez tanq̄z suū instrumētū. ⁊ in h̄ ñ ꝯuenit cū alijs ignib⁹. nec tn ꝓpter hmōi supnaturalē ꝟtutē iste ignis distinguit specie vl genere ab alijs ignib⁹. q⁹ talis distinctio est a p̄ncipio essentiali ⁊ intrinseco. hec autē virt⁹ supnaturalis nec est ītrinseca nec essentialis ipi igni. q⁹ ista virt⁹ vl est volūtas diuīa īmediate. vl ē virt⁹ angelica applicās hūc ignē talib⁹ locis quib⁹ deo placet ipm applicari. Cōclusio tercia ē q̄ supposita ꝟitate sacre scripture. tūc ꝓbabiliter pt dici q̄ iste ignis incipiat aīa iudiciū. et duret post iudiciū. Q⁹ em aīa incipiat. patet p illud ps. Ignis ante ipm p̄cedet. ⁊ inflāmabit i circūitu inimicos eius. Precedet enī iste ignis aīa ipm xpm venientē ad iudiciū. q⁹ sic superi⁹ dictū est: omēs hoīes q̄ appropinq̄nte iudicio viuēt sup terrā morient in isto igne q̄uis velociter resuscitent veniēte xpo. ⁊ tunc ꝯgregat ad locū iudicij oīb⁹ hoīb⁹ iste ignis circūdat locū iudicij. ⁊ dilatādo se circa illuz locū videt q̄si totū mūdū inflāmare. ⁊ ꝓpt h̄ dicit inflāmare in circūitu inimicos ei⁹. q⁹ ille calor ignis circūstant nō ledit aliq̄s d̄ tota illa hoīm mlitudine nisi impios q̄ sunt inimici xpi ibidē ab ipo ad mortē eternā iudicādi. Idez etiā ignis sequit iudiciū. q⁹ plata sentētia ꝯtra impios xpo. s. dicēte. ite maledicti in ignē eternū. tunc iste ignis tanq̄z instrumentū executiuū sentētie iudicis a ꝓpinquioribus locis circūstantib⁹ concurrens inuoluet oēs impios. ⁊ cū impetu vehementi descendet cū ipis in infernū. Unde tūc implebit verbū dñi quo ait Deutero. xxxij. Ignis succensus est i furore meo. ⁊ ardebit vsq̄z ad infernum nouissima. Ad argumentū principale dicendū. q⁹ quāuis ipi apli ⁊ alij hoīes pfecti q̄n q⁹ fuerint peccatores. tn p gratiā dei in die iudicij erūt ab oēm peccato īmunes ⁊ liberi. et h̄ sufficit ad saluandū i ipis iudicij ꝯdicionē

Ad.4.

Ad.5.

Tercia cōclusio.

Ad principale argu.

Distinctio quadragesima octaua.

Solet etiā queri. Postq̄z mgr determinauit de quibusdā ptinentib⁹ ad iudiciariū ordinē. nūc in ista q̄dragesima octaua distinctōe determinat de aliquib⁹ spēaliter ptinētib⁹ ad ipm iudicē. Et diuidit i duas ptes. Q⁹ p̄mo tāgit iudicij ꝯditōes ītrinsecas. Secūdo innuit quasdā ei⁹ ꝯditōes extrinsecas. ibi. Putāt q̄dā. Prima i tres. Nā p̄mo ostēdit q̄ licet xps vere habeat formā diuīnā ⁊ humanā. tn iudicādo appebit i forma hūana apparebit in iudicio glificata. vel nō glificata. Et tercio incidēter tangit de xpi potētia. q̄ ē mortuoz resuscitatiua. Secūda ibi. Sz cū i forma hūana. Tercia ibi. Et sicut dicit christ⁹. Sequit illa ps. Putāt quidā. Et diuidit i duas ptes. Q⁹ p̄mo ostēdit q̄uo xps ad iudicij locū descēdit. Secōdo aliq̄s scripturas q̄ ptunc verificant declarat ⁊ exponit. ibi. Veniente autē. Et hec est diuisio ⁊ sentētia istius distinctōis i generali. circa quā i speciali q̄ro hanc questionē.

Utrū ꝯpleto extremo iudicio i celestibus corpib⁹ fiat aliqua realis alteratio. Et videt q̄ non. Q⁹ illud q̄d nō est susceptiuū pegrine impssionis hoc ratione extremi iudicij nō potest realiter alterari. Sz celū nō est susceptiuū pegrine impssionis. ḡ ⁊c. Maior ptz. q⁹ nihil realiter alterat. nisi vl acquirēdo aliquā realē formā quā prius nō habuit. vel perdēdo aliquā realē formam quā prius habuit. quoz neutrū cōtingere potest in illo q̄d nō est susceptiuū impssionis aliene seu pegrine. Etiā minor supponit esse vera tam a phis q̄z a doctoribus theologie. Cōtra. illud q̄d post iudiciū caret aliq̄ realī dispositōne quā post habuit. ⁊ habet aliq̄m pfectionē aliter q̄z prius habuit. hoc realiter alterat. Sz celū post iudiciū caret ⁊c. Maior patet. Probo minorē. q⁹ sic patz in vltimo. c. isti⁹ distinctōis. celū post iudiciū ñ mouet. et prius mouet. ḡ post iudiciū caret ista reali dispositōe q̄ est mot⁹. Et sicut patz eodē. c. sol ⁊

luna habebūt septēpliciter magꝭ de luce q̄z habuerint ante iudiciū. ergo habēt post iudiciū hāc pfectōez q̄ est lux aliter puta magis intē/se q̄z habuerint ante iudiciū. ¶ Dic p̄mo videndū est sb qua forma xp̄s appebit in iudicio. ¶ Secdo de ipi⁹ iudicij locali spacio. ¶ Tercio de eiusdē iudicij tpali momēto. puta vtrū possit ab aliq̄ creatura scirī certa hora illi⁹ iudicij. ¶ Et q̄rto de principali quesito

Articulus primus.

Quātū ad primum

est sciendū q̄ cū xp̄s fuerit ver⁹ de⁹ z ver⁹ homo. habēs verā hūanitatē z verā deitatē. igit q̄rere sub qua forma appeat in iudicio. est q/rere vtrū videat in iudicio fm formā deitatis vel fm formā humanitatis. ¶ Itē q: in illo iudicio aliq̄ sunt beati. alij vero nō beati. sed pori⁹ dānati. ideo ponēde sunt due cōclusio/nes. ¶ Prima est. q̄ i illo iudicio xp̄s sb vtraq̄z forma appebit ipis beatis. Q, cū appeat beatis fm formā humanitatꝭ appet. q: obiectū cognoscibile p̄sens potētie cognitiue pfecte dispōsite z nō impedite vere appet illi potentie z cognoscit ab ea. Sz hūanitas xp̄i est p̄sens potētie cognitiue cuiuslibet beati. q̄ potentia i q̄libet beato est pfecte dispōsita z n̄ impedita. Nā si essz in dispōsita vl impedita tūc nō esset beata. ergo cuilibet beato appet xp̄s in iudicio fm suā humanitatē. Q, aūt beatꝭ appareat xp̄s fm suā deitatē patz. Q: ille nō est beat⁹ cui nō appet ppriū obiectū fe beatitudinis. Sz deitas xp̄i est ppriuz obiectū vere beatitudinis. ḡ si xp̄s i iudicio alicui beato n̄ apperet zc. tūc ille beat⁹ nō esset beat⁹. qd ē cōtradictio. ¶ Forte dicet q̄ beat⁹ p̄t frui vna diuina psona nō fruēdo altera. ḡ dato q̄ xp̄s n̄ appeat alicui beato fm suā diuinā naturā. tn ille p̄t esse beat⁹ fruēdo eadē diuīa natura fm q̄ fruibilis est i alia psona. ¶ Rndeo negando antecedēs. Causas aūt negatōis assignaui lib. i. dist. i. q. iij. arti. iiij. Et ibidē rndi ad pbatōes istī⁹ ancedētis. ¶ Cōclusio secūda est. q̄ dānatis xp̄s appebit i iudicio fm hūanā naturā. Q: nō appebit eis fm diuinā naturā. ḡ fm hūanā. Cōseqntia ptz ex sufficiēti diuisione. cū nō sint i xp̄o nisi he due nature. Ans etiā ptz p illd qd dicit Isa. xxvi. Tollatur impi⁹ ne videat gloriā dei. ¶ Sz ō istud ancedēs q̄dā argūit sic. Dānati i die iudicij euidēter cognoscēt z videbūt xp̄m esse deū. ḡ euidēter z manifeste videbūt ei⁹ deitatē. Ans cōcedit ab oib⁹ doctorib⁹ theologie. Proba/tio ꝛseqntie. q: esse dei idē est qd deitas. Nā si esse dei differret ab ei⁹ eēntia. tūc de⁹ nō eēt pur⁹ act⁹. z esset realit cōposit⁹. Sz q̄ manifeste videt aliquē esse deuz. ille videt esse dei. q: esse deū z esse dei sūt idē i re z i significatōe. q̄uis differāt i modo significādi. ḡ si dānati manifeste videt xp̄m esse deū. sequit q̄ manifeste videāt ei⁹ deitatē. ¶ P. ꝛtra ꝛclusionē p̄t argui sic. Si xp̄s appet dānatis i forma hūanitatꝭ sue. vel illa hūanitas appebit vt est glorificata. vl vt est infirma z nō glorificata. Sz nec sic nec sic. ḡ impijs nō appebit i forma hūanitatis. Maior patet. Minor ꝓbat. q: nullus dānat⁹ p̄t videre xp̄m visione delectabili. q: dānat⁹ est ppetue separat⁹ ab omni eo qd delectat. Sz videre xp̄i hūanitatē glificatā ē valde delectabile. Ipe cū est in que desiderāt angeli ꝓspicere. vt habet. i. pe. c. i. ḡ nulli⁹ dānat⁹ p̄t videre hūanitatē xp̄i glificatā. ¶ Etiā nō p̄t eā videre n̄ glificatā. q: natura hūana xp̄i nō est nō glificata. ḡ nō p̄t videri nō glificata. Ancedēs q̄libet xp̄ian⁹ fateri tenet. Et ꝛsnntia patet. q: esse visibile p̄suppōnit esse. Naz qd nō est. hoc videri nō potest. ergo qd nō est n̄ glorificatū. hoc nō potest absq̄z illusione z veridica visione videri nō glorificatū. ¶ Sed ista nō cōcludūt. Quia congruū est xp̄m apparere in iudicio fm illā formā fm quā datū est ei iudiciū facere. hec autē est humanitas vt patet Johā. v. vbi dicit. Sicut pater habet vitā in semetipso. sic dedit z filio habere vitam in semetipso. z potestatē dedit ei iudiciū facere. quia filius hominis est. Et q̄ ibi loq̄tur de isto iudicio patet. q: īmediate sequit. Nolite mirari h̄. q: venit hora in qua omes qui in monumētis sunt audient vocem filij dei. z pceder q̄ bona fecerūt in resurrectōez vite. q̄ vo mala egerūt in resurrrectionē iudicij. ¶ Et cōfirmat ista minor. q: fm illā formaz dātū est xp̄o vt iuste iudicet fm quā ipe a pylato fuit iniuste iudicat⁹. Sz fm humanitatē fuit xp̄s iniuste iudicat⁹. ḡ zc. Minor ptz ex euāgelica veritate. Sz maiore habem⁹ ex glosa Job. xxxvi. sup illo ꝓbo. Causa tua sic impij iudicata est. ideo cām iudiciūq̄z recipies. ¶ Ad primū igit dicendū q̄ ꝛseqntia nō est vera loqndo de intuitiua noticia dei. de q̄ pcedit argumentū. Ad pbatōez dicēdū ad minorē. q̄ mānifeste videre xp̄m esse deū p̄t dupliciter ꝛtingere. Uno mō intuitiue. z sic minorē vera. Alio mō deductiue. puta qn̄ ex signis z operib⁹ christi euidenter aliquis deducit ad hoc q̄ cognoscit hāc ppositionē esse verā qua

Pria ꝛcl'o

Instantia

Solutio.

Cōclusio secūda.

Instantia

Cōfirmatio ꝛcl'ōis

Solutio Ad. i.

dicit christus est deus. ⁊ sic minor nō est vera. At isto secūdo modo dānati ī iudicio cognoscent xpm esse deū. ⁊ ideo ī ppositio minor ē falsa. ¶ Ad pbationē illi minoris dicēdū q̄ licet deū esse ⁊ esse dei sint idē realit. tm̄ nō sequitur si aliq̄s deductiue cognoscit deū esse. q̄ propter ꝗ intuitiue cognoscat esse dei. ⁊ p ꝯseqns etiā nō sequit q̄ intuitiue cognoscat deitatē.

Ad.2. ¶ Ad secundū dicendū q̄ hūanitas xpi apparet dānatis glificata. Ad pbatōēz dicēdū ad minorē. q̄ q̄tuis videre hūanitatē xpi glificatā sit amicis xpi delectabile. tm̄ inimicis xpi nō est delectabile. sz poti afflictiuū ⁊ cōtristabile. Nūc aūt ita ē q̄ dānati sunt maxime inimici xpi. q̄ nō delectant in illa visione. qz naturale est cuilibet malo ⁊ puerso tristari ī glia sui inimici. Et si aliq̄s hō in hoc delectat. hoc magis imputanduz est grē q̄z nature. ¶ Qaūt dānatis appeat ī iudicio humanitas xpi glificata. ꝗ expsse ponit augustinus p̄mo d̄ tridei. Visio claritatis eis cōis erit bonis ⁊ malis.

Instantia ¶ Et si obūcit p illud Joh. xix. Videbūt in quē trāsfixerūt. sup q̄ verbo dicit glosa. q̄ ī ea

Solutio. carne venturus est in q̄ crucifixus est. ¶ Rndeo q̄ vtiq̄z videbūt in quē trāsfixerūt. sz nō videbunt eū sb apparētia infirmitatis. sz ad terrorē eoz videbūt eū in apparētia ⁊ existētia claritatis ⁊ maiestatis. ¶ Etiā q̄tuis in eadē carne venturus sit q̄tū ad substantiā. nō tm̄ q̄tuz ad easdē q̄litates. qz q̄tuis illa caro habuerit qualitates passibilis corpis q̄n fuit crucifixa. tm̄ ī iudicio habebit q̄litates ipassibil corpis.

Articulus secundus. **Quantū ad secūdū** articulū dicēdū. q̄ locus iudicij videt esse ī valle ioſaphat ⁊ circa hmōi vallē. Istud satis apparet Joel. iij. vbi dicit dns. In tpe illo cū ꝯuertero captiuitatē iuda ⁊ hierusalē. ꝯgregabo oes gētes: ⁊ deducā eas ī vallē ioſaphat: ⁊ disceptabo cū eis ibi. Et ifra eodē. c. ait. Cōsurgāt ⁊ ascendāt gētes ī vallē ioſaphat. quia ibi sedebo vt iudicē omīs gētes in circuitu. Et seq̄t ibidē q̄tū ad signū pcedēs iudiciū. Sol ⁊ luna obtenebrati sunt. ⁊ stelle retraxerūt splēdorē. ¶ Et circa finē eiusdē. c. q̄tū ad remunerationē bonoz dicit. In die illa stillabunt mōtes dulcedinē. ⁊ colles fluēt lacte. Ubi per mōtes stillātes dulcedinē possum̄ itelligere ipam deitatē cū tribus diuinis psonis. Sz per colles lacte fluētes xpi humanitatē integratā ex vnione purissimi corpis ⁊ aīe ratōnalis vt sic obiectū nostre beatitudinis assimilet terre pmissionis. que dicit lacte ⁊ melle manare. q̄ tenus oues dominice a dānandis hedis seq̄strate ad deterā iudicis collocate ingrediendo ⁊ egrediēdo pascua valeant repire. pascua. s. intus in deitate creatoris. ⁊ pascua similiter foris ī humanitate saluatoris. ¶ Et q̄tū ad afflictionē maloz subdit ibidē. Egipt in desolationē erit. ⁊ ydumea in desertū pditionis. Qz omīes dānabiles peccatores. vl peccauerunt ex timore male humiliāte ⁊ ratōnē obfuscante. vel ex amore turpiter inflāmante. sicut patz p beatū augustinū sup illo verbo ps. Incensa igni ⁊ suffossa ab increpatōe vultus tui peribūt. Quoz primi intelligi poterūt p egiptū. que interptat tenebra. ⁊ alij p ydumeā. q̄ interptat terrena: rufa: aut sanguinea ¶ Et si Instantia

dicit q̄ ista vallis ppter sui artitudinē ñ possit capere omīes in illo iudicio iudicādos ¶ Re Solutio

spondeo q̄ nō erūt omīes in illo valle. sed etiā circa vallē. ⁊ superi in aere erūt electi. ⁊ maxie perfecti cū ipso iudice. fm gradū sue dignitatis ⁊ excellentie nobiliter collocati. ¶ Forte etiaz Instantia

dicet ꝯtra illud qd dictū est d̄ solis ⁊ lune obtenebratōe. qz eclipsis solis ⁊ eclipsis lune nū q̄z possunt esse simul. qz eclipsis solis fit per interpositionē lune inter nos ⁊ solē. ⁊ ideo sol nō potest eclipsari nisi luna existente in maxima cōiunctōne cū sole. Acōuerso vero eclipsis lune fit p interpositionē terre inter solē ⁊ lunaz. nisi em̄ vmbra terre phiberet radios solis cōtingere lunā. tunc luna nō eclipsaret. igit luna nō potest eclipsari nisi luna existente ī maxima distantia a sole. Sicut igit luna nō pt simul esse in maxima ꝯiunctōne cū sole. et in maxima distantia a sole. sic nō pt siml esse eclipsis solis ⁊ lune. ¶ Respōdeo q̄ quātuis eclipsis ex cursu naturali pueniēs ꝯtigat modo iā dicto. ⁊ p cōsequēs naturaliter nunq̄z siml possint ꝯcurrere eclipsis solis ⁊ lune. tamē per dei potentiā supernaturalē potest sol simul eclipsari cū lūa quādocūq̄z placuerit ipi deo. Ad ū igit sol ⁊ luna circa extremū iudiciū eclipsent per supernaturalē dei potentiā. ideo instantia nihil cōcludit ꝯtra scripturā supradictā. Nā sicut tpe passionis xpi p supnaturalē dei potētiā sol fuit eclipsat in plenilunio. luna existēte in maxima distantia a sole. vt testat beatus dyonisius. ⁊ etiā patz ex scripturis. put alias deduxi. sic etiam continget simul eclipsis solis et lune ante horā examinationis extreme. Solutio.

Quātuz ad terciuz Articulus tercius.

Pria ꝛcl'o

articulū pono duas cōclusiones. ¶ Prima est. ꝙ aliq̄ creatura puta aīa xpi d̄ certo cogno
1 scit diē ⁊ hozā extremi iudicij. Qz aīa xpi q̄z uis nō cognoscit omia p diuinā potētiā fieri possibilia. tm̄ cognoscit omia fiēda. vt pbaui lib. iij. dist. xiiij. arti. iij. Iz hora extremi iudi cij est de numero fiendoz. q̄ ⁊c. ¶ P. oēs do
2 ctores ꝛcedunt ꝙ aīa xpi nō pficiet in cogno scēdo. ergo necessario habēt cōcedere ꝙ nunc de certo cognoscit diē ⁊ hozā extremi iudicij. Cōsequētia patet. qz quādo venerit illa hora tūc de certo cognoscet eā. igit si nūc nō cogno sceret eā. tūc ex euentu illi⁹ hore pficeret in co

Instantia

gnitōne. ¶ Forte dicet ꝙ antecedēs isti⁹ rati onis repugnet his q̄ dixi li. iij. dist. xiiij. arti. iij. ꝛclusione tercia. vbi videbar dicere ꝙ xpi habuit scientiā de reb⁹ acquisitā. ad qd̄ videt sequi ꝙ christ⁹ pfecerit in scientia. cui⁹ oppositū habet in antecedente isti⁹ rationis. ergo ⁊c.

Solutio.

¶ Respōdeo ꝙ hic nulla est ꝛtradictio. qz ꝯ nego animā xpi pficere i cognoscēdo sic ꝙ aliqua incipiat cognoscere q̄ pri⁹ nō cognouit. Iz in tercio libro dixi ꝙ anima xpi in tpe acq̄si uit habit⁹ scientificos. quoz tm̄ obiecta a p̄mo instāti siue creatōis pfecte cognouit p habit⁹ infusos. ac etiā cognitōne verbi. Propter qd̄ christ⁹ nō incepit cognoscere ex habitib⁹ acq̄ sitis qd̄ pri⁹ nō cognouit. quāuis aliq̄ modo in tpe cognouerit. q̄ modo pri⁹ nō cognouit.

Instantia
1

¶ Forte adhuc dicet ꝙ isti cōclusioni ꝛtradi cat text⁹ scripture Mar. xiij. vbi ait saluator De die aūt illo vel hora nemo scit neq̄z ange
2 li qui sunt i celo neq̄z filij⁹. ¶ P. christ⁹ nō audiuit a patre quādo ista hora debeat esse. ergo nō videt scire quādo hmōi hora debeat esse. Cōsequētia patz. qz quecūq̄z christ⁹ fm ꝙ homo nouit illa a patre audiuit. Antecedēs p̄bat. qz Johā. xv. christ⁹ dixit discipulis. Oīa quecūq̄z audiui a patre meo nota feci vobis. Sz quādo ista hora sit ventura nō notificauit eis. qz quantū ad hoc dixit eis Act. i. Nō est vestr̄ nosse tpa vel momēta que pater posuit in sua potestate. ergo videt ꝙ determinati

Cōtra ista

onē isti⁹ hore a patre nō audiuerit ¶ Sed ista ñ ꝛcludūt. Qz ad prudētē iudice spectat discernere ⁊ cognoscere qn̄ suū iudiciū velit celebrare. vt patz ex dictis supr̄. Et ipe est prudentissim⁹. qz fm apl'm ad colossen. ij. in ipo sunt recōditi oēs thezauri sapiētie ⁊ sciētie dei

Solutio. Ad. 1.

ergo ⁊c. ¶ Ad primū igit dicēdū ꝙ filij⁹ dicit inq̄tū homo est nō scire hozā illā cognitōne naturali. ex hoc tamē nō habet absolute ꝙ ñ sciuerit. vel adhuc nō sciat hmōi hozā. qz ⁊ si nō cognitōne naturali. tamē cognitōe seu scientia visionis cognoscit hozā illā. ⁊ omia alia tā facta q̄z fienda. In tali cm̄ scientia aīa xpi equat verbo diuino. sicut patet p glosaz apō. v. sup̄ illo verbo. dign⁹ est agn⁹ q̄ occisus est accipe sapiētiā ⁊c. vbi fm glosaz iste agnus. s. christ⁹ fm ꝙ homo est habet cognitōnez oīm sicut ipm verbū cui vnit⁹ est. Que glosa verissima est supposito duplici tēperamēto. Quorū primū est vt li omniū nō extēdat se ad possibilia fieri. q̄ cognoscunt a deo scientia simplicis noticie. Iz solū ad facta ⁊ fiēda que cognoscunt scientia visionis. Secūdū est ꝙ li sicut nō sit nota similitudinis vel equalitatis intēsiue. sed solū extēsiue. qz quāuis noticia anime christi quo ad facta ⁊ fiēda equet cognitioni verbi extēsiue. puta quantū ad numerū scitorū. tamē quantū ad modū cognoscēdi in infinitū deficit ab ea. qz eadē cognita in infinitū clari⁹ ⁊ pfecti⁹ cognoscit ipm verbū. q̄z cogno scat anima christi. ¶ Ad secūdū nego antece Ad. 2.
dens. Ad pbationē dicendū ad maiorez ꝙ li omia nō distribuit absolute omia ⁊ singula a patre audita. sed solū talia audita que ad salutem ⁊ informatōnē discipuloz spectabant. ⁊ ideo dato ꝙ determinationē isti⁹ hore discipulis nō reuelauerit. ex hoc tamē nō sequit ꝙ hmōi determinationē a patre nō audierit. qz reuelatō hore p̄dicte ad discipuloz salutē nō spectauit. ¶ Cōclusio secunda est. ꝙ pbabili Cōclusio scda.
ter teneri potest nullā aliā creaturam excepta anima christi determinate cognoscere horam predictā absq̄z speciali dei reuelatōne. Nā eo 1
ipo ꝙ hoc pater posuit in sua potestate. vt patet actuū. i. ideo nulla pura creatura hoc scire poterit nisi a deo sibi fuerit specialiter reuelatū. ¶ P. si illaz hozā de certo nosceret aliqua 2
creatura excepta anima xpi. ⁊ hoc sine speciali dei reuelatōe. vl'nosceret eā cognitōe naturali vl'cognitōe brīfica q̄ res vident i ꝟbo seu i diuina essentia. Primū dici nō p̄t. qz n' aīa xpi naturali cognitōe nosit illā hozā vt scti doctores dicūt. Et ptz etiā rōe. qz qd̄ aliq̄ aīa cognoscit cognitōe naturali. ad illi⁹ noticiā cetere aīe eiusdē spēi pñt attīgere ingenio naturali. Sz nulli⁹ hoīs aīa idagatōe naturali ingenij ad noticiā isti⁹ hore vnq̄z potuit peuenire. Bñ q̄dē aliq̄ p̄sūptuosi astrologi d̄ h̄ se ītromiscēt Sz vt expimēto didicim⁹. oēs eoz calculatōes p̄ nit⁹ defecerī. Nec sedm̄ dari p̄t. qz Mar. xiij. noticia isti⁹ hore excludit ab āgel'q̄ i celo sūt d̄ q̄bz ñ ē dubiū q̄n visiōe btā videāt diuinā eēntiā seu ꝟbū Et pfirmat. qz nll'a creata cogtō Cōfirmat

ne beata cognoscit omnia futura ꝯtingentia re
lucentia in diuina essentia excepta aia christi.
q̃ nulla creatura cognitõe beata cognoscit ho
rã extremi iudicij. Cõsequentia patz. qz q̃z tũ
ex autoritatibꝫ scripture ac etiã scrõꝝ doctoꝝ
dictis pcipe possum⁹. inter omnia futura nul
lũ ita secretũ esse videt sicut hora p̃dicta. An
tecedẽs aũt pbatũ est ex dictꝭ lib. iij. dist. xiiij
arti. iij. ¶ Uez tñ istud añs multas patit in
stãtias. ad qs ibidẽ ñdi. ⁊ etiã tãgere ppono
d̃ ista materia dis. pria sequnti. ĩõ d̃ his trãseo
p p̃senti.

Articulus quartus.

Quãtũ ad quartuz

articulũ dicendũ q̃ licet celũ ppie nõ alteret
inqztũ alteratio est quidã mot⁹ successiuus q̃
qualitas realis acqrit. tñ large loquẽdo d̃ al
teratõe inqztũ omne illõ dicit alterari. qd̃ nũc
aliter se habet q̃z pri⁹. sic celũ circa extremũ iu
diciũ dupliciter alterat. s. priuatiue ⁊ positiue
qz mutat de motu ad quietẽ mutatõe priuati
ua. ⁊ de minori luciditate seu claritate ad ma
iorẽ claritatẽ mutatõe positiua. ⁊ vtraqz istaꝝ
mutationũ p illo statu ꝯgruit ipi celo ¶ Nã
mot⁹ celi deseruit ad generatõez istaꝝ rez in
feriorꝝ ⁊ principaliter ad generatõez hominũ
ppter q̃s cetera generant. Sz circa extremuz
iudiciũ cessat generatio hominũ vt fide tene
mus. q̃ ꝯgruũ est. ptũc etiã cessare motũ celi.
¶ Quãuis aũt p tũc cesset hominũ genera
tio. tñ augeat electoꝝ delectatõ. ⁊ lumẽ delectat
oculos. iuxta illud Eccl'. xi. q̃z dulce lumẽ et
delectabile oculis videre solẽ. ideo augmenta
bit lumẽ celi. vt etiã oculi corpales ipoꝝ ele
ctoꝝ in ei⁹ intuitu delectent. ¶ Sz q̃z uis ista
sint vera. ⁊ dictis sanctoꝝ ꝯformia. vt appet
ĩ lra circa finẽ isti⁹ distinctõis. tñ satis appa
renter pt argui ꝯtra ea. ¶ Et pmo ꝯtra illud
qd̃ dictũ est de motu sic. Temp⁹ nõ cessabit:
q̃ nec mot⁹ celi cessare poterit. Cõsequẽtia pa
tet. qz temp⁹ est numer⁹ mot⁹ fm pri⁹ ⁊ poste
ri⁹. vt dicit. iiij. phisi. Et loquit ibi arestotelꝭ
de motu celi. Sicut igit nulla res pt manere
cessantibꝫ partibꝫ siue diffinitõis. sic tps non
pt manere cessante motu celi Antecedẽs pba
tur. qz si tps desineret esse. tũc vel illa desinitõ
mensuraret tpe vl' instãti. Si tpe. tũc temp⁹
essz postq̃z deliquisset esse. Si in stãti. tũc cũ omne
instãs sit sic sit termin⁹ tpis p̃teriti. q̃ etiã est pri
cipiũ futuri. sicut patet. iiij. phisi. igit post il
lud instãs in q̃ supponit desinere tps adhuc
maneret tps: puta tẽpus futuꝝ cui⁹ hmõi in
stans esset principiũ. ¶ Et cõfirmat. qz post iudiciũ homes mouebunt ⁊ loquent. vel ergo
isti mot⁹ mensurabunt. ⁊ tũc necesse erit dare
tps. qz tps est ppria mẽsura mot⁹. mẽsuratũ
aũt nõ pt esse sine sua ppria mẽsura. vel ñ mẽ
surabunt. ⁊ tũc erũt ĩmensi. ⁊ p ꝯsequẽs essent
infiniti. q̃ ⁊c. ¶ P. si sol staret ⁊ non moueret circa terrã. tũc alteꝝ emisperiũ ppetue manerz obscuꝝ. Cõsequẽtia patet. qz sicut in nostro emisperio est noctis obscuritas sole existente in altero emisperio. sic in illo emisperio esset ppetua obscuritas. si sol ppetue staret super isto emisperio. Sz ꝯseqns videt esse falsũ. qz post iudiciũ tũc ptes mũdi nõ mutant in peius sz in meli⁹. vt apparet ex dictis sanctoꝝ in lra. ¶ P. qñ mund⁹ melioratt. tũc celũ nõ priua bit sua naturali pfectõne. sz mot⁹ est natural' pfectio celi. ⁊ vt dictũ est mund⁹ in fine meli orat. ergo ⁊c. ¶ P. mot⁹ celi est celo natural'. ergo nunq̃z celũ pt ad hoc puenire q̃ quiescat ppetue. Antecedẽs patet ex his q̃ dixi lib. ij. dist. xiiij. arti. i. cõclusione secũda. Cõseqntia probat. qz qñcũq̃z alicui rei vnũ oppositorũ ꝯuenit naturaliter. tũc eidẽ rei alteꝝ oppositorũ nõ pt cõuenire nisi violẽter. Sed motus ⁊ quies sunt opposita. ergo supposito q̃ moueri cõueniat celo naturaliter. tũc quiescere non potest sibi cõuenire nisi violẽter. Sz nullũ violentũ potest esse ppetuũ. ergo ⁊c. ¶ P. ponere quãdoq̃z motũ celi cessare videt esse ꝯtra veritatẽ sacre scripture. ergo h̃ nullaten⁹ ẽ ponendũ. Antecedẽs pbat. qz Genes. i. dicitur Fecit de⁹ duo luminaria. luminare maiꝰ vt p̃ esset diei. ⁊ luminare min⁹ vt p̃esset nocti. Et ibidẽ dicit. Fiãt luminaria in firmamẽto celi vt diuidãt diẽ ⁊ noctẽ. ⁊ sint in signa ⁊ tpa et dies ⁊ annos. Nec nõ possunt obseruari sine motu celi. ideo ⁊c. ¶ Itẽ Genes. viij. dicitur Cũctis diebꝫ terre sementis ⁊ messis: frig⁹ et est⁹: estas ⁊ hyems: noꝝ ⁊ dies nõ requiescẽt. ¶ P. vbi motoz nõ lassat ibi mot⁹ perpetuat. Sz motoz celi nõ lassat. cũ sit separat⁹ a materia. Hãc rõez ĩnuit Arest. ix. metheo. ⁊. ij. de celo ⁊ mũ. ¶ P. ꝯtra illud qd̃ dictũ est de augmẽto lucis potest argui sic. Nõ min⁹ lux celestis facit ad generationẽ istoꝝ inferioꝝ q̃z mot⁹ celestis. igit si post extremũ iudiciũ cessabit motus celi ppter cessationẽ generatõis. tũc eadẽ ratõe deberet cessare lux. ⁊ p ꝯsequẽs nõ augebitur sz poti⁹ minuet ⁊ corrumpet. ¶ P. Ysaias exprimẽs finalẽ statũ mũdi. lx. c. sui libri. ait ad quẽlibet electũ. Nõ erit tibi ampli⁹ sol ad lucẽdũ per diẽ. neq̃z splendoz lune illũinabit

Argumẽta pbantia q̃ motus celi ñ cessabit.

Cõfirmat.

1

2

3

4

5

6

7

8

te. sz erit tibi dñs in lucē sempiternā. q̃ nō vi/
Cōtra ista 1 det q̃ lux augeat. ¶ Sz ista nō ꝯcludūt. Qz
post ꝓba iā dicta subdit Isa. Nō occidet vl/
tra sol tu⁹. ⁊ luna tua nō minuet. Sz si celū ⁊
sidera mouerent. tūc planū est q̃ sol occideret
⁊ etiā luna ꝓpter accessū ad solē minueretur.
2 ¶ Ite Isa. xxx. dicit. Et erit lumē lune sic lu
men solis. ⁊ lumē solis erit septēpliciter sic lux
septē diez. Ex q̃ euidēter habet augmentū lu
Solutio. cis circa finē mūdi. ¶ Ad primū igit dicēdū
Ad. 1. q̃ sicut est duplex mēsura mot⁹. sic est duplex
tps. Supposito em̄ motu celi. tūc q̃libet mo/
tus citra p̄mū motū duplicit mēsurat. Uno
modo mēsura intrinseca. ⁊ sic cuiuslibet mot⁹
ꝓpria distēsio dicit sua mēsura. Alio modo
mēsura extrinseca. ⁊ sic tps fm q̃ est numerus
mot⁹ primi mobilis. ꝛc q̃ tpe loquit arestote.
iiij. phisi. est mēsura cuiuslibet mot⁹. Prima
mēsura dicit tps ꝓpriū cuiuslibet mot⁹. Sz se/
cunda dicit tps cōmune. Et hec distinctō ex
p̄sse habet a simplicio in cōmento sup lib. p̄di
camentoꝝ. vbi ait. q̃ sicut duplex est loc⁹. s. p
pri⁹ ⁊ cōmunis. sic eodē modo duplex est tps
scilicet ꝓpriū ⁊ cōmune. Et sb̄dit. q̃ licet hu/
iusmodi tps ꝓpriū nō inueniat plane tradi/
tū. tm̄ necesse est assignari. Et istā eandē disti
ctionē tpis innuit gilbert⁹ in cōmento sup li.
ꝛc ꝯsolatōe boetij dicens. Juxta numeꝝ rez q̃
durāt tpibꝫ est tempoꝝ numer⁹. q̃ꝝ tm̄ aliqua
ꝛcedentiū vl' succedētiū ꝯtinuatiuo ⁊ siml' es
sendi ꝯsortō vniunt. ac p h̄ mlta tpa vnū tps
vt vn⁹ mēsis: vna dies. Quasi dicat. licz sint
pl'a tpa ꝓpria ipsaꝝ rez tpaliū. tm̄ oibꝫ hmōi
ꝓpriis tpibꝫ siml' existētibꝫ respōdet vnū tps
cōmune. Sicut em̄ vn⁹ mot⁹ primi mobilis
quo celū semel circūuoluit: correspōdet oibꝫ
motibꝫ inferioribꝫ q̃ fiūt infer⁹ durāte illa re
uolutōne. sic tps vn⁹ naturalis diei q̃d ē mē
sura intrinseca illi⁹ reuolutōis: correspōdet tā
q̃z mēsura extrinseca omibꝫ istis ꝓticularibus
distensionibꝫ. q̃ distēsiones sunt tpa ꝓpria in
trinsece mensurātia istos mot⁹ inferiores. q̃ꝝ
mora seu duratio ꝯtinuabat p vnā diē naka/
lē. Et sicut iā dixi ꝛc die. sic eodē modo ima/
ginandū est ꝛc durantibꝫ p momentū vel per
horā. p mēsem vl' p annū. seu p quācūqz aliā
q̃uiscūqz breuē vel longā ꝓtensionē. ¶ Ista
etiā est in ētio beati augustini lib. ij. ꝯfes. vbi
arguit illos q̃ dicūt solū mot⁹ celestiū corpo/
rū esse tpa. Nā vt ibidē dicit. si cessarēt mot⁹
celestes. ⁊ mouerent aliq̃ alia. adhuc esset tps
mensurās hmōi mot⁹ Et eodē libro ait augu
stin⁹. q̃ tps nō est aliud nisi distensio motus
Et eandē diffinitionē tpis ponit algasel i sua
metha. ⁊ simplici⁹ sup p̄dicamēta. ¶ Cū igit
distensionē q̃ est intrinseca cuilibet motui pos
sim⁹ ꝯsiderare seu ꝯcipere: etiā posito q̃ primus
motus nō esset. ideo beat⁹ augustin⁹ li. p̄dicto
tangēs historiā q̃ scribit Josue. x. ait. Nemo
mihi dicat motus celestiū corpoꝝ esse tpa. qz
cuiusdā voto dū bellū pageret sol stabat ⁊ tē/
pus ibat. Quasi dicat augustin⁹. Suppos
to q̃ illud bellū nō fuerit mensuratū. ptūc mē
sura cōmuni. q̃ est temp⁹ ꝛc q̃ loquit arestote.
iiij. phi. tm̄ nō ꝛcfuit ei mēsura ꝓpria ⁊ intrin/
seca. q̃ potuit dici tps. put tps dicit distensi/
onē ꝓpriā ⁊ ītrinsecā cuiuslibet mot⁹. ¶ His
p̄missis dico ad formā argumēti q̃ licet ante/
cedens sit vez accipiēdo tps p mēsura ꝓpria
⁊ intrinseca cuiuslibet mot⁹. tm̄ vt sic ꝯsequē/
tia est falsa. qz illud tps nō habet necessariā d̄
pendentiā a motu celi. nisi mot⁹ cui⁹ est men
sura intrinseca ꝛcpendeat a motu celi ꝛcpendē
tia essentiali ⁊ necessaria. ¶ Ad pbatōez ꝯse
quētie patet. qz nō ꝓcedit ꝛc tpe qd̄ est distē/
sio ꝓpria ⁊ intrinseca mot⁹ inferioris. ꝛc q̃ di
xi antecedēs esse vez. sz ꝓcedit ꝛc tpe qd̄ est di
stensio mot⁹ primi mobilis. ꝛc quo loquēdo
antecedēs est falsū. ¶ Et qz antecedēs sb̄ illo
sensu pbatur. ideo ad pbationē illā dicēdū q̃
hmōi ꝛcfinitio mēsurabit instāti. illud tm̄ in/
stans ita erit termin⁹ tpis p̄teriti. q̃ tm̄ nō erit
initium tpis futuri. sicut in p̄ncipio creatōis
mūdi erat vnū instans qd̄ ita fuit initiū tpis
futuri. q̃ tm̄ nō fuit termin⁹ alicui⁹ tpis p̄teri/
ti. ¶ Nec dictū arestoteli. quo dicit. q̃ omē istās
sic ē termin⁹ tpis p̄teriti q̃ ē initiū futi. ē verū.
cū repugnet catholice fidei. qua tenem⁹ mun
dū quādoqz incepisse. ac etiā quādoqz ꝛcfine/
re esse ¶ Ad cōfirmationē patet p iā dicta. qz
omes hmōi mot⁹ mensurabunt mēsura intrī
seca. quāuis nō mensurent mēsura extrinseca
que p tūc cessabit cessante motu celi. Sicut
em̄ pann⁹ est in se mensus ⁊ finit⁹ ꝓpria exten
sione sue quātitatis cōtinue. dato q̃ null⁹ essz
bacul⁹ seu vlna quo vl' qua extrinsec⁹ p coex
tensionē mensuraret. sic in ꝓposito ꝛc. ¶ Est
etiā aduertendū q̃ lib. ij. dist. ij. q. i. aliqua di
xi ꝛc tpe. que omia intelligēda sunt ꝛc tempo/
re qd̄ superi⁹ dictū est temp⁹ cōmune. qz ꝛc il/
lo pcise fuit ibi sermo ¶ Ad secundū nego cō
sequentiā. Ad pbationē dicēdū q̃ fm Isido Ad. 2.
rū ⁊ alios sanctos doctores sol stabit in oriē/
te. ⁊ luna in occidēte post diē iudicij. ⁊ ideo ñ
solū illuminabūt istud emispheriū. sz etiā alid
Etiā stelle erūt tē mire claritatis. ⁊ luminositatis.

7 aqua maris q̃ in alio emisperio occupat to/
tã terrã. erit tũc limpidissima 7 splẽdida tãq̃
cristallũ. 7 ideo ꝓpter reuerberatõez radiorũ a
stellis refractorũ sup ipam aquã; erit aer illius
Ad.3. emisperij valde illuminat⁹. ¶ Ad terciũ dicẽ
dũ q̃ mot⁹ nõ est pfectio celi nisi ī ordine ad
alterũ. puta in ordine ad generationẽ istorũ in
feriorũ. 7 ideo cessante generatõe istorũ in ferio
rũ. tũc quies erit de pfectõe celi 7 nõ motus.
Ad.4. ideo 7c. ¶ Ad quartũ dicendũ q̃ mot⁹ abso/
lute loquẽdo nõ est naturalis celo Unde fm
Auic. celũ nec mouet naturaliter nec violent
Sz mot⁹ celi ꝓ tanto dicit celo naturalis. qz
supposito q̃ celũ moueat ab intelligẽtia tunc
magis est aptuz ad hoc q̃ moueat motu illo
quo nũc mouet. s. motu circulari. Nã cũ nec
sit graue nec leue. ideo supposito q̃ moueat.
naturale est sibi q̃ moueat circa mediuz. 7 nõ
ad mediũ sicut grauia. vl' a medio sicut leuia
Et eodẽ modo quies absolute nõ est sibi na/
turalis. Sz supposito q̃ intelligentia desinat
mouere celũ. tunc naturale est sibi q̃ quiescat
circa mediũ. Et ideo talis quies ꝑt esse perpe/
tua. qz nullaten⁹ est violẽta. ¶ Ad ꝓbatõez
antecedẽtis dicẽdũ. q̃ cũ iã dicto moderamie
sunt illa q̃ ibi dixi de mot⁹ celi naturalitate in
telligẽda. sicut etiã ibidẽ patet. ¶ Ad formã
etiã argumẽti dicendũ. q̃ cõcesso antecedente
cũ ꝑdicto moderamine. tũc negãda est ꝛseqn
tia. Si aũt antecedens accipit absolute sine
hmõi moderamine: tũc antecedẽs nõ est verũ
Ad.5. ¶ Ad quintũ nego antecedẽs. Ad ꝓbatõez
dicendũ q̃ omes ille autoritates sunt intelli/
gende q̃ztũ ad decursuz rerũ 7 ordinẽ a deo in/
stitutũ vsq̃z ad cõpletã generationẽ oim ele/
ctorũ. qua generatõe cõpleta: tũc salua verita/
te sacre scripture omia cessabũt q̃ in istis auto
Ad.6. ritatib⁹ exp̃munt. ¶ Ad sextũ dicendũ. q̃ li/
cet maior esset ꝛcedenda supposito q̃ ille mo/
tor naturaliter moueret 7 ex necessitate natu/
re. sicut aliq̃ phi intellexerũt de motore celi. tñ
si mouet libere 7 ꝛtingẽter. tũc nõ est vera. qz
ꝓpter suũ libertatẽ ꝑt a mouendo 7 a motione
desistere quãdocũq̃z sibi placuerit. vel quãdo
deo placuerit cui⁹ amore mouet ad mouẽdũ.
qz vt patet. xij. metha. primũ mouẽs mouet
alias intelligẽtias vt desideratũ 7 amatũ. Cũ
igit motor celi nõ moueat ex necessitate natu
re: sz libere ꝓpter amorẽ p̃mi motoris. iõ q̃zuis
ñ lasset. tamẽ cessabit a motu quãdocũq̃z pla
Ad.7. cuerit ipi deo cui⁹ amore mouet. ¶ Ad septi/
mũ dicendũ. q̃ quãuis lux nõ min⁹ q̃z mot⁹
faciat ad generationẽ. tamẽ etiã facit ad sano/
rum oculorũ magnã delectationẽ. igit cessante
generatõne. ad huc deberet lux manere 7 augeri
vt in ipo corpales oculi iporũ electorũ valeant
delectari ¶ Ad octauũ dicendũ q̃ q̃zuis dñs Ad.8.
quantũ ad beatitudinẽ essentialẽ sit ꝓ tunc in
lucẽ sempiternã cuilibet electo. a sempiterno
lumine sue essentie creãdo lumẽ glorie in mẽ/
tib⁹ beatorũ. vt sic impleat illud ps. Apud te
est fons vite. 7 in lumie tuo videbim⁹ lumẽ.
7 quantũ ad ℍ nec sol nec luna illuminet ele/
ctos. tamẽ q̃ztũ ad delectationẽ suorũ corpaliũ
oculorũ erũt sol 7 luna 7 omia celestia sidera ī
sua claritate mirabiliter augmẽtata. Nec etiã
Isa. ibi negat lumẽ solis 7 lune. sz solũ negat
modũ lucendi. s. cũ noctis interpositõe. qz ꝓ
tunc nõ lucebit sol⁹ sol ꝑ diẽ. ita q̃ splẽdor lu
ne 7 ceterorũ sidẽrũ luceat ꝑ noctẽ. sz omia ista
simul lucebũt ꝑ diẽ. qz tũc habebim⁹ diẽ vnã
q̃ erit sempiterna. ¶ Ad argumentũ princi Ad princi
pale dicendũ ad minorẽ q̃ licet celũ nõ possit pale argu.
alterari 7 suscipe pegrinas impssiones ab agẽ
te naturali. eo q̃ in celo nõ sit ratõ seu potẽtia
seminalis passiua. hẽc tamẽ ꝑt ab ipo deo. eo q̃
in celo sit ratõ seu potẽtia obedientialis passiua
qua potẽtia in celo 7 ex celo omie illud ꝑt fieri
qd placet ipi deo.

¶ Distinctio quadragesimanona.

Post resurre

ctionẽ. Postq̃z mgr determina
uit de extremi iudicij discepta
tione. nũc in istis duab⁹ vlti/
mis distinctõnib⁹ tractat de iudicatorũ remu
neratione. Et diuidit in duas ptes. Qz primo
determinat de retributõe bonorũ. Secundo d̃
retributõne malorũ distinctõe vltia. ibi. Dic
orũ q̃stio. Prima in duas. Qz primo tractat
de cõmuni beatitudine oim. Secũdo d̃ diffe
rentia beatitudinis post 7 ante iudicium. ibi.
Post hec q̃ri solet. Prima ī duas. Qz primo
tractat de electorũ beatitudine in generali. Se
cundo de partib⁹ beatitudinis in speciali. ibi.
Solet etiã q̃ri vtz aliq̃d de deo. Prima ps ē
p̃sentis lectõnis. Et diuidit ī duas ptes. Qz
primo ostẽdit qũo tã pene q̃z glorie est dispar
pticipatio. Secũdo qũo respectu beatitudis
est oim cõmũis appetit⁹ 7 affectatio. ibi. So
let etiã q̃ri d̃ beatitudie. Prima in duas. Nã
ꝓmo ostẽdit in gl'ia beatorũ esse distinctionez.
Secũdo ℍ declarat a sil'i ꝑ corporũ glorificati
onẽ. ibi. Nã sicut erit differẽs ¶ Et i hoc stat

diuisio ⁊ sentētia istī lectōis in generali. circa quā ḡro in speciali.

Ārū quattuor sint dotes corpis glorificati. Videt ꝙ nō. Qr corpus nō debet pluribus modis decorari q̄z aīa. Sz aīe solū sunt tres dotes ipam decorantes ⁊ perficiētes. ergo ⁊c. Maior patet. qr ancilla non debet pluribus modis decorari q̄z regina. Sz corporalis natura tenet obedire aīe sicut ancilla obligat ad obediendū regine. Patet etiā minor. qr dotes aīe sunt solū tres. s. visio dilectio ⁊ cōprehēsio vl inhesio. sicut infra dicet. In cōtrariū est mgr ⁊ ceteri sancti doctores. qui ponūt quattuor esse dotes corpis glorificati. s. claritatē. impassibilitatē. agilitatē. ⁊ subtilitatē. Quia mgr in prima pte istius lectōis declarat animarū beatitudinē per corporis glorificationē. ideo in ista q̄stione pcise intēdo tractare de dotibus quibus corpa beatorū glorificant. vt deinceps in sequētibus lectionibus videat qualiter beatorū aīe in talibus glorificatis corpibus beatificant. Erūt igit i ista q̄stione quattuor articuli fm q̄ttuor pdictas dotes corpis glorificati. Ita ꝙ primus articulus erit de hmōi corpis claritate. Secūdus de impassibilitate. Tertius de agilitate. Et quartus de subtilitate.

Articulus primus Pria pdo

Quantū ad primū

pono duas cōclusiones. Prima est. ꝙ post resurrectionē mortuorū corpa electorū erūt maxime claritatis ⁊ lucidissime refulgētie. Quia inter omnes corpales creaturas q̄s pnūc pslue to modo videmus nihil est lucidius sole. Sed corpa beatorū fulgebūt sicut sol. ergo erūt summe claritatis ⁊ luciditatis. Maior patet. Et minor habet testimonio saluatoris Matth. xiij. vbi ait. Tūc iusti fulgebūt sicut sol in regno patris eorū. Habet etiā ista minor Sap. iij. vbi dicit. Fulgebūt iusti. ⁊ tanq̄z scintille i arūdineto discurrēt ⁊c. Ubi dicit quedā glosa. ꝙ iusti fulgebūt sicut sol. ⁊ nō solū sicut sol nūc fulget. sz sicut tūc fulgebit. quādo iuxta Ysaie vaticiniū lumē solis augebit septēplicit er. 1

2 P. moyses adhuc existēs i mortali corpore ex cōsortio sermonis dñi in monte sinai habuit faciē cornutā. ⁊ ita splendidā. ꝙ seniores ppli nō poterāt intēdere in faciē eius nisi opiret. vt scribit Exodi. xxxiiij. igit illi q̄ i corpore immortali visione beata ⁊ stabili nude cōtemplant essentiā ipius dei. maximā habebunt claritatē ⁊ luciditatē in suis corpibus gloriosis

Sz cōtra istā pclusionē quidā arguūt sic Corpus xpi post suā resurrectōnez nō habuit hmōi claritatē sicut sol. ḡ nullū corpus humanū post suā resurrectionē habebit hmōi claritatē. Antecedēs patet. qr q̄n apparuit marie magdalene in orto. ⁊ duobus discipulis euntibus i emaus. nō habuit hmōi claritatē. qr marie magdalene apparuit tanq̄z ortulanus. ⁊ illis duobus discipulis tanq̄z pegrinus. Cōsequentia etiā patet. qr sicut beatitudo aīe xpi pcellit oēm beatitudinē cuiuscūq̄z alterius aīe. sic claritas sui corpis debet pcellere claritatē corpalez cuiuscūq̄z alterius hoīs. Cōtra cōclusionē. Cōtra cōclusionē.

2 P. corpa glorificata erūt colorata. ḡ nō erūt lucida. Cōsequentia patet. qr lucida ⁊ colorata sunt oppositaꝝ cōdicionū. Nā color est extremitas pspicui in corpe terminato. Sz lux est extremitas pspicui in corpe nō terminato. Antecedens pbat. qr omne pulcrū est colorātū. Ista patet p beatū augustinū. xxij. de ci. dei. c. xix. vbi ait. Pulcritudo corpis est partiū cōgruētia cū quadā coloris suauitate. Sz corpa glificata erūt valde pulcra. ḡ erūt colorata.

3 P. corpus lucens ppua claritate nō est trāsparēs seu peruiū. Sz corpora glificata erūt trāsparētia. ḡ ⁊c. Maior patet. qr si corpus lucēs claritate est peruiū. tūc vnū corpus celeste nō eclipsaret alterū. cui oppositū sepius exprimur. Minor etiā patz ex dictis beati grego. xviij. moral. vbi ptractās illud Job. nō eqbit ei auꝝ. ait. Oculis corpalibus beatorū patebit armonia interior. Et appellat gregorius armoniā dispositōez mēbrorū interiorū. quā oculus corpalis nequaq̄z videre posset. nisi corpa beatorū essent trāsparentia.

4 P. in quocūq̄z corpe pdominat terra. hꝰ ñ pt esse lucidū. ⁊ hꝰ ppter obscuritatē elementi pdominātis. Sz i omni corpe hūano pdominat elementū terre fm q̄ztitatē molis. ergo ⁊c.

5 P. si hmōi claritas ⁊ luciditas esset i corpe glificato. tūc causaret ab aīa beata. Cōsequēs est falsuz. ḡ ⁊ antecedēs. Falsitas pseqnt pz qr nihil dat qd nō habet. Sz aīa cū sit spūal nō habet corpalē lucē ⁊ claritatē. Patet etiaz pseqntia. qr fm beatū augū. in lib. ad dioscorū dotes corpis glīosi pcedūt ex redūdantia beatitudinis ipius aīe. Sz ista nō pcludunt. Solutio

Igit ad primū dicēdū ꝙ aīs nō est verū. Ad pbationē dicendū ꝙ q̄z uis sic apparuerit. eo ꝙ hmōi apparētia pgruebat illi quibus apparuit. Nā feruētissime charitati desiderū tunc plātulas virtutū tanq̄z in orto fructifero crescere fecerat in maria. ideo xps sibi apparuit tanq̄z ortulanus. Sz qr eorū discipulorū euntū

ī emaus dubiū fuit. ideo tanq̃ pegrinꝰ ab eis se longiꝰ ire finxit. Tñ aliter eis appere potuisset si voluisset. Nã q̃ i mortali suo corpe gloriã sue claritatꝭ ostẽdit petro iacobo ⁊ iohãni ī mõte thabor. vbi facies sua lucebat sicut sol. quõ nõ posset ī suo ĩmortali corpe gloriã sue
Ad.2. claritatis ostẽdere. ¶ Ad secundũ nego ꝛsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ posito ꝙ lucidũ ⁊ coloratũ sint oppositarũ ꝛdicionũ seu dispositionũ. ⁊ p ꝛsequẽs ſiml' nõ possint eidẽ corpi inesse p naturã. tñ vno inexistẽti per virtutẽ naturalẽ. alteꝛ pt inesse p virtutẽ supnaturalẽ. Et sic est in ꝓposito. qꝛ color ꝛuenit hmõi corpib virtute nature. Sꝫ claritas ⁊ luciditas ac etiã peruietas ꝛuenũt eisdẽ corpib supnaturali dei virtute. ⁊ etiã aliq̃ modo ex redundãtia beatitudis ipiꝰ aie a deo su-
Ad.3. pernaturaliꝯ beatificate. ¶ Ad terciũ dicẽdũ ꝙ q̃ꝫuis maiꝛ sit ꝓa fm cõmunẽ cursũ natu-re. tñ nõ est ꝓa loq̃ndo de diuia supnaturali ꝓtute. Nã ꝓtute diuia corpa gliosa erũt ſiml' lucẽtia ⁊ trãſparẽtia. Propter qd̃ ait gregoriꝰ sup eodẽ verbo iob ī argumẽto allegato. Lorpora sanctoꝝ ſiml' ⁊ claritate fulgẽt. ⁊ puritate trãſlucẽt.
Ad.4. ¶ Ad quartũ dicendũ. ꝙ licꝫ maiꝛ sit ꝓa terrena q̃litate ī sua obscuritate manente. tñ nõ est ꝓa ſi tollit ab hmõi corpe terrene q̃litatis obscuritas. ⁊ cõmunicatur ei ext̃mia claritas. Sic aũt erit in ꝓposito. Nã sic dicũt sancti etiã tota terra partib exceptꝭ iferni erit lucida tanq̃ vitꝫ mundũ post die nouissimũ. q̃d igit̃ mirꝫ ſi terrena portio existens
Ad.5. ī corpe gliosio erit limpidissime claritatꝭ // Ad quintũ dicẽdũ. ꝙ ꝛsequẽs nõ est falsum. Nã licet deꝰ hmõi claritatẽ ⁊ luciditatẽ causet efficienter. tñ ꝶ pt facere mediãte redũdãtia beatitudinis ipiꝰ aie. Ad ꝓbatõẽ dicendũ. ꝙ cũ ista causatio nõ sit vniuoca. ſz potiꝰ equiuoca igit̃ q̃ꝫuis ipa aia ñ ꝓhabeat formaliter hmõi corpalẽ claritatẽ. tñ poterit eã dare. qꝛ in equiuoca causatõe sufficit causaꝫ ꝓhabere effectuꝫ virtualiꝯ ad ꝶ ꝙ hmõi effectũ det alteri formaliter.
Cõclusio secũda. ¶ Cõclusio secũda est. ꝙ claritas corpis gliosi nõ est omino inuisibil' ab oculo nõ glo-
1 rioso. Qꝛ quicq̃d cõprehendit ſꝶ p se obiecto alicuiꝰ potẽtie. in illud pt aliq̃ modo illa potentia Sꝫ omẽ lumẽ corpale cõprehendit ſꝶ p se obiecto potẽtie visiue nõ dũ gliificate. ergo nullũ lumẽ corpale est omino inuisibile respectu talis potẽtie. Maiꝛ patet ex se. Et miꝛ habet ex. ij. de aia.
2 ¶ P. dãnati in die iudicij videbũt claritatẽ gliificati corpis xpi. q̃ claritas corpis gliosi nõ est omino inuisibilis ab oculo ñ gliioso. Aũcedẽs habet ꝓ aug. i. d̃ tri. vbi ait. Visio claritatꝭ eiꝰ. i. xpi cõmunis erit bonis ⁊ malis. Cõsequtia etiã patet. qꝛ nullꝰ damnatꝰ habebit oculos gliosos. ¶ Sꝫ oppositũ istiꝰ cõclusionis ponit quedã opio dicens. ꝙ q̃ꝫuis corpꝰ gliosiꝫ ab oculo nõ gliioso videri possit vt coloratũ est suo ꝓpio colore. tñ nõ pt ab eo videri ī sua claritate. Qꝛ visibile ab aliq̃ visũ si sibi opponit in distantia debita. tũc necessario videt. Sꝫ claritas corpis gliosi obiecta visui nõ videt. vt patuit qñ xps post suã resurrectionẽ discipulis suis
2 plens fuit. g̃ ⁊c. ¶ P. inter visũ ⁊ visibile debꝫ esse ꝓportio. Sꝫ claritas corpis gliosi cũ sit maiꝛ claritate solis. tantũ excedit infirmũ visum oculi nõ gliosi. ꝙ nõ habet ꝓportionem ad ipm. g̃ ⁊c.
3 ¶ P. claritas visibilis ab oculo ñ gloriosio nõ est trãſparẽs seu peruia. Istud apparet in celis septẽ planetaꝝ. q̃s eo ꝙ sunt trãſparẽtes nõ videmꝰ. licet p ipos videamꝰ ipm firmamentũ qd̃ nõ est peruiũ. Sꝫ claritas corpis gliosi est trãſparẽs. vt patꝫ p gregoriũ. xviij. moral'. g̃ ⁊c.
4 ¶ P. beatꝰ augustinus dicit. Noluit xps in ea claritate q̃ surrexit discipulis appere. qꝛ ipi nõ possent tantã claritatẽ videre. ¶ Ad primũ dicendũ. ꝙ licet maiꝛ forte sit ꝓa de visibili nõ gliificato. tñ nõ est necessaria de visibili gliificato. qꝛ tale visibile vt dicũt sancti doctores est ī plena ptãte aie beate q̃ viuificat ⁊ regit hmõi visibile. ⁊ ideo sicut placet tali aie sic videt. ſ. ſub ꝓpio suo colore. vel cũ supaddita claritate. Et etiã qñ sibi placet tũc videt. ⁊ qñ sibi nõ placet tũc nõ videt. ¶ Sꝫ ꝛtra fundamẽtũ istiꝰ solutõnis est quidã doctor dicẽs. ꝙ nlla q̃litas actiua q̃ est pcise corpis subest impio ipiꝰ aie. ⁊ ideo quicũq̃ beatꝰ habẽs corpalẽ claritatẽ si fuerit approximatꝰ oculo siue gliificato siue nõ gliificato necesse est q̃ztũ ẽ ex pte sua ꝙ ĩmutet oculũ. ¶ Et si dicit istꝰ doctori de xpo q̃ post suã glorificationẽ appuit discipulis. ⁊ tñ ipi non viderũt suã claritatẽ. ipe rñdet ꝙ ꝶ potuerit xps eo ꝙ esset deꝰ. qꝛ deꝰ pt causare visionẽ in oculo nõ gliificato p qualitatẽ q̃ non est q̃litas illiꝰ obiecti qd̃ videt. ⁊ ideo potuit causare visionẽ de pegrino in oculis discipuloꝝ. ipo tñ existẽte in sua claritate. ¶ Etiã deꝰ qꝛ ipe est primũ agẽs q̃ nõ coagẽte nullũ agẽs secũdũ agere pt. ideo pt deꝰ coagere colorꝛ corpis gliificati. nõ coagẽdo sue claritati. ⁊ sic colorꝛ ĩmutabit oculũ. ⁊ nõ claritas ¶ Et tũc q̃si redeũdo ad nostꝫ ꝓpositũ addit. ꝙ pt fieri ꝙ ad voluntatẽ sancti. deꝰ ñ coagat claritati

Opio contraria.

Solutio Ad.1.

Scotus

Cōtra scotum.

sui corpis.qm̄ ille sanct⁹ vel beatus vult ꝙ sua claritas nō videat. ¶ Sz istud qd̄ ꝓmo dicit iste doctor nō videt esse verꝫ. Qz nō videt aia beata esse minoris potētie respectu corpis proprij q̄z angel⁹ respectu corpis alieni. Sz angel⁹ tam bon⁹ q̄z mal⁹ pt facere ꝙ aliqd̄ corp⁹ visibile p̄sens existēs oculis hoim i debita distantia medio existēte sufficienter illuminato fm nullā suā qualitatē mouebit illos oculos sic ꝙ videat ab eis.ergo etiā beata aia hoc pt facere ꝙ q̄litas actiua sui corpis nō mouebit oclos quibꝫ obijcit.sic ꝙ ab eis videat. Maiorē ad p̄sens suppono esse verā. Minor etiā patet tam de angelis bonis q̄z de malis. De bonis quidē patet Genes.xix. vbi dicit ꝙ ãgeli pcusserūt eos omes cecitate a minore vsqz ad maximū.ita vt hostiū videre ñ possent. Ubi fm glo.illi homies nō fuerūt simpliciter ceci. qz cetera bene videbāt.q̄ꝫ hostiū dom⁹ ipius loth videre nō possent. Uñ hmōi cecitatē quare p̄sentē oculis suis homo nō pcipit.doctores sancti appellāt acrisiā.q̄ dicit grāmatice loquēdo ab a qd̄ est sine.z crisis qd̄ est iudiciū.quasi sine iudicio. ¶ Patet etiā minor de angelis malis.qz aliqui magi q̄nq̄z arte de monū faciūt.ꝙ res q̄ est p̄sens oculis nō videtur.sicut apparet ī legēda sancti petri de simone mago.qui se inuisibilē fecit in ꝛspectu neronis. Et sicut ibidē patet.nero credidit occidere simonē z occidit arietē. ¶ Etiā si ex hoc ꝙ christ⁹ rem visibilē potuit ostēdere sub nō suo colore pateret virt⁹ sue veritatis.sicut iste doctor videt innuere.tūc p̄dictus simon magus fuisset ver⁹ de⁹. Qz sicut apparet in legēda sancti clemētis.iste miserrim⁹ simon fecit arte sua pessima.ꝙ quicūq̄z vidit patrē sancti clemētis credidit videre simonē.z tādiu color z figura simonis in facie patris ip̄i⁹ clemētis apparuit.donec ad imperiū beati petri euanuit. ¶ Per quē modū autē dēmones possint ī mutare colorē z figurā cuiuslibet rei visibilis dixi lib.ij.dist.viij.arti.ij. ¶ Ad secundū dicendū ad minorē.ꝙ licet illa claritas ad infirmū oculū nō habeat ꝓportionē ꝛgruentē que requirit ad hoc ꝙ visio sit delectabilis.tm̄ nō est ibi omimoda imꝓportō.qz quāuis oculus infirm⁹ z nō glorificat⁹ ñ possit tantā claritatē fixe p aliquā notabilē morā intueri.ex hoc tamē non habet quin raptim z trāsitorie ipam possit videre. Homo em̄ solis claritatē raptim intuet.quāuis nō possit stabiliter figere oculū in hmōi visione. ¶ Ad terciū nego maiorē. Ad ꝓbationē de celis dicendū.ꝙ licet illa q̄ valde sunt peruia nō videant.eo ꝙ nullo modo terminēt ipm visum.tamē illa q̄ sunt trāsparētia cū aliqualī densitate sicut est vitrū vel cristallū.talia bene vident eo ꝙ rōe sue densitatis quā habēt cū peruietate visum possint terminare. Et sic erunt corpa beatoꝝ. Nā cū celū empireū qd̄ debet esse loc⁹ hmōi corporꝫ sit simul lucidū z aliq̄ modo peruiuz. vt declarau lib.ij.dist.ij.q.ij.arti.i.sic vt locatū loco correspōdeat.corpa beatoꝝ erūt simpliciter lucida.z tm̄ fm quid peruia.vt corp⁹ vni⁹ beati nō ꝛpediat alteri⁹ apparentiā Ad quartū dicēdū.ꝙ beat⁹ augustin⁹ nō accipit ibi nō posse ꝓ eo qd̄ est impossibile.sz ꝓ eo qd̄ est difficile.qz licet tantā claritatē videre non sit impossibile oculo nō glorificato.tm̄ hmōi visionis cōtinuatio forte induceret cecitatez ꝓpter sensibilis excellentiā.nā excellētia sensibiliū corrūpit sensuz.vt dicit.ij.de aia ¶ Uñ hmōi cecitas de facto semel ex corpe glificato videt cōtigisse. Nā inter cetera miracula beate virginis legit de quodā deuotissimo homīe qui arte scribēdi vite sue necessaria ꝛquirebat ꝙ longo tēpore desiderabat vt anteq̄z morere⁹ beatā virginē in sua existentia gloriosa videre mereret. Cui apparēs ãgel⁹ dñi nūciauit sibi ꝙ in ꝓma die dñica post horā matutini virgo gliosa sibi vellet apparere. Et addidit angel⁹ ꝙ cū illo oculo quo claritatē virginis videret.elapsa illa visione in hac mortali vita nunq̄z aliq̄d videre posset. Tūc ille homo apparente sibi gloriosa virgine.posuit manū super vnū oculū.vt mediāte illo oculo scribēdo vite necessaria posset acq̄rere. Et dū alio oculo virginis claritatē desiderāter inspiceret.immediate vict⁹ mira virginis pulcritudine de posuit manū ab oculo quē abscōderat.vt gloriam z pulcritudinē virginis etiā cū illo oculo videret.dato ꝙ ꝓ tota vita sua deberet esse cecus z mendic⁹. Et tūc ĩmediate disparuit illa visio. Qua elapsa sicut angel⁹ sibi dixerat ipe cecus fuit in illo oculo quo virginis videra t claritatē. Et tūc nimis dolēs de sua terrena sollicitudine qua alterꝫ oculū cōsueuerat multiplicauit p̄ces z suspiria ad virginē gloriosam ipam deuot⁹ obsecrādo.quaten⁹ visione ꝛsimili suū oculū adhuc videntē cecare dignare⁹.sicut iā excecauerat aliū. Cui virgo beata secūdo apparuit simili modo sicut ꝓmo. z illi suo deuoto gaudiose nunciauit ꝙ se cito disponat.qz die octauo migrat⁹ sit ab hoc seculo.z deinde ipam ꝓpetue sit visur⁹ in celo Qui cū ingenti gaudio cec⁹ in vtroq̄z oculo

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Miraculū bte ꝓginis.

illis diebꝫ vixit. ⁊ die octauo iuxta pmissum virginis feliciter ab hac vita migrauit.

Articulus secundꝰ.

Quantũ ad secũdũ

articulũ est aduertẽdũ ꝙ quãtũ ad plẽs dupliciter loq̃ possumꝰ de impassibilitate. Uno modo vt opponit passioni corruptiue ⁊ afflictiue. q̃ magis facta naturaliter abiicit a sbstãtia. vel saltẽ affligit ipm patiẽs. Alio modo ꝑ ut opponit passioni q̃ nec abiicit nec affligit. sz magis saluat ⁊ pficit. q̃ passio nec est afflictio nec corruptio. Iz est salꝰ ⁊ pfectio eius qd patit hmõi passione. ¶ Et fm hꝯ pono duas

Conclusio prima.

ꝛclusiões in isto articulo. ¶ Prima est ꝙ impassibilitas pmo modo dicta est dos corpal

1 ipoꝝ beatoꝝ. Qz nobilissima cõdicio corpalis. nõ debet denegari nobilissimis corporibꝫ. Sz impassibilitas isto modo dicta est nobilissima inter corpales ꝛdiciones. ⁊ corpa beatoꝝ sunt nobilissima corpa. ergo ⁊c. Maior patet. Minorẽ ꝓbo. Et primo ꝙ impassibilitas sit nobilissima inter corpales cõdiciones patet. qz ipa naturaliter cõuenit nobilioribꝫ mundi corpibꝫ puta celestibꝫ. Qz etiã corpa beatoꝝ sint nobilissima corpa post mortuoꝝ resurrectionẽ patet. qz ipis debet nobilissimus

2 locꝰ puta ipm celũ empireũ. ¶ P. hãc impassibilitatẽ cõuenire corpibꝫ beatoꝝ inuit apls i. ad Choꝝ. xv. cũ ait. Oportet em̃ corruptibile hꝯ induere incorruptionẽ. ⁊ mortale hoc induere ĩmortalitatẽ. Sup quo verbo dicit glosa. Omnes habebũt eqliter ꝙ pati nõ possunt. ¶ Causaz autẽ istiꝰ impassibilitatis quidaz assignãt cessatõez ipiꝰ motꝰ celestis. qz motꝰ celestis est primꝰ omniũ motuũ corporaliũ. vt patz. viij. phisicoꝝ. Sz cessante pmo motu necesse est omẽs alios motꝰ cessare. ¶ Sz cõtra istos est articulꝰ parisienſ q̃ dicit. ꝙ stãte celo ⁊ igne approximato stupe dicere ꝙ ignis nõ cõburat stupã error. ¶ Et ideo dicendũ. ꝙ hec impassibilitas principaliter causat a diuia volũtate inq̃ztũ tollit ordinẽ subiectõnis corpoꝝ ipoꝝ beatoꝝ respectu quorũcunq̃z agentiuz actõne corruptiua seu afflictiua. tn̄ immediate hmõi impassibilitas aliq̃ mõ causat ab ipa beata aia q̃ hmõi corpꝰ ĩformat. cui deꝰ dedit talẽ virtutẽ ꝙ corpꝰ ꝑ ipam viuificatũ pt pseruare ab omni actõe lesiua. Et istõ, videt innuere beatꝰ augustinꝰ in libro ad dyoscoꝝ. vbi ait. Tã potẽtis nature fecit deꝰ aiaz vt ex eiꝰ plena felicitate redũdet in corpꝰ sani

Instantia

tas ꝑpetua ⁊ vigor incorruptibilis. ¶ Sz cõtra istaz cõclusionẽ pt argui sic. Corpꝰ xpi in 1
hoc mũdo fuit passibile. ergo impassibilitas nõ est dos corpis informati ꝑ beatã aiaz. Antecedẽs patet. qz sua passione nos a morte redemit eterna. put catholica fide tenemꝰ. Cõsequẽtia etiã patet. qz aia xpi fuit beata a pmo instanti sue creatõis. ¶ P. nullũ violentũ pt 2
esse perpetuũ. ergo omne corpus humanũ q̃nq̃z dissoluet. nec ꝑ cõsequẽs erit impassibile. Antecedẽs habet pmo ce. et mun. Cõsequẽtia ꝓbat. Qz vnũqd̃q̃z dũ est extra locũ suũ ꝑpriũ detinet violẽter. Sz q̃diu quattuoꝝ elemẽta integrant corpꝰ humanũ vel qd̃cunq̃z aliud corpꝰ mixtũ. tãdiu sunt extra suũ naturalẽ locũ. ergo vnũqd̃q̃z tale corpꝰ q̃nq̃z dissoluet vt singula elemẽta ipm cõponentia tendãt ad ꝑpria sua loca. ¶ P. philosophꝰ pmo de ce. ait. 3
ꝙ nõ potest esse ꝙ aliq̃d sit possibile corrumpi ⁊ tamẽ nunq̃z corrumpat. Per hoc em̃ ibidem ꝓbat cõtra platonẽ. ꝙ celũ nõ pt esse corruptibile ⁊ tamẽ ꝑ causaz extrinsecã ꝑpetuari seu ꝑpetue cõseruari. Sz corpꝰ cuiuslibet beati est possibile corrũpi. igit nõ potest ꝑpetuari. nec ꝑ cõsequẽs erit impassibile. ¶ P. omne mortale est passibile. Sz omne corpꝰ humanũ ẽ mortale. ergo ⁊c. Maior patz. qz dato ꝙ nõ omne 4
passibile sit mortale. tamẽ ecõuerso omne mortale est passibile. Minor ꝓbat. qz illud qd ẽ de diffinitõne homis hoc est impossibile nõ cõuenire homini. Sz mortale est de diffinitione homis. est em̃ sua differẽtia distinctiua. ⁊ ꝑ cõsequẽs diffinitiua. fm porphiriũ q̃ ait. Sumꝰ em̃ rõnales nos ⁊ diij. Iz mortale additũ nobis separat nos ab illis. ¶ P. corpꝰ cõ- 5
positũ ex cõtrarijs nõ potest esse impassibile Sz corpꝰ cuiuslibet beati est cõpositũ ex cõtrarijs. Maior patet. qz cõtraria approximata agũt in se mutuo. ⁊ ꝑ cõsequẽs a se mutuo patiunt. Minor patet. qz cũ idẽ corpꝰ numero resurgat. vt patet ex dictis superiꝰ dist. xliij. arti. iij. ⁊ corpꝰ humanũ ante resurrectionẽ fuerit cõpositũ ex cõtrarijs. oportet ꝙ etiã post resurrectõez sit cõpositũ ex ꝛrijs. Si ei post resurrectionẽ ñ esset cõpositũ ex ꝛrijs. tũc vl ñ esset idẽ corpꝰ qd̃ fuit ante. qd̃ est cõtra fidez catholicã. vl ante nõ fuisset cõpositũ ex ꝛtrarijs. qd̃ est cõtra verã philosophiã. ¶ P. que 6
habẽt cõmunẽ materiã sunt ad inuicẽ trãsmutabilia. ⁊ ꝑ ꝛsequẽs ab inuicẽ passibilia. Sz corpa beatoꝝ habẽt cõmunẽ materiã cũ corporibꝫ elementoꝝ. ergo ⁊c. ¶ P. gregoriꝰ sup 7
illud Johis. xx. ĩfer digitũ tuuz huc. sic ait. Corrũpi necesse est qd̃ palpat. nec palpari pt

qd ñ corrũpit. Sz corp⁹ beati p⁹ resurrectõem est palpabile. qz sanct⁹ thomas tetigit corp⁹ xpi postq̃ surrexit a mortuis. q̃ corp⁹ beati erit corruptibile. z p ons ñ erit ipassibile. ¶ Sz

Cõtra ista

ista nõ ꝯcludit. Qz sicut pbat beat⁹ augustin⁹, xiij. de trin. c. viij. beatitudo stare nõ pt cũ mortalitate nec cũ aliq̃ afflictiua passione. nã

Solutio.

talia repugnãt vere beatitudini. ¶ Ad pmũ

Ad.1.

nego ꝯsequẽtiã. maxime si ꝯsequẽs intelligit de alijs beatis q̃q̃ de xpo. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ q̃zuis xps fuerit verus cõprehensor. tñ cũ hꝫ fuit ver⁹ viator q̃diu vixit in hꝫ mũdo. z ideo nõ fuit simile de xpo z de alio quocũq̃ beato. q̃ ita est cõprehensor q̃ nullatenus est viator. ¶ Etiã dns ihs xps vsũ impassibilitatis ac ceterꝫ triũ dotũ corpis glificati adhuc viator existẽs assumpsit z assumere potuit qñcũq̃ voluit. Assumpsit em vsuz impassibilitatis qñ sine sui lesione corp⁹ suũ ad manducãdũ discipulis suis tradidit. vsũ claritatis qñ coramã petro iacobo z iohãne trãsfigurat⁹ fuit. vsũ agilitatis qñ sup vndas maris ambulauit. z vsũ subtilitatis qñ de illibata virgine nat⁹ fuit. ¶ Ad secundũ nego ꝯsequentiã. Ad pba-

Ad.2.

tionẽ dicendũ q̃ minor est falsa. qz elemẽta ñ sunt in mixto sb ppriis suis formis substãtialib⁹. sz sunt in eo ꝟtualiter sb vna forma mixti. igit vt sunt in mixto tũc loc⁹ eorꝫ naturalis est locus naturalis cõpetens ipi mixto. ¶ Qꝫ aũt forme elemẽtorꝫ nõ sint in ipo mixto. pba

Ad.3.

ui lib. ij. dist. xv. arti. ij. ¶ Ad terciũ dicẽdũ q̃ maior nõ est ꝟa. qz nulla res est ita corruptibilis quin p potentiã dei possit perpetue a corruptõe pseruari. ¶ Etiã minor deficit. qz sicut dicit beatus augustin⁹ sup Gen. z habet ij. suiꝫ. dist. xix. homo pmo creat⁹ a deo accepit posse nõ mori. sz in vita beata habebit ñ posse mori. Sz si corp⁹ hois beati posset corrumpi. tũc homo beat⁹ posset mori. cui⁹ oppositũ euidẽter habet ex iã dicta autoritate. Etiam hõ beatus nõ esset melioris ꝯdicionis. q̃q̃ hõ primo creat⁹. q̃ potuit nõ mori. vt patz ex eadẽ autoritate. ¶ Ad quartũ nego minorẽ

Ad.4.

inq̃tũ ipa extendit ad corp⁹ hois beati. qz sicut celũ p nũc dicit incorruptibile. qz fm ordinẽ p nũc a deo institutũ celũ nõ est subiectũ aliq̃bus causis secũdis ipm corrũpere potentibus. sic corp⁹ homis post resurrectionẽ erit incorruptibile z ĩmortale. eo q̃ fm ordinẽ quẽ tũc de⁹ instituet corp⁹ homis nõ erit subiectũ aliquib⁹ secũdis causis corruptiuis. z aia beata inseparabiliter corp⁹ illud pficiet. z ꝟtute a deo ꝗbi tradita ꝯseruabit. ne vnq̃ ab aliq̃ intrinsec⁹ vel extrinsec⁹ corrumpat. ¶ Ad pbationem nego itez minorẽ. nec valet ibi dictũ porphirij. qz a dijs hꝫ est ab angelis sufficienter distinguit p hꝫ q̃ ipi sunt intellectualis nature. Nos ꝟo sum⁹ rõnalis nature. z ipi intelligunt sine discursu. nos vero cũ discursu. ex q̃ opatõe distincta sufficiẽter arguit nostra natura ab angelorꝫ natura specifice fore distincta. ¶ Ad quintũ dicendũ q̃ q̃zuis maior sit ꝟa manẽte ordine actiui z passiui inter hmõi cõtraria. tñ virtute diuina mutato vel suspẽso hmõi ordine. tũc maior nõ est ꝟa. Dato enꝫ q̃ de⁹ tolleret vl suspẽderet ordinẽ actiui z passiui q̃ fm cõmunẽ cursuz quẽ videm⁹ est pro nunc inter ignẽ z aquã. licet mutuo se ꝯtingerent. tñ nullũ istorꝫ ageret in alterꝫ. nec ab altero pateret. Et qz vt pdictũ est virtute diuina tollet hmõi ordo inter calidũ z frigidum. humidũ z siccũ q̃ ad cõpositionẽ ꝯcurrũt corporũ beatorꝫ. ideo vnũ istorꝫ nõ aget in alterꝫ. nec ab altero patiet. ¶ Ad sextũ dicendũ q̃ maior nõ est vera. nisi talia entia materiã cõmunẽ habentia etiã habẽt ordinẽ actiui z passiui ad se inuicẽ. qualiter nõ erit in ppositio. qz loquẽdo de actõne lesiua z corruptiua. tũc nõ elemẽta habẽt virtutẽ agẽdi in corpa beatorꝫ. nec ecõuerso. ¶ Ad septimũ dicendũ q̃ licet illud dictũ gregorij sit verꝫ. supposito ordine naturali quẽ p nũc videm⁹ in istis rebꝫ inferioribꝫ. sublato tñ illo ordine nõ est verꝫ. Sz respectu gloriosi corpis xpi iste ordo fuit mutat⁹ p mirabilẽ dei virtutẽ. Propter qd ĩmediate post verba pdicta subdit gregor⁹. Sz miro modo ac inestimabili redẽptor noster z incorruptibile post resurrectionẽ z palpabile corp⁹ exhibuit. ¶ Cõclusio secũda est q̃ sẽdo modo loquẽdo de impassibilitate. s. inquãtũ opponit passioni q̃ est sal⁹ z pfectio. qua passione patiẽs nec corrũpit nec ledit. sz pficit. sic ipassibilitas nõ spectat ad dotẽ corporꝫ beatorũ. Qz potẽtie sensitiue in beatis nõ erũt ocio se. sed q̃q̃z vel semp suis actibꝫ erũt ꝯiuncte. Cũ igit sentire sit qdã pati. vt apparet. ij. de aia. ergo z. ¶ P. ipi beati oculo corpali videbũt corp⁹ christi. z corpa sua mutuo. ac alias res sensibiles. put faciũt ad eorꝫ delectationẽ. semoto omi eo quo hmõi res possent inferre aliquã lesionẽ. igit pdicto modo nõ habẽt impassibilitatẽ. Antecedẽs patet ex multis sanctorꝫ autoritatibꝫ. Cõsequentia etiã patet. qz impassibilitas modo quo accipit in ista secũda ꝯclusiõe excludit oẽm delectabilẽ passionẽ ab eo qd ipassibile dicit hmõi ipassibilitate.

Ad.5.

Ad.6.

Ad.7.

Cõclusio secũda.

1

2

Articulus tertius. Pria pclo

Quãtuz ad terciuz

articulũ pono duplicẽ cõclusionẽ. ¶ Prima est. q̃ corpora glorificata erũt pfecta dote agilitatis. Quia illa corpa que nõ solũ sup terrã vel etiã i aere velocissime possunt moueri ad omnẽ differentiã positõnis motore ppio et intrinseco. illa sunt agilia. Sed corpa beatorum seu corpa glorificata sunt hmõi. ergo ꝛc. Maior patet. Et minor satis habet p glosaz ꝛ expositores sapie. iij. sup illo verbo. Fulgebunt iusti ꝛ tanq̃z scintille in arundineto discurrent. ¶ P. si aliquis homo posset volare per aerem absq̃z hoc q̃ lassaret. et velocissime moueri sine labore. ille vtiq̃z diceret preditus mira agilitate. Sed quilibet beat⁹ resumpto suo corpe hoc potest. vt patet Isa. xl. vbi dicitur. Qui sperãt in domino mutabũt fortitudinẽ. assument pennas sicut aquile. current ꝛ nõ laborabũt. ambulabũt ꝛ nõ deficiẽt. ¶ P. nisi beatoz corpa valde essent agilia. tunc nequaq̃z cum suis corpibz possent ad celũ ascendere. qd̃ tamẽ facient vt fide tenem⁹ imediate pacto extremo iudicio. qz equali velocitate sicut angeli dei ascendẽt cũ ipso iudice. s. domino ihu christo. ¶ Forte dicet q̃ corpa beatorum nõ possunt moueri. ergo nõ habẽt dotẽ agilitatis. Cõsequẽtia patet. quia illa q̃ sunt agilia nõ solũ possunt moueri. verũ etiã de facili mouent ad omnẽ differentiã positõnis.

1 Antecedens pbatur multipliciter. ¶ Primo qz omis motus est ppter aliquã indigentiã. Sz quãdo beati cũ suis corpoibz erũt in celo. tunc nullã penitus habebunt indigentiã.

2 ¶ Secũdo qz si mouerent. tũc violenter moueren̄t. Falsitas cõsequẽtis patet. qz vera beatitudo nõ cõpatit aliquã violentiã. Patz etiam cõsequentia. qz qd̃ remouet a loco sibi sũme cõuenienti hoc violẽter mouet. Sz quãdo corpa beatoz sunt in loco celesti. tũc sunt i loco sibi summe cõuenienti. igit̃ si inde mouẽtur. tunc violẽter mouebunt. ¶ Tercio quia omis motus est actus entis in potẽtia. ꝛ p cõsequẽs entis impfecti. vt patet. ij. phisi. Sed corpa beatoz sunt entia pfecta. q̃ ꝛc. ¶ Quarto. quia mot⁹ nõ est sine tẽpore. sed tũc nõ erit temp⁹. quia iurauit angel⁹ Apocal'. x. per viuentẽ in secula seculoz. quia tempus nõ erit ampli⁹. ¶ Quinto qz beati fm determinata merita erũt in determinata approximatõe ad christũ. ergo illi qui erũt ppinquiores nõ mouebunt ad loca remotiora. nec illi qui erunt remotiores mouebunt ad loca ppinquiora.

Instantia

¶ Dicendũ q̃ istud antecedẽs nõ est veruz. Ad primã pbationẽ dicendũ. q̃ licet motus naturalis sit ppter indigentiã. tamẽ mot⁹ voluntarius sepe cõtingit ppter arbitrij libertatem pter indigentiã. Sz mot⁹ beatoz nõ est per naturalẽ necessitatẽ. sed est per voluntariã libertatẽ. ¶ Ad secundũ nego cõsequentiam Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ corpo q̃ mouet a motore intrinseco qui cõfert vim ipi corpi moto. ideo nullo modo mouet violẽter. Mouet eũ libere a tali motore qui ad eundẽ locũ potest hmõi corp⁹ reducere quãdocunq̃z sibi placet ¶ Ad terciũ dicendũ q̃ licet mot⁹ ad formã sit entis impfecti ꝛ perficiendi p terminũ qui acquirit̃ p motũ. tamẽ mot⁹ ad vbi potest esse entis perfecti. sicut apparet de celo ꝛ de substãtijs separatis que mouent̃ motu locali. quãuis sint entia pfecta ex suo motu nullã intrinsecã perfectionẽ acquirẽtia ¶ Ad quartũ patet ex his que dixi dist. xlviij. arti. iij. in solutione prime instantie. ¶ Ad quintũ dicendũ q̃ beatos moueri ad loca remotiora potest dupliciter intelligi. Uno modo cũ priuatõne prioris loci. ita q̃ nõ liceat eis reuerti ad locũ de q̃ recesserũt. Alio modo sine hmõi priuatione. ita q̃ libere possunt quãdocunq̃z volũt ad eũdem locũ reuerti. Et isto secũdo modo cõsequentia nõ est vera. quãuis primo modo sit cõcedenda. Sicut em̃ in regno terrestri principes regni habent determinatos situs circa regem. ita q̃ quilibet ppinqui⁹ vel remoti⁹ iuxta suã dignitatẽ se ponit circa regẽ. ꝛ tamẽ se permutant loca sua. saluo semp iure vniuscuiusq̃z. sic in regno celesti ꝛc. ¶ Cõclusio secũda est. q̃ quãuis ratione pdicte agilitatis anime beatoz moueant sua corpa valde velociter. tamẽ nõ possunt hmõi corpora d̃ loco ad locũ mouere in instanti. ¶ Quia omne diuisibile dũ a virtute creata mouet. necessario fm aliquã partẽ siu est in termino a quo. ꝛ fm aliquã in termino ad quẽ. ꝛ per cõsequens mouebitur successiue ꝛ nõ subito seu in instanti. Sz qd̃libet corpus glorificatũ est diuisibile. ꝛ anima ipm̃ mouens est virtutis finite. ergo ꝛc. ¶ P. aliqua virtus creata mouet corpus in tempore. ergo nulla virt⁹ creata potest mouere corpus in instanti. Antecedens est p se notũ. Cõsequentiã pbo. qz sicut patet. vi. phisicoz. quantũ mensura ipi⁹ mot⁹ abbreuiat: tantũ oportet q̃ virtus mouentis sit fortior. supposito q̃ idem mobile moueat per equale spaciũ. Sz instans quantũ ad breuitatẽ mẽ

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Cõclusio scda.

1

2

sure excedit in infinitum tempus ⁊ quãcũq; partẽ temporis. ergo virtus potens mouere in instanti excedet in infinitum omnẽ virtutem mouentẽ in tempore. ⁊ per cõsequens nõ potest esse virtus creata. quia nulla virtꝰ creata excedit virtutẽ finitam in infinitũ. ¶ Sz oppositũ istius cõclusionis tenet quedã opinio. Quia vt dicũt positores istius opinionis. spiritus mouent in instanti. Sed corpa gloriosa mouent equali velocitate sicut spiritus. ¶ P. hoc idem pbant autoritate augu. qui ait. ꝙ sicut radiꝰ solis nõ citius est in oriente q̃z in occidente. sed vtraq; spacia pari celeritate transcurrit. ita ⁊ corpus glorificatuz. quia vbicunq; voluerit animus ptinꝰ erit et corpus. ¶ P. post resurrectionẽ nõ erit tempus. ergo motus illorũ corporũ nõ mensurabit tempore. ⁊ per cõsequẽs mensurabit instanti. Cõsequẽtia patet. Etiã antecedẽs habetur Apocal. x. ¶ Ad primũ dicẽdũ ꝙ maior nõ est vera. Et hoc apparet ex his que dixi lib. i. dist. xxxvij. arti. ij. cõclusione tercia. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ augustinꝰ nõ loquitur ibi quantũ ad existentiã veritatis. sed quantũ ad apparentiã sensibilitatis. quia si sensus videret trãsitũ corporis glorioſi. iudicaret hmõi transitꝰ durationẽ esse equindivisibilẽ sicut aeris illuminationẽ. quãuis in hoc sensus deciperet. quia ⁊ si sensus nõ deciptur circa ꝓprium obiectũ. decipi tamẽ potest circa obiectũ cõmune. ¶ Ad terciũ patz dist. xlviij. arti. iij.

Opio contraria. 1 2 3 Solutio. Ad. 1. Ad. 2. Ad. 3.

Articulus quartꝰ. Quãtũ ad quartuz

articulũ primo pono hanc cõclusionẽ. ꝙ beatorꝫ corpa erũt summe subtilia. Quia corpus potens existere in eodem loco cũ alio corpore equali sibi hoc est summe ⁊ maxime subtile. Sz corpus cuiuslibet beati hoc potest. ergo ꝛc. Maior est nota. Minor etiã patet. qz si datur oppositũ. tũc nullus beatus cũ corpore suo posset transire celũ nisi dilaceraret ipm qd̃ est falsum ⁊ catholice doctrine cõtrariuz. ¶ P. corpꝰ christi est preditũ iã dicta subtilitate. ergo ⁊ corpa beatorꝫ habebũt hmõi subtilitatẽ. Antecedẽs esse vez ostẽdit christꝰ tã in sua natiuitate quãdo de virgine natus fuit absq; virginis lesione. q̃z in sua ascensione quãdo omnes celos transiuit absq; celorꝫ dilaceratione. Consequẽtia patet ad phil. iij. vbi ait apls. ꝙ christꝰ reformabit corpꝰ humilitatis nostre configuratũ corpori claritatis suc.

1 2 3 4 5

¶ Forte dicet. ex hoc dicit corpus subtile. qz habet pauciores partes materie sb̃ equali vl maiori quãtitate. Sz corpꝰ glorificatũ habz easdẽ partes materie quas habuit prꝰ q̃z essz glorificatũ ⁊ nõ pauciores. ergo nõ videt esse subtile. ¶ Etiã ꝓtra minorẽ prime rõnis est cõmunis opinio phorꝫ. qui iuxta sua principia habẽt ponere. ꝙ impossibile sit duo corpa siml esse in eodẽ loco. sicut patet. iij. phisicorꝫ vbi ponit arestoteles ꝙ qua ratõne duo corpora simul possent esse in eodẽ loco. eadẽ ratione infinita corpa possent esse siml in eodẽ loco. Et patet ista cõsequentia aresto. ex h̃. qz qua rõne dimẽsiones prioris corpis nõ resisterẽt in eodẽ loco dimẽsionib secũdi corpis eadẽ rõne dimẽsiones istorꝫ duorꝫ nõ resistent dimensionib tercij corpis. nec dimẽsiones istorꝫ triũ resisterẽt dimensionib quarti corporis. ⁊ sic deinceps vsq; in infinitũ. ¶ P. vnũ corpꝰ nõ pt esse simul in pluribz locis. ergo nec plura in vno loco. Cõsequẽtia patet. qz equalis videt esse compatio pluriũ corporũ ad vnũ locũ. ⁊ pluriũ locorꝫ ad vnũ corpꝰ. Antecedẽs mltipliciter est probatũ dist. x. q. i. arti. i. ¶ P. vnũ corpꝰ gloriosuz nõ potest esse simul cũ alio corpe glorioso in eodẽ loco. ergo nec cũ corpe nõ glorioso. Antecedẽs cõmuniter ꝓcedit. Cõsequẽtia pbat. qz si illa q̃ sunt magis sil'ia nõ possunt esse siml'i eodẽ loco. nec illa q̃ sunt minꝰ similia poterũt esse simul. Sz corpꝰ gloriosuz magis assimilat corpori glioso q̃z corpi nõ glorioso. ergo ꝛc. ¶ P si duo corpa essent i eodẽ loco. tũc duo corpa siml terminarent ad eandẽ supficiẽ Cõseqns est impossibile. qz ipossibile est pl'a corpa terminari ad vnũ terminũ. Cõseqntia etiã patz qz ambo corpa cõtenta terminarent ad vltimã superficiẽ corpis cõtinentis ¶ P. si duo corpora essent simul in eodẽ loco. tunc vna linea nõ esset vna linea. Cõsequẽs est impossibile. qz implicat manifestã cõtradictionem. Probatio ꝓsequẽtie. qz fm principia geometrie inter duo pũcta impossibile est dare plures lineas rectas. sz vnã tantũ. Positis ergo duobz corpibz in vno loco. tunc si linea recta trahit ab vno extremo puncto illius loci. ad aliũ extremũ punctũ eiusdẽ loci. ista linea trãsibit ambo corpa locata. ⁊ per cõsequẽs hmõi linea vnũquodq; istorum corporum respicit. et sicut suum subiectũ imediatũ Cum igitur impossibile sit vnum accidẽs simul informare duo distincta subiecta. ergo propter dualitatem subiectorum impossibile erit hãc lineã

Instantia

Qz plura corpa non possint sil' esse i eodez loco.

esse vnã. Sed ex p̃dicta regula geometriene/
cesse erit hmõi lineã esse vnam. igitur qd̃ ne/
cesse est esse vnum. impossibile est esse vnum.

Cõtra istd̃ ¶ Et qz iste rõnes phoz quãuis ꝛcludãt ap
parẽter. tamẽ nõ ꝛcludũt existẽter. ideo sic p/
cedã. ¶ Primo cõtra hmõi phos ꝓbatur ap
parẽter quãuis nõ existẽter. ꝙ naturalit duo
corpa simul habeãt esse ĩ eodẽ loco. ¶ Scdo
ostẽdã fm veritatẽ qualiter est possibile plu/
ra corpa esse siml' in eodẽ loco. ¶ Et tercio re
spondetur ad ipoz phoz motiua. ¶ Quo ad
primũ pt cõtra phos sic argui. Ferrũ ⁊ ignis
sunt siml' in eodẽ loco naturalit. ergo duo cor
poza sunt naturaliter in eodẽ loco. Cõseqntia
patet. qz ferrũ ⁊ ignis sunt duo corpa etiã spe
cie differẽtia. Antecedẽs ꝓbꝫ. qz in ferro can/
dente nõ est aliqua ps ferri que signari possit
quin cũ ea sit ver⁹ ignis. ergo in loco in q̃ est
hmõi ferrũ. tantũ est ꝛe igne q̃ntũ est ꝛe ferro.
Cõsequẽtia patet. qz si nõ esset ibi tm̃ ꝛe igne
q̃ntũ est ibi ꝛe ferro. tũc opteret ꝙ cũ aliq̃ parte
ferri nõ esset ignis. Antecedẽs ꝓbꝫ. qz opatio
facit scire formã ⁊ naturã rei. vt patet. vij. me/
thaphi. sz cuilibet pti ferri ignniti cõuenit ꝙ a
opatio ignis. nã si adiungit stupe tũc incẽdit
eã ⁊ generat vez ignẽ. ergo q̃libet ps hmõi fer
ri habet secũ vez ignẽ. ¶ Forte dicet ꝙ ñ omẽ
qd̃ generat ignẽ est ignis. qz q̃ñq̃z generat ig/
nis ex collisione corpoz. q̃ñq̃z ex refractõe ra/
dioz solariũ. ¶ Respõdeo ꝙ licet generatõe
eq̃uoca illud qd̃ nõ est formaliter ignis possit
generare ignẽ. tm̃ ꝗ nõ potest fieri generatõne
vniuoca. qz in generatõe vniuoca generãs et
genitũ sunt vn⁹ species specialissime. Sz cuz
ex cõtactu igniti ferri generat ignis. ibi est ge
neratio vniuoca. qd̃ patet ex formali similitu
dine qualitatis in generãte ⁊ in genito. ¶ Et
cõfirmat primũ antecedẽs. qz vbicũq̃z ꝓpria
q̃litas alicui⁹ subiecti repit. ibi etiã illud sub
iectũ repit. Sz in quocũq̃z loco inuenit ferz
ignitũ. in illo loco inuenit calor in summo. q̃
est ꝓpria qualitas ignis. ergo in eodẽ loco cũ
ferro erit ignis. ¶ P. si ponit mica ꝛe pane re
centi in vino statim humor vini diffundit p
omẽs ptes illi⁹ panis. ergo posito illo casu: vi
nũ erit in eodẽ loco cũ qualibet pte illi⁹ panis
Antecedẽs patet sensibili experientia. Patz eti
am ꝛsequẽtia. qz humor vini est accidẽs vini
inseparabile. ⁊ p ꝛsequẽs nusq̃z potest repiri. ni/
si ibidẽ reperiat vinũ ¶ Et eodẽ mõ pt argui
ꝛe spongia madefacta cũ aqua. ⁊ ꝛe alijs cõsi/
milibꝫ. ¶ Quo ad secundũ est aduertendũ.

Probat ꝙ duo corpa naturaliter si mul sunt ĩ eodẽ loco.

Instantia

Solutio.

Duo plu/ra corpora

ꝙ quãuis fm veritatẽ duo corpa non possint
naturaliter esse in eodẽ loco ĩmediato. hoc tm̃
sine omi repugnãtia fieri potest virtute diui
na. Et hoc patet p ea q̃ dixi dist. x. q. ij. arti. i.
in respõdendo obiectis ibidẽ adducti cõtra
venerabilẽ doctorẽ egidiũ. ¶ P. hoc idẽ pt p
bari sic. De⁹ pt corp⁹ cõseruare in loco pter ꝗ
ꝙ occupet vel repleat locũ. ergo virtute diuia
possunt simul in eodẽ loco plura pori corpa.
Cõseqntia patet. qz nõ aliũde repugnat duo
corpa siml' esse ĩ eodẽ loco. nisi qz vtrũq̃z natu
raliter aptũ natũ est replere locuz ⁊ occupare
ipm. ⁊ ideo repleto loco p vnũ. loc⁹ nõ pt reci
pere alterz. Sz sublata causa repugnãtie tol
lit repugnãtia. ergo dato ꝙ vnũ non repleat
locũ. tũc poterũt esse simul in eodẽ loco. An/
tecedẽs ꝓbꝫ. qz ꝛe⁹ potest quãlibet rẽ in eẽ cõ/
seruare suspenso suo naturali effectu. maxie si
hmõi effect⁹ ꝛependet a tali re in genere cau/
se efficiẽtis. Sz replere locũ est naturalis effe
ctus rei quãte existentis in loco. ꝛependẽs ab
ea tanq̃z a sua causa efficiẽte. ergo ꝛe⁹ rẽ quan
tã seu corp⁹ cõseruare in loco pter hoc ꝙ occu
pet vel repleat locũ ipm. Maior patet. qz ꝛe⁹
potest facere ꝙ homo sit ĩ igne. ⁊ tamẽ ignis ñ
calefaciat eũ. ⁊ ꝙ sit in aqua frigida. ⁊ tamen
aqua nõ infrigidet eũ. ⁊ sic ꝛe singulis causis
loquendo ꝛe causis efficientibꝫ. ꝛe quibꝫ ad p
sens loquor. Minor etiã patet quãtũ ad pri
mã partẽ qua dicit ꝙ repletio loci est natura/
lis effect⁹ corpis existẽtis in loco. Sz quãtũ
ad secundã partẽ pt ꝓbari sic. Ista causalitas
vel est in genere cause materialis: vl' formalis:
vel finalis: vel efficientis. Nõ materialis. qz
vel esset materia ex qua. vel materia in q̃. Nõ
primũ. qz illa materia cõstituit vnã essentiaz
cũ forma cui⁹ est materia. Sz ex corpe replẽ
te ⁊ repletione nõ cõstituit vna essentia. Nec
secundũ. qz repletio non est in replente. alias
idẽ repleret seipm. Nec formalis. qz si reple/
tio loci esset effectus formalis locati. tũc opor
teret ꝙ locatũ esset forma loci cui hmõi effe/
ctus cõmunicat. Nec finalis. quia finis est
posterior ĩ essendo his que sunt ad finẽ. quo/
rum vt sic dicit esse causa. Sz corp⁹ naturali
ter est prius huiusmodi repletione. Ergo per
sufficientẽ diuisionẽ sequitur ꝙ ad corp⁹ exi/
stens in loco reducitur loci repletio tanq̃z ad
causam efficientẽ. ¶ P. resistere alteri corpo/
ri in eodẽ loco est actus naturaliter posterior
corpe resistente. ergo ꝛe⁹ pt quecũq̃z corpa in
eodẽ loco ponere pter ꝗ ꝙ vnũ resistat alteri.
Antecedẽs patet. qz dimẽsiones corpis sunt
causa resistentie vni⁹ corpis respectu alterius

pñt esse in eodẽ loco.
1
2
3

in eodē loco. vt patet. iiij. phisi. ⁊ p ꝯsequens erūt naturaliter priores tali resistētia. ⁊ inde pendētes ab ea. qz causa est ad cui⁹ esse sequit aliud. vt dicit. v. metha. Cōsequētiā ꝓb. qz de⁹ potest rē naturaliter priorē in esse cōseruare sine quocūqz posteriore ab ipo realiter differēte. maxime si tal' nō sit pura potētia. Instantia 1 Forte dicet q̄ dotes corporis gloriosi dicunt corpori cōuenire virtute ipi⁹ anime beate. ⁊ ex redundātia beatitudinis ipsi⁹ anime. Sz omibus p̄dictis cōcessis nō ꝓbatur q̄ virtute aīe corp⁹ habeat hmōi subtilitatē qua simil' possit esse cū alio corpe in eodē loco. quāuis ꝓbetur q̄ hoc possit esse virtute diuina. 2 P. vbi nulla fit resistētia ex pte medij ibi mot⁹ fit in instanti. Sz in pta ista dicta qn̄ corp⁹ glorificatū mouet per aliud corp⁹. tūc nulla fit resistentia ex pte medij. ergo corp⁹ glorificatū pt in instāti de loco ad locū moueri. cui⁹ oppositū est positū ⁊ ꝓbatū in cōclusione secūda tertij articuli. Maior patet. iiij. phisicoz. c. de vacuo. Minor etiā patet. qz siue virtute diuina tollat positio vni⁹ istoz corpoz vt dicit prima ratio. siue loci repletio. vt dicit alia ratio. siue resistētia vni⁹ ad alterz. semper sequit ista minor. ergo ⁊c. Solutio Ad. 1. Ad primū dicendū q̄ ista subtilitas p tanto dicit corpi cōuenire p animā beatam. qz quāuis a deo sit effectiue. tm̄ virt⁹ diuina eā nō efficit nisi cōcurrēte ipsius anime placita volūtate. quādo em̄ ⁊ quotiēs placet anime vt modis p̄dictis tollat hmōi resistētia. tūc ⁊ totiēs tollit. ⁊ nō aliter Sicut em̄ posito q̄ impator daret alicui centū marcas. quādo ⁊ quotiēs ego vellē ⁊ nō aliter. tūc quāuis impator esset causa doni illi⁹ principalis ⁊ effectiua. tamē ille homo diceret huiusmodi donū habere per me. eo q̄ donū istō modo p̄dicto ꝯpenderet a mea libera voluntate. sic in ꝓposito ⁊c. Ad 2. Ad secundū dicēdū q̄ multi negarēt maiorē. qz vt ipi dicūt. nō solum ꝓpter resistentiā medij. sz etiā ꝓpter distantiā terminoz necessario ꝯcerrit temp⁹ in omi motu. Tm̄ de isto dicto ad p̄sens nō curando. dico q̄ si maior habeat aliquā veritatē loquēdo de motu naturali. q̄ grauia mouēt deorsū ⁊ leuia sursū. qz in tali motu nō requirit tps ꝓpter resistentiā mobilis ad motorē. sed solū ꝓpter resistentiā medij. tm̄ illa maior nō est ꝓ̄a loqndo de motu animali ⁊ pcessiuo. qz etiā si esset dare vacuū p q̄d animal motu pcessiuo moueret. adhuc hmōi mot⁹ tpe mēsurarēt. qz ⁊ si in tali motu nō requireret tps propter resistētiā medij. tm̄ requireret ꝓpt resistētiā mobilis ad motorē. Cū igit corp⁹ gloriosū p alia corpa modo supra dicto nō moueat motu naturali. sz poti⁹ animali ⁊ pcessiuo. nō motus ei⁹ tpe mēsurabit. dato etiā q̄ i tali motu illa sit resistētia ex pte medij. Instantia Forte dicet q̄ istud nō valeat. qz p̄m dicta lectōz sic aīa beata pfecte obedit ipi deo. sic corp⁹ glorificatū pfecte obedit ipi aīe. ⁊ est pfecte in ipi⁹ aīe ptāte Sz qd̄ pfecte obedit hoc nullā dat resistētiā ergo etiā in motu beatoz hominū ꝓgressiuo nulla videt esse tpis appositio ꝓpter resistentiā mobilis ad motorē. Solutio. Dic potest dici q̄ hmōi pfecta obedientia corpis ad aīam intelligēda est q̄tū ad vires sensitiuas. q̄ nullā vltrius ostēdēt rebellionē ꝯtra superiorē aīe portionē. Etiā si attendit ista obedientia corpis quo ad molē ⁊ grauitatē corpalē in ordine ad motū. tūc nō est sic accipienda q̄ nihil ponderis ⁊ grauitatis se teneat ex pte corpis. Semper em̄ manet aliq̄d ponderis ratōne cui⁹ corpus a virtute finita nō potest motu ꝓgressiuo moueri in instāti. Sz p tanto ista obedientia dicit esse pfecta ⁊ sine resistētia. qz tm̄ superminet virt⁹ anime sup hmōi corpis grauitatem. q̄ in quacūqz voluerit velocitate. mensurabili tamē tēpore. poterit corp⁹ mouere absqz omi lassitudine ⁊ fatigatōe. Et ex h̄ ad formā argumēti dicendū ad minorē. q̄ licz illud qd̄ perfecte obedit nullā ꝓbeat resistētiaz inducentē lassitudinē in suo motore. tamē ex hoc nō habet quin talē ꝓbeat resistentiā rōe cui⁹ mot⁹ eius fiet in tpe. Henric⁹ d gan. et pet. de tharan. Sūt etiā quidā doctores qui causam isti⁹ cōpossibilitatis duorū corporū in eodē loco dicūt dotē subtilitatis put ea mediante tollit grossicies corpis. Sed q̄ istud non valeat ostendi incidenter. dist. x. q. i. arti. i. in respōsione instantie ducte cōtra primā rationē. Multi sunt etiā modi dicendi aliorū diuersoz doctorū. quoz recitationez ad p̄sens causa breuitatis omitto. Solutio rōis cōtra cl'onem. Per p̄dicta etiā patet respōsio ad instantiā factā ꝯtra cōclusionē. qz subtilitas nō cōuenit corpori glorificato p carentiā materie. sz p cōpossibilitatē essendi cuz alio corpe quā mō p̄dicto habet a deo effectiue. ⁊ ab aīa meritorie. ac aliq̄ mō determinatiue p liberz suū velle. vt iā dictū est i rn̄sione p̄me instantie h̄ adducte. Solutio rationū cōtra minorē Ad. 1. Ad primū argumētū factū ꝯtra minorē dām q̄ ꝯnitiaz arresto. credo esse verā. nec ꝯns est ꝯ me Qz sic sola ꝗtute diuīa duo corpa pnt simul' eē i eodē loco. sic si de⁹ vellet infinita corpa absqz repugnātia possent esse in eodē loco. vt apparet ex his q̄ dixi lib. ij. dist.

Ad.2. i.q.ij.arti.iiij. ¶ Ad secundū nego antecedens.qz oppositū ei⁹ pbaui dist.x.q.i.arti.i. ⁊ ibidē rōnib⁹ cōtrarie opinionis est rñsum. Etiā cōmunis doctrina negaret ꝯsequentiā

Ad.3. ¶ Ad terciū nego antecedēs.loquēdo de potentia dei.qz p absolutā dei potētiā possz si deo placeret vnū corp⁹ gl'iosuz siml' esse i eodē loco cū altero corpe gl'ioso. Vñ si istud aliūs iuniret dictū ab aliq̄ sctōz.tūc debz itelligi d̄ potētia dei ordinata.q̄ de⁹ solū dicit illa posse q̄ ab eterno fieri ordinauit.de q̄z numero ñ credit esse illud.s.q vnū corp⁹ gl'iosū siml' sit i eodē loco cū altero corpe gl'ioso. Sz q̄ q̄ñqz corpus gl'iosū sit cū corpe nō gl'ioso.h̄ ab eterno credim⁹ a deo esse infallibilit ordinatū. Et iō istud cōmuni⁹ dicit esse possibile.qz ei⁹ possibilitas reducit ad potētiā dei ordinatā ¶ Sz inq̄ztū ista cōpossibilitas corpis gl'ificati cuz alio corpe reducit ad aiam beatā.tūc negāda est cōsequētia. Ista em̄ cōpossibilitas duorū corpoz q̄uis sit effectiue a deo.tñ ab aia ē meritorie.⁊ etiā aliq̄ modo determinatiue a velle ip⁹ aie.put virt⁹ diuina ad h̄ se determinauit q̄ q̄ñ vult aia q̄ corp⁹ suū sit cū alio corpe.tūc ĩmediate cooparat sibi virt⁹ diuina q̄ hoc fiat. Sz nūc est ita q̄ q̄uis aia meruerit q̄ corp⁹ suū esse possit in eodē loco cū corpe nō gl'ificato.tñ nō meruit q̄ corp⁹ suū esse possit cū corpore alio glorificato in eodē loco.nec h̄ vult. qz hmōi velle esset inordinatū.⁊ p ꝯsequēs ñ pt cadere in animā beatā.cui⁹ null⁹ act⁹ pt eē inordinat⁹. ¶ Ad pbationē ꝯsequētie dicendū q̄ maior in ꝓposito nō est vera.qz similitudo nō est causa p̄dicte cōpossibilitatis.qz causaliter est reducēda in potētiā dei.⁊ in meritū ⁊ velle ip⁹ anime beate. ¶ Etiaz in alijs rebz q̄ñqz silitudo magis est causa incōpossibilitatis q̄z cōpossibilitatis. Nā albedo cū albedine maiorē habet silitudinē q̄z cū dulcedine ⁊ tñ albedo cū dulcedine pt esse siml' in eodez subiecto.due autē albedines nō possunt esse

Ad.4. simul. ¶ Ad quartū cōcedo ꝯsequentiā.⁊ nego falsitatē cōsequētis.loquēdo de superficie corpis cōtinentis.de qua pcedit ratio.vt patet in pbatōne ip⁹ cōsequētie. Ad pbationē falsitatis ip⁹ cōsequētis dicendū.q̄ ⁊ si sit impossibile plura corpa terminari ad eundē terminū intrinsecū.tñ hoc nō est impossibile loquēdo de termino extrinseco.sz vltima superficies corpis ꝯtinentis est termin⁹ extrinsecus

Ad.5. corpoz infra ip̄az ꝯtentoz.igit ⁊c. ¶ Ad q̄ntū nego cōsequentiā. Ad pbationē dicendu⁊ q̄ illo casu posito.tūc ille lincee erūt due.⁊ nō vna tantū. Et cū dicit.inter duo puncta ⁊c. dico q̄ illa regula geometrie debet intelligi de punctis intrinsece lineā terminantib⁹.sz p̄dicto casu posito tunc illa duo puncta signata in loco nō sunt termini ĩtrinseci alicui⁹ linee fundate in corpib⁹ cōtentis seu locatis.eo q̄ subiectiue illa puncta distinguant a q̄libet linea subiectiue in corpib⁹ locatis existēte.⁊ iō posito p̄dicto casu.tūc illis duab⁹ lineis respōdent quattuor pūcta.quib⁹ hmōi linee intrīsece terminant.que pūcta nō fundant subiectiue in supficie cōcaua corporis locātis.que supficies est ipe loc⁹.sz fundant in supficieb⁹ cōuexis corpoz locatorū. ¶ Vel potest dici q̄ si de⁹ tollit ab vno istoz corpoz positionez que dicit ordinē partiū in loco tūc p̄dicto casu posito solū erit ibi vna linea ⁊ nō plures.et tūc ad pbationē de dualitate subiectoz dico q̄ hic nō erūt duo subiecta illi⁹ linee qz ꝓprie loquēdo tūc linea illa solū trāsiret illud corp⁹ qd̄ haberet positionez.sicut em̄ linea tracta p quantitatē panis q̄ est in sacramēto altar' nō est subiectiue in corpe xp̄i quāuis corp⁹ christi sit simul cū illis accidentib⁹ ⁊ hoc p tanto qz corp⁹ christi nō est sub illis accidētib⁹ fm positionē que dicit ordinē partiū in loco.sicī ꝓposito ⁊c. ¶ Argumēta q̄ adduxi ꝯtra istos curiosos philosophos quauis nō cōcludāt. tamē p nūc ad ea nō respōdeo.hmōi respōsionē philosophis cōmittēdo. ¶ Etiā sufficiē tia istaz quattuor dotū que fuerūt isti⁹ questionis materia sic haberi pt. ¶ Ad hoc enim q̄ corp⁹ ab anima beata resumptū nō sit ipsi anime onerosuz.sicut esse cōsueuit in hac vita mortali.quattuor requirunt.duo.s.ex pte sensiuū.⁊ duo ex pte mot⁹ ¶ Nā ex pte sensiuū primo requirit vt corp⁹ anime beate sit nobiliū passionū.s.sensibiliū specieꝫ de facili recepriuū. Secūdo vt sit ignobiliū passionū scilicet corruptiuaꝫ ⁊ lesiuarū actionū ꝓpulsiuum. Ratione primi cōuenit tali corpi dos claritatis. Ratōne vero secūdi dos impassibilitatis. ¶ Et similiter ex parte mot⁹ duo requirunt in hmōi corpe. Primo em̄ congruū est vt hmōi corpus taliter disponat q̄ motor suus ipm̄ mouēdo nō lasset. Secundo ne in suo motu propter resistentiā medij retardetur. Quo ad primuz disponitur huiusmodi corp⁹ dote agilitatis. Quo ad scdm̄ dote sbtilitatis. ¶ Ad argumentū p̄ncipale dicēdū q̄ restringēdo decorē ad dotales pfectōes.tunc maior nō est ꝓa. Ad pbatōnez dicēdū q̄ regina posset esse ex suis naturalib⁹ ita pulcra ⁊ d̄

Nota sufficiētiā dotū beatorū corpoz

Ad principale argu.

corza. ⁊ ancilla ita impfecti ꝛecoꝛis ĩ suis natu-
ralib⁹. q̃ ꝯgruũ esset pl'ib⁹ modis ornari ꝛeco
re accidẽtali ancillã q̃z reginã. Sicut appuit
ĩ regina hester. q̃ pfecti ꝛecoꝛis fuit ĩ natural
bus. ideo noluit vti accidẽtalib⁹ modis ꝛeco
ris qñ ingredi ꝛebebat ad regẽ. ¶ Etiã posset
dici q̃ q̃z uis solũ tres sint dotes aĩe. tñ hmõi
tres dotes sunt pfectioꝛis ꝛecoꝛis q̃z omẽs do
tes coꝛpis. etiã si mille essent. ¶ Cõgruit etiã
q̃ dotes aĩe p̃cise sint tres. iuxta tres ptes ima
ginis sanctissime trinitat⁹. q̃ sunt intellect⁹: vo
luntas: ⁊ memoria. vt sic intellect⁹ ꝛecoꝛet do
te cognitõis. volũtas dote dilectõis. ⁊ memo
ria dote inhesionis. ideo ⁊c.

¶ Lectio secũda.

Solet etiã que
ri vtꝛ aliq̃d ꝛe ꝛeo. Postq̃z mgr
tractauit ꝛe beatoꝛ beatitudine
ĩ generali. in ista pte tractat ꝛe ptib⁹ beatitudi
nis ĩ spẽali. Et diuidit in duas ptes. Qꝛ pri-
mo ꝛeterminat ꝛe beatoꝛ differeti cognitione
Secõ ꝛ ipoꝛ gaudio ⁊ exultatõe. ibi. Solet
etiã q̃ri an ĩ gaudio. Prima ĩ dual⁹. Nã p̃mo
ꝛe cognitõe q̃ beati ꝛeũ videt ⁊ cognoscũt mo
uet q̃stionẽ. Secõ huic q̃stioni adũgit rñsi
onẽ. ibi. Pluriby videt. Et hec duas. Quia
p̃mo oñdit q̃ũo beati ĩ hmõi cognitõe ꝯueni
unt. Secõ q̃liter ĩ illa cognitõe differũt. ibi.
Sz ĩ modo videdi. ¶ Sequit illa ps. So
let etiã q̃ri. Et diuidit ĩ q̃ttuoꝛ ptes Qꝛ p̃mo
ꝛe beatoꝛ gaudio mouet q̃stionẽ. Secõ po-
nit q̃stionis ꝛeterminatõez. Tercio ĩ ꝯrariũ
adducit vnicã obiectionẽ. Et q̃rto obiectõez
tollit p duplicẽ solutionẽ. Secũda ibi De h̃ au
gustin⁹ ait. Tercia ibi. Sz si par erit cũctoꝛ
gaudiũ. Quarta ibi. Ad q̃d dici p̃t. ¶ Et hẹ
est diuisio ⁊ sñia ist⁹ ptis ĩ generali. circa quã
q̃ro in speciali.

Questio secunda.

Vtrũ beati nude videãt diuinã essen
tiã ¶ Videt q̃ nõ. Qꝛ ad h̃ q̃ poten
tie cognitiue ꝛelectabil' sit opatio. ne
cesse ẽ q̃ int obiectũ ⁊ potẽtiã ꝛebita sit ꝓpoꝛ-
tio. Sz cognitio btõꝛ est ꝛelectabil'. ⁊ int ꝛei
nudã essentiã ⁊ quãcũq̃z potẽtiã creatã nll'a ẽ
ꝓpoꝛtio. cũ essentia ꝛei nuda sit simplicit infi
nita. ⁊ oĩs potẽtia creata sit finita. q̃ ⁊c. ¶ Cõ
tra. q̃cq̃d videt sicuti est h̃ nude videt ⁊ sine
velamie. Sz iohs apl's p̃ma sua epl'a dicit. q̃
videbimus eũ. s. ꝛeũ sicuti est. q̃ ⁊c. ¶ Cũ du
plex sit beatitudo. s. vie. ꝛe q̃ dicit Mat. v. bea-
ti paupes spũ ⁊c. ⁊ patrie. ꝛ q̃ dicit ꝓpha. bea
ti q̃ habitãt in domo tua dñe: in secl'a secl'oꝛ
laudabũt te. ꝛ hac secũda beatitudine est p̃sens q̃
stio intelligẽda. ⁊ nõ ꝛe p̃ma ¶ In q̃ moꝛe so
lito ꝛ q̃ttuoꝛ est videdũ ¶ Primo vtꝛ ad vi
sionẽ nudã diuie essentie necessario req̃rat in
videte habit⁹ luminis gl'ie disponẽs ipm ad
hmõi visionẽ. ¶ Secõ ꝛe p̃ncipali quesito.
¶ Tercio vtꝛ oẽs beati eq̃liter videãt diui-
nã essentiã. ¶ Quarto vtrũ aliq̃s beat⁹ vide
at oĩa visibilia in diuina essentia.

Quãtũ ad primum

Articulus primus.

Conclusio prima 1

pono duas ꝛcl'ones ¶ Prima ẽ q̃ ñ est ipossi
bile ĩ hũano intellectu hmõi visionẽ fieri sine
lumie gl'ie. Qꝛ q̃ñcũq̃z aliq̃ ꝛ obiectũ intelligi
bile ẽ immediate p̃ñs alicui potẽtie itellectiue. ⁊
sufficiẽter mouet hmõi potẽtiã ad sui visionẽ
seu cognitõez. tũc tal' potẽtia nude p̃t videre
seu cognoscere hmõi obiectũ. maxie si tale ob
iectũ p̃sential'r mouet hmõi potẽtiã sb rõe ob
iecti. Sz sine lumie gl'ie ꝛe⁹ q̃ est obiectũ co-
gnoscibile. p̃t esse immediate p̃sens ĩ rõe obiecti
hũano itellectui. ⁊ p̃t ipm sufficiẽter mouere
ad sui cognitõez seu visionẽ. q̃ p diuinã potẽ
tiã fieri p̃t q̃ hũan⁹ itellect⁹ nude videat diui
nã essentiã absq̃z lumie gl'ie. Maioꝛ videt ẽ
nota. qꝛ si potẽtia cognitiua ñ cognoscit itui-
tiue aliq̃ ꝛ obiectũ. h̃ vl' ẽ p tãto. qꝛ hmõi ob-
iectũ ñ ẽ p̃sens tali potẽtie. vl' si ẽ p̃sens. tñ hu
iusmodi p̃sentia ñ ẽ sb rõe obiecti. sic ꝛe⁹ est p̃
sens omĩ itellectui. ⁊ tñ ñ ẽ p̃sens semp sb rõe
obiecti. vl' dato q̃ sit p̃ñs sb rõe obiecti. tñ po
tẽtia ñ sufficiẽter mouet ab hmõi obiecto. sic
ñ obstãte p̃ñtia cuiuscũq̃z obiecti ꝛe⁹ p̃t suspẽ-
dere potẽtiã ne recipiat vl' pcipiat motõnez p̃
sent⁹ obiecti. Sz oĩa ista ĩpedimẽta tollunt ĩ
ista maioꝛi. q̃ ⁊c. Mioꝛ etiã p̃tz q̃z tũ ad oms
suas ptes. iõ ⁊c. ¶ P. si ꝛe⁹ sue eẽntie nudã visi 2
onẽ ñ possz immediate causare sine lumie gl'ie ĩ
hũano itellectu. h̃ vl' essz p tãto. qꝛ itellect⁹ ñ
possz hmõi visionẽ q̃ ẽ act⁹ supnatural' ĩ se ẽci
pere nisi mediãte supnaturali dispositõne. sic
dicit vna opĩo. vl' h̃ essz ꝓpt excessuz obiecti.
puta qꝛ potẽtia itellectiua hũana ẽ finita. iõ
q̃ si nullã ꝓpoꝛtõnez hñs ad obiectũ infinitũ
q̃le ẽ eẽntia diuia ñ p̃t hmõi obiectũ nude itu
eri. nisi eleuet aliq̃ supnatali dispositõe. puta
ipo lumie gl'ie. sic dicit alia opio ¶ Sz p̃mũ
istoꝛ ñ sufficit. qꝛ si intellect⁹ human⁹ ñ pos-
set recipe actũ supnatalẽ nisi mediãte dispõe
supnatali. cũ oĩs dispositõ supnatalis sit act⁹

supnaturalis. igit vel erit ꝓcessus in infinitū in hmōi supnaturalib⁹ dispositōib⁹. vl' intellect⁹ nunq̄z recipiet aliquē actū supnaturalē. quoꝝ vtrūq̄z est incōueniens. ¶ Nec ꝑt dici secundū. q̄z diuīa essentia nō solū excedit ī infinitū intellectū acceptū sine lumine glorie. sz etiā excedit ī infinitū intellectū lumīe glie informatū. q̄z ꝑ additionē finiti ad finitū ñ tollit excessus infinit⁹ Sz lumē glorie est finitū cū sit q̄d creatū. Si igit ꝓpter infinitū excessum obiecti nō posset dē⁹ causare nudā visionē sue essentie in humano intellectu absq̄z lumine glorie. tūc nec mediāte hmōi lumīe posset talē visionē causare. q̄d omīno est cōtra fidem. ¶ P. nihil est simpliciter impossibile. q̄d euidentē nō implicat ꝛtradictionē. Sz p̄dictā visionē esse in humano intellectu. ⁊ lumen glie nō esse. nō sunt ꝛtradictoria. q̄z ī his duab⁹ ꝓpositōib⁹ aliud affirmat. ⁊ aliud negat. ¶ P. ꝑ ista cōclusione etiā faciūt ea q̄ dixi in plogo primi libri. q. iij. arti. i. ꝛclusione ꝓma. ¶ Sz cōtra istā ꝛclusionē sunt quidā qui dicūt q̄ simpliciter impossibile sit ⁊ ꝛtradictionē implicet p̄dictā visionē inesse humano intellectui sine lumine glie Qz h̄ posito visio supnaturalis nō esset supnaturalis. q̄d dē plano est ꝛtradictō. Probat ꝛseqntia. q̄z ois illa visio est naturalis homini quā ex puris suis naturalib⁹ hō ꝑt attingere. ⁊ cui potētia intellectiua homīs ex puris suis naturalib⁹ sine supnaturali dispositōne est ꝓportionata Sz si ī humano intellectu fieret nuda visio diuine essentie sine lumine glie. tūc hmōi visionē homo ex puris suis naturalib⁹ attingeret. ⁊ potētia ei⁹ intellectiua ex puris suis naturalib⁹ esset tali visioni ꝓportionata. ergo talis visio esz homini naturalis. Sz ex altera ꝑte hmōi visio est supnaturalis. q̄z cū ipa īmediate attingit finis supnaturalis. Igit act⁹ naturalis nō esset naturalis. ⁊ act⁹ supnaturalis nō esset supnaturalis. ¶ P. error est dicere q̄ ex puris naturalib⁹ possum⁹ ꝛseq̄ vitā eternā Sz p̄dicta visio est vita eterna. ḡ ⁊c. Maior ꝓbat. q̄z nō min⁹. sz magis excedit vires hominis naturales ꝛsecutio vite eterne. q̄z cōsecutio grē disponētis ⁊ ꝓparantis ad vitā eternā. Sz in h̄ erranit pelagi⁹ q̄ dixit hoiez posse ꝛseq̄ gratiā ex puris suis naturalib⁹. vt ꝑt lib. ij. dist. xxvij. arti. iij. Minor patet Joh. xvij. vbi ait saluator. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te dē⁹ ⁊ cetera ibidē. ¶ P. null⁹ act⁹ elicit⁹ a nuda potētia ꝑt esse beatific⁹. sz nuda visio diuine essentie est act⁹ beatific⁹. ergo nō potest in esse potētie nisi sit disposita ꝑ habitū luminis glorie. Maior patet. q̄z act⁹ efficit dē lectabilis mediāte habitu. sz act⁹ beatific⁹ nō potest esse nō dēlectabilis. ergo nō ꝑt elici a potentia sine habitu. Maior habet ex. ij. ethic. vbi dicit. q̄ signuz est generati habit⁹ habere delectationē in ope. Minor dē se est nota P. null⁹ act⁹ elicit⁹ sine habitu ꝑt esse dēlectabil'. nisi sit simpliciter naturalis. ⁊ q̄ztū ad substātiā act⁹. ⁊ quantū ad modū. ergo si p̄dicta visio est cōmunicabilis humano intellectui absq̄z habitu. tūc vel erit act⁹ simpliciter natural' vl' nullo modo erit dēlectabilis. ¶ P. dē⁹ humano intellectui nō semp est p̄sens sb rōe obiecti. ergo nō potest ei esse p̄sens ꝑ modū obiecti nisi mediāte habitu. Sz dē⁹ nō ꝑt causare in intellectu humano nudā visionē sue essentie nisi sit p̄sens intellectui ꝑ modū obiecti. ergo nō poterit causare hmōi visionē nisi mediante habitu. Cōsequētia accepta ī maiori patet ex h̄. q̄z postq̄z dē⁹ ñ fuit p̄sens ꝑ modū obiecti. tūc nō ꝑt fieri p̄sens ꝑ modū obiecti nisi aliq̄ fiat mutatō. talis aūt mutatio nō potest fieri ex ꝑte dei. ḡ necessario fiet ex ꝑte potentie cui obiicit. ⁊ ꝑ ꝛseqns pri⁹ natura q̄z ipa potētia eliciat actū p̄dicte visionis aliq̄ mutatō fiet circa ipaz ꝑ nouā receptōez luminis glorie Patz etiā ancedens. q̄z si dē⁹ semp esset p̄sens intellectui ꝑ modū obiecti. tūc semp moueret potentiā ad iā dictā visionē. ⁊ sic hō semp videret nude diuinā essentiā. Sicut em̄ dē⁹ nō est p̄sens in rōne ꝓncipij ꝓductiui vl' ꝛseruatiui nisi ꝑ tūc quādo creat vl' ꝛseruat. sic ñ est p̄sens in rōne obiecti nisi ꝑ tūc quādo obiecti ue mouet. Minor etiā patet. ¶ P. aut visio p̄dicta habet necessariā habitudinē ad lumē glie. aut nō. Si sic. tūc habet intentū. q̄z tunc nullo modo poterit esse hmōi visio nisi mediante illo lumīe. Si nō. tūc hmōi visio ñ dē penderet a lumine. etiā supposito q̄ vides habeat in se lumē glorie. Sicut em̄ edificatio ñ dicit act⁹ musice. dato q̄ musica sit in edificatore. eo q̄ edificatio nō habeat necessariā habitudinē ad musicā. sic quāuis lumen glorie insit alicui beato. tamē visio beatifica nō dicet actus illi⁹ luminis. q̄d est absurdum dicere. ¶ P. intellect⁹ nō potest suscipe actū naturalis obiecti nisi recipiat lumen naturale. ergo nec poterit recipere actū supnaturalis obiecti nisi recipiat lumē supnaturale. Ultīs patet. Probat ꝛseqntia. q̄z minorē ꝓportionē hz intellect⁹ ī respectu obiecti supnatural' sine lumīe supnatali. q̄z respectu obiecti natural' sine lumīe

Opio contraria.

naturali.g ꝛc. ¶ Sz ista vel falsũ supponũt. vel saltẽ nõ cõcludũt cõclusionẽ quã eoꝝ ad/ ductores intendũt. ¶ Ad primũ igit dicẽdũ q̃ cõsequẽtia nõ tenet Ad ꝓbationẽ dicendũ q̃ minor est falsa.quia ꝑdicto casu posito.tũc homo nõ ex suis puris naturalib̃ videret nu de diuinã essentiã.sz ex quodã spẽali mõ di/ uine influẽtie.quo ꝛe⁹ spẽaliter ad hmõi visi/ onẽ moueret humanũ intellectũ. ¶ Ad secũ/ dũ patet p iã dicta.qz nõ ex puris naturalib̃ ꝛsequeret homo hmõi visionẽ.sicut argumẽ tum istud ꝑsupponit.sz port⁹ hoc cõtingeret p specialẽ ꝛei influentiã ꝛ singularẽ motionez ideo ꝛc. ¶ Ad tercũ dicendũ q̃ ꝛcessa maio ri ꝛ minori.nõ sequit illa cõclusio q̃ inferꝛ.qz dato q̃ potẽtia esset nuda quo ad informatio nẽ luminis glorie.tamẽ ñ esset nuda quo ad supnaturalẽ motionẽ ꝛ eleuationẽ q̃ fieret per admirabilẽ ꝛ specialẽ ꝛei influentiã.rõne cui⁹ hmõi visio nõ min⁹ esset delectabilis.si deus vellet illo modo hominẽ beatificare.q̃z sit mo do mediãte lumine glorie.ideo ꝛc. ¶ Ad qr/ tum nego primã ꝓpositionẽ.qz causalitas q̃ habit⁹ est causa delectatõis reducit ad gen⁹ cause efficiẽtis.ꝛ p cõsequẽs ꝛe⁹ hmõi causa/ litatẽ p seipm pt perfecte supplere.cũ ꝛe⁹ omẽ illõ possit imediate p seipm efficere.qõ potest mediãte quo cũq̃z sẽdo seu creato agẽte. ¶ Ad quintũ nego cõsequentiã. Ad ꝓbationẽ dicẽ dum.q̃ hmõi mutatio fieret ex pte potẽtie in tellectue.tamẽ nõ esset necesse q̃ fieret p infu sionẽ habitus.sz p supnatalẽ motionẽ ꝛ p ꝛei specialẽ influentiã. Vñ patet q̃ in ista ꝓbatio ne cõmittit fallacia cõsequẽtis.qz multi aliis modis potest ꝛe⁹ intellectũ humanũ ĩmuta/ re q̃z per infusionẽ luminis glorie. Sicut em̃ ꝛe⁹ absq̃z sui mutatõne ꝛe nouo dicit⁹ est crea/ tor.ex eo q̃ ꝛe nouo ꝓduxit creaturã in esse.sic dato q̃ nullũ habitũ infunderet humano in tellectui.tamẽ ꝛe nouo posset esse ꝑsens in ra/ tione obiecti.ex eo q̃ absq̃z sui mutatõne mo/ ueret hmõi intellectũ ad sue essentie intuitio/ nem. ¶ Ad sextũ dicendũ ad maiorẽ q̃ visio illa habet cõtingentẽ ꝛ nõ necessariã habitu/ dinẽ ad lumẽ glorie.reducẽdo hmõi habitu/ dinẽ in absolutã ꝛei potẽtiã. Sicut em̃ gene/ ratio equi nõ habet necessariã habitudinẽ ad motũ celi.put hmõi generatio reducit ad po tentiã ꝛei.qz posset ꝛeus facere q̃ ꝛequ⁹ genera ret equũ etiã cessãte motu celi.habet tñ hmõi generatio necessariã habitudinẽ ad motũ celi put hmõi habitudo reducit ad potẽtiã equi qz ꝛequ⁹ q̃z tũ ꝛe se est nunq̃z generaret equũ ni si supposito motu celi. Sic visio diuie ẽntie nõ habet necessariã habitudinẽ ad lumẽ glie ipaz reducẽdo ad potentiã ꝛei.q̃ multis aliis modis pt hmõi visionẽ causare q̃z mediãte lu mine glie.dato tene q̃ hmõi habitudo sit ne cessaria pensat⁹ ꝑcise viribꝫ humani intellect⁹ cũ exclusione spẽalis ꝛei influentie. Et p hoc patet q̃ sil'itudo ꝛe edificatõne ꝛ musica ñ est ad ꝓpositũ.qz nõ solũ in ordine ad potentiã ꝛei edificatio non habet necessariã habitudi nẽ ad musicã.sz etiã nõ habet hmõi habitudi nẽ i ordine ad potentiã ipi⁹ edificatoris. ¶ Ad septimũ dicendũ q̃ loq̃ndo ꝛe potẽtia ꝛei.tũc ancedẽs nõ est verꝛ.qz lumẽ natural'r req̃sitũ in cognitõe naturali intellect⁹ possibil' est ipe intellect⁹ agẽs.vt patet.iij.ꝛe aia. Sz omnẽ causalitatẽ intellect⁹ agẽtis quã habet sup in/ tellectũ possibilẽ ꝛe⁹ pt supplere sine intellectu agẽte.cũ talis causalitas reducit ad gen⁹ cau/ se efficiẽtis.ideo ꝛc. ¶ Etiaz pt negari ꝛñtia. qz nulla res naturalis natural'r intelligibil' est p se lux q̃ natural'r possit illabi humane mẽti Sz essentia diuia ẽ lux vera illuminãs oẽm hoiem venientẽ in hũc mundũ. Joh.i. Deus em̃ lux est.ꝛ nõ sunt ĩ eo vlle tenebꝛe.vt ait be/ atus Johes ꝓma sua epl'a. De q̃ luce ait au/ gustin⁹ in quodã libello qui incipit. Cogno/ scã te ꝛditor me⁹. O lumẽ verũ.lumẽ sanctũ. lumen admirabile.lumẽ delectabile.lumẽ su/ perlaudabile.qõ illuminat oculos angelorũ. Etiã ista lux per intimũ illapsũ cõiungit hu mane menti. Ideo dato q̃ illa res naturalis possit sui cognitionẽ causare ĩ humano intel lectu nisi mediãte lumine naturali.ab hmõi re realiter differẽte.tamẽ essentia diuina pt p seipam causare sui cognitionẽ in humano in tellectu absq̃z requisitõne cuiuscũq̃z luminis a se realiter differentis. ¶ Cõclusio secunda est.q̃ quilibet christian⁹ tenet ponere ꝛ fateri q̃ intellectus creatus nude ꝛ beatifice videns diuinã essentiã ꝛe facto sit informatus lumi/ ne glorie.quãuis ꝛe possibili virtute diuina possit oppositũ fieri modo quo dictũ est ĩ cõ clusione ꝑcedenti. Quia quilibet christianus tenet hoc cõfiteri qõ determinatũ est per cõci/ lium sancte matris ecclie. Sz intellectũ visi one diuine essentie beatũ:esse informatũ lumi ne glorie:est determinatũ in cõcilio vigennẽsi ꝛ habet in cõstitutionib̃ clementinis.ergo ꝛc. ¶ Ad hanc autẽ determinationez sancti pa/ tres illi⁹ cõcilij poterant moueri ex illo verbo ps. Signatũ est super nos lumen vultus tui domine.ꝛe disti leticiã in corde meo. Et etiaz

Solutio Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

Ad.6.

Ad.7.

Cõclusio secũda.

ex illo. Apud te est fons vite. & in lumine tuo videbimus lumen. Quasi dicat ppha ipi deo. In lumine tuo. i. in lumine glie. qd cū sit lumē creatū. est tuū effectiue. videbimus lumē qd tu es deus ipe. lumē. s. increatū tue diuīe essentie. Ulī etiā beatus augustinus qdā pluciū istius luminis glie in seipo persentiēs. post ꝓba pdicta de lumine diuine essentie sic ait. Ecce iā video lumē celi. int lucet in oculis mentis mee radius desup a facie luminis tui. & letificat oia ossa mea. o si pficeret in me. auge qso luminis auctor. auge qso qd int lucet in me. dilatetur obsecro. dilatet a te.

Articulus secundus.

Quantū ad secūdū

articulū qd sit dicēdū. patet ex his q̄ dixi lib. iij. dist. xiij. arti. i. ¶ Illis igit dictis ad pēsens suppositis est aduertendū q̄ due sunt opiniones. q̄ q̄uis nobis cū ꝓcedāt q̄ quilibet beatus inde videat eēntiā diuinā. tm̄ modus q̄ hmōi veritatē declarāt nō videt esse verus. ¶ Nam vna istarū opinionū ponit q̄ q̄uis diuina essentia nō videat p mediū se habens p modū obiecti cogniti. qd ipi appellāt mediū qd. tm̄ videt p mediū qd est rō cognoscēdi qd ipi appellāt mediū q̄. & hꝰ mediū n̄ est aliud q̄ spēs. seu similitudo ipsius obiecti informās ipm intellectū & repsentans ipm obiectū. ¶ Q, aūt essentia diuina alit nō possit cognosci nisi mediante hmōi specie. ipi pbāt sic. Omis cognitio fit per assimilatōez. Sz intellectus creatus n̄ pt assimilari diuīe essentie nisi mediāte specie intelligibili ipm informāte. q̄ ꝛc. ¶ P. sic se habet potētia visiua ad visibile. sic se habet potētia intellectiua ad intelligibile Sz potētia visiua cū sit indeterminata de se ad omia visibilia. in nullū ferī determinate nisi illius specie et similitudine sit informata. q̄ ꝛc. ¶ P. fm naturā omis opatio est a forma. Sz gra & glia nō destruūt naturā. q̄uis perficiāt eā. q̄ in gloria seu ī vita beata visio diuine essentie eliciet ab intellectu mediāte aliq̄ forma. hmōi aūt forma nō pt esse aliud q̄z species intelligibilis. q̄ ꝛc. ¶ P. hmōi visio nō est infinita. q̄ necē est q̄ imediatū eius principiū sit aliq̄ spēs creata & finita. & nō imediate essentia diuina. Antecedēs patet. Probat ꝓsequtia. qr semp optet eē pportionē inter opationē & imediatū principium opatōis. Sz finiti ad infinitū nulla est pportio. q̄ vel illa visio erit infinita. vl pter essentiā diuinā aliq̄ species finita erit imediatū eius principiū. ¶ P. nulli rei pt aliq̄ opatio cō

Opinio q̄ diuīa essentia n̄ pt cognosci nisi mediante specie.

1

2

3

4

5

petere fm q̄ est in potētia. sz tantūmodo put est ī actu p aliquā formā. Sz intellectus hois est de se pura potētia ī genere intelligibiliū. et de nō pt esse forma inherēs intellectui. q̄ necē est vt intellectus informet specie intelligibili ad hꝰ vt possit elicere actū videdi ipam diuinā essentiā. Maior patet. qr semp actus secundus q̄ est opatio psupponit actū primū. s. formā q̄ ē principiū opatōis. Minor etiā patet q̄z tū ad primā partē. qr sic ait cōmentator. iij. de aīa. sicut materia ꝓma est pura potētia ī genere entiū. sic intellectus noster est pura potētia ī genere intelligibiliū. Patet etiā q̄z tū ad secdāz ptē qr actus pur nō pt alicui subiecto formaliter inherere. ¶ P. nulla ꝓture pt fieri q̄ sensus cognoscat aliqd sensibile nisi informet eius specie. q̄ nec intellectus pt cognoscere aliqd intelligibile nisi informet eius similitudine. ¶ Sz ista opinio stare nō pt. qr spēs nō requrit in cognitōe intellectiua. nisi vl qr obiectū nō est pēsens intellectui. vl dato q̄ aliq̄ mō sit pēsens. tm̄ nō est actu intelligibile. Sic posito q̄ fantasma lapidis sit pēsens intellectui. tm̄ anteq̄z illustratione intellectus agētis species lapidis deruet a fantasmate & recipiat ī intellectu possibili. tūc fantasma solū fuit potētia itelligibile & n̄ actu Sz neutro istorū modorū necē est ponere speciē ī visione diuīe eēntie. qr essentia diuīa ē intime pēsens omī creature. vt ptz p aug. in lib. ꝓfes. & n̄ ē potētia itelligibil. sz ē actualissime intelligibil. qr cū sola materialis potētialitas īpediat itelligibilitatē actualē. sequit q̄ de q̄ ē actus purissimus & totaliter imaterialis sit sime & actualissime itelligibil. ¶ Ad primū dicēdū q̄ maior ppositio put posita ē ab aresto. & ab alijs naturalibus phis ē intelligēda d cognitōne naturali. & maxie put p assimilatōnez itelligere volumus speciē itelligibilē. & n̄ est itelligēda de cognitōe supnaturali in q̄ res itellecta existēs actu itelligibil p seipāz pēsens ē itellectui actu alit mouēs ipm ī rōe obiecti itelligibil. ¶ Ad secdm dicendū q̄ dato q̄ maior sit ꝓcedēda loqndo de tali itelligibili qd p seipāz n̄ ē pēsens intellectui. tm̄ q̄z tū trahit ad ppositū nō ē ꝓcedēda loqndo d tali itelligibili qd p seipm ē intime pēsens itellectui. ¶ Etiā possz negari maior. qr fm aug. ī li. d tri. nihil aliud generat ī oculo ab obiecto visibili q̄z ipa visio. ¶ Ad terciū dd q̄ ꝓcessa maior & minor. adhuc n̄ hēt q̄ hmōi forma n̄ possit eē aliud q̄z spēs. qr dicet q̄ hmōi forma ē ipa diuīa eēntia n̄ inherēs. sz actualit pēsens sb rōe obiecti actu mouēs intellectū ad eliciēdū actū circa ipāz. ¶ Etiā vt patuit ī articlo

6

Cōtra opinionem.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

pcedēti ꝛcl'one sed̄a. intellect⁹ btūs ē inherent̄ informat⁹ lumine gl'ie qd̄ ē forma valde nobilis eleuās intellectū ad diuine eēntie visionē.

Ad.4. ¶ Ad. iij. nego ꝛñam. Ad pbatōz dd̄m ad maiorē q̄ q̄ruis req̄rat̄ ꝓportio. tm̄ nō req̄rit̄ p̄ portio q̄ztitatiue ꝛmēsuratōnis. sz sufficit p̄portio hīudis agentis ad patiēs ⁊ ecōuerso. Et tal' ꝓportio p̄t eē inter finitū ⁊ infinitū. q̄a tē⁹ q̄ ē infinit⁹ p̄t mouere rē finitā ⁊ p̄t agere in eā. Vñ nō ē incōueniēs q̄ agēs infinitū p̄nci piet actōz finitā i sbo finito. ⁊ maxīe qñ mouet ipm sub rōne finita. sicut ē i ꝓposito. vt tē

Ad.5. clarauī in. i. li. ¶ Ad. v. dd̄m q̄ opatōz alicui cōpetere p̄ōt dupl'r intelligi. Uno mō actiue. Alio mō receptiue. Prio mō maior ē ꝓ̄a. sed scd̄o mō nō ē vera. ⁊ iō non vz i ꝓposito. qz respectu visiōis dīne eēntie ipa diuina eēntia ē mouēs ⁊ actiue se hñs. ipse ꝓ̄o intellect⁹ sic dz eliciēs hm̄oi visionē q̄ tm̄ vere ē recipiēs ⁊ passiue se hñs. Et ido dato q̄ ipe intellect⁹ n̄ nulla forma a se real'r differēte eēt informat⁹. tm̄ adhuc posset btificari hm̄oi visiōe ¶ Etiā p̄t dici ad minorē q̄ q̄ruis intellect⁹ tē se pura potētia i genere intelligibiliū. tm̄ vt ē informat⁹ lumīe glie. et vt sibi pñs ē diuina eēntia sub rōe obiecti btifici. sic nō ē pura potentia. sz ē sufficēter actuat⁹ ad eliciendū actū btifice visiōis

Ad.6. ¶ Ad. vi. dd̄m q̄ negāda est ꝛñtia loquēdo tē tali intelligibili qd̄ p seipm in rōne obiecti intelligibil' est pñs ītellectui qñcūq̄ voluerit. ¶ Etiā añs posset negari p̄m dicta. b. Aug. vt

Alia opio patuit in. ij. sol'oe. ¶ Alia ē opio q̄ dicit q̄ i visione btā ipsa essentia diuina vnit̄ intellectui humano vt forma. ita q̄ in hm̄oi visiōe essentia diuina ē forma que videt. ⁊ est forma qua

Ratio. videtur. Et hoc probant sic. Quandocunq̄z aliqua duo sunt i tercio quorz vnū ē pfectius altero. tūc semp illud qd̄ ē pfect⁹ ē forma impfectiōis. Sed eēntia diuina ⁊ intellect⁹ sūt i aia btā. ⁊ essentia diuina ē pfectior ⁊ simplicior intellectu. q̄ informat intellectū. Maior pz. Maiorē declarāt̄ sensibili exēplo. qz videmus q̄ qñ color ⁊ lux sūt in dyaphano q̄ lux est forma colōris. eo q̄ sit simplicior et pfectior colore. ¶ Et si dicit istis q̄ purus act⁹ p se exñs nō potest esse forma alteri⁹. ipsi rñdent. q̄ q̄ruis res p se exñs ꝓposita ex materia et forma nō possit alicui⁹ eē forma ꝓpter grossiciēt potētialitatē materie quā includit. tm̄ res p se subsistēs q̄ ē forma tm̄ ⁊ nō includit materiā: p̄t eē forma alteri⁹. Exēplū pz tē aia rōnali q̄ ē res p se exñs. ⁊ tm̄ ē forma hoīs. Sic eēntia

Cōtra opi diuīa ⁊c. ¶ Sed istud nō videt eē bñ dictū Quia nūq̄z aliq̄ forma p̄t vniri alicui sic q̄ sit forma ei⁹ q̄ elicit aliquā actionē. nisi sit ei formaliter inherēs. Sed impossibile ē eēntiā diuinā alicui rei create formaliter inherere. q̄ ⁊c. Maior patz. qz forma q̄ aliq̄ opatio ꝓuenit alicui illa ē sibi formal'rō eliciēdi hm̄oi opationē. ⁊ p ꝓñs necesse est q̄ sibi formal'r inhereat. Propter h̄ em̄ cōiter ponit ꝯ Auerroim q̄ ipse nō potuit saluare q̄ intellect⁹ fuerit homi formal'rō eliciēdi actū intelligēdi. eo q̄ iuxta suā positionē aia intellectiua n̄ inherebat homi. nec ꝓiūgebat̄ sibi p̄m eē. Pz etiā maior qz pur⁹ act⁹ nulli p̄ōt formal'r inherere. ¶ Ad motiuū eorz dd̄m. q̄ maior nō ē vera. nisi illa duo sic sint in tercio q̄ ambo inhereant illi tercio. ⁊ nisi ambo sint forme eiusdē ordīs. Propter oppositū p̄me ꝓditōis angel⁹ nō esset forma aīe rōnalis. dato q̄ eēt i eodē corpe cū aia rōnali. Propter oppositū scd̄e ꝓditōis dulcedo nō ē forma alterīs. q̄ruis sil' inhereāt eidē lacti. Cū igit̄ intellect⁹ sic inhereat aīe q̄ tē ⁊ tus nō inheret aie. ac etiā tē⁹ ⁊ intellectus non sint forme eiusdē ordīnis. iō q̄ruis sint sil' i eadē aia. tm̄ ⁊ tus nō erit forma ipsi⁹ intellect⁹ q̄ sibi cōpetit act⁹ videndi ipsam diuinā eēntiā. ¶ Nec valet respōsio q̄ nitunt instantiā tollere. qz angelus nō ē cōposit⁹ ex materia ⁊ forma. ⁊ tm̄ nō potest esse forma alterius ¶ Nec valet sil'itudo quā ipsi adducūt tē aia rōnali. qz aia rōnalis q̄diu ipsa ē forma hoīs. tūc vere ⁊ real'r inheret materie quā informat. nec p tūc subsistit p se. q̄ruis sit illud q̄ rot⁹ hō subsistit. Sed eēntia diuina nō p̄t alicui inherere. ⁊ nō p̄t non subsistere p se. Ideo q̄ruis anie rōnali nō repugnet esse forma ꝛ rei create. hoc tm̄ repugnet diuine essentie.

Solutio rōnis coꝝ.

Quantuz ad terciū

Articulus tercius.

articulū est aduertendū q̄ eēlitas tē qua hic petit vno mō posset referri ad eēntie diuīe obiectionē. Et tūc esset sensus. vtz oīs beati eē nude ⁊ immediate videāt diuinā essentiā. ita q̄ nullus videat eā velate ⁊ mediāte creatura ¶ Alio mō posset referri ad visoz multitudine. Et tūc eēt sensus. vtz q̄cūq̄z videt vn⁹ beatus i diuina eēntia videat etiā alius. ita q̄ in hm̄oi visiōe diuina eēntia nō pl'a repñtet vni q̄z alteri. ¶ Tercio mō p̄t referri ad visiōis pfectōz. Et ē sensus. vtz visio q̄ bti videt diuinā essentiā sit in oīb⁹ btis eē pfecta. ⁊ electabil' ⁊ btifica. ¶ Prio mō nō intelligit̄ i ꝓposito. qz tē h̄ patuit in. ij. art. nec scd̄o mō. qz d̄ h̄ pa

Cōclusio. tebit in .iiij. art. g solū tercio mō ¶ Et q̄ztū ad illū sensū pono ꝛcl'oez negatiuā. Qz q̄zto aliq̄ potētia est melꝰ dispposita ad eliciēdū aliquē actū. tāto actꝰ elicitꝰ ceteris paribꝫ ē pfectior ⁊ delectabilior. Sed itellectꝰ vniꝰ beati ē melꝰ dispositus ad eliciēdū visionē diuine essentie q̄z intellectꝰ alteriꝰ beati. g ⁊c. Maior pz. ij. de aia. vbi dz. q actꝰ actiuoz sunt in patiēte ⁊ dispposito. Vnde ē etiā q in nobis ipis exprimur. actꝰ q̄ sequūt habitū ē pfectiores ⁊ magis delectabiles his q̄ pcedūt habitū. eo q potentia habituata ē melꝰ dispposita ad eliciēdū actū. Propter qd loq̄ndo de habitibꝫ virtuosis ait phs. ij. ethi. Virtus ē q̄ habētē pficit. ⁊ opus suū bonū reddit. Minor etiā pz. qz iuxta numeꝫ ⁊ magnitudinē meritoz: lumē glie infūdit intellectibꝫ beatoz. q̄ lumine hm̄oi intellectꝰ optime dispnūt p visione diuine essentie Sed vnꝰ beatoz est maioris meriti q̄z alter. g ⁊c. ¶ P. nō oēs beati hnt eq̄lē mercedē. g nec
2 eq̄lē visionē. Ans ptz. qz fm drnam meritoz erit dra pmioz tā in beatis q̄z etiā in dānatis Etiā pz ꝛna. qz fm. b. Aug. visio ē tota merces. qd vtiqz veꝫ est cū inclusione frnitōis seu
3 pfecte dilectionis. ¶ P. sicut se hz oculꝰ corpalis ad corpalis solis claritatē. sic se hz oculus spūalis ad spūalis solis claritatez. Sed oculus corpalis quāto est sanior. et in qualitate ad videndū dispositiua pfectior. tāto visio qua videt corpalē solē est delectabilior ⁊ firmior. g oculus spūalis ⁊c. ¶ Sed ꝛtra istaz
Opio heretica. veritatē sunt quidā heretici qui dicūt non solū visionē diuine essentie esse equalē ⁊ eque pfectā ac delectabilē in omibus beatis. sed etiaz dicūt animā xpi. vel beate virgis. aut cuiuscū q̄z magni sācti nō habere maiorē beatitudinē ⁊ delectationē in patria q̄z animā pueri vnius diei immediate post baptismū euolātis ad patriā. vel animā maximi pctōris in fine vite penitētiā agētis ¶ Principale aūt motiuū istorū fundat in auctē saluatoris scpta Matth. xx. de denario diurno. q̄ equaliter dabat his qui vna hora laborauerūt. sicut illis q̄ portabant pondus diei ⁊ estus. Ubi p denariū diurnū intelligit pmiū beatitudinis vite eterne.
2 ¶ P. Aug. sup Johem ait. q oim btōz erit par gaudiū. Sed paritas seu paritas gaudij sufficiēter arguit eq̄litatē felicitatis ⁊ pmij
3 g ⁊c. ¶ P. q̄libet btūs habebit summā beatitudinē speciei hūane cōcabilē. g omes habebunt equalē beatitudinē. Cōseqntia patz. qz q̄zuis in summo ⁊ in eo qd est citra summuz possit esse inequalitas. tm̄ pcise in ipso summo nulla pōt esse ineq̄litas. Ancedens pbat. qa appetitus natural' cuiusl'ibet indiuidui est ad summā pfectionē possibilē in sua spē. Sz vera beatitudo q̄etat appetitū naturalē. g cuilibet vere btō cōcat sūma btitudo puta tanta q̄zta pt cōcari alicui indiuiduo hūane speciei
4 ¶ P. beati eq̄liter videt deū. g eq̄liter fruūtur deo. ⁊ p ꝛns eq̄liter beatificant. qz q̄si tota beatitudo hois cōsistit in visione ⁊ fruitōe. Cōseqntia pz. qz fruitio sequit visiōz. tm̄ em̄ fruimur deo. q̄z tū cognoscimꝰ eū. Ans pbat ml'tipl'r. Prio sic. Quāto expssior sil'itudo rei vise fit in videte. tāto expssius res videt. Sed q̄n beati vident diuinā essentiam. tūc nō pōt fieri expssior sil'itudo in vno q̄z i altero. qz quilibet beatoz videt nude diuinā eēntiā. g ⁊c. Prīa pbatio ans
2 ¶ Scdo sic. Q̄ncunq̄z impedimēta visiōis sunt eq̄liter remota a videntibꝫ tūc eq̄lis est visio. Sed ab omibꝫ beatis eq̄liter sūt remota impedimēta videndi diuinā essentiā. ergo ⁊c.
3 ¶ Tercio sic. Quicūq̄z videt aliquā rē sicuti est. illi equaliter videt. Sed quilibet btūs videt deū sicuti est. g ⁊c. Maior ptz. qz res visibilis nō pt melius videri q̄z cū videt sicuti est Minorē ponit. s. Johes in pma sua epl'a.
4 ¶ Quarto sic. Secdm. b. aug. lxxxi. qōnū. q. xxxij. vnꝰ hō nō intelligit eādē rez melius q̄z alter hō. qd pbans ibidē subdit. qz q̄ rem aliter intelligit q̄z est. ille fallit. g deus non videt melꝰ ab vno beato q̄z ab alio. Cōseqntia pz. qz videre deū est intelligere deū. g ⁊c. ¶ Sz Contra erorem.
ista opinio erronea expsse improbat p textuz veritatis Joh. xiij. vbi ait xpus. In domo
1 pris mei mās'iones multe sunt. vbi fm Aug. dat intelligi disparitas pmij iuxta diūsitatē meriti. ¶ P. ineq̄lis ē claritas corpoz beatorū. g ineq̄lis est beatitudo aiaz. Ans pz. i. ad
2 Coz. xv. vbi ait apl's. Alia est claritas solis. alia claritas lune. alia claritas stellaz. stella em̄ differt a stella in claritate. sic ⁊ resurrectio mortuoz. Patet etiā ꝛntia. qz sicut supꝰ est declaratū hm̄oi claritas corpoz q̄dammodo orit ex redūdantia beatitudinis aniaz hm̄oi corpa informātiū. ¶ Ad pmū dicendū q licet p denariū diurnuz significet vita eterna Solutio. Ad. i.
quā q̄libet btūs accipiet. ex h tm̄ nō habet q̄n in eadē vita eterna vnus gl'iosius altero coronet ⁊ btificet. fm q vnꝰ altero excellētius meruit coronari. Al's em̄ deus i pmiādo nō seruaret iusticiā distributiuā. cuiꝰ oppositū ostēdi supꝰ di. xlvi. arti. i. Ulī huic ȳitati ꝛgruit qd ait dns p Johem in Apoc. Ecce venio cito. ⁊ merces mea mecū ē dare vnicuiq̄z fm

opa sua. Et iterꝝ ait apl's Que ei seminauerit
Ad.2. hō hec ꝛ metet ꝛc. ¶ Ad scdm ddz ꝙ beatus
Aug. p illa verba nō intēdit dicere ꝙ vnꝰ nō
habeat intēsiōi modo gaudiū et beatitudinē
q̄z alius. sz vult dicere ꝙ absq̄z invidia ꝛ emu
latione quilibet gaudet de bono alterius sicut
Ad.3. d̄ ppzio suo bono ¶ Ad terciū nego añs intel
ligēdo p summā beatitudinē supmū gradū fe
licitatis cōicabilē alicui btō. Ad pbatōz ddm.
ꝙ in btūdine appetitꝰ natural' q̄etat nō abso
lute ꝛ quōcunq̄z. sed vt ꝛformiter se hz ad vo
luntatē diuinā ꝛ ad rationē rectā. Sed hec ē
volūtas dei vt in vita btā q̄libet iuxta digni/
tatē suoꝝ meritoꝝ pmiū r̄cipiat. ꝛ h̄ etiā recta
rō dictat. iō h̄ accipiēdo non solū appetitꝰ in/
tellectus. verūetiā appetitꝰ natural' cuiuslibet
q̄etat. ¶ Ad. iiij. nego añs. Ad p̄mā pbatōz
Ad.4. ddm ꝙ vel isti ponūt visionē diuine eēntie fi
Ad pbati eri mediāte spē q̄ ē sil'itudo obiecti. ꝛ tūc mior
onē añtis ē falsa. qz etiā illi doctores q̄ ponūt hm̄oi visi
primā. onē fieri mediāte spē dicūt i vno beato hm̄oi
speciē esse expssiorez q̄z i altero fm etiā ꝙ lumē
glie ē pfectius i vno q̄z i altero. Vel isti negāt
hm̄oi spēz. ꝛ tūc maior nō est ad eoꝝ ppositū
Si aūt dixerint ꝙ p hm̄oi sil'itudinez intelli
gāt ipm actū visionis. q̄ videt vel intelligit de
us. tūc iterꝝ minor est falsa. qz iste actus i quo
libet beato intendit iuxta mensurā suoꝝ meri
toꝝ. ꝛ iuxta claritatē lumis glorie. Etiā sic di
cendo petūt qd̄ est in p̄ncipio. qz de hoc que/
rimus vtꝝ. s. ista visio sit equalis in omnibus
Ad.2. ¶ Ad scdam pbationē nego maiorē. qz eqli
ter remotis impedimētis adhuc ex ineqlitate
dispositionū expedientiū ad visionē pt eē i be/
atis ineqlitas visionū. Nā quātitati meritoꝝ
rū nō det quantitas caritatis ꝛ donoꝝ gratui
torū. fm aūt mēsurā caritatis et grē erit i quo
libet btō mensura lumis glie. qd̄ est immediata
dispositio coadiuuās ad visionē diuine essen
tie. q̄ de p̄mo ad vltimū fm ineqlitatē merito
rū ipsoꝝ beatoꝝ erit ineqlitas beatarū visionū
Ad.3. ¶ Ad. iij. pbatō em nego maiorē. Nā q̄z uis
plres hoīes videāt eandē rē nō p aliud mediū
cognitū. sed immediate p seipsā. et p ons q̄libet
eorū cognoscat illā rē sicuti est. tm̄ si oculꝰ vni/
us est melius dispositus ad videndū q̄z ocu/
lus alterius. visio vnius erit melior ꝛ clarior
ac delectabilior q̄z visio alterius. Si em̄ due
aq̄le equenude viderent solē. ꝛ oculus vnius
esset melius dispositus q̄z oculꝰ alterꝰ. tūc vnꝰ
magis delectaret in hm̄oi visione q̄z alter. nō
obstante ꝙ ambe aquile viderēt solē sicuti est
Sic i ppposito ꝛc. ¶ Ad pbationē ddm ꝙ li
cet ille modus videndi sit melior ꝛ pfectior q̄
res videt in seipsa sicuti est. tm̄ ppter inequa
litatē videtiū iste modus pt habere diuersos
gradus. Sicut em̄ nō obstāte ꝙ albedo est p
fectissimꝰ colorū. tm̄ habet diuersos gradus. ꝛ
suscipit magis vel minꝰ iuxta maiorē vl' mio
rē dispositionē subiecti. vt declarauit li. 1. dis. x/
viij. sic i ppposito ꝛc. ¶ Ad q̄rtā pbatōz ddm Ad.4.
ꝙ q̄z uis put ē ex pte obiecti eq̄l'r oblati suppo
sita eqli dispōne ex pte intelligētiū vnꝰ nō in/
telligat magis vel meliꝰ q̄z alter. tm̄ stāte eqli/
tate ex pte obiecti cū ineqlitate dispositionū ex
pte intelligentiū: visio erit ineqlis. nec tm̄ ex h̄
sequit ꝙ aliq̄s istorū cognoscat rē aliter q̄z sit.
nec p ons fallit. qz idem obiectū a pluribꝫ co
gnitū sicuti est: in magis ꝛ clarius disposito ē
aptū natū causare cognitionē clariorē. qz actꝰ
q̄ recipit ad modū recipientis recipit.

Quantuz ad quar Articulus quartus

tū articulū ddm. ꝙ nullꝰ hō btūs videt oia visi
bilia i ipsa diuīa eēntia Qz nullꝰ intellectus 1
hūanꝰ adeq̄te se hz ad diuinā eēntiā. q̄ nullꝰ
videt oia visibilia i diuina eēntia. Cōseqntia
pz. qz ad oppositū ons nccio sequit oppositū
añtis. Añs etiā pz. qz potētia finita non pt
adeq̄te se hr̄e ad obz formal'r infinitū ¶ P. an 2
geli nō videt oia in diuina eēntia visibilia. q̄
nec hoīes. ona pz. pbat añs. qz angelꝰ q̄ pfuit
regno psaꝝ nō vidit tps liberatiōis filiorū iu
da d̄ captiuitate babilonica. qz ō hoc restitit
xpi. diebꝫ angelo q̄ danieli loq̄bat. vt apparz
Dan. x. c. Hm̄oi aūt resistētiā neq̄q̄z fecisz si
hm̄oi liberatōis tps cognouisset. tm̄ non ē du
biū q̄n hm̄oi tps fuerit visibile i diuina essen
tia. al's nec deꝰ hm̄oi tps cōgnuisset. nā om̄e co
gnoscibile a diuino intellectu ē visibile i diui
na eēntia. eo ꝙ diuina eēntia sit obm adeq̄tū
diuino intellectui. put al's pleniꝰ declarauī.
¶ Cōtra istā ocl'oem sūt due opiones. quaꝝ Opinio ō
vna ponit sine distinctōe ꝙ q̄libet btūs videt i ria prima.
diuina eēntia oia i ipsa relucētia. siue sint cre
ata siue creabilia. ꝛ q̄z tū ad eoꝝ eēntias ꝛ q̄z tū
ad eorū exntias. ¶ Cōtra istā opionē argui.
ꝛ ad motiua eius r̄ndi li. iij. dist. xiiij. art. iij.
¶ Alia ē opio q̄ ponit ꝙ q̄libet itellectꝰ btūs vi Opinio se
det diuinā eēntiā. videt i ipsa oēs res creatas cunda.
ꝛ creabiles q̄z tū ad illud qd̄ sūt seu q̄z tū ad ea
rū eēntias. qz vt sic oia nccio repntant i essen/ Durādus
tia diuina. ꝛ p ons vident ab eo q̄ videt essen
tiā diuinā. Sed nō videt q̄z tū ad earū exntias. qz rerū exntie dependēt a volūtate diuina. ꝛ

repñtanť libere ab eēntia diuina vt ē actu pro
ducēs vel volēs ꝓducere. Et nō q̄ꝫuis intelle/
ctus creatus videns diuinā eēntiā videat quā
libet rē q̄ꝫtū ad suā eēntiā. tñ vtrū illa res actu
existat. vel nō existat. vel vtꝫ qñq̄ꝫ sit futura.
vl' nūq̄ꝫ sit futura. hoc nō videt. eo ꝙ diuinā
volūtatē nō ꝓphēdat a q̄ res ꝛpendet q̄ꝫtum
ad suā exñtiā. Deꝰ aūt nouit res nō solū q̄ꝫtū
ad illud qd̄ sūt. sed etiā nouit an sint in pñti
vel future existāt. qz ꝛ̄ nō solū nouit essentiā
suā vt repñtat res nēcio q̄ꝫtū ad illud qd̄ sūt.
sz plene nouit volūtatē suā ꝑ quā res actu sūt
vel future sūt. ¶ Et si dr̄ istis ꝙ volūtas non
ferť nisi in ꝑcognitū. g̃ volūtas dīna nō vult
aliq̄d actu existere vel futuꝫ eē nisi sit ꝑcogni
tū ab intellectu diuino. ⁊ ꝑ ꝙ̄ñs intellectꝰ di/
uinꝰ nō accipit cognitionē ꝛ̄ existēcijs reꝫ ex
hꝰ ꝙ cognoscit actū sue volūtatis. sed potiꝰ ecō
uerso volūtas vult rez fore vel nō fore ex hꝰ ꝙ
intellectꝰ ꝑcognoscit rē fore vel nō fore ¶ Rñ
dēt ⁊ bñ q̄ꝫtū ad hꝰ dicētes. ꝙ licet volūtas nō
ferať nisi in ꝑcognitū. tñ ad hꝰ ꝙ volūtas velit
rē fore nō ēncē ꝙ intellectꝰ ꝑcognoscat rē fo/
re. sufficit ēm ꝙ intellectꝰ cognoscat bonū eē ꝙ
hm̄oi res ꝑ tali vel tali tpe habeat eē. ⁊ tūc vo
lūtas q̄ si sequēs dictamē intellectꝰ vult ꝑ ta/
li tpe rē esse. ⁊ ꝑ ꝙ̄ñs intellectus mediāte actu
volūtatis cognoscit rē esse ꝓhm̄oi tpe. ⁊ sic in
tellectꝰ diuinꝰ cognoscit rē fieri vel esse futurā
seu nō eē futurā mediāte actu volūtatis q̄ꝫuis
volūtas nō velit nisi illō qd̄ intellectꝰ ꝑdictā
do cognoscit ¶ Et qz ꝗ ꝙclozz quā posui nō
ē ista opinio q̄ꝫtū ad ea q̄ dicit ꝛ̄ reꝫ exñtijs.
ideo solū ꝗ ea q̄ dicit ꝛ̄ reꝫ eēntijs arguo sic.

1 ¶ Si eēntia diuina nēcio repñtaret reꝫ eēnti
as tali repsentatōe ad quā sequiť nēcio actus
cognoscēdi ī intellectu creato. tūc in ꝑductōe
alicuꝰ creature ꝛ̄ nō hret se ꝙtingēter ⁊ libr̄
Sed ꝙ̄ñs ē falsū. qz nullā creaturā ꝛ̄ ꝑodu
cit nēcio. sed solū libere ⁊ ꝙtingēter. Cōsequē
tia etiā ꝑz. qz actus cognoscēdi q̄ sequiť ad il/
lā necessariā repsentationē eēt vera creatura ꝑ
hm̄oi necessariā repñtationē causata. g̃ ⁊c.

2 ¶ P. nullū actū trāseuntē in creaturā ꝛ̄ ꝑn/
cipiat nēcio. Sed repsentare eēntias reꝫ intel
lectui creato ē actus trāsiēs in creaturā. g̃ ⁊c.
Maior ꝑz. qz q̄ꝫuis intelligere ⁊ velle q̄ sunt
actꝰ immanētes. ⁊ generare ⁊ spirare q̄ sūt actꝰ
habētes termios suos ad intra ⁊ nō extra na
turā diuinā conueniant ꝛ̄ nēcio necessitate
immutabilitatis. tñ nullꝰ actꝰ trāsiēs in exteri
orē naturā ꝙuenit ꝛ̄ nēcio. sed solū libere et
cōtingēter. vt q̄libet fidelis catholicꝰ hz̄ confi

Instantia

Solutio

Cōtra du
randum.

teri. q̄ꝫuis aliq̄ ꝓhi oppositū posuerint. q̄ dixe
rūt ꝛ̄ ex nēcitate nature facere quicq̄d facit.
Minor etiā ꝑz. qz actus q̄ ē repsentare trāsit
ad illū cui fit repsentatio ¶ P. nullꝰ actꝰ ē nēcē 3
us cuiꝰ terminꝰ formalis ē ꝙtingēs. Sed ter/
minꝰ formal' repñtatōis q̄ eēntia diuina rep/
sentat ad extra eēntias creaturaꝫ ē cōtingēs.
g̃ ⁊c. Maior ꝓbať. qz actꝰ habēs terminū spe
cificat a termino. ī nō possumꝰ imagīari ma
iorē necessitatē in actōe q̄ꝫ in termio. Minor
ꝑz. qz nō obstāte ꝙ ī tellectꝰ creatꝰ eēntiā diui/
nā intelligat in q̄ omēs eēntie creaturaꝫ relu
cēt. tñ ꝑsentatū eē eēntiaꝫ ipsaꝫ creaturaꝫ qd̄
ē terminꝰ formal' ꝑdicte repsentatōis. nō recipi
tur in intellectu creato nisi ad hꝰ sibi coopetur
diuina influētia. Sed ad hm̄oi influētiā nō
necessitať ipse ꝛ̄. g̃ terminꝰ formal' ipi repñ
tatōis. s. ipm repsentatū eē nō est necessariꝰ sz
ꝙtingēs ¶ Et ex hꝰ ꝑz ꝙ quidā nō bñ dicūt Correlari/
dicētes. ꝙ q̄ꝫuis sit in ꝛ̄ volūtate ꝙ suā essen uz ꝗ q̄dā.
tiā ostēdat intellectui creato vel nō ostendat.
tñ postq̄ꝫ ostēdit eā. tūc non ē in eiꝰ prāte non
ostendere creaturas q̄ relucēt in ea. Istud ēm
vt dicūt amplꝰ nō ē volūtariū sed necessariū
Propter qd̄ cōcludūt ꝙ btūs videns diuinaz
essentiā necessario videt oīa in diuina eēntia
relucētia. ¶ Istud inquā nō ē bñ dictū. qz si
cut nō obstāte ꝙ paries pulcerrime ꝛ̄pictus
esset ꝑsens oculo tuo: si ꝛ̄ deus sua influētia coo
pareť oculo ad videndū parietē. ⁊ nō coopa
reť ad videndū picturaz. ita oculꝰ tuꝰ videret
parietē ꝙ nihil penitꝰ videret ꝛ̄ pictura. Et si
coopareť ad visionē aliquaꝫ imaginū illꝰ pi
cture ⁊ nō aliaꝫ. ita oculꝰ tuꝰ videret illas ima
gines cū ꝓiete. ꝙ tñ nō videret alias ¶ Sic
nō obstāte ꝙ ꝛ̄ deus ostēdat cuilibet btō eēnti/
am suā in qua omēs creature ineffabiliter sūt
ꝛ̄picte ⁊ obiectiue relucēt. tñ intellectꝰ beatus
ex visione diuine eēntie nullā creaturā videt
nisi illā vel illas ad cuiꝰ vel quarū visionē ꝛ̄
ꝑ suā influentiā sibi coopať. Cuz igiť ad hu/
iusmodi influentiā ꝛ̄ deus non obligeť necessa
rio. qz etiam facta ostēsione sue eēntie adhuc
hm̄oi influentia libere ꝛ̄pēdet a diuina volū
tate. igiť ostēsio diuina eēntia intellectui crea
to nō est necessariū sed mere voluntariū ꝙtin
gens ⁊ libeꝫ. ꝙ ꝛ̄ deus ostēdat aliquā creaturā.
⁊ ꝑ ꝙ sequēs intellectꝰ creatꝰ videns diuinā eēn
tiā non solū nō videt necessario oēm crea tu/
rā in diuina essentia relucentē. īmo nullā cre
aturā videt necessario ex hm̄oi visiōe ¶ Ad Ad ꝓnci/
argumentū ꝑncipale ꝑz solutio ex m̄sione da pale argu
ta articulo. ij. ad quartā rationē illꝰ opionis mentum.

q̃ ponit diuinã essentiã videri mediante specie intelligibili.

¶ Lectio tercia.

POst hec que ri solet. Postq̃z mgr in duabꝫ p̃cedẽtibꝫ portionibꝫ istius distinctionis determinauit de cõiter spectãtibus ad beatitudinẽ electoꝝ. nũc in ista tercia huiꝰ distinctionis pticula inquirit de dñtia post iudiciũ ⁊ añ: ipsoꝝ beatoꝝ. Et diuidit in duas ptes. ꝓm q̃ circa hoc duas mouet qões. Secũda ibi. Si quẽ mouet. Prima i tres. Qꝛ ꝓmo mouet hãc questionẽ. vtꝫ beatitudo sãctoꝝ maioꝛ sit futura post iudicium q̃z fuerat añ. Secõ rñdendo assentit pti affirmatiue. Et tercio suã responsionẽ ꝯfirmat sanctoꝝ auctoꝛitate. Secõa ibi. Quã interim sine oĩ seruplo. Tercia ibi. Unde Hieroꝰ. ¶ Sequit illa ps. Si quẽ mouet. Et diuidit in tres ptes. Quia ꝓmo de aiabus beatis mouet q̃stionẽ circa coꝛpoꝝ suoꝝ resumptionẽ. Secõ ad hm̃oi questionẽ assignat rn̄sionẽ. Tercio ponit ⁊ tollit vnicã obiectiõẽ. Secõa ibi. Difficilis questio est. Tercia ibi. Porro si tale sit coꝛpus. ¶ Circa hãc lectionẽ quero.

Questio tercia

UTrũ beatitudo animaꝝ post resumptionẽ suoꝝ coꝛpoꝝ sit maioꝛ q̃z fuerit añ hm̃oi resumptionẽ ¶ Et videtur q̃ nõ. Quia illud qõ ꝯsistit in cognitiõe ⁊ dilectione sube purissime sũme a materia sepate hoc nõ augeꝯ in aia p hoc q̃ ipsa cõiungit ad coꝛpus materiale. Sꝫ vera aiarum beatitudo ꝯsistit in cognitõe ⁊ dilectõe dei. qui est suba purissima ab oñi materia sepata. vt pꝫ. xij. meth. g̃ ⁊c. Maioꝛ videꝯ esse nota. Et minoꝛ inferius declarabit ¶ Cõtra. ablato tali impedimẽto quo aia beata retardat ne tota intẽtione ferat in summũ celũ qõ ẽ ipsa diuina eẽntia. tũc beatitudo aĩ videꝯ intẽdi seu augmẽtari Sed resumptis coꝛpibꝫ tũc hm̃oi impedimẽtũ auferẽt a beatis aiabꝫ. ergo ⁊c. Maioꝛ patet. qꝛ exquo aiarum beatitudo ꝯsistit i pfecta coniũctione cũ illo sũmo celo. sequit q̃ ab eodẽ augeat aĩe beatitudo rõne cuiꝰ auferẽtur impedimẽtũ huiꝰ cõiũctõis. Minoꝛ ptꝫ p btm̃ Aug. q̃ vt hic habet in lra ait. q̃ aĩe in est naturalis q̃dã appetitꝰ coꝛpꝰ administrandi quo retardat qõammodo ne tota intẽtione pgat i illud summũ celũ donec ille appetitꝰ cõquiescat ¶ Dic ꝓmo videndũ ẽ q̃d sit bẽtitudo ¶ Secõ in cuiꝰ potẽtie actu p̃ncipaliꝰ consistat beatitudo. ¶ Tercio vtꝫ beatitudo naturaliter cadat i cuiuslibet hoĩs desiderio. ¶ Et quarto de p̃ncipali quesito.

Articulus primus.

QUantuꝫ ad primũ ẽ aduertendũ. q̃ de bẽtitudine dupl'r possumꝰ loq̃. Uno mõ put ẽ illud quo formal'r beatꝰ dꝛ esse bẽtus. Alio mõ put ẽ illud a quo tanq̃z a cã extrinseca ĩmediate causat iã dicta beatitudo intrinseca formal'r pficiẽs ipꝫ beatũ. Primo mõ appellat beatitudo formal'. eo q̃ sit aliqua pfectio formal'r inherẽs ipsi btõ. Secõ mõ appellat beatitudo finalis. eo q̃ sit vltimꝰ finis oĩm. s. ipse deꝰ. Prima istaꝝ bẽtudinũ dꝛ beatitudo creata. Secõa increata. qꝛ ẽ ipsa creatrix eẽntia. Utraq̃z istaꝝ bẽtudinũ replet ⁊ q̃etat ipsiꝰ beati oñe desideriũ. al'r tñ ⁊ aliter Qꝛ ꝓma replet formal'r. ⁊ iõ q̃nq̃z appellat finis intrinsecꝰ q̃ dꝛ finis q̃. Secõa replet ⁊ q̃etat finaliter ⁊ etiã effectiue. et ideo dꝛ finis extrinsecꝰ seu finis in quo. Quẽ finẽ alloquens Aug. in li. ꝯfes. ait. Ad te nos fecisti dñe: ⁊ inquietuꝫ ẽ coꝛ nr̃m donec req̃escat in te. ¶ Et qꝛ desideriũ nõ quietat nisi bonũ desideratuꝫ adipiscat. iõ bñ diffiniẽdo btm̃: ait Aug. Beatus ẽ q̃ habet q̃cq̃d vult. et nihil mali vult. ¶ Hinc ẽ etiã q̃ aliq̃ beatitudinẽ describẽtes: dicũt. Beatitudo ẽ sufficiẽtia oĩs boni. Nam cũ desideriũ sit respectu boni. igit oñe desideriũ nõ pot quietari nisi p illud qõ ĩ se hꝫ sufficientiã oĩs boni. Et hoc vel simpl'r ⁊ eẽntialiter. sicut beatitudo increata. q̃ sicut claudit ĩ se pfectões oĩm genꝛ. vt patꝫ. v. meth. sic claudit in se bonitatẽ oĩm genꝛ. Propter qõ deus volẽs seip̃m ostẽdere ipsi Moysi dixit Exo. xxxiij. Ego ostẽdã tibi oñe bonũ. Uel ꝯnotãter ⁊ respectu huiꝰ. sicut beatitudo creata. q̃ licet nõ claudat in se formaliter omne bonũ. tamẽ cõcernit ⁊ connotat sufficiẽter oñe illud qõ ille desiderat quẽ informat. ¶ Sꝫ cõtra primũ membrũ p̃misse distinctõis sunt q̃dã qui multis rationibꝫ nituñ pbare q̃ nulla vera beatitudo p̃t esse creata. ¶ Qꝛ nihil ẽ summũ bonũ nisi solus deus. sed bẽtitudo ẽ sũmũ bonuꝫ. ergo ⁊c. ¶ P̃. illud qõ ꝓpter se est desiderabile hoc est bonũ increatũ. Sed beatitudo ẽ ꝓpter se desiderabilis. ergo ⁊c. Minoꝛ patet. Probat maioꝛ. qꝛ bonũ quo fruendũ est: hoc est bonũ increatũ. Nã fm beatum Aug. res quibus fruendũ est sunt pater ⁊ filius et spũsanctus. Sed quod est ꝓpter se

Q, solꝰ deus sit beatitudo. I

desiderabile. illo fruēdū ē. In hoc ēm differt
vti et frui. qz illo vtimur qd amādo in aliud
bonū reducimus ꝓpter qd ipsum amamus.
Sed illo fruimur qd vlterius nō reducim⁹.
sed ipm ꝓpter seipm amamus. Juxta qd ait
Aug. Fruimur rebus quibus volūtas ꝓpter
3 seipsas delectata ꝯquiescit. ¶ P. si beatitudo
eēt creata. tūc esset suba vel accidēs. Sed nec
sic nec sic. ergo tc. Maior pz p sufficientē di
uisionē. Probat minor. Et ꝑmo q nō sit sba
qz cū homo habuerit, substantiā suā a ꝑnci/
pio natiuitatis sue. igit si bītudo homis eēt
suba sua. tūc hō a ꝑncipio sue natiuitatis fu
isset bātus. Nec etiā ꝑt eē accidēs. qz bītudo
ē sūmū z nobilissimū bonū. sed suba ē nobili/
or accidēte. igit si bītudo nō ꝑt eē suba creata
4 multo minus pōt esse accidēs creatus. ¶ P.
vltimus finis homis ē beatitudo eius. Sed
solus de⁹ ē vltim⁹ finis hoīs. vt ptz. xij. meth.
5 g tc. ¶ P. bītudo nō ꝑt eē nec intelligi sine
deo. g bītudo nō ē aliud a deo. Añs pz. ꝓbat
ꝯña. qz res ꝑt intelligi sine omi eo qd est reali
ter dñs ab ea. Sed oīs creatura real⁹ differt
a deo. ergo si beatitudo ē aliqd creatū. tūc pos
6 set intelligi circūscēpto ipso deo. ¶ P. beatitu/
do includit omne bonū. Sed nulla creatura
includit omne bonū. ergo tc. maior pz p Boe.
iij. li. de ꝯso. vbi ait. Beatitudo ē status oīm bo
nor aggregatōe pfectus. Etiā iā dictū ē q be
atitudo ē sufficiētia oīs boni. Itē dicit Arist.
q beatitudo ē p se sufficiens bonū tc. Minor
etiā pz. qz si aliqua creatura includeret omne
bonū. tūc creatura esset creator. Naz illud qd
7 includit omne bonū hoc est deus. ¶ P. om/
nis creatura habet aliquaz defectibilitatē an/
nexā. ergo nulla creatura ꝑt eē beatitudo. Cō
sequētia ptz. qz beatitudo est sufficiētia omis
boni. z p ꝯñs nō habet aliquā defectibilitatez
annexā. Añs etiā patet. qz omne qd sibi de/
lictū tēdit in nihilū hoc semp hz aliquā defe/
ctibilitatē annexā. Sz oīs creatura sibijpi de
relicta tēdit i nihilū. vt ptz p. b. Aug. Et etiā
pz rōne. qz si creatura sibi relicta maneret. tūc
in essendo a deo nō dependeret. z p ꝯseqns nō
8 esset creatura. quod est ꝯtradictio. iō tc. ¶ P
illud quo melius cogitari nō pōt. hoc nō ꝑt
esse aliqd bonū creatū. Sed beatitudie nihil
melius ꝑt cogitari. ergo tc. Maior habet p
Ansel. i li. ꝓslogiō. Et ꝓbat etiā rōe. qz crea
tor ē melior q creatura. ergo oī bono creato ꝑt
aliqd meli⁹ cogitari. Patet etiā minor. quia
si possz aliquid melius beatitudine cogitari.
tūc beatitudo nō satiaret nec quietaret omne
desiderū homis. qz humanū desiderū semp
tenderet z moueret ad illud maius bonum.

¶ Ista nō ꝯcludūt. Igit ad ꝑmū dicendūz Solutio.
q dupl⁹ possum⁹ loqui de summo bono. Qz Ad.1.
vno mō dicit summū bonū simpl⁹. z sic sum/
mū bonū est sola bonitas diuina. que ē omis
boni bonū. vt patet p Augu. in suo li. confess.
Alio modo dicit summū bonū i genere. puta
i genere delectabiliū ipsi delectato formaliter
inherentiū. Primo mō loquēdo de sūmo bo
no. tūc maior ē vera. sed minor nō est vera q
tū ad beatitudinē q ipm subiectū formal⁹ pfi
cit. Sz secō mō loqndo tūc minor ē vera. sz
maior nō ē vera. ¶ Ad secm dōm q lz mior Ad.2.
sit vera loqndo de beatitudine in creata. q dili
gitur amore amicicie. quo amore dilectū dili
git ꝓpter seipm. tñ nō ē vera loqndo d bītu
dine formali q diligit amore ꝯcupie. q amo/
re diligimus aliqd ꝓpter nos. vel ꝓpter ami
cos nros. Uñ ordinata dilectōe hō pōt bea/
titudinē formalē diligere ꝓpter se hoiez tāq
supma eius pfectionē. z qz seipm hō debet di
ligere ꝓpter deū. ideo de ꝑmo ad vltimū ipe be
atus beatitudinē sibi formaliter inherētē dili
git ꝓpter deū. ¶ Ad terciū dōm. q beatitudo Ad.3.
formalis de qua loquor ad ꝑsens est accidēs.
Ad probationē dicendū q beatitudo ē sūmū
z nobilissimū bonū nō simpl⁹. sz i genere hu
manaz pfectionū. z ideo nihil repugnat quin
possit eē accidēs. Suba aūt esse nō pōt. quia
suba humana ꝓprie loqndo non hz se p mo
dū pfectionis z p modū pfectibilis. ¶ Ad Ad.4.
quartū dōm. q cuius solus deus sit vltimus
finis extra. in q quietat beatus. tñ aliqua cre/
atura pōt esse vltimus finis intra: nō i quo:
sz quo quietat. Et ista creatura est beatitudo
non simpl⁹ finalis. sed magis ꝓprie dicit for
malis. eo q formaliter pficiat illū quē beatifi
cat. ¶ Ad. v. nego ꝯñaz. Ad ꝓbatōz dōz. q Ad.5.
maior nō ē vl⁹ vera. qz figura cū sit spēs qlita
tis differt real⁹ a linea q ē spēs qntitatis. z tñ
null⁹ intellect⁹ human⁹ possz itelligere figurā
nisi intelligeret aliquā lineā. ¶ Ad. vi. dōm Ad.6.
q maior nō ē vera loquēdo de bītudine for/
mali. dato q sit vera loquēdo de beatitudine
simpl⁹ finali. ¶ Etiā ꝑt dici ad minorē q licet
nulla creatura includat omne bonū eēntialiter
z subiectiue. tñ aliq creatura includit omne bo
nū obiectiue. qz obiectiue termiat ad bonū in
creatū qd includit omne bonū. Et istd sufficit
ad rōem bītudinis ipsi btō inherētis. Pro/
batio etiā ꝓcedit de inclusiōe eēntiali. z nō de
ꝯnotatōe obiectiali. ¶ Ad. vij. dōm q aliqd Ad.7.

hře defectibilitatē annexā pt intelligi duplr. Uno mō actualr. alio mō potētialr vl possibilit. Prio mō negādū ē ans. Et ad pbationē dōm q q̄uis ex h̄ q aliq̄d sibi derelictū tēdit i nihilū bn arguat i eo defectibilitas potētialr. tn ex h̄ nō arguit sufficiēter defectibilitas actualis. Sed scdo mō accipiēdo defectibilitatē tūc negāda ē ꝯna loq̄ndo d̄ btitudīe formali. Ad pbatōz dōz q btitudo formalr nō ē sufficiētia oīs boni sic q in se ēntialr claudat omne bonū. sed p tāto dr omis boni sufficiētia. quia ipsa ꝯcomitat omne bonū. vel qz ipsa obiecti ue terminat ad illud qd in se formalr vl emi- Ad.8. nēter ꝯtinet omne bonū. Ad. viij. dicēdū. q q̄uis minor sit vera loquēdo de beatitudine simplr finali. tn nō ē vera loq̄ndo de beatitudine formali. Ad pbationē dicendū q mediante btitudine formali aīa btā tēdit ad btitudinē finalē. q̄ nullū bonū magꝰ vel meliꝰ pt cogitari. z iō mediāte formali btitudine q̄escit i finali btitudine. z p ꝯns nō pt magꝰ vel melius desiderare.

Articulus secūdus.

Quantum ad secūdū articulū pz. q h̄ qd petit i isto articlo nō ē intelligēdū de beatitudine increata. qz illa nō ē actus formaliter pficiēs aliquā humanam potentiā. qz cū sit purus actꝰ p se subsistēs impossibile ē ipsaz alicui potētie formaliter inherere. Intelligit g̃ iste articulus de beatitudīe creata q̄ dr beatitudo formalr. Hoc suppposito ē aduertēdū. q potētiaz aīe q̄dā h̄nt actōz trāseuntē. sicut potētia motiua et generatiua. Alie h̄nt actōz immanētē. z he sūt duplices. Quia quedā fundant in organo corpali. sicut potētie sensitiue. quedā sūt separate ab organo corpali. sicut potētie ptis intellectiue. puta intellectꝰ z volūtas. Et p̄m h̄ pono q̄tuor cōclusiones. Prima ē q felicitas seu btitudo de q̄ ad pns loq̄mur nō ꝯsistit in actu naturalr potētie q trāsit in exteriorē materiā. Qz actus trāsiens nō est pfectio agētis. sed beatitudo ē summa pfectio ipsius beati. ergo btitudo nō pt esse actus talr potētie cuiꝰ actus ē transiens in materiā exteriorē. Maior pz. qz pfectio ē in eo cuiꝰ est pfectio. Sed actio transiens nō est in agente. Si em esset in agēte. tūc nō trāsiret in exteriorē materiā. z sic eēt trāsiēs z nō esset trāsiens Istud etiā pbaui li. ij. di. xxxvij arti. ij. Minor etiā pz. nō solū p theologos. sed etiā p phos. Dicit em Arist. i. ethi. q felicitas est oīm opatoz optimū. Sed a cōclusio.

Cōclusio prima

cūda ē. q vera homis beatitudo nō pōt cōsistere in actu potentie sensitiue Qz in illo actu nō cōsistit homis beatitudo q ordinatur ad aliū nobiliorē z pfectiorē actum. Sed omes actus potentie sensitiue ordinātur ad alios actus pfectiores puta ad actꝰ intellectꝰ z volūtatis. g̃ z c̄. Maior pz ex. i. z. x. ethicorū. Minor patet ex. ij. et. iij. de anima. et multis alijs locis phie. De istis duabus ꝯclusiōibus est plana cōcordia inter doctores. et ideo hic nō insisto. Sed immediate pono duas ꝯclusiones alias diuersorū doctorū opinionibus repugnātes. Est igit ꝯclusio tercia. q beatitudo p̄ncipaliter cōsistit in actu potētie volitiue. Quia quocūqz actu pfectius cōiungimur beatitudini increate. in illo actu p̄ncipaliꝰ cōsistit nostra beatitudo creata. Sz actu volūtatis intimiꝰ z pfectius ꝯiūgimur z vnimur deo qui ē beatitudo increata. g̃ z c̄. Maior patet. quia in hoc cōsistit p̄ncipaliter summa pfectio cuiuslibet rei q sūme ꝯiūgit perfectissimo fini suo. Sed sūma pfectio homis ē beatitudo formalis seu creata. z vltimꝰ ac pfectissimus finis homis est beatitudo increata seu finalis. que est ipse deus. Minor ē etiam pbo. qz amor qui est actus volūtatis trāsformat amantē in amatū. vt pt z p Dyoni. de diuinis noib vbi ait. Omnē amorē siue diuinū. siue angelicum. siue intellectualē. siue animalē. siue naturalē vnitiuā quandaz esse virtutē. Et subdit ibidez. Amor trāsformat. quia ponit amantē extra se. z collocat eum in amato. Est em extasim faciens diuinꝰ amor: nō dimittens suiꝰ ipsorū esse amatores sz amatorum. id est rerū amatarū. Et Hugo in cōmento ait. Amor vult te vnuz facere cū ipso amato. Et infra subdit. Fit miro quodaz mō p vim amoris vt expelli incipiat et exire a se. Et quasi eandē sententiā ponit idem Hugo in suo libello de arra sponse. Sed anime cuz deo nō potest esse maior vnio q̄z hm̄oi trāsformatio. ergo actu volūtatis pfectiꝰ vnimur deo qui est beatitudo in creata. q̄z actu cuiuscūqz alterius potētie ipsiꝰ aīe intellectiue. Priaz dictā minorē cōfirmo sic. Actu volūtatis magis ꝯformamur deo q̄z actu cuiuscūqz alteriꝰ nre potētie. g̃ actu volūtatis magis vnimur deo q̄z actu cuiuscūqz altiꝰ nre potētie. ꝯna pz. qz ꝯformatio ē q̄si ꝯformatoz vnio. Ans pbo. qz nulla videt eē maior ꝯformatō q̄z illa ratione cuiꝰ ipm ꝯformatū recipit p̄dicationē illius cui conformat. Sz hō rōe ꝯformatiōis q̄ unialis ex vi amoris recipit p̄dicatōz ipsi-

Cōclusio tercia.

us amati cui ꝯformat. iuxta qd̄.b. Aug. allo
quens animā suā sic ait Anima mea attende
et vide q̄d diligas. si diligis terram terra es.
si diligis celum celum es. Audeo dicere. si
2 diligis deum deus es. ¶ P. pena damnato/
ruꝫ ꝑncipal'r hꝫ eē in actu volūtatis. g̃ bītu/
do bt̄ꝫ ꝑncipal'r erit ī actu volūtat'. ꝯnā p/
bat. qꝫ opposita apta nata sunt fieri circa idem
sbm. sꝫ pena ⁊ bītudo sūt opposita. g̃ ⁊c. Añs
pꝫ p. b. aug. xiij. de ciu. dei. c. xv. vbi vult. q̄
doloꝫ seu pena etiā ex carne pueniēs non ē ali
ud q̄ꝫ displicētia aīe de pcepta lesiōe. sꝫ displi
3 cētia ē actꝰ voluntatis. g̃ ⁊c. ¶ P. meritū ꝑnci
pal'r ꝯsistit ī actu volūtatis. g̃ ⁊ p̄mīū seu bti/
tudo. ꝯnā pꝫ. qꝫ sicut meremur ī via. sic p̄mi
abimur ī patria. Añs ꝓbo. qꝫ sic nihil ē pctm̄
⁊ pumibile nisi sit volūtariū. teste Aug. ī li. de
ver̄a religione. sic nihil ē meritoriū ⁊ p̄miabile
nisi sit volūtariū. Pꝫ etiā ista mioꝫ aucte au
gu. ī libello d̄ laude caritatis. vbi ait. Nō nūe
rositas operꝫ. nō diuturnitas tpm. sed maioꝫ
4 caritas melioꝫ qꝫ volūtas auget meritū. ¶ P.
bītudo ꝑncipal'r ꝯsistit in actu illiꝰ potētie cꝰ
bonitate totꝰ hō dicit simpl'r bonus. Sꝫ boni
tate solꝰ volūtat' totꝰ hō dr simpl'r bonꝰ. g̃ ⁊c.
Maioꝫ ptꝫ. ꝓbo minorē. qꝫ dato q̄ aliq̄s ha
beat optimū ⁊ valde eleuatū intellectuꝫ. si tm̄
habeat malū affectū seu malā volūtatē. talis
nō dicet absolute ⁊ simpl'r bonꝰ hō. q̄ꝫ pos
sit dici bonus fm q̄d. puta bonꝰ clericꝰ. vel bo
nus carpētariꝰ. Sed si hꝫ bonā volūtatē ⁊ bo
nū affectū. nō obstāte q̄ hēat obtusū ⁊ dēpssū
intellectū. nihilominꝰ dicet simpl'r bonꝰ hō. g̃
5 ⁊c. ¶ P. ī actu illiꝰ potētie ꝑncipal'r ꝯsistit bti
tudo. cuiꝰ p se ⁊ ꝑncipale obm ē summū bonū
Sꝫ volūtas ē hm̄oi. g̃ ⁊c. Maioꝫ ptꝫ. Pro
batio minoris. nā cū bonū sit p se obm volun
tatis. sequit q̄ sūmū bonū sit ꝑncipale obꝫ vo
6 lūtatis. ¶ P. actꝰ fruitōis ē actꝰ volūtatis. sꝫ
bītudo ꝑncipal'r ꝯsistit ī actu fruitōis. g̃ ⁊c.
Maioꝫ pꝫ ex dict' li. i. di. i. q. i. arti. ij. Mioꝫ
pꝫ p Aug. ī li. de doc. xp̄iana. vbi ait. Sūma
merces ē vt ipso deo pfruamur ¶ Cōcl'o q̄rta
Cōclusio quarta. ē. q̄ beatitudo aliquo mō ꝯsistit ī actu intelle
ctꝰ. q̄ꝫ nō eq̄ ꝑncipal'r sic ī actu volūtatis.
1 Qꝫ q̄libet actꝰ aīe tm̄ ē bītificꝰ q̄ꝫ tū p ipm̄ attin
git ipse deꝰ. Sed actu intellectꝰ attingit deus.
q̄ꝫ nō sic intime ⁊ pfecte sic actu volūtatis
g̃ ⁊c. Maioꝫ pꝫ. ꝓbat mioꝫ. qꝫ ea q̄ sunt ꝑora
generatōe sūt posterioꝫ perfectiōe. sꝫ attictio
q̄ deū attingimꝰ p actū intellectꝰ ē ꝑoꝫ generati
one ipsa attictiōe q̄ attingimꝰ deū p actū volū
tatis. eo q̄ dilectio p̄supponat cognitōꝫ cū bo
nū cognitū sit obꝫ volūtatis. g̃ lꝫ actu intelle
ctꝰ attingamꝰ ipm̄ deū. qꝫ videbimꝰ eū sicuti ē.
vt pꝫ ī. i. epl'a Joh̄is. tm̄ illa attictio nō ē sic p/
fecta sic ea q̄ attigimꝰ p actū volūtat' fm quā
attinctōꝫ ī ipso deo vltiate q̄escimꝰ. ⁊ ī ipm̄ in
time trāsformamur. vt patet ex p̄dictis. g̃ ⁊c.
¶ P. ī actu visiōis intellectiue aliq̄ mō ꝯsistit 2
vita etna. g̃ aliq̄ mō bītudo. ꝯnā ptꝫ. et añs
hr̄ ex dicto saluatoris Joh̄. xvij. vbi ait. Hec
ē vita etna vt cognoscāt te deuꝫ ⁊c. ¶ Sed 5 Opiones quattuor/
istas duas ꝯcl'oes sūt q̄ttuoꝫ opiones. quarū
vna ē distincte 5 p̄mā ꝯcl'oem. alia distincte 5
sēdaꝫ ꝯcl'oꝫ. sed tercia ⁊ q̄rta aliq̄ mō sūt sil' 5
ambas ꝯcl'oes ¶ Est igit vna opinio 5 p̄mā Opinio p̄ma q̄ bea/
ꝯclusionē q̄ ponit q̄ bītudo ī nulla potentia titudo sit
aīe ē ꝑncipaliter. sed solū ī cētia aīe ē ꝑncipa principalit̄
liter. in potētijs aūt aīe ē ꝯseqnter. ⁊ p quādā solū in cētia anime.
redundantiā ab ipsa cētia. Qd̄ pbāt sic. Il 1
lapsus dei in essentiā aīe est potioꝫ et pfectioꝫ
q̄ꝫ in aliquā potētiā. Sed bītudo fit ī nobis
p illapsum dei in nos. g̃ ⁊c. Maioꝫ patet. q̄a
redūdantia fit a prioꝫi in posterius. ⁊ nō ecō/
uerso. sꝫ cētia ē ꝑoꝫ potētijs. g̃ deꝰ ꝑncipal'r il
labit cētie. et p ꝯnīs hm̄oi illapsus de cētia
redūdat ī potētias. Mioꝫ etiā pꝫ. qꝫ bītudo
causat ex eo q̄ obm beatificū illabit ipsi bītifi/
cabili. ¶ P. gra ē ꝑncipal'r in cētia aīe. g̃ et 2
beatitudo. Añs ꝓbat p ea q̄ dixi supius dis.
ij. q̄one. ij. arti. ij. Probat ꝯnā. qꝫ glia est idē
qd̄ gra cōsūmata. Sed beatitudo ē idem qd̄
glia. ergo beatitudo ē in essentia aīe in qua ē
ipsa gratia. ¶ P. iusticia distributiua hoc re 3
quirit vt dignioꝫi plus de bono ⁊ principali/
us tribuat. Sed cētia aīe cū sit suba est di
gnioꝫ qualibet sua potētia. cū eius potentie
sint accētia. ergo bītudo q̄ ē sūmū bonū crea
ture beate ꝑncipaliꝰ erit in cētia q̄ꝫ in poten/
tia. ¶ P. nobilioꝫi pfectōi cōrñdet nobiliꝰ p 4
fectibile. Sed bītudo ē nobilissima pfectio.
⁊ cētia aīe ē nobiliꝰ pfectibile q̄ꝫ potētia. ergo
⁊c. ¶ P. q̄ꝫ nō equal'r tm̄ ꝓportiō aliter deꝰ 5
beatificat ac creatura intellectual'. Sꝫ deꝰ bti
ficat fm cētiā ꝑncipalius q̄ꝫ fm potentiā. g̃
⁊ creatura. Maioꝫ ptꝫ. Probat minoꝫ. qꝫ de
us beatificat sub ratione essentie. ergo beatifi
cat seu ē btūs sub rōe cētie. Cōseqntia pꝫ. qꝫ
nō ē minus nobil' ratio fm quā deus est bea/
tus. q̄ꝫ sit illa ratio fm quaꝫ beatificat. ¶ P. 6
nullū accidēs ē subiectū accidētis. g̃ bītudo
nō pōt eē in potētia. sed potiꝰ erit ī cētia. ꝯnā
pꝫ. qꝫ tā bītudo q̄ꝫ aīe potētia sūt accidentia
Añs habet p Aris. iiij. meth. vbi ait. Nō. n.
accidens accidit accidēti nisi qꝫ amb eidem

accidūt. Et subdit. Hoc em̄ nihil magis illi
Cōtra opi nionē. ꝗz illud accidit huic. ¶ Ista opio stare nō pt.
qz nullus act⁹ scdūs ꝛuenit eēntie aie nisi mediā/
te potētia. sed beatitudo ē q̄dā act⁹ scdūs. g̃ non
pt immediate ꝛuenire eēntie ipi⁹ aie. ⁊ mediā/
te eēntia p modū redūdātie ꝛuenire ipsi potē/
tie. sicut isti dicūt. Maior pz. qz q̄ꝗs act⁹ p.
m⁹ respiciat q̄ñq̄z eēntiā ĩmediate. tm̄ act⁹ scdūs
ĩmediate respicit potētiā. Et iā minor pz. q̄a
fm Aristo. i. ⁊. x. eth. felicitas ĩ opatōe ꝛsistit
Solutio. Ad. i. opatio aūt ē act⁹ scdūs. g̃ ⁊c. ¶ Ad. i. dōz ad mi
norē. q̄ illapsus dei in nos pt duplr intelligi.
Uno mō p illapsū cōi q̄ d⁹ illabit cuilibz cre
ature ipsam in eē ꝛseruādo. Alio mō p illapsū
spāli q̄ intellectuali vel rōnali creature ꝛiun
git fm vitales opatōes q̄ sūt diligere ⁊ intelli
gere. Prio mō loq̄ndo de illapsu. tūc maior ē
ꝓa. minor āt ē falsa. qz si hmōi illapsus eēt bti/
tudo. tūc etiā ipsi dānati eēnt bti. qz si tal' illa
psus ñ ꝛpteraē ipsis dānatis. tūc ĩmediate ipi
annihilarēt. Sz scdo mō q̄ꝗs minor sit vera
tm̄ maior ē falsa. nā tal' illapsus ĩ nos ꝛtingit
put dīna eēntia se nob cōiūgit p modū obie/
cti beatifici. ⁊ vt ē a nob fruibil' ⁊ visibil'. talis
aūt ꝛiūctio ĩmediati⁹ ⁊ magis ꝓprie cōuenit
Ad. 2. potētie q̄z eēntie ipsi⁹ aie. ¶ Ad. ij. nego ꝛsē/
tiā. Ad pbatōz dico. q̄ intelligēdo p gl'az pfe
ctū ⁊ cōsūmatū hītū grē. tūc minor ē falsa. qz
oīs habit⁹ hz se p modū act⁹ p̄mi. sed beatitu
do formal' se hz p modū act⁹ scdi. cū sit opa/
Ad. 3. tio pfectissima. igit ⁊c. ¶ Ad. iij. dōm ad ma
iorē. q̄ dato q̄ suadēte iusticia dignior mai⁹
bonuz deberet dari. tm̄ hoc illo mō dz sibi dari
quo ē capax illi⁹. Sz essentia nō ē capax for/
mal' beatitudīs nisi mediāte potētia. qz act⁹
scdūs nō ꝛuenit eēntie nisi mediāte potentia.
sba em̄ creata nulli⁹ opatōis ē p̄ncipiū ĩmedi
atū. put als declarau. ⁊ iō q̄ꝗs btitudo cō
uenīat eēntie aie mediāte potētia. tm̄ p̄ꝓ ⁊ ime
Ad. 4. diate ꝛuenit potētie ⁊ nō eēntie. ¶ Ad. iiij. pz
p iā dicta. qz q̄ꝗs btitudo sit nobilissima p
fectio int' oēs pfectiōes se hñtes p modū act⁹
scdi. tm̄ nō ē ĩmediate ĩ eēntia aie. qz eēntia nō
ē apta nata ĩmediate pfici actu scdo. eēntia. n.
nec elicit nec recipit actū scdm nisi mediante
Ad. 5. actu p̄mo pnta mediāte potētia. ¶ Ad. v. nego
minorē. dei em̄ beatitudo q̄ꝗs fm rēsit idem
q̄d eēntia sua. tm̄ qz hz modū act⁹ scdi. ꝛdo fm
nr̄m modū intelligendi ĩmediati⁹ respicit dei
potētiā. s. intellectū ⁊ volūtatē q̄z essentiā. Ad
pbatōz nego ꝛsequēs. Ad pbatōz dōm q̄ sicut
agere ē nobili⁹ q̄z pati. sic illud q̄d ꝛuenit deo
fm appellatōz actuā. pt ei fm nr̄m modū in
telligēdi cōpetere fm nobiliorē rōz q̄z illd q̄d
ꝛuenit ei fm appellatōz passiuā. Sz q̄ꝗs de
us sit pur⁹ act⁹. tm̄ iuxta modū nr̄m intelligē/
di btificare ꝛuenit deo fm actuā appellatōz.
⁊ beatificari fm passiuā appellatōz. iō ⁊c. ¶ Et
istud ꝛfirmo sic. Scdm q̄ cōiter cōcedit. ta
lē ordinē hñt aliq̄ vbi sola rōne dr̄nt. q̄lē ha/
bēt in his ĩ q̄bus realr dr̄nt. Sed vbicūq̄z btifi
cās ⁊ beatificatū dr̄nt realr. ibi rō beatificātis
ē nobilior rōne beatificati. g̃ etiā in ipso deo in
q̄ ista dr̄nt sola rōne ratio beatificātis erit mō
nr̄o intelligēdi nobilior ratōne beatificati.
¶ Ad. vi. dōm. q̄ posito q̄ aīs eēt vez loq̄n Ad. 6.
do de subiecto p̄mo. tm̄ simplr ē falsū loq̄ndo
de subiecto primo ⁊ immediato. Nā sbiectū
primū ⁊ ĩmediatū colōris ē supficies. ppt q̄d
ait Arist. i p̄dicamētis. q̄ ppriū ē supficiei p̄
mo loco colōrari. Ad pbatōz dōm. q̄ lz acci
dēs nō accidat accidēti nisi qz ambo accidunt
sbe tāq̄z subiecto p̄mo. tm̄ ex hoc nō intendit
arist. dicere q̄n vnū accidēs possit accidere al
teri accidēti tāq̄z subo primo. vt iā patuit de
colore. Et cū subdit. Hoc em̄ nihil magis ⁊c.
dico q̄ hoc ē intelligēdū de accidētibz nō hñ
tibz ordinē ad seinuicē. ⁊ quoz vnū nō p̄sup/
ponit alterz in subiecto. sicut dulcedo ⁊ color
⁊ cetera talia. Nō est autē intelligendū de his
quoz vnū p̄supponit alterz ĩ subiecto. sicut co
lor ⁊ supficies. opatio ⁊ potētia et cetera sil'ia.
sic em̄ accidit color supficiei. q̄ tm̄ supficies ñ
accidit colori. g̃ ⁊c. ¶ Alia ē opinio ꝛ scdam Opinio se
ꝛclusiōz. q̄ ponit q̄ beatitudo eq̄ p̄ncipaliter cūda q̄ bti
ꝛsistat ĩ actu intellect⁹ ⁊ in actu volūtatis. Qz tudo ē eq/
in actibz eq̄liter se hñtibz ad obiectū beatificū liter ĩ actu
equalr ē beatitudo. sed act⁹ intellect⁹ ⁊ volūta/ intellect⁹ ⁊
tis equalr se habēt in patria ad deū q̄ ē obiectū volūtatis.
beatificū. g̃ ⁊c. Maior pz. pbat minor. qz q̄ꝗs 1
in via intret amor vbi foris stat scia. fm
q̄ ait Hugo de. s. vic. tm̄ in patria q̄ꝗtū de deo
cognoscimus tm̄ diligim⁹. ⁊ q̄ꝗtum diligim⁹
tm̄ cognoscim⁹. ¶ P. act⁹ fruitōis equalr cō 2
cernit actū intellect⁹ ⁊ volūtatis. Sz btitudo
ꝛsistit in actu fruitōis. g̃ ⁊c. Minor cōiter cō
cedit. Probat maior aūcte aug. qui ait. Frui
mur cognitis quibz volūtas ꝓpter seipsa dele
ctata cōquiescit. ¶ P. beatitudo ꝛsistit ĩ pfe 3
cta vnione aie rōnalis cū deo. Sed tal' vnio
fit p actū intellect⁹ ⁊ volūtatis. qz sicut p actū
volūtatis vnimur deo vt hz rōem sūme boni
tatis. sic p actū intellect⁹ vnimur deo vt hz rōz
sūme ⁊ p̄me ver̄itatis P. p actū cuiuscūq̄z po/ 4
tētie aliq̄d mouet ad aliquē terminū acq̄rēdū
p actū eiusdē potētie est aptū natuz quiescere

ī termīo iā acq̃sito. Sz tā p actū intellect⁹ q̃z
p actū volūtat⁹ mouet creatura rōnal' ad ipz
deū. g̃ fm actū vtusqz q̃escet ī deo. Cū igit btī
tudo nō sit aliud nisi vltiata q̃es aīe rōnalis ī
5 ipso deo. ideo tc. ¶ P. aīa rōnalis ē beatifica
bilis fm q ē ad imaginē dei. Sed fm intelle
ctū z volūtatē est eq̃liter ad imaginē dei. Ma
ior pz. Sz minor ē aug. x. de tri. c. xīi. g̃ tc.
Cōtra opi nionē. ¶ Sz ista nō ꝯcludit. nec ista opio videt eē
vera. qz act⁹ intellect⁹ z volūtatis nō sūt eq̃lit
pfecti. g̃ beatitudo nō cōsistit equaliter in eis
Cōseq̃ntia pz. qz cū btitudo sit sūma pfectio
hoīs. igit ī actu pfectioī pfecti⁹ ꝯsistit vel exi
stit. pbo añs. qz sic cōiter dr nō est dare duas
res spē drñtes q̃ sint equal' pfectōis. eo q nō
sit dare duas spēs equal'r distātes a pmo seu
ab ipso deo. Sed act⁹ intellectus z volūtatis
drñt spē. ¶ Et ꝯfirmat istud añs. qz istorum
actū vn⁹ ordinat ad alterz. g̃ ē impfectior eo
Cōseq̃ntia pz. qz qd ordinat ad alterz ē impfe
cti⁹ eo ad qd ordinat Añs etiā pz. qz ī aīa btā
Solutio. oīa sūt ordinata. ¶ Ad pmū nego maiorē. qz
Ad. 1. q̃zuis aliq̃ actus equal'r se habeant ad deū seu
ad obiectū beatificū. sic q p vtrūqz fm modū
sui generis pfecte attingat illud obm. tn si vn⁹
illorz actuū fm suā naturā ē pfectior altero. ī
illo erit pfecti⁹ beatitudo. sic aūt ē in ꝓposito.
Ad. 2. vt. j. patebit. ¶ Ad. ij. nego maiorē. Ad pba
tionē dr. q q̃zuis fruamur cognitis. ex h̄ tn
nō hr q fruitio sit cognitio. Incognita em ne
quaq̃z possum⁹ amare. fm q dicit aug. z tn ex
h̄ nō habet q amor sit actus intellect⁹. q̃zuis
bn habeat q act⁹ amoris pslupponat actū co
gnitōis. Un frui est act⁹ volūtatis. iuxta illd
Aug. Frui est amore inherere alicui ꝓpter se
ipm. pslupponit tn actū intellect⁹. eo q bonuz
Ad. 3. cognitū sit volūtat' obm. ¶ Ad. iij. dr. ad mi
norē q q̃zuis p vtrunqz actū vniamur deo. tn
hmōi vnio pfectioī mō fit p actū volūtat' q̃z
intellect⁹. vt pz ex dictis i. ii. ꝯcl'oe. z iō pfecti
oī mō ē btitudo ī actu volūtatis q̃z intellect⁹
Ad. 4. ¶ Ad. iiij. dr q minor nō ē ṽa. qz q̃zuis amā
do nos mouemur ad rē amatā. tn cognoscēdo
nos nō mouemur ad res cognitas. Sz res mo
uet ad nos. vt pz. iij. de aīa. ¶ Vel dr q licz
aliq̃ mō posset ꝯcedi aīam fm actū volūtat' z
intellect⁹ moueri ad deū. tn hmōi mot⁹ pfecti
orē fm actū volūtat'. iō pfectior erit etiā q̃es
ipi⁹ aīe ī deo fm actū volūtatis. z p añs pfecti
Ad. 5. or btitudo. ¶ Ad. v. dr q lz volūtas z itelle
ct⁹ possint dici eq̃les et eq̃l'r se hr̄e ad imaginē
q̃z tū ē ex pte abstractōis z ī munitat' a matia
qz iste potētie ābe fūdāt ī sbo īmatiali. puta ī
ēntia aīe ītellectiue. z ambe sūt sup se eq̃liter
ꝯsiue. tn q̃z tū ē ex pte pfectōis hmōi eq̃litas
deficit. qz volūtas ē pfectior intellectu. z act⁹
volūtatis pfectior ē actu itellect⁹. sic aliq̃l'r iā
patuit z inferi⁹ magis appebit. Cū igr btitudo
ꝓncipali⁹ z pfecti⁹ ꝯueiat potētie pfectioī. iō
btitudo ñ ꝯueniet eq̃l'r his duab⁹ potētiis.
Forte dicet q ista solo ponit añs z negat ꝯns Instantia
qz cū sp abstractior potētia sit pfectior. igr eq
lit pfectū ē ncciuz ꝯns ad eq̃lit abstractū. et p
ꝯns dicer q intellect⁹ z volūtas sint equal' ab
stractōis z ñ sint eq̃lis pfectōis. ē ponere añs
z negare ꝯns. ¶ Est etiaz ponere añcedens
z negare añs. qz ad negationē ꝯnt' sequit ne
gatio añtis. g̃ tc. ¶ Rndeo q ista solo nō ne Solutio.
gat ꝯns ponēdo añs. Ad pbatōz dōm q eē
equal'r pfectū nō ē ncciū ꝯns ad eē equal'r ab
stractū. z maxīe in talib⁹ reb⁹ in q̃b⁹ cetera nō
sūt paria. sicut ē in ꝓposito. qz volūtas ex se ē
libera. z pōt intellectui impare. z iō q̃zuis iste
due potētie sint equal' abstractōis. tn qz im
piū tot⁹ regni aīe rōnalis residet apud volū
tatē. iō nō sūt equal'r pfecte. dato q sint eq̃li
ter abstracte. ¶ Un sic in ꝓportōib⁹ geome
tricis si equalib⁹ addāt in eq̃lia. ea q̃ resultāt
erūt inequalia. sic ī ꝓposito si his q̃ sūt equal'
abstractōis p diuinā potētiā vel p naturā cō
ditōes dignitatē īportātes inequal'r trib⁹ūt.
talia q̃z tū ad pfectōes erūt ineq̃lia. Tercia ē Opio ter
opio ꝯ vtrāqz ꝯcl'oem q̃ ponit q btitudo p̄n cia q̃ brīu
cipal'r ꝯsistit ī actu intellect⁹. et fm q̃d seu ex do cōsistat
ꝯnt in actu volūtatis. ¶ Pmū dictū isti p̄ pncipali⁹ ī
bant sic. In illa potētia ē pncipali⁹ btitudo q̃ actu intel
magis drñter se hz fm statū vie z pr̄ie. Sed lectus.
intellect⁹ ē hmōi. g̃ tc. Maior pbat. qz maxi
ma mutatio fit in aīa qn trāsit de statu vie ad
statū patrie. mutat em de miseria ad summū
gaudiū. z p ꝯns beatitudo pncipalius dr at
tendi fm illā potentiā fm quā magis mutat
hō in hmōi trāsitu. Maior etiā pz. qz ī volū
tate māet idē habit⁹ puta ipa caritas. sed ī in
tellectu cessat habit⁹ fidei. et acq̃rit lumē gl'ie.
¶ P. btitudo nō ē pncipal'r ī actu volūtat'. g̃ z
pncipal'r erit ī actu intellect⁹. Cōseq̃ntia pz.
qz ī nulla alia potētia eē pt nisi ī vna istarz. p
bat añcedēs. qz si esset in actu voluntatis. vel
talis act⁹ eēt amor amicicie. vel amor ꝯcupi
scētie. Nō pmū. qz in illo nō consistit princi
paliter beatitudo in quo p se z directe consi
stit ratio meriti. Sed in amore amicicie p se
et directe cōsistit ratio meriti. Maior patet.
quia illa que se habent p modum vie z termi
ni nō possunt se in eodē cōpati. Sed meritū

se hꝫ p modũ vie. ⁊ pmlũ p modũ termi. g ⁊c.
Minor pbat. qꝛ illud qd sic se hꝫ q p se sine
q̃buscũq; alijs sufficit ad meritũ. ⁊ sine q̃ q̃bus
cũq; alijs positis nõ ponitur meritum: in illo
p se ⁊ directe ꝯsistit ratõ meriti. sꝫ amor amici
cie q̃ diligit ꝛc. ex caritate ꝓpter seꝫ ē hm̃oi
g ⁊c. ¶ Nec scdm. qꝛ pmũ ⁊ p se ꝯcupiscibi/
lenõ pōt ꝯsistere ī actu amoris ꝯcupiscētie.
Sed beatitudo ē pmũ ac p se ⁊ summũ ꝯcu
piscibile. g ⁊c. Maior pꝫ. qꝛ nullus actꝰ pōt
esse pmũ ⁊ p se obiectũ suijpsi. Minor etiaꝫ
3 pꝫ ꝛc se. ¶ P. actꝰ q̃ pcedit a potētia mediāte
nobilissimo bitu ē pfectissimꝰ. ⁊ p ꝯns bītu/
do ī eo pncipaliꝰ ꝯsistit. Sꝫ aliq̃s actꝰ intelle
ctꝰ ē hm̃oi. g ⁊c. Maior pꝫ. pbatõ minoris. qꝛ
aliq̃s actus elicit ab intellectu mediāte bitu
sapie. q̃ habitꝰ ē nobilissimꝰ inter oēs habitus
4 aie. vt pꝫ p Aris. i. meth. ⁊. vi. ac. x. eth. ¶ P.
cā eq̃uoca ē nobilior suo effectu. Sed actꝰ in/
tellectus ē cā eq̃uoca actꝰ ipsiꝰ volūtatis respe
ctu vltimi finis. g ē nobilior eo. et p ꝯns pnci
paliꝰ ꝯsistit ī eo bītudo. Maior pꝫ. qꝛ ī hoc
differt cā equiuoca a causa vniuoca. qꝛ cā vni
uoca ē formaliter talis qualis ē suus effectus
⁊ p ꝯns non est nobilior licet sit eq̃ nobilis si
cut suus effectꝰ. Sed cā eq̃uoca ē virtualiter tal
q̃lis ē suus effectus. ⁊ p ꝯns ē nobilior suo ef
fectu. qꝛ continētia virtualis est eminētior q̃z
formal. Minor pbat q̃ ad ambas ptes. qꝛ q̃
actꝰ intellectꝰ sit cā actus volūtatis respectu vl
timi finis pꝫ. qꝛ posito actu intellectꝰ respectu
vltimi finis necēcio ponit actꝰ voluntatis. clare
em̃ appēdo vltimo fine p intellectũ necēcio vo
lūtas diligit ipꝫ. vt pꝫ ex dictis di. i. q. ij. Etiā
nõ posito actu intellectꝰ nõ ponit actꝰ volūta
tis. qꝛ volūtas ñ pt ferri ī nõ cognitũ. Q, eti
am sit etꝰ cā eq̃uoca pꝫ. qꝛ ī tali causatõne effe
5 ctꝰ ⁊ cā drnt spē. ¶ P. q̃ñcũq; aliq̃ sūt in eo dē
ꝯiūcta. tūc sp illud ē nobilꝰ et eligibilꝰ qd se/
parũ ab alio manet eligibilius. Sed si p pos
sibile vel impossibile ītellectio ⁊ volitio ab in
uicē separent. tūc intellectio eēt eligibilior vo
litōe. qꝛ intellectio etiā separata a volitōne esset
actꝰ pfectus ⁊ ꝓprijꝰ nature intellectualis. Sed
volitio separata ab intellectiōe eēt q̃sī q̃dā incli
6 natio naturalis ¶ P. actꝰ volūtatis ꝛcpendet
ab actu intellectꝰ. ⁊ nõ ecōuerso. g actus intel
lectꝰ ē pfectior ⁊ nobilior actu volūtatis. Añs
pꝫ. qꝛ actꝰ volūtatis necēcio psupponit actũ in
tellectꝰ. cũ bonũ cognitũ sit obm voluntatis.
Pꝫ etiā ꝯna. qꝛ indepēdēs ē nobilius ꝛcpen/
7 dente. ¶ P. actus intellectꝰ ē sincerior ⁊ puri/
or actu volūtatis. g ē pfectior. Añs patet. qꝛ
actus intellectus nullā malīciā ꝯhit ab obiē
cto sic ꝯhit actus volūtatis. Nā scire malũ ñ
ē malũ. q̃uis velle malũ sit malũ. vt pꝫ. i. eli/
choꝛ ¶ Et ꝯfirmat. qꝛ ī intelligēdo ē motus
rei ad animā. sed in amādo seu volēdo ē ecō/ Cōfirmat
uerso. qꝛ aia mouet ad res amatas. vt pꝫ. iij. d
anima. iō intellectus nõ vilificat ex hoc q̃ in/
telligit vilia. imo ecōuerso ipsa vilia nobilitā
tur ex nobilitate intellectꝰ. qꝛ capiūt esse spūa
le in ipso intellectu. Nā omne qd recipit ad
modũ recipiētis recipit. Uolūtas autē vilifi/
cat ex eo q̃ vult vilia. qꝛ bonũ ⁊ malũ sūt in re
bus. vt pꝫ. vi. meth. igit volūtas volēdo ista
vilia exteriora in quibꝫ ē malicia efficit mala.
qꝛ q̃ñ mouet ad ea. tūc ipsis ꝯformat ⁊ qdā/
modo ī ipsa trāsformat. eo q̃ fm Dyo. amor
trāsformet amantē in amatũ ¶ Etiā pꝫ ꝯna.
qꝛ actus q̃ ē malicia ⁊ impfectōe impmixtior.
ille ē minꝰ malꝰ ⁊ pfectior. sꝫ actꝰ q̃ pdicto mō
ē purior. ille ē malicia impmixtior. ergo ⁊c.
¶ Ad igit beatitudo pncipalius hēat esse in
actu pfectissimo. sequit ex his. v. rōnibꝫ pri
me adductis q̃ ī actu intellectꝰ pncipalius sit
beatitudo q̃z ī actu volūtatis ¶ P. hoc idē ar 8
guit ex pte potētie. qꝛ beatitudo ē actꝰ nobilissi
me potentie. vt pꝫ. i. ⁊. x. ethicoꝝ. Sed vt isti
dicūt. intellectus ē potētia nobilissima vl saltē
nobilior ⁊ pfectior ipsius aie beate ¶ Ista mi Probatio
norē pbāt multiplr ¶ Prio sic. Potētia cuiꝰ minoris.
actꝰ ē nobilior illa ē pfectior ⁊ nobilior. Sed 1
actꝰ intellectꝰ ē nobilior actu voluntatis. g ⁊c.
Maior pbat. qꝛ potētie distinguūt p actus.
vt pꝫ. ij. de aia. Minor pꝫ ex rōibꝫ īmediate
pcedētibꝫ ¶ Secdo sic. Potētia tēdēs ī obm 2
sb rōne nobilioris ē nobilior. sed rō veri sub q̃
intellectꝰ tēdit in obiectũ ē nobilior q̃z rō boni
sb q̃ tēdit ipsa volūtas ī suũ obm. qꝛ rō veri ē
simplicior ⁊ rōnis entis ꝓpinqor q̃z ratio boni
¶ Tercio sic. Potētia mouēs vt finis ē nobili 3
or illa q̃ mouet vt agēs. qꝛ finis est cā causaꝝ.
vt pꝫ. ij. meth. ⁊. ij. phicoꝝ. Sꝫ intellectꝰ mo
uet volūtatē p modũ finis. ⁊ volūtas mouet
ītellectũ ⁊ alias potētias ipiꝰ aie p modũ agētis
g ⁊c. ¶ Quarto sic. Illa potētia q̃ ad plres rōes 4
entis se extēdit illa ē nobilior. Sꝫ intellectus
extēdit se ad rōem veri ⁊ boni ⁊ ad oēs alias rō
nes fundatas ī ente. volūtas aūt solũ extēdit se
ad rōes boni. g ⁊c. ¶ Quito sic. potētia q̃ ꝯcer 5
nit ī diffinitōe alteriꝰ ē nobilior illa q̃ p ipsaꝫ
diffinit. sed intellectꝰ ꝯcernit ī diffinitōe volū
tatis. qꝛ potētie diffiniūt p sua oba. iō volūtas
diffinit p bonũ cognitũ. qd ē suũ ꝓpꝫ obꝫ. g
⁊c. ¶ Sexto sic Potētia q̃ creatura rōnalis 6

distinguit a creaturis corpalibus et ipfectior ē nobilior qz illa q̄ ꝓuenit cū talibus creaturis. Sed p intellectū fit hmōi distinctio et nō p appetitū seu volūtatē. Maior pz. qz illud qd ppe ꝓuenit creature nobiliori h̄ ē nobili⁹. Sz illud q̄ res distīguit ab alijs h̄ sibi ppie ꝓuenit. Pz etiā mior. qz qzuis res corpales nō hēant intellectū. hnt tn appetitū. sic appet d appetitu naturali et sensitiuo. ¶ Septio sic. Qn aliq̄ potētie sic se hnt q̄ act⁹ vni⁹ potētie ē ppter actū alteri⁹ potētie. tūc tal potētia ppter cui⁹ actū ē act⁹ alteri⁹ potētie illa ē nobilior. sz act⁹ voluntatis ē ppter actū intellect⁹. Maior pz. pbat minor. qz delectatio ē ppter operatōz. sz delectatio ē act⁹ volūtatis. et ppria operatio hois est intelligere. ḡ act⁹ volūtatis est ppter actū intellect⁹. ¶ Octauo sic. Potētia ī mediati⁹ attingēs obm brīficū est nobilior et pfectior. Sz intellect⁹ ī mediati⁹ attingit obiectū beatificū qz volūtas. qz cū bonū cognitū sit volūtatis obiectū. igit volūtas nō attingit obiectū beatificū nisi mediāte cognitōe q̄ ē act⁹ intellect⁹. ¶ Nono sic. Potētia q̄ ē apta nata pfici nobiliori hītu illa ē pfectior. Intellect⁹ ē apt⁹ nat⁹ pfici nobiliori habitu. ḡ ꝛc. Maior pz. qz sic se hz pfectio ad pfectōz. sic pfectibile ad pfectibile. igit sic se hz habit⁹ ad habitū. sic potētia ad potētiā. Minor etiā pz. qz hīt⁹ lumis glie q̄ hz eē ī intellectu ē nobilior et pfectior oī habitu volūtatis. ¶ P. brītudo ē p se sufficiēs bonū. sz hmōi sufficiētia magis et pncipali⁹ repit ī actu intellect⁹ qz volūtatis. qd pz Joh. xiij. vbi ait s. philipp⁹. Dne ostēde nobis pr̄em et sufficit nobis. ¶ P. h̄ idē pbāt aucte xpi Joh. xvij. vbi ait. Hec ē vita eterna vt cogscāt te deū ꝛc. ¶ Et aucte Aug. i. de tri. c. vltio. vbi ait. Visio ē tota merces. ¶ Et aucte phi. x. ethi. vbi ait. q̄ brītudo ꝓsistit in cōtēplatōe sapie. Sz cōtēplatio sapie ē act⁹ intellectus. ¶ Q, aūt aliq̄ mō act⁹ volūtatis sit beatific⁹ pbant. Qz act⁹ fruitōis patrie ē beatific⁹. sed tal act⁹ ē act⁹ volūtatis. ḡ ꝛc. ¶ Sed nec ista cōcludūt. immo multe de his rōibus eq̄ bn vel efficaci⁹ pnt adduci p ꝓclusiōe quā pus posui q̄ huic opinioni ꝑdicit. sic appebit in solūdo. ¶ Ad p mū igit pt dici q̄ maior nō ē vera. Ad pbationē ddm. q̄ qzuis aīa multū mutet qn trāsit de via ad patriā. hmōi tn mutatio magis fit in pte aie q̄ ē min⁹ pfecta. qz illa est min⁹ apta ad statū patrie. nisi habilitet p nouū donū ḡtie ꝓsūmate. puta p lumē glie. et p ꝓns in tali pte min⁹ pncipaliter erit ipsa beatitudo. qz etiam fm istos beatitudo ꝓsistit in actu nobilioris et pfectioris ptis seu potētie ipsi⁹ anie. Un ex isto argumēto sufficiēter arguit q̄ volūtas ē pfectior intellectu. qz si nō. tūc ī trāsitu d statu vie ad statū patrie opteret maiorē mutationē fieri in volūtate qz in ipo intellectu. ¶ P. si ista maior esset vera. tūc ī q̄libet potētia ptis sensitiue pncipali⁹ eēt brītudo qz in aliq̄ potētia ptis intellectiue. Cōseqntia pz. qz q̄libet potētia ptis sensitiue mutat d mortalitate ad immortalitatē aīa qz tot⁹ hō beatificet. et p ꝓns q̄libet tal potētia magis dnter se hz fm statū vie et patrie qz q̄cūqz potētia ptis intellectiue. Sed ꝓns ē incōueniens. vt de se pz. ¶ Etiā oppositū minoris qztū ad illud qd dicit de fide pbaui in prologo. q. iij. arti. ij. ¶ Ad. ij. nego aīs. Ad probationē ddm q̄ amor amicicie duplr pt accipi. Uno mō vt fluit et mouet feruenti desiderio q̄ aīa viatrix affectat vnirī suo dilecto. Alio mō vt q̄escit ī dilecto. et ipo fruit iā adepto. Primo mō loqndo de amore amicicie. sic aīa in via diligit ipz deū. et isto mō in amore amicicie directe cōsistit meritū. Sed secdo mō in amore amicicie ꝓsistit beatitudo q̄ est vez et eternū pmiū. ¶ Ad tertiū nego minorē. Ad pbationē ddm q̄ auctas Aristo. nō est ad ppositū. qz Aristo. nō nouit dignitatē caritatis a deo infuse q̄ ē multo pfectior habit⁹ qz sapia acq̄sita. de q̄ scripsit Arist. ¶ Forte dicet q̄ nō solū sapia acq̄sita verūetiam sapiētia infusa q̄ ē pfectissimū donū spūsancti ē habit⁹ intellect⁹. et p ꝓns adhuc videt q̄ habit⁹ intellect⁹ sit pfectior habitu volūtatis. ¶ Rndeo q̄ sapiētia infusa duplr pt ꝓsiderari. Uno mō solitarie et absqz implicatiōe caritatis exntis in volūtate. et sic nō est nobilissimū donū dei inter habit⁹ a deo infusos. qz distinguēdo vnū habitū ꝑ aliū pcise. tunc caritas peminet omib alijs habitib a deo infusis. vt patz p Aug. xv. de tri. c. xix. vbi ait. In donis dei nullū ē maior donū caritate. nec eq̄le. ¶ Alio mō cū implicatiōe caritatis. qz sapia fm suā ethymologiā dicit q̄si sapida scētia. Dmōi aūt sapore nō pt sapia hre nisi mediante caritate volūtatē informāte. Et iō nec etiā isto mō habit⁹ sapie dz dici nobilior caritate qz suā supmā nobilitatē puta ipm spūale sapore hz a caritate. ¶ Ad qrtū ddm q̄ duplex ē cā eq̄uoca. Una totalis. Alia ptialis. Quāuis aūt maior possit ꝓcedi loquēdo de cā eq̄uoca totali. tn falsa est loquēdo de cā eq̄uoca ptiali. Et tūc ad minorē dico q̄ accipiēdo minorē sub illo sensu q̄ maior ē vera. tūc minor est falsa. qz dato q̄ actus intellectus aliquaz

7 8 9

Rō nona tercie opinionis.

Rō decia.

Sēda ps opinionis

Cōtra opinionē.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Instantia

Solutio.

Ad. 4.

causalitatē hēat sup actū volūtatis. tm̄ illa cā litas nō ē totalis. sed solū ptialis. qz maiorez causalitatē hz volūtas z etiā obiectū volūtatis sup actū a volūtate elicitū. q̄z hēat actꝰ ipsius intellectus. ¶ Etiā pt dici q nō minꝰ actꝰ volūtatis ē cā equoca ipsiꝰ actꝰ intellectꝰ q̄z econuerso. qz nulla cognitio pt ꝓpetere iuntellectui nisi assit intētio volūtatis. Unde dicūt q̄dā magni doctores q obo actualr mouēte ipm intellectū. si nulla ꝓcurrat intētio volūtatis. q̄uis ibi sit aliq̄ actio. nulla tm̄ ē ibi cognitio. Qd vtiq; ē verꝫ loquēdo de cognitōe pfecta q̄ ē iudicatiua. qz nec in cognitōe sensitiua nec intellectiua hr̄ aliqd iudiciū de obo nisi assit volūtatis intētio. Etiā ipsa voluntas libere pr̄ipare intellectui vt insistat tali vel tali cognitioi. vel vt desistat ab ea. Sed impans aliquē effectū ē vera cā illiꝰ effectꝰ. vt pz p phm. q. phic. g̃z c. ¶ Et ista ē intētio ansel. de ꝓceptu ꝗgina li. c. iiij. vbi ait. q volūtas om̄ s alias potētias mouet fm impiū suū. Et idē videt ponere. b. Aug. xix. d ci. dei. c. xiiij. vbi ait. q volūtas vtitur oib̄ alijs potētijs ¶ Ad. v. nego minorē. qz q̄ncūq; aliq̄ bona sunt distincta. ita q vnū nō includit alterꝫ. tūc semp illud est eligibilꝰ cuiꝰ oppositū ē odibilius. Ista pz. viij. ethicorū. vbi phs vult q heroica virtus sit optima virtutū. eo q suum oppositū. s. bestialitas est pessimū viciorꝫ. Sed oppositū dilectiōis puta odiū est peius q̄z oppositū cognitōis puta ignorātia. z maxime in ꝓposita materia. Nā odire deū est multo peius q̄z nescire deū ¶ Ad pbationē dicendū. q hm̄oi volitio separata nō esset inclinatio naturalr. sed esset actꝰ libere elicitꝰ a potētia eēntialr libera. a cuiꝰ bonitate totum eliciens hm̄oi actū diceret simplr bonū. z p ꝓsequēs hm̄oi volitio separata esset eligibilior cognitōe separata. qz q̄uiscūq; cognitio ēt clara z in suo genere bona. tamē eius bonitate totū cognoscēs nō diceret simplr bonum.

Ad. v. Ad. 6.

¶ Ad sextū nego añs q̄tū ad hꝰ q dr nō ecōuerso. qz actus intellectꝰ q̄tū ad sui pfectōem dependet ab actu volūtatis. vt pz ex dictis ad q̄rtā rōem ¶ Etiā negāda ē ꝓnntia. qz i his q̄ ad inuicē habēt ordinē determinatū. tūc sp posterius generatōe dependet ab eo qd ē ꝑius generatione. accipiendo dependentiā p ꝓsuppositione. sicut isti accipiūt i ꝓposito. z tm̄ dicit. iiij z. ix. metha. q ꝑius pfectione ē posterius generatione. ¶ P. si om̄e dependēs esset ignobilꝰ eo a quo dependet. tūc finis ēt ignobilior his q̄ sunt ad finē. Cōsequētia pz. qz finis est posterior hīs q̄ sunt ad finē. z ea necessario p̄sup ponit q̄ztum ad suū esse. ¶ Itez aīa rōnalis z quelibet forma substātialis dependet a suis dispositōibus. qz n̄ potest eē i materia nisi disposita. cū actus actiuorꝫ sint in patiēte z disposito. vt dicit. ij. de aīa. z tamē nullus sanementis diceret aīmā rationalē vel aliquā formā substātialē eē impfectiorē sua dispositōe. g̃z c.

Ad. 7.

¶ Ad septimū dm̄. q istud añs vel accipit de actib̄ pfectis et ordinatis ipsiꝰ intellectꝰ et volūtatis. vel de actib̄ inordinatis z q̄si corruptis. Si pmo mō. tūc istud añs est falsū. qz ordinatꝰ actus volūtatis q̄ volūtas ordiate vult bonū. est purior z melior q̄z actus quo intellectus cognoscit verꝫ. Et hoc patet p confirmationē pbatiōis quā isti adducūt de trāsformatione aīe in obiectū q̄ fit p actū volūtatis. z maxime loquēdo de obiecto qd est purū bonū. de quo currit pn̄s sermo. cuz loq̄mur de obiecto beatifico. Si scdo mō. tūc negāda est ꝓnntia. qz pcedit a fm quid ad simplr. puta de actu corrupto z inordinato ad actuz simplr. imo oppositū illiꝰ ꝓntis deberet iferri. qz sicut pz. iij. topicorꝫ. cuiꝰ corruptio ē peior z magis odibilis. illud ē melius et magꝫ eligibile. Cū igit velle malū qd est quedā corruptio actus volūtatis. a qua etiā ipsa volūtas dicit eē corrupta. sit peius cognitōe falsa. sequit q velle bonū quo voluntas pficit. sit melius cognitione vera. z p ꝓnn̄s absolute loquēdo actus volūtatis debet dici purior z pfectior actu ipsiꝰ intellectus. ¶ Et hoc confirmo sic. Q̄ncūq; aliqd nomē est cōe pluribꝫ. quorꝫ vnū est pfectius altero z plenior. m̄ pticipat rationē illo nomīe importatā. tūc si illud nomē absolute pfert. sp debet intelligi de illo pfectiori. Si em̄ hoc nomē aīal absolute pfert. tūc magꝫ debet intelligi de aīali viuo q̄z de animali picto vel mortuo. Sed ly actus volūtatis ē ꝓmune actib̄ ordinatis z pfectis. quib̄ voluntas diligit diligēda. z odit odienda. z actib̄ inordinatis seu corruptis et impfectis. quib̄ voluntas diligit odiēda z odit diligēda. g̃ cum absolute pfert debet intelligi de actu volūtatis pfecto z ordinato. Cū igit iste sit pfectior. purior z sincerior actu intellectꝰ. g̃ absolute loqndo actꝰ volūtatis ē pfectior actu intellectus.

Nota

¶ Nec pbatōes p̄dicti añtis ꝓuincūt oppositū. qz solū pcedunt de actib̄ corruptis z inordinatis. z p ꝓnn̄s ex ipsis arguit n̄rm ꝓpositū. qz si velle malū est peius q̄z intelligere malū. tūc ab opposito sensu velle bonuz erit melius q̄z intelligere bonū. ¶ Et ista ē intentio beati Aug. xi. de ciui. dei. c. xxviij. vbi ait. Neqz vir

bonus merito dicit qui scit bonũ. sed qui diligit bonũ. Et subdit ibidẽ. Propter qd in hominib qui recte amãt ipse amor magis amat.

Ad.8. ¶ Ad octauũ nego minorẽ. qr volũtas ẽ potẽtia magis libera q̃z itellect9. q̃ ẽ pfectior. Ancedẽs pz ex his q̃ dixi li. ij. dist. xxxviij. arti. i. Et ibidem rndi multis obiectis ꝯ istud aĩs Pz etiã ꝯntia. Qr potẽtia pcellẽs ĩ nobilior ꝯditõe ẽ nobilior ꝛ pfectior. Sed inter ꝯditiones aĩe rõnalis libertas ẽ nobilior. cũ liberũ sit gr̃a sui. vt pz in plogo li. meth. ¶ P. potẽtia potẽs alteri impare ẽ nobilior ea. sed volũtas impat intellectui. et sepe facit ꝯ eius iudiciũ. vt pz p. b. Bernũ. i suo li. de libero arbitrio Et idẽ ptz p Ansel. in suo li. de libero ar. q̃ ꝛc.

Ad primã pbationẽ minoris. ¶ Ad pmã pbatõz pdicte minoris nego ite rũ minorẽ. ꝛ cã negatiõis apparet ex pdictis.

Ad.2. ¶ Ad scdam pbationẽ dõm. q̃ minor nõ est vera. Etiã ppositõz assũptã ad pbãdũ illam minorẽ nego. qr rõnabilr pt sustineri q̃ rõ boni sit por ac simplicior. ꝛ rõni entis ppinqor q̃z rõ veri. Nã ratio veri ꝯsistit ĩ manifestatõne. qr verẽ ẽ sui ipsi9 manifestatiuũ. vt pz i li. porũ. ꝛ iõ rõ veri sumit ab actualitate. Nã sic entia exntia ĩ potẽtia obnubilant et latent. sic exntia in actu manifestant ꝛ patẽt. Propt qd ea q̃ maxime sunt ĩ actu puta subẽ sepate. illa sunt manifestissima ĩ natura. vt dr. ij. meth. Ratio aũt boni sumit ab vnitate. eadẽ est. n. rõ boni ꝛ ratio vnius. vt ait Boe. i li. de cõso. Qd etiã tangẽs Proclus. xiij. ppositõne sui li. sic ait. Omne bonũ vnitiuũ est pticipãtũ ipso. ꝛ oĩs vnitio bonũ est. ꝛ bonũ vni idẽ. Et subdit ibidẽ in cõmẽto. Uno. n. oĩa saluant. ꝛ dispsio vnũquodq̃z exire facit a suba. Ipm bonũ quibuscunq̃z affuerit: hec efficit vnuz. ꝛ cõtinet fm vnitionẽ. Sed ratio vni9 ẽ pma oĩm rõnũ q̃ fundant in ente. vt pz. iij. meth. ideo ratio boni ẽ por ꝛ enti ppinqor q̃z rõ veri

Instantia ¶ Forte dicet q̃ talis dbet ẽ ordo ĩ potẽtiarũ obiectis q̃lis ẽ ĩ ipsis potẽtijs Sed intellectus ẽ por volũtate. q̃ ratio veri dz ẽ por rõe ipi9 boni. cũ verẽ sit obiectũ intellect9. sicut bonũ obiectũ voluntatis

Solutio. ¶ Dõm q̃ loqndo d ordine poritatis via generatõis. tũc maior ñ ẽ vera. qr potẽtie sensitiue sunt pores pmitate generatõis intellectu. ꝛ tñ ppria corr obiecta nõ sunt sbe. sz sunt accntia. q̃ via generatõis sũt subijs posteriora. q̃ subẽ pmo ꝛ p se intellectui obijciunt. Sed cõcessa ista maiore de prioritate pfectionis. tũc minor ẽ falsa. qr volũtas est pfectior inter oes potẽtias aĩe. Qr q̃z uis origine intellect9 pcedat volũtatẽ. tñ ecõuerso volũtas pfectõe pcedit intellectũ. Naz natura intellectual' totũ posse suũ terminat in causãdo volũtatẽ ¶ Ad terciã pbatõz dõm. q̃ q̃z uis maior sit vera. loqndo de fine pncipali ꝛ reali. tñ nõ ẽ vera loqndo de fine secdario ꝛ silitudinario. q̃ nõ dicit finis nisi p tãto. qr ẽ q̃dã silitudo finis. Cũ igit isto scdo mõ ꝛ nõ pmo act9 intellect9 hẽat rõem finis. iõ nõ secũtur intellectũ esse pfectior ẽ volũtate. sz potr ecõuerso. ¶ Etiam ratio finis magis saluat in actu volũtatis q̃z intellect9. qr sicut patet. ij. phicor. finis ẽ q̃d vltimũ ꝛ optimũ. Sz act9 volũtatis ẽ vltim9 actus aĩe rõnalis. est. n. pfectissim9 ꝛ optimus. qr aĩam ipsi de ꝯiũgit intimius ꝛ pfectius. vt patuit supius ¶ Ad q̃rtũ nego minorẽ q̃z tum ad scdam ptẽ. quia ad quecũq̃z põt se extẽdere intellect9. ad eadẽ põt se extẽdere ipsa volũtas. Iste cm potẽtie eqlis ambit9 sunt. vt testat. b. Aug. in li. de trini. ¶ Ad q̃ntã nego maiorẽ. nã ex hoc q̃ vna potẽtia diffinit p alterã. nõ habet q̃ diffinies sit nobilior diffinita. q̃z uis ex hoc forte possit hri q̃ sit generatõe por ea. ¶ Etiã gen9 ingredit diffinitionẽ specie. ꝛ tñ fm suã ppriã rõnẽ ẽ impfecti9 spẽ. ¶ Ad sextã nego minorẽ. accipiẽdo appetitũ p appetitu intellectiuo. q̃ ẽ ipsa voluntas. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ licz tales res hẽant appetitũ sensitiuũ vel naturalẽ. tñ hõ distinguit ab eis p appetitũ libez seu intellectiuũ. ꝛ hoc nõ minus q̃z p ipm intellectũ ¶ Ad septimã dõm ad maiorẽ q̃ inq̃ztũ ẽ ppter alteẽ dcrogat dignitati. tũc act9 intellect9 magis ẽ ppter actũ volũtatis q̃z ecõuerso. q̃a vt pz ex dictis li. ij. di. xxxviij. volũtas se hz ad itellectũ pdñatiue ꝛ ipatiue. ꝛ ecõuerso intellect9 se hz ad volũtatẽ sbseruiẽter ꝛ famulatiue mõstrãdo obm volibile ipi volũtati Ad pbor dõm q̃ relectatio ppe nõ ẽ opatio. sed ẽ q̃dã passio vel seqla ꝯns actũ pfectũ seu ꝯplacẽtiã ipsi9 volũtatis. ꝛ p ꝯns magis ꝛ imediati9 ẽ ppter opatõz volũtatis q̃z ppter opatõz itellect9. vel cuiusẽtũq̃z alteri9 potẽtie ipsi9 aĩe. ¶ Ad octauã nego minorẽ. Ad pbatõz dõz q̃ q̃z uis ex hꝰ bñ arguat q̃ via origis aĩa p intellectũ ꝑus attingat obm brificũ q̃z p voluntatẽ. eo q̃ p volũtatẽ nõ tẽdat ĩ obm nisi obiectũ fiat pñs ipi volũtati. pñs aũt nõ fit nisi p uia cognitõe. ex hꝰ tñ nõ hr q̃n volũtas imediate tẽdat ĩ obm brificũ sibi pñtarũ. imo tãto imediati9 pt dici volũtas tẽdere ĩ hmõi obm q̃z to aĩa fortis ꝛ itimi9 trãsformat ĩ ipm p actũ volũtatis q̃z p actũ intellect9 ¶ Ad.ix. nego minorẽ cũ sua pbatõne. qr vnũqdq̃z exns ĩ ania

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

Ad.6.

Ad.7.

Ad.8.

Ad.9.

tāto ē nobilioris ꝛditōis q̄to ipm ē cā ītimio
ris ꝛiūctōis aīe cū obiecto bītifico Sz pfecta
caritas ē cā intimioris ꝛiūctōis aīe ꝑm volū
tatē cū deo seu cū obiecto bītifico. q̄ ꝑdictū lu
men ꝑm intellectū. q̄ caritas ē pfectior isto lu
mīe. ¶ Propter qd Pu. de. s. vic. ī ꝛmēto sup
illo ꝝbo Dyo. supacutū ⁊ supferaidū ⁊c. ait q̄
caritas omīb ꝛ supeminet. Et ideo ꝑm eundē
Hugo. ibidē. supmus ordo angelo ꝛ a carita
te noīat. ⁊ dr seraphin. qd interptat incēdiū.
⁊ scdꝰ ordo a scia seu a lumine scīēntifico. qr dr
cherubin. qd interptat plenitudo scīe Ūn eti
am. ij. ad Cor. iij. c. ait apl'us sic. Nos aūt re
uelata facie gloriā dñi speculātes in eādē ima
ginē trāsformemur a claritate in claritatē tāq̄
a dñi spū. Ubi apl's pmo tāgit de supna visi
one q̄ pmouet p lumē glie quo bītitudo ho
minis feliciter inchoat. Secdo de interna trās
formatōe q̄ fruitiuo ꝛplet amore q̄ eadē bea
titudo delectabil'r ꝛsummat ¶ Et qr omē qd
fit amore seu caritate. h̄ appropriate attribui
tur spūisctō. iō vt intelligat hmōi trāsforma
tio fieri ex vi deifice caritatis subdit apl's. tan
q̄ a dñi spū. ¶ Etiā vt dixi hois bītitudo ini
tiat lumīs glie claritate. ⁊ ꝛsūmatur ī pfectis
sima caritate. q̄ quidē caritas ē q̄dā ammira
bilis aīe claritas. iō ait apl's. a claritate in cla
ritatē. Qz aūt caritas sit pcellēs aīe claritas. h̄
dñ testat Raban⁹ in q̄dā sermone sic dicens.
Caritas ē sol in eterna beatudine mentē clari
ficās serenissimo lumine et suauissimo calore
mentē ibidē exhilarās ineffabili gaudio ⁊ pen
ni iubilatōe. ¶ Ad. ix. rōem ꝑncipalē ddz. q̄
p tāto sufficeret ostēsio pris. qr viso pre vide
tur tota trinitas. ⁊ p ꝛns pfecte diliget. q̄ dile
ctōe beatitudo anime ꝛplet ¶ Ad. x. ddz. q̄
tā saluator q̄ aug. exp mēdo visionē dāt intel
ligere dilectionē. qr q̄cunq̄ clare videt deū. il
le nō ꝑt nō diligere eū. vt ostēdi li. i. dist. i. q.
ij. arti. iij. ¶ Auctas aūt arist. nō valet ī isto
ꝓposito. qr ipse caritatis infuse virtutē igno
rauit. ¶ Est etiā in ista materia q̄rta opinio.
q̄ nō solū supradictis ꝛclusionib. verū etiā iam
dictis opinionib omīb ꝛdicit in hoc q̄ po
nit formalē homīs beatitudinē tm mō in vno
actu cōsistere. ita q̄ nihil de eēntia beatitudīs
est extra illū actum. Et hunc actū aliq̄ istorū
dicunt actū intellectus. ⁊ ꝑm istos nihil de es
sentiali beatitudine eī actu volūtatis. Aliij ꝝo
ecōuerso dicūt hmōi actū pcise ee actū volūta
tis. ¶ Rō cōis mouēs oēs istos ē hec. Beati
tudo ꝛsistit in actu sūme pfecto. q̄ tm mō ꝛsi
stit ī vno actu. Ans pz. qr ad illū actū q̄ ē bea
titudo oēs alij actus ordināt. igit hmōi act⁹
erit summe pfectus. qr ad nullū alium actuz
pfectior ē pōt esse ordinabilis. Pz etiā ꝛntia.
qr in omīb talib q̄ ordinē habēt ad seinui
cē est dare vnū qd est summe pfectū. vt patet
x. meth. Sed omīs actus homīs beati sūt or
dinati. qr nihil in tali homine ꝑt esse in ordi
natū vel carens debito ordine. ¶ P. si beatitu
do cōsisteret in pluribz actib. vel illi act⁹ dif
ferrēt specie. vl' differrēt solo numero. Ista pz
p sufficientē diuisionē. qr q̄ differūt genere vl'
anologia. etiā drnt specie. q̄uis nō ecōuerso.
Sed non pōt dari pmū. qr q̄cunq̄ drnt spe
cie ⁊ sunt in eodē. illa vident hre ordinē eēnti
alē ad inuicē. In omī aūt ordine eēntiali ē de
uenire ad vnū pmuz. Nec pōt dari scdm. qr
vel illi actus solo numero drntes eēnt simul
⁊ hoc nō. qr duo accidētia solo numero drnta
nō pnt esse simul ī eodē. vt cōiter ꝛceditur. vl'
eēnt successiue. ita q̄ vno corrupto alter succe
deret illi. nec hoc dici pōt. qr actus in quo cō
sistit beatitudo est ꝓpetuus ⁊ incorruptibilis
q̄ ⁊c. ¶ Sed ista opinio ꝑnūc a nullo catho
lico est tenēda. Quia euidēter hz ꝛtra se decre
tale nouā editā a dño Bñdicto. in qua decre
tali determinat questio de visione aīaz. quā
diu vētilauit ancessor eiusdē Bñdicti. scz pa
pa Johes. xxij. Sicut em pz in illa determīa
tione. vera beatitudo anime cōsistit in visiōe
⁊ fruitōe diuine eēntie. Quoz pmū est actus
intellect⁹. sed scdm ē actus volūtatis. ¶ P. ꝛ
istā opinionē ꝑt argui sic. Vera beatitudo aīe
cōsistit in hoc. q̄ anima cōiungit ipsi deo seu
obiecto beatifico. Sed talis cōiūctio fit intel
lectuali visione ⁊ fruitiua dilectōe. vt patet ex
ꝑdictis. q̄ ⁊c. ¶ P. aīa ꝑm. b. aug. pt est ad
imaginē dei sic ē beatificabilis. Sed ꝑm intel
lectū ⁊ voluntatē ē ad imaginē dei. q̄ ꝑm actū
vtriusq̄ ē beatificabilis. ¶ Ad pmū moriuū
istoz dōm. q̄ q̄uis ancedēs sit vez loquēdo
de illo ī quo ꝑncipal'r existit beatitudo. tn nō
ē vez loquēdo de omī eo in q̄ vere ꝛsistit beati
tudo siue ꝑncipal'r siue ex ꝛnti ¶ Ad pbatō
nē dōm. q̄ licet act⁹ in q̄ ꝑncipaliter ꝛsistit be
atitudo nō sit ordinabilis ad aliquē aliū actū
aīe ranq̄ ad dignioreē. tn actus in q̄ ꝛsistit be
atitudo ex ꝛnti bñ ē ordinabilis ad alium di
gnioreē. puta ad illū in quo cōsistit beatitudo
ꝑncipaliter. ¶ Ad scdm dōm. q̄ illi act⁹ drnt
spē. drnt em sicut intelligere ⁊ diligere. Ad p
batōz dōm q̄ ī ordine istoz actuuz q̄ sūt ī aīa
btā bñ ē dare vnū pmū p mitate dignitat⁹ ⁊ p
fectōis. s. illū in quo ē ꝑncipal'r beatitudo. q̄ ē

Ad. 9. rōz ꝑncipalez.

Ad. 10. rationē.

Opio q̄rta q̄ beatitudo soluz cōsistat in vno actu

1

Cōtra opinionē.

1

2

3

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

actus volūtatis vt p̄habitū est. Sed ex hꝭ nō habet q̄n sit dare aliū actum vere beatificū q̄ uis ex ꝯnti. ¶ Forte dicet. actus intellectꝰ est prior actu volūtatis. igit si in eo ē vera beatitudo: tūc ꝓ̄us est btūs q̄ actus volūtatis. ⁊ p ꝯns nō erit btūs ex ꝯnti. cuiꝰ oppositū hucusq̄ sepius p te ē dictū. Si aūt nihil de vera beatitudine i actu intellectus fuerit. tūc vera beatitudo ꝯsistet solū i vno actu. qd ē ꝓpositū istius opinionis quā niteris ip̄robare. ¶ Rn̄deo q̄ q̄uis actus intellectꝰ fm se ordine generatōis sit p̄or actu volūtatis. tn̄ fm q̄ ē beatificꝰ ē posterior actu volūtatis. q̄ nō p̄ōt esse stabilis. nec delectabilis. nec p ꝯns beatificꝰ. nisi ꝯcurrēte intētōe ⁊ cōplacētia volūtatis. q̄a actus intellectꝰ stabilitatem hz ab intētōe. ⁊ delectabilitatē a cōplacētia. q̄ ambe ad voluntatē p̄tinere mīme dubitant.

Instantia

Solutio.

Articulus tertius.

Quantuz ad terciū

Cōclusio prima

articulū pono duas ꝯclusiōes. ¶ Prima est q̄ omis hō actualiter recte ꝯsiderās quid importat nomine beatitudinis naturaliter appetit beatitudinē. Quia oīs hō q̄ actualiter considerat tale bonū. quo habito habet sufficientia oīs boni. ille naturaliter desiderat hmōi bonū. Sed quicūq̄z actualr recte ꝯsiderat illud qd importat noie btitudinis ille actualr apphēdit tale bonū quo habito habet sufficientia oīs boni. ḡ tc. Maior ptz. q̄ q̄libet naturaliter desiderat illud i quo eiꝰ summa ꝯsistit pfectō iocūditas. ꝯmoditas ⁊ delectatio. Sed i tali bono q̄ habito habet sufficiētia oīs boni consistit hois sūma pfectio. iocūditas. ꝯmoditas ⁊ delectatio. q̄ si sūma pfectio hois vel iocunditas. cōmoditas seu delectatio nō existeret i illo bono. tūc cū illo bono nō haberet sufficiētia oīs boni. ¶ Pro ista ꝯclōe pn̄t trahi pl'es auctes ⁊ rōes ex his q̄ dixi li. 1. dis. 1. q. ij. arti. 1.

Secda cōclusio.

¶ Cōclo secda ē. q̄ q̄cūq̄z p̄dicto mō considerat seu apphēdit beatitudinē. ille necio appetit eā. Quia nullus p̄ōt nō appetere illud i q̄ ꝯsistit summa eius pfectio. iocūditas. cōmoditas ⁊ delectatio. Sed oīa ista veraciter cōsistūt in beatitudine. Maior p̄z p Ansel. in li. de cōcordia p̄destinatōis ⁊ gr̄e cū libero arbitrio. vbi ait. q̄ volūtas nō p̄t nō velle sūmuz ꝯmodū. Minor etiā p̄z. q̄ btitudo oē bonū hois includit vel eēntialr. vl saltē ꝯcomitant.

Instantia 1

¶ Sz ꝯ p̄mā ꝯclōz p̄t argui sic. Si btitudo caderet sb naturali desiderio. vt videt dicere p̄ma ꝯclo. tūc desiderādo btitudinē nullꝰ possz mereri. ꝯna p̄z. iij. eth. vbi dr. q̄ ex purs natuālibꝰ nec laudamur nec vituperamur. sed falsitas ꝯntis ē nota. q̄ volitio finis ē cā volūtōis eoz q̄ sunt ad finē. Cū igit mercamur ordinate desiderādo ea q̄ sunt ad finē. igit multo magis merebimur i desiderio finis q̄ ē ipsa beatitudo. vt p̄z. i. ⁊. x. eth. ¶ Cōtra secdaz cōclusionē p̄t argui ex eodē medio sic. Nullus merek i eo qd vitare nō p̄ōt. ḡ vel desiderio finis seu btitudis nō meremur. vl hmōi desiderīū possumꝰ vitare. ⁊ p ꝯns nō erit necīū. cuiꝰ oppositū ponit. ij. ꝯclo. ꝯna p̄z. Sz ans expsse ponit aug. i li. de libe. ar. ¶ P. q̄uiscūq̄z hō dānatꝰ actualr apphēdat btitudinē et ꝯsideret illud qd ip̄ortat noie btitudis. tn̄ nō desiderat btitudinē. ḡ nō oīs q̄ actualr ꝯsiderat illud qd ip̄ortat noie btitudis necio appetit beatitudinē. ꝯna p̄z. pbat ans. q̄ fm Aug. iij de tri. nullus appetit illud de q̄ penitꝰ despat. sz q̄libet dānatus penitꝰ despat se posse cōseq̄ beatitudinē. Apphendit em btitudinē. ⁊ cū hꝭ reputat eius cōsecutōez sibi fore ip̄possibilē. igit nō desiderat btitudinē. ¶ P. nullū desideriū naturale vel necīuz ē ad ip̄possibile. ḡ q̄uiscunq̄z dānatus actualr cōsideret de btitudine. tn̄ nec p̄t eā desiderare desiderio naturali. qd ē ꝯ p̄mā ꝯclōem. nec desiderat eā necio. qd ē ꝯ secūdā ꝯclōem. ꝯna p̄z. q̄ sicut q̄libet btūs certus ⁊ securꝰ ē de sue btitudis p̄petuitate. sic q̄libet dānatus certꝰ ē d sue dānatōis p̄petuitate. ⁊ p ꝯns impossibile reputat se posse conseq̄ btitudinē. Etiā ans cōiter ē cōcessū. ¶ P. arguit q̄dā doctor ꝯ secdaz cōclōz sic. Potētia libera nō necīt respectu cuiuscūq̄z obi. sz volūtas hūana ē potētia liba. ḡ nō appetit necio btitudinē. ¶ Dicit etiā idē doctor. q̄ nullus hō p̄t nolle btitudinē. q̄uis possit nō velle beatitudinē. q̄ rōe sue libtatis p̄t suspēdere actū suū a volitōe btitudis. ¶ Pla alia idē doctor hic tāgit circa istā materiā. q̄ ad pn̄s nō recito. q̄ tacta sūt p ea q̄ dixi li. 1. di. 1. q. ij. arti. 1. ⁊ iij. ¶ Ad p̄mū dd̄m. q̄ aliq̄d esse naturale p̄ōt dupl'r intelligi. Uno mō simpl'r ⁊ pure. sicut illud qd nec fm se nec fm suas cās ⁊ p̄ncipia ē in hois ptāte. Et sic aliq̄s dicit naturaliter ignorare vel naturalis fatuꝰ. q̄ destructā hz fantasiā a p̄ncipio natuitatis sue. Alio mō nō simpl'r. puta qn̄ aliq̄d p̄nūc ineuitabiliter adest homi. cuiꝰ tn̄ cās si voluisset ⁊ debite attēdisset potuit p̄uenire. Et sic ignorantia eueniēs ex ebrietate dicit naturalis. ¶ Circa naturalia p̄mo mō nec ē laus nec vitupīum. nec meritū nec demeritū. hec tn̄ bn̄ possunt ē

2

3

4

5

Rō scoti

Solutio. Ad. 1.

circa naturalia secdo mō dicta. Propt qd ait phs. iij. ethi. Nullus enim ipropat ceco natura. sz magis miserebit. cū aūt q ex vini potatiōe vel alia incōtinētia ois increpabit. Ad formā igit argumēti dōz. q desideriū bītudinis est naturale secdo mō. z ideo negāda ē ꝓnia. Actualis em ꝓsideratio de beatitudine ē cā aliq mō sui desiderij. z hmōi ꝓsideratio ē in ptate ipsi homis. posset em hō alia ꝓsiderare si vellet. z p ꝓns nō haberet actū elicitum circa h obiectū qd ē beatitudo. quis naturaliter desideret eā. etiā actu elicito. supposito q actualr ꝓsideret eā. Et ideo bonus hō q voluntarie sequestrat suā considerationē de alijs rebus. z tota devotōe cōsiderat qlis z quāta ē beatitudo quā nobis daturus ē deus. in desiderio beatitudinis multū pt mereri: quis supposita eius actuali ꝓsideratione nō possit ipsam nō desiderare. Etiā pt dici q ꝓntia nō ē vera loquēdo de tali desiderio naturali qd nō excludit oēm libtatē. sicut ē ī pposito. qz desideriū bītudis quis excludat libertatē ꝓdictionis. tamē nō excludit libertatē affectuose cōplacētie. q stat cū immutabilitatis necitate. Ad secdm ptz p ia dicta. qz desideriū beatitudinis possum vitare. qz possum de ipso nō cōsiderare. Ad tertiū nego ans. Ad pbatōz ddm q tripl'r pt qs appetere aliqd seu desiderare. Uno mō desiderio efficaci. puta qn sic desiderat q etiā cogitat media p q possit cōseq ipm desideratuz. Alio mō desiderio simplici. puta sine cogitatōe hmōi mediorz. Tercio mō desiderio ꝓditiōali. puta hō qnqz appetit si eēt possibile q libēter vellet volare. De pmo mō intelligēdū ē dictū. b. Aug. z nō secdo z tercio mō. qz istis duobus modis aliqs pt appetere etiā illud d q penitus despat. Ad qrtū nego ans. loquēdo de desiderio simplici z conditionali. Ad pbatōz ddz q quis illud ans ꝓcedat loqndo de desiderio efficaci. tn non ē concedēdū de desiderio simplici z cōditiōali. Quātus. n. via nature impossibile sit hoīem mortē effugere z sp viuere. tn hec hō naturaliter appetit. z qdāmodo necio desiderio hec affectat. iuxta qd ait apls. ij. ad Corz. v. c. Nā z q sumus ī tabnaculo isto ingemiscim grauati. eo q nolum expoliari. Ad. v. ddm ad maiorē. q licz potētia libera nō possit necitari necessitate coactionis. tn pt necitari necitate complacētie z immutabilis affectiōis. Oz vltimo addit de nolle z nō velle. videt seipm destruere. Qz nū quis aliqs actus necio remouet ab aliq potētia ita q sit īpossibile potētiā hmōi actū elicere nisi p tanto qz hmōi potētia ē ad oppositū actū necessario determinata. supposito q hmōi potētia sit apta ad recipiēdū talē actū oppositū. Sed fm istd dictū nolle bītudinē necio remouet a volūtate. z volūtas ē apta ad h q velit beatitudinē. q velle beatitudinē actualit cōsiderata necio ꝓuenit volūtati. Maior pz. qz cā qre vnū ꝓrioz necio remouet ab aliq subiecto. ē necia determinatio eiusdē sbi ad alterz ꝓrioz. supposito q subiectū nō hēat repugnantia ad vtrūqz. Pro tāto em frigiditas via nature necio remouet ab igne. qa caliditas via nature necio cōuenit igni. cū igit effectus naturalis n possit poni sine sua cā. q necia remotio vnius ꝓrioz nō ponet absqz necia determiatōe ad oppositū. Pria ps maior pz ex dictis istorū doctorz. Et secda ps ē nota de se. q zc.

Quantuz ad quartū articulū ē aduertēdū q formalē aiaz bītudinē augeri post corpoz resuptōz seu p mortuorz resurrectōz pt dupl'r intelligi. Uno mō extēsiue. Alio mō intēsiue. Articulus quartus

Etiā ī pposito vnū psupponit z aliud qrit. Presupponit. n. q aie sctōz a suis corpibus separate sint vere beate visione z fruitōe nuda ipsi diuine eētie pus qz sua resumāt corpa in mortuorz resurrectōe. Queritur autē vtz talis beatitudo augeat facta hmōi resurrectōe. Igit sic pcedā. Primo iuxta pdictā distinctōz pono duplicē cōclōz. Secdo circa iā dictā suppositiōz faciā aliqlē digressionē. Cōclo pma ē. q beatitudo aiaz p resuptionē suorz corporz augebit extēsiue. Qz qzto ad plura se extēdit gaudiū aie beate. tāto sua beatitudo magis augebit extēsiue. Sed facta resurrectōe anīa magnū gaudiū habebit qd añ nō habuit de sui corpis glificatione. q zc. P. ceteris paribus tūc maior est extēsiue beatitudo aie duplici stola decorate qz vna tm. Sz añ corpis resumptionē aīa beata dicit vna stola decorata. z post hmōi resumptionē dz duplici stola decorata. vt apparet ex dictis sanctorz. Uñ etiā de. s. Augustio cantatur. Qd sitiuit interuz gustat eternū. decoratus vna stola securusqz de reliq. Forte dicet q fm auctorē d causis. ois virtus vnita est pfectior z fortior seipsa dispersa. z p consequēs sibi competit pfectius opari. Sed virtus aie siue sit intellectiua siue volitiua magis videt esse vnita qn rēdit in solū deū qz qn tendit in deū z in suum corpus glorificatuz. ergo añ corpis resumptionē qlibet istaz virtutū erit

Cōclusio prima.

Instantia

pfectio: i sua opatione. ⁊ p ꝯns magis beata
2 ¶ P. corpus glorificatū nō est obiectū beati/
ficū. g̃ ppter extensionē actus intellectus vel
volūtatis ad ipm beatitudo aīe nō augebit ex/
Solutio. tensiue. ¶ Ad pmū dōm. q̃ in minor suppo
Ad. 1. nit vnū falsū. s. q̃ aīa resūptionē corpis aīa bea
ta suo intellectu et voluntate sic tendat i solū
deum q̃ nō tendat in corpus suū. ⁊ hoc ē fal/
sum. quia ꝓm Aug. sup Gen. ad litterā: tāto
desiderio tendit in corpus suū eius reunionē
appetēdo. q̃ quodammodo retardat ne ferat
tota intētione in ipsum summū celū. Ex quo
apparet q̃ aīa resumptionē corpis virtus aīe
magis est sparsa q̃z post hmōi resumptionē.
Ad. 2. ¶ Ad secdm dōm. q̃ licet corp⁹ glificatus nō
sit obiectū beatificū q̃tū ad beatitudinē cēnti
alē. ē tm obm btificū q̃tū ad beatitudinē acci/
Secda cō/ dentalē. ppter qd negāda ē ꝯntia. ¶ Conclo
clusio. secda ē. q̃ etiā intēsiue btitudo aīe ē maior resū
1 pto corpe. Qr quāto aīa est pfectior. tāto sibi
ꝯuenit pfecti⁹ opari. Sz aīa btā reunita suo
corpi ē pfectior q̃z ab eo separata. g̃ anīe reunite
beatitudo q̃ consistit in sua nobilissima opa/
tione erit pfectior. et p ꝯsequēs erit intensiue
maior. Maior pz. qr ceteris paribⁿ. tūc suba
virtus ⁊ opatio se ꝓportionaliter cōsequunt. ⁊
ideo pfectior ē modū subē seqtur pfectior mo
dus virtutis. ⁊ pfectior ē modū virtutis pfecti
or mod⁹ opatōis. Pz etiā minor. qr nisi p ac/
cidēs impediat. tūc p se loqndo q̃libet ps pfe
ctior ē exīs in suo toto q̃z separata ab eo. Sed
anīa ē ps cēntialis hūane nature integrate ex
2 aīa ⁊ corpe. g̃ ⁊c. ¶ P. istā minorē ꝓbo firmo sic.
Forma q̃ naturaliter est pfectio corpis. perfe
ctior est coniūcta corpi q̃z separata. hoc suppo/
sito q̃ nullū impedimentū sibi pstetur p acci/
dēs ppter corpis grossiciē. Sed aīa rōnal' na
turaliter est pfectio corpis. nec aliqd impedi
mētū p accīs sibi pstat qn ꝯiūgit corpi glifi/
cato. g̃ ⁊c. Maior pz. Minorē ꝓbo q̃tuz ad
pmā ptē. qr oīs forma subalis corpis ē natu
ral' pfectio corpis. sz aīa rōnal' ē forma sbalis
corpis. puta hoīs ⁊c q̃ cēntial' pdicat corpus
qd directe ponit i pdicamēto sbe. Ista pz ex
fide. ac etiā ꝓbata ē p ea q̃ dixi li. ij. di. xvij. ar
ti. iij. Probo etiā secdam ptē. qr corp⁹ pfecte et
oīno obediēs aīe nullū impedimētū pstat aīe.
Sed corp⁹ glificatū cui p⁹ resurrectiōz vnit aīa oīno ⁊ pfecte obediet ipsi anīe. vt pz p ea q̃
3 dixi. q. i. isti⁹. xlix. di. g̃ ⁊c. ¶ P. quāto agens
pfectius habet rationē suppositi tāto actio est
pfectior. Sed resūpto corpe hō btūs pfecti⁹
hz rōem suppositi q̃z aīa habuerit aīq̃z corp⁹
resūpsit. g̃ actō illa q̃ ē beatitudo pfectior erit
post resurrectionē q̃z anī. Maior pz. qr suppo
sitor ⁊ singulariū est agere. vt ptz. i. metaph.
Pz etiā minor. qr totū p se existēs magis hz
rationē ꝯpositi q̃z aliq̃ suaz ptiū cēntialium.
Sed hō est quoddā totū p se exīs cui⁹ ptes
cēntiales sūt aīa ⁊ corpus. g̃ ⁊c. ¶ Sz ō istā Opinio ō
ꝯcl'oem est opīo illoz qui ponūt q̃ q̃uis post ria.
resurrectionē beatitudo hoīm augeat extensi
ue. tm nō augeat intēsiue. Quia virtus imate/ 1
rialis nō habet actū min⁹ pfectū ex eo q̃ sepa/
ta ē a materia. nec magis pfectū ex eo q̃ ꝯiun
git materie. Sz intellect⁹ ē virt⁹ immaterial'.
vt patet. iij. de aīa. et sil'r volūtatis. g̃ beatitudo
que ē actus intellectus ⁊ volūtatis. nō erit in
tēsior seu pfectior anima beata exīte in corpe
materiali q̃z ipsa ab hmōi corpe separata. g̃ ⁊c.
¶ P. q̃nto potētia btificabilis ē liberior. tāto 2
ceteris paribⁿ act⁹ beatific⁹ videt ē pfectior. sz
quāto potētia ē magis a matia separata tāto ē li/
berior. g̃ ⁊c. ¶ P. quāto aīa ē deo similior. tan 3
to est beatior. sed aīa separata a corpe ē similior
deo q̃z ꝯiūcta. qr deus nullo mō pōt ē forma
corpis. cū sit purus actus. vt patet. xij. meth.
¶ P. actus qui non conuenit anime in ordi 4
ne ad corpus. ille non intēdit p coniūctionē
aīe cū corpe. Sed actus qui est beatitudo nō
ꝯuenit anime i ordine ad corpus. g̃ ⁊c. Ma
ior pz. Minor ꝓbat. quia ille actus nō cōue
nit anime in ordine ad corpus in quo corp⁹
nō cōicat aīe. Sed actu btitudinis corp⁹ nō
coicat aīe. qr realis cōicatio vel esset subiecti/
ue vel obiectiue. Nō subiectiue. qr beatitudo
ē actus intellect⁹ ⁊ volūtatis eo mō q̃ dictū est
supius. ⁊ p ꝯns nō pōt ē subiectiue i corpe. sz
solū i intellectu ⁊ volūtate. cū act⁹ taliū poten
tiaz sint act⁹ immanētes. vt patet. viij. meth.
Nec obiectiue. qr p nullū actū corpis vel sen
sus corpalis ammistrat obm btificuz ipsi aīe
intellectiue. ¶ P. actus qui est pure ⁊ simpl'r 5
supnatural'. nō intēdit p aliquoz naturalē cō
iūctionē. Sed beatitudo ē act⁹ simpl'r ⁊ pure
supnatural'. ⁊ ꝯiūctio aīe rōnal' cū hūano cor
pe ē simpl'r natural'. g̃ ⁊c. minor pz. ꝓbat ma/
ior. qr illud qd fit p cām naturalē h̄ ē aliq̃ mō
naturale. igit intēlio beatitudīs q̃ ē simpl'r sis
pnatural'. nō pōt ē p corpis ⁊ aīe naturalē con
iunctionē. ¶ P. quicqd nō influit ad causādū 6
beatitudinē. ab illo nō pōt intēdi ipsa beatitu/
do. Sed pdicta ꝯiūctio nō influit ad causā/
dū beatitudinē. qr tal' influētia ē ab obiecto be
atifico. g̃ ⁊c. ¶ P. si pdicta coniūctio eēt cā in 7
tensiozis beatitudinis. vl' esset causa pūcipa/

lis. vel cā dispositiua. Nō pncipal. qz tal cā
ē obiectū beatificū. Nec dispositiua. quia di-
spositiue intēsio z remissio que est in beatitu-
dine reducit in lumen glorie. Nam fm q̄ ali
qua aia ē lumine glorie magis vel minus di
8 spōsita fm hoc ē magis vel min⁹ beata. ¶ P
quia doctores tenētes ꝯclusionē pdictā ꝯmu
niter fundant suā intentionē sup aucte augſ.
hic posita in lra qua dicit. q̄ anima ppter ap
petitū vel inclinationē quā hz ad corpus re-
tardat ne ferat in sūmū celū. iō ꝗ istud fūda-
mentū arguūt isti de opposita opione sic. Si
aia separata brā hret remissionē beatitudinē p-
pter inclinationē quā hz ad corpus. tūc ania
xpi p triduū post passionē fuisset min⁹ beata
qz fuerat añ passionē. Consequtia pz. qz ania
xpi post sepationē a suo corpe nō habuit mi-
norē inclinatiōz ad suū corp⁹ qz quecūqz alia
aia habeat ad corpus suū. Hz falsitas ꝯnti-
ē nota. qz nimis esset absurdum dicere. q̄ aia
xpi p illā sanctissimā passionē reportasset sue
9 beatitudinis detrimentū. ¶ P. defectus in in
feriori portione aie non redūdat in supiorem
portionē seu partē. ergo ex hoc q̄ania actuali
ter nō informat corpus. et inclinat ad ipsum
informandū. nō remittit anie beatitudo. Añ
cedēs pz. quia sicut ex defectu qui est in tybia
claudicante. nō sequitur defectus in oculo vide
te. eo q̄ virtus motiua que est in tybia. z visi-
ua que est in oculo. distinguūtur fm gen⁹ po
tentie. sic in ppōsito zc. Cōsequētia etiā pz.
quia corpis informatio cōuenit ipsi anie fm
inferiorē portionē. sed vera et essentialis beati
ficatio cōuenit ei fm superiorē portionē. ergo
10 zc ¶ P. postqz ania resumpsit corpus. tunc
appetitus quē hz ad corp⁹ habituz nō ipedit
pfectiōez sue brītudinis. ergo anteqz resumat
corpus. appetitus quem habet ad corp⁹ resu-
mēdū nō impediet pfectōz sue beatitudinis.
Añs pz. Probat ꝯntia. qz aia nō hz minorē
appetitū ad corp⁹ resumptuz vt ipm retineat
11 qz ad corp⁹ resumendū vt ipm acqrat. ¶ P.
adhuc ꝯclōem arguūt sic. Actio ꝯueniens
accidēti nō min⁹ pfecte ꝯuenit sibi qn̄ ē sepa-
tum a corpe. qz qn̄ est coniunctū corpi. q̄ bea
titudo q̄ est actio cōueniēs aie nō min⁹ perfe-
cte cōueniet sibi qn̄ ē separata. qz qn̄ ē corpi ꝯiū
cta. Añs pz in accētibz remanētibz sine sbo
i sacro altaris. nā illa qztitas replet locū. illa al
bedo disgregat visū. ille sapor īmutat z satiat
gustū. nō min⁹ pfecte qz si oia ista accidentia
eēnt in corpe. Etiā pz ꝯña. qz nō min⁹ dependent
ista corpalia accidētia i sua corpali opa
tione a corpe. qz anima in sua supma et spūa-
lissima operatione dependeat a corpe. sed bea
titudo est spūalissima operatio aie. q̄ zc. ¶ P 12
anima qztum ad actū beatificū in nullo dpē
det a corpe. q̄ ex cōiunctione ad corpus non
intendit beatitudo ipsius aie. Cōsequtia pz.
Probat añs. quia solū in talibus actibus co
gnitiuis z volitiuis anima dependet a corpo
re. p quibus vtit fantasmate. Sed p actu be
atitudinis nullo vtit fantasmate. q̄ zc. ¶ Hz Cōtra opi
ista opinio nō videt esse conformis dictis san nionē.
ctoz. Quia sicut dicit. b. Diero. pacto iudi
cio ampliorē gloriā deus demōstrabit electis.
Etiā ista est inrētio. b. Aug. sup Gen ¶ Item
glo. sup illud Apocal. vi. vidi subtus altare
zc. dicit. q̄ mō anime sanctoz sunt in minori
dignitate qz sint future. ¶ Etiā istud patebit
multis alīs auctibus. quas inferi⁹ circa psup
positū in isto articulo recitabo. ¶ Ad primū Solutio.
motiuū istoz dicendū. q̄ virtutē ee īmateri Ad. i.
alē pt dupl'r intelligi. Uno modo sic q̄ nō sit
forma educta de materia. nec sit forma vl virtus
eius quod est aptū natū informare materiā. Alio mō sic q̄ qzuis nō sit forma educta
de materia. ē tm forma vel virt⁹ ei⁹ qd ē aptum
natū materiā informare. Primo mō intellect⁹
z volūtas angeli dicūt virtutes īmaterīales.
Secdo mō intellect⁹ z volūtas hoīs dicūt vir-
tutes īmaterīales. qzuis aūt de pmo mō maior
sit vera. tm loqndo de secdo mō maior n̄ ē va-
qz eo ipso q̄ intellect⁹ z volūtas sbiue fūdant
in aia rōnali q̄ ē apta nata corp⁹ hūanū infor
mare. ideo p se loqndo pfectior ē eaz opera-
tio qn̄ cēntia aie q̄ est eaz subiectū īmediatuz
est ꝯiūcta materie. qz qn̄ est separata a materia.
Qz p se loqndo vnicuiqz rei pfectior ꝯuenit
opatio qn̄ ē sic apta nata ē esse. qzuis istud p
accēs īpediat in nob. qzdiu peregrinamur a
dño in isto trāsitorio seculo. tū ppter peccatū
pmi parētis. tū ppter grossiciē z corruptibili
tatem corpis. iuxta q̄ ait ille sapiens Sapie
ix. Corpus qd corrumpit aggrauat animā.
z deprimit terrena habitatio sensū multa co
gitantē. Talia aūt impedimēta nō hēbit aia
corpi glificato reunita. ¶ Ad. ij. dōm. q̄ mi Ad. 2.
norē nō ē vera de tali potētia cui⁹ sbm īmedia
tū ē aptū natū materiā informare. sz īmedia-
tū sbm intellect⁹ z volūtatis hoīs ē cēntia aie
rōnalis q̄ ex sui natura est apta nata corpus
hūanū vel materiā hūanā īformare. iō i ppo
sito minorē falsa. ¶ Dato etiā q̄ ꝯiungi corpi
grosso mortali z rebelli aliquo modo deroget
libertati. tm coniūgi corpi subtili. immortali

z plene obedicti i nullo derogat libtati. Tale autē erit corpus quod aia beata resumet. ido nec libertas nec beatitudo minuet. sed potius
Ad.3. augebit ex eius resuptōe. ¶ Ad. iij. nego minorē. Ad pbationē dōm. q sic separat aia a corpe q tamē retinet aptitudinē ad informādū ipz corpus. z ideo p talē separationē valde modicū similat deo. qz deus sic separatur a corpe q nullam habet aptitudinē ad hoc q corpus informet. et ideo dato q fm quid assimilet anima separata ipsi deo. tamē coniūcta magis assimilatur ipsi deo. qz qnto res est pfectior. tāto magis assimilatur ipsi deo. Sed aia ꝛiūcta z maxime cōiūcta corpi incorruptibili pfectiori mō hz eē qz separata. vt patz ex pdictis. g zc. Sicut em corpz qz eius pfectio cōsistit in motu. ideo dū mouet magis assimilatur deo qz qn qescit. n obstāte q deus sit immobil' p se z p accidēs z ab
Ad.4. intra. sic in pposito zc. ¶ Ad qrtuz pt dici q maior nō est vera. qz qzuis aliqs act' nō cōueniat aie directe z p se in ordine ad corpus. tn si cōuenit aie in ordine ad totū hominē. tunc pōt intendi p coniūctionē anie cū corpe. sine qua coniūctione non pt esse hō. Sed nūc ita est q beatitudo cōuenit aie in ordine ad totū hominē. qz totus hō beatitudine animerationalis dicit esse beatus. g zc. ¶ Potest etiaz dici ad minorē. q licet beatitudo simpliciter z fm se cōsiderata nō conueniat anie in ordine ad corpus. tn beatitudo considerata qztū ad illū gradū pfectionis quo intēsius pficit anima dū est in suo toto. sic cōuenit animе in ordine ad corpus tanqz in ordine ad causā sine qua nō. qz sine coniūctione ad corp' nō habet ille grad'. Et p hoc pz ad pbationē. qa licet corpus non coicet anime i actu beatitudinis. tn pdictus gradus beatitudinis pt cōuenire aie in ordine ad corpus tāqz i ordine ad
Ad.5. cām sine q nō. ¶ Ad qntū dōm q maior nō ē vera. supposito q ex illa naturali ꝛiūctōne tollat impedimētū quo ille act' supnaturalis aliq mō impedit z retardat. Sic aūt ē i pposito. qz aia separata a corpe fm augs'. retardat zc. Ad pbationē dōm. q licet illud qd p se et directe fit p causam naturalē sit naturale. tamē aliquid supnaturale potest fieri p causā naturalē indirecte. z quasi p cām q remouet prohibēs. Et sic ē in pposito. qz p hmōi coniūctōz remouet appetitus quē anima habuit ad corpus resumendū. quo appetitu aliq mō retardabat aia qztum ad aliquē gradū sue bitudinis. ¶ Etiā minor assumit falsuz. qz ꝛiūctio aie cū corpe in mortuoz resurrectōne ē supnatural'. cū imediate fiat a cā supnaturali et mō supnaturali. Nulla. n. opatio nature ad illā cōiūctionē se pt extendere. ¶ Ad. vi. dōm ad
maiorē. q licet ab eo qd nō influit ad cāndū bitudinez nō possit intēdi bitudo tāqz a cā p se et directe. ex hoc tn non habet qn ab ipso possit intēdi tanqz a cā sine q non. vel tanqz a cā q phibens remouet. ¶ Ad septimū dōm. q diuisio ē insufficiēs. qz pter hos duos modos multis alijs modis aliqd pt eē cā alterius. vt pz. ij. phicoz z. v. meth. Vn ista cōiūctio pt dici pdicti grad' beatitudinis cāpmouēs. vel cā remouēs phibēs ¶ Ad. viij. nego
ꝛñam. Ad pbationē dicēdū. q qz xps habuit grām et p ꝛñs etiā gl'iam nō ad mēsurā. iō qzuis aia xpi infra triduū habuerit appetituz ad corpus suū. tn pter immēsitatē z excessū gl'ie ille appetitus taliter fuit absorpt' q nullā retardatōz sue bitudinis aia xpi psensit ex hmōi appetitu. Etiā ex alio sec' fuit de aia xpi z alioz hoim. qz qcqd cōuenit aie xpi ratione suppositi. hoc eq pfecte conueniebat sibi i triduo mortis sue sicut anteqz moreretur. Naz ex morte xpi nullū suppositū corrumpebat. et ita remansit vnita ania xpi supposito filij dei a quo sustētabatur post mortez christi. sicut ante mortē. ideo opatio illius anime ita pfecta fuit quantū erat ex ratione suppositi post mortē sicut añ mortē. Nō sic autē in alijs hominib'. quia ex morte alterius homis corrūpitur suppositū humanū. z ex eius resurrectione repat. z ideo si aliunde nō accidit impedimentū quantū est ex ratione suppositi. tūc pfectior ē opatio totius coniūcti ex aia z corpe. qz ipsius anime a corpe separate ¶ Ad nonuz
nego añs. maxime qn defect' i inferiori portōne aliq mō attingit eēntiā aie. q est immediatū subiectū intellect' z volūtatis. q in isto argumēto intelligūt p superiorē portōz. Sic āt ē in pposito. qz ex hoc q anima nō informat corp'. eēntia aie hz aliq mō ipfectiorē modū eēndi. nec hz eē pfecti suppositi. z p ꝛñs ceteris paribz potētia imediate fūdata in eēntia habet impfectiorē modum agēdi. qz modus agendi sequit modū essendi. ¶ Ad pbationē dōm. q exemplū de tybia nō est ad pposituz. qz ille defectus tybie licet impediat virtutem motiuā que est in tybia. tn qz non attingit modū essendi aie. iō nō redūdat in aliquā aliā potentiā aie. etiam dato q sit eiusdē speciei cum ipsa virtute motiua que est in tybia. Ex claudicatione em tybie non impedit virt' motiua q ē in manu vel in capite. Ex q patz

Ad.6.

Ad.7.

Ad.8.

Ad.9.

q illa nō redūdātia nō ē ppter potētiaz distā
tiā. sicut ptēdit argumētū. sed ē ppter nō atti
gere modū eēndi ipsi⁹ aīe. Et qz ex oppositis
opposita iudicam⁹. iō qñ defect⁹ portōis infe
rioris mō pdicto attingit eēntiā aīe. tūc pt ipe
dimētū accidere i supiori portōe. iō zc. ¶ Ad
p. nego ꝛñaz. Ad pbatōz dōm q liez aīa btā
nō habeat minorē appetitū ad corpus habu
tū qz ad corp⁹ habēdū. tñ appetit⁹ ad corp⁹ iā
habitū ē cū delectabili ꝛ placētia q̄ ferē volun
tas sup rē dilectā pntialiter possessā. et iō p ta
lē appetitū nō distrahit beatitudo fm aliquē
sui gradū. Sz appetit⁹ ad corp⁹ hñdū ē cū q
dā spe q differt. q qztū de se ē nisi p aliqd adiū
ctū cōtingat oppositū. affligit aīm. qz fm cōe
puerbiū spes q differt affligit aīm. Et ideo p
hmōi appetitū aīa btā pt retardari ab aliq̄ gē
du sue beatitudinis. licet nō possit affligi ppt
pntē adiūctionē obiecti sūme delectabilis. Et i
am appetit⁹ ad corp⁹ habitū non includit ali
quā impfectionē in mō essendi ipsi⁹ btī. nec p
ꝛñs implicat aliquā impfectōz i actu intelle
ct⁹ z volūtatis. in qbz vera z essentialis cōsistit
beatitudo. Ecōuerso aūt ē de appetitu q̄ ē ad
corp⁹ hñdū z nōdū habitū. vt pz ex pdictis.
¶ Ad. xi. nego ꝛñam. Ad pbatōz dōm q ac
cidētia ꝗ frute diuia a corpe separata i nulla sua
opatōe dependēt a corpe. sed soluz dependēt a
diuina ꝗ frute. q̄ ipsis assistit miraculose. ppt
cui⁹ assistētiā nō hñt min⁹ pfectū eē qz habē
buerūt in corpe. nec p ꝛñs min⁹ pfectū opari.
Sed aīa i suo eē separato nō innitit diuine vir
tutis miraculo. sed iuxta cōem dei influentiā
derelinquit sue nature. iō separata min⁹ pfectū
hz eē qz ꝛiūcta corpi optīe disposito z sibi sū
me proportionato. q̄ le ē corp⁹ glificatū. Propt
qd qzuis aīa i sua spūalissima opatōe directe
ñ dependeat a corpe. tñ indirecte aliq̄ mō depē
det ab eo. put eē ipi⁹ aīe qd pīsupponit ab eius
actōe: pfecti⁹ ē in corpe qz separatū a corpe. ¶ Ad
xij. dōm. q maior nō ē vsqquaqz vera. qz fm
illū gradū beatitudīs quē cōsequit aīa put p
fectius hz eē in corpe glificato qz extra hmōi
corp⁹. sic dependet a corpe saltē tanqz a cā sine
q̄ nō. sicut pz ex dictis supius.

Ad. 10.

Ad. 11.

Ad. 12.

Secda ps hⁿ q̄rti articuli.

Et qz augmentum

ē pexntis qztitatis additamētū. iō sic dixi i in
gressu isti⁹ q̄rti arti. p ꝗ qd hic q̄rit de augmē
to btitudīs post resuptōz corporis. euidēter p
supponit aīa hmōi resuptōz aīas purgatas ve
re fuisse btās. z p ꝛñs nude videre diuinā eēn
tiā sine q̄ visione nō pt eē vera beatitudo.

Modernis aūt

tpibz aliq̄ surrexerūt q̄ friuol⁹ su
is assertōibz circa istud pīsuppo
sitū q̄si totū mūdū xpianū turbauerūt dicen
tes aīas purgatas a suis corpibz exutas ñ vi
dere nude z btifice dīnā eēntiā donec hmōi
sua corpa i vl⁹ mortuoz resurrectōe resumāt.
¶ Igit sic pcedā. ¶ Prio arguā ꝗ istoz in uti
lē z friuolā assertionē. ¶ Secdo ad corp⁹ moti
ua assigēdo verā z catholicā rnsionē. ¶ Argu
endo aūt ꝗ istos pmo ea q̄ adducā pbabo ex
dictis sanctoz doctoz z auctibz sacre scpture
¶ Secdo ex orōnibz eccl'ie z determinatōibz
cōtentis in canonico iure. ¶ Primo igit ar
guo sic Anime peccatrices i mortali pctō exu
te a corpe pus qz resumāt sua corpa puniunt
pena damnatōis eterne. g aīe q̄ sine omī pec
cato exeunt a corpe a deo pmiant beatitudīe
vite eterne. Sed sine clara visione diuine eēn
tie nō potest esse btitudo vite eterne. ergo zc.
Maior ppositio ē quedā ꝛsequētia. cui⁹ añ
cedēs pt z Luce. xvi. vbi habet de illo diuite
pctōre q epulabat quotidie splēdide. q mor
tuus ē z sepultus ē in inferno. Cōsequētia et
am pz. qz si dat oppositū tūc pn ior esset deus
ad puniēdū qz ad pmiādū vel miserendū. qd
oēs sancti doctores negāt. ¶ Uñ btūs Gre
go. supponēs tanqz notū cuilibet xpiano fide
li animas sanctorū iā eē beatas clara visione
z fruitione ipsius diuine essentie. ideo ex bti
tudine iustaz animaz quā habet pus qz resu
mātsua corpa cōcludit penaz iniustarū. iiij.
lib. dyalogoz dicens. Exquo iā iusti glianē
ncēē vt p oia z iusti puniēt seu crucīēt. Nā
sicut electos beatitudo letificat. ita credi ncēē
ē q a die exitus sui ignis reprobos exurat. Et
subdit infra. Veritatis em voce testante di
ues mortuus in inferno sepult⁹ est. cui⁹ aīa q
igne teneat insinuat vox diuitis q̄ ad Abra
ham depcatur dicēs. Mitte Lazarū vt intī
gat extremū digiti sui in aquā vt refrigeret li
guā meā. qz crucior in hac flāma. ¶ Mior
etiā isti⁹ rōnis pt z auctoritate xpi Joh. xvij.
vbi ait. Hec est vita eterna: vt cognoscant te
ram verū. z vnigenitū quē misisti ihm xpm.
¶ P. stola q̄ beatificat aīa sancta dat sibi im
mediate postqz exuta est a corpe. ergo anteqz
corpus resumat videt nude diuinā essentiā.
Cōseqntia pz. qz sicut iā dictū est beatitudo
anime includit hmōi visionē. Añcedēs pz.

Qz aīe scē videāt deū pus qz ēsiz mant sua corpa i

2

Apocal. vi. vbi de hmoi animabꝫ dicit. Date sunt illis single stole albe. Vbi p hmoi singulā stolam intelligit gloria anime seu beatitudo. vt patet p Greg. iij. li. dyalo. vbi cum pus dixisset Grego. ad Petrū notariū suū. Luce clarius ostat q̃ pfectorū iustoꝝ anime mor vt huiꝰ carnis claustra exeunt in celestibus sedibus recipiūtur. tūc Petrus mouet q̃stionē dicēs. Si igit anime iustoꝝ sunt in celo. quid ē quod in die iudicij sue retributōis recipiunt. Cui sic rndet Grego. Hoc eis nimiꝝ crescit ī iudicio. q̃ nūc animaꝝ sola. postmodū vero etiā corporū beatitudine pfruunt vt in ipsa carne gaudeant in qua dolores p ipso dño ptulerunt. Pro hac quippe geminata corū gloria scriptū est. In terra sua duplicia possidebūt. Et subdit Grego. qd̄ est ad p positū dicēs. Nunc etiā añ resurrectōis die de sanctoꝝ aiabus scriptū est. date sunt illis singule stole albe. qui ita singulas nūc acceperūt binas in iudicio stolas habituri sunt. qz mō aiaꝝ tm̄. tūc autē aniaꝝ z corporꝝ simul glia letabunt. Ex q̃ aucte pz nō solū añs hic assūptū. sed etiā pncipale ppositū. ¶ P. quelibet aia fidel'a corpe exuta. et ab oī pctō purgata. clare videt ea q̃ hic fideli doctrina audiuit. et credidit fide pfecta. ergo clare videt diuinaꝝ essentiā. z in ea diuinaꝝ psonaꝝ sanctissimaꝝ trinitatē. Cōsequētia pz. qz hic in via diuine essentie vnitatē cuꝝ psonaꝝ trinitate audire z credere teneꝫ quilibet fidelis homo. Añs etiā patet. qz fm sanctos doctores hmoi anime regnāt cū xpo cantātes illud ps. Sicut audiuimꝰ sic vidimꝰ ī ciuitate dñi ostutū ī ciuitate dei nri. deꝰ fundauit eaꝝ ī eternū. Unde beatus Hiero. in epistola consolatoria de morte Nepociani ad Elyodoꝝ epm. tractās verba iā dicta sic ait. Scimus q̃ dē nepocianū nrm ē cū xpo z sanctoꝝ mixtū choris. z qd̄ hic nobiscū eminꝰ rimabat. ibi videtē cominꝰ dicere. Sicē audiuimꝰ: ita z vidimus ī ciuitate dñi ostutū ꝛc. ¶ Et idē Hiero. ī epl'a ad eustochiū ōgine de sancta Paula defuncta sic ait Cetera illa impleuit cursum suū. fideq̃ seruauit. z nunc fruitur corona iusticie. sequit agnū quocūq̃ ierit. saturat quia esuriuit. z leta decātat. Sicut audiuimus ita z vidimꝰ ī ciuitate dñi virtutū ꝛc. Et quasi eandē sniam ponit idē Hiero. in epistola ad Marcellaꝝ de morte sancte Lee. vbi ait. q̃ Lea calcato dyabolo coronaꝝ iaꝝ securitatis accepit. Et paucis interpositis subdit. Nūc igit p breui labore eterna beatitudie fruitur. excipit angeloꝝ choris. xpm sequit z dicit. Quecūq̃ audiuimꝰ vidimꝰ ī ciuitate dñi ꝛc. ¶ P. illud qd̄ peteri nō denegat a liberalissimo largitore. hoc videt ē ocessum. Sed cū Moyses in psona fidelis aie peteret sub metaphora facici visionē diuine essentie. deus qui est largitor liberalissimus. cuius fm Grego. largitatis abundātia z merita supplicum excedit z vota. hmoi petitionē non denegauit absolute. sed solū pro statu psentis vite. vt patet Exo. xxxiij. vbi respondēs pdicte petitioni ait. Nō videbit me hō et viuet. Ergo post hanc mortalē vitam. cuilibet anime fideli ab omni pctō purgate visio diuine essentie videt esse ocessa. maxime p tali tpe quo merito passionis christi infernus q̃tum ad captiuitatē fideliū credit esse destructus. et aditus regni celestis veraciter reseratꝰ. Et istud moderamen debet subintelligi tā in rōnib hic pcedentib. q̃z in ratōnibus sequētibus. al's sepissime oporteret istud dictū de morte xpi replicare. ¶ P. quādocūq̃ a iusto iudice aliq̃d pcipit rone cuiꝰ obseruatori pmittit aliqd̄ bonum delicioſuꝝ. z ecōtra trāsgressori aliquod malū penosum. tūc nō magis debet retardari bonū respectu obseruatoris. q̃z malū respectu transgressoris Sed a christo qui ē iustissimꝰ iudex credere z baptizari nobis omibus taliter pponit. q̃ credēti z baptizato salus pmittit. z ecōtra nō credenti condemnatio indicit vt patet Matth. vltimo. vbi xpus ait. Qui crediderit z baptizatus fuerit saluus erit. qui vero nō crediderit cōdemnabit. Et hmoi condemnatio immediate post mortē hoīs infligitur anie illius qui non credit. put indubitata fide tenemꝰ. q̃ immediate post mortē ania credētis z baptizati. si a pctō sufficiēter ē purgata saluabit. z p ocsequēs videt ēntiaꝝ deī. sine cuiꝰ visione nō est vera salus ¶ P. remoto impedimēto diuine visiōis. tūc clare videt deus. Sed post passiōꝝ xpi ab aia pfecte purgata. z a corpe separata remotū est omne impedimentū videndi diuinā essentiā. q̃ quelibet talis aia clare z nude videt deū. Maior patꝝ Minorē pbo. quia impedimenta videndi diuinaꝝ essentiā fm legem cōmunē vident esse tria. Unū est si anima clausa sit in carcere tenebroso corpis corruptibilis. De quo carcere petit educi ppha cū ait ipi deo. Educ de custodia aiam meā ad ofitendū noi tuo. me expectāt iusti donec retribuas mihi. ¶ Scōm ē si anima est pctis maculata. Et istud impedimētū tāgit Isa. lix. vbi ī psona oīm pctōrum ait Isa. Iniquitates nostre diuiserunt inter

nos ⁊ deuz nostꝝ. ⁊ pctā nostra abscōderunt
faciē eius a nobis. ¶ Terciuz ē reatus pecca
ti originalis. qui nōdū solutus clausit portā
salutis anteqꝫ christus pateret ꝓ nobis. Qđ
impedimētū tangit dn̄s Isa. liij. dicens. In
momēto indignatōnis abscōdi faciē meā pa
rumper a te. ⁊ miscđia sempiterna misert⁹ sum
tui. ¶ Primū istoꝝ impedimētoꝝ nō hz lo/
cū ī ꝓposito. qꝛ supponit ī ista mīori ꝙ tal' aīa
sit a corpe separata. Nec scđz. qꝛ supponit ꝙ sit
pfecte purgata. Nec terciuz. qꝛ hm̄oi reat⁹ so
lut⁹ fuit merito passionis dn̄i nostri iesu xp̄i.
iuxta qđ dicit de xp̄o Isa. liij. Ipse autē vulne
ratus est ꝓpter iniquitates nostras. attritus
ē ꝓpter scelera nostra. disciplina pacis nostre
sup eum. ⁊ liuore eius sanati sum⁹. Un̄ etiaz
Hiere. Trenoꝝ. iiij. ait. Spūs oris nr̄i chri
stus dn̄s capt⁹ est in pctis nostris ⁊c. Et po/
nūt isti ꝓphete p̄teritū ꝓ futuro ꝓpter certitu
7 dinē ꝓphetie. ¶ P̄. fidelis aīa ab omni pctō
purgata nō potest cōsequi suā hereditatē nisi
clare videat deū. Sed īmediate post mortem
tūc fidelis aīa ab om̄i pctō purgata consequi
tur suā hereditatē. ergo immediate post mor
tē clare videt deū. Maior patet. qꝛ deus ē he
reditas talis aīe. iuxta ꝙ ipsa ait in p̄s. Dn̄s
pars hereditatis mee. Propter quod subdit
ibidē. Funes ceciderunt mihi in p̄claris: ete/
nī hereditas mea p̄clara est mihi. Un̄ etiam
Hugo de sancto victore. ī expositōe regule be
ati Aug. ait. Partes sibi faciūt homīes in se
culo. alius hoc. alius illud. ps autē piorū est
ipse deus. Minor etiā patet p illud p̄s. Cū
dederit dilect' suis somnū: ecce hereditas dn̄i
Quod verbū ꝑtractās Greg. ī q̄dā omel'. q̄
legit de apl'is ait. Cuz electi dei ꝑueniunt ad
8 mortē: tūc inueniūt hereditatē. ¶ P̄. aīa fide
lis nō potest habere requiē nisi p ipsius dei vi
sionē ⁊ fruitionē. Sed īmediate post mortez
tunc fidelis aīa plene purgata verā hz requiē
ḡ ⁊c. Maior pz p Aug. i. confes. vbi ait. Ad
te fecisti nos dn̄e: ⁊ inquietū est cor nostꝝ do
nec requiescat ī te. Minor etiā pz Apoc. xiiij
vbi dicit. Beati mortui qui ī dn̄o moriunt.
ammodo iā dicit spūs vt requiescāt a labori/
9 bus suis. ¶ P̄. deus tanqꝫ iustissim⁹ pr̄fami/
lias nō differt dare mercedem et premiū his
quoꝝ meritū pfecte est cōsummatū. Sz me
ritū cuiuslibet anime purgate a corpe exute ē
pfecte ꝯsummatū. qꝛ vlterius nō est in statu
merendi. ⁊ deus est merces totius nr̄i meriti.
iuxta qđ ait deus ipsi Abrahe Gen̄. xv. Ego
protector tuus sum. ⁊ merces tua magna ni/
mis. Nec etiā ꝓprie dat deus p modū merce
dis nisi in actu visionis ⁊ fruitiōis. iuxta qđ
ait anima fidelis in p̄s. Adimplebis me leti
cia cum vultu tuo. delectatiōes in dextera tua
vsqꝫ in finē. Ergo quelibet anima purgata a
corpe separata clare videt deum. ⁊ beatifice frui
tur eo. Et hanc rationē innuit ꝓpheta: cum
ait. Ibunt de virtute in virtutez: ⁊ videbit de
us deorū in syon. Unde alia translatio habet.
Donec videat deus deorū. Ubi exp̄sse innui/
tur. ꝙ meritū sanctorū quo de virtute in virtu
tē procedunt in via nō terminat donec in pa
tria. scz in celesti syon recipiendo premiū cla
re videāt deum. Iuxta quod etiā dicit in alio
p̄s. Edificabit dn̄s syon. ⁊ hoc q̄ꝫtuz ad fide
lis anime meritū. ⁊ videbit ī gloria sua. ⁊ hoc
q̄ꝫtum ad premiū. ¶ P̄. apl'us. i. ad Corin. 10
xiij. ait. Nūc videmus p speculū ⁊ ī enigma
te. tunc autē facie ad faciez. Ibi sicut cōmuni
ter exponit apl'us. p nūc intelligit statū p̄sen/
tis vite. ⁊ p tunc intelligit statuz future vite.
Ergo immediate anīa purgata exiēs statum
hui⁹ vite. ⁊ intrās statū future vite. videt de/
um facie ad faciē. ergo ⁊c. ¶ P̄. anīa latronis 11
ad dexterā christi crucifixi pendētis eodez die
quo ab hac vita decessit. vidit nudā dei essen/
tiaz. ergo etiā alie anime purgate ipsam clare
vident separate a corpe. Cōsequētia patz. Pro
bo añcedens. quia vt habet Luce. xxiij. chri/
stus dixit illi latroni. Hodie mecū eris in pa
diso. Sed hoc verbū nō est intelligendū de
padiso corpali. quia christus illo die descēdit
ad infernū siue ad lymbū patꝝ. ergo est intel/
ligendū de padiso spūali. que cōsistit in visio
ne atqꝫ fruitione ipsius diuine essentie ¶ Et
istud confirmat. quia christus ꝓmittēdo pa
radisum respōdit latroni postulāti de regno
christi. ergo idez exp̄ssit christus p padisum.
quod latro expressit p xp̄i regnū. sed christi re
gnū ꝯsistit in visione ⁊ fruitione diuine essen
tie. vt patet ex dictis Aug. ī soliloquijs anīe.
¶ Etiā btūs aug. ī sermone de martiribꝫ q̄si
ammirās de prudentia petitōnis istius latro
nis ait. Quis ip̄m docebat nisi qui iuxta ip̄z
pendebat. erat em̄ fixus in latere. sed habita/
bat in corde. ¶ P̄. quelibet anima sācta a cor 12
pore separata accipit coronā vite. ḡ ē beata diui
ne eēntie visione ⁊ fruitōe. Añcedēs ptz p. b.
Jacobū. qui in p̄mo. c. sue epistole ait. Bea/
tus vir qui suffert tēptationē. qm̄ cū ꝓbatus
fuerit accipiet coronā vite. quam repromisit
deus diligentibus se. Sed planū est ꝙ q̄libet
sanct⁹ hō añqꝫ aīa sua separet a corpe sustinuit

tēptationes. ⁊ vsq; ad mortē vincēdo ꝓbatus
in uenit. ergo post mortē clare videbit dei ēn
tiam. sine cui⁹ visione nullus obtinet coronaz
vite. quā deus ꝓmisit diligētibus se. ¶ P. ꝓ
Auctes augustini ista veritate sunt exp̄sse auctoritates sanctissi/
mi patris nostri Aug. qui i li. supputationū
diuinaz scripturaz sic ait. Utinā cōcessa mi/
hi peccōz venia: moxq; hac carnis sarcina de/
posita: dñe in tua gaudia verā requiē habitu
rus intrarē. et tue ciuitatis p̄clara ac speciosa
menia coronā vite accepturus ingrederer. vt
illis sanctissimis choris interesse. vt cū beatis
simis spiritib⁹ glorie cōditoris assisterē. vt p/
sentē christi vultū cernerē. vt illud summū ⁊
ineffabile et incircūscriptū lumē semp aspice/
rē. sicq; nullo metu mortis affici. sed de incor
ruptōis ꝑpetuo munere letari possem sine fi/
ne. Felix aīa que terreno resoluto corpe liberā
celū petit. hec em̄ semp p̄sentē cernit pulcerri/
mū dñm quē dilexit. Hanc ꝯo tante beatitu
dinis gloriā nulla dies minuet. nullus ipso
bus poterit auferre Et quibusdā interpositis
dirigit Aug⁹. sermonē ad sctōs. qui iā regnāt
in patria dicēs. Felices sācti dei omēs q̄ ptran
sistis hoc mortalitatis pelagus. ⁊ peuenire me
ruistis ad portū ꝑpetue quietis ⁊ securitatis.
Obsecro p matris caritatē qui securi estis de
vra imarcescibili gloria. sollicati estote de no/
stra multiplici miseria. p ipm̄ vos rogo q̄ vos
elegit. qui vos tales fecit. de cui⁹ pulcritudie
iā satiami. de cui⁹ im mortalite iā immortales
facti estis. de cui⁹ beatissima visione semp gau
detis. estote iugiter memores nr̄i. subuenite
nobis miseris. qui adhuc hui⁹ vite giro flan
Instantia tib⁹ agitamur ꝓcellis. ¶ Sed nostris tpib⁹
surrexerūt quidā qui dicūt q̄ ista verba Au/
gu. nō sint intelligēda de visione deitatis. sed
solū de visione humanitatis xp̄i. Deitatez em̄
nō videt nisi tales aīe q̄ iam sua corpa resum
pserunt. sicut ē aīa christi. et aīa virgis gl'iose.
Et ideo si ꝯba iā dicta beati Aug⁹. referūt ad
visionē deitatis. tūc isti dicerēt. q̄ Aug. hm̄oi
verba dirigit ad illas aīas q̄ iaz sunt suis cor
Solutio. poribꝫ reunite. ¶ Sed salua reuerētia oīm
veroz doctoz talib⁹ nō tanq̄ doctoribꝫ: sed
tanq̄ veritatis subuersoribꝫ dicere possū illd
Job. xiij. c. Ad omipotentē loquor. i. coram oī/
potēte. ostendēs vos fabricatores mēdacij. et
cultores puerloz dogmatū. Et istud patz in
eodē li. Aug⁹. p verba sequētia. Describit em̄
aug. multitudinē illius supne societat⁹ dicēs
Ibi ꝓphetaz puidus chorus. ibi duoden⁹
apl'oz numer⁹. ibi innumerabiliū martyz vi
ctor exercit⁹. ibi sanctoz ꝯfessoz sacer ꝯuētus
ibi veri ⁊ pfecti monachi. ibi sancte mulieres
q̄ voluptates scl'i ⁊ sexū infirmitatis vicerūt.
ibi pueri ⁊ puelle qui annos suos moribꝫ trā
scēderūt. ibi oues ⁊ agni qui iā hui⁹ volupta
tis laqueos euaserūt. Exultāt omēs in ꝓprijs
māsionib⁹. q̄ dispar ē gloria singuloz. sz cō
munis ē leticia oīm. plena ⁊ pfecta ibi regnat
caritas. q̄ deus ē ibi omia in omib⁹. que sine
fine videt. ⁊ semp videdo ī eius amore ardet.
laudāt ⁊ amāt. omne opus eoz laus sine fine
sine defectione. sine labore. Felix ego ⁊ vere im
ꝑpetuū felix. si post iter hui⁹ corpusculi audi/
re meruero illa cātica celestis melodie. q̄ can/
tant ad laudez regis eterni ab illis supne pa
trie ciuib⁹. Et subdit Aug⁹. Fortunatus ego
⁊ nimiz beatus. si et ego meruero cantare ea.
⁊ assistere regi meo. deo meo. duci meo. et cer/
nere eū in gloria sua. sicut ipse polliceri digna
tus ē dicēs. Pater volo quos dedisti mihi
sint mecū vt videāt claritatē meā quā habui
apud te añ cōstitutionē mūdi. ¶ Ex his et
multis alijs q̄ in p̄dicto li. ponit Aug. patet.
q̄ nec aug. dirigit sermonē ad solas illas ani
mas q̄ suis corpibus sunt reunite. nec solū lo
quit de visione humanitatis xp̄i. sed exp̄sse lo
quit de clara visione ipsius diuinitatis. ¶ P 14
p̄dicta veritas etiā exp̄sse habet ex dict⁹ aug.
in libello q̄ incipit. Cognoscā te cognitor me
us. qui ab aliquib⁹ appellat soliloquiū anie.
vbi aug. affectās p̄clazz gaudiū qd̄ pnūc ha/
bet anie sancte a suis corpib⁹ absolute. sic ait.
Sitio dñe sitio deū viuū. qn̄ veniā ⁊ appare
bo añ faciē tuā. putas videbo die illā. diem in
quā iocūditatis ⁊ leticie. die quā fecit dñs. vt
exultemus et letemur in ea. O dies p̄clara ne
sciens vespez. nō habēs occasū. in qua audiā
vocē laudis. vocē exultatōis ⁊ ꝯfessiōis. In/
tra in gaudiū dñi tui. intra in gaudiū sempi
ternū. in domū dñi tui. vbi sūt magna et in/
scrutabilia. ⁊ mirabilia. quoz nō ē numerus.
intra in gaudiū sine tristicia. qd̄ continet eter
nā leticiā. vbi erit omne bonū. et nō erit aliqd̄
malū. vbi erit quicq̄d voles. vbi erit vita vi/
talis. dulcis ⁊ amabilis. ⁊ deitatis beata visio
q̄ est gaudiū nostz. ¶ Forte iterz dicet verita Instantia
tis aduersarius. q̄ ista verba sunt intelligēda
de beatitudine q̄ erit post mortuoz resurrecti/
onē. eo q̄ Aug. loquat de futuro. q̄ dicit. vbi
erit ⁊c. ¶ Rndeo q̄ hic fallium assumit. quia Solutio.
aug. loquit de gaudio qd̄ pnūc habet aīe san
cte. Quia tamē aug. verba p̄dicta direxit ad
se. ⁊ illud gaudiū nō erat sibi p̄sens sz futuz.

ĩo ĩ p̃dictis vtebat verbo futuro. sz in seq̃ntibꝫ dirigẽs sermonẽ ad anĩas sctas q̃ ptũc a suis corpibꝫ exute fuerũt. nõ vtit verbo futuro. iã dicte beatitudinis gaudiũ exp̃mẽdo. Unũ parũ post verba p̃dicta subdit. Felices qui de periculo maris hꝰ educti ad te deũ portũ tutissimũ peuenire meruerũt. O vere felices. qui de pelago ad litus. de exilio ad patriã. de carcere ad palaciũ peuenerũt. oprata iaz quiete beati. quia beatiuz ppetue glorie. qõ hic p multas tribulatões quesierũt. iã felici iocũditate adepti letant in ppetuũ. O vere beati qui a malis omnibꝫ exuti. securi iaz de sua immarcescibili gloria ad regnũ decoris peuenire meruerunt. O regnũ eternũ. regnũ oĩm seculorũ. vbi lumen indeficiens z pax dñi exupat omnẽ sensum. in qua sanctorꝫ anime requiescunt. z letitia sempiterna sup capita eorꝫ. O q̃z glorio/sum est regnũ. in quo tecũ dñe regnãt omnes sancti. amicti lumine sicut vestimẽto. habentes in capite suo coronaz de lapide p̃cioso. O regnũ beatitudinis eterne. vbi tu dñe spes sãctorꝫ et dyadema glorie facie ad faciẽ videris a sãctis tuis. letificãs eos vndiq̃z in pace tua. q̃ exupat omnẽ sensũ. vbi gaudiũ infinitũ. leticia sine tristicia. salus sine dolore. virtus sine labore. lux sine tenebrꝭ. vita sine morte. omne bonũ sine oĩmi malo. vbi iuuẽtus nunq̃z senescit. vbi vita terminũ nescit. vbi gaudiũ nũq̃z decrescit. vbi dolor nunq̃z sentit. vbi gemitus nunq̃z audit. vbi tristis nullus videtur. vbi leticia semp habet. vbi malũ nullũ timet. qm̃ ibi summũ bonũ possidet qõ est semp videre faciẽ dñi virtutũ. Et subdit August. Felices igit qui de naufragata vita p̃senti ad tanta gaudia iam peuenire meruerũt. ¶ Istis bñ intellectis. cessat oĩmis cauillatio ptis aduerse. quia clare patet q̃ Augꝭ. loq̃tur de visione diuine nature. Patz etiã q̃ asserit sanctorꝫ anĩas ad illã gloriosam visionẽ iã peuenisse.

15 ¶ P. Aug. in libro de doctrina xp̃iana hortatur quẽlibet fidelẽ sic dicens. Illud age vt bonã vitã habeas. tũc q̃ncunq̃z occasio fuerit vt exeas de corpe exis ad requiẽ. exis ad beatitudinẽ que nõ habet finẽ. Ex quo dicto iterꝫ pz q̃ fm Aug. aĩa homis qui ẽ bone vite immediate post mortẽ pcedit ad clarã dei visionẽ. sine qua eẽ nõ pot beatitudo que nõ habet finem.

16 ¶ P. fm Aug. in libro de pnia. quicunq̃z rite baptizatus moritur pus q̃z vita sua iterato pctis maculet. illius anĩa vadit de labore in requiẽ. de miseria ad gloriã. ¶ Idẽ Aug. i sermone de beato Stephano. cũ prius tetigisset quõ Paulus apl'us añ sui cõuersionẽ beatũ Stephanũ pseq̃batur. tãdẽ subdit Ecce nũc Paulus cũ Stephano letat. cuz stephano christi claritate pfruit. Sed xp̃i claritas p̃ncipaliter respicit eꝰ diuinitatẽ. qua nullꝰ fruitur in sua claritate nisi eã videat in sua claritate. ¶ Itẽ Aug. de beato stephano dicit. q̃ depositis corruptibilibꝫ corpis indumentis ad celi palaciũ peuniter regnaturus ascẽdit. P 17.
beatus Augꝭ. in epl'a ad Paulinã de videndo deũ expsse ponit. q̃ aliqui homies tantã a deo in hoc mũdo gratiã pceperũt. q̃ aĩe eorꝫ naturã dei nude viderũt. anteq̃z tempali morte a suis corpibus essent exute. Et hoc ibidez pbat de Paulo z de Moyse. Ergo multo magis fm intentionẽ Aug. anĩe sancte p mortẽ a suis corpibus sepate nude vidẽt essentiã dei. Cõsequẽtia ptz p locũ a minori affirmatiue.

¶ Forte dicet q̃ istud dictũ Augꝰ. pcedentibus ꝓtradicat. quia vnũ de impedimentis videndi deũ est animã esse in carcere corruptibilis corpis. vt dictũ est supius rõne. vi. Sed q̃diu viuit homo in hac vita. tãdiu aĩa eius est in corruptibili corpe. ergo ꝛc. ¶ P. illud verbũ dñi ad Moysen. Nõ videbit me hõ z viuet. cõmuniter exponit de viuentibꝫ in hac vita mortali. ergo nõ videt q̃ aliq̃s hic viuẽs possit nude videre deũ. ¶ Respõdeo ad primũ. q̃ q̃uis de lege cõi aĩaz esse in carcere corpis corruptibilis pstet impedimentũ videndi nude diuinã naturã. tamẽ de priuilegio singulari deus potest tollere tale impedimẽtuz ipsa aĩa manẽte in corruptibili corpe. sicut ꝗ facto tulit de aĩa moysi et pauli apl'i. Nõ ẽ igit hic aliq̃ ꝓtradictio. qz qõ dictũ est supius. intelligiꝫ fm legẽ cõem. hic ꝗo fm priuilegiũ singulare. Q, autẽ deus illud possit. quilibet fidelis tenet credere. ppter aĩam xp̃i. q̃ q̃diu fuit in hoc mũdo informabat corpus passibile z corruptibile. z tamẽ fuit beata visione z fruitione diuine essentie. ¶ Ad scdm rñdet metbtus aug. in p̃dicta epl'a ad Paulinã. vbi sic ait. Deinde pot queri quõ iã ipsa dei substãtia videri potuerit a quibusdã in hac vita positis. ppter illud qõ dictũ est ad Moysen. nemo pot faciẽ meã videre z viuere. nisi qz pot humana mens diuinitus rapi ex hac vita ad angelicaz vitam. añq̃z p mortẽ cõem a carne soluat. Sic em̃ raptus est qui audiuit illic in effabilia verba que nõ licet homi loqui. vbi vsq̃z adeo facta ẽ ab huꝰ vite sensibus quedã intentionis auersio. vt siue i corpe siue extra fuerit diceret se nescire. ita vt z illud verũ sit qõ

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

dictū est a dño. Nemo potest faciē meā videre ⁊ viuere. quia necesse ē abstrahi ab hac vita mentē qñ in illius visionis ineffabilitatē assumit. Est ergo intētio augus. q̄ ad veritatē istius verbi quo dixit dñs. Non videbit me homo ⁊ viuet. nō est necesse q̄ homo simpliciter moriat. ita q̄ anima sua cor[illegible] nō det vitā. ſz sufficit q̄ taliter moriatur q̄ nesciat se viuere in hoc mūdo ꝓpter vehementē extasim qua penitus fit alienatus a sensibus et a vita

Instantia sensibili q̄tum ad sensibiles operāōes. Forte ad huc diceret. Illud quod apl'us dicit nulli homī posse cōuenire. hoc ipsi apl'o nō videtur eē concessū. Sed. i. ad Thi. c. vi. apl'us loquens de deo ait. Qui lucē inhabitat inaccessibilē quē nullus hominū vidit. sed neq̄ videre pōt. ergo ⁊c.

Solutio. Respōdeo q̄ vt cōmuniter dicit. illud dictū apl'i est intelligendū de visione comp̄hensiua penitus adequata visibilitati ipsius dei. Sic em solus intellectus diuinus videt ipm deuz. Per hoc tamē nō haberet quin clara visio diuine essentie possit ꝯmunicari ⁊ beatis in patria p̄m legē ꝯmunē. ⁊ etiaz existētibus ī via de p̄uilegio singulari. Que visio q̄tuis nō sit comp̄hēsiua. ē tñ app̄hensiua. Potest etiam dici q̄ dictū apl'i intelligendū ē de visione homis naturali. q̄ conuenit homī vt homo ē. Per hoc tñ non haberet si aliquis homo p grām efficit melior homine trāscendēdo limites sue naturalis ꝯditionis. q̄n talis homo etiā in via p̄us q̄z moriat possit videre nude diuinā eēntiā visiōe supnaturali. Et ista scda rñsio pcedit ex intētiōe beati aug. i. li. de tri. vbi tractās p̄dicta verba apl'i sic ait. Videri aūt veritas humano visu nullo mō pōt. sed eo visu videt quo iā qui vide-

18 rūt nō hoies. sed vltra hoies sunt. P. p̄dicta veritas etiā pōt pbari auēte. b. Bre. Nazbtūs Greg. de btitudine quā pnūc hñt anie sētē a suis corpibus separate. in quadā omel'. q̄ legit de vno martyre. sic ait. Que aūt lingua dicere. aut quis intellectus capere sufficit. illa supne ciuitatis quāta sint gaudia. angelorum choris interesse. cū btissimis spiritib̄ gl'ie cōditoris assistere. p̄ntem dei vultū cernere. icir cūscriptū lumē videre ⁊c. Itē. xij. li. moza. Greg. ptractās illud verbū Job qd̄ hr̄ Job xiij. Quis mihi tribuat vt ī inferno ptegas me. ⁊ abscondas me donec ptranseat furor tuus. ⁊ constituas mihi tēpus in quo recordeꝭ mei. sic ait. Iste furor q̄tum ad electorū animas in redemptoris nostri aduētu ptrāsijt. quia eas ab inferni claustris ad paradisi gaudia mediator dei ⁊ hominū duz ipse illuc pie descēderat reduxit. Itē Greg. sup Cātica tractās illud. Flores apparuerūt in terra nostra. sic ait. Flores apparuisse dicūtur. q̄z sancte anime cū a corpibus recedūt in celo recipiunt. Et quia ī hac vita q̄tuis hyems esset a bono ope nō torpuerūt. ideo mox vt hinc recesserunt in terra viuentū gloriose floruerūt. Sz q̄tuis anima possit gratiose florere cū enigmatica dei visione. tñ gloriosa floritio nō pōt esse sine clara dei visione. ergo ⁊c. P. idē pt̄z auctoritate Hiero. qui ī sermone de gl'iosa virgine sic ait. Perseuerate in oratōibus vnanimiter viuentes. quousq̄z intrare possitis gaudia eterne vite quo beata virgo hodie introuit. alternātibus hymnidicis angelorū choris infra pascua eterne viriditatis. vbi vna dulcissima societas oīm supnorū ciuiū. vbi sollennitas angelorū. vbi post laboz̄es ⁊ erumnas huius seculi felix est ⁊ suauis refectio aiarū. P 20
idē patet auēte Ambro. ī sermone qui legit ī ecclesia de cōfessore cpo. vbi ait. Digne in memoriā vertit hominū qui ad gaudia transijt angelorū. qui iā gratiā christi clarificat̄ inuenit. qui mūdi gloriā nō quesiuit. P. istaveritas etiā patet in oratōne seu collecta. que legit ī sancta dei ecclesia de beatis apl'is Symone et iuda. in qua oratione seu collecta mēbra militātis ecclesie supplicāt ipsi deo dicentia. Da nobis eorū gloriā sempiternā ⁊ pficiēdo celebrare. ⁊ celebrando pficere. Ex quo patz q̄ ecclesia supponit aiās istorū sanctorū apl'orum quorū corpa adhuc requiescunt in terra. iā habere gloriā sempiternā. q̄ sine clara dei visione haberi nō pōt. Et idē pōt argui ex collecta que de beato Gregorio legit in ecclesia. ī qua dicit. Deus q̄ aīe famuli tui Gregorij eterne btitudinis p̄mia ꝯtulisti. Hmōi aūt p̄mia essentialiter includūt pfectā dei fruitionē. ⁊ clarā eius visionē. vt pz ex dictis ī scdo articulo istius qōnis. P. p̄m q̄ statuit eccl'ia vl'is. ī 22
q̄libet missa q̄ legit p aiab̄ defūctorū dicitur. Lux eterna luceat eis dñe. cū sctis tuis in eternū q̄z pius es. Sed ista lux eterna vel ē ipsa clara dei visio. vel saltē est pfecta et immediata dispositio ad hmōi visiōz. sicut ē lumē gloriē. Si dixerit aduersarius. q̄ q̄tuis modo oremus vt ista lux det ipsis defūctis. istud tamē lumē a p̄mo dat̄ post mortuorū resurrectionē. Hoc nō valet. q̄z p̄m istā rñsionē oīo ecclesie eēt inutilis et absq̄z oīm fructu. Sed istud ꝯnis est piculosū ⁊ absurdū. Probo ꝯntiā. quia illa oratio est inutilis ⁊ infructuosa

Oratio ecclesie.

Instantia

Solutio.

qua nunq̃ facta cq̃ bñ ꝓtingit illud ꝑ cuius expditõe fit hm̃oi oratio. Sed dato q̃ nũq̃ aliq̃ oro fieret in eccl'ia militãte ꝑ q̃cũq̃ aia a corpe separata. tñ post mortuorũ resurrectionem oes electi hrent lucẽ eterne beatitudis sicut catholica fide tenemus. ḡ ꝛc. ¶ P. ista veritas
23 Decretalis etiã pz ex determinatõe seu diffinitõe eccl'ie in multis locis iuris canõici. Nã extra d baptismo ꝛ eius effectu. c. maiores. distinctio inter efficaciã circũcisionis ꝛ baptismi ex determiatõe eccl'ie ostẽdit ꝑ hec ꝗba. Qm̃ ꝛ si originalis culpa remittebat ꝑ circũcisionis mysteriũ ꝛ damnatõis piculũ vitabat. nõ tñ peruenie bat ad regnũ celorũ. qd vsq̃ ad mortẽ xpi fuit omib̃ obseratum. Sed ꝑ sacm̃ baptismi xpi sanguĩe rubricati culpa remittit. vitatur piculũ. ꝛ ad regnũ etiã puenit. cui ianuã xpi sanguis fidelib̃ suis misericorditer reseravit. ¶ Itẽ extra de pbro nõdũ baptizato. c. apl'ica. rñdet summus pontifex inquisitõi sibi facte de pbytero mortuo qui nõ erat baptizat. q̃uis hoc ignoraret. sic dicẽs. Presbyterũ quẽ sine vnda baptismatis extremũ dlem clausisse significasti. quia sancte matris eccl'ie fide ꝛ christi nomis cõfessione pseuerauit. ab originali peccato absolutũ. ꝛ celestis patrie gaudium esse adeptũ asserimus incũcrãter. ¶ Item extra de celebratõe missarũ. c. cũ marthe. inquisitioni facte quare moderni libri ĩ secreta misse de sancto Leone habẽt. annue nobis q̃sumus dñe. vt intercessione beati Leõis hec nobis psit oblatio. cũ tñ antiqui libri habeant. annue nobis quesum̃ dñe vt anie famuli tui Leonis hec psit oblatio. taliter rñdet. q̃ iniuriã facit martyri qui orat ꝑ martyre. Et idẽ ẽ rõne consil'i de alijs sanctis sentiendũ. q: orõnib̃ nr̃is nõ indigẽt. ꝑ eo q̃ cũ sint pfecte beati. oia eis ad vota succedũt. Sed nos potius eorũ orõnib̃ indigem̃. q: cũ miseri sim̃. nos vndiq̃ mala nr̃a pturbant. ¶ Cũ igit nec regnũ celorũ de quo facit mentionẽ pma decretalis. nec celestis patrie gaudiũ. d quo facit mẽtionẽ scda decretalis. nec pfecta beatitudo d q̃ facit mentionẽ tercia decretalis. possit hr̃i sine clara dei visione. ḡ euidẽter apparet ex ist̃ antiquis sctẽ matris eccl'ie diffinitiõibus. q̃ anime sanctorũ añ diẽ extremi iudicij clare videt deũ. ideo ꝛc. ¶ Ne autẽ aliquis pdictas decretales vel sctõrũ auctes sanctarũ aiarũ sonãtes bitudinẽ ꝛ clarã dei visionẽ ꝑ suo sensu exponat. iõ dñs Bñdictus omib̃ talib̃ frenũ imponẽs statutũ fecit ĩ hec verba. ¶ Bñdictus
Decretalis bñdicti de aiarũ visiõe eps seruũ seruorũ dei ꝛc. Diffinim̃ q̃ fm cõem dei ordinationẽ aie sctõrũ hoim veteris testamenti q̃ d hoc mũdo añ passionẽ dñi nr̃i iesu xpi decesserũt. necnõ sctõrũ apl'orũ. martyrũ. ꝛfessorũ atq̃ virginũ. ꝛ aliorũ fidelium defũctorũ post sacrũ ab eis xpi baptismũ susceptũ. in quibus nil purgabile fuit q̃n̄ decesserunt. nec erit q̃n̄ decedẽt etiã in futurũ. vl'si tũc fuit aut erit aliquid purgabile in eisdẽ. tamẽ post mortẽ suam fuerint purgate. ac q̃ aie puerorũ eodẽ xpi baptismate baptizatorũ ꝛ baptizãdorum. cũ fuerint baptizati añ vsum liberi arbitrij decedentiũ. mox post mortẽ suã et purgationẽ pfatã in illis qui purgatõne hm̃oi indigebant. añ resumptionẽ suorũ corpm̃ ꝛ iudiciũ generale. fuerũt. sunt. ꝛ erũt in celo celorũ. regno ꝛ paradiso celesti cũ christo in sanctorũ angelorũ cõsortio cõgregate aciderũt. videt ꝛ videbũt (post tamẽ passionẽ ꝛ ascẽsionẽ dñi nr̃i iesu xpi) diuinã essentiã visione intuitiua ꝛ faciali. nulla mediãte creatura ĩ rõe obiecti se habẽte. sed diuina eẽntia nude ꝛ clare ac apte se illis ostẽdẽte. q̃q̃ sic videtes eadẽ diuina eẽntia pfruũtur. necnõ q̃ ex tali visione ꝛ fruitione eorũ anime qui iam decesserũt sunt vere beate. ꝛ erũt illorũ qui postea decedẽt. cũ eandem diuinã videbũt essentiã. ipsaq̃ pfruẽtur añ iudiciũ generale. Ac q̃ visio hm̃oi diuine essentie eiusq̃ fruitio. actus fidei et spei in eis euacuãt. put fides ꝛ spes ꝑprie theologice sũt virtutes. Nq̃ postq̃ inchoata fuerit vel erit talis intuitiua ꝛ facialis visio ꝛ fruitio. in eisdem dicta visio et fruitio sine aliqua intercisione seu euacuatõe pdicte visionis ꝛ fruitiõis cõtinuata existit ꝛ cõtinuabit vsq̃ ĩ finale iudiciũ. ꝛ extũc vsq̃ ĩ sempiternũ. Dicimus insup q̃ fm ꝓmunẽ dei ordinationẽ anime decedentiũ in actuali mortali pcõ mox post mortem suã ad inferna descẽdunt. vbi penis infernalib̃ cruciãtur. Et q̃ nihilominũ in die iudicij omẽes hoies añ tribunal xpi cũ suis corpoib̃ comparebũt. reddituri d factis ꝑprijs rationẽ. ꝛ recepturi vnusquisq̃ put gessit ĩ corpore suo siue bonũ siue malũ. Statuẽtes nostras pdictas diffinitões seu determinatiões ꝛ ipsarũ singulas ab omib̃ fidelib̃ eẽ tenendas. Quicũq̃ aũt deinceps pdictarũ nr̃arũ diffinitionũ seu determinationũ aut singularũ ipsarũ ꝗriũ sciẽter ꝛ ptinaciter. tenere. asserere. pdicare. docere aut defẽdere ꝗbo vel scripto psumpserit. ꝗ eũ sicut ꝗ hereticũ mõ debito ꝑcedat. Hãc ꝓstitutionẽ reuerẽdi pr̃is ac dñi totã hic posui. q: valde vtile ẽ ipsã scire ꝑ materiã quã ĩ ista distictiõe tractaui. ¶ Est etiã

hic aduertēdū q̃ si sūm⁹ pōtifex p̄ h̄ q̄d̄ hic pō
nit. post tñ passionē et ascēsionē ꝛc. intēdit q̃
latro nō viderit diuinā eēntiā i tpe q̄d̄ curre/
bat inter passionē ꝛ ascēsionē dñi nr̄i ihu xpi.
tūc reuoco illud q̄d̄ quo ad hoc dixi in ratīoe
pri. adducta circa istā materiā de visione diui
ne essentie.

Rōes adū
sariorūz q̃
aie btōr ñ
videāt deū
pus q̄z re/
sumāt sua
corpa.

Estat igitur

r nūc adducere motiua ptis ad/
uerse ꝛ ipsis rñdere. Ulñ q̄dā q̄
videbant tenere ptē illā. arguūt p ea sic. Aie
sctōrū nō pus videt diuinā essentiā. q̄z aie re/
probōrū damnent ad ppetuā pnā. Sed anie
reprobōrū nō dānant ad ppetuā pnā vsq̄z ad
diē iudicij. q̄ ꝛc. Maior pz. qr talē ppōtiōz
hñt reprobi ad pnā qualē electi ad gloriam.
1 Probat minor aucte beati Petri. q̄ scda sua
epla. ca. ij. ait. Si enim deus peccātibz angelis
nō pepcit. sed rudētibz inferni detractos i tar/
tarū tradidit cruciādos i iudiciū reseruari sed
qua rōne angeli mali reseruātur vsq̄z ad iudi
ciū cruciādi. eadē rōne etiā reseruabūt hoīes
2 damnādi. ¶ P. apls ad Hebre. xi. loquēs d̄
antiq̄s patribz ait. Et hi omēs testimonio fi
dei pbati. nō acceperūt reprōmissionez. deo p
nobis aliq̄d melius disponēte. ne sine nobis
ꝛsummarētur. Ergo eadē ratīo aīe sanctorū
qui nos pcesserūt nō accipiēt beatitudinē cla
re deū videdo vsq̄z ad finez mūdi. ne sine alijs
3 hominibus electis ꝛsummētur ¶ P. anima nō
pficitur supma pfectōe supnaturali. nisi pus
pficiatur pfectōe naturali. Sed aīa nō est p
fecta pfectīoe naturali añq̄z resumat corpus.
ergo ꝛc. Maior patet. qr sicut gloria p̄suppo
nit naturā. ita pfectio glorie p̄supponit pfecti
onē nature. Patet etiā minor. quia aīa habet
inclinatōem naturalē ad corpus resumēdū.
ergo aīa nō est naturaliter pfecta nisi satietur
hmōi appetitus vel inclinatio. Cū igit hmōi
appetitus nō satiet nisi resumpto corpe. ergo
4 ꝛc. ¶ P. aīa nō meret sine corpe. q̄ nō pmia/
bit sine corpe. nec p ꝛsequēs videbit deū. quia vi
sio ē tota merces pm. Aug. i. de tri. c. vlt. Ālns
pz. qr aīa separata a corpe nō est i statu merēdi
Patet etiā ꝛsnia. qr pmiū debet corrñdere me
rito. ¶ P. durāte pna pcti ex pte corpis. aīa
5 nō dz beatificari. Sed incineratio ꝛ putredo
corpis ē pna pcti. q̄ manēte corpe incinerato
aīa nō beatificabit. nec p ꝛsequēs videbit de/
um. Maior pbatur. qr aīa est magis cā pcti
q̄z corpus. ꝛ p ꝛsns pna pcti nō dz minus ap
parere in aīa q̄z i corpe. Minor patet. quia si
homo nō peccasset corpus eius nūq̄z putrefa
ctū fuisset. sed i ppetuū absq̄z omi pna vixisset
vt patet ex his q̄ dixi li. ij. dist. xx. art. iij. ¶ P 6
postq̄z aīa est eleuata ad videdū deum p eēn/
tiā. tūc nō pōt vlterius exaltari. Sed vsq̄z ad
extremū iudiciuz sp pōt homo exaltari. q̄ vs
q̄z ad illud iudiciū nō poterit clare videre de/
um. Maior pbat. qr p claram visionē dei hō
efficit similis deo. iuxta q̄ ait Joh̄es ꝑma sua
epla. ca. iij. Cuz apparuerit sil'es ei erim⁹. qm̄
videbimus eū sicuti est. q̄ habita hmōi clara
visione. homo ad similitudinez dei efficit sic
immutabilis q̄ nec augeri nec minui pōt i su
is pfectōibus. nec p ꝛsns exaltari. Minor hr̄
aucte beati Petri. qui ait. Humiliami sb po
tēti manu dei. vt vos exaltet i tpe visitatōis.
¶ P. videns diuinā eēntiam scit omia ꝛ a nul 7
lo pōt doceri. sed aīe separate ignorāt que apud
nos fiūt. ergo ꝛc. Maior pz Dicere. xxxi. vbi
dicit. Nō docebit vir vltra pximū suū. Ptz
etiā minor Isa. lxiij. vbi Isa. ait ipsi deo. Tu
es pater noster. abrahā nesciuit nos. ꝛ israhel
ignorauit nos. Sed qua rōne aīe istorū ne/
sciuerūt que circa filios suos agebātur. eadē
ratōe anime ceterorū ignorāt que hic agūtur.
¶ P. idē homo nō potest simul esse viator et 8
comphēsor. Sed hoīes sūt viatores vsq̄z ad
extremū iudiciū. q̄ vsq̄z ad illud iudiciuz nō
pñt ē ꝛphēsores. Maior patet. qr intellect⁹
viatoris pficitur habitu fidei. et intellect⁹ ꝛp/
hēsoris pficitur clara visione. fides aūt ꝛ cla
ra visio sūt incō possibilia simul i eodē. Patz
etiā minor. qr q̄diu durat fides i hominibus.
tādiu sunt viatores. sed fidem habebūt vsq̄z
ad diem iudicij. iuxta q̄ ait apl'us ad Heb.
ix. Christus semel oblat⁹ ad multorū exhau/
riēda pctā sēdo sine pctō apparebit omibz ex
pectātibus se in salutē p fidez. ¶ P. q̄z diu aīa 9
ptinet ad istud pñs seculū. tādiu est viatrix.
nec p ꝛsequēs clara deitatis visio sibi poterit
conuenire. Sed vsq̄z ad diē iudicij ptinet ad
istud seculū. ergo ꝛc. Maior patet. Probat
minor. quia quādocūq̄z aliquis hō mutat lo
cū alicui⁹ ꝛmunitatis i qua diu morari ꝛsue
uit cum ppōsito redeūdi ad eūdē locum. tūc
semp dicit ptinere ad talē ꝛmunitatē. nō ob/
stāte hmōi mutatione. Quāuis enim ciuis pa
risiēsis vadat romā cū ppōsito redeūdi parisi
us. tñ sp dicit ptinere ad cōitatē pisiēsez. Sz
aīa fidelis recedēs ab hoc seculo. sic recedit a
loco sui corpis. q̄ intēdit reuerti ad suum cor
pus. quia si nō crederet reuerti ad suū corp⁹.

tūc esset infidelis. eo q̃ dubitaret circa articu/
lū de resurrectione mortuorū. ergo nō obstāte
q̃ recedat ab hoc seculo. tm̄ vere dicit ad istud
seculū ptinere. ¶ Et istā rationē dicūt se hēre
ex li. i. sniarum Prosperi. vbi dicit. q̃ iusti re
ceptis cuz incorruptione atq̃z immortalitate
corpibus. municipatū celestis patrie accipi/
ent. atq̃z eius ciues ineternuz effecti pmissa si
bi p̄mia reportabūt. ¶ Et ex hoc ꝯcludūt isti
q̃ aīa resumptionē corporis nō erūt ciues illius
ciuitatis supne. z p ꝯsequēs ad istud seculuz
cēsendi sunt ptinere. ¶ Dicūt etiam hāc esse
intentionē Aug. qui. xx. de ciui. dei. ca. ix. ait.
q̃ anīe defunctorū vsq̃z post resurrectionē mor
10 tuorū ptinēt ad ecclesiā militātē. ideo ꝛc. ¶ P
vt pz Matth. xxv. xpus in extremo iudicio
dicet his qui a sinistris eius erūt. Discedite a
me maledicti in ignē eternū. Et seq̃tur ibidē.
Et ibūt hi in suppliciū eternū. iusti aūt in vi
tā eternā. Nec aurē vita eterna ē visio diuine
eēntie. Cū igit̄ nullū mobile moueat ad termi
nū in quo ē. ergo aīa extremū iudiciuz nec iu
sti vident deū. nec iniusti patiunt ignis infer
11 nalis suppliciū. ¶ P. Matth. xvi. dicit. Fi/
lius homīs venturus est in gloria patris sui
cū angelis suis. z tūc reddet vnicuiq̃z fm ope
ra eius. q̃ aīaq̃z sit vēturus nō reddet. ¶ Idē
allegat ex euāgelio Luce. xiiij. vbi dr. Cum
facis conuiuiū voca pauperes z debiles. clau/
dos z cecos. z beatus eris. qz nō habēt vnde tibi
retribuāt. retribuet autē tibi ī resurrectōne iu
storū. ¶ Et ex his z ꝯsilibus semp ꝯcludunt
isti. q̃ aīa iudiciū nō habebūt iusti dei visionē
12 q̃ ē retributio oīm meritorū. igit̄ ꝛc. ¶ P. i. Jo
hānis. iij. dr. Nōdū appuit q̃d erim⁹. scim⁹
aūt qm̄ cū appuerit similes ei erim⁹. qm̄ vide
bimus eū sicuti ē. Cū igit̄ apl's Johes ibi lo
quat de apparētia xpi q̃ apparebit in iudicio
13 iō iusti nō videbunt deū aīa iudiciū. ¶ P. cū
apl's. i. ad Corr. xiij. dixisset. Videmus nūc
p speculū z ī enigmate. tūc aūt facie ad faciez.
volēs postea ostēdere qm̄ veniat illud. tūc sub
dit inferi⁹. c. xv. Oportz aūt mortale hoc indue
re immortalitatē ꝛc. Sed hoc solū erit in re/
surrectōe mortuorū. q̃ anīe nō videbūt deū fa
14 cie ad faciē aīa resurrectōz mortuorū. ¶ P. ad
Col'. iij. dicit apl'us ipsis xpi fidelibꝫ. Mor
tui estis. z vita vestra abscōdita est cū xpo in
deo. Qm̄ aūt hec vita sic abscōdita manifeste
tur. oūdit apl'us ibidē dicēs. Cū em̄ xps ap/
paruerit vita vestra. tunc apparebitis z vos
cū ipo in gloria. Cuz igit̄ talis apparētia xpi
de qua loq̃tur ibi apl'us a p̄mo eluceſcat in iu
dicio. q̃ aīa dīē iudicij nō erit gloria vel beati/
tudo sanctorū ¶ P. i. ad Corr. iiij. ait apl'us. 15
Nolite aīa tempus iudicare quo aduscz veni
at dns. qui illuminabit abscōdita tenebraz.
z manifestabit ꝯsilia cordium. z tūc laus erit
vnicuiq̃z a dno. Cum igit̄ laus et honor sint
p̄miū virtutis. ideo videt q̃ iusti a p̄mo reci/
piant p̄miū in extremo iudicio. qm̄ vt p̄missū
est dns illumīabit abscōdita tenebraz. z ma
nifestabit ꝯsilia cordium. ¶ P. ij. Corr. v. ait 16
apl's. Omnes nos manifestari oportet aīa tri
bunal xpi vt recipiat vnusquisq̃z ppria corpo
ris put gessit siue bonū siue malū. Cū igit̄ tri
bunal xpi a p̄mo cōstituatur ī iudicio. Ergo
remuneratio bonorz z malorz a p̄mo erit in iu
dicio. ¶ P. Apocal'. vi. animabꝫ martyrum 17
petentibus vindictā de sanguine suo dantur
stole singule. z dicit eis. vt requiescāt adhuc
modicū tempus. donec impleat numer⁹ fra/
trum suorz. qui interficiēdi sunt sicz ipsi. Ex
talis numerus solū implebit in fine mūdi. iō
ꝛc. ¶ P. Apocal'. vltimo dicit dns. Ecce ve/ 18
nio cito. z merces mea mecuz est dare vnicui
q̃z fm opa sua. Sed ibi loq̃tur dns de secūdo
suo aduentu qui est ad iudiciū. ergo merces
nō datur aīa iudiciuz. ¶ P. sanctus Jobvo/ 19
lens nobis insinuare moduz z ordinē quo fi
delis homo ptingit ad deivisionē. p̄us tangit
de resurrectione q̃z de dei visione dicēs. In no
uissimo die de terra surrecturus sum. et rursū
circūdabor pelle mea. z hoc q̃tum ad resurre/
ctionē. z in carne mea videbo deum saluatorē
meū. z hoc q̃tum ad beatā visionē. ¶ Et idē
ordo insinuat extra de summa trinitate z fide
catholica. c. Firmiter credimus. Et in tribus
symbolis quibus articuli christiane fidei exp̄
mūtur. s. in symbolo apl'orum. z in symbolo ni
ceni concilij. z in symbolo Athanasij. In om
nibus em̄ his p̄us exp̄mitur articul⁹ fidei de
mortuorū resurrectiōe q̃z expumat articul⁹ de
vita eterna. q̃ consistit in dei visione. Ergo de
lege cōmuni nō habebit dei visio. nisi p̄cedat
mortuorū resurrectio. ¶ P. i. ad Corint. xv. 20
ait apl'us. Quid mihi pdest si mortui nō re/
surgūt. ergo fm intentionē apl'i sine resurrecti
one mortuorū nō pōt esse beatitudo sctōrū. exp̄
nullū pfectū reputat sine mortuorū resurrecti
one. ¶ P. Joh. xvij. sup illo verbo. Pr̄ quos 21
dedisti mihi. volo vt vbi ego suz z illi sint me
cum. vt videant claritatē quam dedisti mihi.
Dicit glo. Aug. Quādo illā claritatē videbi
mus. tūc fiet iudicium viuorū z mortuorū.
tunc em̄ tolletur impius ne videat claritatez

dei. Ergo videt fm intentionē Aug'. q electi
de quibus ibi loqtur xpus nō videant clarita
22 tē dei añ diē iudicij. ¶ P. Matth. xx. scribit.
Voca operarios. et redde illis mercedē suam.
incipiens a nouissimis vsq ad primos. ergo p
mi nō accipient mercedē. nisi etiā accipiāt vl
timi. ⁊ p ꝯsequēs in die iudicij omnes accipi
23 ent simul. ¶ P. Jaco. v. dicit. q sicut agrico
la expectat fructū pciosum terre suo tēpe resti
tuendū. sic ⁊ nos vsq ad aduentū dñi nostri
iesu christi fructū vite eterne patiēter expecta
re debemus. Et idē habet ad Tytū. ij. vbi di
cit apl'us. Sobrie. iuste ⁊ pie viuamus i hoc
seculo. expectātes beatam spem ⁊ aduentū glo
rie magni dei. ⁊ saluatoris nostri iesu christi.
24 ¶ P. Matth. xix. saluator loquens d die iu
dicij. pmittit apostolis q sedere debēāt sup se
des duodecim iudicātes duodecim tribus isra
hel. Et ibidem pmittit. q quicūq reliquerit
domū aut fratres ⁊c. centuplū accipiet. et vi
tam eternā possidebit. ergo vitaz eternam nō
habebūt fideles de lege ꝯmuni añ diem iudi
25 cij. ¶ P. ij. ad Thimo. iiij. sup illo ꝓbio apl'i.
Bonū certamē certaui ⁊c. Dicit glo. q iust'
iudex tempe iudicij eum. s. apostolū coronabit.
Sed visio dei beatifica non pcedet hmōi
coronationē. ergo ⁊c. ¶ Multe sunt alie au
ctoritates quas d textu sacre scripture. ⁊ d ori
ginalibus sanctorū isti doctores adducunt.
quas hic nō pono. quia nullam difficultatē
implicāt aliam a pmissis. et ideo ex solutioni
bus istarū rationū patebit illaz solutio cuili
Solutio. bet intuēti. ¶ Ad pmū igit respondēdo nego
Ad. 1. minorē. Lā autē negatōis patet in pma rati
ne quā supius adduxi p pte opposita. vbi op
positū istius minoris ondit tā aucte sacre scri
pture q aucte Gregorij papē. ¶ Ad pbationēz
dom. q nō ē intētio. b. Petri q dēmones pro
nūc nō patiant pēnā damnatōis eterne. ⁊ re
seruent vsq ad diem iudicij q tū ad hmōi pe
nam infligendā. sed ē sua intētio q reseruet q
tū ad hmōi pēnā augmētandā ⁊ manifestan
dam. Quia quis modo patiātur magnā pe
nam. tamē tūc patiētur maiorē. Et licz pnūc
coz pēna nobis sit occulta. tamē tūc erit omi
bus manifesta. ¶ Ad scdm nego ꝯntiaz. Ex
Ad. 2. illo em añte nō pōt legitime iferri hmōi ꝯns.
Nā p verba illa q assumunt in añte. nō vult
apl's nisi q anime electorū veteris testamenti
nō acceperūt repromissam hereditatē celestis
patrie pul q hmōi hereditatē recipere aie ele
ctoz noui testamēti. Aia em latronis q pas
sus fuit cū xpo eq cito pcepit hmōi hereditatē sicut quicūq patrū veteris testamēti. Et q
ista sit intētio apl'i. patet p glo. que illa verba
apl'i exponēs dicit sic Illi pozes nō acceperūt
statim repromissionē. i. repromissam vitā vs
q ad xpm. deo puidēte p nobis aliq d melio.
id ē vt naturā nostrā assumeret. ⁊ gloriosi cos
nobiscū exaltaret. Uñ addit. vt nō ꝯsumma
rent sine nobis. i. requie ⁊ visione dei fruerēt.
Et si illi tenuerūt fidem qui tam diu expecta
uerūt requiem. multo magis nos teneamus
qui statiz accipimus. Ex his igit verbis isti
us glose patet. q tā veteris testamēti q noui
homies sancti qui ab hac vita iam decesserūt
pmissam hereditatē vite eterne q tum ad bea
titudinē aie receperūt. ¶ Ad terciū dicēdum Ad. 3.
q de naturali pfectione anie possumus dupl'r
loqui. Uno mō put aia est q dā suba spūalis
Alio mō vt de se nō est pfectū suppositū. sed
est ps pncipalis suppositi pfecti. Primo mō
loquēdo de naturali pfectōe aie minor nō ē ve
ra. qz ania rōnalis a corpe separata nō caret na
turali pfectiōe sibi ꝯpetēte put ē suba spūalis.
⁊ p ꝯns etiā capax est beatitudinis spūalis. q
q tū ad naturales pfectōes aie de necitate nō
p supponit nisi naturalē pfectōez aie q sibi cō
uenit put suba spūalis est. ¶ Et tiā cū dicit.
supma pfectio supnatural' ⁊c. ly supma pt tri
pl'r intelligi. ¶ Uno mō vt dicit excellentiā
fm gradū generis. sicut albedo dicit supma p
fectio de genere color. quia excedit omes ali
as spēs colorū. Et isto mō quicq d est albū.
hoc dicit esse pfectū fm supmā pfectōez colo
rū. Alio mō dicit excellentiaz fm gradū spēi.
Et sic solū illud qd simpl'r ē albissimū dz esse
pfectū supma pfectōe colorali. Tercio mō di
cit quādā excellētiā indiuidualē seu fm gra
dū indiuidui. Et sic vnūqdq hns tm gdu
albedis ad qntū natura illi' sbiecti ē apta per
ueire. dz pfectū supma pfectōe colorali. Pri
mo mō bitudo etiā fm mimū suū gdū ē sup
ma pfectio supnatural'. qz vera beatitudo fm
quēcūq sui gdū accepta ē nobilior ⁊ excellēti
or omi alia pfectōe ipsi' aie. Et sub isto sensu
maior ē falsa. qz ad suscipiēdū talē indritē g
dū bitudinis sufficit natural' pfectio aie ꝯpe
tēs sibi put ē q dā sba spūalis. Illa aūt maior
accipit naturalē pfectōem q ꝯpetit aie put est
ps suppositi. als em minor nō accipet sb ma
iori. Sed scdo mō maior nō est ad ppositū.
qz forte nulla creatura hz vel hēbit vltimatū
gradū bitudis quē de' pt efficere infra spēm
bitudinis. ⁊ si aliq hz hmōi gradū. illa sola
cēt aia xpi. cui sic fuit data gra nō ad mēsurā

sic suo mō d: hīre beatitudinez sine mensura.
¶ Sed tercio mō accipiēdo ly supma. tunc cōcedo totam rationē. quia in nullo ē contra me. qz q̄uis anima sancta pnūc sit vere beata tamen beatior erit resumpto corpore. vt patet ex his q̄ dixi articulo. iiij. istius questionis.

Ad.4. ¶ Ad quartū nego ꝛñam. qz si ꝓpter h̄ aīa n̄ deberet p̄miari sine corpe. qz nō merebat̄ nisi in corpe. tūc eadē ratōne aīa separata a corpe nec deberet habere bñ nec male. qz nec bñ nec male egit nisi in corpe. Sed falsitas ist̄i consequētis patet Luce. xvi. vbi abrahā ad illuz diuitē in inferno sepultū sic ait. Fili recepisti bona in vita tua. et Lazarus sil'r mala. nunc autē hic consolat̄. tu ꝯo cruciaris ꝛc. Ad ꝓbationē dicendū. q̄ in hoc corespōdere debet p̄miū merito. q̄ fm maiorē quātitatē virtualē ipsi⁹ meriti. maior erit quātitas ꝓtualis ipsi⁹ p̄miū. qd̄ quidē p̄miū saluo ordine iusticie pt dari aīe sine corpe exñti. Quia sicut miles triumphādo nō merek̄ coronā triūphi sine eq̄. z tñ ꝓ triumpho coronat̄ absq̄ equo. sic in ꝓposito ꝛc. Corpus em̄ ē q̄si equus in q̄ aīa exercet suam militiā sup terraz. qz militia ē vita

Ad.5. hoīs sup terrā. vt habek̄ Job. vij. ¶ Ad q̄n/tū dōm q̄ beatitudo aīe dupl'r pōt considerari. Uno modo fm pfectū gradū quo deus disposuit hm̄oi animaz beatificare. Alio modo citra talem gradū. Primo mō dicik̄ beatitudo tota liter ꝛsummata. Secdo mō. tūc q̄uis ꝓ eā aīa sit vere z formal'r btā. tñ non dz dici btā bītudine penitus ꝛsummata. eo q̄ expectet aliquē vlteriorē bītudinis gradū quē sibi deus suo tēpe largiek̄. Nō dato q̄ maior sit vera loq̄ndo de bītudine p̄mo mō dicta. qz talē beatitudinē hēbit aīa post resurrectiōz hoīs. qñ ipa aīa actual'r hēbit esse in suo toto et in corpe incoruptibiliter gl'ificato. tñ nō ē vera de bītudine secdo mō dicta. ¶ Ad ꝓbationēz dōm q̄ putrefactio z incineratio corpis magz sūt a deo inflicta ī pena aīe q̄z corpis. nā pena ꝓprie nō ē nisi ei⁹ qd̄ pcipit pena. sed corpus exanime nō ē pceptiuū alicui⁹ pene. Uñ sic ꝓpter forifacta alicui⁹ destruunk̄ pdia sua. z hm̄oi destructio nō est pena illaz rez que destruunk̄. cū tales res sint insensibiles. sz pot⁹ dicik̄ esse pena illius qui forifecit. ꝓpter cui⁹ delictū fit hm̄oi destructio. sic in ꝓposito ꝛc.

Instantia ¶ Forte dicek̄ q̄ si ad ꝓpositū ista fuerint applicata. tūc pcedētibus ꝯtradicūt. Quia nulla pena potest stare cū beatitudine vera. sz fm ista dicta incineratio corpis ē quedā pena aīe q̄ nulla anima vere beata potest h̄re corp⁹ incineratū. z p ꝯñs nō poterit esse beatitudo aīe absq̄ corpis resumptōe. ¶ Dicēdū q̄ maior nō ē vera. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē aduertēdū q̄ duplex ē pena. Quedā. i. positiua. q̄ ē afflictionis inductiua. Alia ꝓuatiua. q̄ ē alicui⁹ ꝛsolationis retardatiua. Nō licet ꝓma istaz penarū nō possit stare cū aliq̄ gdu vere bītudinis tñ secda pena pōt stare cū q̄libet gradu bītudinis ꝓter sup̄mū gradū quo beatitudo penitus ꝛsummat̄. Et isto secdo mō ē ī ꝓposito. qz rōne hm̄oi incineratōis retardat̄ aīa ne sua bītudo penit⁹ ꝛsummek̄. Propter qd̄ beatitudo aīaz recipit augmētū post resūptōez corpm. vt dictū ē articulo. iiij. ¶ Ad sextū nego maiorē. qz xp̄us a p̄mo instātis siue cōceptōis fuit eleuatus fm aīam ad videndū nude diuinā essentiā. z tamē postea fuit exaltatus. iuxta qd̄ ait apl'us ad Philip. Propter quod deus exaltauit eum. z donauit ei nomen qd̄ ē sup omne nomē. ¶ Forte dicek̄ q̄ nō ē simile de christo. z de alijs puris homibus. qz xp̄us cū hoc q̄ fuit ver⁹ ꝯphēsor clare videēdo diuinā ēcntiam. etiā cū hoc fuit verus viator. Et iō fm q̄ erat viator poterat exaltari. Sed pur⁹ hō videēs deū tm̄m mō est comphēsor. iō nō pōt exaltari. ¶ Ista cauillatio nō valet. qz post suaz passiōez christ⁹ desijt eē viator. z tamē postea dicik̄ exaltatus sup omnes celos. ¶ Uñ iuxta hm̄oi exaltationē dicimus sibi in ps. Exaltare dñe in virtute tua ꝛc. Et iterum. Accedit homo ad cor altū. z exaltabik̄ deus ¶ Ad ꝓbationē nego ꝛsequentiā. qz licet anima ꝓ claram dei visionē efficiat̄ similis deo. tamen quia hm̄oi similitudo cōpatik̄ etiā secū multiplicē dissimilitudinē. ideo nō optet q̄ talis aīa sit ita immobilis sicut deus. ¶ Etiā qz hm̄oi similitudo nō est pūctalis. sed hz multos gradus. qz etiā in patria vnus hō est sil'ior deo q̄z alter. ideo post iudiciū q̄ñ anime clarius videbunt deū q̄z añ iudiciū. tūc etiā sil'iores erunt deo q̄z añ. quia intensa causa similitudinis etiā intendik̄ ipsa similitudo. sz visio dei est cā iam dicte similitudinis. z hec intēditur post iudiciū. vt patet ex dictis sup⁹. q̄ etiā similitudo qua aīa beata dicik̄ formaliter sil'is deo post iudiciū intēdek̄ ¶ Forte dicek̄ q̄ ōrū istius habek̄ ex verb. b. aug. i. li. sententiaz prosp. vbi d:. Humana creatura cū fuerit btā. nō poterit mutari ī melⁿ nec ī pei⁹. ¶ Dicēdū q̄ istud ē intelligēdū de mutatiōe status. qz talis creatura nō pt mutari in melioreē statū q̄z sit status gl'ie. nec vnq̄z mutabik̄ in prioreē. qz nunq̄z pdet beatitudinē gl'ie sue.

Solutio.

Ad.6.

Instantia

Solutio.

Instantia

Solutio.

Secus autē est de statu gratie qui est in via. quia homo existens in eo potest mutari ī statum peiorem. puta in statū culpe. ⁊ in statum meliorē. puta in statum glorie. qui est status
Ad.7. celestis patrie. ¶ Ad septimū nego maiorē. Nā oppositus eius ondit ī ista dist. q. ij. arti. iiij. ⁊ sil'r li. iij. dist. xiiij. ¶ Ad pbatōz dōm. q licet in vita beata vir nō doceat primū suū qtum ad ea q spectāt ad naturalē cognitiōz. tamē qtum ad noticiā futuroz ꝓtingētium multi docent p diuinā reuelationē. ⁊ p supiorū beatoz informatōez. ¶ Etiā minor nō ē vera loquēdo de aiabus separatis beatis. ꝑ quibus loqmur ad pnsē. ⁊ qtum ad hoc ipa pbatio nō est ad ppositū. qz eo tpe qn Isaias dixit illa verba. tūc aie ipsius isr'l et abrahe non erāt beate. quia post mortē xpi a primo suam beatitudinē receperūt. ¶ Etiaz fm expositores aliqs qui tractāt ista verba Isaias loquit ibi de noticia saluatiua. ⁊ ideo ē sensus illoz ꝓbo ruz. q salus illius ppli nec fuit ab abraham. nec ab israhel. sed a solo deo. Et p cōsequens illis verbis nō negat Isaias. quin abrahaz ⁊ israhel cognouerint ea que gerebātur in hoc mūdo. De hoc etiam patebit dist. sequenti.
Ad.8. ¶ Ad octauū nego maiorē. nā xpus fuit verus homo. ⁊ tn simul fuit verus viator ⁊ comprehensor. Ad pbationē nego minorē. oppositū em eius pbaui in prologo primi li. qōne. iij ¶ Etiā minor istius rationis ē falsa. ad pbationez illius dicendū. q maior nō est vera. Nā dato q actus fidei excludat claram visionem. et p ꝓns status patrie. habitus tn fidei put dicit quendā ornatū anime. nec excludit hominez
Ad.9. a clara dei visiōe. nec a statu patrie. ¶ Ad nonū nego minorē. ad pbationē dōm ad maiorē. q licet homo recedens ab aliquo loco in q cōsueuit morari cū ppositō redeūdi ad habitādum in eodem loco. dicat ptinere ad illam ꝓmunitatē de qua recedit. tamē si taliter recedit q nō pponit reuerti ad cōmorandū ī illo loco. sed solū reuertit ad deportādū illud qd dimisit ī illo loco. tūc nō ptinet vlterius ad illā primā cōitatē de qua recessit. sed potius ad illam ad quā rē quā in primo loco querit trāsportare pponit. Et isto scdo mō ē in ppositō. qa mortuo homīe licet aia fidelis credat se reuersurā tamē nō credit se reuersuram ad iterū morandum in isto mortali seculo. si em hoc crederet tunc esset infidelis. Sed solū credit se reuersurā ad corpus suū qd hic dereliquit trāsportandū ab hoc mūdo. ⁊ ppetue collocādū ī celo empyreo. ¶ Ad auctē adductam de libro Prosperi dōm. q licet p illa verba bn habeat q suppositū humanū tūc a primo incipiat esse ciuis celestis patrie qn aia resumpsit corpus qd ī morte dimiserat. eo q hūanū suppositū sit ēentialiter ꝓpositū ex aia ⁊ corpe. tn ex hoc nō habet quin ipsa anima pus sine corpe fuerit ciuis illius supne patrie. ⁊ primū receperit beatitudinis sempiterne. ¶ Ad dictū aug. pōt dici. q isti nō bn allegāt augustinū. qz aug. nō dicit aias defunctoz ptinere ad ecclesiam militantē. sed dicit omes aias iustoz ptinere ad regnū xpi seu ad ciuitatē dei. sicut omīs iniusti ptinet ad ciuitatē dyabolī. Illā autē ciuitatē dei diuidit in duas ptes. s. in ecclesiaz triumphantē in qua sunt anime beatorū. ⁊ ecclesiam militantē in qua adhuc laborant anime iuste. que in mortali corpe pnūc a dno pegrinātur. Si tamē in aliquo libro aug. inuenit dixisse animas defunctorū ptinere ad ecclesiā militantē. hoc nō est intelligendū qtum ad eaz substantiā. quia vt sic nō subsūt iudicio ecclesie militantis. Nam papa nō potest tales animas citare. et nō comparētes p contumacia excōicare. Sed est intelligendū qtū ad ea q fecerunt ⁊ dixerunt quādo adhuc viuerunt in hoc mūdo. Quia licet sancti defuncti qtum ad eoz substantiā ⁊ qtum ad ea q pnūc dicunt ⁊ faciunt trāscendāt ecclie militantis iudicium. tamē qtum ad ea que dixerunt ⁊ fecerūt in hoc seculo prius qz morerentur subsunt tali iudicio. Quia nullus sanctus canonizatur nisi eius facta approbent ab ecclesia. Etiā dicta sanctoz defunctoz possūt examinari ab ecclesia ⁊ corrigi si aliquid corrigendū in ipsis inuenit. ¶ Ad decimū dicēdū Ad.10.
q qtuis in fine iudicij instituadāt in vitā eternam cum corpe ⁊ anima. tn ex hoc nō seqtur q anime eorū prius nō fuerint in vita eterna Quāuis em nihil moueat ad terminū ī quo est eo mō quo ē in eo. tn exns in aliq termino pōt moueri ad eū alio mō qz prius fuerit ī eo ¶ Uel dicendū q sicut subiectū hns aliquā formā fm vnū gradū. pōt moueri ad eandem formā fm aliū gradū. qd em ē albuz pōt fieri albius. sic aia separata exns ī vita eterna fm aliquos gradus sue beatitudinis. mouet cum suo corpe ad vitā eternā fm vltimatū ⁊ penit cōsummatū gradū sue beatitudinis. ¶ Ad.xi.pz Ad.11.
p ia dicta. qz in iudicio retribuet iustis fm suprēmū gradū sue beatitudinis. qtuis aie eorum fuerint an iudiciū vere beate. ¶ Ad.xij.dōz Ad.12.
q.b. Johes nō solū loqtur ibi de apparētia q xps apparebit in iudicio. sed loqtur de appa/

rentia clare visionis fm quā apparet cuilibet
anime separate ab omni labe peti sufficiēter pur-
Ad.13. gate. ¶ Ad.xiij.potest dici.q p illa verba in
xv.ca.apl's nō intēdit determinare illud tunc
de quo fecerat mentionē in ca.xiij.quia valde
magna est inter illa digressio. ¶ Esto tamen
q ita esset.tūc dici potest q aplus ibi loqtur
de visione qua deus videt ab hūanis suppositis.talis em visio psupponit resurrectōz mor-
tuoz.qz anima sine corpe nō est hūanū sup-
Ad.14. positū. ¶ Ad.xiiij.dicendū.q illam christi
apparentiā referendo ad extremū iudiciū tūc
apparebunt electi quibus ibi loqtur aplus.
nō solum in anima.sed in pfectis suis suppo
sitis. Ex hō tñ nō habet qn añ apparuerit i glo-
Ad.15. ria fm suas aias pter corpa. ¶ Ad.xv.dicen
dū.q laus includit quandā manifestatōz ei⁹
qui laudat.igit quis ante beatorū nūc sint
corā deo in gloria.tñ qz hoc pnūc nobis ī via
exntibus nō est plene manifestuz. in iudicio
do erit omnibus tam bonis qz malis notuz z
manifestū.ideo dicit apl's q tūc erit laus vnī-
Ad.16. cuiqz a dño ¶ Ad.xvi.dōz q ibi loqt de nob
fm esse quod habebim⁹ in pfectis suppositis
Ad.17. post hanc vitā. ¶ Ad.xvij.dōm.q quis nu
merus martyrū nō compleat vsqz ad finē mū
di.tñ quia animabz eoz qui decesserūt singu
le stole iam dare sunt.ideo quis sēdam stolā
scz corpis claritatem expectet vsqz ad finē mū
di.tamē p pmā stolam que ē vera salus anie
iā vere sūt beate.vt patuit supius.vbi ad hāc
Ad.18. sniam istum textū traxit btus Gregor. ¶ Ad
xviij.dicendū.q tūc.s.in iudicio xpus dz da-
re vnicuiqz.quia aliquibz dabit de nouo sim
pliciter suā beatitudinē qui vsqz ad illam ho
ram nō fuerunt beati.qz forte tunc a pmo ab
hoc seculo decesserūt. vel vsqz ad illud tēpus
in purgatorio fuerūt. Alijs do etiā dabit.q a
quis añ dederit.tamē ptunc pus datū auge
Ad.19. bit.z eorum corpa glorificabit. ¶ Ad.xix.di
cendū.q in omnibus istis locis fit mētio de vi
sione dei z vita eterna.fm q ꝛueniunt pfecto
hūano supposito.z iō pmittit resurrectō mor
tuoz.qz tale suppositū nosciť esse ꝛpositū ex
anima z corpe. Sed saluator nr Joh. vi. lo
quēs de vita eterna ꝛueniēti aīe purgate post
hanc vitā. pus facit mentionē de vita eterna
quis de resurrectōe. Dicit em sic. Hec ē aūt volū
tas pris mei q misit me. vt omis qui videt filiū
z credit in eū habeat vitā eternā. z ego resusci
tabo eū i nouissimo die. Et infra eodē.c.sbdit
Qui mādūcat meā carnē.z bibit meū sāgui-
nē hz vitā eternā.z ego resuscitabo eū i nouis-
simo die. ¶ Ad.xx.dōm.q vt patet ibidē in Ad.20.
textu aplus i epheso habuit magnū certamē
ꝝ quosdā qui negabāt mortuoz resurrectōz.
z d pfectu illius pugne loquēs ait. Quid mi
hi pdest si mortui nō resurgūt. Quasi dicat.
Nō pdesset sed potiꝰ noceret.qz nō pugnasse
p veritate si mortui nō resurgerēt. Et iō ōba
iā dicta nō bñ trahūt ad pñs ppositū ¶ Ad Ad.21.
xxi.dicendū.q fm intentionē aug.ly videbi-
mus debet referri ad omnes electos. quia z si
añ iudicium alique anime purgate videant
claritatem dei.tamē anime oim electoz nō vi
debūt siml hmōi claritatē donec veniat extre
mū iudiciū.qz vsqz ad illā horam semp inue
nietur aliquoz electorū anime vel in hoc mū
do. vel in purgatorio.que non vident hmōi
claritatē. Et sic negāda est ꝛnūtia. ¶ Ad.xxij. Ad.22.
dōm.q fm expositōem beati Gregor.i omel.
ista parola nō est trahenda ad redditōz mer
cedis fm q reddit in extremo iudicio.sed est
quedam compatio electoz noui testamēti ad
electos veteris testamēti. Unde sic ait. Aia sā-
cta mox vt de hoc mūdo egredit.illum denā-
rium recipit. Et quia sancti noui testamenti
vltimo venerūt.z statiz in obitu receperunt.
patres vero veteris testamēti qui diu añ ve-
nerant.multū illum denariuz expectauerunt.
scz vsqz ad mortē christi.ideo compatiue vlti
mi dicūtur pmo recipe. ¶ Et iō subdit aliaz
expositionē dicēs. Uel q vltimo venit pmo re
cepit.qz latro qui in fine vite sue venit. in ac-
cipiendo denariuz apostolos añcessit. ¶ Ad Ad.23.
xxiij.dicendū.q quis in his duabz auctori-
tatibus hortētur omes electi ad expectandū
fructū vite eterne.eo mō quo pfectis hūanis
suppositis dabit in die iudicij.tñ ex hoc non
habet qn anie electoz sufficienter purgate añ
die iudicij vere sint beate. ¶ Ad.xxiiij.ptz ex Ad.24.
pdictis.quia ibi loquit saluator de vita ēna
put ꝛueniet pfectis suppositis ¶ Etiā facie
do vim in hoc verbo quo dz possidebit. tunc
auētas illa i nullo ē ꝝ nos. Qz aliqs nūc pōt
accipe qd tūc adhuc possidebit. Centuplu
igit tunc accipiet pensando ea q tunc dant de
nouo quātum ad corpis glorificatiōem.z vitā
eternā possidebit.quātū ad aīe beatitudinē.quaz
tñ possidēdā añ resurrectōem accepit. ¶ Ad Ad.23.
xxv.dicendū.q verba illius glose congrue
pnt intelligi de iudicio pticulari. quo imme-
diate post mortem apli anima sua iudicabat
esse digna vita eterna. ¶ Uel dato q intelli-
gantur d extremo iudicio.tūc p coronā dz in
telligi beatitudo ꝛsummata quātuz ad supīmū

gradū eius. q̃ mō solū habebit a q̃libet electo post resumptionē sui corpis. put dictū ē supi us. ¶ Ad argu. pnci. ddz. q̃ q̃ius maior sit vera loq̃ndo de corpe materiali obscuro ⁊ corruptibili. qz tale corpus est impeditiuū intellectualis cognitōis. tñ nō est vera loquēdo d̄ corpe glorificato ⁊ incorruptibili. sicut ē in p̄posito. vt pz ex p̄dictis.

Ad pnci/pale argumentum.

¶ Distinctio quinquagesima

Incoritur questio. Postq̃z mgr̄ supi⁹ de mia/uit de mortuoz resurrectōne. ⁊ de ipoz resurgētiū iudiciali examinatiōe. ⁊ oñdit q̃lit ī illo iudicio boni remunerāt. nūc in ista vltima dist. q̃rit li. oñdit. quō ī fine illi⁹ iudicij mali ꝯdemnant. Et diuidit in duas ptes Qz p̄mo retributiōez maloz ptractat. Secdo circa materiā p̄missoz q̃ttuor libroz epilogat ibi. Nec de pediby. Prīa ē pñtis lectōnis. Et diuidit in duas ptes. Qz p̄mo innuit malorū retributiōz absolute. secdo facit h̄ idē in q̃sitiue. ⁊ respectu alioz ꝯparatiue. ibi. Preterea solet q̃rī. Prima ī duas. Qz p̄mo inq̃rit de ꝯditōe damnatoz q̃ ad malū culpe. respectu cui⁹ deus se hz pmissiue. Secdo q̃ ad malū pene. respectu cui⁹ deus se hz effectiue. ibi. Hic queri pōt. ¶ Seq̃tur illa ps. Preterea solet queri. Et diuidit in tres ptes. Quia primo mgr̄ ꝯsiderat pnā dānatoz respectu eoz q̃ adhuc viuūt ī h̄ mūdo. Secdo respectu eoz q̃ fuerūt ī lymbo. Tercio respectu eoz q̃ sūt ī celesti paradiso. Secda ibi. Si q̃s aūt q̃rat Tercia ibi. q̃ri etiā solet. Et hec ī tres. qz p̄mo inq̃rit vtz boni ⁊ mali se mutuo videāt vsq̃z ad iudicium. Secdo oñdit q̃ maloz pena a btis visa nō p̄uocat btōs ad ꝯpassionis affectū. Tercio q̃ hozroz illi⁹ pene visus a btis nō minuit sz potiⁿ auget sue felicitatis effectū. Secda ibi Sz cū scti. Tercia ibi. Postremo q̃rit ¶ Et ī h̄ terminat diuisio ⁊ snia istius lectōis in generali Circa quā quero in speciali.

Questio prima.

Vtrū aīa hūana a corpe separata intelligat ea q̃ fūt in h̄ mūdo. ¶ Et videt q̃ nō. Quia sicut se habet colores ad visum. sic se hnt fātasmata ad intellectū. Sz visus nihil pōt videre sine coloze. q̃ aīa nihil poterit intelligere sine fantasmate. Luz igitur aīa separata careat fantasia. que fundat in organo corpali. ⁊ p̄ ꝯs careat fantasmate. ergo videt q̃ nihil possit intelligere. Maior habetur iij. de aīa. Veritatē etiā minoris quilibet experitur in seipso. ¶ Cōtra. sicut hic ptz in lra diues rogauit p̄ fratrib̄ suis q̃n aīa sua fuit ī inferno. ⁊ p̄ ꝯs a corpe fuit separata. qz nōdū ille diues surrexit a mortuis. q̃ cogūit frres suos q̃ adhuc vixerūt in hoc mūdo. ¶ Circa istā q̃ōem more solito hucusq̃z seruato q̃ttuor sūt videēda. ¶ Primo vtz aīa separata aliq̃d intelligat ¶ Secdo vtz itelligat p̄ spēm ab actu realiter differentē. ¶ Tercio de p̄ncipali quesito ¶ Quarto vtz damnati videant gloriaz exitium in celesti paradiso.

Articulus primus.

Quantuz ad primū tria sunt videnda. ¶ Primo de eo qd̄ petitur scz vtrū anima separata aliq̃d intelligat ¶ Secūdo vtz subas separatas intelligat. ¶ Tercio vtz oīa naturalī cognoscibilia cog̃scat ¶ Et fm hoc pono tres ꝯclōes ¶ Prima ē q̃ aīa a corpe separata vere intelligit aliq̃. Quia nulla res penitus destituit a sua ppria opatōne. vt patz. ij. ce. ⁊ mū. Sed intelligere est ppria opatio anime. ergo si manet aīa post mortem hōmis. sicut ponit fides catholica. ac etiā vera ph̄ia. oportet q̃ aliq̃d intelligat. ¶ Et istā veritatē asserit Auicēna in. vi. suoz naturalium dicēs. q̃ aīa separata clarius intelligit veritatē q̃z coniūcta. ¶ Sed ꝯ istā ꝯclōnem pōt argui multipl'r. Primo sic. Deus ⁊ natura nihil faciūt frustra. vt dicit. i. ce. Sed si anima posset intelligere sine corpe. tūc frustra ꝯiūgeret corpi. q̃ aīa nihil itelligit sine corpe ¶ P. aīa hūana nihil intelligit nisi mediātib̄ formis acceptis ab ipsis sensib̄. Sed post hāc vitā nihil accipit a sensibus. q̃ ⁊c. Maior patet. iij. de aīa. vbi dicit. q̃ aīa in suo p̄mordio nascitur sicut tabula rasa in qua nihil est depictum. apta tamē nata depingi. Ex quo patet q̃ aīa nō habet aliquas rerū similitudines sibi cōcreatas quibus ipas res intelligat. ⁊ per ꝯs nēce ē vt hm̄oi similitudines p ipos sensus acquirat. Minor etiā ptz. quia omes sensus hōmis fundātur in organis corpalibus. et p ꝯs corrūpunt destructi hm̄oi organis ī morte ipsius hois. ¶ Nec valet si dz q̃ aīe separate intelligāt mediantibus speciebus hic acquisitis. quas retinēt q̃n ab hac vita decedūt. q̃a multe sunt anime separate q̃ nullas spēs hic acquisierūt. sicut apparet de aīab̄ puerorū ¶ P 3 aīa nihil pōt intelligere sine fātasmate. q̃ aīa separata nihil pōt intelligere. Antecedēs patet. qz

Cōclusio prima

Instantia 1

2

nccē est intelligētē fātasmata speculari. vt patet. iij. de aīa. Cōsequētia etiā ptz. qz in morte hoīs qñ aīa separatur a corpe. tunc oīa fantasmata corrumpūt. ¶ P. opatio ppria toti cōiūcti nō ꝓuenit alicui pti destructo ipo toto. Sed itelligere ē ppa opatio toti hoīs. q̃ destructo hoīe nō poterit ipsi aīe ꝓuenire. Maior ptz. pbat minor. qz vel intelligere ē ppria opatio aīe vel homīs. Nō aīe. qz si q̃s dicat aīam p se intelligere. idē ē ac si dicat eā tenere vel edificare. vt patet. i. de aīa. q̃ intelligere est ppria opatio homīs. ergo ꝛc. ¶ P. intellect⁹ corrumpit qñ homo mor. q̃ anima separata p mortē hominis a corpe nihil intelligit. Consequētia patet. qz sicut corrupto sensu aīa nō sentit. sic corrupto itellectu nō itelligit. Aīs habet. iij. de aīa. vbi ait phus. q intellect⁹ corrūpit interius quodā corrupto Et iā ibidē dr q intellectus passiu⁹ corruptibil' est ¶ Ad p mū dr. q minor nō ē vera. Quia dato q intellectus eque bene intelligat separatus a corpe corruptibili vel melius q̃z ꝓiūctus. tñ coniūgit corpi vt suam beatitudinē acquirat in corpe. ꝛ ne vniuerso deficiat tam nobilis spēs. sicut ē humana natura. q̃ ex hmōi ꝓiūctōne resultat. ꝛ p ꝓsequens hmōi ꝓiunctio nō fieret frustra. cū soluz illud dicat fieri frustra quod nō fit ppter aliquē finē. vt ptz. ij. phicor. idō ꝛc. ¶ Ad. ij. nego maiorē. qz multa qñq; phete ꝛ alij hoīes scti cognouerūt. ad q̃rū noticiā nō deuenerūt mediātib⁹ sensib⁹. sed magis a sensib⁹ ꝛ rebus sensibilibus elōgati Sicut apparuit de apl'o. qui in illa supna reuelatione sibi facta nesciuit vtrū anima sua esset ī corpe vel extra corpus. Et etiā btūs Aug'. in quadā sua ꝓtēplatione ait. Iam alibi me video vbi tñ nescio. ¶ Dato etiā q illa maior esset vera p cursu pñtis vite. tamen p statu vite future nō est vera. quia post vitam pñtem aīa nō solū intelliget p species acquisitas mediantibus sensibus. sed etiā intelliget p spēs infusas fm ideas existētes ī ipa mēte diuina. Et p hoc patet ad pbationez. quia pcedit de cursu naturali qui ī hac vita mortali cōuenit anime in cognoscēdo. Patet etiā ad instātiā de aīabus puerorū. quia poterūt intelligere p spēs infusas. ¶ Ad terciū dōm. q̃ q̃uis aīs sit verū loquēdo de naturali intellectōe aīe est bi ꝓpetēti p statu pñtis vite. tñ nō ē vez d̄ cognitōne supnatural'r cōicabili ipsi aīe etiā in hac vita. nec ē necciū de cognitōne ꝓpetēti ipsi aīe ī futura vita. qz ī illa vita p spēs ifusas poterit intelligere absq; oi fātasmate. Ad pboez dōm q dictū arist. ꝛ ceteroz naturaliū phoz ipm arist'. seqntiū nō valet ī ppōsito. qz sp loquūt de naturali intellectōe hoīs. q̃ sibi cōuenit p statu pñtis vite. ¶ Ad. iij. dōm q maior nō ē ꝓa suppositis duob⁹. Quoz pmū ē. q opatio tal' ꝓueniat toti determiate p vnā suarū ptiū. Secōm ē q illi pti ꝓueniat p se ē destructo toto Nec aūt duo suppositā locū hñt ī ppōsito. qz intelligere ꝓuenit toti hoī p aiam intellectiuā. etiā aīe ī tellectiue ꝓuenit p se ē corrupto ipo hoīe. Jō applicādo maiorē ad ppōsitū. tūc ē falsa. ¶ Ad. v. nego aīs loqndo ppie de itellectu. vt accipit intellect⁹ p intellectu possibili vel agēte. Ad pbatōez pōt dici q ibi loquit Arist. nō fm ppriā opinionē. sed fm opinionē quorūdā. q̃ dixerūt intellectū subiectiue fūdari ī quodā organo corpali. Nō d̄ si vez esset. tūc ad destructōem talis organi corrumpet intellect⁹. sicut ad corruptionē sbiecti corrūpit accidēs īmediate fundatū ī hmōi sbiecto. ¶ Etiā p intellectū passiuuz nō intelligit ibi Aristo. intellectū possibilē. d̄ q̃ ait Aristo. in eodē. iij. de aīa. q separat ab illo sicut ppetuū a corruptibili. sed intelligit quādā potentiā nobilē sensitiuā q̃ est collatiua intentionū pticularīū. fm quā agnus discernit inter lupū ꝛ ouem. illū estimādo inimicuz. ꝛ istū amicū. Propter quod fugit lupū. ꝛ seq̃tur matrē. Que virtus vt est in hoīe. qñq; dicit ratio pticularis. vt autē est in brutis. dicit estimatiua. ꝛ vt est in vtroq; qñq; dicit cogitatiua. Et ista ꝓtus fm aliq̃s phos sbiue fūdat in medio vētriculo capitis. ¶ Cōclusio secūda est. q anima a corpe separata. cognoscit angelos seu sub̄as separatas. Et hec ꝓcl'o non dz alicui fideli esse dubia. Oz planū ē q anie damnate cognoscūt malos angelos tāq̃z suos tortores. ꝛ aīe beate cognoscūt bonos angelos tanq̃z suos socios. conciues ꝛ ꝓsolatores ¶ Ois cognitio fit p assimilationē. Cū igit maiorē sil'itudinē habeat aīa separata respectu talīū spñalīū sbar q̃z ī spectu corpalīū. q̃ ve cogscit hmōi sbas ¶ P. q̃cd sub nostri intellectus obo adeq̃to veraciter ꝓtinet. h̄ nr̄i intellectus ve pt cogscere ꝛ intelligere. Sz sbe separate sb obo adeq̃to nr̄i intellect⁹ ꝓtinet. q̃ ꝛc. Maior ptz. qz ens inq̃tū ens videt ē obm adeq̃tuz nr̄i intellect⁹. et maxime p statu illo quo nō grauat mole corruptibil' corpis. Probo maiorē. quia illud qd̄ excedit nō est adequatuz. igit si aliq̃d ꝓtentū sub adeq̃to obo intellect⁹ sic excederet itellectū q̃ itellect⁹ nō posset cogscere ipm. tūc adeq̃tū obm nō esset adequatū

4

5

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Cōclusio scda.

1

2

3

4 qd̄ ē implicatio ꝗ dictōis. ¶ P. illud ī cui⁹ cognitōe natural' beatitudo rōnalis anie ꝯsistit hoc aīa separata nō impedita malo culpe vel pene videt posse intelligere. Sed ī cognitōe intelligētiaꝝ seu subaꝝ separataꝝ cōsistit natural' beatitudo nr̄aꝝ aīarū. vt pz p Arist. x. ethi. q̄ aīa separata sua naturali cognitōe pt hm̄oi substātias intelligere. ¶ Ut aūt mod⁹ cognoscēdi quo aīa post mortē homīs subas separatas cognoscit appareat. igit̄ adducā aliq̄s instantias ꝗ istā ꝯclusionē, ex quaꝝ solutōib⁹ appebit hm̄oi modus. ¶ Pōt em̄ argui ꝑmo sic.

Instantia 1

¶ Si aīa separata cognoscit subas separatas cognitōe naturali de qua sp ad pn̄s loq̄r. aut cognoscit eas p ppriā suā ēntiā. aut p ēntias ipsaꝝ subarū separatarū. aut p spēs ⁊ sil'itudines aliū subaꝝ. Ista pz p sufficiētē diuisionē. q̄ si dat quartū mēbrū. l. q̄ cognoscat eas p ēntiā diuinā. tūc talis cognitio nō ēt natural'. sed pot⁹ btifica et supnatural'. ¶ Sed ꝑmū dari nō pt. q⁊ solus de⁹ cognoscit ea q̄ sūt extra se p ēntiā suā. eo q̄ sola diuina ēntia sit fecūdū exemplar oīa in seipo expssissime repn̄tās. Nec scdm. q⁊ licet res cognita ī suo esse reali nō sit semp psens intellectui cognoscēti. tn̄ illud qd̄ ē ratio cognoscēdi. seu p qd̄ ipa res cognoscit oportet esse ī intellectu. Sed sola ēntia diuina ⁊ nulla alia sba separata pōt esse p se ipsam pn̄s ī intellectu anie rōnalis. q⁊ nulla creata suba pōt illabi aīe rōnali. sed solus deus qui creauit eā. vt ait beatus Aug. q̄ anima rōnalis nullā subam creatā pt cognoscere per ēntiā hm̄oi sube. ¶ Nec pt dari terciū. q⁊ q̄uis p statu pn̄tis vite anīa rōnalis possit intelligibiles spēs abstrahere a reb⁹ materialib⁹ tn̄ nec in hac vita nec in alia vita pt hm̄oi species abstrahere a subijs separatis. nā cū fm suum ēē reale tales sube sint abstracte. ī vlterius nō pn̄t abstrahi fm suum ēē intelligibile

2 ¶ P. si aīa separata cognosceret intelligentias. aut coḡsceret eas cognitōe sensitiua. aut intellectiua. Nō ꝑmo mō. q⁊ sbe separate nō sūt sensibiles. p tāto em̄ dicūt̄ sube separate. q⁊ sunt a matia sensibili seq̄strate. Nec scdo mō. q⁊ cognitio intellectiua abstrahit a singularibus. nā intellect⁹ ē vniuersaliū. sensus ꝯo singularū. vt pz. i. posterioꝝ. ⁊. i. phisicoꝝ. Sed q̄libet intelligētia de se ē hec ⁊ singularis. ¶ P. si aīa separata cognosceret sbas q̄s vocam⁹ angelos vel intelligētias. vel talis cognitio ēt a ꝑori vel a posteriori. Ista ꝑbat̄. q⁊ oīs cognitō vl' pcedit ex notioribⁿ nob̄ ad notiora nature ⁊ tūc ē a posteriori. vel ex notioribⁿ nature ad notiora nob̄. ⁊ tūc ē a ꝑori. Ista patēt. i. posterioꝝ. ⁊ sil'r. i. phicoꝝ. Sed nō pt dari ꝑmū. Quia nihil ē magis notū q̄ diuina essentia. igit̄ si aīa a ꝑori coḡsceret angelos cognitōe naturali. tūc naturali cognitōne cognosceret diuinā ēntiā. i cui⁹ cognitōe ꝯsistit vita eterna. vt pz Joh̄is. xvij. Hoc aūt ē ꝗ catholicaꝝ veritatē. q̄a grā dei vita eterna. sicut ait apl's ad Roma. viij. Nec scdm. quia talis modus cognoscēdi competit nobis fm q̄ mediātib⁹ ꝓtutib⁹ sensitiuis cognitionē acquirim⁹. sed anīa separata caret hm̄oi virtutib⁹ sensitiuis. q̄ ⁊c. ¶ P. sicut se habet volūtas ad bonum. sic intellectus ad verū. Sed aliq̄ anie separate ita sunt obstinate in malo q̄ nō possunt velle bonū. sicut apparet in damnatis. q̄ ecdē anime nō pn̄t intelligere subas separatas. que sicut excellūt coꝝpales substātias in entitate. sic etiā excellūt ī veritate. ¶ P. sicut iā dictū ē natural' aīe beatitudo ꝯsistit in cognitōe subaruꝝ separatarū. Sed multe sunt aīe separate q̄ carent omī beatitudine. ergo saltē tales aīe nō cognoscūt substātias separatas. ¶ P. quāto anima ē pfectioꝝ. tāto potest in cognitionē nobiliorīs obiecti. Sed aīa ꝯiuncta ē pfectioꝝ q̄ anīa separata. ⁊ coniūcta nō pōt cognoscere substātias separatas. q̄ nec separata. Maioꝝ pz ratōne p portionis q̄ attendit̄ inter cognoscēs ⁊ cognitū. Minoꝝ etiā patet q̄tum ad primā partē. quia ps est pfectioꝝ existens in suo toto q̄ separata ab eo. sed anīa ē ps essentialis hoīs. q̄ ⁊c. Patet etiā q̄tū ad scdam ptē. q⁊ licz aīa ꝯiuncta possit cognoscere d̄ sbijs separat' q⁊ sūt. tn̄ n̄ pt cognoscere q̄d sūt. ¶ Ad ꝑmū nego minorē q̄tū ad terciā ptē. Ad pbatōꝝ dōm q̄ spēs q̄b⁹ aīa post hāc vitā intelligit subas separatas nō sūt abstracte. sed vel sūt a deo create. vl' ab ipsis sbijs separatis deriuate. ⁊ ipsi anīe rōnali influxe. ⁊ ideo nō debēt dici abstracte. sed impressevel influxe. ¶ Ad scdm dōm. q̄ anima humana post hāc vitam cognoscit sbas separatas cognitōe intellectiua. Ad pbationē dōz. q̄ q̄uis aliq̄ mō intellect⁹ abstrahat a singlari matiali inq̄tū abstrahit a matia. tn̄ nō abstrahit a tali singulari qd̄ im mune ē a matia. q̄ lia singl'aria sūt ipe sbe separate. Si em̄ im matiale singl'are intellect⁹ nr̄ n̄ possz cognoscere. tūc nūq̄ posset coḡscere diuinā ēntiā. q̄ seipa est singularz. ¶ Nec etiā intellect⁹ nr̄ ꝑuat oī cognitōe singl'arū matialiū. put declarare ꝓponō. j. i. iij. art. ⁊ ibidē patebit quō aūctes aliq̄ mō oppositū sonātes sint itelligēde. ¶ Ad iij dōm. q̄ si tal' cognitō q̄ aliq̄d coḡscit p spēm

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

repñtantē essentiam rei cognite dicit a priori
tūc post hāc vitā aīa que culpa vel pēna non
impedit cognoscit subas separatas a pori. quia
cognoscit eas p spēm modo quo iā dictū est.
Ad pbatōz ddm q nō seqtur. cognoscit a po
ri. g cogscit p oīno pmū. Ad h em q res dica
tur cogsci a pori. sufficit q cogscat diffinitiue
seu p spēm ppriā in q relucet diffinitio vel de
scptio rei. ¶ Etiā qlibet aīa separata pt natura
li cognitōe videre dēū eē creatorē ⁊ cām cuius
libet intelligētie pter h q diuinā eēntiā videat
beatifice. ¶ Etiā pt eas cogscere a posteriori.
qz multos effect intelligētiaz pōt aīa separata
videre. ex qbz sufficiēter argueret intelligenti
as esse. dato q ipsas ppriis suis spēbz non co
Ad.4. gnosceret qddtatiue seu intuitiue ¶ Ad. iiij
nego minorē. qz quelibet voluntas damnata
pōt velle ⁊ de facto vult beatitudinē. q ē sum
mū bonum. qzuis nō velit istud bonū bñ seu
ordinate vel meritorie. sicut dictū ē supr dis.
Ad.5. xlix. ¶ Ad qntū ddm ad maiorē. q nō queli
bet cognitō subaz separataz ē sic bēfica q ī ipa
consistat summa felicitas possibilis homī p na
turā. sed solū talis cognitio q est actus nobi
lissime potētie pfecte hītu nobilissimo. quem
habitū phus ī ethicis appellat habitū sapie.
Et qz damnati nō sunt habitu sapiētie perfe
cti. sed sunt maculis suorū pctorum infecti.
ideo dato q cognoscant aliqs subas separatas
tamē ex hoc nō habēt beatitudinē naturalez.
¶ Etiā potest dici q ille substātie separate qua
rum damnate aīe determinatā habēt noticiā
nō sunt boni angeli sed mali seu demōes. quo
rum aspectus est ita deformis ⁊ horribilis. q
nequaqz est beatificus ⁊ delectabilis. sed plu
rimū afflictiuus. Sicut em videmus ī natu
ra humana q quāto homo sanus ē formosi
or. tāto si leprosus efficit erit deformior. sic qz
to angeli in suis naturalibz aū pctm erāt pul
criores ⁊ ad videndum magis delectabiles. sic
postqz lepra peccati erāt infecti ⁊ maculati. fa
cti sunt deformiores. ⁊ ad vidēdū magis hor
ribiles. ¶ Bonorz aūt angelorz aīe damnate
nō hūt determinatā ⁊ pfectā noticiā sed solā
confusam. ¶ Dato etiā q habēāt ī se spēs qui
bus boni angeli determinate possint cogno sci
tamē ppter nimias suas penas impediūtur a
pfecto vsu illaz specierū. Nunqz em fuit ho
mo qui ita pfectū haberet habitū alicui scien
tie. si totus arderet in igne qn impediret a de
bito ⁊ pfecto vsu illius sciētie. Sic in ppsito
⁊c. ¶ Posito tamē casu q aīe damnate p
fecte viderent pulcritudinē omniū angelorz.
tunc adhuc dico q nullā ex hoc haberēt bea
titudinē. Quia ad hoc q visio sit delectabil.
oportet q cōcurrat complacētia voluntatis.
Si em cōcurrit displicētia. tunc nō letificat.
sed contristat. Posito autē q aīe damnate vide
rēt pfecte substantiā et pulcritudinē bonorum
angelorz. nullā haberēt in hmōi visiōe cōpla
centiā. sed potius invidentiā ⁊ displicentiā. g
⁊c. Maior patz. Minorē pb. qz sicut vide
mus q puersus hō tristat de gloria ⁊ pfectio
ne eius quē mortaliter odit. sic quia damna
ti odiunt oēs beatos. ideo ex eorz pulcritudi
ne nō letant sz potius tristant. imo valde trista
tur. Tāta est em invidia damnatorz respectu
beatorz. q vellēt omēs beatos secū esse damna
tos. ⁊ sua pulcritudine esse puatos. sicut ⁊ ipi
puati sunt. De hoc etiā patebit infra articulo
iiij ¶ Ad sextū ddm. q maior nō ē vera nisi Ad.6.
ceteris exñtibus paribus. qzuis em aquila in
potētia visiua sit pfectior qz vesptilio. tamē si
aquila poneret ī carcere tenebroso. ⁊ vesperti
lio extra carcerē. tūc aliqd videret vesperthlio.
qd ptūc aqla videre nō posset. Tūc ad mino
rē dico q hic cetera nō sunt paria. quia qzuis
anima coniūcta corpi in hoc sit pfectior qz se
pata. quia est sicut apta nata est esse. Nā fm
suaz naturā est apta nata ad hoc q informat
corpus humanū. tamē qdiu illud corp nō ē
glorificatū. tunc est quasi carcer ⁊ obscura ca
ptiuitas seu custodia aīe. De qua liberari de si
derans ipse ppheta ait. Educ de custodia ani
mā meā ad cōfitendū nomī tuo ⁊c. Jō anīa
exñs in isto carcere nō cognoscit tm de spūali
bus ⁊ eternis subīs quātū cognoscit dū fue
rit ab hmōi carcere separata. Qz sicē se hz ocul
vesptilionis ad lucē sol. sic se hz aīe nre intel
lect ad ea q sūt mānifestissima ī natura. vt ait
phs. ij. metH. Qd vtiqz vez ē loqndo d natu
rali cognitōe ꝛueniēti ipsi anīe p statu pñtis
vite. quo clausa tenet in iā dicto carcere ¶ Cō Cōclusio
clusio tercia ē. q separata aīa hz noticiā oīm na tercia.
turalr cogscibiliū. nisi p accēs impediat. Qz I
intellectus q sua noticia attingit maius ⁊ ex
cellētius intelligibile. etiā pt attigere ea q sūt
min excellentia. Sed inter oīa intelligibilia
creata sube separate tenēt sūmū ⁊ excellētissimū
gradū. Cū igit hmōi sbas aīa separata attigat
sua noticia. vt patuit in ꝛclusione pcedēti. g
etiaz pōt cognoscere oīa naturalr cogscibilia
q sunt multo minus excellentia qz sube separa
te. ¶ Dixi autē notāter. nisi p accidēs impe
diat. Naz supposito q ab eisdē ideis diuinis
a quibus res pducunt in esse reali influātur

rez ꝑductaz similitudines ĩ intellectu cuiuslibet aĩe separate. quibꝫ ipe res sint apte nate cognosci. tñ a debito vsu hm̃oi speciez ratõe cul pe z pene potest anima separata q̃plurimũ impediri. ¶ Etiam posito sicut dicit quedã opinio q̃ anima separata possit a rebus naturalibꝫ virtute lumĩs intellectꝰ agentis spẽs intelligibiles abstrahere. q̃bꝫ mediãtibꝫ ꝑfecte hm̃oi res cognoscere valeat. tũc ꝓter impedimẽta ꝑdicta posset anima separata a cognitõe hm̃oi rerũ impediri. ꝓpter nimiã distãtiã ab ipsis naturalibus rebus. q̃z nõ posset recipe eaz spẽs seu sil'itudines nisi supposita hm̃oi rerũ ꝓsentia fm distantiã ꝓportionatã. ¶ Sed ꝗ istã ꝗclꝰz ex dictis q̃rundã doctoz põt argui sic.

Cõtra cõclusionẽ

1 Qꝗs cognitio fit ꝑ assil'atõz. sed aĩa separata nõ assil'atur rebꝫ naturalibꝫ. g̃ nõ cognoscit eas. Maior pz. i. de aĩa. Etiã minor ptz. q̃z aĩa separata ẽ oĩno immaterial'. nã aĩa separata nec ĩ se ẽ material'. nec ẽ ꝗiũcta materie. res aũt naturales sũt simpl'r materiales. g̃ q̃ꝗs inter aĩam materie ꝗiũctã et res naturales possit attendi aliq̃ sil'itudo. tñ inter aĩam separatã z res naturales nõ videt ẽ sil'itudo. ¶ P. dꝫmones nõ
2 cognoscũt oĩa naturalia. g̃ nec aĩe separate. Cõsequẽtia patet. q̃z dꝫmones sunt naturali ingenio acutiozes z subtiliozes q̃z aĩe separate. Naz naturalia dꝫmonũ manserũt integra et clara. vt ptz ꝑ Dyo. de di. no. Añcedẽs ꝓbat. q̃z ille nõ cognoscit oĩa naturalia q̃ ĩ cognoscẽdo ꝓficit ꝑ expientiã longi tpis. Sed dꝫmones ꝓficũt in cognoscẽdo ꝑ expientiã longi tẽpis. vt ait. b. Aug⁹. Et istud etiã ponit Ysido. de summo bono libro. i. ca. x. vbi ait. Preuaricatozes angeli sanctitate amissa nõ amiserũt viuacitatẽ sensuũz angelice creature. sed triplici modo ꝑsiciẽtie vigent. s. subtilitate nature. expientia tẽpoz. z reuelatõe summaz potestatũ
3 id ẽ bonoz angeloz ¶ P. anime separate nõ cognoscũt omĩa in diuidua rez naturaliũ. g̃ nõ cognoscũt oĩa naturalia. Cõsequntia pz. q̃z natural' rez entitas maxie ꝗsistit in indiuiduis seu ꝑmis sbijs. d̃ q̃bꝫ dz ĩ ꝑdicamẽt'. q̃ ꝑmoz ꝓncipal'r z maxie sbstãt. Et ibidẽ dz. q̃ destructis ꝑmis sbijs ĩpossibile ẽ aliq̃d alioz remanere. Pz etiã añs. q̃z indiuidua sunt infinita ꝓpter qd̃ descẽdentẽ a generalissimis ad spãlissima iubet plato q̃escere. sic ait porphiri⁹. iõ
4 z c. ¶ P. ꝗ istã ꝗclꝰem vident eẽ ea q̃ supius di. xlv. arti. iij. ex motiuis erronee opinionis adduxi ad ꝓban dũ q̃ aĩe sanctoz nõ intelli-
5 gãt ꝑces quibꝫ ipsos inuocam⁹. ¶ P. ꝗ primũ modũ de influẽtia spẽz ab ideis diuis ꝑ argui sic. Qñcunq̃z aliq̃d reducit ĩ actũ ꝑ agẽs extrinsecũ quod nõ est sui generis. tũc talis reductio nõ est naturalis. Sed idea existẽs in mẽte diuina est agẽs extrinsecũ respectu intellectus anime separate. g̃ si ꝑ talẽ ideã aĩa reducitur ad actũ cognoscẽdi. tũc talis cognitio nõ erit naturalis. z ꝑ ꝗns nõ erit ad ꝓpositũ. q̃a vt ꝑdictũ ẽ. hic loq̃mur de cognitõe naturali ipsius aĩe separate. Minoz est nota. Probatur maior. quia sicut sanitas q̃ confert a deo ĩmediate z nõ a ꝓncipijs intrinsecis nature. non dz sanitas naturalis. sed potiꝰ miraculosa z sit ꝓnaturalis. vt apparuit in sanitate Ezechie regis Juda. z in multis sanitatibꝫ collatis a xpo z a suis discipulis ĩ nouo testamẽto. sic ĩ ꝓposito z c. ¶ P. talis modus recipiẽdi spẽs 6
intelligibiles cõuenit intelligẽtijs. ergo nõ cõuenit aĩabus separatis. Añcedẽs patet ex dictꝭ li. ij. dist. iij. arti. iiij. Cõsequẽtia ꝓbat. q̃z pura potẽtia ĩ genere intelligibiliũ aliũ modũ videt hr̃e in recipiẽdo spẽs intelligibiles q̃z illd̃ q̃d ẽ actus in hm̃oi genere. Sed intellectꝰ nr̃ ẽ pura potẽtia ĩ genere intelligibiliũ. vt ptz ꝑ ꝗmẽ. iij. de aĩa. z quelibet intelligẽtia ẽ actus ĩ hm̃oi genere. vt patet. xij. metaph̃. g̃ z c. ¶ P 7
anima separata retinet species rez naturaliũ q̃s habuit q̃n erat coniũcta. g̃ nõ quelibet anima separata habet species sibi impssas immediate ab ideis diuinis. Añcedẽs ꝓbat. q̃z fm boetiũ. i. de cõsolatione. receptũ est in recipiẽte ꝑ modũ recipiẽtis. sed intellectus anie cõiũcte recipit spẽs intelligibiles. vt pz. iij. de aĩa. vbi dicit. q̃ anima ẽ locus spẽz nõ tota sed intellectus. z iste intellectus ẽ incoꝛruptibil'. vt ptz ibidẽ. g̃ hm̃oi spẽs sunt ĩ intellectu mõ incoꝛruptibili. z ꝑ ꝗns manẽt ĩ aĩa separata. ¶ Istd̃ etiã pz auctẽ Piero. in ꝓlogo biblie. vbi ait. Discam⁹ ĩ terris quoz nobis scia remanebit ĩ celis. Patet etiã ꝗna. q̃z si dat oppositũ. tũc plura accñtia solo numero dzñia eẽnt simul in codẽ indiuisibili subiecto. puta spẽs lapidis hic acq̃sita. z spẽs lapidis ab idea lapidis impssa. z sic consimiliter de speciebꝫ aliaz rerum ¶ P. ꝗ sedm modũ de receptione species ab 8
ipsis rebus naturalibus opinio opposita arguit sic. Sp inter recipiẽs z receptũ debet esse conueniẽtia. sed intellectus nõ hz ꝗueniẽtiã cũ rebꝫ extra exñtibꝫ. g̃ nihil recipit ĩmediate a talibꝫ rebꝫ. Maior pz. Minor declaratur. quia q̃ꝗs medũ cõueniat cũ vtroq̃z extrẽo. tñ extremũ nõ cõuenit cũ extremo. Sed sensus ẽ quasi quoddã medũ inter rem sensibilem z intellectuz. Ista patet. quia species ĩ re

sensibili sūt cū matia ⁊ cū matialib⁹ ꝯditōib⁹
In ĩtellectu ꝯo sūt absq; materia. ⁊ absq; ꝯditōib⁹ materie. puta sūt abstracte ab hĩc ⁊ nūc.
ĩ sensu ꝯo sunt medio mō. qz sensus est recep/tiu⁹ specieꝝ sine materia. vt dicit. q. de ania. ⁊ tñ recipit eas cuz ꝯditionib⁹ materialib⁹. ḋa sensus nec abstrahit ab hic nec a nūc. Per p/mū istoꝝ sensus ꝯuenit cū intellectu. p scdm ꝯo ꝯuenit cū ipsa re sensibili. iō rōne ist⁹ conueniētie sensus pōt immediate sp̄ēm recipere a re sensibili. ⁊ intellectus ab ipso sensu. q̄uis intellectus nō possit immediate recipe ab ipsa re sensibili. eo q̄ d̄ extremo ad extremū nō possit esse trāsitus nisi p medium. Cū igit̄ anima separata careat sensibus. seq̄tur q̄ ei⁹ intellectus nihil possit recipe a rebus sensibilib⁹. ¶ Sz ista nō cōcludunt. Igit̄ ad p̄mū dicendū. q̄ ania dupl'r potest ꝯsideran. Uno mō fm se. Alio modo vt ē informata intelligibili specie Primo mō minoz ē vera. qz sola ēntia diuina est sil'is omibus rebus. eo q̄ ipsa sola sit exemplar expssissimū oīm creaturaꝝ. Propter qd̄ solus de⁹ p ēntiā suā ĩmediate nullo alio req̄sito cognoscit oēs creaturas Sz scdo mō minoz ē falsa. qz dū intellectus ē informatus spēbus ⁊ sil'itudinibus reꝝ naturaliū. tūc est sil'is reb⁹ naturalib⁹. nō obstāte q̄ intellectus sit ūmaterial'. ⁊ res naturalis sit material'. iō ⁊c. ¶ Ad scdm nego añs. Nā dēmōes habēt oīm naturaliū saltē noticiā habitualē. q̄uis ab actuali ꝯsideratiōe q̄nq; impediāt rōe sue intēsissime pene. Ad pbationē adductā ex auctoritate Aug. dd̄m. q̄ fm. b. Aug. dēmones res exteriores tripl'r cognoscere solēt. fm q̄ iste res tripl'r se habet. Nā q̄dā sunt secreta dei misteria. sicut illa q̄ spectāt ad xp̄m ⁊ eccl'iam. et ista q̄nq; cognoscunt dēmones p bonoꝝ angeloꝝ denūciationē. quib⁹ talia de⁹ reuelauit vl/teri⁹ reuelanda. Alia sunt entia natural'r scibilia. ⁊ hec fm aug. dēmōes cog̃scūt acumie sui natural'ingenij. Aliq̄ ꝯo sūt futura ꝯtingētia ⁊ q̄tū ad hec q̄nq; dēmōes aliq̄liter pficiunt lōgitpis expiēntia. ꝯiecturando sil'ia ex sil'ib⁹. Et ad hūc sensū etiā videt̄ ire ꝯba Isiō. qz nō dicit simpl'r scie sz pscie ¶ Ad. ij. dd̄m. q̄ añs nō ē verū suppositō q̄ aia separata nō ip[illegible] p accñs. puta ppter ei⁹ pnā. vl' ppter nimia indiuiduoꝝ distātiā ab ipsa aia vel etiā quādo actu ꝯsideratur de vno. tūc p accñs pōt impedir ne ꝯsideret de altero. Ad pbatōz dd̄z q̄ q̄uis idiuidua sint potētia ifinita. tñ actu nūq; erūt ifinita. iō pñt cog̃sci a finito ĩtellectu. etiā plato uult q̄escere in spālissimis. nō p tāto q̄ intellect⁹ nō possit cognoscere indiuidua. sz p tāto. qz de indiuiduis nō pōt ē scia. eo q̄ sunt incorruptibila ⁊ incerta. ¶ Ad q̄rtū pz p ea q̄ dicta sūt di. xlv. ¶ Ad. v. dd̄m. q̄ ꝯcessa maiori ⁊ minori. nō plus habet nisi q̄ actuatio intellect⁹ q̄ actuat̄ per spēs influxas ab ideis diuis nō sit naturalis. sz possit dici supnatural'. Ex hĩc tñ nō seq̄tur ꝯclo q̄ inferr̄. s. q̄ cognitio fm tales spēs supnaturaliter impssas nō sit natural'. Nā sicut si aliq̄s cecus a de⁹ recipiat visū. q̄uis tale donū sit supnaturale. tñ postq̄z recepit visū. tunc nō min⁹ natural'r videt q̄ ille qui natus ē videns. Sic dato q̄ ifusio spēꝝ ab ideis dicat̄ supnatural'. tñ cognitio fm illas spēs q̄ repñtant res naturales. ñ min⁹ ē intellectui naturalis. q̄z si intellect⁹ cognosceret p spēs abstractas a reb⁹ naturalib⁹ ¶ Ad sextū nego ꝯñam. Ad pbatōz dd̄m q̄ sba intellectual' q̄ d̄z pura potētia ĩ [illegible]ere ĩtelligibiliū pt dupl'r ꝯsideran. Uno m[illegible] vt ē actualiter ꝯiuncta corpi p statu pñtis v[illegible]. ⁊ sic hz aliū modū recipiēdi spēs intelligibiles q̄z intelligētia. ḋa vt sic suas spēs abstrahit a fātasmate. tñ put ē separata a corpe. qz vt sic aliquo mō hz modū ēndi intelligētie. iō ꝯgruum ē videt̄ vt etiā aliq̄ mō hēat modū recipendi ipsius intelligētie. ¶ Ad. vij. nego ꝯñtiā. Ad pbationē ĩtez nego ꝯñam. qz nulla aia ab hac vita ita pfecta decedit q̄ habeat in se spēs oīm reꝝ naturaliū. Multe em̄ sūt mirabiles ⁊ stupēde creature ĩ mari ⁊ in abyssis ac ĩ regionib⁹ desertis. q̄s raro vel nūq; vidit aliquis hō. quaꝝ spēs pōt recipe ania postq̄z ab hac vita decessit. dato q̄ tūc nō recipiat de nouo illaꝝ reꝝ spēs quas in hac vita cognouit. ¶ Ad octauuz dd̄m. q̄ cōcessis ambab⁹ p̄missis. nō plus habet̄ si debite ꝯcludit̄. nisi q̄ intellect⁹ nō recipiat ĩmediate ipsas res extra exñtes. q̄ concesso non seq̄tur ꝯclusio q̄ inferr̄. s. q̄ intellectus nihil recipiat ĩmediate a rebus extra exñtib⁹. Et q̄ñ addit̄ ĩ pbatōe q̄ de extremo ad extremū nō fit trāsitus nisi p mediū. dicerēt forte illi de opposita opinione q̄ istud nō est verum sublato medio qd̄ fuit inter hmōi extrema. Sz q̄uis ĩ hac vita sensus mediet inter res sensibiles ⁊ intellectum exñtem in anima ꝯiūcta corpi. tñ ĩ hora mortis aufertur istud medū quādo sensus corrūpit. ⁊ anima a corpe separatur ¶ Et idō nisi aliud dicatur. ex his motiuis nō conuincitur: quin intellectus possibilis separatus in virtute intellectus agentis sibi cōiūcti possit immediate recipe spēz intelligibilē a re sensibili.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 6.

Ad. 7.

Ad. 8.

Dico aūt notāter nisi aliud dicat. qz vtrū ille modus ponēdi sit rōnabilis vel nō. ad p̄ sens discutere nō intēdo.

Articulus secūdus.

Quantum ad secū dū articulū q̄ruis possent poni plures ꝛcl'oes tū vt breuius transeā pono vnā tm̄. ⁊ est hec. q̄ intellectus homīs non pōt intelligere ea q̄ sunt extra se. nisi mediante intelligibili spē ab actu intelligēdi realiter differēte. Quia ī nullo genere a pura potētia ꝓcedit aliqua operatio nisi hm̄oi potētia actuet aliq̄ forma. Sz intellectus human⁹ fm se acceptus ē pura potētia ī genere intelligibiliū. sicut materia p̄ma ē pura potētia in genere entiū. ⁊ intelligere est opatio potētie intellectiue. ḡ intellect⁹ possibilis nō pōt ītelligere nisi sit actuatus aliqua forma. hm̄oi aūt forma videt ēē spēs intelligibilis. ḡ ꝛc. Maior pz. qz agēs vel opans fm q̄ hm̄oi. oportet q̄ sit in actu. Pz etiā minor p ꝓmētatorē q̄ illā ꝓpositionē ponit. iij. de aīa

Q, spēs ī telligibilis dīfat ab actu intelligendi.

1

2 P. oīs cognitio fit p assil'ationē. sed intellectus fm se nō est sil'is rebus exterioribꝫ. ergo ad hoc q̄ res exteriores cognoscat. necesse est q̄ p̄habeat spēs hm̄oi rerū mediantibꝫ quibꝫ causet in intellectu taliū rerꝫ noticia.

3 P. in omī motū intellectuali oportet mouēs et motū esse ꝓiūcta. Sed res extra mouent intellectū ad suū intellectionē. ⁊ nō p̄nt coniūgi intellectui immediate p seipsas. ḡ coniūgūt ei p earꝫ spēs seu similitudines

4 P. ista videt esse in tētio Aristot. iij. de aīa. cū ait. Lapis nō est in aīa sed spēs lapidis. Et ibidē ait. Aīa ē locus specierꝫ nō tota sed intellectus. Ista etiaz ē intētio Procli ꝓpositōe. lxxvij. vbi ait. q̄ oīs intellect⁹ plenitudo ē specierꝫ. Sup quo ꝓbo dicit in cōmēto. q̄ quāto potētie sunt magis de fectiue. tāto intelligūt p plures spēs. Ex quo pz q̄ intellectus human⁹ p plures spēs intelligit. q̄ q̄ucūq̄ alius intellectus. cuz ipse sit impfectior omīb⁹ alīs intellectib⁹

Opīo gotfridi ⁊ multorꝫ aliorꝫ.

1

Q, autē hm̄oi spēs differat ab actu intelligēdi pz. qz trāseunte actu intelligēdi adhuc mānet species intelligibilis in mēoria intellectiua. vt p bauicenā. ij. di. xxxix. arti. p̄mo. ⁊ ibidē respōdi motiuis Auicen. qui. vi. lib. naturaliū tenet oppositū istī dicti. negādo mēoriā ēē ī pte intellectiua.

Sz ꝗ p̄dictā cōcl'oem sunt q̄dā magni doctores dicētes q̄ act⁹ intelligēdi nō sit aliud q̄ ipa spēs intelligibil' ipi intellectui impssa ab obo. Et h̄ pbāt sic p̄mo. Nulla res p potētiā cogīscēdi ē in potētia ad aliū actū q̄ ad actū cogīscēdi. sz aīa p intellectū possibilē ē ī potētia ad spēz intelligibilē. ḡ spēs intelligibil' ē ipa intellectio seu act⁹ cognoscēdi ipi⁹ intellectus

2 P. act⁹ q̄ denoīat agēs ē p̄m⁹ act⁹ et⁹. sz intellectio denoīat obm intelligibile. ḡ spēs q̄ est p̄m⁹ act⁹ obi intelligibil' erit idē real'r qd ipsa intellectio.

3 P. si spēs differret ab actu intelligēdi. tunc intellect⁹ intelligeret p̄us q̄z spēz h̄ret. Sz ꝓns ē inconueniēs. qz etiā illi q̄ ponūt spēs dicūt spēz intelligibilē cāl'r p̄cedere ipsā intellectōz. pbatio ꝓntie. qz oīs mot⁹ fact⁹ i intellectu ē intellectio. sz si spēs recipet ī intellectu. tūc eēt termin⁹ alicui⁹ mot⁹. qz oīs forma acq̄sita in aliq̄ ē termin⁹ alicui⁹ mot⁹. ḡ si spēs acq̄reret ī intellectu. tūc aliq̄ intellectō ipsā p̄cederet quā hm̄oi spēs acq̄sita ī mīaret.

4 P. si intellect⁹ intelligeret p spēz. tūc nūq̄z posset intelligere lapidē albū. sed ꝓns ē falsū. pbatio ꝓnē. qz vel intelligeret lapidē albuz p solā spēm lapidis. vel p spēm albi. vel p spēm vtriusq̄z. Nō p̄t dici p̄mū. qz species lapidis adeq̄te repñtat lapidē. ⁊ p ꝓns nihil repñtat de albedine. Nec sēm eadē rōne. Nec terciū qz intellect⁹ nō p̄t sil'ī informari diuersis spēbꝫ ꝓpter ꝓsil'em modū informādi.

5 P. ad quā libet actionē sufficit cā vl'is ⁊ p̄ticular' actiua ⁊ passiua nō includēs ꝓtrariā dispositiōz ad hm̄oi actionē. Sed intellect⁹ possibilis nud⁹ ⁊ fm se acceptus ē sufficiēs p̄ncipiū passiuuz ipsi⁹ intellectōis. ⁊ nullā includit ꝓtriā dispositionē. intellectus agēs ē sufficiens p̄ncipiuz actiuū vl'e. ⁊ fantasma illustratuz intellectui agenti ꝓiūctū ē sufficiens p̄ncipiū actiuū p̄ticulare. ḡ istis trib⁹ ꝓiūctis nō erit necē aliquā spēm ponere p ipsa intellectōe.

6 P. intellect⁹ intelligit se sic alia. vt dicit. iij. de aīa. Sz se ipm nō intelligit p spēm. ḡ nec alia intelligit p spēm.

7 P. iij. de aīa dicit. q̄ intellect⁹ nihil est eorꝫ q̄ intelligit añ ipm intelligere. ḡ intellect⁹ nō hz in se aliquā ipēm obi añq̄z intelligat. Cōseq̄ntia pz. qz spēs ē aliq̄d ipsi⁹ rei intellecte. qz est expssa eius sil'itudo. est ēm spēs intelligibilis tota res ītellecta fm aliū modū essendi etiā fm illos qui ponūt speciē differre ab actu intelligēdi.

8 P. nulla cā p̄t h̄re plures effect⁹ adeq̄tos. sed vnū tm̄. Sed tā spēs q̄z intellectio adeq̄t obiectū intelligibile. ergo spēs ⁊ intellectio nō drñt. eo q̄ sint vn⁹ et indistinctus effect⁹ obiecti intelligibil'. Maior pz. qz effectus adequatus exhaurit suā cām. ⁊ p ꝓsequēs nō potest multiplicari. Propter qd de tali effectu loquēs Aristo. ij. posterioꝛ. ait. vni⁹ cause vn⁹ est effect⁹. Pz etiā minor.

q: tota eēntia rei intelligibil' repnt̃at̃ p spēz eiꝰ
9 z etiā claudit̃ infra termios sue ītellectōis ¶ P
intellectꝰ nr̃ hz se pare passiue respectu actꝰ in
telligēdi. g̃ nō ē actuatꝰ vl' informatꝰ aliq̃ spē
ꝑ̄us q̃z intelligat. ⁊ ña pz. q: nulla alia appet
necitas ponēdi spēm p̄cedētē actū intelligēdi
nisi vt intellectꝰ spē informatꝰ actiue possit eli
Prima p/ batio ant̃ cere actū ītelligēdi ¶ Sed añs isti pbāt mul
tipl'r. Primo sic. Intelligere ē q̃dā pati. vt
dr. iij. de aīa. g̃ intellectus cuiꝰ actꝰ ē ipm intel
ligere ē tm̄mō patiēs z nullo mō actiue se hñs
Scda p/ batio. sed solū intellectiōz passiue recipiēs ¶ Scdo
sic. Unū z idē respectu eiusdē nō ꝑt se hr̃e acti
ue z passiue. Sed intellectꝰ se hz passiue in eo
q̃ intellectiōe pficit̃ z ipsam recipit. g̃ respectu
eiusdē intellectōis nō ꝑt se hr̃e actiue ¶ Et cō
firmat̃. q: actiuū z passiuū fundāt relationes
oppositas q̃ in creaturis nō pñt fūdari sup eo
Tercia dē indiuisibili fūdamēto. ¶ Tercio sic. Hic
se hz intelligi ad obiectū. sic se hz ītelligere ad
intellectū. Sed q̃z̄ obiectū dicat̃ intelligi
voce passiua. tm̄ respectu intellectiōis nō se hz
passiue. ſz solū actiue. g̃ q̃z̄ intellectꝰ dicat̃
intelligere voce actiua. tm̄ respectu intellectio
Quarta nis nō se hz actiue sed solū passiue ¶ Quar
to sic Intellectus nō dr intelligēs eo q̃ causet
intellectionē. sed solū p tāto. q: recipit intelle
ctōem. g̃ respectu intellectōis nō hz se actiue
sed solū passiue. ⁊ ña pz. q: vnūq̃dq̃z se hz pas
siue respectu illiꝰ respectu cuiꝰ se hz receptiue.
Añs pbat̃. q: si ex hoc aliq̃d eēt intelligēs q:
ē cā intellectōis. tūc intellectus agēs vere esset
intelligēs. q: vere ē cā ipsius intellectōis. Et
idē ꝑt argui de fātasmate ac de ipso obo. g̃ zc.
10 ¶ P. arguit̃ ⁊ ꝛcl'oem p̄ncipalē sic. Si esset
aliq̃ spēs actiue se hñs ī cognitōe intellectiua
tūc intellectus seu aīa intellectiua nō eēt illd
q̃ p̄mo intelligim̄. Cōseq̃ntia pz. q: illud p/
mo dr alicui ⁊uenire q̃n alteri ⁊uenit p ipm.
z sibi nō p alteꝝ. vt pz. i. posteriorꝝ. Sed falsi
tas ⁊ñtis pz. ij. de aīa. vbi dr. q̃ ania ē q̃ p̄mo
viuimus. sentimus. mouemur z intelligim̄.
11 ¶ P. agēte p se pñte ipsi passo tūc seq̃tur actio
absq̃ omi alio req̃sito. Sed obiectuz qd̃ p se
actiue se hz respectu cognitōis ē mediāte fan/
tasmate pñs intellectui possibili. q̃ p se passi/
ue se habet ī cognitōe intellectiua. g̃ ad causā
dū hm̄oi cognitionē nō requirit̃ aliq̃ spēs im
pssa ipsi intellectui. Maior pmit̃ ab Arist̃.
i. de gene. Minor etiā pz. q: q̃z̄ nō in ȳtu
te ppria. tm̄ in virtute lumīs intellectꝰ agētis
fātasma illustratū tali lumīe ē pñs intellectui
possibili. Qz aūt obm se hēat actiue. z intelle
ctꝰ possibil' passiue. hz suppon̄it̃ eē notū. z etiaz
ex iā dictis aliq̃liter declaratū. ¶ P. sūt q̃dā 12
q̃ q̃z̄ ponāt spēm expssā quā dicūt esse ipm
fātasma vt illustratū ē lumine intellectꝰ agēt̃
tm̄ negāt oēm spēm impssaz ipsi ītelectui pos
sibili. q: frustra fit p plura qd̃ ꝑt fieri p pauci
ora. Sed posita hm̄oi spē expssa absq̃z oi spē
impssa sufficiēter causat̃ cognitio intellectiua
g̃ zc. Maior hr̃. i. phicoꝝ. Minor pz ex dict̃
in rōe prima p̄cedēte. ¶ P. spēs nō pon̄it̃ ni/ 13
si ppter vnionē obiecti intelligibilis cū ipso
intellectu. Sed tal' vnio impedit̃ si pon̄it̃ spe
cies impssa. z sufficiēter habet̃ si pon̄it̃ spēs ex
pssa. g̃ nō ē ponēda spēs impssa. sed solū expſ/
sa eo mō quo iā dictuz ē. Maior ē suppon̄it̃
ē notā. Minor ē pbāt̃. q: alia ē vnio accidē/
tis cū subiecto z ītelligibil' cū intellectu. Sz
si pon̄it̃ spēs formaliter impssa intellectui. tūc
habet̃ vnio accētis cū subiecto. igit̃ ex hz non
habet̃ vnio intelligibil' cū intellectu. Ecōuer/
so aūt ē si pon̄it̃ solū spēs expssa puta ipm fan
tasma illustratū pñs intellectui absq̃z inherē
tia ¶ P. si spēs impssa req̃ritur: hoc solū ē ad 14
causandū rei intelligēde pñtiā. Sed hoc nō
dz poni. g̃ zc. Maior pz. Probat̃ minor. q̃a
suppposito q̃ talis spēs eēt. tūc res intelligēda
eēt cā pñtie talis speciei cū illa spēs efficiat̃ ab
obiecto. g̃ talis spēs nō erit cā pñtie ipsius rei
intelligēde. q: sic eēt circul'i causis fm idē ge
nus cause. qd̃ negat̃. ij. phicoꝝ. et. i. posteri/
orū. ¶ Sed ⁊ istā opinionē. z p ꝛcl'one ꝑus Cōtra pdi
posita ꝑt argui sic Sicut se hz materia ad for ctā opionē
mas pticulares. sic se hz intellectꝰ ad formas i
vl'es. Istā ppositionē ponit ⁊men. iij. de aīa
Sed sic se hñt forme pticulares ad materiaz
q̃ nō determināt materiā ad aliquē actuz nisi
recipiant̃ ī materia. g̃ sic se hēbūt forme vl'es
scz spēs repnt̃ātes rei intelligibil' q̃ddātē in
vl'i ad intellectū q̃ recepte ī intellectu determi
nāt ipm intellectū ad actū. ¶ P. intellectꝰ nō 2
solus passiue sed etiā actiue se habet respectu
actus intelligēdi. g̃ actus intelligēdi non pce
dit a nudo intellectu. sed pcedit ab intellectu
informato spē intelligibili. Consequēcia pz.
q: nō videt̃ esse possibile q̃ idē fm idē et respe
ctu eiusdē se habeat actiue z passiue. igit̃ si idē
intellectꝰ respectu eiusdē intellectōis se hz acti
ue et passiue. hz nō potest sibi ⁊petere fm idē.
z p ⁊ñs necesse ē si hm̄oi passiuitas ⁊uenit in
tellectui. vt fm sentude accipit̃. q̃ actiuitas si
bi ⁊ueniat. put spē intelligibili informat̃. Añ Prima p/
cedēs istiꝰ ⁊ñe. pbo p̄mo sic. Si intellectꝰ tm̄ batio ant̃
mō passiue se hr̃et respectu ipsius intelligere.

tūc intelligere nō eēt actꝰ immanēs. sed potiꝰ trāsiēs. Falsitas istius ꝯntis ē nota. ⁊ ꝯ phm ix. methꝫ. Conseqntia ꝓbat. qz actꝰ immanēs ꝑ tāto dr immanēs. qz manet ī agēte. vt pz. viij methꝫ. sed intelligere manet ī intellectu. igit si intellectꝰ nō esset agēs respectu ipsiꝰ intelligere. tūc intelligere nō maneret ī agēte. ⁊ p ꝯns nō eēt actus immanēs. ¶ Secdo sic. Omis potētia q̄ est aliquoꝝ directiua. aliq̄ mō se hz actiue respectu actōis q̄ dirigit. Sed intellectꝰ ē potētia directiua ceteraꝝ potētiaꝝ anīe. ⁊ actio q̄ dirigit ē suuz intelligere. g̃ intellectus aliq̄ mō se hz actiue respectu ipsiꝰ intelligere.

Secda p/batio.

Tercia ¶ Tercio sic. Potētia discurrēs rōcinās ꝯponēs. diuidēs ⁊ syllogizās aliq̄ mō ē opans et agēs. et p ꝯns nō ē pure passiua. Sed omia ista fiunt ab intellectu possibili. ⁊ a nulla alia potētia aīe. g̃ ⁊c. Minor ē nota. Ptz etiā maior. qz oia illa sonāt in opatōz.

Quarta ¶ Quarto sic Si intellectus eēt potētia pure passiua. tunc nō eēt potētia rōnalis. Fallitas ꝯntis oīb ēst nota. Cōsequētiā ꝓb. Qz potētia carēs libertate nō ē rōnalis. Sed potentia pure passiua caret libertate. Maior pz. qz potētie q̄ sūt oppositoꝝ sunt libere. sed potētie rōnales sūt oppositoꝝ. vt pz. ix. methꝫ. Pz etiā minor. qz potētia pure passiua nullū dominiuz habet supactū respectu cuiꝰ dr pure passiua. ⁊ p ꝯns nō

Quinta ē libera respectu talis actꝰ. ¶ Quīto sic. Potētia q̄ est verbi formatiua ⁊ sui ꝯceptus expl̄ siua nō ē pure passiua. hec em̄ et q̄cunq̄z his similia sonāt in actionē. Sed oia ista ꝯueniunt intellectui possibili. g̃ ⁊c.

Sexta ¶ Sexto sic. Arist. iij. de aīa ait. Intellectꝰ possibilis ē quo aīa opat ⁊ intelligit. Sed opari nō ꝯuenit potētie pure passiue. g̃ ⁊c.

Solutio. Ad. i. ¶ Ad pmū motiuuz oppositē opinōis dōm ad maiorē. q̄ actꝰ cognoscēdi dupl'r pt accipi. Uno mō formalit. ⁊ sic sola cognitio dr actus cognoscēdi. Alio mō dispositiue. et sic oīs pfectio īmediate disponēs ad cognitionē pt dici actus cognoscēdi. Primo mō maior ē falsa. qz aīa p intellectū ē ī potētia ad multos habitꝰ. quoꝝ tm̄ nullus formaliter ē cognitio. q̄ꝫuis disponāt intellectū ad eliciendū pfectū actū cognitionis Sed secdo mō. tūc ꝯcessa maiori ⁊ minori nō seqtur q̄ spēs sit ipa intellectio. q̄ꝫuis bn̄ seqtur q̄ sit q̄dā dispositio coadiuuās intellectū

Ad. 2. ad eliciendū actū cognoscēdi. ¶ Ad. ij. dōm q̄ ad pnīs dupl'r possumꝰ loqui de pmo. Uno mō de pmo positate pfectōis. Alio mō de pmo positate generatōis. Quātū ad pmū modū maior ē vera. sed nō q̄ꝫtū ad secdm. qz a dignioꝝ ⁊ pfectioꝝ res denominanda ē. vt pz. ij. de aīa. Sed nūc est ita q̄ q̄ꝫuis intellectus sit pmus actꝰ obiecti intelligibil' positate pfectionis. tm̄ nō ē pmꝰ positate generatōis. qz vt sic spēs ē prior eo. Ex quo ptz q̄ vel maior ē falsa. puta si accipit de priositate generatōis. vel si ē vera puta accipiēdo cā de positate pfectōis tūc ꝯcessis ambabꝫ pmissis. nō seqtur illa cōclusio q̄ inferr. nihil em̄ plus habet ī cōclusione nisi q̄ intellectio ē primus actus obiecti intelligibilis loquēdo de priositate pfectōis.

Ad. 3. ¶ Ad terciū dōm. q̄ loquendo de intelligere nō pleno sed semipleno. tūc ꝯna posset concedi. nec ꝯns eēt fallum. qz ꝓm Aug. in li. de trini. mēs hūana semp intelligit se. qd̄ vez ē ꝓm q̄ cōiter glosat de intelligere habituali ⁊ semipleno. Sed qz argumētū videt ꝓcedere d̄ intelligere actuali ⁊ pleno. iō nego ꝯnaz ¶ Ad ꝓbationē dōm. q̄ q̄ꝫuis spēs ī intellectu recepta sit terminꝰ alicuiꝰ motꝰ. tm̄ qz nō est terminus intrinsecꝰ sz solū extrinsecꝰ. ⁊ iō hm̄oi motus nō erit ī intellectu ī q̄ ē hm̄oi spēs sz extra intellectū. puta ī ipsa fātasia. Sic em̄ lumē receptū in aere ē terminꝰ alicuiꝰ motus. qz terminat accessū ipsius sol' ad pnītā aeris. tm̄ qz nō ē terminꝰ intrīsecus. sed potiꝰ extrīsecꝰ. iō motus tal' cuiꝰ ē terminꝰ subiectiue nō ēi aere. sz ē in solari corpe. sic ī ꝓposito qn̄ spēs recipitur ī intellectu aliq̄s motꝰ pcessit ī aliq̄ fantasmate. ⁊ p ꝯns hm̄oi motus nō ē in ipso intellectu. Ex q̄ patz q̄ rō falsum pl̄supponit. qz pl̄supponit motū q̄ pcedit receptionē speciei in intellectu. fieri subiectiue. si ipo intellectu. qd̄ ē

Instantia simpl'r fallum. ¶ Forte dicet q̄ ipa receptō q̄ recipit spēs in intellectu ē quidā motꝰ factus ī intellectu. ⁊ p ꝯns talis receptio ē q̄dā intel

Solutio. lectio. ¶ Dōm q̄ loquēdo de motu. put motus distinguit ꝯ simplicē ⁊ instātaneā mutationē. tūc talis receptio nō est motus. qz est q̄dā instātanea mutatio. Sicut. n. spēs reivisibilis recipit in aere. ⁊ multiplicat vsq̄z ad oculū ī instāti. vt pz. ij. de aīa. sic ad pnītā fantasmatis in virtute lumīs intellectus agētis spēs recipit ī intellectu possibili subito ⁊ ī instanti Si aūt large loq̄mur d̄ motu. accipiēdo motū p simplici mutatōe ⁊ instātanea. tūc nego istā ꝯntiam qua dr q̄ talis receptio sit q̄dā intellectio. qz intelligere nr̄m est cum ꝯtinuo ⁊ tpe. vt pz. i. de aīa. ⁊ p ꝯns intelligere nō ē mutatio instantanea. ¶ Dato etiaz q̄ intelligere nr̄m haberet mensurā subitā ⁊ instātaneā. tm̄ adhuc iā dicta mutatio non esset intellectio. quia ad hoc q̄ motus factus in intellectu sit

intellectio. non solũ reqritur q̃ sit i intellectu receptiue. sed etiã reqrit q̃ sit ab intellectu elicitiue. Jã dicta aũt mutatio dato q̃ sit in intellectu recepta. tñ nõ ẽ ab intellectu elicita vt de se pz. ĩõ hmõi mutatio ñ ẽ intellectõ. ĩõ ꝛc.

Ad.4. ¶ Ad qrtũ nego ꝛñaz. Ad pbatiõz dõm. q̃ tal' intellectio fieret p spẽs lapidis ꝛ albedinis vt ordinẽ hñt ad inuicẽ informãt; ꝛ informati. nec etiaz repugnat intellectui sil' informari pluribꝫ spẽbꝫ taliũ rerũ. quaꝫ vna hz habitudinẽ ꝛ ordinẽ ad aliã.

Ad.5. ¶ Ad qntũ dõm q̃ ad hoc q̃ sit intellectio nõ sufficit q̃ aliq̃d ab obiecto ĩ ipso intellectu fiat. sed etiã reqritur q̃ illud sic fiat q̃ intellectus ipm eliciat. Et tunc ad minorẽ dõm. q̃ q̃ꝫuis intellectꝰ nudꝰ ꝛ fm se sit sufficiens ꝓncipiũ passiuũ ipsius intellectõis. tñ intellectus nudus ꝛ nõ informatus specie nõ est sufficiẽs ꝓncipiũ elicituũ ipsius intellectõis. ¶ Etiã falsũ assumit. qz obiectũ nõ est sufficiẽs ꝓncipiũ pticulare actiuũ ipsius intellectõis. nõ est em̃ pticulare totale. sed cũ hoc q̃ ẽ pticulare etiã ẽ ptiale. qz nisi intellectꝰ possibilis elicitiue coageret ipsi obiectonũq̃ sequeret intellectio.

Ad.6. ¶ Ad septũ dicẽdũ q̃ intellectus intelligit se sicut ꝛ alia. quia nõ p aliam spẽm cognoscit se q̃ꝫ alia. quia cognoscit se cognoscẽdo alia. ꝛ ideo p statu pñt; vte p eandẽ speciez p quam cognoscit alia ꝛeuenit aliquo mõ in cognitionẽ suiꝫ ipsius.

Ad.7. ¶ Ad septimũ dõm. q̃ illud ꝛsequẽs nõ seqtur ex illo añcedente. ꝛeteret em̃ sic inferri. q̃ intellectꝰ nõ est spẽs intelligibilis. ꝛ hoc ego concedo. in pdicta aũt ꝛsequẽtia mutat esse in hoc qd̃ est in se hre. ꝛ ideo est ibi fallacia figure dictionis.

Ad.8. ¶ Ad octauũ dõm ad maiorẽ q̃ habere plures effectus adequatos põt dupl'r intelligi. Uno mõ q̃ eque immediate respiciãt suam cãm. Alio mõ q̃ respiciant eã quodaz ordine. puta vnus mediãte alio. Primo modo maior est vera. sed minor ẽ falsa. quia species immediatius respicit obiectuz q̃ꝫ ipsa intellectio. Nã obiectũ ẽ cã intellectõis mediãte intelligibili spẽ. Hz secdo mõ tũc maior ẽ falsa. Nã eẽntia aie ẽ cã tã intellectus q̃ꝫ volũtatis quodã tñ ordine naturali. q̃ꝫuis vtraq̃z istaꝫ potentiaz ĩ suo genere adequet cãlitatez ipsiꝰ aie.

Ad.9. ¶ Ad nonũ nego añs. qz potẽtia pure passiua nõ est elicitiua. sed solũ receptiua. Sed intellectus nõ solũ recipit verũ etiã elicit actũ intelligẽdi. Si em̃ datur oppositũ. tũc actus intelligẽdi nõ esset opatio vitalis. quod non solum est contra ph̃m. sed etiaz contra dicta multoꝫ sanctoꝫ. Ista ꝛñtia patet. qz opatio vital' ẽ a ꝓncipio vitali actiuo. si em̃ eẽt a tali vitali ꝓncipio qd̃ solũ esset passiuũ. tũc nõ diceret opatio vitalis. sz magis ꝛeteret dici passio vitalis.

¶ Ad pbationẽ ꝓmã nego ꝛñaz put in ꝛñti ponit istud aduerbiũ exclusiuuz tñ modo. qz q̃ꝫuis intelligere sit quoddã pati put recipit i intellectu. ꝛ vt sic bñ sequat q̃ intellectus respectu ipsius intelligere sit aliq̃ modo patiẽs. tamẽ quia nõ solum recipit in intellectu. sed etiã elicit ab intellectu. ĩdo nec intelligere est tñ modo pati. nec intellectꝰ respectu eius ꝛeteret dici tñ modo patiẽs. hec est em̃ natura actus manẽtis in agente. q̃ vt recipitur põt dici passio. sed vt habet esse ab eo in quo recipit põt dici actio. Et eodẽ mõ suuz ꝓncipiũ receptiuũ vt hm̃oi actũ recipit sic ẽ patiens. sed vt ipm elicit. sic aliquo modo est agẽs

Ad ꝓmaz pbatiõem añcedẽtis.

¶ Ad secdaz fallsa ꝛeomni tali potẽtia q̃ recipit in se suaz ꝓpriam opationẽ quã elicit. Uñ licet idẽ respectu eiusdẽ ꝛ fm eundẽ moduz se habẽdi non possit fundare relationẽ actiui ꝛ passiui. tamẽ fm aliũ ꝛ aliũ modũ hoc põt. Jdẽ em̃ intellectus vt hz aliq̃d actualitatis. ꝛ vt informatꝰ ẽ intelligibili specie. elicit actũ intelligẽdi. et sic fundat relationẽ actiui. ꝛ idẽ intellectꝰ vt ꝛeficiẽs a pura actualitate recipit in se actũ a se elicitũ ꝛ pficitur eo. ꝛ sic fundat relationẽ passiui. Et ꝓmo mõ se habet actiue. sed secdo mõ se habet passiue.

Ad secdaz.

¶ Ad terciã pbationẽ nego maiorẽ. quia plus ꝛeactiuitate reali hz intellectꝰ respectu ipsius intellectus. q̃ꝫ obiectũ hẽat ꝛeepassiuitate respectu eiusdẽ. Uñ si intellectõ re aliter eẽt ĩ obiecto recepta sicut ẽ ab intellectu elicita. tũc bñ curreret illa sil'itudo q̃ assumit i maiori. al'r aũt nõ.

Ad terciã.

¶ Ad qrtã pbatiõz nego añs. Ad pbationẽ illius dõm q̃ nõ omẽ causans intellectionẽ ẽ intelligẽs. sed solũ illd qd̃ elicitiue causat. ꝛ h̃ est solũ ipse intellectꝰ possibilis.

Ad qrtã.

¶ Ad.x. nego ꝛñam. qz sicut nõ obstãte q̃ habitꝰ scientificus actiue disponat intellectũ ad actũ sciẽdi. tñ p modũ potẽtie ꝓmo scimus intellectu. sic nõ obstante q̃ spẽs actiue disponat ad actũ intelligẽdi. tñ ꝓmo intelligimus aníã intellectiua siue ipso intellectu

Ad.10.

Ad pbationẽ pz. qz nulli alteri ꝛueniꝫ pus intelligere q̃ꝫ ipsi intellectui tãq̃ꝫ ꝓncipio elicitiuo.

¶ Ad.xi. dõm ad maiorẽ. q̃ nõ q̃cũq̃z pñtia actiui respectu passiui sufficit ad hoc q̃ seqtur actio. Sed requirit talis pñtia q̃ agẽs suaꝫ virtute attingat ipm patiens. qz q̃ non tangunt nõ agunt. vt dicit in li. de gener. Sed fantasma fundatũ subiectiue in organo corpali p/

Ad.11.

pter sui materialitatē nō attingit intellectum nisi mediāte specie ab ipo ꝛeuuata recepta in ipso intellectu. igit fantasma sine tali spē non pōt ꝑnciplare intellectionē in ipso intellectu possibili. ¶ Ad. xij. nego mīorē. ⁊ rō negatio
Ad.12. Ad.13. nis patuit in solutiōe ꝓrima ꝑcedēte. ¶ Ad xiij. nego mīorē. Ad ꝓbationē dōm. q̄ ꝗuis sit alia vnio accidētis cū subiecto. ⁊ intelligē tis cū intelligibili. tm̄ si accidēs ē ꝑfecta sil'itudo obiecti. tūc vna vnio nō excludit aliā. sed potius includit eā. Sic autē ē in ꝓposito. q̄a spēs q̄ recipit ī intellectu ē ꝑfecta sil'itudo ob
Ad.14. iecti intelligibilis. ¶ Ad. xiiij. nego minorē. qr nō est vera. Ad ꝓbationē dōm q̄ ista ꝓbatio tm̄ militat ꝯ eos q̄ faciūt eam. sicut ꝯ me. Qr eodē mō ꝓbari poterit q̄ spēs expssa quā ipsi ponūt nō sit cā ꝑnte rei intelligibil'. cui tm̄ oppositū ipsi dicūt. ¶ Ad formā igit dōꝯ q̄ res ē cā ꝑnte spēi. ⁊ ecōuerso spēs ē cā ꝑnte ipsius rei. aliter tm̄ ⁊ aliter. Qr res ē cā ꝑnte spēi ī genere entitatiui. Sꝯ spēs ē cā ꝑnte ipsius rei i genere repntatiui. ¶ Quō aūt aīa separata intelligat ꝑ spēs infusas. patere pōt ex his q̄ ꝛe cognitōe angelorꝯ dixi li. ij. di. iij. q. ij. arti. iiij. Et eodē li. dis. vij. arti. ij. ⁊. iij. Idē em̄ iudiciū quo ad hoc pōt esse ꝛe aīa ab separatis ⁊ angelis. q̄ꝗuis fm̄ cursuꝯ naturalē hm̄oi spēs anime recipiāt min⁹ ꝑfecte q̄ꝗ angeli. eo q̄ anima humana sit infima suba ī genere intelligibiliū. ⁊ ꝑ ꝯns fm̄ cursum nature ē mioris capacitatis q̄ꝗ quicūq̄ꝗ angelus. Ex dono tm̄ gratie ꝑcellētis est possibile q̄ hm̄oi species alicui aīe nobiliori mō sint infuse q̄ꝗ cuicūq̄ꝗ angelo. ideo ⁊c.

Articulus tercius.

Quantuꝯ ad terciū

articulū ē aduertendū. q̄ ea que ī hac vita gerunt sunt humana negocia. q̄ sunt ꝑticularia. Et iō ꝓ istius articuli ꝛeclaratōe oportet videre quō aīa hūana intelligat ꝑticularia. ¶ Et
De aīa cōiūcta. h̄ ꝓmo videndū ē ꝛe aīa ꝯiūcta. ꝛeinde ꝛe aīa separata. ¶ Et fm̄ hoc circa ꝓmū pono duas cō
Cōclusio. prima. clusiōes. ¶ Quaꝯ ꝓma ē. q̄ intellectu ꝯiuncto ꝑ statu ꝑnte vite res materialis ꝑticularis ꝑ se est intelligibil'. Quia omne illud qd ꝑ se ꝯtinet sub obiecto adeq̄to intellect⁹ ꝯiūcti. h̄ intellectu ꝯiūcto ē ꝑ se intelligibile. Sꝯ res material' ꝑticularis ꝯtinet ꝑ se sub obo adeq̄to intellect⁹ ꝯiūcti. ḡ ⁊c. Maiorꝯ. qr si vat oppositū. tūc tale obm̄ nō erit adeq̄tū. sꝯ excedēs. Pꝯ etiā minor. qr sic ꝛeclaraui ī plogo ꝓmi li. ens fātasiabile tā mediate q̄ꝗ immediate ē adeq̄tū obm̄ nr̄i intellect⁹ ꝑ statu ꝑnte vite. vt accipit intellect⁹ fm̄ suā naturalē capacitatē Sed planū ē q̄ ens materiale ꝑticulare est ꝑ se fātasiabile. ḡ ⁊c. ¶ P. impossibile ē q̄ intellect⁹ cognoscat aliqd ꝑdicatū ꝑ se cōuenire alicui subiecto. nisi ꝑ se cognoscat tā ꝑdicatū q̄ꝗ subiectū. Sed intellect⁹ ꝯiūct⁹ cog̃scit q̄ h̄ ꝑdicatū hō ꝑ se ꝯuenit ipsi sorti. q̄ ē quoddaꝯ ꝑticulare materiale. ḡ intellect⁹ cōiūct⁹ nō solū cognoscit ꝑ se hoc ꝑdicatū vl'e qd ē hō. sed etiā cognoscit ꝑ se hoc sbm ꝑticulare qd ē sortes. Maiorꝯ. qr ꝑseitas ꝯueniētie ꝑdicati cū sbo nō ꝑt cog̃sci nisi ꝑ se cognoscāt termi. s. ꝑdicatū ⁊ sbm. ⁊ etiā hitudo ad inuicē ipsorꝯ terminorꝯ. Pꝯ etiā minor. qr intellect⁹ cognoscit q̄ diffinitū sbale ꝑ se cōuenit illi ꝛe q̄ vere ꝑdicat hm̄oi diffiniti ꝓꝓria diffinitio. Sed intellect⁹ ꝯiūct⁹ cog̃scit q̄ ꝓꝓria diffinitio homis vere ꝑdicat ꝛe sorte. qr cognoscit hāc esse veraꝯ. sortes ē aīal rōnale. ḡ ⁊c. ¶ P. null⁹ bñ 3
gubernat. dirigit ⁊ disponit ea q̄ nō intelligit Sed hō prudēs bñ gubnat. dirigit ⁊ disponit res ꝑticulares hui⁹ mūdi. ḡ ⁊c. Maior pꝯ i. eth. De ꝓfitate aūt minoris nos docet eiusdē tia facti. ḡ ⁊c. ¶ Sed ꝯ istā ꝯclꝯ a multis Opinio cōtraria.
arguit multiplr. Prio sic Singulare ē obm 1
sensus. ḡ nō ꝑt eē obm intellect⁹ Aīs pꝯ. i. poster. vbi dr. q̄ intellect⁹ ē vl'iuꝯ. sensus ꝯo singulariū. Et idē pꝯ. ij. ꝛe aīa. vbi dr. Scia est vl'iuꝯ. sensus ꝯo ē singulariū ¶ Etiā istd aīs pꝯ ꝑ Boe. q̄ ait. Singulare ē aliqd dū sentit ⁊ vl'e ē dū intelligit. Cōseqntia etiā pꝯ. qr nō ē minor distinctio inter potētiaꝯ oba q̄ꝗ inter ipsas potētias. sed potētia sensitiua nūq̄ꝗ ꝑt eē potētia ī tellectiua. ḡ obm potētie sensitiue puta singulare. nūq̄ꝗ ꝑt eē obiectū potētie intellectiue. Minor ē ꝛe se nota. Probat maior. qr ꝓꝓter qd vnūqd q̄ꝗ tale ⁊ illud magis. vt dr. i. posteriorꝯ. Sed distinctio potētiaꝯ est ꝓꝓter distinctionē obꝯ. Nā potētie distinguūt ꝑ actus. ⁊ act⁹ ꝑ obiecta. vt pꝯ. ij. ꝛe aīa ¶ P. in 2
ter obm ⁊ potētiā dꝯ esse ꝓꝓrtio. ⁊ maxime si ē obiectū ꝑ se. Sed inter ī tellectū ⁊ singulare nō est ꝓꝓrtio. qr intellect⁹ ē immaterial'. singulare aūt ē materiale. ¶ P. sicut se hꝯ sensus ad 3
singulare. sic se hꝯ intellectus ad vl'e. Sed sic se hꝯ sensus ꝑcise ad singulare q̄ nūq̄ꝗ pōt cognoscere vl'e. ḡ sic se habebit intellect⁹ ꝛe termi nate ad vl'e q̄ nūq̄ꝗ poterit cognoscere singl'are. ḡ ⁊c. ¶ P. potētia cui⁹ obm ē abstractū ab 4
hic ⁊ nūc nō ꝑt intelligere singulare. sed obm intellect⁹ ꝛebꝯ eē abstractū ab hic ⁊ nūc. ḡ ⁊c. Maiorꝯ. qr natura abstracta ab hic ⁊ nūc

nō est singularis. sz est cōis ⁊ vniuersal'. Mi
nor etiā patz p cōmentatorē. iij. de aia. vbi ait
q intellect⁹ agēs facit vniuersalitatē in ipsis
reb⁹. ⁊ h̄ p tanto. qz ei⁹ operatio est abstrahere
ab hic ⁊ nūc ⁊ a ceter⁹ ꝯdicionib⁹ indiuiduā/
5 tib⁹ ¶ P. q̄ sunt vnita ī supiorib⁹ sunt ip̄sa
in inferiorib⁹. Ista patet p autorem de caus.
Sz intellect⁹ human⁹ est inferior ītellectu an
gelico. igit q̄uis angel⁹ p solū intellectū intel
ligat nō solū vniuersale. sed etiā pticulare. tm̄
hō ꝑ ꝟtutib⁹ sensitiu⁹ cognoscit singulare. ⁊ in
6 tellectu cognoscit solū vniuersale. ¶ P. ph̄s
iij. de aia. in h̄ assignat differentiā inter intelle
ctū possibilē ⁊ imaginationē. qz ītellect⁹ e vni
uersaliū. sensus ꝯo ac imaginatio sunt tm̄ sin
7 gularū ¶ P. arguit spēaliter quidā doctor
sic. Impossibile est singulare in sua singulari
tate cognosci nisi designādo ⁊ demōstrādo ip
sum sb certo ⁊ determinato situ ī ordine ad po/
tentiā apphendentē seu ī ordine ad ipm q̄ co/
gnoscit singulare. sz talē cognitionē designātē
⁊ demōstrantē rē aliquā sb certo situ impossi/
bile est esse ī intellectu. q̄ noticiā singularis si
gnati in q̄tū signatū est. ipossibile ē esse ī intel
lectu ¶ Dicit etiā iste doctor q maior ⁊ mi/
nor ist⁹ rōis videnē posse demōstratiue pba/
ri. Ūn̄ maiorē pbat sic. Omne cognoscens ali
q̄d ppria cognitōe ꝑ tute ill⁹ cognitōis disti
guit ipm ab omni alio Sz si ponerent duo ho
mines sil'es ī colore figura ⁊ q̄ntitate ac vnīū/
saliter ī omni accidēte. tā aie q̄ corpis. ꝯstat q
q̄ illos hoies imaginaret. nō posset vnū disti
guere ab alio nisi cognitōe demōstratiua ⁊ si
tuatiua. dicēdo. iste nō ē ille. Dicēdo aūt istū
⁊ illū. demōstraret hunc vt hic. ⁊ illū vt illic.
Cōfirmat ¶ Et ꝯfirmat. qz nulla cognitōne cognoscit
vl' apphendit indiuiduū vt signatū. nisi illa
q̄ apphendit vt incōmunicabile. Sz q̄cūq̄z
cognitōe res apphendit. semp apphendit vt
cōmunicabil' ⁊ in plurib⁹ repibilis. nisi app/
hendat cognitōe demōstratiua ⁊ designatiua
certi sit⁹. Quicq̄d em̄ apphendit de aliq̄ hoie
totū est cōmune. nisi apphendat vt iste vl' il/
Instantia le. ¶ Si dicit q illos duos hoies q̄ ponunt
esse omino sil'es deui pt ponere in eodē loco. ⁊
p ꝯsequēs nō distinguerent situ. ⁊ tm̄ cogno/
scens eos sua cognitōe discerneret vnū nō ē
Solutio. aliū. ¶ Respōdet iste doctor q p necessitatez
ille q̄ apphēdit eos variabit situ. ⁊ vnū istorū
ppinqui⁹ situabit ī ordine ad se. vt cū dicit h̄
corp⁹ vl' h̄ hō. aliū ꝯo situabit distanti⁹ dicē/
do. nō est illud corp⁹ vel ille hō. ¶ Minorē
pbat sic. Quicunq̄z operatō est q̄ntitatiua ⁊ ma
terialis. tūc necesse est potentiā cui⁹ est hmōi
operatio esse q̄ntitatiuā ⁊ materialē. Ista patet.
qz mod⁹ operandi sequit modū essendi. Sed
apphensio demōstratiua ⁊ designatiua ponēs
rem in esse apphenso sub certo situ aut sb cer/
to successionis termino puta h̄ vel ibi. tūc vl'
nūc est q̄ntitatiua q̄ntitate intentōnali. sit em̄
talis apphensio seu iudiciū sub linea imagi/
naria pcedente ab ipo cognoscēte cui⁹ termi/
nus dicit hic vl' ibi. tūc vel nūc. ergo talis ap
phensio seu iudiciū nō pt esse in intellectu. q̄
est potētia imaterialis ⁊ nō extēsa. ¶ Addit
etiā iste doctor. q mens. seu intentio fuit are/
stotel' ⁊ cōmentatoris. q intellect⁹ nullo mō
attingat aliq̄d qd nō remanet cōmunicabile.
qz exponendo mentē aristotelis. iij. de aia. cō/
mentator cōmento. xxij. format hanc rationē
Sicut se habet vna intentio apphensa ad in/
tentionē aliā apphensam. sic virt⁹ apphēsiua
ad virtutē apphensiuā. cū potētie distinguan
tur ex obiectis. Sz manifestū ē q forma sim
pliciter ⁊ indiuiduū qd est hic ⁊ sb illa forma
signatū differūt. ergo necesse est q ho formas
simpliciter cognoscat p aliā virtutē. s. p intel
lectu. formas singulares ⁊ istas apphendat p
aliud. s. p imaginatōez ⁊ sensum. Et infra cō
mēto. xxxi. ait. Si res imaginate ⁊ intellecte
essent vna intentio. tūc nō esset differētia int
vniuersale ⁊ indiuiduū. Et sbdit ibidē dicēs
Cū sit duplex ordo intentionū. Un⁹ indiui/
dualiū ⁊ singularū q̄ sūt forme signate. Ali⁹
vero vniuersaliū q̄ sunt forme simplicit. intel
lect⁹ agēs trāffert rē de ordine ad ordinē cū for
mā signatā abstrahit a signatōe relinquēdo
formā simplicit. ¶ Idē eodē. iij. lib. ait. q intel
lect⁹ possibilis nō est aliq̄d hic. nec corp⁹. nec
virt⁹ in corpe. qm̄ tūc recipet formas fm q sūt
diūse ⁊ iste. ⁊ nō distingueret naturā formar
fm q sunt forme. ¶ Sz ista q̄uis sint appa Cōtra istā
rentia. tm̄ nō ꝯcludūt ꝯ ꝯclusionē supradictā opinionē.
Nā fm ph̄m. iij. d aia. illud qd ponit differen
tiā inter aliq̄ necesse est vt vtrūq̄z extremoz il
li⁹ differētie cognoscat. Sz planū est q intel/
lect⁹ possibilis ponit ⁊ cognoscit differentiā in
ter formā cōmunicabilē seu naturā vnīūsalē.
⁊ naturā hanc pticularē in diuiduā ⁊ singula
rē. Cognoscit em̄ ītellect⁹ q ī linea pdicamēta
li natura incōicabilis q̄ ē hec signata indiui/
dua ⁊ singular' tenet infimū gdū. natura ꝯo
cōmunicabil' ⁊ vniūsalis nō tenet ifimū gra
dū. qz hmōi naturā vniuersalē ītellect⁹ vl' cō
cipit sb intentōe gener' tm̄. ⁊ sic ꝯcipit genus
generalissimū. vl' sb intentōne species tm̄. ⁊ sic

Aureolus sup. i. sniarū. di. xxx/v. q. iij. articulo. i.

ꝛcipit ſpeciē ſpecialiſſimā. vl'ſb intentōe vtri
uſq; reſpectu tñ diuiſoꝝ. ⁊ ſic ꝛcipit genꝰ ſbal/
ternū. ⁊ ſpeciē ſb alternā. g̃ neĉe eſt q̃ itellectuſ
cognoſcat ñ ſolū naturā cōicabilē ⁊ vniuſalē.
ſed etiā cognoſcat naturā hāc incōicabilē ſin
gularizatā i h̄ vl'in illo indiuiduo Dicere em̄
oppoſitū ē dicere q̃ itellectꝰ neſciat formare re
ctā lineā p̄dicamētalē. ⁊ eſt dicere q̃ itellectꝰ q̄
format ꝓpoſitionē pticularē ⁊ ſingularē ñ in/
telligat eā. qꝛ ī omī ꝓpoſitōe ſingulari vl'ſbiꝯ
cik nomē ꝓpriū expꝛimēs h̄ idiuiduū ⁊ ſingu
lare. vl'nomē cōe ſignatū ⁊ determinatū per ꝓ
nomē demōſtratiuū. vt ptz i lib. poꝝ. ideo ⁊c.

Solutio Ad.1. ¶ Ad primū motiuū ptis adūſe dicēdū. q̃ d̄
obiecto itellectꝰ ꝛiūcti poſſumꝰ dupl'r loqui.
Uno mō tāq; d̄ obiecto p̄mo. Alio mō tāq; d̄
obiecto adeq̃to. Primo mō ꝛcedēda ē ꝛſe/
q̃ntia. qꝛ illd p̄mo ab itellectu ꝛiūcto coḡſcik
qd ſpecie itelligibili p̄mo p̄ſentat. Sz h̄ forte
eſt ſolū vniūſale. put vniuerſale accipit ꝓ q̄d
ditate rei material' ſeq̃ſtrata a ꝛditōibꝫ idiui
duantibꝫ. Dz ſcdo mō negāda eſt ꝛſ̄ntia. qꝛ
p̄mo cognita q̄dditate rei material'. in mlt̄orū
aliorꝝ cognitionē deuenit itellectꝰ. q̄ꝝ cognitō
q̃ꝫuis p̄ſupponat cognitōez q̄ddītatis alicuꝰ
rei material'. tñ talia ꝓ ſe cognoſcunt ab ipo in
tellectu q̃ꝫuis ñ p̄mo. Ad ꝓbatōez dicēdū q̃
maior ñ eſt ꝗa. qꝛ idē f̄m rē ſb alia ⁊ alia rōne
p̄t eſſe obiectū diſtinctaꝝ potētiaꝝ. Nā q̄cq̄d
obiciꝯ ſenſibꝫ pticularibꝫ. h̄ idē ſb alia tñ rōe
obiciꝯ ſenſui cōmuni. imaginatōi. ⁊ fantaſie.
¶ Ad ꝓbatōnez illi dicēdū q̃ cū potētia ſit
cauſa ſuoꝝ actuū. igit potētie cauſalit nō di/
ſtinguunt ꝓ actꝰ. ſz ſolū innoteſcēter. qꝛ q̄ꝫq;
ex diſtinctōne actuū deuenimꝰ in cognitōez
diſtinctōis ipāꝝ potētiaꝝ. ¶ Ad ſcdm nego
Ad.2. minorē. qꝛ eo ipo q̃ aliq̄d entitatſ ⁊ veritatis
mediāte fantaſmate eſt repibile circa ipm pti
culare. iō tal' ⁊ tāta ꝓportio habet int intelle/
ctū ⁊ pticulare. q̄lis ⁊ q̃ꝫta eſt neĉio req̃ſita int
intellectū ⁊ itelligibile. vl'inter cognoſcēs ⁊ co
gnoſcibile. Ad ꝓbatōez dicēdū q̃ ſic itellectꝰ
q̃ꝫuis ñ ſit quantꝰ ⁊ extēſus. tñ ī telligit ꝓ ſe q̄n
ta ⁊ extēſa. ſic q̃ꝫuis itellectꝰ ſit abſtractꝰ. ſpūa
lis. ⁊ imaterialis. tñ ꝓ ſe intelligit corꝓalia et
materialia. ¶ Ad terciū dicēdū q̃ q̃ꝫuis ſili/
tudo q̄ p̄tendit i maiori in h̄ admitti debeat q̃
Ad.3. ſic ſingl'are ē obiectū potētie ſenſitiue. ſic vni/
uerſale eſt obiectū ꝓ ſe ⁊ primū potētie intelle
ctiue. tñ in h̄ eſt diſſil'e q̃ ſingulare eſt obie/
ctū adequatū potētie ſenſitiue. ſz vniūſale nō
eſt obiectū adeq̃tū potētie itellectiue. nā oia q̄
cognoſcunt a potētijs ſenſitiuis. ⁊ ipe potētie
ac opatōes eaꝝ claudunt infra ambitū obie/
cti adeq̃ti potētie itellectiue. qꝛ omē illd cui
noticia deducibil' eſt ex fantaſmate claudit in
fra ambitū obiecti adeq̃te potētie intellectiue
ꝓ ſtatu p̄ſentis vite. ¶ Ad quartū dicēdū q̃ Ad.4.
q̃ꝫuis minor ſit ꝗa loq̃ndo d̄ eo qd nō ſolū ē
obiectū itellectꝰ ꝓ ſe. ſz etiā primū. tñ nō ē ꝗa
loq̃ndo de omī eo qd ꝓ ſe ꝛtinet ſb obiecto ad
eq̃to ipiꝰ itellectꝰ. Ad ꝓbatōez dicēdū q̃ cō/
mentator illis ⁊ multſ alijs ſil'ibꝫ ꝗbis nō lo
quit de obiecto adeq̃to ipiꝰ itellectꝰ. ſz ſolū de
obiecto p̄mo. ¶ Ad quintū dicendū q̃ q̃ꝫuiſ Ad.5.
itellectꝰ hūanꝰ coḡſcat oia q̄ cognoſcit ꝓ po/
tentias ſenſitiuas. tñ ſparſa ſūt i hoie q̄ vnita
ſunt i angelo. qꝛ intellectꝰ angelicꝰ ad h̄ q̃ co
gnoſcat ea q̄ ſb obiecto ſuo cōphendunt ñ re/
q̃rit aliq̃s alias inferiores potētias cognoſci/
tiuas. ſz intellectꝰ hūanꝰ ad h̄ q̃ cognoſcat ea
q̄ ſb ſuo obiecto ꝛtinent. neĉio req̃rit ⁊ p̄ſup/
ponit cognitōez ſenſitiuā. nā deficiēte ſenſu d̄
ficit etiā ſciētia q̄ eſt f̄m illū ſenſū. vt patet. i.
poſteriorꝝ. ¶ Etiā deſtructo ſolo organo fan
taſtico ipediret oīs cognitō nr̄a itellectiua. qꝛ
neĉe eſt itelligentē fantaſmata ſpeculari. Nd
vtiq; verꝝ eſt ꝓ ſtatu p̄ſentis vite. ¶ Ad ſextū Ad.6.
dicēdū q̃ licet itellectꝰ ñ intelligat tatūmodo
vniūſalia ſz etiā pticularia. tñ ꝓ h̄ q̃ intelligit
vniūſalia ſufficiēter diſtinguit ab imaginati
one ⁊ ab omī alia potētia ſenſitiua. qꝛ nl'la po
tentia ſenſitiua cognoſcit vniūſalia. ¶ Ad ſe Ad.7.
ptimū dicēdū q̃ q̃ꝫuis ille doctor multū ꝗpu
tet iſtā rōnez. tñ maior ⁊ minor vt mihi ad p̄ Ad rōnez
ſens appet vident eſſe negāde. nec eaꝝ ꝓbatō aureoli.
nes ſūt demōſtratōes. ſic ipe videt p̄tendere.
ſz potiꝰ ſūt q̄dā apparētes ſophiſticatōnes.
¶ Dico igit ad iſtā rōez. q̃ ſalua reuerētia iſti Cōtra au/
us doctoris maior ñ eſt ꝗa. Qꝛ cognit certiſ reoli.
p̄ncipijs ſingularitatſ alicuꝰ rei ſingularſ. tē I
cognoſcit hmōi ſingulare ī ſua ſingularitate.
Sz p̄ter h̄ q̃ cognoſcit ſitꝰ vel fiat demōſtra/
tio ſitualis p̄nt cognoſci certa p̄ncipia ſingu/
laritatſ alicuꝰ rei ſingularſ. g̃ poſſibile eſt ſin
gulare i ſua ſingularitate cognoſci ñ deſignā/
do ⁊ demōſtrando ipm ſb certo ſitu. Maior
pz. qꝛ vnaq̃q; res tūc cognoſcit tal'. q̄ñ cogno
ſcunt p̄ncipia ꝓpt q̄ eſt tal'. Minor etiā ptz.
qꝛ ea q̄ ſunt alicui rei intrinſeca. illa naturalit
priꝰ p̄nt coḡſci tali rei ꝛueniré. q̃ illa q̄ ſibi cō
uenīūt poſteriꝰ ⁊ extriſece. Sz p̄ncipia ſingu
laritatſ rei ſingl'arſ ſūt ītriſeca rei ſingl'ari. ⁊ p
ꝛſ̄ naturalit priꝰ ſibi ꝛueniūt q̃ q̄cūq; reſpe/
ctꝰ extriſecꝰ ad aliquā creaturā. Sit aūt ē q̄/
dā reſpectꝰ extriſecꝰ ꝛueniēs rei ſingl'ari i ordi

2 ne ad locũ.g̃ ꝛc ¶ P.fm ph̃m.q̃.metha.sicut res se hꝫ ad eē.sic se hꝫ ad cog̃sci. Istã ꝓpositionē spēal'r hꝫ ꝛcedere iste doctor.qꝫ sepe vtitur ea. Sꝫ singl'aritas rei singl'arꝭ i eēndo nõ ꝛepēdet a situ.g̃ nec i cog̃scēdo. Nior ptꝫ.qꝫ pri⁹ natural'r res ē hec ꝛ singularꝭ singl'aritate sue ꝓpe q̃ꝫtitatꝭ.forme.ꝛ materie.q̃ꝫ occupet aliquē locũ vl'habeat aliquē situ. Dato em̃ q̃ i nll'o loco eēt.ꝛ p ꝛõns situ careret.adhuc essꝫ hec ꝛ singularis.sicē appet d̄ celo empyreo.qd̄ nullũ occupat locũ.ꝛ tm̃ i rei ꝟitate est h̄ ꝛ singulare.qꝫ hꝫ q̃ꝫtitatē formã ꝛ materiã nũeralit distinctã a q̃libet alio corpe. ¶ Ad pbatõnē illi⁹ maioris d̄ dm.q̃ mior ñ ē ꝟa. Nã sic si ꝓponerent mihi duo oua i oib̄ accidētib̄ extrinsec⁹ appentib̄ sil'ia.ꝟaciter possũ dicere. oua mihi ꝓposita ñ sũt vnũ sꝫ duo. Cui⁹ cãꝫ sufficiētē possũ assignare p h̄.q̃ video q̃ꝫtitatē vni⁹ eē distinctã a q̃ꝫtitate alteri⁹.ꝛ p ꝛõns cõcipio materiã vni⁹ ñ eē materiã alteri⁹.nꝰ forma vni⁹ esse formã alteri⁹. Sic eodē mõ nec ꝟbo nec ꝛsideratõne mentõeꝫ faciēdo ꝛ situ. possꝫ distiguere int̄ illos duos hoīes q̃ eēnt p oīa sil'es si mihi ꝓponerēt.nã ad exp̃mendũ eoꝝ distinctõeꝫ ñ essꝫ aliq̃ situal' ꝛmõstratione ccaria.q̃ dicerē.ille hõ ñ ē iste hõ.qꝫ possꝫ dicere.hoīes q̃ꝫ video ñ sũt vn⁹ hõ.qꝫ q̃ꝫtitates eoꝝ.ꝛ p ꝛõns materie ꝛ forme sunt real'r distincte. ¶ Etiã dato q̃ int̄ illos duos hoīes ñ possē distiguere absq̃ situali ꝛmõstratõe.tm̃ ex h̄ ñ eēt supdicta maior d̄mõstratiue ꝓbata sꝫ poti⁹ cõmitteret fallacia ꝓntis.qꝫ sic ñ seq̄t̄ sortes ñ currit.g̃ null⁹ hõ currit.sic ñ seq̄t̄.hõ ñ pt absq̃ situali ꝛmõstratõe distinguere int̄ duo singl'aria simillima.nec p ꝛõns ea cog̃scere.g̃ int̄ nll'a singl'aria absq̃ situali ꝛmõstratione distiguere pt vl'ea cog̃scere.qꝫ pl'es causę distinctõis apparēt int̄ singl'aria dissilia.q̃ꝫ int̄ illa q̃ eēnt oio sil'ia ¶ Ad ꝛfirmatõeꝫ d̄d̄.q̃ mior ñ ē ꝟa.qꝫ ego possũ celũ empyreũ ꝛcipere vt qd̄dã suppositũ singl'are ꝛ incõicabile nullũ ꝛceptũ h̄ndo d̄ situ suo.imo magꝭ ꝛcipio ipm̃ vt carēs situ.cũ sit⁹ sit ordo ptiũ i loco. Istud autē celum concipio non esse in loco ¶ Itē q̃n ego ꝛcipio vnigenitũ ꝟginis marie.certũ ē q̃ ego ꝛcipio qd̄dã singl'are ꝛ incõmunicabile.qꝫ ꝟgo maria mr̄ dei ñ habuit nisi vnicũ filiũ q̃ exp̃mit̄ p li vnigenitũ.ꝛ tm̃ in tali ꝛceptu vl'cognitõe nll'a ꝛmõstratio fit d̄ situ. ¶ Etiã ei⁹ rn̄sio ad instãtiã ñ valet.qꝫ eo ipo q̃ tales duo hoīes supponunt̄ eē i eodē loco,igit̄ ille q̃ ꝟaciter ap̄hēderet eos nõ varietꝫ eoꝝ situ.q̃n poti⁹ si i ei⁹ ap̄hēsiõe caderet sit⁹.ipe ap̄hēderet eos i eodē situ.sic i rei ꝟitate eēnt i eodē situ ¶ Etiã mior sup̄dicte rõis ñ videt eē ꝟa.qꝫ intellect⁹ me⁹ pt h̄re certã cognitõeꝫ d̄ h̄ q̃ ego sedeo i h̄ studorio legēdo i h̄ ꝛterminato libro.ꝛ q̃ petr⁹ currit i illo foro.ꝛ iohes stat vl'sedet i isto choro.ꝛ sic d̄ alijs ꝛterminatꝭ sitib̄ ꝛ psonis singl'arib̄. Sꝫ planũ ē q̃ cognitõ itellect⁹ ē i itellectu.g̃ fl'a ē illa mior q̃ dicit ꝛc ¶ Ad pbatõeꝫ eiusdē minorꝭ dicēdũ q̃ opatõeꝫ eē q̃ꝫtitatiuã ꝛ materialē pt eē dupl'r. Uno mõ real'r. Alio mõ eq̃ualēter seu eq̃pollēter. Primo mõ maior ē ꝟa.sꝫ sēdo mõ ñ ē ꝟa. Nã ꝟt⁹ itellectiua q̃ ē simplex ꝛ imaterial' pt h̄re opatõeꝫ.q̃ q̃ꝫuis ñ sit materialis ꝛ q̃ꝫtitatiua real'r.ē tm̃ material' ꝛ q̃ꝫtitatiua eq̃ualēter.qꝫ q̃ēq̃d pñt attingere sua cognitione ꝟtutes sensitiue q̃ sũt materiales ꝛ q̃ꝫtitatiue.h̄ pt itellect⁹ attigere sua itellectõe ñ solũ eq̃ualēter.sꝫ etiã supeq̃pollēter. ¶ Etiã iste doctor ñ videt dicere verꝫ i h̄ q̃ ait intentõeꝫ aresto.fuisse q̃ itellect⁹ nll'o mõ attigat aliq̃d qd̄ nõ remanet cõicabile.qꝫ are.in li.prior loquēs d̄ sillogismo expositorio dicit.q̃ mediũ i illo sillogismo ē h̄ aliq̃d ꝛ singulare.ꝛ p ꝛõns fm intentõeꝫ arest.mediũ illi⁹ sillogismi nõ ē cõicabile. Sꝫ itellect⁹ attigit mediũ cuiuslibet syllogismi.qꝫ nulla potētia syllogizat.nisi sol⁹ itellect⁹.g̃ fm intentõeꝫ arest.itellect⁹ pt attigere aliq̃d qd̄ ñ ē cõicabile ¶ Dato etiã q̃ vsquã i dictꝭ aresto.inueniat attinctũ p itellectũ fore cõicabile.tũc arest.p cõicabile intelligit vniũsale.ꝛ p ꝛõns tale dictũ ē itelligēdũ ꝛ eo qd̄ itellect⁹ attigit p modũ obiecti p̃mi.ꝛ ñ ꝛ omni eo q̃ itellect⁹ attigit tãq̃ cõphēsiꝫ ifra ambitũ sui obiecti adeq̃ti. ¶ Et eodē mõ respōderi pt ad autoritates cõmẽratoris h̄ adductas. Intēdit em̃ cõmẽrator oñdere distinctionē potētiarꝫ ex distinctõe p̃moꝝ obiectoꝝ. Nã ꝛ ne⁹ obiecta adeq̃ta ꝓpe ñ pñt distigui potētie q̃ꝫ vna ē supior respectu alteri⁹.nisi attendēdo ad incõuertētiã. Nã obiectũ potētie iferioris vt plurimũ claudit̄ infra ambitũ adeq̃ti obiecti potentie supioris ꝛ nõ ecõuerso. ¶ Cõclusio sēda est.q̃ itellect⁹ ꝛiũct⁹ p statu plent⁹ vite ñ pt pticulare itelligere primo.ita q̃ ipm̃ pticulare sit primũ obiectũ talis intellect⁹ ¶ Ad cui⁹ euidētiã ē aduertēdũ q̃ species itelligibil'r ꝛcepta i itellectu possibili ꝟtute itellect⁹ agent⁹ ē abstracta ab h̄ ꝛ nũc.et a ceteris ꝛditõib̄ materialib̄ ꝛ idiuiduãtib̄.ꝛ ideo ī mediate rep̃sentat rei q̃ddiatē q̃ est ipm̃ vniuersale. Cũ igit̄ illud p̃mo obiciat̄ intellectui possibili.qd̄ p̃mo rep̃sentat̄ a specie itelligibili.

Ad pbationem illi⁹ maioris.

Ad confirmationē.

Ad autoritates.

Cõclusio sēda.

igit primũ obiectũ intellect⁹ possibil' nõ pt eẽ
2 res material' vt est pticular'. ¶ P. qñcũq; ali
q̃ sic se habẽt ꝗ in aliq̃ genere cognitõis co/
gnitio vni⁹ ꝓsupponit cognitõez alteri⁹. tũc ĩ
illo genere ꝓsupponẽs no pt esse ꝑmo cognitũ
Sz ꝑ statu ꝑsentis vite pticulare ⁊ vnĩũsale
sic se habẽt ĩ genere cognitõis itellectiue. ꝗ co
gnitio pticular' ꝓsupponit cognitõez vnĩũsa
lis. g̃ ⁊c. ¶ Maior ẽ nota. q; nunq; ꝓsupponẽs
est pri⁹ ꝓsupposito. ¶ Minorẽ pb⁹. q; cognito
ipo vnĩũsali intellect⁹ imediate reflectit se sup
suã cognitionẽ ⁊ intelligit se itelligere. ⁊ q; na
turale est intellectui ꝗ cognito effectu imedia
te cognoscit causaz. maxie si sit causa ꝓportio
nata ⁊ sit ꝑsens itellectui. igit cũ hmõi intelle
ctõ sit causata a fantasmate mediãte specie in
telligibili ab ipo fantasmate veriuata. qõ q̃dẽ
fantasma q̃uis nõ sit ĩ intellectu tñ est ꝑsens
intellectui. iõ intel ect⁹ cognoscit hmõi fantas
ma. ⁊ ꝗ ñs cognoscit tale pticulare cui⁹ pfe/
cta similitudo relucet in tali fantasmate. Vñ ꝗ
est rect⁹ ordo cognitõis intellectiue ꝑ statu ꝑ
sentis vite. ꝗ intellect⁹ actu recto ꝑmo cogno
scit ipm vniuersale seu quidditatẽ rei materi/
alis ꝑm se. secundo actu reflexo cognoscit suũ
intelligere. ⁊ tercio actu recto cognoscit ipm
pticulare vt relucet ĩ fantasmate. ¶ Forte dicet
si ipm fantasma est ꝑsens intellectui possibili
tũc ad ꝗ ꝗ intellect⁹ intelligat. ipe nõ indiget
aliq̃ specie intelligibili. cui⁹ oppositũ iã dixi/
sti. ¶ Istã ꝛsequentiã nego. q; q̃uis fantas/
ma taliter sit ꝑsens intellectui. ꝗ nulla localis
distantia est inter intellectũ ⁊ fantasiã in q̃ ẽ
ipm fantasma. tñ q; fantasma nõ est ĩ ipo in/
tellectu. ideo ꝓpter talẽ ꝑsentiã ipi⁹ fantasma
tis intellect⁹ no actuat. nec actualiter ad itel
ligendũ mouet. donec virtute luminis intel/
lect⁹ agẽtis species intelligibil' a fantasmate ve
riuata in intellectu possibili recipiat. ¶ Sz
ꝛtra istã ꝛclusionẽ sunt multi q̃ ponũt. ꝗ pri/
mũ cognitũ ab intellectu possibili sit ipm pti
cular. ⁊ hoc ꝓbant multipliciter. Primo sic
1 Qñcunq; aliq̃ potẽtia abstrahit vnũ ab alte
ro. tũc nõ cognoscit abstractũ nisi pri⁹ cogno
scat illud a quo abstrahit ipm. Sz intellect⁹
abstrahit vniuersale ab ipis pticularib⁹. g̃ in
tellectus nõ potest cognoscere vniuersale nisi
pri⁹ cognoscat ipm pticulare. ¶ P. intelligẽ
2 tem necesse est fantasmata specularĩ. g̃ intelle/
ctus nihil pt intelligere pri⁹ q̃z intelligat pti/
culare. Antecedẽs patet. i. ⁊ iij. de aĩa. Conse/
quẽtia etiã videt esse nota. q; n ulli⁹ itellect⁹ pt
specularĩ fantasma nisi itelligat pticulare qõ
relucet ĩ fantasmate. ¶ P. sic ponit cõmunis 3
doctrina. intellect⁹ ꝛuertẽdo se ad fantasma/
ta itelligit pticulare. Sz intellect⁹ nihil pt in
telligere nisi ꝛuertat se ad fantasmata. ppt ꝗ
ẽm cecus nõ pt itelligere colores. q; nõ habet
apud se fantasma coloris ad qõ ꝛuertat se sui
us intellect⁹. g̃ intellect⁹ nihil pt itelligere ni/
si intelligat aliqõ pticulare. ¶ P. illud qõ ꝗ 4
mouet aliquã potẽtiã ꝗ necẽ ẽ esse aliqõ sup/
positũ ⁊ singulare. sz ꝑmũ obiectũ intellectus
ꝗ mouet intellectũ. g̃ ꝑmũ obiectũ itellectus
ẽ singulare ⁊ ñ vnĩũsale. ¶ Maior pt⁹. q; i. me
tha. dicit. ꝗ actões sũt singularũ. ¶ Maior etiã
ẽ nota. q; q̃libet potentia tã cognitiua q̃z etiã
appetitiua mouet a suo ꝑmo ⁊ ꝓprio obiecto
¶ P. spẽs singular' ducit imediate ĩ cognitõ 5
nẽ rei pticular'. sz spẽs q̃ itellect⁹ itelligit ẽ hec
⁊ singular'. q; itellect⁹ in q̃ ẽ hmõi spẽs est ꝗ ⁊
singular'. g̃ ⁊c. ¶ P. intellect⁹ est ꝗ ⁊ nũc. ergo 6
ꝑmũ obiectũ e.⁹ n ẽ abstractũ ab ꝗ n ẽ a nũc.
⁊ ꝗ ñs ñ est vnĩũsale. sz simpl'r singl'are. Cõ
seq̃ntia pt⁹. ppt ꝓportionẽ necẽario req̃sitã in
ter potẽtiã ⁊ obiectũ. Aliis pbat. Q; em itelle
ct⁹ sit ꝗ: patz. q; ẽ in hac aĩa q̃ informat ꝗ cor
p⁹. Est etiã nũc. q; necẽario hz habitudinẽ ad
rps rõe corpis iformati ꝑ essentiã aĩe q̃ est sb/
iectũ intellect⁹. g̃ ⁊c. ¶ P. eadẽ sunt principia 7
eẽndi ⁊ cognoscẽdi. sz pticulare est ipi vnĩũsa
li ꝓncipiũ eẽndi. g̃ erit sibi ꝓncipiũ cognoscẽ
di. ⁊ ꝗ ñs pri⁹ cog̃scit pticulare q̃z ipm vnĩũ
sale. ¶ Pro firmat. q; mod⁹ itelligẽdi seq̃t mo 8
dũ eẽndi. Sz pticulare pri⁹ hz eẽ q̃z vnĩũsale
Natura enĩ occlte agit circa vnĩũsalia. vt ait
autor li. sex ꝓncipiorũ. q; vnĩũsalia n generãt
nec corrũpũt. nisi generat' vl' corrupt' ipis pti
cularib⁹. igit ⁊c. ¶ Ista nõ ꝛcludũt. Igit ad Solutio
ꝑmũ dõm. ꝗ maior ñ ẽ ꝓ ꝗa. supposito ꝗ cogni Ad. 1.
tio ñ pũciat abstractõez. sz potⁿ seq̃t eã. Sic
aũt ẽ ĩ ꝓposito. Nã ista abstractio q̃ spẽs itel
ligibil' seq̃strat a ꝛditõib⁹ ĩdiuiduãtib⁹ fit ꝑ
itellectũ agẽtẽ. q̃ vt ait cõmẽtator facit vnĩũsa
litatẽ ĩ reb⁹. ⁊ iõ hmõi abstractio ñ fit ꝑ cogni
tionẽ. q; itellect⁹ agẽs ñ cog̃scit. sz ꝗ virtute sui lu
minis speciẽ intelligibilẽ plustrãdo itellectũ
possibilẽ q̃ hmõi speciẽ recipit ad cognoscẽdũ
disponit. Ex q̃ pt⁹ ꝗ tal' abstractio ꝓcedit ord/
dine naẽ itellectualẽ cognitõez. Sic ei ñ ob
stãte ꝗ lac sim'l est albũ ⁊ dulce. tñ si ꝛtingit a
corpali lumie. ꝗ virtute illi⁹ lumis recipit ĩ aere
spẽs. q̃ repsentat albẽdinẽ sine dulcedie. sic ñ
obstante ꝗ ipm fantasma sit repsentatiũ rei
materialis cũ ꝛditõib⁹ indiuiduãtib⁹. tñ ad
ꝑsentiã lumis intellect⁹ agẽtis veriuat ab ipo

Mod⁹ cognoscendi pticulare.

Instantia

Solutio.

Opia opposita.

fantasmate spēs spūalis ⁊ abstracta repnātās rei fantasiabilis q̄ddiratē absq̄z conditōibus in diuiduātibus ipsi intellectui possibili in q̄
Ad.2. recipit subiectue. ¶ Ad secm̄ dicendū. q̄ intelligentē necesse ē fatasmata speculari. nō tm̄ ānecedēter sed ꝯcomitanter vel ꝯseqnter mō q̄ dictū ē in scda rōe adducta p ista ꝯclusione. ¶ Est tamē hic notanduz. q̄ q̄zuis intellect⁹ intelligat vl'e ⁊ intelligat se intelligere p̄us q̄z intelligat pticulare. vt relucet ī fantasmate. tm̄ q̄z in om̄i intellectione rei materialis isti tres actus ita velociter se consequūtur q̄ tēpus interpositū nō est pceptibile. Et q̄z quod modicuz distat quādoqz p nihilo reputatur. vt pz. ij. phisicoz. Ideo ph̄us ꝛc nostra intellectione ⁊ fantasmatū speculatione loq̄tur qua
Ad.3. si si simul fiāt dicēs. necesse ē ⁊c. ¶ Ad terciuz dōm. q̄ intellectus duplicīter ꝯuertit ad fantasmata. ¶ Uno mō vt a fātasmate spēm intelligibilē mediāte lumīe intellect⁹ agētis recipit. Et q̄ ad istd se hz intellect⁹ pure passiue. ⁊ si istud meret aliq̄ modo dici cōuersio. tunc ān omnē intellectionē intellectus ꝯuertit ad fantasmata. q̄z nihil pōt intellectus intelligere naturaliter. nisi eius similitudinē aliq̄ mō accipiat a fantasmate. ¶ Alio mō vt actū intelligendi elicit circa pticulare quod relucet ī fantasmate. Et ista ꝯuersio est posterior intellectiōe qua intellectus intelligit ipm vl'e. ⁊ etiam qua intelligit se intelligere. Et d̄ ista scda cōuersione q̄z̄uis maior sit vera. tm̄ minor est
Ad.4. totaliter falsa. ¶ Ad q̄rtum dōm. q̄ licet maior sit vera loquēdo ꝛc eo qd̄ mouet potentiā corpalē. tamē nō est vera loquēdo ꝛc tali mouēte qd̄ mouet potētiā spūalē. quā suppositū corpale nō pōt p̄mo ⁊ mediate p seipm attigere. sed solū in q̄dā abstracta ⁊ spūali similitudine. Et eodez mō dōm est ad pbationē illius
Ad.5. maiorīs. ¶ Ad q̄ntū dōm q̄ spēm esse singularē pōt dupl'r intelligi. Uno mō ex diuisione vel ꝛterminatōe materie. Alio mō singularitate nature. Primo mō maior ē vera. sz mior ē falsa. Sed scdo mō q̄z̄uis minor sit aliq̄ mō vera. tm̄ maior vt sic ē falsa. q̄z spēs abstracta ab hic ⁊ nūc. vt sūt ꝯditōnes indiuidui. ⁊ oz tū hīnt ex ꝛtermiatōe materie singl'aritate nature. pōt dici hec ⁊ singularis mō q̄ dicit Boe. om̄e qd̄ ē iō ē q̄z vnū numero est. ⁊ tm̄ tal' spēs nō ducit immediate ī cognitōz rei pticularz
Ad.6. vt pz ex p̄dictis. ¶ Ad sextū dōm q̄ lz potētia cui ꝯuenit ē hic ꝓpter ꝛterminatā materiā in q̄ recipit. ⁊ q̄ extēsione huⁱ materie extendit. nō possit hr̄e obm abstractū ab hic ⁊ nūc. ⁊ licet potētia cui talit ꝯuenit hītudo ad ipm tps q̄ subīcit tpi ⁊ trāsmutatōi tpali. ita q̄ tabescit ⁊ senescit in tpe mō expsso. iij. phicoz. licet inquā talis potētia non possit hr̄e p̄mo suo obiecto aliq̄d abstractū ab hic ⁊ nūc tm̄ potētia q̄ dicit esse hic ex eo q̄ recipit ī sbo simplici. īmateriali ⁊ indiuisibili. ⁊ q̄ talē habet hītudinē ad tps q̄ nō subīcit tpali transmutationi. ⁊ nec tabescit nec senescit in tpe illius p̄mū obiectū ab hic ⁊ nūc pōt esse abstractū. Hic aūt ē ꝛ intellectu. igit ꝯnātia ē negāda. ¶ Ad pbationez dōm. q̄ q̄z̄uis ꝓportio inter potentiā ⁊ obiectū req̄sita h̄ faciat q̄ potētia q̄ est hic ⁊ nūc p̄mo mō nō tendat in obiectū vl'e seu abstractū ab hic ⁊ nūc. tm̄ potentia q̄ est hic ⁊ nūc scdo mō ꝛc hoc nō impedi-
tur. ¶ Ad septimū dōm. q̄ concessis ambabus pmissis nō plus habet nisi q̄ cognitio pticularis pcedit cognitionē vl'is. ⁊ hoc est ꝯcedendū. q̄z saltē cognitio sensitiua ꝛc pticulari pcedit cognitōez intellectiuā ipsi⁹ vl'is. cū nihil sit ī intellectu q̄n aliq̄ mō p̄us fuerit ī sensu. ¶ Etiaz pōt negari maior. q̄z illud qd̄ addit sup alterz nō ē p̄us eo. nec p ꝯns vt sic ē p̄nciptū ēndi illi. Sed pticulare ⁊ vl'e dicūt eandē rem. q̄z̄uis in hoc differāt. q̄ pticulare addit sup vl'e p̄ncipia indiuiduantia. vel saltez addit quosdā modos ab hm̄oi p̄ncipijs cōtractos. q̄ ⁊c. ¶ Ad octauū dōz. q̄ minor potest negari. q̄z accipiēdo vl'e p̄cise p ipa q̄ddi tate rei materialis. sicut hucusqz semp acceptū est in ꝓposito. tūc ipm vl'e ē p̄us pticulari. q̄z sicut iā dictū est. pticulare includit vel cōnotat aliq̄ accidēta addita nature seu q̄dditati q̄z ipa q̄ddītas nō includit nisi ea q̄ sūt intrīseca ⁊ ēntialia ipsi rei. puta ī p̄dicamēto sbe includit p̄cise materiā ⁊ formā. ⁊ p ꝯns ē p̄oracāliter indiuiduo pticlari qd̄ ꝯcernit accētia q̄z materia cū forma ē cā oīm accidētiū q̄ fūt ī ea. vt dicit. i. phisicoz. ¶ Ad pbatōz dōm q̄ auctor sex p̄ncipioz nō accipit ibi vl'ia p̄cise p q̄ddītatibus rez. sed p̄t includūt secundas intentōes. puta intentionē generis vl'speciei. vt sic em̄ dr. i. ꝛ aīa. q̄ vl'e aut nihil ē. aut posterius est. Nec taliter acceptū vl'e pōt ē p̄mū obiectū intellect⁹. q̄z p̄mū obiectū intellect⁹ nō ꝛpēdet nec ꝛpēdere pōt ab actu ītelligēdi. Sz oēs hm̄oi intētōes scdē ꝛpēdēt ab actu intelligēdi cū fabricent p ipm intellectū
¶ De aīa aūt separata a corpe pōt pbabiliter sustineri q̄ immediate intelligit rem particularē ⁊ indiuiduā. q̄z spēs ꝛtruata ab ideis diuisq̄ibz intelligit aīa separata ducūt immediate

Ad.7.

Ad.8.

De aīa separata.

in noticiã rerũ etiã pticularium. vt declarani supl us li. ij. ¶ Dato etiã q̃ qñqz intelligat p spẽs quas in hoc mũdo acq̃sivit. adhuc tñ imme diate intelligit pticulare. qz nõ intelliget ea p uersionẽ ad fantasmata. cũ ptunc careat fã tasia. z qualibet alia potẽtia sensitiua. ¶ Sz ꝗ ꝑmã ptẽ istius ꝛclonis ꝑt argui sic. Alia se pata nõ intelligit ea q̃ fiũt in ꝶ mũdo. g̃ non cognoscit pticularia p spẽs ab ideis influxas Cõsequẽtia pz. qz tales spẽs nõ min⁹ repñtant absentia q̃z pñtia. igiṫ si cõgsceret pticularia p spẽs a diuis ideis influxas. tũc vtiqz cogno sceret ea q̃ fiũt i hoc mũdo. cũ oia talia sint q̃ dã pticularia. Añs ꝓbat auẽte aug⁷. in li. de cura ꝑ mortuis agẽda. in quo sic ait. Ibi sũt mortuoz anime vbi ea q̃ hic agunt scire non pñt. ¶ Patet etiã istud añcedẽs auẽte Gre go. qui tractans illud Job. xiij. sive nobiles fuerint filij eius ꝛc. sic ait. Sicut hi qui ad huc viui sunt mortuoz aĩe quo loco habean tur ignorãt. ita mortui q̃ carnaliter vixerũt vi tã in carne positoz qualiter post eos dispona tur ignorãt. ¶ Rñdeo q̃ q̃z uis añs cũ suis ꝑ batoribꝫ sit concedendũ de aĩabus damnat⁷. ac de his que sunt in purgatorio. q̃ vel nõdũ habẽt hmõi spẽs intelligibiles ab ideis influ xas. vel si habẽt eas. tamẽ impediunt ab vsu eaz ratione penaz suaz. tamẽ de aĩabus bea tis istud añcedẽs videt esse negãdũ. qz tales aĩe etiã naturali cognitõe vident totũ ordinẽ vniuersi cognoscere. z p ꝛsequẽs cognoscunt omia que fiũt in vniuerso. Propter qd btũs aug. ipsas animas beatas triplicẽ dicit habere cognitionẽ. s. meridianã. matutinã z vespti nã. Pria cognitõe aĩe beate cognoscũt ꝶbũ in seipso. seu ẽntiã diuinã i seipsa. Secda cogno scũt creaturas i verbo. Tercia cognoscũt crea turas cognitõe naturali seu i ꝓprio genere.

Articulus quartus Cõclusio

Quantuz ad quar

tũ articulũ pono ꝛclocm affirmatiuã. et ꝶ nõ ꝑpter aliquã rõem cogentẽ. sz ꝑpter auẽtem b. Gre. q̃ vt hic pz i lra ait. q̃ reprobi vsqz ad diẽ iudicij vident gliam sctõz. ¶ Sz ꝗ istã

Instantia 1

ꝛclusionẽ ꝑt argui sic. Dãnati i inferno posi ti seu exñtes nihil videt. g̃ nõ videt gliam sctõ rũ. ꝛsna pz. qz ad oppositũ ꝛsnt⁷ directe seq̃tur oppositũ añtis. Sed añs ꝓbat sic. Null⁹ pt videre sine lumĩe. sz exñtes i iferno carẽt lumĩe qd pz auẽte saluator⁷ mat. xxij. vbi d dãnato ait. Ligat⁷ manibꝫ z pedibꝫ pijcite eũ in tene bras⁷ exteriores. ibi erit fletus z stridor dentiũ. Qd ꝶbũ ꝑtractãs mgr hic i lra ait. q̃ p tene bras exteriores exclusio oimoda a luce signi ficat. ¶ Istud etiã pz auẽte Basilij. q̃ sup il lud ps. vox dñi intercidentis flãmã ignis. sic ait. Dñs diuidet ardorẽ a splẽdore. z splẽdor cedet in locũ saluandoz. ardor ꝶo in locũ dã natoz. ¶ P. beati nõ vident pnã damnato rũ. ergo nec damnati vident gloriã beatorũz. 2

Cõsequẽtia pz. qz tanta ẽ distantia a loco dã natoz ad locũ beatoz quãta ẽ ecõuerso. quia idẽ est spaciũ ascendentiũ z descendẽtiũ. sicut eadẽ est via qua itur a thebis i athenas. z ab athenis i thebas. vt dicit. iij. phisicoz. ¶ Pro bat añs. quia si beati viderẽt hmõi penas. tũc aliqui beati viderẽt parẽtes suos i illis penis Vel igiṫ vellẽt parẽtes suos pati illas penas. vel nollẽt eos pati hmõi penas. Si dat pri mũ. tunc beati essent valde crudeles. nec etiã seruarẽt mandatũ dei quo ꝑcipit vt parentes honorẽtur. z ipsis subueniat. Si dat secm. tũc beati nõ essent beati. qd ẽ ꝗdictio. Secm em aug. solũ ille btũs ẽ. q̃ hz q̃cq̃d vult. sz isto casu posito. tũc beati nõ haberẽt quicq̃d vellẽt ¶ P. quicũqz videt gliam sanctoz necesse est 3
vt videat diuinã ẽntiã. sed null⁹ dãnatoz vi det diuinã ẽntiã. g̃ ꝛc. Maior pz. qz diuia ẽntia ẽ obiectũ gliie btõz. Sz q̃ videt aliquẽ actũ. ncce ẽ vt videat obiectũ qd termiat talẽ actũ. Pz etiã minor. qz ꝑm aug. i. de tri. ca. ij. Vũane mẽtis acies inualida i tã excellẽti lu ce figi nõ valet nisi p iusticiã fidei nutrita ve getet. Sed dãnatus vel nõ est nutritus. vel saltẽ nõ est vegetatus in iusticia fidei. g̃ ꝛc.

¶ P. quod ꝑ magna z specialissima gra q̃ñ 4
qz concedit aliquibus excellentissimis sanct⁷ in hoc mũdo. hoc nõ videt esse ꝛcessum dam natis in inferno. Sed videre gliam btõz cõ cessum fuit aliquibꝫ sctis ꝑ gra valde spãli sicut apparuit d apl'o Paulo. q̃ raptus vsqz ad terciũ celũ vidit archana dei. q̃ nõ licet homi loqui. vt patet. ij. ad Corinth⁷. xij. g̃ ꝛc. ¶ P. 5
anime damnate nõ videt ea q̃ fiũt i hoc mun do. g̃ nõ videt gliam sanctoz existentiũ i celo Añcedẽs pz auctibꝫ Aug z Greg. adductis supr⁹ circa finẽ. iij. arti. istr⁹ qõis. ꝛsna ꝓbat. qz negocia hu⁹ mũdi q̃si mediãt inter infernuz z celũ. z p ꝛsns magis sunt visibilia ab his q̃ sunt in inferno tãqz minus ab ipsis distãtia. plus em distat extremũ ab extremo q̃z a me dio. min⁹ aũt distãtia a videte sũt ceter⁷ pari bus magis visibilia. ¶ P. homes i ꝶ mũdo vi 6
uẽtes nõ videt gliam beatoz. g̃ nec damnati degẽtes i inferno. Cõsequẽtia patz. qz minoz

ē ꝯformitas inter dāmnatos ⁊ btōs q̄z intervia
tores ⁊ btōs seu comphēsores. ¶ Etiā est ma
ior localis distātia inter existētes ī inferno et
in celo. q̄z inter viuētes in hoc mūdo ⁊ ī celo.
Añcedēs nō oportet ꝓbare. qz veritatez eius
quilibet nr̄m expiēt in seipso. ¶ Rōes iste sūt
satis apparētes. nihilominus tm̄ in talibus q̄
humanā rōem excedūt magis credēdū est di
ctis sanctoꝝ q̄z apparētibus rōnū. ī ꝓut pote
ro istis obis rndeo. ¶ Ad. i. igit dōz q̄ añs
nō ē verū. qz sicut pz Lu. xvi. diues ī inferno
sepultus eleuatis oculis suis vidit Lazarū in
sinu Abrahe. Et Sap̄. v. dicit de damnatis
Uidētes turbabunt timore horribili. Ad ꝓ
bationē dōm. q̄ q̄uis ī inferno sit aliq̄d d lu
mie. tm̄ qz hm̄oi lumē ēi fernali fumo horribi
liter obfuscatū intātū q̄ eiꝰ visio nulla vidēti
bus p̄bet ꝯsolationē. sed potius ingerit terro
rē ⁊ desolationē. ī aūctes hic adducte hm̄oi
lumē appellāt tenebras. qz vt. s̄. dictū est. qd̄
modicū distat ꝓ nihilo reputat intellectus.
¶ Q, autē in inferno sit lumen cedēs ad dā
natoꝝ desolationē. patet auctoritate Gregorii.
qui in li. moral. loquēs de igne infernī sic ait.
Quānis ignis iste ad consolationē eis. s. dā
natis nō luceat. tamē vt magis torqueat ad
aliq̄d lucet. Nā sequaces suos quos secū re
probi de mūdo traxerūt flāma illustrāte visiu
ri sunt. ¶ Ad secdm nego añcedēs. Ad ꝓba
tionē dicendū. q̄ si aliquoꝝ beatoꝝ parentes
sunt damnati. tūc tales beati volūt pēnas pa
rentū suoꝝ. nō tamē absolute. sed hoc volunt
in q̄tum cognoscunt ipm deū hoc velle. Est
em volūtas cuiuslibet beati tāta vniformitate
ꝯiūcta volūtati diuine. q̄ nō ꝑt nō velle illd
qd̄ cognoscit deū velle. Nec etiā isto mō vel
le pēnā carnalis parētis ē nota crudelitatis. sed
potius est signū summe ꝓfectōis ⁊ bonitatis
Sicut em vnaq̄q res ē tāto prior ⁊ impfecti
or. quāto magis deuiat a sua ꝓma ⁊ pfectissima
ac rectissima regula. sic vnaq̄q res tāto meli
or ē ⁊ pfectior. q̄to hm̄oi regule intrinseco ꝯfor
mat. Cū igit volūtas diuina sit q̄dā pfectissi
ma ⁊ rectissima regula volūtatis hūane. ī volū
tas hūana tūc ē sūme pfecta qn̄ nō ꝑt velle op
positū illiꝰ qd̄ cogiscit deū velle. ¶ Ad. iij. di
cēdū q̄ maior nō ē vera. Ad ꝓbatōz dōm q̄
q̄uis ille qui videt pfecte ⁊ intuitiue aliquez
actū videat terminū ad quē hm̄oi actꝰ termi
nat. tm̄ ḡ nō ē ūcce si hm̄oi actū videat impfe
cte. ⁊ p q̄dā extrinseca signa. Sic aūt ēi ꝓpo
sito. qz damnati nō videt gloriā sctōꝝ pfecte
⁊ intuitiue. sed soluz p q̄dā signa extrinseca. q̄
circa hm̄oi gl'iam ipsis reuelant. ¶ Ad q̄rtū
dōm ad minorē. q̄ eo mō quo gl'ia btōꝝ reue
lat de spāli gratia aliquibus sanctis. sic non vi
dent eaz damnati. qz sanctis reuelata ē hm̄oi
gl'ia taliter q̄ ipsam viderūt intuitiue ⁊ pfecte
sicut apparuit in apl'o Paulo. ¶ Etiā dato
q̄ aliquibus sanctis reuelet sub aliq̄bus signis ab
stractiuis. tm̄ hoc fit ꝓ taliū sctōꝝ consolatōe
Sed reuelatio q̄ fit damnatis nō fit ꝓ eorū
ꝯsolatione. sed potius ꝓ eoꝝ magna desolati
one. qz multū affligūt ex hoc q̄ ipsi suis demē
ritis pdiderūt tm̄ bonū qd̄ sctōs cogiscūt ꝑpe
tue possidere. ¶ Ad. v. pōt negari añs. qz q̄z
nis dāmnati nō cogiscāt clare ⁊ euidēter ea q̄ fi
unt in hc mūdo. multa tm̄ de his cognoscūt ꝓ
iectura Ille em diues ī inferno exm̄s cogno
uit se adhuc hre q̄nq̄z frres ī hc mūdo. Aūctes
aūt sctōꝝ quibus ꝓbat illud añs sunt intelligē
de de clara et euidēti noticia. talis em noticia
ē delectabilis ipsi cognoscēti. ideo a damnatis
excludit. quibus nō concedit aliqua delectatō
¶ Tm̄ añcedēte ꝯcesso. adhuc pōt negari ꝯ
tia. Ad ꝓbationē dōm q̄ q̄uis visibile eque
clare mouēs visum nō magis moueat ab ex
tremo q̄z a medio. tm̄ tāte claritatis posset esse
in extremo q̄ magis moueret potētiā visiuā.
q̄z aliud remisse claritatis exm̄s ī medio. Naz
sol exm̄s ī oriēte. īmediate ꝓpter suā eminentē
claritatē mouet visū hoīs exm̄tis in occidēte.
⁊ tm̄ multa visibilia sunt in medio inter oriēs
⁊ occidens. q̄ nō mouēt visum talis homis.
¶ Etiaz dato q̄ illa ꝓbatio bm̄ pcedat de co
gnitōe simpl'r naturali. tm̄ nihil ꝯcludit de co
gnitōe sup naturali q̄ sit ꝓ reuelatōz. Pōt. n.
deꝰ vel etiā angelꝰ reuelare ea q̄ fiūt in vno ex
tremo. homī exm̄ti in altero extremo. ꝓter hoc
q̄ reuelet ea q̄ fiūt in medio. Cū igit noticia
quā hm̄t damnati de gloria beatoꝝ. nō sit sim
pl'r naturalis sz magis ꝓ reuelationē. igit ni
hil ꝯcludit in ꝓposito. ¶ Ad. vi. nego ꝯnaz
Rō aūt negatōis pz ꝓ iā immediate dicta. Ad
ꝓbatōz dōz q̄ q̄uis mior sit ꝯformitas ⁊c. tm̄
gl'ia btōꝝ aliq̄ mō reuelat dāmnatis ad eorū
maiorē afflictōez. vt videat q̄z tū bonū ꝓpter
sua vitiosa demerita pdiderūt. Ad aliā ꝓba
tōz de locali distātia pz ꝓ iā dicta. ¶ Ad ar
gu. ꝑnci. dōz. q̄ licet maior sit vera loq̄ndo d
noticia intellectiua naturali q̄ ꝯuenit hoī ꝓ
statu pm̄tis vite. tm̄ nō ē ita de noticia q̄ ꝯuenit
aīe separate ꝓ statu vite future. ¶ Ad ꝓbatōez
dicendū. q̄ Arist. ibi loq̄tur de cognitōe ꝯpe
tēte homī ꝓ statu pm̄tis vite. qz vel Arist. ali
am vitā nō cognouit. vel si posuit aliā vitam

Solutio.
Ad. 1.
Ad. 2.
Ad. 3.
Ad. 4.
Ad. 5.
Ad. 6.
Ad ꝑnci
pale argu
mentum.

sicut etiā videt ponere ī libello de pomo. tamē de cognitōe illi⁹ vite nō fecit mētōz ī. iij. d aīa q: ibi loquebatur tanq̄z phs naturalis.

Lectio secunda.

Hec de pedibus h ꝛc. Postq̄z mgr̄ copiose ꝑtractauit suoꝝ q̄ttuor libroꝝ materiaz. nūc ī ista vltīa q̄rti li. clausula epilogat circa eā. Et diuidit ī duas ꝑtes. q: ꝑmo mgr̄ seip̄z hūiliat. ꝛ auditorē isti⁹ scīe p̄fert ꝛ eleuat. scdo materiā istoꝝ libroꝝ tāgēdo recapitulat. ibi. Qui a facie exorsus sedētis. Et hec ī q̄ttuor ꝑtes p̄t diuidi. q: ꝑmo mgr̄ tāgit materiā ꝑmi li. scdo scdi. tercio ipsi⁹ q̄rti. et q̄rto tercij. Scda ibi. ꝑ media Tercia ibi. ad pedes vsq̄z Quarta ibi. Via duce ꝑuenit. Tāgit em̄ h̄ mgr̄ materiā ꝑmi li. cū dicit. q̄. s. scp̄tor exorsus. i. incepit. a facie sedētꝫ. Per sedētē em̄ itelligit ip̄m deū. vt pz ex textu īmediate p̄cedēti Per faciē aūt intelligit ea q̄ ꝯueniūt deo adintra rōne sue deitatis. De q̄bꝫ spāliter tractat ī i. li. Vñ Moyses desiderans illa intranea dei videre. dixit ipsi deo. Si g̃ inueni grāz ī oculis tuis. oñde mihi faciē tuā. vt hr̄ Exo. xxxiij. Etiā tāgit materiā scdi li. cū dicit. ꝑ media. i. ꝑ creaturas. creature em̄ de quibꝫ tractatur in. ij. li. sunt quedā media ad cognoscēdū ea q̄ deo ꝯueniūt ad intra. Quia sicut ait apostol⁹ ad Roma. i. Inuisibilia dei ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ꝯspiciūt. sempiterna quoq̄z virtus eius et deitas. Materiā v̄o tercij libri tāgit cū dicit. via duce. In tercio em̄ libro tractat de dño iesu xp̄o. qui Joh. xiiij. ait de se ipso. Ego sum via. veritas ꝛ vita. Sz materiā quarti li. tangit cū ait. ad pedes. Om̄ia em̄ q̄ tractant in q̄rto lib. vident ordinari ad ea q̄ fiūt in extremo iudicio. qd̄ quidē iudicium ꝑ pedes sedētis ī throno merito significatur. eo q̄ in ipso tanq̄z in ꝑte extrema totū p̄sens seculū finit ꝛ terminat. Mi aūt pedes cherubicis alis ꝑhibent esse velati. i. abscōditi. q: a plenitudine scīe q̄ cherubin interp̄tat. om̄s puri hoīes respectu istorū pedū videtur om̄ino deficere. De hora em̄ illa. s. de hora iudicij nemo scit. vt ait saluator Matth. xiij. Vñ q̄ztum ad istā horā ipse suis dilectis ꝛ p̄electis discipulis ait Actuū. i. Nō est vestrū nosse tp̄a vl' momēta q̄ pater posuit in sua potestate. Et notāter iste ale dicunt esse due. q: respectu p̄dicte hore hūan⁹ intellect⁹ deficit nō solū quo ad naturalē cognitionē. sed etiaz q̄ ad sup̄naturalē reuelatiōz. q: hec hora nulli puro hoī credit reuelata. Et ī h̄ termiat diuisio ꝛ snīa isti⁹ epilogatiōis. ꝛ ꝑ ꝯñs toti⁹ q̄rti li. ī generali. circa quā q̄rēdo in spāli conformiter ad epilogatōz mgr̄i etiā ego aliq̄ epilogare ꝓpono. q̄ in libroꝝ snīaꝝ principijs ꝯme sūt replicata. ꝛ maxime ea q̄ in ill' p̄ncipijs tacta sunt de beatꝫ ꝛ damnatis. Illa em̄ ꝓnūc sunt magis ad ꝓpositū. eo q̄ cū ꝑuentū fuerit ad pedes sedētis in throno in extremo. s. iudicio mali cōdemnent ꝛ boni remunerent. Est g̃ questio talis.

Questio secūda.

Vtrū aliquo mō sit possibile q̄ idem hō simul sit beatus et dānat⁹. Et videt q̄ nō. Q: nullus saluatus p̄t eē damnatus. Sed q̄libet btūs ē saluatus. g̃ nullus beatus simul p̄t eē dānatus. Maior ptz. q: salus ꝛ damnatio sibijpsis formaliter repugnāt. Minor etiā pz. q: sicut beatitudo includit salutē. sic beatū esse includit saluū eē Cōtra. opposita nō repugnāt nisi accipiātur circa idē subiectū īmediatū. cū igit plures sint potētie ī hoīe q̄ p̄nt īmediate sbijci btitudini vel damnatōi. igit idē hō ꝑm vnā potētiā p̄t eē btūs. ꝛ ꝑm aliā pōt eē dānat⁹. Sicut em̄ idē homo ꝑm vnā ꝑtem corꝑis pōt esse albus. ꝛ ꝑm aliā niger. sic ꝑm vnā ꝑtem anime pōt esse beatus. et ꝑm aliā esse damnatus. q̄a potētie anime sunt q̄si ꝑtes aīe. vt patz. iij. de aīa. vbi ait Aristo. De ꝑte aūt aīe ꝛc. Circa istā questionē sic ꝓcedaz. Primo em̄ p̄mittā vnā distinctionē. Secūdo ostendā sub quo mēbro istius distinctiōis questio ꝓposita ad p̄ñs est tractāda. Tercio recitabo ꝯclusiones quas circa istā materiā posuit quidā venerabilis dñs ꝛ mgr̄ ī ꝑmo suo p̄ncipio snīaruz. Et loco quarti articuli ostēdā q̄d gr̄a disputatōis ego e ꝯrio tenui cū in sentētijs principiaui.

Articulus primus et secundus.

De primis duobus articulis breuiter me expediēdo. dico q̄ aliq̄d eē possibile potest dupliciter intelligi. scz potentia creata ꝛ naturali. vel potētia diuina et sup̄naturali. Et hoc duplicit. ꝑm q̄ vno modo aliq̄d dicit possibile potētia dei ordinata. alio mō potētia dei absoluta. Prim⁹ mod⁹ nō ē ad ꝓpositū. q: q̄stio q̄rit de btitudīe sup̄naturali quā nullus hō ex suis viribꝫ naturalibꝫ p̄cise pōt acq̄rere. Nec secūdus modus. q: vera fide credimus q̄ de facto nunq̄z

aliqs homo simul erit damnat⁹ ⁊ beat⁹. Sz possibilia fm potentiā dei ordinatā qñqz d̄ facto erūt. ¶ Procedit igit̄ p̄sens q̄stio solū de tercio modo. s. vtz de potētia dei absoluta aliquis homo siml' possit esse beat⁹ ⁊ damnat⁹. et hoc fm diuersas potentias anime.

Articulus terci⁹ ⁊ q̄rtus.

His premissis ē sciendū. q̄ venerabilis dñs ⁊ mgr̄ p̄notat⁹ i primo suo principio circa hominē damnatū posuit tres cōclusiones. ¶ Quarū prima est. q̄ simpliciter est impossibile. ⁊ ꝛtradictionē implicat. q̄ aliqs hō simul sit beat⁹ per actū clare visionis diuine essentie. ⁊ siml' sit damnat⁹ p actū actualis odij in dei volūtate. ¶ Secunda ꝛclusio est. q̄ simpliciter est impossibile et ꝛtradictionē implicat actū beate fruitōnis et odiū dei siml' esse in eadē volūtate. ¶ Tercia est. q̄ simpliciter est impossibile naturā hūanā damnatā ipa manente dānata assumi ad vnitatē diuini suppositi. ¶ Primā cōclusionē pbauit sic. Nulla beatitudo augmētat tristiciā miseriā ⁊ dolorē ei⁹ qui habet eā ⁊ in uolūtate habet ab eo. Sz posito q̄ damnat⁹ odiēs deū videat diuinā essentiā. tūc hmōi visio augmētat ei⁹ tristiciā miseriā ⁊ dolorē ⁊ in uolūtate habet a tali dānato hmōi visio. ergo clara visio dei i dānato habēte pfectū odium dei in sua volūtate nō est beatitudo. Maior est nota. Probat minor. q̄ q̄to aliqs clarius videt excellentiā ⁊ ptātem inuincibilem ei⁹ quē pfecte odit. tanto amplius torquet. ḡ si damnat⁹ pfecte odiēs deū clare videret deuz. tūc ex tali visione amplius torq̄ret. eo q̄ videz inuincibilē maiestatē ei⁹ quē pfecte odit. Et ista videt esse sentētia Richardi sup apoc. lib. i. c. p. vbi sic ait. Quāuis nimiz impij in inferno positi se sentiāt iuste puniri. dolebūt tñ q̄ deus tantā habeat potentiā. ⁊ p̄ nimietate doloris iusto iudici inferēt blasphemiā. ¶ Sz in pmo meo principio posui ꝛclusionē oppositā. ⁊ hoc grā disputatōis ⁊ cū intentōe pficiendi cū tanto mgr̄o quē deus intellectuali claritate eximie decorauit. vt in omnib⁹ suis actib⁹ euidenti⁹ eluceſcit. ¶ Posui em̄ hanc ꝛclusionē. q̄ nō est impossibile de absoluta dei potentia aliquē hominē esse beatū in suo intellectu p apertā visionē diuīe essentie. nō obstante q̄ sit damnat⁹ in sua volūtate ⁊ actualiter deuz odiat. Et h̄ pbaui tali ꝛseqntia. Deus p absolutā suā potentiā pt in intellectu dānati hois causare intuitiuā visionez sue diuine essentie cū eq̄pollēti pfecte cōplacētie voluntatis. siue cū omi eo q̄d pt fieri in intellectu ex pfecta cōplacētia volūtatis. nll'a tñ ex h̄ facta mutatione i volūtate illi⁹ hois. ḡ p absolutā dei potentiā aliqs hō pt esse vere beat⁹ in suo intellectu nō obstāte q̄ i sua volūtate dānat⁹ maneat et pfecte deū odiat. Añs habet tres ptes. ¶ Quarū pma est. q̄ deus de absoluta sua potētia pt i intellectu dānati hois causare intuitiuā visionē sue essentie. Hāc pbo sic. Cuicūqz intellectui deus est intime p̄sens i illo pt causare intuitiuā visionē sue essentie. Sz deus omni intellectui est intime p̄sens. Est em̄ intimior cuilibet creature q̄z creatura sibi ipi. vt ait beat⁹ aug⁹. in lib. ꝛfes. ḡ ꝛc. Hāc ptē etiā aliter pbabo si negabit̄. ¶ Secda ps est q̄ cū hmōi visione deus pt i intellectu p se ⁊ imediate causare omne illud q̄d pt fieri in ipo mediāte pfecta cōplacētia volūtatis. Hāc pbo sic. Quicq̄d i genere cause efficiētis deus pt causare mediāte causa secūda. h̄ imediate pt causare p seipm sine causa secda. Sz q̄cq̄d mediāte volūtate deus causat i intellectu. h̄ totū reducit̄ ad gen⁹ cause efficientis. vt ptz discurrēdo p oia q̄tuor causaz genera. ḡ ꝛc. ¶ Tercia ps ē q̄ deus iā dicta pt causare i intellectu dānati hois taliter q̄ nulla ex his fiet mutatio i ei⁹ volūtate. Et hāc pbo sic. Deus pt suspēdere voluntatē tal' hois ne aliq̄d pcipiat de his q̄ fiūt i ei⁹ itellectu. ḡ deus pt oia pdicta causare i intellectu illi⁹ hois. nll'a ex h̄ facta mutatōe i ei⁹ volūtate. Ista ꝛñtia patet q̄ volūtas nō mutat̄ ex aliq̄ obiecto nisi pcipiat ipm aliq̄ mō. Patet etiā añs. q̄ deus pt posteri⁹ separare a pori. vt apparet i accidētib⁹ manentib⁹ sine sbiecto i sacro altar'. ḡ pt pri⁹ cōseruare i esse ⁊ i opari sine suo posteriori. Sz opatio intellect⁹ est natural'r porop̄atōe voluntat'. ḡ deus pt intellectū i pfecta sua opatōe cōseruare. dato q̄ deus h̄ volūtas nihil pcipiat. ¶ Cōseqntia etiā patet. nā pma ps ꝛsequētis patz ex duab⁹ pmis ptib⁹ añcedētis. Nā ad verā ⁊ pfectā beatitudinē intellect⁹ sufficere videt clara visio diuīe essentie. cū omni eo q̄d pt fieri i intellectu ex pfecta cōplacētia volūtat'. Sz seda ps ꝛñtis seq̄t̄ euidenter ex tercia pte añtis. q̄ coipo q̄ i tali volūtate nll'a fierz mutatio ppt ea q̄ fierēt in intellectu. igit̄ sicut illa volūtas añ hmōi visionē fuit misera ⁊ odiēs deū. sic ⁊ post hmōi visionē maneret dānata ⁊ misera ac odiēs ipm deū. Si em̄ dat̄ oppositū tūc mutaret̄. q̄d ē ꝛ̄ tercia ptez añtis. ¶ Et ex his rñdeo ad rōnez ist⁹ reuerēdi dñi ⁊ mgr̄i mei negādo minorē suppositō q̄ deus suspēdat

Cōclusiones mgr̄i petri d̄ croso.

Processus pmi pncipij circa pmā ꝛclonē

Cōclusio fristhome ordis sancti augu.

Solutio rationis

actū volūtatē illi⁹ hoīs q̃tū ad pceptōes glie
z ceteroz q̃ ȳtute diuīa facta sūt ī ei⁹ itellectu.
¶ Ad pbatōes dōm q aīs ñ est vez. dato q
volūtas ei⁹ ñ pcipiat se videre excellētiā z po
testatē illi⁹ quē odit. ¶ Autozitas etiā Richar
di nō ē ꝗ me. qz richard⁹ ibi loq̃t d dānatē vt
p nūc se habēt dānati. z ñ loquit d dānati vt
p absolutā dei potētiā se possent hre. ¶ Sed
aīq̃ aliq̃d tangā d aliis duabz ꝛcl'onib⁹. vo
lo recitare ea q̃ pnotat⁹ dñs z mgr ī tribz suis
seqntribz pncipijs adduxit ꝗ ista. Et vt breui
us trāsea singul' suis instātijs īmediate adiū
gā rñsiones qs ī meis pncipijs ꝗ hmōi instā
tias assignaui. ¶ Arguit igit iste mgr primo ꝗ
solutōes q̃ rñdi ad suā rōnes sic. Stāte clara
visiōe dei cū eq̃pollēti pfecte cōplacētie volū/
tatē ī itellectu dānati hoīs. tūc pt de⁹ causare
pceptōes hmōi visiōis ī ei⁹ volūtate. Istā p
bat ex dictis meis sic. Quicq̃d de⁹ ī genere cau
se efficiētis pt facere mediāte cā secda. ḡ pt īme
diate p seipm. Sz ome qd p itellectū hūanū
de⁹ facit ī volūtate. ḡ totū reducit ad gen⁹ cau
se efficiētis. ḡ ꝛc. ¶ Sz stāte q volūtas illa
misera pcipiat dei visionē. tūc torq̃bit ex glia
dei visi. ¶ Istā dicit se hre ex respōsione mea
qz si ex hȳ q nō pcipit hmōi visionē ñ torquet
igit ex opposito si pcepit eā tūc torq̃bit ex ea. z
p ꝛcñs illa visio nō pt esse btitudo. qz augebit
dolōē videtis z tristiciā. ¶ Ad istā rñdeo. qz
q̃ꝫuis de⁹ possit causare pceptōes illi⁹ visiōis.
tñ qz nō ē ncē deū hmōi pceptōes causare in
volūtate illi⁹ hoīs. iō de⁹ pt hmōi visionē cau
sare ī intellectu pter hȳ q causet pceptionē talis
visionis ī volūtate. q̃ facto ñ augebit dolor z
tristicia illi⁹ dānate volūtatis ex hmōi visio
ne. nec torq̃bit talis voluntas ex glia dei visi.
¶ Secdo arguit ad idē sic. Pono dicit ipe q
deo pmittēte iste dānat⁹ actual'r videt deū sil
logizet sic dicēs. Deū sume odis. z de īmensa
ei⁹ potētia summe doles. Sz iste quē clare vi
des est deus. ergo iste quem clare vides est il
le quē summe odis. Utraq̃z istarum premis/
sarz est isti dānato certitudinal'r nota. q̃ ec cer
tus est d ipa ꝛcl'one. Sz fm Rich. in lib. de
spū blasphemie. c. ij. qd q̃ sqz odit hȳ improbat
vitupat. z ab alijs odio hri z vitupari deside
rat. q̃ de⁹ clare visus istū ñ beatificat. qz nulli⁹
beatificat quē beat⁹ nō amat. sic n' est aliq̃ vi
ta beata quā beat⁹ nō amat. vt ait aug. xiij. de
tri. c. viij. ¶ Ad istud dico q de⁹ posset facere
q tal' dānat⁹ nō faceret illū sillogismū. nec p
ꝛcñs hret euidentiā de ꝛcl'one. ¶ Dato etiā q
de⁹ pmittat eū vocalit pferre istū sillogismū.

Processus sedi principij circa p mā ꝛcl'onē

Instantia prima.

Respōsio.

Instantia secunda.

Respōsio.

adhuc maior ppositio nō erit necārio euidēs
tli dānato. qz de⁹ pt facere q nullā euidētiā ha
beat circa eū. Potest enim de⁹ facere q q̃ꝫuis tal'
dānat⁹ odiat deū. tñ itellectu suo ñ cognoscat
se odire deū. ¶ Ad eu⁹ euidētiā est adūtēdū
q sic de⁹ mō q̃ pdictū est pt suspēdere illā ma
lā volūtatē ne aliq̃d pcipiat illoz bonoz q̃ de
us intuitiue visus causat ī ipo intellectu. sic
ecōuerso pt de⁹ suspēdere intellectū illi⁹ hoīs
ab omī cognitōe maloz z turpiū q̃ sunt ī ei⁹
puersa voluntate. Quo facto planū est q iste
ñ hret euidētiā isti⁹ ppositōis q̃ diceret. deū
sume odis. qz nec hret noticiā illi⁹ odij. n' de⁹
vt oditi. nec p ꝛcñs ex tali odio īpedirēt ī aliq̃
sui intellect⁹ btitudo. ¶ Et p hȳ patz ad auto
ritatē richardi. qz richard⁹ loquit d tali odiē/
te cui⁹ intellect⁹ nō est ȳtute diuīa suspēsus a
cognitōe eoz q̃ sūt in ei⁹ volūtate. ¶ Ad au/
toritatē beati augustini dōm q ꝛa est fm cur
sū cōmunē q̃ iuxta potētiā dei ordinatā beati/
ficant hoīes nō solū ī potētia intellectiua. sed
etiā ī potētia volitiua. z iō nō est ꝗ plēns ppo
sitū. cū pcise loq̃mur d beatitudine itellectus
Amoz enim nō req̃rit q̃tū ad btitudinē intelle
ct⁹. nisi put ex cōplacētia volūtatis amātis co
gnitio efficit ipi itellectui delectabil'. Sz talē
effectū cōplacētie de⁹ p seipm īmediate pt eq̃/
polēter efficere ī ipo itellectu. cū tal' causalitas
sit de genere cause efficiētis. ¶ Tercio arguit
ꝗ rōem meā impugnādo aīs q̃tū ad secdam
ptē ei⁹. Prime enim pti vt dicit nō ꝗdicit. Sz
ꝗ illud eq̃pollēs qd posui ī secda pte aīceden
tis arguit sic. Si de⁹ ī aīa illi⁹ dānati homis
causaret eq̃pollēs pfecte cōplacētie volūtatis
vl' hȳ faceret ī volūtate. vl' ī intellectu. Nō pōt
dari primū. qz tūc fieret aliq̃ mutatio ī volū/
tate. qd est ꝗ terciā ptem aīntis. in q̃ dicit. q ex
ista causatōe nll'a fiet mutatio ī volūtate. Nō
secdm. qz nihil eq̃pollet pfecte cōplacētie volū
tatis qd ñ diminuit sz augeri pmittit oppositū
z total'r destructiuū cōplacētie volūtatis. Sz
stāte dei pfecto odio ī volūtate nihil causatū ī
itellectu diminuit oppositū destructiuū pfe/
cte cōplacētie volūtatis. ¶ Ad pbatōes illi⁹ q̃
dixi. q q̃cq̃d de⁹ pt causare ī genere cause effici
entis mediāte cā secda ꝛc. rñdet iste soci⁹ q ꝛcel
sa tota rōne nihil ē ad ppositū. qz nihil causa
tū ī itellectu est eq̃pollēs pfecte cōplacētie vo
lūtatis. vt statim ē deductū. ¶ Ad primū ē di/
cendū q si hñ respicit q̃ūo ego posui istud eq̃
pollēs. tūc frustra facta est ista inq̃sitio. qz de
plano posui q fieret ī intellectu. vt patuit su/
peri⁹ ī rōne quā p me adduxi. Ad pbationes

Instantia tercia.

Respōsio.

dicēdū q̃ supposito q̃ dē suspēdat volūtatē illi⁹ hois ne pcipiat ea q̃ sūt i ei⁹ itellectu. tūc maior nō est ꝟa. qz q̃uiscūq̃z dē causet i itellectu illi⁹ hois eq̃polles cōplacētie volūtatis: accipiēdo ꝯplacētiā causal'r. s. p illo effectu quē apta nata ē facere pfecta cōplacētia i ipo intellectu. ex h̄ nō diminuit miseria z odiū qd̄ ē in volūtate. supposito sp q̃ volūtas nō pcipiat illd̄ qd̄ caulatū est i ipo itellectu. Et cū dicit q̃ augeri pmittit oppositū ꝛc. dico q̃ tal' pmissio ñ esset causal'. sz solū casualis. Sic dicit q̃ sorte currēte cozuscauit. Eo ipo em q̃ volūtas nihil pcipet de causat i ipo itellectu. ō malū ipi⁹ volūtatis nec intēderet nec ēmitteret ex eo q̃ dē causaret i itellectu talē effectū q̃ eq̃polleret illi effectui q̃ posset i itellectu causari ex pfecta cōplacētia volūtatis. Et p h̄ ptz ad illud qd̄ dicit ꝯ pbatōez. qz ꝯcessis pmissis. seq̃t necessario ꝯcl'o. s. q̃ dē possit hmōi eq̃polles causare i ipo itellectu. Item i tercio suo ꝓncipio iste venerabil' mgr nitit ifringere iā dictas meas rñsiones. Et ꝓmo pcedit ꝯ primā rñsionē dicēs. q̃ ex ꝯcessis p me possit elenchⁿ iferri ꝯ me. z p ꝯñs ꝯdictio. qz elenchⁿ ē syllogisinⁿ ꝯdictōis. vt ptz. 1. elenchoꝝ. Cōcessi em i ꝓma rñsione. q̃ dē posset si vellet in volūtate illius hois causare pceptōez visiōis diuie eēntie ex istētis i eiusdē hois itellectu. Ex h̄ arguit sic. In q̃cūq̃z ē clara dei visio cuz eq̃polleti pfecte cōplacētie volūtatis. i illo ē bītudo. Sz in h̄ dānato misero ē clara dei visio cū eq̃polleti pfecte cōplacētie volūtatis. stāte pceptōe hmōi visiōis i ei⁹ volūtate. g̃ i isto dānato misero ē bītudo. Sz nihil est bītudo i ipo nisi clara dei visio cū eq̃pollenti pfecte cōplacētie. g̃ clara dei visio cū hmōi eq̃polleti ē bītudo i isto dānato. stāte pceptōe illi⁹ visiōis i sua volūtate. Sz p altera pte isti⁹ elenchi arguit sic. Nlla bītudo augmtat miseriā tristiciā z dolorē. Sz clara dei visio cū eq̃polleti pfecte cōplacētie volūtatis in h̄ dānato. stāte pceptōne hmōi visiōis augmētat miseriā tristiciā z dolorē. Hāc dicit seq̃ ex rñsione mea. g̃ clara dei visio cū eq̃polleti pfecte cōplacētie volūtatis i h̄ dānato. stāte pceptōe hmōi visionis in ei⁹ volūtate ñ ē bītudo. Nec ꝯclusio ꝯdicit cōclusioni ꝓpris sillogismi. g̃ videt q̃ ex dictis meis inferat elenchⁿ. Ad istd̄ rñdeo q̃ ista ꝯdictio siue elenchⁿ ñ seq̃t ex dictis meis. Ad pbatōez nego minorē sēdi syllogismi. Et cuz dicit q̃ illa minor sequat ex rñsione mea. istd̄ ñ est verū. Ad cui⁹ itellectū ē aduertēdū q̃ volūtatē pcipe aliqd̄ obiectū. est necessariū ꝯñs ad h̄ qd̄ ē volūtatē tristari vl' dolere d̄ obiecto. qz obiectiue ñ pt causari tristicia in volūtate. nisi volūtas pcipiat obiectū a q̃ obiectiue causat hmōi tristicia i ipa volūtate. Est etiā istud ꝯñs incōuertibile cuz isto añte. qz eq̃ bñ seq̃t ad delectari sic ad tristari. qz sic volūtas nō pt obiectiue tristari de aliq̃. nisi aliq̃ mō pcipiat ipm. sic n' delectari. Cū igit rñsio mea pcedat a destructōe isti⁹ ꝯñtis ad destructionē añtis. ideo patz mea rñsionē esse verazz rationabilē. maxie apud eū q̃ ꝯcedit destructionē illi⁹ ꝯñtis. qz sic ꝯcedēs positōez antecedētis necio hz ꝯcedere positōez ꝯñtis. sic q̃ cūq̃z ꝯcedit destructōez ꝯñtis. ille necio habz ꝯcedere destructōez añtis. qz eq̃li necitate seq̃tur destructio añtis ad destructōez ꝯñtis. sic positio ꝯñtis ad positōez añtis. vt ptz in lib. prior. Sz iste mgr ꝯcedit destructōez necessariy ꝯñtis ad h̄ añs qd̄ est volūtatē dānati hois tristari z torqri d̄ clara dei visione existēte i suo itellectu. Cōcedit em q̃ dē pt suspēdere volūtatē ne pcipiat illā visionē stāte huiusmodi visione i suo itellectu. Qd̄ patz ex h̄ q̃ hucusq̃z i tribz suis ꝓncipijs nūq̃z negauit istud. nec vnq̃z rñdit ad pbatōez ei⁹. g̃ necario habet ꝯcedere destructōez añtis qd̄ ē ñ torqri vl' tristari volūtatē d̄ tali visione. stāte huiusmodi visione i ipo itellectu. Ex his etiā ptz q̃ rōnabilit negauit minorē illi⁹ sēdi syllogismi quē adduxit iste mgr p elencho inferēdo. qz i illa minori ex positōe ꝯñtis inferit positio añtis. puta ex pceptōe volūtatis inferit tristicia volūtatis. q̃lis illatio nunq̃z valet gr̄a forme. vt oīs ver⁹ logic⁹ habet cōcedere. Nec etiā valet gr̄a materie. qz q̃uis termini ꝯuertibiles mutuo se inferāt tā positiue q̃z destructiue. sic em hō infert risibile. sic nō hō infert nō risibile. z ecōuerso. tñ qñ añs non ꝯuertit cū ꝯseqnte. tūc nec gr̄a forme nec gr̄a materie ex positōe ꝯñtis licet inferre positōnez añtis. Sz volūtatē pcipe obiectū est necessariū cōsequēs ad h̄ qd̄ est volūtatē tristari de obiecto z est incōuertibile cū eo. qz sic iā dictū est. eq̃ bñ sequit ad delectari de obiecto. sic ad tristari de eo. g̃ illa minor est negāda. Et cū dicit q̃ ego ꝯcedo dē posse causare hmōi pceptionē in ipa volūtate. dico q̃ verū est. Sz cū hoc dixi q̃ qz nō est necē dē causare hmōi pceptionē. ideo dē pt visionē p dictā causare i intellectu nlla ex h̄ facta mutatōe in ipa volūtate. qd̄ ptinet ad ꝓncipale meū ꝓpositum. ac sine augmēto odij tristicie z doloris. qd̄ ē oppositū minoris illi⁹ rationis principalis. qua iste

Ad. 2.

Processus circa pmā cōcl'onē in tercio ꝓncipio.

Cōtra primā rñsionem.

Respōsio.

mgr primo pbauit primã suã ꝛclusionẽ. quã minorẽ etiã tũc negaui. qñ ad illã rationẽ respõdi. ¶ Cõtra secundã meã rñsionẽ arguit iste mgr sic. Illa dicta sunt impertinẽtia ex parte rñdentis quibꝫ ꝛcessis vl negatꝫ nihilominꝰ stat rõ ad quã rñdet. Sꝫ sic est in ꝓposito qꝛ sic dicit iste mgr ratõ sua pcessit ex quodã supposito qd̃ est vere ꝛcesso vl negato q̃ deus possit suspẽdere intellectũ illiꝰ hois ne aliq̃d cognoscat d̃ odio ⁊ ceteris malis q̃ sunt in eiꝰ volũtate. Istud aũt suppositũ est. q̃ talis dãnatꝰ odiẽs deũ habet cognitionẽ abstractiuã q̃ cognoscit aliq̃ modo ipm deũ. ⁊ istud suppositũ est necessariũ. qꝛ sic incognita ñ possumus diligere. vt ait beatꝰ augustinꝰ. sic nꝰ possumꝰ odire aliq̃d nisi ipm ad minꝰ cognoscamus cognitõe abstractiua. Supueniente igit̃ clara visione adhuc iste dãnatꝰ habebit certitudinẽ odij q̃ odit ipm deũ rõe cognitõis abstractiue q̃ cognoscit se odire deũ. ⁊ p ꝛsequẽs ista maiꝛ ꝓpositio qua dicere potest. deũ sũme odis erit sibi necessario euidẽs vl euidẽter nota. cuiꝰ oppositũ ego dixi ĩ respõsione scd̃a

Contra secundaz responsionẽ. 1

2 ¶ P. dicit q̃ ego posuerim q̃ de potẽtia dei absoluta obiectũ volũtatis pt̃ effici psens volũtati ⁊ ipaz mouere pter hꝰ q̃ sit cognitũ. ⁊ p cõsequẽs nec ad actũ dilectõis nec ad actũ odij necessario requirit̃ cognitio necessitate taliter absoluta q̃ p dei omipotentiã absolutam nõ possit oppositũ fieri ¶ Cõtra istud arguit sic Si istud esset vez. tunc deꝰ imediate p seipm nõ ꝛcurrẽte aliq̃ alio in genere cause efficiẽtis posset in volũtate hois causare odiũ dei. Istd aũt est impossibile. qd̃ pbat iste mgr ex triplici repugnãtia quã implicat istud ꝛsequens. ¶ Quaz repugnãtiaz prima se tenet ex pte odij. Qꝛ nulla creatura rõnalis habẽs odiũ dei se habet sic se debet hr̃e ad deũ. Sꝫ oĩs creatura qñ se habet sic deꝰ facit eã se hr̃e. tũc se habet ad deũ sic debet se hr̃e. q̃ p dicto casu posito talis hõ ñ haberet se ad deũ sicut deberet se habere. qꝛ haberet ĩ se odiũ dei. ⁊ haberet se ad deũ sicut deberet se hr̃e. qꝛ tale odiũ esset imediate a deo sine quocũq̃ alio agẽte. ⁊ p ꝛseq̃ns talis creatura se hr̃et sic deꝰ faceret eã se hr̃e. hec aũt expsse ꝛtradicũt. q̃ ⁊c. ¶ Scd̃a repugnãtia ex pte bonitatꝫ diuie. Qꝛ omẽ opꝰ fm se malũ magꝫ est imputandũ ei qd̃ est totaliꝰ agens q̃z totaliter passiue se habẽti respectu huiꝰ operis. Sꝫ odiũ dei est opꝰ fm se malũ. ⁊ si deus causaret odiũ in volũtate dãnati hois nullo alio agẽte ꝛcurrẽte. tũc deꝰ respectu illiꝰ odij esset totaliter agẽs. ⁊ iste dãnatꝰ esset solũ patiẽs q̃ hmõi actꝰ magis esset imputandꝰ deo q̃z illi dãnato. q̃d̃ est ꝛtra diuinã bonitatẽ. ⁊ ĩ cõtra augustinũ. lxxxiij. q̃stionũ. q. xxiij. vbi ait q̃ deo autore nemo fit deterior. ¶ Tercia repugnantia est ex pte libri arbitrij. Qꝛ q̃cq̃d est in rõnali creatura a solo deo. hꝰ nõ est in eiꝰ potestate seu libro arbitrio. Sꝫ p dicto casu posito. tũc odiũ esset ĩ illo dãnato a solo deo. q̃ ñ esset in eiꝰ pt̃ãte seu libro arbitrio. Sꝫ ecõtra omne peccatũ est a libro arbitrio. qꝛ fm beatũ augustinũ. omne peccatũ est volũtariũ intãtũ q̃ si nõ est volũtariũ nõ est peccatũ ¶ Ad primũ nego minorẽ. qꝛ ꝛcessis q̃ posui. l. q̃ intellectꝰ p dei potentiã suspendat ne aliq̃d cognoscat de malis existẽtibꝫ ĩ illa puersa volũtate. tũc ille hõ nequaq̃z cognoscit se odire deũ. dato q̃ cognoscat deũ ⁊ abstractiue ⁊ intuitiue. Uñ stãte illa suspẽsione intellectꝰ ne cognoscat ea q̃ sunt ĩ illa puersa volũtate. tũc q̃uis supponat qd̃ ille supponit. s. q̃ odiũ p̃supponat cognitionẽ. ⁊ q̃ iste damnatꝰ odiẽs deum cognoscat deũ. tm̃ cũ hꝰ stabit q̃ nesciat se odire deũ. qꝛ si sciret se odire deũ. tũc cognoscerꝫ odium qd̃ est ĩ sua volũtate q̃ odit deũ. qd̃ ẽ ꝛtra suppositũ. Ex q̃ ptz q̃ ꝛcesso eo qd̃ ego suppono. tũc soluta est illa rõ. qꝛ maiꝛ q̃ ille dãnatus diceret. deũ sũme odis. nõ esset euidẽs in pspectu intellectꝰ sui. Nã illa ꝓpositio in suo intellectu esset ignota. ¶ Fallũ etiã hic assumit̃ cũ dicit̃. q̃ adhuc iste dãnatꝰ habebit certitudinẽ odij q̃ odit deũ. qꝛ p̃dicta suspẽsione stãte. tũc nullã certitudinẽ haberet illiꝰ odij ĩ sua cognitõne. ¶ Ad secundũ si vellẽ fugere difficultatẽ possem dicere q̃ qñ dixi obiectuz volũtatis absq̃ cognitõe puia posse mouere voluntatẽ. hoc est intelligendũ q̃tũ ad actũ amoris. ⁊ nõ q̃tũ ad actũ odij. ⁊ tũc nlla istarũ repugnantiaz esset ꝛtra me. Et q̃ ita posuerim. patz lib. i. dist. i. q. i. arti. iiij. vbi pbauit q̃ de absoluta dei potẽtia fieri pt̃ q̃ volũtas sit in actu fruitõis intellectu manẽte suspẽso ab actu cognitõis ¶ Tñ sustinẽdo istã difficultatẽ possuz negare ꝛsequentiã accipiẽdo odiũ fm q̃ est peccatũ. ¶ Ad cuiꝰ intellectũ est advertendũ. q̃ fm beatũ augustinũ. odiũ fm q̃ est peccatũ nõ habet causaz efficientẽ sꝫ deficientẽ. Uñ sicut pnunc qñ actꝰ odij causat̃ mediante cognitõne. peccatũ ⁊ defectuositas q̃ ẽ in illo actu nec in deũ nec ĩ intellectũ reducit̃ tanq̃z in causã. nisi extẽdendo nomẽ cause ad omne illud sine cuiꝰ assistẽtia nõ pcederet effectus. sꝫ sufficiẽter reducit̃ in solã voluntatẽ p ut abutit̃ sua potestate seu libertate. Sic etiã

Respõsio Ad. 1.

Ad. 2.

posito casu pdicto quãuis deus esset causa illius entitatis positiue que est i actu ipi⁹ odij. ⁊ hoc mediãte volũtate eliciẽte hmõi actũ. tñ de⁹ nõ esset causa illi⁹ macule seu obliquitatis ãnexe illi entitati. causalitas em illi⁹ tũc sicut ⁊ nũc in solũ abusum liberi arbitrij sufficiẽter reduceret. ⁊ si aliquo modo reducit in deũ. hoc solũ esset tanq̃ in causa sine qua nõ. sicut etiã modo de⁹ omis peccati pt dici causa sine qua nõ. qz omne peccatũ pnupponit aliquã entitatem positiuã. cui⁹ de⁹ est causa. sine qua entitate liberi arbitriũ nõ posset cõmittere peccatũ.

¶ Et his bene intellectis patet q̃ non teneat respõdere ad illas tres rõnes. quib⁹ iste reuerend⁹ soci⁹ ⁊ mgr̃ pbat falsitatẽ isti⁹ ꝛseqntis qz etiã ego illud ꝛsequẽs reputo impossibile.

¶ Tamẽ qz aliqua assumit iste soci⁹ in istis rõnib⁹ q̃ reputat sequi ex meis dictis. que nõ sequunt ex eis. ideo respõdendo ad primũ dico. q̃ quãuis due pmisse ppositões sint vere. tñ ex eis nõ sequit illud qd̃ infert. Nã pdicto casu posito: ille homo inqztũ peccatũ odij cõmitteret nõ esset talis qualis de⁹ eũ faceret eẽ. qz hmõi peccatũ tũc sicut ⁊ nũc nõ esset a deo. sz esset a sua peuersa volũtate. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ in minoz supponit falsuz. qz supponit q̃ de⁹ imediate causaret odiũ in illi⁹ hominis volũtate nulla alia causa actue ꝛcurrente. ⁊ hoc est falsuz. qz illo casu posito. tũc illa peruersa voluntas nõ haberet se pure passiue respectu ipsi⁹ odij. quin poti⁹ omis actuitas requisita respectu illi⁹ odij vt peccatũ est. tũc reduceret in illã malã voluntatẽ tantũ et pcise. sicut etiã nũc reducit in ipam. ¶ Ad tertium dicendũ q̃ minoz est falsa. qz pdicto casu posito. tũc illud odiũ q̃ztũ ad entitatẽ positiuã que est in actu ipi⁹ esset a deo nõ pcise sed esz a deo mediãte volũtate hmõi actũ imediate ⁊ sua sponte eliciẽte. Sz q̃ztũ ad peccatuz ⁊ deformitatẽ existentẽ in illo actu. tunc nulla tenus esset a deo. sz a sola voluntate abutente sua libera potestate. ¶ Cõtra terciã meam respõsionẽ iste magister reducit ratõnẽ ad quã dedi illã responsionẽ hoc modo. Nihil se cõpatiẽs cũ summa miseria volũtatis equipollet vltimate cõplacentie volũtatis. Sz qd̃cũ qz positũ in in tellectu damnati hominis se cõpatit cũ summa miseria volũtatis. ergo nihil positũ in in tellectu talis damnati potest eq̃pollere pfecte cõplacẽtie voluntatis. Maioz patet dupliciter ¶ Primo qz beatifica cõplacentia excludit omnẽ miseriã ⁊ omnẽ deformitatem ab ipa volũtate. ¶ Secũdo qz impossibile est hominẽ habentẽ hmõi cõplacentiã esse malũ. Sz manẽte dei odio in ipa volũtate. tũc impossibile est hominẽ nõ esse malũ vl esse bonũ. ¶ Addit etiaz hic iste mgr. q̃ ratio quã adduxi ad pbandũ deũ posse hmõi eq̃pollẽs causare in intellectu nõ ꝛcludit intentum. etiã ꝛcessis ambab⁹ pmissis. ¶ Ad primũ respondeo q̃ cõplacẽtia dupliciter pt accipi. Uno modo formaliter. ⁊ sic solũ habet esse in volũtate. Alio modo causalit. ⁊ isto modo effect⁹ cõplacẽtie pt dici cõplacentia. Sicut etiã ipe phus in de sensu ⁊ sensato dicit. q̃ odoz est fumalis euaporatio. Qd̃ dictũ q̃ztuis nõ sit vez pdicatõne formali. est tamẽ verũ pdicatione causali. qz fumalis euapozatio est causa odozis. Et isto secũdo modo accipiendo cõplacentiã. ipa cõplacentia ac etiã eq̃pollens cõplacentie potest esse in ipo intellectu. Et hoc modo in isto pposito ego loquoz de cõplacentia ⁊ d̃ equipollẽti cõplacẽtie. vt euidenter patet ex dictis meis tam in prima positione q̃z etiã in respõsionib⁹ subsequentib⁹.

¶ Dis pmissis ad formã rõis respõdẽdo. dico q̃ maioz nõ est vera. qz suppositũ suspẽsione volũtatis a pceptõe eoz que sunt in intellectu. tũc equipollẽt cõplacẽtie secũdo modo accepte causatũ a deo in intellectu. cõpatit se cũ sũma miseria voluntatis. ⁊ cũ actuali odio dei existẽte in volũtate. Quia sicut dictũ est supza isto casu posito: tũc nlla mutatio fieret in volũtate ppter ea q̃ deus faceret in intellectu. eo q̃ volũtas nõ percipet aliq̃d de his q̃ essent in intellectu. ¶ Ad primã pbationẽ dicendũ. q̃ quãuis beatifica cõplacentia excludat omnẽ miseriã volũtatis. accipiendo cõplacentiã formaliter. tamẽ hoc nõ est necesse accipiẽdo cõplacentiã causaliter in suo eẽ eq̃pollenti. qz suspensa volũtate p diuinã potẽtiam modo pdicto. tũc q̃ztuis deus causaret in intellectu effectũ equipollentẽ illi effectui qui ex beatifica volũtatis cõplacẽtia causabilis ẽ in intellectu. qui effect⁹ vt pdixi dicit cõplacẽtia pdicatione causali. tñ stãte iã dicta suspẽsione. hmõi effect⁹ nõ excluderet a voluntate aliquã miseriã ¶ Ad secundã pbationẽ dicẽdum q̃ quãuis ille homo nõ esset mal⁹ i suo intellectu. tñ posset esse mal⁹ in sua volũtate peruersa. de qua nihil tolleret iã dict⁹ effectus causat⁹ in in tellectu. q̃ effect⁹ dicit eq̃pollens cõplacẽtie causalit dicte. vt patz ex iã dictis.

¶ Ad illud qd̃ addit pbationẽ mẽã etiã ꝛcessis pmissis ñ ꝛcludere in tentũ. nego assũptã. quia ꝛcessis istis pmissis. s. q̃ de⁹ pt imediate

Cõtra terciaz rñsionem.

Respõsio. Ad. 1.

Ad. 2.

omnē effectū ꝓducere ꝑ seipm. quē ꝑt ꝓducere mediāte causa secūda in genere cause efficiētis. ⁊ q̄ omne illud qd̄ ꝛeus mediāte cōplacētia volūtatis facit in intellectu reducit ad hmōi cōplacentiā fm genꝰ cause efficiētis. tūc necessario sequit hec ꝛclusio. s. q̄ ꝛeꝰ possit ī mediate ꝑ seipm causare ī intellectu eq̄pollēs cōplacentie causalit dicte. ¶ Jtez in q̄rto suo p̄ncipio iste venerabil' collega impugnat rnsiones p me iā prime assignatas. Et qz ego dixi q̄ minoꝛ secūde ptis elenchi quē adduxit ꝓcessit a positōe ꝛsequētis ad positōez antecedentis. ideo nūc ostēdit iste mgr̄ q̄ talis ꝓcessus in ꝓposito gr̄e materie sit bonꝰ. dato q̄ nō valeat gr̄e forme ¶ Et arguit sic. In causis p̄cisis si affirmatio est causa affirmatōis. tūc negatio est causa negatōis. ⁊ ecōuerso. Jsta ptz ꝑmo posterioꝛ. Sed p̄cisa causa q̄re iste dānatꝰ odiēs ꝛeū nō toꝛquet ex glia ꝛei visi ē negatio ꝓceptōis illiꝰ visionis. Jstā dicit se habere ex mea rnsione. Ergo p̄cisa cā q̄re toꝛquetur ex glia ꝛei visi est ꝓceptio eiusdē visionis ¶ Ad istud dico q̄ minoꝛ nō est ꝓa. nec sequitur illa minoꝛ ex rnsione mea. Qz rndēdo instantijs istiꝰ mgr̄i quas fecit ī tercio suo p̄ncipio. ego dixi incidēter q̄zuis supꝰ nō scripserim. q̄ si talis dānata volūtas ꝓfecte ꝓciperet glozā ⁊ bonitatē ꝛei vt clare visi. tūc ꝛesisteret ab omī odio actuali. qz puꝛ bonū clare visuz ⁊ apte monstratū volūtati volūtas nullatenꝰ ꝑt odire. imo necio ipm amaret amoꝛe natuꝛali. ¶ Circa ꝓbationē istiꝰ ad p̄sens nō insisto. qz euidēter istud ꝑt ꝛcludi ex his q̄ dixi libro ꝑmo dist. i. q. ij. arti. i. ⁊ arti. iij. ¶ Et qz iste socꝰ reuerendꝰ vidit hāc rnsionē sequi ex p̄cedentib̄ meis dictis. ideo arguit ꝛtra eā sic Sicut puro bono clare mōstrato alicui volūtati impossibile est talē voluntatē elicere actū odij vel tristicie circa ipm. sic puro bono clare mōstrato alicui homini impossibile est ipsuz elicere actū odij circa hmōi puꝛ bonū. Sed clare videnti ꝛeū clare monstrat puꝛ bonū. ḡ clare videns ꝛeū nullatenꝰ ꝑt odire eū. Jsta āt ꝛclusio ꝛtradicit p̄me mee ꝛclusioni. ḡ rnsio ista nō ꝑt stare cū ꝛcl'one mea. Maioꝛ ptz. qz eadē ratio impossibilitatis est vtrobiq̄z. s. clara mōstratio puri boni. Minoꝛ etiā ꝛe se patet. ¶ Rndeo ad maioꝛē q̄ licet illa maioꝛ sit ꝓa supposito q̄ volūtas illiꝰ hois nō sit suspensa a ꝓfecta ꝓceptōe illiꝰ puri boni suo intellectui clare mōstrati. si tn̄ sua volūtas suspēsa fuerit a ꝓceptōe illiꝰ puri boni ꝑ ratōne qua puruz bonū est. ⁊ eadē volūtas admittit ad ꝓceptionē eiusdē boni ꝑ ratōe qua illud bonū districtus indeꝛ est ꝛdemnās illā voluntatē ꝓpter eiꝰ imiq̄tatē. tūc ista maioꝛ nō est ꝓa. qz isto casu posito. tūc volūtas talis hois clare videntis puꝛ bonū ꝑt odire illud qd̄ est purū bonū. nō ꝑ rōne puri boni: qz sic nō ꝓcipit ipm. sz ꝑ rationē iudicij ꝛdemnātis hmōi volūtatē. Sic aūt est in ꝓposito ꝛclusione mea. ¶ Jgit responsio mea ī nllo obuiat ꝛclusioni mee. qz responsio mea ꝓcedit ꝛe volūtate nō suspēsa ⁊ ꝓcipiēte illud puꝛ bonū ꝑ rōe puri boni Etiam ꝑt dici q̄ ꝓcessis ambabꝰ p̄missis. tūc nō plꝰ habet ī ꝛcl'one. nisi q̄ clare videns ꝛeū n ꝑt odire ꝛeū ꝑ rōne qua ꝛeꝰ est puꝛ bonū. Et hō ego ꝛcedo. Ex hō tn̄ nō habet q̄n si illiꝰ homis volūtas ꝓcipiat ipm ꝛeū ꝑ rōne iudicij ꝛdemnantij ⁊ puniētis. ⁊ nō ꝑ ratōne puri boni. q̄n vt sic possit odire ꝛeū ¶ Forte dicet q̄ istd nō est possibile. s. q̄ volūtas ꝓcipiat obiectū ꝑ rationē dānantis qd̄ intellectꝰ cognoscit ꝑ rōe puri boni. qz puꝛ bonū nō ꝑt apphendi vel ꝓcipi ꝑ rōne nocētis. sz ratō ꝛdemnātis est rō nocētis ⁊ destruētis. ¶ Rndeo q̄ dato q̄ istd nō esset possibile istij potētijs relictij suo cōmuni cursui. tn̄ est valde possibile ī ordīe ad potētiā ꝛei. q̄ plꝰ ꝑt facere q̄z etiā nos possimꝰ intelligere. vt patz ꝑ augu. in epl'a ad volusianū. ¶ Ad cuiꝰ intelligētia est aduertēdū. q̄ q̄zuis ī creataꝛ reꝛ vniuersitate multa sint entia. tā actiua q̄z passiua. tn̄ nec actiua possunt agere. nec passiua pati vl' recipe. nisi volūtatis diuine virtꝰ ⁊ influētia assit vtriq̄z. Un̄ si ī vno igne ardētissimo ēent mille coꝛpa ad cōbustionez optime disposita. tn̄ nec ignis ī illa ageret. nec illa actionē ignis recipent. nisi virtꝰ diuie voluntatis influeret igni ad agendū. ⁊ illis ad recipiēdū. Et si volūtas ꝛei adesset respectu vnius. ⁊ nō respectu alioꝛ. ignis ille ita cōbureret vnū. q̄ tn̄ nō lederet vel cōbureret alia. Sic̄ apparuit ī igne fornacis. q̄ tres pueros exntes in medio fornacis ī nllo penitꝰ lesit. ⁊ tn̄ chaldeos cōbussit q̄ extra fornacē steterunt. ¶ Cū igit obiectū actiue se habeat respectu potētie cuiꝰ ē obiectū. igit nisi assistat placitū volūtatis diuine. tūc nullū obiectū q̄zuiscūq̄z sit p̄sens potētie mouet ipāz potētiā. nec potētia recipiet eiꝰ motionē. ¶ Etiā si plꝰ obiecta essent eq̄ p̄sentia alicui potētie. si placet ꝛeo q̄ vnū moueat potētiā ⁊ tn̄ alteꝛ. tūc potētia mouebit ab vno ⁊ tn̄ ab altero Duobꝰ enī hoib̄ eq̄ p̄sentialiter stātib̄ coꝛā oculis meis. si ꝛeo placuerit vnū videbꝰ. ⁊ alteꝛ penitꝰ nō videbꝰ. Et eadē rō est d̄ ꝓnib̄ eiusdē obiecti. qz si virtꝰ volūtatis diui

Processus circa p̄mā cōcl'onē in q̄rto p̄ncipio.

Instantia

Respōsio

Instantia

Respōsio

Instantia

Respōsio

ne coopaꝫ vni digito illi⁹ hoīs coꝝ ocul'meis
stātis ad multiplicādū speciē suā vsq; ad ocu/
lū meū. ⁊ ñ alijs ptibꝫ. ita videre illū digitū.
q̃ tñ nullā aliā ptē illi⁹ hoīs videre. dato etiā
q̃ oēs ptes eq̃liter multiplicarēt species suas p
aerē vsq; ad oculū meū. ⁊ tē⁹ ñ influeret oculo
nisi p receptōne speciei vni⁹ minime ptis. ita
videre illā minimā ptē illi⁹ hoīs q̃ nullā aliā
ptē eiusdē hoīs possem. p tūc videre. ¶ Eodē
mō i ppōsito. q̃zuis obiectū actu intellectū sit
actualr psens volūtati. tñ si tē⁹ sbtraxerit suā
influētiā a tali obiecto q̃tū ad motionē volū
tatis nullaten⁹ mouebit eā. ¶ Etiā dato q̃ ob
iectū sit tale a q̃ nlla pt sbtrahi influētia. sic ē
ipa diuīa essentia. adhuc tē⁹ pt sbtrahere in/
fluentiā suā a volūtate q̃tū ad receptōez vl p
ceptionē psentie illi⁹ obiecti. q̃ facto volūtas
ñ pt pcipe illud obiectū q̃zuiscunq; intellect⁹
actualr cog̃scat ipm. ¶ Et eodē mō si obiectū
intelligit fm diuersas rōes vl fm diuersa at/
tributa pt tē⁹ influere volūtati ad h̄ q̃ pcipiat
obiectū sb rōe vna. ⁊ nō influere ad h̄ q̃ pcipi
at ipm sb rōe altera. ¶ Igit posito casu supdi
cto. tūc q̃zuis intellect⁹ illi⁹ hoīs clare videret
deū. ⁊ p ꝯsequēs videret ei⁹ purā bonitatē. ac
rōez sue pure bonitatis. videret etiā deū esse ve/
rū ⁊ districtū iudicē puniētē pctōrem ppetua
pena iferni. nihilomin⁹ tē⁹ possz influere volū/
ti illi⁹ hoīs ad pcipiēdū illud obiectū clare vi
sū sb rōe iudicis puniētis. nlla pceptōe habita
d̄ eodē obiecto sb rōne pure bonitatis. ¶ Et sic
dictū ē d̄ volūtate respectu eoꝝ q̃ sūt i itellectu
sic eodē mō p sbtractōez influētie pt itellect⁹
impediri vl suspēdi a cognitōe eoꝝ q̃ sūt i vo/
lūtate. ¶ Et ex his patz illud qd̄ ad psens fu
it declarādū. s. q̃ volūtas pt odire illud qd̄ est
puꝝ bonū. nō pceptū sb rōe puri boni. sz poti⁹
sb rōne iudicis punitiui. nō obstāte q̃ intelle/
ct⁹ btificet ab eodē obiecto clare viso sb ratōe
pme veritatis ac pure ⁊ sūme bonitatis. ¶ Dein/
de iste soci⁹ reuerend⁹ petit a me. vtrū ꝯclusio
d̄ isto dānato p me posita ꝯdicat ꝯcl'oni sue.
vl nō. Si nō. tūc imptinēter adduxi eā cōtra
ꝯclusionē suā. Si ꝯdicit ei. tē vt ipe ait opor
tet q̃ ꝯcl'o mea coincidat cū illa ꝯcl'one quaꝫ
ipe i pmo suo pncipio impbabat. Illa aūt cō
clusio quā ipe in pmo suo pncipio impbabat
posuit. q̃ dānat⁹ possz manere dānat⁹ i volū/
tate. nō obstāte q̃ fieret beat⁹ i itellectu. ⁊ h̄ si/
ne suspēsione intellect⁹ ⁊ volūtatis. g̃ etiā ego
dēo i mea ꝯcl'one istd̄ ponere absq; istaꝫ po/
tentiaꝫ suspēsione. ¶ Ad istd̄ pmo dico q̃ cō
clusio p me h̄ posita ꝯdicit ꝯcl'oni isti⁹ reuerē

Inq̃sitio mgri petri.

Respōsio thome.

di socij. qz sic patz. ij. peri hermenias. ppositio
nes modales d̄ pmo ordine ꝯdicūt. ppositōibꝫ
d̄ tercio ordine. Sz vt patz cuilibet intuēti q̃ for
mationē ⁊ ordinē modaliū. ppositōnū cogno
scit. ꝯcl'o quā ego posui ē d̄ pmo ordine moda/
liū. ꝯcl'o ⁊o quā ipe ponit est d̄ tercio ordine. g̃
tē. ¶ Secdo dico q̃ nec i dicto n̄ i scripto isti⁹ 2
reuerēdi socij ⁊ mgri appuit istd̄ moderamē
qd̄ nūc apponit. s. q̃ ꝯcl'o quā ipugnuit suppo/
nat potētias nō esse suspēsas mō q̃ ego pono.
Etiā ex pcessu suo hucusq; oppositū appuit
Qz q̃zuis i pmo meo pncipio ipe psonalr sui
gra fuerit. ⁊ ibidē audierit. q̃ totū fundamētū
mee ꝯcl'onis accepi ex eo. q̃ tē⁹ pt potētias aie
suspēdere mō pdicto. tñ ipe i suo secdo pncipio
reiumpsit ꝯ ꝯcl'onē meā tāq; ꝯcl'oni sue ꝯriā.
Et iō ista q̃stio q̃ mō q̃rit vtz mea ꝯcl'o ꝯdi/
cat sue ꝯcl'oni. p nūc ñ habuit locū. ¶. si iste 3
soci⁹ voluit isto mō ꝯhere suā ꝯcl'onē. puta q̃
solū esset ⁊a supposita cōmuni dei influētia. ⁊
nlla suspēsione facta in aie hūane potētia. tūc
inordinate ptulit suā ꝯcl'onē. Qz ppositio q̃ ñ
est ⁊a nisi sit ꝯcta: si absolute ac simplr pferē
absq; ꝯhentibꝫ. tūc ñ est ⁊a. nec est ordinate p
lata. Sz iste soci⁹ ponēdo suā ꝯcl'onē absolu
te ait. q̃ simplicit est ipossibile ⁊ ꝯdictōez im/
plicat tē. ⁊ ñ addit istud ꝯtractiuū qd̄ mō ad
hibere videt. s. supposita cōmuni dei influētia
⁊ nlla suspensione facta i aliqua potētia. g̃ tē.
¶ ℙ. si q̃s diceret. q̃ simplr est ipossibile ⁊ ꝯ 4
dictōez iplicat stupā ēē i igne vna tota die. et
tñ ñ cōburi ab igne. sic dicēs falsū enūciaret.
g̃ sil'i rōe ꝯcl'o isti⁹ reuerēdi socij videt i ⁊ita/
te deficere. Antecedēs patz. qz tē⁹ posset absq;
omi ꝯdictōe stupā in igne existentē pseruare
ab omi cōbustione q̃diu sibi placeret. Cōse/
quētia etiā patz a sil'i. qz sic ꝯcl'o isti⁹ socij ē ⁊a
si addunt sibi pdicta ꝯctiua que p nūc videt
adiūgere. sic etiā ppositio accepta in isto ante
est ⁊a si addunt sibi sil'ia ꝯctiua. Nā suppōsi
to q̃ nlla fiat suspēsio in potētia actiua ipi⁹ ig
nis. ⁊ in potentia passiua ipsi⁹ stupe. ⁊ omia
relinquant suis naturalibꝫ cursibꝫ sicut nūc
tunc impossibile est stupā manere in igne per
tempus vnius diei ⁊ nō cōburi. Sicut igit
hac veritate non obstāte ista ppositio est fal/
sa si absolute pferē absq; additione iam dicti
contractiui. sic a simili. quāuis ꝯclusio istius
reuerendi socij sit ⁊a adhibito pdicto ꝯctiuo
tñ absolute plata modo q̃ ipe pculit eā in tri
bus suis pncipijs precedentibꝫ videt sim/
pliciter esse falsa. ¶ ℙ. illud qd̄ tē⁹ potest me 5
diante aliqua li subtractōe sue libere influētie.

hoc nō debet dici simpliciter impossibile ⁊ cō/
tradictionē implicare. Sz hoiem dānatuz
in sua volūtate miseꝝ ⁊ habentē actualiter dei
odiū. deꝰ pt clara visione diuine essentie i suo
intellectu beatificare mediāte aliquali subtra
ctione sue libere influētie. g ⁊c. Maior videt
esse nota de se. Minor patet ex dictis meis p
cedentib⁹. Et etiā iste reuerendꝰ sociusꝰ in ista
noua inq̄sitōe videt istā minorē concedere. Sz
conclusio q̄ ex istis p̄missis sequit directe cōdicit
conclusioni istiꝰ reuerēdi socij ⁊ est formalit cō
clusio mea. g conclusio mea est vera. ⁊ p consequ⁹
conclusio istiꝰ socij est falsa. qz lex cōdictoriaꝝ ē
tal' q̄ i quacūqz materia vna est ꝓa d necessitate
altera ē falsa. ¶ Deinde arguit iste reuerēdusꝰ
socꝰ ⁊ mgr̄ contra illud qd dixi nō seq̄ ex dictis
meis. q̄ deꝰ imediate p seipm nullo alio in ge/
nere cause efficiēt⁹ concurrēte possit causare odi
um sui i hois volūtate. Qz fm me deꝰ pt sup
plere causalitatē cuiuslibet cause secūdei gene
re cause efficiētis. g deꝰ pt supplere causalitatē
cuiuslibet cause i genere cause efficiētis respe/
ctu ipiꝰ odij q̄ ipe deꝰ odit. Cōseq̄ntia pt. qz
ad oppositū cōtis sequit oppositū antecedē/
tis. Sz antecedēs assumptū ē p me tanqz ve
rū. qz p ipm pbaui sēdam partē antecedētis il
liꝰ rōnis quā adduxi ad pbandū conclusionez
meā. g ⁊c. ¶ Rndeo negando consequtiā. qz q̄/
uis deꝰ possit p se ipm supplere causalitatē cu
iuslibet cause secūde vt efficiēs. tm nō pt sup/
plere hmōi causalitatē vt deficiēs est. ⁊ vt illiꝰ
qd efficit p ipam potiꝰ debet dici defectꝰ q̄ effe
ctus. ⁊ maxime talis defectꝰ q̄ ē de genere mo/
ris. Sic aūt est in ꝓposito. qz volūtas vt est
causa odij quo odit deꝰ: est causa deficiēs ma/
gis q̄ efficiēs. ⁊ illud qd vt sic efficit magꝭ est
defectꝰ q̄ effectꝰ. ideo deꝰ nō pt esse causa illiusꝰ
odij nisi mediāte volūtate creata q̄ pt deficere
⁊ p consequēs hmōi actū defectuosum elicere.
¶ Ad pbationē dico q̄ falsuz assumit. Naz
ad oppositū illiꝰ cōtis nō sequit oppositū il
liꝰ ātis. nā antecedēs intelligēdū est d efficiē
te vt efficiēs ē. ⁊ nō vt deficiēs est. ⁊ cuiꝰ effici
entia nō est deficiētia. ¶ Ultimo q̄tū ad istā
conclonē arguit iste socꝰ cōdicit illud qd dixi deū pos
se i intellectu hois dānati causare effectū equi
pollētē illi effectui q̄ posset i eiꝰ intellectu cau
sari ex pfecta cōplacētia volūtatis. ⁊ cū hoc pbat
maiorē ꝓpositōez quā adduxit i tercō suo pn
cipio cōdictud eq̄pollēs. quā ꝓpositōez ego p
tūc negaui. Et arguit sic. Nihil eq̄pollet pfe/
cte cōplacētie volūtatis qd ē minꝰ ea: bonitate:
eligibilitate: ꝓtute: ⁊ delectatōe. ⁊ est cōmune
malis. Sz o me se cōpatiēs cuz sūma miseria
volūtatis est minꝰ pfecta cōplacētia volūtatis
bonitate: eligibilitate: ꝓtute: ⁊ delectatōe. ⁊ est
cōmune mal'. g nihil se cōpatiēs cū sūma mi/
seria volūtatis eq̄pollet pfecte cōplacētie volū
tatis. Et ista cons̄ēs est maior supꝰ p me nega/
ta. g ⁊c. Maior istiꝰ rōnis ptz. Qz nihil cō/
mune malis eq̄pollet ei qd conuenit solū bonis
Sz pfecta cōplacētia volūtatis conuenit solū
bonis. Et etiā illud qd ē minꝰ altero ñ eq̄pollet
ei respectu cuiꝰ dz minꝰ. alias in eq̄le esset eq̄le
Patz etiā minor. qz notū est q̄ o me se cōpati
ens cū sūma miseria volūtatis ē cōmune mal'.
Et etiā notū est q̄ o me tale ē minꝰ bonitate eligi
bilitate: ꝓtuositate: ⁊ delectabilitate q̄ pfecta
cōplacētia volūtatis. qz p hmōi cōplacētiā cū
sit beatifica excludit oīs miseria. Propt qd se
quit nēcēs q̄ nihil causatū i dānato eq̄pollere
pt pfecte cōplacētie volūtatis. ¶ Multa etiā
alia q̄ ad istā primā conclusionē adducit iste so
ciꝰ i isto q̄rto suo pncipio. q̄ ad psens ñ repeto
qz ex pcedentib⁹ meis dictis clare ptz ad ea so/
lutio. ¶ Ad istā igit rōez dicēdū q̄ accipiēdo
cōplacētiā volūtatis causalit mō q̄ dictū ē sup
i pcessu tercij pncipij. tūc minor h assūpta ñ
est ꝓa. qz deꝰ in intellectu dānati hoīs pt de
sua absoluta potētia causare talē effectū q̄ nō
est minor bonitate: eligibilitate: virtute: ⁊ dele
catōe q̄ effectꝰ causatꝰ vl' causabil' i intellectu
ex pfecta cōplacētia volūtatis. Qz eoipo q̄ tal'
causalitas cōplacētie volūtatis ē de genere cau
se efficientis. vt supꝰ dictū ē. igit deꝰ imediate
pt illū effectū efficere p seipm. Nec erit iste ef/
fectꝰ sic a deo causatꝰ cōis malis. qz posito pdi
cto casu. tūc ille effectus nō erit i malo fm q̄
malꝰ est. sz erit i eo fm q̄ beatꝰ est. qz nō esset il
le effectꝰ in peuersa volūtate illiꝰ hois fm quā
ipe est malꝰ ⁊ dānatus. sz esset in suo intellectu
fm quē ipe est gloriosus ⁊ beatꝰ. ¶ Ad pba/
tionē illius minoris dicendū q̄ quāuis illud
qd se cōpatit cū summa miseria voluntatis na
turaliter ⁊ fm cursum cōmunem sit cōmune
malis. ⁊ sic minus ⁊c. tamen illud qd p diui
nū pcise miraculū modo supradicto cōpatit
secū summā miseriā voluntatis. nō oportet q̄ sit
cōmune malis. nec q̄tū in se est minꝰ esset eli
gibile q̄ effectꝰ pfecte cōplacētie volūtatis. qz
visio dei cū tali effectu eq̄ delectabil' esset intelle
ctui. sic ē si ei assisterz cōperfecta cōplacētia vo
luntatis. nec tm ex h remitteret miseria volūta/
tis. eo q̄ modo quo dictū pri: ipa volūtas a
perceptōne omniū bonoꝝ que deꝰ causaret in
intellectu penitus suspenderetur. ¶ Et hec

Contra re sponsionē secundā.

Respōsio.

Contra re sponsionē terciam.

Respōsio.

de ꝑma ꝛclusiõe isti⁹ socij ad ꝑsens sufficiãt.

Processus primi principij circa secũdã cõclusionẽ.

Secũda cõclusio isti⁹ reuerẽdi mgri est hec. q̃ simpliciter est impossibile et ꝗdictionẽ ꝑiplicat beate fruitõis actũ ⁊ actuale dei odiũ simul esse ĩ eadẽ volũtate. Qz ois hns actũ btifice fruitõis est accept⁹ deo ⁊ est amic⁹ dei. Sz null⁹ habens in sua volũtate actuale odiũ dei est accept⁹ deo vl' est amic⁹ dei. ergo si idẽ hõ simul in sua volũtate haberet beatã fruitionẽ ⁊ actuale odiũ dei. tũc idẽ hõ simul eẽt accept⁹ deo: ⁊ nõ esset accept⁹ deo. ⁊ esset amicus dei: ⁊ nõ esset amic⁹ dei. Sz istud est simpliciter impossibile. cũ sit manifesta ꝛtradictonis implicatio. ergo illud ex q̃ sequit. l. beatã fruitionẽ ⁊ dei odiũ simul esse in eadẽ volũtate est simpliciter impossibile. ¶ Nunc ꝛclusiõi directe nõ ꝛtradico. sz ꝑ tanto. qz iste soci⁹ reuerend⁹ a volũtate ꝑfecte deũ odiẽte videt de necessitate excludere omnẽ delectationẽ. ⁊ maxime delectatõez tantã q̃ta est in beata fruitõe. ideo hmõi dicti oppositũ ego posui. ⁊ q̃ ad h̃ ꝛclusio mea est hec. q̃ in volũtate dãnati hominis de⁹ ꝑt d̃ sua absoluta potẽtia causare tãtã delectatõez q̃ta est in beata fruitõe. nõ obstãte q̃ ĩ illa volũtate ꝑmaneat ꝑfectũ ⁊ actuale dei odiũ. ¶ Dãc ꝛclusionẽ ꝑbo sic. Dõme illud ꝑt de⁹ qd̃ nõ implicat ꝛtradictõez. sz huiusmodi delectatõez eẽ ĩ volũtate actual' ⁊ ꝑfecte deũ odiẽte nõ implicat ꝛtradictõez. ergo ⁊c. Maiorẽ manifesta apud quẽlibet theologũ. Minorẽ ꝑbo. qz si implicaret h̃ aliq̃ contradictio. vel h̃ esset ꝑ tãto q̃ talis delectatõ necessario tolleret odiũ tanq̃ aliq̃d formal' sibi repugnãs. vel ꝑ tanto q̃ saltẽ remitteret odiũ ⁊ ꝑ ꝛseq̃ns nõ posset esse odiũ ꝑfectũ. ¶ Non ratõe primi. qz q̃uis amor ⁊ odiũ respectu eiⁿ dẽ obiecti ꝑm suũ esse ꝑfectũ nõ possint esse simul ⁊ semel in eadẽ voluntate. tm̃ delectatio ⁊ odiũ nõ vident habere mutuã repugnãtã nisi sit talis delectatio q̃ innascit ex amore illius obiecti qd̃ odit. Sz de⁹ ꝑt ꝑdictã delectatõez de q̃ posui ꝑsentẽ cõclusionẽ creare ĩ illi⁹ hoĩs volũtate sb̃ rõne ideali absq̃ h̃ q̃ moueat illã voluntatẽ ad aliquẽ actũ amoris sb̃ rõe obiectali. q̃ hmõi delectatio ñ videt habere repugnantiã cũ dei odio. ⁊ ꝑ ꝛseq̃ns poterit simul esse in eadẽ volũtate. ¶ Nec rõe secũdi. qz hmõi delectatõe creata ĩ illa volũtate possz de⁹ suspẽdere cognitõez illi⁹ hoĩs taliter q̃ nullo modo ꝑciper a q̃ tantũ donũ delectatõis recipet. ⁊ ꝑ cõsequẽs deũ nõ min⁹ q̃z pri⁹ odiret. qz q̃uis hõ magnũ donũ recipet ab aliq̃ quẽ mortaliter odiret. tm̃ si hmõi donuz ignoraret ab illo sibi ꝑuenire quẽ odit. tũc nõ min⁹ eũ odiret post illi⁹ doni receptõez q̃z ante. ¶ Etiã ratõ quã iste reuerend⁹ soci⁹ adduxit ꝑ sua ꝛclone nõ est ꝛtra me. qz q̃uis ille q̃ habet actũ beate fruitõis formal' necessario sit amic⁹ dei. eo q̃ talis sit act⁹ ꝑfecte ⁊ ꝛsũmate dilectõis. tm̃ qz ꝑdicta delectatio nõ esset causata ex actu dilectionis seu amoris. sz ex actu creatõis. ideo ñ esset necesse habentẽ talẽ delectatõez esse amicũ dei vl' esse acceptũ deo. qz tal' act⁹ nõ eẽt donũ gr̃e gratũ facientis: sz tantũmodo gr̃e gratis date. ¶ Sz ꝗ ista arguit ꝑdict⁹ reuerẽd⁹ socius ⁊ mgr̃ in secũdo suo principio. ⁊ volens ꝑbare q̃ ista ꝛclusio quã posui implicet cõtradictionẽ. supponit q̃ ꝑdictũ effectũ quẽ dico deũ posse creare ĩ volũtate dãnati hoĩs causet ĩ volũtate luciferi. ⁊ h̃ faciat eq̃ ꝑfecte sic causat⁹ est in beata ꝗgine. Hoc supposito arguit sic. Quicũq̃z est eq̃ ꝑfecte beat⁹ sic̃ beata virgo ille eq̃ est accept⁹ deo ⁊ amic⁹ dei sic̃ beata ꝗgo. Sz casu ꝑdicto posito lucifer esset eq̃ beat⁹ sicut gl'iosa virgo. q̃ lucifer erit eq̃ accept⁹ deo ⁊ amic⁹ dei sicut beata virgo. ¶ Et tũc ꝑ cõplemento elenchi ipe ad oppositã ꝑtẽ arguit sic. Null⁹ dãnat⁹ habẽs ꝑfectũ dei odiũ est eq̃ accept⁹ deo ⁊ eq̃ amic⁹ dei sic̃ beata ꝗgo. sz lucifer est dãnat⁹ ⁊ ꝑfecte odit deũ. q̃ lucifer ñ est eq̃ accept⁹ deo sicut beata ꝗgo. Cõclusiones istoꝝ syllogismoꝝ sibi mutuo ꝗdicũt. ⁊ tm̃ vt ipe ait ambe sequunt ex dictis ꝑdicte mee cõclusionis. q̃ dicta in illa ꝛclone implicãt ꝗdictionẽ. ¶ Dic dico q̃ ista ꝗdictio ñ sequit ex dictis meis. Ad ꝑbatõez dico q̃ minor ꝑmi syllogismi ñ habet ex dictis meis. Dato ei q̃ de⁹ sb̃ rõne ideali ĩ volũtate luciferi crearet tãtã delectatõez q̃ta est illa delectatio q̃ sequit actũ fruitõis ꝗginis gl'iose. tm̃ ex h̃ ipe lucifer nõ esset beat⁹. qz sibi deficeret omis act⁹ diuine dilectionis. sine qua dilectõne nulla volũtas potest vere esse beata. Sed beata virgo habet perfectissimã dei dilectionẽ. ⁊ per cõsequẽs habet verã fruitionẽ. in qua cõsistit ꝗa beatitudo cuiuslibet volũtatis rõnalis creature. Deceptio ergo in isto argumẽto ex hoc ꝑuenire videtur. q̃ iste soci⁹ nõ attendit q̃ mlto sec⁹ est loqui de delectatõne de qua ꝑcedit mea conclusio. et de beata fruitione de qua ꝑcedit sua conclusio. Quadruplex em̃ patens est differentia inter beatam fruitionem. ⁊ ꝑdictã delectationem. Nam huiusmodi

Conclusio mgri petri

Conclusio fratris thome ordinis sãcti augustini.

Processus secũdi principij circa secũdã cõclusionẽ.

Petrus ꝗ conclusionẽ thome.

Respõsio thome.

delectatō si poneret non esset actꝰ dilectōis. sz esset actꝰ p creatōez ꝓductꝰ. Fruitio aūt beata ē actꝰ pfecte ⁊ ꝛsūmate dilectōis. vl ē ipamet pfecta ⁊ ꝛsūmata dilectō. Et exb̄ sequit scda differētia. s. q hmōi delectatio nō esset actꝰ elicitꝰ ab aliq̄ volūtate creata. ita em̄ se hr̄et volūtas creata respectu illiꝰ delectatōis receptiue q tm̄ nō hr̄et se respectu eiꝰ elicitiue. Sz beata fruitio ē actꝰ a volūtate beata elicitꝰ. cū sit actꝰ ꝓe dilectōis. ¶ Tercio differūt. qz hmōi delectatio ñ causaret sb rōe obiectali a diuīa bonitate obiectiue mouēte ipāz volūtatē. qz sic iā dictū est ipa ꝓducerek sb rōe ideali a diuīa volūtate creatiue efficiēte. Sz ecōtra actꝰ fruitionis pfecte causak sb rōe obiectali a diuina bonitate i ipa beata volūtate. ¶ Differūt etiā ꝗrto. qz talꝰ delectatio ñ esset donū grē gratuz faciētis. sz solū essz donū grē gratis date. ⁊ iō cōicabilis esset inimico. Sz beata fruitio cū sit actꝰ pfecte charitatis ē donū grē gratū faciētis. ⁊ p ꝛns nlli hosti vel inimico est cōicabilis.

Petrus ꝗ thomā. ¶ Deinde arguit iste venerabilꝰ socius ꝗ illud qd dixi. q pdictā delectatōnez deꝰ pt causare i volūtate talr. q tm̄ ille q̄ recipiet eā nō pcipiet a q̄ tm̄ donū r̄cipiat. Qz frui est amore alicui inherere ꝓpter seipm. Sz nullꝰ pt amore inherere ei quē prius ignorat. ¶ Et cōfirmak. Qz fruitio essentiali ordie pslupponit cognitionē. fruimur em̄ cognitis. quibz volūtas ppt seipa delectata ꝗescit. vt ait beatꝰ auḡ. ¶ Ad istd pz ex pdictis. qz dato q ad actū brē fruitōnis qui obiectiue a diuīa bonitate causak. ⁊ a volūtate beata elicit cognitio esset necio pexigita. tm̄ ad recipiēdū supradictā delectationē a deo creatiue ꝓductā. nō esset necessaria notīcia eiꝰ a q̄ ꝓduceret. Nlra em̄ dona deꝰ possz in homie creare. q̄ tm̄ nō aduerteret hō a solo deo pcedere. ¶ Etiā posset dici q q̄uis fruitio pslupponat cognitōez ordie essentiali. accipiendo ordinē essentialē p ordie naturali qui ponit esse i rebz fm potētiā dei ordinatā. tm̄ deus q̄ est istius ordinis ⁊ nature ꝗditor. de sua potētia absoluta hunc ordinē pt imutare. Et iō sic accidēs ordie naturali pslupponit sbam ⁊ tm̄ diuīa virtute pt esse sine sbstantia. sic q̄z uis actꝰ fruitōis pslupponat cognitōez ordie naturali. tm̄ hūc actū deꝰ posset causare de sua absoluta potētia i rōali aīa absq̄ cognitōe p uia. sic etiā in plogo primi libri declaraui. Et ideo dato q ista delectatio de qua pcedit mea ꝗclusio esset ꝓa fruitio. adhuc deꝰ de sua potētia absoluta posset eaz causare in aīa nulla tm̄ cognitōe p uia. ideo dc. ¶ At qz dixi in istis duobz principijs ꝗclusionē meā positā de p dicta delectatōe nō ꝗtradicere directe ꝗclusioni istiꝰ reuerēdi mgr̄i. quā ipe posuit d̄ beata fruitōe. igit i tercō suo principio ipe vult ostēdere q ego necessario habeā dicere ꝗclusionē meā directe eē ꝗtradictoriā sue ꝗclusioni. Et h̄ ondit ex tribz. ¶ Primo qz ego vt ipe ait i primo meo principio qñ ꝗtra dicta sua resūpsi reduxi dicta sua ad tria pūcta seu ad tres ꝗclusiones. ⁊ posui tres oppositas ꝗclusiōes ¶ Secūdo qz vt iste socius ait ego ponēdo istā secundā ꝗclusionē dixi. q p dei potētiā absolutā tota entitas ⁊ delectatio existēs in actu fruitōis ⁊ odiū ipsiꝰ dei simul possūt esse i eadem volūtate. Sz planū est q tota entitas ⁊ delectatio existēs i fruitōe nō pt poni nisi ponak ipa fruitio. ergo ꝗclusio mea fm verba iā dicta directe videk ꝗtradicere ꝗclusioni istiꝰ reuerēdi mgr̄i. ¶ Tercio h̄ idez pbat ex rōne mea. qz sicut ipe ait p rōez meā inferr̄ ꝗclusio q̄ directe ꝗdicit sue ꝗclusioni. ¶ Ad primuz dico q vez quidē est q ꝗclonē primā ⁊ terciā posui directe oppositā p̄me ⁊ tercie ꝗclusioni istiꝰ reuerēdi socij. Sz scdaz ꝗclonē ñ posui directe ꝗ suā ꝗclonē scdaz. sz magis ꝗ sua incidentia dicta. q̄bz videbak innuere simplr esse impossibile volūtatē pfecte deū odientē hr̄ei se aliquā delectatōez. ¶ Ad scdm dico q ego i rescripto meo nō sic habeo. ⁊ si illa ꝓba inuenīnt i cartula quā misi huic socio reuerēdo. sic bñ credo. qz eā cū festinatōe scripsi. ꝓpter qd ꝓba singla nō tm̄ limaui put debui. tc ad meū ꝓpositū hmōi ꝓba reducendo. dico q licet nō debet ibi accipi copulatiue sz expositiue ⁊ actꝰ fruitōis nō deber ibi accipi formalit sed eq̄pollēter. vt sit sensus. tota entitas et p id ē delectatio existens i actu fruitōis ñ formalr sz eq̄pollēter accepto ⁊ odiū ipiꝰ dei pñt sil se cōpati i eadē volūtate. ¶ Ad tercū dicēdū q falsuz assumit. Qz ex rōe mea debite plata nū q̄z pt iferri ꝗclo directe ꝗdicēs scde ꝗclōi istius reuerēdi socij. vt ptz cuilibet meā rōez diligēter intuēti. ¶ Deinde iste reuerēdꝰ socꝰ ⁊ mgr̄ dicit. si ratō mea ꝗcludit delectatōez illā creatā sb rōne ideali posse sil esse cū pfecto dei odio. tūc p eādē rōez ꝗcludek q actꝰ brē fruitionis i eē suo pfectissimo sil possit eē i eadē volūtate cū pfecto dei odio. Unde ipe arguit sic. Deus potest actū perfectissimū beate fruitōis causare in aliqua volūtate. ⁊ suspēdere iudicium rōnis in tantū q recipiens hmōi actum nō pcipiat a q̄ talē actū recipiat. q̄ pt facere q aliq̄s i sua volūtate actū pfectū brē fruitōnis

Processus

tercū principū cōtra scdaz ꝗclusionem

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Instantia

habeat. ⁊ tñ ipm deũ odiat. Cõseqntiã habeaz
ꝯcedere vt ipe ait ꝓpter ea q̃ posui ī rõne mea.
Responsio Dicit etiã q̃ añs ñ possim negare. Ad istud
dico q̃ hmõi añs ꝯstãter nego. qz dato q̃ om
ne iudiciũ rõnis de⁹ suspẽderet. adhuc posito
actu beate fruitõis ꝓprie dicto ipa volũtas p
ciperet obiectũ circa qd̃ talẽ actũ eliceret. ⁊ a q̃
obiectiue ad eliciẽdũ hmõi actũ moueret. Se
cus aũt ẽ de illa delectatõe de q̃ fit mẽtio ī mea
ꝯclõne. ac etiã rõe. qz cõsp̃o q̃ talis delectatio
a deo creatiue ꝓduceret. ⁊ a volũtate ñ elicere
tur. nec obiectiue ad eliciendũ volũtas moue
ret. ideo suspẽso rõis iudicio ipa volũtas nl'
lo mõ posset expiri a q̃ recipet hmõi delectatõ
nẽ. Etiã hmõi delectatio nõ habet aliquã for
malẽ repugnãtiã ad odiũ dei. ideo formando
p̃dictã rõez d̃ hmõi delectatõe. tũc ꝯcedenda
est ꝯñtia. ⁊ vez inferet ꝯsequẽs. Sz act⁹ fruiti
onis ꝓprie dicte habet formalẽ repugnantiã
ad odiũ. ideo p̃dictã rõez formãdo d̃ fruitõe
ꝓprie dicta sic formauit eã ꝯ me p̃dict⁹ socius
reuerẽd⁹. tũc nihil valet p̃dicta rõ. qz deficit ī
añcedẽte ⁊ ꝯñtia ⁊ ꝯseqnte. Ista igit̃ ratõ q̃m
format iste soci⁹ nõ est tal'is rõni mee. qz dato
q̃ illa ꝯñtia formet ī terminis p me ꝯcessis ⁊
positis. tũc ꝯñtia necessaria a ꝯo añcedente ꝓ
cedit ad vez ꝯñs. Sz ī rõne formata p istuz
sociũ reuerẽdũ absqz vlla necitate ꝯñtie a fal
so añcedente ꝓcedit ad impossibile ꝯñs. īpli
cans formalẽ repugnãtiã terminoz. Aliq̃
ꝯ ista dixit iste reuerend⁹ soci⁹ in q̃rto suo p̃n
cipio que ad p̃sens non repeto. qz eoz solutio
patet ex iã dict⁹. In omib̃ em̃ illis q̃ iste so
ci⁹ reuerẽdus ī illo q̃rto p̃ncipio q̃ztũ ad istaz
ꝯclusionẽ ꝯ me ponit semp supponit q̃ ex di
ctis meis sequat deũ posse actũ beate fruitõis
formaliter ⁊ ꝓprie acceptũ causare ī volũtate
hoīs. taliter q̃ ille hõ nl'lo modo ꝓcipiat a q̃
causet talis act⁹. Fundatũ ist⁹ dicti trahit ex
h̃ q̃ ego dixi superi⁹ q̃ de d̃ abs'luta sua potẽ
tia pt suspẽdere intellectũ ne aliq̃d cognoscat
de his q̃ sunt in ipa volũtate. Posui etiã q̃ de
us d̃ sua absoluta potẽtia pt causare actũ frui
tionis beate ī volũtate beata nlla cognitõne p̃
uia ī intellectu. Sz istis duob̃ suppositis
adhuc nõ sequit illud ꝯsequẽs qd̃ soci⁹ reue
rend⁹ nitit ꝯtra me inferre. s. q̃ de⁹ possit actũ
beate fruitõis ꝓprie loq̃ndo de fruitõe causa
re in aliq̃ volũtate. taliter q̃ illa volũtas p̃ni
tus nõ ꝓcipiat a q̃ hmõi act⁹ causet. qz sic di
xi in rñsione p̃cedẽti. dato q̃ de⁹ causaret actũ
fruitõis ī volũtate. ⁊ intellectũ suspẽderet ab
omni cognitõe. adhuc volũtas ꝓcipet ⁊ expi
ret obiectũ a q̃ moueret ad eliciẽdũ talẽ actũ.
In pl⁹ em̃ se habet ꝓcipere q̃z cognoscere. quia
q̃zuis potẽtie appetitiue nõ cognoscãt. tñ dũ
mouent a suis obiectis necesse est vt hmõi ob
iecta percipiant.

Tercia ꝯclusio

Processus primi principij circa terciã ꝯclusionẽ.

Ista⁹ reuerẽdi dñi ⁊ mgri ẽ. q̃ im
possibile est simpliciter ⁊ implicat
ꝯtradictionẽ. naturã alicui⁹ dãnati hoīs ipa
manẽte dãnata assumi in vnitatẽ diuini sup
positi. Qz illud est simpliciter impossibile q̃
posito ī esse sequit simplicit impossibile. Sz
isto posito in esse sequit simplicit impossibile
Maior patet. Probat minor. qz omes act⁹
assũpte nature ꝓpter cõmunicationẽ idioma
tũ attribuunt diuino supposito assumẽti. Sz
dãnati blasphemãt deũ: ⁊ odiũt ipm. igit̃ si de
us assumeret naturã dãnati hoīs ipa manen
te dãnata. tũc de⁹ blasphemaret deũ. ⁊ de⁹ odi
ret deũ. h̃ autẽ est simplicit impossibile. ergo ⁊c.

Conclusio tercia petri

Ꝓ. istã ꝯclusionẽ ꝯfirmat iste reuerend⁹ so
ci⁹ sic. De⁹ nõ pt illud qd̃ repugnat sue iusti
cie ⁊ dignitati. Sz deũ ī vnitatẽ suppositi as
sumere naturã alicui⁹ dãnati ipa manẽte dã
nata repugnat sue iusticie ⁊ dignitati. g̃ ⁊c.
Maior est nota. Minor ꝓbat. qz diuine iu
sticie ⁊ dignitati repugnat supbũ cui⁹ supbia
semp ascẽdit. ⁊ blasphemũ cui⁹ malicia semp
accrescit ad summũ honorẽ assumere. Sed
dãnat⁹ manẽs dãnat⁹ sic ẽ supb̃ q̃ ei⁹ supbia
semp ascẽdit. sic ẽ blasphem⁹ q̃ ei⁹ malicia sp
accrescit. ⁊ assumere naturã creatã ad vnitatẽ
diuini suppositi est ipaz ad sũmũ honorẽ as
sumere. qz p talẽ assũptõnez ꝯstituit caput to
ti⁹ creature. g̃ deũ naturã alicuius dãnati ipa
manẽte dãnata assumere ī vnitatẽ diuini sup
positi repugnat diuine iusticie ⁊ dignitati.

Cõclusio thome ordinis sancti augu.

Sz ꝯ istã ꝯclõnẽ posui directe ꝯ dictoriã. s.
q̃ ñ ẽ ipossibile nec implicat ꝯ dictõnez deũ assu
mere naturã dãnati hoīs ipa manẽte dãnata
ad vnitatẽ diuini suppositi. Qz illd ñ ẽ ipos
sibile q̃ posito ī eẽ nullũ sequit ipossibile. Sz
posito q̃ de⁹ aliquã naturã dãnatã assumeret
ad vnitatẽ diuini suppositi ipa manẽte dãna
ta. nullũ ex h̃ seqret ipossibile. Istã ad p̃sens
alit ñ ꝓbo nisi rñdẽdo in stãtijs ist⁹ reuerẽdi
socij q̃bz nitit ꝓbare q̃ ad istud positũ sequat
ipossibile. Quãdã etiã aliã rõez adduxi p
ista ꝯclusione in p̃mo meo p̃ncipio. quã cũ
replicatõnib̃ factis ꝯtra eã ⁊ cũ meis respon
sionib̃ ad p̃sens causa breuitatis omitto. ne

Respōsio. Ad.1. attediet lector pſentꝰ ventilatōis. ¶ Ad pmā igit rōez iſtiꝰ reuerēdi ſocij dicēdū. q minor ñ eſt ꝗa. Ad pbatōez dicēdū q licet aliq dānati blaſphemēt deū. tñ mlti ſūt dānati q ñ blaſphemāt deū. ſic patz i oib illis q decedūt i ſolo originali pcto q quis nō patiant pnā ſenſus. tñ talꝰ ſunt dānati q patiunt ppetuā pnā dāni. ¶ Etiā illi q decedūt i actuali mortali pcto ꝛ patiunt pnā ſenſus ꝛ dāni. quis ſibꝗ pis derelicti blaſphemēt deū. ꝛ odiant ipm deū. tñ de qncūq ſibi placuerit pt i pis ſuſpēdere omnē actū odij ꝛ blaſphemie. ꝛ oīs alterꝰ indecētie. Ex q patet q ſi de assumeret naturā dānatā. ppt h nō eſſet necē hmōi naturā blaſphemare deū vl odire. nec p ons deus odiret deū ꝛc. ¶ Ad ſcdm nego minorē. Ad pbationē patet p ia dicta. qz ſi de assumeret aliquā naturā dānatā. tūc hmōi natura ñ poſſet elicere aliquē actū indecētie. qz deꝰ ſuſpēderet talē naturā assumptā ab executōe cuiuſlibet actꝰ illiciti ingrtū aliq mō cederet ad irreuerentiā dei. ¶ Sz ꝗ iſta arguit pdictꝰ ſocꝰ ꝛ mgr reuerēdꝰ in ſcdo ſuo pncipio. Et pmo reducit pdictas ſuas rōes. qs dicit ex ia dictꝰ minime fore ſolutas. ¶ Qz adhuc ſequit q talis dānatꝰ assumptꝰ ſit ad maximū ꝛ ſūmū honorez. ꝛ q ſit caput oīs creature. ¶ Scdo dicit q ego vitādo vnū incōueniēs p pdictā ñſionē euidēter incido in aliud incōueniēs. qz ſequeret q deꝰ eſſet dānatꝰ. ꝛ iſtud nō eſt minꝰ incōueniēs q illud qd volo vitare ex mea ñſione. ſ. q deꝰ odiat deū. ꝛ deꝰ blaſphemet deum. Cōſequntia patet. qz cū ſupponat q talis hō assumptꝰ maneat damnatꝰ. igit ppter cōmunicatōez idiomatū ſequeret deū assumētē eē dānatū. qd eſſet nimis abſurdū. ¶ Ad primū dicēdū q neutra illaꝝ rationū ꝛcludit ꝛcluſionē iſtiꝰ reuerēdi ſocij. Qz ꝛcluſio ſua eqpollet huic ppositōi. Nō eſt poſſibile aliquā naturā dānatā assumi i vnitatē diuini ſuppositi. Iſta patet. qz ambe ſūt de tercio ordine modaliū ppositionū. Dec aūt eqpollet huic vniuerſali negatiue. Nullā naturā dānatā ē poſſibile assumi i vnitatē diuini ſuppositi. Qz p positio in q ponit negatio ſigno pticulari affirmatiuo. facit eā eqpollere ſue ꝛtradictorie. Sz aliqs ꝛ nullꝰ ꝛtradicūt. g de pmo ad vltimū ꝛcluſio iſtiꝰ reuerendi ſocij eqpollet huic vniuerſali negatiue. Nullā naturā dānatam poſſibile eſt assumi ad vnitatē diuini ſuppositi. Cū igit rōes ſue ſolū pbent d tali dānato q actualr blaſphemat ꝛ odit deū. nō poſſe aſſumi ad vnitatē diuini ſuppositi. patz q nil a ſuaꝝ rationū pbat ſuā ꝛcloneē. qz ꝛclo ē vniū ſalio. qs ppositio pbās eā. Mlte em d facto ſūt n ature dānate. q ñ blaſphemāt. nec odiūt deū. ſic patz de ill q in ſolo pcto originali decesserūt. ¶ Etiā d abſoluta dei potētia de q h agit i ppoſito fieri pt q nec lucifer nec aliqs alius dānatꝰ odiat vl blaſphemet ipm deū. cū deus poſſit omnē talē mentē taliter ſuſpēdere q n de blaſphemia nec de aliq alia indecētia valeat cogitare. iō ꝛc. ¶ Ad pbatōez q dicit q talis dānatꝰ assumereē ad ſūmū honorē ꝛ ſtitueret caput oīs creature. nego vtrūq Sicut em ſi filiꝰ dei assūpſiſſet humanā naturā d aliq mlierē peccatricē. ipa i pctis ſuis manēte. ñ ppter h talis mlier eſſet assūpta ad ſūmū honorē. nec ſibi deberet talis honor q p nūc debet genitrici dei marie. ſic ſi deꝰ assumeret naturā ppt ſua pcta dānata. nō ppt h tali nature deberet d iure ſūmꝰ honor. ¶ Et ſic dato q deꝰ assumeret naturā lapidis. ppter h lapideitas nō eſſet caput oīs creature. ſic nec natura dānata ſi a ſuppoſito diuino eſſet assūpta. ppter h ꝛſtitueret caput ceterarū creaturarū. ¶ Q, aūt natura lapidis poſſit assumi ad vnitatē diuini ſuppositi. h pbauili. iij. diſt. ij. arti. 1. ꝛ ibi dē ñdi ad motiua opposite opinionis. ¶ Ad vltimū cū dicit q deꝰ eſſet dānatꝰ. dico q eſſe dānatū pdicari d deo denoiatione q dā extrinseca. nō repugnat nec iplicat aliquā ꝛtradictionē. Sic em nō obſtāte q deꝰ dicit vita oīm beate viuētū. ꝛ ſit eſſentialr vita. tñ ppter cōmunicationē idiomatū denoiatōe extrinseca dicit mortuꝰ. ppter delicta nra. ꝛ deꝰ q eſt purus actꝰ dicit paſſus ſb pōcio pylato. ꝛ pena mortꝰ dānatꝰ. ſic ſi deꝰ assumeret naturā damnatā. ipe denoiatione extrinseca nihil i ipo realiter ponēte diceret dānatꝰ. nō obſtāte q ipſe ſit i ſeipo realiter ꝛ eſſentialit ſalꝰ. ꝛ etiā causaliter ſalꝰ oīm ſaluandorꝰ. Quid em magis repugnat q ſalꝰ dicat dānata. qs q vita dicatur mortua. Si em vna iſtaꝝ pdicationū vel denominationū deberet rpugnare penitꝰ ipi deo tūc magꝰ videreē ſibi repugnare eē mortuū qs eſſe dānatū. qz p eē mortuū magꝰ recedit vna q qs res a ſuo eē: qs p eſſe dānatū. nā eſſe dānatū pſupponit eſſe. Cū igit eſſe ſit ppriſſimuz ipi deo. ꝛ ppriſſime d ipo pdicet. vt patz i glo ſup illd ꝗbū Exodi. 3. q dixit dns ad moiſen. dic filijs iſrl. q eſt miſit me ad vos. Et ibi dē ait deꝰ. Ego ſū q ſū. Igit ſi aliq repugnantia eſſet i pdictꝰ appellatōnibꝰ. tūc magꝰ repugnaret deo q diceret mortuꝰ: qs dānatus. Qz vnicuiqs rei magꝰ videt repugre tale pdicatū

Ad.2.

Processus ſcdi princi pqcirca tertiā ꝛcloneē

Respōsio. Ad.1.

Ad.2.

quo magis distrahit illud qd hmōi rei ē magis ēntiale ⁊ ppriū. Sz esse ꝛuenit deo essentialiter ⁊ ppriissime. ¶ Multa etiā alia exēpla possent adduci ad istud ppositū ex dictis beati aug. q̄ ait. Infirmitas mūdi deo ēponit vt panis esuriret. fons vite sitiret. virtus infirmaret. ⁊ vita eterna moreret. ¶ Per quācūqz viā iste reuerēdus socius ondere mihi ñ ēē implicatōes ꝗdictōis i istis denoiatōibus. p̄ sil ez viā ego ostēdā sibi ñ ēē rpugnātiā i isto pdicato q̄ diceret deū ē dānatus. Et p ꝛnis ptz ꝛclo principal. s. q̄ possibile ē aliquā naturā damnatā assumi ad vnitatē diuini suppositi. qz h̄ ē possibile: q̄ posito in ēē nullū seqt ipossibile vl repugnās. vt ptz i lib. poz. Sz isto posito i ēē nullū sequit ipossibile vl repugnās. vt ptz ex pdictis. ḡ ⁊c.

Processus tercij principij circa terciā ꝛclonē

¶ Sz ꝗ ista arguit pdicus reuerēdus socius ⁊ mgr i tercio suo principio sic. Illa appellatio q̄ derogat diuino honori in m̄ q̄ ñ pt d deo preferri sine blasphemia magis repugt deo qz illa q̄ extollit eius sapiētē benignitatē. Sz deū esse dānatū ñ pt dici sine blasphemia. Et illa pdicata q̄ ponunt i autoritate beā i aug. extollūt dei sapiētē benignitatē. ḡ ⁊c.

Instantia prima.

Respōsio.

¶ Dic nego minorē qztū ad pmā ptē sui. qz dato q̄ deus assumeret naturā dānati hois. tūc qzuis ēē dānatū deroganet dignitati illius assūpte hūanitatis q̄ rōne sine culpe esset dānata. tm̄ in nullo derogaret dignitati diuine. eo q d deo hmōi pdicatio ñ significat rōne alicui intrinseci ⁊ p se. sz solū extrinsece ⁊ q̄si p accidēs. Propē qd casu pdicto posito. tūc absolute loqndo ista ppositio q̄ dicit deus ē dānatus esset falsa nisi adiungeret fm assūptā hūanitatē. Sic etiā p nūc ista ñ ē ꝗa. deus ē mortuus. nisi exp̄mat vl sbintelligat fm assūptā hūanitatē. ⁊ h̄ p trāto. qz esse mortuū pdicatū d deo nihil minuit vl distrahit de vita q̄ est deus. ⁊ q̄ ꝛuenit deo intrinsece. sz solū distrahit vitā assūpte hūanitatis. sic pdicto casu posito ēē dānatū nihil distraheret seu minueret d salute ⁊ brūtudie intrinsece deo ꝛuenīte. sed solū tolleret salutē hūanitatis assūpte. ¶ Et cū dicit i secda pte minoris q̄ pdicata i autoritate augustini posita extollūt dei sapiētē benignitatē. sic dico i ppposito. q̄ tā dicto casu posito. tūc ēē dānatū extrinseca denoiatōe d deo pdicatū extolleret dei omipotētē maiestatē. qz p hmōi pdicatōes nobis insinuaret q̄ deus pt q̄ simpliciter ñ implicāt ꝗdictōes. ⁊ maxime i pmo mō dicēdi p se. qz multi ⁊ magni doctores tenent. q̄ dei omipotētia etiā se extēdit ad illa q̄ ꝗdictōes implicāt i secūdo modo dicēdi p se seu penes secūdum modū psentis. ¶ Sed do

Instantia secūda.

qz dixi superius rndendo ratōibus istius reuerēdi socij. q̄ deus posset si vellet naturā damnatā suspendere ab omni actu blasphemie ⁊ cuiuslibet alterius indecētie. ¶ Cōtra h̄ dicit iste socius q̄ istud nō est ad ppositū. qz ꝛclusio sua supponit sic ipse ait. q̄ talis assūptus maneat blasphemus ⁊ q̄ nō suspēdat ab actu cuiuscūqz indecentie. Et h̄ vt ait etiā ego i ꝛcl'one mea deo supponere. alias ꝛclusio mea nō ꝗdiceret cōclusioni sue. ¶ Sed do q̄ ad h̄ ipse petit a me. vtrū necesse sit deū suspendere talē dānatū ab actu odij ⁊ blasphemie. vl nō. Si ē necē. tūc causa istius necessitatis deo ondere. Si nō est necesse. tūc deus poterit ipm assumere absqz tali suspēsione. ⁊ p ꝛseqns vt iste socius mihi imponit ego habeo concedere qd hucusqz negaui.

Respōsio. Ad. 1.

¶ Ad primū dico q̄ salua reuerētia istius socij nec ex suo dicto. nec ex scripto patere potuit q̄ ꝛclusio sua tm̄ deberet itelligi d talibus dānatis q̄ actualiter deū odiūt ⁊ blasphemāt. qz ipe absolute i duobus suis pncipijs pcedētibus ⁊ ptulit ⁊ scripsit hāc ꝛclusionē mō q̄ superius est expssa. Et qz vt sic ista ꝛclusio ad pla se extēdit qztū pbatōes assūpte in duabus suis rōibus. ideo dixi in secdo meo principio q̄ neutra suarū rationū pbat sua ꝛclusionē. Ita minor vtriusqz pbatōis in q̄ fit mētio de blasphemo. vl itelligit vniuersaliter d omni dānato. ⁊ tūc est falsa. vt patet ex pdictis. vl restringit pcise ad talez dānatū actualiter deū odiētē ⁊ blasphemātez ⁊ tūc minor est pticularior ꝛclone. ⁊ p ꝛseqns nihil ꝛcludit. qz i nlla figura ꝛclusio est vniuersalior quacūqz pmissarū. ¶ Ad secdm dicēdū q̄ ad istā inq̄sitionē ego nō teneor rndere. qz ad ostēdendū q̄ rōes istius reuerēdi socij nō cōcludāt sua ꝛclonē. sufficit mihi q̄ deus possit suspēdere talē dānatū ab omni actu cuiuslibet indecētie. ¶ Etiā dato q̄ nō esset necē deū suspēdere hmōi dānatū. ppter hoc nō opteret me cōcedere aliq̄d qd hucusqz negaui. sic iste socius mihi ponit. qz licet hucusqz nō affirmauerim deū posse assumere naturā dānatā actu aliter blasphemātē ⁊ odiētē deū. h̄ tm̄ hucusqz explicite nō negaui. Pro nūc tm̄ dico. q̄ primus qz talis natura assūpta esset ad vnitatē diuini suppositi. tūc necē esset eā suspēdi ab omni actu mortal pēti. qz si suppositorū est agere. vt videt dicere phs. 1. methaphi. tūc cū illa natura qzdiu est assūpta nō possit agēdo innitī alteri supposito qz diuino. igit si illa natura aliqd pctm̄ cōmitteret. tūc hmōi pctm̄ diuino supposito esset attribuēdū tanqz pncipio qd. qzuis ab illa dānata natura pcederet tanqz a

Ad. 2.

principio q. Idē em act⁹ q reducit i naturā tā/
qz in principiū q. reducit in suppositū tanqz in
principiū qd. Istud aūt iplicaret ꝯdictōez. qz
si deus peccaret. tūc deus nō esset pura bonitas. t
p ons deus ñ esset deus. Itē qz dixi q tal natu
ra dānata ñ assumeret ad summū honorē. nec
cōstitueret caput oīs creature. Igit ꝯtiū isti⁹
pbat iste soci⁹ retered⁹ sic. Oīs creatura q as
sumit ad esse deū. illa assumit ad sumū hono/
rē. Sz pdicto casu posito tūc tal hō dānatus
assumit ad esse deū. cū assumat ad esse diuini
suppositi. q assumit ad sūmū honorē. Etiā
vez erit dicere. q illi nature assupte sbiecta ē
oīs creatura. t p ons ipa erit caput oīs create

Instantia tercia.

Respōsio. Ad istd dico q creatura assumi ad esse deū
pt dupliciter itelligi. Uno mō q tal⁹ assumi
tur ad esse deū. q cū h assumit ad esse gre t glo
rie fm plenitudinē istoz esse. Alio mō q tal⁹
assumit ad dei cē. q in ab eo leuāgit t exculdit
esse gre t glie. Primo mō ons cedo maiorē. Sz
secdo mō nego cā. Qz sic dei filiū ocipe mēte t
corpe mō q ocept⁹ fuit i gl'iosa ꝗgine. est sumi
honoris. tñ si iste due ocepcōes ab invicē se/
pararent. tūc ml'to felici⁹ digni⁹ t honorabili
us esset dei filiū ocipe mēte t nō corpe. qz cor/
pore t nō mēte. vt pz p beatū aug. in li. de sctā
ꝗginitate. sic in ppositō qz uis assumi ad esse
diuini suppositi mō q fuit assupta hūanitas
dñi nri ihu xpi. s. cū iclusione plenitudis gre
gratū faciētis t glie beate ac oīs ꝗtutis gtuite
sit assumi ad summū honorē t dignitatez. tñ
vbi hec ab invicē separant. tūc assumi ad mini
mū gradū gre t btē glie. est assumi ad maiorē
honorē qz sit assumi sine his ad eē deū denoia
tione extrinseca nihil ponēte formali i ipa na
tura assupta. Qz cū honor sit exhibitio reue/
rentie i testimoniū ꝗtutis. vt pz. i. ethi. sequit
q ille ad maiorē honorē ab ipo deo assumat.
cui p hmōi assuptōez maior virt⁹ cōicat. Sz
qñ pdicte assumptōes ab invicē separant. tunc
maior virt⁹ cōicat ei qui assumit ad esse gre t
glie absqz assuptōe ad esse diuie psone. qz ecō/
uerso. q q assumit ad esse gre vl glie sine eo q
assumat ad esse diuie psone ad maiorē hono/
rē assumit qz ecōuerso. Immo si bñ pensat vis
isti⁹ rōnis. tūc casu pdicto posito illa natura
dānata nō solū nō assumeret ad summū ho/
norē. vez etiā ad nullū honorē assumeret. qz
nlla virt⁹ a deo assumēte sibi cōicaret. Et p
h etiā pz q nec caput oīs creature ostitueret
nec aliq creatura sibi esset sbiecta. qz p se loqn
do nlla creatura aliqd ab ipa recipet. nec aliq
sup ceteras creaturas a deo sibi collata eēt po/
testas. Sec⁹ aūt est d natura assupta a verbo
diuino. qz hō xps morte sua liberauit nos a
morte eterna. t eleuādo hoīes ad supnā patri
am restauranit angelorū ruinā. etiā illi homī
assupto data ē a deo oīs prās i celo t i terra. vt
ipe met fateē Matth. vlti. c. ideo ille hō rōa/
biliter t merito dicit t ē caput toti⁹ creature.
qz deus pr dādo illi homini oēm ptātez exalta/
uit illū t dedit illi nomē qd est sup omē nomē
vt in noīe ihu omē genu flectat celestiū terre/
strū t infernorū. vt ait apls ad phil. ij. Nihil
aūt taliū dareē illi nature dānate. igit dato q
assumeret a diuino supposito. tñ ex h nō cōsti
tueret caput oīs creature. Deinde arguit

Instantia quarta.

iste soci⁹ inq̄sitiue sic. Postqz tal dānat⁹ esset
assumpt⁹. vl maneret i eadē dānatōe i q nūc ē
vl nō. Si dat primū. tūc manebit eodē mō
blasphem⁹ t odiēs deū post assuptōez sic ante
assuptōez fuerat. cui⁹ oppositū habet p ea q p
dixi. Cōseqntia pz. qz magna ps dānatōis
ipi⁹ dānati ostitit i ei⁹ puersa volūtate q odit
t blasphemat deū. Si dat secdz. tūc deberet ostē
di mod⁹ t causa. q modo t qre talis dānatus
manēs damnat⁹ mutet i sua dānatōe.

Respōsio.

Ad istud dico q sic est duplex brūtudo secdū. i. es
sentialis t accidētalis. sic est duplex dānatio
reprobōz. ppter qd rōnabilit pt sustineri. q p
dicto casu posito talis hō maneret eodez mō
dānat⁹ post assumptōez sic fuit añ assuptōez
qztū ad dānationē essentialē. sz nō qztū ad dā
nationē seu pnā accidētalē. talis em pna est
mutabilis. sic etiā brūtudo accidētal qñqz di
cit mutari ex aliqbꝫ nouis euentibꝫ. Cuz igit
pna seu dānatio puenies ex actibꝫ reprobōz
post morte elicitis reducat ad pnā accidētalē
ideo ñ obstāte q talis dānat⁹ maneret i eadez
dānatōe essentiali. tñ ppt h nō maneret eodē
mō blasphem⁹ t odiēs deū sic erat pri⁹ qz essz
assumpt⁹ a diuino supposito.

Instantia quinta.

Ultimo qztū
ad pcessū tercij sui pncipij arguit iste soci⁹ sic
Natura dānata assupta a diuino suppositō
necario cessat ab omi actuali indecētia i agen
do. q necessario cessat ab omi actuali indecen
tia i essendo. Sz actualis dānatō nō est sine
actuali indecētia i essendo. q in tali natura as
sumpta necessario cessabit omis actual dāna
tio.

Respōsio.

Ad istud pt dici q ontia assumpta in
maiori ppositōe nō est ꝗa. qz aliqd esse pt cō/
petere assupte nature qd repugnat intrinsece
psone assumēti. Natura em assupta habet eē
ꝯtingēs passibile t mortale. sz psona assumēs
est simpliciter necesse esse purus act⁹ t omino
immortalis. Sz nullū agere pt cōpetere nature

assūpte qd repugnet psone assumēti. qz vt di/
xi superi⁹ idē agere qd ꝯuenit nature vt pnci/
pio q. h cōuenit supposito cui natura innitit
penes esse suppositale tāqz pncipio qd. z ideo
nō cessat natura assūpta tāta necitate ab omi
actuali idecētia i eēndo qzta necitate cessat ab
omi actuali idecētia i agēdo ¶ Sz ꝯ ista itez
arguit sepedict⁹ soci⁹ z mgr i qrto suo pncipio
z pmo ꝯ ea q dixi i pma solutōe pcessus pxie
pcedētis dixi em ibi q pdicto casu posito tūc
qzuis eē dānatū verogaret assūpte nature ho
nori z dignitati tñ i nullo verogaret dignitati
psone assumētis eo q esse dānatū ñ pdicaret
de psona assumēte rōne alicui⁹ intrinseci. sz so
lū extrinsece z qsi p accidēs cū additōe vel ex
pssa vl sbintellecta illi⁹ assūpte nature. ¶ Cō
tra istd arguit sic. Omne qd ꝟificat d aliq sup
posito rōne nature cui⁹ est suppositū. h verifi
cat de ipo rōne alicui⁹ sibi intrinseci. Sz pdi/
cto casu posito. tūc esse dānatū verificat de di
uino supposito rōne nature cui⁹ est supposi/
tū. g illo casu posito. tūc esse dānatū verificat
de diuino supposito rōne alicui⁹ sibi intrinse/
ci. Minor patet p me. Probat maior. qz ois
natura est intrinseca supposito cui⁹ est natura
2 ¶ P. arguit iste soci⁹ q omino sit absurdū cō
cedere hāc ppositōez. de⁹ est dānat⁹. qz omis
dānat⁹ est cū deformitate culpe z est fili⁹ ire z
eterni exilij. Sed ista dicere de deo vel de aliq
diuino supposito nimis absurdū esse videt.
¶ Ad primū dicēdū q licet maior sit ꝟa lo/
quendo de natura ppria alicui⁹ suppositi. tñ
ista maior cū sua pbatōe simplicit est falsa lo
quēdo d natura aliena a supposito eterno tpa
liter assūpta. Et qz minor ñ est ꝟa nisi isto se/
cūdo mō q maior euidēter est falsa. ideo nō secq
ꝯclo ¶ Ad secūdū dicēdū q qzuis maior sit
ꝟa loqndo de eo q est dānat⁹ formal z intri/
sece in seipo patiēs penā iustā sue dānatōis.
tñ nō est ꝟa loqndo d eo q dicit dānat⁹ tātū/
modo qdā extrinseca denoiatōne. Sz posito
casu pdicto. tūc qzuis natura assūpta essz dā/
nata pmo mō. tñ suppositū assumēs nō dice/
ret dānatū nisi secdo mō. vt patz ex dict⁹ supi
us. igit qzuis ex isto argumēto sequat. q illa
natura assūpta esset pēto deformis z macula/
ta. ac filia ire z eterni exilij. nihil tñ de his cō/
uincere inesse diuino supposito hmōi natu/
rā assumenti ¶ Deinde qz ego dixi q si talis
natura dānata assumeret a diuio supposito.
tñ ppt h non assumeret ad summū honorē. z
h p tāto. qz qñ assumi ad esse gre z glie separat
ab assumi ad esse diuine psone z ecōuerso. tūc
assumi ad esse gre z glie est maioris dignitat⁹
qz assumi ad esse diuine psone ¶ Cōtra ista ar
guit iste soci⁹ sic. Qual est ordo int aliqs for
mas. tal e ordo int effect⁹ formales hmōi for/
maz. Sz inter deitatē z gra z est talis ordo q
deitas est maioris dignitat⁹ qz gra. ipa em est
sūma dignitat⁹ z honoris respectu cuiuscūqz
creature. g eē deū qd est act⁹ formal deitat⁹ est
mlto maioris honoris z dignitat⁹ qz esse gtū.
qd est act⁹ formal ipi⁹ gre. z p ꝯseqns etiā ptz
q ois creatura assūpta ad esse deū ē assūpta ad
summū honorē. qz est assūpta ad esse sūmū. z
ad tale esse qd ē summi honoris z dignitatis
¶ Patz etiā ex eodē q creatura assūpta ad es
se dei separatim ab eē gre assumit ad maiorē ho
norez z dignitatē. qz illa q assumit ad esse gre
separatim ab esse dei. qz oim oppositū supi⁹ af/
firmaui. ¶ Patet etiā ex h q tal natura assū/
pta esset caput toti⁹ creature. eo q essz assūpta
ad esse tale qd ē sūmi honoris z dignitat⁹. pu
ta ad esse deū. ¶ Et h ꝯfirmat sic. De⁹ ē caput
toti⁹ creature. Sz ille hō assūpt⁹ esset de⁹. g il
le hō esset caput toti⁹ creature. ¶ Ad primū
dicēdū q de effectib⁹ formaliter possum⁹ dupl r
loq. Uno mō put real r z formalit ꝯuenit ei
qd denoiat fm tales formas. sic aliqs dicit es
se sapiēs qz formaliter habet i se habitū sapie.
Alio mō put ꝯuenit ei appellatiue ppt cō/
iunctōez ad qd dā alterz. sic qñqz music⁹ dicit
edificare ppter h q ars musice i eodē supposi
to est ꝯiūcta arti edificatorie ¶ Et tūc ad for
mā argumēti dicendū q pmo mō loqndo de
formaz effectib⁹. tūc maior est ꝟa. sz nō ad p
positū. qz vt sic ꝯcessa maiori z minori nō pl⁹
haberet in ꝯclone. nisi q esse deū i trib⁹ diuis p/
sonis est nobili⁹ z maioris honoris z dignita
tis. qz esse gratū put est effect⁹ gre derelict⁹ in
qcūqz creatura. qz esse deū formal r nō ꝯuenit
alicui creature. sz solū vni deo q est pr z fili⁹ et
spūssanct⁹. Propter qd omes illationes q se/
quunt sūt false. qz nihil formal d esse dei est i
creatura assūpta. ideo si ab illa creatura assū
pta excludit esse gre z esse ceteraz formaz ad
dignitatē spectātiū. tūc illi creature assūpte ñ
cōpetit sūm⁹ honor. ¶ Si aūt vna formarū
dat esse pmo mō ei qd denoiat. z alia secdo mō
tūc maior ppositio nō est ꝟa. qz nō oportet q q
lis est ordo inter formā z formā. q talis sit or
do inter effectū vni⁹ forme z effectū alteri⁹ for
me. supposito q effect⁹ vni⁹ forme accipiat p
prie z formal r. z effect⁹ alterius forme accipit
large. puta ex cuiusdā alteri⁹ ad ipm ꝯiūctōe
cui tal effect⁹ ꝯuenit ppie. Uñ nihil phibet

Processus qrti pnci/ pū circa ter cia ꝯclonē

Instantia prima.

Respōsio.

Ad.1.

Ad.2.

Instantia secūda.

Respōsio/

effectum forme min⁹ digne. put est realiter ⁊ formal'r cōmunicat⁹ alicui. esse magis eligibile q̄z sit effect⁹ forme magis digne. put hmōi effectus attribuit alicui denoiatōne q̄ dā extrinseca ꝓpter ꝯiunctōez ad qd dā alterz cui hmōi effect⁹ seu act⁹ ꝯuenit formalit ⁊ ꝓprie. ¶ Et ex isto patet q̄ illud qd secūdo infert iste soci⁹ nō est verz. qr q̄ruis grā sit minoris dignitatis q̄z deitas. tn qr grā realiter ⁊ formaliter cōicat suū effectū sbiecto qd informat. deitas aūt nō cōicat formal'r suū esse nature quā assumit. sz solū cōicatōe idiomatis ⁊ extrinseca denoiatōe put tal' natura est ꝯiuncta diuino supposito cui ꝓprie ⁊ formal'r ipa deitas cōicat suū esse. ideo si assumi ad esse grē. ⁊ assumi ad esse dei mō supradicto ab invicē separent. tunc ille q̄ assumeret ad esse grē magis esset honorand⁹ q̄z ille q̄ assumeret ad esse dei. Naz intrinsece i isto q̄ assumeret ad esse ipsi⁹ dei nihil poneret qd esset dignū honore. ¶ Et p idē patz q̄ nō sequit illud qd iste soci⁹ tercio infert. s. d eo qd est esse caput toti⁹ creature. ¶ Ad ꝯfirmationē dicēdū q̄ de⁹ ꝓprie nō dicit caput creature qr caput debet esse eiusdē ordīs cū ceteris mēbris seu cū illis quoz dicit esse caput. ppt qd nobilissima creaturaz debet dici caput respectu ceteraz. ⁊ qr hūanitas dīi nr'i ihu xpi est nobilissima creaturaz. qr ⁊ si nō fm esse natu re. tn fm esse grē ⁊ glie. ⁊ fm ptātem a deo sibi collatā in ipo realiter ⁊ formaliter existentē humanitas xpi excedit omnē creaturaz. Jō xps etiā fm q̄ hō est caput oīs creature. Econuerso aūt esset d illa natura dānata. q̄ tal'r essz assumpta q̄ denit⁹ careret dei grā nec dignificaret aliq̄ ptāte sibi a deo collata q̄ ceteris p̄esset creaturis. ¶ Ultimo iste soci⁹ reuerēd⁹ arguit ꝯ illud qd supi⁹ dixi. q̄ talis dānat⁹ postq̄z assūpt⁹ esset a diuio supposito. nō maneret eodē mō dānat⁹ q̄tū ad pēnā accidentalē q̄ruis maneret eodē mō dānat⁹ q̄tū ad dānationē seu pēnā ēntialē. ¶ Et arguit sic. Si qd minus videt inesse inest. ⁊ illud qd magis. sz minus videt q̄ ille hō possit manere dānat⁹ dānatōne essentiali q̄z accidētali. qr ēntialis dānatio est maior ⁊ deformior q̄z accidētal'. sicut etiā beatitudo ēntialis ē pfectior beatitudine accidētali. ¶ Dato etiā q̄ maneat dānatio essential'. tē videt q̄ mādeat odiū ⁊ blasphemia. qr sic beatitudo essential' ꝓncipal'r ꝯsistit i fruitione seu dilectō e dei. sic dānatio essential' videt ꝓncipaliter ꝯsistere in odio ⁊ detestatōne ipi⁹ dei. q̄ sic rndendo ego video incidere i illud qd volo vitare. ¶ Ad primū dicendū q̄ minor n̄ est ꝓa. Ad ꝓbationē dicēdū q̄ q̄ruis dānatio ēntialis sit maior q̄z accidētalis p/ ut vtraq̄z p se accipit seorsū. tn qr accidētalis pena seu dānatio reprobor p̄supponit dānationē essentialē. igit rōne p̄suppositi si maneret accidētal' dānatio. maior maneret deformital' q̄z si maneat sola dānatio essential'. ¶ Et iā supposito q̄ maneat sola ēntialis dānatō. nulla ex h̄ implicat ꝯtradictio sic implicaret si maneret talis accidētalis dānatio. q̄ puenire ex eo q̄ talis dānat⁹ actual'r deū odiret ⁊ blasphemaret. qr sicut supi⁹ patuit tales act⁹ nō elicerent ab aliq̄ supposito nisi diuio. qd esset ꝯdictio. qr suppositū odiēs deū n̄ posset esse sūme bonū. nec p ꝯseqns diuinū. ¶ Ad secdm nego ꝯsequentiā. Ad ꝓbationē dicendū q̄ dānatō essential' ꝯsistit i duplici pena. Quaz vna dr pena sensus. ⁊ alia pena dāni. Pena sēsus ꝓncipaliter ꝯsistit in afflictōne ignis infernalis. Sz pena dāni ꝯsistit i carētia visionis diuīe essentie. ac i carētia fruitōis diuīe bonitatis. Et ideo dato q̄ aliq̄s damnat⁹ nō odiret deū. ad huc posset pati damnatōnez ēntialē. qr ad talē pēnā seu damnatōez sufficit ignis infernalis cū diuine visionis ac fruitōnis carētia. ¶ Quā visionē ac etiā fruitionē nobis cōcedat in patria beatoz ipe de⁹ gloriosus q̄ viuit ⁊ regnat in secula seculoz Amen.

Instantia tercia.

Respōsio. Ad.1.

Ad.2.

Contra duos

alios socios reuerēdos resūpsi i ꝓncipīs isti⁹ lecture. q̄z tn dicta h nolo scribere. nisi q̄tū ad illa pūcta que quibusdā meis dicts in plogo ꝑmi libri videntur repugnare. ¶ Duo em reuerēdi socij vniformiter posuerūt hāc ꝯclusionē. q̄ de⁹ sb rōe entis infiniti est subiectū in theologia viatoris ¶ Et qr ista ꝯclusio repugnat his q̄ circa subiectū theologie dixi i plogo ꝑmi libri q̄stione ꝑma. ideo motiua istoz socioz ⁊ meas replicatōnes ac rnsiones breuiter h ponā. vt ex eoz lectura ꝓitas eoz q̄ dixi in plogo magis elucescat. ¶ Jā dictā aūt ꝯclonē vn⁹ istoz ꝓbat sic. Sb illo ꝯceptu de⁹ est sbiectū in nr'a theologia q̄ est primior ꝑmo ⁊ pfectissimo cōceptui. Sz ꝯcept⁹ entis infiniti est hmōi. g̃ ⁊c. Maior patz. qr i ꝯceptibus ordinatis ille ꝯcept⁹ ē pfectior q̄ est ꝑmo ⁊ pfectissimo ꝯceptui primior. Patet etiā ista maior p Anſ. in lib. monologion. vbi p h q̄ de⁹ est illud q̄ maius cogitari nō pt. demōstrat omīes ꝓitates theologicas de sbiecto theologie. Illud autez est

Frater Johannes de carmelo.

1

diffinitio infiniti. Probat etiam minor. quia circumscriptis omnibus attributis a divina essentia. et ipsa sola relicta adhuc ipsa remanet infinita. ¶ Pro
2 theologia nostra est de deo sub conceptu perfectionis quem de deo possumus in via hujus. Sed conceptus infiniti est hujusmodi. quod etc. Maior est nota. Probat minor. Et primo quia ad hoc quod conceptus entis infiniti sit nobilior. Quia ille conceptus est nobilior et perfectior per quem superior natura. s. ipsa deitas distinguitur ab inferiori scilicet a natura creata. Sed talis distinctio fit solum per conceptum infiniti. quia in aliis conceptibus natura divina concurrit cum creatura. ¶ Secundo probat ista minor quia ad hoc. quod conceptus infiniti sit nobis notus in via. quia aristoteles istum conceptum probat convenire ipsi deo in viij. phisic. et in xij. metha. ¶ Sed ista
Thomas de argentina 5 pdicta
oclusio nec in se nec in suis motivis videtur posse stare. Igitur primo arguam directe contra istam oclusionem. Secundo procedam contra eius motiva. ¶ Quantum ad primum arguo ex his quae superius dixi in prologo sic.
1 ¶ Si deus sub ratione entis infiniti esset subiectum in nostra theologia. tunc ista scientia esset infinita. Consequens est falsum. quod etc. Falsitas consequentis patet. Quia omnis habitus formaliter perficiens subiectum finitum necessario est finitus. Sed scientia nostre theologie est habitus formaliter perficiens nostrum intellectum possibile quod est subiectum creatum et finitum. quod etc. ¶ Consequentiam probo. Quia illud quod specificat ab infinito prima facie est infinitum. Sed si necessario est infinitum. Sed si deus esset subiectum in nostra theologia sub ratione entis infiniti. tunc nostra theologia specificaretur a re infinita prima facie est infinita. quia scientia specificat ab obiecto accepto prima ratione formaliter sub quo subiicitur in ipsa scientia. ¶ Et hoc confirmo sic. Quicquid adequat infinito hoc necessario est infinitum. Sed quilibet scientia adequat suo obiecto accepto prima illa ratione sub qua subiicitur in ea. Propter hanc enim adequationem nunquam plures scientie habent pro subiecto eadem re sub eadem subiectali ratione accepta. quia eadem res accepta sub alia et alia subiectali ratione possit esse subiectum in alia et alia scientia. ¶ Secundo prima istum socium deus sub ratione deitatis non potest esse subiectum in theologia viatoris. et hoc patuit. quia sub ratione deitatis deus est incomprehensibilis a viatore. ¶ Et isto argumento sic. Propter quod unumquodque tale et illud magis. vt patet. i. posteriorum. Sed ratione deitatis propter hoc est incomprehensibilis a viatore. quia includit rationem infinitatis seu rationem entis infiniti. quod si deus propter incomprehensibilitatem non potest esse subiectum in theologia viatoris sub ratione deitatis. tunc equalis ratione vel maiori non poterit esse subiectum in theologia viatoris sub ratione entis infiniti. quod etc. ¶ Ad primam rationem istius socij dico quod
Ad. 1. ista ratio est nimis trucata. propter quod non solum non habet existentiam. vere etiam modicam habet apparentiam ad inferendum conclusionem ab isto socio intentam. ¶ Ad formam tamen argumenti dico quod maior est falsa. supposito quod ille conceptus secundum quod dicit primior primo non sit minus incomprehensibilis quam conceptus primus. Hoc enim posito si primus et perfectissimus conceptus non potest esse rationalis subiectalis ratione sive incomprehensibilitatis. tunc pari ratione nec secundus. Sic autem est in proposito. quia conceptus entis infiniti non est minus incomprehensibilis quam conceptus deitatis. quem conceptum iste socius et etiam scotus quem in hac sequitur appellat conceptum primum et perfectissimum incomprehensibile a viatore. Quia autem conceptus dei sub ratione entis infiniti non sit minus incomprehensibilis a viatore quam sub ratione deitatis. cuius patet ex ita dictis. tunc ad hoc istud probo sic. Nunquam aliquid due rationes sic se habent quod quicquid comprehendit sub una. hoc necessario comprehendit sub alia. tunc si una illarum est incomprehensibilis et altera. Sed quicquid comprehendit sub ratione deitatis. hoc necessario comprehendit sub ratione entis infiniti. loquendo de infinitate non motis sic perfectionis sic loquimur in proposito. quod etc. Maior patet. Minorem probo. quia si aliquid comprehenderet sub ratione deitatis quod non comprehenderet sub ratione entis infiniti tunc ratio infiniti non esset ratio infiniti. quia hoc est de ratione infiniti quod sibi non possit fieri additio. eo quod non possit cogitari aliquid maius eo. ¶ Etiam probatio illius maioris nullam evidentiam facit de ista maiori. quia concesso quod ille conceptus sit ceteris conceptibus perfectior quod est perfectissimo conceptui primiori. tunc ex hoc non haberet quod deus sub illo conceptu sit subiectum theologie nisi aliud dicatur. ¶ Secunda probatio cum hoc quod non est ad propositum etiam assumit falsum. quia multe sunt veritates theologie quae sunt simpliciter indemonstrabiles. ¶ Etiam non considerat anselmus oia in libro monologion quae sunt in theologia demonstrabilia. quia anselmus non demonstrat ibi per illam propositionem omnes veritates pertinentes in theologia. sicut asserit illa probatio. ¶ Etiam maioris istius primae rationis non videtur esse vera. quia conceptus perfectissimus et positivus primior esse videtur conceptus positivus. quam conceptus privativus seu negativus. Sed conceptus primus veritatis et pure bonitatis sume amabilis est conceptus valde nobilis et positivus. conceptus autem entis infiniti est conceptus privativus. vt iste socius infert in suis dictis ponit. quia conceptui deitatis quod est conceptus perfectissimus et positivus. primior esse videtur conceptus puri boni sume amabilis quam conceptus entis infiniti ¶ Etiam probatio illius minoris cum hoc quod modicum videtur esse ad propositum assumit non solum impossibile sed etiam incompossibile. Quia non solum omnibus perfectionibus attributalibus circumscriptis a divina essentia. vere ec una sola perfectione ab ea circumscripta. tunc divina essentia non maneret divina essentia. et

ꝗ nec ī re nec ī itellectu. q: vt patz. v. metha. ꝗ
itelligit noie diuie ēntie qd ē pfectū oī pfectō
ne hns pfectōes oīm genez. Dato ēc p ipossi
bile ⁊ icōpossibile. ꝙ circūscripta diuia ēntia
oibz pfectōibz ipa diuia ēntia maneret. tñ ip
sa ñ maneret ifinita. q: si maneret ifinita. vl ꝗ
ēt ifinitate molis. ⁊ ꝗ ñ. q: apd oēm vez itel
lectū tā theologicū q̄z philosophicū noie di/
uine ēntie itelligit pur⁹ act⁹ carēs oī magtu/
dine molis. Vl ꝗ ēt ifinitate pfectōis. ⁊ ꝗ ñ.
q: ipossibile ē aliqd ꝛcipi vt ens infinitū ifini
tate pfectōis. qd vt sic caret ifinit⁹ pfectōibz.
Sz diuia ēntia vt sic manēs careret ifinit⁹ p
fectōibz. q: pfectōes attribuūtur tales sūt ifinite. q
oēs suppoūt a diuina essentia sic manēte esse
circūscripte. Ad scdm ddm ꝙ maior ñ videt
ēe ꝕa. q: rō sbiecti theologie viatoris dz ēe tal
ꝙ ab oī ꝕo theologo cōiter attingat. Sz aliq
ꝛcept⁹ sunt tāte pfectōis ꝙ vix a pfectissimis
theologis ⁊ studiosissimis attingunt. Aliq
etiā ꝛcept⁹ sūt tāte pfectōis ꝙ solū ī extasi mē
tis ab aliqbz viris ꝛcēplatiuis spēalit attingūt
q̄ ñ videt ꝙ theologia nra sit d deo sb ꝛceptu
pfectioni quē d deo possum⁹ hre ī via. sic asse/
rit ī ista maiori ppositōe. Etiā mior ñ ē ꝕa
q: ꝛcept⁹ positiu⁹ circa idē sbiectū videt ēe p/
fectior ꝛceptu puatiuo. Sz multos ꝛcept⁹ po
sitiuos possum⁹ ī via de deo hre. q sūt magne
pfectōis ⁊ eximie nobilitatis. Possum⁹ ei dcū
ꝛcipe p modū glificatoris. puri boni. summe
amabil'. veri diligibil'. ⁊ sic d aliis multis ꝛcepti
b⁹. q pma ps minoris videt ēe falsa. Etiā
ꝛcept⁹ dei sb rōe entis ifiniti ē nob aliq modo
ꝛproportionat⁹ ⁊ incōphēsibil'. vt patz ex pdictis
q etiā scda ps minoris si debite accipit sb ma
iori videt deficere. Ad pbatōez pme pt illi⁹
minoris dd. ꝙ maior ñ ē vniūsal'r ꝕa. q: p ꝛce
ptū ꝛproducibil' differt nata supior. s. ipa dei/
tas ab oī creata nata. ⁊ tñ tal' ꝛcept⁹ ñ ē pfecti
or ceteris ꝛceptibz q̄s d deo ī via hre possum⁹.
nā hmōi ꝛcept⁹ ēc pt hri d q̄libet ente phibi/
to qd ipossibile ē pduci ad ēe. Etiā mior illi⁹
pbatōnis ē simpl'r fl'a. q: nata diuia p ꝗ ꝙ est
act⁹ pur⁹. pmū pncipiū. vltimus finis. sūmū
bonū. ⁊ multis aliis ꝛceptibz distinguit a q̄libz
nata iferiori. q ñ solū distinguit nata supior ab
iferiori p ꝛceptū entis ifiniti. sic assumit minor
illi⁹ pbatōis. Sil'r pbatō scde pt videt ēe
ꝛ illd qd iste soci⁹ itēdit p sua ꝛcl'onē. q: nūq
scia iferior pbat rōnez sbiecti scietie supioris.
Sz oīs scientia hūanit⁹ adinuēta ē inferior sa
cra theologia. q rō ifiniti illi⁹ qd pbat arest. ī
scientia hūanit⁹ inuēta ñ pt ēe ratō sbiecti in sa
cra theologia.

Ad.2.

Sed ad hec pre
dict⁹ soci⁹ multū elegāter rndet ī se
cūdo suo pncipio. In rnsionib
ātsuis vtit pncipal'r tribz fūdamētis. Quoz
pmū ē. ꝙ ꝛcept⁹ entis ifiniti ē natural'r cōphēsi
bil'a viatore. ñ āt ꝛcept⁹ dei seu veritatis. ⁊ loqt
d ifinito ifinitate pfectōis. Scdm fūdamētū
ē qi pbatō isti⁹ pmi. ⁊ ē ist d. ꝙ ifinitū d q loq
mur ī ppōsito puatiue opponit entī finito. ⁊
p ꝛns ꝛcept⁹ ei ē abstrahibil'a rebz sensibili/
b⁹ mediāte ꝛceptu entis finiti. sic ꝛcept⁹ puati
ue oppositi ē abstrahibil' mediāte ꝛceptu ha
bit⁹ cui opponit. Tertiū fūdamētū ē ꝙ boni
tas dei ⁊ cetera pdicata p me supi⁹ allegata ñ
dicūt d deo ī pmo mō dicēdi p se. sz solū ī scdo
modo. Igit vt breui⁹ trāseā. pmo arguā ꝛ ista fun
damēta. Scdo oñdaz ꝙ suis rnsionib obiec
tōes mee ñ sūt solute. Cōtra pmū q fūdam
tū arguo sic. Qñcūq aliqd pdicatū adeqte p
dicat d aliq sbiecto. cū dictōe exclusiua addi
ta ad sbiectū. tē cuicūq intellectui ꝛstat d ꝕi
tate illi⁹ ppositōis. si a tali intellectu ꝛcept⁹ p
dicati ē cōphēsibil'. ꝛcept⁹ etiā sbiecti erit cōp
hēsibil'. ⁊ ecōuso si ꝛcept⁹ sbiecti ē icōphēsibil'
ꝛcept⁹ pdicati erit incōphēsibil'. Sz ꝗ pdica
tū qd ē ens ifinitū ifinitate pfectōis: pdicat d
deo adeqte cū dictōe exclusiua addita ad sb/
iectū. ⁊ d ꝕitate isti⁹ ppositōis ꝛstat itellectui
viatoris. q si ꝛcept⁹ entis ifiniti ē natural'r cōp
hēsibil' ab itellectu viatoris. seqt ꝙ ab eodē itel
lectu ꝛcept⁹ dei ac veritatis sit nata l'r cōphēsibil'
⁊ ecōuso si ꝛcept⁹ dei ē nata l'r icōphēsibil'. seqt
ꝙ ꝛcept⁹ entis ifiniti sit natural'r icōphēsibilis
cui⁹ oppositū asserit pmū fūdamētū positū p
istū sociū. Maior patz. q: apd quēcūq itelle
ctū ꝛcept⁹ pdicati ēt cōphēsibil'. ⁊ ꝛcept⁹ sb
iecti ēt incōphēsibil'. illi itellectui ñ ꝛstarz de
ꝕitate illi⁹ ppositōis seu pdicatōis. q: tal' itel
lect⁹ ñ possz cogscere habitudinē adeqtōis il
li⁹ pdicati ad ꝗ sbiectū. ⁊ pcisaz ac solitariā ꝛ
ctionē isti⁹ sbiecti respectu isti⁹ pdicati. Mi/
nor etiā ē nota. q: intellectui viatoris ꝛstat de
ꝕitate isti⁹ ppositōis. q dicit. sol⁹ de⁹ ē ens ifi
nite pfectōis. Etiā hmōi pdicatū pdicat ade
qte d deo. ⁊ d solo deo. q: oīs ver⁹ de⁹ ē ens ifi/
nite pfectōis. ⁊ etiā sol⁹ ver⁹ de⁹ ē ens ifinite p
fectōis. q ⁊c. Ꝑ. ī ꝛceptib p se ordinatis. si
pm⁹ ꝛcept⁹ ē incōphēsibil'. nccē ē scdm ēē icō
phēsibilē. ⁊ ecōuso si scdo ē cōphēsibil' nccē est
pmū ēē cōphēsibilē. Sz fm istū sociū. ac etiā
fm doctoz ēquē in hac ꝛcl'one seqt. ꝛcept⁹ dei
tatis ē pm⁹ ⁊ simplicissim⁹ ꝛcept⁹ d deo forma

Processus soci principij.

Tria fundamēta carmelite.

Cōtra pmū fundamentū. 1

2

bil'. ⁊ ꝛcept⁹ ent⁹ ifiniti ē ꝛcept⁹ ſcdꝰ ⁊ int cete
ros ꝓximioꝛ illi ꝓmo ꝛceptui. g̃ ſi ꝛcept⁹ ent⁹
ifiniti ē natural'r cōphēſibil' a viatoꝛe. ꝛcept⁹
veritatis erit natural'r cōphēſibil'. ⁊ ecōuſo ⁊c.
Maioꝛ ptz. qꝛ q̃uis ī p ſe oꝛdiatis ꝛceptib⁹
ꝛcept⁹ poꝛ ſit abſtrahibil' a ꝛceptu poſterioꝛ
tñ ꝛcept⁹ poſterioꝛ ñ ē abſtrahibil' a ꝛceptu
poꝛi. qꝛ neccario p̃ſupponit ⁊ ĩcludit eū. Mi-
noꝛ ē nota apd̃ iſtū ſociū. ac ec̄ apd̃ ſupdictū
3 doctoꝛē. ¶ P. vl' iſte ſocⁱ ⁹ loq̃t d̃ ꝛceptu coꝛ-
reſpōdēte cognitōi qꝛ ē. vl' d̃ ꝛceptu coꝛreſpō-
dēte cognitōi q̃d ē. Si ꝓmo mō. tūc iſtd̃ ſuū
fūdamētū ꝓnit⁹ ē fallū. qꝛ ꝛcept⁹ veritat⁹ q̃ꝛtū
ad cognitōez qꝛ ē nō min⁹ ſz ml'to magis eſt
cōphēſibilis q̃ꝛ ꝛcept⁹ entis ifiniti. Nā qꝛ ve⁹
ē. p ſe notū ē. vt aut dam. ī ꝓmo ſuo lib. Sz eē
aliqd̃ ens infinitū ifinitate pfectōis: nō ē p ſe
notū. nā apd̃ ml'tos phos ē negatū. ⁊ apd̃ ali
q̃ſ paucos ē cū magno ſtudio iueſtigatū Un-
cōiter ſupponim⁹ fuiſſe d̃ intentōe areſt. ⁊ cō-
mētatoꝛis. q̃ ve⁹ ſit. ⁊ q̃ſſime ac certiſſime ha
beat eē. ⁊ tñ cōiter q̃rim⁹ vtꝛ fuerit d̃ intentōe
ipoꝛ. veū eē ifinitū ens. ifinite ꝓtutis ⁊ pfecti
onis. Et ml'ti doctoꝛes tenēt q̃ h̃ ñ fuit d̃ intē
tione eoꝛ. Ex q̃ mānifeſte pz. q̃ itellectu viato-
ris ñ min⁹: ſz magis ē cōphēſibil' ꝛcept⁹ veita
tis q̃ꝛ ꝛcept⁹ entis ifiniti. ⁊ h̃ q̃ꝛtū ad cognitō
nē qꝛ ē. ¶ Si aūt loq̃t iſte ſocius ac etiā mgr̃
ei⁹ d̃ ꝛceptu coꝛreſpōdēte cognitōi q̃d ē. tunc
neut iſtoꝛ ꝛceptuū ē a viatoꝛe natural'r cōp-
hēſibil'. qꝛ nullū iſtoꝛ ꝛceptuū natural'r h̃re
poſſim⁹ niſi mediāte cognitōe accepta a ſen-
ſibilib⁹ reb⁹. ſm q̃ cā cōcipit mediāte ſui effe-
ct⁹ cognitōe. Cū igit̃ null⁹ effect⁹ ducat in co
gnitionē q̃dditatis ⁊ ēntie ſue cauſe niſi ſit ef
fect⁹ adeq̃t⁹ hmōi cauſe. ⁊ ī reb⁹ ſenſibilib⁹ nl'
lus appeat effect⁹ adeq̃t⁹ ꝓtuti veritatis vl' vir
tuti entis ifinite pfectōis. nā talē effectū opte
ret eē ifinitū. q̃cūq̃ em̃ ſūt adeq̃ta. ſi vnū ē iſi-
nitū ⁊ reliquū. igit̃ ſic iſto mō viatoꝛ ñ pt na-
tural'r cōphēdere ꝛceptū veritatis. ſic nec pote
rit natural'r cōphēdere ꝛceptū entis ifiniti ifi
Contra ſe- nitate pfectōis ¶ Cōtra ſcdm fundamētū ar
cūdū fun- guo ſic Impoſſibile eſt oppoſitū ꝓuatiuū qd̃
damentū. coḡſcit p habitū eē maioꝛis entitatis. actuali
1 tatis. ac itelligibilitatis. q̃ꝛ poſitiuū ſibi oppo
ſitū. cui⁹ cōphēſione ⁊ cognitōe cōphēdit ⁊ co
gnoſcit hmōi ꝓuatiuū. Sz ens infinitū ifini
tate pfectōis ē maioꝛis entitatis: actualitatis
⁊ itelligibilitatis. q̃ꝛ qd̃cūq̃ ens finite pfectō
niſ. g̃ ens ifinite pfectōis ñ opponit ꝓuatiue
enti finito. nec ei⁹ ꝛcept⁹ habet mediāte cōce-
ptu entis finiti. ſic ꝛcept⁹ ꝓuatōis habet me-
diāte ꝛcepti ipi⁹ habit⁹. ſic dicit iſte ſocius ī
ſuo ſcdo fūdamētō. ¶ P. nullū ꝓuatiuū ſeu 2
nll'a ꝓuatio cōphēdit ī ſe formal'r vl' eminent
oēm pfectionē poſitiui ſeu habit⁹ ſibi oppoſi
ti. Sz ens ifinitū ifinitate pfectōis cōphēdit
ī ſe oēm pfectōez entis finiti. ⁊ h̃ vl' formaliter
q̃ꝛtū ad ea q̃ dicūt pfectōez ſimpl'r. vl' eminēt
q̃ꝛtū ad ceteras pfectōes q̃ ñ ſūt pfectōes ſim
plicit. g̃ ⁊c. Maioꝛ ptz. qꝛ ꝓuatiue oppoſita
ſūt illi⁹ ꝛdiciōis. q̃ oīs pfectio ꝛueniēs habi
tui tollit a ꝓuatōe. igit̃ ī poſſibile ē q̃ cōphen-
dat ī ea. Ptz etiā mioꝛ. qꝛ illd̃ cui veficit aliq̃
pfectio. h̃ ñ ē ꝛceptibile vt ens ifinite pfectōis
¶ Cōtra tertiū fundamētū arguo ſic. Cōce- Cōtra ter-
pt⁹ q̃dditatiu⁹ ipi⁹ veritatis nō pt hr̃i pfecte ſi tiū funda-
ne ꝛceptu ſue bōitatis. g̃ bōitas dei ꝛuenit deo mentū.
ī ꝓmo mō dicēdi p ſe ⁊ nō ī ſcdo mō p modū 1
paſſiōis. Cōſequntia pz. qꝛ pfect⁹ ꝛcept⁹ q̃ eſt
ꝛcept⁹ diffinitiu⁹ rei ē abſtrahibil' ab oīb⁹ cō
uenientib⁹ ipi rei in ſcdo mō dicēdi p ſe. Nā p
pria paſſio ñ ī gredit diffinitōez rei ſbalis ſeu
ſbe. vt ptz. 1. poſterioꝛ. ⁊. vij. metha. igit̃ p op
poſitū ſi ꝛcept⁹ q̃dditatiu⁹ dei ñ ē abſtrahibil'
a ꝛceptu ſue bōitat⁹. ſeq̃t̃ neccio q̃ bōitas dei
ꝛueniat ſibi ī ꝓmo mō dicēdi p ſe ⁊ ñ ī ſcdo. ſic
ꝓꝑa paſſio Ans ec̄ pz. qꝛ ſi dat̃ oppoſitū. tūc
poſſz cogitari aliqd̃ maꝛ bōnū q̃ ſit illud bo-
nū qd̃ ē ve⁹. Cōſequntia iſta ꝓbat̃ ex h̃. qꝛ illd̃
ꝛcipit ⁊ cogitat̃ vt maꝛ bōnū cui⁹ bōitas tal'r
ſe hz ad ipm q̃ ipm ñ pt ꝛcipi ꝛceptu q̃dditatiuo. niſi ꝛcipiat̃ ſua bōitaſ. q̃ꝛ illd̃ qd̃ pt ꝛcipi
ꝛceptu q̃dditatiuo abſq̃ꝛ ꝛceptu bōitat⁹. Sz
falſitas ꝛñtis pz. qꝛ ſic ve⁹ ē illd̃ q̃ maꝛ cogita-
ri ñ pt. ſic ve⁹ ē tale bōnū q̃ maꝛ bōnū ñ pt cogi 7
tari. ¶ P. illd̃ qd̃ ē d̃ intrinſeca ⁊ formali rōe ali-
cui⁹ h̃ ꝛuenit ei in ꝓmo modo dicēdi p ſe ⁊ ñ
ī ſecūdo. Sz bōnitas dei eſt de intrinſeca ⁊ for
mali rōe ipi⁹ dei. g̃ ⁊c. Maioꝛ patet ex dictis
areſto. 1. poſterioꝛ. Minoꝛ ē pb⁹. qꝛ oīe ab
ſolutū r̃ aliter ꝛueniēs enti ſimpliciter ſimpli
ci eſt de ſua formali rōne. Sz bōnitas dei eſt
quid abſolutū: ⁊ realiter ꝛueniet deo q̃ eſt ens
ſimpliciter ſimplex. ergo ⁊c. Maioꝛ patz. qꝛ
ente ſimplicit̃ ſimplici nihil ſimplici⁹ pt cogi
tari. Sz cuicūq̃ rei ꝛuenit aliqd̃ abſolutū ñ
exiſtēs d̃ intrinſeca rōe illi⁹ rei. illa re poſſim⁹
aliquid ſimplici⁹ cogitare. qꝛ poterim⁹ cogi-
tare vnā rē taliter ſe habentē q̃ oīe abſolutuz
ſibi realiter ꝛueniēs eſt de intrinſeca ⁊ forma
li ſua ratione. Etiam minoꝛ eſt nota quo ad
omnes ſuas partes. Q, enim bōnitas dei ſit
quid abſolutū ptz. qꝛ oīe illd̃ qd̃ eſt cōmūe
trib⁹ pſonis h̃ ē abſolutū ī diuis. vt fatet̃ oēs

catholici doctores. Sz bonitas diuina ē realr
vna oim trū psonarū i diuis. Q, etiā bonitas
diuina realr eo ꝓueniat nullꝰ sane mētis negare
pt. Q, etiā deꝰ sit simplr simplex ñ solū catho
lici verū etiā omes veri phi ꝓfitent. ¶ His p/
missis ondaz breuiter q̄ rnsiones istꝰ socij ñ
sufficiūt ad tollēdū ea q̄ supꝰ adduxi ꝓtra eū
¶ Ad pmā ei meā rōez rndēdo ipe negat cō/
seqntiā. Ad pbatōez q̄ dicebā. illō qd specifi
cat ab ifinito ꝑm q̄ est ifinitū ḣ neccario ē ifini
tū. rndet q̄ aliq̄d specificari ab altero pt dupli
cit itelligi. Uno mō vt a cā intrīseca ⁊ forma/
li. Alio mō vt a cā extrīseca ⁊ efficiēte. Et isto
scdo mō maior ē falsa. Cū igit scientia specifi
cet a sbiecto isto scdo mō. s. vt a cā extrinseca ⁊
efficiēte. iō nō optet scictiā ēē ifinitā si ē de sb/
iecto ifinito sub rōe q̄ ē infinitū. ¶ Sz istud
ñ valet. qz istā rnsionē pueni p ꝓfirmationez
quā pdicte pbatōi adiūxi. ad quā tn ꝓfirma/
tionē iste socꝰ nihil rndet. qz ñ obstāte q̄ ali/
q̄d sit cā alicuꝰ extrīseca. si tn ḣ sit adeqta eiꝰ
mēsura. tūc ex finitate vl infinitate cause suffi
cīēter arguit finitas vl ifinitas ipiꝰ effectꝰ. Nā
si effectꝰ hmōi esset finitꝰ causa existēte ifinita
tūc nlla esset adeqtio. nec aliq̄ esset ꝓportō in
ter hmōi cām ⁊ effectū. Sz nūc ita est q̄ obie
ctū acceptū sub formali rōe q̄ subijcit i scictia
ē adeqta mēsura ipiꝰ scietie. igit q̄cuis obiectū
sit cā extrīseca ipiꝰ scietie. tn si deꝰ q̄ in se est for
malit ifinitꝰ essz subiectū alicuꝰ scietie sb rōe
entis ifiniti. tūc seqret q̄ illa scietia esset infini
ta ¶ Ad scdaz rōez itez negat ꝓntiā. qz i ista
ꝓntia pcedit a minori ad maius negatiue. nā
minꝰ videt q̄ deꝰ sub ꝓceptu deitatis sit subie
ctū i theologia viatoris q̄ sub ꝓceptu entis i
finiti. eo q̄ ꝓceptꝰ deitatis nō possit cōphendi
ab aliq̄ viatore. ¶ Ad pbatōez dicit q̄ ratio
deitatis ñ ē ppt ḣ incōphēsibil. qz icludit rōez
ifinitatis. sz ḣ ē p tāto. qz rō deitatis nō ē abstra/
hibilis a rebus sensibilibus ꝗtute itellectꝰ agētis
¶ Sz nec istud valet. qz respiciēdo ea q̄ dixi
ꝓ primū fundamētū. tūc imediate appet q̄ ḣ
falsū assumit cū dicit q̄ ꝓntia mea pcedat ab
eo qd minꝰ videt. qz si accipimꝰ ꝓceptꝰ corre
spōdentes cognitōi q̄d est. tūc pcedit ab eq̄li
ad eq̄le siue p locū a simili. Si aūt accipimꝰ
ꝓceptꝰ correspōdētes cognitōi qz est. tūc illa
ꝓntia pcedit negatiue ab eo qd magis videt
ad illud qd minꝰ videt qz cognitōe qz est ma
gis est nobis euidēs ꝓceptꝰ deitatis. q̄z cōceptꝰ
entis ifiniti ifinitate pfectōis. vt ptz ex tercia
rōe ducta ꝓ pmū fundamētū. ¶ Et ex eodez
appet q̄ fallū assumit in rnsione ad pbatōez
ꝓntie. qz q̄ztū ad pfectū ꝓceptū correspōdētē
cognitōi q̄d est. tūc sicut ꝓceptꝰ deitatis ñ ē ab
strahibil ꝗtute itellectꝰ agētis ab ipis rebus sen
sibilibus. sic nec ꝓceptꝰ entis ifiniti ifinitate p/
fectōis. qz istī duo ꝓceptꝰ adeqte se hnt. vt pz
ex pma rōe ꝓ pmū fundamētū. Sz q̄ztū ad
ꝓceptū correspōdētē cognitōi qz est. tūc ꝓce/
ptꝰ deitatis ꝗve ē abstrahibil ꝗtute itellectꝰ agē
tis a rebus sensibilibus. ⁊ ñ minꝰ sz magis q̄z ꝓce/
ptꝰ entis ifiniti. Unde apls ad Ro. i. loqns de
cognitōe phoz quā habuerūt de deitate. ondit
eos hmōi cognitōez accepisse a creaturis dicēs
Inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt itellecta ꝓspici
unt. sempiterna q̄q ꝗtꝰ eiꝰ ⁊ deitas. ¶ Etiā
mgr i pmo lib. dist. ij. ostēdit p mltas autori
tates q̄ deitatis cognitōez hre possumꝰ p ima/
ginē dei ⁊ p vestigiū. q̄ replunt i creaturis ¶ Ad
instātiā quā duxi ꝓ maiorē pme sue rōis ipe
ñ rndet directe. sz solū nitit pbare. q̄ ꝓceptus
entis ifiniti sit cōphēsibil ab itellectu viatoris
Et ḣ arguit sic. Nullꝰ ꝓceptꝰ abstractꝰ a reb
sensibilibus ꝗtute lumīs nri itellectꝰ agētis est
incōphensibil ab itellectu possibili viatoris.
Sz ꝓceptꝰ entis ifiniti ē hmōi. ḡ ⁊c. Maior
ē nota. Probat mior. qz ꝓceptꝰ entis finiti ab
strahit. ḡ etiā ꝓceptꝰ entis ifiniti. ¶ Nic dico
q̄ mior ista ē falsa. loqndo d ꝓceptu correspō
dente cognitōi q̄d ē. Nec valet pbatio. qz pce
dit affirmatiue de eo qd magis videt. ad illd
qd minꝰ videt. Nā ꝓceptꝰ pfectꝰ ⁊ q̄dditatiuꝰ
entis finiti ē ꝓportionat nro itellectui. q̄ ē fi/
nitꝰ ⁊ limitatꝰ. ⁊ p ꝓns naturalr loqndo ipe ē
magis cōphēsibil ab itellectu viatoris. q̄z ꝓce
ptꝰ q̄dditatiuꝰ entis ifiniti. q̄ naturalr loquē
do ē ip ꝓportionat itellectui viatoris. Sz si
iste socꝰ itelligit istā minorē d cōceptu corre/
spōdēte cognitōi qz ē. tūc tota rōe ꝓcessa iste
socꝰ nihil hz d suo ꝓposito. qz isto mō ñ ha/
bet q̄ ꝓceptꝰ entis ifiniti sit magis cōphēsibil
q̄z ꝓceptꝰ deitatis. cuiꝰ oppositū ipe intendit.
¶ Ad illd qd dixi ꝓ minorē ꝓpositōez ñ rndet
sz solū pbat sua minorē sic. Ille ꝓceptꝰ ē pri/
mior pmo ꝓceptui q̄dditatiuo deitatis. q̄ ma
gis exp̄mit illd qd ē i trinsecū deitati. Sz ꝓce
ptꝰ entis ifiniti ē hmōi. ⁊ ñ ꝓceptꝰ sūmi boni.
qz summū bonū se habz ad deitatē sic passio.
¶ Istā minorē cū sua pbatōe nego. qz oppoſi
tū eiꝰ pbari supꝰ arguēdo ꝓ terciū fūdamētū
¶ Deinde qn pbari q̄ pbatio minoris pme
rōis istꝰ socij ꝓuerēdi iplicat ipossibile ⁊ icōpos
sibile. ipe itez ñ rndet ad motiuū meū Sz so
lū nitit pbare q̄ circūscriptis oib pfectōib
attributalib ab ipsa essentia diuina. adhuc

Respōsio prima carmelite.

Cōtra re/spōsionē.

Respōsio secunda.

Contra re sponsionē.

Respōsio tercia.

Cōtra re/spōsionē.

Respōsio quarta.

essentia diuina maneat infinita. Et arguit sic. Illud qd nihil ĩtrinsece habet ab aliqb. ⁊ circũscriptũ ab illis habet entitatẽ excedentẽ omnẽ entitatẽ finitã. ⁊ circũscriptũ ab illis necessario est infinitũ. Sz ẽntia diuina nihil habet intrinsece a pfectõib attributalib. ⁊ circũscripta ab eis adhuc habet entitatẽ excedentẽ omnẽ entitatẽ finitã. g ⁊c. ¶ Addit etiã iste soci⁹ q sicut abstrahentiũ nõ est mendaciũ. sic etiã circũscribentium non est mendacium.

Cõtra eã. ¶ Ad primũ dico q minor est simpliciter falsa. q: quicũqz vere ꝛcipit veritatẽ. ille ꝛcipit rẽ includentẽ omnẽ pfectõez. vt patet etiã p aristotelẽ. v. metha. ideo pfectio rei dicit ipãz sbstantiã rei. ⁊ est qd intrinsecũ ipi reo. Unde p/ pter hmõi intimã intrinsecatõez dicit beatus augustin⁹. q re⁹ est sine qztitate magn⁹. sine qlitate bon⁹. ⁊ sic de alijs diuis pfectõib. Quasi dicat. magnitudo bonitas. sapiẽtia ⁊ omnes alie rei pfectões. sic sũt intrinsece ipi reo. q nõ sunt qztitas vl qlitas. sz sunt ipa sba rei. Unde omis pfectio sic est intrinseca ipi diuie ẽntie. q si pfecte deberet diffiniri ipa diuina essentia. tũc p inclusionẽ omis pfectõis exprimeret q/ si sbalis differẽtia deitatis. q ipa deitas sbaliter distingueret ab omi eo qd non est deitas.

Ad.1.

¶ Itẽ fallũ assumit i eadẽ minori cũ dicit. q deitas circũscripta ab oib pfectõnib adhuc hret entitatẽ excedentẽ omnẽ entitatẽ finitaz. q: vt supra pbaui hmõi pfectõnib circũscriptis a deitate. tũc nõ maneret deitas. ⁊ ⁊ nõ solũ in re extra. sz nec ĩ intellectu. q: sine hmõi pfectõib intellect⁹ nõ potest ꝛcipere rationẽ deitatis. g ⁊c.

Ad.2.

¶ Ad secdm dicẽdũ. q licet abstrahentiũ non sit mendaciũ qn abstrahit aliqd naturalr pri⁹ a suo posteriori. sicut qztũ a qlitẽ qn abstrahit aliqd ab eo qd spectat ad suaz sbstantiã. ⁊ est de sua diffinitõe. tũc talis abstractio nunqz caret mẽdacio. Sic aũt est ĩ p posito. g ⁊c.

Respõsio quinta.

¶ Ad illud qd dixi ꝛtra maiorẽ secũde sue rõnis nõ respõdet. Sz tm pbat q ꝛcept⁹ entis ĩfiniti cõmuniter a quolibz theologo attingat. Et ratio sua punctaliter stat ĩ hoc. Quia ꝛcept⁹ entis finiti attingit. g ⁊ cõceptus entis infiniti. q: priuatio cognoscit p habitũ.

Cõtra eã.

¶ Sz nec istud valet. Quia manifeste hic cõmittit fallacia ꝛsequẽtis. vt patz ex dictis superi⁹.

¶ Etiã ⁊ supponit q ens infinite pfectõis opponit enti finito sic priuatio opponit habitui. cui⁹ oppositũ supi⁹ pbaui pcedendo ꝛtra secundũ fundamẽtũ. ideo ⁊c.

Respõsio sexta.

¶ Deinde ꝛtra ea q dixi impugnãdo minorẽ secõe rõnis. iste soci⁹ pbat q ꝛcept⁹ priuatiuus circa idẽ subiectũ sit magis pfectus qz ꝛceptus positiu⁹. Et arguit sic. Iste ꝛcept⁹ est pfectior q maior exprimit pfectio illi⁹ rei cuius dicit esse ꝛcept⁹. Sz ꝛcepto priuatiuo qnqz exprimit maior pfectio. Ista patet. q: qn ꝛcipio animã humanã esse ens ĩmortale. ꝛcipio ipam ꝛceptu priuatiuo. ⁊ tn p hmõi ꝛceptũ magis exprimit pfectio aie qz si ꝛciperẽ eã cõceptu positiuo.

Cõtra eã.

¶ Sz nec istud valet. Quia minor est simpliciter falsa. Nã ꝛcept⁹ priuatiu⁹ p se nullã exprimit pfectionẽ. qzuis p accidẽs exprimat pfectionẽ habit⁹ quẽ priuat. Ad pbationẽ dicendũ q cõceptus entis ĩmortal nõ est cõcept⁹ priuatiu⁹. Nã sicut grãmatice loquẽdo negatio negatõis facit affirmatõez q: due negatõnes facũt vnam affirmationẽ sic priuatio priuatõis naturaliter loquẽdo. dicit positionẽ. Cũ igit cõcept⁹ entis ĩmortalis exprimat priuationẽ seu negationẽ priuationis. puta negationẽ mortis q est p̃uatio vite. ideo ꝛcept⁹ q ꝛcipit anima esse ens ĩmortale est ꝛcept⁹ simpliciter positiu⁹.

Respõsio septima.

¶ Ad illa q dixi ꝛtra pbationẽ pdicte minoris respõdet iste soci⁹ dicẽs. q qn dixit naturã superiorẽ solũ distingui a natura inferiori p cõceptũ entis infiniti. tũc ipe intellexit de ꝛceptu quidditatiuo. Cũ igit cõcept⁹ improducibilis ⁊ cõceptus summi bon ⁊ ceteroꝝ de quib in stãtie mee pcedunt nõ sint ꝛcept⁹ quidditatiui. iõ qzuis p ꝛceptũ improducibilit ⁊ sũmi bon. natura superior distinguat ab inferiori. tn adhuc stat ista ꝓtas. q natura superior solũ distinguitur a natura iferiori p ꝛceptũ entis infiniti. referẽdo li solũ ad ꝛceptũ quidditatiuũ.

Cõtra eã.

¶ Sz ista rnsio ꝓmo deficit. q: nõ saluat ꝓmũ dictũ isti⁹ socij. Nã ipe absolute dixit sine ꝛtractione ad cõceptũ quidditatiuũ q natura superior solũ distinguit a natura iferiori p ꝛceptũ entis infiniti.

¶ Secũdo deficit. q: sic rndendo iste soci⁹ volẽs vitare pdicta incõueniẽtia incidit in alia maiora. Quia ex ista respõsione sequit q nullo cõceptu quidditatiuo natura superior distinguat a natura inferiori. nisi tm modo illo ꝛceptu q est ꝛcept⁹ entis infiniti. ⁊ sic cõceptu deitatis q est prim⁹ quidditatiu⁹ ⁊ simplicissim⁹ cõcept⁹ nature superioris. ipa natura superior nõ distingueret a natura inferiori qd est valde absurdũ dicere. Q, autez istud sequat ad iam dictã respõsionẽ pbo sic. Sic dictio exclusiua addita vni rei excludit oez aliã rẽ a ꝛsortio illi⁹ qd sb tal solutiõis expsiõe attribuit illi rei. sic dictõ exclusiua addita vni ꝛceptui excludit a qlibet alio ꝛceptu

illud qđ sub exp̄ssione hmōi solitudinis attribuit̄ illi ɔceptui. ¶ Sz ꝑm istā respōsionē distinctio nature supioris ab inferiori inter oēs ɔcept⁹ quidditatiuos attribuit̄ soli cōceptui entis infiniti. ergo natura superior nullo alio ɔceptu quidditatiuo distinguit̄ a natura inferiori. Cū igit̄ ɔcept⁹ deitatis sit ali⁹ ɔceptus quidditatiu⁹ a ɔceptu entis infiniti. sicut patet ex dictꝫ isti⁹ socij. igit̄ ꝛc. ¶ Alia dicta isti⁹ reuerēdi socij vlteri⁹ nō recito. qꝛ vel manifeste apparꝫ q̄ nō tangūt ea q̄ ego dixi ɔtra eū. vel siquā habēt apparentiā illa tollit̄ ꝑ ea que adduxi superi⁹ cōtra tria isti⁹ socij reuerendi fundamenta.

Baccalarius ordinis minoꝝ ꝛc.

Erat etiam alius soci⁹ ɔcurrēs mecū ī lectura q̄ posuit eādē ɔclusionē. cui⁹ ratio fuit hec. Qn̄ ab intellectu sub aliquo statu n̄ attingit̄ ratio ꝓpria subiecti alicui⁹ sciētie. tūc ratio subiectiua ꝑ statu illo est ratō ꝓpinquior ꝛ vicinior rōi ꝑme ꝛ ꝓprie illi⁹ sbiecti. Sz ratio ꝓpria deitatꝫ ꝑ statu vie est nobis ex naturalibꝫ simpliciter impossibilis. qꝛ nec cōtinet̄ formaliter nec virtualiter ī ɔceptibꝫ creature. g̃ ratio entis infiniti q̄ est illi prime ratōni vicinior erit ratio subiectiua in sacra theologia in qua subiectū est ipe de⁹. ¶ Sz qꝛ iste soci⁹ quasi nihil videt̄ addere sup̄ dicta prioris socij nisi illud solū q̄ dicit ꝓbādo suā minorē. ideo ɔtra ipm n̄ faciā singularē ꝓcessū. sz solū vnico medio arguā cōtra illā minoris ꝓbationē sic. Illa ꝓbatio nō expedit sz potius impedit ex cui⁹ virtute ꝓbantis principale ꝓpositū sufficiēter impedit̄ ac improbat̄. Sed talis est ꝓbatio adducta ꝑ istū sociū. ergo ꝛc. Maior patet. Minorez ꝓbo. qꝛ ratio ꝓpria entis infiniti nec formaliter nec virtualit̄ ɔtinet̄ in ɔceptibꝫ creature. igit̄ si ꝑ hmōi nō ɔtinentiā sufficiēter ꝓbat̄ q̄ ratio deitatis sit simpliciter a nobis ꝑ statu vie inattingibilis. ꝛ ꝑ h̄ hmōi ratio n̄ possit esse ratio sbiectiua ī theologia viatoris. tūc ꝑ idez mediū sufficienter ꝓbabit̄ q̄ ratio entis infiniti nō possit attingi a nobis nec ꝑ ɔseq̄ns possit esse ratio subiectiua in theologia viatoris. qđ est oppositū ꝑncipalis intēti isti⁹ reuerēdi socij. ¶ Q, aūt ratio entis infiniti loquēdo semp̄ de infinitate ꝑfectōis nō ɔtineat̄ in cōceptibꝫ creature formaliter: nec virtualiter patet. qꝛ in ɔtinentia formali ɔtinentis ꝑfectio equat̄ ꝑfectōi ɔtenti. ꝛ in ɔtinentia virtuali ɔtinens est ꝑfectius cōtento. Sz nulli⁹ creature ratio seu ɔcept⁹ est eque perfect⁹ sicut cōceptus entis infiniti infinitate perfectōis. nec est perfectior eo. g̃ ratio talis entis infiniti nec formaliter nec v̄tualiter ɔtinet̄ in ɔceptibꝫ creature. ¶ Si diceret iste soci⁹ q̄ ratio entis infiniti infinitate ꝑfectionis saltē quo ad cognitionē qꝛ est. ɔtinetur in cōceptibꝫ creature. tūc dico q̄ isto modo cōceptus vel ratio deitatis poti⁹ ɔtinetur in cōceptibꝫ creature q̄z cōceptus entis infiniti. vt supra ꝓbaui cōtra aliū sociū istā eandem cōclusionē asserentē. ¶ Etiā sola cognitio qꝛ est nō sufficit ad habendū rationē ꝓpriam subiectiuā in aliqua sciētia. ꝛ maxime si illa scientia nō est simpliciter ꝛ ꝓprie subalterna. sciētia aūt theologie nō est ꝓprie subalterna. vt patet ꝑ ea que dixi in ꝓlogo primi libri ¶ Ut igit̄ finis principio correspōdeat ɔcludo illud qđ dixi in prima questione ꝓlogi. s. q̄ deus est subiectū in theologia viatoris sub ratione veri summe diligibilis. vt hmōi verꝫ est ꝓportionatū rationali anime habitu fidei disposite ꝛ nondū perfecte ꝑ habitū luminis glorie. Ad quā gloriā me fratrē thomā ordis sancti Augustini vnacū isti⁹ lecture lectoribus perducere dignet̄ ipse glorificator sanctoruz Qui viuit ꝛ regnat ī secula seculoꝝ Amē

Ratio.

Cōtra.

¶ Finit quartū scriptū libri sententiarū thome de Argētina.

¶ Acutissimi materiarū theologicaliū resolutoris Thome đ Argentina prioris generalis ordinis fratrū heremitarū sancti Augustini scripta sup̄ quattuor libros sententiarū per Martinū flach Argentine diligenti prehabita examinatione imp̄ssa finiunt.

1490.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DUSSELDORF